M
202

Æneus et Alii Opera.

2-2-32

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Est. 2° Caj. 2° Núm. 32

gtro a tro paisito el gadro del s
xpō to los escapa rate si buse
cuchara s de plata i lo
emi madre que stene
sla bas quiña de sel pa
bonestō tras cōsas mego
e que do con ellas- las c
sas llenas de redito s caīdos de c
tidad gni para con poner las da
respeto de star se caiendo en
bargadas por los sensualista
no podiendose bale r de llas ip
rdiendose todo celebra se todo de c
lidas gno pue de bale r un doblon
na biendo sido posible sacar le u
alamina ni una arma de las gm
madre Me dego eñel te stame
to como ūm sabe i todo esto por n
ber ūm e cho loentega. antes de
se la car ta de dote ia que no sucent
ces sue de ūm ao de motuo prop
acerto a or singue pare ca istado m
pues le estamas bien gana dre por
berg dado cone l poder la plata i
go ya ese staen geñada por ge sum
cedneo a todo blanca i pora cale pu
do as igurar ūm no sea podid por

M. Muñz Dr. Fercada

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
DE
SALAMANCA

mens generosa capit · Pugna suū finem cum iacet hostis habet · Dum
nō possum millam spare salutem · Cum nō sit pene causa cruenta mee
Iustia qđ finem videmus lumina plector · Retrahitq; oculos est habuisse
meū · Ista decens facies longis vicibus q̄ Pugax in antigua fide
senilis erit · Cumq; alique dicet sint hec formosa dolebit · Et speculum
mendax esse queret tuū · Largitur quodcumq; libet fortuna rapitq; Et
q̄ Iulis subito qui modo grossus erat Idem my my · Est quedam flere
voluptas · Expletur lacrimis egreditur q; dolor · Audia p precepta
vitā gloria vadit iter · Cui mysterium est porta humeroq; tueri · Vixq; sui
tuū viribus esse loci · Desine tuta tueri · Deq; fide tecta sit tibi certa
fides · O qui nomibus cum sis generosus auor · Expas moru nobilitate
genus · Hij duo corporibus mentibus vnus erant · Nitora quot cōchas
quot amena rosaria flores · Quotq; sporifera grana papauer habet
Silua feras quot alit quot piscibus vnda natatus · Tot premor ad
uersis · Fert sapiens qđ casus patienter amaros · Frena ter indomiti
more recusat equi · Scilicet aduersis pbitas exercita rebus q̄tiaq;
tristi tp̄ laudis hst · Strangulat inclusus dolor atq; estuat intus
Cogitur et vires multiplicare suas · Turpus eicitur q̄ nō admit
titur hospes · Passibus ambigui fortuna volubilis erat · Manet
in nullo certa tenaxq; loco · Sq modo leta manet modo vultus q̄mit
acerbos Et tantū constant in leuitate sua · Ingeniū longa rubigine
lesum Torpet et est multo q̄ fuit ante minus · Fertilis assiduo si non
remouetur aratro · Nil nisi cum spinis gramen habebit ager · Contu
lit ingeniū patia longa malor Non paruas animo dat gloria vires
Et fecunda facit pectora laudis amor · Esse boni facile est ubi qđ uetet
esse remotum Para quod virtus qua non fortuna gubernet Que
maneat stabili cum fugit illa pede ¶ Flosculi libri de ponto Idem
Pena potest demi culpa phemis erit ¶ in libro de ponto c 121
Horrent admotas vulnera trida manus · Non est in medicis
semp relenetur ut eger Nostro qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit et immemores no sinit esse sui · Hostis adest dextra leuaq;
apte timendus Victosq; metu terret vtrūq; latus · Cernis ut ig
nauū cōsumant cria cerpus · Et carpit vicinū ni moueantur aque
Parcendum est animo miserabile vulnus habenti · Quauis sit semper
meritis indebita mis magna tn spes est in bonitate dei · Venerie
damnosa libido · Non solet immestos sepe venire thoros : Confugit
interdum templi violator ad aram · Nec pede offensi numinis horret
opem · Fortuna miserrima tuta est Nam timor euentus exteriores
abest · Sepe creat mollis aspa spina rosas · Raptitrem metuens
alis trepidantibus ales · Fugit ad humanos fessa venire sinus · Nō est
confessi causa tuenda rei Vulneris id genus est quod cū sanabile
non sit · Non contrectari tutius esse puto · Tendit in ardua virtus
Nunc cū fortuna statq; fidesq; · Nec facile inuenies multis in
milibus vnū Virtutem pretiū qui putet esse sui · Spe decor recti
facti si premia desint Non mouet et gratis penitet esse pbum
Nil nisi quod prodest quarū est en detrahe menti Spem fructus aude
nemo petendus erit En reditus iam gnos suos amat et sibi quod sit
Vtile sollicitis computat astutulis Illud amicicie quondam venerabi
le nomen Pstat et in estu p meretrice sedet · Diligitur nemo
nisi cui fortuna strata est Que simul intonuit pcma grecq;
fugat · En ego non pauce quondam numerus amicis Dum
flauit ventis aura secunda meis Vt fera morbosa tumescit
equora vento In medio fracta naue relinquor aquis · Sponte sua

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
SALAMANCA

probitas officiaq; iuuat. ouerede muret pfeqs petenda est Extimis virtu
inconmitata bonis. Stilicet ingens aliqua est cōcordia iuuentis Et
seruat studij fereza. qnqs sui. Rusticus agricolam miles fera bella ge
rentem Rectorem dubie nauita puppis amat. Vulgus amicitias
vtilitate plat. Tempe erit in miseris vetet tibi rebus amicos Auxi
liū multa pte tulisse tuū. Tempe segni rasum et fortune rede amicū
Et misi sit felix esse negare suū. Tranquillas etiam naufragus hor
ret aquas. ¶ Adhuc vnde supra ¶. c. 122 ¶

Qui semel est lesus fallaci pisces ab hamo. Omnibus era cibis
nocua subesse putat. Omnia deficiunt. animus ty omnia vincit
Ille etiam vires corpus habere facit. Regia crede michi res
est suspexisse lapsis. Nomen amicicie barbara corda monet. Ledere
viuos. Liuor et inmisto carpe dente solet. Gratius ex ipo fonte bibunt
aque. Iupiter in multos temeraria torquet. Cui penam culpa no me
ruere pati. Cuando fieri quedam maiora videmus. Vulnera que me
lius non tetigisse fuit. Scribentes iuuat ipe fauor minuitq; laborem
Cumq; suo tristes pectore ferunt opus. Cum mel arusteo. qnq;
bacho Vina phalerno. Tritolomo stringes. poma dat altineo. Scri
tat auditor studiū laudataq; virtus. Crescit et immensum gloria
calcar habet. Omnia sunt homini tenui pendencia filo. Et subito casu
que valuere ruunt. Ludit in humanis diuina potencia rebus Et
certam pnā vix hr hora fidem. Nec habet in nobis iam nona pla
ga locum. Cuncta non obruerent tanti quoq; cesaris ira Addita sunt
penis aspera verba meis. Sunt quippe inter se coniuncta poetis Di
uersum genus qnqs sequatur iter. Ne factum defende tuum mala ta
cenda est. Nil mihi pficiet sint tua verba precor. Nec tua si fletu
fundantur ora morabit. Interdum lacrime pondera vocis habent
Et gemitus est mortis male vincere. Si desint vires tu est laudanda vo
luntas. Leta quidem letis. terimi cano tristia tristis. Conueniens
operi tempus vtriq; suo est. Crede michi miseros prudencia
prima reliquit Et sensus cum re consiliumq; fugit. Res inmoderata
tripudo est. Quod fecit qnqs petur opus. Ei modo sic timeas
et que tibi leta videntur. Dum loqueris sensum tristia posse puta.
Hec ad pus de dictis ouidij brevitatis tā sufficiant. ¶

De valerio maximo et dictis eius libro vij. c. 123

Retencia temporibus augusti fuit valerius maximus sicut
apparet ex ipo eiusdem volumine quem de factis et dictis
memorabilibus antiquoz maximeq; virorz qui apud gen
tiles romanos et grecos habebantur famosi vel illustres
adeuit etiam eo prius quedam ad virtutum comendationem et
vicioz detestacionem. ptinencia luculento sermone constripsit
In cuius vij vel io libro misi fallor ita dicit. Diuus inquit
augustus qui nunc impat eo hoc opis grandi volumine plima
quoq; in hoc ope diuersa loca inserui iuxta congruencia tepoz
illoz quoz illa facta vel dicta fuerunt. Multa ty adhuc in
eodem libris facta et dicta notabilia restant quoz certa tempa
reppire no potui. Multa quoq; dicta egregia opis actoris dest
valerij. Pauca ex eis hec panca que sequntur in hoc loco
inserē volui in hunc modum. ¶ De dictis eius moralibz valerius
Certo gradu ad vindictam sui diuina predit. libro primo ¶
ira tarditatemq; sui gravitate cōpensat. Idem i iij Stint

antiquoze illa ſimplicitas in ſibo capiendo humanitatis ſimul et
continentie iudex certiſſima. Nam maximis viris prandi
et cenare in publico non erat verecundie quia nec vllas epulas
habebant quas oculis populi ſubiicere erubeſcerent. Alimento facilior
eſt tuſitus virtutis ad luxuriam q̄ luxurie ad virtutem // Vini
vſus olim feminis romanis ignotus fuit ſi ne in aliquod dedecus pla
beatur. Dulcedo vite multa et ſuaue et pati turpiter cogit. Humane
imbecillitatis efficaciſſimum duramentum eſt neceſſitas. Quid preſt
fortis eſſe ſtrenuus ſi domi male viuitur Idem in iij°. Publica vel
gione conſecrata virtus p̄nata laudacione non indiget Idem i iij°
Nichil tam preclarum aut tam magnificum eſt quod non moderate
temperari deſideret. Illa potencia tuta eſt que viribus ſuis modum im
ponit locupletum facit aliquem no multa poſſidere q̄ modica deſiderare
Verecundia parens eſt oīs honeſti conſilij. tutela ſolempnium officio
rum reuerentie magna cura premia. accepta alienis. omni loco et tempore
fauorabilem preſtans vultum. Quidam excellentis pulchritudinis
adoleſcens Spurina nole cū mira ſpē opīnis ſeminaret oculos ad
oq̄ viris ac parentibus esse ſe ſuſpectum eſſe ſentiret. oris decorem
vulneribus confodit. deformitate q̄ ſeruitutis ſine fide / quia formam
virtutem aliene libidinis eſſe malunt / Gentis carie regina Bri
tannie tum alienę libidinis eſſe malunt / Gentis carie regina Bri
temeſia virū ſuū manſolū fato aſſumptū q̄ tope deſiderauit
cuius ipa vnus ac ſpurius ſepulchrū fieri contempſit esse teſti
monio qui illam extracti oſſa patroni aſpa bibiſſe tradunt Nulla
tam modeſta felicitas eſt que malignitatis dentes vitare poſſit
alienis intomodis ſuoz adhuc ceptes inſultant optima vindex
inſolentie varietas conditionis humane liberalitatis duo ſunt magne
fontes ꝓbabiles. Veri iudicii et honeſta benuolencia // de cōd Idem
in li° v°. i2 ij°.

Humanitatis dulcedo etiam inefferata barbaroz
ingenia penetrat orboſq̄ et truces hoſtium oculos mollit et
inter diſtrictos minorum placidum uterepit / Nulla
acerbitate fortune nullis ſordibus preciū care preſtatus emeſtit
quin etiam eo certius quo miſerius expugnentum habet. Sanguinis
ingenui mulierem pretor apud tribunal ſuū capitali crimine
damnatam in carcere necandam tradidit q̄ aut qui cuſtodie
preerat mia motus no eam ptimus ſtrangulauit Additū quoq̄
filie ꝑ diligenter excuſſe ne quid ſibi inferret dein futurū exiſtimas
ut inedia conſumeret. Plibris aut ut tuſactis diebus ſecū ipē que
rens quid nam eſſet p tam diu ſuſtentaretur curioſus obſeruauit
adulterit filiam ſolere ubere fame matris ſui lactis ſubſidio lem
entem Cuius tam admirabilis ſpectaculi nouitas ad iudices plata
remiſſionem mulieri impetrauit Quo cū no penetrat aut quid
no excogitat pietas. Quid cū tam inuſitatum et mauditū q̄ matre
nate ubezibus alitam // Putaret hoc alienis contra rerū naturam
factum niſi parentes Diligē prima nature lex eſſet Idem de pie
tate predicatur qua patrem ſilus Cymona conſimili fortuna affectū
pariq̄ cuſtodia traditum iam vltime ſenectutis nel ut inſante pecto
ſuo admontu alunt. Hezent oculi hoīm ac ſtupent cum hmoi facti picta
ymagine vident // Cete quidem virtutes admiratione multum
Pietas aut etiam amoris metur plurimū. Hanc caritate proximus
fraterne benuolencie gradus ſequit. Nam ſicut merito primus
amoris vinculū ducitur prima et maxima beneficia a parentibus
accepiſſe ita proximi iudicari debet ab eiſdem ſimul accepiſſe Cum

coposse etem suauitatis illa recordacio est m eodem domicilio aūq̄
nesterer habitauī in eisdem cunabulis infancie tempora pegi
eosdem parentes appellau Cara est vxor dulcet libezi ibidē
amici. affines accepti. Sz postea cognitis nulla benuolencia
debet accedē que priorem exhauriat Gentio pretoz portū egredi
enti noui generis pdigū incidit Nam m eius capite subito velut
cornua irrepserunt Prisimuz est regem eum fore si in vrbem
reuertisset. Quod ne accidet holimtarius ac ppetuū sibi met in
dixit exilium Dignam pretatem que q ad solidam gloriā attimet
vij regibus preferatur. ¶ De eodē Idem m libro vj°. 126

Pascelius iuris pitus cum de tempibus liberius multa lo
queret ab amicis ne hoc faceret admonitus duas res que
hominibus amantissime videt magnam sibi licenciam prebere
rudit senectutem videlicet et orbitatem. Gallus cum ei consulatz
cum consensu deferretur. et ille sub excusacione aduersē valetu
dinis oruloz eū recusaret instantibus cunctis. alū inquit qui
rates queritē ad queq̄ hunc honorem tūsferatis Nam si me eum
gerē cogeritis ned ego mores vros ferre. nec uos meū impezium
ferre potezitis. Rutilius cū amici cuiusdam iniuste rogationi
resisteret Illi cū indignatione resistēt dixisset. Quid ergo opus
mihi est amicicia tua si quod rogo nō facis rudit hmo. quid
mihi tua si ppter te aliquid inhoneste factuzus sim. Attonius
orator clarissimus cū mestis reus ageret. accusatores seruum
eius in iudicio postulabant eo q ab eo cum ad stupū iret latronaz
prelatam contendēt qui sittonius hoc nomine vehementius eo
rum atq̄ sollicitus vltro hortatus est ne se iudicibus torquēdus
tradezet affirmans nullum eo ore sub verbum exituzum q̄ causam
eius ledezet Itaq̄ plinius verberibus lacezatus eculeoq̄ impositz
cadentibus cruā animis iustus omnem vim accusationis custodita
res salute subuertit pū et fortem gezens spm seruili nōe inclusum
Pamphionis quoq̄ seruus admirabilis fidei cum milites ad dim
ysstreptum occidendum venisse cognosceret mutata cum eo veste
permutato cruā amulo illum postico clam emisit se aut in cubiculū
lectulūq̄ recepit et ut Pamphionem occidi passus est Caduca
nimiū et fragilia gnecilibusq̄ consentanea crepidis sunt ista
que vrez et opes humane vocaltur Sspluit em subito re
pente dilabuntur Nullo in loco. nulla in psona stabilibus mea
radicibus consistunt q̄ incertissimo flatu fortune huc et illuc
acta quoq̄ in sublime detulerunt impetuoso recursu destitutoe
pfundo cladium miserabiliter immergunt Itaq̄ nec existimari
nec dici bona debent cum mflictoz maloz magnitudine desideriū
sui duplicent. ¶ Iterū de eodem Idem m vij° libro c. 124

Impetū meū non tam robore corporum q̄ vigore animoz mēmetipi
ac tutelam sui comprehendit humane felicitatis appellationem rogus
consumat. qui se interesse malozū obicit Rex ille subtilis indicij queq̄
ferunt tradetum sibi diadema primo q̄ capiti imponeret retentū du
considerasse ac dixisse O nobilem magis q̄ felicem panū quem si quis
penitus q̄ multis sollicitudinibus periculis ac miseriis sit refertus
cognosceret ne humi quidem iacentem tollere vellet mutilū aliquid
cupe et in eo pmeuezanter morari Iter dulcedo vicina est exitio
Idem m vij° lib° ¶ Bone fidei venditozem nec comodoz spem au
gere nec incommodoz cognitionem obscurad oportet. Licemus stolo cum

lege sanxisset ne quis amplius q̄ quingenta agri iugera possideret ipe
compauit. Similaudiq; crimis Gracia filio dimidiam partem etiam
ereptuit. Ob hoc a populo accusatus primus lege sua retidit. docuitq;
michil aliud debere principi nisi q̄ plus impauerit gruisq; sibi. Ornm
quidem industrie studio maxime virtute cōtrazud. Preterque vero
subiecti debet non quo euanescat, virtus sed quo reflectat. Hominem
quippe rerū natura continuis laboriis patiente esse nō sinit. Elaqueie
fundamenta in primitatione apta. et mouementi corporis motu cōsistunt
Quibus cum se instruxerit tribus modis hominem aggreditur
sz aures corpe penetrando oculos demulcendo, animos inuadendo.

Blandum malum. ff. Adhuc de eodem Idem in libro 1o. 128.
luxuria qua accusare aliquo facilius est q̄ vitare disertatur
opere nō non ut honorem illum recipiat sed ut sepius cognosces
ad penitentia impelli valeat. Quid de feminis vltius loquar quas
imbecillitas mentis et grauior operum negata affectatio omne
studiū ad curiositatem sui cultum hortatur conferre. cum et nosse et animi
excellentes vitios in hoc presse continentie ignotum diuerticulū vidam
plapsos esse. Quid vetus sedus quid etiam dampnosius quibus virtu
attritur rubore languescunt sepulta gloria in infamia vertitur
animi pter et corpis vires expugnant. Anthiochus syrie rex cum
retaxi et amentem luxuriam exercitus est imitatus. magna ex
pte clauos aureos crepidis subiectos habuit argenteaq; vasa ad vsum
tolume compauit et tabernacula textilibus sigillis adornata statuit
Auaro potius hosti optabilis preda q̄ illa ad vnrendum stremuo mo
ra. Crudelitatis horridus est habitus truculenta spes violentus
spes vox terribilis omia minis et cruentis imperiis referta cui si
lentiū dare trementum est. Ire et odii affectus magnos in pectoribq
humanis exercent fluctus. Ille p cursu celior hic nocendi cupi
dine pfundior vterq; consternationis plenus ac q̄si sine sui tor
mento violentus. qua doloxem cum inferre vult patitur a
mara sollicitudine ne vltio non contingat amicus. Depictatis
ecor ymagines retussime sunt. quas ipi in clauis pposite aut
dicto alicuo aut facto pehementiori conspici volunt. Auaritia
latentiū indagatrix luceor manifeste preda vorago auidissima
Nesq; hodi fructu filio et quezendi cupiditate miserrima. Hec aut
omnes septimuli precordia possedit. qm cū grauci familiaris fuisset
caput eius abscidere ac p vibem palo fixum ferre sustinuit. qua
Optimus consul auro ei repensuz edixerat. Sed erā pytradat
eum ligato plumbo equatam ptem capitis quo ponderosius esset
impleste. Odiosa septimli auaritia Ptolomei vero regis Cypreoz
risu psequenda. Nam cum auroys sedibus magnas opes corripi
isset ac pter eas piturā se videret deoq; omi pecunia manibq
imposita in altum pressisset ut classe pfurata filo pzet arbitrio
et hostis predaret aurū et argentum mergere non sustinuit
q̄ sitneū meritis sue premiū domū reuexit. Hic pruidubio no
possedit diuitias q̄ a diuitijs possessus est. titulo quidem Rom̄ule
ad vero pecunie emancipiū miserabile. De eodem. 129. c.

Occultum iam et insidiosum malum pfidia latebras sues
extrahatur/cuq efficatissime vires sunt mentiri et fallere
fructus qui in aliquo admisse tolere consistit. Cum quod certus
tum crudelitatem nepharios vnculos crecudedit tui in comodi

affectus humano generi ꝗtum salutis bona fides prestat. habebat ꝫ
non minus reprehensionis qm illa consequuntur laudis. Temeritatis
ner sua pericula respicit ner aliena facta iusta examinatione ppensa
valent. Temeritati proximus est error et ad ledendum par. cui ꝫ fa
cilius qm ignoscat. qua nō sua sponte ꝫ vanis concitatus vna
gimbus culpe se implicat. Humane vite tuetur modo aspo modo tran
quillo motu pacitur. spe sp minor dū et cupide votis extenditur
et fere sine ratione consumitur. Dic verisimile est. in cripiendo spū
idem gaudiū potuisseꝫ fulmen. et ꝫ idem valuit. Nunciata etenim clade
que ad lacum trasimenum acciderat mulier vna sospitis filio ad portam
portam obuia facta in eius complexu expirauit. Altera quaꝫ cum
falso filij nucio mesta domi sederet ad primū conspectū redemptis
gratiata est. Stragis quas dolor nō extemporat letitia consummpsit
Ex minus mirū ꝗ milieres p calua offer. cum interfecta qua nup
subegerat sacrificet. et receptis hostis decretas ei a senatu supplica
tiones mutantibus intento illas animo legens orta caligine ante
forulum collapsus mortuus est. Quem quid aliud ꝗ nimio gaudio
exectum putemus. Corpus et aie societas insir. nō vinculo cohe
rens facile diuinitus ꝝ nimiaꝫ studio boni retinendum. et cui
cadura possessio tam leuis afflatu violentie cōcussa dilabi potest.

De Miraculis bte ayazie virginis circa sepm Hildefonsum

Sanctus Hildefonsus Tole- Toletanū Epm ordis ꝙ20. li vij
tanus Spus fuit hic sub rudimentis adhuc infantie
degens. diuino tactus spū contemptis parentum ac rerū af
fectibus agaliense monasterium petiit monachumeꝫ se in eo multis
annis exhibuit. Tandem post obitum Toletani sacerdotis hic
pontifex subrogatus. inter cetera honoris operū studia sancte dei ge
nitricis. valde familiariter diligebat. Hic cuius laude de eius sanctis
sima virginitate exposuit insigne volumen. Quod ita sibi dei genī
tricī complacuit ut et ipsum librum manu tenens appareret. et p
tali ope gras referret. Scripsit aut et cōtra illos qui de eadē
virginitate ac puritione disputant ut hereticos. Alium librū de
assumptione eius sermones vel tractatus quatuor. De eodem
omelia euangelij j. de purificatione eiusdem o i. Scripsit et o
pusculum de virginitate ppetua patris et filij et spūs sancti. Opus
culū aduersus iudeos. Item de diuine actionis O. aduersus in sacris. O. aduer.
in sacramentis. Librū j de incognitione baptismi. Et alium de pro
fessione spualis defectus et multa alia. Volens aut beatam
virginem altius honorare constituit ut eius solempnitas cele
braret singulis annis. vij die ante natale dominū ut pius agatur
festum p qua deus homo natus venit in mundum. Quo tempore sum
us apparuit sedens in cathedra ipse altare posita. et albam sacerdo
talem attulit ei dicens. Hoc vestimentum de paradiso filij mei attuli
quo in dei et mea solempnitate vestieris. et in hac cathedra
sedebis quo tibi libuerit. Scitoꝫ certissime ꝙ nemo preter te
in hac cathedra sedebit vel hoc vestimentum induere inpu
ne valebit. His dictis recessit. Post obitū vero hildefonsi Si
agrius qui ea in diebus patruus successit pauperum. et pressorū
sin deuotionem ante in predicta cathedra contra phibitionem

sancte virginis consedit sanctum quoq; uestimentum induere uo
luit dicit. Sicut ego homo sum sic scio hominē fuisse p̄decessorem
meū. Cur ergo nō uestiar eo quo induebatur uestimento cum
eodem quoq; functus est simili officio. Hec dicens illo sacro uesti
mento se induit Sz deo statim displicente presumptionez eius in
terram cū eodem uestimento artus constrictus mortuus cecidit
Cūd uidentes qui illic aderant magno pauore cōterriti sacrū uesti
mentum quod indigne acceperat tulerunt et in thesauro ecclie ubi
hactenus seruatum reposuerunt **De dictis eiusdem p̄sulis in laude**
ipsius virginis. 121 Igitur ex libris et sermonibus quos idem
b̄tus vir Hildefonsus de b̄ta virgine luculenter edidit hec pauca
excerpsi. **Hildefonsus cōtra eos qui dubitant de virginitate eius et**
partu ihesu Beata virgo maria nisi in utero matris sancti
ficata esset minime eius natiuitas colenda esset Nunc ait quia
auctoritate totius ecclie Veneratē constat eam ab omni peccti ori
ginali immunem fuisse p̄ quā nō solum maledictio eue matris
soluta est Verū etiā benedictio omnibus cōdonata Nullus ergo qui
nata est a dictis subiacuit nec originale peccm in utero sanctifi
cata contraxit **Idem in sermone de assumptione eius** Descendit
sicut pluuia in uellus quia celestis imber i. uerbū diuinitatis uirgineo uellere placido se infudit illapsu quidē uerbum
caro factum est **Idem in eodem.** Cum claustrū matricis et genitale
uirginis esset clausum et sigillum sigillo priori nō potuit obstare
partu integritas corporis nec eg̃uit reserari. quia nō potuit ut esset
ei tormentum qui erat honor matris et gaudiū Ꝫ totum erat ei pium
in ea quicquid erat clausum quia totum erat dilectū ad natiuitatem
Idem de eodem Infans parulus ac maximus membris sic exiguus
diuinitate excelsus p hospitalis templi sinceram deflluens casti
tatem nō lesit corpus absidens quod non leserat cum ueniret Vbe
lius est ut in sermone sit uerecundia q̄ in fide periculum. Da michi
ergo uerā xp̄e et parce ori meo q̄ incarnationē tue misterium te
neamus narrator attingo quia licet tu clausum dimiseris uterū
nobis tu pmisisti aperire mereditis euangelium Imitemur matrem uir
ginem et omnes sanctos quos laudatis. quia nō tantū illis prodest
ira laudatio quātū nobis eoz imitatio Unde sponse magis placet
imitator deuotus Ꝫ laudator ociosus Vere alumnus ille tonalis fuit
qui in eo sapiā se influxit que in tractatu illo primū suū instruit in
quo scilicet utero uirgil et aceruus tritici et flores lilij xp̄i gratia
germinauit. quia xp̄us et aceruus tritici et lilium fuit **Actor** hec
de b̄to hyldefonso et dictis eius ac de miraculis ecclie eius et circa
alios p̄ beatam uirginem ostensis ad p̄sens dicta sufficiant Cetant et
alia eiusdem uirginis miracula scripta quoz multa in hoc codi
ce inferius p̄ diuersa loca p diuersitatē temporū gesta sunt breuit
attenuimus **De poetis illius temporis et glosulis ppsij Actor li. xi** 320 b

Hec de scriptis Senece moralibus ad p̄sens excepta sufficiant **c. 131**
Eo tempore legimtur fuisse poete satiri ppsius
et Iuuenalis et etiam alij poete Lucanus Senece patruus et
ouidius de cuius libris ouidij libros excerptos moralesq; glosulas sup
posuimus Eo libro aut ppsij metrico ea que subiecta sunt excerp
simus **Persius** Ne te quesiueris extra Sene tuū michi est
inst te stude hec sciat alter O uerue in terris ame et celestia
spiranes Quod iuuat in templis nos mittite mores Dicite pon-

tificet ⁊ sancto quid facit auen. Quin damus id supis de magna q dat
lante no possit hyagn messile lupa grago Compositū iussp annis stoepp
rerissus. metris et inoctum gaudeoso pet ire honesto ayille hom
spes et rerū dystolor usus Velle sim cuncp est mec voto vivitur mo
Helliculam veteres retines ꝑ fronte politus. ostrutam vapido ser
tuas sub pectore vulpem ayane piger sternis surge inquit anabrica
cyn. Surge negas instat surge inquis/ neques/ surge Vide memor leti
fugit hora. h quod lucror inde est ayesse tenue ꝑcia ipse et granoria
fas est. Emole quid metuas segetes altera in herba est. ¶ Porro de
Oratio satira et dictis eius supius diximus ¶ Erat etiam textus sati
rycus iuuenalis qui et ipe persio contemporaneus fuisse legitur ¶ Se
libro aute eius metrico patrob hos flores excerpsi hic inser
volumus Flores iuuenalis libro primo/ 138 ca. libro ix°

Hispida membra quidem et dure p brachia pectus. Depictum atrore
animū. Loripedem rectus derideat ethiopem albus. Nemo re
pente fit summus. De moribus vltima fiet questio. Cuiusq; quisq;
sua nūmoꝝ seruat in archa. Tantū habet et fidei. Nil hī infelici
pauptas durius in se. Cū ꝙ ridiculos homines facit. Commune hoc
vicium est. ia vitiis ambitiosa paupertate omes Idem libro v° ¶
Fortem animū prestant rebus quas tulerit audent. Nichil est au
dacius illis. deprensis iram atq; animos a crimine sumit. Prima pe
rimes obstena pecunia mores. Intulit et turpi seculo luxu diuicie
molles. Est eadem summis piter minimisq; libido. Sic volo sic iubeo
sit ꝓ ratione voluntas. Concipit mulier quid toto fiat in orbe
Puta videt flagrā remorespz illa recentes. Accipit ad ptam. Intolle
rabilius nichil est ꝙ femina dives. Cum non faciat quod paupis
vxor Idem in libro iij° Nobilitas animi sola est atq; unica virtus
Demet de plebe togatos. qui iuris nodos et legum enigmata soluat
Summū crede nephas. animam preferre pudori. et ꝓpter vitam. vivendi perde
causas. Furor est. Post omnia perde mater nautum. Omne animi vicium
tanto conspectius in se. Crimen hī. quito maior qui parat habetur/ Ingnia
malo ꝓ pessima seruo. Festimat em deturpe vlod. Flosculus auguste. mi
serep brevissima vite. Porro Idem in iij° ¶ Torrens dicendi copia
multis. et sua mortifera est facundia. Complures inimica. congesta
pecunia cura: strangulat. Tantabit vacuus coram latrone viator
Pauca licet portes argenti. vascula puri. Nocte iter ingressus. gladiu
tonitrup timebis Et vocte ad lunā trepidabis arundinis umbram
Nullus virtutem complectitur ꝓmiꝰ. Premia si tollas. ayaros sola
fatetur. quitula sunt hoīm corpuscula. Vana est concordia fortune atq;
pudicicie. Grandinū est ut sit mens sana in corpe sano. Fortē pone
animū mortis terrore carentem. Qui spacia illa vocant ꝙ plus exhaust
et voluptatis comendat rapior vsus. Tuna tu gallule filius albe.
nos nihil populus nati infelicibus omē Idem in v° libro ayarice tu
multu plangitur nūm ē fiducia: fingit in oratu summam deduc
uestem. Contentus vocare oculos hūmore coacto. Plorabat lacrimis
amissa pecunia veris. Fallit eū vicū spe virtutis et umbra
Seruoꝝ ventres medio castigat in igne. Spe quoq; exurgens nec ea
prima sustinet in qua. Custrida ceruleo pauo conspicue frustra
Hesterni medio splutus seculare minutis. Septembri nec non
differre in tempa rene. Cum furor aut dyrus cum sit manifesta
frenesis. ut lotiplex moriatur egenti vite fato. Interea pleno
tu cingeret sacculos ere. Crescit amor nummi quātū ipa pecunia
crescit. Magnis parta labor cura maior metuq; seruant. Misera
est magni custodia census ¶

321

De quintiliano et flostulis eius Eusebius in cronicis li° x°. 121

Abysto galba marchus fabius quintilianus ab yspania romam
perductus est. qui et primus illic publicam scolam tenuit et e
fisci salariū accepit Actor Hunc etiam quintilianum morales flos
culos sicut et reteriora phoce huic operi insidios indicaui Quintilianus
de oratoria institutione libro j° Etenim liberos nostre mores non
ipsi parimus infantiam statim delicijs soluimus. Assuescimus
quia indulgentiam vocamus. nervos omnes mentis et corporis
frangit. Optimus quisq; preceptor frequentia gaudet et maiore
e theatro digitū putat. Hujus rei signum in parvis precipium media
est. Eius duplex est virtus facile prope et fideliter retinere. Per
plures ne possint. etiam que singulis tradenda sunt. Ante omnia
futurus orator cui in maxima celebritate et in media re publica
loquendum est. Assuescat iam a teneris non reformidare homines
nec solitaria vita pallescere. Cogitanda est mens et attollenda
semper que in hunc secretis aut lauc nesciat et quendam velut
in opaco situm dicit. aut contra iuuat persuasione languescit.
Necesse est sibi plurimum tribuat qui se nemini comparat. Etas hoc
tyro magnopere formanda est cum simulandi nescia est et propen
sibus credit facilime frangas cum ictus ex corrigas. que in pra
uum diuerserunt. Non sunt ferendi qui ardem ingeniorum ut teneri
atq; iejuna caullantur. Cum nisi fundamenta fideliter ejecerit
quicquid superstruxeris corruit. necessaria puero. rotunda sembus
dulcis secretor comes. Et que uel sola omni studiorum genere plus habet
operis. minus ostentationis. Plurimum aut ambitiosa festinatione
a posterioribus incipit dum ostentare discipulos. circa speciosa malunt
Consuetudo est certissima loquendi magistra. Vtendum ex plane ser
mone est ut nemo tu publica fama est. ostentatis cum studiosus vitium
Nova verba no sine periculo fingimus. Temperet desiderium quicquid
fieri potest Nichil pfecto placere quod non decet // de flostulis eiusdem //
Item in ij°
Non ideo quidem estimandum est omnes quos etas
sit ex quanti in studijs ea effecerit. Cauendum est non simul
crimine turpitudinis veri etiam suspitione ingenia puerorum ruina
emendationis seueritate deficiunt Nam et desperant et dolent et no
uissime oderunt Et quod maxime noxet dum omnia timent nichil conatur
Aliena vicia quisq; reprehendat manult ipsa Ne temptes quod effici
non possit Ne ardeo quod quis optime facit in aliud cui minime est ydo
neus cum transferas Vt preceptoris officium est docere sic discipuli
prebere se dociles Multum ventri sine altero sufficit. Sicut cum
frustra spargimus semina nisi ea promotus foueris sulcus ita frugifera
coalescit negligit nisi spiata tradentis accipientisq; concordia. Est
quedam virtutum vitiorumq; vicinia qua temeritas in fortitudinem effusius
q copiosa accipitur. multo labore assiduo studio. varia exercitatione
plurimis experimentis. altissima prudentia pritissimo consilio. con
stat ars dicendi. Suadet et peritia et gratia et auctoritas
et dignitas dicentis. Postremo etiam aspectus ipse sue nocet. Non bona
conscientia ex victoria litigantis est primi Non est enim id habere
malum quo bene vti licet. Omnia que ars consummauerit certum est
a natura inicia duxisse Cum recta via depulsus est reduci ad eam
nisi alio flexu non potest. Nobis ad virtutes etiam ante ex docta
nunc inicia quedam et semina nature. concessa sunt ut ad iusticiam
cuius rusticos quoq; ac barbaris aliqua ymago apparet. Idem i iij°
Plurimum in consiliis valet auctoritas. Nam et prudentissimus

et optimus haberi debet qui sententie sue de vtilibus atq; honestis
credi omnes velit Idem in iii mo. Perseuerandum est saltem quia
repimus. Si vires deficiunt animo tamen perseueremus Naturalis
est fauor p laboraturibus Naturale est ut iudices hijs quos libentius audiunt, facilius etiam credant. Verecundius dicendum est
sua q̄ aliena laudanti. Fallit voluptas et nimis longa videntur que
delectant. Sicut amenis et molle iter etiam si spacij amplioris
est minus fatigat q̄ diurnum aridumq; compendium Nichil facile
persuadetur inuentis multis. Temptanda non sunt que effici oro
no possunt Sichel longū videri necesse est in quo quid vltimum sit
certum est Idem in v. Latrocinium facinus in vino veneficium
in femina gradus In rebus aptis tam stultum sit argumentari q̄
in clarissimum solem mortale lumen afferre. Eād rei altius illustrāde
gra assumitur clarius esse debet eo q illuminat. Princeps qui
vult omnia scire necesse ht multa ignorare ¶ De eodem Idē i viij. 123.

Tam deest auaro quod habet q̄ quod non habet. Iuuare nisi vbi
necesse est, gratia vero passim conuenit quod imitatiuum
est p̄mū. quisq; intelligat. Et quare id bonū sit fiat. et tunc
vno quoq; optimū est si possit sine face. Etiam in turba in itinere
in colluuie fiat tibi cogitatio ipa secretum. Vitiosa est iactatio
fertq; audientibus no mō fastidiū q̄ etiā plerumq; odiū habet eni
ingens mea sublime quidā et erectum et imperatiuū superioris animi
abiectos et submittentes se libenter alleuatimus. quia hoc facit tacit
maiores videmur et quotiens dissentit emulatio succedit humanitas
Et qui se supra modum extulerit premi ac deprimi cupitur nec ta
se illaudari q̄ ceteros laudari facit inde mundi homines hoc
bonū est eoz qui nec credi volunt nec contendi possunt Videnti supe
res mirabant bonos q̄ in veris sufficit constia. Afflante fortuna
pene omnia dirent. Nichil est ad concilianda animos gratius vere
cundia In quibusdam virtute gratiā nec tantū ex cōibus preceptis
ipa delectant. Nouerit se quisq; nec capiat formande actionis. Plutar
q̄ etiam ex sua natura consilium capiat formande actionis. Plutar
timi operis studio vacare mens nisi omnibus vicijs libera potest
Primū quid in eodem pectore multū est turpiū honestoz̄q; conser
tui et cognitare optima simul ac deteremus non magis est vnius
animi q̄ eiusdem hoīs esse bonū ac malum. Nichil est tam dissipatū
tam multiforme, varijs affectibus concisum atq; laceratum q̄
mala mens Nam et cum insidiatur spe fruitis. labore distinguitur
et etiam cum stelerus compos fuerit sollicitudine penitentia
penāe expectatione torquetur. Nemo certe persuadebit alijs qui
bus fuerit sibi. Prodit enim se quilibet custodita simulatio nec
vnq; tanta est loquendi facultas. que no titubet et hereat quo
sensu ab animo verba dissentiunt. Rerū optimarū inuentio etiam si
tenuissimis uerboz̄ desuta sit satis tū natura sua ornat. Nullum
recte uolumtati tempus est tempus. Philozophia simulari potest
eloquentia no potest. Vbiq; pulcherrimum est comes fiducia pre
uenit In grandibus rebus hoc sepe nobis accidit ut cū optimis
saciati simus varietas tū nobis delitijs grata sit ¶
Adhuc de eodem Idē in lib. causarū. Idem in p̄ma causa ¶

Oculus hominis libertas est oculos perdidisse. Oculi sunt p
quos pauperates serue no possimus. Oculi. tota mea lingua
via hij nos in omnia cotidie vicia p̄cipitant. ayrant. adamat

concupiscunt · fraudibus impleas sacietatem animi · Gemis infirmitatis
seruitutis est semper maritus · Nichil difficilius est q̃ differre gaudium
Idem in ij causa Teneritas omnis animoz calamitate corporis
frangitur et frigescunt impetus mentium quos no expleuerant mis
teria membroz Idem in iij causa Ad omne votum fluentis
fortuna lasciuit otium · hoc est superior condicio ut quicquid fecerunt
precipue videant̃ et pernitiosissimus est male rei quisq̃ timorem
actor Idem in iiij causa Si quis sciat quis sit finis boni ozem
que vera felicitas · nisi q̃ sibi preatura morte pepercit · Necesse est in
sacrimis otiosus ardor erumpat · Extedit omnes calamitatem diebus
ac noctibus timere Idem in v causa Voluit nos ille mortalitatis
artifex deus in eo semper timere et p mutuas auxiliozum vices quisq̃
in alterum q̃ esse timeret conferre · In aliena fame sui quisq̃ miseret̃
Humane infirmitatis ista natura est ut ex omnibus accidentibus
grauissimum putet quisq̃ quod patitur Necesse est apud impatientiaz
sua nichil multa prevaleant Idem in vj ca Labori oportet in
sistere ubi effectus promittetur Nam stulta est cura que spem no ht
Subit libertas pretia pena eciam sceleribus grauem Idem in vij ca
Nichil in rebus humanis voluit esse rerum natura tam simile quod
no aliqua precepta sterneret · Pauptatis primum est ubi alia defi
cunt exercere libertatem Adhuc de eodem Idem in viij ca
Non repio quid in rebus humanis excogitaret natura prestan
tius audacia q̃ concordia contra fortunam maius auxilium
Quid cum foret humano genus felicius si ortus esse possent antri · Non
bella · non seditiones no latrocinia/non lites ceteraq̃ mala que homib
exspirib nata sunt fortune accessissent · Celestis prudencia multa va
rietate pectora mea distinxit/nec minus multas animoz q̃ corporum
dedit formas Idem in x ca Nulla pena est nisi multo · Nullum ha
bemus malum impatientia dolorem Et ut aliquid crudele sit metus
facit Non habitant una pudor et fames Idem in xi ca Nichil mag̃
grauius q̃ destituta spes · torquet/ Idem in xij Parum aliquid tec
et humilis tuguri rustici culmen equitas animi regni fecit · Cui
confessim defendit no absolutionem sceleris petit sed luctuam Idem
in xiij causa Non est iustior dolor q̃ beneficii perdisse rationem
Non expectes ut statim grate agat qui sanatus fuerit · Non sine
aliquo morsu resilitur ab illis que voluptate animum temperant
imbibus pauper amant Idem in xiiij causa Primus debetur hon
qui ideo tui aliquem amat quia necesse est · Nescis an diligit tui
experimenta non habet nisi felicitas · Facimus est id tibi credere quod
expedit et actum est de rebus humanis si sola securitas utilitatis
fides Idem in xv Nichil eque paratum impetu cernitur q̃ mori
uelle nec quicq̃ res humane impacientius habent pemitis affectu
Idem in xvj causa Pessimis humanarum rerum malis semp
est q audius mephanda fingunt nec usq̃ magis oppetendis
putant maligni fuisse sermones · q̃ cum incredibilia quasi deprehensa
narrantur Necesse est aut contemnosius loquaris quicquid ybare
non possis et affirmationem sumit ex homine quicquid no habet
ex veritate Nullam difficiliorem esse credo q̃ silentii retinen
di Nichil promptius sermone facile delinguimus dii constantiam ta
cendi nec in alios fere possimus Idem in xvij causa Genus
eruentie est ut tacenda strepe nec pelus Non habet cui
loquendi tui credi no potest · Ablata est ab eo omnis verborum
fides omnis sermonis auctoritas

De Josepho et scriptis eius Eusebius in cronicis lib xj c. vj°

Hic flauius iosephus scriptor hystoricus dux belli iudeor
cum a romanis interficiendus esset prenunciauit de morte vespasiani
et eius imperio Jeronimus de illustribus viris ||
agathee filius eo sacerdos a vespasiano captus et
filio eius relictus est. hic romam veniens vii libros iudaice captiui
tatis imperatoribus patri filioq; obtulit. Cum et bibliothece publice tra
diti sunt et ob ingenii gloriam statua quoq; rome meruit. Scripsit
quoq; et alios de antiquitatibus libros ab exordio mundi usq; ad
duos. Sub domitiano cesare et duos aduersus apionem grammaticum
alexandrinum qui sub caligula legatus missus a gente contra
philonem librum etiam vituperationem gentis iudaice continentem scrip
serat. Alius quoq; liber eius valde elegans habetur in quo macha
beorum sunt digesta martiria. hic in omnibus antiquoribus libris maxi
me confidit. Propter magnitudinem siquidem dicit a pharisei
interfectum et iohannem baptistam vere prophetam fuisse. Et propter in
fectionem iacobi apli hierosolimam diruendam esse. Scribit autem de dno
in hunc modum. Eo tempore fuit ihesus sapiens vir si tamen virum eum
oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum et doctor eorum
qui libenter vera suscipiunt. Plurimosq; tam de gentilibus quam de
iudeis habuit sectatores. et credebatur esse christus. Cumq; malicia
principum eius cruci eum pylatus addixerat. nichilominus qui primum
dilexerant eum perseuerauerunt. Apparuit enim eis tertia die viuens
quelibet et alia miracula de eo prophetarum diuinitus prophetarum de eo vaticinan
tibus. Et usq; hodie a nomine gens christianorum nuncupatum non defecit

Actor De libris hebraicis iosephi nomulla in hoc opere conuenimus lo
cis inserui || De obsidione et calamitate iherusalem. Egesippus li° v°

Anno igitur primo delati imperii vespasiano iudea bellis aspe
risq; et seditionibus domesticis lacerabatur. trinoq; preho ciuitas
iherusalem intra se laborabat. Nulla requies. nulle induciae. nomen obsi
dionis erat. immensi iugulabantur. cruor sanguis. vnda sanguine
bat. Et quasi ppluuius etiam p interiores templi recessus defluebat
tra sanguine. incendio. ruina. fame. totius urbis uerui sacrificabat
Nullus locus procul vacabat. Nulla fugiendi copia erat. Pauor
ubiq;. clamor. mouentium gemitus. desperatio viuentium. ut miserabi
les dicere eos qui remanserant. beatos qui obierant. Quomodo
deserta es ciuitas populo tuus. expugnata armis tuis. que sole
bas sine armis vincere. sine prelio hostem ferire. cum pte angeli
dimicarent. et militarent tibi fluctus maris et hyatus terre.
tui fragores. Este habes quod petisti. agnoste tibi. hodie barrabam
Viuere. ihm vero mortuum esse. In te enim regnat seditio. Pax sepul
est. Vt crudelius a tuis peas. Et si pares ab alienis. In templo
igitur xpo p unguentis bene olentibus. p thymiatis bene spi
rantibus pro diuersorum florum odoribus grauis erat in se
pultore cadauerum fetor. quos pluuia dissoluerat. quos flamma
exusserat. quos sol calefecerat. Nec enim humare cuncta corpa
vacabat cor hui nec in templo nec extra plateas nec habitabat
quia bellum eos inter se occupabat seruiendi magis et humandi
cura. uiuos tenebat. Nichilq; magis in tantis calamitatibus
et misericordia prerat que sola solet allenare miserias. plan
cruciatus. Crudelium latrones in alios seuientes. fetorem oris
sorum grauiter sustinentes. de muro reliquias defuncto
fundi precipitia dicebant. Itaq; tytus vespasiani filius qui
bellum a patre susceperat aspiciens que pruptos speeus plenos

radauerum sanieq; dilaceratis uisceribus inmatantem alte ingemuit
Et manus ad relqm elevans. testabatur neqnaq; illud sibi asscribēdū
qui vemā dare voluisset si dedicio precessit expectasse se ut patrem ro
garent. patij incolumes seruare si bellum deposuissent. ananeus q;
lazari asserebat p vnā portā sibi creditam. Ov. q; mortuoz elatā
additis ad h; drac lxxx. sumcubus. idq; solo eoz nūo collectum. qui
mercede publica sepulti forent. pter eos quos sepelierant sui. Cue
autem sepultura. nisi ut de muro deterrentur radauera. Plerusq;
crā nō ignobiles viri confugientes ad tytum. dū. defunctoz. glie
p portas elata numerata essent cōmemorabant. eoz quoq; cue ppd
magnitudine infinitam efferri radauera nequiuerunt nunciatum
fuisse mestimabilem. Nam plerusq; crā de ultimo orbe ad templum
venerant ad pretandum in die festo. ‖ De Auaricia iudeoz et ex
Illoz aut plerisq; qui ad Romanos confugerant. ‖ ‖ trema fame. &
cum accepto cibo alium purgarent. egarebant aligm bimones anes &
ab subuenerant cum fugam adornarent. ne deprehensi nō solum dis
pendio h; eram periculo forent. quia insidiatores oīa strictabantur
sclusq; ducebatur. aurū q; preter latrones habere. hoc tragi Judei
mseribili postea spectie inter quinametra alium aurū legebant. Comper
hoc quidam asserunt et ab eno in omes opinio manauit. q; hoc gens
hominū precipue ad auariciam et patrum ad uersuriam inclyl atroz
tam sit. q; refugiat. michl tam turpe quod studio petunie erubescat
tam sit. q; refugiat. Asyris trag; in arabas diffusa est fama. quibus nō est mos auaricia
et feritas barbarice pior. inmanitati q; furti esset. quos iudei.
Diripiunt igitur illi. quos mimq; aduenientes cernūt. licet contra
fas. contra legem dedicionis. contra p missum cesaris. q; eos occidi
non licebat. mordunt autem pmentes. adhuc cruentisq; manibus.
euiscerant uentres secreta. aurū scrutantur. et inter eius manantia
purgamenta. aurū ingerunt. Denicq; vna nocte fere. vi. myrioz.
despecta sunt tali flagitio. Alia quoq; crumpna grauis in hos
qui ad romanos trāsfugerant accidit. ‖ Nam defectis edendi officijs
ubi data est alimenti copia. cepit esse tribus oneri qui prius erat
usui. Nulla vis erat denarii. ut cibum mandarent. obrepserant
intiora visceru obstructi erant ductus cibor. sternebantur ceteros
rene. que cibos attrahunt. desiit piscat. auiditas crescebat. Ruebant
super cibos miseri. et inualidos morsus. more infantiū meditabant.
Plerusq; pesti alimentis pro gaudio deficiebant. atq; inter exopta
tos sibi cibos. morebantur. Grata pompa lacrimabilis cum plures
a cibo ad proximum surgerent. q; ad salutem. Inflabantur eni spluto
cibo. quasi quodam pdropis morbo. Et si edendi auiditas modum
mensi supra mensuram ingerebat repentino cibo fortis diremp
batur. Michl eni mirum si exhaustis piculo cibus est. Nam
et post biduum ieiunium si quid alimonie simplicis stricti cru
desit. Nonulli autē eorum euaserunt quadam arte pensantes
sibi moderamina donec desuetis edendi cibi ad suos usus redirent
Iste desuetis et exustis edificijs templo finitimis et crebris portici
bus. partim a Romanis ptim ab ipis iudeis inda erat ita templi
facies et secus hoīm. Insidebant sibi inuicem. quis cui
rapet cibum. ubi alimenti suspitio. ibi bellum. Netabantur
crebri carnifices. destruebantur defuncti. ne quis intra eorum
amictus cibus lateret. Experto ore sicut rabidi canes amarum
captantes. speramina huc et illuc circūferebantur duce topia
Et cum alia famis placida nō reperirent. detrahebant corria tabis

ut tibo sibi essent que presidio nō essent Mandebant talciamentū
net pudor erat sblutum pedibus ore sustipē et lingua lambere de
tyste quoq; palee que olim picte fuerant non mediocri studio requi
rebantur et si quis reperebat grandi precio mercabatur ||

De muliere que comedit filium suum ||

Erat quoq; maria lorupleo femina de regione trās iordanem
que belli terrore oborto ihersolimā se cōtulerat ut esset tu
tior. Hanc opes principes factionū certatim nuabant. Alimen
toze eraṁ si quid precio quesierat de manibus eripiebat deferebat
p̄ tam ōia ut delicias affecta asperioza palearū uel torioze dura
hec emolliebat. Dena itaq; fames intimis se infudit medullis exsic
carat humores mentem exagitauit. habebat autem infantulum
tuig uagitu exoritata trā se et ipm̄ pausillū macerari videret tantis
vrita inmanitatibus affectum amisit. Conuersaq; ad puerū sic ait
Quid tibi faciam pausille. Dena te circūstant ubiq; bellū fames
interdia latrones nocte. Cui te morituro credam aut vite tantillū
relinquā. Speraueram q̄ si adolesses me pasteres matrem aut sepe
lires defunctam. Sz quid agam misera. Viuendi tibi ac michi nul
lum video subsidiū. Cui te reseruabo. uel quo te quondam sepulcro.
Ve tamen altibus uel fere preda sies. O suauia michi viscera
artus nocendi pōssē vos penitus consumat fames redite michi
matri quod accepistis redite in illud naturale secretū. in quo simp
lices spūs domicilio in eo tibi patet tumulus defuncto. Desolabor
ergo te. et quod nō habet impatientia amoris habeat vis necessitatis
ut ipa de uisceribus meis artus non simulatis q̄ impressis morsibus. Se
cimus quod pietatis fuit. fecimus quod suadet fames. Tua tamen
causa melior. et quedam pietatis spes. quia tollerabilius est q̄ mater
deuorat cibum posterius tuis q̄ p te mater aut occidere potest aut
deuorare. Her dicens aueps ultrā gladiū dimersit. et in fenestra filiū
seruans ipm̄ imposuit. Partem comedit. ptem operuit ne quis sup
ueniret. Sz nidor intensi peruenit ad principes seditionis. Celsi cōtinuo
odorem secuti introeunt. iudicem hospitij. minantes nisi sibi q̄ ausa
esset ieiunantibus edē. atq; exortes fact cibi que repperisset. At illa ptem
ingnit eram uobis seruaui. Nolite indignari De meis visceribus
cibum uobis paui. Considite. otius mensam apponam. Her dicens
retexit anbusta membra. et epulanda obtulit cū adhortatione
humoris. Hor est prandiū meum. Her vra portio. Videte diligētius
an vos fraudauerim. Ecce pueri manus. vna ecce pes. ecce dimidium
reliqui corpis. Et ne alienum putetis. filius meus est. Nunq; finis
michi dulcior fili. Tibi debes. q̄ adhuc viuo. Tua suauitas aias
meas tenuit. et pauxit matrē tuā miserē diem mortis. Venerunt
nequitie. cōiuie facti sunt. Habebunt et ipi q̄d tibi debeant cuz
epulas meas sumpserint. Sz quid referis gradum. Quid exorre
scis animo. Cur no epulamini quod mater feci. Gustate et videte
quā suauis est filius meus. Nolite fieri molliores matre. infirmo
res imitere. Ego quidē tales paui epulas q̄s uos sic epulari ma
trem fecistis. Et hec quidem trenebat posse. q̄ dicit necessitas
Replent continuo totam vrbem tanti sceleris nephas. et omnis
gulosq; parricidalis cōiuij misterium exhorrescebat ||

De destructione templi et vrbis Capitulo. lxvi.

Peruenit quoq; ad Romanos hymus fatis inmanitas nam
plerosq; horū horrore perteriti ad hostem cōfugerunt. Cuo
compto cesar. coertatur infelicis terre cotagiū manus ad celū
eleuans talia protestabatur. Ad bellum quidem venimus q̄ uo cuz
hominibus quin potius aduersus naturā bellauimus dimicatimus ||

Nam et fetus suos fere diligunt quos etiam in fame nutriunt et alienis
pascuntur rostribus a consimilibus cadaueribus abstinent cadaueribus
hoc uoltra alues acerbitatem est ut membra que genuit mater deuoret //
Humilis ego ab hac cotagio tibi me absolue querendo et in celo protestaui
Deus scis effecto quia intimo affectu pacem frequenter obtuli et quod non
pudet dicere uerbis rogaui quia pacem eis uolui Sz quid facient repuls
mentibus quid aduersus suos furentibus Nam et ipsi hos sepe de ruinis
hortati sunt dimittant ne grauius a suis pereant Et ego positis plenis
armis quia illi a suorum cedibus non desistebant in bellum redij ut liberem
rapem obsessis non perderem hinc dictis admoneri templo arietes
iubet. Demum fugientibus seditionis auctoribus cum templum ardet
romani signa posuerunt intra circuitum aues et contra portam orien-
talem sacrificauerunt, imperatorem tytum summis uotibus precantes
Sacerdotes aut quos et aque inopia et estus finitimi interdij coma
rebat siti, ultima rogauerunt. Cuius tytus iussit ocidi degeneres
animi esse respondens ut templo et numini cupiunt supplicium. Postea
quoq; at symoni et tetis seditionis principibus indulgentiam postulan
tibus respondit/ serum nequissimi temporis ad maz cui iam quid refert
nichil reluctum sit Pacem offerebam/ no recepistis. Parce uolebam
no sinebatis. Prelia suspendebam et uos irritabatis. Et nunc populo
extinct nec est templum ardet. Cuius adhuc statis armati Pomite
arma quasi uicti. Uiuere uobis donabo. et si no meremini. Tytus
ergo cuius ad uindictam exercitus oppositum sim no solum robustu
regalis fastigij & confugientes recepit solus pietatis intuitu Nec
Romam multa iam crebescebant uite indulgentiam et studio
captiua mancipia uendendi. Emptores erant ad resumendam
salutem. plini venales. & pauci emptores. qua et Romani habere
iudeos in seruitutem adigitabantur/ Et nec iudei superant qui suos
redimerent. Octaua igitur die gorpiei mensis capta est
ciuitas. Cesa aut p omne tempus. obsidionis asserunt decies cen
tena milia Captiui quoq; adducti sunt iudeorum ad nouagenta septe
milia // Hugo floriacen // Fessi denq; multa crebescebant Romani quibus captiua mancipia venderent. Sz quia plini venales et pauci
inueniebantur emptores non desuere qui et xxx. mancipia uno nu
mismate mercarentur/ Eusebius in cronicis. // Tunc regnum iude
orum defecit. Colligunt autem a xpo anno dacij sub quo uastus tem
plum edificatum est usq; ad hunc sextum anni Vespasiani in quo
hostissime ciuitas subuersa est anni. D. xc. // De plinio secundo et eius
relatione ad traianum & xpianis Eusebius in suo libro. c. bb. li. 3° 391a

Tam immense autem sub traiano tatenus martyrum cotidie
iugulabantur ut plinius secundus/ qui prouincias administrabat
multitudine interemptorum pauoris referret ad imperatorem q̄m
numera hoim milia cotidie obtruncarentur in quibus nichil
omnino sceleris deprehenderetur admissum nec aliquid contrarium le
manis legibus gestum nisi q̄ ante lucanos hymnos xpo cudam
canerent deo. Adulteria uel cetera huiusmodi crimina apud eos et illi
cita haberi et penitus arcerei Cetera uero sine legem eos agere cognouit
Tunc/ traianus rescripsit sine auctoritate detrectent ut xpiani no
quidem requirantur si aut qui sibi inciderint puniantur. Fecit quod
de parte aliqua persecutionem sedatum putabatur. interdum & hos qui
requiriam suam admissum nos exercere cupiebant ledendi occasio
non uidetur exempta. Interdum enim populus instigabat ut
Interdum etiam indebitis occasionibus urebat et negabat questos quos
punire uoluisset oblatores. Hec tertullianus in apologetico suo dicit

ex quo possunt inferni plenius sive repientes Tertulliano
ibidem Et sententiam necessitate confusam negat ingruendos
ut innocentes et mandat puniendos ut nocentes. Prout et scirit
dissimulat et animaduertit. Quid timet ipam rerum natura timentem Si
dampnas cur nō et ingnoscis. Si nō ingnoscis cur non absolus. De libris
Scribitur anno Traiani dñi Plinius secūs /// eiusdem Auctor. lxxvij.
uocomensis orator et hystoricus insignis habitus est p̄ cuius
cum prima ingenij etatis opa. hic scripsit de hystoria naturali
libros xxxvij suos vespasiano cum epla premissa direxit de quo
ingenti eius volumine excerpta in speculo naturali locus congruus
ad diuersos citer centū repy /// Tranquillus in catalogo virorū
illustrium /// Plinius secundus equestribus militiis industrie
functus priuationes quoq; splendidissimas et ōtinuas integre
administrauit Et tm liberalibus studijs tantam opam dedit ut nō tēme
quis in otio plura scripserit. Itaq; bella omia quē nunc cū Romanis
gesta sunt xxxvij voluminibus comprehendit Itēq; naturalis hys
torie xxxvij libros absolut. Perijt aut Gades campane cum
eā classem p̄esset et flagrante nesubro ad explorandas
eius causas liberius p̄stendisset nec aduersantibus ventis
remeare posset vi pulueris ac fauille oppressus est Vel ut ipā
estimant a seruo suo ortatus que est deficienti ut necem sibi matu
raret oranti /// Auctor Plinius ad Iunium /// Hor ipm amantes
est amatū nō honorare laudibus / Item ad Cornelium Tacitum
Breuiū ac malignū est horū nō admirari / admiratione dignissi
me Item ad Cornelium tacitum /// Inuentioni sue quisq; faueat et quasi fo
tissimū complectetur cum ab alio dictum est quod ipe prendit Est
grator multis actio breuis Idem ad catullinum /// Animi magnitudo
nichil ad ostentationem omia vero ad constantiam refert retegi facti me
redem non ex populi sermone p̄ ex facto petit Idem ad Hieronimum
libro quem misi tibi adnota que putaueris corrigenda. Sic enim
magis credam reteta tibi platere si quedam cognouero displicuisse
Idem ad ursum Sicut fates igniem assidua concussione custo
diunt demissum egerime reparant sic diuinis calor et audientis
intentio continuatione seruatur Interpedine vero et quasi remis
sione languescit Idem ad arrianū /// Necesse est ut laudis sue spa
tio et cursu et peregrinatione quisq; letetur. Etem nostro quo
pacto nel magis homines iuuat Gloria lata p̄ magna Idem ad
fundanum /// Votes sue admirit plerumq; preteruit Et rerum
quas assequi cupias presumptio ipa vorunda est Idem ad nauū
magnum /// Dum vita suppetit curamus ut mores cum pauci
simis que abolere possit meremur / De Claudiano poeta et flostulis
Sub imperatore Theodosio Claudianus gentilis /// cuius li. xviij. t. ci.
poeta Rome claruit In duobus libris metricis Claudiani ma
iori sic et minori multa sunt puerbia notabilia de quibus hic pauca
subneci Claudianus in maiori /// Tenero tractari nescit pectore pub
lica maiestas Trunc̄untur et aretius ut liceat religiosi serue
nere nebris. Heu p̄ rectus mest vrbis amor. O multis delicta fuere
negotia amicis Quid iuuat errores mersa iam puppe fateri
Si metus si plura cupis si ducere ma Seuitij patiere iugum
tolerabis iniquas interius leges. Tunc ora mire tenebris Cum pote
pes rex esse tui Deterior vsus in peiora datur suadetq; licentia
lucrum Iam non ad culmina rerū ministros trusse queror. tollunt
in altum ut lapsu grauiore ruant. Tu consule cunctis nō tibi ne
tua te moueant p̄ publica vota Ne cunctos paucorū omnis dampnes

Componitur orbis · regis ad exemplum · nec sic inflectere sensus humanos
edicta valent · ut vita regentis · Luxuries predulce malū · que dedi
ta semper Corpus arbitrijs · hebetat caligine sensus · Nobile mu
tatur semper cum principe vulgus · Inquinat egregios adiuncta super
bia mores · Non tibi quod liceat · sed quod fecisse decebit · operare · men
tem dormitet respectus honesti · Dirus primus ille est · que ratio
nō pra monet · que facta rependens consilio punire potest · Quas
male collegit fallacis dextra parentis · has penes nati deponere
fundit opes · Plus est seruasse questum · q̄ quesisse nouum · Carmen
amat quisq̄s tarmine digna gerit · Nimiū cupidos omni astringit sua
quemq̄ salus · Gaudia premissi cumulant cognita dolores · Est
malus interpres rerū metus · Clausa putat sibi cuncta pauor
Idem in mimos · Omnia mors equat tu damnatura nocentes
tu requiem datura pijs · Dissuasor honesti · Inuens · et humanas ob
limat cupida mentes · De Asculis Prudentij · c · Cy ¶

Prudentij quoq; qm eodem tempore floruisse superius dixi
mus · placuit inserere Prudentius · Prima petit campū dubia
sub sorte duelli · pugnaturus fides · agresti turbida vultu · Quorat
ipsum frangenda pocula belli · Cui modesta graui stabat patientia
vultu · Undiq; minuta acies varios q; tumultus · spectabat
desuper oculos · et leta manebat · Ira timens · Romani feruida virtu
sanguineo intorquet suffusa lumina felle · Impatiensq; more ē
inde quieta manet · patula fortis ad omne · Telorū nimbos humilitas
intrepidi gressum · medioriter ocreat arte · Ergit · et tum modū
gaudia vultu · Desine grande lophi · frangit deus omne superbum ·
Magna cadunt inflata · crepant tumefacta premuntur · Diuite supe
rum depone · diste cauere · Grandiunt celsa humiles · tradunt ad infima
ferocem · fortior auaricia gremio · pincta capaci · quicquid luporum
edax · preciosum lugerat vita · color impune manu · Nec sufficit
amplos implesse sinus · Iuuat mestare crumenis · inde lucru
Omne hominū rapit · illa gemit · Non est violentius vllum · tirā
nicium · Sunia quies · nil uelle supra · quia postulat usus · debitus
vt simplex alimenta uestis · ut vna infirmos tegat · at recte et
mediocriter arctus · Expletumq; modum · nature · non trahat ultra ·
Pallor more · constans audacis facti · dat signa reatus · Et depren
sa tremit · languens manus · et color albet · Cedant metus · et
labor · et uis · et stelus · et placide fidei fraus inficiatur · Cū sapiens
Iungat amor · quod vinctus uno · conspiret studio · nil dissociabile
firmū est · Pax belli · exacti precium · precūq; periculi · Nil placitū
sine pace do · nec mutuus ad aram · heredi clausula pax est ·
Non inflata tumet · nec inundet emula fori · Omne appetitus
patiens · atq; oia credit · Nullis lesa timet · cuncta offensacula
donat · Ocissimum lucis uenia · precurrere gestit · Pax plenū virtu
tis opus · pax summa laborū · et finis latitat · lupus ore cruento · lac
tolam mentitus ne ouem · sub uellere molli · Quotiens aciem · vaco
pestem repulsa · sensimus meditasse deo ¶ De morte honorij
et collatoribus Cassiani · Hugo · vbi supra ¶ 7366

Honorius autē augustus trisactis annis · x · quibus im
perauerat · cum Archadio fratre suo · et alijs · iterum · obij
annis cum theodosio · nepote suo · humanis rebus excessit

Actor Claruit eo tempore vir illustris prudens et facundus Johes
heremita qui et Cassianus hic nostro qua ex causa de Scitia con-
stant nopolitana a Johe Crisostomo electus et in massilia gallie
pbr ordinatus multa scripsit inter que erā comptas in egipto vitas
patrū dorū nasp et regulas datis ad plimos libros exposuit. Pmo
quidem scripsit ad Castorū epm. x. libros de institutis cenobioz et de
octo principalibus vicioz remediis deinde ad leontiū epm et fratrem
helladiū. xii. collones patrū sit. mopsuestenum damelis Cyprianus
theodozi syrum ysaac abbatū in heremo scithotica comorantium
quas ab eis audierat. Post h ad honoratū epm et eutherium alias
vij tim anachoritas in alia egipti heremo cōmorantū sc. Chaeremo
nis et nesteroris et ioseph. Postremo totidem alias ad sres Iuuena
lem et maximum et leontium et theodoziam que sunt abbas pelusiotes
Johes thecue abraham. Que certe pme opuscula multum edificanz
continent diuz et luculento sermone intexunt. nec inter multa anti
quoz opuscula quequā ad spiales pfectus atq pfectionis aperiens ten-
dentibus utilius arbitror me legisse. Nam et bte pater mr dnūs ut in
eius vita legitur librum illum qm collones patrū inscribit studiose
legens ac vigilanter intelligens salutis in eo vernatis semitas magnū
pfectionis aperiens apprehendit. Agit siquidem liber ille de cordis
puritate. de hoiis et de oni pfectione virtutū. Cuq frequens lectio
xpi discipulū ad multā cordis puritatē ad cōtemplationis arcana et
eius spiales disciplinē pfectiones gra opitulante pducit.

De hor scriptis Gennad. De mō et maria libroz eiusdem. c. xv

Odius in libro virozillustriū in hymc modum Cassianus
sertā Constantinopolim a Johe magno epo diaconus ordinatus
apud Massiliam pbr condidit duo monasteria virozet mulierum
que usq hodie extant. Scripsit experienta magistrante libratos ser
mone let ut aptius dicam felici. Verba meneneis et actione lingua
mouens res oni monachoz pfessioni necessarias. i. de habitu mona
chi et de Canonica ozōne. atq psalmoz modo qm in monasteriis egipti
die noctuq tenebatur tunc libros octuoz institutionū. l. j. de origine
et qualitate et remediis viij principaliū vicioz. l. vij singulos
de singulis vicijs libros expediens. Digessit etiam collationes xii
patribus egipti habitas de hor. de destinatione monachi ac fine
de discretione. de tribus ad seruiendum deo. uoratoribus. de pug
na cū nis aduersus spm et spē aduersus carnem. de natura oni
vicioz. de nece sanctoz. de mobilitate aiē. de vij principalibus
De qualitate ozōnis. de integritate oronis. de pfectu. de tenta
tate de pfectione dei. de scientia spirituali. de diuinis cōsummatib
De amicicia. de finiendo uel no finiendo. De tribus abrahe spōsis
monachoz. et iiij mpi exorto. de fine cenobite et heremite
de satisfactione penitentie. De remissione quinquagesime de por
tuum illusionibus. de eo quod dicit apte Non enī quod uolo
bonū hoc facio sed qd nolo malū hoc ago. de mortificatione ad ex
tremū rogatus a leone archidyacono postea urbis rome epo
scripsit aduersus nestorem de incarnatione dni libros vij
Et iij his scribendi apud massiliam et viuendi finē fecit
theodosio et Valentiniano regnantibus. De hys aute oibus
eiusdem libris quos repere potui pauca hec que ad sequentē p
ordinem exercepsi in hunc modum. De doctrina eius dē. de
hitu monachoz ex his de institutis monachoz. li. xx

Uestis sit monachi que corpus cōtegat tantuz ac repellat
inditatis verecundiam et frigoris rotundat inuidiam

non que seminaria vanitatis aut elacrimis emutriat ista apto p̃
dicante hȳtes alimenta et opimenta. i. que corpiñ operiant thȳ
nō que amictus gloria blandiant. uta vilia ut nulla tolozus uel
habitus nouitate inter ceteros hmg ppositi. vnos habeant insigna uta
studiosis attractionibus aliena. sit nullis curiosum sint affectatis
p̃ mouriam sordibus decolora. Postremo sic ab hmg mūdi separentur
tenatu. ut cultui seruoz̄ dei in omnibus cōia pseuerent. Quicqd
eñ inter famulos dei presumitur ab vno uel pauce nec catholice p
qmē corpiñ fīmitatis tenetur aut simplicū aut elatum est et ipi
hoc noxiū indicandum ‖ Quāobrem tilicina uestem velut cyrum
spectrum cunctis atq notabilem. et que ex hoc ipō spūi possit elacrimis
concipe vanitatem. quecq ad necessariū opus exercendū. in quo mo
nachum se ingrū expeditumq oportet incedē. inhabilis atq
mepta sit omnimodis refutarunt. Sed si quosdam hoc amictu cernū
datos. audimus phabiles exstisse et non ex eo nobis monasteriorū
est regula sanctienda vel antiqua sanctoz patrum sunt ptrzbāda
decreta. Generali namq oīz constitutioni paucoz non debet pre
poni nec pudicare sententia. Illis cū debemus institutis ac re
gulis indubitatam fidem. et indefessam obedientiam p omnia como
dare. non quas paucoz voluntas intulit. s̄ quas vetustas tem
porum tantoz et multitudo sanctoz patrū confirmā. diffinitione
in posterum ppagauit. Nec hoc pretudicare nobis debet quod uel
sorum sacrilegus Reo isti. catenis hostiū circūseptus uel hō nimiute
ad mitigandam dei sententiam cilicij asperitate velati sunt. Cum et
ille uta intūsecus latenter indutus eo fuisse monstretur. ut nisi stupo
desup uestimento a nomine ppius potuisset intelligi. Et isti eo tempore
opertorium cilicij ostentarent quo amictus superimpositi urbis cuer
sione lugentibus eodemq amictu trepidatis nullus posset a quoq
ostentationis notari. Quia nisi insolens sit diuersitas nō offendit
equalitas ‖

De modo psallendi et orandi. Ex libro v. ‖ c. 11.

Per vniuersam egyptum et thebaidam legitimū orationū
modum in vesperitinis conuentibus seu nocturnis vigiliis audimus
frequentari. Nam cum in primordiis fidei pauci quidam ppatissimi
monachoz nomē consequerentur qm a beato marco qm primus alexan
drie presul normam susceperat canendi. eo feruore lectionū orationūq
et operū manuū diebus ac noctibus manebant. ut nec estatis quidem
appetitus uel memoria nisi alio stione die corpis interpellaretur
indigentia. Cumq p suo vnusquisq feruore instituta sua memoz
alicui ad statum debere conferret. quod contemplationi fidei ac roborū
sui frequentius indicabat. parum discutiens quod generaliter plenī
tudini fratrum possibile esset. in qua necesse est infirmoz quoq pte
magnā reperiri diuersoz modo enormem psalmoz numerum
imitari uelle pro animi sui virtute certarent. esseq; inde eos p re
ligionis regula pie contentionis sua diuersitas. cotidianos bonū
virtutis uolentibus celebrare. vnde in medium psalmos duo cantā
turus egregit. Cumq sedentibus cunctis et in psallentis ordi
ne quotidie intentione deferis. vndecim psalmos oratione interlo
cione distinctos. totidem uersibus pariter p̃nunciatione cantasset
duodecimus sub alta fusione consummans. ab omnibus oculis repete
subtractus questionis pariter et terminoz finem imposuit. Hinc
patrū senatus intelligens angeli magisterio congregationibq
fratrum generalem canonem constituisse decreuit. hunc numerū
tam vesperinis q̃ in nocturnis conuentionibus custodiri. Quibus
lectiones geminas adiunxerunt. de vna ueteri et alia noui testa
mento. finito psalmo no statim ad intermissionem genuū conuenit. Quadam

facimus nonnulli de refectione potius lassi corpis cogitantes q̄ orois
vtilitatem et comoda requirentes. et stantes in supplicatione ma
iorem temporis ptem expendunt. Post hec puncto brevissimo
prodentes humi velut adorantes tantū diuinam clementiam su
velocitate consequunt. Humi namq; diutius prumbentes nō solum
cogitationibus aiūt verū etiam sompno grauius impugnari. Qđ
etiam nos verū esse. vtinā nō experimentis et cotidiana cōsuetu
dine discimus qui sepe eandem. incrudinationē nō tam precibus obtentu
in terram pstrati q̄ refectionis optamus diutius plongari.

Qd hinc de ordine et vigilia. 15.

Quum igitur solempnitates quas illi sinaxes uocant celebraturi cōuenimus tantū a cūctis
silentiū prebetur ut p̄ter illum qui psalmū decantat in medio
nullus adesse credatur ac precipue cū cōsummatur ord̄ In qua
nō sputū emittitur. nō expectatio obstrepit. nō tussis interdum. non
ostitatio sompulenta. dissutus malis et hyantibus trahitur. nulli
gemitus. nulla suspiria etiam stantes impedituri p̄mittur. Nulla
vox atq; abscq; sacerdotis prece ocludentis auditur. nisi forte que p̄
excessum mentis claustra horis effugerit. Cuiusq; insensibiliter cordi
subrepserit immoderatio. atq; intollerabili spū feruore suaseris. dum
ea que ignota mens in semetipsa nō prevalet continere p̄ ineffabilem
quendam gemitum ex intimis pectoris sui conclaubus eiaculare co
natur. Illum vero qui constitutus in tepore mentis cum clamore sup
plicat aut aliquid horum que predximus ex faucibus suis emittit
ac precipue ostitationibus p̄cuentur. diuturiter pectare p̄mittant
Primo q̄ oroīs sue reus sit. q̄ eam negligenter offerat deo. sordo
q̄ indisciplinato strepitu. alterius quoq; qui forsitan ardentius orare
potuit intercipit sensum. Deoq; p̄ripit eam celeri fine concludi.
Et dum adhuc feruet velut e faucibus inimici velociter rapiēda
est. cui cū sit nobis semp infestus. tunc maxime assistit cū contra
se offerre nos preces duo uelle preniderit. Cuiobrem vtilius censeut
breues quidem orationes q̄ crebereimas fieri. Non em̄ multitudine ver
suū q̄ mentis intelligentia delectant. Deoq; vtilius hinc dere uersus
cum rationabili assignatione cantari q̄ totum psalmū cū cōfusione
mentis effundi. Cue nonnulli p̄uincialis festinatione generatur
dum residuos psalmos qui decantandi sunt modū numerumq; cōside
rare nō distinctionem sensuū audentibus studet pandere q̄ ad fidē
sinaxeos uerat peruenire.

Ex libro iiij°

Omni obseruatione
custodire conuenit ne sompnū quem noctu subtraximus resumē
p̄ diem vigiliarū lassitudine et inanitate compulsi. non tū requie
corporis subtraxisse q̄ quietis tempus et refectionem. notum nam
quis ei non rationabiliter parce subtrahē q̄ totum temptauerit
denegare. et nō superflua q̄ necessaria voluerit amputare. Propter qđ
maiore seruore necesse est vigilias cōpensari si fuerint nobis ad lucē
inconsiderata inimetate ptracte. Semp em̄ equanimus q̄libz fati
gatio sustinetur si inflicta si vicissitudo quedam uel optio inmuta
qualistibz q̄ sucedit.

De forma recipiēdi et instruēdi nouicii. Ex libro iiij°. 19.

In Thebaide est cenobiū in quo plusq̄ v. milia
fratrū sub uno abbate regunt̄. Talisq; sit obedientia oīm
eius q̄nta nō potest apud nos omnes uel domi obedire p̄ modico
tempore uel precepta. Ambiens quis intra cenobiū recipi nō ante
admittitur q̄ diebus decem. uel eo amplius p̄ foribus excubauerit.
iudicii p̄severancie ac desiderii sui. Peteregi humilitatis ac patie
demonstrauerit. omiq; pretereuntiū fratrū genibus pnoluitus
et ab vniuersis de inditia refutatus. atq; despectus. Tuncq; qui non
religionis q̄ mercedis obtentu monasteriū oportet intrare permittit

quoq; et reprobationibus multis assertus experimentum dederit constantie sue qualisq; futurus sit in temptationibus obprobrioz tollerancia declarauerit. Et id circo ne vobis quidem fratribus futuris suscipe abeo primas arguerunt. Primū ire confidencia hūmē oblationis inflatus nequaq; se pauperibus fratribus coequare dignetur. cum ne ea que sibi seruore succensus intulerat repetitio postea. nō sine hūmīa monasterij sacrilego spū exigē moliatur. Quamobrem ita mandatur cum receptus fuerit, omni pristina facultate ut ne ipm quidem. quo optus est testimentum habere permittat. ultroq; p manus abbatis inducatur monasterij testimentis p hoc se iam operibus sustentandum nō sibi actibus questus ne de infidelitate pristina reseruatis q de sanctis ac pris monasterij largitionibus militie sue stipendia preperet. atq; inde se deinceps uestiendum alendumq; cog nosceret. et nil hic et nichilomin de crastino nō esse sollicitum. Vlt statim congregationi fratrū comisceri permittit. q deputat seniori qui secessum comanens habet curam peregrinoz esseq; omez diligencia humanitatis impendit. Imbutus p hec prima institutione humilitatis ac patientie. alio traditur senpri qui deinceps iuniozibus pest quos sibi creditos ab abbate instruit et gubernat. hmoi hec erit sollicitudo ut doceat eum primitus suas vincē voluntates. hec illi semp impare de industria que senserit aio eius esse contraria ac ultio fiducie experimentis edocti tradunt monachum. et magis iuniozes. nec voluptatem quidem concupiscentie sue refrenare posse nisi prius mortificare p obediam suas didicerit voluntates. Itaq; penitus nullatenus. penalem uel iram uel tristiciam extinguit nec humilitatem cordis veram nec cū fratribus vnitatem. nec firmā diutius posset retinere concordiam. q nec in cenobio quidem diutius poterit eum qui prius voluntates suas non didicerit superare. Consequenter instituitur. nullas penitus cogitationes prurientes in corde pnitosa confessione celare. q confestim ut cogitauerint eas suo patefacere seniori. nec sup eaz iudicio quicq; sue directionis committere. q illud credi malum esse uel bonū quod disseruerit seniorū examen. Generale namq; et euidens iudicium dyabolice cogitationis esse prenūciant. si eam seniori cōfundatur aperire.

Post hec tanta. De distinctione obedie et disciplīe. c. 20.

obseruancia obedientie regula custoditur. ut iuniores absq; vllo suo scientia. uel p missu nō solum. nō audeant cellam egredi. q nec naturali necessitati satisfacere. sua auctē presumant. Sicq; omissa complere que mandata fuerint ab eo. precepta tacq; si ab eis sint celitus edita. sine vlla discussione festinent. et nec impossibilitatem quidem precepti pro seniorū reuerencia mentiantur. Sume reputantur delitie. si herba sale condita. q lapsanū uocant. aqua diluta ad refectionem fratribus apponatur. Cum somni audierint ad orationem eos seu ad opus aliquod iuitantis certatim e cubilibus suis prumpunt. ita ut is qui opus strenuoris operet quā reptus fuerit inchoasse leam finire nō audeat. q imperfecta derelinquens nō tam opis cōpendiosa lucra sectetur. q obedientie virtutem. Cum nō solum opi manuū seu lectioni vel silencio et quieti celle. verū etiā omnibus virtutibus ita presernit ut huic iudicent omnia postponenda. et omissa dispendia subire contenti sint dumodo hoc bonū in nullo violare videantur. Inter quos nullum peculiare opus non dicam effectu q ne cogitatione quidem ab aliquo penitus affectatur. Ad hec nos miserabiles quid dicemus qui in cenobijs cōmorantes cura et sollicitudine

constituti peculiares recusserimus claues. Quibꝫ ita nō mīgē pro
vilibus nullisꝫ rebus accendimur eas dūtaxat velut pricke ten
tanta contra eum vindicta supplearmur ut cōmotionem cordis
nī a labiis ac tota quidem corpus indignatione reuocare nō possimꝰ
Si aliquis igit gillonem fictilem qua bancalem mutuant aut
hmōi aliud casu aliquo fregerit aut pdiderit aliquid non alter
negligentiam suam qua pubā debet penitentia. Similiter si sup
flue si durius si cōtumatius responderit si lectionem op uel obedē
preferens officia statuta segnius fuerit executus si dimissa smagi
nō continuo ad cellam reuerti festinauerit si altius temerit
manū. Si cum illo qui cellule sue cohabitator nō est confabulari
cōtumeliosꝫ presumpserit si pacientiam quempiam uel amicoꝝ seru
lorū uiderit uel colloquiū eis sine suo fuerit seniore si eplam cuiꝰ
cunqꝫ susceperit si rescribere sine abbate suo temptauerit in his mꝫ
et similibus. Residua vero que apud nos indifferenter admissa a nō
bis quoq reprehensibilius sustinentur. i. apta cōuicia manifesti
contemptus familiaritas apud feminas simultates et inuidia
opis peculiaris pēsumptio. largitio cōtagio. affectus atqꝫ pos
sessio rerū superfluaꝝ que a ceteris fratribus non habentur extra
ordinaria ac fictitia tibi refectio et his similia plagis emen
dantur uel expulsione purgantur. De disciplina et reuerentia in
mensa et ubiqꝫ omnibus seruanda. c. 21 libro iiij

Illud autem ut refectionibus fratribus sacre lectiones in re
nobis recitentur non tam specialis exercitationis causa. q cōm
pserende supflue oriosoq confabulationis gratia et maxime cōten
tiosi que plerūq solent hic cōuiuijs generari statuerunt. tantaqꝫ
uestentibus eis silentij huius disciplina seruatur ut cuculli ultra
oculoꝝ palpebras dimissis ne scilicet liber aspectus habeat copiam
curiosius euagandi. nichil amplius intueant qꝫ mensam et ap
positos cibos uta ut quodammodo uel qm reficiat altus nullu inuite
notet. Summa cautione seruatur ne cō mensam quicqꝫ tibi pe
nitus ou suo quisꝫ indulgere presumat ut intedentibus p ortos
et pomaria cū passim blandeq p arboreꝫ poma pendentia non
solum obtineāt se pectoribus trisemuntiū verum etiam strata p terrā
tōtulcandi pedibus offerant sacrilegiū ducatur nō modo cōtingē. absq eo q pala cutis
quicqꝫ degustare. verū etiā manu contingē. absq eo q pala cutis
et nī cōtingentibus exhibetur. et ad prepiendum ethonomi
dispensatione p fratrem obsequia publice ministrantur. In septima
na cuiusdam fratris cum pterius ethonomus tria lentitule gra
uidisset iacere in terra que ebdomadario festinanti dum ea parat
cottom inter manus cū aqua qua diluebantur elapsa sunt. cōfestim
sup hoc abbatem consulunt a quo velut pueros negligentiaqꝫ sacri
penitij iudicatus ab oratione suspensus est. Cuius negligentie
reatus nō aliter ei remissus est nisi cum publica prima diluisset
Non solum eni serpos non esse suos. q etiam ora que sua sint cre
dunt deo consecrata. propter quod si quid fuerit in monasterio
semel illatum ut sacrosctū cum ora determinat reuerentia debere
tractari. Tantaqꝫ fide bruma pcurant atqꝫ dispensant ut etiā
ea que despectui habentur et pabula reputantur ac vilia si uel
loco mouerint uel competentius collocauerint. Sigillonem aqua
implere uerint si eo ea quicqꝫ obtulerint ad bibendū si tenuem
festucam de oratorio cellule submouerint meretrem se conse
cturos a deo tota credulitate cōfidat. Exempla obedientie
Beatus iohes ab adolescentia senior iohis et mutij. 22.

deseruiens tanta humilitate ut ipi quoq; seni stuporem summi obedia
eius intueretur audiuit ab eo. Cuius ingrit scies sapiu illud ad
pohue opitorius. Cui confestim sapiu humane quod turbe multe
hoim uel mouere no possent applicata pue tenuitate nuc toto pectore
tanto nisu atq; conatu pnolui. Contendebat ut sudore oiu ebrioz
totum infunderet vestimentum pauu metiens impossibilitatem
precepti simplicitate sincera qua credebat senem tota fide nil posse
inaassum ac sine ratione precipe. Abbas mutuis abrenunciare
desiderans mudo tam diu prefoibg monasterij exercebans peduraut
donec contra omez consuetudinem cenobioz cum filio suo pauulo
qm dns ecclie erat amoz ut sisyphee elucet. Confestim celle hab
tacone se uti sunt ut egressus ea iam dimitere non esse strebat
uta erit patrem se esse nesciret. Quod ut plenius pbaretur dns
plus faceret affectionem sanguis an obedia de industria negligebat
pauulus. pauis potius ih uestimentis indutus colaphis atq; alapis
expositus diuersoz quas plerumq; sub obtutibus suis innocenti puer
ulo. eciam ignis exhibebat inserri uta ut miis genas eius ipse lac
mare sordentibus uestigijs uideret infectas. Ero amore mellifluo
xpi et obedie virtute rigida semp atq; immobilia patris uisteria per
manserunt. Non em iam reputabat suu filiu quem serum pariter
obtulerat xpo. Cenobij senior ad cophandam pentus animi eius
constantiam cum plorare quadam die uidisset infantem simu
lans se aduersus eu cognotum, precepit patri ut eum lactaret i flumen
Tum ille uelut a dno sibi esse hoc preceptum confestim celeri cursu
rapiens filiu ulnis ipis usq; ad ripam fluminis aduexit lactaturus.
nisi pcurati de industria fuissent fres qui sollicite ripam obsiderent pter
timpia et quodamodo de fluminis allueo pauulu rapuissent. Re
latu est otimo seniori hac eu obedia illudhe patriarche opus
impleuisse. De pcia natone abbis pinufij causa humilitatis. 23.

Audiuimus Abbatem pinufiu qui cu esset inmanis cenobij pbr
in egipto ciuitis honorabilis videns se p hoc ipo humilitatem
exercere non posse nec habere quo uirtutem desiderate subiectionis
extenderet, clam fugiens de cenobio secessit solus in thebaidis ultias
partes. ibiq; assumpta seculari ueste cenobiu Tabenensiotaru egypte
tiji quod erebat ciuitis esse districtius et in quo se credidit facile posse
celari ubi diutissime pre fortibus pseueranc cu multo despectu tandem
fuisset admissus. q; sic decreuerus semel ingredi cenobiu postularet
Quo tempore nec iam deseruire quidem suis uoluptatibus pualeret
ac ne h quidem ipm causa religionis. expetere eum asserentes sed
famis et inopie necessitate constructum, ut seni milliz opi apto
orti cura mandatur. Cui sub alio fratre iuniore qui eum sibi credtum
retinebat exercens sic ei subdebatur ut non solum ea que ad orti
curam ptinebant. uerum etia omissa officia que ciuitis erat aspa.
uel indigna tota die sedulitate complerit. Cui plura etia nocte ton
surgens ita furtim efficiebat ut auctorem opis nemo deprehenderet
Cumq; ibidem biennio delitescens dispsse p diuinum egyptu ubiq;
fratribus quereretur. A quodam tandem uisus pre potuit p humilte
habitus ac solitate officij quod gerebat agnosci. Iam sarcillo laxabat
oleribus teream deinde sportas humeris suis adnectens eoz radicibus
ingerebat. Her intuens fr ad pedes eius prolens stupore summu cuius
mouisset cum eius nomen quod apud xpm quoq; magna fuit opione
comptum pdidisset. A quo uniuersi fres pedis ignorantie ueniam
postulantes qd eu tanto tempore inter humiles ac pauulos depu
tassent inuitum ac flentem qd inuidia diaboli digna sibi fecisset
conuersatione atq; humilitate fraudatus qua diutissime requisitam
tandem aliquo se inuenisse gaudebat ne meruisset uita sua milla

quam arripuerat subiectione finire ad prīm rendū redyerunt ||

De Nouitio quem ingressu de nouua religione instruxit. Z.

Hunc igit senem cum post hoc in egipto studiosissime regu
lissemus exhortationem hanc dedit fratri quem sub pta
pta in cenobio suo retinebat. Nosti aut quot diebus
pre foribus egebamus hodie sis receptus. cuiꝰ difficultatis causaꝫ
primus debes agnoscere. Sicut namꝫ immensa gloria fideliter
seruientibus deo ac ꝑm regule huiꝰ institutionem cohortibus ei
repromittitur in futurum. ita pene ꝯtrissime ꝑcauentur. hijs q̄ tepide
eam negligenterꝫ fuerint executi. Et ꝑm hoc quod ꝓfessi sint. vel
q̄ ab hominibus esse creduntur fructus etiam congruos sanctitatis
eidem exhibere neglexerint. quia maledictus qui facit opus dei ne
gligenter. Deo igitur a nobis diuissime refutatus esse es. non qua
tuam uel oīuꝫ salutem nō toto desiderio cupiamus. et hijs qui ad
xp̄m cupiunt peruenire etiam prul occurrere non optemus. ꝯ ne temere
retrahentes. et nos apud deū iequitatis. et temeritatis reum grauioris
supplicij faciamus si ad ꝑns facile susceptus. nec pondus ꝓfessionis
huius intelligens vel destitutor post hoc uel tepidus extiteris ||
Caue ergo ne quid aliquid eorum resimas. que renūcians abre
nuntiasti. et rōn dñi interdictum de agro euangelice operationis reuertens
inuenaris. tunicam tuam. qua te expoliaueras. reuestiri. Caue ne
parentum. ne affectionis pristine retrorsum. Caue negligendo superbiam
huiꝰ mūdi. impiens ardore fidei ac pia humilitate calcasti. cū reperies
psalmoꝝ uel huiꝰ ꝓfessionis studium nostrum degustare paulatim. e
latus resuscitare medioeris || In hac quoq; humilitate ac patientia
qua ut suscepisti in monasterio derem diebus pre foribus ꝓseuerans
multis lacrimis implorasti non solum modo ꝓfectus. verum etiam
ꝓficias atq; succrescas. Satis enim miserum est. ut cuiꝰ debeas a rudimen
tis ac primordijs tuis puchi et ad ꝑfectionem tendere. etiam ab ꝑfe
ctis incipias ad inferiora deridere. Recta est via que ducit ad virtutum
ꝑm. Considera ergo te de paucis et electis effectum. et ne exemplo
ac tepore multitudinis refrigescas. ꝫ viue ut pauci. ut cū paucis
inuenire merearis in regno dei. Multi enim sunt vocati pauci at electi
et pusillus est grex. cui complacuit patri hereditatem dare. Stagꝫ
non leue noluerit esse peccatum ꝑfectionem pressum que pia ea que
sunt imperfecta sectari || ad quem ꝑfectionis statum. hijs gradibus
atq; hoc ordine ꝑuenitur ||

De ix. humilitatis indicijs. xxv.

Primum igit salutis eiusdemq; custodia. timor dñi est. ꝑ
hunc enim et huiusmodi cōuersionis. et vitioꝝ purgatio et vir
tutum custodia his qui subiuuntur ad viam ꝑfectionis acquiritur
Cui cū penetrauit humanis mentem. contemptui ei rerū oīuꝫ pa
rit oblionemq; parentum. mūdiq; ipius gignit horrorem. Contem
tu quoq; ac ꝓiectione facultatum. oīuꝫ humilitas acquiritur. hu
militas vero hijs iudicijs cognoscitur. Primo si mortificatus in se
se habebat omes voluntates. Secundo si nō solum actum sed ne veram
cogitationem michil sue relaqueret uoluntati. Tertio si michil
sue dispositioni. ꝫ iudicio eius ꝓmissa committat. ac mouenta eius
fiducie libenter ausultet. Quarto si in omnibus seruet obedientiam
mansuetudinem et pacie constantiaꝫ. Quinto si nō solū iniuriam
inferat nulli ꝫ ne ab alio quidem sibi met irrogatam doleat atq;
tristetur. Sexto si michil egerat michil presumat quod nō uel
communis regula uel maioꝝ cohortantur exempla. Septimo si omni
vilitate contentus sit. et ad omnia se que sibi precipiuntur velut
operarium malum iudicauerit et indignum. Octauo si semet ꝓ
delictis inferiorem nō simplicie proferat laboꝝ. ꝫ intimo cordis
credat affectu. Nono si linguam cohibeat uel non sit clamosus in

uote decimo si non sit facilis ac pmptus in risu.

Non qualitas sola ꝫ etiã de tempancia gule Ex lib° q̃to .26.
q̃litas estatẽ acrem cordis obtundit ac mente cum carne piter
impiguata noxiũ vitioꝝ fomitem ignemq; suscendit. Crudis libet
estus refectus venter seminaria luxurie parit. Sodomitis causa sub
uersionis atq; luxurie nõ vini trapula sed saturitas optulit panis
facilius videmus viros qui ab estus corpulentioribus crudis tempazent
q̃m moderate usos p necessitate concessit. habet etiam corpis imbecillitas
continentie sue palmam. estus defectionis carnis indultis q̃tum sufficit
ad vsum vinendi tempancie districto rigida iudicauerit lion quantum
desiderij appetitus expostit. Quãobrem ut mille statuii vetus parsi
monie adimitur: ita nec integritatis quidem cõsumatio denegatur.
Vtilis quidem et oĩmodis obseruanda est canonica ieiunioꝝ custodia
ꝫ n̄ hanc temperanter fuerit ciborum refectio subsecuta. ad integritate
mentis nõ poterit peruenire. Integritas mentis ventris cohercet
medie. a pelior rationalis cotidiana cum moderatione refectio q̃ per
inedialia ardui longiusq; ieiunii. Soluit in moderata media. non
modo mentis labefactare constantiam. ꝫ etiam gratiam efficaciam
redere lassitudine corpis enecuatum. Impossibile ꝫ est extingui
ignita corpis incentiua p̃ꝫ ceteroꝝ quoq; principaliꝝ vitioꝝ
fomites radicitus extiduntur. Prima nobis est caltanda gule
concupiscentia et eo ipso extenuanda mens. non solum ieuniis uerũ
etiam vigiliis. lectione quoq; et crebra cõpunctione donet eiusmodi
meditationibus occupata patiter ac possessa. ppius tibi refectiones non
tam iocunditati concessam ꝫ honeris uite. sibi impositam recognoscat
Illud em est ciuicoꝝ luctaminũ fundamentũ. ut pimitus carnalium desi
deriorũ mentem pmantur. Non em merebimur mentis robore cõqui
sito. fluores pugnãe nequiciaꝝ celestiũ expiri si carnem fragilem resis
tentem spiritui nro subiugare nequimus. Cui em gule superfluus ap
petitus inhibere nõ potuit. quomodo estus carnalis cõcupiscentie valebit
extinguere. Et qui nõ quiuit passiones in ppatulo stratas pcalcare con
spicere. qualiter occultas. mulloq; hoĩm teste. preuenientes potuit debellare.
Non em est nobis aduersarius extrinsecus. formidandus. in nobis pne
hostis inclusus est. Intestinũ nobis cotidie ingeritur bellum. De uitio
eo omia que foris tetus sunt. reddentur infirma. ac militi xpi omia
peccata cluunt et subdita. De ieiunio spuali Et quid edendũ et quãdo
Nec solum nobis ieuniũ visibilium et qualiter abstinẽdi .21.
ciborum sufficiõ posse credamus. nisi fuerit huic aie quoq; ie
iuniũ copulatum. habet namq; et illa suos noxios cibos
quibus impiguata ad luxurie pcipita deducitur. Detrectio cibus
est eius. et quidem pernam. sed etiam cibis est eius licet minime le
ues. Inuida cibus est mentis virulentis eam succis corrumpẽs et
pestilitatis aliene successibus iugiter miseram excruciare nõ desinens
Cenodoxia delectabili eam esca pmulcet. Post vero vacuam omiq;
virtute spoliatam redderet. Igitur est cibus eligendus nõ tãm
qui cõcupiscentie flagrantes estus temperet. minusq; succendat
verum etiam qui ad pcedendum sit facilis et ad comedendum oportunior
vilioris precij compendium prestet. quiq; sit cõuersationi fratrum
vsuiq; coe. Triplex em natura est castrimargie. Vnaq; cum
moram refectionis horam pcedere compellit. Alia que statim
ventris ingluuie et saturitate quaritubet gaudet estare. Tercia que
accumulatoribus epulis et exquisitioribus delectantur. Cũ legipti plu
ram petissemus. ubiq; absq; legitimis quarte sextep feue. quotiq;
pgebamus cotidiana stacio soluetur. quida senioꝝ pcipuis tribus
nobis cur ita indifferenter apud eos pretiretur cotidiana ieunia
pdit. Ieuniũ semp est metũ. uos aut metũ iugiter tenere nõ pos
sum. Cuidam senioꝝ cum reficientem ut ad hoc paululũ qd ederet.

de pmo gressu

hortat̃tur Jamq; me dixisse nõ posse. Respondit Ego iam septies diuersis aduementibus fratribus mensas posui hortansq; singulos cum omnibus cibum sumpsi et adhuc esurio Et te primitus nunc reficiens tam te dicis non posse. Itaq; nõ nolunt in aduentu fratrum indifferenter fluere cotidiana ieunia ita discredentibus eis refectionem ob illos indultam conuenientia maiore cõpensant ¶ Didimus senem matherem hanc a dño graciam diuturnis precibus impetrasse vt quotquot diebus ac nocte tibus agitaretur collatio spatio nunq; sopnij tempore pentus laxaret Si quis vero detractionis verbum seu ociosum tempasset inferre in sompnu ptinus concidebat ac sicne ulla ad aurem quidem eius pol lucionem uitius obsc obloquij poterat puenire ¶ De cõtinen[a] et castit[e] Ex libro vi.

Aliud est continentem esse. idē esse castum ¶ Et ut ita dicam in affectum integritatis uel incorruptionis tũ Et ut ita dicam in affectum integritatis uel incorruptionis tũ sine. quod dr agon. Cuius virtutis illius ter tribuit[2] maxime qui virgines uel mente uel carne pdurant. Vt vtrosq; sotes in nouo testamento ly veteri quoq; helyas jeremias daniel fuisse nostunt[2] ly greco ẽdu ly quoq; reputantur. qui post experimenta corruptionis ad similem puritatis statum p laborem longanimit et industriam puenerunt et aeu leos carnis nõ tam impugnatione cõcupiscentie carnis qũ nature tantum nõ motu sencũt. Quem statum dicimus difficillime posse inp hom tribas apphendi ¶ Ceterum continentes multos existere non dubi tamus qui implicationem carnis qua uel raro uel cottidie sustinent seu metu gehenne seu desiderio regni compescunt. ¶ Quos seniores sicut puniant posse non penitus interitus obrui vicio ita securos et in tutos semp existe nõ posse definiunt. Necesse est enim vnumquemq; in tollutacionis positum ẽmis frequenter aduersarius vincat ac supplet et ipius tñ aliquo turbari. Quoda modo autẽ exire de carne et vltra naturam est fragili carne exaudatum carnis aculeos non sentire. Nulla etem tam pure carnales homes angelice imitatione conuersationis equantur. qui merito et gracia castitatis. Cuius puritatis cupidus hoc erit indicii si nec nulla ymago illiciens nobis in soporem lapsatis ocurrat. uel interpellans. tmultos concupiscentie motus valeat exo rare licet em ad plenam petrati noxam talis cõmotio minime cõputet[2] tamen nec dũ pfecte mentis iudicium est. nec ad purũ exotti vicij pa rifestacio cum p fallaces ymagines huius opatur illusio. Qualitas enim cogitationum que ny dissentientibus diei negligentius custoditur pbatur quete nocturna. Et id circo cũ intrasset aliqua talis illusio non culpa sompni credenda est. ꝑ negligencia temps precedentis et manifestacio cubi latentis intrinsecus ut solent male quoq; valitu dines corporum non ea colligi tempestate qua videntur emergẽ. ꝑ negli gencia sicut preteriti temporis acquisite quo pastus qui imprudenter estis salutis contrarios nocios humores sibi met letales cont ruptos Cum obrem illius precepti iugiter meminisse debemus oñ custodia serua cor tuũ. Scribtur sti Basilij Cesarien sententia et mulierem mgt ignoro et virgo non sum. Intantũ intellexit incorruptionez carnis non tam in mulieris esse abstinencia qũ in integritate cordis Instruxit ut illusiones hec ne dormientibus equidem nobis subrepe ualeant equale moderatumq; semp est tenendum ieunium. Quisquis em men suram distructionis excedit necesse est. ut modum quoq; remissionis excedat. huic quidem minima inanitate defectus Nunc aut cibo pren sione distentus Deinde ingtis humilitas ac patientia cordis est adhi benda. Vbi em furoris insederit virus libidinis quoq; necesse est in tendũ penetrare. Ante omnia vero pugil necessaria est sollicitudo nocturna Nam sicut puritas et custodia diei nocturnam pparant ca stitatem. ita nocturne vigilie cordis puter et obseruatio diurne statũ sol-

dissimū robur̄ p̄remittunt ‖ De auaricia et ꝑpietate mōchi ꝛc li°

Certus nobis conflictus est aduersus philargiriaz ‖ vij°. 29.

.i. auaram pecuniaz pessimū bellum et ꝺctia naturaq̄. Cetū
quanq̄ uicio mētamenta humane insita nature et quodāmodo
mixtū carni ꝺpe modum cuncta naturaliter discretionem bonū malūq̄
p̄uenimus. Et licet p̄ma arripiant hostem longo tamen labore uincuntur
Hic uero morbus posterius superueniens et extrinsecus accedens aie q̄to fa
cilius cauere potest ac respuere tanto neglectus et intermissus semel cordi sit
p̄fixior euulsus difficilius expellitur. a qualoze oīz radix est. ‖ Igitur
tum remissam fraudandi posse dixit monachi mentem. quosdam uelut
rationales ex colores ob hoc uel reseruare sibi aliquid pecunie debeat
uel parare destruebat Nam let ea que prebent hz in monasterio queritur
non esse sufficientia et sano robustoq̄ corpore diu posse tolleraz negli
gentiam egrotantes maxima. Itaq̄ tum huiusmodi cogitationis
laqueauerit mentem. qualiter unū talentū denariū acquirē possit eo
cogitat. Cumq̄ illi eo loco occurrit. quidnā fames exoriat. Etenī
cū pecunie incremento. rabies cupiditatis augetur. Tum deinde uita
longeua p̄mittitur. senectus infirmitates diuise atq̄ plures
quas nisi maioz summa in iuuentute fuerit ꝓparata. tolleraz in senecta
uon possunt. Itaq̄ miserio aia serpentinis nexibus obligati. nichil
aliud respirit cordis intuitu q̄m unde pecuniam parare valeat p quā
possit de monasterij disciplina q̄tocius euolare nulla exhibens fidem
misi potuit nūmi spes alqua refulgere. Vbi hac nō mendacij. nō p
iurij. non furti facinus admittere pformidat. nō fidem frangē nō na
ture nocio finire suppleri. sitq̄ p omia sicut alijs uenter. ita huic auru
et spes lucri p deo. Nullam denicp̄s humilitatis caritatis obedie. nō duxit
uirtutem sine umbra quāda retinere contentus indignatur. ad omnia
et ad singula opa murmurat atq̄ suspirat. Nec uictu cotidiano. nec
solito indumento contentus non se ꝺiunctus her toleraturum esse testatur
Deū quoq̄ nō ibi solūmodo esse p̄clamat. nec salutem suam in illo tm
loco esse concludit. ‖ Itaq̄ misellibilitatis sue habens uaticiū nūmos
insolenter ad omia p̄cepta uidet et tamq̄ pegnū extraneumq̄
se gerens. quoq̄ indigentia correctione cōtemptui. ‖ Cumq̄ fieri possit
ut pecuniam. ne ualamenta quidem ac uestimenta se habere cōque
ritur dariq̄ sibi taedium indignatur. Deinde occasiones quibus offendi
uel uasi debeat studiose ꝑquirit ne leuiter motus de rendbij disciplina
uideatur exire. Nec solus tamen tūsmigrare cōuentus. ne tāq̄ suo
uicio deserte creditur. quos potuerit susurrationibus clandestinis
deprauare non desinit. distessus solacij. et excusationem leuitatis
non se aliter credens q̄m nota uel macula monasterij repturum. ‖

Triplex itaq̄ est huius ‖ De tribus eiusdem uicij speciebus 30.

Qualitudinis morbus. cuius exempla in scripturis sanctis inue
nimus. nō leui pena fuisse damnata. Nam giezi ea que
nec antea quidē possiderat uoluit acquirē nō modo gratiā ꝓphetie
nō meruit possidere quā p successionem. uelut hereditariam a suo hui
magistro sustulit. Verū etiam ecclesiastico eterna lepra sancti helisei ma
ledictione ꝓfunditus. Iudas uolens pecuniae quas ante xpm
secutus abiecerat. nō solum ad ꝓditionem dñi lapsus aptatus ꝓdidit
ꝺnm q̄ etiam uitam ipam laqueo humanitatis morte conclusit. Ananias
et saphira reseruantes ptem ꝺcem ex his que possiderant apto
ore morte multantur. Alij uero auaricie occasione dñi sententiam
conuincunt atq̄ ad suū desiderium gestiunt deprauare. Nec sua uita
nec intellectum scripture sensui coaptantes q̄ uim scripturis pro
desiderio sue libidinis inferentes consentire eas suis opinionibus uolut
aiunt q̄ scriptum esse. Beatius est magis dare q̄ accipe. Cuius inscitiae

prauissima eneruatam dñi putant illam esse sententiam qua dr. Si
vis pfectus ee rc. Beatiores sz se pnũciantes si pristinus suffulti
substantijs alijs quoq; de earum sphabundancia largiant nr dñm
erubescunt p xpo gloriosam cum aptis susscipe nuditatem. ¶ Itaq;
si agonem spalem certare legittime cupimus. hunc quoq; pniciosz
hostem a mris cordibus extrudamus. Que gñtz superare nõ magne
virtutis est tantũ ab eo dmoi ignominiosum ptemq; dedecorus est
Respice inquam cũ ob hoc oculos dispensationi pauperũ deputatos
sibi creditos accepisset in tantum fomitem cupiditatis exarsit ut
eram nõ loculos clanculo cõpilare ẽt ipm dñm venundare malueris
Quibus cũ duricia moles cupiditatis huic exuerat magnitudo
Demq; princeps aplor ananiã et saphiram quia sibi quippiam de sua
facultate reseruauerant morte multauit. ¶ Quanta in hoc quoq;
facinoris ac supplicij similitudo concurrit. Ibi quq namq; philargi
riam pdicio. hic falsitas subsecuta est. Ibi veritas pditur. hic men
dacij crimen admittitur. Ille refugiens paupte resimũ que abie
cerat cõcupiuit. hij ne fierent pauperes de substancia retinere temp
tauerunt. Itaq; si in eos qui non alienas cõcupierunt substancias
ẽt pius parce temptauerunt pressit tam seuera sentencia quid de
hijs qui mgã possessas cupiunt congregare et nuditatem coram
hominibus pfitentes affectu cõcupiscencie coram deo diuites com
plantur. Constitutus in agro alijs operatione virtutũ substancia
mundi. qua te remunerans spoliasti. quid recurrens interis reuestiri
Si uero paupte prefectus michil quod dmittere habuisti multo
magis acquirere non debes. quod ante non possedisti. Ob id cum ita dñs
benefitio ꝑaratus es. ut expeditior ad eum nullis pecunie plagreis
impeditus accurreres. De ira pniciosa et salubri. Ex libro vio. 31

Quoniam quadrũ certamen est ire. Omnis inquit ira et indignatio
tollatur a nobis. Cum dicit dis in nullam penitus velut neces
sariam et utilem nobis exciit delinquietemq; fratrem si necesse
est ira quisq; curare festinet ut dum medelam forsitan febricula
laboranti ꝑparat inferre. no semet ipm detenori morbo certatis in
uoluat. Oportet namq; illum qui alterius vulneri mederi cupit omni
languoris morbo alienũ subsistere. quatinus ex causa iracundie motus
effrenes excecat oculos cordis et acuminis visum exicialem validio
ris morbi ingerens trabem solem iusticie non sinit intueri. ¶ Habes
sane nre misterii satis comode nobis insertum ad quod solum eam
retrope utile nobis est ac salubre cum contra lasciuientes cordis mr
motus indignantes inferimus. Et ea que agere cõfundimur coram
hominibus uel plogui in latebras ascendisse mr pectoris indignamur
angelorum ac dei ipius pricam ubiq; trementes uel certe cum contu
hanc ipam iram cui a nobis aduersus fratrem irrepserit cõmouem
et irati letales instigacones eius extendimus Irascimini inquit et
nolite peccare. Ille etem cũ aquam de Cysterna bethleem cõcupisset
concupiscencie passione ira extinguens libauit eam deo et cupi
ditatis sue desiderium no explenit dicens. Propicius sit michi deus rc
Vel cũ uellet abyssi cõmotis regalis ultionem truncatione capitis ex
plere dauid indignatione pia cõmotus. humilitatis modum et pacie
tie rigorem mucrone ꝑcussa seruauit dicens. Quid michi et tibi rc. Iubemur
itaq; irasci salubriter. ẽt nobis metipis ac suggestionibus prauis. Ad
uersus eos in quos cõmoti fuerint rancorem animi reseruantes ne
sciat quidem fr ubi irasti ẽt perpa et oppe nec affabilitate eis soluta
colloquium. Et eo se mime delinquere putant quo vindictam sue cõ
motionis non expetunt. Qua tñ qua ꝑferre palam et exercere aut
non audent aut certe no possunt in suam pniciem vires iracundie

retorquentes cōquant eam in corde taciti ac silentes in semetipsis con-
sumūt. amaritudinem tristicie in virtute animi primo expellentes
ℨ digerentes paſſu dierum et ptrimoꝫ p tempore mitigantes. quaſi
vero in effectu opis ſolūmodo ſit vacuidia moderanda. et nō potius
arcanis mīe pectoris eruenda. ne tenebris illius obſcurati nec con-
ſilij ſalubris nec ſīe lumen admittē ℨ nec templum ſpūs ſī hitante
in nobis ſpū nequam valeamus exiſtē. Cohibitus em in corde furor
aſtantes quidem homines nō offendit ℨ eque ſpūs ſī ſplendidiſſimū
iubar ac ſi platius occludit. aut ℨ audiendum vel ad monitum. vult
eam dns tētantari. qui nec ſacrificia quidem ſpalia oratiōnq irrati
pmittit offerri. ſi vel alīs contra nos aliquid rancoris habere cog-
noſcimus. Non em ita pris obſequijs cōſē oīm dns delectatur. ut quod i
vno acquirit pdat in altero diuante triſticia. In cuiuſlibet namq diſſen
dio vtriq patitur detrimentū qui eodem modo oīm fratrum ſubeūm
ſalutem deſiderat et expectat. Et idcirco eque habente. adueſſus nos
ſīe meſſicace erit oratio mea. ac ſi nos aduerſus eum indignationem
reſeruemus. Sz quid diutius preceptis euangelicis atq aplicis
immoramur. cum etiā vetus lex. que aliquid remiſſionis habere videt
hec eadem pcaueat dicens Ne oderis frem tuū in corde tuo. Et iterum
Non eris memor iniurie. non ſolum retribucio ℨ etiam ipa memoria
radicitus iubetur euelli. ¶ De illis qui preſumpſia uel impatia ſolitudi
Interdum ſuperbia vel impatia ſuſpati cū miſon= ¶ requirunt 32
ditos mores. nos nolumus emendare ſolitudinem nos deſiderare con
querimur. tacq ibi multis nos contradictoribus illico virtutem patie
ceptrici euacuantes negligentiam iram cauſaſq cōmotionis nō mea
dientes impatia ℨ fratrū vicio generari. Dumq in alios errores nri
uertimus cauſas. multq ad patiē ac pfectionis cultum valemus pue
nire. Sēma igitur intendacōnis ac tranquillitatis mee nō eſt in tal
tius arbitrio collocanda. qua ut nō vrdamur nō debet eo altius
pfectione ℨ ee mea virtute defendere. que nō aliena patia ℨ ypocria longa
nimitate conquirit. ¶ Porro hezemi pfectos omniq vicio curatos oportet
eſſe. et eo rectius ad fruendū in congregacōne fratrū vicijs non puſil
lanimitatis pfugio ℨ diuine contemplacōnis obtentu intrare que non
niſi ſolitudine a pfectis ſolūmodo poſſunt apprehendi. Quecunq em vicia
inurata in heremū detulerimus. opta in nobis et nō abolita reperientur
Solitudo namq ſicut nouit emendatis moribus contemplationes puriſſimam
reſerare. ita eos qui minus emendati ſunt vicia nō ſolum ſeruare. verū etiā
exacerbare conſueuit. Tandiuq ſibi placens quis videtur et hūlis dns
multius hominū cōmiſeretur conſortio. ad naturam pſtinam mox reuerſus
cum nīs repullauerit emolimenti pmotionis occaſio. Emergunt quippe eo eo
confeſtim vicia que latebant. et velut equi infrenes certatim e ſuis re-
pugulis ore longioꝛe nutriti acrius ad priſtinam aurige pris ferocitatē pro
ruunt. Magis em exercitio uſuq humano ceſſante efferantur vicia
in nobis niſi fuerint ante precata. ſpāmq vmbram patie qua poſſidere
ymaginarie pmixti ſūbus falcem p eorum reuerentia et noſta publica
videbamur deſidia ſecuritatis amittimus. Quaſi vero vniuſa vipearū
ſerpentiū genera vel ferarū cum in ſuis cubilibus cōmorantur nocere
poſſint innoxia. qa nulli nocent. hoc em eis nō affectus bonitatis. ſed
naturas ſolitudinis confert. ¶ Ut etiā cōm inſenſibiles creaturas uti ſti
Deoq pfectionem quezentibus non ſufficit contra ho= liceat 33
minem nō raſci. Cheminimus em in ſolitudine cōmorantibus
nobis contra calamū cū aut craſſitudo eius aut ſcabritas diſplaceret
cōm ve ſtapellum cū incidenda h̄eti acie ſegniter exeraret. ita indigna
tionis pretoriſſe motū ut nō ad pturbacionem mētis qua vel contra
inſenſibiles materias vel forte aduerſus dyabolum maledictōne platam
dirigere atq euaporare poſſemus = Quā obrem ad pfectionis tacōnem

non satis prodesse abesse homines in quos ira moueamur. Cum etiam
ciga res mutab exercere possit nisi forte in eo putemus cōmotionibus
nrīs aliquid remedij comparari. quod maledictionibus uel iracundie
nre mīme res inanimate rideant et intemperantiam cordis nri ad
maiorem nequaq̄ queant insaniam. Qua ppter si illam summam
diuini premij culminem adipisci qua dicitur Beati mundo corde qm
ip̄i deū uidebunt non solū ex mīs actibus her amputanda est q̄ etiam de
interius aie radicitus extirpanda. Radices enī uicioz potius ex
cidi p̄cipiūtur q̄ fructus a duo qui non solum p effectū q̄ etiam p
uoluntatis desiderio uniuscuiq̄ p̄mū reddit aut penam. sedm illud
Ego aut opa eorum et cogitationes. uenio ut cog. In eo ergo qd
in quibusdam exemplaribus inuenitur qui nascitur fratri suo sine
causa supflue est ab eis adiectum qm ppositum non intellexerunt
scripture uolentis sonitum nacūdie omīmodis amputare. Finis
enī patientie nō nascendo iuste q̄ penitus nō nascendo consistit
Cuius morbi hec erit medicina pfecta ut primitus credamus
nullomodo sine iustis sine iniustis ex causis lucere nobis nasci sti
entes nos discretionis lumen et iusticie moderamina ptimus
amisisse nos. si principale cordis nri eius fuerit tenebris obscuratum
Tum deinde puritatem mētis nre nox ptur bandam templū eam
sci spūs effici omo nō posse nacundie in nobis spū cōmorante
Postremo ut cogitemus nequaq̄ licere nobis orare. et p̄ omnibus
iniquis statutis conditōnes humane pre oculis habites totidie
nos credamus e corpore migraturos. ¶ De tristicia pernitiosa et salubri
Quinto nobis certamine edaces tristicie stimuli ✠ Ex libro vi. 38
recindendi sunt. Que si passim p̄ singulos motus et interdū
ac varios casus obtinendi animū trīm habuerit facultatem, ab
omni pne separat diuine contemplationis intuitu. Non ozōnes explere
cum solita cordis alacritate permittit. non sacrarum lectionum remediis
mouebare. Tranquillum quoq̄ ac mitem fratribus esse non patitur et
ad cuncta opationū uel religionis officia impatientem et aspeū reddit
Sicut enī tinea uestimento. et uermis. lignū tristicia nocet. ¶ Nonnūq̄
ire precedentis vicio subsequi sep concupie lucri ne cupīe minus
fuerit adepti generari solet. cum se harū retū spe mente concepta quis
uiderit excidisse. ¶ Interdum uero etiam nullis existentibus causis
minimi subtilis instinctu tanto repente merore deprimimur ut
necarioz quidem ac necessarioz adientium sola sustinere affabilitate
possimus. et quicquid ab eis competenti fuerit confabulatione platū
importunū nobis ac supflue iudicetur nullaq̄ a nobis reddatur
eis grata risus. Unūsq̄sq̄ cordis nri recessus scire anxietatis ocu
pante. Unde manifestissime cōprobatur non semper nobis aliorū vicio
cōmotionū stimulos excitari q̄ potius nro qui reconditas in nobis
metipsis habemus offensionis causas. ac seminaria viciorū. que cū
mentem iram temptationū ymber ablexerit in germina cōfestim
fructusq̄ prumpunt. Numq̄ enī quis altius vicio lacessitus per
tare cōpellitur si repositam materiē delictoz in suo corde nō heat
Ver tunc subito quispiam deceptus esse credendus est conspecta mu
lieris forma in barathrum concupiscentie turpis inciderit q̄ potius
occultos ac latentes medullitus morbos occasione inisus in suspicionem
tunc fuisse productos. Idcoq̄ etiam pfectionem cordis non tam sepatoe
hominū q̄ pacis uirtute cōquiri. Que firme concessa sicut pōt
nos etiam cum his qui odezunt pacem pacificos conseruare. Ita
si pata non fuerit et ab his qui pfecti ac meliores nobis sunt
facit inquiter dissidere. Occasiones enī cōmotionū ob quas eos
quibus iungimur deserere festinamus in cōuersatione humana desse
non poterunt. Et id circo tristicie causas ob quas a proximis separamur

non euadimus ſ mutamus. Pauendum itaq; nobis est ut nra prius
emendare vicia festinemus. et tunc non dicam cum hominibus ſ etiam
cum feris et belüis facilime nobis conueniet. ſm illud Pestis tue pa-
ce t. Extūsecus em veniencia non verebimur offendicula si in nobis
intus radices eorum recepte insedereq; non fuerint. Pax em multa di-
gentibus l t ūā. Est etiā aliud detestabilius tristicie genus quod
desperationem anime initat delinquenti. Quod nec cayn fecit post fratri
cidiū penitere. Nec iudam post traditionem. Sz illae tristicia que pe-
nitentiam ad salutem stabilem operatur obediens est et affabilis mali
suscepta humilis ac patiens ut pote ex dei caritate descendens ad omnem
dolorem corporis ac spūs contritionem infatigabiliter semetipm desideuo
pfectionis extendens. et quāmodo leta ac spe pfectus sui negotiata hmōi
omēs in se fructus spes quos enumerat apūs. Hec uero aspera
impatiens dura pleria rancore et mezore infructuoso. Quid pter
abscisa que uel p salutari pria uel p studio pfectionis seu p desideuo
suscipitur futuroz. et omne tristicia taq; seculi et que modē infert
equaliter repellenda est. sicut fornicationis spūs seu philargirie uel
re. Hoc em modo vniuersa tristiciaz genera valebimus superare
cum eternaz rerum ac futuraz intuitu semp leti nec rasibus dejecti
pūtibus nec pspis fuerimus elati. vtraq; velut caduca et mox tū
feuncia contemplantes. De tedio uel acidia. Idem ex li x. ȝ.
Sextum nobis certamen est contra tediū siue anxietate cordis
affinis hec tristicie ac solitarijs magis exopta. Que cū mi
serabilem obsederit metem. horrorem loci fastidiū celle fratrū
huiusq; qui cū eo uel eminus cōmorant. taq; negligentiaz ac minus
spualiz aspnationem gignit. ad omne quoq; opus facit desiden
et mestem. et ab oī se dolet spuali questu ingrem in loco vacuūq;
consistere ut pote qui cū posset etiam alios regē. ac pdesse plurimis
nullum edificauerit nec quēq; institucone sua doctrinaq; lucrutus
sit. Absencia longeq; posita magnificat monasteria. Conuersacionem quoq;
ibidem fratrū suauia et plena spali conuersacione depingit. Ecce
vniuersa que huntur in manibus aspa vt nulla re alia tante op
pugnationis remedium ſ visitāne fratris cuiuspiam seu sompni
solacio posse estimet mulcriz. Deinde suggerit salutationes exhi
bendas fratribus visitationesq; infirmoz parentes inquirit salu
tandos illam religiosam denotatinaq; deo festinanter presidio destitu
tam frequentius injungere magistro oportere. in hijs opam pietatis
impendi quā sine ullo pfectu in cellula residere. Agitur itaq; infelix
anima talibus mimtoz machymis acidie spū velut arcte validis
sime fatigata hoc quo valitur ad pns remedio paulo post accurre
re festinanda. Frequentius em ac durius aduersarius attemptabit
que cū conserto pedo pbiterio communis sibi terga cognouerit salutēq;
sibi no de victoria non de conflictu ſ de fuga spare premidet donec
paulatim ptractus cella qtum sue pfessionis incipiat obliuisci
qui non est alius qua otē placio diuine puritatis. que no alibi pot
uisse in silencio et lucis meditāne pquiri. atq; ita militie sue fugiti
uus effectus implicet se negocijs secularibus. ei cui se pbauit imme
placturus. Itaq; instabilem em de cetero reddet ac vagum et ad omne
opus desidem. nichilq; aliud penitare qua nisi quo ue colore occasiōz
refectionis future valeat parare. Venter em otiosi nichil aliud
cogitare nouit ſ de estu ac ventre. Et necesse est enim inhonestum
esse diuum necessaria victus requirit. adulationi quoq; opam dare
nouitates etiam rumoz sectari causaz fabulaziū occasiones
conquirere p quas sibi met ipi aditum paret ac facultatem qua di
uersoz domos valeat penetrare.

De hui⁹ vicij remedio q̄d est laboris exercitiu⁹ .36.

Uerum si ille qui euangeliu⁹ predicabat signis illud virtutis buiusq; cōmendans ne g̃uaret quēpiam g̃tis panē manducare non audebat quomō illi non estiment se g̃uare qui cotidie cum otiosi uagantesq; presumunt. In actibus etiam aplorū graue nobis sue conuersationis reliquit exemplum. cū se nō solū id optimū esse testatur q̄d nāturē sin corpis expederet ꝟ etiam quod vsibus eoꝝ qui secum erant posset sufficere. Et hoc ipm̄ dicit. Esse mandatū dn̄i. Qui ipe inquit dixit. Beatius est magis dare q̄ accipe. Hec est aut̄ impietatis beatior largitas q̄ accipientis penuria. que non de pecunia p̄fidelitatē uel diffidentiam repuata. nec de reconditis auaricie thesauris impenditur ꝟ de fructu opis ꝓpij. pro sudore profertur. Et duplici grā decorat² quod et pfectam nudtatem xp̄i p̄missaꝝ. rerū suaꝝ abiectione possidet et munificentiam diuitis laboze suo exhibeat et affectu. His quidem honorat dom̄n de suis iustis laboribus. et delibat ei de fructibus iustitie sue. Ille vero otij torpore resolutus et inercia indignū se esse eoꝝ cibo panis apli. phat sententia dum contra eius ꝟ interdictum otiosus cum non sine reatu pcati cōtumacie q̄ presumit. Nec mirū itaq; introitus uestimento ozari quisquis tempus otij uel acidie supatus nō industrie sue labore ꝟ mercē pānis opiri maluerit. quos abscedens de plenitudine scripturaꝝ. nō vestimentum decoris ꝟ ignominiosum excusationis uelamen sue coaptant ignauie. Solent em̄ hac segnicie dissoluti voces ope manuū suaꝝ sustentari quod aplus indesinenter exercuit uel nobis exercere precepit. quibusdam vti testimonijs scripturaꝝ quibus inertie sue uelamen impolant dicentes. Scriptum est. Opanū non cibum qui dat. Et mensibus est ut fa. uo. pats. In desiderijs est ois. o. Et ad hec trem̄ aiulta mala docuit. o. Hec est apud egiptum ab antiquis pribus cōtra suā opantem monachum demone uno pulsari. Otiosum vero nimis ꝟ inertie spiritibus deuastari. Denq; abbas paulus ꝓbatissimus patrū cum in heremo uastore consistens. que porphirio incupat² palmaꝝ fructibus et orto modico seruiris haberet sufficientem alimonie cibum nec posset aliquid aliud unde sustentaretur opis exercere eo q̄ absq; uel habitabili terra septem mansionibus illius separaretur. uel eo amplius deserti habitatio plusq; expetetur. pro mercede itineris. q̄ ualere posset precium opis desudati. collectis palmaꝝ foliis cotidianū pensum velut exinde sustentandus a semet ipo iugiter exigebat. Cuiusq; ope torius ami antrū eius fuisset impletum. suppposito igne cōcremabat intentum plane sine ope manuū nec in loco posse monachū ꝑdurare nec ad p fectionis culmen aliquo consendere. ut cū hoc fieri negaq; necessitas victus exigeret. pro sola purgatione cordis et cogitatū solicitate ac pseueratione celle. uel acidie rēmē victoria et expugnatione pficit.

Cum insipiens in heremo cōmorari abbati Moysi. oiuz sanctoꝝ summo diuissem me egritudine acidie confectum ad abbatem paulum ꝓtinus cucurrisse. Ille nō te ait liberasti ꝟ magis ei deditum ac subditū hebetisti. Grauius em̄ te ut desertorem ac fugitiuū deinceps adisaꝝ impugnabit. que de cōflictu supatum ꝓtinus affugisse conspexit.

Nam gloria spūalis et occulta. Ex libro XI°. 31. capm

Septimū nobis certamen est contra spiritum Cenodoxie multi formē atq; subtilem tantoq; est pnitiosior ad conflictū quanto obscurior ad cauendum. Qui tri pro elatione carnali pulsa meruit mente et fieuit rūsionis stuto repulsuꝝ. xpc̄sus pōze habitu psonaq; mutata subuertit. sepe victorem ingulare ꝓtemptat. eo q̄ clarete occurrere et in habitu et informa. in incessu in uocē. in ope in vigilijs. in ieiunijs. in ordine. in remotione. in lectione. in scientia in taciturnitate in obedia. in hūilitate conat². Nam cui sub specie sanctitatis vestis ac nitide cenodoxiam nō potuerit generare ꝓ squalida et inculta conat² conatur inferre. Que nō potuit ꝓ honore deiec

hūilitate supplantat. quem scīe et locupletis ornatu nequit excellē
ſtate tractuū nitatis elidit. Sz ecce in palam gloria uanitatis
pulsatur Sz illud contempnendē gloriē causa. contegebat eodem vicio
elationis obtunditur. Ne itaq; gloriē contagio maculetur oraculū
phonis sub fratrū uitat celebrīe conspectu Et q; eas latenter exercerat
hon effugit aculeos vanitatis pulchre semoreē naturā morbi hūmē
in modū cepe bullonū distribuit. que uno decorata tegmine. alio
rursum inclemitur induta. Toriensq; reputur obtecta. quoriens
fuerint expoliata. In plurimē quas cultū ore mortaliū conspicia
gloriē causa fugientem pequi non desistit. Cuncto; amplius quē vita
uexit mūdum. tanto quis acrius insequitur. Quid vicia sepata mare
restunt. et in loco uel tempore minuitur atq; deferuent seu certe a
contrariis virtutibus. diffidentia uel cauentur fructus uel virtus
Hor vero dilectum acrius resurgit ad luctum. Et cum putat expugnatū
sua morte vacuus conualescit. nec loco nouit excludi. nec existentis
materie subtracta macrescē. Postq; hec virtutibus incerta et aerei
pmixta uelut in nocte cera dimicans atrocius insequator decipit et
in cadituꝝ. Ista namq; Ezechias vir in omnibus cōfirmate iustitie
qm mtitudinem centū octoginta quinq; milliū de exercitu assyrioꝝ
Angelo sub nocte uastante una prece ualuit impetrare. qui post
mortis diem dñi sua pfinitū quadecim annis vite meta excedere
una oratione pmeruit. Iolep decem annos regnante. qui duplicatum diem vi
uendi orbi cōi fixas nature leges prebuit. Post tam humana documenta vir
tutum suaissibus suis elusus est. ita ut omnibus virtutibus suis ac si nō fuisset
oblivioni traditus uam confestim dñi suscepisset. nisi eam resumpta humilitate
placasset. ||

De vana gloria carnali et huius vicij remedio. xxx.

Solet etiam insipientium mentes. et eorum qui nimq; adhuc uel
virtute animi uel sua pfecerunt aut propter sonū horis excelle
modulatius psallunt. aut q; parentes diuites. aut nobiles habeant
uel q; militiam honoresq; contempserunt. Interdum etiam dignitates
et opes pciadet quepiam pfecile fluxe adeptionem si pfenerasset. in
scrub uana spe etiam de meritis mflans cum et de his que nūq; pos
sedit uelut qm ea contempserit gloria vanitatis exorta. polluit
nūq; elevatis gradum. et desiderū pter uel draco natus immittit
Quem si uel humilis fuisset indeptus. tanta expletionē sanctitate
ac rigore depinxit ut ceteris quoq; sacerdotibus prebere potuerit sanc
titatis exempla. Deinde multis libris solum cōuersationis formā
uerum etiā doctrina sua. sermonesq; literaturē. Qua propter hec est
antiquitus patrū sua monachum fugē debere mulieres. et cum
Neuter eas simit cum quem semel sue familiaritati admixcerit uel pfi
cere. vltius opam dare. Vel diuine theorie puritatem oculis mentis.

Hanc multiformē bestiam tali remedio poterimus euadē. ut
cogitantes qua dies dissipat ossa eoz qui hominibus placere. pmitte
mihil manis gloriē capiende gratia nos fugē permittamus. Deinde ea
que bono initio fecerimus obscurare ne laboris nostri fructus post
repens morbus euacuet Et ea que nos possimus aut ceteros notabi
les reddē. ac veluti scis facientibus laus apud homines sit conquirenda
uitemus. Considerem; non solum fructum laboris nostri pditus nos penitus
amissuros quotiens ea deuotione posito fecerimus si etiam reos magni
criminis fratres cernimus supplicia uelut sacrilegos subituros. ut pote qui
ad minuendā dei opus quod eius obtutu nos oportuit agere horis gratia
maluimus exercere. ab eo qui ostentatores est confusus horis deo et gloria
mūdi gloriē dñi pretulisse conuicti. || De spuali superbia qua temp
tantur pfecti. Ex libro xv°. xxx. ||

Octauū quod et extremū duricium spūs superbie nobis certa
men est. Cui morbus licet vltimus sit in conflictu. Quia
tamen in tempore primus est. Seuissima et superioribus connectit

immanior bestia p̄fectos maxime temptans. Omne namq; vicium suū
est terminis et suæ contemptum. Et licet contristet aliasq; quoq; vir-
tutes contra viā trā p̄ter aliter tendit. Hæc vero subtilissimæ capta
arte virtutum omnium fundibus ciuitatem diruit. Et ut ḡuissimæ
tyrannidis eius potentiam cognoscamus angelus sapiē et virtutū pul-
chritudinē qua ornabatur gratia conditoris nature sue potentia nō illius
beneficio se tradidit obtinere. Et ob hoc elatus infirmitatem ppriæ nē
p̄seruit. et b̄itudinem qua dei munē fruebatur amisit. Hæc fuit p̄ma
huius principalis morbo. Cum ruesum p illum qui fuerat a se deiectus
in ypocaustum serpens infirmitates oīm vitiorum et materias
germinauit. O quātum est malū superbie. ut nō angelum non alias
virtutes sibi contrarias h̄ ipm̄ deum habuerimus habere mereatur
huius laqueum potuimus euadere. h̄ in angelis quibus sensimus
nos virtutibus p̄cessisse diximus. Non ego. h̄ gra dei. m. patru;
magis p̄ceramus. qui viam p̄fectionis. et qualitatem eius non verborum
tantia depinxerunt. h̄ exp̄imentis ppriis et exemplis certissimis
tradiderunt. quibus ad hanc fide se potius puenisse q̄m labore meuto
testabantur. Quibus etiam hoc acquisita puritas confitebat ut
magis magistri se de p̄mi p̄cis agnoscerit. Nec blandientes sibi de mīore
ac tepidæ negligentia h̄ contemplacōne potius illoꝝ. quos vere pro
carere atq; in regno celorum iam eterna habitudine p̄sentii nouerant.
humilitatem p̄etiam conquirebant atq; ita et elationis ruinam decli-
nabant et quo contenderent uel q̄ dolerent semp inuenichant. Sit²
h̄m traditiones eorū sic ad eam p̄stinare debemus remissis vigiliis
orationibus/ contritionem cordis et corpis opam dantes. ne hec omnia
morbo hoc inflante uacuemus. Quia nec p̄ces mee in gladio. s.
possiderunt terram et bra. e. nō. sal. e. h̄ dex. t. et. b. t. et il. u. t.
Postremo omnia beneficia eius mente sollicita plustrantes nō
solum p hys eis gras referamus: quod uel rationabiles nos condidit
uel baptismi largitus est gratiam uel sciam legis concessit. h̄ etiā p
his que erga nos cotidiana eius prudencia conferuntur. q̄d sc̄z ab
aduersatore nos insidijs liberat. q̄ a periculis nos etiā ignorantes p
tegit. q̄ a lapsu peccati cōmunit. q̄ adiuuat nos et illuminat/ q̄
p negligentias delictisq; meis eius inspiracōne latenter cōpunc
mur. q̄ ab eo nimiū et humiliter trahimur ad salutem. Postremo quia
liberum arbitriū quod p̄clinius semp ad vicia ad meliorem dirigit
fugem. Hæc est ppria regia dei humilitas. Hæc est patrū sincera fides.
sine qua nec pietas in deū. nec puritas vitioꝝ. nec emendatio morū.
nec virtutū cōsummatio potest apphendi. Hinc ipse de spuali superbia
qua dicimus p̄fectos gloriosq; pulsari. Cui genus nō multis exoptū
est. quia nec plures studet p̄fectam cordis apphendere puritatē
ut ad hos p̄cioꝝ dei ualeant puenire ||

De superbia carnali et eius iudicijs ac remedijs. &c. ||

Quæ terrenum nos qui adhuc terremus sumus passionibus inuoluti
inequaliq; hoc modo temptare dignatur. h̄ crassiore et carnali
clarie supplantat. Hæc igit² cum tepido ac male arrepto re-
nūciationis p̄incipio in monachi resederit mente p̄mū inobedientem
cum reddit et asperū. equalem fratribus fieri cōemq; non sinit scholasti
terrenis opibus nō contudit. Et cum renūciatio nichil aliud q̄ rotti
de credat se esse morituru. contrario facit cum vitam spare longeuam
Sup hoc initia male fundata necesse est ut ymmensa deiecto
vicioꝝ structura cōsurgat nec omnino possit in corde suo humilitatem
xpi suscipe cui sibi uel de natalium nobilitate gloriat² uel inflat² de
scientiæ qua corpe nō mente deseruit dignitate. Vel de peccatis ad vi
tam suam retentis extollitur. Ne pam quidem auribus suis doctrinam

pfectionis admittit. Tantumq; coercuit in corde eius spatiu uerbi fasti
dium, ut cum spete tales fuerint obortæ collatio uno in loco stare nesciat
eius obtutus & huc illucq; stupidus circumferatur. Pro suspiriis aut
salutationibus sputa de ore futuræ contrahuntur. Digitu[m] iudicat
et in modum quidã scribentis volutant atq; depingunt. Et ita huc atq;
illuc membra cõmouentur ut se uel fraternis uel uernibus uel acutis
simis fusibus credat insidere. Et quicquid simplex collatio ad edifica
tionem ptulerit audientiæ ad suam subsannationem existimet esse platum.
Totoq; tempore quo spatiu[m] uite examinatio ventilatur suis suspitionib9
occupatus nũquid ex inde ad pfectum sui capiæ debeat aucupatur
& causas cur uerũ quodq; sit dictum sollicita mente pquirit uel quod
eius obice possit. Et ita fit ut nõ solum in nullo ei pficiat collatio
spalis uerũ etiam damnosa magis existat. Dum enim p conscientia sua
obtum suspicatur cõtra se esse platum uehementioze cordis obstinatione
duratiuq; recq; stimulis agrius instigatur. Deinde post hec exercita uoc sermo
rigidus asmata et turbulenta responsio incessus erectus ac mobilis lingua
facilis præceps loquela nec unq; taciturnitas amica nisi cum contra fratrem
rancorem in suo corde concepit ita ut quid in eo detestabilius sit haud fa
cile discernatur. Utrũ diffusa illa peculariq; letitia audita hec ulla
lentaq; seuetas. Et cum nõ timore possessus facile cunctis tristicias
inferat atq; ad satisfactionem lesi fris sensum mittæ dedignetur
etiam ab illo sibi oblatam contempnit. His igit indiciis carnalis ista
superbia declaratur. Inest in loquela eius clamor. In taciturnitate ama
ritudo. Excessus et effusus in letitia risus irrationabilis in seuetate
tristicia in rũsione rancor facultas in sermone. Expers pacis est
caritatis aliena. audax ad contumelias irrogandas. ad tollerandum
pusillanimis. ad obediendum difficilis. nisi in quo eam desideriũ sui
uoluntatis pduxerit. Nullo em modo poterit in aia mã uirtutu struc
tura consurgere nisi pius iacta fuerint uere humilitatis fundamenta.
Cui millatenus poterimus implere nisi abrenũciatio uera facultatu
in nobis fuerit xpi amore fundata. Deinde obediæ subiectio simplici
corde suscepta ita ut preter abbatis mandatum nulla penitus uoluntas
uiuat in nobis. Quod nõ aliter obseruari poterit nisi qs non solum
se mortuũ mũdo uerũ etiam insipientem iudicauerit ac stultum
omissa que sibi fuerint a seniorib9 imperata. sine ulla discussione
pficiens sacrosta ea credens ac diuinitus pmulgata. In qua cõsisten
tibus qualitate status ille humilitatis uere tranquillus subsequitur. ut
nos ipos inferiores omnib9 iudicantes omissa iniuriosa uel tristia
tacq; a superioribus nris illata patientissime toleremus. Deinde eosdẽ
humilitatem erga deũ feruentissime retinere ut nichil nos illius
absq; opitulatione uel gratia posse pficere cognoscamus.

Collatio Abbatis Moysi de puritate cordis Idem i lib. x. collationũ primo

Quam in heremo Scithi abbatem Moysen expectissemus pariterq; ab eo edificationis sermonem fusius
lacrimis possederamus. quippe cuius animi rigorem hunc noueramus
ut nisi fraliter desiderantibus et cum omni cordis contritione
querentibus nequaq; acquiesceret iamq; pfectionis apices nesciis indignis
et fastidiose susceptantibus pandens aut iactantie initia aut pdicatis
crimen uidetur incurrere. tandem fatigatus precibus nris ut ea exordia
est. Omes ingressus artes et disciplinæ scopon quendam i destinationem
et telos id est finem habent. Ad quem respiciens omnis ar
tis industrius aspirator cunctos labores et pericula atq; dispendia cõ
nimiter libenterq; sustentant. Finis quidem nre pfessionis et regni
dei. Scopos purus cordis. Cui si p oculos nris iugiter statuta no
fuerit. non solum cunctos labores nros uanos atq; instabiles reddet
& etiam cogitatus diuersas sibiq; cõtrarias suscitabit. Necesse est em

mentem quo reuuerat cui ne pdtpaliter mhereat nō hntem pſin
gula mouenta pro in tuſ̄ varietate mutari atq; ex hijs
que ex tiſtes accidunt in illum statum tōtimo trſformari qui
sibi primus ostenderit hinc nāq; est qd nō mullos mūdi huius
maximas facultates et predioꝝ magnificentiam cōtemplātes
post hec videmus pſtrapillo p grafio p laru p calamo cōmoueri
Nō mlli tanto zelo codicem seruant ut emy ne leuiter quidem
legi uel contingi ab aliquo sinat Et inde occasiones impatientie
at mortis incurrunt vide mouentur stipendia patie et caritatis
acquirē Cumq; omes diuicias suas p xpi amore dispererint pſtimi
tamen cordis affectum in rebus nūms retentantes ex omibus inſuc
tuosi sterilesq; reddūtur Si distribuero inquit in cibos pau xe Vnde
liquido comprobatur pfectionem nō statim meditate seu dignitatis ab
lectione cōtingi nisi fuerit caritas illa cuius apls mēbra describit
que in sola cordis puritate consistit Nam quid est aliud non emulari
nō inflari nō ir et reliqua nisi cor pfectum atq; mundissimum
deo semp offerre et intactum a omnibus p turbacōnibus custodire
Oma tā hyms gra gerenda appetendaq; sunt nobis p hac solitudo
sectanda est p hac ieunia vigilias labores debere nos suscipe nouc
rimus Et non ppter has obseruationes intendamus in tristitia nel
ram sue indignationem Non em tantus est lucri ieunij quātus re
dispendiū nec tantus lectione capitis fructus quātus cōtemptu
fris incurritur detrimentū Ea igitur que sequentia sunt i ieu
nia vigilie xe ppter principalem scopon i puritatem cordis quod
est caritas nos conuenit exercere et non ppter illa hanc pturbare
Qua in nobis integra durante nichil obest si aliquid ex p necessi
tatem fuerit pterm̄issum Nec pderit omissa fecisse adempta hac
causa cuius obtentu sunt oma pagenda que nō pfectio p pfectionis
instrumenta sunt Quicqd igitur potest istam mentis puritā
tem tranquillitatemq; turbare quātis vtile ac necessariū videatur
ut nox iuxta dicitandum est De cōtemplāne diuinitatis &c
Iherē quidem deo iugiter et cōtemplāni eius inseparabiliter copu
lari impossibile est hoīs carnis fragilitate circūdato Verū optet
nos scire i mē mentis intentionem debeamus hre despondi
et ad quā destinationem semper aie mē reuocemus intuitum
Qua cū potuerit obtinē mentis gaudeat et a qua distractam se doleat
atq; suspiret formacionem indicans uel momentaneū a xpi cōtem
placōne discessum a quo cū denuauerit paululū nē obtutus i ussus
ad eum mentis aciem reuocemus Contemplatio vero dei multipha
riam concipitur nam deus nō sola mēpprehensibilis illius sub
sue admiratione cognoscitur quod adhuc in spe repmissionis ab
sconditus est ꝑ etiam creaturaꝝ suaꝝ magnitudine uel equitatis
sue consideratione uel cotidiane dispensationis auxilio videtur
quando sz que cum suis suis p singulas generationes egerit mete
pissima plustramus cui potentiam ipius qua omissa gubernat
moderatur ac tegit cui immensitatem sue eius et occultum que secta
cordiū latere non possunt tremente corde miramur cui dreuam
maris undarūq; numerū dimensū et cogitatū cogitamus cui plu
uiarum guttas cum seculoꝝ dies et horas tum preterita futura ue
numerū obtupescentes sue eius assistē contemplamur cui inessa
bilem clementiam eius qua innumera flagitia que singulis qui
busq; momentis sub ipius cōmittunt in aspectu indefessa longa
nimitate sustentat tū uocationem qua nos nullis pcedentibus
meritis gracia sue miseratōnis assumit Cumq; demū quot octa
siones salutis tribuit adoptandis cui quodam admirationis intue
mur excessu qd ita nos nasci precepit ut ab ipius cunabulis gra

nobis legis sue noticia traderet. q̄ pe aduersarii vincent in nobis
pro solo bone voluntatis assensu eterna hereditate ac pretiis nos p̄miis
munerat. qd postremo dispensationem mirabilium sue p̄ncie fa
lute susceperit ac mirabilia misteriorum suorum in cunctis gentibus di
latauit. ¶ Sunt aute alie quam hui⁹ limitem contemplationes que
p qualitate vite ac puritate cordis in mis sensibus oriuntur quibus
deus. uel videtur nudus obtutibus. uel tenetur. Quas p̄fecto nullus
petro verentabit in quo adhuc aliquid carnalium vicior affectuum. ¶

De purgatione mentis a cogitationibus prauis ¶ Cz.

Quoniam quidem no⁹ impellat cogitationibus impossibile est sustinere
vero edes sine respuere. cum studenti p̄ gradum dei possibile est
Est mis nre magna ex parte ut cogitationum qualitas emen
detur. Deo nanq; frequens lectio et iugis adhibetur meditatio scripturarum
ut exinde nobis spiritalis memorie prebeat occasio. sed circo decantate
crebra psalmorum. ut assidua nobis exinde compunctio misteretur.
sed circo vigiliarum ac ieiuniorum orationumq; sedulitas adhibetur. ut
lectionata mens no torrenda capiat celestia contempletur. Cby
turpium negligentia irrepante tessaritibus nre est ut mens vicio
squalore concreta in carnalem ptem non inclinetur. et corrumpat
Cdz exercitium cordis no inconcrue molaru similitudini compatur
quas meatus aquarum preceps impetu rotunde puoluit. Que inflatus
quidem cessare nolunt possunt ab opere suo. aquarum impulsibus circumacte
Ch enim vero qm post situm est ptate utrum nam fructum malum an or
dei no solum ne cognoscimus. Illud quippe est procul dubio cognoscendum qd
ingestum ab illo fuerit. Ita p̄ct etiam mens p̄ uite p̄tis monstris
undiq; temptationum torrentibus circumacta varia quidem cogitatum
spirituum esse no potest. Quales vero uel admittere uel parare
sibi debeat studii ac diligentie sue p̄ndebit industria Et p̄ misericordiam dn
saluatoris vbi fuerit thesaurus intentionis mee ibi et cor meum
mum p̄manebit. ¶ De triplici origine cogitationum ¶ Cc.

Illud sane nosse debemus tria cogitationum genera esse principia
Ex deo quidem sunt. Cum spūs sc̄i illustratio nos visitat. et in quem
uel minus acquiescimus uel desiderio agentes suspirare sumus. salubri
compunctione castigat uel cui reserat nobis celestia sacramenta. et
nostrum nrm, ad meliores actus voluntatemq; conuertit. ¶ Ex diabolo
Vero cui subuertere nos tam vicioso oblectatione q̄ etiam occultus contatur
insidiis tendere anus se in angelum lucis. Ex nobis aute cū eore que ge
rimus uel gessimus uel videmur naturaliter recordamur. hinc oportet
nos uniuscuiusq; cogitationes que emergunt in corde nro sagaci discretione
discutere. origines earum. uel causas auctoresq; primitus indagantes. ut
quales nos eis prebere debeamus. ex illorum merito qui eas suggerunt con
siderare possimus. ut efficiamur phabiles trapezete. quoniam sicut
est pbare qd sit aurum purissimum. quod ue minus probatum. ereo quoq;
vilis denario si proferatur numisma sub colore auri fulgentis imitetur
Et hoc solum numismata tyrannorum vultus expressa. sed etiam illa
que sint veri regis imagine q̄ non legitime figurata differunt. De
inde ne quid illius. Legitimum pondere diminutum sit censura trutine
diligenter. inquirere. ¶ Diabolus enim dicitur cum fuerit colore sanctitatis
obtectus. Odit autem semi cautele. i. distinctionis vim. In quo ecia
Abbatem Johen qm liti nozabatur. nouimus nup illustrem. Nam
cum exhausto corpore atq; defecto preceptorem cibi biduano ieiunio
distulisset. et cedenti ei. ad refectionem die postero veniens diabolus.
in figura ethiopis tetri. ad cuius gemma puolutus. Indulge inquit
michi. qua ego tibi hunc laborem indixi. ¶ Aut ergo hoc quolibet
to modo necessaria nobis discretio ut p̄mum nos materia auti
ficii fucati ne no lateat. Deinde ut has cogitationes que mentiuntur

opa pietatis tāḡ adulterina nūmismata reppemus · ut pote qui
falsam ymagine regis non legittime sig̃natam continent ·· Vel
illa que in auro purissimo scripturaz pretioso et heretico sensu
non veri regis ſ tyranni preferunt cultum similiter discernen
tes refutare possimus siue illa quoz pondus ac precū exugo pon
tatis arrodens eqacio semoz non sint adequari lut nūmismata
lenia atq dampnosa minusq̃ pensancia reprobemus ·· Itaq beatus
Moyses tollarionis mē dans finem adhuc nos auidos ac de suo
ore pendentes degustaze semp̃ paulisper hortatus est hysdem ipe
quibus insidebamus ꝑsiatus adhoenens incubare ·· De indiscreta pre
siūptione quorundam ℞. Ex libro h°
Ih trastimo vero a nobis requisitus ··
her aut. Quiz virtutū generatrix custos ··
moderatrixq discretio est Revolute id quod nuper vidistis senem
videlicet hieronem illusione dyaboli a silūis ad ima delectum Na
quinquaginta āis in eodem heremo comezatus tanto rigore ieiunii
semp exercuit et solitudinis secreta scrutatus est ut ab eo participarez
vigilandi cū finitate cōmuni nec veneratio quidem diei paschalis
aliquādo potuerit obtinē ne grātulātionq̃ ꝓpitione pazuleg̃uimus
a sno magistro ꝓposito relaxasse · Cuia ꝓsumptione deceptus ange
lum sathane uelut angelum lucis suscipiens eius precepto obediens
ac despositione eius non dubitans in ꝑfundissimū puteum se dejecit
magnū ſ virtutis sue meritū ꝓbaturus cum inde exisset illesus
De quo cum pene inde exanguis ingenti fratrū labore fuisset extrac
tus vitam die tercia finiturus · quod hijs deterius est uta in sue decep
tionis obstinatione ꝑmansit · ut ei ne experimento quidem mortis sue
ꝑsuaderi potuerit ꝙ demonū calliditate fuisset delusus ·· Hic igitur
quo pacto qua ue tacōne post tantos labores ab insidiatore delusus
grauissimo lapsu corruens cunctos in hac heremo constitutos luc
tus dolore ꝓpulit · Nonne qua minus discrete sine diffinitionibq
regi q̃ forsitis fratrū et institutis maioz obedire maluit ··
Quid obrem pro laboz tantoz anoz mōstrate qua in heremo
ꝑduraut ac miseratione ab hijs qui eius cōparebantur exercio
rex ababbate pasinitio potuit obtineri ut non inter brothanathos
reputatus eciam memorie et oblatione pausantū indicaret indigno
Quid eciam de illo cōmemorem qui dum longo tempore in angeli
claritate demonē susceptt et reuelatōnibus eius inumeris sepe de
ceptus eciam ꝑ omnes noctes ꝓ cella eius hymen absq̃ ullius lucine
prebeat officio ad extremū iubetur a demone ut deo filiū suū q̃ tū
eo pacter in monasterio cōmanebat offerret ut sic hec sacrificio fi
brahe patriarche meritis equaretur Parricidium ꝑficisset ope nisi
cum videns puer cultrū extra consuetudinem ꝓparare attendo
et vincula quibus eū uelut oblaturus ad īmolandum constringere
disponebat ingnare ꝓsagio sceleris futuri ꝑteritus aufugisset ··
Quia ꝑ humilitatem veram acquirtur discretio ·· ℞. 6.
Vera discretio no nisi vera humilitate conquiritur · Cuius hec
erit ꝓma ꝓbatio si vniuersa non solum que agenda sunt sed
eciam que cogitant reseruant semoz examini · Nullatenq
enim decipi poterit quisq̃ si no suo indicio ꝑ maioz vnit exem
plo Et serpens teterrimus uelut tenebrosos ac subterraneos specu
virtute confessionis ꝓtractus ad lucem et traductus quadamodo
ac dehonestatus abscedit ·· Deq̃ intantū deo placita hec sua
complbatur ut plerum samuelem iudicio ꝓelectum suo nollet
ꝑcipi eruditor sed recurrē semel et iterū patetur ad senem eciā
illum q̃ offenderat deū ut et illius qui ad diuinū misterium
vocabatur ꝓbaretur humilitas et innumerubus forma subiectionis

huius ꝓpon̄tur exemplo Paulū quoq; ꝑsemet ꝓpm̄ uocans et al
loquens xp̄us cum posset ei viam ꝑfectionis reserare cōfestim
dirigē ad ananiam mālmit. Cuiꝰ illius potiꝰ doctrinā ꝑ sua
crederet institui ne quod recte gestum fuisset in paulo posteris malū
presumptionis prēberet exemplum. Dum ꝑ semetipsū sibimet ꝑsuadet
simili modo se quoq; debere ab solius magisterio magistro atq; doc
trina potiꝰ ꝑ seniorum institutione formari. ¶ Cum ergo tam
presumptor et cecus qui se silo audeat iudicio discretionis cōmitte
tum et ꝑ vas electionis indignisse se coaplore senior collone testet.
Vnde ꝓbatur milli a duo viam ꝑfectionis oīdi qui hīs vnde na
leat ebudiri doctrinā seniorꝫ uel institutis contempsit ꝓpendens
illud. Interroga patrem tuuꝫ ꝛc. ¶ Omni igr conatu debet dīstre
tionis bonū virtute humilitatis acquiri qđ nos illesos ab vtroq;
potest mimietate seruare. Sed vnū finem immetas iēunij ac uora
citas puenit. eademq; dispendio vigiliaꝝ immoderata continuatio
monachum quo sompni grauissimi torpor inuolut. Cuapter
inter vtraq; mimietatis discretione moderante gradiendum est
Item mentum me frequenter ita appetitum cibi penitus respu
isse ut duobus diebus lac tribus refectione dilata nec memoria
quidem ullius edulij meam ꝛpellauerit mentem. Et rursum
ita sompnū ab oculis meis diaboli impugnatione subtractum
ut plures dies ac noctes paululum quid sompni meis oculis a dno
precaret infundi. Cuiusq; me pricitatum sompni cibiq; fastidio ꝑ
poris et castimoniaꝫ collictatione ꝑsensi. ¶ de discreta refect
tionis torporis moderatione. ℔ℓ. ¶

Tragꝫ sicut festinandum nobis est ne appetitu corpore voluptatis m dis
soluendum noxiam labamur et ante prestitum tempus uel cibo mdul
gere uel modum eius excedere presumamus ita ē ēgre sompni refectio
hora legittima etiam si horret in gerenda vtrūq; em bellū aduer
sarij fictione consurgit. Et pritiosus continentia ymoderata ꝑ facie
tas remissa supplantat. Ab hac namq; ad mensuram discretionis
interrodente sallustij cōpunctione contendi potest ab illa nō potest
Su vtraq; em parte sustinebit maximū detrimentuꝫ. quisquis in
equalitatem tenent nec ventrem ieuniorꝫ asperitate cōstringit
nimo estraꝫ mimietate distendit. Vt em mens sibi in vanitate las
sata ꝑdit orationis vigorem dum carnis nimia lassitudine pregra
uata fortunitate compellitur. ita mimietate voracitatis ꝑssa
emittē ad deum preces puras leuesq; nō poterit. Sz nec castimonie
puritatem indrupta valebit integritate seruare. dum ei preterita
tibi materia ignem carnalis concupiscentie subministrat. Nam qđ
semel p estraꝫ habundantiam cōcretum fuerit in medullis necesse
est egeri atq; ab ipa nature lege ꝓpelli que exuberantia cum libet
humoris simplum velut noxiam atq; sibi contraria in semetipa reside
non patitur. Ideoq; rationabili semper et equali est corpus hoīs pa
timonia castigandum. ut si naturali hac necessitate cohorantes
in carne. Cimodis carere nō possimus saltim rarius nos et nō cum
plius ꝑ trima vice ista collimone refectis torius ani cursus mueiat
Quod tū sine ullo preiudicio quietis egerat sopor non fallax
ymago index occulte voluptatis eliciat. ¶ Cumobrem hec est temperata
parcia equalitas atq; mensura que patrū quoq; iudicio cōprobat
ut cotidianam panis refectionem cotidiana tonsitet esuries
in vno eodemq; statu animam pariter corpusq; conseruans.
Et mitantur hoc non sine labore ꝑficiꝫ ut analiut hij qui
ꝑfectionem discretionis ignorant etiam hodie ꝓclare ieuuia
tesq; quod hodie sumpturi fuerant in crastinū reseruare dū ad

refectionem ꝓuementes desiderata sacietate ꝓriantur. Quo mꝰ
beniamin tenuisse cognoscitis. qm ne cotidie duo paximatia ꝑ
prieris equali castigatione cotinuam paucitatem nigliter regentabat
malui biduana semp cotinuare ieiunia dūmodo ad refectionem
veniens duplicata mensura repleret ventris nglumiem. Cum ob
stuatione et ptinacia mentis sue diffinitionibus potius ꝓpriis
ꝙ semoꝝ traditionibus acquiescens relicta heremo ruesim ad vam
patem seculi deuolutus est. Pleuꝝ frustra districtionis absti
nentiam se credentes tenere totam refectionem ad vesperam differunt
Nam petens esse preptio tam in vespertinis ꝙ nocturnis orationibus
temne leuemꝙ seruitio nō sint nutritui. debꝝ satis comodum et utile
hora nona refectionis tempus mdultū est. cum quo reficiens mona
chus nō solum in nocturnis vigilijs leuis ac vtilis. Verū etiam
in ꝑpijs uesptinis solempnitatibus adhesto iam cibo aptissimus nutrit
Talibus nos sit Moyses. gemine instituens epulis sagināt.

Collatio Pafnutij de trina spūs vocatione Ex libro vj°. Cß

In illo siquidem choro vidimus sctm Pafnutium qm ꝑbr nrē congre
gationis. i. illius que in heremo sethij morabatur fuit. In qua
ita usꝙ ad extremam duraut etatem. ut nūꝙ e cella qua hu
mi ꝛebat habitare queꝙ ab ecclesia milibus nūmꝙ distaret. salte
ad vicinioꝛ migrauerit ne sessus ām die sabbati uel dnice Ven
turus ad ecclesiam tanti itineris spacio vexaretur. Cß ne vacuus
quidem reuerti exinde contentus. vas aque qua ꝑ totam ebdomadam
erat sumpturus suis cenobitis supponens. reportabat ad cellam. Cuiꝰ
nonagenariam exꝛessisset etatem. nūꝙ passus est eam umoꝛ sibi la
bore deferri. Hunc igitur magisterio instructi cupientes illa nobis
petebamus infundi quibus compungi uel humiliari nō quibus nos
metipsi blandiri facilius possemus. Tunc ille. Tres inquit vo
cationū sunt ordines. tres renūciationes. Primus ordo voca
tionis ex deo est. quotiens sic inspiratio quedam in mīa in cor
pus nō nūꝙ etiam dormientes nos ad desiderium eterne vite ac sa
lutis exsuscitat. Secūs est ꝑ hominem. cum uel exemplis quoꝝlib
bet sanctoꝝ uel monitis instigati ad desiderium salutis accendim
Tertius est qui ex necessitate descendit cum diuitijs mūdi huius
uel voluptatibus obligati ingruentibus repente temptacionib
que uel mortis ꝑicula cominant uel amissione bonoꝝ aut ꝑsonaꝝ
ꝓcurunt uel caroꝝ morte cōpungunt ad deum quem segni et renī
tentate cotempsimus. Saltem in aduersis multi ꝓperate cōpellim
Hinc de renūciationibus disserendum est. Prima est qua corpaliter
mūdi facultates cotempsimus. Secūda qua mores ac vicia affecty
ꝑ ꝓpositos animi carnisq; respuimus. Tertia qua mentem mūdi
de pectoribus euulsis ac visibilibus euacuantes futura tanꝙ et in
uisibilia cōcupiscimus. Que tria etiam abrahe legimus dnm ꝓce
pisse cum dicit ad eum. Exi de terra tua. i. de facultatibus ter
renis. Et de cognatione tua. i. de conuersatione et moribus vicijs
prioribus que nobis a mīa naturitate cohęrentia velut quadam
consanguinitate cognata sunt. Tertio de domo patris tui. i. omni
memoria mūdi. Quod fit quū meus nra nullo carnee pinguedis
obetata contagio ꝑ ꝓtentissimas eliminationibus expolita ab
omni affectu et qualitate terrena ꝑ mdesinentem diuinaꝝ ꝓrum
meditationem spiritalesq; theorias ad illa que inuisibilia sunt
eo usq; transierit ut circumdatam se fragilitate carnis ac situ coꝛ
poris sui nec et microꝛporeis intenta non sentiat. Cuius rei fine
liter virtutem non nisi is capiet qui hec que dicimus experientia

magistrante properit · Cuius videlicet uta dñi oculos cordis de vmisis
pñtibus · auocauerit ut ea nō tanq̄ tūsitiua ꝫ quasi tūsacta iam repu
tet · et uelut manem fumū in mchilū resoluta conspiciat, ambulansq̄
cum deo ut enoch · ac de hūana cōuersatiōne morbidaq̄ tūslatus nō mule
matur · in pñte seculi vanitate · Ergo pma abrenūciatio rez̄ aliendq̄ est
secda rez̄ mraq̄ · Terra quoq̄ p quam erā apam cunctoz elementoz plen
tudinem tanq̄ vanitati subiectam et mox tūsitiuam tūsendentes mete
despicimus · Intuentes non ea que videntur ꝫ que nō pi · Vt uta demū
illud suppremz mereamur audire · quod dicitur ad Abraham · rem i terra
qua tibi mon · Itaq̄ pdoremur et initiū voluntatis bone, nobis dñō inspi
rante concedi · Cum aute pse · aut p exhortationem cuiuslibet hoīs aut
p necessitatem nos ad salutis attrahit viam et pfectionem virtutum ·
ab eodem similiter condonari nrm vero hoc esse · ut ad exhortationem
auxiliumq̄ dei uel remissius uel emixius exequamur · hys nos sermonibus
eruditos abbas pafinitius e sua cellula non tam alacres q̄ copunctos
corde ante mediz nobis emisit ‖ Collatio Danielis de triplici ca
sterilitate mentis ‖ C. 9 ‖

Abbatem quoq̄ vidimus Danielem · oīm virtutū grām · pcu
lazuz gracia humilitatis ornatum · Cui ingruentibus nobis
tur interdum residentes in cellula nra tanta alacritate cordis replere,
mur ut eam non diram seruo subsequi ꝫ ne ipe quidem sensus occurret
et mens plena spualibus fructibus preces suas efficaces ac leues
etiam p soporem supplicare ad dñm putaret · ac pinus millis
exsistentibus causis tanto subito repleremur langore et irrationabili
quadam mestitia erā ut horreret cella · sordesceret lectio ipa quoq̄ insta
bilis ac mutabunda · emittetur oratio · ita ut ingemiscentibus · et conan
tibus nobis ad directionem pristinam reuocari mens nra nec desiderio
regni celoz nec metu gehenne · posito ab hoc letali quodam sompno
valeret excitari uta · Fudit ‖ Triplex nobis q maioribus ratio sup
hac sterilitate mentis est tradita · Aut eā de negligentia nra · aut de
impugnatione diaboli · aut de dispensatione dei et pbatione destendit
Dispensationis aute ac pbationis duplex causa est · Pma ut paulisp
a dño derelicti et mentis nre infirmitatem humiliter intuentes
sup prestante puritate cordis que nobis est illius visitatione donata
millatenus extollamur · Pbante ꝫ nos ab eodem derelictos · intelliga
mus · et pteritam cordis alacritatem · nō nro studio ꝫ illius
nobis dignatione collatam · et pritem · De ipius Pinesim · gratia
et illuminatione esse postendam ‖ Secda vero · ut pseuerantia nra
uel mentis constantia et desiderium rompetur · et orationi nsta
deserentem nos visitationem spūs sci requiramus · ac sollicitius
muentam custodire ac tenere attentius studeamus · Quoda modo
eā custodiri neglegentius solet · quicqd creditur facile posse reperi
Denicz frequenter erā odoribus ultra omne suauitatem in hys ipe
subito visitationibus adimplemur · uta ut mens hac oblectatione
resoluta · in quedam spe rapiat excessum · ꝫ cōmorari oblimscatur
in carne · In tanti vero illam defectionem bte dauid ytilem esse
cognouit ut negraq̄ amoneri ꝫ temptari eam potius deprecatus
sit dicens · Non me derelinquas usq̄quaq̄ · ac si dicat · Non rego
lit miq̄ me derelinquas q̄a nō expedit michi · ut nō uel mea infir
mitatem sentiens dicam · Bonū michi q̄ humiliasti me · Vel exer
citiū non habeam prehendi · quod sine dubio habere nō potero si
michi semp et indempte cohesserit diuina protectio · Insultū namq̄
me tua defensione diabolus temptare non audebit · illud obiciens
et exprobrans · uel michi uel tibi · Nimqd gratis iob colit deū · Non
ne tu vallasti ꝛc · Sz magis peto ne me usq̄quaq̄ deseras ꝫ fa
cias cum temptatione etiam ꝙuentu · Qua vtiq̄ pugnaci

nō inuidens dñs quieti israhelis ꝑ sciens esse vtilissimā reseruauit ut dum
gentiū superstitum impugnatione deprimetur nūq̄ se sentiret auxilio dñi
non egere et ob id semp in eius meditatione et inuocatione ꝑsistens
nō merita soluētur nec bellandi vsum et exercicia virtutis amitteret
frequēter eū quos nō potuerunt aduersa superare securitas et superbia
deiecerunt ¶ De pugna carnis et spūs et eius vtilitate ¶ Cap. l.

Hanc pugnam mīs quoq̄ inseram mēbris etiam in ipso ita
legimus Caro concupiscit aduersus spūm. habemus hic pugnam
inseratā quodāmodo corpori nō dispensatione dei procurante
qua sublata ꝓcul dubio econtrario pnitiosa pax succedit. Caro hyeu
riis ac libidine delectatur spūs ne ꝙs quidem naturalibus desi
deriis acquiescit. illa cupit saciari somnolo repleri cibo hic vigi
liis et ieiuniis sagināt honoribus illa et laudibus hominū
confouetur. hic irrogatis sibi iniuriis ac ꝑsecutionibus gloriat.
Inter has igitur vtriusq̄ concupiscentias aīme voluntas in medi
tullio quodam vitupabiliore consistens nec vitioze flagitijs oblectat
nec virtutū doloribus acquiescit absq̄ castigatione carnis castimo
niam corpis desiderans optinere absq̄ vllius exaspatione comitij
pacē gratiam possidere. humilitatem xpi sine honoris mundani ceci
tate lectura xpō cū hom laude ac fauore seruire. distractione veritatis
sine cumspiam nel temi offensione posse ferre. Postremo sit vult ꝙ
futura cōsequi bona ut pnia non amittat. Que voluntas mīs
nos ad ꝑfectionem faceret puenire ꝑ in tempore quodam teterrimo
collocatis nisi hinc statim altiusq̄ ꝑ insuperabilia bella disrumpent
Her igit inter vtraq̄ contentio illam pnitosiorem excludēs ate
voluntatem ut quādam equitatis libram in statera mī corpis collocat
que spūs carnisq̄ confinia iusto discernit examine nec a deteriis
meritem spiritus ardore silentiam. nec alena carnē vicioze aculeis
ꝓponderare pmittens. Tepidum mē uoluntatis arbitriū. Hinc spūs
feruor illinc carnis geliditissime rigor moderatissimo caloze eōtem
pant. Demq̄ demones cum sint de eminentioze angelorū ordine
dissoluti detestabiliores esse hombus contemplamur eo q̄ possibi
litate eorum desiderijs adiacente id quod negligentes semel concepint
irreuocabili malo ꝑficē nō mozent. quia sicut est dānus eorū veloz
ad cogitandum. Sic ad ꝑficiendum pigr et absoluta substancia. Et
quia nulla ad petrandum impugnatione carnis extrinsecus lacef
cta est ob hoc sine vena pectatum et languor sine remedio est
Sic colligitur ꝙ nō solum nocia non sit her in nobis carnis spūi
tusq̄ contentio. Ueū etiam multum nobis conferat vtilitatem.
Primo q̄ desidias ac negligencias meas statim arguit. Secdo q̄
post castimonie ac puritatis integritate cum in secretis conscien
cie ꝑficimus elati sue nos cursum q̄uis quieto ac simplici iusticie
flexum humiliat ac recundit nosq̄ hominē esse stimulis sue amo
net. Quodāmodo em cum in ceteris generibus vicioze et quidem
grauioribus magisq̄ nocijs indifferentius soleamus incidere
nec tā facile in eorum cōpungamur admissu. in hoc peculiarius
humiliatur consia mea ꝓ hanc illusionem neglectaū quoq̄ pas
sionū recordatione mordetur euidenter intelligens inmundam se
factam naturalibus incentiuis que cū esset inmundior spūalibus vtiq̄
ignorabat. Essemus itaq̄ penitus sine remedio tepidi ut porē
non hntes iudicem negligencie mē uel in corpe mō uel in consa
cijs meis insidentem nec studeremus vltiq̄ ad ꝑfectionis
puenire feruorem ꝑ ne frugalitatis quidem distinctionem
uel continencie teneremus. nisi h nos her titulatio carnis mor
tens humiliaret atq̄ recunderet et adiuuē quoq̄ vicioze spūalitq̄

pnīgacōnem sollicitos reddēt et intentos. Denīq; nī hīs qui spad
nes sunt corpe ꝺ qco hunc animi teporem plerumq; nīesse deprē
hendimus quia velut absoluti ab hac necessitate carnali nec labore
contumeliaꝝ corpalis nec contritione cordis se estimant indigere Et
hac securitate resoluti nūq; pfectionem cordis ꝑ ne spūalius quidem
vicioꝝ pnīgacōnem querē. De pniciosa securitate et tepore de si-
Nec status a carnali qualitate defendes efficit. perbia. qi.
Natalis qui est grad dubio deterior gradus ipse est exīt
qui de frigido ad tepidum transiens detestabilior vore dīn
signatur. Quicquid enī frigidum est etiam ore nō suscipit vel
titur in calorem at salutifera suauitate pripitur. Quod autem
vicio semel pniciosꝰ teporis abiectum est nō dicam labijs admo
uere ꝑ etiam animus intueri sine ingenti horrore non possumus.
Certissime ergo pnūciatur deterior. qua facilius ad salutarē con
uersionem ac pfectionis fastigiū carnalis quis .i. secularis uel gen
tilis accedit. ꝙ ille qui pfessus monachum ab illo semel spūali feruoꝝ
igne discessit. Ille namq; saltem vicijs corpalibus humiliatus ac spē
ardore succensus ad pfectionem facilius euolabit. Nam qui semel
ut diximus tepido deorsus initio monachi cepit abuti lucrabulo
quodāmodo resolutus nec ex se ulterius pficere sape nec alterius
potest monitis eruditi. Dicit enī quia dulces sum et lo. rē. In cōfes
tīa secularis deterior. quod nec miserū ꝑ nec rectum aut nudum vel egē
monitis alicuius aut institutione cognoscit. Denīq; quod pudet dicē.
uta plerosq; abrenūciasse conspicimus ut michil amplius imutasse
de anteactorum vicijs ac moribus comprehendat nisi ordinem tātūmo
atq; habitum secularem. Nam et acquirēdi pecuniam gestiunt quas
nec antea possiderunt vel certe quas habuerant rētinere nō desinūt
aut quod est lugubrius etiam amplificare desiderant sub hoc pre
textu q; famulos suos. deinde semper. uel fres alere se debere insti
esse contendant. Vel certe sub obtentu congregandi cetus reseruant
quem velut abbates instituere se posse. presumerunt. Qui si in ve
ritate viam pfectionis inquirerent se met pos singulares ac nudos
uta sub seniore impio collocarent ut curam nō modo alioꝝ nullam
ꝑ ne sin quidem gererent. Econtrario autē euenit ut dum fratribus
preesse festinant nūq; semoribus ipi subiciantur. et a superbia nūq
antes. dum alios instruere cupiūt nec dicē ipi nec agere ea que
sunt dorenda meeantur. Cuius superbie duplex est spēs. Vna que se
ueritatem grauitatemq; ingiter imitatur. Alia que effrenata
libertate in cachinos risus q; fatuos dissoluitur. Et illa quidem
tacturnitate cōgaudet. Hec vero dedignatur silentio coarctari. nec
confunditur passim ploqui res incongruas et ineptas dum eruba
cit uel inferior ceteris. uel industrior inūtari. Nec alius superbie fontes
est pro iciunio suum q; p refectione negligere. nisi q; pniciosiora
et a remedijs longinquiora sunt vicia que sub spē virtutū. et
ymagine spūalium rerum videntur emergere q; illa que ex apto
pro carnali voluptate gignūtur. Hec enī velut pala expoliti
et manifesti languores. et arguūtur cōmunis et fugiūtur. Illa
vero dum sub prētextu virtutum geruntur incurata pdurant
et deceptos quosq; periculosius faciūt ac desperatius egrotare. Nā illud
ridiculum qualiter exprimatur q; nō nullos tanto cernimus
studio in hijs que penitus abscidi nō possunt et que nequeunt in
hoc ordine non haberi q; uis parua uilia q; sint esse de nūctos. ut
hoc cura pristinaꝝ diuiciarum superet passionem. Cumbo
ꝑfecto nō magno pderit maiores opes. ac substancias cotempsisse
quia affectus earū ob quos ille contemnende sunt in res paruas.

atq; exiguas tñstulerunt ‖ Quod em̃ differt utrū quis ꝑturbatio
nem̃ cupiditatis erga opes amplas atq; magnificas. an erga
viliores exerceat spes. Nisi q; in eo reprehensibilior iudicandus
est. quod qui maxima spreuerit minus obligetur ‖

Collatio serapionis de octo principalibus vicijs. Ex libro .v. ℔ 72.

In illo cetu senū fuit vir nomine serapion a prima etate ꝯa
discretionis ornatus. Ambientibus autem nobis ut de impugnatione
vitioꝝ aliqua disputaret quibus oꝛiginibꝰ eoꝝm et cause manifestum
penderentur. ita exorsus est ‖ Octo sunt principalia vicia que hu
manam infestant gentem. Horū igit² genera sunt duo. Aut em̃ natura
lia sunt ut castrimargia aut extra naturam ut philargiria. Efficien
vero quadripertita est. Quedam em̃ sine actione carnali cōsumari
non possunt ut est castrimargia et fornicatio ‖ Quedam vero sine ulla
corꝑis actione complentur ut est superbia et cenodoxia. Nonnulla con
motionis sue causas extrinsecus accipiunt ut est philargiria et ira
Alia vero intestinis motibus excitantur ut est acidia atq; tristi
Puritati studentibus plurimū confert ut carnalium passionū ipas
materias sibi primitus subtrahant. quibus potest uel occasio uel recor
datio earundem passionū egrotanti adhuc aie generari. Necesse est
em̃ ut morbo duplici duplex adhibeatur curatio. Nam corꝑi ne tor
pescentia in effectum temptet prumpe necessario effugies et materia
elabens subtrahenda est. Et anime methilomo ne eam uel cogitatione
concipiat. attentior meditatio scripturaꝝ et sollicitudo pugil ac re
motis solitudinis vtilitas apponenda est ‖ Hys ceteris autem vicijs methil
humana consortia obsunt. quippe etiam plurimū conferunt hys qui
carere eis in veritate desiderant. quia frequentia hominū magis argui²
et dum lacessita crebrius manifestantur relegi medicina ꝓcurrunt
ad salutem ‖ Quod autē extra naturam sit philargiria liquet. Nichil
em̃ ad usum ac necessitatem nature comunis ꝓter escam cotidianā
ac potum certum est pruenire. Idcoq; hoc vicium non nisi tepidos ac ma
le fundatos monachos pulsat. Que autē naturalia sunt etiā ꝑfectis
simos attemptare non desinunt. Et nitantur hoc verissimū coꝑbat²
ut etiā nonnullas gentes ab hac passione. i. philargirie liberas esse mo
dis agnoscamus. cum dispersis omnibus substantijs suis ita eradica
uerint hanc passionem. ut ne temnter quidem ab ea pulsentur ulli
michilomo olim ꝑtre contra castrimargiam pugnantes ‖

De confederatione eoꝝ mutua sive concatenatione. ℔ 73.

Hec igit² octo vicia licet diuersos ortus ac dissimiles effectu
tas habeant seꝯ hys quadam inter se cognatione et ut ita
dixerim catheniatione conexa sunt ita ut priora ꝑcu
tientia sequentia efficiatur exordia. Nam de habundantia
castrimargie fornicatione. de fornicatione philargiriam de ꝑfida
riam. de ira tristitiam. de tristitia acidiam necesse est pullulare.
Idcoq; simili contra hec modo atq; eadem ratione pugnandum est
vt a precedentibus semper aduersus sequentes oporteat nos mire
certamina. facilius em̃ tenuis liber arbitrii nocua latitudo ac pteri
tas coarcetur si antea radices eius quibus limitetur nel mutate
fuerint uel sucrise. Et in festinantes humores aquarū continuo
stillabuntur cum generator eoꝝm fons ac ꝑfluentes vene sol
erti industria fuerint obturate. Celebrem vit acidia dicatur
ante speranda tristitia. Vt tristitia appellatur ira prius est extru
enda. Ira vero duo sibi quidem simili ratione subiugatur
Cenodoxie em̃ exuberantia superbie fomitem parit. Hys ab illis se
quentibus vicijs penitus dissident. nec simili eis societate fe
deranter ‖ Singuli em̃ non solum nullam ex illis occasionem siue
generationis accipiunt. sed etiam quo modo atq; ordine suscitant²
Nam illis emulsis hec uehementius fructificant. et illoꝝ morte

vnguntur pululant atq; fructificent. Valde etiam diuerso modo ab hijs duobus vicijs impugnamur. In vnū quoq; eni illoz sepe vitioz time incidimus cum a precedentibus coz fluxijmus. Illesi. In hoc vero duo victores vel maxime post triumphos. pricitamur. ingruere. Et licet hec octo vicia inuicem sibi contraria atq; permixta sint spalmus tñ in quatuor congationes et copulas diuidunt. Castri margie namq; fornicatio peculiari consortio federatur philargirie ira tristicie accidia cenodoxie superbia familiariter cōungatur.

De gula et luxuria et ira et tristicia. qz.

Et ut sigillatim nūc de vnius cuiusq; vicij generibus disputemus castrimargie genera sunt tria. Primū quod ad refectionem puget monachum ante horam statutam uel legitimā sestimare. Secūm ꝙ repletione ventris et quacūlibet estatis oportunitate letaz Tertiū ꝙ accuratiores ac delicatissimos desiderat cibos. Et hijs tribus causis diuerse ac pessime valitudines anime precantur. Nam de prima monasterij odium gignitur. De secūda ignti luxurie ac libidinis lacu lei suscitant. Tertia etiam inexcusabiles philargirie laqueos nectit cernentibus captiuos. Cuius nobis passionis messe vestigia deprehendimus cum forte ad refectionem detenti ab aliquo fratrum conferti nō sumus eo sapore cibos sumere quo illo prohibente condite sunt. Si quidam supfundi eis uel adiri importuna atq; effrenata possimus libertate. Quod fieri pemptus nō oportet tribus de causis. Primo qua mens monachi semp debet in omni tollerancia ac potatis proiectionē versari Et sue sollicitudinis deste in quibus est esse sufficiens. Nullatenus em potuit uel bibula uel maiora corpis desiderā refrenare. Cuiusmodi degustationē modice nsuauitatis offensus ne ad momentum quidem dilacrimas guttulas sui maluerit castigare. Secūdo qua no raro euenit ut ad horam desit illa spes que postulatur a nobis et necessitati uel fragilitati sustinentibus mutuamus publicantes siz pauptatem eius qua sibi deo cogitam esse maluerat. Tertio q interdum solet sapor ille quem nos adiri postimus alijs displicere et inueniuntur in iuriam multis dū mē gule. ac desidero satisfacē. optimus prorogare Propter quod ōmodis in nobis est hui castigunda libertas. Fornicatio huius genera sunt tria. Primū quod pmixtione sexus utriusq; perficitur. Secūm quod absq; femine tactuq; quo ona patriarche inde filius est duo perfecti legit quod in scripturis sūs mundicia mutilatur. Tertiū quod ano et mente corrupit de quo dns ait Qui viderit mulierem ad. Tres quoq; genera sunt tria. Unū quod exardescit in turpitudinē. Alud quod in verbum opus; prorumpit. Tertiū quod p tempora reseruat quod illicitis dicitur. Tristicie genera duo. Unū quod uel meditata desinente uel de illa dampno ac desiderio predito cassatoq; generatur. Aliud quod de irrationabili mentis anxietate seu desperatione descendit. Accidie genera duo. Unū quod ad desperatiōem precipitat. fluctuantes. Alud quod cellam deserē. ac fugere cohartatur.

De cenodoxie et superbia. qq.

Cenodoxie quoq; genera duo sunt. Primū quod p carnalibus ac manifestis extollimur. Secūm quod spiritalibus rebus et otiosis desiderio vane laudis inflammamur. Unare tamen cenodoxia utiliter ab insipientibus assumitur et ab hijs dicitur qui adhuc vicijs carnalibus instigantur. Verbi gra. Scillo tibre quo formationis sue purgentur mente contempsimus uel sacerdotalis officij dignitatem uel opinionem eruditorum qua sancti et immaculati esse videantur et ita nonnullos descripsentie stimulos quasi turpes atq; indignos uel existimationi sue uel illi ordini iudicantes hac saltem contemplatione detrimenti minore malo id quod maius est recuperemus. Satius est em cenodoxie vicio quecumq; pulsari q̄ incidere in fornicationis ardorem. Unde repari hui nō valeat aut hz

valeat post ruinam. Nam laude ingrit mea infrenabo te ne intereas
r ut dum cenodoxie laudibus compedris nequaq̃ ad infernū pfunda
ueras et irrecuperabiliter mortalium peccatorum consūmatione mergā
ris. Nec minum tanta passionū huīc messe virtutem. ut irruentem
quempiā in fornicationis labem valeat refrenare cum ita eū quem
semel veneni sui peste corrupezit infatigabilem reddat ut faciat ab
eo ne biduana quidem ieunia nel triduana sentiri. Ad eram nō milles
in hac heremo frequenter nouimus fuisse confessos se in temporis
syrie constitutos quinis diebus refectionem cibi sine labore tollerasse
unt aut tanta se fame eram ab hora tertia purgeri ut usq̃ ad nonam
vix queant differre cottidiana ieunia. Super qua re pulchre abbas
Nathanaēl cuidam pruncti qui fame ab hora tertia in heremo
pulsaretur qui in cenobio ebdomadibus integris refectionem cōtemnes
non sensisse dixerit. Cui hic nullus est ieunii testis qui te
sinus laudibus interet nutrijat atq̃ sustentet. Ibi autē te digitis hoīm
et cenodoxie refectio saginabat. Populum israhelem a Nechao captiuati
ascendens Nabugodonozor de finibus egipti ad syriam trāsmutt regione
no ut eos libertati restitueret. sz ut ad suas abduceret terras longius
q̃ fuerant in terra egipti. Licet em tolerabilius sit i cenodoxie q̃
fornicationis vitio desseruire. difficilius tamen a cenodoxie duratione
dyscedit. Sunt hec genera simt duo. primū carnale. Alterū spirituale
qd etiā pernitiosius est.

De conflictu cum vicijs predictis. vj.

Iniciatur bonus spūs vicijs quo maxime infestatur. explorans aduersus
illud arripiat principale certamen. Indesinenter quoq̃ oratione
pletus ad dñm studeas. Impossibile est em de qualibet passione tri
umphū quempiam pmereri posse. intellexerit industria uel labore
prio victoriā certamis se mel obtinuisse. Ideo ut valeat eam
dari necesse sit die noctuq̃ eum in omni cura et sollicitudine pmanere
Cumq̃ se ab ea senserit absolutum. rursus latebras sui cordis
plustret et excipiat sibi cū inter reliquas inuenerit diriones atq̃
aduersus eam specialius omia spūalia habebit facilemq̃ victoriam. qua et
diabolus superatus celerem de residuis habebit facilemq̃ victoriam. qua et
mens triumphorum presiu redditur fortior et infirmoz pugna succedens
principiozem et puerilem faciet pugnatorem. Nec tamen putandum est quod
principaliter quis contra vnū dimicans vicium et velut incautius a
liorum tela prspiciens inpunato ictu facilius valeat sauciari. Impossibile
namq̃ est enim qui pro cordis sui mundatione sollicitus erga impugnacēs
vicijs cuiuslibet intentionem sue mentis armauerit. aduersus cetera
quoq̃ vicia generalem quādam horrorem et custodiam similem inoy ha
bere. Quo em modo uel de illa qua absolui desiderat passione meretur
obtinere victoriam. qui se indigni pugnatorem alioz fecit contagio
rum. Denq̃ septem inquit gentes multo maiores et fortiores te sunt
tu es. et robustiores te. fortior em militat in membris vris oblectacio
nalium passionū quā studia spūalium virtutū que nō nisi summa con
tritione cordis et culpis acquirunt.

De Collatio theodozi de spū fortis et aduersus hmoi seculi exlō vj.

In Palestine partibus. inota theocnam solitudo vastissima est. In hac
sūme sanctitatis monachi diutissime cōmorantes reperte sunt
a discurrentibus sarracenoz latrunculis interempti. Ob hoc igitur
mester ad scm Theodozum prodimus. Cui cum de predictoz nece queri
moniam fudissemus adiungentes cur deus admirabi in seruos suos tātū
facinus concessisset. Audit. Hoc questio illoz solet animos pmouere qui
parum fidei uel scientie possidentes. merita sanctoz uel premia que te
posita sunt in futuro arbitrant. in hmoi vite brenitate restituti.
Omia sunt oma que in hoc mundo sunt. i bonū malū. medium. Nichil
in rebus humanis principale bonū est nisi virtus animi. nichil mali
nisi peccatum. Media sunt que in vtrumq̃ prem p affectu et arbitrio
uteritis diuerti possunt ut diuitie potestas honor robur sanitas pul

ꝯtutudo | vita | mors | paupꝛtas | infirmitas | miꝛie et hiis similia q̄ pḡlꝛe
et affectu vtentis nel ad bonā ptem possint pficꝛ nel ad malam. Itaq;
cum illata fuerit mors sō verb. nō ei malū illatū esse credendum. ꝯ
ꝑ medū quādā quod cū peccatori malū sit / iusto requies et absolucio sit
malorum. Nec em quic impius nel iniquus idcirco impunitus erit. quia
malicia sua iuste nocere nō potuit. Tolerancia et virtus iusti nō illi
qui mortem nel supplicia intulit ꝑ illi pficit ad meꝛedem qm illata
sibi patienter exhibit. Neq; em patiencia iob. meꝛedem diabolo red
didit. nec iudas supplicij / immunitate donabitur. qua ꝑdicꝛ eius ad salute
pficit generis humani / Non em̄ puentus cōsideꝛandus est operis
ꝑ opantis affectibus. Scimus aut q̄m diligentibus deū oia cooꝑant²
in bonū nō solum que ꝓspera. verū etiam que putantur aduersa //
Eiusdem namq; vbertatis est tristia fortiter tollerare. cuius etia sedā
moderari. Et em qui in vno eoꝝ superatur. neutri. sufferre certissim
est. Fructus tō quē lidi potest ꝓspectꝰ q̄ aduersis. Nec em interdum
etiam / inuitos retinent atq; humiliant et compunctione salubeꝛrima
nel minus peccare faciunt. nel emendant. Illa beco mollibus meteꝛy
ac pniciosis extollencia blandimentis securos felicitatis sue puctu
rina maiore ꝓsternunt. Isti ergo sunt ambidextri. ut ille dach q̄
vtraq; manu ꝛobabatur ꝑ dextra. Quā virtute nos quoq; utrq; pe
rimus intellectualiter possidere si ea que ꝓspa sunt et sinistra
dicunt² bona retoq; vsu ad ꝑtem feceꝛimus dextram ptinē ut que
tuq; fuerint illata facile nobis ꝑ / Aptus arma iustitie / ambidex
tri mereto dicerim et ioseph qui in ꝓspꝛis gratior patri. religiosior
fratribus. acceptior deo. in aduersis castus deo fidelis carceꝛi mitissimus
vinctis / miꝛacq; immemor benefactoꝝ inimicis inuentus. // Scimus igitur
ambidextri quā nos quoq; rerū pnarū copia nel inopia nō mutā
uerit ꝑ similiter deo gras in vtroq; resplendentes. parem fructum de rebus
aduersis q; capiemus. Qualem se ille verus ambidexter doctor gentiū fuisse
testatur dicens. Ego em didici in quibus sim sufficiens esse. scio et humiliari sci
et ha. // Qui iusti mens inter hec debet inmobilis stare et sp pficꝛ. 48

Itaq; mens viri iusti non debet esse similis cere. nel alteꝛius tu
nisi materie molliozis que semp caracteꝛi signaculū reddens nūq;
in sua qualitate ꝑsistat. Quum potius debet esse velut quaddam marma
rina tabula. signatoriū ut immobilem figuram sui semp caracteꝛis custodiens
omnia que inuexerint sibi ad qualitatem sui status signet atq; trāsformet
ipa verb insignizi nullis incussibus possit. Germanus // Potest ne
mens nra omē statum iugiter retinere et in eadem qualitate sp ꝑsiste
Theodorus. Necesse est ut ꝑ / Asylum aut venaculus quis spiritu
mentis sue p singulos dies ꝓficiat ad ea. sequē mante sunt. Si extendē
aut si neglexerit consequens est ut retro redeat atq; in deteꝛius relabat²
Qua ꝓpter / stud erit euidens mī iudicū detrimenti si intellexerimus
nos nichil amplius acquisisse. Nec dubitemus nos retrorsum oīdē re
uocatos. qua die nō tendimus ad superiora ꝓgressū. quia nec in eadem
statu mens hominis potest iugiter pmanere. nec in hac carne cōsistēs
ita virtutum apicem possidere q̄ / Asquis ille sanctoꝝ est. ut immobi
lis ꝑseueꝛet // Necesse est em aut aliquid adicit illis semp aut minu
Nullaq; in omi creatura talis potest esse ꝑfectio que mutabilitatis nō
subiaceat passioni. Solum namq; deū immutabilem confitemur. Unde
nec illi immutabilis nature esse hereticis sunt qui in illa qua creati sunt
bonitate ꝑseuerant eo ꝙ in contraria ptem nō fuerunt similiter
deprauati // Aliud namq; est immutabilis nature esse aliud virtutis
industria bonum custodire ꝙ immutabilis dei gratia non mutari // Quicq;
em ꝑ diligentiam nel acquisit² nel tenetur. potest etiam ꝑ negligentiam
deperire. Unde dicit² Nō beatificet homo ante ꝙrum. Et ideo deus
solus immutabilis nel bonus dicitur qui bonitatem nō industrie studio
ꝑ naturaliter possidens nō potest aliud quid esse ꝙ bonus // Nulla
igit² virtus potest immobiliter ab homine possideri. Sz ut parta iugi
ter teneat² necesse est eam semp illa qua acquisita e sedulitate atq;

industria custodiri. Lapsus vero grissiam nequaq̃ subitanea ruina torruisse credendus est ꝫ aut praue institutionis detrectus exordio aut ꝑ longam mentis negligentiam paulatim virtute anime decidere. Ideo salomon eleganter mentis incuriam domui comparauit tectaq̃ neglecto ꝑ quod prius quidem velut minutissima quedam penetrant ad ictum stillicidia passim. Etenim si uelut parua et leuia negligant corruunt tigna virtutum et post ꝫ insiliunt ymbres lazzissime uetustatis. ¶ De castitate Seni abbatis et eius ꝓfessione sup mobilitate mentis Ex libro vj. Cap. 19. ca

Sume sanctitatis et continentie virum nomine Serenum singulari summus veneratione prosequebatur. Abbatem sexennium singulari summus veneratione prosequebatur. Abbatem sexennium singulari summus veneratione prosequebatur. Abbatem sexennium

et vement Sezuo q̄z mō. ꝛ corpori ea que castitatis sunt nūgerunt et sine
ulla contradictione deseruiet omēz exhibens spiritui famulatū. Ner ab
intentione hui⁹ obseruantie pruriosa dispatione frangamur qua regnū
celorum vim patitur. Nulla nāq; virtus sine labore ꝓficitur nec ulli possi
bile est ad istam qua ceptis stabilitatem ingentis sine ingenti cōtritione
constendere ut in verū ꝓfectum possit occurre⁹ in men. eta. plē. ꝛ. Ad
quam tū nemo puenier⁹ in futurū nisi qui premeditatus et imbutus sint
ea in puti. camq; ad huc in seculo positus prohibuerit xpūz mēbrū pre
cio⁹issimū designatus arcam cōpagine illius p qua corpoꝛ eius valeat
copulari in hac carne possederit. vnū dūtaxat desiderans. vnū faciens
ad vnū omnes nō slū actus suos. verū etiam cogitatiōnes semp intendens
ut illud quod in futurum dicit⁹ de btā cōuersatiōne sanctoꝝ ita subarra
tum teneat in puti. ꝛ ut sit deus oīa in oībus. Aduersarios q̄z
nobis ingiter insidiari quicūq; interiorus hoꝛis pugnam exerti sunt dubitare
non possumus. Sz ita dicimus hos nr̄is ꝓfectibus aduersari ut eos sātissimo
intentoꝛes maloꝛ non etiā impulsoꝛes esse credamus. Ceterum nullus hom
posset oīo vitare peratum. si eis q̄dmodum ad suggerendum ita ad cō
pellendum facultas violenta suppetet. Quāobrem sicut in illis tēptatio
nis copia. ita in nobis virtus respuendi siue acquiescendi liber
tas est attributa. Quoꝛ tū potentiam et impugnationes si pti
mestimus. etiam petitiones atq; aditoria dei cōtrario conferantus.
ayaꝛ em est qm in nobis est q̄z qui in hoc mundo. Cuius et angelica
custodia uehementioꝛi militant virtute p nobis q̄z aduersus hos illoꝛ
multitudo consligit. Nam bonaꝛ rerū nō tantūz suggestoꝛ q̄z etiam
factoꝛ atq; impulsoꝛ est deus. ita ut nō mō nos. etiam inuitos et ignoran
tes attrahat ad salutem. Constat ergo neminē posse a dyabolo decepi
nisi eum qui prebere ei maluerit sue voluntatis assensum. Cui euāgelice
tes hui⁹ verbis euidenter expressit. Cuia em non sit contradictio ab hui⁹
qui facit malum. cito. adeo repletum est coꝛ filioꝛ hoīm in eis ut faciat
mala. Ergo manifestum est hunc vnūquēq; delinquē q̄d ingruentibus
cogitationibus prauis non eis cōfestim contradixerit. Nam resistite igit
ei et fugiet a uobis. De corpali refectione Et diuisis sensibus scripture

Ex libro vite. 61

Consumatis que dici solempnitas exigebat. et celestie congregatione dimissa. reuersi ad cellam semis refecti
p̄mū lautissime sumq; Nam p̄murū aque superacta olei gutta cotidi
ane refectioni solebat apponi. modicum liquaminis misuit et olei quātā
sputo ꝓpensius superfudit. Nam illam olei guttam ob hoc vnusquisq; cotidie
refecturus instabat nō ut eius exhoꝛtatiōe gustu. perpiat suauitatem. q̄z ut hoꝛ
ius iactantiam cordis que p abstinentie distructione blande solet ac latēter
irrepe et stimulos elationis obtundat. Deinde apposuit salem siccū olim
ternat. quibus post hec superinfudit camisium hui⁹ citer strictum q̄d illi tro
galia uocant. eo quibus trina tū sumptissimis grana. mixaria bina ca
pparis singulas. Hunc em numerū in illa heremo quēquā expressisse cul
pabile est. Cuia refectione tūsacta. ita locutus est. Satis ꝓprie diuina
scriptura agro optimo compatur ac fertili. Cum cū multa gignat ac
ꝓferat que ad hoīz victū sine aliqua ig nis cōtritione ꝓficiant. Cuedam
tri⁹ p̄us flāme calore mitigata. atq; mollita omēz asperitatem sue depo
suerit cruditatis vel incongrua usibus humanis uel nocua sentientur.
Non nulla vero ita vtiq; usui apta nascunt⁹ ut nec in tosta sua crudi
tate desplicant uel offendant. et tū ignis calore decocta. salubriora reddan
tur. Plura quoq; ad etatem tantūmodo alimentoꝛe uel ferax ac volucrē
ꝓferunt ut tibis hominū nūme ꝓfutura. Cuā rationem satis eruditer
aspirimus in hoc uberrimo scripturaꝝ padyso contineri. In quo ita
quedam significatione lutteꝛe plena ac fructulenta resplendent ut cum
sublimioꝛi interpretatione non egeant simplici tantūz litteꝛe sono ha
bunde pascant. ac nutriant audientes ut est illud. Audi isꝛl dūs deus
tuus deus vnus ē. Et diliges dnm deū tuū ꝛ. Cuedam autē si allegoꝛia
explanatione extemata nō fuerint et spiritalis ignis examinatione mol
luta magis ex eoꝛ ꝓpetione lesio q̄z utilitas aliqua cōsequet⁹. Ut illud ē

Qui nō hꝫ gladū ꝛc̄ Et qui nō accepit crucem suam et seq̄t me ꝛc̄ Qd quidam districtissimi monachorum habentes quidem zelum dei ꝫ nō secdm sciencia simpliciter intelligentes fecerunt sibi cruces ligneas easq; humeris inferiter circūferentes non edificationem ꝫ risum cunctis videntibus intulerunt. Nō multa vero ad veram ꝙ pfectionem. id ē tam hystoricam ꝙ allegoricam ita comode capiuntur ꝫ ut utraq; explanatio vitales succos anime subministret ut ost illud. Si quis te pcusserit in dextram maxillam. Et cū pserint nos in ci ꝛc̄ Educit Que et sequmentis simplicem silicet priusq; narrationem hystorie lectionis qua simpliciores quiq; ad laborem actualis vite vegetiores robustioresq; reddantur ‖ De lapsu angelorum et eorū pugna ad mutuem ‖ 62.

Ante condicionem huius visibilis creature spūales celestesq; virtutes deum fecisse que p hoc ipō qd steterunt se ad tanta beatitudinis gloriam beneficio creatoris ex nichilo fuisse perductas. ppetuas ei gras referentes. indefinenter ei laudibus inherent nemo fidelium dubitat. quas aplus p ordinem dinumerans. ita describit. Quia in xpō creata sunt omnia visibilia et invisibilia. sive angeli sive archangeli sive throni ‖ De istorū itaq; nūo nō multos fuisse principes collapsos lamentatio Ezechielis sive ysaie docet. Quibus indicijs colligitur has differencias quas instar straq celestiūq; virtutū aduersę potestates habere dicuntur vel ex illius alte rioris ordinis gradu in quo unaquęq; creata fuerat nūc etiam retentare uel certe de celestibus deiectas ad similitudinē illaq; virtutū que ibidem pseuerant p nequicie sue meritū in qua unaquęq; in malū cecidit. Hos inter se gradu et ordinū vocabula in parte contraria vendicasse. Itaq; impug nationes quibus homines impetunt etiā contra se nūcem eos affectare certissimū est. Nam discordias atq; cōflictus sup nōnullis gentibus p quadam sibi negocie sy macula familiaritate susceptis indesinenter similiter exercere nō desinūt. Quod etiam in visione danielis legimus figuratum angelo Gabriele ita narrante. Principis regni persarum restitit michi viginti et uno diebus Et ecce michael unus de pri. legimus etiā principem qui utiq; fauens genti sibi subdite tam populo israhelis ꝙ nationi persarum videbatur aduersus. Ex hijs li quido pateat ꝙ discordias gentiū et conflictus ac simultates quas inter se istis instigantibus gerunt etiā contra se aduersę exerceant potestates. et illaq; uel victoria gaudeant uel diminutione tristentur. Et ob hoc nō possunt inter se esse cōcordes. dum unusquisq; quibus post contra alterius gentis presulem inquieta semp emulatione cōtendit. Hos ergo preter illas quas superius exposuimus opiniones. etiam id quoq; dici pcipatur. uel ptes euidenti possimus ratione colligere. qd sit in diuersis gentibus dnēt ac presint uel certe qd in inferiores atq; demonia de quibus etiam euangelium legimus esse ypia ipōr confessione testatur suos exercant principatus ‖ Et inter demones alios ‖ alij dnant. 63.

Regi autē immundos spūs a regnoribus patribus esse subiectos non solum illa dicta tūsio Si ego in Beelzebub principe demonioꝝ eicio demonia ꝫ etiā pspue visiones et experimenta sanitatū multa nos edocent. Nam cū unus e fratribus meis in hac solitudine ibi ter aggrederet aduesperascenti die quadam anterium reperiens ibidem subsidit vbi psalmos ex more decantabat medii noctis egressit. Cumq; repetentis lassum corpus recessisset repente arripit catenas demonū undiq; cōfluentiū inmutabiles intueri que infinita conspiratione et ordine longissimo pre dentes alii principem suum preibant. alij sequebant. Qui tandem et magnitudine cunctis prerior et aspectu terribilior aduenit ac posito solio sub limissū consedisset ministrumq; actus diligenter examinabat. Illoq; qui necdum se circumeuntis emulos suos potuisse decebant velut inultos a conspectu suo cū iubebat minaciter expelli. spacia tanti temporis et opus pauenter expensum exprobrans cū fremitu furoris. Illos vero qui se mutabat sibi consignatos decepisse summis laudibus cum exultacione et fauore cuncti

ut fortissimos bellatores extollebat. Cuius unus eiusdem victor lectus adue
nisset nomen cuiusdam tironachi designauit asserens post .v. annos.
quibus eum iugiter obsedisset. tandem se prevalusse ut eius eidem ipa
riote vxina fornicationis cladi et cū sacra puella quadam non solū impu
lisse ut stupri crimen incurreret ꝑ eam ꝑsuasisse ut eam sibi iuxe cōiugij
retineret. sup cuius relacione cum in maxe cunctos gaudiū fuisset exortū
sumis a patre tenebraꝝ laudibus elevatus abstulit. ayane aut tū ena
uisset illa demoniū multitudo dubitans fr̄ de assertione spūs immūdi
magisq; iratus quasi soluta fallacia sibi uoluisset illudē et innocenti fr̄i
crimen intulisse. Deluſiū periit ubi monachū illum qui sibi notissi
mus erat nouerat cōmorari. Cuius cū requirēt reperire q; eadem nocte qua
ruina eius demon intrauerat relicto monasterio virtutū periisset et cū
designata puella lapsu miserabili devolutus fuisset. ¶ De angelis ꝑsona
libus et differencia demoniz. ¶. 6. ℈. ta. ¶

Nam q; unicuiq; nr̄m duo cohereant angeli .i. bonus et malus
scriptura testatur. De utriusq; vero liber pastoris plenissime docet
Si consideremus et illum qui beatū iob coperisti aptissime in
struimur illum fuisse qui semp insidiabatur ei et nūq; eum ad peccatum
potuisse incitare. Et id circo postulatem a dño poposcisse. velut qui nō ver
tute illius ꝑ dñi defensione qui illum semp ꝓtexit timebatur. De differē
cijs demoniū ꝑ illos duos phos multū cogitemus, ait primus qui despici
entes beatum anthonium uelut impiissimi ac sine hui⁹ moris volentes eū
saltem de cella sua magicis prestigijs ꝓturbare spē ei nequissimos imm
serunt ad hanc impugnacionem morsu linguis adducti eo q; hominū turbe
ad eū uelut dei famulū cotidie cōuenirent. ¶ Cumq; ille nunc quidē pectus
suo et frontī signaculum crucis imprimente. nunc vero oracionū simpli
citer meabentem. ne apponere quidem ei presus auderent. et ad illos qui
eos direxerant absq; ullo reuertentur effectu. et illi alios rursus requi
rores mittierent. itidemq; illis manifeste redemptribus potentiores iterum
missi contra militem xpi nichil omo prevalerent. eo tales eoz insidie tota
magica arte quesite ꝓferrent ut ꝑ hanc euidentissime magnā ꝓfessionē
eoz messe virtutem cōprobarent. Cumbus ille tam sue et tam potentes
umbre quas estimabant non solem lunaq; si ad eos directe fuissent hinc nō
plum michil ledere ꝑ ne ad punctum gaudem de monasterio suo valuerant
ꝓturbare. ¶ Cumq; ꝑ hac admiracionē cōfestim venientes ad Abbatem
Anthonium impugnationes suas et causas et insidias linguis occulti pa
tefecissent xpianos se fieri poposcerunt. Requisito aut et ab illis pdicto
impugnationis die. assensit se maximis cogitacionū stimulis tūc fuisse
pulsatum. Nullo aut modo credendū est. spūales naturas corpe cum
femineis carnaliter posse. ¶ Qualiter intelligendum sit q; filij dei missi
sint ad filias hominuz. 6. ¶

Post necem Abel iusti ne a fratricida et impio omē hominū geng
eorduꝝ semezet in locum fris extincti natus est Seth. Cuius
pgenies patris secuta iusticiam a societate et cōuersatione cognacionis
illius que ex cayn sacrilego descendebat semp diuisa ꝑmansit. Donec
ꝑseuerauit ista distinctio semen seth. ut pote de optima radice prodens.
ꝑ merito sanctitatis angeli dei siue filij dei uocati sunt. Et econtrario
illi ꝓpter impietatē uel suam uel patrū suoz et opa terrena filij hominū
Vt illi videntes filias eorum. desiderio pulchritudinis earū succensi accepe
runt sibi met de ꝑpis uxores. Que uiris suis parentū suoz negocias in
sinderentes ab illa eos ingenita sanctitate ac simplicitate paterna ꝓtinus
corruperunt. Cumq; ab illa ua phistice philosophye disciplina tradita
sibi a maioribus uoluerunt qua ꝓmus homo. qui uniuersaꝝ cataꝝ
institucōnes euestigio subsecutus est. potuit euidenter attingere
sustq; posteris certa racōne trāsmittere. Cumque qui mūdi ipsius insan
tiam adhuc teneram et quodāmodo palpitantem rudemq; cōspexerat

et in quē tanta fuit nō solum sapiē plenitudo ꝫ etiā grā pphetie diuina
illa misticā locōe tūfusa ut vndosis animantibus nomina vndis adhuc
mūdi hymis habitator imponeret ac nō solum omni genos bestiarum
atq; serpentū furores vincēq; discerneret ꝫ etiā virtutes herbarū et arbo
rū lapidumq; naturas ac temporū merdi eoptorum vicissitudines parti
retur. Ita ut potuerit dicē. Deus dedit michi eorū que sunt sciam ꝛc. Hanc
ergo sciam p successiones generationū semen seth patrena traditōe suste
pit. Cum vero impie generationi fuisse admixtum ad res pphanas et
noxias que pie didicerat. instinctu quoq; demonū diriuauit curiosaq; ea
malefica artesq; prestigia ac magicas superstitiones audacter imbuit
docens posteros suos. ut sacro illo cultu diuini nōmis derelicto vel elementa
hec ut ignem vel aeros demones venerarentur et colerent. Dellus ergo filijs
et seth et filiabus cayn nequiores filij preeati sunt qui fuerunt venatores
violentissimi p enormitate corporū nec crudelitatis atq; malicie gigantes dī
preda potius exigentes vitam suam q̄ sudore opis ac labore contenti quoq;
vsq; eo scelera sup creuerunt. ut expiari mūdus alias vsi diluuij munda
cōe non posset. Ita mandatū quod ab exordio mūdi naturali instinctu di
tissime fuerat custoditū necesse p litteram legis postea reperiri. Iuliam
inquit tuam non dabis filio eius nxo. ꝛc. Deus igitur homine creans eum
naturaliter ei sciam legis inseruit que si fuisset ab homine secūm positum
dīm ut acceperat custodita pō vtiq; necessariū fuisset alia dari quā litteris
p mulgaut. Nam quia sit homini omīs scientia legis ab initio creatōis in
fusa hinc manifeste pbatur q̄ mandata legis absq; lectione litteze ante legē
ymo ante diluuiū omēs scōs obseruasse cognoscimus.

Collatio ysaac de puritate ad orandum. Ex libro xv. 66. ca

Dre missa sup diuersis institutis disputatione copiosa. hec ad cōtinū
beatus ysaac intulit verba. Ordo monachi finis cordisq;
ꝑfectio ad iugem atq; indeuptam oracōis pseueranciā tendit
Et quantū humane fragilitati conceditur ad immobilem tranquillita
mentis ac petuam vitiū puritatem obquā omē tam labore corpis
q̄ contritionem spūs indefesse querimus et iugiter exercemus. Et
est inter alterutrū vera quedam inseparabilisq; cōnexio. Idcirco ut
eb feruore ac puritate q̄a debet emitti posset oracio. P mū sollicitud
rem carnalem generaliter abscidenda est. Deinde nullius negotij causa ve
non solum cura ꝫ ne memoria quidem penitus admittenda. Dicis cotrusis pecto
et abstrusis facienda sunt pmū ꝫ deinde hūiliatis incussa fundamina ꝫ solut
turrem intraturam celos valeant sustinere. Deinde supponenda virtutum spūal
cōstructio. et ab omī desursu atq; exaltatione lubrica animus inhibendus. Et ad
eū ante oracōis horam anima nra concepit necesse est. ut grantibus nobis
p instigationem recordationis recordacōis oriatur. Quadoq; quales orātes
uolumus inuenīri tales nos ante oratonis tempus ꝑparare debemus. Et
precedente eū statu. mens in supplicatōe formatur. Et idcirco quicq; orantib
nobis uolumus ut irrepat ante oracōem de aditis mī pectoris cotrudē festi
nemus. Qualiter cure seculares vexant etiam claustrales. 67.

Quante seculares cure etiā in nos qui in nullis actibus mūdi
huius admisimus. eadē nōnūq; posuit. manifesta racōne mon
strat. Sedin regulam semoz. qui q̄dē natatem victus cotidiani et
inenitabilem vsum carnis excedit. ad secularem dimerunt curam et sollici
tudinem ptinere. Et uerbi gracia cum duarū sufficiat velamen tunicaze
trū aut quatuor fieri dū prouidemus. Cumq; vnius siue duarū sufficiat
habitudo cellularz ambitione secularz atq; amplitudine delectati q̄uor
seu quīq; cellas et has eadem exquisiti oriatur et capaciores q̄ vsus de
siderat ꝑtruamus. Quod non sine instinctu demonū fieri manifes
tissima nos experimenta docuerunt. Nam quidam pbatissimus
semorum cum transiret iuxta cellam cuiusdam fratris ac animi quam
diuinus egritudine laborantis. ut pote q̄m uotruendis repudiasse
ꝑpessus inquietus cotidianis distensionibus defudaret et eminus

conspexasset cum grauj malleo saxum durissimū contegentem vidisset⁹ ethy
opem quēdam astantem illi et vna cū eodem ictus mallei ictui conserentē⁹
manibus illidentem eumq⁹ ad opis illius instantiam ig⁹ nitis fucibus insti
gantem diutissime substitit uel impressionem dirissimi demonis uel fraudem
tante illusionis admirans. Cum ecū lassitudine minima fatigatus sup repēsse
ram finēq⁹ operi uellet imponē instigatione spiritus illius aiatus iterum
resumēs malleū nec desist ab intentione incepti operis vrgebatur ita ut
eisdem eius mēbrorum infatigabiliter sustentatus tacit laboris non sen
tiret murmur. Tandem igit̄ senex tam dira demonis ludificatōne pmoti
ad cellam fratris diuertit. Salutatusq⁹ eum. quod ingrat est ipsum opus qd
agis. At ille. Laboramus inquit contra diuissimū saxum vteq⁹ illud potu
mus aliquō conterē. Ad hec senex. Bene dixisti potuimus. Non enim
solus erab cū illud cederes si fuit alius tecum quem nō vidisti qui ter
in hoc ope nō tam adiutor q violentus impulsor astabat ‖ Et reuera
nō minus hec que pauca sed minima quetimq⁹ ab hijs qui mee pfessionis
sunt terminis indifferenter admitti p qualitate sua aggrauant istentem
qm illa maiora que secdm suū statum secularē sensus mebrane cōsueuerunt
non sinencia deposita fere terrena ad deū in quo semp defixa debet esse mēte
monachum respirare vniformes orationes emitti semp a nemine posse
certissimū est ‖ Aliter eū quisq⁹ supplicat cum placet est. aliter cū tristis
Aliter cū spualibus sugessibus luget. aliter cū impugnatōne mole de
primitur. Aliter cū uemam peratorum. aliter cū acquisitionem gre seu cuius
libet virtutis exposit. uel certe extinctionem cuiusq⁹ vicij deprecatur
Aliter cū cōsideratōne geherme. ac futuri iudicij timore conpungitur
Aliter cū spe futurorū bonorū desideriog⁹ flāmatur. Aliter cū in necessita
tibus ac periculis. Aliter cum in securitate ac tranquillitate uersatur ‖

De quatuor spēbus oratōnis Et de orōne dnica ‖ Cap^m 68.

Deprecor ut aq⁹ primo omnī fieri obsecratōnē. ‖ Obsecratio implōratio est
seu petitio pro peccatis qua uel pro priteritis uel preteritis admissis
suis omnipotēs cōpunctus uemam deprecatur. Oratōnes sunt ybo
aliquid offerimus seu uouemus deo. Postulatōnes quas p alios quoq⁹
dnm summū in feruore spūs constituti solemnē emittē. Gratiarū actō
nes quas mens uel cum pretita dei recolit beneficia uel cū presēta con
templatur seu cū in futurū que et quita pparauerit hijs qui diligunt
eum pspicit p ineffabiles excessus dno refert. Expetendē sunt nobisq⁹
pfectum vite consumatōnēq⁹ virtutū ille potius supplicationū species
que uel de contemplatōne futurorū bonorū uel de caritatis ardore fun
dunt. seu certe ut humilius et p insipientū mensuram loquar p
acquisitione quarūq⁹ virtutū seu cuiuslibet vicij extinctione generant.
Aliter em ad illa sublimiora supplicatōnū genera puenire nullatenus
poterimus nisi p ordinem postulationū istaq⁹ sensim mens nra fuerit
gradatimq⁹ ducta. ‖ Has quatuor species ita etiā dns exemplo suo no
bis imitāde dignatus est. Cepit em ihs facē et docere. Hec itaq⁹ ge
nera sublimiora ad hunc statum. ut precelsior subsequit qui contemplatōe
dei sōlius et caritatis ardore formatur. p quem mens in illius dilectōne
resoluta. atq⁹ reiecta familiarissime deo. deinde pri pprio peculiari pie
tate colloquitur. Cui⁹ statū debere nos diligenter expete formula
dnice orationis insinuat ita dicens Pater noster &c. Cui⁹ spēs ig ut
in se delinquenti fratri nō ex corde remiserit non indulgentiam sed
condemnatōnem deprecatōne hac sibimet impetrauit. Quaq⁹ pfes
sione semel vsus posset diuinis iudicari dicens. Remitte michi sicut
et ego remisi. Quod formidantes nō nulli cum in ecclia hec oratio
ab vniuersa plebe concinitur. hunc locū taciti pretereuntes. ne si
semp vpos obligare potius q excusare sua pfessione videant. non
intelligentes q per fraudē cauillationes has iudici omnī pretendē
molientur. qui quā[d] iudicaturus sit suppliciū suis volunt pmitare

quia scriberet iudicii sine misericordia ei qui no fecit miaz Videtis ergo quis
tobis ab pō qui p illam exorandus est iudice ōnis, sit modus et forma
posita in qua nulla diuiciaz petitio nulla memoria dignitatū nulla
potentatus ac fortitudinis postulatio nulla corporee sanitatis seu tem
poralis vite mentio contineatur: Nichil em cadicu nult ase nichil vile
nichil tōrale eternitatū conditor implorari Itaq magnificentie eius
ac munificentie maxima irrogabit iniuriam quisquis empiternis peti
tionibus pmissis tūsitoriz aliquid et caducum ab eo maluerit postu
lare et offensam potius qi pricationem iudicis sui vilitate oratiois
mouerit. Hec igit oratio licet omez videatur pfessionis plenitudiez
continere ut pte que ipius dīi auctoritate uel cōmunicata sit uel statuta
poeliat tū ad illam igneam ac p paucis coptam orationem que omen
tis cendens humanū sensum nullo nō dicto sono uocis fi nec lingue motu
distinguitur. Sz mens infusione celestis illius luminis illustrata
conglobatis sensibus velut de fonte quodam copiosissimo illach effudit
uberrim atq ineffabiliter eructat ad deum tanta pmens in illo bui
simo temporis puncto quita nec eloqui facile nec pcurrē mens in semet
ipam reuersa ualeat. Quem statum dns quoq nr illaz supplica
tionis formula quas uel solus in monte secedens uel tacite fudisse de
scribitur. Similiter figurauit cū in ōnis agonia constitutus etiam
guttas sanguis imitabili intentionis pfudit exemplo ¶ Gg. iii

De diuersis spēbus cōpunctionis et affectu pure orationis

Duus vero possit diuersitates et causas unde atq origines cōpunctio
nū exponere quibus inflāmata mens atq sitiensa ad orationes
pueat ac frequentissimas meditatur no mīc etem psalmi cuiusq
uersiculus occasionem ōnis igite detinentibus nobis prebuit
interdum canora fraterne uocis modulatio ad intentam supplicationem
stupentiū animos inuitauit. nectō exhortatio viri pfecti et collatio
spūalis frequenter ad uberrimas preces iacentiz erexit affectum
Scimus etiam fratres seu cari cuiuslibet interitu nō minus nos ad ple
nam cōpunctionem fuisse raptatos. Recordatio quoq temporis ac negligen
tie nr nō mīc nobis salubrem spē mouerit ardorem Atq in hunc modum
nulli dubiū est occasiones innumeras nō deesse. quibus p dei gram tepor
ac somnolentia mentiz ualeat excitari ¶ Quemadmodū aute
uel quibus modis ipe cōpunctiones de intimis anime cōclamibus pferant
non minoris difficultatis est indagare. Frequēter em p meffabile gaudiz
et alacritatem spē salubertime cōpunctionis emergit uta ut etiam in cla
mores quosdam intollerabilis gaudij immensitate prumpat et cellam vi
tini iocunditas cordis et exultatōnis penetret intima mugitus ¶ Nō mīc
uero tanto mens silentio intra secretū pfunde tacitemitatis absorbetur
ut omez penitus sēm uocis stupor subire illuminationis intercludat om
nesq sensus attonitus sēnus uel contineat intisecus uel amittat ac desideria
sua gemitibus inenarrabilibus effundat ad deū Interdum vero tanta con
punctionis habundantia ac dolore suppletur ut alo eam nisi euaporatione
lacrimaz non possit. Ab hiis lacrimis multū distant ille que obtutate corde
de siccis oculis cōpūtur Quas licet nō penitus infructuosas esse credamus
bono em pposito eazū attemptat omissio ab hiis pcipue qui necdum uel
ad sciam puenire pfectam uel pristinoz seu priū curioz potuerunt ad
priū labe mundari. Ab hiis tamen qui in affectum iam tuisse uirtutum
inequaq debet hoc modo extorqueri pfusio lacrimaz nec exterioris hominis
magis quo affectandi sunt fletus qui etiam si fuerint utiq pduncti
mīc pringe ad illam spontaneazū lacrimaz potestatem libertatem. magis
eū supplicantes animi sui conatibus detinentes humiliabant atq ad hu
mana demergent. Et ab illa celesti sublimitate deponent in qua attonita
mens oratis indeclinabiliter debet esse defixa camq compellent priori suazum
intentione lapata erga steriles et coactitias lacrimaz guttulas egrotare.

Et ut ordinis vere p̄cipiatis affectum nō meam vobis ꝟ beati anthonij
sententiam p̄feram. Non est inquit p̄fecta oratio in qua se monachus vel
hoc ipm̄ quod orat intelligit. Nōs quoq; ordinis que exoluitur a dn̄o ihū
expti sumus iudicia p̄feremus. Cum ergo antes nos nulla inp̄pellauerit he-
sitacio et fiduciam petitionis nr̄e quadam desp̄atione deiecerit ꝟ obtinuisse
nos in ipa effusione ordinis quod postimus sensimus nō ambigamus p̄ces
nr̄as ad dn̄m efficaciter penetrasse. Tantū em̄ quis exaudiri atq; obtine
mereb̄itur quātū vel inspici se a deo vel deū crediderit posse p̄stare fructus
tabule namq; est illa dn̄i sīa. Quesum; orantes petitis credite qa accipietis

De diuersis causis exaudicionis Et de secreto oracionis ℔. Ao

Diuersas exaudicionū causas esse ꝟm animarum diuersitatem ac va-
rium statuum euangelica sine ypotetra testantur eloquia. Habes em̄
in duorū confessione fructum. Exaudicionis duīa nota signatū p̄
illud. Si duo ex vobis cō. ⁊c. Habes aliam in fidei plenitudine que
grano sinapis comparatur. Habes in assiduitate oracionū. Habes in
elemosinaz fructu. Includ̄ inquit elemosinā in sinu pauperis ⁊c. Ha-
bes in emendacione vite. Dissolue inquit colligaciones impietatis ⁊c. Nō min;
sane exaudiri etiam tribulacionū nimietas facit ꝟm illud. Ad dn̄m cum
tribularer ⁊c. Interdū absq; hesitacionis infidelitate precibus insistendū
est. Hortatur em̄ nos dn̄s. ut eum importunitate quadamodo coarte
mus. qui importunos nos nō modo non desp̄icit nr̄ refutat ꝟ etiā in
uitat et laudat. Et idcirco si tenete nos exaudicionū quas p̄diximus
cause. imo desicut saltem animet importunitatis instantia que absq;
ulla nel meriti nel laboris difficultate in cuiuslibet uolentis sita est
potestate. Retractare em̄ nos conuenit illam bti Iohannis euangeliste
sententiam. Hec est inquit fiducia quam habemus ad dn̄m. qnia quicq̄d
petierimus ꝟm voluntatē eius. nr̄. Idē etiā in oratione dominica admisere
p̄ceptum dicentes. Fiat voluntas tua. s. nō nr̄a. Si em̄ et illud
apti recordamur qm̄ qd omnes sedm qd optet nescimus. intelligi
mus nō minus nos saluti nr̄e contraria postulare et cōmodissime nobis
ab eo. qui vtilitates nr̄as vestras ꝟ nos. ac ueracius intuetur ea que pos
simus denegari. Idē illi quoq; gentiū accidit. Idcirco cum tales
obseruaciones nr̄as similes nobis ꝟ debemus oratione concludē. Et hanc vere
cundis petitionibus nr̄e semp adiungē. Veruntamen nō sicut ego volo ꝟ sicut
tu. Aptē omnia sane illud obseruandum est. ut intrantes in cubiculum
nr̄m clauso hostio oremus patrem. Intra cubiculū nr̄m supplicamus
cum ab omni cogitacionū sue sollicitudinū strepitu cor nr̄m penitus
amouentes secreto quodam ac familiariter preces nr̄as soli deo reseramus.
Clauso ostio oramus cū stricte labijs omniq; silencio supplicamus
nō uocem ꝟ cordis scrutatori. In abscondito quidē corde tantū et silētio
non solum ne fr̄es astantes nr̄is susurrijs uel clamoribus audiamus
et orantū sensibus obstrepamus ꝟ ut ipsos quoq; nimios nr̄os qui
orantibus nobis maxime insidiantur lateat nr̄e petitionis intencio
Ista em̄ preceptum illud implebimus ab ea que dicit in sinu tu. cus-
dā. o. t. Ob quod frequenter quidem si breuiter est orandum. ne memo-
ribus nobis miserē aliquid nr̄o cordi insidiatoz possit. Minutus. Istud
namq; verum sacrificium est. quia sacrificium deo spūs cōtri. Ista sunt
holocausta medullata que contritis et humiliatis cordibus offerunt
queq; hac qua diximus disciplina et intencione spūs exhibentes efficaci
poterimus virtute cantare. Dirigat oratio mea sicut incensū ⁊c.

Qz sedm qualitatem mētis formatur oratio ℔.

Secundum mensuram puritatis sue sicut collacione superioz
prefatus sum. vnaquaq; mens in oratione sua uel erigitur uel
formatur/tantū sibi licet de terrenarum rerum ac materialium ḡtēplone

descendens quitū eam status sue puexerit puritatis scrutetur phm uel humilem
adhuc et corpeū uel glorificatam et in maiestatis sue gloria vementem
mentis obtutibus anime puidet. Sz illi p̄ soli purissimis oculis diuinitatem
ipsum contemplantur qui de humilibus ac de terrenis operibus et cogitationibus
ascendentes cum illo steterunt in excelsum solitudinis montem ut in hoc corpe
cōmorantes ad similitudinem quandam illius beatitudinis que in futuro promittit
tis uel eo pte aliqua nob aptare possimus sitq; nobis oīa in omnibus deus. Tut
cū pfecte cōsumabitur in nobis illa salutaris oratio saluatoris ut dilectio
qua dilexisti me in ipis sit et ipi in nobis cum omī amor omne desiderium omne
studiū omne conatus oīs cogitatio mā omne quod videmus quod loquimur
quod sapimus deus sit illaq; veritas que nunc est patris cū filio et filij cū
patre in nrīs fuerit sensibus mentemq; tuissa. Dest ut quēadmodū nos ille
sincera et pura atq; indissolubili diligit caritate nos quoq; ei pretia et
inseparabili dilectione iungamur. Ita scilicet eidem copulari in illius pugientes
finem quem idem deus oīa in nobis optat impleri ut omnes sint omnū sicut
nos. Hec igit destinatio solitarij hec esse debet omīs intentio. ut ymaginem
future beatitudinis in hoc corpore possidere mereat et quodāmodo arram in hoc
vasculo pregustare. Hic inquā finis totius pfectionis est. ut eo usq; extenuata
mens ab omī situ carnali ad spūalia cotidie sublimetur donec omīs eius con
uersatio omīs voluntatis cordis vna et ingis efficiatur oratio. Germanus
Cuiuslibet artis pfectio necesse est ut facilioribus primū ac tenerrimis imbuat
imbuat paulatim educata. suaresceat atq; uta ab ymis ad summa sensim
gradatim consendat. Quapter hinc quoq; sublimissime discipline p quā
instrumur deo iugiter inhere. Hec esse principia teneamus. ut primū
noverimus qua meditatione teneat uel cogitetur deus. deinde quidam memorie
huic materiam qua deus mente concipiat uel pretio teneatur nobis cupio
demonstrari. ut eam pre oculis retentantes. cum lapsos nos ab eadem sense
rimus habeamus in promptu quo respicientes illico respiscentes requetamur
ac resumē illam sine ulla circuitus mora et inquisitionis difficultate possi
mus ne antea spūalis quidam paretur intuitus concepta cordis euanescat
intentio. Etiam cōfessionem dicitis nobis attendere satis certum est. quia
speciale aliquid pre oculis positum velut formulam quandam stabiliter non
tenemus. ad quia possit uagus animus post multos infractus reuocari. Itaq;
fit ut hac ignorantie ac difficultate mens iugiter pdita errabunda semp
et uelut ebria p diuersa tractetur. et ne illud quidem quod casu potius q̄ in
dustria sibi met occurrerit spūale diu ac firmiter teneat diu adhuc semper
ex alio aliud recipiens sicut introitus eorū atq; principia ita etia finē discer
nere non sentiat.

De formula oationis a sancto ysaac tradita. ysaac. A 2

Inquisitio mā tam subtilis pxime puritatis pfectum iudicū. Primus
est cordi cogitationi est. qui quod inquirē debeat prudenter agnoscit. Nec a
scientia longe est qui cepit intelligē quid ig nouerit. Hec igitur vobis hui
quā quetis disputauit. Discipline atq; orationis formula ponetur. quam
unusquisq; monachus ad iugem dei memoriam tendens ineffabili cordis
voluntatione meditari. expulsa oīa cogitationū varietate consuescat. Deus
in adiutorium meum intende. Dne ad adiuuandum me festina. Hic namq; versiculus
ht aduersus omnia discrimina inuocationem dei. habet humilitatem
pie confessionis. habet sollicitudinis ac timoris pretii vigilantiam
habet considerationem fragilitatis sue. exaudtionis fiduciam. cōfidentiam
pitis semp astantisq; presidij. hinc uersiculum meditanti tibi sompnus
irrepat donec ineffabili eius exercitatione formatus etiam p sopore
cum decantare consuescas. Hic tibi expgefacto primus occurrat iste vigilan
tis cogitationes anticipet omnias. Hic te oīm tempore pse quatur dns
eius ingi meditatione firmata cuncta cogitationū diuicias mens re
fluet atq; ita versiculi huius paupertate constricta phetrium implebit
eloquium. Paup et mops sum. nb. t. Omnes namq; affectus in psal
mis muchinius expssos. ut ea que incurrerint velut in speculo pu
rissimo pudentes eorū sensus. nō textu lectōis sz experientia pcipiāt

penetremus atq; ita ad illam oronis incorrupte mensurā ptinget que nō
solū nullius ymaginis occupatur intuitu ꝫ etiam nulla locis nulla uerborū
pstructōne distinguitur. Sēmta uero mentis intentione p ineffabilē cordis
processum inexplebili spūs alacritate pferetur q̄nq; mens extra omnes
sensus ac visibiles effecta materias gemitibus inenarrabilibus atq; suspi
rijs emittit ad deum ‖ Qualiter mens in oratione vaga possit stabiliri ‖

Expone q̄admodum hunc uersiculū q̄m nobis uite/ Germanus. Az
formulā tradidisti stabiliter retinere possimus. Cum em̄ Caplin cu
uslibet psalmi mens nra conceptu insensibiliter eo subtracto ad alterius
scripture textum nescius stupensq; deuoluitur. De hoc quoq; ad alterū subin
trante alia meditatione tuissem. Et ita animus semp uotatus p ome scrip
turaꝝ corpus instabilis uagusq; iactatur. michil arbitrio suo prevalens
uel abire uel tenere. nec pleno quoq; iudicio et exactinatione finire. palpator
tantū spūalū sensuū ac degustatore nō generatore nec possessore effectus atq;
ita mens mobilis semp ac vaga in tempore quoq; sinapeos uelut ebria
p diuersa distrahitur. nullum officiū competenter exoluens. Debi
tā gratia. Cum orat psalmū aut aliquā ecclīe lectionē. Cū decantat aliud
quid meditatur. michil disciplinate uel oportune recipiens uel emittens
ysaac. Tria sunt que vagum mentem stabilem facit. Vigilie medit̄rio
et oratio. Quaꝝ assiduitas et iugis intentio conferunt anime stabilem
firmitatem. Que tū alis nō potuerunt apprehendi nisi p opis non pbilar
gurie ꝫ sacris renobij vsibus dedicati infatigabilem iugitatem omnes oio
sollicitudines et cure vite prius pus fuerunt abdicate. et in hanc solā obser
uantiam defixa fuerit tota mentis intentio ut ita illud aplicum mandatū
sine intermissione orate possimus implere. p pauꝝ nāq; orat quisq; illo
tantū tempore quo genua flectunt orate cōsiderunt. Nunq; uero orat. ipse
etiam flexis genibus euagatione cordis qualibuscunq; distrahitur. Et idcirco
quales orantes volumus inueniri tales nos esse oportet ante tempus oronis
necesse est. q̄n mentem in tempore supplicationis sue de statu precedenti
formari. illisq; cogitationibus orantem uel ad celestia sublimari. uel ad
terrena demergi. quibus ante orationem fuerit inmorata. Huiusq; abbatis
ysaac. Cuius doctrinam sup dicti versiculi meditatione ecclesie tenacis
sime cupientes ut pote qui compendiosam ac facilem credebamus diffi
liorem satis ad obseruandum optauimus. ꝫ illud studiū nrm quo solebā
mus antea p omne scripturaꝝ corpus absq; ullius obscuantie vinculo
varia passim meditatione discurrere. Constat igit̄ neminē prius ob in
peritiam lectionis a perfectione cordis excludi. nec rusticitatem obesse ad capesse
dam animē puritatem que tōpendiosissime adiuuet cunctis si modo sanam
et integram mentis intentionem iugi ad deū uersiculi hui meditatione
seruauerint ‖ De sūis Archebio epō et cheremone Ex libro vij collōn
ad leontiuz et elladium ‖ Az. i.

In renobio syrie consistentes post prima fidei rudimenta statuimq;
egyptum petere ac sanctoꝝ plurimos quoꝝ se fama diffuderat. ut
non emulandi saltem agnoscendi studio muniremur. Igitur ad oppidū
egypti cui theneseus nomen est. emissa nauigatione peuenimus. Cuiq;
adiacet ita uel mari uel stagnis salsis undiq; circūfluunt. ut solus qua
terra desit negotiationibus dedita opes atq; substantiam nauali comer
cio parent. ita et ut edificijs cū uoluerint extruendis terra nō suppetat
nisi de longinquo nauigijs apporteretur. Vbi cū aduenientibus nobis
fauens desiderijs nris diuinitas. beatissimi uiri Archebij epi psti
tisset aduentum qui raptus de anachoretarū cetu. et epc pamphyli
oppido datus talita districtione ōi eius suo posterius solitudini
custodiunt ut michil de pristine humilitatis tenore laxauerit aut de
adiecto sibi honore blanditus sit agnito desiderio nro uenite inquit
et videte senes. quoꝝ sola contemplatio magna possit conferre doctrinam

Sumpto itaq; baculo et pera ad ciuitatem nos suam pduxit. Cuius
terras repentino terre motu excussū mare trāsgressibus limitibus
obtupauit atq; ita collapsis fere omnibus vicis oppidas olim terras
salsis paludibus sup tepuit. Multa in hunc modum oppida fugatis habita
toribus eluuies illa velut insulas fecit que desideratam frequentibus sanctis
solitudinem prebent. In quibus tres fuere. id est Cheremon. Nestereos et
Ioseph. anachorite antiquissimi consistebant. Itaq; primū nos pduxit
ad Cheremonem qui et monasterio eius prior erat. et cū centenariū
vite annū spū tantū alacer egressisset. sta dorsum eius temporis fuerat
vetustate et oracionū ingitate curuatū. ut quasi in pmeria redactus in
faciem submissis ac pcentis terre tenus manibus pgredet. huius
igit. et vultū mirabilem. et incessum pius intuentes cū sermonem
supplices postere. grauiter ille sustinuit. quid nobis ait possim
collferre doctrine cui imbecillitas senectutis ut rigorem pristinū relax
auit ita loquendi quoq; ademit fiduciam. Cui admodū eum docere pre
simam. quod me iam nec minus nec tepidus exercere cognosco. Ob quā
rem nullū iuniorū mecū in hanc usq; etatem cohabitare permisi. ne
exemplo meo altius districtio laxaretur. Nūq; enim erat efficax institu
entis auctoritas. nisi eam effectus operis sui cordi afferret audientis
ad hec nos. nō mediocri confusione cōpuncti. rūdimus licet sufficiēt nobis
ad omnē instructionem debeat. nec loci istius difficultas. vel ipa etiam
solitaria adhuc vita qua iuuentus quoq; robusta vix tolleratur. si etiā
seculares. et tepor nr impetrare quod petimus nō mereat. debet
hoc saltem labor tanti itineris obtinere. ad hunc debet heremitici cenobij
rudimēta institutionis nre desiderio et pfectus nri amore pervenimus.

Tollo Cheremonis de causis vitandi peccatum. Ca. vj.

Tunc ille Cheremon. Tria sunt inquit que faciunt homines a vitiis
temperare. id est aut metus geheme sue pene. aut spes atq;
desiderii regni celorū. aut affectus boni ipius amorq; virtutū. Qui
aplus salutis summam trium virtutū consummatione concludit. Fides namq; futuri
indicij ac supplicioq; metu vinciq; facit cōtagia declinare. Spes autē de
penis allocians corporis voluptates celestiū premioq; expectatione con
temnit. Caritas ad amorem xpi et virtutū fructum festinantes. quicq
illis cōtrarium est facit detestari. Si quis igitur ad pfectionē tendit de
illo primo timoris gradu quē diximus sęculem ad altiorem spei tra
mitem gradu pficiente conscendit. qua iam non seruo sed mercenario
compatur. festinandū inde etiam est ad tertiū filiorū gradum qui omia
que patris sunt sua esse credunt p indissolubilem karitatis gratiā. Dili
gamus deum. qua deus prior dilexit nos. Non aliter ad illam veram pfectio
nem conscendere poterimus. nisi quēadm nullius altius rei nisi mercedis
gra prior nos ipe dilexit. ita eū nos quoq; nullius alterius nisi sue tātū
amoris dilexerimus obtentu. Aliud namq; est in puro bono quempia delec
tatum odio habere contagia. aliud future remuneracionis intuitu cōtempti
centias refrenare. Postremo multo maius est propter bonum ipsum a bono nullo
discedere. q propter metu mali. malis nō prebere consensum. Illo em voluntā
rium bonum est in isto vero exactum et tanq; volenti violenter extortum
uel metu supplicij uel expeditate premioq;. Cum ergo quis p hanc caritā
tem ad ymaginem dei similitudinemq; pervenerit. bono iam propter boni pul
chritudinem voluntatem. ac similem quodā modo possidens patiente
ac lenitatis affectum. nullis denuo peccandi vicijs vacabit. q vera
potius infirmitatibus eorum condolens atq; compatiens implorabit
deum. Quos ministrantes tam diu similib passionū stimulis impugnatum
net suo studio q dei protectione salvatum. nō procrastinans q misericordia
errantibus intelligit impendendam. Et in hac mentis humilitate cō
sistens poterit etiam illud pfectionis explere. Diligite inimicos vos

ꝛc Quem affectum bts Iohes assecutꝰ se esse cognoscens aut vt fiduciam
habeamus in die iudicij · qua sicut ille est et nos · sz in hoc mundo In quo
eñ infirma et fragilis humana natura esse sicut ille est potest nisi in
bonos et malos iustos et iniustos ad imitacōnem dei placidum semp sim oz
dis extenderit caritatem · Et ut bonū ꝓter bonū ipius optetur affectuum
Cum ergo quis hunc bonitatis affectum et intuitū dei fuerit
assecutus tunc vltrezibus duce longanimitatis indutus ꝓ psecutoribꝫ
suis ꝙz orabit similꝫ dicens · Pater ignosce eis non enī sciunt quid faciūt
Ceterum euidens iudicū est animē nec dum victoz fortibus eligē in cri
nibus alienis affectu mūe condolere · ꝙz rigidam iudicantis tenere cēsurā

De timore seruili et filiali · Germanus · Ab.

Quagnifice de pfecta dei caritate dissertū est · Verū illud nos mouet qđ cū eam tāta
laude ꝓtuleris timorem dei et spem retributōnis imperfecta
esse dixisti cum multo aliud videat² de eis ꝓpheta sensisse dicens quia
nichil deest timentibus eum · Et inclinaui cor meū ad faciendas iustifi
cationes tuas ꝓpter vet · Cheremon · Pro statu atqz mensura vnius cuiusqz mentis
scripturis diuina ad diuersos pfectionū gradus arbitrij mei pmouet li
bertatem · Nec enī poterat vnoquoq; omnibus pfectionis coronā ꝓponi · quia
nec oīz vna virtus aut voluntas aut feruor est · Secdm ergo huius sensum
mea quoqz est intelligenda sententia · nō quo cōtemplacōnez ꝓpter illum
pene uel btissime retributōnis nullus ꝓuidemus esse momenti · sz qa
tum sint vtiles et sectatores suos ad virtutis btitudinis introducant · Caritas
perfecta, in qua plenior fiducia ꝓpterqz iam gaudēs est · assimens eos de
timore seruili et mercenaria spe ad dilectōnem dei et adoptionē tēsse
ret filioz et quodāmodo pfectiores facet de pfectis · ayulte enī ait magister
sint apud prem̄ meū · Quisquis igit² in hoc fuerit caritatis pfectione
fundatus necesse est ut ad illum gēnum excellentiorem cōscendat · quē nec
penaꝝ terroz nec cupido premioz sz amoris generat magnitudo quo uel
filius indulgentissimū patrem uel frater fratrem uel amicus amicum
uel cōiugem cōiugis sollicitudo reuereatur affectu dum nq eius verba
neqz cōuicia sed uel tenue amoris formidat offensam · Multa ergo distan
est inter istum timorem · cui nichil deest cū sapiencie strenuitatē the
saurus est · et illum imperfectum qui ꝓpriū sapiē · inopatur · quicqz pēna
inse continens de pfectoz cordibus sup̄uenīente plenitudine caritatis
extruditur · Et reuera si ꝓpriū sapiencie in timore consistit · q̄ erit
eius nisi in xpi amore pfectio · que illum in se pfecte dilectionis cōtinet
metū non iam ꝓpriū sz thesaurus sapiencie et scie mūpat · Repleri
bit nequit eum spe timoris dei · Tanta enī ubertatis eius ē magnitudo · ut quem semel sua virtute possederit nō partem sz totam eius
occupet mentem · nec immerito illi que nūqz excidit cohereus caritati

De corpe peccati destruendo ꝓ desideriū bonū · Ex libro vo · AA · ca7.

Ut destruat² nequit corpus peccati · Peccati corpus multis vicioz
membris ꝓbatur extrictum · et ad eius attingēte portionē quicqd
uel facto uel dicto uel cogitatōne peccat² · Cuius apius membra destruēs
mortificare nequit membra sua ꝛc · Cruciatus nō cōcat necessitatibus
egenoz et pectine suę quā infidelis tenacitate conseruat xpi ꝓpria
postponit ydolatrie crimen incurrit · amorem sz materie mundialis
sanctę preferens caritati · Si ergo multos ita ꝓ xpo suas vidimus abie
isse substancias ut etiam desideriū de cordibus eoz̄ in ꝓpetuū ꝓhibeamus
abstinum consequens est ut eodem modo secdm̄ fornicationis ardorem ex
tingui posse credamus Neqz enī impossibile aptius cū possibili cōtu
ꝛ̄ ꝙz vtraqz stricte esse possibilia parimodo mortificanda decernit
Certos tn nos esse cōuenit ꝙ licet omnē continentie districtione famem
ac sitim vigilias et opis ingratitudinē atqz incessabilis subeamus studiū lec
tionis ꝓpetuam tn castimonie puritatem horū laborum nullo cōtingēte nēgam

nisi in hijs iugiter desudantes experiencie magisterio doceam incorrupteq
eius diuine gracie largitate cōpedi. Ob hoc sane solum se quisq; infatigabi
liter in hijs exercijs pdurare debere cognoscat ut p illoz assistentiam
maz dñi consecutus de impugnatione carnis ac diuersione potentiaz
vicioz diuino mereatur munere liberari. Tanto autē ergo acquisitionem
castimonie desiderio atq; amore flammemur quanto quis pernicioz cupidis
simus acquisitor vel qui sūma honoz ambitione distenditur vel qui in
tollerabili pulchre mulieris amore raptatur desiderijs impatientissime amore
optat expleri Et ita fiet ut dum p integritatis puritate instabili
cupiditate succendimur desiderabilis despectatur cibus necessarius hor
reat potus sompnus demq; ipe nature debitus reputatur vel certe ut
deceptor fraudulentissime puritatis emulus atq; contrarius castitati
attonita atq; suspecta mente capiatur. Et ita dum suspicijs cotidie inte
gritatis sue naturam explorator effectus de collata sibi puritate cō
gaudeat eamq; se no suo studio nec vigilantia p protectione dñi seruiat
consecutum. Cuius desiderij cum quem semel accenderit cunctos labores
corpis libenter sustinere cōpellit. Alijs nāq; no poterunt desideria puri
tatis nec repimi nec auelli nisi p ipsos affectibus noxijs quos cupimus
imputari alij saluatores fuerint intromissi. Nullatenus em valet huma
nitas mētis absq; alicuius desiderij nec timoris gaudij nec meroris af
fectione subsistere. Cūctem autē quis in lentate ac pacta cordis tatu
in corporis puritate placet non em est us corpis declinabit nisi qui
animi motus ante compresserit. Cēd apte saltator declarat Beati
mquit mites qm ipi possidebunt terram.

De sex castimonie gradibus. cā. 18.

Multi sunt autē casti. De sex castimonie gradibus quibus ad illam inuiolabilem conseritur pu
ritatem Primus est ne vigilans impugnatione carnali elidatur
Secundus ne mens voluptarijs cogitacōnibq; inmoretur. Tertius ne
femineo nec teneriter ad concupiscentia moueat aspectu. Quartus ne
vigilans nec simplice carnis pferat motū. Quintus ne cū memoriam
generacōnis humane nec tractatus vō necessitas lectōnis ingesserit subti
lissimus inimicus uoluptarie actionis pstringat assensus. nichilq; am
plius de eius recordatione contrahat. q̄ si operatione laterum nec cuiusq;
alterius officine mēte ptractet. Sextus ne illecebrosis phantasmatib;
femina nec dormiens illudatur. Licet em hanc ludificationē pro esse ob
noxiam non credamus concupiscentie tamen adhuc medullitus latitan
tis indicū est. Cuia tū illusionē diuersis modis constat accidere. Nam
secdm vsum quē vigilans exercere nec cogitare consuerat etiā dor
miens quisq; temptatur. Aliter autē fallunt qui carnalem copulam
norunt aliter qui coptes sunt. Hij em sicut simplicioribus ac puriorib;
sompnijs inquietari solent Ita etiam minore possunt labore purgari.
Illi autē sapidioribus magisq; expressis phantasmatibus illudūtur donec
paulatim in adū illius rei qua voluntaria ante sentiebat mens etia
sompno sputa uertatur. Et ita demū quis ad illam beati Sereni pauco
rum similiū pueniet puritatē ut etiā hui nāli motu carnis emortuo
illum obscenū liquorem oīno no pferat.

De eā nocturne pollutionis. 19.

Hanc carnis collusionem quidam dicunt non idcirco dormientibus
euenire q̄ eam pduxit fallacia sompniorum si potius nō reducendam
memoriā illius aliquas negotiatus corde fugat illecebras. Deniq;
qui do non inquietat nulla cogitatio quā fluxus eius ita etiā illusio coi
quiescit. Sz hec diffinire poterit nemo nisi p experiencia longam
et puritatem cordis ad confinia carnis ac spiritus verbo dñi dirigente
pueneri sicq; puritatis modū certa experiencia prendens nequaq; illoz
decipietur errore qui negligencie sue vicio crebrioribus q̄ natura cōpellit
egestionibus subditi. de natali condicione causant. Cumq; eos constet

nisi arte potius vim nature: et coherquere ab ea pollutionem qua ipsi no ingevit intemperantiam suam: ad necessitatem carnis ymo ad eius refectum creatorem: stabat quisque ad illum puritatis statum: ut gis cordis interritione puerit ut iam melius ab huius passionis stillatione penitus absoluta p sopo rem caro eius velut redundantiam sibi lui humoris expellat conditricem modumq; nature certissime deprehendit? Et ita cū ecce defectus mueneret carne suam post longa tempora se iustis atq; ignorante pollutam cū demū de natali necessitate causetur: ad illum sue dubio proueniens statū: ut talis inuenat in nocte qualis in die: talis in lecto qualis in oratione: talis solus qualis turbis hominū circūseptus. Postremo ut nūq; se talem segregatus aspiciat: qualem videri ab hominibus erubescit. Et ita cum reperit suauissimo lumine castitatis iugiter delectari dicere potuit cū yspheta. Et nox illumi mea in deliciis meis. Demq; hoc prū: quia supra conditionem nature virhymane qualiter obtinuerit yspheta subiungit. qua tu possedisti renes meos: et mortificasti me in vtero matris mee. Porro castitas nō ut arbitrarii districtionis presidio // de vera et pfecta castitate. ℣ o. amore sui et pre puritatis delectatione subsistit. Non em castitas sed cōtinentia dr: ubi adhuc ei aliqua resistit aduersitas voluptatis. Quam obrem donec pulsari nos carnis cōmotione sentimus: nouerimus ad castitatis nos necdū peruenisse fastigia. ß ad huc sub infirmitate cōtinentie constitutos prelis fatigari in quibus necesse est dubios semp esse euentus. Hac cōmotione ne ipi quidem eunuchi carere dempto genitalibus possit. Sciendumq; est: no eis carnales estus: nec effectū libidinis ß sola satietas gratiam deesse virtutem. Vnde nec ab humilitate et contritione cordis nec cōtinentie districtione debent laxari licet nequaq; sit diffidendum minore ab eis castimoniam posse labore comphendi. Quamobrem pfecto castitatis a laboriosis continentie rudimentis pretua tranquillitate discernitur. Hec est em vere estimatio castitatis que no impugnatus carnalis concupiscentie motus. ß horrore toto detestans: ingem atq; inuiolabilem sui retinet puritatem: nec potest aliud quid esse qm sanctitas. Hoc autem fiet quando iam desinens caro aduersus spiritū concupiscē. desideriis eius virtutiq; consenserit. reputet sibi huiusmodi pace fidelissima federati et habitaturam sec in vim. illam repmissam a dño beatitudine possidentes de qua ait Si duo ex vobis consenserint sup t. re. Cū aut vrma ormy desiccata iugi instillatione repleuerit quieta eciam sustinet membra licet uocis sectatoribus puritatis ad obtinendam eam nichil preiudicet ista cōmotio qua hec sola interdum et tm p sopore necessitas hortatur. Sciendum tm est q ita no cōmota fuerint ad quietem yspiam reducant castitatis imperio. ut no modo cū illo prurītu ß nec cum minima quidem libidinis recordatione sedentur. Et id circo ut cum lege animi lex quaq; congruat corpalis. eciam in ipius aque potu ita est nimietas castigada. ut humoris cotidiam illa collectio pigrius a refectis influens membris illum que inenitabilem putatis corporis motū non solū uarissimū. uerū eciam lentum reddat ac tepidum. frigidūq; ut ita dicerim igne et absq; illius adustionis ardore rodentem sustinet flāmam: instar admirabilis illius mosayce visionis ut carnis mee rubus in nocte igne circūdatus non vratur nec sicut illorū trium iuuenū quibus rorante spū fornacis caldaice flāma, discussa est ut illud quadāmodo quod sno reprimitur. incipiamus iam in hoc corpe possidere. Cū ambula. p igne no co. // De Miraculis dei circa pfectos connexos. ℣ i.

Vere mirifica sunt nec illis mst hys qm coepti sunt uota que dns fidelibus suis adhuc in isto corruptionis vasculo constantibus ineffabili libertate largitur. Quae ysha mentis puritate plustrans exclamauit. Ayira opa tua dns et aia mea nouit ui. Cuius em in se opa dni no meret cui insaciabile ventris ingluuiem ita in se uidet compressam ut uno ipm exiguum ac uilissimiq; cibum raro inuitusq; ppiat qui igne libidinis quem nalem

antea et velut meetng tubilem esse credebat ita resilyisse ppensciit
ut nec simplici quidem se corpis motu sentiat incitari. Et quomodo
no vertute dñi cotremistat qmsq quido homines quodam duros atq
treculentos qui ad sumū vacuidie furorem etiam blandissime sub
ditoū nritabantur obsequys ad tantam videri tulisse lenitatem
ut no spū in illis iam cōtinueantur muriys ꝑ etiam cum illate fu
erint suma magnanimitate cōgaudeant. Cruis plane no miretur
opa dei cum uel se uel alū ex rapacissimo liberalem ex pdigo cōti
nentem. ex supbo humilem. ex delicato ac tenero hyrsutum squalidūq
ꝑspexerit et egestate atq angustia pcuū verum etiam voluntarie
ꝑ.nentem. Ista sunt pdigia que possut sup terram auferens bella
tusq ad fines terre. Ut pret mitam illam celestem infusionem le
tule spualis qua directis animis inspirati gaudij alacritate sustollt
nos ignotos. totdis excessus. et tam ineffabilia ꝙ maudita plactia
gaudioz quibus no nūq ignarissimo stupore torpentes ad gracionem
frequentissimā velut de sompno pfundissimo suscitamur. Hoc e grau
dum de quo aptius Cruod oculus mqit no vidit ꝛc. In his ꝙ orbg
gustum mens ad subtiliorem pferet puritatem tanto sublimius
intuebitur dum. et admiracōs intra semetipam potius rapiet mre
menta ꝙ loquendi facultatem inueniet. Ut cū vim letcie hmi mod
ptus mente prope ita explicare sermone no valebit exptis. Istud
ergo est mirabile opus dei horem carneū carnales affectus respuisse
et in tanta veū atq mouesui varietate vnū tenere animi statū atq
immobilem in omi atcidentiuz pmutatione durare. Cua virtute fim
datus seneca quidam cum apud alexandriam turbis infidelū circum
fusus non solum maledictis verum etiā grauissimis impellentiū ur
geretur muriys eiq a subsamatibus dicerēt. quid mirabuli exps ur
que rolutis fecit hys ille inquit ac maioribus si intulerit non mo
uear nec cōfundar muriys. Qualiter pfectionez castitatis obtinere
quis possit. Ꝺ z.

Quisq igit exotractus a timetis cōfabula
troubus otiosis et mortificatus ab omi ira et sollicitudine
curaq mundana duobus tantū panmatijs fuerit cotidiana
refectione contentus et aque sacietate subtracta quietem sempni
tui uel ut alij statuerunt quatuor horarum spacio terminauerit
nec tamen laborum ac contilencie hujus merito ꝑ miseracone dñi
eam se crediderit adepturuz quia sine hac fide vana est omis labor
huami intencio non amplius ꝙ semensibus pfectionem istius
impossibilem sibi non esse cognouit. Cue fides licet facilis ac plana
omibus videatur tamen tam difficile ab intrpentibus qm ipius casti
tatis pfectio possidetur. Nam cū eis uel particula puritatis arrserit
continuo in conscientie sue secretis elacione quadam subtiliter elabente
sibi met blandiuntur credentesq illam se diligencie sue studio cōsecutos
licresse est ut supno illo pvidio paululū denudati tam diu illi quas
diuina virtus cotinperat passionibus oppmantur. ꝛdum explencia
docente cognouerint se viribus atq industria sua puritatis bonū ob
tinere non posse. Et ut disputationem hanc breuiter cōcludamus.
Hec e cōsummacio castitatis ut vigilantem monachum oblectacio li
bidinis nulla pstringat ut quiescentem sompnioz non fallat illusio
ꝑ cū dormienti tantuz pspicue mentis intuitu cōmotio carnis obrep
serit quadmodum sine ulla titillatione voluptatis excitata e ista etiā
sine ullo pruritu corpis cōquiescat. Hec de castitatis fine no verbis
ꝙ experiencia magistrante dicessimus Cue licet a desidiosis ac negli
gentibus arbitrer impossibilia forsitan iudicanda certus tamen sum

a studiosis ac spualibus viris agnoscenda ¶

Qualiter deus a nobis merita p̄ gr̄am suā extorqueat. Ex li° n°. 83.

Dubitari non potest inesse ḡdam omni anime naturaliter virtutum semina beneficio creatoris inserta ꝑ nisi hec opitulacōne dei fuerint excitata ad incrementum ꝑfectionis nō poterunt pruenire. quia ꝑ Aplm neque qui plantat ē aliquid neq; qui rigat ꝛc. Et ita sp̄ gr̄a dei nrō in bonā ptem cooperatur arbitrio. atq; in omnibus illud adiuuat ꝙ tegit ac defendit ut nō nūq; et iam ab eo quosdam conatus bone voluntatis uel exigat uel expectet ne penitus dormienti aut inerti otio dissoluto suadona conferre videatur. occasiones quodāmodo querens ꝙbus humane segnitiei torpore destructo. nō irrationabilis munificentie sue largitas videatur dum eam sub colore cuiusdam desiderij ac doloris impartit. Et nichilominus gr̄a dei semp̄ gratuita p̄uenerat dum exiguis quibusdam conatibus tantam immortalitatis gloriam tribuit. Et ut in compabili clemencie morale aliquid ex aliqua similitudine comparē si mater pia ac sollicita diu sinu paruulū gestat ut gūdo ꝑ mōdi doceat. Et p̄mū quidem eum reptare permittit. dehinc erectum ut alios passibus imitatur dextere sue virtute sustentat mox paululū delectū si titubantem viderit primus apprehendit. nutantē sustinet. lapsū erigit et uel arcet casum uel eā decidē leuit. sinens elenat post ruinā. Cum aut eum ad pueritiā uel adolescentie ac iuuentutis p̄duxerit robur. quedam etiam pondera uel labores quibus nō oppimatur. ꝑ exercitatur imungit. et cū emulis decertare permittit. quo magis ille celestis omnī pater nos ut que sinu gratie sue gessit quem libere voluntatis arbitrio in conspectu suo exerceat ad virtutē. Et cū adiuuat laborantem exaudit uocantem. nō relinquit quezentem. eripit de periculo interdum eā nesrientem. Hanc dispensationem atq; amorem sui que nobis tribuere dignat. indefessa pietate volens motu humane affectionis exp̄mere ner mueniens in hac creatura talem caritatis affectum cui enim comparare digni nos posset. teneri mis pie matris uisceribus comparauit quid aut potest mulier obliuisci infantē suū ut nō miseā ꝛc. Sz nō contemptus hac compacōne tū respondit eam confestim atq; subiugit dicēs Et si illa oblita f ꝛc. Hinc usq; bñ Chrysostom. ¶ ca'ij. ¶

Collatio uesterotis de vita actiua. Ex libro quarto ¶

Abbatis uesterotis preclari in omnibus sumeq; scientie viri mistici subsequitur. Cui cū sacrarū scripturarū. nos aliqua memorie commendasse et eorū intelligentiā desiderare sensisset talibq; nos. adorsus est uerbis. Quisquis ad theoricen uoluerit puenire nitē est ut omni studio atq; virtute actualem p̄mū sciam consequat. Actualis ꝑfectio duplici ratione subsistit. Nam p̄mus eius est modus ut omnis natura viciorum et curationis ratio cognoscat. Sed ut ita discernatur ordo virtutū earūq; ꝑfectione mens nra formetur ut illis non ia velut coacta. et quasi violento imperio subiecta famuletur. ꝑ tāq; nāli bono delectetur. atq; pascat. et ardua illam atq; angustaꝑ viam cū oblectatione conscendat. ¶ Quo cū modo uel virtutū rationem qua sedis in actuali disciplina gradus est uel verū spualiū et celestium sacramēta que ut thorie gradu sublimiora consistunt. valebit attingere qui naturas viciorum suorū nec potuit intelligere nec cuius est extirpare. Consequenter cū p̄mittabitur ꝑgredi ad celsiora nō posse qui nō excreuit plamora. multoq; minus ea. que sunt extrinsecus apprehendet. Cōsq; intelligē ea. que sibi sunt inserta nō quiuerit. Cere nequit constituere ꝛc. sin expulsione noxiarū. verū quatuor esse necessaria designauit .i. euellere destruere. disperdē dissipare. In ꝑficiendis vo virtutibus edificare tātūmodo atq; plātare. Vnde liquido difficilimus patz conflictus atq; eradicari molitas corporis atq; anime passiones. q̄ spuales extirpare atq; ꝑ

uirtutes. Hec igit practice que duobus subsistit modis erga multos professiones studiaq; diuiditur. Quida eñ sumam intuentes siue erga heremi sepa et cordis constituñt puritatem. Quidam erga institucionem fratrum et puigilem cenobioꝝ curam. Quidam eligentes egrotantiñ curam. alij intercessionem que p miseris atq; oppressis impenditur exequentes. Quapter hoc uniuersis uiaq; atq; cõueniens est ut ꝓ suo posito quod elegit sine gracia quã accepit summo studio ac diligentia ad ꝑfectionem properare festinet. et aliorũ quidem laudans admiransq; uirtutes nequaq; a sua quã semel elegit professione discedat sciens secñdm apl̃m unusquisq; in suo quidem esse corpe multa aute mẽbra. Nec eñ ulla mẽbra. alioꝝ sibi mẽbroꝝ possint ministeria usurpare ¶ Qd unusquisq; ꝓprio domo uel officio attentus sit. ℟ 85.

Solent autem hij qui recenti sunt in illa quã arripuerunt professione fundati cum audierint quosdam in diuersis studijs ac uirtutibus predicari. ita eoꝝ laude succendi. ut imitari eoꝝ primus gestiant desti plimam in quo uiros necessario impendit contactus humana fragilitas. impossibile nanq; est unũ eundemq; hominem simul omnibus quas sepius comprehendi fulgere uirtutibus. quas si quis noluerit paruipendere affectare in id integre cum necesse est ut dum omnes appetitur nulla integre conspiciãt magistri ex hac imitatione ac uarietate dispendiũ capiat ꝙ fectus. ad tis cum uias ad deum tenditur. Et ideo unusquisq; illam quam semel arripuit irrenocabili cursus sui intentione conficiat ut sit in qualibet p fessione ꝑfectus. Absit illo namq; dispendio quo feriri monachum diximus qui mobilitate mentis ad studia cupit trãsire diuersa. erga hui periculũ mortis incurrit. qd nõ unq; recte quedam. ab aliis gesta malo ab aliis presumitur exemplo. et ea que nonnullis bene cesserant pernicosa ab aliis sentiuntur ¶ Nam ut quidam exempli gracia ꝓferamus quidam uenerus ad predictum senem habitu secular tũ ei quasdam fingum suaq; pnicias detulisset ferocissimo quidam demonio arreptus ibidem repperit. Cum cui abbatis iohis obtestationes ac precepta despiciens testaretur unq; se. ad illius impetu de corpore quod obsederat. migraturum. hunc audiens peruersus cũ uenustissima uoce illius inclamatione despexit. Cumq; tam eudentem gram senex no mediocriter admiratus coepit amplius obstupescens. q eñ habitu gerret secular. coepit ab eo uite ac ꝓfessionis eius ordinem inquirere ¶ Cumq; ille secularem se atq; uxoru uinculo colligatũ esse diceret. his iohes excellentiam uirtutis eius et gracie mente pertractans. q nam illi esset cõuersatio attentus explorabat. Ille se rusticum et cotidiano manuũ ope uictum querẽ nec ullius bonis esse cõscium testabatur. nisi qd unq; ante ad uuas opa mane exercenda precedet neq; uespe domũ reuerteretur. nisi in ecclesia p cotidiane uite cõmeatu laborem eius deo gras retulisset neq; se unq; e fructibus suis aliquid usurpasse. nisi ꝓius primicias eoꝝ ac decimas optulisset. Et unq; se boues suos p aliene messis tẽsdixisse torsimiñ nisi eoꝝ prius ora clausisset ne quoq; necdum abbati iohi ad compatronem tante gre quia eñ sibi prelatum esse cernebat ydonea uiderent. atq; ab eo quid nam esset illud quod tante gracie mentis conferri posset sollicitans scrutaretur. ille reuerentia tam sollicite inquisitionis astrictus uerecundiam se parentũ impiaq; cõpulsum cũ ꝓfiteri monachũ uellet ante duodecim annos accepisse confessus est qua nemine ecclã nunc custro sororis loco. ase uirginem custodiri. Quod factum cũ audisset senex tanta est admiratione p motus ut coram ipo publice pclamaret non immerito demonem qui se desperarat illius no tollerasse pniciam. cui ipe uirtute no solum in iuuentutis ardore. ꝙ ne mẽ quidem sine discrimine castitatis audaret appetere ¶ De uita theorica idest speculatiua ca̅ 86.

Theorica vero in duas ptes diuiditur .i. in ystoricam mystica expositionem et intelligentiam spualem. Spualis aute scie genera sunt tria. Tropologia Allegorica. Anagoge. De quibus in puerbiis ita dicitur. Tu aute describe eam tibi tripliciter. Quapter si nobis cura est ad spualis scie lumen. non manus iactatrice vitio fi emendationis gracia pluemie. illuis pmi britudinis expeditate flamarii. de qua dictum est. Beati mundo corde. Et idcirco vos ut sitis in pmis ne studiis dilectionis aut desideris tui labor vanq elabone tassetur. ut induras sumi ozi tui silentiu. Hic em pmus est actualis discipline ingressus. Omnis quippe labor hominis in ore ipius. Et ut omnium seniorum institutia atq sententias intento corde et quasi muto suscipias ac diligenter in pectore tuo condens. ad proficienda ea potius fi ad docenda festinues. Nichil in collone seniorum preferre audeas. nisi quod interrogare te aut igno rario nocturna aut ratio necessarie cogitationis impulerit. ut quidam vane gloie amore discenti p ostensione doctrine sue ea que optime nouerunt inter rogare se simulant. Impossibile est em eum qui proposito acquirende laudis humane studio lectionis insistit domi uere scientie pmereri. Nec quemq verbis docere presumas. quod ope ante no feceris. Si em ille qui vnu mandatum minimu soluens docuerit sic homines minimus uocabitur in regno celoru. qui multa et maiora negligens docere presumpserit consequens profecto est. ut no iam minimus in regno celoz fi in gehenne supplicio maximus habeatur. Et ideo cauendum est ne illorum addiscendum misteris exemplis qui pociam disputandi ac sermonis affluentiam consecuti. quia possunt ea que uoluerint ornate copioseq disserere scriam spualem possidere creditur ab his qui vim eius et qualitatem discrete no inquirunt. Aliud nacq est scripturam bris et nitorem habere sermonis. et aliud venas ac medullas scripturarum bris et nitorem habere sermonis. et aliud venas ac medullas scripturarum intrare dictoru ac profunda et abscondita sacramenta purissimo corde oculo contemplari. Quod nullatenus humana doctrina nec eruditio secularis fi sola puritas mentis p illuminationem sti spus optinebit. Inscrutabiliter retrahendo sacraz scripturaz. Hec etem meditationis iugitas. duplicem nobis confert fructum. P mu quod dum in legendis ac parandis lectionibus occupantur mens. necesse est. ut multis noxiis cogitationum laqueis captiuetur. Deinde q ea que creberrima repetitione ppetua diu memorie tradere laboramus. intelligere ad temporis obligata mente nequimus postea ab omi actionu ac visionu illecebris absoluti precipueq nocturna meditatione tacite reuoluentes clarius intuemur. ||

De gratia curationu corpis cum proficit curatio mentis. Ex libro gnto

Prima curationu causa est. cum p meritu sanctitatis electos quosq ac iustos viros signoz gracia comitatur. sicut aplos. Secunda cum ob edificationem ecclesie uel eoz qui infirmos suos ingemuit. Vel eorum qui curandi fidem sanctitatis virtus eciam a peccatoribus indigentiq prodit Tertius modus eciam colludio demoniu ac factione simulatur ut dum hic multis creditur eciam viciorum illis emulatio suadeatur Et p hoc obtrectationis aditu reserato eciam religione sanctitas infametur. Vel certe ut is qui curationu dona habere se credit p superbiam cordis elatus grauius elidatur. Docz a patribus meis opa ista scriptu negraq uidimus affectata grimo tum ea spe sti gracia possiderent nuq eoz uoluerint nisi forte extrema illos et inuitabilis necessitas coegerat. Ideo si quis coram nobis hominu aliquid fecerit no de admiratione signoru de emulatu moru debet apud nos esse laudabile. Et reuera maius miraculum est de pprio carne fomitem eradicare luxurie fi expellere immundos spiritus de corporibus alienis. Et preclarioz virtus sublimiorq pfectus est anime ppie curare languores fi corpis alieni. Et ut hoc ipm quod diximus uel testimonio veteru uel dnice gracie liis approbemus. quid beatus paphnutius uel de admiratione signoz uel de gra sanctitatis. imo quid angeli reuelante cognouerit pferamus. Hic namq ita multis ingens animis distractione superbia. ut crederet se eria carnalis concupiscentie laqueis penitus absolutum eo q eruditis infestationibus

demoñ quibus diu apte consliterat sinpirem se factum esse sentiret dñ
aduementibus viris sanctis pyluetrum lenticule quadille atheran no
minant ptaret manus eius in elibano ut assolet flamma sinuolitante
cõsumpta est. Quo facto tristificatus magnũ in modum se cepit secũ tacito
volvere. Cur ignis inqueus metum non habet pacem cum diuina mihi
demoñ cessent prelia. Aut quemadmodũ me in illo metuendi examinis
die pse tũsiturum ille ignis inextinguibilis et inquisitor meritor omz
non tenebit cui mit exterioris hui temporalis ac parui nõ peperit. Cumq;
estuanti huiusmodi cogitationibus atq; tristicia sopor subito subrepsisset
aduemens angelus dñi. Cur inquit pusillanimi tristis es et q̃ net dñ tibi pa
paratus sit ignis iste terrenus cũ adhuc resideat in febribus tuis caruã
lũ motuũ necdũ ad purũ exposita cõmotio. Vade et apprehende manum eius
pulcherrimã virginẽ et si illam teneris tãquillitatem tui cordis inue
lent exuisse carnales pacifices mi tesenserit pdiuasse, hymis quoq; visibilis
flamme mitis atq; mubxims ignis in modum illoz trium in babilonia puerorũ
te allabet attactus. ¶ Collo Joseph de diuersis generibus amicitie Ex li° vj°. 88.

Beatus vero ioseph cum institutionem suam nos desiderare sensisset
a nobis q̃ no carnali ẽt spuali essemus fraternitate denuo tali usus
est sermonis exordio. Amicicia ac sodalitatis multa sunt genera ẽt
dam em pcedens cõmendatio pritu notitie post etiam amicitie fert in
re cõmercia. quosdam vero cõtractus quidam seu dati acceptiue depactio
quosdam negotiationis seu militie uel actus ac studij similitudo atq; cõio
pratio efficax sibi inuicem corda manuetunt ut etiam hij hmi
nis dilectus ac moribus latrociniis gaudent. et effusione huiam sanguis
nis delectantur suoz celerum participes amplectantur ac foueant. Est
etiam dilectionis aliud genus. qua uel cõsanguinei uel cõiuges uel pgeni
tos seu fres aut filij naturaliter cetezis presumunt. quod etiã omnibus
alitibus atq; quadrupedibus messe deprehenditur ut fres ẽt pipes etiam
obiectu se periculis mortiq; nõ metuant. Sz hec oia genera caritatis
sicut bonis ac malis ferisq; etiam atq; serpentibus videmus esse cõia ita
etiam vsq; in finẽ temporũ est pseuerare nõ posse. Item mt rupit ea fre
quenter ac diuidua loroz distractio et oblimo temporis et verbi uel cause ne
gotiozum contractus. ¶ Vnum est genus indubitabile caritatis quod nec cõmen
dationis gratia nec officij uel muneris magnitudo contractusq; cuiusq;
ratio uel nature necessitas iungit. Et sola similitudo virtutum. Hec nec est
que multis vnq; casibus studitue qua nõ solum dissociare uel dilegi lo
corũ uel temporũ mutualia nõ ualent. Et nec mors quidem ipa diuellit
cuius semel pacti fedus, nec desideriozum varietas nec contentiosa di
rupit contrarietas voluntatis. Ceteru multos nouimus in hac
posito constitutos qui cum p caritatem xpi flagrantissima essent fode
ratate deuincti non pretio eam nec indirupte seruare potuerunt. quia
non equali virtusq; virtute Et vnus pacta seruabatur. Que quamis ab
uno magnanimiter atq; infatigabiliter requiratur necesse est tamen
eam altezius uel pusillanimitate dirupi. Infirmitates namq; illoz
qui tepidus pfectionis expetunt sanitatem. quitalibet fortiu stolantia
sustentetur ab ipis tamen qui ualidiores sunt non feruntur. habet em
misitas sibi cõmotionũ causas. que eos quietos esse nõ sinit. ut solent
hij qui carnali egritudine detinentur stomachi sui infirmitatisq;
fastidia roganti uel ministrantiu negligentiq; imputare. Et quatalibet
ers obsequentiaz Illicitudo deseruiat. nichilominus th sanis causas sue
cõmotionis astribẽ. quas sibi vtiq; vicio ualitudinis sue messe non
sentiunt. ¶ Quamobrem hec est amicitie ut diximus fedus indissolubilisq;
cõiunctio que sola virtutum paritate federatur. de qua dicitur. Deus
inhabitare facit vnius moris in domo. Et idcirco in hijs tantũ indirup
ta potest dilectio pmanere in quibus vnũ ppositum ac voluntas vni
uelle ac nolle consistit. Cum si nos quoq; cepitis inuiolabilem retenta
re festinandum est nobis ut expulsis pniciosis vicijs mortificetis

ppias voluntates. Et ut vnico studio atq; posito illud quo ppha ad modū
dilectatur vnanimiter impleatur. Cate q̄ bonū et q̄ iocūdum. Quod nō lora
liter ꝑ spualiter oportet intelligi ‖ De sex gradibus amicē vere cōpuādē 89.

Prima igitur sunt vere amicicie in rōtemptu cōst antie mūdialis
et oīa quas habemus rerū despectione fundamina. q̄z em inuis
tum atq; impiū est si post ad remūciatam mūdi et oīa que in eo
sunt vanitatem pretiosissime fris dilectionis simplex velissima que
nō splent prefocatur. Secūm est ut ita suas vnusq; regeret voluntates
ne sapientem se aut consiliū esse indicans sine malit q̄ prōmi diffi
cultatibus obediri. Tertiū est ut omia fiat. etiam q̄ vtilia. at necessaria
estimat postponenda bono caritatis at pacis ‖ Quartum est ut credat nō
nullis nec iniustis de causis pectus nr̄m frendum. Quintum ade ut aduersi
se. vacuandam fratris etiam sine vacōne cōceptam eodem modo quo suam
curare desideret. Sciens equaliter sibi pulcriorem alterius esse tristiciaz
ac si aduersus alium ipe moueatur nisi eam quātum in se est etiam de fratris
mente depulerit ‖ Postremū illud est quod generale vicioū oīm pempto
rū esse non dubiū est. ut se de hoc mūdo credat cotidie ingratiorem. Hec
igitur quicunq; tenuerit amaritudinem ire atq; discordie nec pati poterit
nec inferre ‖ His aut̄ cessantibus cū primus ille emulus caritatis in cordi
bus amicoz tristicie sensum venena suffuderit necesse est ut frequentibus
virginis paulatim dilectione tepefacta amantiū corda diu excalefacta qua
doq; dissoluat. Nichil em prodeit si te quide asseras non irasci. alterius
verbo tristiciam quam delitie. tua mansuetudine potuisti continuari
corde despicias. Sicut ergo michil ꝑponendum est caritati ita furori uel
racundie michil est cōtrario postponendum ‖ Omnia namq; ꝑnus vi
lia at necessaria videant. sperenda sunt tamen. ut ire ꝑturbacio de ute
tue. Et oīa etiam que putantur aduersa. sustinenda atq; tolleranda
sunt ut dilectionis pacisq; tēgumina illibata seruentur ‖ Nulla ꝑter ad con
seruandam pacem et indiuiduam caritatem michil pdest. prima causam
amputasse discidij que nasci solet de rebus caducis atq; terrenis et vnuesa
despexisse crenalia atq; oīa quibus nr̄e usus indiget. verū indiscrete cōiones
fratribus prestisse nisi etiam sedam que sub specie spualis sensus nasci ꝑ
let. Similiter absidentes coquiescimus in omibus humilem sensum et con
sonas voluntates. honore alterutr̄ prenenientes. ut plus vnusquisq; con
fratri suo sentire et sanctitatis ascribens sūmam discretionis. nec in altius
magis q̄z in suo credat stare iudicio. Sepe nāq; accidit sine illusione diaboli
sine interesse erroris humani. quia nullus est in hac carne qui falli velut
homo nō possit. ut ille interdum qui acioris ingenij sentenciaq; maioris
est. aliquid falsum mente concipiat. et ille qui tardioris ingenij at mi
noris est meriti rectius aliquid verius q̄ illeciat. Et id circo nullus sibi
quis sciencia prēditus mali timore ꝑsuadeat quod possit collone alteri
nō egere. Nam etia si iudicii eius diabolica non fallat illusio ela
tionis tamen et sūme q̄ minores laqueos nō euadet ‖ Deniq; intrātiuz
virtutū caritatis exhollitur. ut etiam bte iohes apls non solum rem
dei. sz etiam deū esse pnūciet dicens. Deus caritas est. Hec ē em vere cari
tas ordinata que odio hoīs neminē quosdam meritoz iure plus diligit ‖

De impacientia et ficta patientia ‖ 90.

Nouimus quod vtinā nesciremus nō nullos fratrū tante esse obsti
nationis atq; duricie. ut cū uel suos aduersus fratrem uel fratris.
aduersus se senserint animos excitatos. ad dissimulandam mentis
sue tristiciam que ex malignatione alterutr̄e cōpositionis porta est. recedentes
ab eis quos humili satisfactione atq; colloquio lenire debuerant aliquos psal
mozum meditent decantare versiculos. Cumdū cōceptam corde amaritudinē
delinire se putant. insultando augent. quod statim vel extinguere potuerunt
si magis amari atq; humiles esse voluissent. ut oportuna cōpunctio et ipoz
cordibus medetur. et fratrū animos delinitet. Nam illo vtiq; modo pisil
lanimitatis vino superbie sue palpant et nutriunt potius q̄ extinguunt
fomitem iurgiorum. diuine ꝑceptionis immemores. Neq; em aiet si hec vera q̄da

aduersum te frē tuum ſ; ſi recordatus fueris quia frē tuus habet aliqd
etiam ſi leue aliquid quit vile ſit quo fratris in te fuerit exportata con-
motio. Illud quoq; deflendum quod nō nulli fratrū cū fuerint cōtrista
cunctubet accensi ſi alterius culpis qm eam desiderat leuiq; precibus fa
tigentur reclamant illico. Si paganus aliquis ſi ſecularis hoc fecisset
aut ista dixisset recte debuit sustineri. Cuius autē ferat fratrem ta hue
consurgi culpe aut tam impleri de ore cōuicia proferentem. quasi vero pacta
infidelibus tantū atq; sacrilegis et nō omnibus sit grauiter exhibenda
ſi dicitur omnis q̄ natus alienigene ſ; omnis qui natus fratri suo reus erit
iudicio. Illud vero quale est quod interdum patientes nos esse credimus.
quia videre cōtemnimus lacessiti ſ; ita cōmotos fratres amara tacetur
tristitia vel motu gestuq; irriſorio subsannamus ut eos magis ad iracundiam
vultu placito prouocemus. qua tumida potuissent incitare cōuicia m̄ eo nos
estimantes minime quidem apud deū reos quia michil ore protulimus ād nos
nos qualitas ſ; etiam propositum veritatis innoxia est. Quid em differt
utrū quis gladio ipe premit fratrem an aliqua ad mortem fraude cōpulerit
Quasi vero rerum in precipe manu prius nō impegisse sufficiat cū similis
rerus sit qui genū et imminentem iam fouea cū potuerit reuocare cōtem-
serit. Sepe autē ficta pacta etiam acerbius ad iracundiam q̄ sermo suaden
dit et atrocissimas verborum tristendit iniurias maligna tacit² intas
leuissē tolerant² minoroꝝ vulnera ſ; inuidentiq; fabdola blandimenta
de quibus ꝑue dicit² p̄ ꝓphetam. acolliti sunt sermones eius ꝛc.
Denicq; cum magna ad cōprehendendū dum cū gladijs et fustibus
multitudo venisset nemo in auctorem vite mē illo cruentior exitit
parricida qui cunctos ficto salutacionis honore preueniens ostulo fabdole
caritatis ingessit. Iterum de eodem. 91

Aliud quoq; phanū tristicie gemus est quod a nonullis fratribus vi
demus abiici. Cum cū tristificati fuerint uel irati ab eo etiam
pertinaciter abstinent tibo ita ut ād etiam dicē absq; pudore nō possimus
illi qui dum placidi sunt refectionem tibi usq; ad horam sexta uel multi
nonā negant se posse differre cū fuerint tristicia uel furore repleti
ieunia etiam bidiana nō sentiunt/ tantamq; medie affectionem ra
cundie sacietate sustentant In quo plene sacrilegij crimen euidenter
meruerunt ieunia struct que soli deo p̄ humiliacione cordis et purgāne
vicioꝝ sunt salubriter offerenda pro diabolico timore tolerantes illamq;
morepacionem merentur audire. Sacrificauerunt demonijs et nō d.
Non ignoramus etiam aliud demencie genus quod sub colore fucate
pacis in nonnullis fratribus inuenitur quibus parū est iurgia cōmo
uisse nisi etiam instigatorijs uerbis ut feriant² incitent² Tunc uel
leui fuerint impulsione cōtacti aliam quoq; ꝑtem corporis inferunt
verberandam quasi p̄ hoc perfectionem mandati illius impleturi quo di
citur Si quis te p̄cussit ꝛc scripturae vim ac propositum penitus ignorantes. Quan
doquidem nāq; patiendam p̄ iracundie vicia excutere se putant ob quod radi
citus exordiendum nō solum vicissitudo talionis et contertandi irritatio p
hibetur ſ; etiam furorem verberantis geminate iubemur. Iniuriā tollerata
mitigare ut si exterior deteria tua impetum ferientis excepit interior q̄
homo p̄ humilitatis assensum deteriam suam prebeat uerberandam. Noli
vinci a malo ſ; vince in bono malū. Quod ab illis impleri nō posse certis
simum est qui illo spū ac timore uerba lenitatis atq; humilitatis emittunt
ut nō solum nō mitigent cōceptum furoris incendium ſ; magis illud tam
in suo q̄ in fratris cōmoti sensit faciant/ conflagrare. Cui tamen etia
si possent aliquo modo p̄ mites ac placidi p̄manere. Nec sit quidem
iustitie aliquos capere fructus cum damno proximi pacē sibi gloria
vendicantes/ et p̄ hoc ab illa aptica caritate alieni que nō que sua
sunt/ nec acquirere quoq; cū alterius desiderat meditate

Q melius sit tolerare q̄ tolerari nō tñ semp tolerandum // 92.

Secundum sane generalitez illum partes tage fortiores qm voluntati fratris sui subiicit voluntatem q̄ cum qui in defendendis diffinitiom bus suis ac tenendis ptinaciores inueniuntur. Ille enim sustentans ac tole rans pdictum sanum ac talidi. hic autem infirmum et quodamodo egrotantis obtinet locum quē ita palpari necesse est ac foueri ut interdum cra a rebus necessarijs p cōs quiete ac pace salubre sit aliquid relaxari dphoz namq; ceptum est. Vos qm fortiores estis imbecillitates nr̄as. Nunq̄ em infirmus sustentat infirmū // Notandum cra est. Infirmoze naturam esse semp ut pompti quidem ac faciles sint ad cōtumelias ingerendas et iniuria tonsecenda. Ipi vero ner minima quidē minare velint suspicōne contingi. Adoq; secdm predictam semonum sententiam tantus stabilie atq; indisrupta non poterit pdurare nisi inter viros eisdem virtutis atq; ppositi Germanus // Hic quo ergo laudabilis pfecti viri potest esse patientia si tolerace nō valet semp infirmū Joseph. Ner ego dixi q illius qm fortis est ac robustus. virtus tollerantiaq; vincenda sit q̄ quod infir mi pessima valitudo illius qui sanus est sustentacōne nutrita atq; in dete rius cotidie plabens generatura sit causas ob quas nel pē vltra non debeat sustinezi nel certe patientiam pximi notam ac deformationem in patientie sue esse tomittens abire quandoq; malit quā semp magnanimi te sustinezi // Qualiter debeat dari locus ire et de vitatione federis a micicie. 93.

Hec ergo ab hijs qui sodalitatis affectum cupiut // inuiolabilem custodire pre ombus obseruanda censemus. ut pmi quibus libet iniurijs lacessitus nō solum labia q̄ etiam pfunda ipse tozius sit monachus tranquilla custodiat. Que tamen si senserit nel tenuitez furbata omnem ipm tacitumitate contineat et illud obseruet Turbatus sum et nō fui lo. Et posui oz meo custodiam. Ner putem cōsi derans statum ea pferat que ad horam turbulentus suggerit furor q̄ nel reolat gratiam pretezite caritatis nel reformande pacis reintegratione mente pspiciat eamq; nelut continuo reuersuram etiam in ipo cōmotionis tem pore contemplet. // Totum em uanum suam pfert stultus. Sapiens autem dispensat p partes: i. paulatim eam naturalitate consilij ac moderationis exterminat et expellit. // Tale est et illud. Non nosmet ipos uim q̄ date locum ire sz alene. hoc est Non sint corda nra sic impatientie ac pusillanimitate angustijs coartata ut violentas cōmotiones pcellas cū nenerint sisti nere non possint q̄ dilatanim in cordibus vris susipientes aduersus uacundie fluctus in illis extentis sinibus caritatis que oia sufferet omnia sustinet. Et ita mens ipa amplitudine longanimitatis ac pa cientie dilatata habeat consilioz salutares recensus in quibus recepta quodāmodo atq; diffusus tetorrimus uacundie fumus ptimus euanescat. Vel ita certe intelligendum est. Damus locū ire quotiens cōmotioni alteriuz humili atq; tranquilla mente succumbimus et quodāmodo dig nos nos qualibet iniuria pfitentes impatientie seruentis obsequimur. // Ce terū hij qui ita sensum aptice pfectionis metiuant ut locū ire illos dare constringent qui ab uastante discedunt videntur mihi dissensum fomitem nō abscidere q̄ nutrire nisi cum uacundia pximi humili sati sfactione uincatur. Fugerat eam fugiens potius quā declinat. Quod tat autem ignominiam suam assutus ut dum ad pnā sapienter obtegi tur in pretiū deleatur. // Ner cū est natura ire ut dilata languescat et peat prolata uero magis conflagret. Dilatanda ergo atq; ampli anda sunt pectora ne angustie pusillanimitatis artata uacundie flu bulentis cursibus suppleantur. Et recipe hm ypheta illud. minis latū mandatum dei angusto corde nequeamus. Ner dicit cū ypheta Viam mandatoz tuoz cc. // Illud quoq; multis est experimentis pbatum nullo modo eos qui amicicias federa cōiurationes mire pntpro m disruptam potuisse seruare cōcordiam. sine quod eam nō p desiderio pfectus

natiā ire

ner p aplice caritatis imperio ꝛ p amore terreno et p necessitatem et vm
cilium pacis retinere conati sint sue q̃ille callidissimus inimicus ut eos p̃
uaricatores sin faciat sacramenti relictis ad rumpenda fraternitatis vincula
p̃cipitat. Certissima ergo est prudentissimorum virorum illa sententia
concordiam veram et individuam societatem nisi inter se emendatos mores
eiusdem virtutis ac propositi viros stare non posse ||

De incauta diffinitione vtrū obliget. Ex libro vij. ||

Collatione finita abbas Germanus graviter ingemiscens. quod agi
mus incipit. Iugenti namq; districtione nos videmus constrictos quod
et tacta hꝰa conuersatio q̃ fratrum quod salubrius sit ad p̃fectū vite
spiritualis effectuose docet et eligē id quod expedit data semel rebus spon
sio nō admittit. Etenim potuimus exemplis talium et tantorū virorum ad p̃fec
tiorem vitam p̃positum formari nisi nos instanter ad renouandū reuocare pro
misse pactio coartaret. Videor bīe Joseph. Nichil oportet abrupte monachū
definire ne aut id quod incaute promisit implere cogatur aut considerata ho
nestioris intuitus reuocatus sponsionis sue preuaricator existat. Venabilis
enim sine crīa laudabiliter definitio incauta mutabitur ꝛ ad salubriorem
transeat partem. Nec constantie preuaricatio sed temeritatis emendatio est
credenda est quoties sponsio uiciosa corrigitur. Quod in illis quoq; duobus
filiis qui in euangelio ad operationem vinee destinantur euidentissime p̃do
cemur. quorū vnus patris restitit imperio et id quod reprehensibiliter sta
tuerat definitione correpta laudabiliter emendauit. Primū em̄ est optima
statuere. Quod si aliter euenerit sequens est in melius ea que sunt statuta
mutare ordinationibusq; nris iam lacentibus ut ita dyocesim manū dex
teram porrigere || Germanus || Quātum spectat ad desiderium meum opta
remus edificari urī ingitate consortij Sicut ad renouandū mīm fuerimus reuisi
non solum ꝙ ab hoc tam sublimi p̃posito relapsuros ꝛ etiam p̃ mediocritate con
uersationis illius multos certum est indicios quaciendos. Verum illud nos euan
gelicum mandatum vehementer absterret. Sit sermo uī est ē nō non. Cre
dimus em̄ tanti transgressionem p̃cepti nulla compensari posse iusticia. nec
in extremis rete credere quod malo huius semel fuerit inpactum ||

In huiusmodi recurrendum sit ad intentionem spondentis. Joseph

In omnibus ut diximus causis non pressus opus ꝛ voluntas operantis est in
tuenda. Nec statim quicq̃ egerit ꝛ quo voto egerit inquirendum || hijs
utiq; prestructis fidutus michi penitus uelim tuig rei causa. nos illius
sponsionis nexibus vinculis. Germanus || Prima ut diximus exoritur
causa qua nros mestificare seniores ac preceptis eorū obsistere verebam.
Verba quasi quid p̃fectum. atq; magnificū uel visu uel auditu p̃cepissemus
quo hastenus reuersi ad cenobiū frequentissimos exercere nos posse. introspicientissima p
suasione credidimus. Joseph. Sicut p̃fati sumus. destinatio mentis uel con
demnat hostem uel absolut || Quāobrem desiderio p̃fectionis ut video hor
nos sponsionis vinculo tollegastis dum credidistis illo eam posse ordine com
prehendi quo vnus supueniente pleniore iudicio ad sublimitatem eius
tendi non possit p̃fectus. Non ergo preiudicat refragratio sponsionis in
cauta si quolibet genere stopos tamen id ē posita pietatis destinatio re
manet || Omnia nāq; ob hoc agimus ut deo cor mundū exhibere possimus
Cuius consummatio ꝛ in hoc loco facilior iudicatur michi nobis obuerit
extorte immutatio pactionis dūm principalis illius p̃fectio p̃ puritatis p̃qua
sponsio ura p̃seuerat sedem dīm uoluntatem maturius acquirat. Non em̄
ex hac terminatione illum potest iudicari mendacium ꝛ hic consulte diffi
nitionis prudens salutarisq; correctio. Nam ab infantia in puericiam
de puericia in iuuentutem. de iuuentute in senectutis vltiora trāsferimur.
ut ex hac permutatione nullum mendacium astribatur etati. Sic fraudulenta
veteris instrumenti dispensatione dei ad p̃fectionem breuitudinis euan
gelice transferimur. nec ꝛ ex hoc immutatio p̃cedentis sanctionis inuenisse
credenda est ꝛ adimpletio et cumulus sublimioꝛ et celestiū preceptoꝛ
nec abolitio ꝛ assensus nec varietas ꝛ p̃fectus Unde et dīs in Non uult

solud ſi adimplē. hec de ꝑ incaute definitionis immutatione prediximus
nō ut reſecemus aditus ventis nosissē mendacijs. aliud nāq; est mentiri
aliud statuta mutare ||

**Cap mrē diffinitiōi non est ꝑtinaciter adhe-
rendum si ꝓteſt in melius cōmutari ||96. cāp**

Proinde nec debeze nec posse nos vmq; complere que nel cū quiete
animi nel cū cōmotione decreuimus. etiam in aliis scripturarum
testimonijs edocemur quibus nel vivos sanctos nel angelos vel ipm
omnipotentem deū ea que diffinierant ꝓ vtilitatibus hominū frequēter
legimus immutasse. Cum intraturus se Sodomā loth. sodomis angeli denegasset
continuo eum precibus compellunt statutum mutare sermonem. Cuius rei non
ob aliam credimus causam spiritum sanctum sacris voluminibus indidisse
nisi ut istis eruditamur exemplis in diffinitionibus nris non ꝑtinaciter ꝑ
manere si eas arbitrio nro debere subiici. et ita iudicium nrm ab omni legis
vinculo liberum conseruare ut ꝓmptius sit ad secundum quotiēs uocauerit
salubre consilium nec differat ac refutet ad id quod vtilius discretio salutaris
inuenerit absq; vlla cunctatione tribuere. Et ut ad sublimiora adhuc ascendam
exempla duo tū necesse fuerit memoratu. ter se suam sententiam mutaturū
ꝓ meis meritis ꝓmittit dicens. Pœnitet me loquar adhuc ad dominum. gen. xvi. Nec illius
ꝓcepti vtilitas est silenda. quod etiam si instigante ira nel qualibet alia
passione sacramento nos aliquo inxerimus. Commanda est illa res quam
statuimus huic ad quā transire compellimur. atq; ad eam sine cunctā-
tione est transiendum que ꝓpinquemente saluo tractatu iustoꝝ fuerit
iudicata. Rectus est enim noster nos immutare sententiam si rei salubrio-
ris ac pie subroget ratio. ||Denique nos rationabiles ac ꝓbatos patres
duros aut irrenocabiles in humanendi diffinitionibus fuisse reminiscimur
si velut ceram calore solis. ita eos ratione mollitos et in ꝓce-
te salubriore consilio melioribus ꝓbus sine hesitatione cessisse. Cuius
rei autem vidimus diffinitionibus suis ꝓtinaciter inhere irrationa-
biles semp ꝓbauimus ac discretione exptes. Nos quidem non de
ꝓpriis mandatis sine quibus non ꝓt nra salus omino ꝓsistē ista
decreuimus. si de his que sine periculo status nri relaxare possumus
nel tenere ut puta de moderato rigore iejunij de vini siue olei ꝓtra
abstinencia. de ꝓgressu cellule. penitus cohibendo dilectionis seu medi
tationis incessabili ingitate. ||Ceterū sup obseruancia illorū ꝓpriis
mandatoꝝ constantissime diffiniendum est ac ꝓ hijs ecia more si nate
fuerit nō ꝓtinenda ꝓ. Quibus imobiliter est dicendum Iuraui et
statui. ||De illis vero corporalibus ꝓceptis que ad modicum dicuntur
esse vtilia ita est ut dicimus statuendum ut si qua supuenerit certoꝝ
pietatis occasio que illa suadeat relaxari. nulla ꝓ hijs lege teneamur
si ꝓtermissis eis ad ulteriora libere transeamus. Prefigens siquidem
sibi legem ꝓmissus sub libertatis gra constitutus ꝓprio se met
ipm obligat seruitute. ut ea que licite ymo etiam laudabiliter cū
graui actione presumi potuisset si necessitas fortasse compulerit
velut transgressor pene compellatur. Ubi enim non est lex nec ꝓ. ||
Hac bri ioseph institutione atq; doctrina velut diuino oraculo con
firmati in egypto residere maluimus. tamen expleto septē annoꝝ
numero sponsionem nram impleuimus. ꝓmiq; senioribus nre
honorem debitū solumus de ilde aculeo nre sponsionis annulo ad
Scythicē solitudinis secreta redijmus ||

Collatio ꝓiamonis de doctrina seniorum humiliter sustinenda Deum

Post conspectum atq; colloquiū illoꝝ ||in li° vi° postioꝝ coll. i°
trium seruū quoꝝ collationes sancto fratre eucherio compellente
ut cuncta digessimus ad virum cui nomen est diolcus peruenimus
Et abbatem ꝓamon olim anachoretarū illic inhabitantium seniore
eundemq; ꝓbrum velut quendam sublimissima turrim aduerterit circū
spectant luce nitentis. cuius virtutes atq; mirabilia q ꝓpe ecia sub-

conspectu nro diuine gre testimoniu meritis eius reddente pfecta sunt
pretermittenda credimus // Non em de mirabilibus dei & de institutis
studiisq sanctorum quedam que reminisci possibile est nos spondimus me
more traditurose ut necessaria tantum pfecte vite instructionem pos
inutilem absq ulla meditacione vicioz singulacia admirchione legentibus
preberemus // Cum itaq bti pramon sima nos gtulacone susceptos hu
manitate eiam congrua vbersset & crebro sire ob desiderii pfec
tionis nos illo aduenisse agnosceus ita exorsus est // Quisquis hominu
o filij cuiuslibet artis peritiam assequi cupiscit msi diu cura atq
vigilantia eius se q nosse desiderat discipline studijs mancipauerit
frustra eorum similitudinem exoptat attingere. quozum cultum atq
industriam detrectat emulari. Nouimus em nonnullos ita adhuc lota
de mile regionibus aduenisse ut cognoscendi tatu modo gracia fratrum
monasteria circuirent non ut has regulas. ob quas huc conuenerant
atq instituta susciperent. Quapbrem si nos dei causa ad emulationem
nre cognitionis attraxit omnibus institutis quibus illa premordia
ira preuenta sunt penitus abdicatis. quecunq semores hoos agere uel
tradere videritis suma humilitate sectami Neq hos moueat aut ab imi
tacione diuertat ac retrahat. et iam si uobis ad priu aliciug rei uel facti
eorum ratio uel causa non liqueat Nunq rationem veritatis intrabit
quisquis a discussione cepit cessare quam uidens eum minutus suo potius
q patru iudicio confidentem facile sibi uss pellet. ut etiam illa que
huiusmodi vitia ac salubernima sunt superflua credant ac noxia Qua
obrem ordo atq principiu pfessionis nre qualemadmodu ad vnde primu descen
derit debetis agnoscere. Tunc em poterit quis desiderate artis efficacius asse
qui disciplinam. et ad exercendam eam credentius meritari cum auctorum
atq fundatoz eius agnouerit dignitatem // //

De duobus generibus bonoz monachorum .98.

Tria sunt in egypto genera monachorum. Primu est cenobi
tarum. Secdm anachoritaz Tertiu reprehensibile sarabaitaz
Cenobitarum disciplina a tempore predicationis aplice sumpsit
exordiu Nam multitudines credentiu erat tor viri dc. Talisq erat
tunc omnis ecclesia. quales nic p paucos in cenobijs inuenire difficile est
Sz cum post aplorum excessum repesse cepisset credentiu multitudo
ea uel maxime que ad fidem xpi & alienigenis confluebat a quibus
aplis p xpis fidei rudimentis et mugerata gentilitatis consuetudine
nichil amplius expetebant msi ut ab immolaticijs idoloz et for
catione et sufforatis et sanguine temperent atq ista libertas que gentib
pter infirmitatem prime credulitatis indulta est etiam illius ecclesie
pfectionem que iherosolimis consistebat paulatim demutare cepisset
et ecclie predicti ab illa districtione laxati sunt // Nonulli em rei
timentes id quod videbant gentibus pro infirmitate concessum sibi eti
licitum michil se detrimenti pti credidernt si cum facultatibus
suis fidem xpi segremur // Hij aute quibus adhuc apticus inerat
feruor discedentes a ciuitatibus suis illoruq consortib qui sibi uel ecc
dei remissos vite negligenciam licitam esse credebant in locis subur
banis ac secretioribus commanere et ea que ab aplis p virtutes corpus
ecclie generaliter meminerant instituta priatim ac peculiariter
exercere cepernnt. Atq ita monachi sue monozontes ac singulares
a solitarie vite districtione noiati sunt // Unde consequens fuit ut eo coegne
consortij cenobite crescerent ac diuersoria eorum cenobia nocarentur // Istud q
solum fuit antiquissimu monachozum genus quod no modo tpore & etiam
gracia primu est qpp p annos plurimos solu usq ad ablutis pauli uel
authoris diuault etate qui no ut ada pusillanimitatis causa ne impa
cientie morbo & desiderio sublimioris pfectus cotemplamq diuine solitudis

secreta sectati sint. ¶ Ita ergo pressit ex illa quā diximus disciplina
aliud pfectionis genus cuius sectatores anachorite. i. secessores merito nū
cupantur eo q̄ nequaq̄ contenti hac victoria qua inter homines occultus
insidias diabolī calcā uerunt apto conflictu dēmonibus congredi cupi
entes vastos heremi secessus penetrare non timeant. ¶ Ad imitationem
ioānis baptiste qui in deserto tota etate pmansit helie quoq; et helysei
atq; illoz de quibus a plus aut. Creuerunt in melotis ꝛc. ¶ De quibus
etiam figuraliter dicit ad iob. Cum dimisit onagrum. li. ꝛc. ¶ de aliis duobꝫ
Emersit post hec illud teterrimū et infidele ¶ gnibus malozꝫ
monachorum genus uel potius noxia plantatio reddunda cō
crescunt que p ananiā et saphiram in exordio ecclie pullulare
dspti petri sēueritate succisa est. hij sacrilegi nūcupati euangelicā pfec
tionem simulare potius q̄ in veritate arripe maluerunt. emulatione
sc̄z eorum uel laudibus prioꝝ qui primis diuine mūdi pfectum ip̄i pre
ferunt meditatem. ¶ hij igit̄ dum in berillo animorem sinc̄e virtutis effectā
cenobioz nullathenꝰ expetunt disciplinā. nec seniorū subduntur arbitrio
aut suas discutiunt pprie voluntates. nec ullam sane districtionē regulaꝝ
suscipiunt. hec solum in trastinū q̄ etiam in multoz annoz spacia insi
delem sollicitudinem procantes aut mendacem dei aut nocem credunt
qui pmissam cotidiani victus sufficientiam prebere eis aut non possit
aut nolit. ¶ Est etiam quartum genus. quod nup terminis emersisse ui
hisq; qui anachoretarū spere atq; magine blandiunt. quoq; in pmodicis
suis fenoze quodam breui tenobij pfectione videntur expetere. q̄ totius
repfacti dudū pristinos mores ac vitia resecare contempnit subdiq; seniorū
imperio dedignatur. separatas expetunt cellas ac solitarie sedere desiderat
ut uita a nemine lacessiti pacientes manducet. hinc est. possint ab horis
estimari que institutio pmb tepor eos quos semel infecerit ad pfectionem
nunq̄ pmittit accedere. Hoc enī modo nō solum nō absoluuntur. verū
erectū in eternū eoꝝ vicia conualescunt dum a nemine pcuocati quodā
letale nutrimentū vicius. quo amplius relatum fuerit tanto pfundius
serpens insanabilem morbum generat egrotanti. ¶ Vereor ergo ne ge
nerales celle. nullus iam vicia solitarij audet arguere que ille ignorari
malunt q̄ curari. ¶ de humilitate et pacia cōseruanda .100.

Quamobrem qm̄ video nos de laudabili cenobioz palestra ad excelsa
fastigia anachoretice tendē disciplinē humilitatis patientieq;
pretute qua nos illic didicisse non dubito vero sectatorem ebr
dis affectu. non eam strut quidam falsa humiliatione verboz ꝛc. asp
fectata atq; supflua in quibusdam offensis copiis inclinatione simulet
que tunc demū euidentissimis pacie sue fulgebit indicijs cū quis nō
ipse de se crimina ab alijs nō credenda iactauerit q̄ ab alio sibimet
arrogantes ingesta contempserit et inrogatas iniurias mansuetu
cordis equanimitate toleauerit. Pacia uera atq; tūquillitas absq;
pfunda cordis humilitate. nec acquiritur nec tenetur. Cui si de hoc
fonte descenderit nec brusticio celle nec pfugio solitudinis indigebit
Licet em̄ patrocinio cuiusq; rei exteriores querit que humilitatis. i. ge
neratricis atq; custodis sue. intrinsecus virtute fulciri. ¶ Ceterū si no
nemus ab aliquo lacessiti certum est nō esse in nobis humilitatis
fundamenta firmiter stabilita. et ideo ab interiori uel exigue tem
pestatis edificiū nrm̄ ruinosa cōmotione corruitur. firma d̄ func
tione teneamus a temptationum prelijs tutos nos esse non posse. ome
presidiū pacis mee omniq; fiducia nō in interioris hominis nr̄i viribus
q̄ in cellule clausteris aut in solitudinis secessu sanctoruq; cōsortio
uel cuiusq; extra nos site rei presidio collocemus. Non ergo quietem
exteriorem inquiramus. nec optabilitatem pacie mee uicinis aliena pu
temus patere iram. ¶ Sicut em̄ regnū dei intra nos est. ita inimici

homis domestici eius. Nemo enī michi magis q̄ sensus meus qui p̄ē vere
intimus domesticus aduersatur. Et id circo si fuerimus solliciti ab intes
nis hostibus. ab exteris ledi nūme poterimus. Si aut̄ ledor pio ē vigi
impugnationis aliene. ꝫ imparie mee. Sicut enī grus ac solidus cibus
saulo stilis sta pruriosus egrotanti est. Non aut̄ ledere sumente potest
nisi ei ad nocendum vires ederit propriis infirmitas. Nec pcessor
atoz exercabiles quoz sanctorum virtutū numero inseritos latitare inveni
quia dum in huius seculi area cōculcamur atoz cōterimur necesse est ceria
paleas igni petuo deputandas inter electissima fr̄menta misteri. Demoz
si nec sathan inter archangelos nec iudam inter aplos vel Nycolaū inter
diaconos remansimus electos hoc quod inserui mirum nō erit. 101

Sciendum sane est. Inuidie morbū diffi // De Inuidia detestandi
cilime ad medelam q̄ cetera vicia puenire. Ipa namq̄ est luces de
qua figuraliter dicitur. aguttam vobis serpentes reguli quibus
nō est mercatio. sicut enī ille qui primus eiusdem mali peste corrupto
est nec medelam penitencie nec fomentum ullius curacionis admisit ita
et hij qui hijsdem se pruriendo morsibus tradiderunt omez operam
sancti mercatores excludunt. Cuius cū vicij nō culpis eozū quibus
inuident. ꝫ pfectate erubescentes ipam p̄dere veritatem
extrinsecus sibi quasdam superfluas et meptas causas offensionis inqrut
quarum oīoꝝ falsa sunt vana est oratio cū illud mortiferum virus q̄d
volunt p̄dere lateat in medullis de quibus alibi. Si momorderit serpens
nisi. ꝛc. Adeo mirabilis est ista pernicies ut blandimētis eo aspet
inflectere obsequijs muneribus reuitetur. Cuncto enī amplius alterū
aut humilitatis subiectione aut pacis virtute aut munificencie laude
pcurrit tanto ille maiorib⁹ inuidie stimulis agitatur. quia nō nisi
ruinam aut mortem eius cui inuidet cōtupiscit. Cuncis ergo vicijs
pniciosio est atoz ad purgandum difficiliorem esse constat inuidiam
quo ipis remedijs quibus reliqua extinguuntur accenditur. Nā verbi
gracia qui dampnū sibi illatum dolet compensatione curatur. qui de illa
ta inuidia indignatur humili satisfactione placatur. Quid illi facias
qui hoc ipo magis q̄d te humiorem ac benigniorem sentit offenditur
Quis autem est qui se ut satisfaciat inuidenti a bonis coerceze
aut a pcepis alienari aut calamitate aliqua optet minoli. Nō aut
adeo sis homine ꝫ plane aduersus deū blasphemus extollitur qui
nichil in fratrem aliud nisi bonū meritum carpens. non hoīs culpam
ꝫ dei tantum iudicia reprehendit. Hec ergo est illa sursum germinas
amaritudinis radix que se erigens ad supna in cōtumeliam ipius
qui bona hoī confert. tendit auctoris. Nec quemq̄ moueat quod deus
miserit se serpentes reguloꝝ qui eos quoꝝ cruribus offenditur mor
deant cōminatur. Nam licet certum sit. deum inuidie auctorem esse
nō posse. equū tamen et diuino dignū est iudicio ut dū bona data hu
manibus conferunt. et superbis negantur. eos qui secūm aptm tradi in
reprobum sensum merentur. quasi ab ipo missa. pruriat et cōsumat
inuidia sua illud spūme ad emulationē ꝛc. //

De Iohe semore cui heremitica vita relicta ad cenobiale tirocinium se
Post dies paucos maiorus dolentis // Ex libro nº. 102.
desiderio ptrahente rursus ad abbatis pauli cenobiū sum
pta alacritate pgimus. Vbi licet plusq̄ ducentorū fratrū
numerus moraretur. reperimus antiquissimū senem nomine Iohem
cuius verba. piter et humilitatem qua cunctis omnibus premine
bat nequaq̄ silenda censemus. scientes enim hac maxime pfectione
digniste. nec ad illam sublimitatem nos posse. contendere. qui non
dicam usq̄ ad senectutem. ꝫ vix biēnio subiectionis iugū sustinere

contenti ad presumptionem noxie libertatis ptinus euolamus ut non
pacē fructum ediscē ꝫ tempus adipiscende licentie expectare videam²
Etatem ꝑmā et grām viri qua erat preditus admirati demissū ī terrā
vultu pfectū cepimus ut nobis pandere dignaretur qua ob causā relicta
heremi libertate et illa pfessione sublimi qua eū pre ceteris euisdē vite
viris fama celebrauerat Cenobij iugum subire maluisset Ille uelut imparē
se anachoritice vite discipline et sublimitate tante pfectionis indignū
ad initiorū scolas se reuerti dicebat ‖ Cuius responsionis hūilitatē tūc
refragando nrē deprecationis excluderet conatus ad extremū eorsus
est. Anachoriticā disciplinā quā me deseruisse miramī non solum
non respuo nec refuto ꝫ tota potius veneratione cōplector atq; sustipio
in qua post xxx āños quos in cenobij cōgregatione tūsegeram alios
xx explesse me gaudeo. Sz quia degustata eius puritas sollicitudine
interdum carnalīz rerū interposita sordebat recurrē ad cenobiū cōmodius
visum est ut et ꝑmptior arrepti planioris ꝓpositi cōsūmatio cōsequētur
et minus de presumpte sublimioris pfessionis difficultate periclitet
est em̄ deuotum in minoribus ꝫ indeuotū in maioribus pfessionibus inue
nīri Et id circo si quid elatius ymo liberius fortassē ꝑtulero queso ut
nō iactantie vicio ꝫ edificationis ure de ꝑmptum studio censeatis ‖

De cōmendatione vēriꝰ vite .103.

Q enimi me in hmōi raptū ‖ frequenter excessu ut obliuiscerer me sarcina corporee fragilita
tis indutū mentemq; meam ita omēs exteriores sensus subito rep
pisse et cunctis materialibus rebus oculis exulasse ut neq; oculi in
aures mee ꝑro fungentur officio et ita diuinis meditationibus ac
spūalibus theorijs animus replebatur ut seye ad uespam cibum me ꝑce
pisse nescirem ac sequente die de hesterna absolutione ceuum penitus
dubitarem ‖ Cum̄ dū igit² raritas eorum qui in heremo tūc temporis
morabantur libertatem nobis largiendo diffusiori solitudinis ꝓpositi
tate blandita est ꝙ dū maioribus remoti secretis frequētissime ad celestes
illos rapiebamur excessus solitudinis plane tūq; illa secreta et illam
cōuersationē angelicam toto ai ardore sectatus sum. Sz cū maior mūs
fratrum habitationem illius sollicitudinis repisset repetēd et coangustata
passionis heremi libertate nō modo ignem illum diuine cōtemplacōnis
frigere feriisset ꝫ etiam multimodis mentem carnalīz vinculis impediret
elegi huius discipline ut cuiꝰ implere ꝓpositum ꝙ illam sublimem pfes
sionem carnalīz necessitatum ꝓuisione tuerare ut abiecta curaꝰ tue
diei sollicitudine etiam id quod michi de illa theorica sublimitate subt̄
hitur ac obedientie subiectione compenseture ‖ Ayseznm namq; est omne
libet artis ac studij disciplinā quemlibet ꝑfiteri et ad ꝑfectionem eius
minē puenire ‖ In hac igit cōuersatione vendicōnis uel coemptionis
nulla est distencio nō sollicitudo corpalīz rerū nulla arrogantia lau
dis humane que mundior hys omnibus in cōspectu dei etiā mag
nos heremi labores fructuose enatriat. Et illa preter eam quibus
attonita anima ac spūalibus theorijs semp intenta spūalis migrat²
cōcursus ꝫ fratrum susceptionis quoq; ac deductionis officia inutu
as visitationes diuersarūq; cōfabulationū atq; occupationū inter
minabilem curam quarum etiā illo tempore quo hec videntur
impedimenta cessare ꝫ ānū consuetudinarie inquietudinis assidu
tate suspensum expectatio ꝓua distendit atq; ita sit ut anachoresees
illa libertas huiusce modi nexibus impedita ad illam cordis mesta
bilem alacritatem ꝑpetuo nō puenat astensu ac fructuz hemitue
ꝑfessionis amittat. Cui si michi nūc in congregatione atq; ī tur
bis sito fuerit denegatus saltem ero solius euangelici precepti com
pensatione cōtentus quod certum est omnibus heremi fructibus nō posse
postponi ut scilicet de crastino michil cogitem et usq; in finē subiectus

abbati illum aliqñ tenus videar emulari. de quo dñ humiliant se met ipsi ꝛc Et no vem facd volu ꝛc ‖ De vtriusq; pfessione et impfectõne. 10 c.

In vtraq; pfessione magnũ quidem est cõsummatũ quẽpiam re pperi gñto magis ad plenũ vtramq; pfice arduũ. Hinc idem cenobite est omnes suas mortificare et crucifigẽ voluntates et ꝑm euangelice pfectionis salutare mandatum mihi de cr̃astino cogitare. Quã pfectionem prorsus a nemine nisi a cenobita impleri posse certissimũ est ‖ Heremite vero pfectio est exutam metem a cunctis habere terrenis eamq; gñtem humana imbecillitas simul vnire cũ xpõ Pauca ergo et paucissimis dono dei est concessa pfectio Is enim vere et hic ꝑfecte pfectus est qui et in heremo squalorem solitudinis et in cenobio infirmitates fratrũ equali magnanimitate sustentat. Iuuet vtrũq; pfecte Abbatem Moysen atq; patrũ duos mathaios nouerim profecisse qui cũ ultra omnes heremicolas sedentes insaciabiliter secreto pascũt tamen ita frequentiam ac fragilitates adse cõcurrentiũ sustinebant ut cũ tam ingenti pene susceptionis inquietudinem mirabili pacia tolerantes nichil aliud nisi dedisse vel exercuisse omni vite sue tempore crederentur ꝙ ut cõbg tantũ aduenientiũ officijs deseruirent ‖ Solent autẽ nõnulli ut ꝑdulcẽ silentio solitudinis effrenati ut presens hominũ consortia phorrescunt Et cum paululũ a secreti sui consuetudine inquietante fratrũ visitatione discesserint notabili mentis angore et euidentibus pusillanimitatis indicijs estuare ‖ Quod uel maxime his euenire cõsueuit qui nõ ꝑfecte in cenobijs instituti nec exercitati priorũ vitijs ad solitariam se vitam naturo desiderio tũstulerunt ‖ Cum in vtraq; pte imperfecti semper ac fragiles quorumq; aura cõmotionis impulerit inclinentur Nam quadmodũ consortio uel interpellatione fratrũ impatienter exposcunt ita in solitudine consistentes eius ipius quod expetunt silentij nõ ferũt tedia tatem ‖ Cumpe qui nec ꝓpriã quidẽ ratione quesierunt cuius causa desiderau uel expetat deleat solitudo ꝑ hanc esse virtutis ac ꝑfessionis eius existimant summam ut fratrũ consortia detestantes humanos tãtũmodo refugiant ac detestentur aspectus ‖ Qm in solitudine non extinguntur vitioꝝ affectus ꝑ repimuntur effectus ‖ Germanus. 10 h.

Quo ergo remedio nobis poterit subueniri qui cenobialibus disciplinis temere instituti ante expulsionem omnium vitioꝝ habitationem solitudinis cepimus affectare ‖ Qualiter nunc ꝑfectionem longanimitatis ac pacie consequamur. Vel quadmodũ has sibi inesse uel deesse virtutes exploratum uiterius motum conscientia deprehendat. ne forte qua ab hominũ consortio segregati nullis coram tentationibus quorum falsa existimatione decepti tũquillitatem mẽ mentis imobilem nos possidere credamus ‖ Solus ‖ Remedia curationum ab illo verissimo omnium medico deesse nõ possunt his qui salutudines suas non despando uel negligendo contempserint ꝑ languoribus ignorantie uel errore uel necessitate contractis humili et tandem cauta ad celestem medicum mente confugerint. Idcirco nosse debemus ꝙ si ad solitudinem uel abdita loca nõdũ curatis vitijs recedamus effectus eorũ tãtũmodo repimatur non extinguatur affectus latitat intra nos ymo etiam semper interna radix omnium que ꝑpetrata nõ fuerint peccatorũ. Qua ad huc in nobis latuere hinc deprehendimus indicijs. Debi gracia cum in solitudine constituti aduentu fratrũ uel brevissima eorũ morum cu quada estuantes anxietate suspiramus. nesse adhuc nobis vinacissimum impatientie fomitem nouerimus ‖ Item si ꝑ nõ codicem ad legendum uel quamlibet

aliam ad utendum spem postulante aut nos illius petitio contristaui
aut illum negatio mea repulerit dubiū non est nos adhuc auaritie
sen phylargirie laqueis tompediri ¶ Quod si recordationem femine
nobis uel cogitatio subita uel sacre serues lectionis attulerit et
in ea quadam nos senserimus titillatione pulsatos stamus medii
uot inetum in membris mis formicationis ardorem ¶ Si uero de
tompatione destructionis mee et remissionis aliene uel remissi
nam metem meam temptauerit elatio certum est nos diuasyblie
peste corruptos ¶ Cum ergo hec vitioze in corde nro comphendimus
indicia manifeste agnoscamus nobis no affectum ꝑ effectiz desse pti
Que vtiq passiones si nos quandoq conuersationi misericordis
humane ptimus de cauernis uteze sensim prodentes ꝑbant se no tum
ꝑmū cū tumperint nasci ꝑ tunc demū quia diu latuerint publicare ¶

De examinatione patientie ꝑtie .106.

Qum se igit impatie ¶ sme ne pturbacionibus mouerazi illis que supra ondimus u
dicijs vnusquisq deprehenderit cotrazius semetipm semp obiec
tionibus exerceat et positis sibi multimodis iniurijs dispendioz
generibus uelut ab alio sibi met irrogatis assuefaciat mentem sua ombe
que inferre impbitas ꝑ potest pfecta humilitate sustinbe atq asperi
sibi greq et intollerabilia frequenter opponens quia eis ortunitē de
beat lenitate omi ingiter cordis contritione mediteur. Et ita respicies
ad illas sanctoz omz sine dū ipms passiones diuisa no solum cotrioz
ꝑ etiam penaz genera inferioza meritis suis esse pnucians ad
omez se dolou tollerantiam prepabit. ¶ Cumq aliquando ad cet⁹ us
fratrū alqua fuerit muitatione reuocatus quod no potest uel raro
etiam districtissime horem acolis no puenire si metem sua etia pro
lenibus quibusq rebus deprehenderit tacte fuisse cōmotam ut ꝑdā
ortultoz martū secretissimū tenez mox sibi illa durissima iniuriaz
genera quibus ad pfectu tollerantiam semetipm cotidianis medita
tionibus exercebat exploret atq ita se obiurgans et increpans allo
quatur. Tu ne es ille bone vir qui te dū in illa solitudinis tue ex
cretis palestra oia superatum mala constantissime presumebas. qui
dudum cū tibi no solum sumas cōtioz acerbitates verum etia tole
randa supplicia ipe ꝓponeres satis validum atq ad aura omes ꝓcellas
imobilem te credebas. Quom in uncta illa patientia tua lenissimi ubi
plusione cōfossa est. Quomodo domū tuam sup illam solidissima petra
tranta ut tibi videbatur mose constructam lenis aura cōmouit. Ubi
est illud quod mani fiducia bellum in pace desiderans ꝓclamabas paty
sum et non sum turbatus. Et cū ꝓpheta sepe dixisti ꝑba me deus et
temp me. Et ꝑba me deus et scito cor meū Quomodo ingentem ter
tantinis apparatū exigua hostis umbra cōtriuit. Tale ergo semetipm
cōpunctionis aduersione condemnans multa animi sui cōmotioim
culam esse no smat fugibus continentie pens culpam sue mobili
tatis exercendus hoc exercitationis igne consumat. Michil dispendio
sius uaritia nec preciosius tranquillitate animi ac ꝑtia cordis
sui iudicans puritate ob qua no solum caenaliū uerū etia illaruz
que spuales uidentur uerū sperneda sint comoda. ¶ ¶

De examinatione ꝑtie castitatis .107.

Contra spiritū vero formica ¶ tionis diuersa uario et dispar est causa. Nam qdā corpi usus
libidinis tam pristi uicinitas ita etiam mentis memoria eius est pe
nitus subtrahenda. Satis em periculosum est adhuc infirmis egrisq
corpibus uel tenuissima recordationem hums passionis admitte ita
ut no nūq etiam sub recordatione sexus femineū uel sub sacre lectionis

hystoria nexte titl'ome stimulus exciteret Cuius causa seniores nri
huiusmodi lectiones sub pena iuniorum solent consultissime pre
terire Sane pfectissimis huiusq; sume affectu iam testimonio
cōsumatis erit similis hijs que superadita sunt etiam sup hac pas
sione placio si iuuet ut qui se radices morbi huius penitus iā ex
tirpasse cognouerit exclorande si uolet grā castitatis interdum etā
aliquam exploratricem siu ymaginacōnem possit admittē ¶ Ceterū
ab hijs qui adhuc uirtus fibri atq; pfecti sunt hanc examinacōnem
nullathenus conuent usurpari ut cōiunctionem femineam et palpatio
nem quodāmodo teneram ac mollem corde ptractent Scit em eos magis
nocid ēē salubris Quod em experimentum huiusmodi hōibus potest
in hac ratione suppetē vbi et in experimento pīn est quod vitatur et
in ipā exploracione discrimen Cum ergo pfectissima quis virtute
fundatus ad illecebram blandientiuz cogitationū nullum metis assensum
nullam cōmotionem carnis in se deprehenderit excitari certissima pu
ritatis sue capiet documenta ita ut adhanc se firmitatem puritatis
exercens etiam si corpalem femine attactum causa cuiuslibet ut solet
necessitatis attulerit passionis sensum penitus ignoret

Collo primo de pfectione penitencie sām ex libro iiij° .108.

Preclari ac singularis viri Abbatis Pimenij de fine penten
cie precepta dicam Penitencie plena et pfecta diffinitio est ut pā
dus nra conscientia remordeatur nequaq; ultrius admittamus
Judicū uero satisfactōis et indulgencie est affectus quoq; eorū de
nris cordibus expulisse Nouerit em unusquisq; nec dum se peccatis
pessimis absolutum pdm sibi satisfactionis et gemitibus nondum
uel illorum que egit uel similiū criminū ante oculos ymago preluserit
eorum que nō dicam oblectatio ꝛ uel recordatio infestauerit mentis ar
chana ¶ Cum ergo pretitoz memoria vitiorū memoriā pulsauerit sen
sum uta ab eo resiliendum est sicut refugit honestus et grus si impudice
ac lenis femine in publico aut colloquijs aut amplexibus appetatur
Solet em frequenter accidere ut dum uel suos uel aliorū lapsus impator
quispiam miserantis retractat affectu ipe etiam subtilissimi volup
tatis pstringatur assensu et intrū sub specie pietatis exortum obsce
nū et tropio fine concludat ¶ Qua propter intuendum nobis est ut
virtutū potius appetitu et desiderio regni celorum ēē nouitis viriose
recordationibus nosmet pos ad cōpunctionem laudabilem quoremus
quia necesse est tam diu quem piam pestilentissimis cloace fetoribus
preferari quādiu sup eam suaue uel certū eius voluerit cōmouere ¶

De cōuersione sancti Theone Ex libro quarto .109.

Abbas Theonas cum adhuc esset adolescens ad modum parentū
studio impiop cōuersus est vinculo cōiugali Cum ergo hoc vmq
lustri tempus tedio pegisset venit ad Abbatem Johen Diaconem
deferens religiosa munera inter reteros qui certatim decimas uel
pmitias fructuum suaru seni offerebant Cum ei deuotionis eorum
vbertatem cupet repensare cepit eis spualia seminare quoz me
tebat dona carnalia dicens ¶ Delector quidem o filij pia vrou mu
nerū largitate qm fideliter sacrificiū deo bone suauitatis offertis ple
nitudinem quaq; fructuū ex qua hec deo delibastis ubertatem benedic
bam credens nostre ubertate bonoze omz etiam in hoc seculo cumulandos
sicut scriptum est Honora dominū ꝛc Qua deuotionem fideliter exequēte
fratre nos legis antique cōsuetudo instruxit sub qua tunc positi timere
dentes eam reatū meditabiliter meuebant et implentes ad pfectionis
apicem peruenire non poterant Justi em quibus lex nō est posita sic p
putantur nō esse sub lege ut iustificatis legis nō solum implere uerū etiā
superare contendant sitq; deuotio eorū legali maioz imperio que obseruāria
stimulans preceptorū uoluntarie addat debita Sta hamq; et Abraham

futuræ legis præcepta legimus supergressum. cum superatis quatuor regibus
de spoliis Sodomorꝫ quæ sibi velut victori ipso minente debebant. Et quæ
regi ipso cum spolia retulerat supplicíter offerente nichil penitus acqui
uit attingere. ¶ Dauid etiam qm̃ præcipiente Moyse. ut inimicis talio
redderetur nõ solum hoc nõ fecit uerum etiam cordis affectu complecten
tes. psequentes. et p̃hys duo pie supplicans. etiam lugubriter flentem
Iethelham et Hieremiam p̃barmus non fuisse sub lege. qui cũ licito uti
tandi abstẽ reprehensibile potuerint uirgines tamen psecutare ma
luerunt. ¶ Quapropter scire debemus nos quibus euangelicus cotidie nas
cat sermo. Si uis pfectus esse ꝛc̃ cum decimas de substantijs nris offeri
mus deo. adhuc quodammodo sub legis sacrma detinemur et nondũ ad euange
licum illud fastigiũ peuenisse nos constat quod obtemperantes nõ tantũ pre
sentis uite beneficijs ꝟ etiam futuris premijs munerat. Ver mmerito. No
en̄ tam laudabile est si ab illicitis ꝙꝺ licitis temperamus. et hijs
ꝑpter eius reuerentiam nõ utamur. quæ ea nobis ꝑpter infirmitatem mra
ctanda præbuit. Itaꝫ si etiam hijs qui decimas fructuũ suoꝝ fideliter ob
seruantes præceptis diuinis antiquioribus famulantur necdum possint
euangelicum culmen ascendere. Illi qui necdũ hec quidem faciũt quã tum
ab eo absint manifestissime pnotantur. ¶ Quibus auditis bte Theonas
inextinguibili desiderio euangelice pfectionis accensus est. humiliatus
atꝫ cõpunctus. cõiugem ad desiderium simile prouocare cepit. et ut deo piter
in sanctimonia et castitate seruirent diuinis noctumisꝫ fletibus ad
monere astruebat non licere cuiꝰ eius se bona exhorreret. quod di
cebat maiorisꝫ esse noxe deserere cognitam bonitatem ꝙꝺ incognitam
nõ amare. Adiciebat quoꝺ. Iugo sto et veneror adiutricem meam. dñi
mihi sententia deputatã. Si vero nõ in adiutoriũ esse uoluerit ꝫ in
deceptionem ꝙꝺ ore platam sententiam uiriliter apprehendam. ut me
a spiritali bono nulla rerum ancillare possit affectio. ¶ Omnes ergo hijs huius
modi precibus mulieris nõ flectetur intentio. Si ergo te impij thesnas. a
seculo abstrahere non possum nec tu me sepabis a deo. Confestim
bona mundana facultate nudatus ad monasteriũ cõfugit ubi splendore
sanctitatis et humilitatis emicuit. Nemo aũt existimet nec hec ad pro
fanda cõiugum diuortia tetendisse ꝫ ut lector discat quãta uirtutis quo
tantus ille uir deo dilectus est fideliter pandemus. cui etiã apostolica
collata sint signa uirtutum. ¶ Ilo.

Qꝛ ieiunia et alia huiusmodi loco et tempore seruanda sint et moderãda

Igitur cum diebus quinquagesime mram cellulam uisitasset humilis
paululum considentes cepimus pmutari cur apud eos tanta obser
uantia caueretur ne quis totis diebus quinquagesime ieiunare presu
meret ad hec ille. Oportet quidem nos consuetudinem maiorũ custo
dire etiã non precepta ratione. Verũ quã causa hmoi rei multis ambigi
tur est cũ res sub celo. tempus plorandi et tempus ridendi ꝛc̃. pro
pale autem bono ita multũ oportet esse uarium tempus ut sine eo cuiꝰ esse
non liceat. Itaꝫ si quis in fratris aduentu in quo xp̃us debet humanitate
refici. uel cum defectio et infirmitas tarde refectionis uirium esse pre
tione deposcit. uel tũ tempus festinitatis esurũ longorũ uotũ mdũ gaudet
ieiunio rigidam obseruantiam indefrupte uoluerit retinere necesse est
ut nõ tam religiosus ꝙꝺ mconditus atꝫ irrationabilis habeat. Sic cũ
precepta uirtutũ in hijs utiq̃ bonũ est precipere ꝑpter ieiunia
sint tenenda ꝫ potius ieiunia ꝑpter illa. Talem igr̃ definitionem
hijs ieiunijs qualitate imponere retinentes id nobis cõgruum uidemus
fieri in eo temporũ ratio si qualitas si mensura seruetur. nec ita ut in
ipso spei mẽ terminũ defigamus ꝫ ut ꝑ xp̃m ad puritatem cordis et a
postolicam caritatem peruenire possimus. Nunqd aũt ait possunt filij
sponsi ꝛc̃. Hec uerba ꝑtim temporis ondunt in quo post resurrectionem per

q̃dragẽta dies dñi omn̄ discipulis epulante ieiunare illos cotidiane
bis pñcie gaudiũ nõ sinebat / Illas aũt ieiunioꝝ victimas quas
nobis violenta uisterum cõulsione inconsiderate extorquentes dñi dete
offerre nos credimus ille qui diligit misericordiam et iudiciũ execratur
dicens Ego dñs diligens ius et odio habens rapinam in holocausto ¶

Illos etiam qui oblãm // De pmicijs et decimis spiãli offerendis. iii.
i. officioꝝ atq actuũ suoꝝ pfectus ad forum cupidos ac usus pꝓs
presumentes reliquias eoꝝ dño ac mãma deferunt portione velut
oparios fraudulentos scõmo diuinus ita redemptat Maledictus q̃ facit
opa dñi. fr. Itaq qui sibi pauꝑ miꝛe omiꝛq; fructuũ decimas offerre preci
pimur multo magis necesse est ut pmicias quoq; cõuersationis nre et hu
manarum usus operũq; nroꝝ decimas offeramus. Cum pfecto in scõpetuone
quadragesime eudenter implentur: Omiꝛ enim dieꝝ numerus q̃dã
fluxus in orbem annus includitur. triginta pro seniis dieꝝ numero deri
matur. Quod vero de pmicijs dicam. quas ab omnibus qui ꝓpe fidelium
famulantur cotidie certũ est prohiberi. Nam cũ egregius a sempno et q̃
redimita post sopozem alacritate surgentes pꝛimũ motũ sensus ullius
corde cõcipiant uel memoriã aut curam rei familiaris admittant cogi
tationũ suaꝝ ortus atq pudicia diuinis consecrant holocaustis. q̃d nisi
pmicias uere suoꝝ fructuũ p sanctũ sacerdotem ihũ xpm p ysu olte hmõ
et ymagine cotidiane resurrectõis exsoluntur. Quibus etiã a sempne
exorti hostiam iubilacõis sine deo similiter offeꝛentes pmo lingue sue uotu
xpm inuocantes imolant deo sui oris officia. Cum etiam pari differunt
modo pma manuũ suarum gressuũq; libamina cum cubilibus surgentes
in oꝛone cõsistunt. et pus q̃ in pꝛijs causis membroꝝ suoꝝ singant officio
nichil sibi de misterio coꝛ aute detrepunt q̃ ad ipius honoꝛem pmouet gressi
atq in eius laudacionem deflectunt. futue nationem gemituũ et fletus corpis
ysitacionem psoluunt. Illud enim alis implere nõ possimus Preueni in ma
et cla ẽ mee ut post quietem sempni in hanc lucem velut e tenebris re
uocati de vanitate officioꝝ mentis et corpis nichil amplius in nris presumẽ ne
cessitatibus audeamus ¶ Qz pfectis non est lex posita qa cita suppeditat
// pcepta. 112.

Porro quadragesime lege qui iustus atq pfectus e
non tenetur: nec exiguũ huius comunis subiectione contentus est
quem pfecto illis qui p totum ãm spatiũ delicioꝝ uel negotiis seculi
bus implicant. cellaꝛe pcepes statuerunt ut hac legali q̃modo ne
cessitate coꝛripiti huius saltem diebus duo uacare cogantur ac diez vite sue
quos totos quasi fructuosos quosdam fuerant oraturi uel decimas duo dederi
rent. Ceteꝝ iusti quibus lex non e posita quos spiãlibus offiꝯ non
exiguam illam i. decimam partem q̃ totum vite sue tempus impendit
quia liberi sunt a decimaꝛ legalium functione id circo si ebꝛ supplementi
honesta et sua necessitas coaꝛtauerit audent stationem ieiunii absq; ulla
disceptacõne laxare // Non enim ab eis decimaꝛ exiguitas mutuatur qui
omnia sua dño sibi pariter obtulerunt. Quod pfecto absq; summo fratu
dis creatu sagẽ ille non poterit. qui nichil voluntarie offeꝛens deo integru
sibiliter solue decimas suas legis necessitate cõpellitur // Quapꝛopter do
cẽdum pfectum esse nõ posse famulum legis qui tantum nisi illa que
pꝛhibentur cauet uel illa que pꝛecipiuntur exequitur q̃ illos vere
esse pfectos qui etiam hiis que a lege cõcessa sunt non vtuntur //
Cauendũq; vero pfectionis euangelice plenitudini subiectus esse nolue
rit nõ ignoret se quis baptizatus sibi vindicatur aut monachus nõ
sub gra q̃ sub legis vinculis impẽditum peccati pondere pꝛeguari ¶

De diuersis causis stimulorum carnis Ex libro. v. 113.

Desser ardor meus pfectus est. Nam vtiq; et ipe mee mente
torperem. nisi me uester feruoꝛ ad recordacionẽ rerũ spualium

suſtararet quadāmodo dormitantem. hoc em̄ niſi fallor nequiſitio vra̅ com
plexa eſt. ¶ Cur interdum dyſtrictius abſtinentes aſſlicto exhauſtoq̄
corpore incentiuis aeriorib⁹ vrgeamur. ita ut eoꝝ ſiti repiamus nos
humoꝝ naturaliū egeſtione repreſſos. ¶ Huius ergo infeſtationis triplex
cauſam mr̄ puidere maiores. ¶ Aut em̄ ſuppluia eſtatis immetate con
geritur. aut p̄ inuersam mentis elabitur. aut inimici illudentis
inſidijs puocatur. ¶ Primū igitur grule vitiū. hanc redundantiam
obſtemi humoris exclusit. Nam et cum dyſtrictior abſtinentie tem
pore ſtatim pollūt puritatis non de puri ut putatis media ſ̄ de mi
mietate pretite ſaturitatis eſſ̄ undatur. Quod em̄ p̄ noracitatis
mgluiem cōtractum eſt in medullis necesse eſt ut p̄ puritū vel
certe p̄ ignorantiam ōnis ieiunio tabefacti corpis egeriat². ¶ Quod
rem non ſolum lautioribus eſt epulis abſtinendum. ſ̄ etiā a vilio
ribus cibi equali eſt abſtinentia temperandum. ymo rpinē etiā panis
et aque ſatietas eſt cauenda. ut poſſit diu in nobis acquiſita corpis
puritas p̄manere. atq̄ imitari quodāmodo intemeratam ſpūs caſti
tatem. Licet nos nec eſſe ſit confiteri interdum etiam abſq̄ ulla mētis
induſtria uel temperie corporum uel etatis pretite maturitate
quoſdam ratius ſordidari. Vel certe ſtimulus iſtius egeſtione nō pol
lui ſ̄ altius meriti eſt qui patrem mētis facilitate conſequitur. al
terius qui triūphum gloriosis virtutibus p̄mētur. ¶ Secunda impiri
illius p̄ſumptionis cauſa eſt. ſi mens ſpūalibus ſtudijs atq̄ exercitijs va
cuata quendam ſibi ſeruicie ſitim p conſuetudinē coluerit corpis
adduxerit. ¶ Aut em̄ ſordidarium cogitationum minutias nō caueri
ta illam puritatem ſeqūiter cōtempſerit. ut omēs p̄fectionis et caſtimo
nie ſūmam in ſola credat exteriorꝭ hominis caſtigatione conſiſtere. ¶ Cuius
erroris atq̄ ſordide vitio conſequenter euenīet ut nō ſolum multiplica
cogitationū p̄uagatio inuerecundie atq̄ preciter ſecretū mentis
ueremat. ſ̄ etiam priſtinarum omīū paſſionū intra eam ſemina eſſe
uerent. ¶ Cui ſ̄ diu in eius abditis delitescunt q̄ rigido corporis
ieiunio caſtigetur th̄ michi uidentur dormientem illa tenebroſis phantaſma
tibus inquietant quarum ante lectum temporis curſum nō iam ex
nature neceſſitatem ſ̄ adhuc ex fraude nequitie obſtemi eliciant². Hoc
rores. Ideoq̄ in primis diſcuſſis ſunt ſenſuū cohercendi ne mens iſtis
exceſſibus aſſuefacta ad ſediciosa incitamenta luxurie ſompnians p̄ra
batur. ¶ Tercia cauſa eſt cum cōtritione cordis et corpis p̄tena caſti
monie puritatem optamus ſ̄ nos fraudulentiſſimi hoſtis impugnat
inuidia. dum illis p̄cipue diebus quibus maiore integritatis merito
deſideramus diuino placere conſpectui ſimplicis ſtimulū illius egeſtione
nos pollūt ut a ſacroſca cōione deterreat. lectō in quodam miſterio
ob hoc diabolica ſtratione hec euenīre credatur illuſio ut cū eos inten
tionibus ieiunij ſtudere cognouerit omēs eorum cōnatus hac arte ſub
uertat ut dum ſe nō ſolum nichil ad puritatem corpis diſtrictiore
ieiunio p̄feciſſe uerum etiam grauius ſentiunt fruſtre pulſatos magiſ
terii inuentiones ac puritatis alterius abſtinentie diſtrictiones
tāq̄ emulam p̄horreſcunt. ¶ Q̄ nō ſ̄ p̄ tarnis pollutiones ſit abſtinēdū
a ſacra cōione. Ille.

Omni quidem induſtria quantū in nobis eſt ſtudere debemus ut caſtimonie puritatem illo nel
maxime tempore teneamus quo venerandis aſſiſtē optamus
altaribus. ¶ Verum ſi hoſtis ille nequiſſimus ut nobis celeſtis remedij
ſubtrahat medicinam cuſtodiam ſubito mentis illuſerit. ita duūtaxat
ut nullo reprehenſibili interuenīente pruritu nullo oblectationis
cōtaminemur aſſenſu. ſ̄ egeſtione aut nāli neceſſitate pulſa aut
certe impugnatione diaboli abſq̄ ſenſu voluptatis elicita ad impedi
mentum mē ſanctificationis obtenderit. poſſumus et debemus ad
gram ſalutaris cibi confidenter accedē. Si uero mō vicio hec fuerit

egestā/ contrectū illud aplōrum formidemus Quimanducat mdigne
rē ¶ Nouimus frem qu cū castimoīa cordis et corpis sūma circū
spectione atq; humilitate promeritā iugiter possēdret ac nequaq;
noctur mis ludificacōnibus temptaretur quotiensq; se tamen ad
prehendum coīonem dnicā pparasset mundo sluxa dormiens fe-
batur · Cui cū multo se tempore a sacrosīs misteriis trepidus absti
neret tandem hanc ad seniores detulit questionem remedū impug
nationū ac doloris sui meditabili eoz consilio consecutuos se esse
confidens · Qz cū pīma causam morbi hmoi spualiu medicoū doctri
na discuteret que solet ex habundanti cibozum presumptione dseru
dere eamq; memoto fratre deprehendent no negasse mquiunt ne aie
forsitan culpa caro hausta ieiunio illusionibus ingerat quibus
etiam districtissimi viri cū paululū elati de sui fuerunt corporis pu
ritate pfrpbie vicio pollunt. Pbantesq; nec anime culpā esse
nec carnis sacrosanctis eum epulis debere nisceri confidentissime
censuerunt Phanc fraudem medicina remedii salutaris impetrauit
fraudaretur ¶ Quo facto ita omis dyabolice factionis scena detecta est
ut mox virtute dīci corporis pregente illa pretite illusionis cosue
tudo cessaret · Vt ergo fallax ymaginatio somniorum illectiuo egest
tionis impure uel impetitu uel certis mensibus ignoretur pbt illa
fidem qua de dei specialiter gracia puritatis dnī iugiter sparc nos cō
uenit este potuisq; minietas est castigāda quo cū redundancia
hmoi humoz spensius gignī necesse est Cui quo modo cōcreti
nō possint non egeri ita ad ipius nature legem possint spelli ne
sub occasione cuiuslibet puritus atq; illusionis emergant In qua
nobis castimonie puritate fundatis pectatum in nobis iam non
dnātur Intrōes cū fetu ac pabulo puritatis subministrari necesse
est etiam ecclesiastici hominū castitatem · Et ideo fatue ille virgines
gloriosum sponsi thalamū non meruerunt intrare que integrum
spūm sui et aiam et corpus sine querela in die dni nō seruauerunt ¶

Q a culpis venialibus nemo preter xpm sit mundus · 114 ·

Quosdam quidem esse sanctos ac iustos negare nō possumus si mi
sanctum et immaculatum multa distantia est · Aliud est
em esse quippiam sti i. diuino cultui consecratū · Hoc enim
nomen non solum hominibus ꝫ etiam locis et vasculis templi atq; lebetis
scriptura attestante cōmune est · Aliud est esse absq; pectato quod
prius dn mr ihs xps singulariter cōuenit maiestati · de quo etiam
Iohes dixit precipuū quid ac spāle pnūciat dicens · Qui pectati
non ferit · Hac ergo sola ab omibus nobis exceptione distinguitur
quia nos non absq; pectato illum sine pcō constat fuisse temptatū
Quis etem homo ofūs fortis atq; strenuus bellator sit hostilib⁹
tamen telis plenitudq; no pateat ! Quos uelut impenetrabili carne
circūdatos · talibus preliozq; periculis sine periculo mistreatur · Ille solus
speciosus pre filijs hominū condicionem mortis humane cū omissa
carnis fragilitate susciens nullius est unq; sordis maculatus
attactu · Ceteri uo instos ac sctos viros non esse omnes a culpa
manifeste scriptura pnūciat dicens Septies cadit iustus rē · Nec
iustitie eius prendicant lapsus fragilitatis humane quia multū in
est inter sanctū et peccatorē hois lapsum ¶ Aliud est em admittere
mortale pectatum et aliud est cogitatione que pcō nō careat preuenire
uel ignorantie aut obliuionis age errore aut facilitate ociosi sermonis
offendē aut ad punctum a fidei theoria aliquid hesitare aut subtili qda
cenodoxie titillatione pulsari aut nūtate nature aliquid ipa sūma per
fectione recedē ¶ Her em sint septem lapsuū genera in quibus vir sanctꝰ
licet no unq; cadat th iustus esse non desinit Aplōz eximius petrus

quod aliud credendus est fuisse q̄ scs̄ p̄fectum quido ei a dño dicebatur
Beatus es Symon Barjona. Et tñ post paululum ignorans misterium
passionis talibe vtilitati humanę generis intentus obuiaret dicenti. Absit
a te magister audire vade post me satthana ꝛc. Germanus Quomo
ergo bt̄o paulo quę ad sūmū pfectionis culmen certū est puenisse illud
potuerat obuenire quod dicit non enī facio bonū quod volo ꝛc. Theonas
Lutrantem me tutissimū silentij portum vnisse ad immensum pfundissime
questionis pelagus reuocare conamur. Sz hic interim anchora faciemus
et tras flatu pspera spe explorato disputationis uela pandamus.

De excellentia et pspicuitate vite cōtemplatiue Collatio vj. 116.

Reuersa igitur luce ita affatus est ād sit principaliter bonū quod
Aplus nō potuerit pfecto cū nellet diligentius indagemus. Est
enī bona castitas. laudabilis continentia. miranda prudentia. la
uda humanitas. circūspecta sobrietas. modesta temperantia. pia misericor
dia. sōa iustitia. Quę omnia in Aplo paulo eminentissimis conspectibus ita plena
atq; pfecta fuisse nō dubiū est ut virtutū potius q̄ uerborū magisterio
ab eis religio doceretur. Sz vna et sola est theoria. i. contemplatio dei
cui merito omnia iustificationis merita vniuersa virtutū studia postpo
nuntur et eius comparatione fiscantur. Bonū ergo hoc sūmū id ē dei con
spectu fruj et xp̄o iugiter inhęrere ut pfecte aplis possit adipisci dissol
ui optat corpore quod caducum et multis fragilitatis siue necessitatibz
impeditum non potest a xp̄i conspectu nō abesse. Quod enī tam primum
sanctorum studium. quod tam arduū potest esse propositum cui non aliquādo
ille uersutus insidiator illudat. Cuius ita solitudinis secreta scrutatus
est ut mūdę cogitationibus suppleus labetur. Cuius tam familiaris
et deo tā q̄ cōiunctus qui sathanam illud impium quo sine intermissione
orare nos precipit uel q̄no die se gaudeat obtinuisse. Cuę licet
oia nō nulli qui sint q̄ uoribus vicijs humoluti lenia atq; a peccati
pena aliena videantur. strenuis tamen pfectionis bonis erga mini
marum rerum multitudo q̄ uissima est. q̄ uatisq; sibi maclis videntur
aspersi si nō dicam vane cogitationis impbitas. phatria mentis irrepserit
q̄ uel psalmi qui direndus est recordatio orationis tempore intentionem
supplicantis auerterit. Si enī inquiunt tum a quolibet sublimi hore
non dicam p vita ac salute mea q̄ etiam p alicuius lucri comodo simplica
mus totam in eo mentis et corporis aciem dirigentes de mutuo eius tre
pida expectatione pendemus. non mediocriter for midantes ne quod
forte ineptum aut mendacium uerbum mag audientis auertat tum
deinde si nobis in foro constitutis assistente et contra aduersario i medio
conflictu tussis seratus risus obscenitas. sompnus obrepserit quanta
in principem meum vigilantissimus inimicus seueritatem iudicis con
mouebit inuidia. q̄ tomagis cum illi occultorum omnium cogitatorum pro
imminenti pene mortis periculo supplicamus. pressim cum ediuersis
callidus seductor passim et criminator assistat intenta atq; sollicita
oratione iudicantis pietas imploranda est. Nec le ui pō astringitur
qui preter deo fundentis subito conspectu eius quasi ab oculis non ui
dentis nec audientis cogitationis impbe vanitatem secutus abstersit
Illi autem qui oculos cordis sui contexerunt crassa uolumine vitiorum
uę in retrusibus pectoris sui etiam illa que magna et capitalia sunt
crimina contemplant. et iniquitatis semper cogitationibus euagan
tes nec dolere norunt cū ab illa cōtemplatione que singulariter est
distrahuntur. nec habent quod se doleant amisisse.

Q. cā que imperfectis culpabilia videntur pfecti q̄ ima in se reputat

Ret sane nos in hunc errorē causa precipitat. q̄ ana marteri
i. impetrantie ipius virtutē penitus ignorantes existima
mus nullam omnino culpam esse tristis ociosis ac lubricis cogi
tationis excursibus nos posse contrahere. q̄ hac ebetudine stupefacti

et uelut ueritate pressi nichil in nobis nisi capitalia crimina cotemplamur. eaq; tantummodo credimus euitanda que legum quoq; sanctatum seueritate dampnantur. ¶ A quibus si hos inmunes uel paululum fensezimus nichil nobis messe peccati primus arbitramur. ¶ Vnde ab illo videntur nimis segregati. quia inimicitias multas sordes que intra nos aggeste sunt non videmus. neq; salubri cōpunctione mordemur. si sensum mum interpellauerit ecclesiastici tristicie nec dolemus vane glorie subtili suggestione pulsati nec dimissa tarditas nec tepidius oratione deflemus. nec reputamus ad culpam cū psallentibus uel orantibus nobis aliquid aliud q̄ ipa oratio uel psalmus obrepserit. nec illud horremus. quod multa grauia uel loqui uel agere coram hominibus pudet non erubescimus. uel ad horam corde cotripere quod diuino nobis nimis patere conspectui. Nec ferri nos ullo credimus detrimento cū derelicta memoria dei corporea cogitamus. ut ut nobis satis congrue illud aptetur eloquium. Ferierunt me q̄ non doluerunt. Cernunt hij qui summam totius uoluntatis et gaudij et beatitudinis sue in diuinaz ac spualiū rerum tantum contemplacione consistunt cū ab ea uel minuti uel paululū uiolentis cogitationibus abstrahunt. uelut quoddam in se sacrilegij genus putāt plenitudinis putant ultioe ac uilissima creaturam ad quam sit abortus mentis ipetuitus eatenus sino se pretulisse lugentes. pene impietatis crimen ascribunt. Et q̄d ab illo uero lumine mentis aspectum retrahit execrantur. fastidiunt ergo omnia in quibus mundus iste uersatur. q̄ impossibile est ut non ad eum uel breui cogitationum rapiant expressi. Nullusq; etiā nunc hominum excepto saluatore nō naturaleꝫ quagationem mentis ita defixus semp in dei contemplacione continuit ut nisi ab ea raptus mundane cuiusq; rei dilectione peteret. dicente scriptura sydera ipa no sunt munda in cōspectu eius Et in angelis eius nemo &c. Cū ergo semetipos cotidie sentiant sancti terrene cogitationis pondere pregrauatos. ab illa mentis sublimitate deiderio et inuitos humo etiā nesti entes in legem peccati mortisq; trahi. hinc profecto p quibus ad deum iugiter ingemiscant et in ueritate humiliati atq; cōpuncti ad gratiam dei que impios iustificat cōclamantes. cum apls protestantur. Sp scio ego hoc &c. Et condelectantur quidem legi dei secm interiorem hoiem qui inuisibilia inuisa tuis intendens conatur deo semp uiui Sz uident aliam legem &c. Vere cū lex peccati est quam humano generi preuaricatio induxit qua maledicta terra in operibus meis. Post aggressionem boni ac mali cogitationum spinas cepit ac tribulos germinare. Quanū aculeos naturalia uirtutum semina proferant ne illum panem qui de celo descendit quisq; cōfortat cor hois edere absq; uultus mi sudore possimus ¶

Qualiter hoc corpus mortis aggrauat animam. 118

Hoc ergo mutabile corpus est mortis in quod peccati quisq; qui gustauerint q̄ suauis est dns cotidie reuoluti sentiunt psalmista q̄ malum sibi et amarū sit desistere a dno deo suo. Hoc est corpus mortis quod a celesti cos intuitu retrahens ad terrena deducit quod psallentes cos atq; orationi pstratos uel humanas effigies uel sermones uel negotia uel actus fant sup fluos retractare Et uolentes deo iugiter inhere pfectionis tamen humus boni quia mortis corpus obsistit minime no possunt q̄ fructū malū quod uolunt. i. traducunt mente etiam ad illa que ad pfectum uirtutū non ptinent. Idcirco cotidianis suspiriis fragilitatis cōpuncti dnm cogitationū uarietates et consuetudines latebras pscrutant simpliciter clamant. Non intres in iudicio cum seruo tuo &c. Et illud Cantes gloriabit castum se hre Et ita

nfirmā hominū nrōfectamq; iusticiā ac sine miserecordia dei semper
ndignā esse senserint et horum ex hijs cruq; iniquitates et pcā
deus misso de altari igneo uerbi sui carbone purgauit. Post illam
mirificam cōtemplacionem dei post intuitū sublimium seraphin
et reuelacōnem sacōmentoz celestiū dicat De michi quia vir pol-
rē. Quamq; quocq; nō iniquorum tantū ꝫ etiam iustoz plebem gene-
rali supplicacione cōplectitur dicens facti sumus ut inmūdi omes
nos rē. Quisquis itaq; angarmartecheton id ē impetantiam nature
asscribit humane/nō iambus uerbis ꝫ consciē sue uobiscum testi
monio approbacione confugiat // Et si quidem ut nō dicam amplius
senarium sine ulla uerbi uel facti uel cogitacōnis interpellacione
se deprehenderit celebrasse absq; peccato se esse puniet. Vnde quia
hijs oniūbus ocios ac simplicibus rebus uolucrem humanis mētis
cocium fatemur caro nō posse. p hoc utiq; consequenter sine pec
cato nos nō esse ueracter confitemur // Quanto em magis pfec
rit mens humana et ad interiorem cōtemplacionis puenerit pu
ritatem tanto se immūdiorem quasi pspicuum sue puritatis
inspiciet. quia necesse est ut dum animus ad sublimiorem se tendit
intuitum et maiora q̄ agit pspiciens cōprehendit illa in quibus est
ut inferiora semper ac vilibra despiciat. Hinc siquidem dolorat
interior obtutus parit maiorem reprehensionis dolorem irrep-
hensibilis vita et multiplicat gemitus atq; sisiphia emenda
cio morum et emulacio attenta virtutū. Nemo em illo in quo est po
test esse contentus. Et quanto quis fuerit mente purgatior tanto se
sordidiorem videns magis humilitatis q̄ claconie inueniet causas
Quanto q̄ pfectius ad sublimiora conprenderit tanto amplius pudet
sibi sup esse quo tendat. Denicq; qui carnem suam crucifixerunt
cum vicijs et cō. et quibus bene crucifixis est mundus cū de cor-
dibus suis nō solum radicitus vicia vniuersa cōmulserint verum
etiam cogitacones. ac memoriam pacq; conentur excludere. nichilo
tū cottidie fideliter pfitentur ne vita quidem hora macula se
posse carere peccati // Quapter ceteralia nō oz a sac cōmone se subtrahe
Nec tamen ex eo debemus nos a dnica cōmone // // 119
suspendere. qua nos agnoscimus peccatores ꝫ ad eam
magis ac magis est pter animo medicinam et puri
ficacionem spūs auide festinandum. Veruptq; ea humilitate men
tis ac fide ut indignos nos pceptione tante grē indicantes potiq
nris remedia vulneribus expetamus. Nuquid nec amicicie
ria quidem digne presumenda est cōio. ut quidam faciūt qui in
monasteriis consistentes ita sacōmentoz celestiū dignitatem
et sanctificacionem ac meritū metuunt ut estiment ea nō nisi
sanctos et immaculatos debere presumere. et nō potius ut sanctos
mundosq; nos sua pticipacōne pficiant. Qui pfecto maioreh arro
gancie presumptionem qua dicimare sibi videntur incurrunt
Quia nil tunc cū ea pticipit dignos se eorum pceptione diuidi
cant. Quanto autē iustius est. ut cum cordis humilitate credamus
et fateamur illa sacrosca misteria nisi p meritū nos posse con
tingere. et singulis ea dnicis ob remedium animarū egritudinuz
presumamus. qm̄ ut vana psuasione cordis elati nil post animum
dignos eorum pticipacōne nos esse credamus // Qua pter ut hec
intelligere et fructuose tenere possimus nias dm ut nos ad
pficienda hec adiuuet intentius implorem⁹. Que nequaq; ita
fit recte humane artes pcedente quadam racōne. verboruq; actu

pocius et experiencia sollicite ventilata aut obsolescunt memoria aut onerosa
oblivione deperemus ||

Collo. Abrahami de oboda solitudine appetenda. 120.

Ultima collacio abbatis Abrahami expo finiente pductur ad
quem impugnacionem cogitacionu mearu anxia confessione detuli
mus qua ad repetendam primeuam meam animi estibus vigebam
q tanta veligione atq pietate pentes meos preditos recordabamur
ut eos neq nacq impeditores mei putarem presumerem q pfectu
magis ex illorum essemus assidultate captiui. nullaq nos corpalium
rerum sollicitudine occupandos illis affatim omnes cu gaudio prebi
tionem mee necessitatis explentibus Insup etiam spe mamu gaudioru
animu pascebamus credentes fructu nos maxemu preparos de couer
sione multorum. qui velut modo essent ad viam salutis exemplo. ac mo
nitos dirigend. Tunc preterea spacio amenitas locunda regionis ante
oculos pingebatur. que congrue sollitudinis spacijs tenderetur. ita ut
non solum delectare monachum possent secreta siluarum q etiam maxia
cunctis prebere copendia. Que omnia sem cum secum fidem consciene
mee supplicit pauderemus tacitus ille diuq cunctatus atq ad extre
mu gemiter ingemiscens ita vndit. Nec dum nos desiderijs remouisse
nudamus. nec mortificasse concupiscentias pristinas cogitacionum
mearu pdidit infirmitas. Nam sicut desidiam cordis mei desideriorum
quam fuerit porius suscipe debuistis curue tutumodo sustinetis Jdeoq
nos illa ocij egritudine sentio laborare que in puerbijs ita notatur
Ty desiderijs est omnis. Nam et nobis potuerant hec que comemoraste
tarualia comodo nō deesse compendia nisi nobis illa sententia sal
uatoris occurreret. Qui no reliquerit suos odezit patrem et mam &c
Poturimus etiam tellulas saltē suas supra nily fluminis alueu
collocantes aquam habere pximorbus ne eam a quatuor milibus pas
suu meis cogeremur deferre ceruicibus nisi nos ad tollerancia labo
ris studiosus indefessos bte aptius redderis hoc iugiter animaret eloquio. Dum
quisq; propriam mercedem accipiet. Nec ignoramus esse nonulla etiam in
regionibus meis amena secreta in quibus pomoz copia et ortoru gra
nositati corpori expedirent nisi impingendam nobis illam exhora
tionem uereremur. quia recepisti consolationem tuam in vita tua. Qui desper
tis illis omnibus hijs tantu squalonibus delectamur omissis deliciis
horrendam solitudinis istius preferimus. Ex hac ratione
em remeasse monachum semel id in primordio conuersationis sue
contempsisse pricia nisi eas cottidie remeare prestitit Jdcirco ei qui
de interioris hominis puritate sollicitudinem gerit expetenda sunt loca
que mentem eius nulla ad culture distencionem uberitatis sue ferun
ditate sollicitent nec de cellule sue statione perturbent. Non em cogita
tionu suarum tempestatibus obuiare ingi sollicitudine ac pseueranti
intencione didicerunt qui subdyalibus cotidie opibus desudantes tota
die sub actus manitate non solum corpe uerum etiam mente pugnant
et cogitaciones suas cum mobilitate corporea passim in aptu diffundit ||

Figendum sit et corpus in loco et mens in deo. 121.

Nec mirum si in cellula quis residens quasi intra artissimu
claustrum cogitacionibus contrariis cum foras pgreditur
anxietatis multitudine sufforetur que de carcerib habitaculi
cum homine prudentes continuo uelut equi effremi in diuersa
pugnant. Cum vero ad cellam priam remeant grauiores
excitat stimulos ipa inueterate licencie consuetudo. Hij ergo
qui nec diu possunt nec nolunt voluptatu suaru instigacionib
reluctari cum accidia pectus insolitu vehementius impugnate
intra cellam fuerint anxiati si pgrediendi sepius libertate sibi

repmissa districtionis lege consenserint acriorem aduersum se pestem
hoc ut putant remedio suscitabunt sicut gelidissime aque haustu vim
mediace febrium quam vestigio posse se credent conuertisse acrendi ecclesiam illum colisset potius ac sedari Siquidem momentanea ista illam relevacionem multo grauior consequatur afflictio ¶ Hebrem ita monachi omnis intentio in vnum semper est desigenda cunctarumque cogitationum eius ortus atque recursus ad vnum id est memoria dei strenue revocandi velut si quis absidis concauam volens in sublime concludere subtilissimi illi centri lineam circiter circumducat ac finem certissimam normam omnis rectitudinis facilitatem et structure colligat disciplinas Aliter in deuoram in corde suo atque indignam spiritu sancto domum contiuoque lapsuram imprudenter attollet nos glorificandus in habitatores hospicio fit vnica constructionis sue lugubriter oppumendus ¶

Quedam facta perfectorum non sunt imitanda tenenda in exemplum

Parentum victima quin nec nos minime rei Germanus 122

Priscis cur tanto pere a nobis debeat eluctari nos satis clarent

Abraham Nonnec mala ex bonis rebus simul videntur exemplo Nam si quis eadem age non eodem affectu atque proposito dissimili virtute presumpserit profecto eo inde laqueum decepto mis ac mortis incurrit unde alius eterne vite fructus acquiritur Puer dauid giganti illi in certamine coparatus haud dubie pertulisset si fortissimus saulis armis fuisset indutus et non tam prudenti discretione congrua adolescentie sue armorum genera delegisset Cuia mensuram virium suarum considerare debuerat vnusquisque nostrum Non ergo quia bona est anachoresis vnusquisque eam cognitam capiamus Nec quia institutionem cenobiorum vel omnium fratrum sanctam atque laudabilem merito profitemur idcirco ab vnusquisque eam expetendam esse censemus ¶ Unde primi regionis mee atque huius interpensanda sunt instituta deinde vires hominum vigi vel virtutum vel vitiorum assidue collecte diuersa mutuam lance trutinande Fieri etenim potest ut alterius gentis homini arduum atque impossibile est hoc alius insita consuetudo quodammodo verterit in naturam Itaque diligenter expendite utrum in illis torpidis ut sigma est regionibus et velut frigore nimie infidelitatis obstrictis hanc inditatem sustentare possit Nostris enim istam proponite fortitudinem naturaliter quodammodo indidit sancte conuersationis antiquitas. Quorum substantie atque virtuti pares esse nos permittis victima patrum fratrumque nostrorum similiter fugere non debetis Finium vtique nunc archana pectoris vestri penitus conicite an talem etiam nos nos ueta parentes nostros districtionem mentis vigiter retentare possitis. Cumque nos in hac animi mortificatione consimiles eidem sensibus tunc sitote parentum fratrumque victimam vobisquoque similiter nequidam nostrum ut stilicet eis quibus in premio constitutis velit mortuos nos esse credatis ita sit nec illos vivis fouere solacijs nec nos illorum sanctis obsequio relevari ¶

Perfectionem appetendam. Fugienda sunt parentum et amicorum

Sane quod proposito meo obierit si illis ¶ blandimenta 123 Gilmang

Subministrantibus vinisa nos sollicitudine parandi victus penitus absoluti lectioni tantum et orationi operam dederimus

Abraham Non meam cui hoc usibus sed beati Anthonii sanctam peream

Nam cum ad illum quidam veniens anachoreticam disciplinam minime diceret admirandam maiorisque putandam esse virtutis si ea que perfectionis sunt inter homines quisquam quia in heremo positus exerceret. beatus Anthonius ubi nam ipse consistet promeritur.

Cum ille se iuxta parentes suos habitare dixisset. et eorū prebitione
ab oīi cura et sollicitudine diuini op̄is absolutum lectioni tantum
et oationi insistere. Rursus Anthonius. Dic inquit fili vtrū in eorū
dampnis uel aduersis casibus contristeris an parcas etiam modo super
eorū ꝓsperitate congaudeas. Ille vtiq; rei se participem esse cōfessus
est. Cui senex. Noueris te etiam inquit in futuro seculo in eorum sorte
repperiendum cum quibus in hac vita in lucri detrimenti de consortio
uel gaudio uel merore concurreris. Hec cōuersatio atq; hic tepidissimus
status si hoc solum quod dixi te ferunt detrimento. Licet id nec ꝓpe
non sencias dicens. quodammodo fecerunt me ꝑ nō dol. ꝛc. Ad siz diebus
singulis mentem tuam p casuū varietate mutantes. mīsmenter ad
terrena demerguntur. Verum etiā quod fructu manuū tuarum et iusta
ꝓuij laboris mercede defraudant non pmittentes te horū prebitione
sufficiter secūm bti Ap̄li regulam cotidianū tibi victum manibus ꝑ
pare. Ideo cum et vobis parentū presidia nō deessent tamen hanc cu
tis opibus pretulimus meditatem. et cotidiana corpis alimenta mīs
maluimus sudoribus ꝓparare. q̄m secura parentum prebitione fulciri
laboriosissime huic penurie illam quia predicas otiosam scripturarum
meditationem atq; instructuosam lectionis instantiam post ponentes
Noueris autem te etiam ex hoc non leuius ꝯ illo quod supra diximus
ferri detrimento. qui cum sis sani corpis ac robusti ꝛpe sustentatis
aliena que iuste solis est debilibus attributa secūm Apl̄m. Cui o
tiosis penitus interdicens opem largitatis aliene. qui non operat inquit
nec manducet. His bti Anthonius aduersus quendam vsus uerbis
etiam nos magisterio sui informauit exempli ut parentū pretiosis
sima blandimenta et oīa q̄ victui necessariam subministrant agapen
ipsiq; etiā omnē amore habitaculis grām deuitemus.

Melius sit pauca merita cū securitate acquire ꝙ ad maiora
atq; quod alios quoq; saluare lucra cū periculo aspirare. Ne
nos posse confidatis et spe maioris lucri ad trāseundam patriam
festinatis. audite etiam sup hoc quandam Abbatis machariī fabu
lam. iocundissime atq; aptissime figuratam. qua ille cuidam similiter
desiderijs estuanti intulit. Erat inquit in Ciuitate quadam pitis
simus tonsor qui denarijs ternis vnicuiq; detondens necessaria vic
tui cotidie compabat. centūq; denarios expleta oī corpis cura mar
supio suo diebus singulis inferebat. Sz audiuit in quadam longe po
sita Ciuitate singulos solidorum homines tonsori prebere mercedem
tacq; sumens artis hic primus instrumenta expensis insumptis
omnibus que hic multo tempore collecta seruauerat ad urbem illam
questuosissimam cū summo labore puenit. Vbi cū ea qua mos est
est die sedem hor quod comperat ab omo quoq; mercedem sui op̄is rece
pisset. ad uesperum videris se grandem solidorum numerū cōgessisse
ad macellum letus incedit estas emptiuus. Quas cū cepisset mag
no solidorum pretio compare expensis impar exiguo victu omissis
quos acquisierat solidis nec omnis quidem denarij intulit lucrum
Cumq; ita acquisitionem suam singulis diebus videret infimi ap
se recogitans reuertar inquit ad Ciuitatem meam illumq; repetam
tonsorem questu. Quo questuosior fuit mihi ille mimor ꝙ iste solidor
ego quo nō solum michil exsiparet quod recondam ꝑ quo ipse cotidiani
victus necessitas sustentetur. Id certo nobis est rectius hunc soli
tudinis hymnis tenuissimū fructum indefuncta iugitate sectari ꝙ
mille secularem curie mille mundane destensiones mille cenodoxie
ac vanitatis abrodat elacio mille diurne sollicitudinis necessitates
ruminent. Melius est enim modico iusto ꝙ affectare lucra illa maida

que etiam si pata fuerint questuosissima cōuersione multorū necessitate
timen mūdane cōuersationis et cotidiane distentionis diminutionibus
absumūtur. ac lior namq; est pugillus vnus cum re. re. Cunctis
illusionibus atq; dispendijs omēs admodum infirmos necesse est
implicari. Cui bō etiā de salute sua dubij ipi adhuc magisterio atq;
institutōne egeant aliena. ad cōcertendos dliēs ac regendos drabo-
licis illusionibus instigantur. Quos etiam si potuerint lucri aliquid
ex quorundam cōuersione cōquirē in paciētia sua atq; in conditis
moribus quicq; acquisierint pflugabunt. Illudq; eis eueniet Cui
mercedes congregat misit eas in sac. per. Et melior est vir in ignobili
tate seruiens sibi. q̄ qui dignitatem sibi acquirit et indiget pane ||

Oratis congrue nobis De radicibus viciorū i aīa. Germanus. 125.

hijs comparādibus disputatio tua illusionū uarios mani
festant errores. Quos causas et curiacones similiter optamus
agnosc̄ et unde acciderit ubi ista deceptio || **Abraham** Omnis vicios
omnis fons atq; principium est. Secdm qualitatem vero mēbri quod in
aīa fuerit violatum. diuersa uocabula passionū corripiemusq; ser
uitur Cui nōnūq; etiam morborū corpalium phatur exemplo. Et em
cum artem corporis id caput ius nocij humoris obsederit cephalar
gie preeat passionem || Cum vero aures oculos ue puaserit in otalgiam
siue obtalmicam uertitur morbum. Cum se ad articulos grossus et
ad manus summa trāsfuderit articularis atq; cyragrica dicitur valī
tudo. Cum aute ad pedum yma defluxerit podagra intrepatur torq;
uocabulis una atq; eadem nocij humoris longo distinguit quot
mēbroz cepit portiones. Eodem modo animē mē partibus uim
omnisq; vicij misse credamus. Nam si rationabilem eius partē vicioz
pestis infecerit. cenodoxie. elacōis. inuidie. superbie. pōsumptōis. con
tumacie. hereseos vicia preabit. Si irascibilem furorem impa
cientiam. tristiciam. acediam. pusillanimitatem. crudelitatemq; par
turiet. Si cōcupiscibilem castrimargiam fornicationes pfligi
riam et desiderij noxia teredinaq; generabit. Et idcirco si fontem
vicij huius vultis agnosc̄ rationabilem mentis ure portionem
noueritis esse corripiam. ex qua uel presumptionis uel cenodoxie
solent vicia pullulare. dum non solum ad pfectionis iam puenisse
fastigia q̄ etiam alios docere posse uos creditis Et p elacōem cēno
doxie hac pnagationū uanitate vaptanū. quas amputare abq;
difficultate potitis si quā difficile sit uincitq; urm saluare aiaz
suam mentis mē contritione discretis et intimo cordis affectu modo
longe uos ab illa docendi presumptione submotos Verum etiā adhuc
egere doctoris agnostatis auxilio. Adhibite ergo huic mēbro uel pacti
amine mē quam salutē dicimus Vulnerationem vere humilitatis
medelam || **Cur nō sit fugiendū penitus hominū frequentia. Germanus. 126.**

Inter ceteras illusionū errorūq; morū genera que nos ad desi.
derū patrie mē flāmauerant etiam hec uel maxima extitit
causa. q; interdum a fratribus frequentati. iugi secreto. ac diutino
silentio secdm desiderū urm nequaq; possimus inherē. cotidianeq;
continentie quā p castigatione corporis indisse optamus pfectu
cupimus celebrare quod nullatenus in ista phuincia credimus
euenturū in qua aut nullū aut certe rarissimū pfessionis hui⁹
urm in uenire possibile est || **Abraham** Irrationabilis atq; incōsidera
te districtionis imo potius sūmi teporis indicium est. nequaq; ab
hominibus frequentari. Cui enim in hac quā arripuit via huius
tardis passibus gradituri. egrum est ut ad eū no dicam sanctorum sed
nec hominū quidem ullus adueniat. Vos aute si deū qui vtiq; caritas

est pleno spō fervore sectam ad quelibet loca maccessibilia fugere
tis necesse est ea ab hominibus frequentari. quitoz nos prozes deo
amoris dimpi ardor effecerit tanto ad nos maior sanctū fratrū
confluet multitudo. Non eni potest Civitas abscondi. s. m. p. Erā
diligentes me inquit dns glorificabo. Verumptn nosse debetis hāc
esse subtilissimā illimiti foueam in quā miserabiles et incautos
quosq precipitat ut dū maiora eis prohibit necessaria cotidiam fur
tus. emolimenta subripiat obstructiones scz ac uastiones solitudines
expeti debere psuadens. easq velut mixis amenitatibus consitas
in eorum corde pingens. De austeritate mentis aliqñ remittenda ||. 127.
Illa quoq remissionis atq humanitatis intercapedo
strissima que no nisi p aduentu fratrū inducere cōsuerunt
licet molesta nobis ac fugienda videatur tamen eē sit vtilis ac
salubris tam corpori eē spiritui meo pauca patienter attendite
Sepe accidit non dicam nouicijs et infirmis sed etiam expertis
simis atq pfectis ut ii mentis eoz directio atq sensus a ihūsdā
mollita fuerint vicissitudinū laxamentis aut in teporem spūs
aut certe in pniciosam corpis salutem collabantur Et idcirco
a prudentibus atq pfectis cū indixerit fratrū crebra etiā vsitā
non solum tolendo patienter sed etiam grāter est amplectenda. Nunq
quod p vos erat nos auidius semp solitudinis desiderare secreta. Nam quodā
tenus nrm dum interpellare creditur infatigabilem iugemq conseruat
qui si nullo interdum obice tardaretur vtiq ad finem contendo indefessa
pmptitudine no posset. Deinde cum necessitati reficiendi corpusculi causa
fructu humanitatis indulget maiora nobis confert lucra. cū totius
dissimo corpis laxamento. eē illa sint que p abstinencie fatigationem
fuerant sequenda. Sup qua re apissima comparatione antiqua narra
tione vulgata breuiter vobis indicabo. Refertur brissimus Johes
euangelista cum pditem molliter demulceret quendam ad se habitu
venatorio venientem subito conspexisse cui miratus q vir tante opi
nionis ac fame ad tam pua et humilia se oblectamenta submitteret
tu ne es inquit ille iohannes cuius fama insignis atq celeberrima me
quoq sūmo desiderio tue agnicionis illexit. Cur ergo oblectamentis
tam vilibus occuparis. Cui brē iohes. Quid est quod manu gestas
At ille. Arcus ait. Et cur inquit non cū tentus semp ubiq circumferes
Cui ille rndit. Non oportet ne iugi curuamine rigoris fortitudo lax
ata molleſtat atq deperdat. Et cum oportuerit ut fortiora in aliquam
feram spicula dirigantur. rigore p nimietatem continue contentionis
emissū violentior ictus non posset emitti. Ner mei inquit brs iohānes
animi te offendat o iuuenis tam parua hec breuisq laxatio qui nisi
remissione quadam rigorem intentionis sue interdum relenet ac relax
et remissū rigore lentescens virtuti spūs cui nitas posset obsecun
dare non possit. De suauitate iugi xpi et eius exaspratione Germani ||. 128.
Quoniam nobis illusionū cunctaze remedia cōtu
listi et dyabolice quibus quotidie laboramur insidie p doctrinā
tuam dño donante detecte sunt hoc quoq nobis preta
mur edissere quod in euangelio dicit Jugum meum suaue est ||
Quippe cui sapiens dicat Omnes qui volunt pie viuere in xpo
ihū Abraham Verissimam dñi esse sententiam experientie
ipius facile probamus documento si pfectionis viam fugientes
fuerimus aggressi. Quod cū qñq potuerit esse quod ducit ei q
vera humilitate fundatus in omnibus que sibi fuerint irrogate
letatur iniurijs dicens Complacco mihi in infirmitatibus et Quo saluatoris

rei cruciabitur damnato qui pfecta meditate gloriose mūdi fa
cultates omesq; cōcupiscentias arbitratue ut stercora qui omnia
que ab alijs alijsq; possunt sua nō esse cognoscitur. Cuius mopie
necessitate fugabitur qui cū apło gloriat̄ in ieuunijs multis in
fame et siti infertur. Quis labor quod ve tam ardui seuoris precipi
tranquillitatem pectoris eius potuit pturbare qui oībus que sibi
fuerint impata nō solum patienter ꝑ etiam gratanter oītulit dicēs
Et pē non sicut ego volo ꝑ sicut tu. Qt aut̄ nobis econtrario iugū
xpi nec leue nec suaue videat̄ cōtumacie mē est. qui diffidencia atq;
incredulitate decepti cōi illius consiliū inepta puersitate pugnamus
terrenaq; ꝑ facultatum materias retentatores. Quaq; cū nequibus
animū inrep dyabolus teneat illigatū quid sup̄est nisi ut cū uolūt
nos a spūalibus gaudijs separe eāndem in mitucione ac pcatōne
nec sinat̄ secularium curarum flagris semp excruciet. ex nobismet
ipis quo dilacerter ꝙcupens. Spē em̄ nobis tormenta sunt quib⁹
timur uoluptates et oblectamenta hui⁹ carnis atq; delicie carni
ficum uice in suū retorquentur auctorem. Nos inquā esse manifestū
est. qui semitas dn̄i rectas ac leues pranis ac duris assiduorum
cautibus aspannus. qui uiam regiam aplicis ac pphetici scriptis
cōmunitam sanctorūq; oīū atq; xpi dn̄i uestigijs cōplanatā amen
tissime deserentes devia cuiq; ac dumosa sectamur. Et putrū oblec
tacionū illecebris obrecati p obscuros impeditosq; uiarū anfractus
lacerati crurib⁹ et disrupta nupciali ueste reptamus nō modo
acutissimis uepriū aculeis configendi ꝑ etiam uirulentor̄ serpentū
uel scorpionū illic latitantiū ictibus uulnerandi. Oblitus e mei
mei populus meus frustra labantes et impigentes in uijs suis
in semitis seculi ut ambularent p eas itinere nō uito. Vie eius
strate spinis. Et labor ingrit stultor̄ affligit e. ze. Et reuera si
compaze uolucris splendentem uirginitatis florem et siquem o
lentem castimonie puritatem. tetris ac fetidis libidinū uolupta
bris quietem securitatemq; monachorum piculis et eruinpnis ꝙb
diuitum tristicijs ac periculis curis in quibus non absq; summo uite
piculo diebus ac noctibus cōsumitur suauissimū iugum xpi omni
ꝑ leuissimū facilime comphabis ¶ De centuplo pfector̄ in hac uita

Proinde etiā illa ueritatis promissio quia pfecte ¶ 129.
promicantibus in hac uita centuplum deus repromisit ue
rissime eodem sensu suscipitur cui⁹ scilicet quis aliquid uel
affectum uel honore xpo suadente contempserit
a fratribus atq; consortibus ꝓsiti sui qui ei spūali glutino colli
gantur centuplo gratiorem etiam in hac uita recipe caritatem
Nam siquidem quam societas populi seu cōsanguinitatis necessitudo
cōiungit satis breuem esse constat ac fragilem. monachi spe premia
cōiunctionis retinent ueritatem. atq; indiscrete possident uniuersa
que sua sunt. Ego istam centupli rationem in magnitudine me
riti et indiscretione tam incomparabilis caritatis nouerit⁹ expressam
Si aut̄ pre perturbatione ingem pacis lenitatem p labore silli
citudinis securitatis quietem p instructuosa sedi hui⁹ penalis
tristicia salutaris tristicie fructum p uanitate lete spūalis gaudij
spūalis appenderis ubertatem retributionem in horum affectu non
nō cōmutatione centupli pmodis. Et si omnis cuiusq; uicij breui
ac lubrice uoluptati contrariaq; uirtutis mita consecrant̄ centu
plo hec esse meliora multiplicata iocunditas agnabit. Centupli

namq; fratrum parentū ne recipiet quātitatem quisq; patris v
mus uel matris seu filij p xpi nomine tantate cōtempta in om
qui xpō deseruit dilectionem sinceriss̄imam tūsit. ampliata etiaz
domoz atq; agroz possessione ditabitur. quisquis una domo p
xpi dilectione reiecta mynnera moasteroz habitacula tāq; pa
possidebit in quacunq; orbis parte uenit in sue domus iure scipt
des. Quomodo enī nō centuplum ꝙ plusq; centuplum recipit
qui decem uel uiginti seruorum ministeria inutila uel coactitia de
linquens tot nigerrimoz ac nobiliū spontaneo fulcitur obsequio
Sz hoc sō ministerio meruto ac fiducialiter p̄frūtur qui prius in
seruitutem fimitatis seipos suaq; oīa uoluntaria deuotione subdi
derint. Quisquis autem hec humilitate sincera consortibus suis ante
nō detulit quomodo deferri sibi ab alijs patienter admittit tū gra
uari se eorum obsequijs intelligat potius ꝙ foueri qui ascripe fratre
magis mult ꝙ recipe famulatum ‖ De p̄secutōibus admittis et

Hec tamen oīa nō cū remissa ‖ de fine sermonis 130
securitate nec cū merti oblectatione p̄cipiet ꝙ ꝙm verbū
dni cū p̄secutōibus. i. cū pressuris seculi huius ac sūmis
angoribus. Regnū enī celorum nō desidet nec remissi nō
delicati nec teneri ꝙ violenti diripiūt qui non alijs ꝙ vo
luntatibus suis preclaram inferunt violentiam. qui dreptione lau
dabili oīa se putiuz rerum uoluptate fraudantes p humilemodi ra
pinam regnū celoz violenter inuadunt. Et idcirco Saluator
ait nobis ampletandaz uoluntatū meaz formam tradens. Non
ueni inquit facē uoluntatē meā ꝛc. Quam uirtutē illi spāliter
exercent qui in cenobijs cōmorantes seniorū regimē impio qui
mihil oīo arbitrio suo agunt ꝙ uoluntas eoz ex uoluntate pēdet
abbatis ‖ Postremo ut iam disputacōis huius sermo claudat
nō ne obsero etiam in hoc centaplam gram euidentissimo qm fi
deliter xpō deseruit conseruitur. dnm p nomine eius a sūmis
principibus honorant. ac licet xpi humilitatem gloriam nō requirant
honorabiles tū etiam in p̄secucōnem angustijs iudicibus cunctis
ac potestatibus fiūt quorum ualitas nē mediocribus forsitan despica
bilis esse potuisset uel p obscuritate natalium uel p condicōne seruili
si in seculari conuersatione manssissent ‖ Pro xpi aut milicia
nobilitatis premio status calumniam cōmouere. nemo obscuritatez
generis audebit opponē. Quippotius illis xpi uilissime condicōnis
opprobrijs quibus confundi et dehonestari ceteri solent xpi famuli
gloriosius nobilitantur ‖ Tali lte Abraham sermone de illusoris
ire uel origine uel media disserit atq; oculis quodāmodo mētis
cogitacionis quas dyabolus auctor ingesserat palam ut insidias
posset ad desiderū ire mortificacōis attendit. Quo etia multos
licet incompto hec oīa sermone digesta sint credimus inflamādos ‖

— 781b
8
823a

De scriptis Boetij et quibusdam dictis eius. lib. 22. cā. 14

Boetius quoq; multa composuit. Tempore namq; eius
ut legitur exorta est hereses de trinitate. Sz xpē cōgre
gata omni synodo se subtraxit ne sibi ꝓter facundiam
eloquencie fause imponerent ut agēdē. Ob quā causam
cum suspectus a xpicolis habebatur composuit contra pos hereti
cos de stā trinitate libū unū ‖ Quādo autē Rex Gothoz Theo
dericus Romanā rem publicam armis minasset boetius plus oīb
ei restitit ‖ Postmodum accusatus ap eū ꝙ sollicite laboraret ac
senatū et rem publicā ab eius manibus eripet cū plibus alijs ꝙ

scriptus atq; in exilium missus papie pcarteratus est In carcere aute posito
qñ de gñe gloie ac rez mutatione doleret consolons ut medicinas tato
dolori nō tam sibi qñ alijs queret librū edidit de consolatione phie ondēs
gloriam et dignitatem reteraq; terrena nō vera bona ꝑ nichil esse Et
ideo nulli appetenda esse nec de eoꝝ amissione dolendum uel adeptione
gaudendum // Tandem vero longe collio fatigatus ab rpō Theodorico
peremptus est Anno dñi .xxx. ꝑ in Cronica // Preter hec ecia que pre
dicta sunt inuenitur scripsisse librū de disciplina scolarū et librū
de musica / De logica quoq; libros topicoꝝ et diuisionū libros ecia
categoricoꝝ syllogismoꝝ et ypotheticoꝝ et cōmenta sup aristotilis
libros et alia plura de quibus ad pns hic inserē placuit hec pauca
notabilia Boetius in libro categoricoꝝ syllogꝝ // Nemo si quid in
pueris disciplinis accepit ad sacre sanctū iudicet quodq; quidē rec
teneris auribus accomodatū senior phie tractatus illuminat // Idem
in libro ypotheticoꝝ // Nullum bonū est quod nō pulchrius elu
ceſcat si plurimorum noticia completur hoc in se obtinet primū
munus amicicia ut nolit habere solitarias cogitacones Nam qđ
honeste quisq; cogitat nulli pmptius qñ ei quem diligit confitetur
Idem in libro diuisionū // Cuius hoc nō videat plurimū ad bo
narum artium valere defectum si apud mentes hominum unusq; sit
desparo displicendi // De Cassiodoro senatore et flozibus eplarū
Eodem quoq; tempore flouit Cassiodorus cūs helyuādo .l.q.
prius Senator postea monachus qm Theodorici Regis vta
lie fuit Cancellarius et cepte eius multas fecit eplas qđ
diuersas psonas de negotiis ciuilibus Actor Idem sup psalmos
cōmentatus cl. tractus fecit / Librū quoq; de ratione arte elegantes co
posuit Et librū de orthoꝝphia De rebus eplis pauca excerpsi nota
bilia que hoc in loco inserui // Cassiodorus in prologo eplarū // De
utilitate est suasio que plus habet periculi qñ doctrine. Alteri multa
lectione satiatis aliter medicori gustatione sufficiens / aliud a litterarū
sapore iuuenis ꝑsuasionis causa loquendum est ut plerūq; sit pernicie
gemus vitare quod placeat doctis Idem in epla sua. Conuenit
sapientis dignitas est impiorum facinus recti ꝑsuasor est mores
iudex sub cuius ꝑdicabili conuersatione pudet more ꝓbabiles nō hre
Idem in .v. Principū valde est ut de vita substancia quibus competit
equa successio alij habundant affluant. alij paupertatis incōmodis
ingemiscant Idem in .vi. Decet quemq; honorem quem gerit nomē
moribus exhibere Idem i .xiii. Summus dolosus non arbitrū
sequitur impiorum qñ suas ꝓtus explicat voluntates debemus
omnes bene ferentibus ut eos laudis mē comitetur assensus Nam
si equorum cursus clamoribus incitant et insonantium manus
agitur ut a muttis animalibus velocitas expetat quātuncet ho
mines stimulari posse credimus quos ad laudis auditatem
natos singulariter inuenimus // Idem in .xiiii. Libentes
omnibus precamur assensum quatenus et usu iusta postentur
Non decet esse difficile beneficium quod nō patet facilitate de
trimentum Idem in .xv. Preclie sunt semp meritis seculi
tates absentium Et quodam modo videt otiosus in delictum trahere
que nō potest culpam euadentis insultacone terrere Idem i
.xx. Regnantis facultas tunc ditior sit cū remittit et acquirit
nobiles thesauros fame neglecta vilitate pecunie // Idem .xxiii.
Maiora principem decet tribuere qñ a seruente videat aut episse
Idem i .xxiii. Latet sub otio laudabilis fortitudo Et dum se
ꝓbandi non habet spatium occulta est lux tota meritoꝝ / Quod

in iuuentute nō discitur in etate matura nescit. Maior in cōseruandis rebus q̄ in queriendis adhibenda cautela est. Idem in xxvm //

Procliuior semp ad miracula via bonis mentibus patet. // Liber xxvm

Sancti petri apli clauem a sa- De clauo aurea sancti petri eidem
cratissimo eius corpore tulisti. i li° vj° theophyste et andree. 46.
de qua vt clauo hoc est gestum quod narro miraculum
dum eam quidam longobardus ciuitatem ingressus in transpada
nis partibus inuenisset. quia sancti petri clauus esset despiciens q̄ p
eo q̄ eam auream vidit frater sibi ea illa aliquid aliud uolens educit
cultellum, ut illam incideret. Cum mox cultellum cū quo eam per
partes mittere uolunt arreptus p spiritum sibi in gutture defixit. eadē
hora exanimatus cecidit. Et dum ille rex longobardorum Autharith
atq; multi eius homines adessent. et ipse qui se protulerat sursum mortuo
olahius vero sursum iaceret in terra. factus est omnibus uehementis
simus timor. ut eandem clauem de terra tolere nullus presumeret.
Tunc quidam longobardus catholicus qui strebatur oratione et ele
mosinis deditus ariulf nomine uocatus est. atq; ipse hanc leuauit
de terra. Autharith uero pro eodem miraculo aliam clauo auream fecit
atq; cū ea pariter atq; ad sepulcrum memorie deferendam meū tulisse mirum
quale p eam miraculum contigisset. // // libro xxvj

Non deus nō ppter opa sapientiam suam diligit q̄ etōuerso. // 2.
Homines sepe solent diligere sapientiam suā ppter opus. nō opus
ppter sapientiam sicut est ars agricolandi. texendi. pingendi
et tetere huiusmodi. Vbi pfectus artis iudicatur inutilis si cōtem
quatur in ope fructus utilitatis. // Absit autem ut credam
q̄ deus sapiaz suam ppter opa que p illa fecit diligat. q̄ potius opa
opa sua. non nisi ppter illam amat. Preterea cū dicit. Hic est filius
meus dilectus in quo mihi complacui. nō in terra aut in celo. non
in sole et luna ceteris hiis et ista si suo modo placita sint tibi nisi in ipso
p ipsum placere non possunt. Tanto enim amplius amore meo dignia
sunt. quo citius accedunt. // Beatitudo quidem
nisi rectius q̄ in summo bono collocatur. // Deus igitur solus et ipse
et principaliter beatus est. Beatus autem quomodo esse potest. cui
deus ipse nō placet q̄d est. Si igitur pater et filius et spūs patris et
filii unus sunt et unus deus sunt. cui in solo deo vera beatitudo sit. necesse
est ut et spūs amet seipsum. et ad imaginem quisq; alium. Neq; enim bea
titudo veraciter dici posset. imo potius summa infelicitas foret
si p contrariam voluntatem se diuiderent. et p eandem naturam
ab inuicem separari non possent. Sicut igitur natura unius sunt pater
et filius et amor patris et filii ista quoq; voluntate et amore unū
non esse non possunt. Uno amore se diligunt. quia unum sunt. nec aliud
est quod quisq; amat in altero q̄ quod quisq; amat in seipso. quia nō
aliud est quod quisq; in altero q̄ id quod alter est. Quod pater diligit in filio
hoc idem filius diligit in seipso. Et quod amor patris diligit in filio
hoc ipse filius diligit in seipso. Et est ingenit filius meus dilectus
in quo mihi complacui. hoc est quod mihi de me placet in ipso est
ego ipse non est. hoc quod ego sum ipse est. Quia enim aliud q̄ ipse nō
sum ego ipse mihi placere non possum. Quicquid mihi placet in ipso
et p ipsum mihi placet. Ipse est enim sapientia p quam facta sunt omnia
in ipso eternaliter disposuit quicquid temporaliter fieri. Et tanto amplius
unumquodq; opus meum diligo quanto perfectius illud ipsum dispositioni
concordare video. Nolite putare q̄ ipse tantum sit mediator in re
conciliatione hominum. quia p ipsum etiam commendabilis et placita

sit aspectui mee conditio oīm creaturarum In xpō examino cuncta opa mea que facio et nō amare nequeo. quod mihi cor simile illi quem amo. Solus ille me offendit qui ab eius similitudine recedit Si ergo vultis michi placere estote ei similes spīm audite Et si forte ab eius similitudine male agendo discessistis ipīm imitando redite In xpō dat² p̄ceptum ut psistatis. consilium ut redeatis ||

Qualiter ꝓficere debet vita hoīs ex contemplatione .13. li. 31

Quid autem nobis ꝓdest si in deo cognoscimus maiestatis celsitudinem et nullam inde nobis tollimus utilitatem? Appareat ergo q̄ ibi sumus. appareat quid ibi videmus. Si ibi videmus potentiam apponamus lucem timoris. Si sapiaz apponamus lucem dilectionis. Potentia terrentes ad timorem excitet. sapia ignorantie tenebras expellatos illuminet. benignitas frigidos calore caritatis ifla mmet. Tres ergo dies sunt invisibilis lucis q̄ibus intus spūalis vite cursus designatur. Primus timor. 2ꝰ veritas. Tertius caritas. Primus dies solem suū habet potentia. Secūs sapiam. Tertius benignitatem. ꝓtēdit ad patrem. sapia ad filiū. benignitas ptinet ad spīm scm. Boni dies isti qui mēs tuscunt. De illis ꝓphēta ait In diebus meis multiplicabo Isti dies hominem impleri possunt in futuris supplementibus. ptes non tuscunt vbi numerus in augetur claritas multiplicatur. Primi hoies sub pcō constituti p legem increpati sunt et repezunt deū timere iudicem. quē cognouerunt iniquitates spūs ergo timere hoc iam erat cognosse. Iam dies erat ꝑ nerdū clarus. quia peccati adhuc te tenebris caligabat. Venit ergo dies veritatis dies salutaris qui peccatū deleuerat claritatem pristi diei illuminaret et timorem nō tolleret ꝑ in melius commutaret Sz nerdum plena erat claritas donec adiungeretur veritatis claritas. Nam ipa veritas dicit Cum aut venerit ille spūs veritatis ipe vos docebit oīa veritatem. Iste tres dies sunt. dies timoris qui manifestat malum. dies veritatis qui aufert malum. dies caritatis qui restituit bonū. Iocate ergo de die in diem salutare eius de his dicit Esse. vnificabit nos post duos dies ꝛc. Sicut ergo ipe ut nram in se et p te salutem operatur tres habere voluit ita et nobis ut nram in nobis p ipīm salute operetur tres dies dedit Ideo em sexto die mortuus est septimo die in sepulchro iacuit. Octauo die resurrexit ut similiter modo p̄mū poterimus in die suo p timorem nos a carnalibus desideriis forasdocidat Deinde sapia in die suo mtus in abstinendo contemplacōis speculat. Postremo de pignitas in die suo p desideriū diuini amoris vnificatos congere faciat quia sextus dies ad laborem. Septimus ad requiem. octauus ptinet ad resurrectionem ||

De duplici amore et spūalibus mansionibus arche Idem in libro de arcta hoc p̄mo .15. ||

Erat vnū et verū bonū hoīs plena et ꝓfecta cognitio sui conditoris ꝑ quem vs a facie dei fact⁹ est vagus p mortalitatē corruptibilitatem. ꝓfugus p peccatum constat Cuius voce erga illud apte subiungit² Cum meuerit occidet me. Cuius mentis diuino desertam auxilio quecūq; temptatio inpetierit subuertit Cor ergo hoīs quod pius amori diuino effectum stabile ꝓstitit et vnū amando vnū mansit post q̄ p desideria terrena diffluere cepit q̄ in tot diuisum est quot ea sunt que concupiscit Sicq; fit ut mens que veri boni gustare nescit nūq; valeat esse stabilis. quia desiderii sui finem in his que amplectitur nō inuenies dum semp se desiderio extendit sceleris. quod consequi nō valet nūq; requiescit Huius mūdi amor in principio dulcis esse videtur ꝑ finem habet amarū. Amor vero dei ab amaritudine incipit ꝑ ultima eius dulcedine plena sunt. Dies namq; homo idest carnalis p̄mū bonum vnū ponit ꝑ sponsus nr̄ postremo. Si deū amare cupimus p̄mū eum cognoscere satagamus || Tanta e em spēs pulchitudinis eius ut qui potuerit eum videre nō possit nō diligere. Tres mansiones

in archa signt tres ordines fidelium qui sunt in scta ecclesia. Quoz primi
vtunt mundo licite tñ. Secdi fugiunt et obliuiscunt mundum. Tercii
iam obliti sunt mundum et hij sunt ppinqui deo. In inferioribus
archa cotrahitur in superioribus dilatatur hoc significat q in scta
ecclesia maior est nūs carnalem vitam ducentium q spiritualium
vita ut semp quoto pfectiores tanto sint pauciores. Et in supmo ad vnū
cubiti mensuram archa cotrahit. quia xpūs caput ecclie sue qm est
scs sanctorum p̄nāz consimiles nō hoies est. Secdm illam sententiam
qua intuentes altitudinem arche distinximus in v mansiones. hec sūt
v status tres priores vite et duo futuri. primus illoz hominum qui di
cunt carnales. 2us illoz qui animales. tertius spualium. quartus aiaz ex
utaz a corpore. quintus in aia et corpe resurgentiuz qui supremus
est et cubito supremo contigimus. quia tunc omnes desiderioz in vnū finem
ad vnū referemus. De archa intellectuali q̄ constituitur in corde de in
n hoc quodārtenus racionalis aia similitudinem habet. Lo. xo. Lg.
creatoris sui. qua sicut in mente diuina omnes rerū cause eternaliter
sine mutabilitate et distinctione temporali subsistebant. ita etiā in
mente mea preterita presentia et futura p cognitionem simul subsistunt
Si ergo p studiū meditacōnis assidue cor meum inhabitare cepimus
iam quodāmodo tpales esse desistimus et quasi mortui mundo facti
mtus tmi deo viuimus. habeamus ergo rectas vtiles et castas cogi
tacones. qua de tali materia fabricabimus archam nram. Ista sūt ligna
que in aqua missa natant. in igne posita ardent. qua talles cogitatio
nes fluxus carnalium delectationū deorsum nō premunt q̄ flamma cari
tatis intendit. Postea bituminabis archam tuam intus et extra.
Nullatenus em in secreto conscie tue suauiter pausare poteris nisi pri⁹
malos et eos p mansuetudinem tolerare et intus dicentes. p caritate
nō odisse. Bitumen calide nature est et nascit de terra fulminata et
caritas procreatur in aia timore diuini iudicij. Archa diluuij cordis
nri secretum est in quo latere debemus ab strepitu hui⁹ mundi. Sz
qua nre condicōis infirmitas diu nos in silencio minime cotempla
tionis pausare no patitur. ostiuz significat cogitū p opacionē fenestra
rum qui fit p cogitacōnem. Ostiū deorsum est. fenestra sursum.
hinc actiones ad corpus ptinent. cogitaciones ad aiam. Hinc est q̄
p fenestram aues ejecerunt. p hostiuz boues et bestie. Iz aut p aues
animi significentur. et p homem corpus habemus in libro Job ubi
dicit. Homo ad laborem nascit et auis ad volatum. Cum ergo nati
simus in hac vita ut scm volumus aiam p cogitacōnem sublimare
necesse sit corpus p exercicia laboris attere. Iz vero hostiuz in la
tere positum dicitur. hoc significat q̄ mens a secreto cordis nri p opacū
esse debemus exposito intencionis q̄ ad aliquid ostende nō curantes.
Actiones alie sunt. De cogitu actionis et cogitationis. Lo. Lg.
carnales. i que ad vsum corpis ptinent. alie spuales. que ptinent
ad instructionem mentis. Sd vtraq; boni et mali exeunt. Quatuor
modis cognimus p contemplacōnem. Primus modus est quo considera
mus omnes creaturas q̄ sint ex se. et inuenimus omnia nichilitatem. qua
omne creatura sicut de nichilo ad esse venit. ita cita corrupcōna mutata
tione iudicat. qua citius inde est ad nichilū tendit. Secdo quando co
sideramus quid sit ex dono creatoris et reperimus in eo dine pōnis
similitudinem. qua ipa que p sua condicōne mutabilitati subiacet
dū hoc ex beneficio creatoris accipiunt ut minus esse desinant
quodāmodo opus tpale eterni opifices imitat in stabilitatem. Tertio
quando consideramus. quomodo vtatur deus misterio creaturaz ad nr
dicta sua implenda. siue p sua misericordia beneficia largiendo. siue pro
nris meritis castigando sue iusticia. In hoc genere cotemplationis audimus
omnes creaturas tribus vocibus nobis loquentem. prima vox dicit Attende

Secda dicit Redde · Tercia dicit fuge Atrpe beneficiū · redde debitū · fuge
supplicū · pma vox est famulantis · 2a admonentis · 3a cōminantis
Vox famulantis est Celum dicit ministro tibi lucem in die ut vigiles
tenebras in nocte ut pauses Ego ad oblectacōnem tuam · gratas tempor
vicissitudines pario · teporem veris et estatis · feruorem autūpni plenitu
dinem et algorem yemis · Ego alternantibus meremantis diez̄ et noc
tū spacia simili racōne dissimiliter potendo ut et varietas tollat fasti
dium et tibi pariat oblectamentum · Aer dicit Vitalem tibi prebeo flatum
et omne genus auiū ad tuū nutū obsequiū · Aqua dicit Potum tibi pre
beo sordes purgo · arenam rigo et diuersor genera piscium ad tuū esum
ministro · Terra dicit Ego te porto ego te nutrio pane conforto et vino
letifico Omnigenis fructibus oblecto · diuersis aūalibus mensas tuas
repleo · Vox commonentis est · Arundo dicit Vide homo quomodo amant
te qui fecit me ꝓpter te · seruio tibi quia factus sum ꝓpter te ut et tu ser
uias illi qui fecit et me et te · me ꝓpter te · te ꝓpter te · Si sentis beneficiū
redde debitum · Atrpis benignitatem · redde caritatem · hoc tribuit et exi
git deus · Vox cōminantis est Ignis dicit A me cōburēris · Aqua dicit
In me submergeris · Terra dicit A me absorberis · Superemus dicit a me
deglutieris · Quia quis creatura sicut ex condicōne sua homini famulat
sic etiam peccatoribus ꝓ malorum meritorū conscientia cōmutatur ut i
singulis creaturis ꝓpeti timeant quod se meruisse cognoscunt · ¶ Quarto
modus est quo in eis cogitamus · non nalis infirmitatis subsidium
ꝛ libidinis oblectamentum · hoc oculo eua ligni vidit et comedit ¶

De adaptacōne exitus corui et columbe · capm̄ xx·

Quia hoc modo ꝓ cogitacōnem exeunt similes sunt coruo qui red
ut sus non est · quia dum foris quod male delectat inuenerunt ad
archam conscientie amplius redire noluit · Reliqua vero tria
contemplacōnis genera in exitu columbe figurata sunt que
vacua exiuit ꝛ vacua nō rediit · quia foris inuenit quod intus non
habuit Nec in foris amauit quod intus detulit · Paulus olim vrētis
bonū mentis affectum demonstrat · quia sepe sancti viri quo magis foris
opa diuina aspiciūt tanto magis intus in amore conditoris viuidescit
In primo ergo materia vanitatis inspecta in nobis generat contemptum
mundi In secdo simulachrū racionis laudem dei In tercio instrumentum
dispensacionis timorem et amorē dei In quarto cupiditas mentis mē
libidinis · Hinc ysa[i]e ecclesiam taceamus ne egrediam[ur] temere · Nemo
de conscia sua confidat · 2ma intus virgo intus casta · intus columba ·
fuit · ꝛ quia columba fuit seducta nō huc cor · egressa foras colorē pa
riter cū nore mutauit Que i oppositum ꝓ quia nō ideo exiit ut
corrupatur ꝛ in quia temere exiit pudicicie sue dampna etiam in
vita sustinuit · Cui aūt subuolauit cōglutinauit eam sibi hoc est
cadauer inuenit et amplius ad archam redire noluit · Tres mansiones
in intellectuali archa significant tria genera cogitacionū · Rectum
vtile · necessarium · Sz inter has omnes precipue vna est nam · i · caritas
que nos deo cōiungit · Et ideo in supremo archa ad vnū colligitur ut ia
vnū cogitemus · vnū expectentes · vnū desideremus dnm ihm̄ oēm
In pma ergo mansione est cognitio In 2a opus · In tercia virtus In sup
premo premium virtutis dns ihs xps Hos gradus habes in psalmo vbi
dicit Bonitatem et disciplinam et sciam · si cōuertas · sciam et disci
plinam et bonitatem doce me dne ihu xpe ¶

De seminatione et effectu arboris sapiencie Ex iiij° libro

Per timorem seminatur sapia · quia timor dni principium sapie
Ꝓ gram rigatur · ꝓ dolorem nutritur · ꝓ fidem radicatur · ꝓ de
uotionem germinat · ¶ Deuocio est feruor bone voluntatis quem
mens cohibere nō valens certis manifestat indiciis · Hec diuiditur
in tria · in zelum · et cōpassionem · et benivolentiam · Zelus est dū ꝓ amore

iustice defensorem ultro se offert aīmus calumpniam veritatis pati non sustinens. ¶ Compassio est quo miseriis aliorū condolemus. Benivolentia est quo pompta voluntate beneficia rogata annuimus. ¶ Sexto loco sapia p cōpunctionem oriz. Preterea vero querenda est sapientia. Nichil enī melius est. Et ideo indignus est sapia qui aliud p ipam q ipam obtinere intendit qui nō ut possideat q ut vendat instituat. Sapiaz que rit. Preterea sc̄ps est sapientia qui sapiaz pro humana laude qrit simul esse cōmittitur. pditori Jude qui ōpm vendidit. Igit² p timorem cōmis de terra nra. p gratiam de cognacōne nra. p dolorem de domo patris nri. p fidem et devotionem dñm sequimur ac deinde sexto p dū terra nobis promissa p cōpunctionem demōstratur. p timorem relinqm tensum terrenū. p gratiam et dolorem mutamus affectum. p fidem et devotionem cōfirmamus animū p cōpunctionem inuenimus desideriuz. ¶ Egressis aut de terra nra alia terra a dño ostenditur quando nobis pferte huic mudo mortuis quedā iam de futuris gaudis quasi de longe odorare cōceditur. Afflatus enī spūsc̄ insoluto gaudio a nimus hylarescit et mirat² quale ad gustandum esse possit. quod tā mire etiam p odorem reficit. ¶ Septimo loco p desideriuz crescit sicut cōpuncto incendio compatur. Ita desideriū simile est fumo qui de incendio nascitur. Postq aut p ignem cōpunctionis rubigo peccati a mente fuerit cōsumpta et ille interni fulgur in corde micare cepit. cōfestim animus in quāz contemplacōne speculam sublequatur. ibiq quodāmodo in superō altior effectus quādam ut ita dicerim lucidam regionem et terram nouā eminus pspicit. Ayratur igit̄ se in vno quo pstratus iacuit. miratur sup se in summo quo elevatus tendit. Gaudet se iam tantuz evasisse quod dolunt dolet se tantum adhuc abesse ab eo quod diligit. Cōtratiz igitiz festinat ascendit crescit p desideriuz. ¶ Et quādm virgula fumi quo magis surgit tollit. tanto amplius extenuatur. ita celestibus appinquans et omnez terrene cōcupiscentie nebulam evaporare totus spiritalis efficitur tandemq se humanis subducat aspectibus dum ad terrena ista id ē visibilia cōtupiscenda amplius exire recusans intus in abscondito faciei dñi gloriat². ¶ Octauo loco p caritatem roboratur. Caritas similis est vino qui quos inebriauerit reddit hylares audaces fortes obliviosos quodāmodo insensibiles. ¶ Nono loco p spem vret. Est enī spes quasi memoria quedam inuisibiliz gaudiorum que in corde hoīs recondita calefacit illud intuitus et non sinit arescere frigore infidelitatis in hyeme putris vite. ¶ Decimo loco p circūspectionez frondescit et expandit ramos. In cōtemplatiuis in altum surgit. In actiuis in latiz se expandit. ¶ De illis qui ramos expādūt in altū et nō in latū. ¶ 9

Sunt vero nō nulli qui p quietem diuinitus sibi concessam primo multum in cōtemplacōne exercent̄ q dum vident alios simpliciores fratres terrenis actiombus occupari eos in comparacōne sua despiciunt. Et dum ipi steriles sunt a bono ope. bona trī opa in alijs nō ptimescunt iudicare. Necesse enī est ni oculis eoz vilescant facta aliena qui de suis meritis sentiunt immoderata. Nec fieri posset ut vita aliena iudicare presumerent nisi prius in se tumuissent. ¶ Que tamen superbia primo se palliat sub specie boni zeli. et psuadet decepte menti non esse spectum amatorē iustitie qui consensum prebet culpe aliene. Cū autem delicto alieno omo consentire qui negligit dum potest delinquētem arguere. ¶ Hoc igit² male mens deuia errore decepta totam se curiositati dedit. et paulatim crescente morbo dū primū errata alioz immoderata psequi desiscit. ¶ Postremo ad hoc deducit² ut quicqd viderit uel aptē calumpniari uel sinistre interpretari conet. Et si forte.

a— subtrer

aliquos pro cõi vtilitate aliqñtulum sollicitari viderint hos cupidos uocãt
Quos pudos esse pspexerint auaros nominant. Eos autẽ qui se affa
biles et hylares omnibus prebent vitio adulationis miserime dicunt
Illos uero qui sepius tristicia vultu preferunt inuidia tabescẽ cẽnt
et quos alacres et deuotos in mistrando pspexerint leues et mquietos
esse asserunt. Quos debiles aut ḡues inuenerint quasi pigros et
merces accusant. Abstenios morbo yporisis laborare. Et eos q plus
necessitati indulgent luxui deseruire existimant. ¶ Hunc quidem errorem
multiplex cõfusio sequitur. Mala siquidem et pestilens curiositas quesẽtũ
alienis inuidere cõtendit. Sepe quis michil inueniat quod iuste
reprehendere possit. Prisa tñ suspicari nõ desistit. ¶ Si vero aliquid digni
reprehensione inuenerit statim tumida mente nõ ad cõpassionẽ ꝑ ad
contemptus trahit. Contemptus aũt iram excitat. qua typo sup
bie inflatus animus intollerabile esse credit quicq̃ ab eo sustinet quem
despicit. Deinde ira in indignacõnem crescit. indignatio in cõtumelias
cõtumelia odiũ parit. Inuidia vero animo tediũ gignit. et suffocato gau
dio mẽte in semet ipa conscientia tabescit. Fit sibi ipi ḡuis animus et
quasi plũbum immobilis pmanens sursum erigi non valet. Et qui
prius pẽnis contemplationis celos penetrare consueuerat. mẽ graui
pressus ponderi subsidere tradit. Phorruerit tenebras suas quas intus
patitur. Et si possibile esset. aufugere uellet semetipm. Igitur relicta
conscia foris funditur terrenis se immiscet actionibus. ut uel occupata
obliuisci possit malorum suoꝝ. Et qua leuius esse iudicat omẽ malum
corpo ꝑ intus tolerat. iam miser grauiores dolores sue occupacõnis foris
amat. Et qua veram dulcedinem longo tedio palatum cordis gustare
didicerit. carnalis cõcupie acetu siciens aia cum desideuo bibit. Igit
iste qm p sapiaz exercuerat de altitudine sua superbiuit. Et ideo bonus est
ei ut pereditur. et assuescat in latũ expandere ramos suos. Bonũ est
tur et exteriora dispensanda suscipiat ut dum exp̃imento ꝑ difficile
sit p officiũ exteioribus inseruire. Et tñ p desideriũ interiora non dese
rẽ. Et cum se ad curam suscepti regiminis impare esse agnouerit
tunc erat q de his sensisse debuerat quos pius in eodem loco positos
inconsiderate despiciebat. Desert esse prudens. et circũspectus et nõ tor
pescat ocio. ut ante periculum aliqñ ꝑuenerit. ner solum quid eueniat
ꝑ quid euenire possit attendat. ¶ De exercitio circũspectõis qd sit in ḡtuor

Quodi quibus circũspectio exercet sunt quatuor timor. ¶ Ibo.
cura necessitas affectus. Timorem ambitus prelatandi. Cu
ra est sollicitudo euadendi uicemodi adipiscendi. Necessitas
est debitum dandi aut indigencia accipiendi. Affectus est desider
ꝑfruendi. Timor premit. cura trahit. necessitas ligat affectus vul
nerat. Igitur ira dei pre timore premit. Vanitas mudi curas supflu
as immittendo deorsum trahit. Infirmitas mre condicõnis diuis hos
necessitatibus ligat. Inuidia diaboli illicitis desideriis nos inflamãdo
vulnerat. Sz in his omnibus dei sensus exercetur ad premiũ. Et tunc
quoq ei mala subiecta seruiunt cum eum affligendo ꝑbant nõ subuertit
quia cõflictus victoriam exercitia sunt virtutuz. Et sicut sepe cadendo
discit homo aliter gressum figere et caute ambulare debeat. et in
conflictu belli qui frequenter plagatus est cautius venientem ictuz
excipit. sic qui a diabolo sepe decipitur subtilius postmodum versucias
eius deprehendit. et machinatones subuertit. Et hoc est quod multos
videmus post magna frelera ad virtutũ summa conscendẽ et tota vir
tute omnes diaboli conatus cõ se erectos attere ut in quo se ꝑius uicisse

gaudebat iam no spoliasse sed contra se potius eos armasse videat. Ex tribus. i. timore necessitate affectu nascitur quarti. i. cura. Quod eñ timemus incidere sollicite studemus euitare. Et quod dolemus ad esse sollicite studemus a nobis remouere. Et quod desideramus adipisci sollicite studemus obtinere. Et sic post affectionem passionis sequit cura sollicitudinis. Et post sequitur conatus in exercitio operationis. et p hoc tollit cautela circumspectionis. Et quia ex vicio mē corruptionis magis solliciti sumus p eo adipiscendo. qd fuerse supimus uel eo euitando quod supfluū formidamus. fit ut cautelam circumspectionis in bonis studiis compare negligimus. p mala studia facile despicimus. Sepe qñ aīe mortem non metuit mori in carne ptimescit. Propter quod ad euitandis laborant homines que seruus dei nō solum fugienda nō sunt ymo etiā nonnūq̄ tu fructus eorum agnoscitur appetenda. Similiter sepe homines p̄ter naturalibus desideriis adimplendis plurimos labores graues. et amaros libenter tollerant quos p amore eterne vite uel ad modicū subire recusant. Et dum p experimenta veri multa discut quasi ex ipa occupatōne sua prudentiores fiūt. Sz tales aliquando miseracōne diuina ab errore suo reuocati in bonis agendis tanto cautiores fiūt. quāto in malis prius studiosiores extiterunt. Unde manifeste ondit̄ etiam hoc eis p̄fuisse. quod ad tempus delicti videbant. Propter quod supius dictum est quatuor esse que exercent circumspectionem. timorem vz curam. necessitatem affectum.

De subdiuisione illoz quatuor. 81

Tres sunt timores. mundani uel carnales. timor utilitatis. timor pene. timor mortis. quoz singuli curas suas generant. Necessitas autem duplex est. alia in debito dandi. alia in indigentia accipiendi. Aliter em̄ debitum necesse est tributū dare cesari aliter necesse est dare estas ventri vtq̄ tm̄ exactor est et cesar et uenter. Utrūq̄ tributū est. et esca et pecunia. Sz si prius considerare uolumus minus nocet cesar tollendo pecuniam q̄ uenter accipiendo escam. Cesar semel auferendo pecuniam sollicitudinem tollit. Uenter aute sine intermissione exigendo escam magis nos sine sollicitudine esse permittit. Cesar auferendo pecuniam magis nos allectat. Uenter accipiendo escam. et corpus nr̄m paulatim et animū granat. Cesar auferendo pecuniam p paupertatez humiliat. Uenter accipiendo escam p habundanciā ad vicia nos inflammat. Et ut breuiter concludam ego p omnia miserabiliorem video esse eum qui seruit uentri q̄ illum qui seruit cesari. Necessitas que in debito dandi est multis modis accipitur. Debent em̄ prelati subiectis pudenciam. subiecti prelatis obediaz. equales equalibus caritatem. fatua sapientes. insipientibus doctrinam. diuites paupibus alimoniam. Et sicut de timoris dictum est sic etiam singule utilitates generant suas suas. Affectus est desiderium p̄fruendi. Bona desideria sunt spiritualia. mala sunt carnalia. Spirale desiderium quasi vinū dulce suscipit inebriat. Carnale quasi vinū amarum et nitoxicatum in furorem uertit sumentē. de illo dr̄ Calix d̄ni inebrians qm̄ preclarus est. De h aut fel draconū ue e. ī.

De flore et fructu arboris sapiencie tam. 82

Post hec arbor sapientie per disciplinam floret. In flore tria sunt. spes species odor. Spes ea p similitudinem in bono ope inuenimus vlā futurē que ea p similitudinem in bono ope inuenimus vlā futurē retributionis premiū expectatur. Species exemplum fulget. p odorem demulcet. p virtute fructificat. Fructus bon operis virtus occulta est recte intentōis. Unde quisquis vacuus a virtute boni op̄is in oculis hominū foris exhibet. velut arbor est que sine fructu florem p̄ducit. Inchoata virtus no p̄fit. nisi ad finem

perducat. P mortem tarpit ut ad cōuiciū Regis eterni trāsferamur
Ibi cibus dr erimus. qnia ei complacebit in nobis Et rpē cibus nr erit
qnia nos delectabimur in rpō ut illud pphete compleatur in nobis
Satiabor cū apparuerit gloria tua. ¶ Concludamus ergo summa
pfectionis hūn et dicamus P cōtemplacōm cibat dr qua psal-
dicit Adimplebis me letitia cū vultu tuo. delectacōnes in dextera
tua usqz in finem ¶ Ete arbor sapie nre p xv. hūs usqz ad sūmū
mrementum puenit De edificatōne templi in corde hois Ex iiij
Locus in quo edificari optcat domū dni est cor ¶ lib. iij.
homis / materia / cogitacōnes mūde Nemo se excruciet Non est
necesse maria trāsire et ignotas exquirē regiones ad compandos
lapides preciosos et marmora electa nec cedros exciscas in Liba-
de Libano p alta maria nauibus cōductis aduchē aut mūltā artificum
milia congregare. qui et thesauros regum attenuare possent. Nichil
horum a te postulatur inte et de te fabricabis domū dei Artificium
autē dnorū est dei vz et hois. Deus em qm dignatur cuz hoīe hītacūlū ppārare pp P mde nō debz ho
non dedignari sibi cū hoīe hītaculū ppārare pp P mde nō debz ho
suam impietaz aut infirmitatez cōsiderans desperare q̄ cum potius
hm scriptz bpārī dignetur attendere ¶ Deus em est virtus et sapiā
et non potest aliqs aut cū virtute deficē / aut cū sapiā ignorare
maxime cum idem rpē sit qui et nobis opantibus bonū cooparī et nō
opantibus ut velimus et possimus opari bonū largitur ¶ In om
edificatōne tria sunt precipue cōsiderāda. ordo dispositio et definita
dimensio. i. principiū hui et finem et determinacōnes. Sup igit
mūt ut inquiramus qualem esse optz ordinem et dispositionez cogi
tacōnū nrārp ut ex eis construat domus dni Nam qm res mundane
quas mōdmate appetimus infinite sunt cogitacōnes quoqz quas
de ipārum rerum memoria intuitus excipimus finite esse nō pūt
Nam p singula momenta alie ex aliis exorientes multipliciter pcrit
nec rpī nos apprehendere valemus quo ordine q̄ ad quos ad cor ven
unt aut a corde recedunt. P mde si ordinatas et stabiles ac quietas
cogitacōnes habere volumus. ab hac imoderata distractōne corda nra
cohibere studeamus. hoc autē fieri poterit si certas quasdam et de
terminatas res nobis prestrabamus in quibus assidue et intencio
cordis nr versari et meditacio exerceri possit. Tria em sunt. v. per
infinita distrahi in eodem tp ptsse moderate vagari. Quoz vnuz
habere non possumus vnū habere nō debemus Et id circo hor sdm
hūp est ut qnia adhuc uere corde stabiles esse non possumus interim
saltim ab immoderata distractione corda nra colligamus ut dū sp
nitimur minus mstabiles fiāt sp magis ac magis mcipiamus vera
stabilitatem imitari. Et ut gd loquimur p exemplū manifestius
fiat in ymo ponamus mundum. in sumo deuz in medio collocemus
humanuz animū ¶ Deinde consideremus deorsum in mundo istos
magnā quidam et horribilem omz rerū confusionem et infinitā
humanaz mentiuz distractōnem. sursum aut apud deū petrum
et incōcussam stabilitatem. Post hec ymaginemur quasi humanū
animū de hoc mundo sursum ad deum ascendentem. et ascendendo
magis ac magis in vnū se colligentem Et tunc pspicacius videre
poterimus formā arche nre que in ymo lata fuit et sursum in
angustum succrevit quousqz ad mensurā vnius cubiti in cacumine
sui pficeret ¶ De revocatione sponse ad sponsum. Ex
Primus homo postq̄ foris aurem ad suasionez serpentis
aperuit. aurē intrō ad vocem dei clausit. Cuius ergo au
ditum intus pdidit quo deū loquentem audiat revocans nos
deus ad se foris clamat. Sz cū loquit semp qi occultari volens se

subtrahit. ut meterem humanā p hoc quod loquit. ad se āmoneat Et p
hoc p se occultando fugit ad se trahit. Veritat eñ desiderū mtīs
ut adiceat. qua loquendo amorem suū in nobis excitat et fugiendo
ut se sequamur inflāmat. ¶ Tale est eñ cor hoīs ut si qd diligit
ad plenū nō valeat ampliꝰ desiderio ardescat. Sic in cantico
canticoꝝ sponsus venit stat post parietem aspicit p fenestras
et cancellos ut quasi lateat et nō lateat. Mittit manū suam
p foramen tangit sponsam et sono depressō voce tenui uocat eam
et dicit. veni Illa aut audit sponsum adesse surgit mox. festinat aperit
brachia ad amplectendum parat. inquisit aia eius. feruent precordia
eius. exultat. gaudet trepidat. Cū ille cum teneri putatur. declinat
et subito. quasi de medijs elapsus amplexibus fugit. Quod est hoc
dū nō queritꝰ queri. dū nō uocatur venit. dū aut queritꝰ declinat
et dū uocatꝰ fugit. Si nō diligit quare venit. Aut si diligit cur fugit
Diligit aute et ideo venit ꝙ quia hic nō diligit ideo fugit. hic nō diligit
i hoc mundo in hoc exilio ꝙ vocat nos ad terram suam. ad patriam
suam. qua nō detet talis amor patriam istam tantillo amoris cet
vilitas regionis. Jocundus amor amenū querit locum Ideo cōmendat
nobis terram suam Ideo laudat patriaz suā Ideo dicit Florez apparuerunt
in hoc mundo natura ita a deo ordinata et instituta fuerat ut aia que
corpi preerat p sensus quidem misteria corporis foris impleret ꝙ intus
p creatorem semp ad creatorem suū intenderet et mihil foris ageret
quod ex eius dilectione nō procederet et ad eius dilectionez nō pduceret
ita ut omez actum et caritas imperaret et recte disponeret et sensus in
plerent atq; pficeret Sz postq; inuento preuaricatore mūs fuit a
facie dñi factus est cetus p ignorantiā mentis. instabilis p con
cupiscentiam carnis Cunctis abillo in omez posteritatem tñ fluxit
vndosa mala exorta sunt p inde post illam primā veniā condicionez
que facte fuerant ut stantibus subessent necesse erat aliud facē que ce
dentes exigerent Que tanto priꝰ digmora sunt quāto magis sacra
et quāto dignitate precedunt tanto pluriori tempore curarunt. Illa enī
sex diebus facta sunt Ista sex etatibus pficitur hoīz reparatio ¶

De illis qui in archa nō soluuntur ꝙ pemit. Ꝫ H.

Considerare possumus tres maneries hominū In diluuio siue
archa sunt infideles quos carnis desideria inuolunt qui ītes
hant vitā tristitiam aliam esse nesciunt In diluuio archa hui
ꝙ ea nō manent hij qui vitam immutabilem esse penitus credere
fidelerunt ꝙ temporalia rerū delectationi animū suuz subiecit. Nā ibi
quisq; sui interiorem hoīem habitare dī ubi cogitatione cōuersatur
Istaq; hij qui delectationem cordis sui in vanitate huius mūdi consti
tuunt quos archam fidei habeant futuꝝ tū naufragāe sunt vt tacea
mus quos archam fidei amatores quot modo literatos certissimus qui ad ami
cetereq; mūdi amatores vocari uolunt et cū ceteris fidelibus archaz intrant et de sacrificijs
xpi participant in quoz cordibus semp est memoria saturni et iouis
et hercules socratis et platonis et aristotilis q̄ xpi et sanctoꝝ eius magis
poetaz diligunt et veritatē scripturaz odio negligunt aut quod
peius est vrident et cōtemnunt Ego eos primo quia eos in fine
docendi sunt mos mei in cogitacionibus suis ꝙ affectu cordis sibi cōsim
ilant. Illis ꝙdest hec fidem et non manere in fide Quod illis
ꝙdest nauē integram habere et in fluctibus naufragiū nō dicā pati
ꝙ sponte facē. Quod ꝙdest veritatē cognoscē et falsitatem diligere nō
sunt tales qui vere fideles sunt Iudi quales vnus cor sint et tales omes
intelligē hoc dei eccl in corde ipius Sola ergo nauis fidei maxe tūsit
sola archa diluuii euadit oēm tamen cōcipiscit aduersū. tamen omis
homo in hoc diluuio est Sz boni in eo sunt sicut hij qui in mari portāt
naues. Mali vero sicut naufragi qui inuoluuntur in fluctibus sutel

luctamur ergo ni nobis esse quod fugimus in nobis esse ad quod fugi
debemus cōcupiscentiam et fidem Concupiscentia ptinet ad opa cōdi
cōnis / fides ptinet ad opa restauracōnis · quia et illa mordmate amando
p cōcupiscentiam displicimus et ista pie credendo p fidem placamur Et
id circo diuina monita totiens nobis suadent mūdū fugere · non vtiq
ut extra celum et terram exeamus sz ut in cōcupiscentia mūdi nō ma
neamus Extogitata em mūdi specie nascitur in corde affectus cōcupis
cendi Inde si concupiam mūdi delmare uolumus pius nrē est memoriam
mūdi hui⁹ a cogitacōne nra excludamus Nam sicut oculus pascitur
ex specie sic animus cogitacōne · et turpi quadam cōnectio imprudica
mens desiderioso fruitur dū quodāmodo intus p cogitacōnem rem
cōcupitam amplexatur · Fit etiaz nonnūq ut quod fregiter cogitamus
ociose aliquid concupiscamus illicite · Ireuisz facti iudicatur qui p
confensum in cogitacōne delectatur // Ceterum qūtuz ad ipas res pti
net · quia oīs creatura dei bona est · nulla res est que cogitari non
possit sine peccato · Cursimq si prauos affectus attendimus nulla e
in qua peccare nō possimus cogitando Nam et de malo bene et de
bono male de mundo mūde · et de mūdo immūde possimus cogitare //
Legimus stos viros non solum cogitasse sz et locutos esse et sepissime
de rebus in mūdis quod vtiq non fecissent si cogitacones rez immūdarz
aiam inquinarent · Nichil infest quale sit illud quod cogitat sed
quales affectus ex ipa cogitacōne generentur · quia cogitacio mente
loq polluit ubi delectatio cōsciaz non corrumpit · Expedit tn ut ob
liuiscamur mūdū ne forte dum frequenter de eo cogitamus ad eius co
cupiscentiam inflectamur // Ct p opa restauracōnis vnuntur
cogitacones distracte p opa conditionis · 86.

Satis ut reor apte iam demonstratum est vnde hec infinita
ppa patimur cogitacōnū nrāz distractio oriatur a mūdo videlz
et concupiscentia eius hoc est ab opibus conditōnis · Cursuz quid
sit illud p quod colligi possint in vnuz cogitacones nre hoc est per
opa restauracōnis · Et quia ordo esse nō potest ubi finis non est
scpest ut relictis opibus conditōnis · queramus ordinem cogitacionū nraz
ibi ubi finite sunt · hoc est in opibus restauracōnis · hoc em superiuz in
uestigare proposuimus · Cunctis nam vz cogitationum nrāz ordo esse deberet
quēte ex eis spualis domus scpē in nobis edificari possit Et quia ex
rebus cogitaciones veniunt · oportet ut ex ordine rez sumatur ordo cō
gitationuz · Demceps ergo tractare incipiemus · de opibus restauracōnis
relictis opibus conditōnis · de quibus quasi de quadam subfluente dilu
uio egressi sumus et nūc in opa restauracōnis quasi in archam ingredimur
Sciturū opa restauracōnis sunt · oīa que ab initio mūdi usq ad finem
seculi facta sunt · uel facienda pro restauracōne hoīm · in quibus et res
gestas · et psonas · ipas p quas · et propter quas · et apud quas gesta sunt loca
simul et tempa · in et ordo geste sunt considerare oportet // Cum opibus re
stauracōnis tribus modis ordo considerat̄ · scdm locum / cum tempus
scdm dignitatem / Scdm locum ut quid ppe quid longe gestum sit
Scdm dignitate quid humilius quid excellentius sit Scdm tempus
quid pius quid posterius gestum sit // Hystoria longitudinē arche me
titur quia in serie rerum gestarū ordo temporis inuenitur · Allego
ria latitudinem quia in participacōne sacramentoz constat collectio
populoz fidelium · Tropologia altitudinem arche inuitat qa in effectu
virtutum crescit dignitas meritorum // Allegoraliter prima mansio est
fides · scda spes / tercia caritas · Vel sm anagogen prima mansio est
cogitatio recta · Scda meditatio prouida · tercia contemplatio clara /
Vel scdm operationem prima mansio est fortia // Scda disciplina / tercia bon
tas · Vel sm status discentes prima mansio est natura · 2a lex scripta

tercia vero grā // De temporibus et quibusdā arche exponib⁹ Idem
A b Adam usq; ad diluuiū p̄ma etas // in libro v^to. 81
secūli continens annos mille ducentos. quīquaginta. ⁊c
2ª etas a diluuio usq; ad abraham continens annos. ttexcij. bis
Tercia ab Abraham usq; ad dauid hns annos nongentos qua-
draginta duos. Quīta a dauid usq; ad tūsmigrationem cōtinens
annos quadringentos septuagīta tres. Quīta a tūsmigracōne usq;
ad aduentū xpi hns annos quīgentos octoagīta octo. Sexta etas nūc
agit̄ur nulla annor̄ serie certa q̄ ut etas decrepita ipā mōte totius
secūli cōsumenda // Sunt alie adhuc differēcie quibus altitudo ar-
the distinguat̄ur. Prima mansio cōiugati. Secūda continentes 2ª.
virgines vel vta. Prima mansio reppentia. 2ª ambulancia 3ª volan
tia. Item p singulos anglos astendentibus a frigore orientis. i. a
superbia prima mansio est timor. secūda est dolor. tercia est amor. asten
dentibus a calore occidentis. i. a cōcupiscentia carnis prima mansio
est paciencia 2ª est mia 3ª est cōpunctio. Astendentibus a frigore
occidentis. i. ab ignorancia prima mansio est cognitio. secūda est media
tercia est contemplacio. Astendentibus a calore orientis. i. a spe fer-
uore prima mansio est temperancia secūda e prudencia. tercia e fortitudo //
De virtute caritatis q̄ fortis sit et cara Idem in tractatu de lau
dibus caritatis. 88.
Omnes sanctorū a principio mūdi exiuit // Qm̄ nō caritatem habuit aut verbo aut facto cōmendauerit
Caritas abel martyrem fecit. Abraham de terra sua eduxit
et ille p caritatem inuocentem mortē p̄tulit. et iste natale solū
libenter deseruit. vterq; p caritatem terra celū cōmutauit // Consi-
remus quot iam martires p tormenta ad regnū celorum tūsierūt
Qualem ergo in eis vim amoris assisse credimus quos p̄ter dū nec
sibi p̄posse videmus. Coueniamus nūc cor nrm̄ et videamus si ar
queserit nobis. oīa que mūdi sunt relinquere. nō auidere p̄speris
hoīm̄ delectari blandis. nō congratulari letis. Dne impfectibus meis
viderunt oculi tui. q̄ longe ab hac nō dicam p̄fectione q̄ p̄fectionis
mchoatione me vidi. Et certe parui erat hoc amicis dei ut p amore
eterne uite ista spernerent. ista calcarent. q̄ abiectis hns orbis alacriter
ad ipsa currentes. nec minis terreri potuerant nec tormentis supari
Trahebat eos caritas. et ideo nec retrahebat cupiditas nec detrebat
aduersitas. Currebant ergo mundum post se relinquentes / deū inte se ha
bebant. q̄ impposita sint tormenta. ut interrogarentur. uel quod de fide
rio hunc quererent. uel quia constancia illum ille despexisset // In
terrogata est veritas. Phata caritas confessa migrauit. Credunt
ad penas intrepidi. et q̄tus mentem amor mtus vulnerauerat tūi
caro frens vulnera sua despiciebat. O caritas quomodo illis sapiebas
q̄ dulcis eis fuisti. quos tanta p̄ter te sustinere coegisti // Quibus
illos ad te vinculis traxisti quos mundo et p laudimenta retra
hente et p tormenta repellente pdē tē nō potuisti. Cucurrerunt
qua tu eos cōtraxisti et tūsierunt qua tu eos uicusti. puenerunt
qua tu eos sustexisti // Qua inceptum humiliter in precedēs eoz ar
sisti. qua nec pbus nec premijs nec pena obrui potuisti. Ista q̄ssi
quedam flumina inundauerunt q̄ multa flumina et aque multe
caritatem ext̄inguē nō potuerunt. O caritas quomodo libandabo te.
Si sapiem te appreciarer te. Si scirem q̄ti tales precij appenderem
p te. q̄ forte ex tedijs angustias meas. nec inuenire potero precij
tui penes me. Dabo tamen quod habeo et totum quod habeo. Tota
domus mee substancia te cōmutabo / et cū totum dedero totū essi
nichilum reputabo // Omnes delectationes carnis mee omnes tor-
ditates cordis mei p te libenter impendam ut te solam possidere va
leam. Tu sola michi carior. tu sola vtilior tu sola suauior tu sola

ocundior amplius delectans habundantiusq; faciens. turtus saluas fe-
licius conseruans. ¶ Alias enim annunciabo de te. Dic mihi o cor hu
manum quid magis eligis semp gaudere cum hoc seculo. uel esse sep
cum deo. Quod plus diligis hoc portius eligis. Audi ergo ut cotinu
gas dilectionem non electionem. Vide quem totum te est dilectio Ipa
est electio. ipa cursus. ipa puentio et mansio et beatitudo. Diuige ergo
deum. eligere. curre. apprehende. posside. frueze. Jam ingris eligi quavia
curram ut puenam. da scribs ne aberrem. Recte sunt vie dni et iusti
ambulant in eis Justicia ergo via. et iusti sunt qui in via currunt
Nulla via iustitia rectior. nulla societas iustor melior. nulla regio
deo tranquillior. p cauitatem cor dilatat. corde dilatato via iustitie
curritur ¶ Adhuc de cōmendatione eiusdem. 89. ¶

O bona caritas quid amplius dicam de te. Ducem te dixi in via
dei. quid si te ipam viam dei dixerim. Adhuc inquit aplus
excellentiorem viam vobis demonstro. Tu es caput viarum rectarum. Omnes
vie recte a te exeunt et in te recurrunt. Nam precepta dei vie
sunt eius. que ora a te pendent et in te consistunt. ¶ Tu es plenitu
do iusticie. perfectio legis. consummatio virtutis. agnitio veritatis. Via
igitur es. o caritas. Qualis via. Super excellens. suscipiens diriges et
producens. Cuius via. Via hois ad deum. via dei ad homines. Tu deum
ad hoiem adducis. Tu hoiem ad deum dirigis. nec nisi p te ad alterum
venire possumus. Tu mediatrix es. aduersos reconcilians. dissentes so-
cians et disparos quadamodo coequans. deum humilians. nos sublimans.
illum ad vina trahens. nos ad summa erigens. Sit tua ut nec abiecta
pia sit eius asperitas nec superba et gloriosa sit nra exaltatio. ¶ Magnaz
ergo vim habes caritas. tu sola deum trahere potuisti de celo ad ter
ras. ¶ O q̄ forte est vinculum tuum quo et deus ligari potuit et homo
ligatus vinculo inimicitie dirupit. Nescio si quid maius in laude tua
dici possim q̄ ut deum de celo traheres. et hoiem de terra ad celum eleua
res. O magna virtus tua ut p te usq; ad hoc humiliaretur deus. et usq;
ad hoc exaltaretur homo. ¶ Consideres deum ex femina natum. infantiz
pannis obsitum vagientem in cunis suggentem vbera. Respicio
postea. comprehensum ligatum. flagellis cesum. spinis coronatum. spu-
tis illitum lanceatum clauis fixum. felle et aceto potatum. illud
indigna hec dira passum. Et tu tua nec ita dignaretur. nec ita pa
teretur. Si causam quezimus aliam preter solam caritatem causam no
inuenimus. O caritas quitus potes. Si tantum inualuisti erga deum
quito magis erga homines q̄ fortassis facilius vincis deum. q̄ hominem
quo magis hm/ eo magis deo est debitum a te superari. Hoc optime
tu noueras. que ut fortius vinceres. prius illum superabas. ¶ Adhuc nos
rebelles habuisti quito illum tibi obedientem de sede patrie maiestatis
usq; ad infima mre mortalitatis suscipiendo descendere coegisti. ¶ Adhuc
illum vinculis tuis alligatum. sagittis tuis vulneratum. ut amplius
puderet hominem tibi resistere. cū te videret etiam in deum triumphasse.
Vulnerasti impassibilem. et ligasti insuperabilem. traxisti incorruptibi-
lem. eternum feristi mortalem. Hec ora feristi ut corda nra emollires
et insensibiles affectus compungeres. ut se a torpe sue reflueret et fa
cilius ea sagitte tue penetrarent. Ecce meassum hoc feristi. quam multi enim
sic a te superati sunt. multi iam tibi manus dederunt. multi iam in sinus
precordiis sagittas tuas infixas portant et altius adhuc eas infigi
desiderant. Delectabiliter enim et suauiter vulnerati sunt et plagas
tuas se p̄ repisse. nec doleant nec erubescant. O caritas quita est hec
tua tua enim pius vulnerasti et p illum omnes postmodum superasti ¶

¶ De consummatione laudis eiusdem. cap̄m 90. libro xxvij.

Caritas laudauit te quātū potui. Nostro eū si forte maius sit te
deum dicē an deū te superasse. Quod si maius est/ etiā hoc libenter
et fiducialiter de te dicam. Deus caritas est. Numquid parū est deū
in se manētem habere. tantum est caritate possidere. Hoc priuilegiū sola
caritas habet ut deus dicat⁹ et sit. Non eū dicit⁹ deus humilitas est. aut
patientia. quia cū oīs virtus dei donū sit nulla preter sola caritatē
hoc habet ut nō solum donū dei ꝙ et deus dici possit. Reliqua in gratiis
dona largitur deus etiam his quos reprobat/ solam autē caritatem. ēt
sepūm his tantū quos diligit in p̄mio seruat. Caritas igit⁹ est sors
electōrū de qua nō torquet alienus. qua quicūq; illam habet nō ia alienus
est a deo ꝙ ipē in deo et deus in eo manet. Sic familiaris est deo caritas
ut ipē mansionē habere nolit ubi caritas nō fuerit. Si quis inquit dili
git me &c. Aciam in qua caritas habitat. superbia non inflat. Inuidia
non deuastat. ira nō dissipat. tristicia mala nō inducat. auaricia nō ex
cerebrat. gula nō inflammat. luxuria nō inquinat. Semp nuda est. casta
est. quieta semp leta. pacifica benigna. et semp modesta. in aduersis fortuna.
et in p̄speris temperata/ inuidiam cōtemnens et deū diligens oīa bona amans
et in p̄ximis tēptata. Inuidum cōtemnens et deū diligens oīa bona amans
do sua. faciens. et sua omnibus libenter impertiens. In qua caritas dei est ip̄e
cor sursum h̄t et desiderū in supna electatum. Et si quādo ambulat. si quādo
sedet. si quādo agit si quādo quicq̄ egerit cor a deo nō recedit. Tales
deū cogitat. et loquens nil sonat preter deum. et quod ad dei amorem ptinet
loqui desiderat. aliōs ad caritatem exhortando semp inflammat. Caritatem
omnibus cōmendat. ꝙ dulcis amor dei. ꝙ amarus et ꝙ impurus sit amor
huius seculi. non solum uoce. ꝙ et ope quoq; demonstrat. Deridet huius
mundi gloriam. et sollicitudinem arguit. abnegatur recitatem hominū qui
h̄ diligunt quom iam diu⁹ uanissa hec caduca. omnes pō contemnunt
Omnibus estimat dulce esse. quod sibi sapit. et omnibus placere quod diligit
cibus manifestū quod cognouit. Istis meritis caritas se pdit. Igit⁹ o bona
caritas dicam laudibus tuis. Certe post tanta pōrū p̄conia nil de te di
ce mea pauitas presumeret. ubi mihi de te dici satis potuisset. Illabere in⁹
nobis o dulcis et suauis caritas. dilata cor ⁊m meū et expande desi
derium amplifica cordis mei habitaculum. ut capere possit hospitem. et mansio
nem deum. ||

De meditatione in creaturis et scripturis et moribus. Item de triplici meditatione. 91

Meditatio est frequens cogitatio || modum et causam et rationes rerum uniuscuiusq; rei inuestigans ||
Modum quod sit/ causam quare/ rationem quomodo. Tria sunt quid
meditationum. In creaturis in scripturis. in moribus/ primum cogit ad ad-
miratione. 2um ad lectione. tertiū ad circumspectione. In primo admiratio
questionem generat. et questio inuestigationem/ inuestigatio inuentionem
Admiratio est dispositio. et questio causse. inuestigatio rationis. In lectione
autē sit consideratio. primo lectio ad cognoscendam ueritatem/ materiam
ministrat et meditatio adaptat. ore subleuat. opatio componit. contemplatio
in ipa exultat. Bona autē quedam sunt necessitatis. hueda uoluntatis.
Necessitatis sunt que sunt in precepto et uoto. De cetis si quid superogat
redditur. si nichil non imputat. || Item meditatio in lectione est tri
plicis considerationis. Secūm hystoriā est. quādo eorū que facta sunt
rationem uel querimus uel admiramur. suis temporibus et locis et
modo congruo p̄fectam. || Secūm allegoriam meditatio opatur in dispositi
one precedentium futurorū significationem attendens in ratione et
puidentia coaptatam. sicut oportuit ad intelligentiam et fidei formam
fabricandam. In tropologia opatur que fructum ducta assezant ꝙ quid
quid faciendum. inuestigent/ uel quid uitandum. quid ad eruditionem. quid
ad exhortationem. quid ad consolationem. quid ad terrore. scripture lectio
ponat. et quid ad intelligentiam ueritatis illuminet. ꝙ nutriat
affectionem. quid formā bene uiuendi aditer uirtutis edocet. Meditatio
in moribus est ꝙ h̄ affectus et cogitationes et opa. In affectibus con
siderandum est ut sint recti sinceri hoc est ad id quod dicent esse. || Et

quomodo affectus est in eo ad quod rectus et quom̄ debet sincerus
In cogitationibus considerandus ut sint mūde et ordinate // Hinc inde sunt
quidō negē de malis affectionibus generant² negē malas generant af
fectiones // Ordinate quidō ratiōnabiliter hoc est tempore suo adueniūt
Tempore em̄ nō suo etiam bona cogitare sine vicio non est ut in lec
tione de ordine et mō dicet // In opibus considerandum est primo
ut bona intentione fiant. Itaq; intentione oportet esse recta p dilectionē
et simplicem p benignitatem // Secūdo in opibus considerandus est
ut eo recta intentione inchoata cū psueranti fervore ad finē perducat²
ut nē psuerantia torpeat nec amor tepescat // Ad hec de meditatione
morib⁹ // 92
Item meditatio in moribus duplici considerationē // discurrit. foris ad fama. intus ad conscia. foris quid expediat et quid
doceat. doceat ad exemplum. exp. ad meritu // Nobis ad meritū p̄mium
ad exemplum. Intus ad conscientiam ut si munda que de pretito iuste
actusatur nec de puti iuste delectatur. Item in moribus ut omnes motus
cordis deprehendat vnde ue niant et quo tendant. Motus igit² cordis aliq̄do
manifestam hē origine aliq̄do occultam. Que manifeste bona est a deo
est. que aut manifeste mala sive a dyabolo est sive a carne. Omnes aspi
rationes que manifestiter cor aduenīunt a bonis procedunt. que aut dubia
sunt in origine pbant² a fine. Et que mala sunt differunt q̄n̄ que a car
ne sunt frequentius surgunt p̄ter necessitatem. que vero a dyabolo rarius
p̄ter rationem // Item meditatio mores finem et directionem in omn
bonorum operatione considerat. finis est ad quod tendit². directio quo facilius p
uenitur. Cum directus pgit citius puenit. Sunt em̄ quedam bona
in quibus cicia multū moueri parū est promoueri. Alia compendioso labo
fructū magnū adducunt. Et hoc ergo discernenda sunt et eligenda ma
gis que magis prosunt. aliqui hanc discretionē nō habentes plurimū la
borauerunt et parū pfecerunt. Et q̄n̄ oculū foris habuerunt tantū
ad spem opis et nō mētis ad fructū virtutis // Gaudebant em̄ magna
se facē magis q̄ vtilia exercere et dilexerunt potius illa in quibus vi
deri possent q̄ emendari // Item meditatio in moribus p̄mū considerat
que debita sunt sive ex precepto sive ex voto et ea p̄mū agenda iudicat q̄
sic facta hūt meritū et nō facta generent reatum. Post h̄ si quid vo
luntarie superadditur. sic faciendū est ut debitū non impediat² // Item
meditatio inordinatos duo mala in bona actione precipue tauenda consid
rat h̄oc est affluctionem et occupationē. Affluctionem dulcedo mentis
amaricatur. p occupationē tūmultuosus dissipatur. Affluctio est q̄n̄
phus que non valet p impatiaz vrgitur. occupatio q̄ndo in his que va
let agendis p intemperantiaz agitatur. Ne igitur male amaricetur
animus suam impossibilitatem patienter sustineat ne aut male occupe
tur possibilitatem suam ex mensura nō extendat // Item meditatio
morum phat nec ea que non sunt impatienter appetē nec ea que sunt
impatienter fastidire. Cum em̄ semper quod nō facit appetit. et q̄d facit
fastidit nec futuris finitur nec futuris saciatur. Inchoata enim
ante cōsummationem deserit et inchoanda ante tempus apprehendit p̄tra
bonū est bono suo esse contentus et p̄tita bona superuenientibus augere
nō p futuris abicē. Lentatis em̄ est bonore commutatio multiq;
diuersa currunt via. qui p nouis veteza abiciūt. et qui ab inferioribus
ad superiora consendunt. Cum em̄ mutationem querit fastidiosus est
strict⁹ qui pfectum appetit studiosus //

De concordia iustitie et mie in filio dei incarnatione nu 23

Misericordia et veritas obuiauerunt sibi iustitia et pax osculate
sunt. Veritas erat in celo. misericordia in terra. cum hoie iudicandō. Vbi
em̄ misericordia esset si ei misero non esset // Accepto igit² tem
pore assumpta veritate defendit deus ut racionem poneret cum hoie
quod cum videret misericordia nō ignara diuini consilij precoit ei ob
iciam illi deum ruentem mitigare et placatū adduce. Ibi ergo misericordia

et veritas obuiauerunt sibi. Veritas affirmauit nequã homines
meruto debere dampnari. Misericordia vidit eos ut bonifient spon-
tanea etiã pietate debere uocari. Veritas dixit quia deus malus op
patrẽ nõ deberet. mia dixit. Si nemõ puniret deus et mãs bonos ha
beret. Veritas dixit se nolle nec posse tot scelera hom tollerare //
Mia vidit grauẽ dñi admõdulgendum semp habundare. Videns ds
tam diuersas suas ad affectum simul prodere nõ posse aiã Septum
est mia et veritatem diligit deus // Veritas autẽ vult ut totum
imputetur misericordia vero ut totũ condonetur que simul fieri
non possunt. Ppter peccm hois et eccta ppter uehemẽtiã puniat
et ppter mia ecctã dimittatur. Veritas aũt intrans cor hois
clamare cepit de terra hoiem accusans. misericordia vero nõ desistebat
in celo orare dñm p hominẽ postulans. Homo confessionem ad salutẽ
ore frequẽ faciebat. et mia precibus suis dñm ad iustificacionem hois
compellebat. Veritas de terra p confessionem hois orabatur. et
iustitia de celo respiciens p misericordiam dei ad terras mittebatur
Cum ergo misericordia cum deo p hominẽ erat et iustitia et veri
tas. a deo cum homine erat. iam inter deũ et homines erat pax pius
tica. Tunc aũt iustitia ad patrem. Hinc satis est optime mala di
mitte. nisi etiam studeat bona conferre. Laudant pcta p indulgenciam
nisi conferat virtutem dona p gram. Respondit pax et ait. Deus dat
benignitatem ꝛc // Confessio criminis est in detestacõne mali. Cõfessio
laudis in exultacõne boni Confessionez cui parit timor con. laudis
amor.

De mũdana consolacõne et sequenti desolacõne ff. 9. &

Ue uobis diuitibus ꝛc aie racionali si vere sapet nichil sapet
preter verũ bonũ. Nunc autẽ pmũ malus eius factum est ut
illo sublato egestatem illius patiatur. Deinde secdm accessit
ut m alio bono consoletur ut illud nõ requiret. Pdito ergo eo quod
intus erat bono egressa est ad ea que foris erant. Bona aliena et per
actum fecit cũ delectacõnibus seculi. Et egressa induxit eas ad se
ut formicarẽtur cũ eis intus in absondito cordis sui et repleret
sup eas. et nõ respiret absenciam boni sui. qui secum habet societatem
alienã delectacõnũ huius mũdi ingredientibz ad ptãm p sensus carnis
ptus uel. cũ ipa egreditur ad illas. Cum autẽ claudite cepint porte
ste sensuũ. rationalitz nõ patebit denuo via tũsiendi ad muitem. Et
tunc separabit societas vanitatis et erit mundus foris exclusus ne ingre
diatur et aia intus clausa ne egrediat. Et veniet aia ad portas oculoz
et clausas inueniet ut nõ egrediat p visum // Deinde diffundet se p adi
tus sensuũ reliquos et nõ erit tũsitus illius qui repagula mortis
ppetue. inflexibili rigore et immobilibus seris valuas sensuũ et aditus
cõmertij antiqui sine fine concludent. Tunc aia misera in hac tristi
dissidio solam se inueniet et conuertens se requirẽ incipiet sociũ illũ
qui intus est et excludi nõ potest. et non potuit habere societatem.
illius in desolacõne sua qua nõ requisiuit illum in consolacõne sua.
Tunc illa infelix desperacõne cadet a se et dampnacõne sub se. Et apiet
se pfundum in obuiam uenti Et cum illa cepit continuo claudetur
firmum et apietur deorsum. ut sine fine cadat et ad finem non resurgat. Ppter
dixit dñs Orate. ne fuga. u. hz. fi. uel sa. Quid enim est hyems nisi
tempor mortis. Et quid sabbm. nisi post mortẽ tempus ppetue voluptatis
Hyems siquidem tollit ambulandi potestatem Sabbatũ negat p licenciam
Sic et imminentis mortis tempore astrictus homo a correctione ppeditur
post mortem uero penitencia non recipit. Hic ligatur ne bona opa
exerceat. ibi ligatur ne dampnacõnem euadat. hic correctio fugis, ibi
emendacio impossibilis ppter. Bonũ est fugere iram vententem. Pusillo cor
tire incipias imminentem. Nec uel uoluntas minus efficax sit sine operis.

dolor mutilis sine correctione ¶ Cogitet ergo qã in societate alienoz nunc posita. qua non potezit semp pmanẽ cum illis et eligat interim struẽ illũ qui tũ oma subtracta fuerint solus fidem seruat dilectoribus suis ¶

De tribus bonis quibus placatur deus ¶ Ecc. 95.

Indicabo tibi o homo ẽ. quia et deus qui trinitas est non nisi trino sacrificio digne placari potest. Offer ergo iudicium filio iudicii misericordiam spũi sancto caritatẽ sollicitudinẽ paternitati Sic tñ ut nõ distrectione mineũ veritatem t̃nitatis diuidas et singulis sua et simul oĩ singula exhibeas. Primũ cũ iudicii faciendus de te ppõ. Deinde inter te et pximũ tuũ. Postremo de pximo tuo Ita eo iudicio quo iudicas tem̃ pn̄ esse debes districtus In eo quo inter te et pximũ tuũ iustus In eo quo pximũ pius. terpn̄ iudica hoc modo ¶ Considera diligenter quid facis et quid nõ. quid facẽ debes et quid nõ Postea her ad memoriam reuocando pende si idem est quod facis et quod debes. Ex si ita mueneris gaude Sin aũt time Nec te et pximũ hoc modo Vide quid facis pximo et quid faciat tibi Si tibi facit bonũ et tu illi malũ reddis malus es. Si tibi malũ facit et tu illi bonũ reddis bonus es. De pximo tuo hoc modo vide quid facit. Si certũ bonũ est pauũ magnũ magnũ mag existima. Si dubiũ bonũ est verũ puta. Si certũ malũ est magnũ pauũ pauũ minus iudica. Si dubiũ malũ est bonũ puta. Oportet ergo te primũ facẽ iudiciũ ut quod recte distrezisti ope compleas. Deinde diligẽ mĩaz ut bonũ quod agis nõ exo tmoze ꝑ amoze facias. Postremo sollicitũ memẽto ne uel bonũ quod nõ dũ habes nõ merearis dampne uel bonũ quod habes amittas. His tribus trinitati inte opanti cooperaris. Illuminante sapiaz et cum lucente rectum distrezisti p mflamantem caritatẽ et cũ ardente misericordia ¶ Prudam vero paternitatez et cũ tuente temetipm̃ custodis. Ptrinitatem itaq; cooperando trinitati t̃nitatis ymago effici veruq; sacrificiũ tepn̄ deo offers. cum ad eius similitudinez reformaris ¶

De morali expositione pistine piscine 96.

Piscina est aia superior pistina uel vacua p quã comphendit celestia Inferior sensualitas p quã affectat terrena. Superior piscina aque ductũ habet in agro Sil. Siloe est dpc qui pannos suos calcat qua electos p tribulacionem emũdat. ut eos sup nive dealbatos sibi uestimentũ faciat Cumbus siloes est ista cum vallis lacrimaz presens sz mundus. in qua ad cõculcandum pectus singit Sz dum calcatur veritur et mundatur. qua pressura tribulacionis et caritatẽ attendit et culpam abluit Iste est siloe qui illa vestimenta fecerat que candida erant sicut niz qualia nõ pt fullo facere. Iste agrũ habet ubi flores inueniuntur optimi ad colorandos pannos. Ager est sancta scriptura ubi pascunt aialia dei In hoc currimus. quido legimus. flores colligimus. quido precepta discimus. pannos colorauimus. quando precepta implendo virtutibus alias meas decoramus ¶ Pacia est in rosa. et castitas in lilio. Caritas in croco. et humilitas in viola. puritas in saphyro Bene aũt p aqueũ fullonis tũsit aque ductus pis. super. qui est radius contemplacionis. Studiũ em diuine lectionis aperit via cordi meo usq; ad cõtemplandũ lumen diuinitatis ut illuc quasi de fonte vive aque spiraculũ donoz descendant p radiũ cõtemplacionis ad irrigandum et implendum sinũ mentis mee. Piscina inferior hec est sensualitas hr quing aqueductus. v. sensus corporis quos oblectamenta huius mundi influunt ad replendũ appetitus mee carnalitatis. Isti v. porticus sunt in quibus multitudo languentiũ iacet. ꝑ angelus dm̃ ꝑm tempus in piscina descendit et mo-

uetur aqua quia dum diuina aspiratio peccatorem intus tangit
illico terrore iudicij conturbatur carnalis conscientia Et quibus
post motionem aque in pristinā descendit sanus fit quia diuina gra
preueniens pctor se ad penas humiliat et confessas imperatis
rogantes aut acta mala districte diudicat de quolibet delicto ve
niam consequitur Congregatis inquit aquas congregauit eas Non est
licitū aquas alienas priuatus bibere nisi congregare quia licet nobis domi
bus sitorijs uti ad necessitatem non tamen ad superfluitatem Si ergo
alias diuinas domos ingredimur corporea domos ergo ingredi munerate est
considerata multitudine hominū timere de defectu rerū computare
sumptus corporis et non confidere in munificentia largitoris Unde et
post subiungit aquas piscine retis col 2ª. Hymeneus pulcrior est corpus
quo alia claudit. interior est ira naturalis virtus aie qua vicia
irascitur et cōi temperantia mundatur Preter murū et murum
ad colligendas aquas lacū facit. est naturalis loco cupiditate admitte

De amore ordinato et inordinato ‖ 91

Unus fons dilectionis nitus filiis duos riuos infundit
ayedū quippe est cor hois unde fons amoris exoritur Et cum
p appetitum ad exteriora diffunditur cupiditas dicitur Cum vero
desiderū suū ad interiora dirigit caritas et omne malum ra
duc est cupiditas et omne bonum caritas ‖ Amor est dilectatio cordis
alicuius ad aliquid propter aliquid desiderū appetendo in possidendo
gaudiū. p desiderū currens requiescens p gaudiū. Hic bonū et
hic malum est tuū cor humanū quia nec aliunde bonū nec aliunde
malum es nisi quod uel bene uel male amas quod homi est. Nā omne
quod est bonū est. Nec qui amat nec quod amat malū est. ꝛ quod male
amat. Ordinate ergo caritatem et malū inde nullū est. Omnipotens deus
qui nullo indiget rationalem spiritū creauit sola caritate nulla necessitate
ut eum sue beatitudinis participem faceret Porro ut ad id aptius esset
fecit in eo dilectionem spiritale palatium p hanc sanctificans ad gus
tum dulcedinis interne ut ei semp inhiendo unum quo beificanda erat
bonū et ex ipso suggeret et de ipso p desiderū libaret et ex inde gau
dia possideret. Sugge o apicula suge Sugge et bibe dulcoris tui
inenarrabilem suauitatem immergere et replere quia deficiēs nescit si
tu non impias fastidire Adhere ergo et inhere fiue et fruere. Si sem
per mens gustus fuerit semp dulce quoq; beatudo erit. Ista p amorem
formata est fictori suo creatura rationalis solumq; est dilectionis unum
bulum quod ligat utrosq; in idipm Et tanto felicius gaudet fortius ppt
quod ut et indiuisa societas et concordia perfecta utrobiq; habet ire et
geminatus est nexus in caritate dei et primi ut p caritatem dei ocs
ad unitatem unū fierent ut quod de illo bono tui omnes inherebant ipsi
in semetipso non caperet plenius atq; perfectius p caritatem proximi in alte
ro possideret et bonū omne fieret totum singulorum. Ordinate ergo
caritatem. Si desiderū est amor bene currat Si gaudiū bene requiescat
Tria quidem sunt que amari bene aut male possunt. Deus supra
nos. proximus iuxta. mundus subtus nos. Ordinate ergo caritatem.
Si currit bene currat si requiescit bene requiescat. Desiderū currit
gaudiū requiescit. propter quod gaudiū conforme est. quia semp in
bono est. Desiderū autē motus mutabilitatem suscipit et. id circo
nō se contingit in uno. ꝛ varias spes reputat. Tria deus duo proxi
mum mundus habeat in christo desiderij nri et tui in desiderio ordina
da caritas. Amor natus p desiderū et de deo et cum deo et in deum
ordinate currē potest de deo currit. quido de deo accipit unde eum
diligit. Cū deo quido eius voluntati in nullo contradicit In deū quido
in ipo requiescē appetit. Duo sunt proximi. potest em desiderū de
proximo currē ut de eius salute et profectu gaudeat Cum proximo ut cum

m vrā dei et comitem itineris et socū petitionis habere cōpiscat. Sz
in primis nō potest ut in homine spem et fiduciam suam cōstituat
vnū est mundi dēspō currere nō cū ipō aut in ipm ‖ De quo cū desideriū
curvit quō inspecto foris dei ope p diuinationem et laudem ardētius
intus ad ipm se cōuertit hoc est ordinata caritas Et preter ipaz omne
quod agitur est mordinata cupiditas ‖ De sapore et nutrimēto vbi dei

Quam dulcia faucibz tuis sunt nō ‖ 98
ventris z mentis vno ieuniū ventris et cibus mentis. Ci
bus cōporis tria habet in se. Sapor delectat. nutrimentum
sustentat massa onerat. Sapor ad palatum ptinet. nutrimentū ad
naturam. massa ad miseriam. Tu pripis saporem et stomachus nu
trimentum et massam/ alterum ad refectionem. alterū ad grauamen
Nutrimentū ut illud in corpus trahat. massam ut illam eiciat. Sa
por quodāmō spualis est et ideo solūmodo delectat nō ēuat. Inde est q
fames in faucibus satiari nūq potest. quia ibi nec appetitus mensura
habet nec delectatio finem. In stomacho autē satietatē recipit et de
lectatio finē. Nam quia ille nutrimentum quod sustentat non pripit
sine massa que ēuat ne id quod p̄dest ultra modū appetē incipiat ipa
quam simul pripit illū onerando refrenat. Ergo frater cū mandutas
noli interrogare fauces tuas si satis est/ q si iudicium illaz sequeris
pusēz illas delectatione repleas stomachum tuū onere sufforcabis. Ven
trem potius de mensura edendi consule. Et pusēz illum dolere nō pias
fauces ab auiditate compescte. Hoc tm de cibo corpali intellige Na
de refectione spualis cibi fauces potius q̄ venter consulende habent ipse
spualis cibus. i. verbum dei similiter saporem sm. q̄m fauces spualis
delectat. nutrimentū quod ēuam spualem pascit et vegetat massam que
infirmitatem premit et grauat. fauces spuales dicimus palatum
cordis. Sapor dei est verbi gustus interne dulcedinis. Anima autem
ipa substancia est spualis. Nutrimentum verbi dei est exercitiū vir
tutis. massa vero pondus laboris. Quia ergo ille sapor intime dulce
dinis sine fastidio similitur quasi de quadam spualis cibi gustu fauces
cordis delectationem pripiūt z saturari non possunt ‖ Quia vero ex
ercitiū virtutis quo anima pascitur nō similitur sine pondere laboris
quo caro ēuatur quasi quidam sensualitatis mē stomachus du cibū
dom̄ opis exercendo pripit ne virtute qua reficit ultra modū ap
petat. spe cui quo premitur labor opis castigat. Non ergo aut dulcia
ventri meo z faucibus ac si diceret. p verbū quidem tuū dne venter
carnalitatis premitur z palati cordis mei sapore dulcedinis
delectatur. quia et si foris infirmitatem grauat labor opis. intus
tamen desiderium pascit dulcedo et gustus spiritualis. Hinc est q̄d dilecty
ille Johannes de se phibet dicens. Accepi librū ēc. Sic et tu frater
deuora librū vite. Verbū dei aude cōmede et noli ptea dulcedinē
saporis eius deserē si aliquid amaritudinis sentis in ventre ‖

De humilitate qualiter deficit vel pficit ‖ 99

Quibus modis dyabolus in nobis humilitatem impugnat
p superbiam videlicet et p reuerentiam. Nos vero si culpas
nras et miserias attente inspicere volumus tunc fortassis
nr̄o indigni iudicabimur si nobis inferatur honoria nec digni si re
uerentia exhibeatur. Omnis etenim homo cupit in laude sua decipi
quia quod libentius accipit difficilius repellit. Nam dum bona sua no
mine foris laudari audit et se tacitumodo testimonio veritatis cōfutum
pspicere existimat nō ipa eam veritas z adulatio potius delectat Vt
autē prouisus ab elationis vitio innocens esse videatur maiori adhuc
calliditate se paliat. Et postea id quod de se dictum est verū esse cōfert
ne ullo modo sibi tribuere existimet statim se ad grazē actiones ver
tit hoc autē nō ad humilitatez cui z ad elationis augmentum pficit/ qm
tanto iam fiducialius apud se extollit quito manifestius bonus suis

no a sc̄ ꝑ a deo esse confitetur pharisaeus ꝓsus superbia dicens deus gras
ago tibi Et nde quo verus pestilencie paulatim se diffundit dum
meus in sui admiracone occupata diffigitur paulatim iam et eum a
quo habet obliuisci incipit · et quasi sibi iam sufficiat qđ est mala sua
amplius ad memoriam reduce non dignatur · Tumt hostis postꝫ
mtis cor tumidum videt obprobria foris et et minuas admonet quic
stit ꝙ decepta mens tanto iam eas impacientius susceptura sit quto
m se michil i quod laude dignū est agnoscit · Tria demꝫ sunt ꝑ que hu
militas aduersus illatam contumeliā se defendit · ꝑmū ut consideremus
culpam nr̄am qua meremur ut talia patiamur · Deinde qua quotiens ad
nr̄am lesionem excitatur primus hic quasi no ille ꝑ in illo iusto iudicio suo
ad nr̄am placonem sine ubendo sine ꝓmittendo ꝙetur deus · Postremo
quod maxime agenti no rasistendū ꝑ cōpatiendū sit sicut corꝑaliter in
firmanti · qua cū qui male agit non sit ex virtute agens ꝑ quasi a vir
tute deficiens et uelut quadam frenesis egritudine laborans pie tollera
dus est · ꝑma ergo consideracio suadet nobis iusticiam serda reuerenciam
tercia miserecordiam · Cui reuerenciam autem et laudacionem ꝑ eādem
malorꝫ suorꝫ memoriā hoc modo se defendē debet humilitas si attendat
ꝙ sepe cogitet utrū verū sit quod de se dicit aut dignū quod sibi exhibet
ꝑ statim ne decepta mens ꝓpriē gloriā laudem qua foris pulsatur
intus suscipiat ex ipso suo vicio ei opponē curet unde potius erubescat
dicens cū ꝓphēta Auerte oculos meos ne. Cum susceptus eū laudatus de
virtute consultus consiliū addit ex eo ipō iam consentire adulatiom
cōmittitur · qua occasione approbacionis eius nō quereꝫ nisi eam retinere po
tius ꝙ abiecā malisset · Et ideo fit no minꝫ ut talem iusto iudicio deus ve
ritatem discernē no ꝓmittat et testimoniū conscie iam alii ꝓdeat
non ad id quod quere se fingit ꝑ quod mueme desiderabat ¶ li xi ff. c. 100

Exhortans ad prelatos et iudices

Considerate fres dispensa tionē dei · Solus pectatores iustificare potest · cū ut humanā
cōsciam de sua pietate certam faceꝫ ꝓfatꝫ relaxandi pectata
hoī contessit ut homo ad hoiem quasi ad consimilem seu familiarius
et fiducialius conuenīet · quē et videre posset veniam postulaturus et
acepturus audire · Deus eū orantem videre potest · ꝑ homo deū mdul
gentem videre no potest · Idcirco uolut deus ut homo hoī loquiꝫ et de
sua salute cum illo tractaret · Qz ne forte ab homine salus dubia esset
deus homo factus est qui nec fallitur mdicando nec fallere miserande
Sic eīe iudicū datum est filio diuina potestate in participacionem
hoī trāsfusa · ut homo pectata dimitteret iuxta cū diuinū iudicium
cū idem ipe hō deus esset · Ipe aute homo ꝙs sicut ꝓtinus factus
fuerat nature nr̄e ita ꝓtinus nos esse uolut honoris sui · Videte q̄
misteriū · Judicare iudicū suū in fine distulit ut uos ꝓpius indicetis
ad correctionem ne ipe post cū iudicare cepit indicet ad dampnāc
Vos eī no quasi iudices criminū ad prucipiendum positi estis ꝑ ipse
iudex morboꝝ ad sanandum Videte ergo langudum in manibus
vris que nobis miserecors ille samaritanus cōmisit · Ceterū non
dum xps crucifigebatur · Et cū petrus feruorem suū cohibere non
potuit ꝑ ꝓtulit ferū p · nec multitudinē timens nec potestate
Igitur videte quid facitis xps in oculis vris crucifigit et vos ad
hūc gladiū in vagina habetis Cum tamē multitudo maior vobiscū
sit ꝙ cū illis Quid nos in passione xpi ferretis qui modo ad ꝓ
tegendum pigri estis Ipe quippe dicit Quid vis ego mmunis
sē Igitur in xpiano xpus occiditur et in xpiano tribulat Quid
ergo facitis quid pigri quid timidi estis · forte qua no statis sicut
fines id circa vram placare no potestis ut cesset quassatio · forte

qua discubuistis ad ollas pharaonis et sagmam diligitis · pegasum
est vobis surgere ad bellum · forte qua lanam diligitis et lac non
oues · et fugitis veniente lupo · qua de ouibus no curatis · Salte stulti
lac omn comeditis · carnes comedere nolite · Si fructu p custodia omn
queritis pas vnas seruate · Bonus pastor etiam carnem sua ouibus
suis edendam dedit ut eas reficeret · Et uos no solu mercenarii pretu
p custodia queritis & pas etiam oues · lupi facti ad uram refectionem neglt //

De triplici visione et quadruplici vanitate Idem sup Ecclesten Omi i

Tres sunt anime racionalis visiones · cogitacio · meditacio /// 101
contemplacio · Cogitacio est cum mens notione rerum tu
sitorie tangitur cum rpa res sua ymagine aio subito putat
vel p sensum ingrediens vel a memoria exurgens · Meditacio est
assidua ac sagax retractacio cogitacionis · aliquid uel multum
explicare intens uel scrutans penetrare occultiz · Contemplacio est
spiritus et liber animi cotuitus in res spirituales usq quaq diffi
sus · Et ita quodammodo id quod meditacio querit · contemplacio possidet
Contemplacionis aute duo sunt genera · Unu quod primu est et inti
pientiu in creaturaru consideracione · Aliud quod ultimu et perfectu est
in cotemplacione tacitis in quibus salomonis quasi meditando mentis
in ecclesiaste ad finem usq dum contemplacionis attendit in tanta tanti ad sup
premu se tristitie · Idem in ij omelia · Vanitas alia est in rebus con
ditis · alia in operibus humanis · Alia in corporibus · alia in mentibus ·
Prima est mutabilitatis · 2a curiositatis · tercia mortalitatis · 4ta
inquietatis · Vanitas mutabilitatis duobus modis in rebus cosideratur
Siue qua manes sunt · siue qua tristicie sunt · In illo vane sunt · quia
oriuntur quod no habent · In isto vane sunt quia no permanent in eo qd hnt
Vanitas cupiditatis in tribus constat in concupiscencia scz oculoz in co
ncupiscencia carnis et in superbia vite · In omnibus enim vanitas est · ppter
tam vanu est in his que bona videntur spem ponere · & que mala putantur
formidare · Quid enim facit concupiscencia oculoz · fallaces rerum species et lubri
cos captans aspectus oblita sim finditur · ac totam se curiositati dedere cir
cuit omnia si qua forte noua · si qua insolita · si qua mira scrutans · Ad
omnes rerum motus · altera semp preceps temeraria prauc instabilis periculo
impatiens et lubrica sepe vana sepe exultans · sepe manu timore tre
pidans nullam unquam radicem habens · & semp suspecta ad exitiores
rerum pendens motus · Certe omne creatura talis est homini · qualis ho
mo est sibi · vt ab his que foris sunt nec bona mens ledi possit nec mala
iuuari · Igitur hec oia nec ad malum bono · nec ad bonum malo esse possunt
nisi quatus ipe animus · vel ista aspando proficit uel deficit puerse amando
aut timendo vane · Quid past caruem morituram · deliciare luxu
et uoluptatum affluencia · contra corruptionem tanto admisti defendi
tum nemo sit qui possit eam a corruptione custodire · Nam si superbia vite
siue de diuitiis siue de dignitatibus gloriari velit quod vanius ce pot
Hoc profecto diuitie · hoc dignitates · suis possessoribus solum conferunt
ut quo in eis plus aliis utique videntur inde plus aliis onerati in
ueniant · quos certe p eisdem adquirendis uel conseruandis plus semp
uel labore lassent uel cura affligunt · Vanitas mortalitatis in duobz
constat in pena scz que affert · et in pena que dissolut //

De tasta et curiosa visibilium contemplatione Idem in viij 102

Nemo visibilium rerum aspectum tastis mentibus noxium putet
Opus enim dei quasi verbum illius est p quod nobis loquitur
Sicut ergo auris instrumentum est ad percipiendum verbum
hominis sic oculus instrumentum est ad percipiendum verbum creatoris
Propterea congrue in humano corpe et oculi sursum positi sunt et aures
ad latere constitute · quasi p hoc nobis significetur quod intra intentio

secundario dirigi debeat ad pximū principaliter ad deum. Quare cordi humano totus mundus nō sufficit. Quid nō saturatur oculus visu. nec auris impletur auditu. Ergo sciencia succumbit. affectus tūscendit. Tendit se. sua quātū potest. et totum capere nō potest. Quod vero totū hausit et adhuc saturari nō potest. Quare hoc. quia sōle caritas. superminet Nec dicit sufficit cor humanū donec ad illum puenerit. et illū mue nerit a quo factū est ut esset. et ad quem factum est. ut in illo bn esset Spēs rerū visibiliū quasi vene quedam tātūmodo sunt p quas muisibiliū pulchritudo se manifestans ad nos. usq; emanat. Et ideo cum tra sensum tum ipm atq; affectum naturaliū pcorant. nō quidem desiderū replent ꝑ ad inquirendam conditoris faciem. et eius pulchritudinē totis pectoribus vrritant. ‖ Idem in decima Cum anima veritatem desert hanc primo repulsus errorū sui penam patitur. ut pam quā in se. et ꝑ se amare volunt. veritate iam p vanitate querē incipiat. Et nō tam veritatem ꝑ nouitate affectans multa sine cōcupiscat. incipit miser defectus sui crebra languens. quasi quodam fastidio de aliis sp ad alia appetenda discurrē. et pora abiciens quasi varia et sterilia sperat se desiderij sui effectum in hijs que supsunt posse obtinere. Sz hijus tam imprudentis desiderij et stulte curiositatis vsta statim pena subsequitur. qm ibidem vbi delectationem puerse querit nichil preter dolorem inuenit et spē afflictionem et multitudine partez distrahitur. et pfunditate reuerberatur. Et tamen aliquādo sciencia tali vanitate quesita tantoq; labore expārte quātulacūq; inuenta. animū p superbiam inflat ut dum de bonis interioris gloria ad appetitū exterioris labitur. semp ad deteriorem vanitatem precipitet. tantoq; audius totam se ad carnis voluptatem male dulce expendam effundat quāto magis interius fatigata et ab inquisitionis sue intentione repulsa. de inuenienda veritate diffidat. Sz et ibi quoq; vanitatem inuemens requiescere nō sinitur. quia in carnis voluptate fluxlentem delectationem. nec tum pius est detinere potest. nec cū pretereunt renocare. ‖ Sicq; undiq; fatigata et dissipata. prelia vanitatis sue concutitur ut p ipm quo male delectata abijt salubriter tandem afflicta redire compellatur. Et sepe sues queda fit lucta in aio. ut dum se intimis delectari pauper et affligi considerat magno desiderio et amore libertatis dilecta. cui si fieri possit desere cō tu=

De occupacione mentis in exterioribus Idem in xi° ‖ 103 ‖ pisret

Hanc ergo occupationem p. d. d. f. h. Cum enim mens hominis in nullo vno bono stare voluit in quo potuit felicitez requiescere et sine distractione vel occupatione fluxe veritatis plenitudinem possidere pectora foras extra semetipam in multiplicitatem rerū visibiliū spargit et veritatem quā intus recepta a fonte hauire nō potest quasi p vmbras. quasdam visibiliū azestentibus precordijs saltem suggerē conat. Sz dum amplius p exteriora spargitur magis ab interioribus auersa recedit. Vnde bene Cayn legitur dixisse ad deum. Ecce eicis me et ego vagus et profugus p inordinatam concupiscentiaz et profugus p peregrinationem concupiscentiaz. Igitur hanc occupationem graue dedit ut distendant. mea ut se tendant. et distendant. laborant et deficiant et relaxant. et sanet eos. Si enim in occupatione sua non distenderentur nequ laborarent dulcis fieret minus pna occupatio et nollent illam deserē neq; redire amplius concupiscent vbi veritas est. ꝑtea dedit deus illis occupationem pessimam. ut distendant in ea. Rogamus pietati huius gras. quia laborare nō facit in malo meo in auersione mea que sepimit spōse meam ut reuertamur ad ipm vrm et sponsum. et amicus aie nostre quia bene erat nobis tunc magis q̄ nūc. Hoc aute non intelligimus. et putauimus bene esse nobis cum male erat. Et ideo assit ipe amaritudinē et absinthiū et fel in poculū dedit sup male dulcem et blandientem ad mortem auersionem meam et occupationem possiaz. Occupatio enim est distractio et illigatio mentiū que auertit et dissipat et illaqueat alias ne cogitare queant ea que salutis sunt vt dis-

tendant in ea. Quid est distendant. Exterius mutuescant. Interius manifestat
Nam quod distenditur foris quidem maius apparet ꝫ vnde exterius move
mentum accepisse creditur inde veraciter interius plenitudinem amisisse co
probatur // Dum enim ultra se protrahi nititur in id quod nō est in semetipo
deficit incipit et manifestare ab eo quod est // De iactura et vana letitia
Ut scirem prudentiam atq; doctrinam Supremus se Idem in dñi Io &
sapienter contemplatū fuisse et didicisse testatus est. Vnde patz
scripta ad rem naturam referenda sunt. Hec vero que subiungit ad
mores hominū preposterо quidem ordine visus est. quia prius vita prauа
corrigenda erat per circumspectionem morū ac deinde tetericis que extrinsecа
ppriaz naturaz fuerunt studiū adhibendum ut primū interiores cordis oculi
mundarentur a vicijs et post aperirentur in contemplatione veritatis
Sz elatio que foris magna apparere voluit. primū exteriora quesiuit ut
prius exterius sciam ꝑ viam iactantie aperet. Deinde etiam interiora sua
scrutando ad ostentationē foras prorumpet. Vnde recte cum dixisset prudentiaz
se quesisse pariter adiunxit et doctrinā. quia mens gloriе et ostentationis
stupida nequaq; prudentia circumspectionis ad bene viuendū ꝫ ad docendum
habere voluit Et ideo sciam prudentie sine scia doctrine inutilem sibi et
infructuosam fore reputauit // Et aut erā errores et stulticiā scire se
voluisse fatetur nequaq; adhoc mala cognoscere voluit ut cognita vitaret
ꝫ ut se de malor cognitione extolleret alios de ope damnaret. Error vero
est cum ꝑ ignorantiā malū cōmittit. Stultitia autē cū malū cognitū
non vitatur Igitur et bona piter et mala scire voluit Et tri scientia
virtutū doctrina simul cōprimit. Vt totū quod mens ꝑ sciam comphendit
ꝑ doctrinam ad ostentationem manifestare valeret. Risum inquit reputaui er.
Risum quodammodo cōcepta letitia foras trahitur. Et quid de gaudio mitus
statuit rumpit velut modestie claustris quadā lenitate et incolumen lu
bricе mentis palatur // Spuale gaudiū nequaq; animū ad risum dissoluit
ꝫ ea tantū letitia que a carnis blandimento concipit cita ꝑ motū carnis
facile aperitur. Nam quia primū ad aīm introeundo mordinatū gaudiū
claustra continentie rupit. eadem postmodum via qua lapsum est cum
introrsum extrahere cepit sine modestia facile erupit. Lubrica ei mens
semen puersum quod primū sine modestia concipit quasi pturiens postmodū
sine pudicicia effundit. Primū ergo detrimentum gaudiū mundi illere
bras mitus ad gaudiū suscipit postea errat. quid cōceptū mitus gaudiū
ad lasciuiam mundi ꝑ risum effundit // Qualiter sapia attingit a fine usq; ad fine f. &c. Idem in xx Io.
Gressum ad contemplandam sapiam ꝫ et s. Quid est error. Nescire
quod rectum est. Quid est stultia. non sequi. Quid est sapia cog
noscere et amare bonū. Si fortiter pertingit sapia a fine usq; ad fine
ergo nō est defectus opifici disponi pulchritudo condicionis.
Quare
non eque pulchra sunt oīa nisi ut magis pulchra sint simul
coniuncta. Nam si non essent differenter pulchra singula non esset inco
habiliter pulchra vniuersa. quia si esset vna pulchritudo in singulis
similibz excellens illa foret et ceteris omnibus eminentior non esset omnis
pulchritudo in vniuersis Igitur sapia a fine usq; ad fine fortiter per
tingit. quia sic opa sua usq; ad finem rerū pregreditur. Vt cia defectū
inferiorum ad vniuersor pulchritudinem modestet. vt inde vniuersitas
magis pulchra sit quo minus sitate quadam aliorum comparatione et pti
defectum patiatur Nam hoc rpm ꝫ in quibusdam eius operibus pul
chris nō pulcrū nō videtur. Tempestas hyemis est nō est in ea
in parte pulchritudinis habet. quia hoc in toto pulchrum est ad qd
est ergo ea in toto partiū mabima est qd in ptibus differenti
et multiplici variata distinctaq; ompharia pulchritudo est
Suauiter eam oia disponit qz in tam multis tā ꝫ diuisis rerū gradib

singula quecq; ad terminū suū pmouens nichil vniuersitatis cōordiam
pacemq; turbare pmittit ꝑ sic vniuersq; quod suū est tribuit ut dissimi
liter currencia ad vnū finem conducat. et vt vnus operatio vim effectūq;
alterius nō impediat. ayalum quidem ꝓpriam sedem non habet ꝑ naturā
pegnū a suo in alieno moratur quia nō esset vbi esse posset malicia si nō
eam in suo paterētur que eam nō fecit sapia. Non em̄ sapientia maliciam fe
cit. ꝑ m̄ eo q̄ fecit maliciaz esse pmisit ut collata malicie sapiencia vincat
et compata pulchrior appareat. Confert em̄ se. et cōmetit sapiencia
malicie m̄ opibus suis. et vincit eam vbiq; ut attingat a fine usq; ad
finē. Ido em̄ malicia ad defectum curvens sapiaz nō euadit. quia non
potest malicia ipā quod corrumpat inuenire nisi in his que sapiencia
creauit. Sapia vero ꝓterea malicia ad quē defectum singens tūc tendit
quia nō potest malicia corrumpe. quod sapiencia potuit creare. Cucurrit
ergo sapiencia ut attingat a fine usq; ad ſi. tūc tendens malicia in corrup
tis bonis quo malicia non accedit. et consequens malicia in his que
corrupta sunt quo malicia non precedit. Cam suauiter em̄ oia etia
non suauia disponit. ut oia que coīa eius volūtatem se eligunt
neq; potenter extinguat ut nichil sint. neq; violenter compellat ut
nichil possint se esse sciens et posse. ānens curvencia contra suam
volūtate manifeste pmittit. et occulte conducit ad implendam suaz
volūtatem. Festat tūc magnus ille et suꝑnus sapiē ecclesiastes
a fine usq; ad finem qui nullū habet finem. Sursum sublime cōtem
placōis et deorsum ꝓfundum damnationis. Ad istos duos fines vni
uersoꝝ cursum intuens a medio sapia hinc inde sue pmouendo sue de
serendo. disponens cōducit suasum ascendentibus viam sternens iusticiam
deorsum descendentibus viam relinquens iniquitate. Quo cū ventū fuerit
sistent vniuersa in finibus suis. et fines ipi nūq; habebunt finē. Et tunc
quasq; ipa sapia. ꝓtingit a ſi. usq; ad finem fortiter ut amplius nūq;
vel a retributōe nostroꝝ deficiat. vel a pena miseroꝝ desistat. Desponēs
oma suauiter hinc ad gaudiū. illinc ad supplicium eternum. Sz queso que
suauitas in inferis erit. Cuma ipa suauis ꝑmanet que disponit. Licet illi
suaues nō sint quos disponit. nec illud suatie sit in quo disponit. Ipa dispo
sitio suauis est. etia si illa suauia non sint que disponit.

Quatuor sunt opa quibus oia tēpalia explicant. Primū est opus dei. 2m̄ nature 3m̄ artificis
cui natū. Opus dei est essentia rerū de nichilo creare nāz rerū informe
disponē. motū aut rerū sub certo ordine tempare. ꝓterea tria hec
sicut postea auctor ipe attestatur de opibus dei stabilia sunt nec tem
poris capiūt mutabilitatem. quia et rerū essentie. hoc quod sunt
nūq; esse desinunt. et rerū forme. ꝑ m̄ pmā conditoris sui institutōne
in suis generibus ꝑpetuam ydemptitatem custodiūt. et motus rerū
pmi ordinis legem nūq; trāsgrediunt. nec em̄ vel esse rerū nichil est
vel forme rerū aliter esse vel ordo rerū dispositioq; ab initio mutari
potuerunt. Opus itaq; dei est creare formate disponē vniuersa. Opq
nature est semina rez de occulto sinu p̄ incrementa pduce eademq;
rursum in materiā cū corruerint ꝑ defectum ad occultū sinū reduce.
pdicant reuocare. Opus artificis cū natura est ea que oriuntur de
terra studio et industria admiuare. Opus solius artificis est in subiecta
rerū materia opari vel disiuncta componendo vel cōiuncta separando.
Tres itaq; opifices sunt in hoc mundo. deus natura et artifex inui
tus natura. Sz hi tres valde dispari potencia id quod ad effectum
pducunt efficiunt. Nam deus in ope suo nec nature opa indiget. nec
hic artifex imitantis naturam. Operatur em̄ deus aliquando sine natura
aliquid in natura. aliquid sup̄ natura. Nam sine natura ꝓmū fuit ꝑz

De quadruplici ope in mundo. 106 v

naturam Cum natura facit ea que de nā secūm nāz pducit · Sup nāz
quādo in natura preter cursum nature solitum et posse pmū mouori ad
dita potencia aliquid ad effectum pducit · Omē ergo quod natura facit
deus facit · ſ nō omē quod deus facit natura etiam facit · qui sine natura
nāz facit · Tercio loco sequitur opa artificis imitantis naturā Et hec
quādam aliquādo cū deo opatur sine natura · aliquādo cū natura sine deo · Ali
quādo cū deo simul et cum natura · aliquādo sine deo pauca et sine natura ·
Cum deo opat quādo opa iustitie · sine deo quādo opa iniquitatis opat · Cum
natura quando sembibus retiū ac foribus pagandis · quibus natura in
crementum subicit foris industriam et studiū apponit · Sine natā quādo
preter in subiecta nā studiū explicat ut aliqd ordinem ad effectū pmoueat
In quo natura patitur tm̄ non opatur · quā nāz optimi prebet nō cessū
bpantis coercet · Talia sunt oia opa homiz que fiunt sup terrā ex quibus
multa mortalis vite necessitas cogit · multa suadet cupiditas multa van
tas opat ‖ De mutabilitate hominis secūm tempora 101 ‖

Si in obedia mandati pstitisset homo non subderet momentis
temporū fixus p contemplacionem in solidutate eternorū · post
aut cor suū declinauit ut illud p concupiscentia rebus ipi
tabilibus subiceret quasi de celo lapsus cepit deorsum cū hys gra
uiherebat desuere et p volamina mutabilitatis sue ſ ductus tpoū
mouenta sentire · Si ergo tempa venerunt in corde humano quando
multa desideria introierunt in illud et mutabilitas illuc diuidi cepit
et venerunt alia et alia discesserunt · et facta est fluctuacio et incon
stancia magna · Jam em̄ cū mūdo visibili mūdus invisibilis volubat
et reperunt in eo tempa et momenta discurre · et esse āni et āni dies et
noctes · sementes et messes natura ad eternitatem facta ei qui tpali
tūsit prave associata · Necesse est autē ut homo qui a carnalibus ad
spualia conuertit · prius animo ab hys quibus p affectū inhesebat a
vellatur · Tunc siquidem libere se spualibus p amorem conglutinat
cum de terrenis affectibus nichil supest quod eius mentem in desideria
aliena auertat · Tacq tempus stridendi est ut pius homo mentem a
desideriis terrenis avellat · Postea tempus consolendi ut animo p amore
spualiū eternis et pmanētibus bonis adhere incipiat · Sic quippe con
suetudo humana et divina in vnū ut que duo fiant p naz fiat vnū
p gram ‖ Compunctio siquidem ipa actus est · et dilectio filiam · et facit
viam actus · et pforat vtrūq ut filū vtrūq contineat · Cum vero deū
amat sicut scriptū in deo diligit proximū · sic contra deū nec diligere
nouit sepius · Tempus igitur est dilectionis et tempus odij · vt qui
p deo studemus inimicos diligere cū causa dei leditur nō presumamus
etiam amicos amare · Est adhuc alia dilectio · et odium aliud ut quisq car
nem suam · et in his diligat que infirmitati sustentende necessaria sunt ·
et odiat in hys que desideria pua exposuit · Sequitur vero post
mutabilitatem rerū iguis confusio animoz qui pergunt corda
sup volumina et tristitias temporū ut nō stent in veritate ſ defle
ant cū eis que vadunt ut tristent · Intellectus aut hois excitatus
rerū specie surgit et secūm emulacionem veritatis ad inuenta struenda
dat conatum et hī principiū in opibus dei pme contemplacionis
et nō puenit usq ad finem operum dei ut capiat totum · quod absolu
ditum est · Si em̄ ad finē puenire potuisset inuenisset vtiq deum ·
qui a quo sunt ibi finem habent omia ‖

Propterea stultam fecit deus sapiētiam mundi ‖
quia posuit mundum in disputacione eorū pmanens ipe occultus
donec deficerent disputantes et querentes manna · Post hec reue
lauit se deus et exiuit ut inueniretur cum glorari ia nō possit homo ·
quasi ipe sensu suo et sapia deum cognouerit qui in ope dei struendo defecit ‖

Sunt adhuc alie quedam disputaciones in desideriis hominum multiplices inmixte et varie. et exinde surgunt multarum studia vanitatum. Unusquisque enim homo preferat quod diligit ipse Et trahuntur corda omnium per infinitas passiones. et laudant pretem suam singuli Et in hiis omnibus non invenient homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem. Initium namque operum dei est visus rerum temporalium. finis vero fructus eternorum. Idcirco traditus est mundus amatoribus mundi. quia quibus eternorum bonorum dulcedo tollitur eis carnales date sunt delectationes et mundi gaudia exposita in desideriorum suorum malorum dissipationem. Invenimus adhuc et alias disputationes in judicibus hominum graves et multiplices. Arripuit enim homines vicem dei violenter et indites seculi se constituunt et disputant de mundo. et de operibus dei. et de prudencia eius et a iudiciis quibus iudex omnium disponit. Reprehendunt deum quod nocua facit Et nemo tum reprehendit cum leditur inimicus eius sint ipse omnis inimici dei et adversarii veritatis. Multa operatur deus circa homines.

Incipiunt capitula librorum hyrenei lugdunen archiepi et martiris gloriosi Numero quinq; aduersus hereses &c

Narrando omnb argumti valentini disciplox i. ij
Expositio predicationis veritatis quam ab apls ecclia perpiens ristodit iij
Ostenso neq; plus neq; minus de ea que est in hac posse q̃sdã dicã iiij
Sedm qd fiat putare alios quidem plus alios vo mg hec agnoscis v
Q est valentini sina in quibus distrepant aduersus eum disciplã ej vj
Que sint in quibus non consonat aduersus iniquitem hij qui sint a valentino omb vij
Qualis conuersatio ipsorũ et que est figuratio unte viij
Que e rolarbusiorum 7 materi doctrina ix
Que est industria materi et que sint que abeo fiunt x
Quãad modũ quidam ex eis p numeros et p sillabas et p literas tonã hic constituere eam que e sm eos argumentatoz xj
Quomodo soluit parabolas xij
Quãad modum conuisatorem sm scripturam eius qui apud eos plerom exponit factum xiij
Quãad modũ ea que sint in lege in sui trans ferunt figmentuz xiiij
Quãad modũ magnitũ omnbo tenantur mduere peem xb.
Quibus ex scripturis testimonijs vtuntur xbi
De re redemptõe sua qm̃ta dicunt et faciunt xbij
Qt modi apud eos sunt reditricis xbiij
Quãad modũ imbuunt eos qui sibi credunt et quibus sm omnbo utiz xix
Qd e propositũ omnibus hereticis 7 quo tendunt xx
Q e symonis samarite magi doctrina xxi
Q e manandri sina et que operationes ipsorum xxij
Relatio eius que e sedm Basilidis doctrinam xxiij
Que est saturnini argumentatio xxiiij
Que e temporalis doctrina et q operationes eoz q ab eo sut oia xxb
Que e ebionitaz doctrina xxbi
Qualis e cherinti doctrina xxbij
Q sunt metholautaz que continẽ tum auersa opera xxbiij
Que est nicolaitarum sina xxbiij
Que sint e marcion docuit xxx
Q e continentiã auersatio xxxi
Qualis e tatiani doctrina xxxij
Unde hij qui differentias mduxerunt acceperut occasionẽ xxxiij
Quibus temporibus fuerut omb qui preduti sunt et a quibus mna et doctrinas acceperunt xxxiiij
Que genera sunt gnosticoz et que sm eos sententie xxxb
Que e officiaz et tyrannorũ in religiositas et imprudentia et unde constiterit ipsorum

Narratio primi libri

Quatenus veritatem refutantes quidam inducunt verba falsa
et genealogias infinitas que quaestiones magis prestant quaeadmodum
aptius aut quam edificationem dei que est in fide et per eam que est sub
dole exercitij nisi similitudo transducunt sensum eorum qui sunt
in expectatione et in captivitate diuinat eos flantes verba dum
temptatores mali eorum que bene dicta sunt effecti et multos euertit attra
hentes sub ordine agnitionis ab eo qui bene universitatem constituit et
ordinauit quasi altius aliquid et manus habentes ostendere ipsi eam qui relin
et terram et omnia que in eis sunt fecit suadentes quod illa per bonum mortem liuant
supplicatores ad requirendum medium male audent potuit eos magis impia sinapi
sorum facta non ostendit ne denudatus fiat comprehensibilis suasorio too
mento subdole adornatus et in ipsa veritate eradicatum est et dicet iuxtam
semetipsum prestat ut decipiat exteriori fantasmate eruditores quaeadmodum a
meliore nobis dictum est de eusmodi Quam lapidem pretiosum et smaragd
dum magni pretij apud quosdam uitreum in eius contumeliam parte
assilatum quod adhuc non est qui potest probare et artificium arguere ipsi
subdole sit factum Cum enim mixti sint examentum argento quis facile
poterit eruditus nunc sit hoc probare Igitur ne forte et tunc modo deluto abre
piantur quidam quasi oues alupis ignorantes eos propter exteriorum oculis
pellis super indumentum a quibus cauere denunciauit nobis dns Vitia
quidem nobis loquentes dissimilia uo sentientes Verissimum diuer tum
legerem commentatuos ipsorum quaeadmodum ipsi dicunt valentium disci
pulorum quibusdam autem post et congressius et apprehendens similiam ipsorum
manifestare tibi dilectissime potentissima et altissima mysteria quia nondum
terrenum habent ut et tu cognoscens ea omnibus hijs qui sunt terni ma
nifesta facias et precipias esse obseruare se a profundo insensatorum
et eius que est in dum blasphemationis Et quantum nobis uirtutis ade
tentiam ipsorum qui nunc aliud docent duo aut eorum qui sunt circa ptolo
meum que uelud floscula valentini sole coniose et manifeste ostendemus
et aliis occasiones dabimus sim nram meditationem ad euertendum ea
non stantia neque apta veritati ostendentes ea que ab hijs dicuntur neque
consuebere consueti neque qui sermonum arta studuerimus dilectione aut
nos adhortante et tibi et omnibus qui sunt terni manifestare que usque
adhuc erant absonsa Jam autem sim gratiam dei in manifestum venerunt
doctrine post nihil est eum cooperturum quod non manifestabit et nichil ab
sconsum quod non cognoscetur Jon autem exquirat a nobis qui apud celtas
honoramur et in barbarum sermone plerique aduertamur ornatum
quia non didicimus neque usum conscriptorum quia nec affectauimus neque
ornamentum verborum neque suadelam quia nescimus sed simpliciter et vere
dicte ea que tibi cum dilectione scripta sunt cui dilectio ne propius
Et ipse legens ea penes te ut magis idoneus quam nos ipse semen et in
tua accipiens a nobis et in latitudine sensus tui scientiabis ea que in
promptu nobis dicta sunt Et potenter assecuti hijs que uerum sunt q
mualide a nobis relicta sunt Et quaeadmodum nos elaborauimus olim q

ptolomeus
valentinus

centa tibi discrete sinam eoꝝ. nō solum manifestum tibi facere sed et sub
ministrationē date vt ostendere mus eam falsam Sic et tu existimā reliqs
ministrabis sm gratiaz que tibi a dnō data est vt iam non abstrahantur
homines ab illoꝝ sua dela que ē talis

Dicunt esse quendam ingenitum et incorruptibilibus et incorruptibilibus altitu
dinibus pfectum Aonem qui ante fuit Hunc aut et patrem ner
et ypatoza et bython uocant/ Esse aut illum inuisibile et que mul
la eos capere possit/ Cum aut a nullo caperet et esset inuisibilis
sempiternus et ingenitus in silentio et in quiete multa secum in mente
sis agebat/ Cum ipo aut fuisse et ennoiam sp etiā charin et sygen vo
cant/ Et aliqn voluisse a semetipo emittere hunc binum unitū omniū Et
velud semen platoni hanc primiti voluit et eam deposuisse quasi in unius
cuiusque eaꝝ eo erat sige/ Hunc aut sustinuisse semen hoc et pgnantem
factam generasse ihm/ Hunc aute et unigenitū vocant et prēm et imi
tum omniū/ Quam aut cum eo emissam veritatem et hanc esse primā et p
migenitā pythagoricā quaternationem quam et radicem omniū dicunt/ Est
cum bythio et sige/ Deinde hui et alethia sententem aut unigenitū hui
us que prolatus est emisisse et ipm logon et zoen prem omnē horū qui post
se futuri essent et minuū et formationē omnis plerematis/ De logo aut et
zoe emissum sdm cōiugationem hominem et ecclesiam/ et ē hanc primigenitā
et creatorem Radicem et subam omniū quatuor nominū quos aput eos nuncupati
bython et Nun et logon et anthropon/ Esse em illoꝝ unigenitū masculo femi
nini sic mixto quatuorem illum esse sm cōiugationē sue ennoeā. cogitan
em qua grauat et silentiū vocant/ Unigenitū aut hoc ē Num alethie.
veritati/ logon aut zoe. nite/ et anthropon eccliā Hos aut aones in
ecclesiam patris emissos volentes et ipos de suo charactere prem emisse emis
siones mixtionugatione logon quidem et zoen postea qua emissus ē ho
et ecclia/ altos x. aonas quoꝝ nomina didicimus habet bythus et mixis agera
hoz et hemonis anoetus et hedone agnon et oset/ Sintrasis monogenes
matharia/ hi. x. aones quos dicunt ex logon et zoe emissos/ anthropon at
et ipm emisse eccliā aonas xij/ quibus nomina her donant/ paracletus
et pistis/ patros/ et elpis/ meteros/ et agape/ enos/ et synesis/ ecclesiastes/ et
macariotes theletos et sophia/ Hi sunt xxx. cōnes eoꝝ eorum eorum.
eos eoꝝ cones qui tuentur et non agnoscuntur// Hoc inuisibile et spiri
tale sm eos plerōma ptute diuisum mortonatum/ decada et duodecada
pter hoc saluatorem dicunt// Per em dnm eccliā noiare uolunt et p xxx. an
nos in manifesto nichil fecisse ostendente mysteriū horū cōnum Et pa
rabola eoꝝ operariorū qui in uineā mittuntur dicunt manifestasse xxx. hos
aonas declaratos/ Mittuntur em alij quidam circa primā horā/ alij circa ter
tiam/ alij circa sextam/ alij circa nonā/ alij circa xi/ Composite igitur pre
dicte horē in semetipis xxx. numerū adimplent/ Unū. n. et tres et sex
et nouē et xi. xxx. fiunt.// Per horas aut aonas manifestari volunt
et hec ee magna et admirabilia et abscondita misteria que ipis securi
ficant et sicubi quid eorum que dicuntur in scripturis potuerit adaptare
assimilare figmento suo Et ypatore quidem eoꝝ togmit solo dicit ei
qui ex eo natus est monogen hoc est Nu/ Reliquos vo omnibus diuisibile

hoc est incomphensibilem esse/ Solus autē Nus sūm eos delectabatur vi
dens pr̄em et magnitudinē eius immensam considerans exultabat et gau
debat/ Reliquos quoq; æones participare magnitudinē p̄ris quantus et
quāl magnus existeret et quēadmodum erat sine initio et manifestabilis
incomprehensibilis ad videndum/ Contendunt autē sige eū voluntate p̄ris
quā uelletū et desideriū exquisitionis p̄ris sui adducere// Et reliqui qui
dem omnes æones tantū quēmodo desiderabant prolatorem seminis sui
videre et eam que sine initio est traditem contemplari/ p̄siliit autē val
de ultimus et iuniōr de duodena et de ea que ab anthropo et ecclia missa
fuerat æon· hoc est sophia· et passa est passionē sine complexu cōiugis
sui que exhorsū quidem fuerat in his que sunt extra Num et Aletheā
deuenant autē in hunc conem· i· sophyam demutatam sub occasione qđ
temeritatis dilectionis autē quā nō communicauāt p̄ri p̄fecto Quēadmod
et Nus/ passionem autē esse exquisitionē p̄ris/ Voluit enī ut dicunt mag
nitudinē eius comprehendere de hinc cū non posset quā impossibilē rem
aggredi credit in magna agonia constitui p̄pter magnitudinē altitudinis
et p̄pter qđ inestigabile p̄ris est et p̄pter eam que erat extra eū dilectus
cū extenderet semp in preterita adultoriū eius nouissimū forte absortum
fuisse et resolutum in omnisam substantiam Nisi ei que confirmat extra in
enarrabilē magnitudinē custodit ota ornuerisset unitatis// Hanc autem
uocabulum horon uocant a quo absentū et confirmatū uice recessit in semet
ipm̄ et recedente iam quā incomprehensibilis est p̄ deposuisse prestinam
intentionē nim ea que acciderat passione ex illa stupore admiratione·
// Quidam autē ipsorū huius passionē et reuersionē sophie uelud fabulā
narrant impossibilē et incomphensibilē rem eam aggressam peperisse
substantiam informem qualem natura non habebat femina parere/ Inquā
cum intendisset primo quidem contristatum p̄pē ignorantiā consummatorū gnāscentē
post deinde timuisse ne hoc ipm̄ finem habeat de hinc expauisse et appre
hensam· p confusam quezente eam Et quēadmodū absorderat id qđ erat
natū/ In his autē passionibus factum accepisse regressionē et in priorem re
gredi conatū et aliquādiu ansam tū defensē et supplicium p̄ris factum Yma
ut cum ea regusse et reliquos æonas/ Maxime autē hunc dicunt primi
mitū habuisse substantiam materie de ignorantia et tedio et timore et stupore
Pat' autē predictum horon suphet p monogenen primitiū in ymagine sua
siue cōiuge masculo femina/ patrem· u· aliquē cū quo sigen modo vo
et pro femina ee uolunt/ Horon vo hunc et stauron et lytrotem et cru
cifixum et horotheton et methagogea uocant/ p horon autē dicunt inundata
sophyam et confirmatam et restitutam cōiugi· Separata enī intentione
ab ea· cū appendisse passione ipam quidem mixta plerooma p̄stitisse/ Co
rupistentia vo eius cū passione ab horon separatum et reinfixa et
extra eum factum esse quandam spiritalem substantiam vt animalem quendam
homūs inperfectum/ informemq; vocet sine spe qui mihil apprehendisset et p̄pter
hoc fructum eius mulieris et femineū dicunt/ Postea vo qm̄ separata sit
het extra plerooma conium et mat' eius remitegrata siue cōiugem/ nec
cōiugem item altam cōmisisse emisisse cōiugatorū sim prouidentia p̄ris
xp̄i et sp̄s sti a quibus cōsummatis dicunt esse æonas/ hoc cū de

243

cruisse eos coniugationis naturā in nati comprehensione cognoscentes sufficienter si ille ydoneus esset declarasse quoq eis prius agnitum qñ intra pabilis et incomprehensibilis Et non ē neq audere neq audire cū nisi p solū monogenen Et tam quidem pfectionē hys omnibo incomprehensibilem patris esse generatoris aut et formationis comphensibilia eius qd quidem filius est// E her quidem Nam emissus erat xpūs in eis o peratus est Spūs nō sibi adequatos eos omnes gradatim agere docuit et ve ram requiem indixit Et sic forma et subā similes fructos aonas docuit bb

... omnisos factos Noas et logos et os antropos et formas sic oēs Alethy ab et zoas et spūs et ecclias Consima ea quoq in hī cui et requiescentia

// Ad pfectū cū magno gaudio dicunt ymnizare patrem magne exulta tionis participante et pter hoc beneficiū una voluntate et sima omnī sum plerōma eonū consentiente xpō et spū sto omniquoq eonū qd habe bat in se aptissimū florentissimū confectentes collationē sensse Et her apte compingentes et diligenter in unū adaptantes emisisse problema et bo norem et gliam oēm pfectissimū deorem quendam et hydus plerōmatis pfectū feruntur ihm quem et salvatorem vocari et xpm et logon patris nuncupare et omnā qui ab omnibus esset satellites quoq ei et honore ip sorum eisdem generibus angelos cum eo prolatos Her igitur ē que mt plerōma ipsorum dicitur negotiario et passi eonis et penis peccati et qī in multa materia pter iniquitatem prius calamitatis et hoci Et eruns ipsorum et re demptoris et carnis et horotethi et methagogei ex eonā compagio et primi xpi cū spū sto de pentenna a pte ipsorum posteema eonū geneseos et sti xpi quem sotheren dicunt ex collatione composita fabricatio// Hoc aut mai sestre quidem non esse dicta qui non omnes capiant agnitum ipsorum instituit aut salvatore p parabolas ostensa hys qui possint intelligere sic xxxx aonas significari p xxxx aonas sicut predixeram in quibus michil in manifesto dicunt sensse salvatore et parabolam operiri unice Et paulū manifestius dicit aonas nominate sepissime adhuc Et ordine pari seruare sic dicente In omnisas generationes seculi seculorū Hz et nos ipos qui in gratia apti bus dicentes eonas eonū illos eonas significare Et obiiq eon aut eonē no manantia in illos id referre nolunt duodecadis aut eonū emissione significatam p id qd xij. annorum genus dus disputauit cū legis doctoribus et p apostolum electorum xij in apos elegit et reliquos xviij aonas manifestari p id qd post resurrectionem annectius xviij mensibus dicunt quia cum eis discipulis// Hz et predentes nomina eius duas litteras Jotham et hetha xviij aonas significantia manifestare deorem aut aonas sic p Jotham hec que precedit in nomine eius significari dicunt et pter hoc docuisse salva torē Jotha omnī aut omnis apex no plenet quoadusq omnia fiant Hanc aut passionē que circa duodecimū aonā facta est significari dicit apostolam iudeque duodecimus erat apos et qui xij. mense passus est Uno cū anno volunt eū post baptismi peredidisse// Ad hec etiā in ea q pfluunt sanguis patiebatur hoc manifestissime significari duodecim eū annis pas sum eam p dñi aduentū esse sanatam cū tetigisset simbria vestimti eius et pter hoc dixisse salvatore Quis me tetigit dorentem discipulos qd. facitis e mihi Aonas insherui et nitarum passi aonas Pilatum cui q passa

exij annis illa nutrus significatur eo q extenderet et mammelli fluerent
eius subā quēadmodū dicunt/ Et nisi tetigisset vestimentū xpi horē illius
filij qui est veritas penne recedūs que p fimbriam manifestata est ad
uenisse mulierem omnem sibam suam Ut stetit et quieuit a passione p egressū
nutritem filij/ Esse aūt hunc horon uolunt qui nituntur eam et separari
passionem ab ea Qd aūt saluatorem ex omnibus existentē omē ē p hoc
responsum Omē masculinū adapiens mulia manifestari dicit Cum
omnia sint aperta nullam p exorcizatorib passi aōnis Et separata ea
exē pleroma q̄ extra sūt ogdoadam vocant de qua paulo post dicemus 217
et a paulo aūt manifeste ppter hoc dictum dicunt Et ipe ē omnia et eius
sūt omnia in ipm et ex ipo omnia et ipm Jn ipo habitat oīs plenitudo
Diuinitatis et illud temptulata esse omnia in xpo p dm. Scr et interpta
tur dicta et quercunq; alia sunt Alia adhuc extra de horo suo que extra
plurimis nominibus vocant duas operationes habere ei ostendunt scīfie
mativā et separativā Et sdm id quidem qd confirmat et gstabilit reu
rem esse Jxdm uo qd diuidit horon/ Saluatorem aūt sic manifestasse o
perationes eius Et primo quidem confirmativa in eo qd dicit Cui
non tollit rectrem suam et sequitur me discipulus meus esse non pot
Et iterū tollens rectrem sequere me/ Separativā aūt in eo q dicit Non
veni pacem mittere sed gladium/ Et Joh̄anē dicunt hoc ipm manifestas
se dicentem ventilabrum in manu eius et emundabit aream et colliget fru
mentum in horreum suū palleas aūt comburet igni inextinguibili et p
hoc operum horu significare ventilabrū eni illud rectē interpretatur esse q
seiuret consumat materia extra quēadmodum palleas ignis Emundat aūt eos
qui saluantur sic ventilabrū tritum/ paulū aūt aplm et ipm dicit hmoi
recens remmisi sic verbum eni recens hys qui pereunt stultitia est hys
aūt qui saluantur virtus dei Et iterū Absit aūt non eueniat in ullo glo
riari nisi in cruce xpi p q̄ mihi mundus crucifixus ē et ego mundo Talia
igit tandem de pleromate ipoz et plasmate vnusquisq dicunt adaptare
cupientes ea que bene dicta sunt hys que male admixta sunt ab ipis 7
non solum aūt ex euangelijs et aplis paginis temptant ostensiones fa
cere tonuertentes interptationes et adulterantes expositiones Jz eni
ex lege et pphetis nī q̄n multe parabole et allegorie sunt dicte et inulta
reali possit ambiguū p expositiones extensius ad figmenti sui et dolos ad
aptantes in captiuitate ducunt a veritate eos qui no sienam fidem i vnū
dm̄ prem̄ omipotentem et in vnū ihm xpm filiū dei consecuant// Cē
tera que extra pleroma dicuntur ab hys sunt alia Enthymensi illius sci
pozis sophie quā et athamoth vocant separatam a suipiore pleromate tri
passione dicunt in umbre vacuitatis loris deseruisse p nuditate/ Cetera
eni lumē facta est et exē pleroma in formis et sine spe quāi abortū Deo
quia nichil apphendit Vnisecunt aūt eius suipiorem xpm et p crucē ex
tensum sua natute formasse formam que est sim subam tm sed no sdm
agnitom Et hoc opatum venerece subtrahente suam nūtutem et reduxisse
illam vt sentiens passionem que extra illam est p separatom pleromatis
Contristat eoz que melioza essent hys aliquid adoratoz immortalitatis
celestem in semet ipso a xpo et spū scō// Quapter et ipam duobz nobis

vocari ſophyam paternaliter / patre eīm eius ſophya vocatur Et ſpūſm
ab eo qui est ergā xpm ſpē formatum eam et ſensātam factam statim aut e
uangatū abeo qui inuisibiliter cum eo erat verbo hoc ē xpo In exquisitoē ejssa
eius luminis qđ se dereliquisset et nō potuisset appehendere illud qm̄ cohereret
ab horo Et sic horon cohertente eam ne anterius veniret dixisse uaoth vn
et uaoth nomen fartū dicunt tū non posset pteam sice horon qm̄ completa
fuerat passione et sola fuisset derelicta foris oīm pateis passionū sucumbuisse
multipharie et varie existentis Et passam eam tristitiā quidem qm̄ nō appe
hendit timorem aut super her Ignorantiā aut omniz et non Quēadmoduz
matre eius prima sophya eon demutatorū in passionibus habuit sed confite
tatem Super hec aut enemisse et et altām affectoū connexionis ad eū qui vi
uificauit eum Collectoū et substantiaz fuisse matīe dicunt ex qua hec mu
dus constat De connexione eīm mundi et de emuzgi omnem animā genesim
accepisse De timore aut et tristitia reliqua animā habuisse Alacremis aut
eius factum vniuersam hanc mundanā sitam a resu aut fundam A tristitia et pa
uore corporalia mūdi elementa Aliqn eīm plorabat et tristis erat quomō di
cunt qđ derelicta sola esset in tenebris et in uanuo // Aliqn aut in cogitatoū ve
mens eius qđ derelinqueret eam lumē dissimulabatur et videbat Aliqn aut eius
timebat Aliqn vō consternebatur et extasin patiebatur // Et quidē tragedia
multa ē iam hic et fantasia vniuersus qz illoz et alīe grauit exponentis
ex quali passione et ex quali elemento sua quātoū accepit Ex ea totiem
enim videntur mihi non omnes velle in manifesto dicere Ex solos illos qui
ea grandes mereredes pro talibus misteriis prestare possunt Non eīm iaz
dicunt similia illis de quibus dixit Beatis autem pistis gratis date
Ex separata et pretentiosa et alta mistia cū magno labore exquisita fallan
bus Quis eīm nonerogret ea que sunt eius uti distat qm̄ a lacremis enthy
meseē qui ex passione eoīm maxima materia et fontes et flumina et vniuersa hu
mida materia generatoū acceperunt // De risu aut eius lumen de pauore
aut et inconstabilitate reliqua mūdi elementa // Volo aut aliquid et exposi
tore fieri sanctissimatum ipoz qm̄ nudo dulces quidem quasdam aquas vt fon
tes et flumina et ymbres et alia Q aut sunt in muti salsas animientes
no omia a lacremis eius emissa qm̄ lacryme salse sint qualitate / Manifestu
e igitur qm̄ salse aque hec sint a lacremis // Opinor aut eā magnā et in
nistimia grandi constituta exsudasse Vnde eā stom̄ argumentatoū ipoz su
portari oportet fontes et flumina et sique sint alia alie aque dulces quātoz
habuisse a sudoribus eius Non est eīm suadibile cum sint omnis qualitatis
lacryme altas quidem salsas altas dulces aquas ex eis exisse hoc aut ma
gis suadibile altas quidem esse a lacremis altas vō a sudoribus Cum aut
et salide et hausterē sint quedam aque in mundo intelligē debemus quid fa
ciens et ex quo membro emsit has Apta sint eīm huius fluctus argumento
ipsoz Cum igitur pagressi omnem passionem mat ipoz et nix in elata est
ad obstetratoū commixta est eius luminis qđ derelinqueret eam h ē expi
dicunt qui regressus in plerōma Ihe quidem ut datur intelligi pigritata
ē stōd destendere putuit aut misit ad eam hoc ē saluatorē pstante ei nutute
omnem prius et omia sub potestate tradente Et eumbo aut similit uti in
eo oia conderentur visibilia et inuisibilia throni dominationes
Christus aut ad eam ni coetaneis suis angelis hanc aut archamoth reuerti
tā eam dicit primo quidem coopatoū impossibile propter reuerentiam deide

dicit postea
etc

aut ei indisset eum ei omissa sanctificatione sua actuereusse ei initute ac
cepta de visu eius et ei formasse illa formatorum que sim agnecom et nequoz
passionia finisse eius separantem eas ab ea et non ei negleuisse Ner ei
erat possibile eas exterminari quibodmodi precetes eo q iam habiliaet pos
sibilia essent Et segregantem separatim comisuisse et coagulasse et de inuz
porali passione inuporale materiam transtulisse eas et sic aptabilitate et nat
sensse in eis vt in congeganones et corpora venirent vbi fierent due subs
stie
una quidem mala ex passionibus alta aut conuersionis passibilis Et ppter hoc
uetute saluatorem fabricasse dicunt Hanc aut archamoth extra passionez
factam contristasse de gratulatione coz quetumq sint luminis misione hoc
e angeloz qui erant ei eo et delectatam in conspectu coz pepisse sanctus
sedm illius ymagine docent partum spiritalem sedm multitudine facti sa
tellitu saluatoris// Ea igitur hec ei subsistant sim eos unu quidem ex passi
one quod erat matia altum vo de comissione qd animale. Altm vo qd ex ea e
qd e spiale sit comissa est i formatorum ipoz Ex spuale quide no potuisse ei
formare qm eiusdem sibe ei erat Comissa aut in formatorum eius q facta eat
de comissione eius auctus substantie emisisse quoq a saluatore doctrinas
// et primo quidem formasse eam de animali substantia dicunt deu prem et salua
torem et regem omniu eius substantie ei hoc e animaliu quas dexteras vo
cant et coz que ex passione et ex matia quas sinistras dicunt Ea em q
post eum sunt ei dicunt formasse latenter motu a mee sua. deu et metco
patorem et apatorem et de inuisibilem eum et secm nocant dexteroz quidem
prem dicentes ei hoc e psichicoz// Sinistroz vo hoc e hilicoz demiurgu
omniu aut regem hanc em enthymesin volentem ni hominem comi eia facere
ymagine dicunt fonsse ipoz// Magus autem saluatorem ipsam et ipsam quide
in ymagine manifestatis prius conseruasse in togmatam a demiurgo// Hanc
aut unigenth filiu reliquoru vo comi conseruasse eos qui ad hoc facti sunt
angeli et archangeli Prem itaq et dm dicunt factu coz que sunt ex plero
mata fabricatorem esse psichicoz sepantem em duas sibas comissas et de
inuisibilibus corporalia fantem fabricasse que sunt celestia et terrestria
Et factu hilicoru et psichicoz dexteroz et sinistroz fabricatore leniu et g
nu sursum aduolantiu et deorsum demergentiu// Septem quoq celos fe
cisse sup quos demiurgum esse dicunt et ppter hoc ebdomadam vocant eu
// Patrem aut archamoth ogdoadam secuntu numeru premagente et pri
mogne pleromatis ogdoadis// Septem aut celos quos intellectuales esse de
cunt angelos aut tradunt et demiurgu et ipm angelu deo aut simile
Quadmodu ext paradisum sup terrenu celu existentes iustitie archangelu
dicit esse et ab hoc aliquid acrepisse Adam conuersatu in eo Hec aut dem
urgu dicunt a semetipo quidem putasse in toto fabricasse fonsse aut ea
archamoth Celu em fonsse nestentes celu et hominem plasmasse ignorante
bolem Terram aut ostendisse nestentem terram Et in ombo sic dicunt
ignorasse ei figuras eoru que fiebat et ipam imagem semetipm aut pu
tasse omia esse Causam aut ei fuisse imagem eius talis ypanoms dicunt
que sic uoluit producere ei capud quide et initiu sic sibe dum aut v
anisse apparoms Hanc aut imagem et ogdoadam vocant et sophiam et
terram et achamoth et spu sctm et dmm mystici mte habe aut medu tatis

lorum eam et esse quidem sup demiurgū subtus aut sine eē plerom
vsq; ad finem// Cui quidem materialem subam ex terbus passionibus con
stare dicunt timore et tristitia et aporia de timore quidem et de questione
aliā subam accepisse de cōuersione quidem demiurgi uolunt genesim ha
buisse// De timore aut reliquā omem animalem subam mutoz et animū et
hom Et ppter hoc supiorem eū existentē pstitisse que sunt spualia et de se
putasse solum dm Et p prophetas se dixisse Ego deus et pter me nemo// de
tristitia aut spiritalia malitia dicunt facta Vnde et diabolum genesim ha
buisse que et cosmocratorē uocant et demoma et omem spualem malitie
subam// Ex demiurgum quidem psilicbū filiū filiū meus sue dicut cosmo
cratorem uō creatorē demiurgi Et cosmocratorē quidem intelligere ea q
sunt sup eū qm sit spiritalis malitia demiurgū uō ignorare eū sit animalis
habitare quidem mundum ipoz in eo qui sit celestis locus hoc est in medio
demiurgū uō in eo qui sit in cele locus h̄ē ebdomad// Cosmocratorē uō
in eo qui sit septimo nos mundo// De expauescentia uō et aporia quā de ue
hemore corporalia quēadmodū predixerim mundi elementa facta ee// De
ea uō sim expauescente statum aquā uō stom timoris modū Aerem
uō sim materie fusionem Ignem uō ombus hijs inesse Mortē et corrup
telam quēadmodū et ignorantiā omibus tribus passionibus q̄ abstonsam
docent// Cui fabricasset igitur mundus fecit et hominem choicū uō aut ab
hac arida terra sed ab humidibus subā et ab effusili et fluida materia ac
rupentem et in hunc insufflasse psilicbū// Definiunt et hunc esse stom
magnum et similitudine fuchū p ymaginē quidem hylicū ee premū qui
dem sed non eundem subē esse deo sim similitudinē psilicbū Vnde et spon
tate subam eius dictā eū sit ex spiritali defluctione// Post demū carnida
tā dicunt et adamantinā tunicam hunc aut sensibilem carnem esse uo
luit patrū uō mateus ipsoz que ē achamoth· que sim inspectom eorum
angeloz qui sunt ergo saluatorem/ generaut existentē eiusdem distantie
metis sue spitalis// Et ipm eū ignorasse demiurgū dicunt et latenter de
positum ee in eum nescientē eo uti p eum in eam que ab eo est animā semi
nalē et animatem hoc corpus gestatum q̄ uelut in nucleo in hijs et
amplissimatuz parcatū fiat Ad sustinonē pferte rationis// Statuit igit quēad
modū dicunt demiurgū conseminatus inflationem eius a sophya spiritalis
homo menatrabili nature et prouidentia Quēadmodū em meem fiat
ignorauit sit et semen eius// Qd erā ipm certum esse dicunt exemplū supe
rioris certe Et hunc ee insemet ipis hominem uolunt uti habeat animā q̄
dem a demiurgo corpus aut a limo et carnem a matia spiritale uō horiz
a matre achamoth// Qui sint igit tres altiz natale qd erum simsteū uent
ex nūtate predicunt// Quippe cū millam spiritatom in corruptele possit
cerpere animale uō qd erum dextram appellant eū sit medium spiritalis et
materialis illuc redigi quemq; determinant spiritale uō emissum ee uti hic
animali cōiunctum fortunetur coexerditū et in comisatione Et hoc ee dicut
solem et lunam mundi Opus em erat animali sensibilibus dispolmis Ob quā
tam et mundi fabricatuz dicunt et saluatorē ad hoc uenisse animale quia
sine pote status est ut saluet Qui em saluandus erat corpi premunias eū sit
scripisse dicunt ab achamoth quidem spiritale a demiurgo aut animalis psilicum

causa nra z p
quā modū effectus

hyletico
eorum

de facta hoīe z eius
tunica adamantina

€/€

idest animalem xpm Adispositione aut trendatu corpus aute hns substam
ptu vo menarcabili arte vt et visibile et palpabile et passibile fieret Et
hyleum aut mthil oio sustepit Non em ee hyleon capace salutis Cossima
tom vo futuram conformatu et pfectu fuit sina ome spuale hoc e honis
qui pfectaz agnoem habent de deo et hij qui ab athamoth missati sint
mnisteria Esse aut hor semetipm dicunt Erudiuntur aut psichicam idest a
mnalia psichici idest animales homies qui oparom et fidem mdam firmat
et no pfectam agnoem habent Esse aut hor nos qui simus ab ecclia di
cunt quappter et nobis quidem nciam esse bonam tom salutem vident
Aliter em impossibile ee saluari semetipos aut non poparom sed eo qd sint
naturali spiritales eo modo saluari dicunt Quemadmodu em corpu ipos
sibile e salutem pcipere non em capacem salutis dicunt Veritm qd spuale
qd semetipos ee nolunt impossibile ee corrupcela pcipere licet mqubam
qz fuerint facti Quemadmodu em aurum inceno depositum no amittit de
corem suu sed sua naturam custodit cui rei mthil aurum nocere possit sic et
semetipos dicunt licet in quibuscuqz materialibus operibus sint mthil semet
ipos nocere neqz amittere spualem substam Quappter et mtum orate oportq
actantur hij qui sunt ipozt pfecti opantur de quibus scriptura confirmat
qm qui facit ea regnu dei no hereditabunt Et em hydolotira mdifferent
ee mediant mthil inquinari ab hys putantes et in omem diem festum ethimor- 6
pro voluntate in honore eorum factum pimi conveniat vt in mthilo quidem ab
stineant Ezo est apud deum et apud homies otiosum · muneris hominidale
spectaculum Quidam aut et cremis voluptatibus insatiabilit inservientes car
nalia carnalibus spiritalia spiritalibus reddi dicunt Et quidam quide ex
ipis eta eas mulieres que distant ab eis doctrinam habent corrupuit Que
admodum multe sepe ab hys suase post conversse mulieres ad ecclam cu di
reliquo exercre et h confesse sint Alij vo et manifeste me quidem erube
scentes qualitumqz admanuerent mulieres has a viris suis abstrahentes
suas impias fecerunt // Alij vo valde modeste nimis quia cum seroribus
fingentes habitare pretendente tempore manifestati sint grauida seroze a
fice facta Et alia multa odiosa et nephanda facientes Nos quidem qui ti
morem dei timemus Et usqz in mentibus mris et sermonibus pertare ag
nuimus quia ydolotus et mthil scientes semetipos extollunt pfectos vora
tes et summa elethonis Nos em in usu gream accipere dicunt quappt et
auferri a nobis semetipos aut ppter possidere desipsum ab menarcabili
et ignominiabili synagoga descendentem here gream et ppter adiacens
Quappt et omm mo oportere eos semper synagoge meditari misterii Et
hor suadent insensibilibus hys sermonibus dicentes sic Quicuqz sto
e et uxorem non amat vt ei romungatur non est de veritate in unitate
et no transiet Qui aut de seculo e mixtus mulieri non transit in vitam
qm in mortu pistenia mixtus e mulieri Quappter nobis quidem quos
psichicos suo cantet de seculo esse dicunt noticiam continentia et bonam
oparom uti pcam venamur in medietatis locum Si aut spitalibus et
pfectis voratis nullo modo Non em oparios in plerom mdunt Sed
semen qd est mdi pusillum quide immissu hic aut pfecti facti Cum

de aberratu mpabi
litate, absqz timore ullo
pohibita pcreatur Et
sperficiat qm in fut
turu ecclo qd catholos

aut vnissum semen pfectū fuerit achamoth quidem mrem ipor
transire de medietatis loco dicunt et intra plerooma intrare et recipe
sponsum suum saluatorem qui est ex omnibus factus vt syzygia fiat sal
uatoris et sophye que achamoth et hoc esse sponsum et sponsam sympho
nem vo vnissum plerooma spiritales vo expoliatas animas et spus intellec
tuales factos in apprehensibilitez et inuisibilitez inter plerooma ingressus spo
sas reddi hijs qui intra saluatorem sint angelis/ Demiurgum vo transire et
ipm in materiis siue sophye locum hoc est in medietatem Justorū quoq animas
recte egerate et ipas in medietatis locū Nichil eni pfectionis intra plerooma fi
ri/ hijs autem factis ita qui latet inuisibilis ignis exardescens comphendens
vnissam materiam consumet et ipm simul consumptū abire in id ut non
sit/ Demiurgum aut nichil horum cognouisse ostendimt ante saluatoris ad
uentum/ Sunt aut qui dicunt eum misisse eum xpm filiū suum/ sed eadem et de hijs
prophetas locutum esse Esse aut hunc qui per mariam transierunt quemadmodū
aqua p tubum transit et in hunc in baptismate descendisse illū qui esset de ple
romate ex omnibus saluatorem in figura columbe fuisse aut in eo et illud qd
e ab achamoth semen spiritale Omnium igitur meam expatiatur hijs propositis
fuisse dicunt seruantem typum primogenite et prime quatimonis de spiritali
qd erat ab achamoth/ et de animali qd erat de demiurgo/ et de dispositione qd
erat factum in enarrabili acte/ et de saluatore qd erat illa que descendit i eum
columba et hunc quidem impassibilem pseuerasse Non eni possibile erat pas
cum ni esset intromprehensibilis et inuisibilis/ et propter hoc ablatū eo ni tradi
ad pilatū illum qui depositus erat in eū spus xpi Sine id quidem qd a mre
erat semen passum esse dicunt Impassibile eni et illud quippe spiritale et inuisi
bile etiam ipi demiurgo Passus est autem ihs hoc animalis xps et ille qui ex
dispositione habebat in mysterio ut ostendit p eum imaginem typum superioris xpi illu
qui extensus e eum et formauit achamoth formatum sm suam// Omnia eni
hec exemplaria illorum esse dicunt Eas vo que habuerunt semen id qd e ab
Achamoth animas meliores dicunt fuisse quam reliquas Quas propter et plus eas
dilectas a demiurgo non sentes causam sed a semetipso putantes se tales
Quas propter et in prophetas emisit dissentiebat eas et sacerdotes et reges et
multa de hoc semine dicta per prophetas/ Exposuit quippe eū alienos esse ne
Multa aut et imaginem de superioribus dixisse dicunt Ex et p hunc et p eas q
ab hoc facta sunt tam ac demiurgum dixisse prophetas aliquid quidē a
matre dicti dicentes. aliquid a semine/ aliquid aut ab ipo demiurgo/ et
illum tantundem aliquid saluatorem dixisse Aliquid a matre. Aliquid a demi
urgo quemadmodū ostendemus procedente nobis sermone demiurgum aut
quippe ignorantem que essent super eum monere quidem in his q dicun
contempsisse vo eam alium atq alium causam putantes quam spus qui pro
phetat habens et ipse suam aliquam mortem siue horum siue plexionem pa
tiendi et sic ignorantem conseruasse usq ad aduentum saluatoris/ Cum ve
nisset aut saluator dedicasse eū ab eo omnia dicunt et in gaudium ei cessis
se eum in virtute sua et eum esse illum in euangelio tentatione discipule salua
tori Et ego eum sub mea potestate habeo milites et seruos et qd iussum fa
cunt/ Perfectum aut eum eam que sm ipm est mundi recapitulationem usq ad id
tempus qd oporteret/ maxime aut propter certe diligentiam atq curam et ipse
agnorum peccati primi qui in loco meo transibit abel Seth vt ostendat

error de o
scriptione
et quor ostare

qd fuit ablatus
ad pilato tradet

error graphie

dicta prophetica
de actione sm la
tinos

h iussum

e

ex illis treb naturcab Jam non sidm vmigb sd bm gemb Et coptum
quidem mterceptelam habere/ animalem vo simulcra spiritalia vo mse mi
nat achamoth ex illo tempore vsqz nunc. ppter qd et aiē exudientur quid
hut et semnia emittetur // Post demd pfectione
digne habita sponsas redi saluatoris angelis respondent aiabus eoz
ex nētate m medietate nī dmiurgo reliq creaturas m eternū // Et ipas at
aias rursus subdiuidentes dicunt quasdam quidem naturā bonas quasda
aut naturā malas. / Et bonas quidem has esse que capaces semins fuit
Alias vo naturā nequaqm capere illud semen // Cum sit igit tale illoz
argumentū qd neqz prophete predicauerūt neqz dns donut neqz apli
tradiderunt quod habundantius gliantur plus qm ceteri cognouisse de
eis que nō sint scripta legentes Et qd solet dici de hazena cestulas mit
tere affectantes hec digna aptare conantur hys que dicta sunt vel para
bolas dnicas vel dictiones pphetias aut sermones aplicos vt figmētuz
illoz nō sine teste esse nūcupetur // Ord mē quidem et reuera scripturaz
supgredientes et quibus m pis est soluentes membra veritatis Transse
runt aut et transfingunt et alterū ex alto furentes sed unum multos ex
hys que aptant ex dnicis eloquijs male composite fantasmate // Quomo
do si quis regis ymagine bonam fabricatam diligenter ex gemis pulcris
a sapiente artifice soluens subiacentem hominis figuram transferat gemas
illas et reformans faciat ex hys formā canis vel vulpecule et haut ma
le dispositam. Dehinc confirmet et dicat hanc esse regis illam ymagi
nem bonam quam sapiens artifex fabricauit ostendens gemas quidem
a primo artifice in regis ymagine composite ceant male vo a
posthoc in canis figura transflate sint et p gemarū fantasiam deripiat
dictas qui comprehensionē regalis forme nō habebant et suadeant qm
hec turpis vulpecula figura illa ē bona regis ymago Eodem modo et hi
mulierum fabulas assimentes post demd sermones et dictiones et pabo
las hinc mde assercentes adaptare nolunt fabulis suis eloquia dei Et qm
quidem hys qui sint extra pleroma aptant dicenq / quanta aut de hys q
extra pleroma sint ppter ad suos insimulare conantur ex scripturis sint
talia / Dnm in nouissimis mundi tempibo ppter hoc uenisse ad passione
dicunt vt ostendant que extra nouissimū conem facta est passione / Et p
hunc finem manifestet finem eius que est extra eonas dispositionis // Duo
detrim aut amore puellam illam archisinagogi filiam qua insistens do
mnus a mortuis liberauit Typum esse narrant achamoth. que extra
xpm eoz figurauit et ad sensibilitatem addiuit eius qd derelictam a
luminis qm et manifestauit senectutem saluatore existente extra pleroma
in aborsionis partu. Pauli aut dicunt dixisse in prima ad corinthios epla
Nouissimo aut aborsiuo mihi sub est et michi Et illa que ē nim coronans sal
uatoris aduentario ad achamoth Simlit manifesti ē in eadem epla
dicente oportere mulierem velamen habere in capite ppter angelos Qm
aduenente saluatore ad eam ppter verecundiam velamē imposuit acha
moth in faciem suam Et passiones quas passa est significasse dnm dicit
In hoc quidem q derelicta est a lumine meo cum dicit In deus deus meus
deus meus vt quid me derelinquisti manifestasse eum qui derelicta es
set a lumine sophia et prohibita est ab horo impetu incurrere

de epo tra aias q alie
nā bone/ due na male

Ded⁹ aut eius in eo qđ dixisset qm̃ testis ē aiã mea Et nocē at in eo
q dixerit pđ si possibile est transeat a me calix iste Et aperiã t̄ cōsterna
tionem similiter in eo q dixerit et quid duam nestie Deus aut gnã hominũ
ostendisse dicunt eum hylychum quidem in eo qđ respondeit dicēti se
quar te nō hr filius hoīb⁹ vbi caput reclinet Animales aut in eo qđ
dixerit dicenti sequar te p̄mitte aut michi et renūciare domesticis Nemo
super aratrum mittens et respiciens in posteriora Aptus ē regno celo
rũ Hunc aut dicunt de medijs esse Et illũ simulat qui multas partes in
christũ confitebatur se ferisse · post deinde uoluisse sequi sed a discipulis iuctu
vt ne faceret pfectus Et hunc de psychico genere fuisse uolunt Spūale
vō in eo qđ dixit Remitte mortuos sepelire mortuos suos Tu aut vade
et ānũcia regnũ dei Et zacheo publicano dicens festinā qm̃ hodie i
domo tua oportet me manere Et fermenti parabolā qđ mulier abscondisse
dicitur in farine sata tria tā generā manifestare dixit Vt ostendant q
extra nouissimũ eorum facta est passionem et plenitudinem fine manifestet h
nem euangt Mulierem quidem sophyam dicebant farine vō sata tria
tria genera hoīm spūale animale thoicum Fermentū vō ipm saluatorem dixit
paulum aut manifeste dixisse choycos animalis spūalis choycus · tales et
chaici Ubi aut animalis homo non percipit que sunt spūs Ubi aut spūs
examinat oīa Animalis aut non percipit que sunt spūs de demiurgo dicti dixit
qui tñ psychicus sit nō cognouit neq; meum spūalem existentem Neq; semē
eius neq; eos qui sunt in plerōmate Nanctus qm̃ autem eorum sal
uatorius erat saluator in ea accepit paulum dixisse et si deliberō sta et
massa deliberationem quidem quod ē spūale docentes dicti confessiones aut nos
hos ē phē psychici eccliam unius sibam assumpsisse dixerunt eū et ni semetipo
exinanisse qm̃ erat ipe fermentus Et qm̃ exierunt achamoth extra plerōma
et fermata ē a xpō et questra est a saluatore manifestare eū dixerunt eo
qđ dixerat semetipm̃ demisse ad eam que exciderat oīe Ouem em̃ extra
tem nitem suam reflexerunt dicunt ex qui eam que sit hic volunt esse se
minutam ecclam Exteriorem aut eam que ē extra plerōma in omnib⁹
passionibus imaginatorum ex quibus factam materiam tradiderunt Mulierē at
tem q̄ minuit domini et miscuit drachmam scripturem sophyam narrat
dici Que cum pdidisset intentionē suam post deinde minutus omnib⁹ p
saluatoris aduentu in eam qui et hoc restituitur ppm eos intra plerōma
Symeon aut eum qui in manus suas accepit xpm et gratias egit deo et
dixit Nunc demittis seruū tuū dne secundū sermonē tuū in pace Typum
esse demiurgi dicunt Qui vehemente saluatore didicit transpositionem suā et
gratias egit hymno Anna aut que in euangelio dicitur septē annis cū viro
suo vixisse Reliquū aut omne tempus vacuam pseuerasse donec vidisset
saluatorem et agnouisset eum et loquētem de omnibus manifestissime
achamoth significatū dicunt Et cū ad medium tui saluatorē vidisset
cum noctanctis suis posteros cū tempore pseuerans in medietate sustinebat
eum quadraginta diebus et exponat eam sue cōiugationem et nomē eius
significatū a saluatore in eo qđ dixerit iustificata ē sapia a filijs suis
a paulo aut sic Sapiam aut loquim̃ inter perfectos Cōiugationes aut eius

que sunt mtra pleroma paulatim dixisse dicunt ſ uno ostendente de ea eiz
ōiuganone que est ſm hanc vitam strebens ait hoc enī mſterii magn
dito aut m xpō et ecclia ad hunc aut Johannē discipulū dñi dgerent prima
egdoadem et omniū generatorū signiſtrasse ipſis dictionibus ſtagz premi
piū quoddam subiecit qđ p'mū factū ē a deo qđ nūc vocat et filiū et vm
gemtū dñi in quo oīa dimisit pat' ſemmalit' // Ad hunc aut aut verbū
emnſſim et m eo omnem omniū subam quā ipſm postea formauit verbum
// Qm igitur de primagenesi dixit bene a principio hoc ē verbo dotemq
a filio et fauit dicit aut ſlt Jn principio erat verbum et verbū erat apud
deum et deus erat verbum hoc erat m principio apud deū primus dissin
guens m trea dñi et principii et verbi Ste eū unmiit vbi et emſſioz
ipſoz vtrozqz ostendat id est filij et verbi et eam que est admixte simul
et ad prem unionē Jn pre em et ex patre principii Jn principio aut ex
principio verbum Bene igitur dixit Jn principio erat verbum erat
em m filio et verbum erat apud deum Et em m principio et deus erat v
bum consequenter Qđ em ex deo natus est deus est hic em erat m princi
pio apud deū Ostendit emſſionis ordinem Omnia p ipm facta sunt et
sine ipō factum ē nichil omnibus em hijs qui post eum sunt combus forma
tionis et generationis causa verbum factū ē // Dz qđ factum ē m eo mpsit
vita ē hic est zmzigiab manifestauit Omnia em aut p ipm facta vita at
in ipō hērauit g' que m eo facta ē prozcrmoz est qm ea que p ipm fta
sunt cum ipō ē em et p ipm seruatricat ſm mſert et vita erat luxe hom
Homes aut mit ſdm et ecclam simili nomine signiſtrauit vt p vnū no
men manifestet ſmzigiz tōmunionē Ex logo em et zoe homo generat
et ecclia Lumen aut dixit homm vitam qm ulnuāh sunt ab eo qđ est
formatū et manifestatū hoc aut paulus dixit Omne em qđ manifestat lu
men ē Qm igitur vita manifestauit et generauit hoiem et ecclam
lumen dicta ē rectum // Aperte igitur manifestauit Johannes p ſz nomes
hos et alia et quatuatorū sdam logon et zoen antropon et ecclam Dz
et primā signiſtrauit cereadam // Narrans em de saluatore et docens
oia que extra pleroma sunt formata per eum sicuti quoq; ē eū dicens
vtra pleroma et em lumē dixit illū qđ in tenebris lucet et nō cōphen
dit uz ab eis qm oia que facta sunt ex passione formanbigenorata est
ab eis Et filiū et ueritatē et vitam dicit eū et verbū raenē sicuti Cuius
gtiam vidimq ait Et erat gtia eius quasi vm gemti que apē data ē ei
plena grā et veritate dicit aut ſlt Et verbum caro factū est et habita
vit in nobis Et vidimq gtiam eius gtiam ſt vm gemti a pre plenū
grā et veritate Diligenter igitur prem ostendit quatuatorū prem di
cenbet gram et mono genen et veritatem Vir Johannes de prima et
nrē omniū donum egdoade dixit prem em dixit et gram et mono
genen et ueritatem et verbum et vitam et hoiem et ecclam Et ptulo
meus quidem ita vides igitur dilectissime ad mucrom qua vtentes sedu
unt senectpos raliqmates scripturis hitionē sua ex eis constare admix
tis ppter hoc em et ipsas coz apposiu astucias et ductones ut ex eis co
sentes multa muentionis et nequitiē exercis Primo em si ppositum
esset iohannī illam que suz sim ē octonatorū ostendere et ordinē custodiss

Vtriq; emissionis et primam quatinatorū nam sit venerabilior ad
modum dicunt In primis utriq; per uisset nominibus et sic adimplesset sedam
vt p ordinem nomi ordo ostenderetur octonationis Et non utriq; post tantur
nitez uallum quia obluuio de re cōmemoratus in nouissimo pene meratus
fuisset quatinationis/ Deinde aut et cōiugationes significare volens et certe
nō primisset nomen dr aut in reliquis cōiugatois contentus fuisset ma
philoz appellatione similiter num possent et illa subaudiri simul vt vnitate
esset p anīa tuis dicens Aut si reliquoz quingationes gnūabat Et anthoy — b
pi id est hominis vtriq; manifestasset cōiugem Et utriq; nō permisset de diuina
tione nos accipere nomen ipius Manifesta igitur expositionis coz tūsticio
Johē cui vni deum exponente et vni vngenito xpm ihm ānunciante p que
omia facta esse dicit hunc verbū dei vngenitū hūc hunc factorē omīs hui
usmodi vere illuminans omem hominem hui mūdi fabricatorē huc in sua uen
se hunc eundē carnē factū et inhabitasse in nobis/ Hoc transuertentes sm de
prauatione expositoris Alterū quidem monogenen volunt esse sm emissionē i — b
que s. et primogenitū dicunt Altum aut sothoz sacerdotem i. saluatorē hui — b
se volunt et alterū logon i. verbum filiū monogenois i. vngenitū et altum — b
xpm ad emendationis plerometis emissum/ Et unusquisq; eoz qui dicta sunt — b
quisserentes a veritate et abutentes a nominibus in suam argumentationis tūstu
lerunt ut sm eos Johannes ī tatis dni ihu xpi memoriam nō fecerit Qui em
prem dixisset et charin et monogenen et aletham et logon et zoen et an — c
tropon et ecclam sedm argumentationis de prima ogdoade dixit Jn qua nodū ihs — b
ponit xpus cohis magistez Qui aut nō de sinzigiis ipoz aplus dixit i — b
Hz de dno meo ihu xpo qui et verbum sunt esse dr idem ipe fecit manifestum
Recapitulans em de eo verbo qd ei in principio dictū est Jnsuper exponit Et
verbum caro factum est et habitauit in nobis/ Sedm aut illoz argumentatoz — O
non verbum caro factum est qd quidem non venit in ipm extra plerom Hz
qui ex omnibus factus est et sic posterior verbo saluatore/ Desinite igitur in sen
sati qui ihus qui passus e pro nobis qui habitauit in nobis idem ipe est ver
bum dei/ Si em ab hiis ex aeonibus pro nra salute caro factus est mand erat
de altero dixisse aptius Jn aut verbum pro nis qui descendit ipe e et qui ascendit
ab uno deo vngenitus filius sm prem plantū interpretatus pro hominibus nō de
alio aliquo/ Negz de ogdoade Johannes sermone fecit Hz de dno xpo ihu Negz
em verbum sedm eos permutauit caro factus est dicunt sothera induisse cor
pus animale de dispositione aptatum mutabili prouidentia vt visibilis
et palpabilis fieret Caro aut e illa uetus de limo sedm adam facta plasma
tio adeo quam vere factum verbum dei manifestauit Johannes et sd luta e
illoz uerba et primogenita octonatio/ Cum em vnus et idem ostendi — b b b b b b
logos et monogenes et zoe et fos et sother et xpus filius dei et hic de
interpretatus pro nobis Soluta e octonationis illoz ogdoas Hear a soluta de
cidit illoz omis argumentatio quid falsi nomine sophistes infamant stolu
eas ad ypeream argumentationem confingendam // Post deinde dictiones et
nomina dissensim posita collegentes transsreunt sicut prediximus ex eo qd e
sedm naturam mid qd e contra natura simplicia fabricatus hyle qui contra
uersias sibimetipis quislibet ypomnt/ Post deinde conantur et homericis homerici Rasp
versibus meditati eas Jta ut ydiote putant ex illa tpali derelamata con
uersia homerici fecisse versus/ Et multa additamenta ypostasis consequen

versuū Ne forte hꝰ sit homerus fereat hercules ab euristeo ad eū qui a pud nr̄os est tamen missū ex homeri versibus sumens ita Nichil em̄ prohibet exempli grā tōmemorai et horum nī sit similis et eadem vtiq; ar gumentatio / Versus homeri her ubi dicta dedit emisit lumine flentem her culem minutum magnatū non instrum eccid Euristeus natus sthleno p supia pstī ductuū ex hercle tantem atreidis ad auras laudit at ille ve lut leo nutritus montibus arct vrsem p̄ mediam non simul omes abibit Et senes et pueri et nondum nupte puelle plorantes mihi at si m̄ morte ret Ar ipe mercurius pmittit et tresia pallas eumtem em̄ seem etem sedat quatus dolor exagitaret Quis non ex simplicibus accipiat ab huiꝰ versibus et putet sic illos homerū in hoc argumto fecisse Qui at sit homerum cognoscet quidem uersus / argumtuz aut non cognoscet sicut qui aliquid quidem corp est de ulixe dictū Aliud vo de hercule Aliud vo de priamo aliud de menelao et agamenone / Si aut tulerit illos et vnuſq; suo libro reddit auferet de medio pus argumtuz Sic aut et qui regula veritatis immobilem apud se habet quā p baptismū accepit Hic quidem que sunt ex scripturis normā et dictiones et parabole cognoscet blasphemū aut argumentuz illoꝝ non cognoscet Etem si gemas agnoscet Sz volpe p regali ymagine nō capiet unuſq; aut sermonū reddens suo ordini t aptans veritatis corpusculo demudat et m substantiū ostendet figmētū ipsoꝝ Qui aut stene hmt dest redempno vt quis mirū ipsū exphrans de scriptore sermone inferat bene habere putatuꝝ ostendere primas inguibus ipi patres hinc fabule discrepant aduersus se inuicē quasi q̄ sunt ex ba ecclis spualibus exercitus Ex hoc em̄ diligenter cognoscere est et exposi tione eam frema que ab ecclia predicatur veritatē et ab his id qd singul falsilequiū / Expositio predicationis veritatis / Expositio predicationis veritatis quā ab aptis ecclia pfectus custodit

Ecclesia em̄ per unīsum orbem usq; ad fines terre semata et ab aptis et discipulis eorū acepit eam fidem que ē in unū deū patrē omipotentem qui fecit celū et terrā et mare et oia q̄ in eis sunt / et in unū xpm̄ ihm̄ filium dei incarnatū pro nra salute / et in spm̄ scm̄ qui per prophetas predicauit dispositiones dei et aduentū / et eam que est ex uirgine generationem et passionē et resurrectionem a mortuis et in carne celos assensionem dilecti ihu xpi dni nri et de celis in gloria patris aduentū eius ad recapitulandā omīa et resuscitandū omem carnem hu manam generis in xpo ihu dno nro et saluatore et regi sm placitū patris inuisibilis omne genu curuet celestiū terrestriū et infernoꝝ / Et omis lingua confiteatur ei et iudiciū iustū sanat in omibus / Spualia quidem nequitie et angelos transgressionis atq; apostatas factos et impios et iniquos et blasphemos homines in eternū ignē mittet Justis aut et eqnis et precepta eius seruantibus et in dilectione eius perseuerantibus quibusdā quidem ab initio quibusdam aut ex penitentia uitam donans incorrupte lem̄ loco muneris conferat et claritatē eternā circūdet / Ostensio negz plus negz minus de ea que ē in fide dicere quosdam posse Et

Hanc predicationem qui accepit et hanc fidem quemadmodū prediximus ea et quidem omnium minimum dissimilata diligenter custodit quasi

vnam dom̃i mhabitans Et similiter credit hys ñdeluret qĩ vnã aq̃m habens et vnũ cor et hĩ predicat et docet et tradit qĩ vnũ possidens os Vna et si mundo loquele dissimles sint Sz tñ virtus traditionis vna et eadẽ est Et neq; que in germania sunt fundate ẽ aliter credunt aut aliter tradunt neq; her que in hybereis sunt neq; her que in celtis neq; her que in oriente neq; her que in egipto Vneq; que in libia neq; que in medio mũdi sita cõstitute Sz sicut sol creatura dei in omnib̃ mundo vnus et idem est Sic et lumẽ predicationis veritatis vbiq; lucet et illuminat omnes homines qui volunt ad cognitionẽ veritatis venire Et ne quis qui nalde prudens in sermone existens hys que presunt certis alia quã her sunt docet Nemo enĩ sup̃ magistrũ ẽ Vneq; iste mendacio deinnovant traditionẽ Cum enĩ vna et eadem fides sit Vneq; is qui multũ de ea potest dicere amplius neq; is qui minus deminorat / hec

Videndum quid sit putare aliquos quidem plus aliis vel habere nisi agnitionis

c iiij

DEus aut aut minus sm prudentiã nosse quosdam intelligẽdi non in eo q̃ augmentũ mutatur efficitur Et alius deus excogitet p̃ter fabricatorem et factorẽ et nutritorẽ huius vniuersitatis qĩ nõ ipse sibi fingat nobis aut alius xp̃us aut alius monogenes Sz in eo quod que in parabolis dicta sunt exquirere et adumbrare veritatis augmẽto Et in eo mysteriũ et dispositionẽ dei in genere humano facta enarrare Et qm magnanimo exhibit deus et intransgressor angelorũ apostatam et in mulieri audienti hominem edisserere et quare alia quidem temporalia alia vero eterna et quedam celestia quedam terrena vnus et idem fecit annũciare Et que cum visibilibus apparent ypsis deus non in vna forma sed alys aliter adẽ et que testamenta multa tradita humano generi annunciare Et quid sit vnum negq; testamentorũ creatorem docere et quare contempsit olim intradibilitate deus vt vnus misereatur exquirere Et quare verbum dei caro factũ ẽ et passus ẽ gratias agere Et quare in nouissimis temporibus aduenit filius dei hoc est in fine apparuit et nõ in initio annũciare et de fine et de finibus quibus posita sint in scripturis reuelare / et quare dispersatas gentes rehabitat et congregatas et quartiperes facit fieri deus non tacere Quia ad modũ mortalis her caro indiuit immortalitate et corruptibile incorruptelã amittat et quia ad modũ factus ẽ qui non erat prius prius et non dilata dilata et qui ad unam plurees filios eius que dispersa erat magis qm eius que habebat verum ptonate In talibus enĩ et in similibus exclamauit aplus O altitudo diuitiarũ et sapientie et agnitionis dei qm̃ insc̃rutabilia iudicia eius et inuestigabiles vie eius sed non in eo ut sup̃ creatorẽ et fabricatorẽ et illo rei enthymesin comẽ erraturi ad inuentas et ad tantã puerilem blasphemiam negq; in eo q̃ ẽ super hanc existens plerosma aliquem quidem exex. aliq̃ vel innumerabilis multitudinis comẽ mentiri quia admodũ dicit his qui vere sint dispersi a diuina simili magistri tui ea q̃ ẽ certa / certis vnissa vna et eandem fidem habeant in vnisono mundo quia admodũ potremo

Quae est valentini sima in quibus dicit adiisse eum discipuli eius Etc

19 DIcamus nũc et horum in constantem sinam cum sint duo uel tres qui admodũ de eisdem non eadem dicunt Sz et nominibus et rebus conterere spondent Quo enĩ ẽ pernices ab ea que dicit gnostica hereseis antiquas ni sibi caractherem doctrinam transferens valentinus sit dissimilitudine qm̃da inuariabilem Quisquidem aliquid notari inenarrabile aliud autem sygen

Post dem ex hac dualitate sdam dualitatem emissam tuc aliquid quod prez
vocant Aliquid aut Alethiam Ex hac aut quatrnone feuctificarei logon et zoen
antropon et ecclesiam Esse aut ham octonarium primam et a logo quide et
zoe deremuitates dimissas dixit sicut predixemus Ab antropo aut et ea
zei ex quibus vnam dishedentem et dishitutam reliqua dispositom fecisse e
Terminos aut duos adhibet vnu quidem inter bythum et plerooma deter
minantem natos eorum Ab unsto pre Alterum vo separantem illu Jhus mre
a pleromate xpm aut no ab hys qui sunt in pleromate combus emissum
Sz a mre sofeu aut facta sm memoriam melioru eorum esse cui quadi
umbra Et hunc quidem num esse masculus ab sdisset a semetipo umbra
et regressim ad plerooma Patrem aut subeelum sub umbra natiatum aut
spiritali siba Alteri filiu emisisse et hunc esse demiurgum Que et oppo
tentem dixit eorum que ei subiacent eoemissim aut ei et sinistru primu
pem similem hys qui dicuntur a nobis falsi nominis gnostici Et ihm at
alqui quidem ab eo qui separatus a mre eorp et traditum ei reliquus e
missum dixit hoc e a thelem Alqui aut ab eo qui recurrerit sursum i
plerooma hoc e a xpo Alqui aut ab antropo et ecclia Spm aut sm a
veritate dixit emissum in exanniatorem et feuctificatorem omniu musibiliter
eoz intreeuntem p quem roneu feuctificarent filia mestatis hoc quide ille
drus aut primam ogdoadem sic tradidit dicens quatrnone e dextram
et quatrnone sinistram et lumen et tenebras Descendente aut dishitutaz
virtutem non a xxx combus dixit fuisse sed a feuctibz eorp Alius vo
qui et clarus est nigre ypsorp et nuaus sublime et qui in mauvem agni
rom extensus p primam quatrnone dixit sic Est quidem ante omes p arche
p anonem no emi et menarrabilis et nominabilis qua ego monotera no
co. Cum hac monotera est inctus qui et ipam vocu henoteram hoc he
notetes et monoteres cum sint vnu emiserit ni nichil emiserit principiu
omniu noeten et agemeton et adiaton qua arche sermo monadi uocat
ni hac monada e inctus eiusdem sibe ei qui et eam voco hen. hoc aute
virtutes i. monoteres et benoteres et monosteten emiserit reliquas emi
siones eoru .iii. iij et phru phru riagmum vere dicu oportet sup ham
nomi fictionem et tantam audaciam quia admodu sine euboze medacio sive
nomia posuit Nemo em qd dicat est ante omia parthes p aue noeses qua
ego monotera noco et utrisu in hac monotera est virtus qua et ipam no
co enoteram manifesti qm figmta sint que unq ab eo dicta sut Confessy
e qm ipe nomia posuit figmento que a nemine alio posita sint Cum n
hoc audiret hodie veritas sm ei non habuisset nomia Nichil igit phibz
et alteri quendam mitali argumito sic pmere nomia Est quidam p arche
regalis p aue noeros p amp postatos virtus p psisin de mente ni illa aut
est inctus quam et ipam voco p mane h matutina Et p mane ni sint omi
emiserit ni no emisissent feuctu sermo numenezem vocat Cu hoc numen
e virtus eiusdem potestatis qua et ipe pepno vocat hec virtutes matutina
et p mane et numenius et pepo emiserit reliqua multitudine volentiu
de eoz pepnoz Si em eius sermone qui de omibus sit examinquerit
ni prima quatrnone oportet et quemadmodu multi aliqui ipe pone nomia

Quib⁹ p̄hybet hȳs nom̄ib⁹ vt multo recdibiliorib⁹ et m vsu posit⁹
et alijs mīb⁹ cognitis Alij aūt eiusdē ipsōrū p̄ma et archegonon octo
nator hȳs nom̄ib⁹ nūcupauerūt p̄mū gatchen dēde amenocheten amen
eten Tertiū aūt aiecton aeteron et quartam aoeaton Et de p̄ma quidem
p. atthen emissum esse primo et q̄nto loco athen ex amenocto amenoeto
2o et sexto loco acatalempton et de aeteto Tertio et vij⁰ loco Anamoma
ston de aoeato aūt quarto et vij⁰ loco Anageneto plerooma hoc p̄me og
doadis has volunt nutrites fuisse atq; bythum et sygen aut p frozuz p
fectores appellant et gnosticorū magi gnostici veri Etenim de ipso bytho
varie sunt sīmē apud eos Quidam em̄ sine sine cōiugatione dicunt eum
neq; masculum neq; feminam neq; cōd aliquid esse Alij aūt et masculū et
femam dicentes esse Semacfeoditi genesyn ei donant Sygen aūt alij
cōiugem ei addunt vt fiat p̄ma cognitio

Quo sint m quibus nō con
sonant aduersus inuicē hij qui sunt a valentino oīm

Hij uō qui sunt circa ptolomeū sicentiores duas cōiuges habere bytho
dicunt quas et dispositiones vocant emoeam et theleſim primo ex
mente concepit quod emittere et stituere dicunt. post dein voluit Qua
p̄ter duobus hȳs affectibus et virtutibus i. emoeab et theleſob
veluti cōmixtis inuicem emissio monogenis et alethie sibi cōiugatorū
facta est Quos typos et ymagines duorum affectuū prius aggressas esse i
visibiliū visibiles Themelatus quidem nūn emoya aut alethia et p̄
hȳs adulterie voluntatis masculus e ymago Innate uō est neque femininus
qui voluntatis nec ullo virtutis facta est emoe Cogitabat emoce semp emissio
nē tam remittere ipsi p senectutem potebat que cogitabat Cui aūt voluntatis
virtus adhesit timet qd cogitabat emisit Non videntur tibi hij edulcet
issimis homerici Jouis propter solutudinē non dormentis sed cuncta hinc
qui poterit honorare achillem et multos perdere grecorū apprehensionē ha
buisse magis q̄m eius qui e vmissorū deus qui simul ut cogitauit p̄sentia
id qd cogitauit et simulare voluit Tuc cogitans cū mente et huc volens ni
cogitat. cū sit totus cogitatus et totus sensus et totus oculus et totus audi
tus et totus fons omnis bonorū Qui aūt prudentiores putantur illorū
esse primā actonarum nō gradatim Alterū ab altero eonem emissū di
cunt sed simul et in vnū eorum emissionē a quatore et emoeam eius
cū trecentis ipsi obsecutum esse affirmant et iam non ex logo et zoe an
tropon et ecclesiam hȳ ex antropo et ecclia logon et zoon dicunt gnatos
in hunc modum dicentes, q̄m aliquid emitteret quator hoc patet vocatū
est At ubi que emisserit vera fuerunt hoc alethia notatum e Cum
aūt voluit semetipm ostendere h' antropos ductus est quod progressa erat
postea q̄m emisit hoc ecclia vocata est Locutus e antropos logon hui
e primogenitus filius Subsequutus aūt logon zoe Et sit prima octo
nario completa est

Quales quersano ipsorum et quales e signatio vite

Vltra cū pugna apud eos de saluatore quodam eum cū ex oībus ge
nerationū dicunt Quapter beneplacitū vocati q̄m vmissū plero
ma bene sensit per eum ecclesiastice prem Alij aūt ex solis decem co
mibus qui sunt ab antropo et ecclia facti et p̄ter hȳ filiū hoīs se
confiteri voluit post gemitum antechpi Alij a xpō et sp̄u sco eoz qui ad hoc
manauit plerōmatis emissi sunt factū eū dicunt prius sui a quo emissus e

iustodientem apl'lorem Alij aut sint qui ipm̃ ꝓpatores omniu et p archen
et p anemoetan anthropon dicunt vocari et hoc magnu et abstenditu mste
rium qm̃ que est supe omnia uirtus et continet oia anthropos vocatus est
ideo hoc filiu hoim dixit saluatorem // Cuꝛe tolat basforum et magoꝝ dor

Hic vo quidam ex hyb qui sint apud eos magistri e // tema
mendatorem se esse gliam Marcus est illi nomen magice impo
sture pitissimus p quam et viros multos et non paucas femnas
seducens ad se conuertit vehit ad sthenissimu et pfectissimu et
uerutem maxima ab inuisibilibus legis habentem sent ꝓtrusor quasi
deus existens antixpi anacrisai eni iudicia cu nequicia eoꝝ qui dicunt
magi tomstens p hec uirtutes perfitere putatur apud eos qui sensu non
habent et a mente sua exesserunt

Ho talice eni vino mixtum
fingens se gratias agere et multu extendens sermone inuocationib
puepuzeum et rubicundu appare facit ut putetur ea gra ab hyb q
sunt supe omnia sui sanguine stillare in ipius talicem p inuocatoem eius
et valde contupistere presentes ex illo gustare poculo vt et in eos stillet
que p magum hinc vocatur gratia Quesitis mulieribus dans talices .
mixtos ipas agere iubet presente se Et vbi hec factum e ipe alui talicem
multo maiorem qm̃ est ille in quo illam seductam eucharistia facit peo
ferens et transfundens a minori qui est a muliere eucharistia factus in
ullu qui e ab eo allatus multo maiorem statim diuersi ita Illa que est
ante omia in extinguibilis et menuteabilis grea admpleat tu mtus ho
mine multiplicet iute agm tom sua Insemans greanu synapis in bonam
terram et alia quedam dicens et in nsania mittens illam mseliter admira
bilia faciens apparuit qm̃ iunior talix admpletus est de minori talice ne
et supereffluendet exeo Et alia quedam dissimilia faciens exterminauit
multos et attraxit post se // Datus aut intelligi cum et demone ꝗdam
paredrum habere p quem ipe quegꝫ prophetare iudicat et quotꝫ dignas pu
tat fieri partu pes siue greanie ꝓphetare sant Adueniente eni nocta mulieres va
cant et hoc nocta eas que sint honeste et castu puepuzate et dilissime quas
sepe abducere temptat Blandiens eis. participate te volo extranea gratia
qm̃ pater angelum tuu semper videt ante faciem suam Locus aut huc mi
nistrabimus in nobis est Oportet nos in vnu conuenire Sume primu a me
et p me gream adapta te vt sponsa sustinens sponsu suu vt sis qd ego et
ego qd tu Constitue in thalamo tuo semen luminis sume a me sponsu et
dape eu et rapere in eo Ecce grea descendit in te Aperui os tuu et ꝓpha
Cum aut mulier respondit nunqm̃ ꝓphetauit et nesciu ꝓphetare inuocatos esse
dam faciens denuo ad stuporem eius que seducta dixit ei Apri os tuu et
loquere qd nunqꝫ et ꝓphabis . Illa aut seducta et elata ab hyb q ꝑdicta sut
Centalestaciens animu a suspitione qd imputat ꝓphetare ni tor eius multo
plus qm̃ oportet palpitet audet et loquitur diuersa et quicqꝫ euenerit
oha iuuene et audactez quippe talefactu sponsu sinit meliora nob de talibꝫ
ꝓphetis exequitur eo qꝫ audax et deterrimda aia qualis vanus acre ex tale
facto est et exinde ꝓphetet idem semetipm putat et greab agit Marito ei
qui participauit ei sua grea et reminiscare eu gesserit no solu sedm subie
ctione unde diuitiare copiam magna collegit Dz et hm corpis
copulatoem et sedm omia unu ei cupit vt ni eo descendat in unuꝫ

vō quedam ex fēlissimis mulierib⁹ que hnt timorem dn̄i et nō sint sēduct
biles quas similiter ut reliquas affectant sēducere jubens eas ꝓphetare ex
sufflantes et anathematizantes cum sepauerint se ab hmōi insane qui se
dnōm mspicate simulabat p tēpo shentes qm̄ ꝓphare nō a meto ma
gno indictus hominib⁹ sed quibustumq; deus despic hmi serit gram suam
hij ab eo tradit am habeant ꝓpheciam et time loquunt qm̄ deus mult
sed non qm̄ maius nibet Qui em̄ nibet ab eo qd̄ nibetur maius est et
dnātus qm̄ illud quidem pmmpatur illud aut subiectū est Si g̃ mai
us quidem nibet uel alius quis sicut solent in tēpis fortibus hij omes
ludere et sibimet ipis mutue impare ut ꝓbent et sedm̄ suas concupiscentias
eos sibi ꝓphare erit ille qui nibet et maior et dnātior ꝓphetico spū qui sit ho
q̃ impossibile Hi tales quidem qui nibentur ab ipis spiritibus et loquunt
quando volunt ipi terrem et mferni sunt Vnigenes aut et impudentes a
sathana immissi ad seductom et perditom corp qui nō hemā fidem qua ab
initio p ecclm acceperunt tristodiunt Ad hunc etiā et amatoria et allecti
cia effingunt ut et corporibus ipor tantum chm̄ negoget Hic idem martus qui
busdam mulieribus et si non omnib⁹ Hec sepissime confessē ad ecclam di
confessē sint exciatas se ab eo velut rapidine infamatas illū se dereliquisse vt
et dyatonū quendam eorum qui sint asia mēt suscipiente eum in domū suam
mederet in hmōi calamitatem Nam tum esset uxor eius speciosa et simi
corpore corrupta esset a mago isto et seruitū eius esset multo tempore Post
deinde nō magno labore sceles eam conuertissent omē tempus mexomologesi
existimauit plangens et lamentans ob hanc quā passus est ab hoc mago
corruptelam Discipuli aut eius quidā retū obseruauit in hijsdem seductis
mulierculas multas corrupuerunt pfectos semetipos vocantes requirere
magnitudinem agnitionis ipsorum uel si potuum aut paulū durat vel altius
quendam apparuisse Hi plus omnibus se cognouisse et magnitudinē agnitionis
illius que est mensurabilis mutatus solos ebriosse Esse aut se maiorē
dnō sup omnē veritatem Quapter et libere omnia agere nullū i nullo
timorem habentes propter eam redemptionē et in comprehensibiles et i
visibiles fieri indigni Si aut et apprehenderit eos assistentes et cū reprobe
hoc dicens O assessor dn̄i mistice illius pro enormitatibus ꝗ magnitudinis
semper videntes sanum prius sui a te et adiutore utentes asserunt sursū
sicū formas quas valde audaces illa dicta fantasmate ꝓpter homi ꝓpatreus eum
esse nos ymaginis illorum tum intentorum illorum que sunt sursum qui
dimpunii habens Esse rude in proximo et pro me nibet mee defensionem
adesse Tu aut quasi que sibi vtrorumq; necessē eorum tanquam omni te
existente iudice assiste Auter aut cito audiens hec homicidam mferior homicida graues
galeam eius sup imposuit vt nimi sibiliter effugerent iudicem Et statim
erupiens eos in thalamū duxit et reddidit suis sponsis Talia aut di
centes et opantes et in hijs quoq; que sunt sed nos regiones radam
ses multas seduxerunt mulieres ꝗ nutritas constias habentes quidā
quidem etiā in manifesto exomologesin confessionē fecerunt Quidā aut
reuertentes hec ipm in silentio sursū semetipis retinent desperantes
a vita dei Quedam quidem in totum absteterunt Quedam aut mt v
trumq; dubitantem qd̄ e ꝓprie posse sint neq; intus neq; foris

exstentes huius scripturam seminis hinter. siluerq agnouerunt

Hr igitur matheus milliam exactorem colobrasi silentij sonet-
solum fuisse dicens quippe virgineus existens semen qd depos-
tum e in eis h' emicuit est ullam que e a sinus et inuisibilis
locis quatuor ostendisse figura mulieru ad eum Qui mgt
eius masculinus midius ferre non poterat et ostendisse qz semet ipam q
esset et omnis progenies qm nemini virginu neqz deorsu neqz hominu re
uelauit hunc solo enarrasse ita dicentem Qui primus pe cuius pe nemo
est qui est inextinguibilis et insubstantiuus qui neqz masculus neqz fe
mina est voluit sibi memorabile. memorabile fieri et qd inuisibile est sibi
formari aperuit os et protulit verbum simile sibi qd assistens ostenderet
qd erat ipse ai inuisibilis forma apparuisset Eminatio aut nomis facta
est talis Logos est verbum. verbum primi nois eius fuit aleph. et
sillabe eius literarum. iiij. Cum ut et sthmet fuit h' ex literaz iiij. post log
tus est et tertiam et fuit h' ex literaz x. Et cum que e post logos est et fuit
ipsi literarum xij. facta e ergo eminatio vemisi nominis literaz xxx. sillabaru
aut iiij. Vnumqd quaut elementoruz suas literas et sinu naturalem et suaz
eminationez et figuraz et ymagines habere et nichil eoru esse qd
illius videat formam neqz ipm sup elementi est sed ne cognoscere eu sed
ne quidem proximum eius vnumqdqz eminatorum sicut sed qd ipse eminat Ita
omne qd ipse eminat illud qd e totum nominet vnumquodqz ipsoruz parui
existens totius sinu somni qi ce no et non possit sed anima quadriuqz ex nu
ussima lea nouissimi elementi singule deminata deuenientes Et mutant
tem integratorem vnumsuscui dant futuram vnam et eandem consonatorum sonat
Cum exclamatorum ymagine esse Amen sit dicentibus nobis traditu
esse sonos aut eos esse qui formant in substantiui et ingenitis cona
Este has formas quas duis angelos dixit que sine intermissione vidit
sine pris Nomina aut elementoruz cona et enarrabilia conas et verba
et radices et semina et plenitudines et scientias vocauit Singula aut
ipsoruz et vnumsuuqz proprie in nois ecclie continere et intelligi qit Quo
eu elementoruz nouissimi elementi ultima lea nois eius sit sua Cum so
mus exiens post ymagines elementoruz elementa pyrema gnauit ex quibus
et que sint hic dispositi dicet et eaque sint omne h' grata ipsi quidem
lea sequens sonu deorsum a sillaba sua sursu receptu dicit. ad implendu
vnumsi Remansisse aut deorsum sonu qi foras pyrrhu elementi aut ipm ex
quo lea tum eminatione sua destendit deorsum Leas aut aut esse et vna
quoqz ex hijs xxx. literis in semetipsis habere alias leas pquas nomi
lee nominatur Et rursus alias p alias nominari leas et alias per alias
ita ut immensu dicendat multitudo literaz Sit aut planius dicendu qd duo
delta elementi leas ht in se. d. et ipm a. et e. et a. et hec rursus lee p alias
scribimtur leas et alie per alias Si ergo vnumsa subtilitem immensu dicendi
alijs alias generantibus leas et suscipientibus alterutrum quotmagis illius
elementi manus e pelagius litteraz Et si vna literaz si immensa est nde to
cius nominis profundu literaz ex quibus quatuor matri silentii constare
dicunt Quapter et precium shentem incapabile sinu dedisse elementis q et

conas votat vnusq; eorum suam emulationem exclamare eo qđ nō possit
ymō illud quod ē totum emulatur. Heruitaq; exponente eo ch̄ianorū dixisse
Volo aut hoc ipam ostendere veritatem exposui eum illā de superioribus ordinis
vt ritū spinas eam nudam et mutuatus formositatē eius sed et audaciā
eloquentē et admirabilis sapiam eius. Vide igitur quid in caput eius surrexit
premiū eam A. q; tollit aut B. t ypi humeros tu mamb T. t je. pectus
d. R qđ tenuitū e. ce. j. ventrem Z ce. c. femora ferula
genua. t. ce. ul tibias k. t o. terra l. t ph. pedes ȝȝ ce H. hoc t reptus eius
quē sm magnū veritatis hoc factura elementū hoc tenuerat lex et vocat e
lementū hoc hominem. Esse aut fontem aut eum omnis verbi et nutrimentum omnis
verbis et omnis memorabilis enarratorum et tanti silentij ce et hoc quod
reptus eius. Tu aut sublimius alienus sensus intelligentia. Autogenes
tream et paredotora verbum ab ore veritatis audi. hoc aut tu dixisset
illa attendente ad eū veritate et aperiente os loquentis e verbū verbi aut
nomen factū et nomen esse hoc qđ scimus et legimus xpm ihm. Qđ tu
nominasset statim tacuit. Cui aut putaret murenis plus aliquid eam dictu
eam curiosis quatenarius vemens in medium ait. Tanquam contemptibile puta
sti et verbum qđ ab ore veritatis audisti nō hoc qđ sciās et putatis habere oli
est cuius nomen. Vorem em tanti habes cuius virtutem aut ignoras. Jhūs aut
est insigne nomen vi habens leas ab omnibus qui sunt vocationis regnatis
illud aut est apud conas plerometis tu sit multiphariū existens alterius e
forme et alterius typi qđ intelligitur a ipis qui sunt regnati eius quoniā
magnitudines apud eum sunt semper. Hec igitur que apud nos sunt exemplū
litterē emanationis esse intelligere tenui virtutis ymaginales earū que to
tiens vnusquisq; eorum que sunt sursum elementorū nūm. Mutatis em
leas viij. putat ee patris et veritatis qui sit nunc sunt. hec e menatera
biles et inloquibiles. Demiurgales aut cum sint octo logi ce et zoes. qui
quasi medie sint int' mutab et inmorales et penpeze eorū que sup sunt
emanatorum eorū vo que subsunt elevationum. vocales et ipas vij. esse
antropi et ecclie qui p antropū vox progrediens formauit omnia. Do
nus em vocis formam eius nicenidedit. Est igitur logos habens et
zoe viij. antropos aut et ecclie vij. pater aut et Alethia vinj. Exemplo
aut computatione qđ creat apud preem ostendit emissibilitur. vnde si
creat sepatus ad emendationem stoz. vt plerometis vnitas equalitate hūs
seruet sicut vnam in omnibus que e ex omnibus virtutis. Et sic us q; est
mūs vij. eorū qui sunt viij. accepit virtutem et facta sunt tecta lora si
mulia numeris tu sint octonationes quat' iemento xxiiij. ostenderunt
nūm. Et tecta quidem elementa que dicunt ipe leus in congratione virtu
tis existere que sunt vi. ex quibus emanauerunt xxiiij lex quadripartita
in enarrabilis quatenationis ce eundem nūm faciunt q; quod dicunt e
llius q; est in nūmibus existere. Judeus aut eas a tribus virtutibus
in similitudine illius qui e invisibilis. Quoniā elementorū ymagines unu
quisq; est eas que sunt apud nos duplices lex quibus tu xxiiij leus annuntes
virtutes q; e sm analoam xxx. faciunt nūm huius vocis et dispositionis
secundū dicunt in similitudine ymagines apparuisse illi qui post vj dies
q; tus ascendit in montem et factus e septus qui ascendit et detentus

est in ebdomade cum esset insignis octonario et habet in se omnium elementorum numerum quae manifestauit ni ipse venisset ad baptismum columbe descensio q est IX & A Numerus enim ipius vnii et decem Et propter hoc moyses in sexta dixisse die quae tempora nouissimum horem in regnatorum primi hominis apparuisse Cuius dispositionis mentis et finem vi hora in qua affixa est lignio pfectum eum sensum sententem eum num quae septus virtute fabricationis et regenerationis habente manifestasse filys lumis eam generationem que facta est p eu qui manifestus e insignis in eu numero hac etiam et duplices leas num insignem habere ait Insignis enim nisi gmixta xxiiij elementis xxxx. leaz nome explicuit dosus e aut datone vij. num magnitudine quemadmodu dant matri sybe vt ab se cogitate cogitationes manifestetur fenetris Et insigne quidem ht num in pnh ut eu qui ab i signu signatus est intelligi eu qui quai in ptes diuisus aut psasius et foris pseuerauit qui sua iustitie et prudentia p eam que est ab eo emissionem habet qui e vij. virtutu stam ricationez uelimitationem ebdomadis virtutis animauit mundi et animu posuit esse huic vnusi qd videtur

Vltimus aut et ipe huic hor opere quai spontanee ab eo fero Reliqua vo minisheant eu sint imitationes imitabilius enthymesin meis Et primu quide celum sonat A. quod aut est post illu e. tertiu aut H. Quartu vo et medium mu. vj. Iote virtutem enarrat Quintu vo O. Sexti aut y septimu aut et nis. A. medio cu elementi exclamat quemadmodu matri sybe q multa quidem lostris exequitur Nichil aut verum loquens affirmat q virtutes aut omnes simul mimicem complexe sonant et gtificant illu aq emisse sint gtia aut som mittit in patrem huius aut gtificantis somnus in terram delatum aut plasmatorem factus et generatore eorum qui sunt in terra

Ostensione aut affert ab hys qui mu nastut mfantibus quoq aut simul ut de nulla pgressa est exclamat omnis cuiusq elementi huius somni Sicut ergo vij. virtutes iuuant gtificant verbum sle et aut i infantibus plorans et plangens matri gtificat eum ypt h aut et dauid dixisse Exore infantiu et lactentiu pfensti laudem Et iterum celi enarrant gloriam dei Et propter hoc qui in doloribus et calamitatibus aia sunt in redemptionem suam dant Omnis ignis laudationis vt agnoscens illa que sursu est et aia qd est cognatum sibi adiutoriu ei deorsum mittat Et de oi quide mone qd e xxx. leaz et de byto qui augmenti accepit ex humori leis ad huc et de veritatis corpe qd est duodecim membroq vnoquoq membro ex diabolis constante et de voce eius qui locuta e et de resolutione eius nobis qd no est enarratu et de mundi aia et hoib sim que habent illam q e ad ymaginem dispositionis delineauit dehinc aut quemadmodu ex motibus equipata virtutis ostendit corpe quaternario reseremus vt nichil lateat te dilectissime eorum que ad nos puenerunt ex hys que ab hys dicuntur quemadmodu sepe postulasti a nobis

Sanctus aut animat p quia sapiens eorum sybe quatuor xxiiij elementorum cum solidita e vnitate ex quibus duo sint emissaries sicut predicti e monas et hen que duplicate quatuor facte sunt bis eni duo iij. et eursus duo et iij. in idipm composite vij nisi festauerit num hij aut vij. quadruplicati xxiiij. gnauerunt figurat Et quide que

sunt prime quatrenarie nomina sti spūs sptorum intelligunt que nō possunt
narrari Intelliguntur aut a solo filio que pater scit que nā sunt Alia nō q
tum greanitate et honore et fide nominantur apud eum sunt hebdomades
et hygie pater et alethia hrab habet in se bin · e · e · i · Ihc hm ii · et pat' v ·
et alethia vii que compōsita in se bis quim et bis vij · xxiiij · nūm adiple
uerunt Similit et sīda quatrenarius logos et zoe antropos et ecclia eundem
nūm elementorum ostenderunt Et saluatorem quoq narrabile nomen shs
hrazf e vi · Innarrabile aut eius hrafum xxiiij et xpūs hrazf xdvij Ctd
aut e in xpō in enarrabile hrazf xxx · Et ppt hoc aut ei A · et Ω · vt p
istam manifeste hunc nūm habeat h annis shūs aut hanc habet mgt
in enarrabilem genesim a me eum omnisq de prima quatrenarie in filio
loni processit sīdi quatrenario et facta est octonarius Exequa processa e denas
sit factū e xbiij Denas enim adiunctā octonario et deuplam eum faciēs
lxxx^ens denos octingentorum nūm sciat vt sit omnis hrazf missab octona
tione in decadam pgredientes vnū · et hxxx · et dat qd e Jhs Jhūs enim nomen sm
greca hrazf compositū dat summā octogenta viij · habes manifeste et sup
celestis ihū sm eos genesim Quapter A B greco hec monadus vnū
et denadas vij · et centenadas viij · dat lxxxviij · nūm ostendentia hoc e ihs
qui e ex omnibus constans numerus et ppt h A · et Ω · nominari eum ni sigē
ficet ex omnibus enim generatorum Et item ita prime quatrenarii sm pressio
nū et se metipam compositi dec x apparuit mis A · em et h · et s · et a · i
semetipō compōsita x · qd e i · et hoc ec volunt ihm Sz et xpūs inquit hrazf
e vij · ex quibus prima octonarium significat que nī iota applanta lxxx
viii nūm generant diat aut at filius xpūs h e duodenas y · i · o · e · eis
nomen hrazf est xpūs aut vij que ēpposita duodenas ostenderunt magni
tudinē patris aut inquit qui huius nominis insigne appareret h e ihūs filio
in ignorantia magna fuerunt homines et errore Cum aut manifestū est
vi hrazf nomen h e qd e sm carnem amictū est vt ad sensibilitate hoīs
descenderet habens in semetipō ipm quoq hi et xxiiij · Tunc cognoscentes
eum cessauerunt ab ignorantie et a morte minuta astenderunt noīe eius sto
duratore ad prem veritatis Voluisse aut prem vomisorum solue ignorantia
et destruere mortem Ignorantie aut solutio agnitio eius fiebat Et ppter hoc
dictū sdm voluntatem eius eum qui e sdm ymaginē eius que surrexit est vi
tus depositum hominem Agnitione eni progressi sunt eones Creat aut in qua
tuone antropus et ecclie logos et zoe · Ab hys igitur virtutes emanate
generauerunt eū qui in terra manifestatus e thesim Et logi quidem lorum
adimplesse angelum gabriel / Zoes aut spūs shi Antropi aut altissimi
virtutem Ecclie aut lorum virgo astendit Et sic ille qui e sm dispositorem p
maria generatus apud eum homo qui pō omnia transmutē p multa ele
git verbū ad agnitionē suam Cū aut venisset ipse ad quia descendisse
in eū ci columbam eū qui prius erat surrexit et implerunt xij · nūm in quo
erat semen eorū qui consemiati sunt nī eo et condescenderunt et trasscenderet
Jpam aut virtutem que descendit semen dicit esse prēs habens in se et pres
et filiū et eam que p eos cognoscitur in nominabilis virtus Syges et omnes
eonas et hunc ce spūm qui locutus e p os ihū qui se confessus e filiū hoīs
et manifestauit prem descendens quidem in ihūm humanus et descendit quidē

mertem aut qui fiunt ex dispositione saluatoris ihus agnouit aut prem xpoz ihz
esse aut ihm nomen quidem eius qui e ex dispositione homo dicit postu
aut esse m assimilitudine et figuratoz eius qui mrpat in eu ostendere hoib
quem rapientem habere et ipm hominem et ipm logon et prem et arreto
et sygen et alethiam et ecclam et zoen (her iam supza m et sup heu
heu et super vniuersam exclamatoem exagitam et dolorem vonsecratoms
sint Quib non odeut eum qui tantoz mendatioz malus compositor e poe
ta Cu viderit veritatem ydolum a matre fratm et hor alia mte leis sigma
ta mpet sicut qd e ab mtio qd dm solet et heu et ante greca tonsitentiz ab
estmatione primu sedem acceptisse post demde credentibus thobo semeti post
admuemsse Aliquando quidem assoratoz aliqu aut duplices Nouissime at
omiz palam eden aunt longas hys apposuisse (Deus igitur qm apud gtos
her fierent no erat nitas Corpus em eius hm te mater posterius e tempe
qm tadmo et eos qui ante eum sunt Posterius aut hys qui reliqua elemita
addiderunt tempis qm palamedes Posterio aut tempe qpet turpe Tu aut so
lus in ydolum deposuisti eam que a te predicatur veritas Quis aut sustinebit
tuam illam que tm verbo sata e sygen que mmoniabile noiat eone m enarra
bilem exponit et eum qui mueligabilis e eminat 7 apezunsse ob dicit eu
quem mozpozalem et mfiguratu duos et emisisse verbu quau vnu exhys
que composita sint aulia Verbum quetz eius simlem esse ei qui eu emisit
et formam muisibilem factu elementoz quidem esse xxx sillabaz aut my
riat ergo post simlitudine verbi patet omiz sint rmus elementorz quide
xxx Aliquando aut xxiiij (Aut iterum quis sustinebit te hn stemata et mios
aliqu quidem xxx Aliqu aut xxiiij aliqu vi tantuz concludente vmisoz
conditorem 7 demiurgu et factorem dei 7 mmiente eu m sillabas quide my
elementa xxx et oim dmu qui stema aut telos m decc lxxx viij deducetez
mimeros Similiter atq alphabetum et ipm qui ou rapit prem Amullo at
tapitur m quatuatoni et octonatoni et duodecade sub patiente et p hmgmul
hplicatoni illud quod e menzeabile et mrognoscibile quad modu hi dicu
peis enarrantem et que mozpalem et m substantiu nominas hug maz
et subam ex multis leis aliis ex aliis generatis fabricatis Ipse dedalus fictor
et malus faber factus sublimissime vertitur et qui mdimsibile deus subam
vocalis et vocales et semivocales sonos subdiuidens id qd e mutu in dis
omiu pei et hi mtentiom mentiens m suma blasphemia et magna mpie
tatem mmisisti omes qui tibi credimt Quapter iuste et apte tali temeritati
hic diuine assoratoms semoz et pio veritatis murcius mte dicens sic ydo
loz fabricator mazze et portentoz mspector astrologie rogmtor et magice
artis p que tonfirmas ceteros doctrinas signa ostendens hys qui ate sedu
cuntur apostatice mtitis operatione que hbi prestat huus pater sathanas per
angelicam mtitem o Za Zed fateze habens te pmu sedem gtrare adnisus
deum nequiae Et h quidem amator di semoz Nos aut reliqua mscha coz
que sint longa tonabimur breuiter expedire et ea q multo tempore sunt
occultata m manifestu producere Sic em fit ut facile argui et quisq possit
ab omibus

Generatoz itaq omiu et ceteroz eius et admictoz admuates
omiu mstur audent anutiare hyiqui m nios omia deduxerut de
monade et dualitate dicentes omia tonstare Eta monade usq ad my

nũantes Sic generant dr̃adem vnũ eñ et duo et treꝭ et quatuor m vnũ co
posita x. comiz generauerũt nũm Rursus aũt dualitas ab A. pgressa vsq̃ ad
epsſemon duo et quatuor et sex duodradem ostendit Et rursus a dualitate
similiter nũantibus nobis vsq̃ ad xl. numerus ostensus est in quo est og
doas et doas et doas et duodradẽ igitur eo q epsſemon habuit consc̃pte
sibi ꝓpter epsſimũ passionem vocant Et ꝓpter hoc tricta duodenũ numeꝝ
nũ labes quedam facta fuisset Quem hyrcinatũ abscessisse q̃m a postasiam
a duodradẽ facti dicunt similitudo et a duodradẽ astendentem vnã metute
psse duumuant et hanc eẽ mulierẽ que pdidit dragmã et accendit lucha
et mundauit eam Sic igitur et nũs reliquios m dragma qui sunt nouẽ
ſn ouẽ pdẽ vndecim nouẽ ꝓplexos sibimetipsis xcbiiij. nũm generaũ q̃m no
mes vndecim xcbnũ sint Quapter tam hunt habere dicunt numeꝝ No
pgredtabor aũt hbi et alibi eos mterpretantes ammonere vt vndiq; respiciãs
feruẽtũ eoꝝ Luttam eñ N. cũ ephesino ogdoadem esse nolunt nũ ab alpha
beta viij. sic posita loco. eursum igitur sine ephesino computantes nũm ip
sarꝝ lr̃arum et componentes usq̃ ad H. trecentadẽ ostendunt Incipiens em
quis ab a. et pficiens in H. p nũos lr̃aꝝ abstrahens aũt epysemũ et
insuper coniungens incrementũ lr̃aꝝ inuenet trecentenariũ nũm vsq̃ ad c.
lr̃ã xv. sunt Post dein appositus eius numerus y. et xx. pficit Cũ aũt
appositi eius H. qd̃ e octo admirabilem tria contradem adimpleunt Et hinc
ostendunt ogdoadem inuẽm xxx. comũ Cm igitur ex tribus virtutibo
vnitus e trecentenarius nũs t̃ idem factus xc fecit et ipũ trias m se coꝑata
ix ꝓgenerauit Sic ogdoas xcbnũ generauit nũm Et q̃m duodecima com
absistens reliquit eursus xi. consequentes dicit typũ lr̃aꝝ in figura logi
compositum eẽ xi. eñ in lr̃is eẽ A. qui e nũs xxx. Et sedñ y mutgmẽ po
situm eẽ superiorẽ dispositionis q̃m ab alpha sine epysemo ipsaꝝ litteraꝝ
nũs vsq̃ ad A. compositi sedñ augmentũ lr̃aꝝ tum ipse A. xcbnũ fa
ciunt nũm Cm aũt A. xi. loco est mordine assimilis eoꝝ destendit i
quistrom ut impleret xij. nũm Et cum inuenisset eũ adimpleta est ma
nifestum esse ex ipsa figuratione lr̃ã A. eñ quã ad sui similis inquisi
tionẽ aduenies et inuenies et nse met sapiens ipm xij. adimple
uit locum Ad lucha ex duobus labiis consistente Quapter et figure eob
p agmentoñ xcbiiij. locum hoc e deminoratom typum sinistre manꝰ set
tarũ Cui aũt vnũ qd̃ additum sup xcbnũ in dextera eoꝝ manu fistu
lat Tu quidem h dilectissime transiens optime stio q̃m videbis multũ
tanta illorũ in tumore sapientem sultitiam Sunt aũt digni planctu q̃
tantam dei ecclesiam et magnitudinẽ vere in enarrabilis virtutis et
tantas dispositiones dei p A et b. et p nũos ta fecundos et sex exteriores
cum tanta Quotquot aũt absistunt ab ecclia et hys amlubo fabulis as
sentiunt vere a semetipsis sunt dampnati Quos paulus iubet nobis pa
premia et stadam dimittat Johannes eñ dñi discipulus sup exte ndit dip
nationẽ in eos negs ave nobis eis dici volens Qui eñ dixit inquit eis
ave tollat opibus eoꝝ nequissimis Et merito Non e eñ gaudere
impijs dixit dñs Impij aũt sup omnẽ impietate hy sunt qui factore
cli et terre vnũ deum omnipotentẽ sup quẽ alius deus nõ est exla
bi et ipũ ex altera labe facta emissum dicunt Et sic iam ꝑm eos e eoꝝ

emissionē tric labiis quam sinam digne exsufflantes et tetrathematizates oportet porro aliunde et longe fugere aberr. Et quīto plus hec affirmat et gaudent in his adinventionibus suis tanto magis stamus plus eos agitari ab ogdoadis nequissimis spiritalibus quēadmodū hi qui in sce uehemam passionem inciderunt aut plus vident et valere se putant et qi sānt a mā agunt Quidam aut et quī plus qm sam sunt tanto magis male habent Simulit et hi qui magis plus sapere putantur evacuates semetipos super totum sagitantes tanto magis non sapiunt/ Latens em mundus spūs ignorantie deum parantes eos nō deo sed mundalibus ce hominibus inventis assimens alteros spūs hi. nequiores semetipsō et infatuans illorum sinum quasi possint que sunt super dm adinuenire et aptabiliter in exclusione compositum ogdoadem ignorantie nequissimorum spūm in eos deposuit/

Dole aut tibi referre quēadmodū et ipam
rondationē sm ymaginē mundibilium a demiurgo quasi ignorante eo fabricatam primum dicunt/ primo quidem quatuor elementa dicunt ignē aquam terram aerem ymaginē emissam esse superiorib quat' nationē et operationes eorum cū eis animatas. et caludū et frigidū humectu et aeridum diligenter ymaginare ogdoadem ex qua x uirtutes structuant his quidem corpora tria mutata que etiā eclos vocant Post dm rotationes eos tricubium quē octauū celū vocant post dm solē et lunā Hec cū sint x. nūo ymagines dicūt esse mundibus

¶ Incipiunt capitā libri sc̄di

Et sunt libro sc̄do redargu
tiones et ostensiones flō tog
nominate a ignitionis .
Ostensio qđ neq; extra ple
roma neq; extra plenitudinē eius
esse aliquid neq; quidem duos esse dos
immensō nitentiallo ab omnitenem di
stantes neq; aliquā mundi fabricate
tem immensum sepatam a pr̄e et
ignorantem eū neq; iterū in hys
que continentur aliū quendā fabri
cassē huius mundi neq; prem̄ per
alia adminicula eū que sūt nos ē
fensse conditōm sed tantū p verbū
sui esse aut conditorem eū qui est
sup aiam deus et ipm̄ prem̄ esse
dn̄m nr̄m ihū xp̄m qui inuisibilis q
dem ē p̄ sed non magnitudis neq;
ignorare eū poterant angeli li ret
plurimū deorsum subuerti essēt abeo

¶ Qm̄ inuisibilis est pleroma va
lentini discipuloz

¶ Ostensio non esse eam que est sz
nos creaturam ymaginem pleromatis
eorum neq; demiurgum

¶ Quomō immensum extendit de yma
ginibus eorum sermo

¶ Qm̄ no ē verisimile ea q̄ sunt h̄
ubera pleromatis eorum esse

¶ Qm̄ falsa umbra et natura eoz
ostenditur

¶ Ostensio qm̄ ē et subsistit mundi
fabricator deus non constat aute
qui super hunc adminentur patet

¶ De gōmbus et parabolis quomō
oportebat soluere en que quesierunt

¶ Qm̄ sibam matie labi adnigre
non constat voluntate aut et un
hute dei constat et fidem habet

¶ Contradictiones hys qui sunt a
valentino

¶ Quō hys sermo que de creatora
de illoeum concidit in uteq; et
stōm id qđ plus est et sm id qđ min

¶ Qm̄ impossibile ē separata esse ab
imitem ea que mea plenitudinē di
cuntur quigationis admixtus aut
hys impossibile ē sophyam sine
contingere assumpsisse labem aut etiā
generasse aliquid

¶ Qm̄ in eodem pleromate nō potāt
verbum et silentiū esse

¶ Quomō multius momēti ostendi
premus ordo emissionis eorum

¶ Qm̄ sensus nō potuisset emitti qui
ipse emittebat reliqua

¶ Quid ē emissio et qm̄ hec que ab
hys dicuntur emissiones hōibus rō
grauant magis qm̄ deo

¶ De spēbus quomō et hmr ethmo
1. verisimilius de vmisdeū gnatione
respondeunt et greanos et quomō ab
ipis qui sunt a valentino mutata sup
sezunt eius que est sm eos regule

¶ Questio de oīm specie emissionis
et de pleromatis consequentia

¶ Qm̄ que nobis qui sumus ab etnā
imputant hy qui sunt a valentino ill
euersum imputant hy qui sunt ab
asilide et illis iterum alij

¶ Qm̄ siquis transimotus fiūt a demi
urgo in multos deos et misimilos mul
dos radere eum nrē est

¶ Ostensio qm̄ logus in dnm nuncē
non ē platus

¶ Quomō sc̄dm hereticos voluitas pa
tris muentur fensse ignorantia et la
bem

¶ Qm̄ sophya mihi in ignorantia et
diminutione est

¶ Ostensio qm̄ neq; enthymesis sine
come speciam habuit subam neq; eones
sine enthymesi

¶ Qm̄ neq; dissolui neq; pati con po
terat cum esset spūalis et in hys
que similia erant remissans

¶ Qm̄ p̄ius exquisitio et minus hgatio
magnitudinis eius neq; passiom neq;
labem sed pfectionis tm̄ sanctabat in
cone /

¶ Qm̄ non rapuit conem mea pleroma
desiderii passionis prepisse

¶ Quomō de semine ipsoq; sezno v
mueris mstabilis ostenditur

¶ Qm̄ no ignorauit demiurgo semis

mcum depositionem / Et qm si mcum depositum fuisset semen no po
huisset ignorare ea que super eum
¶ Quomo contractu de mre et labes
eius consilia detenuerunt
¶ Ostensio q neq; conceptio neq; ge
neratio sanis fuit
¶ Ostensio qm uno anno no pcu
mauit dns post baptismu sed oez
ipam esse etatem
¶ Qm exsolutione parabolarum m
ppreu et mgnemte fictoms sue fan
¶ Quomo destructu que // ut
de numeris ipsorum et noibus mo
¶ Qm sm legem neq; ymagines
neq; figure exstiterint plenitudmis p
pze sed neq; figure esse possint
¶ Quomo omnis numerus constare
potest ex sillabis et typo din oib
argumenti
¶ de diebus et horis et mensibus
et uerbalibus et sillabis de amen et
de xpm oubus ex quibus una pe
rit et mutata est
¶ Ostensio quid neq; sm formam ple
romatis eorum facta sint que facta st
neq; uerisimile nunc et prout euenit
¶ Qm non possit constare p mios te
ratas.
¶ Que sint que a nobis possint ex
solui et q sint q remittit do fabricatoi
¶ Ostensio qm demiurgus no sit sup
gressibilis mente neq; sup eu altam
diuinitatem esse
¶ Quid sit qd a paulo dictu e sha m
flat dilectio aut edificat
¶ Quomo oporteat parabolas exsolui
¶ Qm omem agnitom non possimus
habere in hac uita
¶ Quo de emissionibus eoru sm o
postum ostendit poem et no simple
tem neq; uniformem
¶ Qm non e verisimile uerbu dei tria
habere a pre emissionem
¶ Ostensio quomo mis logos et logos
mus et mus ipse e pr eom
¶ Quo dns qda concedit petr et q
causa e ppter quam diem et horam
a nemie alio cognosci aut nsi a solo
pre

¶ De nu aue qm sm illoru simonez
eu aue seruentur mee e et corpa patu
ra pare salutem
¶ Ostensio qd aue eorum sm suas regu
las sine aegm no possint phna pare sa
lutem
¶ Qm m nullo potest mtior illoru ho
supgredi demiurgum
¶ Qm non e verisimile hos quidem
spuales esse demiurgum aut animales
¶ Ostensio qd non sit animalis demiurgu
¶ de assimptione apti usq; ad terminu relu
et tur dicit sine mi corpore sine ex corpo
¶ Quo ea que adversus valentinu dnr
omem euertunt hresim
¶ Eversio hereticoz omnu m hijs qbo
non coitant cum valentino // corpora
¶ Ostensio q non transeant aue m alia
¶ Ostensio q non habuit sm platonem
oblionis poculum
¶ Ostensio q corpus no e obnoxiu
¶ Qm m corporis corruptionem no amittit
suas uirtutes anima
¶ Ostensio q unusquisq; mem sua habeat
animam suam et sua corpus
¶ Quomo pseuerant aue corporis habe
tes figuram
¶ Quomo aue cum sint grales m futura
incorruptibiles pseuerant
¶ Eversio basilidis errorum fabricatoris
¶ Ostensio qm ppte non a variis diis fe
cerunt ypothesin sed ab uno et eod
¶ Ex positio hebraycoz nomi eoz q
m ypothesi posita sint

¶ Incipit liber secundus hyre
nei contra hereses

In primo quidem hunc est quid' libro Arguentes falsi nominis agnitum ostendimus tibi dilectissime omne ab hys qui sunt a diabolo multipliciter et contrarios modos ad invicem esse falsiloquium etenim similia exposuimus eorum qui priores exciterunt distrepantes eos sibimet ipsis ostendentes, multo autem prius ipsi necessitati Et materij quasi similium tum sit ex hys tum ex ipsis eius diligentia exposuimus Et cum ita ex scripturis eligentes adaptare conantur factioni sue diligenter recolimus Idem quodam modo per numerorum et per xxiiij. elementa alphabeti et Bethe vitalis affirmare conantur et audent minutatim pertransimus et quemadmodum conditor istorum vnigenitum mundibilis apud eos plerumatis fructum duxit et quia de omnigeno sentiunt ac dorent enarravimus et progenitores ipsorum manifestauimus dicemus quoque multitudinem eorum qui sunt ab eo gnostici et differentias ipsorum et doctrinas et successiones annotauimus quoque ab eis hereses institute sint omnes exposuimus Et quum omnes a symone hereticorum initia sumentes impia et irreligiosa dogmata introduxerunt in hanc rem ostendimus et redemptionem ipsorum et quomodo imitantur eos qui principatus et factiones ipsorum et misteria manifestauimus et quia vnus deus conditor et quia non postremutatus sententiis et quia neque post illum neque post eum est aliquid In hoc autem libro inscribemus que nobis apta sunt et quemadmodum tempus et enarrationis per magna capitula omnem ipsorum regulam Quapropter quid sit de tertio et enarratio sine ipsorum operibus huiusmodi consideremus ita mihi videtur Oportet eum abstinentias ipsorum recognitionem omnes per manifestationem iudicium recognitionum et enarrationum birbium dissolvere et quum neque sint aliquando neque sit amplius ostensione Bene igitur habet a primo tria et primo capitulo michaute nos a dominico de qui sunt telum et terebra et omnia que meus sunt quum his blasphemantes extremutatis sententiis dicunt et ostendere quum neque super eum neque post eum est aliquid neque ab aliquo motus sed sua sponte et libere sunt omnia ut sit solus deus et solus dominus et solus conditor et solus pater et solus continens omnia et omnibus ut sint ipse prestitit Quemadmodum enim potuerit super hunc alia plenitudo aut initium aut potestas aut alius deus ex Cui opus est deum hoc omnia plerumata in mensura omnia retinere et nihil continere a nemine Si autem extra illum aliquid iam non omnium est plerumata neque continet omnia decet enim plerumata aut ei qui sit super omnia deus do hoc quod extra eum dicunt Quod autem deest et deliberatum est ab eo non est omnium plerumata terminum enim habebit et finem et mediocritatem ad eos qui sunt ex eo Si autem finis est in his que sunt deorsum initium est ad ea que sunt sursum Si multa autem et ex veritatis partibus nimitas est omnibus id ipsum expirei et ab eis que foris est continere et determinari et includi Sic enim quod est deorsum finis notio omnino recusabit et recludat eum qui finitus in eo Et utique hunc eos patrem omnium quod videlicet et ponita et pantheon vocant nihil plerumate ipsorum Ex matrimonio bonus est deus in aliquo conditus et certus et a foris circumdatus ab alia permutatione quod utique est melioris esse quam id quod continet eo quod continetur manus est Quod autem magis est id et firmius est et magis dominus Et quod manus est et firmum et magis deus hoc erat deus Cum enim sit hunc eos et illud quod quod est plerumata esse dicunt in sed supiorem exercitum virtute ostendisse opinatur nare est omni modo aut continere id quod extra est Continere autem plerumata aliquid

non erit extra plezoma Si em extra plezoma ē aliquid mtra hor ipm qđ extra diuntcrit plezoma et rontmebitur plezoma ab eo qđ ē extra Cū plezomate aut subaudiatur Et primus deus aut ruesus in mmēsū distare et sepata esse abinuicem ad quod ē extra plezoma et qđ ē exī illud Siaut hor dixēt tertiū quid erat qđ m mmensum separat plezoma et h' qđ ē extra illud et h' tertiū t' cū diffimet et rontmebit atq erit maior tiū h' ex plezomate et eo qđ extra illud sunt m suo synu rontmens b treaq et m mfimtū de hijs que rontmentur et de hijs que rontinent m ndet sermo Si em tertiū hor imtiū habebit m supiora et sine m mfiora oiū nrē erit et altrebus diffimre illud vel mhoans vel diffimēs ad alia quedam Et illa ruesus ad alia que sunt surſum et que deorsum ad alia quedam habebunt imtia et hor usq m mfimtū vt nūqm stet eorum rogitatio m vnū dm sed p ostasionē plusqm ē quezendi m id q non sit exendat et absistat a vero deo Simult aut hor ad ruesus eos qui sunt et amatione apti sunt Contmebuntur aut et rzūfinent Et deus dij ab mmenso mterualio qđ separat eos abinuicē Si aut id ex rogitandi ē nūtas fm omnē partem multos deos mmensa separatione distantes abinuicem quā mhoantes ad mutuem aut fmentes et illa ratione qua mtuntur dorere super fabricatorē toti et terre esse aliquid plezoma aut dm eadem ratione vt enis quf sup plezoma erē alterum plezoma et super illud ruesus aliud et sup bythum aliud pelagus dei et alabla Simult esse eadem et st m mmensū exrtante sinā Et sēp nūtas erit exrogitare altera plezomata et altos bythos et consistere semper quezentes alios preter dictos Erit aut mterū vtrū nā h' sint deorsum que sunt fm nos an h' ipā supiora sint et que dnē ab ere surſum vtrū nā surſum aut deorsum sint et nullus status neq firmitas rontinebit sensum nem sed mmesos et mdeterminatos deos ex cedere nūtas erit Et rum het sit se habeant vnusquisq de suis gbris erit et nō curiose aget de alienis Si quomm minus erit et aliaq et ressans esse qđ deus ē et vnaquēq rondito suū fabricatorē glificabit et ipō sufficiens erit et alterū nō regnē shet Si quomm apostata ingnis sine ab omi bnē iudicatus digmssimaq rontpiet penā oportet em a vnū esse qui omā rontinet et m suis sit vnū quodq erit q factas quēad modū ipe voluit aut multos ruesus et mdeterminatos factores et deos abinuicē quā attipientes admuicē aut desmentes p omnē plē et alios omēs a foris ab alterutro qđamodo rontineri et mclusos et manentes m suis vnūquemq eorum asistere nūtas erit nemine aut horū omi ē dmi derit em vnumq eorum parte mmā habenti ad compationē omi reliquor et soluere omi potentis appellatio Et note erit m mpretate cadere talem sensū

Si aut ab angelis mundi
ditum fabricatum vel ab aliquo quedam mūdi fabricatore preter smam eius qui super omā pater est primo quidē ex/
hor ipō portant preter voluntatē prim dei talem et tantam rondito angelos sensse dorentes quā efficatiores sint angeli qm deus aut ruesus quā ille negligens sit aut mmor existens aut milla trā hmō eor

que in ipsis ipsum fiant vtrum ne male an bene fiant V. illum quidem
dissipet et prohibeat alterum aut laudet et gaudeat Horamus ne hoc quod
sollecti applicet quis quotomagis deos post demde durant nobis vtrum nam
in his que ab illo contmentur et in ipsis eius fabricatu sint h' an in alio
mundo et ex eo cum positus Si siquidem durant extra eum similiter omnia predicta
motumementa otinerant eius et mundum primus deus ab eo qui ex eo cuius
est in quo et desine eum nunc erit Si aut in ullius valde vanum erit
preter sententiam eius in eius ipsis angelis et ipsis qui sunt potestatis
eius aut ab alio quodam dicere fabricatum ee mundum aut qui no omnia
respiciant ipse que sint in suis aut no sciat que ab angelis futura sunt
Si aut non preter voluntatem eius sed volente et sciente quemadmodum
quidam opmantur iam non angeli vel mundi fabricator fuisse erant fa
bricationis istius sed voluntas dei Si eum mundi fabricatorem angelos
ipse fecit aut etiam causa creationis eorum ipse fecit et mundum ipse vide
bitur fecisse qui causas fabricationis eius preparauit licet p longam
successionem deorsum angelos dicant factos vel mundi fabricatore a primo
patre quemadmodum basilides aut Ptholomeus id quod est causa eorum que
facta sunt in ullo qui plator fuit talis successionis reuereret quemadmod'
in regem exercitus belli refertur qui preparauit ea que sunt eius victorie
et triumphi huius regnantis aut huius opus in eum qui preparauit fab
ad perfectum eorum que deorsum facta sunt Quapter no iam sententiam diuq
tangere vel sententiam scribere sed hominem tangere et scribere rectissime
quis dicat eum qui ipsam sententiam et sententiam ad hoc fecit et multo plus
argumenta dia p que fabricata sunt sententias et scripta Sit igitur nisi hoc
ullo ratione patet omnem dicetur fabricator huius mundi et no angelus
neq; aliquis quis mundi fabricator preter illum qui fuit plator et primus
causa factionis huiusmodi preparationis existens Sit fortasse hic sine
suasor eius siue seductor eius apud eos qui ignorant deum et hominibus
assimulant eum in opibus et his qui non possunt aliquid statim ex
parato fabricare sed indigent multis organis ad eorum fabricationem
no aut veri simile in totum apud eos qui struit qui nullius indigens
omnium deus verbo tantum dixit dia et fecit neq; angelus indigens adiu
toribus ad ea que sunt neq; inscitia aliqua valde insensatum ab illo
et ignorante primum neq; aliqua labe neq; ignorantia vitio qui incipiet
eum cognoscere homo fiet sed ipse in semetipso sum id quod est immensurea
bile et inextigitabile nobis omnia precedimus fecit quemadmodum voluit
omnibus consonantiam et ordinem sui et minui creationis donans spua
libus quidem spualem et inuisibile et sup celestibus celestem et ange
lis angelicum et animalibus animale et natantibus aquatile et terrigene
nis terrigenum omnibus aptans equalitatis substantiam Dia aut q fac
sunt in fatigabili fecit ipsum est enim hoc dei supereminere non indigere
alijs organis ad conditionem eorum que sunt et ydoneus et sufficiens
ad fabricationem omnium ipsum eius verbum quemadmodum et Johannes dicit
publice aut de eo Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil In
omnibus autem est et hic qui est sum nos mundus Et hic ergo a verbo eius
factus est sicut scriptura genesios docuit dia q sicut sum nos sensisse dicu

p verbum sim̃ § mnliter aut et dauid exequitur q̃m ip̃e dixit et fr̃a sunt
ip̃e mandauit et creata sunt Cui igitur magis credens de mundi fabrica
tione hys ne qui predicti sint hereticis sic fatua et inconstantia tradere
tibus an discipulis dn̄i et Heli famulo dei moysi et prophete qui et
primo geneseos mundi creationem dicens In principio fecit deus celū et t̃ra
et dem̃ceps reliqua oia Dz non dij negz angeli q̃m aut hic deus est
pater dn̄i mei ih̄u xp̃i et de hoc paulus apl̃us dixit Unus deus p̃r q̃
super omnes et per omnia et in omnibus nobis Jam quidem ostendimus
vnū esse deum ex ipis autem apl̃is et ex dn̄i sermonibus ad hoc ostendemus
Quale de eo prophetarum et dn̄i et apl̃orum reliquorum nos verba atte
dere aut hys nihil sane diligentibus Instabilis igitur qui est secm̃ eos bi
thus et id quod de huius pleroma et matrioms deus siquid quemadmodū di
cunt extra se habet subiacens aliqd qd vacuum et umbra dicant et vanum
hac magna pleromate ipsorum ostenditur instabile Est autem et hoc dicere
insana se omnia continente eo ab alio quodam fabricatum esse condītorem Optz
eum illos necesse vanum aliquid et informe confiteri in quo fabricatus sit hoc
qd de omnibus mira spiritale pleroma et informe hoc Utrum prescientem et p
patore que in eo futura erant ex studio sui reliquisse an ignorante Et siq̃
dem ignorante iam non omnium erit prescius deus Dz ne quidem cum vi
dere habebunt propter quam de loquam hunc temporibus tantis otiosum sic re
liquit Si aut prescius et mente contemplatus de eam condītorem que in eo
futura esset loco ip̃e fecit eam qui etiam p̃destinauit esse in semetipo

Questant igitur dicere ab alio factum esse mundum Sit enim ab mente
concepit deus et factum de hoc qd mente conceperat Fiet enim possibile
erat alium quidem mente concipere alium vo fatere que ab illo me
te concepta fuerant Si aut eternum mundum mente concepit sm eos hereti
cos deus aut temporalem que vtraq; incredibilia Dz siquidem eternum eum
mente concepit et spiritalem et insensibilem talis et factus fuisset Si aute
talis qualis est et ip̃e fecit eum talem quale quidem mente conceperat aut
in prima preis voluit de eum sm mentis conceptionem tale et cum posteri
et mutabile et transeuntem Cui aut sit talis qualem p̃ad formam ap̃d
semetipm dignam de preis fabricatorem Q; aut a p̃re vnusq; mente re
ceptus de et p̃formatus sit quemadmodū et factus de labis esse dicere securum et
ignorantie prolatore magne blasphemie est Erat enim sm illos pater
omnium sm suas mentis conceptiones et in pectore suo labis emissiones et ig
norantie fructus generans Que enim mente concepit h̄ et facta sunt Ca
igitur quecunda est huiusmodi dispositionem dei sed non fabricatio mundi alti
assebenda et ante peccata oia dicenda sunt a deo vt fecerit quemadmod
et facta sunt sed ne umbra et vanitas queretur Utrum ab omnium pre et
platore sm et ipsum prolatus et est equale honore et cognatus reliquis
cunctis forte aut et antiquus ipis Si aut abscedens de emissitius de
ei qui emisit et hys rum quibus emissum de Nequitas ge erat ei modo
et birthum ipsorum ni sygi vanus simile de hoc de vacuum esse Et reliquos
conas rum sint vacui fides vanam et subam habere Si aut no de e
missum a se natum est et a se generatum est et equipans in tempe ei qui
de sm eos birthio omnium pater et sygi eiusdem nature et eiusdem honoris

erat valentiñ ei qui ẽ ꝑm eos omniꝫ patre Oportet enim illũ emissiũ esse
ab aliquo aut a se generatum et a se natum esse Dz siquidem emissiũ ẽ
valentiñ ꝑatius et prolator est valentinus valentiñ et sectatores eius Si aut
non prolatũ est sed a se generatum et simile est et fratrem et eiusdẽ ho
norꝫ id quod ẽ valentiñ ei patre qui predicatus ẽ a valentino Antiquus aut
et multo ante existens et honorificentius reliquis omnibus ꝑtibus ptolo
mei creatoris et reliquis omnibus qui eadem opmantur Si aut et apo
cryfa in his constituantur continẽ omia preter omniꝫ et exẽ plerooma esse
nichil Nam neutrus est oi modo definire eum et ignorabi ab aliquo maiorẽ
et id quod exẽ et id qd mtus durere eos ꝑm agnitionẽ et ignorantiam sed nõ
ꝑm localem simam In pleromate aut vel in his que continent a ꝑte
facta a demiurgo aut ab angelis quibusꝫ et facta stimus contineri ab in
enarrabili magnitudine velut in circulo tenturi aut velut in limfa ma
culã Primo quidem qual' erit typus hythus sustinens in sinu suo maculam
fieri et permittens in sinu alterius quondam rotundẽ uel ꝓgredi ꝑter sua me
tem Qd quidem mirabilitatem omnis pleromatis asserere nequeat nu
quid ab initio ab videre labem et eas que ab eo initiũ acceperunt emis
siones neqꝫ ignorantiam neqꝫ in passione neqꝫ in malo constitutionem creatoris
permittet accipere/ Qui eam postea et velut maculã emendat labem multo
prius potestat obseruare ne quidem initio in sinu fieri talem maculã vel
si initio quidem contigisset qm aliter fieri non poterant que facta sunt optet
et semper sit fieri illa que eam initio non possint emendarꝫ ꝓpter. ꝓpter
quid ad mundũ hanc postea prodierint aut quid ad modũ homines aduocati aut
que facti dicunt causse ex quibus facti sint homines Vel ipse demiurgo vel
angeli in labe dignitur esse Et si idcirco benignus sit in nouissimis ꝑ
bus misertus ẽ homi et ꝓfectum eos dat illoꝫ primo misereri debuit qui
fuerunt homibus factores et dare eis perfectum Sanctuꝫ et hominibus insanabꝫ
prepossent de ꝓfecto perfecti facti Si enim opus ipsorum misertus est mul
to prius illorum misereri debuit et non sinere et in tantũ venire eos i
Soluetur autem eorum et ille de umbra et varius sermo in quibus ei
que ẽ ꝑm nos factam dñi conditorem Si in his q continentur a ꝑte sta
sunt her Si enim patrii illoꝫ lumen tale opmantur Vt oia adimplere
possit que intra eum sint et oia illuminare quid ad modũ vanũ et libera
his que a pleromate et patrio lumine continentur poterat esse Oportꝫ
enim eos et locum ostendere intra ꝓpatorem aut intra pleroma suo illuminatũ
nec contentez ab aliquo in quo aut angeli aut demiurgus sint q quicꝫ
voluit nec enim modicus locus ẽ in quo tanta et talis condicio sua est
Neutrus itaqꝫ erat vnus intra pleroma aut intra pleroma ipsorum locabit
vanũ ad et misceme et tenebrosum fieri in quo fabricata sint q fabricata
sint Iunisationem quꝫ contingit patrii ipsoꝫ lumen quia non possit ea q
intra ipsum sint illuminare et implere Ad hec aut et labis fecerit dicentes
eam et exercens opa labem et exercorem adducent intra pleroma et ipsum
preis Adhuc sus eos ignorare qui dicunt exẽ pleroma uel sub bono dñi hui
mundum factum ea que paulo ante dicta sint et grudentur tales ei ꝑte
suo alieno qui ẽ extra in quo erit et definire eos nec est Adhuc eos
aut q dñi in his que continentur a ꝑte ab alys quibusdam factũ hui

mundi oia que nuc dicta sint abscindi et mouimenta euertent et
cogentur aut oia uacua et plena et opposita ea que sint intra preter consiti
aut paterni lumen accusare quia qui non omia possit illuminare aut sit
pars sit et omnisim plezoma ipsius uirtutis et indispositum et tenebro
sum consistendum et reliqua omia ruga migz condigno sint actu
sant quia temporalia sint et eterna rhoma aut in actu sabilia ee oportz
cum sint intra plezoma et in simu pris aut et in omnisu plezoma situs
uement mutationes et ia ignorantie mouemet xpus corz Sicrem dns
cu formasset stim substantiaz meam ipsoz foras prouerit exe plezoma ho
e sepant ab agnitione Ipse igitur in ea ignorantiaz fecit qui sepauit ea
ab agnitione Quomo igitur eidem ipe reliquis quidem combius hys
qui eo anteriores erant prestare agnitom poterat nisi at eius ia esse
ignorantie Extea agnitom omi fecit cam extea plezoma cam putem
Adhuc quoz si stim agnitom et ignorantiaz intra plezoma et exe ple
zoma dicent sicut quidam ex ipis dicunt qui qui in ignorantie est
intra id qd est agnoscit ipm saluatorem que oia esse dicunt in ignorantia
fuisse consentire eoz natie est Dicunt enim eu cu foras extra plezoma ve
nisset formasse meam ipsarum Di igr qd e exe ignorantiaz dicut omnisoz
Exist aut saluator ad formatom meam ipsoz extra agnitom omnisoz fac
tus e hoc e in ignorantia Quo igr illi agnitom pstare poterat ai et ipe
extra agnitom esset Et nos cum extra agnitione ai simus ipsoz extra
plezoma ee dicut Et itez si igitur saluator exiit exe plezoma ad inuesti
gationem potie omis plezoma aut e agnitio extra agnitoz factus est qd
e ignorantia Aut enim localiter qd e extra plezoma consentire eius natie est
et oia que predicta sint contraria ostenderent Vel si stim agnitom dicit qd
e mitis et ignorantia qd e extra saluator illoru et multo ante xps in ig
norantia fuerunt extra plezoma egressi ad formatom meam ipsoz qd
e extra agnitom / Her aut admissus omes qui quolibz modo vel ab
angelis uel ab alio quocum pter verbum dei mundi factu esse dicut silit
adaptabuntur Qui enim mundanom fabricatom est de demiurgo et de hys q facta sit
materialia et temporalia reuerentur in prem Siquide quia ad mundi mutatio
plerom atis facta sunt que mutarent mox demi dissolui sim successioz
et ad plasmatu pris Jam igitur non e fabricator ia huius operationis valde
bene putans semeti ipm fabricare Dz qui in suis contredit et probat labus
plationes et errores opa facere in eternis temporalia et mutabilibus mu
tabilia et in hys que veritatis sunt ea que sibi errores Quant no
contredente neqz approbante pre omnisoz facta sunt hec / potentior et
fortior et dnator Is qui sent in hys que gratia alicuius sunt quamuis ille
non consentiat Si aut non approbans contendit pr ipsoz quia admodu
quidam dnt aut potens prohibere contendit propter nequitate quidam aut
non potens Dz siquide no poterat multis et mirabilis e / Si aut po
tens seductor et hypocrita et nequam seruis non consentientis quidem con
tendens aut qui consentientis et mixto contendens sistere errore et restituere
illi ornatu qui iam multa pecunt propter labore Non deret aut eum
qui super oma sit deus ut sit liber et sue potestatis nequam seruisse
dicitur Vt sit aliquid sim confessione pter suam eius Alieni nequitate

maiorem et dñationē faciens qm̄ dñs qui id qđ magis potest antiquius sit
omnibus et statim in principio causas abstidere nēitatis debuit et nō voluere
semetipm̄ ad habendam nēitatem commendo aliquid preter qm̄ deerat eum
Multo enī melius et consequentius et magis desiderium erat vt in principio
mundi exciderent huiusmodi nēitatis quam posteri qui de pentencia tonarentur fatui
sentitionē nēitatis eradicare Et si nēitati seruiens erit pater vm
uerbo et subfatui radat molestie ferens in his que fiunt preter nēitatem aut
et fatum nichil agere possint possit Simulatq hoc homerus inpetere
qui p nēitatem dicit Et ego eam tibi dedi deliud nolens nolente animo Sed
igitur hanc rationē nēitatis et fati mouemur seruus huius ipsorum Quo
modo aut et ignorabant vel angeli aut mundi fabricator p̄m dñm qui in
eius typis essent et creatura existerent eius et continerentur ab ipo Inui
sibilis quidam poterat eis esse propter eminentiā Ignotus aut nequaq̄ ppt
profunditatē Etenī licet valde per destensionē multi separati essent ab eo
quoquo mō aut sed tñ dñm omnes extensō expectant cognoscere dinantes
ipsorum et hoc ipm̄ sibi q̄m qui vocant eos est deus omnium Inuisibile
enī eius nam sit potens magnā mentis naturam et sensibilitatem omnes
precellat potentissime et omnipotentis eminentie Vnde etiā si nemo cognoscit
patrem nisi filius neq̄ filium nisi pr̄ et quibus filius reuelauit hoc ipsi
dicā cognoscunt qui vana mentis insana abscondat ea et reuelet eis qm
est omnibus deus omnium dñs Et propter hoc altissimi et omnipotentis appellationi
omnia subiecta sunt Et huiusmodi mutationē etiā in aduentu dñi mei sal
uabuntur homines a spiritibus nequissimis et demonibus omnibus et ab
omni apostasia non quidem vidissent eum terreni spiritus aut demones sed
cum sciret qui est super omnia deus nugi et mutationē timebant et time
unt omnia creatura et principatus et potestas et omnibus subiecta pre
ter aut miquid hyle sub romanorum imperio sunt quibus nūq̄ videri
mus patrem sed valde et per terram et p̄ mare separati ab eo cognoscunt propter
dominū eum qui magnam potestatem habet principatus Qui aut sup nos
erant angeli uel illi quē mundi fabricatorem dicunt non cognouerunt om
potentem qui iam et multa animalia timuit et redimit tali mutationi et
itaq̄ non viderunt eum ni dñs mei nomini subiecta sunt omnia Sic et eum
qui omnia fecit et condidit verbulo hi alt non sit qm̄ ipe qui mundi fe
cit Et propter hoc indemnisq̄ mit hanc ipsā affationē demones effugant qui
omnia timebant mutationes eius qui fecit ea Similiq̄ mutus cum filius ne
cessariis voluerint angelos esse mutabant qui oportebat eos
non vidisse hoc enim qui sup omnia deus est vt cognoscerent potentiam et
dominū eius Similiter enī vere apparebit si se quidem qui sup terram sunt
cognoscere dicunt eum qui super omnia est deus quē numquam viderunt oculi
aut qui eos fecit et omnia ipsi mundi sum eos non permittent cui sit nomen
et sup celos cognoscere ea que ipsi cum sint in humilibus sunt nisi si forte
sub terra in tartaro esse birbum sibi dicunt Quapropter et premos se
cognouisse eum qui hoc qui in altitudine habitarent angeli in tanta de
mentes demencia ut putarent mundi fabricatorem quoq̄ quid vere
et misereri tum in tanta clementia dicant neq̄ meam agnouisse eum
neq̄ semen eius neq̄ pleroma omnium neq̄ patrem neq̄ quid essent

que fabricauit Esse aut ymagines eorum que intra plezoma sicut latent saluatore optatius sit fieri in honorem eorum qui sursum sunt ignorantie tra q̄ dimittere unusquisq; saluatorem honorasse plezoma in rondigrom p mrem similitudines et ymagines eorum que sursum sunt emittente Sz qm quide impossibile erat extra plezoma esse aliquid in quo ymagines dnt stare esse eoz qui sunt in terra plezoma ab alio quodam p̄ter primū deū fabricati hunt mundi ostendimus Si aut sunt unde q̄ euertere eos et mendatos arguere dicemus aduersus eos q̄m si in honore eoz q̄ sursum sunt facta sunt h' sedm ymaginem illoz a saluatore semp ea oportet p̄seuerare vt et semper sint in honore que sunt in honorata Si aut transeunt que utilitas huius breuissimi temporis honoris Quis aliqd quid non fuit eursus aut non erit Vane glie appetitor magis erit saluator q̄m honorans que sunt sursum arguitur a nobis Quis em honor est eternorum eorum que semper sunt ea que sunt temporalia eoz que stant ea que p̄terierunt in corruptibilia corruptibilia q̄nq; et apud homines qui sunt temporales nulla grā est cuius honoris qui celerit p̄hibet sed eius qui primus q̄ntū potest p̄seuerat Que aut statim uit facta sunt exterminantur in contumeliam magis eoz qui putantur honorari facta esse iuste dicentur et contumelioste tractari id quod ē eternū corruptu ei et soluta ymagine Quid aut non plorasset et aporiata est mater ipsoz non habuisse saluatore p que honoraret plenitudine extreme confusionis non habentis ypostasim substantiam p quā honoret ypatorem O vane glorie honor qui statim p̄terit et iam non apparet Erit ab eo in quo in totū talis honor fuisset non reputabitur et in honorata erunt tunc que sunt sursum aut aliā uterq; necesse erat mrem emittē plorantem 7 aporiatum in honorem plezomatis/ O midissimilis simul aut et blasphemie ymagines/ ymagines mihi dicens emissam a mundi fabricatore bonum quid esse et nun vultis esse preis omnisdeū et ymaginē hanc ignorare quid semetipsam ignorare aut et rondigrē/ ignorare aut et mrem et quamq; est ipsorum que sunt et eoz que ab eo facta sunt et nō erubescit aduersus vos metipos ignorantia induentes usq; ad ipm monogenē Sit em hm similitudinē eoz que sunt sursum a saluatore facta sunt hec ignorante eo tanta qui sedm similitudinem facto ē nrē ē eterna eū et hmi eū ad tmg similitudinē factus est ut qui ignorat hmi ignorantia exhibit spūaliter Non em possibile est cum sint utriq; spūaliter emissi neq; plasmati neq; compositi in quibusdam quidem similitudine seruasse in quibusda vō deputasse ymaginē similitudinē que in hor sit emissa vt sit sedm similitudinē eius que sursum est emissio Sz si non ē similis saluatoris erit mutatio qui dissimilem emisit ymaginē quā reprobabilis artifex met eum dicere possunt si nō hoc potestate emissionis saluatoris que eum ee dicunt Si igitur dissimilis ē ymago maluit ē artifex Est et culpa saluatoris sedm eos Si aut similis ē eadem ignorantia mouemē mera nim ppatoris ipsoz hor ē monogenē et ignorabit quid semetipm nus potius ignorabit aut et p̄rem ignorabit aut et ea que facta sunt abeo Si aut cognouit ille et eū qui ad similitudinē eius facto ē a saluatore nrē ē cognoscere que sunt similia et soluta ē ipsoz sedm suā regulā max blasphemia Et sine hor aut qdamodo ea que sunt creature sit

varia et multa et inmutabilia corp ad num que sint inter plerom xxx.
ymagines esse possint quorū et nōia que sint sidm qd dict in eo que est
ante hunc libro exposuimus Et non tantū voluisse creature varietatē Sz
ne quidem pattis alitum aut celestiū aut terrestriū aut aquatiliū potuit
adaptare pleromatis ipsorū putati Cum em pleroma ipsorq xxx comes
sint ipi testantur Cum aut in vna parte eorū que dicta sunt non xxx sed
multa milia spectetq ee annectant eos ostendere eis quinq; constituit Quo
igitur ea que tam multa sunt condicionis et contrarijs subsistentia et re
pugnantia mutē et interchirentia alia ymagines et similitudines esse pos
sunt xxx comes pleromata Siquidem vno nature quōadmodū dicunt ex
equali et simili existant et nulla habeant diuersa / Oportebat aut si her
ilorq ymagines sunt que admodū natura nequā homes dicut quosda
et natura eursus bonos et ad ni ipsorq ostendere tales differentias et
quosdam quidem ex ipis natura bonos duxe emissos quosdam aut nā
malos v ymagines illorū admittere congruens esset eorūbq Adhuc
aut qm in mundo altera quid' sint manifesta altera vo fera et quedā qdā
Inmutentia quedam aut aquatilia quedam volatilia quedam celestia sili
conas ostendere debent tales habere affectiones Siquid' h' illorq ymagi
nes sunt Et ignis aut eternus quē preparauit pater diabolo et angel
eius trug eorum que sint sursum comes ymago sint interpretari debet
Et ipe em in condicione nūatur Sz aut excogitatores eius qui passus est
comes dicent ymagines has esse primo quidem impie agent aduersq
meum sua malorq et corruptibilium ymaginū imitatōe ee ea dicetes
deus' aut ea que sunt multa et dissimilia et contraria natura quo nā
modo vnus et eisdem ymagines exunt Et si pleromatis angelos mul
tos esse dicent et horū illi que sint multa ymagines essent nec sic
constituit ratio / Primo em differentias pleromatis angelorq contrarias
mutem debent ostendere quōadmodū et sibiacentes ymagines quas nō
mutem sunt deinde aut cum sint multi et innūabiles certa factorē angē
li quōadmodū omnes constituunt prophete dena milia denū milium assi
stere ei et multa milia milium ministrare ei et sim eos pleromatis angli
angelos factoris ymagines habebunt et manet condicio integra ymagine
pleromatis iam non consequentibus xxx. comē in multiformis condicionis
varietatem Adhuc eorum si similitudinem h' illorū facta sunt Illa queq
ad quorq similitudinē facta Si em mūdi fabricator a semetipo sunt h' si
quōadmodū milliens momenti artifex et quasi primū dissens puer de
alicuius arebetipis transtulit birthus ipsorq Unde habuit species eius
q in primis emisit dispositionis Consequens e igitur illū ab alto quo
dam qui super eum est exemplum accepisse et illum eursus ab alto
et methalonico nominem sui extract de ymaginibus seorsum quōadmodū et
de dijs si nō fixerunt mis sensim in xmi artificem et in mundum q
a semetipo sunt ea que facta sunt aut de hominibus quid' aliquis p
mittit a semetipis utile aliquid adiutam admisisse Et aut dō
qui mundum existimant nō primitti a semetipo fuisse speciē eorum que
facta sunt et admirentior ornate dispositionis Unū aut et h' illorq yma
gines cum sint illis contraria et in nullo possint eis contraria cōtrarie

Que em̄ sint contraia eorum quorū sint contraia esse quidē possit
exīmosa ymagines vo nullo modo quēadmodū aqua ygm et puriſsimū lu
men tenebris et alia tanta nequaqm erunt minuē ymagines Sit ne
ea que sint corruptibilia et terrena et compōsita et plurimorū eorum
que sm̄ eos sint spiritalium ymagines erunt msi et ipa compōsita et
circūscriptione et m figuratione constituantur esse et nō rum spiritalia
et effusa et incōprehensibilia Unde ē em̄ ea m figuratione
esse et circūscriptione vt sint ymagines vere et absolutius ē ea nō es
spiritalia Si aut illa spiritalia et effusa et incōprehensibilia dicunt
quomō possint qui sint m figura et circūscriptione ymagines illorū
eorū esse que sint sine figuratione et incōprehensibiles Si aut sm̄
figuratione neq; sm̄ formationē sed sm̄ numerum et ordinē emissionis
vmagines ea dicent esse / primo quidem essent ymagines dicendo her
et similitudines eorum que suprasim sunt comi Qui em̄ neq; habitus
neq; figuram illorum habent quēadmodum ymagines sint ipsorū post
deinde et numeros et emissiones siquorum comi eosdem et similes ad
eos qui sint conditionis adaptent Numerant xxx ostendentes eones
et tantam multitudinem eorum qui sint xxx dicentes iuste vt miseri
cordia arguerentur a nobis Si aut her illorū vmbram dicent esse quēadmo
dum illorū audent dicere vt sm̄ hor ymagines esse nate erunt et corpa
ipsa ea que sint suprasim constituti Ea em̄ que suprasim sunt corpora vmbra
fuerunt non aut spiritalia quandam nulli obscurare possint Si aut
et demus illis hoc qd impossibile ē eorū que sint spiritalia et ne lu
du vmbram esse m qm̄ imaginem suam ostendisse dicunt tamē nō illa
sint eterna et eaque ex ipis existentia vmbra semptima pseuerat nō hys
qui se adumbrat Si aut her transeunt et illa nate est quorū her fuit
vmbre transitus Illis aut pseuerantibus pseuerant et vmbre ipsorū
Si aut nō sm̄ id qd obumbratur dicent eam vmbram esse sed sm̄ id qd
multo ab illis separatū sit patrem luminis ipsorū pusillitatē et infirmi
tatem accusabimus quia non attingat vsq; ad hoc sed desinat adimplere id qd
e vtilius et dissolucre vmbram et her qm̄ nemo sit impedimento mali
gnis eam conuertentibus sm̄ eos et obtenebrabitur patrium lumen eorum et defi
et m hys que sint vanitatis loris ei minime possit adimplere ota Ne
igitur iam diuat plerōma esse oīuz buthum ipsorū quēadmodū id qd e va
nitas et vmbra neq; adimplent neq; illuminat vt iterū vmbra et va
nitas pterermittant Aliquid adimplet omia patrium ipsorū lumen Neq; ygr
extra p̄mum praem idem qui super omia e deus Aut plerōma ad esse post
m qd enthymesin passi a coē destendisse dicunt Non dissimat et nimi
strabatur ab eo qui e extra et contrariatur ipm plerōma li p̄mus deus ne
q; vanus esse aut vmbram capiet tum iam an sit pater vt ne desinat lu
men eius et desinatur mutarii / Irrationabile est autem et impiū ad
uenire lorum in quo et finem habet qui e sm̄ eos ygnotus et ygnotus et
omnis pater et his plerōmatis neq; trasitus in preis symi Altm quēda dice
tantum fabricasse conditione fas e vel consentiente et ygnorante predictas
causas Impiū e em̄ simul et demens dicere tantam conditionē ab
angelis aut abemissione quidam ignorante vm deum in hys qi sunt

ipsius fabricatam neq; in hac plerona ipsi dei cū sit omnisciꝰ spūale ea que
sunt terrena et choyca possibile facta esse sed ne quidem ꝑm ullaꝫ ymaginē
cū dicitur pari et simili formationis et omni esse possibile est et q multa
contrariorum et contraria inuicem facta ee falsius autē apparuit et qui e
& umbra tenomatis idest vanu ipsoꝝ sermo Sedm oia itaq; vanū o
stensum e figmentū cor et monstrans doctrina Vanu aut et hij qui at
tendunt eis vere in profundum predictorum descendentes

Quoniamquidē e mūdi fabricator deus constat et ipis qui multis
modis contradicunt ei et confitentur eū fabricatorē eū narantes
et angelū dicentes · ꝑ nō dicamus qm clamant stephane et dns
hunc preē qui in celis habet et nō alū qui admodū ostendemꝰ
precedente sermone Nunc aut sufficiat id quod e ab eis qui contrariū nob
dicunt testimoniū hominibus ad hoc dmi sermonibus uerbis quidem
et in primis a plasti traditione habent sua dogmata custodientibus et omi
dū fabricatorē celi et terre inimicantibus Reliquus aut post eos a ꝑ
phetis dei huius rei cōmemoratio cum quibus ethnicis ꝑ ab ipsa
conditione distentibus Ipa enī condito ostendit eū qui condit eā et
ipsa factura suggerit eū qui fecit et mundus manifestat eū qui se dispo
suit Extra aut omnis p omnia orbem haut accepit ab aplis tra
ditionem Constante igitur hoc deo quē admodū dixim et testimoniū
ab omnibus accipiente quē ille sine dubio qui ꝑm eos admonentur pater
inconstans et sine teste est Et symon mago primo dicente Demetrij
esse super omnē deum et mundū ab angelis eius factum Post deinde hos
qui successerint ei ꝑm qd ostendimus in primo libro variis sententiis
impiis et nefariis aduersus fabricatorē nr̄m dicentibus doctrinas q
discipuli non sint ethnicis peiores effinit eos qui assentiunt eis Ille enī
creature potius quē creatori seruientes et hos qui no sint dij Compti
pinū dictates lotium attribuerunt fabricatoris huius omnipotentis deo hij at
hunc quidem labis fructum dicentes et annale eū vocantes nō regno
scientem eam que super eum est iustitiam dicente quoq; ego sum et ptez
me non e alius deus · mentiri eū dicentes ipi mentientes omnē malitia
copulantes ei cum qui non est super hunc qd fingentes sterem ꝑm finem
sui detegentur cum quidem qui est deus blasphemantes eū aut qui no e
deū fingentes in suam ipoꝝ condemnationē Et qui dicunt semetipos posse
et omnipotē habere agnitionem ethnicis peiores et magis blasphemi sessu
etum aduersus suū factorem inuehuntur p quē itaq; reconsilium e ptez
mittentes eū qui vere e deus et qui ab omnibus ht testimoniū quoniā
si e super eū is qui non e et qui a nemine unquā annuntiatus e Cum o
manifeste dictū e de eo et ipi phibent testimonia

Quia aut parabolas que queruntur quomodo et ipe dicte sint male
ad eū qui admonentus est ab ipis transfigurantes alii nil qui
ante nunquā quesitus e generant manifestū e p h' em qd velit
ambiguas exsoluere stephanas ambiguas aut nō quis ad altū dei
sed quas ad dispensatorem dei altissimi dns predicauerit quē admodū pdixim
de harena custodias nectentes et quosdam numeri questiones mauoē ad
generantes Quib aut qō non p aliud qd quesitus habebit resolutionem

neq; ambiguitas p alium ambiguitatem ſoluetur apud eos qui ſenſum
habent aut enigmata per aliud manifeſtis et conſonantibus et clarius amplius abſolutiones

xj Hij autē quærentes exſoluere ſcripturas et parabolas altiꝰ ma
iorē et ampliꝰ quēm intendunt Siquidē ſup midi fabricatorē
dñm/aliꝰ ſit deus non exſoluentes quēm Vnde et minores q
ſhom magnā quēm adnectentes mundi inſolubilē inſerentes
Vt em ſciant hoc ipm ſtrue quid utiq; xxx· annoq; duo venit ad bap
tiſmū veritatis hoc non diſcentes ipm dñm fabricatorē qui miſit eum
ad ſalutem hom ampliꝰ contempnunt Et ut putentur poſſe euacuare
Vnde ſiba matrem non tradentes qm deus ex hyb qui non erant que
admodū volunt ea que facta ſunt vt eſſent omnia ſint ſua voluntate
et virtute ſiba vſus ſermones vanos collegerunt Vere oſtendentes ſua
infirmitatē quicquid hyb q ſunt non tradunt nihil qd nō ē tenderunt/
Q; cū dicunt ex lacrimis achamoth humectam prodiſſe ſubſtantiā a taſi
aut humidam a triſtitia aut ſolidam et humore mobilem et in hys altum ſi
pere et inflatum eſſe Quomodo hr non digna viſione et vere ridicula q
non tradunt quidem qm ipſum matrem cum ſit potens et diues in omnibus
deus recauit Neſcientes ſpiritum poteſt ſpiritualiē et diuina ſiba tradi
tes aut qm matrē ipſorum quā femmaz a femina dicunt a preditus paſ
ſionibus cum ſit tantarum conditionē matrem exquirentes quid vnde ſup
preditauit fabricatori conditionē Sba nō quærentes aut vnde mri ipſaz
quā ethymeſon et impetum aconis exiſtentis dicunt lacrimis tantū aut
humore aut triſtitie aut reliqua materie emiſſio Attribuere em ſibam exp
ſue facta ſint virtuti et voluntati eius qui ē omniū deus Et credibile
et acceptabile et conſtans et in hoc benedicetur qm que impoſſibilia
ſunt apud homēs poſſibilia ſunt apud dm Cum homēs quidē de mihi
lo non poſſint aliquid facere ſed de materia ſibi abſenti deus aut q; hoies
hoc primo melior eo q; materiem fabricationis ſue cum ante non eſſet ipe
adunet Dicere aut de enthymeſin aconis exiſtentis platam materiem et
longe quidem aconem ab enthymeſi eius ſeparatiz et hgl Rurſus paſ
ſione et affectiones ex ipam quidem eius ee materiem et intractabile et fatui
et impoſſibile et monſtruoſ et ñ ſentes quidem qm ib qui ē ſup omnia dñs
in hyb que ſunt eius varia et diſſimilia verbo fabricauit quēadmodū ipe
volunt ñi ſit omniū fabricator vt ſapiens architecto et maximo Rex Ce
dentes aut qm angeli aut virtus aliqua a deo et ignorantes eum fecit
haut vniuſitatem Sic igitur veritati non credentes in mendacio aut
veritatis pdiderunt panem iuxte bē muatum et in preſumdū umbre in
cidentes ſimiles eſpi tamē et qui panem quidem reliquit in umbrā aut eq
impetū ſecit et perdidit eſtam/ Ex ipib aut dm verbis facile ē oſtendere
conſitentes vnū prem et factorem vniuerſi et plaſmatorem hominis qui a
lege et prophetis annunciatus ſit et alterum neſcientes et hūc eſſe ſup oia
dm. Docentes aut et per ſe eam que ad prem eſt adoptionē filiorū q
eſt eterna iuxta omnibus inſtis attribuentes Q; qm amant inuiſare
ea que ſunt ſine ruinā et ruinoſi conſumit multitudinē parabolaz
et queſtionū inſerentes nobis bene hūc arbitrati ſumus// premo nō

rogate eos contrarios de suis dogmatibus Et q̄ nonne verissimile ꝓcul esse dece et temeritate ꝓcul Post deinde dñm sermones inferre vt nō sint tantū ad ꝓponendū volentes Sz ipse hꝰ ad ea que interrogantur respondere ratione dissolu tam videntes argumentatiōz aut reuerentes ad veritatem et semetipos humiliantes et ressantes a multipharia sua fantasia plangentes dñm de hijs q̄ adhuc suis cum blasphemauerint saluentur / Aut si pseuerauerint et mea que corrupuit cum ipsoꝛ vana gloria argumentando suam imitent Et ꝑm ꝺ q̄ minus hꝫ et ꝑm ꝺ q̄ plus ꝓpter q̄ dicunt xxx. annoꝛ dñm ad baptis mū venisse Hoc aut dicentes manifesta erit vanitas argumentationis ꝓcul obiectio Et ꝑm denominatum quidē sit emittere primo quidē qm̄ animam reliquis omnibus ꝓpterea pater eam omnia emittere non debz cum reliqua emissione qui non est emissus nisi ea que emissa est et imatus cum ea que nata est et quem nemo rapit nisi ea que ab eo capitur et ꝓpter hoc mirabil qui nō figurat⁹ est nisi ea que figurata est / Idem enim q̄ melior q̄m reliq non debent nisi eis q̄ emittere Et hoc nisi a one passibili et mercede assimilari qui est impassibilis et non cernens Nisi enim a bytho militantes triathon tandem emittant vsq ad sophiam quia a one cernentem dicunt ostendi mus in eo libro qui est ante hunc librum et que dicunt nota ipsoꝛ po sumus / Hoc aut nō annumerato tam non sint xxx. ꝑm eos emissiones eoꝝ sed xxxbus sint / Post deinde premia emissione emoyam quia syzigen vocantes exequi rursum et alethiam emissam dicit in vtriusq̄ exorbitant Impossibile est enim emoyam alium aut silentium separa intelligi et extra eum emissum ꝓpriam hec significatiōz / Si aut nō dicent emissam esse illam ex sed admiratam ꝓpter vt quid nisi re liquus a quibus emittant eam hijs qui non sunt admirati et ꝓpter hoc ignorant magnitudinem eius Si aut et vnitus et considerem⁹ et hoc militas omnia admirata coniugatione et inseparabili et vna existente indistam et unitam eam que ex ea est emissionem fieri vt non dissimilis sit ab eo qui emisit / Hoc aut si sit habente vnitum et idem fiet quoad medium bythus et syge et sit et nus et alethia semper adherentes inuicem Et alius ab alio separari nō potest sed semper coexistere ei Sit et bythum nisi emoya adimitum esse oportet et vnum ann alethya eod modo Logos et zoe admixtis emissi unus esset et vnus esse debent Idem hoc aut et homo et ecclia et vnusq̄ reliquoꝝ omnium coniugationes emissio vnitus esse debet et semp coexistere alterum ab alio / Fe mina enim omnium pariter esse oportet nisi masculo si eos nisi sit velut asserto eius Et hoc nisi ita se habeant Et nisi hoc diuantur ab ipsis impudorate audent docere unumquemq̄ duodecadis eonem quē et sophiam appellant sine permixtione coniugis quē thelem vocant passam esse passione et se paratim sine eo fructum generasse quē et femina a femina nominant i tem demente egressi ita ut manifestissime duos contrarios de eode similes constant ¶ Si enim bythus admixtis est cum syge et Nus nisi alethia et logos cum zoe et reliqui demptis quibusdam modis poterat so phia sine coniugis ꝓiectione pati aliquid uel generare / Si aut hoc sine illo passa est nata est et reliquis coniugationes absessionem et separa a semetipsis accepere quod est impossibile Sic predixerim⁹ impossibile e

gō et sophyam passam ee sine threleto Et soluta ē ipoz xpc sibs oūs argumentatio

De passione em quam sine complexione cōiugis passam eā dicunt utez relinquā omissam ueluti tragedie compositōm affirmarunt Sz aut impudorate cōiugationes diuisitatis abmuē dixerunt ee separatas ꝓter nouissimā cōiugationē ut nō soluatur illoz uanilequiū // ꝓ quidem ē possibili exsistunt rei Quēadmodū em separabunt ꝓpatoze ab emoia aut nus ab alethia aut logon a zoe et reliquos similit Quēadmodū aut et ipī ad unitatem et retinere dicunt et omēs unū esse siquidem hec que sunt intra plezoma guganones unitatem restodiunt Sz distantes sunt abinuicem m tm uti et patiantur et generent sine altezuis complexu Quēadmodū gallina sine rapombus Post demū et sr soluet illoz cursū prema et archegenos ogdoas Ceunt em spenalit in eodem plezomate bythus et sige Nus et alethia logos et zoe anteposs et cetia/ Impossibile ē em logon psente et sygen esse/ aut utez sige pūte logon ostendi Het em consimphibilia sint inuicē quēadmodū lumen et tenebre in eode nequaq erunt Sz si quo idem lumen sit non sunt tenebre u aut tenebre sint non erit lumen Veniente em lumē solute sunt tenebre Sr ubi ē sige nō ē logos et ubi logos non utiqz sige Si aut endyatheton logon dixerunt endyatheton erit et sige et michi nō soluetur ab endyathetō logo Qm aut non ē endiathetos ipā het ordinatio ipsozum emissionis signi sunt Ja igitur nō dicant prema et principalem ogdoadē ex logo et sige constare/ Sz aut sygen aut logon resistent et soluta ē illoz ogdoas Si em unitas cōiugationes dixerunt solutaē eorum omissa argumentatio Quomō em unit eis sophya sine cōiuge labem generauit/ Si aut sicut in emissione omnī ꝓz ex combus ꝓpriam sibam habere dicunt quēadmodū in eodem ostendi potest sige et logo Et hr quidem sēdm diminutoz Sēdm aut id qđ ply est crucis soluitur tractantibs ꝓpz sr emissis em a monogene dicunt sicut et reliquos eones oro quē plinis nominibus uocant sicut pdiximus in eo qui ante hunc ē libr Hunt aut oron quidam quē amonogene dicunt emissum alij uo dicunt emissum ab ipō ꝓpatoze m similitudine sua //

Adhuc etiā emissionē dicit fratrem a monogene xpō et spūi sto et hos nō annumerant ad nūm plezomatis Sz neqz saluatorem quē etiā totī ee dicunt hr em manifestum ē e celo qm non solum xxx emissiones sēdm illos emisse sint sed et quatuor rursus xxx/ Jpm em ꝓpatorem annuunt in plezoma et eos qui ex successione abmunerem emissi sint Quid qđ isti non annuā abinuicē illis in eodem plezomate existentes qui adepti sint eandem emissionē/ Quam em dicere iustam rationem possint ob quā nō annuant sibi reliquis omnibus neqz xpm quē uolente prē amonogene dicunt ee emisse neqz spūm sm neqz oron quē et sotheza dicunt Sz neqz ipm saluatorē qui uenit ad auxiliū et formatorē meis ipoz ut in quai sint isti mixti ores eoz et ideo indignos esse omī appellatione et nūo Aut quāi meliores sint et differentes/ Sz mixtem quidem quomō fient qui etiā admixtione et emendationes reliquoz emissi sint/ Adeliores aut rursus primi et principales recte dicā esse non possint/ aqua et emissi sint et illa em etiā huc in predictū nūm Oportuerat aut et istos annuāre in plezomate plezomati omī aut et illoz omī honore hui appellationis auferrei

Cum g̃o soluta illoꝝ tẽpoꝝ tractatus sicut ostendimꝰ et ꝑm id qđ minus est
et ꝑm id qđ plus est In tali eñ mõe si minus fuit aut plus reprobabile fa-
et nũm q̃tomagis si tanta mstabilis Igitur ea que ẽ de ogdoade ipsoꝝ
et de duodecade fabula Instabilis aut et vmisa eoꝝ regula ipõ firma
mente ipsoꝝ dissipato et m bythum hoꝝ ẽ m id qđ non ẽ dissoluto q̃
rant igitur tam amado alias causas obtẽdere q̃ xxx annoꝝ dñs ad bap
tismũ venerit Et de duodecadis aplorum et eius que sanguis profluuiũ
passa ẽ et reliquerit quetumq; vane laborantes deliranꝫ Et ipm quidem
premiũ ordinem emissionis ipsoꝝ reprobilem esse sic ostendimus Emissu
eñ dicunt de bytho et hᵹ ennoya Nun et alethiam Qđ quidem genꝰ
ostenditur Nus eñ et ipũ quod est principale et simũ et verũ principiũ
et fons omnes Ennoya aut que ad hoc est qualislibet et de quolibꝫ
facta ogya motio Non rapit igitur ex bytho et ennoya emissum esse
Num visumlus eñ erat dicere eos de ygratore Et de hoc Nũ emissã de
filiam ennoyã Num eñ ennoya mr est Nus sicut dicunt sed Nus
patet sit ennoye quẽadmodũ aut et emissus est Nus a ygratore qui pri
ncipalem et primam eius que ẽ substantie et mutabilis affectionis loci
continet aquã sensus generatus et ennoya et enthymesis et alia q̃ no alia
sunt ꝓter Num Ex illius ipius quẽadmodũ predixim⁹ de aliquo mo
gitatu dispositi qualeslibet motiones ꝑm ꝓsecutionem et augmentu No
ꝑm imutationem votabula accipientes et m cogitatoꝝ rotimnale et m ubi
recemisse sensum a mente mtus et tendente et ãnmscante et gubernã
te libere et ex sua potestate quẽadmodũ et mult que predicta sunt / ꝑa
eñ motio eius de aliquo ennoya appellatur ꝓsecutans aut et auctu et
omnes sum apprehendens aiam enthymesis vocatur Her aut enthyme
sis multi temporis faciens m eodem et velut probata sensatio noiatur
Her aut sensatio m multũ dilatata consiliũ facta ẽ augmtiz et motꝰ m
multũ dilatatu consilij cogitationis examinatio que erũ m mente ꝓsecu
tans verbum rectissime appellabitur ex quo emissibile emittitur verbum
Omnis aut et idem est oia que predicta sunt amicꝫ mtiũ accipientia et se
cum augmentũ assimientia appellationes/quẽadmodũ et corpus homis
aliqñ quidem novellũ aliqñ quidem iuuenile aliqñ aut senile ꝑm augmtu
et ꝓsecutionem accepit appellationes Ex non ꝑm sibe demutatioꝝ negꝫ
ꝑm corporis amissione sit ⁊ illa / de quo eñ quis contemplatur de eo et co
gitat et de quo cogitat de eo sapit. De quo aut et sapit de hoc et osiliat²
Et qđ cosiliatur h'et aio tractat hᵒ et loquitur / Her aut aiã quẽadmodꝰ
dixim⁹ nus gubernat cũ sit ipe immutabilis et a sẽnet ipõ per ea que pdicta
sunt Sic ꝑ radiũ emittens verbum sed non ipe ab alio emittitur Et hᵒ
quidem ẽ m hominibus rapi² dum composita natura et ex corpore et ex aia
subsistentes Qui aut dicunt ex deo emissam esse ennoyam et ex ennoya
Num demonꝑ ex Nus logon / primo quidem arguendi sunt mysteriis e
missionibus usi. Post deinde homis affectiones et passiones et intentio
nes mentis describentes dñi aut ignorantes q̃ ea que obuenerũt hoibus
ad loquendũ eos applicant omniꝫ prem quẽ erũ ignotũ omnibꝰ dicit ne
cantes quidem ipm mundum fecisse vt ne quidem pusillus putetur hom
aut affectiones et passiones donantes Si aut sceptrizas cognouisset et a

veritate docti essent scirent utiqꝫ qm̃ non sit deus quēadmodū hoies & nō
sit cogitationes eius quāꝫ cogitationes hoīm Multū eī distat oīum p̄ ab
his que proueniūt hoīibus affectionibꝫ et passionibꝫ et simplex et
non compositus et similimembr̄ et totus ip̄e sibimetip̄ similis et equalis
est totus tōt sit sensus et totus spūs et totus sensibilitas et totus eymonia
et totus ratio et totus auditus et totus oculus et totus lumen et totus
fons omniū bonorū quēadmodū adē religiosis et pijs dicte de deo est
aut et super hoc et ꝓpter hoc mensurabilis sensus capax oīū bene at
recte dicitur Sz non simlis hoīnū sensui et lumē certissime dicitur Sz
nichil simile ei qđ ē sm nos lumen Dic eī et m reliquis oībus nulli
similis erit omniū pater hoīm prisillitati Et dictus quidem sm hec ꝓpt
dilectom · Sentitur aut super hec sm magnitudinē Si igitur i hēbꝫ
ip̄e quidem est sensus non emittitur neqꝫ sep̄abit a iis motus qui emittit &
reliqua cōmotiones aut eius et affectus proueniūt ad manifestū multo
magis deus qui totus sensus ē ipse a semetipō nequaqm̄ sep̄abit neqꝫ quā
ab alio alius emittitur Si eī sensum emisit ipse qui emisit sensū sm cor
compositus et corporalis intelligitur ut sit sep̄atum quidem qui emisit sēsū
sm̄ eos compositus deus sep̄atum aut qui emissus est sensus Si aut de sen
su sensum dicunt emissum p̄sidunt sensum di et p̄terīitur Quo aut &
vnde emissus ē Ctd eī ab aliquo mittitur m aliquid subiectū emittitur qđ
aut subiacebat ch̄i sensus di m quo emissum dicunt eū · Cūctis aut et erat
lōgis uti susp̄ceret et rap̄ceret dei sensum Si aut quēadmodū a sole radius
dicunt sit subiacet aēr hic susceptor et antiquior erat qm̄ ipse radius et
illu ostendant subiacens aliquid m quo emissus ē sensus di rapabile eius
et antiquius. Post oportebit quēadmodū solem immorem esse quā oīa
videmus longe a semetipō emittentem radios hic et ꝓpatorem dicē exē
longe et a semetipō emisisse radium Quid aut exē aut longe sentiri ad
ꝓt i qđ radius emisit Si aut nō emissū extra prem illū dicent Sz m ipso
p̄ p̄mo quidem superfluū erit etiā dicere emissum eē eum / Quēadmod
eī ē eius qđ emittitur ex mē emittentē manifestatio Post deinde hec e
missio et ib qui est ab eo logos erit mē prem Similit aut et reliquē
logi emissiones Jam igitur nō ignorabimt prem cum mē eius sint
Per sedm dēstensiom emissionū / quib cognoscet eū / Undiqꝫ omīs p̄ē ex
liter circūdati Sz et impassibles amēb similit p̄seuerabimt cum sint i
patius insertibus et denominato nemo ipoꝫ erit Non eī demonstra
no p̄ nisi forte velut m circulo magno minor continetur circulo et mē
habent circulus alt minor alt velud speree similitudinē aut hexagon
prem dicant mē ep̄ se continē speree similitudinē uel quadratā reliqm eo
rē emissionē vnoquoꝫ illorum circūdato ab eo qui ē sup eū maior et circū
dante eum qui post se ē minorē Et ꝓpter hoc minore et vltimū omīū i
medio constitutū et multū a p̄ē sep̄atum ignorasse ꝓpatorē Si aut h dixe
rint m figura et circūscriptione concludent hoc ipoꝫ nō circūdante et
circūdato Cogentur eī et ex illo confiteri esse aliquid qđ circūdet eū Et
nichilomīg m immensis de his qui continent et continentur quadrat sermo
et corpora nichilū esse omnes manifeste apparebimt de p̄ē quēadmodū i
aqua circulos si quis faciat vel rotundas uel quadratas figuras oīū hec
simul participabimt de aqua quēadmodū et que m aere habebant note

participari dicere et que in lumine & lumine sit et qui sint mit cui omes filii
principabunt & pce Ignorantia apud eos totum non habet vbi erit principatus
pcis adimplentis Si aut admplenit illis et ignorantia non erit Soluet
eni ipsorum damnationis opa et materie emissio et reliqua pudi fabu
ratio que ex passione et ignorantia volunt subam habuisse Si aut ba
ui illum confitebimur in magnam mtidentes blasphemiaz denega
bunt id quod e spuale cuius quemadmodu e spualis is qui neq ea q inter eu
sunt adimplere possunt // Her aut que dicta sunt de sensu emissionis s
mulit aduersus eos qui a basilide sunt aptata sunt aduersus eclupios gno
stros a quibus hij imia emissionu accipientes comuniti sunt in peimo Sz
qui quid reprobabilius et impossibilius perma Vnos i sensus ipse emissio
est manifeste ostendamus Videamus aut et reliqua ab hor em logon et
zoen fabricatores hmoy plezomatis dicunt emissos Et logi i uerbi emis
sionem ab homi affectione accipientes et adimmatos aduersus dm quasi a
liquid magnu adnumerentes in eo sd dicunt A nu esse emissum logon qd
quidem omis videbat stultu qui in hominibus quidem consequentes dicat
Ju eo qui sit super omnes deos totus Nus et totus logus tu sit quemad
modum prediximus et neq aliud antiquo neq posteriorib aut aliud al
teri habente in se sed toto equali et simili et vno p seuerante Jam non
talis hmoy sedmationis sequetur emissio quemadmodu quidam eu totu vi
sionem et totum auditu Sed aut in ipo audit et in quo audit in ipo vidz
Non peccat ser et qui aut illu totum sensu et totum verbum et in quo sensu
est in hoc et uerbum esse Et uerbum ee eius huius Num minus quidem adhuc
de pce omniz sentiet Deteriora aut magis quam hij qui pro latinum ho
minu verbi transferunt in dei eternu verbum et prolationis minau do mates
Et genesim quemadmodum et sinu verbi Et in quo distabit dei verbu p
magis ipe deus ai sit verbum a verbo homi si eandem habuit ordinatz
et emissionem generationis // Pretaruerut aut et recta zoen dicentes eam
sexto loco emissam quod oportebat omnibus preparare qm deus iusta e et
immaculata et non sim destensione neq et que sint alia acceperunt emissio
nes Sz casu virtutu que semp tum deo appellationes sint quemadmodu pos
sibile e et dignu hominibus audire et dicere de deo Appellationem em dei troabau
diuntur sensibus et verbum et iusta et immaculata et ueritas et no sim de
stensione et que sint alia acceperint emissiones sed casu virtutu que semp
am deo appellationes sint quemadmodu possibile e et dignu homibus audire
et dicere de deo Appellatione em dei troabaudiuntur sensibus et uerbi et iusta
et immaculata et veritab et sapientia et bonitas et omna talia et neq
sensum iusta antiquare alicuius potest dicere ipse em sensibus iusta est Neq
virtutem posteriorem a sensu vt no sit aliqui sine iusta is qui e omm sensu
ho e deus Si aut dixerint in pce quod e fuisse iustam vi aut loco plati
vt fluat verbum adulto ai eam quidem oportebat quarto loco emitti vt in
uat hythus ipoz cu spatore ipoz Annuiare quidem sygen et haut guge
ei do nutze num to immemorate aut zoen quomo no sup omes e insapiet
de ei aut qui e ex hys fida emissione hoibus errtie ipi pces eoz falso nog
nominant gnostica impugnant aduersus munde sua gloria ud trantes et
malos fieri semetipos to immitentes Aptable esse magis emissiois dei

xxi

fecerint de vacuo et de athomis quoz alt̃m quidē quid ee voluerunt
alteri vo hoc qđ non ē appellauerunt quēadmodū et hij ee quidē illa
que sint extra plerōma vocant quēadmodū illi athomos Non esse
aut hec que sint extra plerōma quēadmodū illa vacuū Demetrios g̃
in hoc mūdo cum sint extra plerōma in loco qui no ē deputauerunt
Cūd aut dicit ymagines ee hec quoz que sint sue sim manifestissime
de moteti et platonis sman edisserunt/ demoteus em p̃mū aut
multas et varias ab vnūsitate figuras expressas ostendisse in hoc
mūdo plato vo rectis mathem dicit et exemplū et dm Cūd isthe
quentes figuras aliis et exemplum ymagines eorū que igitur sue sū no
tauerunt Et p demutatioz noīs Demetrios mutatores et fictores hmoi
ymaginatie fictionis ghantes/ Hoc aut qđ ex subtracta matia dicunt
fabricatorē fensse mūdum et anaxagoras et empedocles et plato p̃mo
aut hos dixerunt vt videatur datus intelligi et ipi a meē sua mspreati
qđ aut ex nūtate vnū quodq; in illa secedit ex quibus et factū ē esse de
cunt et huiōi nūtatis suū ee dm ita ut nō possint mortali immortali
tate addere vel corruptibili incorruptelā dare sed secedere vnūquodq;
in simlē nature sue sibam et hij que ex portu stoyci appellant et om
nes si quetquot dm ignorant poete et constructores affirmant qui cūd
habentes nīdūtate spūalibus quidem suā regionem attribuerunt eam
que ē extra plerōma animalibus aut thoiī et preter hec mthil posse
dei sed vnūquemq; predictoz ad ea que sint eiusdem subā secedere af
firmant Quod aut saluatorem exoīnibus ferā ee combo dicat omnibus
in eū deponentibus velud florem suū non extra esiodi pandoram nouū
aliquid affirmant/ Que em ille aut de illa hec et de saluatore nūsimant
pandoram intrōducentes eum quū vnūsquisq; conuz qđ habet optimū
donauerit ei/ Ipam aut hebdu et reliquoz opationē mdifferentem
simam et q̃ putent nemmē in totum posse conquinari ppter gnōsitatem luz
qđq; manducent vel operentur a simibus possideri nam sint cū eis eiđē
testamenti Et mmisi loquū aut et subtilitatē artis q̃ones cū sit aristo chri
stū nferre fidei conantur Qui aut volunt mnumos transferre vnūsuz
hoc a eythagoreis acceperūt/ p̃mū em hij mtiū omnium numeros sub
stituerunt Et mtiū ipoz parem et impatem ex quibus et ea que sensi
bilia et nsensata sint subtituerunt Et altera quidem substitutionis mnia
esse altera aut sensationē et subē ex quibus premis omnia pfecta dicit
quēadmodū statuam de eramento et de formatione Hoc aut hij hyb q̃
sint extra plerōma aptauerunt. Sensationis aut mtia dixerunt in que
sensus mtelligens est cuius qđ premū assimphi ē/ quezit quoadusq; de
fatigata ad vnū et mdūsibilē contuzeat et de ee omniz mtiū et sbaz
vnūsse generationē. Hen idest vnū ex hoc aut dyadem et thetradē
et penthadem et reliquoz multiphatiā gnationē Hoc hij ad verbū de
plentudine sic oz ⁊ bythe dicunt Vnde enā et eas que sint de imo
gugationes an mitimbriz mtroducē que maxīus velut sua nutantis velut
nouis aliquid usus est est pter reliquos ad nuem esse eythagoze qua
t̃ natoīm velut genesim et prem omniz enarrans

Dicemus aut adnectis eos vtrum ne hij omnes qui predicti sunt
sint quibus eadem dicentes Regnum non cognouerunt veritate Aut
non cognouerunt sup flua e paluatoris in hunc mundi destensio vt
quid enim destendebat An nequid ut eam que cognoscebatur vtilitas
in agnitione adduceret hijs qui cognoscunt eam in hominibz Si aut non
cognouerunt quemadmodum eadem rursum hijs qui veritatem non cognoscebant
dicentes solos nosmetipsos eam que est super omnia cognitio habere gratiam
inquiunt enim qui ignorant dum habent sum antiscasin ergo vtilitatis
ignorantia agnitionem vocant Et bene paulus aut boni nouitates falsi
agnitionis Vere enim falsa agnitio ipsorum inuenta est Si aut impudenter
agentes sup her dicent homines quidem non cognouisse veritatem nrem aut
ipsorum sanctum patrem ale p tales homines quemadmodum et p ppheras emirasse
misterium veritatis ignorantie

¶ primo quidem non talia enarrant que sunt predicta ut nos et a quibz
intelligantur Etenim ipsi homines sciebant que dicebant et discipuli ipsorum et horum
successores Post deinde uel mutuel semen scr cognoscebant et enarrabant
ea que erant veritatis Veritas aut pr Saluator qui sum eos erat men
tibus dicens Nemo cognouit patrem nisi filius Si enim cognitus vel a matre vt
a semine eius soluti e illud quod nemo cognouit patrem nisi filius Nisi se
metipsum vel matrem esse dicunt nemine/ Et iusti hunc quidem p humanas
affectiones et p id quod scia dicunt multis ignorantibus dum Verisimiliter
vasi sunt abstrahere quosdam attrahentes p ea que assueti sunt in eum qui
e de omnibus simone verbi dei genesin exponentes et veritatis et iuste et
adhuc etiam sensus et dei emissiones obsletrantes Qui aut ex hijs non vt
similiter et sine ostensione omnia ex omnibus mentiti sunt quemadmodum
qui assuetas estus vt illudant similitur vt capiant aliquod aut sensum blan
dientes eis p assueta fabula quousque accipiant Simentes aut ea capthui
alligant amatissime et dicunt p vim abstrahentes quotiemqz ipsi noluerint
Sic aut et hij paulatim mansueti dissuadentes p pyrharicologiam assime
predictam emissionem mutarunt Ne p congruenta neqz opinatas tela
quarti emissionis spheres ex logo quidem et zoe dicentes conas emissas
de anthropo aut et ecclia xpi et horum neqz ostensiones neqz testimonia
neqz visibilitudinem neqz in totum aliquid talium habentes Preterea aut
et pronti euenit recedi nolunt ex logo et zoe coni existentibus emis
sum esse bythum et ipsum insensibilem et simonem naturalem et delecta
mentur nimobile et intemparatum. monogenem et matrem/ de anthro
po aut et ecclia similiter acomi existentibus emissum ee et parhitui et pa
stin paterom elpidam metanoian et agapen. enos et seno sim ecclastre et
matarioteta eth eleton et sophiam Huius aut sophie passionis et erro
rem et quemadmodum purificata e pre ppter manifestum pris quemadmodum
dicunt et ex plerom exposituem et ex qua labe mundi fabricatore emis
sum dicent In eo qui e am hunc libro sententias hereticorum enarrantes
cui oi diligentius exponimus xpm aut que post gentium hijs omnibus e
missum esse dicunt et sothera ex hijs qui in labe facti sunt acombus ha
buisse scribam Necessarium aut nunc nomina istorum memininisse vt ex ijs ma
nifestum sit absurdum eorum mendacium et confusio fiete nouationis/ Ipsi

aut detrahi ut a comibus suis huiusmodi appellationibus multis ethimas
verisimilia et credibilia apponentibus nomina his qui vocantur xij. dij.
ipsorum quos et ipse magnes xij. a comibus ce nolt ymaginibus multo
deteriora et magis potentia per ethimologiam ad intentum diuinitatis
adducere nomina habentibus

Requiramus aut nos ad predicta emissionis questionem Et primo q
dem dicant nobis causam huiusmodi emissionis a comis ut nichil ta
gant eorum que sint condicionis Non enim propter condicionis diuit
facta sed condicionis propter illa et no illa horum ymaginem sed hec illorum esse
Dicunt quia ad medii igitur ymaginis causam reddunt dicentes mensem quia
xxx. habere dies propter xxx. conas qui sunt inter plezoma et quemq
talia deliciant Nunc dicant nobis rationem istam a comis emissionis quod ista
facta ce talis propter quid aut penna et archegonos eminus ortonano emis
sa ce et no quinto uel tricesimo aut septenario aut in aliquid eorum que
in alterum numerum consimilium Et quid quia et logo et zoe x. emissi
sint omnes et non plures aut minus Et ulterius ex antropo et ecclia xij
cum possent et hec aut pluria aut minus fieri ymissii quoque plezoma qd
vtique trigintum est an octonarium et decadem et duodecimadem et non
altum quendam propter hos ninum. Diuisio aut ipsa quid utique in ternos et
non in quaternos uel quinos uel vi. uel in altum quendam facta est nu
merum nichil tangentes eorum numerum qui sint condicionis antiquius
ea enim illa huius dicunt et oportet ea propriam habere ratiom eam q est
ante constitutom sed non eam que ce ihu constitutom consemineres ad con
stitutionem quia quidem nos de condicione eminenter aptabilia dicimus.
Apta enim est hec ecthimizatio hyle que facta sunt. Huic ecthimizationi
illus aut propriam causam de hyle que antiora sunt et a semetipis phanta
no habentes animantem in sinam aporiam intulere nate est Que enim nos
de constitutione nolunt ignorantes interrogant ipi de plezomate eius
interrogatio uel humanas affectiones enarrant uel in eis ostendit ser
monem que ce erga consonantiaq que ce in creatura mysterie respondentes de
stolis et non stolim eos de premis Non enim de ea que ce ihu creatura ratio
nantia neq de humanis affectionibus interrogamus eos Ex quibus utiq
plezoma ipsorum nisi ymaginem creaturaq ce dicunt ostiforeme et de for
mem ce vane et in pronide plezoma huiusmodi figuram essensse prem ipsorum
fatebuntur et de fecundatem non dabunt prem nec nabilit aliquid fecisse
Aut causis si ihu prouidentiaq preis dicent sit emissum plezoma propter
creaturam ut bene ecthimizatam ipsam essentiam non propter se factum erit plezo
ma sed propter eam que ihu similitudinem ipsi futura esset mayo quia ad mo
dum que de luto est non propter semetipsam figuratus statuam sed propter eam
q ex eramento uel auro uel argento habet fieri et honoratior creatura erit
q plezoma si propter illam ulla emissa sint Si aut nulli horum assentire volu
erint quia conuincentur a nobis non valentes reddere causam talis emissi
onis plezomatis ipsorum cogentur concludi ut confiteantur sup plezoma
altum quendam esse dispositionem magis spiritalem et magis dominicam
ihu quam deformatum ce plezoma Ipsorum enim dominicus non a semetipso
figuratorum creaturae subiectam aut talem ihu illorum qui sursum erant figu

bythum ipsorz qui utiqz hmoi figuratiõnib; pfensse pleroma relaquio figuram eorum que ante ipm facta sint acepit

Oportet em nel in eo deo qui fecerit mundum sm̃ am pseuerad qm̃ sua potestate et a semetipõ acepit exemplum mundi fabricationis aut si motus quib; ad hoc fuerit semper quezendi necessitas erit Vnde et que super eum et figuratiõe eorum que facta sint quid ẽ mis emissiõm et subã ipsius exempli · Si aut licuit hyle a semetipõ talem figuratiõm pleromatis pestituere vtiqz demiurgo non licuit a semetipõ mundum fecisse Rursum si mago illorum condicio est ꝙ prohibet ulla eorum que super ea sint ymagines eẽ dicere et que sup ea est sursus aliorum et m minẽ ab ymagines ymagiñ ꝙcedere simit passus est basilides ñ mmmne attigisset veritatez et putans ꝑ nmen sã successione eorz que ex minẽ facta sint effugere talem aporiam quando eccl̃xb · celos ꝑ successiõe et simlitudinẽ ab minẽ factos emiñ aut horz posten sioz esse niim anni diez quẽadmodũ prediximꝰ et hos mixtiõe qua mmonabile vocant et hmoi dispositiõm et mer siquidem effugit talem aporiam sutez eo gratius em vnde celo ei quod ẽ super omnes ex quo reliquos ꝑ successionem factos vult figuratiõms ymago ab ea dispositione dicet que ẽ sdm ignorabilem 7 aut inomnabilẽ a semetipõ fecisse dicet cum nel alteram quandam sup hmoi potestatem esse consentire nõ habebit ex qua acepit inomnabilis eius tantam eorum que sint sdm eum figuratiõm Quanto igitur tutius et diligentius qd ẽ verum statim mihi confitezi · qm̃ fabricatoꝛ deus hic qui mundum fecit solus est deus et non est alius deus preter eum Ipse a semetipõ exemplum et figuratiõm eorum que facta sunt accipiens qm̃ post tantam mee ligustitatem et recruti defessos cogit aliqm̃ in aliquo uno statuere sensu et ex eo figuratiõm factorem confiteri Et em hij qd imputant nobis qui sumꝰ a valentino in ea que est deorsum ebdomade dicentes nos remanere quasi non attollentes in altum mentem neqz que sursum sunt sentientes / qm̃ portentu aliquid ipsorum non recipimus / Horum idem ipm qui a basilide sunt hys imputant qi his adhuc recta ea que sunt deorsum volumtatibus vsqz ad primam et 2am octonationẽ et post xxx · aconas mdote putare eos statim pervenisse em qm sup omnia ẽ prem Vlan mueshgantes sensu in id qd ẽ sup eccl̃xb · celos / pleroma que ẽ super xlv · ogdoadas Et ullus iterꝰ iuste quis imputabit finigens iiij · mil̃ · et ccc lxxx · celos vel aconas qm̃ hy duos anni tantas horas habent Si aut quis et mertiñ apponat duplicando predictas horas magnã multitudinẽ ez octonationiñ et inmõabilem quandã aconiñ oppositatem putans ad minimum esse ad uersus eum qui ẽ sup eã pz omnium semet ipm profectiozem suspicans eadem omnibus imputabit qm̃ nõ sufficiat malitudinẽ eius que ab ipso dicatur multitudo celoꝝ uel aconiñ Sz deficientes vel in ea que sunt deorsum velimmodicatẽ pseuerant Eius igit q ẽ bm pleroma ipsorz dispositiõms et maxime eius que ẽ bm p̃mã ogdoadẽ tantas contradictiones et aporeas habentes mspiciamus et reliqua ppter illorum insensatiõm Et nos de hys que non sunt quezentes neqz aut et h̃ fanetes qm̃ huius tradita ẽ nobis prouidentia et qua volumꝰ omis hoies ad agnitionẽ veritatis venire Et qm̃ tu ipe postulauis a nobis multas et omnifas euersiones eorum occasiones // ¶ Quezetur igitur quẽadmodũ emissi sint reliqui aeones vtrm unus et qui emiserit quẽadmodũ a sole eadẽ

an efficabiliter et patenter ut sit vnusquisq; eorum sepatim et sua figuratoz
habens quēadmodum ab homīe homo et a penide penis Aut sm gemma
comi quēadmodū ab arbore ramus et vtrum eiusdem subē exastant hys qui
se emiserunt An exaltā quādam subā subam habentes et vtrū in eade emis-
si sunt tempore vt eiusdem essent temporis sibi an sm oēdmez quendā ita ut
antiquiores quidam ipsorum alij vo minores essent Et vtrum simplices qui
dam et vnformes et vndiq; sibi equales et simles quēadmodū spūs et lumina
emissi sunt An compositi et differentes et dissimles membris sinis Oz siquidē
efficabiliter et sm suam genesim vnusquisq; illoz[um] tacitur est emissū e
sm homīm multitudinē uel generationis preis erunt eiusdem subē ei et siles
gnātoz vel si dissimles parebunt ex altā quadam subā conkitez eos nīe ee
Et siquidem preis gnātionis simles emissoz impassibilia pseuerabunt ea q emis
sa sunt Quēadmodū et is qui emsit ulla Si aut ex altera quadam subā que
e rapax passionis vnde het dissimilis subā intra ulud quod e introeuntele
plezoma Adhuc enam sm hanc rationē vnusquisq; eoz sepatim diuisq;
ab altero intelligetur quēadmodū homes nō annixi neq; vinti altez al
terer sed in figuratione discreta et nrā inspectione definita et magnitudīe sm ti
tate vnusquisq; ipsoz deformat. que ygia corporeis sunt et nō spūs
Jam igitur non spūale plezoma esse dicant neq; semeti pos esse spuales
Siquidem velut hamies cones ipsoz epulantes sedent apud prem et ipz
tali figuratione existentem quēadmodum dicteguntur eū qui ab eo missi sut
Si aut velut a lumine lumā accensi sunt aceones a logo logos aut a lum
et lucis hyrto velut verbi gratia a fatula fatule gnātione quidē et magnitu
dine fortasse distabunt abinuicē Eiusdem aut subē nī sint cū primis e
missionis ipsorum aut omes impassibiles pseuerant aut et pī ipsoz pturba
iut passiones neq; eā que postea accensa est fatula alterū lumen habebit q
illud qd ante eum fuit Qua ygter et lumina ipsorum composita i vnū
in principalem vnitatē reuerterunt cum fiat vnū lumen qd fuit et a principio
Sed aut minus est et antiquius neq; ipsū lucē intelligi potest Vnū em
lumen e totum neq; in ipis que prepecunt lumen fatulis Eterni ipse sm
subam matie idem tempus habent vna em et eadem e fatulis matia
sed tantū sedm accensionem qui altera quidem recedente qui tempus illud
Altera aut nunc accensa est labes igitur eius que e sm ignorantia passi
onis aut vnius simul plezoma ipsorum proueniet cum sint eiusdem subē
et erit ni ignorantie labe hoc e semetipm ignorans quator Aut simul ona
impassibilia pseuerabunt ea que sunt intra plezoma lumina Vnde igit
intra minorem eorum passio si patitur lumen exequo ona constituta sunt lu
mina Sed naturaliter impassibile est Quomo aut et hinemez aliquis
aut semez in ipis condiri potest cū sit vnū lumen totus plezomatis Et
si quas stellas dicunt eos methlomq; eadem vnius apparebunt natura pti
cipantes Eterni si stella in claritate differet sed non sm qualitatem neq; sdz
subam sedm quā passibile aliquid vel impassibile est Oz aut vnius ex
lumine cum sint patreno naturaliter impassibiles et immutabiles ee oportet
aut vnius cum patreno lumine et passibiles et cōmutationes recipien
onis capaces sunt Het aut eadem ratio sequitur et si velut ab arbore
ramos dicant a logo natam esse emissionē eorum cū logos a pre ipsoz

generaꝝ habeat eiusdem cū sibi omes mie multitu/ tū pre bñ mag
nitudiē sed nauſm naturam differentes abūdantem et magnitudiē co
plentes preis quēadmodum digiti complent manū Si igitur pr̄ impassioe
et ignorantia et hij utiq; qui ex eo generati sunt omes Si aut impiū
est pēi omīz ignorantiam et passionem affingere quomō ab eo emissū
dicunt omem passibilem et hor ipi sophye dei eandem impietatē affingetes
senectipos religiosos esse Si aut quomō a sole radios omes ipoz emis
siones habuisse dicent eiusdem substantie et ex eodem omes cum sint aut
omes rapaces passionis erunt tū eo qui ipos emisit aut omes impassibiles
pseuerabunt Non em iam quosdam impassibiles quosdam aut passibiles
possunt ex tali emissione constitui Si igitur omes impassibiles dicunt ipi
sui argumenti dissoluunt Quomō em passius ē unus eon si omes erant
impassibiles Si aut omes dicunt patrem passe passionis huius quēadmodū
quidam audent dicere quia a logo quidem cepit deficiare aut in sophya
in logon hi⁹ Num ꝓpatores passione recusantes arguentur et Num ꝓpator
et ipm̄ prem impassione fuisse confitentes/ Non em ut compositū alīs qd
dam ē omiz pr̄ pter Num quēadmodū ostendimus Sz nus pr̄ et pr
Nus Nate est itaq; et eum qui ex eo est logos nec magis aut ipm Num
tū se logos perfectū et impassibilem esse et eas que ex eo sunt emissiones
eiusdem sibi eas sunt tres et ipe pfectas et impassibiles tū eo pseuerare
qui emisit eas Non igitur eum logos q· terniū eōdem generationis hns
ignorare aut prem quēadmodū dicent hor em in hominū quide generatione for
tasse putabitur verisimile esse eos sepe ignorare suos parentes In logo
aut prius omodo impossibile est Si em existens in pre cognoscit hui⁹ in q⁹
ē hor semetipm non ignorat Et que ad h' sunt emissiones uehutes eius
existentes et semper ei assistentes Si ignorabunt eiusqui se emisit quēadmo
dum nec radij solem · Non rapit igitur dei sophyam eam que mō plezo
nia est eam sinat illi emissiones sub passione tendisse et talem ignorātiā
cancepisse/ possibile ē aut eam que ē a valentino sapiā eū sit de dyaboli e
missione in omī passione fieri et profundum ignorantie scientiatē h' em ipi
testimoniū phibent de mee sua dicentes eam aeons exercantes generatione
esse Jam non oportet tamsam querere ꝓpter quā filij eius modi nrōs igno
rantie semp natet profundū

Preter has aut emissiones ego quidem eam non intelligo altam eos
posse dicere Sz nec ipi quidam alteram quandam ꝓpietatē emissaz
reddentes aliqn cognīti sint nobis licet valde multam de huiusmodi spe
cies quam habuerimus tū eis hor aut solum dicūt qui emissi sunt unus-
quisq; illorum et illi tantū cognouisse qui se emisit ignorans aut illū
qui ante eum ē iam non aut cum offensione progrediūtur quēadmodū
emissi sunt Aut quomō rapit tale quid spiritalibus fieri Quicunq; em ꝓ
gressi fuerint obligabuntur et a vera ratione seruientes acta uerisimilem
mutauerit voti eiusqui ē a Num ꝓpatore ipoz emissus Sz mo in dēmnora
tione emissum Num em a pfecto bytho pfecti pgenerati nam nō potuis-
se eam que ex eo est emissionem fuisse pfecti Sz obtentam vera cognitiz
et magnitudinē prōis et salvatore symboli imitatiz hi⁹ ostendisse in eo
qui a natiuitate tertius fuit cum si tertiū emissus est a monogene eon h' est

ignorantia Ignorantiã et veritatem tonmentientes verbo di bñ eos appato
recemissionẽ habenti ãmirabiles sophiste et altitudines muestigantes nitog
h preis et super celestia sacramta enarrantes Inque desiderant angeli pspi
vt distant qñ a nu eius preis qui super omnã est emissii verbii veri. ig
rans prem qui se emisit Et quẽadmodii ovanissim sophiste Ilus preis
imo erã ipe pr tam sit Ilus et pfecty in omnibus mpertii et veri cone eni
sit sicut logon nim possit statim et agnitionẽ preis tam eo emitte quẽadmodi
xpin post gemtii quidem reliquus perfectii aut dinis emissus Adultonmagsl
igitur qui est eo etate puerior logos ab eodem Ilu pfectus xpe emittẽtis
et non ceteris neralle eusebius plus ceteros qñ se conas emitteret quẽadmodi
sophyn nisi semper execrata tantum malozt empea e stam et hñ malitie in
est pr mẽ Magnitudinẽ em et inetitem preis eas ignorantie ee dicitis by
tho assimulantes eum et nomen ei hor appenẽtes ignobili prei neglignmiã
bili Si uo aut ignorantia malii oia mala execa flozuisse/ desinitis aut hñ
causam magnitudinẽ et inetitem preis dicentes malozii eii factoe ostendit
se. ij. qd non potuerit contemplari magnitudinẽ eius tam dinis mali Sz
siquidem impossibile erat prei notum semetipm ab inino hijs que ab eo fiũ
sunt fatere immutabilis erat/ qm poterat ignorantiã vere confiteri qui ps
se sunt Si aut postea volens eam que sm pogressionẽ emissionii aucta fu
erat ignorantiã et mseminatã a eorum auferre potuit multo magis p
eam que nondii erat ignorantiã volens no permittere fieri Quemadmodi
voluit agnitus est no tantii eorum Sz et hijs qui in nouissimis tpibus no
volens aut ab initio agnosci ignoratus e ea ignorantie stadii nos et volu
tas preis Si em pstabat her sit futura quare utiq prius qm fierent no ab
sdidit ignorantiam ipoz qua postea velut ex penitentia tulerat pmissionẽ
xpi/ Quum em p xpm agnitorum omnibus fiant multo antea potat facere
p logon qui et primogenitus erat unigenitus Vel si pstitens voluit fieri her
semp pseuerant ignorantie opera et mich ptecerunt Qz em ex voluntate
factoris mei facta sunt pseuerare oportet ei voluntate eius qui voluit vel
si ptecerunt her ei hijs ptereat et voluntas eius qui sibam in eas habere
voluit Qd em et dicentes sequenerunt eorum et pfectam agnitorum propter
qm intrapabilis est et incomprehensibilis pr Haud aut agnitorum hee potue
runt penisci in passionibus fierent Non em deminorabitur magnitudo pa
teris ab inino sustinibus hijs quia intrapabilis et incomprehensibilis e pr
Si em propter immensam magnitudinẽ ignorabitur et propter immensã dignitatem
impassibilis debebat conseruare eos qui ex se nati erant qm nichil prohibebat
sed magis utile erat a primapio ab inino cognouisse eos qm intrapabilis
et incomprehensibilis e pr Quomo aut non vanii est qd erã sophyam eam
Dicunt in ignorantia et in deminoratione et in passione fuisse Quet em
aliena sint a sophia et contraria Sz nequ affectiones eius sint Ubi em
e imprudentia et ignorantia utilitatis ibi Sophia non est

Quoniam igit sophyam passim omem vocent Sz aut vocabulii eius
aut passiones pretermittant et plenitudinẽ aut vmiam no dicunt
sed intra ipam con hic cũ esset in passionibus tantis conuersa
tus est her eum ne aũ quid forte no dicum spitalis sua preparet Quo
aut cursus enthymesis eius cũ passione precedes sepatim potuerat fieri Enthy

mesis cū intelligatur esse exēpta aliquē que ipā aūt seorsum nūqm fiet
Exterminatur cū vt absorbeatur malū a bona enthymesi quēadmodū egri
moniū ab manimitate Que cū erat prēue enthymesis passionis exquisitē
prēm et magnitudinē eius considerādē Sed aūt suasā ē et post qualiter
qm incomprehensibilis et qui mueri non possit ē pr̄ Non igitur boni
erat q̄ vellet cognoscere prēm et ppter hoc esset passibile Sz qm suasa
ē qm inuestigabilis esset pater et qualestens Sz ille ipe Vnus qui here
bat pr̄e tessaut sm eos adhuc querere dicens. qm incomprehensibilis ē
pr̄ Quēadmodū igitur enthymesis poterat separata conspere passiones
que et ipe affectiones erant Affectio cū exēpta alicuius sit Jpā aūt seor
sum non potest esse neq̄ constare Non solū aūt instabile est sed hoc ḡnāl
et quod est a dño nō dictus Sz rete muemetis dns cū querendo et mue
mendo prem pfectos cōsumat discipulos Js aūt qui sursū ē xp̄s ipsoz p id
qd precepit eoibus non querere prem suadens et si multū laborauit nō inue
nient perfectos eos cōsumaut et siquidem pfecto aunt in eo q̄ dicant mue
misse bythum ipsozū eonas aūt in eo q̄ sint sua qm inuestigabilis qm mue
stigabilis ē qui ab eis inquirebatur Cum igitur ipā enthymesis est posset
sine eone sēpatim consistere adhuc manus misserunt mendatiū de passione
eius sēpatim hereses diuidentes eam et hanc esse sibam dicentes mate
quū non esset lumen dns neq̄ adesset sexto qui posset eos arguere et
conuincere neminem ipsorum Vtq̄ cū quodcūq̄ sentiebat a con hoc et pa
tiebatur et qd patiebatur hoc et sentiebat Et non aliud erat apud eos ethy
mesis eius Nisi passio incomprehensibilē comphendē extorquentes et passio
ethymesis Impossibilia cū sentiebat Quēadmodū itaq̄ poterat affectio et
passio ab enthymesi seorsum sēpari et siba tante mutatē fieri qm ipā enthy
mesis passio erat et passio enthymesis Neq̄ igitur enthymesis sine eone
neq̄ affectiones sine ethymesi sēpatim habere possunt siban Et soluta
est et hic eius exēplum ipsoz

Quemadmodū aūt et soluebatur et patiebatur eon siquidē eiusdē
sibē trug et plezomatis erat plezoma aūt emissū ex pr̄e Sed cū
simile ē in simili nō dissolutus in nihilū neq̄ pice patiebat sed
magis pfectabat et augebat Quēadmodū igms in igne et spūs in spū
et aqua in aqua que aūt sint contraria a contrarijs panūtur et vetu
et exterminātur Et sic si hussēt lumis emissio nō patētur neq̄ patiēt
cetur in simili lumine sed magis effulgescerent et augescerent quēadmodū
dies a die Et em bythoy inuisibilem pēs siu esse dicunt Sz nīq̄ sint
pegrema et sibi exteanea animalia atq̄ contraria nature patiuntur et
corrumpuntur Que aūt assumpta sint et cognata nullius panūtur passibili
tatis eo comissantia sed et salutem et uitam ex eo acquirunt Si igr eiusdem
sibē trug et emissum plezoma ex eo emissus hussēt hic eon minime
dubitatem in patere cum esset in similibus et consuetis comissans spiritā
lis spūalibus Timor em et expauescentia et passio et dissolutio et talia
in hyle quidem que sint sm nos et corporalibus fortassis fiant ageis
In spūalibus et diffusum habentibus lumen iam nō tales consistit tala
mutatē Sz unde uidetur eius passio qui ē apud cosmeū menadeū

valde amans et odibiles a com sno cum dedisse Magis em nfelint a
mantis cuadam homis apprehensione et mentis conceptu habuerut qui
her finxerunt qm spualis et diuine sibe Super hoc et tegitanet de fredo
p fetu prem et uelle mr eu fieri et habere eius comprehensione no igno
rantiam neq passione patebat mfectre et hoc a com spuali Iz magis p
fectom et impassibilitate et veritatem. Neq em cum sint homines exogitu
tes de eo qui ante ipsos et uelut iam comphendentes pfectu et mr eius to
shtuh agnitom diunt semetipos impassione consternationis esse sed magis
in agnitione et apprehensione nitatis/ Et em saluatore greate et muenet
discipulis pter hoc dixisse dicunt vt ei qui ab ipsis p exogitatos suos
e sup fabricatore omnis memorabile bythum quesant et semetipos pfectos
esse volunt qui inquirentes muenerit pfectus cu adhuc sint in terra eu
aut qui mr pleroma sit a omnem totum spuale quarente patore et mr
magnitudine eius comunte fieri et comprehensione pat ne veritatis rempi
shente habere in passionez dicunt vendisse et passione talem esse vt nisi er
anerisset ei uxhuh que ona fiemat dissolutus finisset in omissam subam
et exterminatz// Vesana e her presumptio et vere destitutoz a veritate
spiritus hominu Cum em a con hic melior e qm ipi et vetustior ipi qua
qz constitentis stam suam regulaz dicentes conceptus enthymesor eius a
nis qui passus e ita ut sit hic a con meis ipsoz patre et anis ipsoz et po
steriozibus quidem nepotibus. Equestre preis veritatem et perfectom et
constrenatom et eliquatom a fluxibili materia fant struit dicit et ecclesiaz
ad prem Quo aut ipsoz her eadem inquisitio ignorantia et passione et
expauescentiaz et hmez et consternatom mfert ex quibus et subam ma
teriae factam diunt exquirere gr et muestigare perfectom prem et comple
shentia tot anoms eu eo et unitatis sibi quidem salutare fieri Com aut aq
et genus habent dissolutionis et pditionis transisse dicentes Quomo p
omia in congreiu et fatiu et rationabile/ Et qui hys assentiunt uere cen
tenis diuinatoribus vtentes iuste et torserunt in subintes ignorantie profundi
Qualis e aut et de semine ipsoz seremo concepti quidem illi sdm figuraz
eoz qui sunt exgta saluatorem angelos a imee mfozem et sine spe et ipfectu
Deposito aut in demiurgu nesciente eo ut p eius meam animam que erat ab
eo seminatus pfectioz et firmatioz propiat pinu quidem est dicere qm
mpfecti et mfigurati et mfoniei sunt hij angeli qui sunt exgta saluatore
ipsoz Siquidem sm illoz speciem conceptus tale quid generati est post
modo q diunt ignorasse fabricatore eam que fiunt semnis m eu demissio
et iterq eam que facta e p eu in hominem seminato huiusmodi verbu et uam
qd nullo mo ostendi possit/ Quo admodu et ignorant illud si suba aliq
qui et qualitate ypothetica habuisset ipm semen Si aut sine suba et sine qli
tate et nichil erat consequenter ignorant illud. Et em ypothetica quidem
nominum et qualitatem uel talliditatis vel voluntatis uel dulcedinis hnt
uel claritatis cuiusdam differentie Neq horum quid late cum sint in hoi
bus inuentu absit a fabricatore huius omnisitatis di apud quem iuste no
est agnitu semen ipsoz cum sit sine qualitate omnisse vtilitatis et sine sba
dis actionis et intotum nichil existens Et ypter hoc michi videt et in
dnm dixisse Omnis semen onosius et quem homi fuerunt horis cedet

pz̄o eo ratiōē m dr̄e nidrij Omnes em̄ quicūq; tales sūt oīnoſ ſ̄moēs
m aucrē hom̄ mittentes assistent m nidrio eom̄ reddituꝝ de hys q̄ vane
retetrint et mentiti sint adnez siū dei mtuntī vt semetipos dicant ipſ
semnīē substanciam agnostree spūale plezoma eo homē quē mhiē de
monstrante eis nezum p̄em · Opus em̄ ee animale sensibilibꝫ exuidmētis
Demirgū aut omissim semen h' nuce deponente suspicente msemetipz
oia ōīno ignozasse et nullū sensum eoz̄ que exgra plezomata sunt habuisse
et se quidem spūales esse cm̄ pcipuia quedam omnistatis prab̄ aia poſt
deposite cū ex aia ipsoꝝ deposita ē cū excadem suba habeant aiab̄ exqua
et demirgis strut dicunt Hunc aut semel omissim suspicente semen a
mee et habentem mse aiale pseuerasse et mhil m tohī sensisse eoz̄ q̄
sunt supnea que hy semetipos intelligere dī ad hoc sunt m terra yglan²
Quo modo hoc nō sup omnem rationabilitatē est Etem id ipm semen
hoz̄ quidem m aia agnitom attribuisse et pfectioz̄ Qui aut qui eos sent
dē ignozantia attribuisse putare vesanoꝝ est et m tohī mente desitu
tozum ¶ Adhuc etiam vanissimū ē qd dicitur m hac dispositōē figureai
illud et augestree et paratum fieri ad sustepcom pfecte rationis · Erit em
eius materie admixtio quā et ignozantie labe volunt habere sibam ap
tior et utlior qm̄ sunt patiū lumen ipsoꝝ Si quidem stdm illius mspectioz
nati mfirme et mfigurati sunt Ex hac aut mformatione et spē et
augmentiz et pfectionē assimpsit Si em̄ qd ē a plezomate lumen causa
sunt spūali viti neq; formā neq; spē neq; magnitudinē habere et ypeiam
Que aut hree ē destensio her vimisa addidit ei et ad pfectom dedigent mul
to opabilior et vtilior vubitiz que ē hic tomisatio quā et tenebras dicit
qm̄ sunt patezū lumen ipsoꝝ / Quomō aut non ecclesiū mcem quidez
ipsoꝝ m matiaz pcipitatam dicere vt pene sussotracticz et paulominꝫ roz
rumpetur Nisi nix tunc sup extendisset et exilisset ex semetipa adimme
tum propiens a pē semen aut eius m hac eadem matia augesh' et for
mari et aptum ad sustepcom pfecti sermonis expediri et h' m dissilibus
et m misticis ebullions strui ipi dicunt tonitrū esse terreni spūalis
et spūale terreno Quomō igitur m tonitrijs et m misticis pauci e
missim quēadmodū dicunt et augestree et formati et ad pfectom pue
nire potuit Adhuc enā et ad hec que dicta sunt requiret² vtrū me sit
cnxa sit mater illoꝝ semel ut vidisset angelos anpticulati Si quidē
simul et semel q exinde conceptum nūq̄ iam non esset infantile Superflua e
igitur m eos qui nūq̄ sunt homines destensio eius Si aut pticulatim iam
non stdm figuram eoꝝ quos vidit angelos sunt conceptum simul em
eos et semel videns et concipiens semel emissione debebat fecisse quoti
de femine concepcrat figuram Qd aut qd angelos nō saluatore simul
vidisse illoꝝ quidem vnigenitos concepit saluatorem aut nō qui est de
terreo sup illos am nūquid non planum ei hic Et ppter hoc nō cepit eius
quoniā de mirgis que phythiū morant ypeiam stdm eos magnitudinē
et figuraz hūs emissus ē sm̄ sui sibam pfecti / Qd aut spūale est qd
et iam exposuis oportet ee qm̄ aiale mpfectū emissum ē et opus ei fuit
vt m aiā destendet vt mea formaretur et ita pfectū exens patiū fiat ad sui
spuendū

p̄ frōtum verbum Si igit̄ in terr̄ēm hōmibus et in aīalibus formatur iam
non sēm angelorum similitudinē est quos dicunt lumīa sed p̄m eorū qui
sunt homīes Non em angelor̄ similitudinē et speciē habebit sed aīar̄
in quibus et formatur quomō aqua in vase missa ipsius vasis formā habet
erā si gelauerit eius spēm habebit Sz aīarum in quibus et formatur va
stula in que gelauit Qn̄ ipē aīe rezporis habebant figuram Ipi em adhuc
tales sunt vasi que admodū predixim⁹ Si igit̄ et illud semen hui⁹ mo
gulubus et nō formatur hoīs in figura erat sed non angelorū formā hns
Quomō igit̄ ad ymaginē angelorū illud semen ē qđ sēm similitudinē
hominū figuratur Qđ aut non esset spiale opus ei fiat ut in nichilum
destendret Caro em eget spiali spiali si tamen merpiet salutem vt i eo
sanctificēt et glorificēt et alsorbeatur mortale ab immortali spiali aut
in totum non est opus eorum que sunt hui⁹ Non em nos illud Sz illud
nos meliores facit et ⁊.

Eodem modo ⁊ nos non modicum partem sed hec que sunt ypocrita
contimentia regule ipsorum resoluentes cupta omnibus quotqt nō
sedula stentes volumt qđ ē mqui et dolosum et sed nctoriū et primo
sum de stola eorum qui sunta valentino et a reliquis hereticor̄ quotqt
demiurgū i. fabricatorē et factorē huius vnūsitatis solum existentē dm ma
le tractant ostendimus. dissolubilē eor̄ manifestantes Quis em sensū
habens et nūtatis vel modicū attingens sustinebit dicentes sup demiurgū
deū esse aliquem prem et altez quidem esse monogenem / altez aut verbū
dei quē et in dominicatorē emissū dicunt / Altez aut xp̄m qui et post hō rē
reliquis combus ni sō spūs factus ē dicunt Et altez saluatorē qui ne a pre
quidem vnūsor sed ab hys qui in dno facti sunt ⁊ combus conflati et ygnei
dicunt et mīo ppter dominicatoz emissum vt in ignorantia et de mino ra
tione fuissent comes p̄m eos neq xp̄s emissus fuisset neq spūs sanctus neq
eros neq sother neq angeli neq mater ipsor̄ neq semen eius neq reliqua
mūdi fabricatio sed fuissent omnia desecta ac destituta. tot bonis Non solū
autq in fabricatorem tantus impietatis sunt lubus Sz eū dicentes fuisse
sed et in xp̄m et in spm sanctū ppter labem dicentes eos emissos et salua
torem similiter post labem Quis em sustinebit reliquū eor̄ vanilogui
qđ astute parabolis adaptate tonantes et se et eos qui sibi credunt in magi
nū tonuerterunt impietatem Quē et parabolas et actus dn̄i in ppē et i
consequenter inferunt figmto sic ut ostendimus. // xxxij

Illam em quam ex gra duodecim annorum dicunt ei vel audisse pas
sione tonantur ostendere qđ saluatoris passio a duodecim apl̄or̄ facta
sit et in xpij. mense. Duo em annos volunt eum post baptismū pre
dicasse Sz et per illam que fluxū sanguinis patiebatur mundasse dicit esse
sum Duodecim em annis passa ē mulier et tangens fimbriam saluatoris re
cepit a sanitate Ab illa mirabile que egressa est ⁊ saluatore qui posse
dicunt Illa em que passa ē vestis extensa et nimmesii est lucis ita ut
perlustraret et in omnem simul dissolui ei tetigisset prima quatinatem
que super fymbriam signi ficatur sicut et a passione cessauit / hoc gr̄
qđ dicit xij. annis annis passionē p̄ludam demonstrari Quomo

qnez m alio
// Ad hnc aut

potest m̄ silitudinē cōparari iudas qui electus ē de nūo xij° discipulorū
pus erat passi cōms Sz ne qd dñi mei passio⁹ aut neqz restitutus ē in locū sortis
Eon eī unus typum iudam dicunt esse sepata eius enthymesi restituta est
sine renouata Judas aut abdicatus et abiectus et in locū eius mathias ordi-
natus est sdm qd scriptum ē episcopatum eius accipiat alius Deberat itaqz
dicere Duodecim comes electum esse de plezomate et in locū eius alius plati
sue emissus sit nō inuida ostenditur Adhuc aut ipse quidem eon qd sit pas-
sius dicunt Judas aut qd sit proditor patiens aut xpus venit ad passionem et nō
iudas et ipi confitentur Quo igitur iudas proditor eius qui pro nra salute
pati habuit typus et ymago esse poterat Eoms que xpi passio simulus est
passioni eoms et que in silibus facta Eon eī passus ē et in passionem
dissolutoms et pditoms vt putaretur ipse qui patiebatur et coreumpi dus
aut nē xpus passus est passionem valudam et que non redderet nō solui ipse nō
putabatur corrumpi sed coreuptum hominem firmauit roborē suo et in incoreup
tōm reuocauit Et eon quidem passius ē passioni ipse requirens premi et non
punalens mueniri dus aut passus ē ut eos qui exercuerunt a prē ad agnoz
et iuxta eū adduceret Et illi quidem in quisitio magnitudinis preb⁹ hebat
passio pditionis Nobis aut dus passus agnoem preb⁹ confezens salutē donauit
Et illius quidem passio sanctificauit sanctū hominē sicut dicunt mualidum
et infirmū et infirmem et infirmitatem Istius aut passio sanctificauit fortitu
dinem et uirtutem Ascendens eī in altitudinē dus p passionē captiuā duxit
captiuitatem dedit dona hominibus et contulit recedentibus in se sup serpentes
et scorpiones talitate et super omnē uirtutem inimici hoc ē peccatis apostasie
Et dus quidem p passionem mortem deseruit et solut exorem coreuptoz
qz exterminauit et ignorantiā deseruit Veritatem aut manifestauit ostendit
veritatem et incoreuptōm donauit Illorū aut Eon ni fuisset ypocrisis ignora
ntiam sustinuit et fidem infirmem pepit ex qua cui materiali opa plata st
sdm eos mors coreuptō exors et hijs similia Non qd iudas xij⁹ discipulo
typus erat passi cōms Sz ne qd dñi mei passio. Et hoc eī omnia dissimile
et in dignemens inuit sibi ostensum non solum in hijs que prediximus sed
sdm ipm nimium. Proditor eī iudas qd sit duodecimus de nouitatis aplis in e
uangelio Hic aut Eon nō duodecimus sed xxx^mus est Non eī duodecim
tantū Eones voluntate patris plati sunt sdm hoc neqz xij^mus ordine emis-
sus est Ju xxx^o loco animarum exantes eū emissii Quomō qd xij ordine iudas
eius qui in heresime ordine est eon potest esse typus et ymago Si aut iudas
pterentem ymaginē enthymesios eius esse dicunt Non sic ymago sit
exit eius quem sdm eū ē veritatis Enthymesis eī sepata ab Eone ipa
postea formata a xpo. De hinc prudens facta a saluatore et omnia que sunt
extra plezoma opata sdm ymaginē eorum qui nō sunt in plezomate Ju
nouissime in plezoma receptā dicitur ab his et sm quorundā mutas sal
uatori et qui ex omnibus factus est Judas aut semel electus unquā reuerti
ndis pulorū nūm aliquin unquā alius in locū eius mutaretur Et dus
dixit de eo Ve hoi p quē filius hoīs tradetur Et melius erat ei si natus
non fuisset Et filius perditoms dictus est abeo Si aut non sepate ab
eone enthymesios dicunt iudam esse typum sed ipleze ei passionē n⁹
sit nimirum dicere nimiro trāi possunt ē typus Hic eī iudas e

letus et matthias pro eo ordinatus Illuc aut con pulsationes dissoluit et pe
rasse dicitur et enthymesis et passio Separatum enim enthymesin quoq; a passione
secernit Et factum eonem quidem existui Enthymesin aut formari passione
aut ab hys separatam esse matiam Duobus itaq; existentibus hys eone et en
thymesi et passione iudus et mathias duo existentes non possunt typus esse
Sed aut xij. apostoli dicunt typum esse ullus solus xij eonu plasmone qua ho
rum eruia protulit et reliquoz x. eonu qui ut dicunt a verbo et nutu plasti
sunt dent typum aliqs x. apostoli Inenarrabile quidem est numeros quos eo
nes et propter hoc quidem numeros ostendi a saluatore p electorum apostoli Semes
aut hoc et ob hoc meliores non rum possendi tum possit saluator Si tame apostoli
deo elegit Vt per eos ostendat eones qui sunt in plezomate Et alios x. apostoli
eligere et ante hos quoq; alios octo Vt duum principale et premia ostendat
ogdoade p apstoli numeri typum fatu possint ostende neq; sde deinde neq;
premie ogdoadis post eum xij. apostoli lxx. duos alios dus ne misisse mucmt
Septuagintu aut neq; attenatu nuo neq; denuo neq; terrenatu typus re
possint Qui igit causa est minores quidem sicut predixit eonus p apstoli
ostendi melliores aut exipulus et hij facti sunt no iam phigurai Et si xij
apstoli propter hoc electi sunt ut per eos nus xij eonu signficetur Et lxx in typu
eonum lxx. electi esse debuerunt non iam xxx. nio eonas sed lxxx. et duos
factos dicant Qui enim pm typum eorum qui in plezomate sut eonu electi
sunt apstoli Non aliqui quidem fuerat alioqui po non fuerat sed p omne a
postolos temptasset seruare ymaginem ostendere typum eoru qui sunt in ple
zomate eonu Verum de paulo quidem tacendu sed exigendu ab hys in nuo
eonis typum aptius nobis traditus est Nisi forte in saluatoris tom posth eoq;
qui et omnium collatione subsistat Quare et oia incipiant eo q exombos de q
et eliodis poeta splendide signficauit. pandream i. omnium munus nominans
eum ob hoc qd exombus optimi minus exeo in eo sit collatu in quibus eo
ipse est heremes sicut greco sermone experimur/

h Quot hoc ipo latino sermone dicamus fraudulentie sive seductionis
verba et sub umolantes mores indidit eorum sensibus ad seduendu
stultos homm ut credant figmentis eorum eum h e lozo,
omnibo nominat vii et lozo nuncupata est pm greca sermone sigm
ficancam qd occulte homines nominarent nescientes deminyo emitriace pfinda et
inenarrabilia misteria prevalentibus aneis Et no solu p eslodium het
opta esse nat' eoz misteriu dicitur hi et eandaq; licetus sapient valde ut
refert demiurgo in pelope ruq; tato in partes a pre diuisa est et ab omnibus
diis collecta et allata et compacta candoream hoc modo signficant Ex
qua et ish compacti eadem pm eos discretes eiusdem generis et spus sint
tum ullis. c xxxb.

Qui aut et terrenatus
numerus eorum omnis extendit pm eos aliqn quidem paucis aliqn
aut plenis eombus statum in plezomate mittentis ostendimus No
strq xxx. eones sunt neq; ob hoc saluator xxx. annoru existens venit
ad baptisma ut ostenderet tantos eones eorum xxx. Aliquin ipm primi
erunt discrepantes et eminentes de plenezate eorum et j Nec apud eo.

Requiro i alio Duodecio
aut mense

rũ tam magꝝ sint a mi deputati hys qui apud byrthum in plezomate ex
edme residẽt de quibus et homerꝰ poeta dicit Et ipe insperatus a mee cozꝑ
exterioꝛis.

1 Qd latine intercipiabm̃ dij aut apud jouem considentes tractabant i
cauco loco Ihc et de illa muliere que pro fluxio sanguis laborans tetigit
fimbriam uestimenti dñi et sanata ẽ aperta ẽ eoꝝ ignorantia dicit
eis per eam ostendi passam illam duodecimam mutuitem et in infinitũ defluxi
am h' est duodecimũ comem / primũ quia sm sectam eoꝝ duodecimus non
ẽ iste cor sicut ostendimus Vt aut ex superfluo eis et hꝫ detur combus xij
combus existentibus vndecim quidem impassibiles fuisse uel pseuerasse dic
duodecimus aut passus Mulier aut contracta xij° anno sanatam manifestatũ
est Cum xj quidem annis habuit pseuerantem passionẽ. xij^mo aut sanatã
Siquidem xi. comes in passione insanabili fuisse memorantur Sanatus aute
xij°. simonem erat dicere typum eoꝝ esse mulierem / Qꝛ aut her xj quod
annꝰ passa est et non ẽ sanata xij°. aut anno sanata ẽ qm modo potest typꝰ
esse duodeñ comi exquibꝰ xi. michil oio passi sunt Salus aut xij° principatꝰ
ẽ passionem ¶ Typus em et ymago sm mathiam et sm simonem aliquon
eus veritate diuersus est Sedm aut habitũ et limamenti dꝫ sequutꝛe stabilitꝫ
dñe et stre ostendere p presentia illa que non sunt psentia et no solũ in hac mu
liere anni infirmitatis descripti sunt quos coaptari dicunt figmento suo Sed
ecce alia mulier similiter xviij annis infirmata sanata ẽ de qua dñs aut hac
aut filiam abrahe quã alligauit sathanas ecce xviij annis non oportuit
solui a vinculo isto die sabbati Si gꝛ illa typus erat xij combꝰ passi debꝫ
sed non habent ostendere a hoquum prima et principalis eoꝝ ogdoadis cõ
mũnibitur cum passis decombus Ihc et alius quidam sanatus a dño xviij.
annos habens in sua passione et xxx et viij passim comem dicit Siem
que a dño facta sint hy prius ee dicunt eoꝝ que sunt in plezomate typꝰ
ni omnibus debet seruari Ihc neqꝫ eum que post xviij. annos curata est ne
qꝫ eũ qui post xxx et viij curatꝰ est passim adaptare figmento suo Insultsi
aut et mouiemens est oĩ modo dicere in quibusdam quidem seruasse typũ sal
uatoꝛem in quibusdam aut non seruasse Dissimilis exyo et mulieribus et hy
pus negare comi ostenditur Ad hec aut et falsum ostenditur demõstrat cõ
mentuꝫ eoꝝ et instabile figmentuꝫ eoꝝ etiã hꝫ ipm qd p mios aliqñ q
dem et p sillabas nominũ aliquando nũ et p mios qui sdm grecos in locis
continentur debent continent in scripturis probationes teptant ¶ Aptissime cõ
seruationũ sine confusionem et instabilitatem sententie eoꝝ et extorsiõ demõ
strat Ihs cũ alterius lingue nomi existens ad grecoꝝ nũm transferentes
alusi quidem eppsimo esse dicunt sex habens leab aliqñ aut plenitudinẽ
egdoadam dat xxxviij numeꝝ habens Thecum aut nomen eius qd est
sother id est saluator qui non conuenit figmento eoꝝ neqꝫ sm numeꝝ
neqꝫ sm leab turbauerunt / Et quidem si ex prouidentia pribus dimissa nouã
acceperunt p nũm et p leab figmentationem nũm in plezomate sother no
men grecum existens sm grecitatem et p leab et p mios plezomatis
debuit ostendere ymsteriũ sed non ita hꝫ quia v. quidem ẽ leabꝫ nũs
aut ex cccc. xij. her aut minillo vocant plezomati eoꝝ Vlon qꝫ nec
est ulla que ab eis in plezomate dicitur negotiatio Ihs aut nomen sm ppã

hebreorum lingua lr̃arum ẽ duarũ et dimidie sicut pti corp dicit signi
fians dominũ eum qui continet celum et terram quia ihus sẽdm antiquã he
braycam celum et terra aut iterum super · esse dicitur · Verbum aut qđ relu
et terram habet ipse ẽ ihesus falsa ẽ ergo et epymesis eorum vedo et nũs
eorum euersus est manifeste Vrdm em̃ ppriam eorum lingua v. lr̃ar
ẽ greco vocabulo sother Jhus aut iterum ꝑm hebraycam duas et dimidias
habet lr̃as Vnde aut ergo numerus talenti qui ostendat ecclesie vij. per
omnã aut hebreorũ lr̃ã non conuenit nisi greecorum que maxime debent
antiquiores et premiores existentes saluare supputatorũ nomina Ipse em̃ an
tique et prime hebreorum litt̃e et sacerdotales nũpate derem ejusdẽ sunt
nisi Verebimur aut quoq; strabimur ꝑ xb. nouissima lr̃a repulata ꝑme
et udo quedam quidem sẽdm subsequentia strabimur sicut et nos Quam at
eteorsum a dextra parte ad sinistram eteroquin lr̃as xpus aut supputa
tionis nominis conuenientem eorum habere debuit qui
ad stabilitatem et correptionem pleromatis eorũ predatus ẽ sẽdm qđ dicunt
Et ꝑ simul ꝑ nim et ꝑ lr̃as tantum ere debuit numerus eorp qui ab eo pla
ti sunt eorũ sed et bythus simul Nitholemq; aut et omgenibus Et nuper
super omnã nomen qđ dicitur deus qđ et ipm hebrayce baruch dn̄ et du
as et dimidiam habet lr̃as : Ex hoc ergo ꝑ priorum nomina ꝑm hebray
cam et greecam lingua neq; ꝑm nim lr̃arp neq; ꝑm supputatorũ conuen
ient figmento eorum manifesta est de reliquis imprudenter extorta supputa
tio // Et em̃ ex lege eligentes quicumq; conuenerint sẽde eorum nũo rep
tant uolenter probatione nos facere Si aut erat ꝓpositũ matre eorum sine
saluatore ꝑ dominum quis typus eorum que sint in pleromate ostendere in be
reebus et sanctoribus sicut typus fuissent opati Maxime aut et ppa ar
tha testamenti per quã et omne tabernaculus testimonij compositi est fra
ut ẽ her longitudo eius quidem cubitis duobus et dimidio / Latitudo aut
eius vno et dimidio / Nunc aut iste cubitorum in multo conuenit figmẽto
eorum ꝑ quem maxime typus ostendi debuit Et ppinatorũ site in multo
expositionibus eorum / Adhuc aut et mense ꝓpositionibus duobus cubit
longitudo et vnius cubiti latitudo altitudo aut eius vnus cubiti et dimi
dij Her aut sta sterum ꝑ que ne vna quidem quantitas numeri significa
tam quaternationis siue octonationis aut p reliqui pleromatis corp co
tinet / Qđ aut randelabrũ vij. quidẽ habens calamiscos lucernas aut sep
tem et siquidem ꝑm typum facta fuissent calamiscos vij. totidem quot
lucernas habere debuit ad typum prime octonationis que ꝑfulget i
omnibus et illuminat omnem multitudinem Ata aut deorum existentia diligẽ
tes animaduerterunt typum ei dicentes eorũ deorum pelles aut no gnanine
runt ꝑm nim ei. factus sed neq; ipsorp ateorp magnitudine mensi
sunt xbij. cubitorp longitudinem vnumquodq; ateorũ habens et rotun
dum longitudine factam x. cubitorum exponit ꝓpter deorum eorũ la
titudine aut q vnius et dimidij cubiti erat vnusquisq; rotunditate Non
iam exponit neq; nim omnino rotunditas neq; sereras enim q no cor
rat argumento corp Qđ aut obrũ vnctionis qđ omne tabernaculũ signifi
cauit fortasse latuit saluatorem aut decrementis mee eorum deminutus

a semetipso de pondere percepit Vnde et dissonat ad plenitudinem nitere quidem habens sicubi d. incensi d. cynamomi ccl'. calami sti ccl'. Et sup hec alia ita vt ex v. quantitatibus subsistat et mensium sumi simile de stacte et unguila et galbano et hodiosmo et thure que in nullo quantitate possint neq; quantitatibus neq; ponderi neq; arguento eorum conuenabile est ergo et ois rei structuram in sublimibus quidem et elegantioribus legis non seruatos et typos In reliquis autem si cui aliquis mis contineret rei hys que ipi dicit hypum esse asserentes eorum que sint in plenitudine Cui ois mis multi pharie scripturis sit positus ita ut possit qui uelit no solum octonarium et denarium et duodenarium si quelibet ex scripturis constituere nitum et hui hypum esse comentati sint a se exercitus

Qua aut hoc uerum est mis iste q
quicq dicitur in nullo conuincentes argumento eorum neq; conuincens figmento eorum neq; conueniens eis ad hypotam eorum q sunt in plenitudine demonstrauoz ex scripturis sic sicut puet proba coz Dotet nomen v. beatu patet aut habet quicq beati si agape nomen sunt hec quinq Et dns ne quicq panes benedixerit saciauit homi v. milia sapientes uirginem quicq sunt a dno dicte et stulte simlit quicq stetit quicq uiri nim dno fuisse dicuntur quando testimonio prib ouuerit petro et Jacobus et Johannes moyses et helyas Quibus aut ingressus dns ad mortuum puellam suscitauit eam Nullum em inquit p misit intrare Nisi petrum et Jacobum et Johanem et patrem et matrem puelle Ille duos apud se habeos habere se quicq scripturas dicit ad quos uni no rogat ex mortuis resurgentem Natatoria a piscina v. habebat portionis unde dns paralitici fami in sua domi ire precepit Et ipe habitus carnis sue et sustantie habet v. duos in longitudine me et duos in latitudine et unu in medio mq requirit qui clamus assignet Vnaquaq manus mea digitos h quicq Nz et sensus habemus quicq Et que in nris sunt uisceribus in v. possimt inueni Cor et epar. pulmo splen et renes Adhuc ena totius hominis nisi unum post diuidi capud pectus uentez femora pedes Quicq etates transit humanum genus Primu infans deinde paruulus puer et post iuuenis et sic deinde senior In v. libris legem ipse moyses tradidit una quaq; tabula quas accepit a deo preceptu v. habebat et holocaustu altaria Altitudo cuius erat v. cubitorum Velamen sanctu sanctorum ducens cubitos habebat v. Sacerdotes in heremo electi sunt v. Aaron nadab Abiu eleazar et ithamar. Talaria et lorum et reliqua sacerdotalis compositio de quinq contexta sunt habebant em auru et iacinctu et purpura et coccinu et byssum Et quinq reges amorreoz in spelunca concludens iosue naue eoz capita mendacii dedit populo Et alia quaq; multa milia huius et in hoc nio et in quo quis uolunt siue ex scripturis siue ex subiacentibus nature operibus colligere pot Et non iam ob hoc quicq eonas esse dicimus sup demuragu neq; quinq one quia ut diuina rem aliquia consecramus. neq; instabilia neq; de hereamenta p panu istius latorum consecrate temptamus Neq; creaturam bene aptatam a do regimus male in hypos non existentiuz transferri et impia et mephaticu.

dogmata introducere Cum detrito et euerso ab omnibus sensum limitibus possit existere Deus eni concedas eis ccc lxv. tantum dies habere anni Vt sunt xij. menses et xix. dies in typum xij. comum dissimili et hypo existente Illic enim omnium mensium xxx partes omnis plerometus mensis unit xij^a. pars anni ab ipsis esse dicitur Siquidem annus in xxx. diuiditur et mensis in xij. communem ens patractus typus esse mendacio coaptat Hunc autem introitum est pleroma qui in duas partes diuiditur. pars autem eius aliqua in xxx. Insule itaque saluator mensem quidem omnis plerometus typum fecit fieri Annum autem eius q in pleromate e Duodecadis Magus eni conuenerat annum quidem in xxx. diuidere sicut et totum pleroma Mensem autem in xij sicut et sunt in pleromate eorum cones Et illi quidem omne pleroma in tres diuidunt i. mottonatrum et decadam et duodecadem Hic autem annus in quatuor diuiditur i. Veremi estatem autumpnum et hyemem Et neque menses quos dicunt typum esse tricenarij presumtue xxx habent dies Et alij quidem plures alij autem minus eo quod quinque dies suppleantur eis Et dies autem non semper presumtus xij. habet horas sed ab viij usque ad xv. astendit Et iterum a xv. in viij. astendit Non igitur xxx. cones facti sunt menses xxx dierum Alioquin brevi plenos tres tricenarios dies Neque iterum dies horarum xij ut xij cones per xij horas figurarent haberent enim et ipsi presumtas xij. horas Adhuc autem materialia simistram vocantes et ex nimitate que sunt sinistre mirerum rationes reddere dicentes et saluatorem venisse ad ouem perditam. Ut ea transferat ad dexteram hoc e ad illas que sunt salutis ex bonis omnes que non pereunt sed in uita permanserunt Unistre manus existentes leuamen non esse salutis Consentire eos nimis est et hoc quod non simulet eundem numerum habet regentur simistre hore corruptionis constitui Et hor nomine quod greci dicitur agrape sidus graecum leas per quas apud eos significat supputatio et. et ij. nim habens Simulat simistre manus leuamen Et alethia quoque simulitur bis supradictam rationem lxiij. nim habens in parte mutabilis subsistit et omnium omnino quorumque sanctorum nouum non adimplent r. sed simistre tantum habent nimios corruptibilium et materialia esse constituere cogent Siquis autem ad hec dixerit quid ergo An vanum est et peccatum et nomen postiones sunt et apostoli dei et dni opatio et eorum que facta sunt corpori dicemus eis Non quidem sed magna sapientia Ad liquidum aptata et ornata omnia a deo facta sunt et antiqua et queque in nouis temporibus verbum eius opatum Et debent ea non nimis exe. sed subiacenti copulare argumento sine eo in neque de deo neque istorum ex nimis et syllabis et literis compere Insipiens e enim propter multiphariam et vanum eorum Et quo possit esse omne argumentum laudique commendatum ab aliquo contrarium veritati ex ipsis sinceris testimonia eo quod in multa transferri possint Et ipsis nimios et ea que facta sunt aptare debet subiacenti veritatis argumento Non enim regula ex nimis sed nimis ex regula Neque deus ex factis sed ea que facta sunt ex deo Omnia enim ex uno et eodem deo quia autem varia et multa sunt quod facta sunt et omnino quidem sidus factricem bene aptata et bene ordinatricia Quantum autem expectat ad omnium quodque eorum sunt sibi minime contra

et non cognoscentia sicut cithare sonus p vnius cuiusq; distantia cōsonate vnam melodiam operantur cet̄ in multis et contrarijs sonis subsistentes debet ergo amator veri diuersa distantia vnumquemq; sonum neq; alium quidē huiusmodi Alium aut̄ ullius artificem suspicatur et factorem neq; alium quidē auctorem alium aut̄ inuentorem vel alium vō varietatis aptasse sed vnū et ipsum ad tot tamq; operis et sapientie demonstrationē et iustitie et bonitatis et misericordie Hij vō qui audiunt melodiam debent laudare et glorificare artificem et altiorē quidem extensionem mirari Alium aut̄ laxamenti intendere Alium vō inter vtrumq; temperamentum exaudire Alium aut̄ typum considerare et ad quid vnusquisq; referunt et eorum causam inquirere nusquā transferentes regulam neq; cessantes ab actibus neq; abscindentes fidem que est in vnū dñm qui fecit omnia neq; blasphemantes verum conditorem et .j. Require in alio Si aut

Et tanta quidem de numeris et de nominibus et de syllabis et cōmbus eorum que super nos et de eo q̄ impossibile exponant parabolas a nobis sit dicta quando quidem a te plura dici possint Reuertamur aut̄ nos ad reliqua que sunt eorum argumentationis in cōsummatione enim dicentes ipsorum mercem in ea plenitudine regredi et recipere sponsi sui saluatorē Se aut quidā spirituales esse dicunt expoliatis animabus et spū intellectualibus factas sponsos hierarchias spiritualium angelorum Dominicum aut quidā autem dicunt in meliis locum celestium Justorum aut animas requiescere in mediocritatis loco physice dicentes similia ad similia congregari spiritalia ad spiritalia materialia aut in materialibus permanere Contraria sibi dicunt animas tam non propter subam ad mediocritatem ad similia dicentes succedere Sz propter operum istorum quidem dicentes illuc succedere Improrum aut remanere in igne Si enim propter subam omnes succedunt in aere refrigerium et mediocritatis sint omnes bni q̄ sint aere cum sint eiusdem sube et superfluum recedere Superfluum aut et destensio salutaribus. Si aut propter iustitiam non propter id q̄ sint aere sed quidā sint iuste Quare aere que pictura essent impotentes nisi iuste fuissent Justitia potens est saluare et corpora que utiq; non saluabit que et ipsa participant iustitie Si enim natura et suba saluat omnes saluabuntur aere Si aut iustitia et fides quare non saluat ea que sine fide animabus incorruptelam non potuit recedere Aut enim impotens aut iniusta apparebit iustitia si quedam quidē saluat propter suam participationem quedam aut non Quia enim in corporibus principatus ea que sunt iniuste manifestum est aut homuse stare aere nunc succedunt in loco mediocritatis et nudum nisi aut corpora que participauerunt iustitie cum animabus que similiter participauerunt obtinebunt refrigerij locum Siquidem potens est iustitia illuc transducere ea que participauerunt et verius et hiemis emergere de resurrectione corpora sicuti quidem credimus nos quia et mortalia corpora nra iustificata iustitiam resuscitans deus mortalia et immortalia faciet deus enim melior est quia natura habens apud semetipsum velle quia bonus est et posse quia potens est et placere quia dulcis et perfectus est Hij aut quidā omnia quia sibi dicunt non omnes animas in mediocritatem succedere dimittentes solas que sunt iustorum Naturale enim et bna suba emissa ee tria genera animarum dicunt animarum quarum quidem sit de aporia et tedio et timore quod est materia

Alterum aut de impetu qđ ē aiale Qđ autem emxa ē ſm uiſionē eorum que circa xpm ſunt angeli quod ē ſpuale Qđ ē aut matiale reſidet deorſum Si igitur illa qđ emxa eſt oī modo mtra plezoma ingreditur qm ſpuale eſt qđ ē aut matriale reſidet deorſum qm ē matriale et exardeſcente eo qui ieſt ei igne conſumetur in totum aiale Quare non totum in medietatis locū tedet in que deminurgum mittunt Quid aut ē illud qđ ſedet eorū mſ plezoma aias aut immediate pſeuerare dicunt Corpora aut qm matialem habet ſubam in matiam reſoluta arredere Ab eoqui in ea eſt igis Corpora aut ipſoꝝ corrupto et aia remanente in medietate mthil ulm relinquit ex hoc nunc qđ mtra plezoma tradat Denſus em meus et regnatus et mtenno mebis et eis que ſunt huiuſ nō aliud quid preter aiam ſunt Dz ipſis aie motus et operationes Nullam ſine aīa ſubam habentes Quid ergo adhuc erit quod ſurredat in plezoma Et ipſi em mgnum quidem aīa ſunt pema net in medietatem In quātū aut corpus rum reliqua matia arredibunt Et hys ſic ſe habentibus ſuper deminurgum ſe aſtendere dicunt miſeſatis et ſm hoc q ſe meliores pmittunt illo dō qui celos et terrea et mazia et aīa que in eis ſunt fecit et ornauit Et ſemet quidem ſpuales ee uolunt in honorate rum ſint rationales ppter tantam ſuam imputatem Qui aut fant angelos ſuos ſpus et indutus lumine quē admodū pallij et uelut i nubi tenet gyrum terre atq inhabitantes eam uelud lonitre ſunt depu tati Et ymuiſe ſpualis ſubē deminurgū et dnm aialem eſſe dicentes idu bitate et uere ſuum oſtendunt miſeriam et uelud uere de tenebroſo pnuſſi ſuper eos qui fabulis referuntur gygantes extollentes ſimam adu ſus dū pſumptione nam et inſtabili gria tumidi quibus ymuiſe terre ellebor nō ſufficiunt ad purgatiōz ut euomant tantū ſuum ſultitiaz Melior em ex operibus oportet oſtendi Unde igitur ſemetipm oſtendit deminurgo me liores uh et ad impietate ppter nūtatem ſermonis detergamus dei et m ſanoꝝ homiū rumpatiōz fatentes Et in agnitatoꝝ eoꝝ deſtendentes ſepe p ppria ipoꝝ dogta // Require in alio // Dz nobis quidem aregentes eos et ſ.

Vel qui multitudine aialiū formauerūt prim quidem rōnabiliū pretium aut irrōnabiliuz uemiſoꝝ formauorator et reliqua omnia que p uirtute dei ſunt conſtantia et ſapiā eius gubernantur Quis poterit p ſingula e numerare uel uirtutis gaze magnitudine ſapientie eius qui fecit dī Qs aut illa quanta ſunt que ſuper celum et que nō pterierunt ut angeli archi angeli thronī dnationes potestates inuiſibiles Adu ſus qđ igitur unū o pus ex hys ſemetipos contrario conſtituit Quid tale oſtendē habent p ſemetipos Vel a ſemetipis facti / qui et ipi hui facti et plasmati ſunt Sine em ſaluatore ſine matre ipſoꝝ ut ppria ipſoꝝ dicamus p ſua ipſoꝝ ppria mendates eos arguentes Usa eſt hor ut dicunt Ad faciendū ymaginē eoꝝ que mtra plezoma ſunt et tanquā planoib ymuiſt quia uidit circa ſaluatorem tanquā meliori hor et aptabiliori ad faciendā uo luntatem ſui p ei uſa eſt Tantoꝝ em ymaginem nequaq p mſuꝝ ſed p melioꝝ deformauit Dicunt em et ipi hinc ſicut dicunt exentes concepto ſpuali ſtim tenebroſi eoꝝ que erga pandora ſunt ſatel

lutes disposite Et his quidem uanis psenecabant michil per eos proficere mee
uel psaluatorem michis contepno Et ad michilum apta Nichil enī p eos ap
parere factum Qz aut emmshis ē sm eos deus mfecior ipis existens sm ar
gumentationē eorum Talem enī eum uolunt esse p oia Opator et efficax
et aptabilis fuit ut p eū omnīz ymagines fierent et non tantū q uī
dentur her sed et mnisibilia angeli archangeli dnationes potestates uir
tutes p hmr oia facta sint valuerit velut p meliorem et qui possit vo
luntati dsecure Nichil aut per hos mecum apparebit fecisse quēadmod
et ipi confitentur uti iuste quibs ē met eos aliorsum fuisse male pcessi
meis ipsoz Non enī obsteterunt eum obsteterint cessent Et ppter ea melius
aliorsū pcessi sint m michilum utiles ad nullum opus fuisse meum Et
semet meliores vocant eo per quem tanta et talia facta et dispsita qm et
per suam argumentationē p quā mfecimus multa mueminitur Ac velud duo
fabricamenta opificia vel organa diu cum sint ex quibs alterū quidē semp
in manibus et in usu artifex habet ut per illud fabricat quanta uelit et
ostendat aetem et sapiam suam Alterum aut vanū atq otiosum pseueret
et sine operatione p quod oio michil apparet facientis artifex et in nulla actoz
eo utentē dem ditat quid mutile hoc et vanū atq otiosum melius esse et
pluris illo quo utitur in opere p qd et gloriatur ipse artifex hic ignorare
ebes esse iuste arbitretur qui sit talis et mentis sue non compos Sic aut
et his semet spiales et meliores dicentes et dminorem animalem Et ppter
h' super astendere et intra pleroma penetrare ad mios suos sunt enī hom
nes quēad modum ipi confitentur. dm aut mfecior em et ppter h' munere i
mpdetatem et huiō rei nullam ostensionē affrentes et j

Si eoz que super dminorem dicuntur mstrem et speculator et auditor mi
peret fieri quēad modū audent quidam dicere Si enī utraq eoz que ē super
dminorē distaret dispsitom nequaqm in hys que sunt dminorē rema
nsissent ne ipa quidem omnia pfunditas restabat enī ei ad hoc sm ulteriuz
sermonē quarti teli uti aggrauaret dminorem et subiectam septimatem ui
deret sed ven peruenire fortasse uel usq ad medietatem hor ē ad infe
riora ut ab ea distaret que sunt intra pleroma Poterat enī qui ē mitis ho
nius qui et loquelatiue in eo mnisibilis existens quēad modū dixit nō trā
sisse ad tertium telum Sz usq ad mrem ulteriū puenire et j

Aliquin nīqm spualia pferisset Si aut animal hoc p quem facta sunt
spualia referant nobis Sz neq p emptionem meis sue ep semetipos esse di
cunt factum esse quod ostendere habent Hi enī non tantuz aliquid de spua
libus Sz ne quidem mnisum aut culicem aut tale aliquid hys que sunt
contemptibilia animalia pusilla pfecte possunt pter eam eom que
abimmo adeo pseminū demissionem in hys que sunt eiusdem generis
naturaliter facta sunt atq sunt animalia Sz ne quidem a sola mee
factum aliquid dicunt emsisse hunc dminorem et dnm vnisse equm
ans et j

Et cum quidem

Quere m alio
Qz em melior ē

Requere alio
Si em se hor ē

Quere ī alio

DEstructis utraq hys que a valentino sunt omnis heretico p eisa ē
multitudo Qz enī et quantū adversus pleroma ipoz et ad ea
que extra sunt diximus ostendentes qm conclusitur et ministeriū

patez vniuersoꝝ ab eo qđ extra eum est si tñ extra eũ aliquid sit Et
jñ nrẽ est multos quidem precs multa aũt plasmata et multas mndoz
fabricationes ab hys quidem reptas Ad alteras aut desistentes esse sm oez
partem et vnisos perseuerantes m sins ypcis non rnose agere de alys i
quibus neqz participatione que cõmunio aliqua ẽ eis Et nullũ oĩnz alĩ
esse deum sed solam esse omipotentis appellatus Et aduersus eos qui sũt
ni mactione et symone et menandro vel quicunqz alij sint qui similit
dnudrint eam que sm nos ẽ conditorem a pre similit erat ad eos adaptatu
Quata eursus aut dicemus aduersus eos qui dicunt oĩa quidem comp
hendere precm vnisoz Eam aut q̃ sit sm nos conditorem non ab eo ee
factam Dz a quibusdam altera vel ab angelis ignorantibus ypatoꝛe i
mmensa magnitudine vnisitatis cui nisi scriptũ est uice velut manila m
pallio ostendentes qui non ẽ uere sbe alĩ quicqm eũ que sdm nos et gdmoz
fecisse qua precm vnisoꝝ Et aduersus eos qui sunt a satuzino et basilide
et razporeate et reliquis gnosticoꝝ qui eadem similiter dicunt idem dicẽt
Q aut de prolacombus dicta sint et combus et denominationibus Et
quemadmodum mr ipsoꝝ similiter euertit basilidem et omes qui falso agno
minantur agnitores alys nominibus eadem similiter dicentes / Magis aut
qui hij qui ea que sunt extra ueritatem transferentes ad caracterem sive dort
ne Et quicunqz sint de numeris dicemus aduersus omes qui mendacii
spem adducunt que sint veritatis dicentur et quicunqz dicta sint de mendo
ostendentia qp hic solus deus et pr vnisoꝝ et quicunqz ad hr dicentur m
sequentibus libris aduersus omes dicam hereticos eos quidem qui sunt mi
oreb eoꝝ et humanoꝛes euertens et confundens ut nõ blasphement suũ
conditorem et factorem et mitritorẽ et dnm Vlqz de fabe et ignorantia qr
ne sim eius affingere et j. Quare malis

Vau et nõ solum nõ odire homies sed et inimicos diligere iussit Et
nõ solũ nõ peierare sed neqz iurare precepit Et non solum nõ male loqui
de proximis sed neq̃dem racha et fatuũ dicere aliquid Si quo minus eos
esse hiꝰ m ignem gehenne Et non tm non punire sed et ipos promptos al
teram prestare maxillam Et suũ solum nõ abnegentur que sunt aliena
sed etiã si sua auferantur illis non expostulare Et nõ solũ nõ lesi pmos
neqz facere quid eis malum sed eos qui male tractant magnanimes ee et
benignitatem exercere exegia eos et operare pro eis ut primum agentes sal
uari possint Jn nullo mutantes nos sed reliquoz contumelia et libidine
et superbium Quũ igitur ille que ish nigrem et gliantur et eũ multo me
liorem et fortiorem reliquis animã habuisse dicunt tũ magna diligentia
quedam quidem iussit fieri quasi bona et egregia quibusdam autabsti
nere non solum operibus sed etiam hys cogitationibus que ad opa ducunt
quali malis et noxiis et nequã quia ad medium nigrem dicentes tale fortiore
et meliorem reliquis Demũ que sint contraria eius doctrine manifes
te precipientes non confundantur Et siquidem nichil esset mali aut
eursus boni Oprimone aut sola humana quedam quidem iniusta qdam
aut iusta putarentur nõ utiq̃ dixisset dogmatizans j. dorens Justi aut
fulgebunt sicut sol in regno pris eoꝝ minister aut et qui nõ faciunt
opera iustitie mittet in ignem eternum Ubi vermis ipsoꝝ nõ morietur

fecerit
aut

et ignis non extinguetur /

BAsilides autē et ipse super hec que dicta sunt exegetur dicere sēm suā regulam non solum ecclēs. velōz sm successionem alios ab alijs sed mmensam quandam et mutabilem multitudinē velōz semper factum et fieri et futuram vt stant et nō q̄ de fiē hi⁹ fabricam velōz Ji em ex defluxu preuis stōm factū velim ad illius spem et ad seculi stōm Et simlit omnes reliqui subsequentes et de deo qd sm nos est qd et nouissimū notat utē ē ex defluxu aliud factū simle sibi et ex illo terciū aliud et nūq̄ defitere neq̄ defluxus eorum qui iam facti sunt neq̄ facturas seu velōz sed mmissim et nō m pmutū minusq̄ velōz mendez/

UT reliqui autē qui ex falso nomine gnostici dicūtur qui pphetas ex diuersis dijs prophetas fensse dicunt falue destruentur Dehoc q̄ omnes prophete vnū deū et dm predicauerūt et ipm factorem veli et tre et omniū q̄ in eis sunt et q̄ aduentū filij eius prędicauerūt sīgnificauerūt sm q̄ ex ipis demonstrab mus scripturis in libris consequentibus Si autez quidam sm hebraycam linguam diuersas dictiones positas in scripturis oppo nant quale est Sabaoth et eloae et adonae et alia quecūq̄ sunt talia ex hijs ostendere elaborantes diuersas nāturas atq̄ dōs distant Quū vnus et ipius sīgnificationis ad mūcipandū et mūcipationis sint oīa hmōi Q̄ em dicitur eloae sm mdicam vocem dm sīgnificat et eloae verū et ello euch stōm hebrayā lingua hoc qd continet oīa sīgnificat/ Q̄d autē adonae aliqn quidem nominabile et admirabile sīgnificat Aliqn autē du plicata lra a cū aspiratō ut puta adonay p̄mentē et sequentem terram ab aqua net postea aquā msizzere meam Sabaoth autē et Sabaoth p quod gr̄am m sillaba nouissima voluntatem sīgnificat Ebe autē gr̄ā ut a sabaoth primū velim manifestat Eodem modo et aoth extensa nō aspira tione nouissima sillaba mensuram presentem manifestat Cum autē p o gr̄am trascripitur ut puta cum qui dat figuram malorz sīgnificat et retrorsa oīa vnius eiusdem quia mūcipationes sunt sic ut stōm latinitatē dns nāturā et pr̄ omniū et deus omnipotens et altissimus et dns velorz et creator et fabricator et simlia hijs non alterius atq̄ alterius licet sunt sed vnius eiusdemq̄ mūcipationū et pnomia p que vnus deus et pr̄ ostē ditur qui continet omnia et omnibus vt sint prestant

OMne autē dictis meis consonat predicatio apostoz et dm magistrorum et prophetarum annūciatio et apostolorum dictatio et legis latorum ministrio eundemq̄ omniū dm prem laudantium et non alium atq̄ alium neq̄ ex duob⁹ dijs aut naturis sibiam habentem sed ex vno et eodem pre omnia qui cuncta aptat sm substantiam naturas et dispositiones Et neq̄ ab angelis neq̄ ab alia quadam potestate sed a solo deo pre visibilia atq̄ invisibilia et oīa dm quecūq̄ facta sunt attributor quidem sufficiens ostensum et p hoc tanta vno ostensa dō pre factore omniū Jz ne putemus illa equa ex scripturis dominicis et probatorum ipis scripturis multo manifestius et clarius hoc ipm predicantibus hijs tamē q̄ nō prave intendit eis Q̄ prium librū quinq̄ has scripturas cedentes ex scripturis diuinis probationes apponemus ime Deo omnibus amantibus veritatem Explicit liber ij⁹ Incipit iij

Incipiunt capitula libri tertii

A quibus et quēadmodū tēnū a deliū atrepeut ecclīa i

Ostensio q̄ neq̄ stepturis neq̄ traditionē obsequūtur hēti. ij. de apl̄oz traditione nel ab aplis m ecclēsijs eporum successione iij

Cetestificationes eorum qui aplos viderunt iiij

Ostensio q̄ dns et apli veritatis ediderint doctrinam et nō fm audientiā opinionē v.

Ostensio q̄ in stepturis nemo a liis deus nominatur nec dns nisi patur nisi solus verus deus pater omniū et verbum eius vj

Quid sit q̄ a paulo dicitur mundi deus hui⁹ mundi mentes excecauit infideliū vij

Quid ē mammonas viij

Quā habuerūt de deo suā apli qui nūq̄ eā nō audierūt .ix.

Q̄ sūt que magis dnō meo obla ta sint munera .x.

Ostensio q̄ neq̄ pluria neq̄ minora possunt esse euangelia q̄ quatuor xi

Que sit reliquoz aplōz doctrina xij

Adnexus eos qui dicunt tantum ex aplis cognouisse unitatē xiij.

De scriptore aplōz liūm xiiij

Que sint que in euangelio p̄ solū lucam cognominū .xv.

Adnexus eos qui frustrantur pau lum aplm xvi

Que sit aplorum fides de dno ihū xpo xvij

Ostensio q̄ unus et idem ipse ihs xps verbū di. xviij

Adnexus eos qui dicunt illū pu tative apparuisse xix

De eo qui ostendit in ipm spūs // xx dei cazo fuerat xxi

Adnexus eos qui dicit eū de joseph genitum xxij

Qđ sit q̄ magnarum⁹ sint deo ī hoīb⁹ nyl audientia xxiij

Ostensio qm̄ pro eo qui saluatur i homine factum ē ut pareret in hunc mundū de paradiso xxiiij

Ostensio qm̄ verbum dei homo fac tus est xxv

Qđ ē q̄ dictū ē ad dauid de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā xxvj

Quēadmodū intercepte sint sc̄pturē in greco et chō xxvij

Ostensio qm̄ erit integro matrice ha bebit et nō multa quēadmodū quida dicunt xxviij

Qđ illud ap̄ damelem lapis sine manibus excisus implenit omnē terram xxix.

Quare integri moysi prohibita fu erit fratrē ē est xxx.

Ostensio q̄ si ioseph filius suus dus esse potuisset xxxi

Ostensio qm̄ p̄ que pueritā ē hō de pa radiso per hec uerba intelligit in paza disim xxxij

Adnexus eos qui dicit nichil de ma teria sumpsisse dm̄ ī gnatōe xxxiij

Q̄ lucas a dnō matheus genealogiā mādā retulit et q̄ ab adam usq̄ ad dm̄ gnatorem xxxiiij.

Ostensio qm̄ adā prior salvat² a dno 34

Q̄ de paradiso adā pierit deus 36

de chayn q̄ fratrem suū occidit 37

Q̄ filia hūi nemīnem exit de adā 38

Qđ ē q̄ a yheta dictū ē sup aspidē et basiliscū ambulabis ē 39

Adnexus tertia doctrinam 40

Adnexus eos qui ex q̄rtiq̄ tā sūs nuta fariunt 41

Ostensio q̄ sine prudētia prius exigetur hic mundus 42

Qm̄ iustitiam sine bonitate q̄ stare pos sit neq̄ bonitas sine iustitia 43

Qm̄ sapiens idem iustus 44

Ostensio q̄ verbū dei iustū et bonū est 45

Quēadmodū reliqueslōz elatio q̄ hēti ostendat² 46

Quadruplex fm̄ sua vtilitatē q̄ a valentino est exortū uitroq̄ orditū et ī quo ī alio

Tu quidē dilectissime

Tradnone igitur q̄ est ab aplis sit se habente m ecclīa et per manente apud nos Reuertamur ad eam que ē ex scripturis eorum ostensionē qui et euangeliū constripserint aplos Et q̄ bus constripserunt de deo sm̄am ostendentes q̄m dn̄s nr̄ ihus xp̄us veritas est et mendatiū in eo no nō est/ Quēadmod̄ et dauid eam que ē ex virgine genealogiā eius et eam que ē ex mortuis resurrectionē prophetizans ait/ Veritas de terra orta est et apli discipli veritatis existes extra omne mendatiū sunt Non em̄ tolerat mēdatiū veritati simul nō coēxistant tenebre luci Ex p̄sentia altrius excludit altr̄ Veritas g̃o dn̄s nr̄ existens non mentiebatur et quē sitiebat labis esse seu tum non utiq; deū confitereturi et deū omniū et summū regem et pecū suū p fectus imperfectū spōalis aūdem Is qui in plezomate esset eū qui ex̄ plezo ma neq; discipuli eius aliū quendam deū nominaret aut dīm vocarent pter eū qui vere esset deus et dn̄s omniū Quēad modū dicut hi qui sut vanissimi sophiste cm̄ hi apli nr̄i hypocrisi fecerint dorteman ꝑm audiē cui⁹ capacitatem et responsione ꝑm interrogantiū sibi no nec rebus vera co fabulantes ꝑm veritatem eoꝝ/ Languentibꝫ aut ꝑm languorē eoꝝ et errantibus ꝑm errorem ipsoꝝ Et putantibus deum regū plū esse dīm huic ānu masse Hijs nō qui ignominabilem p̄cm cepit p parabolas et enigmata m enarrabile fuisse misteriū vt nō quēadmod̄i habet ipa veritas sed m ypo crisi et quēadmod̄i capiebat vnusquisq; dn̄m et aplos edidisse magisteriū hor aut non ē sanantiū nec vindictarū sed magis grauantiū et ag gentiū ignorantiam ipsoꝝ et multo verior hic lex muemetur maledicens omnē qui errare fecerit cecum in via Cū em̄ ad mutationē missi erat cecorum apli et ad visionem eoꝝ qui non videbant et ad medicinaz languentiū vbiq; non sēdm̄ p̄sentem opinionē colloquebatur eis sed ꝑm veritatis manifestatorē Ver em̄ quilibet homines recte fatuent si rebus rationē p̄ propriū fuerē intuentes ad horentur missibiles illi periculosi vie quasi vere recte et quasi bene pueniūt sint/ Quibus aut medicus bo lens curare egrotum sanat ꝑm contrarietatē egrotantis et non sēdm̄ qd aptum ē medicine Dm̄ aut dīs medicus venit eorum qui male hnt ipe testificatur dicens Non egent sani medicus sed male habentibus Non venit vocare iustos sed peccatores in penitentiaz Quomō g̃o qui male habent confortabuntur et quomō peccatores p̄mam agent vitā p se uerantes m eisdem ipis An ex contrario magnaz cōmutatorē et transgres sione pessimis commercationis Accipientes pce quā egritudinē nō medicā et multa peccata sibimet ipis imposuerunt Egrotantiū em̄ nr̄e hore omniū p agnitionem curatur/ Agnitionē g̃o faciebat dn̄s suis discipulis p quā et curabat liberantes et peccatores a pcō cohercebat Non ig̃ tam sēdm̄ p̄sentem opinionē loquebatur eis neq; ꝑm suspitionē interro gantiū respondebat eis sed ꝑm doctrinaz salutarem et sine ypocrisi et sine acceptione Q̄d etiā ex dn̄i ꝑmonibus ostenditur qui quidē hybs q̄ erant ex natiuitate ostendebat filiū dei eum qui p ꝓphetas fuerat ꝓpm hor ē semetipm̄ manifestabat qui hereditatem hominū restaurauit et alt̄ fuerit intercepte hereditatē/ Hentes aut iter dorebant apli vt reciperent bona lignia et lapides que suspicabantur ee dēs et ver

tolerent deum qui constituisset omē humanū genus et per rendrom sua
aleret et augeret et gstabilē eis esse prestaret et ut expectarent ahm xpm
filium eius qui redemt nos de apostasia sanguine suo Ad hor ut essemꝰ
et nos populus sanctificatus de relis destensize m nizitute preb qui et Judicii
factuzus est omniz et ea que a de sunt bona donatuzus hys qui secuare
runt precepta eius hir m nouissimis temporibus apparens lapis sinꝰ
angularis m vnū collegit et vnuit eos qui longe et eos qui ppe h' est cetu
sionē et prepuciū dilatans Japhet gstituens eū m domo sem·/

Ostensu q m scripturas nemo alius deus nominatur/ Quer dns nisi pa
ms solus verus deus pater omniz et verbum eius

Neq igitur dns neq spūs sctus neq apti eū qui non esset deus diffim
tue et absolute dm nominassent aliqū msi esset verus deus neq
dnū appellassent aliquem ex suis psona Nisi qui dnatur omniz
deum prem et filiuz eius qui dnū accepit a pre suo omnis rendinomeꝰ q
ad modū habet illud Dixit dns dño meo sede ad dexteram meam quousq
ponā inimicos tuos sub pedamen pedum tuoruz Pater em filio vollentiz
ostendit qui et dedit ei hereditatem gentiū et subiecit ei omes inimicos
Vere igitur tum pr sit dns et filius vere sit dns merito spūs sctus dm ap
pellatione signauit eos Et iterū m execrone sodomitaꝝ scriptura aut et
pluit dns super sodomam et gomeram igne et sulphur a dño de celo h
liū em hic signficat qui et abrahe rollentius sit a pre acceptis potestatez
Adiudicatio sodomitaꝝ ppter iniquitatē eoz Similiter habet illud sedes tua
deus in eternū vnega directionis vnega regni tui Dilexisti iustitiaz et o
disti iniquitatem ppterea vnxit te deus deus tuus Vteosq em dei appel
latione signficat spūs et eum qui vngitur filium et eū qui vngit· i·
patrem Et iterum dns stetit in synagoga deorum In medio aut deos
discrevit de pre et filios et hys qui adoptōm preceperunt dicit Hy aut
sunt celia Her est em synagoga dei quam deus· i· filius ipe p semetipm
collegit de quo iterū dicit deus deo dns locutus est et vocauit terraz Qs
deus de quo dicit deus manifeste nemet deus nē et nō silebit h' e filius q'
Bin manifestatōm hominibus aduenit qui dicit palam apparens hys qui me
nō querebant Quoz aut ductorum quibus dicit Ego dixi dy estis et
filij altissimi omes hij s· qui adoptois gratiaz adepti sunt p quā clamaꝝ
abba pater Nemo igitur alius quēadmodū predixi deus nominatur aut dns
appellatur msi qui e omniū deus et dns qui et moysi dicit Ego sū qui sū
st dicet filijs israhel qui e misit me ad vos Et huius filius ihus xpus
dns nē qui filios dei fant credentes in nomen suū destendi misit e
vicepre populū hunc Ipe est em qui destendit et astendit ppter salutez
hom p filiū itaq qui e in pre et habet in se prem hys qui est manifesta
tus e pater phibente testimoniū filio et filio annuntiante prem quēadmo
dū et ysaias ait Et ego misit testis dicit dns deus et puer quē ele
gi vt cognoscatis et credatis et intelligatis quia ego sim Ei aut eos qui
non sunt dy nominant non in totum quēadmodū predixi scriptura o
stendit illos deos sed tm aliqua additamto et signficatione p quā ostem
dimur non esse dei/ Quēadmodū apud alios dy gentiū ydola demon
oz et deos alienos non sectabimur Ex hoc em q dicit dy gentiū deos

aut verū dicit nescit et alienos deos nominans eos abstulit q sint dei
A sua aut persona q est dicit de ipis Sint eni mput ydola demoniorū
Et ysaias · Confundantur omes qui blasphemant deū et stulpit multiū
et ego teste dicit dns abstuli q sint dij Volo aut uobis nomē ad hoc bt
stummis de quo dicat Hor aut ipm et Jeremias dij mquit qui nō fecerunt
celū et terram pereant De terra que est sub celo Ex eo eni q ydolum corp
adierit ostendit non eos esse deos. Et helyas confutato omniū isrl
carmelū montem voletis eos ab ydolatria auertere ait eis quousq; claudicabitis vos in ambobus suffragiis si unus dns deus sequi
post eū Et iterū super holocaustū sic ait ydolorū satez detribus vos nuotabit
in nomie dnoz vroz et ego nuotabo in nomine dni dei mei Et deus qui
exaudiet hodie ipse deus In eo eni q her dicebat prophetā quicquid apud ipos
putabantur dij arguit deos non esse Comittit aut eos ad eum dnm qui et recte
batur ab eo et qui nec erant deus quē et nuorant clamabat Dne deus abraha
deus ysaac deus Jacob exaudi me hodie ut intelligat pplus hic quia tu es
deus isrl Et ego igitur nuoro te deus abraham deus ysaac deus Jacob
deus isrl qui es pater dni mei ihū xpi deus qui per multitudinez mie fuc
et bene sensisti in nobis ut te cognoscamus qui sensu tenim et terram et
dominaris omniū qui es solus et verus deus super quē alius deus nō e
pter dnm nem ihm xpm dnatorē quoq; dnans spūs sancti du oī legenti
hanc scripturam cognoscere te quia solus deus es et confirmari mte et
absistere ab oī heresim et que est sine deo et mpia sententia Et paulus
aplus dicit Si eni hys qui non erant dij simulis nūc cognoscentes dnm
imo cognti ab eo sepant eos qui non erant ab eo qui e deus Et iterū
de antixpo dicens qui adiecsatur et extollitur supra omne quod deus vel
qd colitur eos quoq; ignorantibus dm dij dicuntur significat h e ydola
Etem pt omniū deus dicitur et est et non super hunc extollet aut xpus
sz super eos qui dicuntur quidem non sint aut dij Cum aut h vere e
ipe paulus ait Nemus aut qm mihil e ydolum et qd nemo deus nisi unus
Etem si sint qui dicantur dij sive in celo sive in terra uti tm unus e deus
pater ex quo omia et nos in illo et unus dns ihūs xpus per quē omia
et nos p ipm dixit eni et separauit eos qui dicuntur quidem non habent aut sūt
dij ab uno deo pre exquo omia et unū dnm ihm xpm ex sua pson hremis
sime confessus est/ Qd aut sive in celo sive in terra nō quēadmodū exponit
hij dicere eum mundi fabricatores sed simile ei qd a moyse dictū e Non
faciet tibi omem similitudinē in celo querunq; in celo sursum et quecūq;
in terra deorsum et quecūq; in terra deorsum et quecunq; in aquis uel
sub terra Qui aut in celo sint que sint ille exponit Ne quando inquit
respiciens in celum et videns solem et lunam et stellas et omē ornā
mentū celi erranſ adores ea et seruies eis Ipe aut moyses hō dei
existens deq; quidem datus est ante pharaonem nō vō dns appellatur
nec deus vocatur a prophetis sed fidelis moyses famulus et seruus dei
dicitur a spū quod et erat// Xm Deptimo/ quid sit qd a paulo dicitur
in quibus deus excecauit mentes infidelium.

Quia autē dixit apostle paulꝰ in stōa ad corinthios dixisse Jn quibꝰ
deus seculi hujus altīm vō qui sit supra omnem principatū et potestatē
et potestatem non sumus meā si hȳ qui q̄ supra dm̄ sunt institia
sicut sc̄ dicunt ne quidē legē patī stuit Si em̄ qui sēdm̄ paulū consuetudi
nem quēadmodū ex multis et alibi ostendimus hypocrates cum ibentem
sic legerat in quibus deus Deinde subdistinguens et modicū dulcematis
faciens simul et in omnī reliqua legerit seculi hujus execrauit mentes i
fideliū hujus seculi et h' p subdistinctionē ostenditur/ Non em̄ hujus
seculi dm̄ dicit paulus quasi supra illum alterū aliquē stiens Dz dm̄ q
dem dm̄ confessus est Jnfideles aut seculi hujus dicit qm̄ venturū introitū
tēplī non hereditabunt seculum Quēadmodū aut deus execrat mentes i
fideliū ex ipō paulo ostendemus profitente nobis sermone ut nō nos in
multis mutemus mentem meam a proposito/ Et ppter impetū qui in ipo
ē spūs ex multis quidem alijs est mirum Dz et in eis que ē ad Galathas
sic ait/ Quid g̊ lex factorum posita ē usquequo veniat semen tuū promis
sum ē dispositā p angelos in manu mediatoris posita ē usq; dum veniat se
men tuū cui promissum ē ut sit homo introeagamus et spūs respondens Et
iterū in 2a ad thessalonicenses de antixpō dicens ait Et tunc reuelabit
ille iniquus quem dns ihūs xp̄us interficiet spū oris sui et destruet
presentia aduentus sui illius cuius est aduentus sm̄ operationē sathanē in
oī uirtute et signis et portentis mendacij Et in hujus ordinatiōe dicit sc̄ē
Et tunc reuelabitur iniquus cuius ē aduentus sēdm̄ operationē sathanē in
oī uirtute et signis et portentis mendacij quē dns ihūs xp̄us interficiet
spū oris sui et destruet presentia aduentus sui Non em̄ aduentū dm̄ dicit
sm̄ operationē sathanē fieri sm̄ aduentus iniqui quē et antixpm̄ dicimus Sic
go si non attendat aliquis lectorē et p interualla aspirationē manifestet
qd dicatur Ceciderunt non tantū in cōgruentia sed et blasphemat legens q̄
dm̄ aduentus sēdm̄ operationē fiat sathanē Jn utrōrego in talibus oportet
plectrum hȳpotecam ostendi et consequūtem apti seruare sensum sic et ibi
dm̄ non sti hujus legimus sed quidem dm̄ nr̄ dm̄ dicimus Jncredulos aut
et execratos sti hujus audiemus q̄m venturū iuste nō hereditabunt sti
hujus/ Quid ē mammonas

Soluta igitur et hac illorum ratiōnia manifeste ostensū est q̄m
nunq̄m neq; prophete neq; apli aliū deū nominauerunt uel dm̄
appellauerunt preter uerum et sūmum deū multomagis ipē dns
qui et testari quidem que testatus sunt cedi iubet et que dei sunt deo
Cesarem quidē cesarem nominans deū vō deum confitens Simulat et illd
q̄d ait/ Non potestis duobus dnis seruire ipē interpretatur Non potestis
deo seruire et mammone dm̄ quidem confitens mammonā aut nominans hȳ
pocrita est Nam mammonā dm̄ uocat dicens/ nō potestis duobus dnis ser
uire sed discipulos docet seruientes deo nō sibi uel mammone neq; diuitē
ab eo Quis em̄ sanat inquit potius seruus ē peccati Quēadmodū igit
seruiendo peccato seruos peccati uocat Non tamen ipm̄ potius dm̄ appel
lat Sic et eos qui mammone seruiunt seruos mammone appellat nō dm̄ ap
pellans mammonā/ Mammonas aut ē sēdm̄ nudum lequelam qua et

samaritę vtuntur Lupidus et plus q̄ oportet hęc volentis Sed hi aut hebetem
eam adiectum dicitur manu vel significat gulosum horę qui nō possit a
gula contineri Sed hęc ergo quę significantur Non possumus deo seruire
re et mammonę Sz et diabolū nisi diuisset fortem non in totū Sz ve
lut in comparatione mea sensit in omnā et vere fortem ostendit dns dicens
Non aliter aliquem posse diripere vasa forte si non ipm prius et alliget for
tem et tunc domū eius diripiet Vasa aut eius et domus nos eramus cū
essemus in apostasia Verbatus eni nobis q̄admodū volebat et sps in nobis
habitabat in nobis Non em aduersus eum qui s̄ alligabat et domū eius di
ripiebat fortis erat Sz aduersus eos qui in vsum erant eius homines qui
astendere fortat sinam eorum adeo quos eripuit dns quēadmodū et Jere
mias Redemit dns Jacob et eripuit eum de manu pharaonis regis Si
gitur non significasset qui alligat diripit eius vasa hoc aut solui eum forte
diuisset et esset fortis minutus Sed obtinentem tenet eum qui alli
gat tenetur aut qui alligatur et h' sine comparatione ferit vt nō comparet
dno seruus apostata existens Non em tanti hoc Sz nec quidem ex hys q̄
constituta et in subiectione sint comparatur verbo dei per quę facta sunt oia
qui ē dns ne ihus xpus Cum em sive angeli sive archangeli sive throni
sive dnationes ab eo qui super omnes est deus et constituta sunt et facta
p verbum Johannes quidem sit significauit Cum em diuisset de verbo dō
q̄d erat verbū eius q̄m erat in patre Adiecit omnā per eum facta sunt et sine
ipso factum ē nichil Quod quoq; ni laudationes enumerasset nominauit omni
q̄q; quęcunq; diximus et celos et omnes virtutes eor Adiecit Cum ipe precepit
et creata sunt ipse dixit et facta sunt Cui ergo preceperit verbo subiecit et p
q̄d mquit celi firmati sunt et spū eius omnis virtus eor Cum aut ipe
omnia fecit liberę et q̄cunq; voluit Aut iterū Quod deus aut ne mirel'
sue sim et in terra omnia quecunq; voluit fecit Altera aut sunt q̄ constituti
sunt ab eo qui constituit et que facta sunt a deo qui fecit Ipe em infirmus
est et sine mitio et sine fine et nullius indigens ipse sibi sufficiens et ad
hec reliquis omnibus ut sint hoc ipm prestans Cui vō ab eo facta sunt
non sui sumpserit Quecunq; aut minui sumpserit et subiecta sunt Et in
digent eius qui seruit Hinc est igitur vti differens vocabulum habeant ap
postoli eam qui vel medium sensum ni distinguendo talia habeant vta ut sit ips
qui omnia fecerit sit verbo suo iuste dicatur deus et dns solus Cui aut
facta sunt eiusdem vocabuli propriam ee negq; nisse id vocabuli
sum esse debere q̄d ē creatoris / Cum haberent // Cum haberet
de deo sinam qui euangelium nob̄ tradiderunt apli - ix

ix.

Ostenso igitur hic plane et adhuc ostendatur manifestius meminez
alterum dnm vel dm neq; prophetas neq; aplos neq; dnm xpm
confessum esse ex sua persona Sz precipue dm et dnm prophetis
quidem et aplis prem et filium confitentibus Alterum aut nemine ne
q; dm nominantibus neq; dnm confitentibus Ex ipso dm prem tm dm
et dnm eum qui solus deus est et dnator omnium teadente discipulus segui
nos oportet Siquidem illorum sumus discipuli testimonia illorum ita se ha
bentia Matheus em aplus dm et eundem stirps dm qui promissione fe
cerat abrahe fructuum se semen eius quasi stellas celi qui per filium sum

xpm ihm a lapidum cultura ni filia nob agnitom vocauit ut fieret ppls
qui non populus et non dilecta dilecti Ait Johem preparante mi hijs xpo
qui in carnali cogitatione gliabimtur vanu aut et oi malicia tompletu
sensum habebant eam pnam que a malicia reuocaret amminante dixisse
p gemes in pace quib nobis monstrabit fugere ab ira uentura facite ergo
fructu digm pne et nolite dicere in nobis ipis pem habemy abraham
Dico em nobis qm potens est deus ex lapidibus istis filios abrahe / pe
mtenia igitur eis que esset a malicia pronabat sed no alteri dm annu
nabat stare cum qui fecisset promissione abrahe Ille preiuisse xpi de quo
ait Ste fili matheus Similiter aut et lucas hic etem est qui dictus e a dno
p yphetam vox clamantis in deserto parate uiam dno recte facite semitas
dei mei Omis vallis implebitur et omis mons et collis humiliabitur et erut
prauia in directum et aspera in uias planas Et videbit amis salu
tare dei Omnis igitur et idem deus est pater dni mi qui et phisdem
per prophetas missuru se promisit et salutare suu hoc e verbu suu visibile ef
fecit omi fieri carnem incarnatum et xpm ut manifestus fieret Rex eorum.
Etem ea que nudamtur oportebat nudare nudatem et sitire humta quo nudi
tantur et ea que gliam ostendutur. oportebat sitire eu qui mimus glie eis do
nat Ste fili aut de angelo dicens mathi ait Angelus dni apparuit Joseph
in sompnis tuus dni ipe interpretatur vbi admpleatur qd dictu e a dno p
yphetam Ex egipto vocaui filiu meu Ete virgo in utero accipet et pariet
filiu et vocabitur nomen eius emanuel Qd e interpretatu nobiscu deus de
hoc que ex virgine dixit david Ne auertas faciem xpi tui Juravit dns
David veritate et non spernet eu de fructu ventris tui ponam sup sedem
meam Et iterum notus in iudea deus et factus est in pace locus eius et ha
bitaculu eius in syon Omnis igitur et idem deus qui a prophetis predicatu
e et ab angelo annuciatus et hmoi qui ex fructu ventris david h est ex
David virgine et emanuel tunis et stellu balaam quide str yphetauit
Orietur stella ex iacob et exurget dux in israhel // Que sint que
a magis dno no sint oblata munera c. x.

x

Matheus aut magos ab oriente venientes dixisse ait Vidimus stel
lam eius in oriente et venimus adorare eum deductosq a stella
in domu Jacob ad emanuel per ea que obtulerut munera ostendisse
quis erat qui adorabatur / Ex mirra quidem qp ipe erat qui pro mortali
humano genere more retur et sepeliretur Aurum vo qm rex regum
et regni regum finis non est Thus no qm deus qui et notus in iudea facty
est et manifestus eis qui no quirebant eu Adhuc aut in baptismate ma
theus Apti sunt celi et vidit spm dei sicut columbam venientem sup eum
Et ecce vox de celo dicens hic e filius meus dilectus in quo bene coplacui
Non em xpus tunc ostendit in ihm neq alius quidem xpus Aliud vo ihs
sed verbum dei quod e saluator omi et creator celi et terre qui e ihs quia ad
modu ostendimus ante qui et assumpsit carnem et unctus e a pce spu
ihs xpus factus e sic et ysaias ait Egredet virga de radice yesse et flos
de radice eius ascendet et requiescet super eum spus dei spus sapie et in

tellectus spūs consilij et fortitudinis spūs scīe et pietatis/ et replebit eū spūs timoris dī Non secūm gliam iudicabit Ner fm loquelam arguet oculos tuos/ Et iterum ipe ysaias unctom eius Et propter quod unctus e p̄ signi ficans ait Spūs dī super me quapter unxit me euangelizare humilibus misit me curare contritos agnū dīm acceptabile et diem retributionis consolare omes plangentes Nam sm̄m id q̄ verbum dī homo erat ex eadire esse et filius abrahe fm h̄ requirebat spūs dī super eū Et ungebatur ad euangelizā dū humilibus Sm̄m aut q̄ deus erat non fm gliam iudicabat neq; sm̄z loquelam arguebat Non enī opus erat illi vt quis ei testimoniū diceret de homine cū ipse sciret quid esset in homine Adhortabat aut homes pla gentes et remissionē his qui a peccatis in captiuitate deducti erant do nans Soluebat eos a vinculis de quibus aut salomon/ testibq; aut pphe siuos unusquisq; constringitur Spūs ergo dī destendit manū eius q̄ p prophetas promiserant vnctum se eum vt de habundantia unctionis eius nos pcipientes saluaremur Et sic quidem matheus/ ℣ xj · ℟ sentio q̄ neq; plura neq; minus q̄ quatuor possint ee euangelia ℣ Quere in alio. // xij · ℣ Que sit reliquor apl̄or doctrina

P Eterus igitur apl̄us post resurrectionem dī et assumptionem in celos volens adimplere xij. numerum apl̄o et eligere pro iuda altū qui electus esset a do his qui adesant dixit Oportet impleri scripturaz hanc quā dixit spūs scūs ore dauid de iuda qui fuit dux eis qui apprehenderunt ihm. qui adnumeratus fuit inter nos et hat habitaculum eius deserta/ et non sit qui habitet in ea et episcopatū eius accipiat alius Adimplendum apl̄orum ex his que ad dauid dicta sunt faciendū Iuxta ut spūs scūs destenderet in discipulos vt omes pphetarent et loquentur linguis et quidam recederent eor. q. a mysto ebriosi dixit petrus no ebriosi quidē esse cū sit hora tertia diei ee at h' qd dictū per pphetam erit in nouissimis diebus dicit dīs Effundam de spū meo in omnē carnē et pphetabunt deus igitur qui per prophetam promisit missurū se spm suū in humanis gē nus pce et misit ei et ipse deus a petro annuntiatur sua promissionē adim plesse Dicit enī inquit petrus israhelite audite sermones meos Ihm na zarenū virum approbatum a dō in nobis virtutibus et prodigijs et signis que fecit per ipm deus in medio vestrum quēadmodū ipi scitis Hunc de finito consilio et prescientia dei traditum p manus iniquor affligentes inter fecistis quē deus excitauit solutis doloribus inferor q̄m no erat possibile te neri eū ab eis/ dō enī dicit in ipm prouidebam dīm in cōspectu meo semp quia a dextris meis est vt no commouear propter hoc letatum e cor meum et exultauit lingua mea et insuper caro mea requiescet in spe/ Quia non derelinquet aiam meam in inferno Ner dabis sm̄m tuū videre corrup tionē Notum michi fecisti vias vite adimplebis me leticia cum vultu tuo Viri fratres liceat audenter dicere ad patriarcha dō quia mortuus est et sepultus et sepulchrum eius est apud nos usq; in hunc diem pphe autem cum esset et sciret quia iureiurando iurauit deus de fructu lumbi eius sedere in throno eius prouidens locutus est de resurrec tione xpi quia neq; derelictus e apud inferos neq; caro eius vidit cor ruptionem hūc ihm inquit exitauit deus cuius nos omes sumus testes qui

dextera dei exaltatus ℞promissione spūs sancti accipiens a p̄re effudit
donatōm hanc quā m nos nunc uidetis et auditis Non em̄ dauid ascen
dit m̄lo dicit aut ipse dixit dn̄s dn̄o meo sede a dextris meis quo ad
usq; ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum Certissime ergo
sciat omis domus israhel quō et dn̄m eū et xp̄m deus fecit hunc ihm quē
vos crucifixistis Cū audissent ergo cōpuncti sunt corde quid ergo faciemus Petrus
ad eos ait pnām agite et baptizetur unusquisq; vr̄m in nōe ihū xp̄i remis
sā peccatorū et accipietis donū spūs sc̄i Vobis enim est repromissio
annūciabant apli ner alterum quidem passim et resurgente xp̄m Alterū vo
qui surrexit uolunt et impassibilis p̄severavit sed unū et eundem deū p̄rem
et xp̄m ihm qui a mortuis resuscitavit et eam quē m cum fidem annūciabat
hijs qui nō credebant in filiū dei et ex prophetis coarctabantur eos qm̄ eū
quē p̄mmisit deus se missurū xp̄m misit ihm quē ipi crucifixerunt quē
deus exaltauit Cum autem petrus simul cū Johanne videret eū qui a
nativitate claudus erat ante portam quē speciosa dicitur templi sedentem
et petentem elemosinam dixit ei Argentū et aurū non ē mihi qd aut
habeo tibi do In nomine ihū xp̄i nazareni surge et ambula Et statim erig
consolidate sunt gressus et plante et ambulabat et intrauit cū ipis in templū
ambulans et saliens et glorificans deum / Multitudine aut omnis tollēs
ad eos cpter miraculū factū petrus dixit ad eos viri israhelite quid mi
ramini in hoc aut nos quid intuemini quasi nra ꝓpria potestate fecerimus hunc
ambulare deus abraham deus ysaac deus Jacob deus patrum nrōz glo
ficauit filiū suū quē vos quidem tradidistis in iudicio et negastis ante fa
cem pilati cū crevisset eū dimittere ei uolebat Vos aut sanctū et iustū adgeanastis
et petistis virum homicidam donari vobis Ducem aut uite occidistis quē
deus exaltauit a mortuis cuius nos testes sumus et in fide nominis eius
hunc quem uidetis et scitis confirmauit nomen eius Et fides quē ē ipsi
dedit ei integritatem istam coram uobis omnibus / Et nunc fres scio quia secd
ignorantiam fecistis sicut et / deus aut quē prēdixit ore oīm ꝓphetarum
pati xp̄m suū adimplevit / pnām igitur agite et conuertimini ut de
leantur peccata vra et veniant cum̄ tempora refrigerij a dn̄o et mittat
p̄dicatū vobis xp̄m ihesum quē oportet quidem celū suscipere usq; ad tpa
dispositionis omnium quē locutus est deus per os scōrum ꝓphetarum suorū a seculo
quidem dixit ad patres nros quia ꝓphetam nobis exaltabit dn̄s deus me ex
fratribus vestris quasi me ipsum audietis in omnibus quecumq; locutus fuerit
ad vos Erit aut omnis anima quecumq; non audierit ꝓphetam illum peribit
de populo Et omnes a samuel et deinceps quotquot locuti sunt annunciauerunt
dies istos Vos estis filij ꝓphetarū et testamenti quod deus disposuit ad pa
tres nros dicens ad abraham In semine tuo benedicentur omnes cognationes
vobis primū deus exaltans filiū suum misit benedicentē vos ut quemlibet
se conuertat a nequitijs suis Manifestum ge ꝓpositum petro cum
Johanne pronuntiauerunt eis remissionē quā fecit deus ꝓpatribus p ihm adimple
tam euangelizans Non quidem alterum deū annunciamus sed filiū dei q̄
et homo factus ē et passus ē in agnitionem addiscens iret et in ihu
resurrectorum quē ē a mortuis annunciamus et signum quia qui

ꝓphe ānūciauerūt de passione xpi. Hec adimpleuit deus ꝓpter qđ reuersi
conuocatis pncipibus sacerdotū fiducialit petrus dicit ad eos pncipes
et seniores israhelite si nos hodie redarguimur a vobis in beneficio hois
infirmi in quo hic saluatus est cognitū sit omnibus vobis et oi plo
israhel qm in nomine ihū xpi nazareni quē vos crucifixistis quē deus
exitauit a mortuis in hoc hic astat in conspectu vro sanus. Hic ē lapis
pretiosus reprobatus a vobis edificatus in caput anguli Et non ē aliud
nomen sub celo quod datum sit hominibus in quo oporteat saluari nos sic
apli non dnm mutabant sz xpm ānūciabant ꝓpla esse ihm qui reu
ctus est quem deus exitauit Cui ꝓphetas misit idem deus exi
tauit et salutem in eo dedit hominibus/ Consisi igitur et pricatorū
annoz cm inquit scriptura plusqm xl. erat homo in quo factū est
signū miraculosū et pre dctema aplorz et prophetarū expositorū tū re
uisissent sūm sacerdotes petrum et iohem et reuersi essent ad reliquos
captos et discipulos dm h'est in ecclam et enarrassent que fuerant fta
et quā admodū fiducialiter egissent in noīe ihu audientes inquit tota
ecclia vnanimes extulerunt vocem ad deum et dixerunt dne deus tu es
qui fecisti celum et terram et mare et oīa que in eis sunt qui pspū sūm
ore dauid pris nri pueri tui dixisti Quare fremuerunt gentes et ꝓpli
meditati sunt inania Astiterunt reges terre et pncipes congregati sunt
adversus dnm et adversus xpm eius Conuenerunt cm in ciuitate hac
adversus sanctū filiū tuū ihm quē unxisti herodes et pontius pylatus
cum gentibus et ꝓplis israhel facere quecumqz manus tua et voluntas
tua predestinauit fieri/ Nec nobis ecclie ejc qua habuit oīb ecclia
unctū Hec nobis ciuitatis magne non testamenti tui Hec verba aplorz
Hec verba discipulorz dm eorz qui post assumptionem dm p spm et ꝓfecti
extiterunt et nuncupauerunt dm qui fecit celum et terram qui p ꝓphas
suos locutus ē Et eius filiū ihm quem unxit deus Astiterūt aut milites
Non em erat ibi tunc valentinus Nec marcion nec reliqui sui uel eorz
qui assentiuntur eis errores ꝓpter qđ et exagitauit eos factor oīm deus
Commotus ē em inquit locus in quo erant congregati et repleti sunt omnes
spū scō et loquebantur verbum dei cum fiducia oi volenti credere Erat aute
em magna inquit credebant apli testimoniū resurrectionis dm ihu chri
sti ad eos deus pateni meorz exaltauit ihm quē vos apprehendistis et
interfecistis suspendentes in ligno Hunc deus pncipem et saluatorē
exaltauit gratia sua dare pnīam israhel et remissionē peccatorū et nos in eo
testes sermonū horum et spūs scī quem dedit deus credentibus ei Cum
quoqz die inquit in templo et in domo non cessabant docentes et evan
gelizantes xpm ihm filiū dei Nec em erat salutis agnitio que ꝓfectos
ad deū efficit eos qui cognoscunt filij eius adventū Cum aut impudi
tes quidam eorz dicunt apud iudeos prauantes apli non patefecerant altiū
eis deū ānūciare/ ꝓter eū qui creditus fuerat ab ipsis dominū ad ipm
qm si fieri potest olim insitam opinionē hominibus loquebantur apli nemo ab
his cognouit veritatem Multo aut prius a deo etem ipm scr le
gitimi dicunt Nec hij ergo ipi mentiuntur scripti sed sūma eorz de deo ni

esset talis exceperant doctrinam quecadmodum audire poterant. Verbum huius igitur sermonez apud nemine erat regula veritatis sed omnes discipuli eius in putabant quicquecadmodum unusquisque sentiebat et quecadmodum ei placebat sic sermo ad eum factus e. Cupidus autem et multis adiuentus dei apparebit. Siquidem venit promissionibus et sermonibus omnibus cunctisque olim missam de deo opinionem. Ad hec erat et multo diuinus erat quecadmodum vulgus iudei et reum affixerunt admirarent himc ee xpm filium dei eterum ipsoque regem. Non igitur iam sedm pristinam opinionem loquebantur ad eos qui ei in faciem interfectores eos ee dm dicebant. Adultomagis fiducialiter eum precem qui super dominum est et ipis annuntiauerunt et non id qd putabat unusquisque et multomis erat pertahi siquidem sicuti ee saluatore astendere eos oportuerat qui esset impassibilis non affixissent reum. Que ad modum cum gentibus non sedm suam illorum loquebantur sed ni fiducia dicebant quia dii ipsorum non essent dii sed ydola demoniorum. Simul nec et in deus quia annuntiassent si altin maiore et pfectiore sciuissent precem nec annum antes. Negligentes eorum non veram de deo opinionem. Quoniam aute soluentes errorem et auffierentes eos a suis diis nec utique altin eis misericordiam. Iis auffierentes eos qui non erant dii eum qui solus erat deus et verus pater ostenderunt. Ex uerbis igitur petri que fecit in cesarea ad cornelium centurionem et eos qui cum eo erant gentiles qbus primo euangelizatus e sermo dei cognoscendi e nobis que animaduabant apti et quales fuit predicatio ipsius et quia habuerunt de deo sciam. Erat namque cornelius hic religiosus et timens deum cum tota domo sua et faciens elemosinas multas in populo et orans deum semp. Vidit ergo uera horam nonam diei angelum dei introeuntem ad se et dicentem. Elemosine tue ascenderunt in recordationem coram conspectu dei. Propter qd mitte ad symonem qui vocatur petrus petrus aute cum audisset reuelatum sibi responsum ad eum celestis vox que deum emundauit tu ne communem dixeris hoc ideo quia quia per legem inter munda et immunda distinxit deus hic e mundauit gentes p sanguinem filij sui quem et cornelium uolebat. Ad quem petrus vehemens dixit. In veritate comperi quia non e personarum acceptor dus sed in oi gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptabilis e ei. Hoc manifeste significans quia quem antea deum timebat deus cornelius quem p legem et ppetas audierat propter quem et elemosinas faciebat hic in ueritate e deus.

Decerat aute ei agnitio propter qd adierat uos scitis q factum e verbum p totam iudeam incipiens enim a galilea post baptismum qd predicauit iohannes ihc a nazareth quecadmodum unxit eum deus spu sto et uirtute ipse pertransiit benefaciens et curans omnes qui oppressi erant a diabolo quia deus erat cum eo et nos testes omnium horum que fecit in regione iudeorum et in hierusalem quem interfecerunt suspendentes in ligno hunc deus exitauit tertia die et dedit ei manifestum fieri non omi pplo sed testibus nobis predestinatis ab eo qui cum eo manducauimus et bibimus post resurrectionem a mortuis et precepit nobis annunciare pplo et testificari quia ipse e predestinatus a deo iudex uiuorum et mortuorum. Huic omnes prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes credentes in eum filium de

dei que inquirebant homes annunciabant apti et aduentui eius hijs qui an
nisteuti erant de deo sed non alteri deu inferebant Si em tale aliquid fuisset
peteus libere predicasset altiu quidem iudicij altiq aut repianoq esse dei
quinquidem ppter missionem angeli contenerit Omne qdcumq eis dixisset tce
didissent Ex uerbis aut petri manifestu e qm progenitu quide eis deu in
stodiuit filium aut dei ihm xpm ee testificatuz e ipis iudicem mortuoz
et uiuoz in quem et baptizati erant in remissione peccatoz et non
tantu hoc Sz et ihm ipm testificatus est qui et imetus spu sco ihus xpus
dicitur Et e hic idem ex matia natus quemadmodum petri continet testifi
catio Aut nunquid pfectam time cognitionem nondu habebat peteus/ qua
postea hij admuenerut Imperfectus igitur fm hos peteus Imperfecti aut et
reliqui apti et oportebat eos remunerentes horum fieri discipulos ut et ipi
perfecti fiant/ Sz hoc quidem edidicit e Arguitur uo ish no quide aploz fs
sue male sue esse discipuli ppter hoc aut et vane sue sunt omnes qui
recipientes ee recem / Quemadmodu cepiebat. Tertiu uo promissu ordem ab
aplis fieri habens principiu in una de deo et de filio eius pseuerat simi
lhilippus aut iterius studens regine ethiopum reuertenti a Jerosolimis et le
genti ysaiam prophetam solus sibi que annuebant / Nonne eu de quo dicit
propheta tanquam ouis ad uictimam ducetur e quemadmodu agnus ante tondentem
se sine non aperuit os/ Natiuitate aut eius quis enarrauit quia aufert
a terra uita eius Hunc ee ihm et impletam esse mco scriptura quemadmodu
ipe eunuchus credens et statim postulans baptizari dicebat Credo filiu dei
esse ihm qui emissus e in regiones ethiopie predicaturu hoc qd ipe credidrat
Cum quidem unu p ppheras predicatum hoc sit uo filiu fuisse sedm hoiem
aduentui et ut olim ad uictimam ducti et reliqua queri qs ipse dicit de
eo Paulus quoq et ipe postea qm decreto locutus e ad eum dns et ostendit
qm sint dum psequeretur psequens discipulos eius/ et misit ananiaz ad eum
ut iterum uideret et baptizaretur in synagogis aut In damasco predicabat num
oi fiducia ihm qm hic e xpus filius dei hoc e ministeriu qd dicit p tcue
larum mam festinati sibi Cum qui passus e pene sub pontio pylato huc dus
e omniu Et rex et deus et iudex Abeo qui e omniu deus accipiens pfate
Cum subiectus factus e usq ad mortem autem crucis Cum hoc
e uerbi athenensibus euangelizans in Areopago ubi iudeis no assistentibo
loquebat eis tum fiducia uerum predicare dm dicit eis deus qui fecit mu
dum et oia que in eo hic celi et terre dus existens no in manufactis te
plis habitabat nec ab humanis manibus curatur tanqm aliquo in
digens cu ipe omnibus dederit uitam et spm et oia faciet q ex uno sanguine
uel semine omne genus hoim inhabitare superficie totius terre psumes
tempora sedm determinatioq inhabitationis eoru querere illud qd e diuinu
si quomodo contingere possint illud aut inuenire quia ecia non longe sit
ab uno quoq nrm In ipo em uiuimus et mouemur et sumus Quemadq
modu quida fm nos dixerunt hinc em et genus sumus Genus igit
cu simus dei no oportet nos putare id qd e diuinum esse simile auro aut
argento uel lapidi p artem conscriptionis hoim deformato Tpa igit ignoran
tie respiciens deus nunc precepit omnibus hominibus ubique penitere

in ipm qm constituit diem iudicare orbem terre in iustitia in viro ihu in q°
statuit fidem exhibens eos a mortuis Hec aut in loco nō sōlū factore mū
di dm eis annūciat non assistentibus iudeis Et qm omne genus humanū
sert inhabitare super terram Quēadmodū et moyses ait qm diuidebat al
tissimus gentes Quē admodum dispersis filios adam statuit numerum angelorū
dei populum aut qm credit deo iam non esse sub angelorū potestate sed sub
dm populus eius Jacob funiculus hereditatis israhel eius Et iterū Isaias
inquit cum esset paulus cū barnaba et a natiuitate claudum In nōe dm
ihu xpi ambulare ferissēt et cum turba honorare eos vellet quēadmodū
deos ypter admirabile factum ait eis Nos nr similes uobis sumus homines
euangelizantes vobis deū viuū qui fecit celum et terrā et mare et oīa
que in eis sunt Q in pteritis temporibus permisit omnes gentes abire vias
suas q̄nq̄ non sine testimonio semetipm reliquit benefaciens de celo
dans uobis pluuias et tempora fructifera adimplens cibo et hylaritate
corda nr̄a Cum aut hiis admonitionibus eius oīb eplē consonant ex
ipis eplis ostendimus apto in loco exponentes aplm Nobis aut solabo
rantibus hiis ostensionibus que ex scripturis sūt et que multiphariē dm
sunt breuiter et compendiose admirantibus et tu nī magnanimitate indi
gis et nobi longiloquiū putare Hoc intelligens qm ostensiones q sunt
in scripturis Non possunt ostendi nisi ex ipis scripturis Stephanus
Jesum qui electus e ab aplis primus diaconus Cum et primo ex oībo
hominibus secutus e uestigia martyrij dm ypter xpi confessionē pīng
interfectus fiducialiter loquiens in ipo et docens eos dicit. Deus glie
uisus e patri meo abrahe et dixit ad eum Exi de terra tua et de cognia
tione tua Et veni in terram quā demonstrabo tibi Et transiuit illū
in terrā hanc qua nūc et vos inhabitatis et non dedit ei hereditatē
in ea Nec gressum pedis sed promisit dare ei in possessionē eam et
semini eius post eum Locutus est aut sic deus ad eum qm erit semen
eius peregrinum in terra aliena et in seruitutē redigentur et vexabūt
eos annis quadringentis et gentem cui seruient iudicabo ego dixit do
minus Et postea exient et seruient michi in loco et dedit eis te
stamentū circūcisionis et sic genuit ysaac Et reliqua verborū eius
eundem deum annūciauit qui sunt tribus Joseph et tres patriarchi qui et
fratres e inuidi Quia transiuit abraham qui promissionē ei sunt Q
testamentū circūcisionis apto tempore dedit qui ex egipto nomē eius
vocauit semen eius Jeremias numquid per circūcisionē Jn signo enim dedit
eam vt nō similes essent egipcijs Hunc factorem omnium hunc plasmatorem
dm nr̄m ihu xpi hunc dm caritatis ex ipis sermonibus et actibus a
postolorū volenter discere possimus et contemplari qm vnus hic deus sup
que alius non est Si aut et erant super hunc alii ex habundanti
per comparationē dicere mus hic illo melior est Melior enim ex operibus ap
paret quēadmodū et predixerunt Et nī illi multi preces sui opus habe
ant ostendere hic solus ostenditur deus Jugum aut egrotans circa
questiones ea que ab aplis de deo dicta sunt allegorizanda existimat p.

ductos sermones nostros distruat m quibus vnū deū conditorē et fore
omniū ostendimus et ea que ab eis dicuntur destruemus et demū eis i
pemens consonantes eos a proprijs doctrine et str habere quēadmodū doce
bant et psuadebant qm omnis e fabricator omniū deus et nō repulerit
a sua sua tantum excorē et ea que e adhesus blasphemia et a semetipso
uenet ipm cognoscens et eam que est p̄ m moysem legem et gram noui testa
menti vtraq; apta temporibus ad utilitatē humanā generis ab vno eodemq;
prestita deo / Omnes enī qui sint male sine merito Ab ea legis dictione q
est sedm moysem dissimilem eam et contrariam euangelij doctrine arbitra
tes Jam sint connexi vti discrepantie vtriusq; testamenti inquirent tan
desecti igitur cum sint a p̄na dilectione et inflati a sathana comisi m sy
mone magi doctrinam Assumpserunt sententijs ab eo qui est deus Et puta
uerunt qd a semetipsis plus inuenissent qm apli Alterū deū ad inuentiones
et apostolos quidem adhuc que sint indecrim sentientes se annunciasse euā
gelium se aut simpliciores et prudentiores angelis esse apostolis / Vnde
et marcion et qui ab eo sunt ad mistradendas connexi sunt scripturas quas
dam quidem m totum non cognoscentes sedm lucam aut euangelium et epias
pauli detruncantes hec sola legitima eē dicunt que ipi mutilauerunt
Nos aut etiam ex his que apud eos custodiuntur arguemus eos domīe
dē natura transcriptionē Rechyn vō omes falso scientie nomine inflati
scripturas quidem confitentur Interpretationes uō conuertunt quēadmodū
ostendimus in primo libro Et quidem hij qui a marcione statim blasphe
mant fabricatorem dicentes eum malum fabricatorem Apostolū nitij tolle
rabulare habentes duos naturaliter dicentes deos distantes ab inuicē Al
terū quidem bonū alterū aut malum // Hij aut qui sunt a valentino noi
bus honestius utentes et p̄rem et dnm et deū huic qui e fabricator osten
dentes ypocritam sine sectam blasphemie inuenerunt nequ ab aliquo ex his q
sunt intra plenitudinē combibisse dicentes enim emissum Iz ab ea labe q
est extra pleroma expulsa hec omia tantulit et scripturas et dispositi
onem dei ignorantia Nos aut et tam discrepantie testamentorū et eius
sii voluntatē et consonantia ipsorū in his que de ipis futura sunt deprehen
dim aut et apli et discentes ipsorum sic doceant quēadmodū certum pro
dicat et sic docentes preferri fecerunt ppter qd vocati sunt ad pfim Ste
phanum hec docens adhuc tum super terram esset vidit gloriam dei et
ihm ad dexteram et dixit Ecce video celos apertos et filium hois ad
dexteram stantem dei Et hec dixit et lapidatus est Et sic p̄fectam
doctrinam ad implendū p omia matrem magistrum imitantes postulabat
p eis qui se interficiebant et dicens dne non statuas eis peccatū hoc
sic erant perfecti qui vnū et eundem deum ab initio vsq; ad finē variis
dispositionibus assistentem humano generi strebant quēadmodū aut
ozee ypheta Ego visiones multiplicauī et in manibus yphaz similitudines si
Qui ergo usq; ad mortem tradiderunt alius ppter euangelium xpi
quomodo potuerunt sedm insitam eis pietatem ei monitus hominibus loqui Ad
ipm si fensissent non peterentur sed cm contracta hijs qui no assentie

bant veritati predicabant ideo et passi sunt Manifestum est quia quidam non
derelinquebant ueritatem Cum omni fiducia iudeis et grecis predicabat
Iudeis quidem ihm eum qui ab ipis reprehensus e esse filium dei Iudicem vi
uos et mortuos a prece assumptum esse eternum regem in israhel quemadmodu
ostendimus Grecis vo vnum deum qui omnia fecit et hunc filium ihm xm
annuntiantes Manifestius aut hoc ostenditur ex apostolorum epta qua nec
iudeis nec grecis sed ipsis qui ex gentibus in xpm credebant consentientes
fidem ipsorum iustificauit Cum enim destendissent quidam a iudea in antiochia
in qui et primum omnium discipuli dicti sunt xpiani et studerent eis qui credidissent in dnm circumcidi et re
liqua sm legis obseruationem perficere et ostendissent paulus et barnabas
Iherosolimam ad alteros apostolos propter hanc quam et vnusquisque eorum
Petrus dixit eis Viri fres vos scitis quia a diebus antiquis in no
bis deus elegit ut ex ore meo audirent gentes verbum euangelii et
credent et cordium inspector deus testimonium phibuit eis dans spm
sanctum sicut et nobis et nichil discrenit inter nos et ipsos emundans per
fidem corda illorum Nunc igitur quid temptatis dm imponere iugum
super cervicem discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare
Sed per gratiam dni nri ihu xpi credimus nos posse saluari quemadmodum et illi
Post quem Iacobus dixit Viri fres Symon retulit quemadmodum deus exte
gravit a principio ex gentibus populum nomini suo et sibi consonant sermones pro
phetarum sicut scriptum est Post hec reuertar et edificabo tabernaculum
David quod recidit et destructa eius edificabo et erigam illud vt requi
rant reliqui hominum dnm et omnes gentes in quibus invocatum est nomen
eius super eos dicit dns faciens hec Cognitum a seculo est deo opus
eius propterea ego iudico non molestari eos qui ex gentibus conver
tuntur ad deum Sed prohibendum eis ut abstineant a contaminationibus idolorum
et a fornicatione et sanguine et quecumque nolunt sibi fieri aliis ne faciant
Et enim per data essent et omnes consensissent scripserunt eis sc apli et pbi
fres hiis qui sunt in antiochia et Syria et Silicia fratribus ex gentibus salutem
Quoniam audiuimus quia ex nobis quidam exeuntes turbauerunt vos ser
monibus destruentes animas quibus non precepimus dicentes circumci
dimini et seruate legem placuit nobis congregatis in vnum electos vi
ros mittere ad vos cum dilectissimis meis barnaba et paulo hominibus qui
tradiderunt animas suas pro nomine dni nri ihu xpi Misimus ergo iudam
et silam et ipsos per sermones annuntiantes eadem Placuit enim
sco spu et nobis nullum amplius vobis pondus imponere quam hec quae
sunt necessaria vt abstineatis Ab idolothitis et sanguine et fornicatione et q
cumque non vultis fieri vobis alii non faciatis Quibus custodientes vos
ipsos bene agitis laborantes ambulantes in spu sco Quamobrem cognitis
ex hiis omnibus quia non altercum precem se dicebant et libertatis nouum te
stamentum dabant his qui nouerunt in dm ipsorum sum credebant Ipsi autem
ex eo quod quererent an oporteret circumcidi ad hoc discipulos nec ne mani
festum ostenderunt non habuisse se alterius dei contemplationem Cetera

non talem timorē nra pīnā habuissent testamentū ut nec nī ipīs quidē
comesta uellent Nam petrus q̄nīs ad cathetizandos eos missus esset et
tali uisione contristatus fuisset cum timore tamen multo lętatus ē ad eos
dicens Ipī stulte q̄m non ē fas uno uidelicet adiungi aut conuenire nī alio
phylo Mihi aut deus ostendit neminē hominē aut immundū dicē horiz
Quapter sine contradictione uenī hyis ceremonijs significatis q̄m nauī
abijsset ad eos misi missus fuisset Sit nec baptisma quidem facile dedis
set Nisi spūs scūs requirentes super eos ypocritantes eos audisset et ypter
hoc dixit Numquid aquam quis uetare potest ad baptizandū eos qui spūm scm
acceperunt quēadmodū et nos suadens similē hijs qui sanam erant et signi
ficans q̄m misi spūs scūs super eos requieuisset existeret qui eos prohibet
a baptismate Hij aut qui erant Jacobum apti gentibus quidē libere agere
permittebant contradente spū dei Ipī uo eundem studentes deum pfectiozibus
in preceptis obseruationibus Jta ut et petrus quadā timens ne culparet ab
ipīs Ante manducatū cum gentibus ypter uisionē et ypter spūm qui re
quieuerat super eos Cū tamen aduenisset quidam a Jacobo separauit se
et non manducauit cum eis hī ipm aut dicit paulus et barnabam fens
se Sit apli q̄ uniuersi actis et uniuersę doctrine dns testes sint Ubiz enī
simul assistentes cum eo inuenimur petrus et Jacobus et Johannes
religiose agebant nra dispositionē legis que ē sm moysem ab uno et eo
dem significantes eam ē deo Qd quidem non fecissent sm que pdixim
Di pter eū qui legis dispositorē sunt altrū preceptū a dno didicissent // addisse

Qui eos qui dicunt tm paulū ex aplis cognouisse ueritatem r. 13
aut qui dicunt solum paulū cognouisse ueritatem cui p reuelatoz
manifestatus est misterijz Ipe paulus connumerat eos dicens Uni
et ipm deum operatum petro in aplatu circūcisionis et sibi mgte
tes ipīs ergo dei petrus erat aplis circū et paulus Et quē petrus in
circūcisione annūciabat deum et dei filium hinc et paulus ingentes negz
eum paulū ut solum uenit saluatet dns nē Uter sit pinde deus ut unū
solum habeat aplm qui dispositorē filij sui cognoscat Et paulus dicēs
quī speciosi pedes euangelizantiū bona euangelizantiū pacem quamfesti
sunt q̄m non unus sed plures erant qui ueritatem euangelizabant Et
rursus inepta que ad corinthios sui predixisset omnes quidem post resur
rectorē uiderunt intulit sine aut ego sine illi sic annūciamus et sic cre
didistis unum et eandem predicatorē confitens omniz eorū qui dū uide
rent post resurrectorē a mortuis Et dns philippo precē uidere uolenti re
spondit Tanto tempore uobiscum sum et non me cognouisti philippe Qui
me uidet uidet et patrem Quomō tu dicis ostende nobis patrem Ego enī
in patre et pater in me et amodo cognoscitis eū et uidistis quibus ergo dyis
testimonij dicit Et cognouerunt in ipō et uiderunt patrem aut uirtus
Hos aut dicere ueritatem non cognouisse est hominū falsum testimoniū
et eoz qui alienati sunt a xpi doctrina ad quod eos mittebat dns xpi a
postolos ad oues que perierant domus israhel Si ueritatē nō cognouerunt
Quomō aut et septuaginta predicabant Nisi ipī prius ueritatē pdica
tionis cognouissent aut quo petrus ignorare potuit tui dns testimoniū
dedit qui caro et sanguis non reuelauit eis sed pr̄ qui in celis ē Sit g̃

paulus aplus nō ab hoībus neq; p hoīem sed p ihm et deū pr̄em q̄
lio quidem addurente eos ad pr̄em pr̄ē uero reuelante eis filiuz Cū aut
hys qui ad aplos uocauerunt cum de q̄one aquieuit paulus et ascendit ad eos
cum barnaba in Jherosolimam non sine causa sed uit ab ipis lubertas gētiliū
conferenciaz retur Ipē aut Jn ea que ē ad Galathas epla dēnd̄ post xiiij an
nos ascendi in Jherosolimā cum barnaba adsimeuō et hytum Ascendi aut
scdm reuelatom et contuli eis eis euangeliuz q̄d predico inter gentes et
uerum aut ad horam cessimus subiectioni vt ueritas euangelij p̄seueret
apud nos Siquis igitur diligenter ex actibus aplorum scrutet hr tempo de
quo scriptum ē ascendisse Jerosolimaz ppter predicta q̄ōi muemur eos qui
predicti sunt a paulo annos tantuzcentes Sicē consonans et uelud eadem
tam pauli am̄iciacio quā et hec de aplis testificatio // De sētatoē aplor̄ xiiij

Q Vomā/ luca Que sint que in euāgelio luce cognominā ē ex.
aut is lucas inseparabilis fuit a paulo coopeazuis eius in euāge
lio ipē facit manifestum Non gliam sed ab ipa predicatus ueritate
Seperati eim inuicē a paulo et barnaba et Joh̄e qui uocabatur marcus et
cū nauigassent cyp̄m nos uenimus nitro adam / Et cū induisset paulus pre
sbm pmi pcii macedonē dicente Veni in macedoniā opitulare nobis paule
statim aut Quesiuimo profecti in macedoniā intelligentes ēm p̄uocauit
nos dn̄s euangelizare eis Nauigantes igitur a troade direximus Dnauc
in samothraciā et dem teps in reliquū omem ipoliz usq; ad philippi Ad uētū
diligenter signficat Et quēadmodū pmū sexmanē locuti sumt Sedentes eis
nuciat locuti sumus mulieribus que conuenerant / Et qui nam reddiderit
et q̄m multi et uteri aut / Nos aut nauigauimus post dies azmoz a philip
pis et uenimus troadam v̄ et cōmorati sumus diebus septem. et rehqua cōa
exordme nī paulo refert oī diligentia demonstrans et loca et ciuitates et
qualitatem diez quaq; usq; Jerosolimā ostenderent et que illic contingerit
paulo quēadmodū vinctus Romam missus est et nom̄ centuriois qui si
stepsit eū et parare se in manum et quēadmodū nauifragū ferentes et mq
libertati sunt insula et quēadmodum ibi humanitatē p̄pexerit paulo cuza
te p̄mcipē ipius insule Et quēadmodū inde patrolos nauigauerit et
inde Romam p̄uenerit et quāto tempore Rome cōmorati sunt omibq
hys qui tum adesset lucas diligenter consteripsit ea vt neq; mendax neq;
elatus dn̄ possit Eo q̄ omā her constarent et semorem eū ē omibq q̄
mīc alios docent neq; ignorare ueritatem q̄m non solum p̄sentor sed
coopeazuis fuit apostolorū maxime aut pauli Et ipē aut paulus mai
festauit in eplis dicens demas me derelinquit et abiit in thessalonicā
ceslens in Galatiam titus in dalmatiā lucas ē mecū solus / Unde o
stendit q̄ semper iunctus ei et inseparabilis fuit a eo Et iterū in epla
que est ad colloseuses Aut Salutat vos lucas medicus dilectus Si aut
lucas quidem qui semper cum paulo predicauit et dilectus ab eo dictus
et cū eo euangelizauit et traditus ē referre nobis euangeliū michil
aliud ab eo didicit sicut ostensū ē ex uerbis eius uel quomodo quēadmo
dū hys qui nūq̄ paulo adiunctus fuerit gliāntur abscondita et in enar
rabilia didicisse sancta Cū aut paulus simplicit quie sedebat simplicit

her et docebat non solum eos qui cum eo erant Verū omīs audientes
se ipē fiant manifestum In multo enī tribulatis epīs et pbīs qui erant
ab epheso et a reliquis proximis ciuitatibus quī ipē festinauit hierosolimis
penterosten agere multa testificans hys et dicens que oporteret eis hierosoly
mis euenire Adiet scio quī iam non videbitis faciem meam/ Testificor
igitur vobis hac die quī mundus sum a sanguine omīū Non enī subtexi
vt nō annūciarem vobis omne consilium dei Attendite igitur nobis et oī gregi
ni quo vos spūs sanctus preposuit epos regere ecclīam dī quā sibi constituit
p sanguinē suū Demde significans futuros malos doctores dicit Ego scio quī
aduenient post discessionem meū lupi graues ad vos non parcentes gregi et
ex vobis ipis exurgent viri loquentes peuersa vt abducant discipulos post
se Non subtexi minus vt non annūciarē omne consilium dei vobis Et nūc fr̄s
simplr et nemini inuidentes que didicerant ipī a dño hec oīa tradebat
Sic igitur et lucas nemini inuidens eaque ab eis didicerat tradidit nobis
sicut ipē testificatus dicens/ Quēadmodū tradiderūt nobis qui ab initio ocu
lati ministri fuerunt verbi Si autem quis velit lucā quā nō
cognouerit veritatem manifestius erit prioris euangelii cuius no dignat
esse discipulus Plurima enī et magis noua euangelij p hunc cognoscimus
sicut Johānis generationē et de zacharia hystoriam et aduentū angeli ad ma
riam et exclamationē elizabeth et angelorū ad pastores de sterilitate et ea que
ab eis dicta sunt et Anne et symeonis de xpo testimonia et q̄ xij annorū i
templo remansit et baptismū Johānis et quot annorū dñs baptizatus sit
et quia in quintodecimo anno tyberij regnātis et in magisterio illud qđ ad dūtes
dictum Ve vobis diuites qui habetis consolationem vestram et Ve vobis qui sa
tiati estis qui esurietis et qui nūc flebitis Et Ve vobis cum benedixe
rint vobis omnes homines secundum eum hec faciebant et pseudo pphe pres vere
omnia hec per solum lucam regnorum et primos actus dñi per hunc didicisse
quibus et omnes plurimi et multitudinē pistum qui concluserunt his ait petro
erant iubente dño ut mitterent bethsaidā et illam que p decem et octo annos
passa fuerat fluxum mulier die sabbatorū et de hydropico quē curauit dñs
die sabbatorum Et quēadmodum disputauit q̄ curauit die sabbatorū et quēad
modum docuit discipulos primos distributus non appetere et quī debiles et pau
peres interdum uocari oportet qui non habent retribuere et qui pulsat nocte ut
mutuos panes et propter importunitatis suum et quoniam apud phi
lippenses terrā bente eo pertulerit mulier ostia labastri pedes eius et ungebat
unguento Et quocirca propter eam dixit ad symonē de duobus debitoribus
et de parabola diuitis illius qui terram tulisset que ei nata fuerant nu et dicti e
ius hac nocte exposcitabunt animā tuam a te que aut preparasti cuius erunt
similiter aut et diuitis qui vestitur purpura et coenabatur inde Et eqenus
lazarum et eam quia assistentes suis dixit responsionē quī dixerunt ei Adie
nobis fidem et eam que ad zachēum publicanū facta est conuiuiū et de
pharisēo et publicano qui simul adscendebant in templo Et de decem leprosis qb
simul emundatis unus Et quī de uicis et platea citandos et cetos iussit
colligi ad nuptias et parabolam iudicis qui deū nō timebat quē instantia
iudicem fecit vt vindicaret eam et de arbore fici que erat in vinea q̄ no
faciebat fructum et alia multa que inuenire possimus a solo luca dicta ee

quibus et marcion et valentinus vtuntur Et super hec omnia post resur
rectionem mortua ad discipulos suos que locutus e et quomo cognouerunt eu
missactione patris Hec e igitur et reliqua que ab eo dicta sunt recipere eos
Aut et hijs communicare Non enim committitur eis ab hijs qui sensum habent
quedam quidem recipere ex hijs que a luca dicta sunt. q. sint veritatis q
dam vo refutare. q. non cognouisset veritatem Et siquidem refutauerut hij
qui a marcione sint non habent euangelium hoc enim qd est stolidum lucam
quemadmodu prediximus detractantes gloriantur se habere euangelium/ Hij uo
qui a valentino sunt. reliquerunt a plurimo vanilocquio suo Ex hoc enim mul
tas occasiones subtilitatis sui arripuerunt interpretari audentes male q ab hoc
bene sunt dicta aut et reliqua suspicere cogentur Intendentes pfecte euangelio
et apostolorum doctrine oportet eos primum agere vt saluari a periculo possint

Eadem Aduersus eos qui frustrantur paulum c. 14.

aut dicimus iterum et hijs qui paulum apostolum non cognoscunt cum sint
reliquis verbis euangelij que p solum lucam in manum venerunt agnitos
que e de paulo dicente ipo/ primum quidem omnium remunerare debent et no uti
eis aut si illa recipiunt omnia haberent veritatem recipe enim testificatos
que e de paulo dicente ipo/ primum quidem omnium de celo loquitur Saule saule q
me persequeris Ego sum ihesus xpus que tu persequeris Deinde a name de eo
dicente vade quia vas electionis mihi iste vt portet nomen meum in gen
tibus et regibus et filijs israhel ego enim demonstrabo illi quanta oporteat eum
pati propter nomen meum Quis igitur no recipiat eum qui sit electus a deo
vt fiducialiter portet nomen eius q sit missus in quib pdixerunt gentes
electionem domini contempserunt et se ipos segregarunt ab apostolorum conuentu Ne
q enim contendere possunt paulum non esse apostolum qui in ho sit electus
Neq lucam mendacem esse possunt ostendere veritatem nobis cui obedire
cra annuitantem Fortassis enim et propter hoc operatus e deus plurima e
uangelij ostendi p lucam quibus nos habeamus omnes vt obsequentes te
stificationem eius quam habet de actibus et de doctrina apostolorum omnes enim
sequentes et regulam veritatis manifestatam hactenus saluari possint Igit
testificatio enim vera et doctrina apostolorum manifesta et firma et nichil sub
trahens Neq alia quidem manifestando Alia uo in manifesto doctrinam ho
rum fictricem et peruse seductricem et ypocritarum molumen quemadmodu
faciunt hij qui a valentino sunt Hij enim ad multitudinem propter eos qui sunt
ab ecclia quasi communes omnia scriptos ipi dicunt miserunt sermones p quos
capiunt simpliciores et mendacijs eos simulantes nrm tractatum ut sepius
audiant qui etiam querentur de nobis q cum similia nobiscum sentiunt sine ca
abstineamus nos a communicatione eorum et cum eadem docent et eandem
habeant doctrinam vocemus illos hereticos et timi decreuerunt aliquos
a fide p questiones que fiunt ab eis Vernon contradicentes auditoribus suis
fecerunt hijs separatim inenarrabile plenitudinem sue enarrent misterium
Deripuimur aut omnes qua qd e in verbis verisimile putant se posse dissol
a veritate Simplicius enim et verisimilius e exquirens fratres exteros Sine
fuco autem e veritas et propter hoc puersis tradita est Et si aliquis quod
ex hijs qui audiunt eos quezat solutiones vel contradicat eis huic quasi

nō capientem veritatem et non habentem de supioribus a mee sua sem
affirmantes Intotum mihi dicunt ei mediatū patrē dicentes ee illū
hoc e phisicoz Si aut aliquis qi pūi onē dditum semet ipm ipis placat
nutritoī illoz et redemptoī illoz consentaneus e Justificatus ise talis neqz ni
cdo neqz in terra putat se esse et intra plerōma intrōisse et complexū ū
angelum sinū tum mshtorio et supcalo uredit grallmarij elatiā habens
Sunt aut apud eos qui dicunt oportere bonam conuersationē assequi ū
homem qm sit desup uementis ppter hoc et fingunt quidam supcalio essiu
tatem plum aut et contemptores facti quai iam pserti sine verecundia et
ni contempti vnentes semetipos spiritales uocant et se nosse iam dicunt
eum qui sit intra plerōma ipoz refugere locum Quae sit apstoz sententia
xlvj Nos aut veneramur ad / de dno meo ihesu xpo c. 16
eundem tractatū Cum eni detazatū sit manifeste qui nemine aliū
dnm vocauerunt vel dnm nominauerunt qui veritatis fuerit pdicato
res et apti libertatis Nisi solum verum dei patrem et verbū eius qui m oi
bus primatū habet eius manifeste erat ostensiū cp factorem tali et tanta
qui locutus sit cū moyse et legis dispositoī ei dederit qui vocauit pres do
minū dm confiteri eos et alterum nemine nosse Manifesta igitur et apstoz
et distentiū eoz ex verbis ipsorum de deo facta e sima / Obiecto qm vnus
xlvij Si aut sunt qui dicunt ihm et idem et ipe xpus verbum dei - A
quidem receptaculū xpi fuisse m que desuper quai columbam descen
disse xpm et ei meditasse nominabile patrem incomprehensibiliter et
inuisibiliter intrasse m plerōma Non eni solum m hominibus sed ne ab eis
quidem que mundo sunt potestatibus et naturis apprehensum eū et esse
filiū quidem ihm vo xpm et xpi patrem dm Alij uo putatiue eū passum
naturaliter impassibilem eum existentem Qui aut a valentino sunt ihz
quidem qm sit ex dispositione ipm esse qui per mariam transierit Jesum
illum de supioz saluatorem descendisse que et xpm dm qui omnia qm e
misissent eum haberet ptinpasse aut ani eo qui esset ex dispositione de sua
virtute et suo nomine et modis per hmoi enumeratis / Cognoscitur aut
pater per eū saluatorem quidem qm desup descendisset que et ipm receptā
culū xpi et dimisse plentudinis ee dicunt Legem quidem vnū xpm ihm
confitentes duos sma a sma Etem hoc e ipsoz regula que ad modū pre
diximus Vt alterū quidem xpm fuisse dicant qui ab vngento ad rozem
tionē plentudinis premissus e Alterum uo saluatorem esse ad gfiicatoz
pres missum Altm uo ex dispositione que et passim dicunt reuerentez
m plerōma saluatore qui xpm portabat Vnde habemus vnū sam apstoz
de dno meo ihu xpo sinam adhibere et ostendere eos non solum tale ni
sensisse de eo vnū amplius et significasse p shm spm qui m pezent talia
docere submissi a sathana vt quosdam fidem euertrent et abstraherent
eos a uita Adiisus eos qui dicunt illū putatiue apparuisse c. 18
r xlviij Set qm iohannes vnū et eundem nouit verbum dei et hmoi esse
vnigenitum et hmoi incarnatū esse pro salute nra ihū xpm dm
nm sufficienter ex ipius Johannis demonstratione ostendimus de
monstrauimus · Set matheus vnū et eundem xpm cognoscens eam q est

stdm hoim generatoz eius ex virgine exponens sicut promisit deus da
uid ex fructu ventris eius et exsuscitaturu se eternu regnu multo prius
abrahe eandem fidem promissionem ait Liber generationis ihu xpi filij
dauid filij abraham Ds hmr ut liberaret mentem nram a suspitione que
tacta Joseph ait xpi aut generatio sic erat Cum esset desponsata mr eius
Joseph priusq cum convenirent inuenta e habens in utero de spu sco Ds hmr
ni Joseph cogitaret dimittere mariam cum p regnans erat assistente ei angelu
dicentem Ne timueris assumere mariam coniugem tuam Qd enim habet i
utero de spu sco e parebit aut filiu et vocabis nomen eius ihm Ipse enim
saluabit plm suum a peccatis suis Hoc aut factum e ut impleret qd dictum
est a dno p yphetam Ecce virgo in utero accipiet et parebit filiu et voca
bunt nomen eius emanuel qd e nobiscu deus manifeste significans et ad
promissione que fuerat ad patres impletam ex virgine natu filiu dei et hmi
esse saluatorem xpm que prophete predicauerunt non sicut ipi dicut ihem
quidem ipm esse qui ex maria sit natus xpm vo qui desup sit natus Ce
terum poterat dicere matheus Jhu vo generatio sic erat Dz p midens spus
sanctus deprauatores et primum eius contra scandulu coz p mathm aut
xpi aut generatio sic erat Et qm hic e emanuel Ne forte tantu ei homes
putaremus Non enim ex uoluntate nata neq ex uoluntate viri neq sed
ex uoluntate dei verbum caro factum est neq aliu quid ihm suspicaremur
fuisse sed unu et eundem sciremus esse Hoc ipm interpretatur e paulus sic
dens ad Romanos paulus aplus ihu xpi predestinatus in euangelium dei
p promisit per yphetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus e ei
ex semine dauid sm carnem qui predestinatus e filius dei in uirtute spm sanc
tificationis et resurrectione mortuoru ihesu xpi dni nri Et iterum ad Roma
nos ysaias dicens de ysahel dicit Quorum patres et ex quibus xpus sdm car
nem qui e deus super omnes benedictus in secula Et iterum in epla q
est ad Galathas ait Cum aut venit plenitudo temporis misit deus filiu
suu factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant redi
meret ut adoptionem percipiamus manifeste significans unu quid deu qui
promissione per prophetas de filio fecerat unu aut ihm xpm dnm nrm qui
de semine dauid sm carnem carnem generationem que est ex maria Hmr no destinati
filiu dei ihm xpm in uirtute sdm spm sanctificationis ex resurrectione de
mortuoz ut sit primogenitus mortuoz qui ad modu et primogenitu i
omni conditione filius eius homine filius factus ut p eu adoptionem per
cipiamus portantes homes et sapientes et compleatentes filiu dei ipse ho
et matheus ait Initium euangelij ihu xpi filij dei qui ad modu scriptu e
in prophetis unu et eundem scientes filium dei ihm xpm qui a prophet
annuciatus est qui ex semine dauid emanuel magnu consilij pa
tris mirabilis p quem omnem fecit deus domui dauid orientem et iustu et
excepit ei roznu salutis et suscitauit testimoniu in iacob qui ad modu da
uid canitis generationis eius disserens ait et legem posuit in ysahel
ut cognoscat generatio altera filij qui nascentur et ipi exurgen
tes enarrabunt filiis suis ut ponant in do spem suam et precepta eius
exquirant Et iterum angelus euangelizans marie ait Hic erit

magnus et filius altissimi vocabitur. Et dabit ei dns thronum dauid pa
tris sui eum qui sit filius altissimi. Hunc eundem et dauid filium confitens
tuus et dauid dispositorem aduentus p spm cognoscens p quem dnum e
omnium virorum et mortuorum dnm confessus est sedentem ad dextera
patris altissimi. Symeon aut ille qui responsum acceperat non visurum eum
mortem nisi prius videret xpm dni. hunc manibus accipiens virginis
primogenitum benedixit deum et dixit. Nunc dimittis seruum tuum dne
secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod pa
rasti ante faciem omnium populorum. Lumen ad reuelationem gentium et gloriam
plebis tue israhel. Infantem quem manibus portabat dnm natum ex ma
ria ipsum confitens esse xpm filium dei. lumen horum et gloriam ipsius esse
patrem et resurgere eum eorum qui in doctrina ceciderunt. Jam enim spoliabat
homines auferens ignorantiam ipsorum. Viam autem agnitionis eis donans
et disparatorum faciens eorum qui cognoscebant eum. Quia admodum y
saias vocat nomen eius velociter spolia disparabit. Hec sicut autem
opa xpi. Ipse igitur erat xpus quem puerum symeon benedicebat altis
simum quem pastores cum audissent glorificabant deum. Quem ihesum cum ad huc es
set in ulnis matris sue et ille in virilia matre dnm cognoscens exultans
salutabat. Quem magi videntes et adorantes et offerentes munera q pdixi
mus et subsequentes semetipsos etenim regi per alteram abierunt viam Ho
rum p asseruit reuertentes viam. Postquam eum cognouerat puer portare
pecem aut merem accipiet virtutem damasci et spolia samarie contra
regem assyriorum. Ostulte quidem sed potenter omnia manifestans qm
absconsa manus expugnabat dns Amaleth. Igitur hoc et pueros erudiebat
qui erant in domo dauid bene sperare ulle tempore nasa usque vos permittet
in suum regnum. Ipse infans cum esset infantes homum martires parans xpi
xpm qui in bethlem natus e iude in ciuitate dauid interfectos sicut sceptra
tiras igitur qd et dns discipulis post resurrectionem dicebat. O insensati et
tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. Nonne oportebat hec pati xpm et intrare claritatem suam. Et iterum aut eis. Hi
sunt sermones quos locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum
quoniam oportet impleri omnia scripta in lege moysi et prophetis et psalmis
de me. Tunc aperuit eorum sensum ut intelligerent scripturas. Et dixit
ad eos quoniam sic scriptum est xpm pati et resurgere a mortuis et predicari
in nomine eius remissionem peccatorum in omnes gentes. Hic aut e qui ex
materia natus est. Oportet enim multa filium hominis multa pati et reprobari
et reuisci et die tertio resurgere a mortuis et predicare in nomine eius
remissionem. Non ergo alterum filium hominis nouit euangelium nisi hunc
qui ex maria qui et passus est. Ex neque xpm adiudicantem ante passio
nem ihu sed hunc qui natus est Jhm xpm nouit dei filium et hunc eum
passum resurrexisse quadamodum Johannes dns discipulus confirmauit
dicens. Hec aut scripta sunt ut credatis quoniam ihesus e filius dei. Et ut
credentes vitam eternam habeatis in nomine eius quidem has blas
phemias regulas que diuidunt dnm quantum ex ipsis aptum et ex

altera ꝛ dicentes cum factū ꝓpter qđ et m epla sua sic testificatꝰ est
nobis filioli no uissima hora est et quēadmodū audistis qm̄ antixpus
uenit Nunc antixpi multi facti sunt Unde cognoscimus qm̄ nouissima
hora est ex nobis exierunt sed non erant ex nobis Si enī fuissent ex
nobis pmansissent utiq; nobiscum Sz ut manifestentur qm̄ nō sunt ex
nobis Cognoscite ergo qm̄ omne mendaciū extraneū ē et nō ē de ueritē
qui mendax nisi qui negat qm̄ ihesus non ē xpus hic ē antixpus Cra
ante omnes qui predicti sunt et si lingua quidē confitentur uñ ihm̄ xpm̄
semetipos abnegent Aliud quidem sentientes aliud uō dicentes Etenī argu
menta illorum uaria quēadmodum ostendimus Altī quidem passim et
natum hunc ē xpm̄ annūciant et esse alterū eorū dominum Altī qui
sit ex dispositione uel enim qui sit ex Joseph quēq; passibilem argumentat
Altī nō eoz ab inuisibilibus et incomprehensibilibus ostendisse quē inuisi
bilem et incomprehensibilem et passibilem ē confiteamur creatos a ue
ritate eo q assistat sententia eorum ab eo qui ē uere deus Nescientes
qm̄ hui uerbū omnī qui semper humano generi adest unitus et ospatus
suo plasmati sm̄ placitum patris et homo factus ipse ē ihūs xpus dns nr
qui et passus ē pro nobis Et surrexit ꝓpter nos Et cursus ueniens ē
in gratia patris ad restituendam unitam nobis et ad ostensionē salutis
et regulam nostri iudicii ostendere omnibus qui sub ipso facti sunt Unus
igitur deus pr̄ quēadmodū ostendimus et unus xpus ihūs dns nr̄ ue
niens per unitam dispositionem et omnia in semetipso recapitulans Inuisi
bilis aut ē et homo plasmatus dei et hominem ego in semetipso recapitulatꝰ est
inuisibilis uisibilis factus est et incomprehensibilis factus ē comphensibil
et impassibilis passibilis Et uerbum hoc unitum in semetipsum recapitulas
set sinit in superceleshibus et spiritalibus et inuisibilibus principatus est uer
bum dei Sic et inuisibilibus et corporalibus principatū habeat in semetipso
principatū assumens et apponens semetipsum capiti ecclie unitum ut habeat
ad semetipsum apto in tempore Nichil enī incompti atq; intempestiuum
aut enim quemodo Nō incongruens est apud patrem progenita sunt eum
omnia a patre pficiuntur aut a filio sinit congruum est et consequens apto tpe
ꝓpter hoc ꝓpter mutua Admirabile nr̄ signum et ante tempus uolete
pactum pace compendij populo dns repellens eius intempestiuam festinatiam
Dicit Quid mihi et tibi ē mulier Nondum uenit hora mea expectat
eam horam que ē a pre ꝓgnita ꝓpter h' cum sepe uellent eū homines
Apprehendere nemo mittit immisit manum ei Nondū enī uenerat hora eius
apprehensionis Ner tempus passionis qđ progenitū fuerat a pre quēadmo
dum et abacuc ꝓpheta aut in medio cum appinquauerit annis cognoscetur in ad
uentu temporis ostendetur in eo q uiuificat aīa mea in mea mē hoc memor
estote Sz et paulus ait Cū aut uenit plenitudo temporis misit dns filium
suum p quod manifestum est qm̄ omnia que progenita erant a pre ordine
et tempore et hora progenita et apta pfecit dns nr̄ unus quidē et
idem existens diues aut et multus diuitiis enī et multe uoluntatis pris
descendit cum sit ipse saluator eorum qui saluantur et dns eoz qui ꝑ

sub duo et deus eorum que constituta sunt et unigenitus prius et xpus
qui predestinatus e et verbum dei incarnatu cu adueniset polemtudo tp̃or
in quo filium hoīs fuerat portebat filiu dei Igitur omes ex dispositom
sunt qui sub obtentu agnitoīs Altu quidem ihm intelligunt Altu aut
xpm et altu unigenitum Ab hoc aut retrosus e verbum et altez salua
torem qui e cu qui in dominico canone facti sunt eones emissione e dicit
hij qui sunt erroris discipuli qui a foris quidem ones per eam em quā
habent extem sermis loquelam similes nobis apparent eandem nobis cu
loquentes intrinsecus uo lupi sunt eam eoru hoīm dalis deos quide plos
confingens et preb multos simulans to minuens aut et p multa diuersa
filiu dei quos et dns nobis tradere predixit et discipulis eius Johannes i
preducta epla fugere eos precepit dicens Multi seductores exierunt in hunc
mundum qui non confitentur ihm xpm in carne uenisse hic e seductor et
antixpus Videte eos ne perdatis quod operati estis Et rursus in epla aut
Multi pseudoprhete exierunt in seculo in hoc cognoscite spm dei Omis spūs
qui confitetur ihm xpm in carne uenisse ex deo est Et omis spūs qui sol
uit spm non est ex deo sed antixpi est Hec aut similia sunt illi qd in e
uangelio dictum e quia verbum caro factum e et habitabit in nobis ppt
qd in epla rursus clamat Omis qui credit quia ihs e xpus ex deo
natus unu et eundem sciens ihm xpm tm apertu sit porte teli ppter
carnale eius assumptom qui etiam in eadem carne in qua passus e alter
aut impassibilis manserit Venet etiam reuelans prius et paulu hys to
nentes romanos allaquens ait Multo magis hij qui habundantia gratie
et iustitie accipiunt in uitam regnabunt p unu ihm xpm Nescit go eu
qui euolauit xpm a ihu neq eu qui nouit saluatore qui sursum est quia
impassibilem dicunt Si em alter quidem passus e alter aut impassibilis
mansit Et quidam natus est Alter uo in eum qui natus est descendit
et rursus reliquit eu non unus sed duo monstrantur Quu aut unu eu
et qui natus e et qui passus e xpm ihm nouit aplus Si eadem epla ite
ru dicit An ignoratis qm quotquot baptizati sumus in xpo ihu in morte
eius baptizati sumus Vt q̃ad modu resurrexerit a mortuis Sic et
in nouitate uite ambulemus Rursus aut significans xpm passum et
ipm esse filiu dei qui pro nobis mortuus est et sanguine suo redemit
nos in presenti tempore ait Vt quid em xpus cum adhuc essemus infir
mi secdm tempus pro impijs mortuus est Multo magis iustificati nu
in sanguine eius salui erimus p ipm ab ira Si em cu essemus inimici
reconciliati sumus deo p mortem filij eius Multomagis reconciliati salui
erimus in uita eius Hunc eundem qui assumptus passus est et effudit
sanguinem suu pro nobis Hunc xpm hunc filiu dei manifestissime annunciat
qui etiam surrexit et assumptus e in celo quodam modu ipe aut
aut xpus mortuus Hinc et resurrexit qui e in dextera dei Et uere
sitenter qm resurgens a mortuis iam non moritur mors illi em et
ipe p spm diuisiones malor et omem ipsor ostasiem diffe
sionis uolens abstidere aut que predicta sunt Si aut spūs eius qui su
scitauit ihm a mortuis habitat in nobis qui suscitauit xpm a mor

tus uiuificabit et mortalia corpora nra. Vnde est qđ nr̃ exclamat ad
eos qui nolunt audire qm̃ nolite excecare cordis et idem ihs̃ xp̃us filius dei
qui per passionem reconciliauit nos deo et suscepit a mortuis qui est
prin̄ et pr̄etus in om̃ibus qui rm̃ inquirebat qui cum
pateretur non ē minatus et cū tyrannidem patēt̃ cognoscebat precē pt ig̃
sceret hys qui se crucifixerant Ipē em̃ uere saluauit Ipse em̃ uerbū dei
Ipē omnipotentis a pr̄e xp̃us ihs̃ dns̃ me de eo q̃ defendt̃ ipm̃ spūs s ig.

Quem potuerunt dicere apli xp̃m defendisse m ihm aut illū sic
peruersum saluatorem nr̃m qui sit dissipationis aut illū qui ē ab in
uisibilibus m enim qui ē deminuti Iz nichil quidem tale neq̃ sen
serunt neq̃ dixerunt Si em̃ stulti essent dixissent utiq̃ Qđ aut erat h̃ et dixe
runt spm̃ dei simul columbam defendisse m eum hmor spm̃ de quo ab ysaia
dictū est Et requieuit super me spūs dei sicut prediximus et utiq̃ Spūs
dn̄i super me propter qđ unxit me Iste spūs de quo aut dns̃ Non em̃ vos
estis qui loquimini sed spūs patris vri qui loquitur in nobis Et utiq̃ po
testatem regenerationis et dn̄i dans discipulis dicebat eis Euntes do
centes omnes gentes baptizate eos In nomine patris et filij et spūs sti
Hunc em̃ promisit per prophetas effundere se in nouissimis temporibus
super seruos et ancillas ut prophetent Vnde et m filiū dei hominis fac
tum defendit cum ipso assuetus habitare in genere humano et rege
re in hoībus et habitare in plasmate dei Voluntatem patris operans
in ipis et renouans eos a uetustate in nouitate xp̃m Hunc spm̃ pet
David humano generi dicens et spm̃ principali confirma me Quem
et defendisse luras aut post assensum dn̄i super discipulos in penthecoste
habente potestatem omni gentili ad introitū ritte et apertōm nouū testamt
Vnde et omnibus linguis conspirantes hymnum dicebatur deo spūs ad vni
tatem redigente distantes tribus et principatus dom̃ gentili offerēte patri
Vnde et dns̃ pollicitus ē mittere se paracletū qui nos aptaret dō Sic
em̃ de arido tritico massa una fieri non potest sine humore neq̃ vnq̃
panis ptr̃ nr̃ nos multi unitatē xp̃o vnū fieri in xp̃o ihū poteramus
sine aqua que de celo est/ Et sicut arida terra si non prius humore
non fecundificat Sic et nos lignum aridum existentes p̃mum nequam fruc
tificare cepimus nutam sine supna voluntaria pluuia Corpora em̃ nra
plasmatū illam que ē ad mortem primi Adam ritute acceperunt Anime aut per
spm̃ Vnde et utraq̃ natura tu utiq̃ profecit in nitā dei misserante dno
nro samaritane puritatem que in uno uiro non mansit sed formata
ta ē in multis mulieribus et ostendente ei et polliciente aquā uiuā ut vl
tra nis non sitiret neq̃ occuparetur ad humectationem Aque laborose
habens in se potum salientem in uitam eternā qui dns̃ accipientes mu
nus a pr̄e ipso quoq̃ hys donauit qui ex ipso participantur in vnitatem
terram mittens spm̃ sanctū/ Hanc munera gram̃ pandens gedeon ille
israhelita quē elegit dns̃ ut saluaret ppl̃m israhel de potestate alie
nigenarū demonstrauit petrum et super uellus lanam in qđ tantū p̃m
hos fuerat quod erat typus ppli ueteris futuram ypheticans hor
ē non iam habituros vos a deo spm̃ sanctū Sanit ysaias aut Et nu

lubus mandabo ne pluant sup eam In oi aut terra fieri vorem qp
vietutis est spūs dei qui defendit m dnm Spūs consilij et mitutis Spūs
sticnie et pietatis et spūs timoris dei Quem ipm iterū dedit ecclie mittes
m terram paradisi vbi et dyabolum tanqm fulgur proiectū aut dns Qd
ppter nimis nobis vos dei ut non conburamur neq; mseruntiosi efficiam
Et ubi accusatorem habemus illic habeamus et paraclitū cōmēdate dno
spūi sancto suū hoiem qui mittat in latrones tm ipe misertus est Et
ligauit vulnera eius dans duo denaria regalia vt per spūm ymaginez
et misteiprom preis et filij actu pientes reuertisremus nob tradita denariu
multiplicatū dno adnumerantes spūm itaq; defendente sup predicta dispos
cōmē et filio dei vngento qui et verbum e preis veniente plenitudine te
poris nativitato ni homiē ppter hominem et omiē pm hominem dispositom
implente ihū xpo dno nro vno et eodem existente sicut et ipe dns testat
et apli confitentur et pphe annūciant mendaces ostense sunt omnis doctine
corid qui octonationes et quatrationes et putatinas adnumerauit et subdui
siones excogitauerunt qui spm quidem interemit Aliū aut xpm et aliū ihm
intelligunt et non vnū xpm sed plures fuisse docent et si multos vos dixe
rint Item ostendunt hunc quidem practi passe passionē Hunc aut impassi
bilem pseuerasse Et hunc quidem ostendisse m plezoma hunc aut m me
diotate remansisse et hunc quidem m minusibilibus et m nouabilibus epulari
et oblectari hunc aut assidere dnmizgo quatrumiē eū iudice Unde oportu
bit et te et omes qui intendit huic sceptrice et sollicit fuit p sua salute vti
fi audiunt foremseruis sermones eozo sancte subobedire Simplicia em loquentes
fidelibus sūt predixerunt no solum dissimulia sapiunt Uz et contrarria et per
omnia plena blasphemiis p quas inuitebunt eos qui p similitudinē verboz
dissimle affectiones eoz in se attrahunt sicut enim sunt quis aque mixti
Gypsum dans pzolacte seduxit p similitudinē colloris Sicut quida dixit,
sup ioz nobis de omnibus qui quomodolibz depravant que sunt dei et adulterant
veritatem dei lacte gypsum male ministrat Que causa sint vt verbū

dei caro fieret c. 20.

Ostensio manifeste qp m principio verbū existens apud deum per quem omnia facta sunt qui et semp adest
generi humano hunt m nouissimis temporibus secdm p sinitū te
pus a pte unitū suo plasmati passibilem hominē factū extulisse e oib contra
dicto dicentiū si ergo hunt natus non erat am xpus Ostendimus em qz
suo hunc cepit filius dei existere semper apud patrem Uz qui incarnatus et
homo factus longam homi expositom in se ipo recapitulauit m ppendio
nobis salutem prestans vt qd perdideramus in adam i e secdm ymaginē et simi
tudinē ce dei h m xpo ihū recuperemus quia non erat possibile eū hoiez
qui semel victus fuerat et elisus per inobedientiā replasmari et obtine
re premiū victorie Iterū aut impossibile erat ut saluū preiret qui sub pc
cato tenebrat breuiq; opatus e filius verbū dei existens a pte descendes
et dispensatorie cōsummans salutis nre qui recedere indubitant nos ad
hortans iterq; dixit Ne dixeris in corde tuo quis ascendit in celū hoc e
xpm deducere aut quis ascendit in abyssum hs e xpm a mortuis re
vocare / Denide minet qui si confitearis in ore tuo dnm ihm et credi

dicerus mortuo tuo quē deus ullum excitauit a mortuis saluus erit Et
carorū reddidit ppter quam cam her sent verbum dei dicens Jn hoc cū
xpūs et vixit et mortuus est et resurrexit ut vniuos et mortuoz dnetur
Et iterū ad Corinthios scribens ait Nos aut amicamus xpm ihm cru
cifixū et nfert calye benedictionis quē benedicemus Nonne cōicatio sāg
uinis xpi est Quis ē aut qui cōicauit nobis de esibus Oteū is qui ab illis
affigitur suzsum xpūs sup extensis lorcu-i-bus et fozmauit eozq matrem
An uō qui ex uirgine ē emanuel et butyrum et mel manducauit deq
aut ypheta et homo ē et quis togmostet eum Hic quidē a paulo amīca
batur Tradidi enī inquit vobis in primis quē xpūs mortuus ē p peccis
vestris sdm scripturas et quē sepultus ē et resurrexit tertia die sdm
scripturas Manifestū ē igitur quē paulus alterū xpm uestit nisi hūc so
lum qui et passus est et sepultus est et resurrexit qui et natus ē quē
et hominē dixit Cum et dixisset Si aut xpūs amīnatur quē a mor
tuis resurrexit Jnutilit cationē reddens mirabilis eius quē p hoiez
mozs et per hominē resurrectio mortuoz et vigz in passione dni med
et humanitate et mortificatione eius xpi vsus est nomine quēad modū
multo Nolo esse tua illum precedere pro quo xpūs mortuus ē Et itez nisi
aut in xpo vos qui aliqn huius longe facti estis ppter in sanguine xpi
Et iterū xpūs nos redemit de maledicto legis factus p nobis maledictū
Cum scriptum ē maledictus oīs qui pendet in ligno Et iterū et peccā
mus in tua sbentia fē ppter quē a xpo mortuus est Signficans
quē non xpūs impassibilis deffendit in ihm sed ipē ihūs tū erat passus
ē pro nobis Cum et distribuit et resurrexit Cum deffendit et esse
dit filius dei filius hominis factus quēadmodū et ipm nomen signficat
Jn xpi enī nomine subaudituz qui unxit et qui unctus est Et ipa unctio
in qua unctus est et unxit quidem pater Unctus ē uō filius in spū qui
ē unctio quēadmodum p ysaiam ait sermo Spūs dei super me ppter qđ
unxit me signficans et impiente premi et unctum filiū et unctorem qui est
spūs Et ipē ait dns manifestum eū fecit qui ē passus Cum enī interro
gasset discipulos quē me homines dicunt ee filiū hominis Petrus ū respō
disset Tu es xpūs filius dei et cum laudatus esset ab eo quē caro et
sanguis non revelauerit ei sed pater qui ē in celis manifestū quē filiū
hic ē xpūs filius dei vivi Ex eo enī inquit cepit demonstrare discipulis
quē oportebat illum Jhōsalimam ire et multa pati a sacerdotibus et re
probari et reumsigi et tertia die resurgere Ipē qui agnitus ē a xpo pe
trus Cui enim beatum dixit Cum pater ei revelauit filiū dei vivi
dixit semetipm oportere multa pati et reumsigi et timet petrū mitte
pruit sdm opinionē hominū putantem eū esse xpūm et passionē eius ad
uersantem et dixit discipulis Siquis vult post me venire neget se et
tollat crucem suam et sequatur me Qui enī voluit animā suā saluare p
det illam et qui eam perdiderit ppter me saluabit eam Hic enī xpūs
manifeste docebat ipse existens saluator eozq qui ppter suā confessionē in
mortem tradituri et perderent animas suas Si aut ipe non erat passu
rus sed auolaret a ihū qui adhortabatur discipulos tollē crucem

et sequm se quia ipe non tollebat sm ipos sed vel inquiebat dispositom pas-
siom Cum em non de aggressione superiorus verus dixit h' quadmodu
quidam audent exponere Sz de passione quam oportebat ulum pati et ip
sis discipulis eius futurum erat ut patetur intulit Quicq em salualut animam
suam perdet eam et qui perdiderit meam em Et qm passiui erant disci-
puli eius ppter eum dicebat iudeis Ecce mitto ad vos pphetas et sapientes
et doctores et ex his occidetis et crucifigetis Et dicebat ante diuers
et reges stabitis ppter me et ex uobis flagellabunt et interficient et p
sequentur a ciuitate in ciuitate Stabat igitur et eos qui pfectum passi
essent sciebat et illos qui flagellari et occidi haberent ppter eum uoluit
cruce Sz de passione quia passurus esset ipe prior post deinde discipuli eius
Erat ergo sermo eius adhortantis eos am illos Nolite timere eos qui
occidunt corpus animam aut non possunt occidere/ Timete aut magis eum
qui habet potestatem et corpus et animam mittere in gehennam et seruare eas
q essent ad eius confessionem Etenim ipe confessurus se promittebat coram
patre suo eos qui confitentur nomen suum coram hominibus negaturus aut eos
qui negarent eum et confessurus qui confunderentur confessione eius/ Et cum
hec ita se habeant adsanta temeritate progressi sunt quida ut etiam ma
trones sperenerent et nutriperent eos qui ppter dei confessionem occidebantur et
sustinent oia a dno predicta et sdm hoc annat vestigia assequu passiois
dni passibiles martires facti sunt qd et comedmus ipsi martiribus Cui
enim inquiritur sanguis eorum et gliam consequunt[2] tunc a xpo confiten
dentur omnes qui ignorauerunt esse martires/ Ex hoc aut qd dns in
cruce dixerit pater dimitte eis non em sciunt quid faciunt Longanimi
tatis et patientia et mia et bonitas xpi ostenditur ut ipe et patet et[2]
et ipe excusaret eos qui se male tractassent Verbum enim dei ipse vob
dixit Diligite inimicos vros et orate pro eis qui vos oderunt ipse h'
fecit in cruce Jn tanta diligens humanam genus ut etiam pro hoc qui
se interficerant postularet Si quis aut q. diuq existentium iudeorum de
hoc factum mutetur mutentur multo meliores et patientiores et verebo
nus qui in multitudinibus ipis et plagis et ceteris que in eis commiserunt
beneficium e Vtet meminerit e in se commisse malitie eo qui audiunt Ver
bum mutuum neq obprium passus e Hoc aut et illud cognouit qui
dixit enim putabitur passim Si em non uere passus e nullu gra ei
ni nulla fuit passio Et nos tum nisperemus vere pati seducens hi
debitus et adhortans nos vapulare et alteram prebere maxillam Si ipe
aliud non prefert in ueritate passus est quadmodu illos seduxit ut
videretur eius ipse sed qd non erat et nos seduxit adhortans pferre
ea que ipe non ptulit Exemplus aut et sup magistrum dni patim[2] et su
stinemus que neq passus e neq sustinuit mgis Sz qm solus uere mise
dius me et bonus uere filius dei et patiens verbum dei preis filius hoc
facto luctatus e et uicit Erat em ho pro pribus tentans et p obau
dientiam mobaudientia pdiuens alligauit eum fortem et soluit inse
mos et salutem donauit plasmati suo descendes p otum et j Cruce
m alio Est em prussimus Adiuuis eos qui dicit eum ex Joseph gnatum

xpi

Rbesis aut Qui nudē tantū hominē eū dicunt ex Joseph ge
nerationē pcedentē ni secundū tpa prestīme mō abundantie morū²
mundū gnctū verbū dei patris neq; per filiū pficiente hbertate
quēad modū ipe aut Si filius vos manumiserit vere liberi eritis
Ignorantes aut eum qui ex virgine est eum amirl pruantur munō eius qđ
est vita eterna Non cōprehendentes aut verbum incorruptionis pcedentē in
carne mortali et sunt debitores mortis aut dōm iuste nō acquirentes Ad
quos verbum aut filiū mundi grauē enarrans Ego dixi dij estis et filij
excelsi omes Vos aut sicut homines moriemini Ad eos indubitate dicit
Qui non cōprehendit mundus adoptionē Si contempnit incarnationē primo
genitorū verbi dei fraudantes homīes ab ea extensione que ē ad dnm
et ingrati existentes verbo dei Qui incarnatus est ppter ipos ppter hō
em verbum dei homo qui filius dei ē filius hoīs factus ē ut verbo dei
vt adoptionē propiens fiat filius dei Non em potestatis alter incorruptela
et immortalitatem adipisci nisi admisti fuissemus incorruptele et īmorta
litati Quēad modū aut admisti possemus nisi incorruptela et īmorta
litas facta fuisset id qđ nos ut absorberetur id qđ erat corruptibile ab
incorruptela Et qđ erat mortale ab immortalitate vt filiorū adoptionē
propereremus et ppter generationē eius qui enarrabit qui homo ē et quis
cognouit enim Cognouit aut illum is qui pater qui in celis est Reuelauit
vt intelligat qui is qui non voluntate carnis neq; voluntate viri natus
est filius hominis hic ē xpus filius dei vivi Qui em nemo in toto ex
filijs ad deus appellatus sed eū aut dns nominatur ex scripturis de
monstrauit qui ipe ppter preter omes qui fuerūt tur homines deus et
dns et rex eternus et vnigenitus et verbum incarnatum predicatū et
a ppbis omnibus et apls et ab ipo spū adest videre omnibus qui vel modi
cam de veritate attigerint Per aut non testificarentur scripture de eo si
similit' ut omis homo tantū fuisset Si qui pclarum ppter omes huius
se eam que ē ab altissimo pē grembiam pclara aut functus est et ea
ē ex virgine generatione vteaq; scripture divine de eo testificantur Et
qui homo moderatus et passibilis et sup pullū asine sedens recto et
felle potatus et spernebatur in populo et vsq; ad morte despendit Et
qui dns sanctus et mirabilis consiliarius et deus fortis
sup nubes nemeus vinisq; iudex omia de eo scripture prophetabant
Venit em homo erat ut temptaretur ste et verbū ut glorificaretur Rege
stente quidē verbo vt posset temptari et honorari et regnasti et mo
ri Absorto aut homine in eo qp vivit et sustinet et surgit et assumit²
Hic igitur filius dei dns nr verbum existens pris et filius hoīs qui ex
maria que ex hominibus habebat germen que et ipa erat hō habuit sm
hominem generationē factus est filius hominis ppter h' et ipe dns dedit
nobis signū in profundū in altitudinē de sursum qm non possibilauit ho
mina nr spūs in virgine pregnante fieri posse que erat vnigeno et pure
filiū et huic partū ee dm nobiscū et descendere ē ea que sunt deorsū terre
que querere omem que perierat qđ quidē erat ppriū ipius plasma et asce
dere in altitudinē offerentem et cōmendantem pri eū hominē q' suat

mnentus p̄ mrtaꝫ resurrectionis hoīs mſemetipo fanens vt quēadmō
corpus resurgeret a mortuis ſit et reliquū corpus hoīs qui mnentiz
in fide impleto tempore condempnationis eius que erat potez mobaudie
tiam resurgat p̄ compagines et connūtiones tales testens et ꝙfirmatū in
argumentuz dei Vnequeq; membrorū habente gratiam et aptam in
tempore posterū Multe em mansiones apud p̄rem q̄m et multi mēb̄
in corpore/ Cauze magnanimi fiut deꝰ in mobaudia hoīb̄ c 22

exij

Quagnamnus igitur fiut deus deficiente homine eam que p̄ verbuz
esset victoriaz reddendam ei precedens tū em ꝓfitebatur pretuꝰ
in hemitate benignitate dei et magnificentissima ostendebat vir
tutem et ⁊ Require malo Sicut em patienter fuit et ab initio fuisset pa/ fuit
tiens deus hoīem absqꝫ magna retro qui fiut p̄ uaricationis nō ut ab
sortus in totum periret Sed p̄ stituens et preparans admūitionē salutis q̄
facta ē a verbo per signū ione hyb qui eandem cum Jona de deo similam
habuerunt et confessi sicut et dixerūt Serunb dn̄i ego sum et dn̄m dei
celi ego tolo qui fecit mare et aridam vt mſepabilem hō a deo prepiens sa
lutem Resurgat a mortuis et glorificet dn̄m et eam que a Jona ꝓpheta est
dictat uocem clamani ad dn̄m deū meū in tribulatione mea et exaudiuit me
de ventre inferi et semp p̄manebat gl̄ificans deū et sine intermissione gratiaꝫ
referens p̄ro ei salute qui constitutus ē ab eo vt nō glorietur in cōspectu dn̄i
omnis caro Per vnqm de deo contrariū sensum accipiat homo ꝓpria nāli
arbitrans ea recta se esse mortaptelam et non tenens veritatem in ani sui
p̄filio iactaretur quā naturaliter similis esset deo ingratus em magis ei q̄
ei fecerat prepiens et dilectorē quā habebat deus in hoīe obstabat et
execrabat sensum sicut non ad sentiendū qd̄ sit de deo digni comparans et
equalem se indicans deo/ Het ergo fiut magnanimitas dei vt p̄ diuina
p̄transiens homo et mortū agnitorē prepiens de hmr vemens ad vestis
tutionē que ē a mortuis et experimento discens vnde liberatus ē semp ipse
existat dn̄o murmur mortaptele consentiat ab eo ut plus diligeret eū Cui
em plus dimittitur plus diligit Cognoscit aut semetipm qm̄ mortalis
et infirmus ē Intelligat aut et deū qm̄ in tanta mortalis et potens
ē vt et mortali immortalitate et temporali eternitatem donet Intelligat
aut et reliquas virtutes dei Omnib̄ in semetipm ostensas p̄ quas edoctꝫ
sentiat de deo quantus ē deus Illa em hoīb̄ deus Operationes vō dei et oīs
sapientie eius et virtutis receptatuli homo que ad modū medicī in hybꝫ
egregiant probatur et sit deus in hoībus manifestatur Quapp̄e et paulꝰ
ait Concluſit aut deus oīa in incredulitate vt omniz misereat non de spi
talibus combus dicens hoc sed de homīe qui fiut mobaudiens dō/ et p̄
certus de immortalitate de hmr miam consecutus ē p̄fectū dei eam q̄ est p̄
ipm̄ prepiens ad optionē Hic em tenens sine inflatione et iactantia vera
gl̄iam de hyb que facta sunt et de eo qui fecit qui ē potentissimꝰ omniz
deus quiqz omibus ut sint p̄stitit et manēb̄ in ductione eius et subiec
tione et gratiaꝫ actione maiorē adeo gl̄iam propiet puericq dei cōsilius
fiat eius qui p̄ro eo mortuus est qm̄ et ipē in similitudine carnis peccati
facti ē vt condempnaret p̄ctm erga qui condempnatū precederet illud ext

rationem prouocaret aut in similitudinem sua hominem, uinitore aut ei assignis
deo et in patriam imponens regulam ad videndum dm et tapete primum donauis
verbum dei quod habitat in homine et filius hominis factus est vt assuesceret
hominem timere deum et assuesceret deum habitare in homine h'm plantu prius
ipse h' ergo signu salutis mee eum qui ex virgine emanuel est ipse dns qui
ipse dns erat qui saluabat eos qua ipse metipos non habebant saluari et ipse
hor paulus infirmitatem hominis assumens aut Heu enim qui non habitat
in carne mea bonu significans qui non a nobis sed a deo e bonu salutis mee
Et iterum miser ego homo quis liberabit me de corpore mortis huius de
inde infert liberatorem gratia ihu xpi dn nr Hor aut ydem et ysaias
Confortamini inquit manus resolute et genua debilia adhortamini pusil-
lanimes sensu confortamini ne timeatis ecce deus nr iudicium retribuit
et retributurus e ipe venet et saluabit nos hor qui non a nobis sed a
dei adiuncto habuimus saluari et j. quere in alio Rursus qui ho nosq ho
Ostenso igitur hor manifeste conuincuntur omes qui ab eo sunt et grece
tes adam quasi magnu aliquid laturentur/ Nulle no soluetur quato magis
michil profitiant qui ad modu et serpens michil profuit dissuadens hoi
qd cum transgressorem ostendit. murmuris et murmur apostasie sue hns hostes
dm aut non nocuit Sic et hij qui contradicunt saluti ade michil profuit
Nisi hor ip semetipos hereticos et apostatas fecerit veritatis et aduersatos
se serpentis et mortis ostendunt/ Adiuua eos qui existimaq; ea salua fauit r &c vel.

Gradiens igit omnibus qui nephandas mouerunt simas de factore et
plasmatore nostro quiet hinc mundum fabricatus est sicut que a
nullo deus non est et ipis ostensionibus euersis hyis qui de fabrica dm
nri et de dispositione quam fecit ppter hominem sui falsa docuit/ Et j
quere in alio/predicatione aut Quadmodu sim sua regula qui a valetino
Et iterum factore et fabricatore sunt ex veritatem ostenduntur r &c
factorem huius humanitatis bonu ostendit bonu aut inquit de quo
nulla umquam nascitur mundia Hor mirum et cum fabricatorem mun-
di constituens bonitatem dei sed non ignorantia Nec eorum qui errauit
Nec de hyis fleuit Nec merorem plorante et lamentante Nec alium dm
vel poetam Juste aut eos mater plangeret et taliu excogitatores et admi-
tores Digna enim commentati sunt in tapeta sua qui mater ipsorum exple-
mentum e hoc est exterminium dei agnitum et collectu eorum abortio facta e
informis et sine specie Nichil enim de veritate apprehendit mirum et i
umbram umbra dedit Nauia enim detenta ipsorum et intenebrata et
horis eam no permisit intrare in plerooma Non enim recepit eos spus
in refrigerium Pater enim ipsorum ignorantia generans mortis passione i eis
opatus est Het no nos diffamamus sed ipi confirmant ipi docent gtiam
in ipis altum sentiri de mre quam sine pre dicunt genitam hor e sine do
feminu a femina/ qd e ex errantia concepta Nos aut piramus no pstare
tare eos in fouea quam ipi foderunt Sz segregati ab huius mre et exire
a brytho et absistere a matrio et umbram derelinquere et legitime eos gene
rari comissos ad cognitionem dei et formari xpm in eis et roborari eos fabrica
torem et factorem huius humanitatis solum verum deum et dnm omnium hor

p'dicatione aut
vel

ſtrumur de illis utilibus eos diligentes quā ipſi ſemetipſos putant diligere
Que em̄ ē a nobis dilectio tunc ſit vera ſalutaris eſt eis. Siquidem eam re
ſpuant. Eſt em̄ auſtō medicamentum ſumptus aſſumentibus impetrabile ac ſup
fluam nutrientis tantum Elatorū em̄ illorum et inflatorū euacuat qua
propter temptantes oī uirtute manū porrigere eis non tardabit nos pre
cogitamus aut ſuper hec que dicta ſunt in ſequenti libro dīm ſermonem
inferere Si quos ex hijs per ipam xpi dotrinā cōuincentes ſuadere poſſi
meſſare ab eiuſmodi errore et abſiſtere ab ea blaſphemia que ē in ſubſtitato
rem ipſorum qui et plus eſt deus et pater dīn mei ihū xpi /

Explicit Liber tertius

Hec sunt inquisitio libri generationis et excursionis falsi agnitionis.

i. Ostensio q dns deum solum et primum colendum nostrebat

ii. Quo de eo quod sit confitebor tibi pater domine celi et terre

iii. Ostensio q per moysen legis datio sermones sunt xpi

iiii. Exposito parabole diuitis et pauperis lazari

v. Ostensio qm celum quidem et terra transiet dns autem qui ea condidit manet in eternum et ipse e pater dni mei

vi. Que est causa q celu et terra trans iet

vii. Quare relicta e Jerosolima

viii. Ostensio q temporalis lex data est

viiii. Qm xpus est qui sup indicat die illud etiam ardentem

x. Ostensio eundem deum et presentia et eterna fecisse

xi. Quemadmodu dns ea qui de turbo lentis e ad moysem confitetur esse deum venientem

xii. Qm abraham indit xpm

xiii. Qm una et eadem abrahe fides et mea

xiiii. Quod e q nemo cognoscit patrem nisi filius et q quos ocasiones re uelat filius patrem

xv. Quemadmodu abraha a turbo dicitur e

xvi. Quemadmodu promissio quia promisit deus abrahe xpus perfecit

xvii. Quare uideri abstinuerunt a deo

xviii. Ostensio qm abraham hereditate possidebit regnu celorum

xix. Qm dns sabbatis ruinam sibi legem faciebat

xx. Qm non contra legem faciebant discipuli dm sabbatis spicas legentes. et qm leuite omis discipli dm

xxi. Ostensio omnis et eusde subesse ea que sdm legem sunt et ea que sdm euangelium Et quemadmodu nouu testamentu predictu e a prophetis passim

xxii. Quod e plus qm templum et plus qm Salomon

xxiii. Quemadmodu moyses aduentum xpi significauit et tempus passionis et locum in quo passus est

xxiiii. Qm et prophete et mysteria ante aduentum cognouerunt aduentum eius

xxv. Quemadmodum sermones traduce contra ea erant legi que data e p moysen

xxvi. De pharisayca lege que sunt particularia precepta et que catholica

xxvii. Quemadmodu dns que de lege comprehendebantur super extendit disciplinis non dissoluit et sdm quod plus habundat iustitia nra qm scribaru et pharisayoru

xxviii. Quare sint deus hominem et patres elegit et nos uocauit et qui prestat ea que est ad dm seruitus et que talis lex populo data est

xxix. Quemadmodum in populo prue et in ecclia quedam precepta ppter duritia et mobi audientia hominu data sunt

xxx. Quare circumcisio data e populo et observatio sabbatoru et qua habent ea capitulatim

xxxi. In quo differt decalogus a ceteris preceptis

xxxii. Ostensio qm no ppter se uult indigens deus de seruitute illoru sed utilitatem precepit legem Quod enim requirat ab homine deus nullius indigens

xxxiii. Quemadmodu nom dni ihu xpi ppriu patris ostenditur

xxxiiii. De sacrificiis et oblationibus et qui sint qui in ueritate offerunt

xxxv. Quod typum amplectebat ppheta

quēadmodū et p actus prophē preo phetabant futura

xxxiv ¶ Quēadmodū inuestigabilis et incomprehensibilis ostenditur Jb q' habent que sim nos ē condidit terra huiam

xxxvij ¶ Sedm quid notus deus et qd ipē pater conditor oīm̄ per suas manus formauit hominem

xxxviij ¶ Quēadmodum ab abraham p̄figurabatur fides nr̄a et que ē expositio eorum q' facta sunt a patrib;

xxxix ¶ Quare lauit pedes discipulorū suoꝝ dñs et quare distribentibz et q ipē similiter deus an oēs essē ditur/

xl. ¶ De eo qd ait non vos laborastis alij laborauerunt et vos in laborem eorum introistis

xli ¶ Quare paulus dixit se plus q̄m̄ oīmes laborasse

xlij ¶ Quēadmodū in cenā nr̄am̄ et prepūno et fide vnus p̄ ostendī

xliij. ¶ Quid est thesaurus absconditus in agro et q̄ sola ecclia recte legat. strepturas.

xliiij ¶ De pleris ministr̄

xlv ¶ Quibus doctoribus vtendū est de hijs p̄cib; q' ab antiquis gestis

xlvj ¶ De transgressione populi

xlvij ¶ Ostensio q̄ vnū et id ipm̄ sit verbum dei dispositor nr̄i et nr̄or

xlviij ¶ Sedm̄ quid mdicant coꝝ phara oīs et ministrorū eius

xlix ¶ Quare sm̄ mussū dei vasa ab egyptijs sumpsit populus in exodo et ex ipis tabernaculū in heremo fabricabant/

l ¶ Quēadmodū vnū et eadē ppti p fectio ex egypto et ecclie ex gentibus ostenditur

li ¶ Ostensio generationis loth ex fluabus suis

lij ¶ Ostensio vnū et eiusdem ē dei p̄cem et non ulterum

liij ¶ Quis ē spūalis discipulus q' mdicat quidem oīmes Jp̄e aūt a nemine mdicatur et qui sint qui mdicantur

liiij ¶ Quēadmodū mdicabit̄ gentes

lv ¶ Quēadmodū mdicabitur mdi

lvi ¶ Ostensio q̄m̄ duos adventus xpi pphete annūiauerunt

lvij ¶ Quēadmodū mdicabitur qui a mazmone sunt

lviij ¶ Quēadmodū mdicabitur qui a valentino et reliqu ignostur

lix ¶ Quēadmodū mdicabitur ebionite // ¶ Quēadmodū mdicabit̄ q' putative dñi dñm

lx ¶ Quēadmodū mdicabitur pseudo // manifestū prophete

lxi ¶ Quēadmodū mdicabitur qui spūs mata opantur et oīb; qui segregantur ab ecclia

lxij ¶ Quēadmodū eccā consistit et q' est ecclīastica

lxiij ¶ Ostensio q̄d ecclia non tantū p̄fecta habeat dilectionē Jh̄u q̄m̄ et spūs dei sup eam requiescit

lxiiij ¶ Jh̄s ab vno et eodem deo pphē et xp̄s

lxv ¶ Quo pphete oīa p̄dixerunt q̄ntū xp̄s operatus est

lxvj ¶ Quē pphete membra xpi sunt et quēadmodū vnusquisq; eoꝝ sibi q̄d erat membrū sedm̄ hor et pphetauit et q̄m̄ oīa que pphē predixerat xp̄s implent

lxvij ¶ Adnexius eos qui dicunt quod nouū vetus attulit xp̄s

lxviij ¶ Adnexius eos qui dicunt que dam a semetipsa dixisse pphetas quedam vō a mundi fabricatore

lxix. ¶ Quēadmodū de hisdem ipis dictis discrepant a semetipis

Ostensio de dñi sermonibz confitentis se a deo p̄e missum aq' et pphete venerunt et p̄cēs electe sunt

lxx ¶ Ostensio q̄ homo liber sit et sue potestatis ad hoc ut ab se

lxxxij eligere possit meliora nisi ḡra

¶ Ostensio q̄ nō natura quidam bo
mi sint quidam vō mali et q̄ m
hominis electione sit bonū

lxxxiij ¶ Que cū fierent q̄ nō ab initio
perfectus factus est homo

lxxxiiij ¶ Et sedm̄ q̄ omnia q̄ facta sunt
indiget perfecto et vnde ē indige
tia

lxxxv ¶ Quod ē qđ a paulo dictum est
Iam vobis potum dedi non escam

lxxxvi ¶ Que est ageritio boni et mali et
q̄ ad medium homo cū meditatio
dens fuisset et mutauit deus per
dictam audientiā melioꝛē fieri
hominē

lxxxvij ¶ Quod ē qđ a prophetā dictū est
Ego deus reuelans faciens pacē
et condens mala

lxxxviij ¶ Ostensio q̄m non alius est q̄ui
requirit dat petit alius aut q̄i
gnem preparauit deus

lxxxix ¶ Quare angeli diaboli et filij ne
quā dicti sint

xc ¶ Et illi et obquam tāmi gregemes
vipar q̄ non obaudiunt euāgelio

¶ Et j. Quere in alio huius libri

Rpsus aut verbum suu solus cognoscit pater vtraq; aut hec
et sic se habere manifestant dns Et ppter hoc filius revelat
agnitom pateis per suum manifestatom Agnitio em preis est
filij manifestatio Omnia p verbum manifestantur vt ergo cogno
scremus qui qui advenit filius ipe est qui agnitom em preis fuit rede
hbus sibi dicebat discipulis Nemo cognoscit prem nisi filius neq; filiu
nisi pater et quibuscumq; filius revelaverit docens senectipm et prem sit
est uti alterum non recipimus prem nisi eu qui a filio revelatur hic e aut
fabricator reli et terre que ad medu ex sermonibus eius ostenditur Et no
bis qui a marcione vel a valentino aut basilide aut carpocrate aut symone
aut a reliquis falso cognomine gnosticis adinventus e falsius pater Nemo
em ullorum filius dei sed xpus ihus dns non adversum que et confessu
exercent discipuli Nam magnu din audentes amittere debent aut in
senectipo audire quemadmodum em ignotus qui ab ipis cognoscitur Et dicq;
em vel a patre cognoscitur non e magnu Dns aut non in totum no
posse cognosci et prem et filiu dixit Ceterum supervacuo hisset adiectus
eius Cum em hec venebat an uti diceret nobis Nolite querere dm
Ingnotus est em et no inquietis eum Quemadmodu et xpm combus
eorum dixisse memoratur hy qui sunt a valentino Sed hoc quide vanu e
Et dominus aut dns quin din sine nemo possit nisi deo docente hoc est sine
deo non cognosci dm hoc ipm aut cognoscebat voluntate esse preis cog
noscunt em eum quibuscumq; revelaverit filius et ad hoc filius revela
vit prem ut per eu ombus manifestetur vt hy quidem qui credunt ei
uti misereatur eis et eternu refrigeriu recipiant Credere aut ei e
facere eius voluntatem Eos aut qui credunt et ppter hoc fugiunt lumen
eius in tenebras quas ipi sibi elegerunt iuste recludet et j. querere i alio
Omnibus igit

Indicabat em semen eius dns solvens a vinculis et admonens ad
salutem quemadmodum fecit in mulere que ab eo curata e manifeste
dicens hys qui non simplem abrahe habebant fidem hypocrite
unusquisq; vrm die sabbatorum bouem suu uel asinu non solvit et ducit
et adaquat hanc aut cum sit filia abrahe quam alligavit satanas xviij
annis non oportuerat solvi ab hoc vinculo in die sabbatoz Manifestu
igitur qm eos qui simlit ut abrahe credebant ei solvit et vivificavit
nichil extra legem faciens curans in die sabbatorum et j. Querere i alio
Non em prohibebat

Et Jeremias aut Cetre disponam inquit testamtu novu no quemad
modum disposui patribus vestris in monte horeb Utraq; aut te
stamenta unius et idem patre familias produxit verbu dei dns ne ihs
xpus qui et abrahe et moysi conlocutus e nobis in novitate vestitu lib
tatem et multiplicavit eam que ab ipo e greca et j. Querere i alio plus
est em //

Si aut hoc e prophetare altu ad mirere prem pter eu qui ab initio

aūnciatus est et reuersus Et reuersus ſtdm eū qui putatur ſtdm eos in
uentos esse alterum tertio aduenīte et erit erit profectus et tertio quarto
Et ab hoc reuersus altm et alterū et ſtr semper putans proficere talis se
suis numqū stabit in uno dō Expulsus eīm ab eo qui est et reuersus re
trorsus quæret quidem semper mucmet aūt mingm dēum Sed semp mō
prehensibilitatis profundo natabit Nisi per pnam conuersus Unde et
abiectus erat reuertatur dū prem demmzgnum confitens et recedēs
qui a lege et prophetis amūciatus est qui a xpō testificatus e quēadmod
ipe ait ad eos qui accusabant eius discipulos q non seruarent traditiom se
niom / Quare uos seruastis pceptum dm. ppter traditiom uram dns
eīm dixit honora patrem et mrem Et qui maledixerit patre aut ma
tre morte moriatur Et iterum ſtb aut eis Et seruastis esse sermonē
dei ppter traditiom vestram Manifestissime prem et dmm confitens x
eum qui in lege dixit Honora prem et mrem ut tibi bene sit vbm
eum dei confessive est legis pceptū uerax deus et nemine altm deū
appellauit qm suū prem Et j. Quere in alio in xxiij capō Bene
igitur et Johannes / Audite vocem meam et ero vr deus et vos eri
tis populus meus et ambulate in oībus viis meis quēcq pceperō vo
bis ut bene sit vobis Et non obaudierūt neq intenderunt sed ambula
uerunt in cogitationibus cordis malicie sue et facti sunt retrorsus et
non ad priora Et iterū per eūdē ipm dicens Hz in hoc gloriet qui
gloriatur intelligere et scire qm ego sum dns qui facio miam et iusti
am et iudicium in terra Iustitia qm in his voluntas mea est dicit dns
sed non in sacrificiis neq in holocaustomatibus neq in oblationibus
Non eīm principaliter hec sed p̄ns consequentiaz et ppter predictū causā
habuit populus sicut iterū ysaias dicit ait Non mihi oues holocausto
matis tui neq in sacrificiis tuis / clarificasti me Non seruisti mihi in sa
crificiis neq aliquid laboriose fecisti in thymiz neq mercatus es mihi ar
gento mensim / Neq adipem sacrificiorū tuorū contriuisti Hz in peccatis
tuis et iniquitatibus tuis ante mihi fecisti / Et j. quere in alio .

Super quib igitur aut

Adhuc te loquente dicam Ecce adsum Et zacharias in xij
pphetis significauit eis voluntatem dei aut / Hec dicit dns omipotēs
Judicium iustū iudicate / pietatem et miam fratre vnusquisq ad proxim suū
Viduam et orphanū pselytum et pauperem nolite opprimere et vnusquisq
q malicie suis sui non reminiscatur in corde suo Et iterū hij sunt igit
sermones quos facietis Loquimini veritatem vnusquisq ad proximū
suū et iudicium pacificum iudicate in portis vestris / et vnusquisq ma
liciā suis sui non cogitet in corde suo et iuramentū falsum nō diligite
ait qm hec omnia odi dicit dns omipotēs Et dauid similit Qs
e inquit homo qui vult vitā et amat videre dies bonos Cohibe lin
guam tuam a malo et labia tua ne loquant dolū declina
a malo et fac bonū Inquire pacem et psequere eam Et j. que in alio
Ex quibus oībus manifestū

Hic c defectus

Hic ē defectus

primo psalmo dicens ita Immo terram tu fundasti dne et opera manuū tuarum sunt celi Ipi peribunt tu aut pseuerabis et omnes sicut vestimentum veterascent Et sicut opertoriū mutabis eos et mutabuntur Tu aut idem ipse es et anni tui non deficient Filij seruorū eoꝝ habitabunt et semen eoꝝ in seculum dirigetur Quamuis aut ostendens q sint que pereunt et quis ē qui semper pseuerat deus tam seruis suis Et ysaias similit' allegat mittit oculos meos in celum et attendite in terram deorsum quia celum sicut fumus confirmatū est terra aut sicut vestimētum veterascet Qui aut inhabitant in eis quemadmodū hec morientur salutare aut meū in seculū erit Justicia aut mea non deficiet // Quare relicta ē Jherosolima c 1

Adhuc et de ihelm et de deo audent dicere quia si esset magni regis ciuitas non derelinqueretur Simile aut ē dicere Si quis diceret quia si esset stipula cōdicio dei nunquā a seculo derelinqueretur Et sacramenta omnia a deo facta essent nunquā ab ortis desinerent Quē ad modū aut hec non ppter se primo patuere facta sunt sed propter recipientem in eis seculum quo maiora facto et ablato derelinquūtur et emedio auferuntur que ia non sunt utilia ad seculi statum sic et Jherosolima que ingrum in se seminibus portauerat in q° domitus ē homo qui antea non subiiciebatur deo tui mores regnabat et domitus habilis factus est ad libertatem aduemente seculo libertatis et auctore et demisso et inhorreū adportato et ab his qui seculi statum possint in oīm domo dissemmato quē ad modū ysaias ait filij Jacob germinabunt et florebit israhel et seculum eius adimplebitur omnia terra In omnia enim terra seculi dissēminato merito derelicta est et de medio ablata est que aliquā quidem seculi statum erat bene Ex qua enim ꝑm rationem xpus seculi status ē et apli Sunt autem iam vtiles non ē ad seculi statum Quemadmodū enim temporale in horreū habent nec ē eis et finem habere talem //

Quoniam / Ostensio q̄ temporalis lex data est c 8

Quigitur a moyse lex inchoata consequenter in Johanne desiit et adimpletionem eius aduenerat xpus et ppter hoc lex et prophete apud eos usq ad Johem et Jherusalem Itaq inchoans a domo et adimplens tempora sua legislationis finem oportuit habere manifestato nouo testamento Omnia enim mensura et ordine deus fecit et nichil non mensura apud eum quia nec mundus positus et bene qui dixit ipm immensi premi filio mensuratum · mensura enim pater filius quia et capit eum Quia at temporalis creatura rerum administratio ysaias ait derelinquetur filia Syon sicut casa in vinea et velut custodiatium in cucumerario Cum aut hec derelinquetur folia sola que iam seculi statu non possint et quod de Jherusalem dictum est quia quidem et figuram medii demisi oportebat pterire aduenente tempore pteritionis ut seculum quidem in horreum colligatur pales aut derelicte comburantur dies enim dni quasi clibanus ardens et erunt stipula omnis peccatores qui fecerit impia et comburet eos dies ueniens Ostensio quia xps ē qui supueniet die velut clibanus ardens c 9

Quis ē aūt hui⁹ dieī qui talem mportat diem Johannes baptizator
significat dicens de xpō Ipse vos baptizabit in spiritu sco et igne pala
bulū in manu eius ad emundandam aream suam et frumentū cōgre
gabit in horreū palleas aūt comburet igne inextinguibili No
n̄ alius est qui frumentū facit et alius qui palleas sed unus et idē
iudicans ea hoc ē separans Nā frumentū quidem et palee i animalia
et rōnabilia existentia naturaliē pallea alia facta sunt hō vō rōnabilis
et p̄ hoc simulis deo liber in arbitrio factus et sue potestatis Ipse sibi ra ē
vt aliqū quidem frumentū aliqū aūt palea fiat qui ꝑpter et iuste cōdēp
nabitur qui rōnabilis factus amisit veā rationē et irrōnabilē unus
aduersatus ē iustitie dei tradens se oī terreno spū et oībus seruis dō
luptatibus quēadmodū ꝓpheta ait homo cū in honore esset nō intellexit
cōparatus ē iumentis insipientibus et similis factus ē illis / Ostēsio

Unus igit̄ et idem deus eundē deū et p̄ūm et eternā se esse ℣ 10
qui plurat telum quēadmodum libellum et renouat faciē terre q̄
temporalia fecit ꝑpter hominem ut maneresthens in eis seruaret
immortalitatem et qui eterna sup̄ dat ꝑpter suam benignitatē vt osten
dat sēctis supuementibus inenarrabiles diuinas benignitatis sue Na
lege et prophetis annūciatus est quem xpm̄ suū p̄ceptis confessus est
Ipse ē aūt fabricator Et ipse ē qui super omnia ē deus quēadmodū ysaias
ait Ego testis dicit dns deus et puer quē elegi vt cognoscatis quia ego
sum et ante me non fuit alius deus et post me non erit Ego sum
deus et non ē absq̄ me saluator amicitia et saluaui Et iterū Ego sū
deus primus et super ventura ego sum · neq̄ enī vane neq̄ elate neq̄
gloriando dicit hoc Nā q̄ impossibile erat sine deo discere deum p̄bu
sum docet homines sese deum Hinc igitur qui nescit hoc et ꝑpter ho
altercū aduersē p̄ceptū putant iuste quis dicat creatis nescientes scrip
turas neq̄ iustitiam dei Cūēadmodū dns eis qui de rubo locutus ē ad

Dus eos me et mgre in ea visione moysen ostite⁹ ē deū bruēntū ℣ 11
quia habuit ad sadducos qui dicunt resurrectionē non esse et ꝑpter
hoc nhonorantes deū atq̄ legi detrahentes et resurrectionē osten
dit et dns manifestauit dicens eis creatis nescientes scripturas neq̄
virtutem dei de resurrectione enī inquit mortuos Non legistis quid dic
tum ē a deo dicente Ego sum deus abraham et ysaac et deus Jacob et adiecit
non ē deus mortuorum sed viuentium omnes enī viuunt p hoc utiq̄ mā
festum erat quia is qui de rubo locutus est moysi et manifestauit se esse
patrē deum hui⁹ ē viuentium deus Unus enī ē unusq̄ deus nisi qui ē deq
super que non est alius deus que et dam el ꝓpheta tu dixisset ei ryeq
persarum rex quare non adoras bel annūciauit dicens qm̄ non colo ydola
manufacta sed unū deum qui constituit celum et terram et hīt oīb⁹ ho
minibus diuinorem Iterū dixit dns deū meū adorabo qm̄ hui⁹ ē deus unus
Cum igitur a ꝓphetis adorabatur deus unus hui⁹ ē unus deus et
verbū eius qui et locutus ē moysi qui et traditus redarguit qui et de
sinecratōm et deum ostendit Si enī deus mortuorū non est ꝑ unusq̄

hic aut dormientiū patrum deus dictus est nidubitate viuunt deo et nō pe
unt cum sint filij resurrectionis resurrectio aut ipē dns est quēadmodū
ipe ait Ego sum resurrectio et vita proch aut eius filij dicti ē eni a pro
pheta pro patribus tuis facti sunt tibi filij tui ipē igitur xpus sū pre vi
uorū et deus qui et loquutus est moysi qui et patribus manifestatus est

xij

Q Hor ipum dolens dicebat Qm abraham vidit xpm r. 12
Judeus abraham pe nē exultauit vt uideret diem meū et vidit
et gauisus est Quid enī credidit abraham deo et deputatū ē
ei ad iustitiam primū quidem qm ipe ē factorum celi et terre solus deus
Deinde qm faciet semen eius quasi stellas celi hoc est qd a paulo dicitur
quēad modū luminaria in mundo Juste igitur dereliquens terrenā rog
nationē omnē sequebatur verbum dei cum verbo pegrinans ut ei verbo nō
tardet // Qm vna et eadem abrahe fides et mea r. xiij

r. xiij

Ipse autem et apli et abraham genus habentes derelinquentes na
turalem et paternum sequentur verbum dei Juste aut et nob caue
fidem acquirentes quā habuit abraham tollentes rursum quēadmod
lingua ysaac sequimur eū In abraham enī pdicat et assumptus fuerat
homo sequi verbum dei Etenī abraham pno anno vngentū et dilec
tum filiū suū tentasse scribitur vt deus beneplacitū habeat pro vniuso
semine eius dilectum et vngentū filiū suū prestare sacrificiū in meam
redemptionem propheta qdā cum esset abraham et videret in spū die aduc
tus dni et passionis peque ipe quesq et quos qui similit vt ipe credid
crediderunt deo salutare nr perceret vehementer Non mouemur igitur erga
dns abrahe cuius diem conspicuit videre sed nec pater dni dubitauit ei
a verbo dni et credidit ei qua ꝓpter et deputatū ē ei ad iustitiā a dno
fides que est ad dni iustificat hominem Et ꝓpter hoc dicebat extendam
manū meam ad dm altissimū qui constituit celum et terram Haut
omnia conantur euertere illi qui sunt male sententie ob vnū dictū
qd quidem apud eos non bene intellectū est Qm ē qs nemo cognouit pcz
nec enī ostendens nisi filius et p qs reuelauit filius prem r. xv

xiiij

Dicit ipm discipulis qm ipe est verbum qui agnitum prius fuit
et expectabant uidere putantibus se habere dm cū et scripsit
verbum eius p quē cognoscitur deus dicebat nemo cognouit filiū nisi
pater neq prem quis cognouit nisi filius et cui uoluerit filius re
uelare Sic et matheus posuit et lucas similit et marcus Idem ipz
Johannes enī protulit bonum hunc hoc aut qui perinde ac apli volut
esse sic describunt Nemo cognouit prem nisi filius nec filiū nisi pater
et cui voluerit filius reuelare et interpretatur quia a nullo cognitus
sit verus deus ante dni aduentum et ei dei qui a ꝓphis sit annuntiatus
dicunt non esse prem xpi Si aut xpus tunc nthoaut ee qui et hm
hominem aduentū suū egit et a temperatis hyberij escatis cū nemo
catus est pat' prouidere hominibus et non semper verbū eius vna
cū plasmate fuisse ostendebatur Vel tunc quidem oportuit alterū

deū amīciari sed rausab tante mutare et negligentie eius negari Nul
lam eī oportet questionem talem esse et tantū mualestere vt et deū qui
dem mutet et eam que ē erga fabricatorem qui nos aliter suā conditoz
fidem meam euacuet Sicut eī m filiū fidem meā dilegimus ste et
m patrem dilectioz firmam et mmobilem habere debemus Et bene Ju
stinus meo libro qui ē ad matriam aut qm ipī quoqz dño no credi
dissent alterū deū amīciantb pter fabricatorē et factorē mutatorē
meū Sz qm ab vno deo qui et hmr mundū fecit et nos plas
mauit et omā continet et adminstrat vngentus filiū venit ad
nos suū plasma m semetipm recapitulans Fides ē mea ad eī fidē
et mmobilis erga patrem dilectio Vtraqz deo nobis prebente negari
patrem cognoscere quis potest nisi verbo dei hoc ē nisi filio reuelante
neqz filiū nisi patris bono plantio bonū aut plantū patris filius pnt
mittit eī pater mittitur aut et venit filius et prem quide mussibile
et mterminabile quantū ad nos ē cognoscit suū ipius verbū et eī
sit menarrabilis ipe enarrat eī nobis Omnibus igitur reuelauit se pe
omnibus verbū suū mssibile fatens Et rursum verbum omnibus ostende
bat prem et filiū eī ab omnibus videretur Et ideo nstū mdnū dei sup os
qui similit quid ē uiderunt non aut similiter recidderunt Et em p ipsam
conditionē reuelat verbum conditorē dm et p mundū fabricatorē mundi
dnm et p plasma eī qui plasmauerit aptissime Et per filiū eī prem
qui genecauerit filiū et h omb similit quid ē loquutus Non aut similiter
credunt sed p legem et prophetas sic verbū et semetipm et prem pdicabt
Et audiunt populus quidem vmisus similit Non similit aut omes credidert
et p ipm verbum visibile et palpabile factū patrem ostendebatur etiā si no
omes similit credebant ei Sz omnes uiderunt m filio prem mussibile
et em filij pat mssibile aut pris filius Et apter hoc omes xpm loqbant
psente eo et dm nominabant Sz et demones videntes filiū dicebant simo
te quis es sanctus dei Et temptans diabolus videns eum dicebat Si
tu es filius dei omnibus quidem videntibus et loquentibus filiū et prem
non aut omnibus Oportebat eī veritatem ab omnibus accipere testimo m
et esse mdnū in salutem quidem credentiuz m condempnatoz aut non
credentiuz Vt omnes iuste iudicentur ab ea que est m patrem et filiū
fides ab omnibus comprobetur hoc ē ab oīmbo confirmetur ab oīmbo acci
piens testimoniū et ademptus qm et amici et ab exteaneis qm et m
mici Illa ē em vera et sine contradictione probatio que etiā ab aduisarijs
ipis signa testificationis profert Ju ipa quide manifesta sua uisione quicq
de psenti negotio et testificantibus et signatibus postea vo ad imitiuā
exeuntibus et accusantibus et volentibus non ee verz suū testimo m
Non g aliud erat qui cognoscebatur et aliud qui dicebat Nemo ergo
sit prem sed vnus et idem omniū subiciente ei pre a spū ab angel
ab ipsa condictione ab hoīmbus et ab apostatis spūbg et ab exteneis
et ab inimico et nouissime ab ipa morte Omniū aut filij adminstrē

patrē pfitit ab initio vsq; ad finem et sine ullo nemo potest cognoscere deū
Agnitio enī patris filius Agnitio aut filij in patre et p filiū revelata
Et ppter hō dns dicebat Nemo cognoscit filiū nisi pater neq; patrē nisi
filius et cuibustumq; filius revelaverit Revelaverat enī non solū in fu
turum dictum est quā tunc manifestaret verbum manifestare prem nī de
maria natus est sed toīter p totum tempus positū ē Ab initio enī assistēs
filius suo plasmati revelat omnibus prem quibus vult et qn vult et
quēadmodū vult pr Et ppter hoc in omnib et per oīa vnus deq pat
et vnū verbū filius et vnus spūs et vna salus omnibus credētibq ī eū

xlv

Et abraham g°/ Quēadmodū abrahā a verbo dctus est r. 15
a vbo cognoscens qui sint telum et terrā hunc deū confitebat
et dctus repsentatione ep inter homines homo futurq est filius
dei p cuius aduentū semen eius erat futurū quasi stelle reli contemplant eā
diem videre ut et ipse complectēt xpm et p spiritū prophetie eam vidēs
exultauit ppter qd et symeon ex semine eius replebat gratulatiōn pa
triarche et dicebat Nunc dimittis servū tuū dne in pace Quīm vidēt
oculi mei salutare tuū qd parasti in facie omnū populoz Lumē ī revela
tiōn gentiū oculoz et gliam populi israhel Et angli aut gratulatoz
magnū vigilantibus nocte pastoribus enūciauerūt Jzet maria aut āgit
mficat aīa mea dnm Et exultauit spūs meus in deo salutari meo descen
dente quidem exultatione abrahe in eos qui erant ex semine eius vigila
tes et videntes xpm et recedentes ei sed reciproca aut retrosus egrediente ex
ultatione a filijs abraham qui et contemperat diem aduentus xpi vidē
Bene igitur dns nē testimoniū ei reddebat dicens abraham pr nr ex
ultauit vt videret diem meum et vidit et gauisus est/ Quēadmodū

xlvj

Non enī tantum promissiōm quā promisit deus abrahe xps pfect r. 16
ppter abraham hec dixit sed ut ostenderet qm omnes qui ab initio
cognitum habuerunt dnm et aduentū xpi prophetauerūt re
velatiōn acceperūt ab ipso filio qui et nouissimo temporibus visibilis et
passibilis factus ē et cū in humano genere loquutus ē ut ex lapidibus
exentaret filios abrahe et adimpleret repromissionē quā repromiserat
illi deus et faceret semen eius quasi stellas reli quēadmodū aut Johēs bap
tista potens ē enī deus ex lapidibus istis sustitare filios abrahe hoc
aut fecit ihs a lapidū regione extrahens nos et adnexis et misericors
cogitationibus transferens nos et similem abrahe fidem in nobis consti
tuens quēadmodū et paulus testificatus dicens nos ee filios abrahe fm
similitudinē fidei et repromissionē hereditatis Unus igitur et idem deq
qui adnotauit abraham et repromissionē ei dedit hic ē enī fabricator
qui et p xpm preparat luminaria in mundo eos qui ex gentilibq erāt
Vos aut inquit estis lumen mundi hoc ē quasi stelle reli Hunc g° ee
ostendimus a nemine cognosci nisi a filio et cuibustūq filius revelave
rit Revelat enī omnibus filius quibus velut cognosci pat et neq; sine
bona voluntate patris neq; sine administratione filij cognoscet quisquā
dn. Et ppter hoc dicebat discipulis dns Ego sum via et vitas et

vita et nemo venit ad patrem nisi per me Si cognovissetis me et patrem meum cognovissetis et amodo cognoscetis eum et vidistis Et quibus manifestum quia per filium hoc est per verbum cognoscitur // Quare iudei abstulerunt a deo vitam

xlvij

Propter hoc iudei abstulerunt a deo vitam eius non recipientes sed putantes per se ipsum patrem sine verbo hoc est sine filio posse cognoscere deum / nescientes eum qui in figura loquutus est humana ad abraham et aaron et ad moysen dicentem videns vidi afflictionem populi mei in egipto et descendi liberare eos hoc enim filius qui et verbum dei ab initio perseverabat / non indigente pre angelis ut faceret ad dictionem et formaret hominem propter quod et condito fiebat neque eius indigentem in mysterio et fabricatorem eorum negotiorum que circa hominem erant sed habentem propriissimum et honorabile ministerium ministrat enim ei ad omnia sua progenies et figurato sua hoc est filius et spiritus verbum et sapientia quibus seruiunt et subiecti sunt omnes angeli Vana igitur sunt que per hoc ad dictum sit Nemo cognovit patrem nisi filius aliter introduxit in regnum patrem / Cum abraham hereditate possidebit regnum celorum v. 28

xlviij

Quando autem et marcion et qui ab eo expellentes ab hereditate abraham tui spiritus per multos iam ante et per paulum testimonium reddidit qui reddidit deo et deputatum est ei ad iustitiam Et duos primum quod de lapidibus exaltans filios ei et faciens semen eius quasi stellas reliquos Cum venerint ab oriente et occidente et ab aquilone et ab austro et recumbent cum abraham et ysaac et iacob in regno celorum . Item deinceps Iudeis Cum videritis abraham et ysaac et iacob et omnes prophetas in regno dei vos autem proici foras Manifestum est ergo quia qui contradicunt saluti eius et alteri preter eum qui promissionem fecerit abrahe formator deus ex gentibus dei sunt / et exheredes sunt ab introeuntes la fidem stantes et blasphemantes deum qui in regnum celorum introduxit abraham et semen eius quod est ecclesia per ihesum xpm cum et adoptio redditus et hereditas que abrahe promissa est

xlix

Non enim prohibebat Cum de sabbatis curans non lege faciebat v. 19

Lex curari homines sabbatis quia et circumdabat eos in hac die et populo ministeria iubebat sacerdotibus perficere sed et murorum aduliorum reparationem non prohibebat et syloa etiam sepe sabbatis curauit Et propter hoc adsidebant ei multi die sabbatorum Continere enim se iubebat eos lex ab omni opere seruili hoc est ab omni auaritia que per negotiationem et reliquo terreno actu agitatur anime aut opera que fiunt per sententiam et humanos hanos in auxilium eorum qui proximi sunt adorabatur fieri propter horam quebat eos qui muscipe exprobrabant ei quia sabbatis curabat non enim solueba sed adimplebat legem summi sacerdotis opam perficiens propriam per hominibus dei et emundans leprosos mundemos curans et ipse mercenarius ita exiliatus homo egenet de condemnatione et reuertetur intrepide ad sua hereditatem Cum non lege faciebant discipuli dni spicas et quia leuite

l

Sed et esurientes carpere sabbatis omnes discipuli dni v. 20

estam ex his que adiacebant non retabat lex carpere at et vol

legere in horreū vetabat Et ñ dñs hys qui increpabant discipulos eius
qñ vellentes spicas manducabant dixit Nec hoc legistis qđ fecit dauid cū
esuiasset quēadmodū introiit in domū dei et panes ppositionis manducabat
et dedit eis qui cum eo erant quos non licebat manducare nisi solis sac
dotibus p legis verba suos discipulos excusans et significans licere sac
dotibus libere agere Sacerdos aut sectus fuerat dauid apud deū qñ
saul pfectionē faceret ei Omnes nisi sacerdotalem habent ordinē Sac
dotes aut sunt oīb dñi apli qui neq; agros neq; domos hereditant
hic sed semper altarie et deo seruiunt de quibus et moyses in deutro
nio in benedictione leui ait Qui dixit patri suo et matri sue nō noui te
et fres suos nō agnouit et filios suos abdicauit Custodiuit precepta
tua et testamentum tuū seruauit Qui aut sunt qui zelum gerunt proxim
et inimicum et omnibus proximis renūciauerunt ppter verbum dei et testa
mentum eius nisi discipuli dñi de quibus iterū moyses hereditas aut
migrauit non erit eis dñs eni ipse hereditas ipsor Et iterū non erit
sacerdotibus aut leuitis in tota tribu leui pars neq; sortis ni israhel seur
tificationes dñi substantia eorum manducabunt eas ppter hoc Et paulo
Iu migrauit datum sed migrauit factū Discipulis itaq; dñi leuitica
subam habentibus licebat eis spicientibus et semimbus extra pcepta
Digni ē enī operarius esca sua et sacerdotes in templo sabbatū pphana
bant et rei non erant qđ ergo rei non erant Qui cum essent in templo
non seruilia sed diuina pficiebant ministeria legis adimplentes Non
aut pterierunt legem quēadmodū is qui a semetipo arida ligna attulit
in ruinā dei iuste lapidatus est Omīb enī arbor que nō fiunt fructū bo
ni abscidit et in ignē mittetur Et quicūq; templū dei violauerit viola
bit illum deus Vnus et eiusdem sbē ē ea q̄ sm legē sūt et ea q̄ sm cuā[m] Et qđ[ā] nomī testi[m]
21 Unius igitur et eiusdem sibē sunt omnia hoc ē ab vno et eodē deo dñm ē a ppbis
quēadmodū et dns ait discipulis pterea oīb scriba docty in regno passus c 21
celoz similis ē hoi patrifamilias qui profert de thezauro suo nova
et vetera Non altrum quidem vetera altrum quidem preferentē nova donat
sed vnū et eundē patrifamilias enī dns est qui omnia domui patrie diuat
et seruis quidem et adhuc indispositis condignam tradens legem Liberis
aut et iam iustificatis congruentia dans precepta filys ad apiens suam here
ditatem Scribas aut et doctores legis celorum suos dicebat discipulos de
quibus et alibi ait iudeis Ecce mitto ad vos sapientes et scribas et docto
res ex hys occidetis et flagellabitis a ciuitate in ciuitatem Ea aut que de
thesauro proferuntur nova et vetera sine contradictione duo testamenta
Dicit vetera quidem que ante fuerat legislatio Nova aut que sdm e
uangelium ē reuelatio ostenditur de qua dauid ait Cantate dño canticū
nouū et psalmus ait Cantate deo omnis noua Omnis enī eius gtificatur no
uum eius a primo tempore veritates eius in mysteriis annūciant // Quod ē plo
22 Plus ē enī in quo templū qđ templi et plo qđ salomon c 22
hic plus aut et minus nō in hys dicitur que inter se contrarium
non habent et sunt contraria nature et pugnant aduersus se sed

m hijs que eiusdem sint substantie et cōmunt sēm solū qut multitudine et magnitudine differunt quēadmodum aqua a aqua et lumen a lumie et gratia a gratia Quare ē igitur legislatio que in libertatem quā que data ē in seruitutem et ideo non in vnam gentem sed in totū mūdū diffusa ē Vnus aūt et idem dūs qui plus qm templum ē Et plus qm salomon et plus qm Jona donat hominibus horē sua psentia et resurrectio a mortuis Hz nō dm̄ nec alū predicans prem sed eundem ipm qui semper habet et plura metit domestica et professionē eorum ergo deū dilectōe pluza et maiora donans quēadmodū et dūs dicebat discipulis Cm et maiora horum videbitis et paulus ait Non qd iam acceperim aut iustificatus sim aut iam perfectus sim Ex parte em̄ scimus et ex parte p̄ phetamus Cū aūt venerit qd pfectum est quae sunt ex parte destruentur Videat igitur aduentū pfecto non alterū prem videbimus sed hūc qui nunc videre concupimus beati em̄ mūdo corde qm ipi deū videbunt Hz alū xpm et dei filium expectamus Hz hunc qui ex matre qui et passus est in quē credimus quē et diligimus quēadmodū ysaias ait et dicent in illa die Ecce dūs deus ne in quē speraūm et exultabimus in salute ei Et petrus ait in epla sua Quē non videntes credituri gaudebitis gaudio inenarrabili Nec alū spm sm̄ proprij nisi hunt qui et nobiscū et quotidie mat abba pr Et in hijsdem ipis cognoscentes libebimus et pficiemus Vt umq non p speculū et p ęnigmata sed facie ad faciem reuelatus mūneribus dei Hz et mir plus templo et plus salomone proprietes qē ē aduentus filij dei non alterū didicimus deū pter fabricatorē omiq qui ab initio nob demonstratus ē nec alterū xpm dei filiū pter eū qui apphetis pdictus ē Nouū em̄ testamentū cognitio et predicatio p prophetas et ille qui illud dispositurus erat sdm̄ placitū prius predicabatur manifestatus hominibus quēadmodū voluit deus vt possint sem̄ proficere credentes eum et p testamēta maturescere ad effectum salutis Una em̄ salus omnibus deus Quae aūt formant hominem p̄cepta multa et non pauca gradus qui adducunt hominem ad dm̄ tercenō quidem et temporali regi cum sit homo licet aliquotiens numerus p̄fectus attribuē hijs qui sint subiecti deo aūt non licebit cui sit idem et semp maiore gratia prestare humano generi et pluribus muneribus assidue honorare eos qui placent ei // Quēadmodū moyses aductū xi signficauit 7 tpo passi 23
Bene igitur Johannes memorat dicente omib 7 loci i q° passo est
dūm iudeis Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitā eternam habere ille sunt que testimoniū phibent de me et non vultis venire ad me vt vitam habeatis Quo° igr testabantur de eo scripture nisi ab initio eodem essent p̄ p̄ministrantes hominēs de aduentu filij eius et p̄nūciantes salutem que ē ab eo Si em̄ credidissetis moysi credideretis et michi de me em̄ ille scripsit Scitis q mē emissus est vbiq in scripturis eius filius dei Aliq quidem cū abrahā loquens aliq cū eodem cōmessurus aliq aūt sodomitis indignes ju

dicū. Rursus enim videtur et in unam dilegit iacob et de verbo loquit
eum moysē et non ē memor dicere in quibus a moysē ostenditur filius
dei. Cuius et die passionis non ignoraverunt sed figurā ymmolabant tū pascha
nominans. Et in eadem que ante tantū temporis a moysē predicatae
passus ē dns adimplens pascha. Non solū aut diem. descripsit sed et lo
cum et extremitatē temporis et signū octasim plus dicens. Non po
teris ymolare pascha in nulla alia civitatū tuarū quā dns deus tuus
dat tibi nisi in eo loco quē delegit dns deus tuus invocari nomē suum
ibi ymolabis pascha vespe ad occasum solis. Jam aut et manifestatur
eius adventus dicens. Non deficit princeps in iuda neq; dux ex lumbo
ribus eius quoadusq; veniat cui reposita est et ipse ē spes gentium alli
gans ad vitē pullū suum et ad vitē pullū asine lavabit in vino stolā
suam et in sanguine uve pallium suum letiores oculi eius a vino et candi
dentes dentes eius tanquā lac. Inquirant eum hi qui omnia scrutari dicuntur
ad tempus neque deficit princeps et dux ex iuda et qui est gentium
spes et qui vitis et qui pullus eius et qd mdmodum et qui oculi et
qui dentes et qd vinū et vniquiq; ex occultis exequirant et videre
ent non alium nisi dnm meum ihm xpm admiratus. Quapter moy
ses increpans populū qd ingratus existeret ait. Sic populus fatuus et
non sapiens. Her dno retribuistis. Et rursus significans qm qui ab
imo condidit et fecit eos verbum et in novissimis temporibus redemit
nos et vmstram ostenditur pendens in ligno et non credent ei aut eum
Et erit vita tua pendens ante oculos tuos et non credes unde hue. Et
utrū. Nonne hic idem pater tuus possedit te et fecit te et creavit te/

Q
m aut nō solū. Cum yphē et nusq; am aduentū ggnoverit aduentū eius
yphete sed et nusq; multi psentiens pspm adventū eius optavit
in illud tempus venire in quo facie ad faciem videret dnm suum
et sermones audiret eius dns fecit manifestū dicens discipulis. Multi
yphete et reges cupierunt videre que videtis et non viderunt et audire que
auditis et non audierunt. Quēadmodū igitur contigerunt et audire et
videre nisi psciissent futurum eius adventū. Quomō aut pscire potue
runt nisi ab ipso psentiati ante accepissent. Quomodo aut scripture te
stimonium de eo nisi ab uno et eodem dō omnia semp p verbū revelata et
ostensa fuissent credentibus. Aliqui quidem colloquente eo cū suo plasma
te. Aliqui aut dante legem. Aliqui vo exprobrante aliqui vo exhortante
aut deinceps liberante servum et adoptante in filium et apto tempore cō
ferente hereditatem prestante ad psectionē horis plasmauit eum cui
in augmentū et incrementū quēadmodū scriptura dicit. Celestis et mul
tiplicamini et hoc deus ab homine differt qm deus quidem facit hō
aut fit. Et quidem qm facit semper idem ē qd aut fit et minui et me
diocritatē et adjectionē et augmentū accipere debet. Et deus quidē bn facit
bene aut fit hoi deus quidem perfectū in omnibus ipe sibi equalis et filio
totus cum sit lumen et totus mens vero proficiens et augmentū

ad deū Quēadmodum enī deus semper idem est sīr et homo in deo m
uentus semper proficiet ad dīm Neqꝫ enī deus cessat a ligū in benefitiēdo
et lonipletando homiem neqꝫ homo cessāt benefitiū ampexe et dilatāi a dō
Exceptoriū enī bonitatis et ozganū glarificationis eius homo gratꝫ ei
qui se fecit Et itez exceptoriū iustī iudicij eius homo ingratꝫ et spez
nens plasmatoze et non subiectus verbo eius qui plimū semp seruientiß
tantibus et plus habentibus dīnū argentū datuzū se pollicitus est Eu
ge inquit seruе bone et fidelis quī in modico fidelis fuisti supa multa te
constituam intra in gaudiū dñi tui Ipe dus plimū nobis promittes
Iuuit go nūr seruitiscantibus plimū datuzū se pollicitus e Sm nume
rationē agnicionis ipe enī dūs pseuerat et idem pater reuelatuz sīr go
et maiorem posteroꝝ qui que sunt in ueteri testamto numatoꝝ gre
attribuit bonis et idem dūs per sūū aduentū Et illi enī p familos an
diebant ventuzū regem et mediocriter gaudebant sedī qd speiabat
ventuzū eū Qui aut presentē uiderūt et libertatē adepti et pdi
sunt eius numeratione maiorem gratiā et habundantioē exultatioꝝ ha
bent gaudentes de regis aduentu quēadmodū et dauid dicit Alā mea
exultabit mdīno Jordabit in salutari eius Et ppter Jerosolymā intrantē
eo omīs qui erant in via dauid in dolore diē cognouerūt sūū regem et
substrauerunt ei uestimenta et ramis uiridibꝫ adornauerūt uiā tum
magna letitia et exultatione clamantes osanna filio dauid Benedictꝫ
qui uenit in noīe dīnī osanna in excelsis Zelantibꝫ aut malis dispensato
ribus qui nesciebant inferiores et dānabantur eoꝝ quibus ratio no
constabat et ppter hoc nolentibus uenisse regem et dicentibꝫ ei Audis
quid isti dicunt ait dūs Numqua legistis Ex ore infantiū et lactentiū
pfecisti laudem Id qd a dauid in filiū dei dictū erat ipe factū ostendens
et significans illos quidem nescire ineptitie scripture et dispositionē dei
se aut ee qui a prophetis annūciatus sit xpūs rnꝫ nemo in oī terra ea
datuz Ex ore infantiū et lactentiū laudem pfecisti suo pri Quapp
et elenata e magnificentia eius super celos Si go idem ipe adest q
predicatus e a prophetis deus dūs ne ihūs xpūs et aduentus eius plen
ore gratiā et maiorem numeratioꝝ attribuit his qui susceperūt eū
manifestū qui et pater idem ipe e qui apphis annūciatus est et no alti
preis agnitoꝝ sent veneris filiū sed eiusdem qui abinitio p̄dicatꝫ e
a quo et libertatē detulit hys qui legittime et prono aīo et toto coꝝ
de deseruiūt ei Contemptoribꝫ et no subiectis deo sed mytia hoīm
uoluere rnꝫ dam descriptionē faciente lege atꝫ delicant de temporalibꝫ
eterna de terrenis celestia fungentibus plus quī que dicta sunt se se
obseruare tanqī diligentiā suā erga ipī deo preferentibꝫ Judis aut
plenis yppocrisi et nupditate et oī malicia in sempitnū attulit pditoīm
abstinens eos a uita / Quēadmodū semoꝝ traditio contraria erat
legi que tradita est per moysen r 2q

=4

Generii em ipsoz tradicio qua ex lege obseruare fugebant co
trariu erat legi que data e per moysen ppter hor et ysaiam ait
Quare discipuli tui misterit vmu aque ostendens qd austero dei p
cepto misterit seniores aquataz tradicione. idest aggredientes le
gem adulteram et contrariu legi sic et dns refert manifestius dicens eis q
re vos transgredimini preceptu dei ppter traditiom meam Non solu aut
p phariseorom seu strata sint legem dei misterentes vmu aque sed et sua
legem contraria statuerunt que vsq adhuc pharisaica uocatur fuga que
dam quid auferunt quedam vo addunt Quibus votum hoc singulariter
mgri ipsoz quas traditiones uolentes inditam legi dei instituenti cobadad
uentu xpi Non subiecta e uoluerunt Hz et dnm arguebant in sabbatis cu
rantem Hz quidem sicut prediximus lex non prohibebat Etem ipse hm
aliquid curabat recte iudicans hominem in sabbato De aut ipos no redarguie
bant per traditiom et predictam phariseorum legem transgredientes pre
ceptum dei et preceptum legis non habentes de dilectom que e erga dm
Dm aut hoc primu et maximu preceptu e Sequens aut ezech proximu
dus dicit totam legem et prophetas pendere dicens ex ipis preceptis et
ipe aut aliud manus hoc precepto non detulit sed hoc ipm renouauit
suis discipulis iubens eis deum diligere ex toto corde et proximos quemad modu
se Si aut ab alio destendisset proximum ex lege primo et summo vsus
esset precepto sed utraq oimodo contraria m alium hoc a perfecto pce
dere et eo uti q ad legis finem esset datum Et paulus adimplenio mgt
legis dilectio et omnibus retrorsis euacuatis numere fidem spem dilectom
Manere aut dilectom esse omnia sine dilectione que e erga dm nihil pre
stare aliquid negt misteriorum comprehensiom negt fidem negt yphriam
sed omnia vana et frustrata esse sine dilectione dilectom vo p hiezechielem
num hominem et eum qui diligit deum esse perfectum et m hoc eno et m futuro
Numquam em desimimus diligentes dm sed quanto plus eum intuiti fuerim
tanto plus eum diligimus De pharasayca q̄ lege q̄ sit particularia precepta
=26 Ne lege igitur et m euangelio cum sit primum et q catholica c. 26.
et maximum preceptum diligere dnm deum ex toto corde de hmr sile
illi diligere proximum sicut te ipsum Unus et idem ostendit legis
et euangelij conditor Consummate em inter precepta m utroq testamento
cum sint eadem eundem ostenderunt deum Quia particularia quidem precepta
apta utriusq preceptis sed emmetroza et summa sine quibus saluari no
est m utroq eadem suasit Quem aut non confundat dns ostendens no
ab altero de esse legeratur sic dicens eis que a se docebantur scribe et di
scipuli super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei Quia utraq q
dixerint vobis custodite et facite secm aut opa ipoz nolite facere
dicunt em et non faciunt Alligant em saccinas graues et imponunt sup
humeros hom Ipi aut ne digito quidem nolunt mouere eas Non
ergo eam legem que per moysen data est increpabat quia adhuc sanctu
Hezechielem sinebat fieri sed illos redarguebat qd verba quide legis
emendarent essent aut sine dilectione et ipi hoc minime m dm et m

proximos exterierint phadmedū et ysaias ait ꝓphus h' me labijs hono
rat cor aūt eorum longe est a me Frustra aūt colimt me docentes doct'
nas et precepta homīū Non pcr moysen datū legem dicens p'cepta ho
minū sed traditiones sobrz ipsoz quas fingerant quas vndicentes seu
strabantur legē dei et ꝓpter hoc negz verbe eius sibi creti sint hoc cū est
qd a paulo dicitur de istis Ignorantes cū iustitiam dei et suā iustitiā vo
lentes statuere iustitie dei non sint subiecti finis cū legis xpus ad iusti
tiam omī credenti Et quomō finis legis xpus si non et miriū eius esset
Qui cū finem intulit huic et miriū operatus est Ipse ē qui dicit moysi
videns vidi vexationē populi mei qui ē in egypto et descendi ut eruam eos
de manu assistentis verbum dei astendere et distendere ꝓpter eorum salutem
qui male habebant Qm aūt lex predominit hominem sequi oportere xpm
Ipse fuit manifestum ei qui interrogauit eū quid faciens uitā eternam
hereditabit sit euidens Diuis mandata intellige custodi precepta Illo aūt
interrogante Que. cuiusdās Non mechabeus non occides no furabēris
no falsū testimoniū reddes Honora patrē et matrem diliges proximū tu
quū te ipm velud gradus ꝓponens p'cepta legis intelligitur sequi eū omnī
docens omnibus dicebat Ille aūt cū dixisset omia fieri et forte no fierēt
Nam utiqz non diceretur ei Custodi precepta negligens dns rapiditate
eius dixit ei Si vis perfectus esse vade et vende oia que habes et da inde
pauperibus et veni sequere me Aplos partem promittens eis qui sic fe
cerint et non alterū deum patrem amonebat eis qui sequebantur eū Qui
enim qui ab initio a lege admonitus est negz alū filiū negz matrem emlyn
mesyn comis qui sint in passione et in dissectione negz xpc. comī plenitu
dine que lamia et mon stans ostensa est negz eam fabulam que a veluti
hereticis ficta ē sed docebat ut facerent p'cepta que ab initio p'cepit dns
et ut veterem rapiditatem et p opera bona soluerent et sequerent xpm
Qm aūt ea que possidentur pauperibus diuisa soluitur fatuit phrete
rapiditatis zacheus sent manifestus Ecce dimidium ex bonis meis
do pauperibus et si cui quid fraudauī quadruplū reddo Quicad dns q
de lege gthendebatur, sup extendit discipulis no dissoluit et sm quod plo ha
Et qua dns naturalia bimdat iustitia mea ꝙ sterbaz et phiseoz c 2A
legis p'cepta p que homo iustificatur quid erga legis datore
custodiebant qui sibi iustificabantur et placebant deo no dissoluit sed
et extendit sed et implent ex ceremonibus eius ostendit Dictū ē enim
quit antiquis Non mechabeus Ego aūt dico vobis qm oīs qui vidit
mulierē ad concupiscendū eam iam mechatus ē eam in corde suo Et
iterū dictū ē Non omdes Ego aūt dico vobis Omis qui irascitur fra
tri suo sine causa reus erit iudicio Et dictū ē Non pieraris Ego aūt dico
vobis negz iurare in totum Sit aūt vobis sermo etia etia et no no
Et quecūqz sunt talia Oia enim hec no confirmitate no dissolutionē phre
tor tenimenti sīr qm a maiorione sunt confirmantur sed plenitudinē
et extensionē sunt ipe aūt Ihsus habundauit iustitia mea plus qm sterbaz

et phareseor non intrabitis in regnū celor. Quod aut erat plus
primo quidem non tantū in prem sed et in filiū eius iam manifestū redd
Hic ē enī qui in cōmunionē et unitatez dō honorem dunt. Post deinde nō
solum dicere sed et facere. Illi enī dicebant sed nō faciebant. Et n tm ab
stinere a malis operibus sed etiā a concupiscentijs eor. Her aut nō qi co
tra eam legi docebat sed adimplens legem et mitigens iustificationes legis
in nobis. Illud aut fuisset legi contrarium sed geminat lex inclassēt fieri
id ipm discipulis suis facere nō sinisset. Hoc aut qd precepit nō solū in actib
ū lege sed etiā a concupiscentijs eor. abstinē. non contrarium ē quēadmd
predixim. magis solvendis legem sed adimplentis et extendentis et dila
tantis. Stem lex sensus posita per ea que foris erant corporalia exuebat
animū velut p tunicula attrahens eam ad obediendaz preceptor vt di
sceret homo ad seruiendū deo verbū aut liberans animā et p ipam cor
pus voluntarie emundari docuit quo facto nec sint auferri quidē vi
tia seruitutis quibus iam assueti erant et sine tunicis esse quidē sup
extendi directa libertatis et augeri subiectionē que ē ad regem vt nō
reformidet quis cū mundus appareat et qui se liberauit. Cum hō
pietatem et obaudientiaz que erga prem familias ē esse quidē cand
et seruus et liberis maiorem aut fiduciam habere liberos qui sit maior
et gloriosior opatio libertatis qm in seruitute ē obsequiēia. Et ppter ho
nē pro eo qp est non omnes nec reasi quidem et pro eo quod est nō
mechaberis nec homicidium facere precepit et pro eo qp ē deamare oia q sint
pauperibus diuidere et nō tantū proximos sed etiā inimicos diligē et nō
tantū bonos datores et rōitatores esse sed etiā adiuersis eos qui tollūt
nra gratuito donatores. Tollenti enī tibi tunicā remitte ei et pallū
et ab eo qui tollet tua non reposcas. Et quēadmodū multis vt fiant
nobis homines facile eis vt non quasi nolentes fraudari contristemur
sed qi volentes donare eim gaudeamus gram magis prestantes. proxi
mos quā necessitate seruientes. Et siquis te angarizauit mille
passus vade tecū eo alia duo ut nō quasi seruus sequaris sed qi liber p
redas apti te in oibus et utile proximo prestans nō illoz malicias
ultiens sed tua bonitatem psequens configurans tuechp pri qui
solē suū oriri facit super bonos & malos et pluit sup iustos et iniustos
hi aut omnia quēadmodū non dissoluentis erant legem sed adimplentis et ex
tendentis et dilatantis in nobis tanqm si aliquis dicat maiorē libertatis
et plenioze erga liberatorem nrm mixtam nobis subiectionē et affectionē
Non enī ppt hoc liberabimur vt ab eo abscedamus. Nec enī pat quispiā
extra domū constitutus bona sibi metipi acquirere salutis alimenta sed
vt plus greatā eius adepti plus eū diligamus. Quato aut plus eū di
lexerimus hoc maiorem gratiam ab eo accipiemus tui simus ei in consortio
patris. Quia ge naturalia oia precepta coia sunt nobis et illis. In
illis quidem imitū et ortum habuerunt. In nobis augmēti et adimple
tam preperunt assentiur enī deo et legi eius verbum et sup oia di

ligere eum et proximū sicut te ipm omnes aut homines proximos et ab
stinere ab oi mala operatione et quecumq; talia coīa utilisq; sunt vnū et
eundem ostendunt dm Est aut dns nr verbum dei qui primo quid' suos
attraxit dō postea autem liberauit eos qui subiecti sunt ei quēadmodū ipe
aut discipulis Jam non dico vos seruos qm seruus nescit quid dns eius fa
ciat vos autem dixi amicos qm omnia que audiui a pre manifestaui vob
In eo enī qd dicit Jam non dico vos seruos manifestissime significat ut
se esse qui primo quidem eam seruitutem que ē erga deū hominibus p legē
constituerit post deinde libertatem eis donauerit Et in eo qd dicit qm
seruus nescit quid faciat dns eius ignorantia seruilis ipsi manifestat per
sui aduentum In eo aut qd amicos dicat suos discipulos manifeste ostendit
se esse verbum dei quē et abrahām voluntarie et sine timore seruili ppter gene
rositatem fidei sequens amicus factus est dei sed neq; abrahe amicitia ip
migentia assumpsit dei verbum existens altioris prefectus ante eum qd a
brahām esset ego sum inquit sed ut ipi abrahe donaret eternā vitaq;
existens bonus qm amicitia immortalitatis est condonatrix hijs qui ag
dumtur eam Quare fratres deus hominem et patres elegit et nos vocauit et
qd p̄stat ea q̄ ad dm seruitutem et quare tali lex ipi data ē

r 28

Igitur mihi non quasi indigens deus hominem plasmauit adaz
sed ut haberet in quem collocaret sua beneficia non solū aut adu
sed ante omnes condit̄or gratificabatur verbum proprium filium manes
in eo et ipe a pre gratificabatur quēadmodū ipe aut pri claritatis in
claritate qua habuit ap te priusq; mundus fieret Neq; meo ministerio i
digens fuisset ut eum sequeremur sed ut nobis ipis attribueret salutem
Sequi enī saluatorem participare est salutem et sequi lumen p tripere est
lumen Quicunq; in lumine sint no ipi lumen illuminat sed illuminant et
illustrantur ab eo ipi quidem nichil ei prestant beneficii aut propte
ter illuminantur a lumine sit et seruitus erga dm deo quidē nichil prestat
nec opus ē deo humano obsequio Ipe aut sequentibus et seruientibz ei tu
tam et inviolabilem et gloriam eternā attribuit beneficii prestans seru
entibus sibi ob id qd seruiunt et sequentibz ob id qd sequuntur sed no bene
ficii ipo ab eis capienti Est enī dueb perfectus et sine indigentia ppter
hoc aut exquirit et ab hominibus seruitute vt qm ē bonus et inseritos
beneficiat eos qui pseuerant in seruitute eius Quantū enī deus nullius
indigens in tantū homo indiget dei tō minuens hoc ē eum gloria hom
p seuerare ac permanere in dei seruitute Et ppter hoc dicebat discipulis
dns Non vos me elegistis sed ego elegi vos significans qm no ipi gl
ficabant eum sequentes eum sed in eo qd sequerētur filium dei gratificabantur ab
eo Et iterq; volo qd ubi ego sum ibi et hij sint vt videant claritate mea
Non vane glorians super hoc sed gloriam suam participare volens discipul
suis de quibus et ysaias ait Ipheta ab oriente abraham semen tuum et
ab occasu colligam te et dicam aquilonem adduc et austro noli prohibere
attrahe filios meos de longinquo et filias meas a finibus terre

Omēs quotq̄ vocati sunt in nomine meo In gl̄ia eēi mea preparau
et formau et fec eum Hoc ideo q̄m vbicunq̄ ē cadauer illuc congregabū
aquile patrinpantes gl̄ie dn̄i qui et formauit et ad hoc preparauit nos
vt dum simus eum eo patrinpemus gl̄ie eius Hic et deus ab initio hoc
quē plasmate ypter sui magnificentiā patrearchas vō elegit ypt' illoz
salutem ybin vō pformabat docens indoabilē sequi dn̄m ypham vō psteue
bat in terra assuescens hominē portare eius spm et coronem habere ad
deo ipē quidem nullius indigens hys vō qui indigent eius sua pbet
cōmunionē et hys qui ei complacebunt fabricatorē salutis vt archi'
tectus delinauit et nō videntibus in egypto a semetipo dans diuinitus
et hys qui inquieti erant in heremo dans aptissimā legem et hys qui i
bonam terrā introierunt dignam prebens hereditatem et hys qui rō
uertuntur ad prem sanguinis ostendens naturaliz et primā stolam domus
multis modis componens humanū genus ad consonantiā salutis Et
ypter hoc Johannes in apocalypsi ait Et vox eius quasi vox aquarū
multarū vere multe aque spūs dei qui dicit Et qm̄ magnus ē pat
et p omēs illos transiens sibi sui munda utilitate prestabat eis qui sub
certi sibi erant oī rōnabile rōgruente et aptam legem constituens
Dic at et plō tabernaculi factionem et edificatōnē templi et leuitarū
electionez sacerdotiū q̄ et oblationes et mōnationes et religiōnē omnē legi
statuebat descriptionez ipse quidem nullius horū est indigens Est enī
semper plenus omnibus bonis omnēq̄ odorem suauitatis et omnes suauis
olentiū vaporationē habens nisi etiā dicēm moyses esset facile at
ad ydola reuerti populū euidebat p multas auocationes prestituens eis
p seculare et secundo deo pecca que erant stīa ad premia p̄uocatus
hoc ē p typica ad nuda et p temporalia ad eterna et p carnalia ad
spualia et p terrena ad celestia quēadmodū et dictū ē moysi q̄m fa
ciēs omnia iuxta typum eorū que uidisti in monte quadraginta eī
diebus discebat tenere sermones dei et carnalcees celestes et ymagies
spuales et pfigurationes futuroz quēadmodū et paulus ait bibebat
enī de sequenti petra petra aut erat xp̄us Et iuxta predictis
hys que in lege sunt intulit Omnia aut hec in futura veniebant
illis Descripta sunt aut ad uerecundiam meam in quos fines seculoz
deuenit p hypos ergo discebant timere dei et p secularē in obsequio
eius stagi lex et disciplina erat illis et ypham futuroz Nam deus finis
quidem p naturalia precepta que ab initio inseuit dedit hominibus ad mo
nitionē hoc ē per decalogum q̄ si quis non fecerit non habet salutem et
nichil plus ab eis exquisiuit quēadmodū moyses in deuteronomio ait
hys sermones omnes quos locutus ē dn̄s ad omnem synagogam filioz
israhel in monte et adiecit et descripsit ea in duabus tabulis lapideis et
dedit michi ypt hoc ut custodirent precepta hij qui uelit secū eū
Quēadmodū et in ipo pplo preter et in curia quedam precepta ypt du
ricium et mobaudiam hoim data sunt r 29

r.29.

Et vbi tamen si sunt in vitulo factum et veneresi sint animis suis in egiptum seruo prolibens esse tentipientes aptam tenuerunt reliquiā seruitutem adeo quidem non absimidentē fu seruitutis aut iugo dicantes eos quēadmodū et Ezechiel prophetā causās talis legis date reddens ait Et post tentipistentiā cordis seq ceruant oculi eorum et ego dedi eis precepta nō bona et iustificationes quibus non viuent in eis Et lucas ait stephanū qui primus in ecclā tamē ab aplis electus est et primus omnium est ypter xpi martirū sanguinē effusse de moyse skripsit Ille quidem accepit precepta dei viui dare vobis nolucrunt obedire pēs nēi. sēd abiecerunt et tamen si sint corde sue ī egyptum dicentes ad aaron fac nobis deos qui nos antecedant Moyses enim qui eduxit nos de terra egipti quid ei contigerit ignoramus Et vitulū fecerunt in diebus illis et obtulerunt sacrificia ydolo et letabantur ī factis manuū suarū Conuertit autē deus et tradidit eos seruire exercitibus celi quēadmodū skriptum ē in libro prophetarum Numquid oblationes et sacrificia obtulisti mihi annis xl. in heremo domus israhel. Et accepistis tabernaculū moloth et stellam dei vestram figuras quas fecistis adorare eas manifeste significans qm non ab alto deo talis illis lex data est sed ab eodem ipō apta illorum seruituti Quappe et in exodo ad moysen dicit Et imittam ante angelū meū Non enim ostendā tertiū qui ypōlis duce regnans est Et non solum hō sed et precepta quedam a moyse posita eis ypter duritiam illorum Et qđ nolentes esse subiecti manifestauit dns cum dicissent ei quare ergo moyses precepit dare libellum repudij et remittere vxorem dicens eis hō vobis ypter duritiā cordis vestri permisit ab initio autē non ita factū ē Moysen quidē excusās quasi fidelem seruū Vnū autē qui ab initio masculū et femina fecit deus confitens illos autē arguens tanquā dōs et non subiectos et ypō hō apti dicente eo repudij preceptum a moyse accepisse Et quid dicimus de veteri testamento hec quidem et in nouo apti hō idem facientes nunc minus ipō predictas causam stabilimus dicente paulo hō autē ego dico nō dns Et iterū hoc autē dico sēdm indulgentiā non sēdm preceptū Et iterū de virginibus autē preceptum dm non habeo Consilium autē do tanquā misericordiam consecutus a dno vt fidelis essem Ysa et alio loco ait Ne temptet vos sathanas ypter incontinentiā meam Itaque et in nouo testamento quedā precepta sūt ignorantia apti contendentes inueniuntur ypter quorundam incontinentiam et non obdurati tales in totū desperantes salutem suam a postate fiant a deo non oportet mireri sēd et in veteri testamento ide deus tale aliquid voluit fieri pro vtilitate populi Illuens eos p predictas obseruationes vt p ea salutē decalogi obseruantes obseruandarent ei et ab eo non reuertentur ad ydolatriam neq a postate fierent ab eo sēd toto corde dilegere eum Sciant quidē sp inobaudientes iniquitatis et perditos infidelium dicunt legis doctorem inuenient in ea voratione q ē sūm nos multos quid' voratos pauros vō electos et intemeratos lupos

foreis vō mōdutoꝝ pelle omīū et id qđ erat sēper liberū et sine ptātis d
homine sēper seruasse deum et suam exhortatōm vt iuste qui nō obau
diunt dampnentur et qui obaudierūt et credunt ei honorentur in eccl
tibulatōe Quare circūcisio data et populo et obseruatio sabbatoꝝ
et quīq; recapitulatōm habent c xxx

Omni aut et circūcisiōm et quasi cōsimacōe iustice si in signo eā dedit
deus ut regnes tibile pseueret genus abraham ex ipa scriptura di
scimus Dixit enī mḡnit deus ad abraham Circūcidetur ome ma
sculinū vestrū et circūcidetis carnem preputij uri et erit in signū testamēti
inter me et vos hor idem de sabbatis Ezechiel propheta aut et sabbata mea
dedi vobis vt sint in signo inter me et ipsos vt sciant qm ego dns qui sanc
tifico vos Et in Exodo deus ait ad moysen Et sabbata mea obseruabitis Erit
enī signū apud me vobis in generationes vras In signo ergo data sunt hec
Non aut sine symbolo erant signa idē sine arguīto neq; otiosa tanqm
que a sapiēti accipite dicentur sed ḡm tenorem circūcisio prefigurabat spi
ritalem Etenī nos ait aplus circūcisi sumus circūcisione non manufacta
Et propheta ait Circūcidite duricia cordis uri Sabbata aut pseuerātia
tocius diei erga dm deuotionis edocebant Estimati enī sumus ait
aplus paulus tota die vt oues occisionis .s. consecrati et mistates ei
tempore fidei mē et perseuerantes ei et abstinentes ab oi anatema no
acquirentes neq; possidentes thesauros in terra manifestabatur aut
et tangm de eis que facta sunt requirio dei h' e regnū in quo requieset
hor ille qui pseuerauit do assistere participabit de mensa dei et quia
non p heredit iustificabitur homo sed in signo data sunt pplo ostendit sp
abrahā sine circūcisione et sine obseruatione sabbatoꝝ credidit deo
et reputatū e illi ad iustitiam et amicus dei vocatus est Iz et loth sine
circūcisione eductus e de sodomis ignem sulphur a deo Item deo pla
cens nec ei esset circūcisus accepit mensuras mūdi sedm generationes
Iz et enoch sine circūcisione placens deo cum esset homo dei legatione ad
angelos fungebatur et translatus e et conseruatur vsq; nūc testis iusti
dicij dei Cum angeli transgressi deo dicunt in iudicio ho aut placens
translatus e in salutem Iz et reliquia oīs multitudo eoꝝ qui ante abra
ham fuerūt iusti et eoꝝ patriarchaꝝ qui ante moysen fuerūt sine his
que predicta sunt et sine lege moysi iustificabantur quia deus mundi ipse
moyses in deuteronomio aut ad populū dns deus noster testamentū dispo
suit in choreb et non patribus nris disposuit testamentū hoc sed ad
nos/ Quare igitur patribus nō disposuit testamentū qm lex nō
e posita iustis Iustis autem preceptum decalogi conscriptū habebat
cordibus et animabus suis diligentes .s. deum qui fecit eos et abstinentes
erga proximū ab iniustitia ppter qđ nō fuit nare amicicie eos correp
toriis litteris qm habebant in semetipsis iustitiā legis Cui aut hec
iustitia et dilectio que erat erga deum cessisset in oblitionē et extincta
esset in egipto nisi deus pp multam suam erga homines benivolentiā
semetipm ostendebat p vocem et eduxit populum de egypto in virtute vt

rursus fieret homo discipulus et sectator dei et subiacebat in dubio audientes ut no contemneret eum qui fecerat et manna tribuit eos vt ea equalem temperent estam quecadmodu et moyses in deuteronomio ait Et tribuam te manna qd non scierant patres tui ut cognoscas qm no in pane solo vivit homo sed in oi verbo qd procedit de ore eius vivit ho

Lega dm dilectum Inquo differt decalogus a reliquis preceptis 31
preferebat ad eam que ad proximu e iustitia assimilabat vt neq
nuistus neq indignus sit deo prestruens hominem p decalogu
sua amicicia et eam que circa proximu est concordia que quide ipi pe
rant hoi Nichil tamen indigente de ab homine et sp hor scripsit aut
hos sermones locutus e dns ad omne synagogam filioz israhel in mote et
nichil adiecit Nichil em quecadmodu predixemus indigebat ab eis Et ut
moyses ait Et nunc israhel quid dns deus tuus postulat a te nisi timere do
minu deu tuu ambulare in omnibus vijs eius et diligere eu et servire
dno deo tuo et ex toto cor tuo h' aut gloriam quidem faciebant hoiez
id quod decerat ei implentes vde amicicias dei deo aut prestabatur nichil
Ser em indigebat deus dilectione hominis decerat aut hoi gla dei qua nul
lo modo poterat proprie si p ea obsequiciam que est ergha dei / Et propter hoc
utrum moyses ait Et lige iustam ut vivas tu et semen tuu diligere deu tuu
exaudire vocem eius et apprehende eum qm h' e vita tua et longitudo
dierum tuoru in qua iustam prestruens hominem decalogi quide verba ipe
p semetipm omnibus similit dns locutus est et ideo similit pmanet ap
nos extensione et augmentu sed no dissolutione accipientes p gratiam
eius aduentum Ceremonias aut precepta sepatim p moysen precepit po
pulo apta illoru eruditionem siue castigationem quecadmodu ipe moyses ait
Et mihi precepit dns in tpe illo docere vos iustificationes et iudicia
hec ergo que in seruitute et in signis data sunt illis cessasse ipsit nouo
libertatis testamento Que aut naturalia et liberalia et tota cum auxit
et dilatauit sine inuidia large donans hominibus per adoptionem proxi
simos dm et diligere eu ex toto corde et sine aduersatione sequi eius uolu
tatem non tantu abstinentes a malis operationibus sed etiam a concupiscentijs
earum Iuxit aut etiam timorem filios em plus timere oportet qm ser
uos et maiorem dilectionem habere in proximum Et propter hoc ait dns Omnes
sermones onos istos que locuti fuerunt homines videbunt super eo rationem
in die iudicij Et qui uiderit mulierem ad concupiscendu eam Jam
mechatus e eam in corde suo Et qui restituit fidei suo sine ca cetus est
iudicio vt stamus qm solu factor reddimus deo rationem vt serui sed
cum cognitionem et sermonem tanqm qui et libertatis potestate utentes
propter hoc petrus ait non velamen malitie habentes libertate sed ad
dei cultorem et manifestatorem fidei Qm no propter se nec indigens deus de
seruitione eorum locutus precepit legem quod cum requirit ab hoie 32
Qm aut non indigens deus deus milleus indigens r 32.
seruitute eorum sed pp ipos quasdam observationes in lege pce
pit plenissime iudicant Et cui sus qm non indiget deus ob

lationē hominū. Vt ꝓpter ipm̄ qui offerat hominem manifeste dns̄ donū
quēadmodū ostendimus Vt qui eā negligentes eos ut strictē et abstinē
tes a dilectione dei vocabat ꝓ sacrificia aut et reliquas typicas observa
tias putantes ꝓpitiari deum dicebat eis Samuel quidem sic Non vult
deus holocausta et sacrificia sed ut audiri vocem suam Ecce audire
bonus super sacrificiū et auditus super adipem arietum Dauid aut aut
Sacrificiū et oblationē noluisti aures aut perfecisti mihi holocaustū aut
pro delicto non postulasti dorens eos qui obaudientiam vult deus que fiunt
eos qui sacrificia et holocaustomata que mihi eis presint adustenda et
nouū simul ꝓphetans testamentū/ Psalmistus aut adhuc magnifi
cus psalmo dehys aut Cui si voluisses sacrificiū dedissem utiq; holocausto
non delectaberis Sacrificiū deo spūs contribulatus cor contritū et hu
miliatum deus nō despicies spnet Cui ergo mihi indiget deus mei q
est ante hunc psalmo aut Non accipiā de domo tua uitulos neq; de
gregibus tuis hyrcos/ qui mee sunt omnes bestie terre Jumenta in
montibus et boues Cognoui omia volatilia celi et species agri mecū e
Si esuriero non dicam tibi meus est orbis terre et plenitudo eius
Numquid manducabo carnes taurorū aut sanguinē hyrcorū potabo
Deinde ne quis putet ꝓpterea gentes accusaret eū reprehendat her mercu
rius/ Illa quidem ꝓpter que putabant peccantes ꝓpitiari deū abnuens et o
stendens ꝙ ipe nullius rei indiget Has autē per que iustificatur ho
et appropinquat deo hortatur et admonet horū idem aut et ysaias aut q
ni multitudinē sacrificiorū dicit dns̄ plenus sum et cū abmisi
set holocaustomata et sacrificia et oblationes et adhuc eciā et Neome
nias et sabbata et festiuitates et reliqs̄ omnes consequentes hys obseruatis
mihi suadens hys que salutaria sunt Lauamini mūdi estote auferte
nequitias a cogitationibus vestris coram oculis meis desinite a malis vestris
Discite boni facere exquirite iudicium eruite eū qui iniuria patitur Iu
dicate pupillo et iustificate iudicium et venite disputemus dicit dns̄
Non enim sicut homo mutatus vt multi audent dicere diuerunt cor
sacrificia sed insertans eorū et verbum sacrificiū insinuans qd offe
rentes ꝓpitiabiliter deū vt ab eo vitā propriam quēadmodū alibi aut
Sacrificiū cor contribulati odor suauitatis deo cor et sacrificans eum
qui plasmauit Dicem vastens abnueret her sacrificia tanqm̄ qui in
digum essent consequi premium eum non utiq; hisdem ipis suaderet p
que saluari possent Vt qm̄ deus misericors est non abscidit eos
a bono consilio Nam p Jeremiā cū direisset quo mihi thus de sabba
affertis et cynamomū de terra longinqua et holocaustomata vra
non delectauerunt me mihi audite sermonē dñi omnis Juda her
dicit dns̄ deus israhel Dirigite vias vras et studia vra et con
stituam vos in loco isto nec confisi fuerunt vobis nec inhabitauerunt

mendatibus qm̃ in totum non prederunt nobis dicentes templū dn̄
templum dn̄ est Et iterū sigmfitans qm̃ non ꝑ hor eduxit eos de
egypto vt sacrificia ei offerrent sed ut obtuns ydolatrie egyptioꝝ aur
dire vocem dn̄ possent que erat eis salus et gloria sicut per eundem
Jeremiam ait hec dicit dns holocaustomata vra colligite ti sacrificijs
vris et manducate carnes qm̃ non sum locutus ad pres vros neq
de holocaustomatibus et sacrificijs precepi eis qua die eduxi vos de
egypto sed sermonē hunc precepi eis dicens Et J iterum ysaias
ait Vnon mihi oues holocaustomatis tui neq ni sacrificijs tuis cla
rificasti me Et J super quē igitur ait aspitā nisi humile et que
tum et trementi sermones meos non em audiet et carnes pinguis
offerent a te mistinas tuas hor e em Jeremiū quod elegi dicit dns
Solue omnē nodū iniustitie dissolue contractus violentos remitte
dimitte quassatos in requiem et omnē onus iniqm̃ frange esuienti panē tuū ex animo et egenū sine tecto induc in do
mū tuam Si videris nudum operi et domesticos seminis tui ne de
spexeris Et tunc erumpet matutinum lumen tuū et sanitates tibi cito o
rientur et precedet ante te iustitia et gloria dn̄ circumdabit te Et J. ex
quibus oibus manifestum e quia non sacrificia et holocaustomata q
rebat ab eis deus Sed fidem et obaudientiā et iustitiā ꝑ quos salute
strui in orbe ꝓpheta docens eos deus suam voluntatem docebat quam
volo q̄ sacrificiū et agnitionē dei super holocaustomata Hz et dns ne
cadem memorabat eos dicens Si em tegnouisseris quid e miam volo q̄
sacrificiū nūquid reddemponeretis iniquitates testimonium quod reddens
ꝓphetis qui veritatem predicabant Illos aut arguens sua culpa mul
tiplicatis Sed et suus discipulus dans consiliū premittas deo offerre ex
suis creaturis non quasi indigenti sed ut ipi neqt infructuosi neq mḡfi
sint eti qui ex creatura panis e accepit et gratias egit dicens Hoc est
meum corpus Hz talem simulat qui e ex ea creatura que e sm nos sui
sanguinis confessionē est et novi testamenti nouā docuit oblationē quā
ecclia ab ipis accipiens aplis in vniuso mundo offert deo ei que alimō
ta nobis ꝓficiat premittas sacrificii munerū in novo testamento de
quo in duodecim prophetis malachias sic ꝓfetizauit Non e mihi
voluntas in vobis dicit dns omipotens et sacrificiū no accipiaz de
manibus vestris qm̃ ab ortu solis usq ad occasum nomen meum glificā
tur inter gentes et in oi loco incensū offeretur nōi meo et sacrificiū pu
rum qm̃ magnū nomen meum in gentibus dicit dns omipotens Cla
rissime sigmfitans per hor qm̃ prece quidem populus cessabit
offerre deo oi aut loco sacrificiū offeretur ei et h' pure/nomen aut eius
glorificat in gentibus Quēadmodū nom̃ dn̄i nri ihu xpi ꝓpter ꝑes omēs 33

Q d e aut nomen qd in gentibus glificatur qm̃ qd e dn̄ p quē
glificatur ꝑ et glorificatur hō Et qm̃ ꝓpter filij eius est et
ab eo factus e homo sui ulū vocat quēadmodū si quis rex

ipe filij sui purgat ymaginē iuste suā illaz dicit ymaginē p̄m vtriq; qm̄ et filij eius est et qm̄ ipe fecit eam sic et ihū xp̄i nomē sd̄ per omnissimū mūdū ysaiatur in ecclia suā esse constitutū pater et qm̄ filij eius est et qm̄ ipe scribens ad salutem dedit hoīm Cum g̃ no men filij ē proprium patris et in deo omnipotente p ihm xp̄m offerret ecclia · bene ait p̄m vtriq; Et in oī loco suffumigium offertur noī meo et sacrificiū purum quia suffumigia aūt Johannes in apocalypsi orationes aūt esse sanctorum / & sacrificijs et oblacoibꝫ et quia sic̄ q̄ in vera offerunt

Igitur extra oblatio quā dns offerri dornit in omni mūdo pu rū sacrificiū reputatum est apud deum et acceptū ē ei no qd indigeat a nobis sacrificium Sz qm̄ is qui offert glorificatur ipe in eo qd offert si acceptetur munus eius per munus eni regis et bonos et affectus ostenditur q̄ in oī simplicitate et innocentia dns videns nos offerre prędicauit dicens Cum igitur offeres munus tuū ad altare et recordatus fueris qm̄ frē tuus habet aliquid aduersū te dimitte munus tuū / Offerre igit oportet dō primitias eius creatu re sic et moyses ait Non apparebis vacuus ad conspectū dn̄i dei tui vt ne quibus extitit homo in hyb creatus eius deputatus ei qui est ab eo propiat hominem et genus oblationū reprobatū est obla tiones eni et illic oblationes aūt et hic sacrificia in populo sacrificia et in ecclia Sz spectus simulata ē tantū quippe cū iam no a seruis sed a liberis offeratur omnis enī et idem dns qz seruis aūt tractat sce rulis oblationib⁹ et qz liberos vt et per oblationes ostendatur hu manū libertatis Nichil enī onosū neq; sine signo sine augmento apd eū et qz hoc illi quidem dominas suas habeant consecratas qui aūt p̄ceperint libertatem oīa que sunt ipsoz ad dnōs detrimenta p suis hylaritē et libere dantes ea no que sunt minora vt puta mu rice spem habentes vidua illa et pauper hic totū victū suū mittente in gazophylacio dei Abiecto enī respexit deus ad munera abel qm cū simplicitate et iustitia offerebat Sup sacrificiū aūt nyni no re spexit qm̄ ni zelo et malicia que erat aduersū fratrem diuisione ha bebat in corde quia ad modū occulta eius arguens deus ait Nonne si recte offeras recte aūt non diuidas peccasti quiescite qm̄ no sacri fice placabitur deus Si quis enī solummodo p̄m qd videtur mūde et recte et legitime offerre temptauerit p̄m aūt suā aliqn̄ no recte diuidat ecclia que ē ad p̄m rationez neq; timorē habeat dei no p rd qd recte foris oblatū ē sacrificiū ad se dicunt deū intus habens peccati neq; oblatio talis prodesset ei aliquid sed respicit malū qd ē intus ce ptum ne p assimilatam operationē magis aūt petit ipm sibi hominē fieri hominem ppter qd et dicebat dns De vobis scribe et pha risei ypocrite qm̄ similes estis monumentis dealbatis a foris enī sepulchra apparent formosa intus aūt plenū ē ossibus mortuoz et omni ūditia Sic et vos a foris quidē apparetis hominib⁹ quasi iusti

aut plem estis malicia et ypocrisi Cui a foris em̃ forte offerre pute[2]
silem zelu tuu habebant m semetipis ypter qd om̃ederit nustu pterm̃it
tentes consiliu verbi qũeadmodu et raym Illi em̃ aut quesse et non
assensit Quesisse aut q aliud e qm̃ desimere a proposito impetu Et hys
simulia dicens pharisee mpuit Exte emunda q est mtus talicis vt fiat
et qd foris e mudi et non audierut Exte em̃ aut Jeremias oculi tui
ner tor tui bonu sed mcupiditate tua et sanguinem nustu vt effundas
eu et ad ustuna et ad homicidiu vt fianas Et iterum ysaias fenistis i
quit consiliu non p me et testamenta non p spm̃ meu Vt igitur mtior
cor volumtas et cogitatio ad manifestu producta sine culpa et malu
non opantem ee ostendat deu em̃ qui absconsa manifestat sed eu qui ma
lum operetur riu mmme quesierit raym aut ei ad te commercio eius et tu
ditaberis eius pylato quoq similiter dicebat Nullam habes potestate m
me nisi data tibi fuisset desuper Contendente deo semp nustu mmisto vt
hic quidem ex hys que passus est et sustinuit probatus reperiatur Qui
aut maligmatus est ex hys que egit adiudicatus expellatur Igitur no
sacrificia sanctificauit hoiem non em̃ indiget sacrificio deus sed constia
eius qui offert sanctificat sacrificiu pura existens et p restat acceptare
dm̃ quasi ab amico peccatori aut aut qui occidit mthi victimam quasi ca
dat canem Cum igitur ri simplicitate cordia offert iuste mirmis eius
purum sacrificiu apud deum deputatum est Quieadmodu et panibus
philipensibus aut repletus sim accepta ab epafrodito que a vobis mis
sa sunt odorem suauitatis hostiam acceptabile placentem deo Oportet
em̃ vos oblatom deo fatere et m omnibus gratos inuenri fabricatore
deo Jn sententia pura et fide sine ypocrisi Jn spe firma Jn dilectione
feruenti premmas que sunt eius creaturas offerentes et hanc ob
lationem cordia sola puram offert fabricatori offerens ei tu gratias acte
ex creatura eius Judei autem non offerunt manus em̃ eorum sanguine
plene sunt Non em̃ accepit verbu p qd offertur deo Vr ueqz omes hodie
tor synagoge alii em̃ alteru preter fabricatore dicentes prem̃ deo q
Jm nos creature sunt offerentes et cupidum alicui ostendunt eu et alie
na concupiscentem Cui vo ex defectione et ignorantia et passione de
cunt facta ea que sunt Jm nos ignorantie et passioms et defectioms
seductus offerentes petant m premiu suu contumelia forentes magis ei
spm̃ grauas agentes Quomo aut gstabit eis cui panem in quo gratie
acte sunt corporis esse dm̃ sui et calicem sanguis eius si non ipsi fabrica
toris mudi filiu dicant hoc e uerbum eius p qd lignu seruificatur &
fluunt fontes Dat premiu quidem fenu post deinde spicam deinde plenu
tritici in spica Quo aut cursus dicunt tacuem mirorem prom̃ deiem
re et non properare vitam que a corpore dm̃ et sanguine ducta sut aut
Ego aut sententia mutem aut abstinecant offerendo q sdicta sunt
Nra aut consonans e sententia eucharistie et eucharistia cursus confirmat
suam nram Offerimus em̃ ei que sunt eius congruenter cognationem

et vnitatem p̄dicantes caremꝰ et spūs q̄ quēadmodū eīm qui est a terrea patus p̄piens muoratiom dei iam nō cōmunis patris ē sed eucha ristia ex duabus rebus tonstans terrena et celesti Sic et corpora med ptipientia eucharistiā iam non sunt corruptibilia spem resurrectionis habentia Offerimus sed creatas agentes dona donatiom eius et sīfica tes creaturam q̄uēadmodum eīm deus non indiget eorum q̄ a nobis sunt Sic nos indigemus offerre aliquid deo sicut salomon aut q̄ui insipiens paupes fuerat deo q̄ Cui eīm nullius indigens ē dubī se assumit bonas operationes meas ad hoc ut prestet nobis retributoꝝ bonoꝝ suoꝝ sicut dns nr aut Venite benedicti patris mei p̄cipite pre paratū vobis regnū / q̄ Esurienti eīm et dedistis mihi manducare Sitiui et potastis me hospes fui et collegistis me Nudus et cooperuistis me infirmum et visitastis me In carcere et venistis ad me Sic igitur nō hyis indigens attamen a nobis multa ipse nos fieri ne simus infructuo si Ita ad ipm verbum dedit populo faciendaꝝ oblationē cuius nō indiget eius vt discerent dō d'seruire / sic et ido nos quoq; offerre multa mumus ad altare sequenter sine intermissione Est ergo altare in celis Illuc eīm preces nre et operationes dirigumtur et templum q̄uēadmodū Jo hannes in apocalipsi Et aptum ē templū et tabernaculum Ecce eīm i quit tabernaculū dei in quo habitabit cum hominibus Quoꝝ typū ac

36 c.

Mundana aut et aprebat ipse quadmodū et pactus ipse ipsa habat fuā oblationes et sanctificia et omnia in typo ipsius accepit q̄uēadmo dum ostensum ē moysi in monte synai ab uno et eodem dō cuncta et mīa in celis glorificatur nomen in omnibus gentibus sed terrena qui dem que sunt ergā nos dispositā congruunt typos eoꝝ ee q̄ sunt celestia ab eodem tamen dō facta Nec eīm alter potuerat assimulare spualium ymaginū Que aut super celestia et spualia sunt et quatū ad nos spūa tat mutabilia et mutuabilia / typus eorum altoꝝ celestiū durare et alterius plerumq; et dū alterius pris ymagine ee et errantiū e a veritate et oīmodo stultoꝝ et ebetū Cogentur eīm hij tales quēadmo dū sepe nūo ostendimus semper typos typorum et ymagines ymagi nū ad immemorē et nūq̄m aīm suū hgē in vno et vero dō sup eīm deū facte sint cogitationes ipsoꝝ suggressi cordibus suis ipm ingrem sine spa one quidem sup elati et sup gressi veritate aut derelinquentes a dō vero

Quere in fine hyus quarti libri 36

Hdquos iuste ejus quēadmodū inuestigabilis ⁊ ipprehensibil' omnīt dicat quēadmodū ipe sermo si q̄ hūt si q̄ sūt nos ē qui dī creatura suggerentur quatus sup dm extollitis cogitationes Vere eīm magna sunt thesauropilacia celestia immensurabilis ē in corde deus et in cōprehensibilis in aīo qui comprehendit terrena pugillo qui pspicit me sured et dexterae eius dignitatem quis cognoscit aut manū eius quis in telliget eam que mensurat mensa Eam que tendit mensura sua mensurae celoꝝ Secm quid natus deus et qd ipe pr oditor omiū p suas manꝰ fīrunt hyeꝝ

31 Igitur secm magnitudīnē non ē cognoscere dm Impossibile ē eīm mensurari preīm Secm aut dilectionē eius h' ē eīm que nos p

verbum eius duat ad deum obaudientes ei semper dicamus qm̃ ē tat̃
deus et ipē ē qui pē metipm̃ constituit et fecit et adornauit et contmet
omia In omibus aut et nos et hunt mundū qui ē stūm nos et nos
igitur aī hiis qui contmentur ab eo facti sumus Et hoc ē de quo scpt
tura ait Et plasmauit deus hominem lymū terre et inspirauit
in faciem eius flatum uite Non ergo angeli fecerunt nos neq; plas-
mauerunt nos neq; eī angeli poterant ymaginē facere dei neq; alig
quis p̃ter verbum dn̄i neq; uoluit longe absistens a pē omnīq; ne
q; eī indigebat horum deus ad faciendū que ipse apud se pfinierat
fieri quasi ipē sinus non haberet manus Adest eī ei semp verbū et
sapientia filius et spūs per quos et in quibus oia libere et sponte
fecit ad quos et loquitur dicens faciamus hominem ad ymaginē et
similitudinē meam Ipē a semetipo substantiā creaturaq; et exempl'
factorum et figuram in mūdo ornamentoq; accipiens Bene igit
scriptura dicit principio deū qm̃ unus ē deus qui oia constituit
et consummauit et fecit ex eo q; non erat ut essent oia oīa in pace et q'
a nemine rapiatur Bene aut et in prophetis malachias ait Nonne
unus deus qui constituit nos Nonne pater unus ē omiq; meoq; Co
sequenter aut et apostolus ait Unus deus unguit pē qui sup omīa et in oīb
nobis Similiter aut et dn̄s Omia unguit mihi tradita sunt a pre
meo Adam foste ab eo qui oia fecit Non eī aliena sed sua tradidit ei
In omibus aut nichil subtractū ē Et ppter hoc idem ē Judex uiuoq;
et mortuoq; habens clauem dauid aperiet et nemo claudit / claudit
et nemo aperiet Nemo eī alter poterat neq; in celo neq; in terra neq;
sub terra aperire patrem librum neq; uidere eum nisi agnus qui occisus
ē et sanguine suo redemit nos ab eodem qui oia uerbo fecit et sapia ad
ornauit accipientis omniq; potestatē qm̃ verbum recte factū ē Et quemadmod'
in celis principatū habuit verbum dei sic et in terra habeat principatū
qm̃ homo uisus qui peccatū non fecit neq; inuentus ē dolus in ore eius
principatū aut habeat eorum que sunt sub terra ipē primogenitus mor
tuoq; factus et ut uiderent omia quemadmodū predixerat se suū regem
et ut in nomen dn̄i oriretur paterna lex et a nomine eius salutaris nasc
in nos et sic homo diuinat in regeneratione renūciatus paterno luci Et
qm̃ verbum hoc ē filius semper cū pē erat p multa demonstratiq; Quod
aut et sapia que ē spūs erat apud eū aī omnē constitutorem psalmo
nem ait deus sapientia fundauit terram parauit aut celū prudentia
sensu eius abyssi erupuerunt Nubes aut manauerūt eos Et rursus dns
creauit me principiū uiarum suarq; operum sua ante seculum fundauit
me Immo antequam faceret terram Et priusquam procederent fontes aquaq;
antequam montes consisterent ante omes aut colles genuit me Et
uterū Cum pararet celū cum eo illo Et cū firmos faceret fontes abyssi
Et cū fortia fabricabat fundamenta terre eram apud eū aptans Ego eram qui
adgaudebam Cotidie aut letabar ante faciem eius in oī tempore cū leta
retur orbe pfecto et lotum dabatur in filijs hominū Unus igit deus qui uno

et sapientia fecit et aptauit omnia Hic est autē demiurgus qui et mundi
hunc attribuit humano generi qui ꝑm magnitudinē quidē ignotus est
omnibus his qui ab eo facti sunt Nemo enim mensuram altitudinē eius
neq; veterum neq; eorum qui nati sunt / Sedm autē dilectionē cognosci
semper per eū per quē constituit omnia Est autē hic verbum eius dns
nr̄ ihūs xp̄us qui in nouissimis temporibus homo in hominibus factus
est vt finem cōungeret principio hoc ē hominem deo Et ꝓpterea pro
phete ab eodem verbo prophetiā accipientes tales sibi predicauerunt
eius sdm̄ tacitum aduentū per quē cōmixtio et cōmunio dei et hoīs
ꝑm placitum patris facta est ab initio p̄mittente verbo dei Cum videret
deus ab hominibus et amissibilitate eorum sibi super terram et colaphizari et
affligi eos esset hoc ē omnipotens suo plasmati saluans illud et participabile
ab eo et liberans nos de manibus omnium odientium nos transgressionis spi
ritūm et faciens nos secundum se in sanctitate et iustitia omnes dies nostros
vt amplexus homo spūm dei migtiam capiat pateat hoc ꝓphetice signi
ficabant prophete sed non quēadmodū quidam dicunt minisibili pre
omnium existente alterum esse eum qui a prophetis videretur hoc autē
dicunt qui nondum quid sit ꝓpheta nouerunt Nam ꝓphetia predicatio
futurorum hoc ē eorum que post erunt presignificatio pfigurabant
igitur prophete cum videbitur deus ab hominibus quēadmodū et dns
ait Beati mundo corde qui ipi deum videbunt Ex ꝑm magnitudinē
eius quidem et mirabilem migtiam nemo videbit deū et vivet nisi
pabulis eum pater Sedm dilectionem autē et humanitatē eo ꝙ oīa possit
eius hoc concedit his qui se diligunt id est videre deum qđ et ꝓphetā
bant prophete Cum que impossibilia apud homines possibilia sunt
apud dm Homo etenim a se non videt deum ille autē uolens videtur
hominibus quibus vult et quēadmodū vult potens est enim nonnullos
deus visus quidem tunc per spūm ꝓphetie visus ē et p filiū adoptionē
videbitur autē et in regno celorum paternaliter Spū quidem ppārante ho
minē in filium dei filio autē adducente ad patrem pater autē incorruptelam
donante in eternum vitam que unicuiq; euenit ex eo ꝙ videat deum
Quēadmodū enim videntes lumen intra lumen sunt et claritatē
eius recipiunt sic et qui vident deum intra deum sunt percipientes eius cla
ritatē Lumificat autē deus claritas precipit go intra qui vident deum Et
ꝓpter hoc incapabilis visibilē se et incomphensibilē et capabilē hominē
praestat vt nutriscat percipientes et videntes se / Quēadmodū enim mag
nitudo eius mensurabilis sic et benignitas eius menarrabilis p quam
vasis intra praestat hijs qui vident eum cum vivere sine intra impossibile est sub
sistentia vita autē de participatione eorum / participatio autē dei est videre
deum et frui benignitate eius homines igitur videbunt deum vt vivat
p visionem immortalis facti et plangentes usq; in deum Cred scr̄ps p
ꝓphetas figuraliter manifestabatur qm videbitur deus ab hominibus qui por
tant spūm eius et semper aduentū xp̄i sustinent Quēadmodū in de
uteronomio moyses ait In die ista videbimus cum loquitur deus ad ho

127

unnē et unnet Quidā eñ eorum videbant sp̄m ꝓphetiā et operatoēs
eius in oīa genera carismatū effusas Alij vō aduentum dñi et eā que
est ab initio administratorē p quaz perfert voluntatem p̄ris que ē in celis
et que ē in terris Alij vō et gñas paternas temporibus aptas et ꝑ ipōs
qui audiebant et qui tunc audiebant Et oībus qui de meis audituri
erant Sic igitur manifestatur deus per oīa eñ hic deus pater est
dicitur sp̄u quidem operante filio vō administrante p̄re vō comprobante
homine vō consūmante ad salutem Quēadmodū et ꝓpheta ait
Ego meruit visiones multiplicauī et in manibus ꝓphetarū assimilatus
sum aplus autem idipm exposuit dicens Diuisiones aut carismatū sunt
idem aut sp̄us Et diuisiones ministeriorū sunt idem dns Et diuisiones
operationū sunt idem aut deus qui operatur oīa in oībus Unicuiq;
aut datur manifestatio sp̄us ad utilitatē Hz qm̄ qui oīa in omnibus operat
deus est qualis ē quantus est suauibilis et mansuetabilis ē oībus
que a bipo facta sunt nō ignotus aut neq; oīa eñ p verbū eius
distant quē ē unus deus pater qui continet oīa et oībus ē p̄stat
quēadmodū in euangelio scriptum est Deū nemo vidit unq; nisi unigenitus
filius qui ē in sinu p̄ris ipe enarrabit Enarrat ergo ab initio
filius p̄rem quippe qui ab initio ē cum p̄re qui et visiones ꝓphetarū et
diuisiones carismatū et magisteria sua et patris glorificatioēs oēs
tez et ro posite ostendit humano generi apto tempore ad utilitatē
ubi ē eñ consequentia illic et constantia Et ubi constantia illic et pro
tempore Et ubi pro tempore illic et utilitas Et ꝓpter ea verbū dispo
sationis paterne greatre factus est ad utilitatem hom ꝓpter quos fecit
tantas dispositiones hoībus quidem ostendens deū deo oī exhibens
homīm et mansibilitatē quidem patris custodiens ne qñ homo gleptor
fieret deo et ut semper haberet ad qd proficeret visibile aut carnis ho
minibus p multas dispositiones ostendens deū ne in totū deficiens hō
cessaret esse Gluā eñ dei vivens homo vita aut hominis visio dei Si
eñ que ē per creationē ostensio dei vitam prestat hoībus i terra
viventibus multo magis ea que est p verbum manifestatio p̄ris vita
prestat hīs qui vident deū Qm̄ go sp̄us dei per prophetas futura
significauit ꝓformans nos et ꝓaptans ad id ut subditi deo simus futu
rum aut erat ut homo p sancti sp̄us beneplacitū videret nōn oportebat
eos p quos futura ꝓdicabantur vidē deū que ipi hoībus videndū in
timabant ut no solum dicatur ꝓphetare deus et dei filius et pater Sed
ut videatur oībus membris sanctificatis et edoctis ea que sunt dei
ut preformare tur et p̄meditare tur hō applicatā in eam gliam que p̄cea
reuelabitur hīs qui diligunt deū Non eñ solū sermone ꝓphetabant
ꝓphete sed et visione et comisatione et actibus quos faciebant p̄m ea qd
suggerebat sp̄us Sdm hanc igitur rationē inuisibile videbant deum
quēadmodū et ysaias ait Regem dñm sabaoth vidi oculis meis Sig
nificans qm̄ videbit oculis deū homo et vocem eius audiet Sdm hac

igitur eacorū et filiū dei hominem videbant conuiuatū cū hoībus id qđ fiebat cum erat prophetantes cum qui nondum adesset adesse dicentes et impassibilem passibilem amūtiantes et cum qui nūc mortalis immortalis futurū esse dicentes et reliquias aūt eius recapitulationes dispositiones quas dam quidē p visiones videbant quasdam p verbum amūtiabant quasdam vō per operationē typice signuficabant quecunq; videnda erant visibiliter videntes Quę vō audienda erant sermone pronunciantes Quę vō agenda erant operatione ꝓficientes In omnibus vō ꝓphetice admūtiantes propterea et moyses transgressori quidem legis ꝑpō ignem dñi esse dicebat ignem aūt dō die suppducit eis imitans hijs vō qui erga dñm timorem habebant dns deus dicebat conseruatores et pius et magnanimus et magne misericordie et veraz et iustitiā seruans et mām imitans auferens iniustitias et iniquitates et peccata Et verbum quidem locubatur moysi apparens in conspectu Quēadmodū si quis loquatur ad amicū suū Moyses vō cupiuit manifeste videre eum qui serum loquebatur Et dictū ē ei sta in loco alto petre Et mani mea contegam sup te Quādo vō transierit claritas mea tunc videbis que sunt posteriora mea facies autem mea non videbitur tibi Non enim videt me hō et viuet vbiq; signuficatiue qui et impossibil' ē homo videre dñm Et am ꝑ sapiam dei in nouissimis temporibus videbit eum hō in altitudine pectoris hoc est in eo qui ē ſm hominem eius aduentus Et ꝓpter hoc facie ad faciem confabulatus ē cum eo in altitudine montis assistente etiam helya qui eadmodū euangeliū retulit restituens in fine pristina ꝓmissa eius Non igitur manifeste ipi faciem dei videbant prophete sed dispōes et misteria ꝑ que unicuiq; homo videre deum Quēadmodū et helye dicebat Scies terras et stabis in conspectu dñi et ecce dns transiet Et ecce spūs magnus et fortis qui dissoluit montes et contereret petras in conspectu dñi Et nō in spū dns et post spūm terre motus et nō in terre motu dns Et post terre motū ignis et non in igne dns Et p ignē vocauit eos temnis ꝑ hec enim et ꝓphetes valde indignans ꝓpter transgressionē populi et ꝓpter interfectores ꝓphetarū edocebatur motus agere ad fm hominem aduentus dñi signuficabatur Ritus q̄ post illā legem q̄ data ē ꝑ moysen mitis et tranquilla in quo neq; talionis passūi consecrit neq; ignis ritus emigrans extinxit ostendebatur aūt et regni eius mitis et pacifica requietio Post enim spūm qui contrivit montes et p terre motū et post ignem tranquilla et pacifica regni eius aduenit tempora in quibus tū ecclesia tranquillitate spūs dei vnificat et auget hominem Manifestius aūt adhuc p ezechiel factum ē qm expte dispōes dei dz non ipm videbant ꝓphete prevates dñi hic enim dei cū vidisset visionem et cherubim et rotas eorum et omnis progressionis eius misterii nam intellexisset et similitudinē quasi figuram hominis Et illa quidem que erant super lumbos eius quasi figurā electri que aūt deor sum quasi visionem ignis et reliquā omnem thronoz visionē manifestans ne quis putaret forte tum in hijs ꝓpte iudisse deū intulit

h' visio ſimilitudinis gtie dñi Ysaiaz ſi negz moyses vidit deū negz he
lyas negz Ezechiel q̃m multa de celeſtibus viderint q̃ aut ab hijs vi
debantur erant ſimilitudines tm actatis diū et prophetie futurozꝝ manifeſtū
eſt q̃m pater quidem inuiſibilis de quo et dns dixit deū nemo vidit vn
q̃m verbum autem eius q̃cadmodū volebat ipe et ad utilitatē hominū
claritatem manifeſtabat patris et diſpoſitiones exponebat q̃cadmodū et
Dns dixit vnigenitus q̃ ē in ſinu patris ipe enarrauit et ipe figura ac
interptator patris verbum ut pote diues et multū exiſtens nō in una
figura negz in uno tractatu videntibus eū ſed ſdm dispenſationē eius
rationē ſiue efficaciam ſtruit in daniele ſcriptum eſt Aliqñ eū cū hijs q̃
erant tecta ananiam azariam miſahel videbatur aſſiſtens eis in fur
nace ignis et in ramno et liberanꝫ eos de igne et viſio nīquā quareti
ſimilis eſt viſe dei filio dei Aliqñ aut lapis de monte abſciſus ſine ma
nibus et penetrans temporalia regna et ventilans ea et ipe replens vni
uerſam terram Rurſū hic idem videtur quāi filius hoīs in nubibꝫ reli
ctis et aggregans ad veterem dei et ſumens ab eo vniuerſam
poteſtatem et gloriam et regnū et ptās i quit di poteſtas eterna q̃ nō
auferetur et regnū eius non corrumpetur Ysaz et Johes dñi diſcipulus in a
pocalipſi ſacerdotalem et gloriosū regni eius videns aduentū remiſſius
ſum inquit videre dolorem qui legebatur et remiſſius vidi vij. candelabra
aurea Et inter candelabra ſimile filio hoīs indutū podē et circūcīctū ad
mammas zonā auream Caput aut eius et capilli albi q̃cadmodū la
na alba et quaſi nix et oculi eius vt flāma ignis et pedes eius ſimiles
auro libano q̃cadmodū in camino ſuccenſus eſt Vox eius quaſi vox a
quarū et habet ſtellas ſeptem in manu dextera ſua et de ore eius ri
phea ex utraq parte acuta exibat Et facies eius q̃cadmodū ſol lucens
in virtute ſua Ju hijs cū aliquid a patre clarum eius ſignificat vt
rapō aliquid de ſacerdotale vt podere Et ſp hoc moyses ſm hypim
deſtruit pontificē aliquid de ad finem q̃cadmodū aurum in ca
mino ſuccenſū q ē fortitudo fidei et p ſeuerabile oraculū ſpūs aduer
eius in fine temporū ſucceſſionē mundi Johanne de non ſuſtinente de
ſcione et retrō inquit ad pedes eius quaſi mortuus vt fieret qd ſcptū
eſt Nemo videt deū et vivet et manſtrans eū verbum et admoneꝫ
q̃m ipe in cruce pectore reclinabat ad cenam Interrogauit quis eſt
qui interpret eum tradere et dicebat ego ſum primus et ego nouiſſim
et qui vivo et fui mortuus et ecce vivo in ſeculā ſeculorū Et habeo
claues mortis et inferni Et poſt hoc in ſcda viſione eundem do
minū videns vidi eū inquit in medio thronoꝝ et quatuor animalium et
in medio ſeniorū agnū ſtantem quāi occiſum habentem cornua ſep
tem qui ſunt ſeptem ſpūs dei diſſi in omnem terram Et venit
de eodem ipo agno aut Et ecce equus albus et qui ſedebat ſup eum
vocabatur fidelis et verus et iuſticiā iudicat et pugnat Et oculi eius
ſicut flāma ignis et in capite eius diademata multa habens nomē ſcptū

qđ nemo stit nisi ipe et rezñ amictus vestimentñ aspersñ sanguñe et
vocatur nomen eius verbum dei et exercitus reli sequebantur eñ in e
quis albis vestiti byssinñ albñ mundum Et de ore eius procedit enñ phea
cuta vt mea percuat gentes et ipe pascet eos in virga ferrea Et ipe
calcat lacñ uini furoris dei omñ potentis et habet suppñ et sup
femur suñ nomen scriptñ rex regñ et dñs dñantium Sit semp verbñ
dei velud limamenta terñ futuraz habet et velud species disso nuz
patris hominibus ostendebat dicens nos qui sumt dei Non solñ aut
p visiones que videbantur et sermones qui pronabantur sed et in
operationibus visus e prophetis vt p eos pfiguraret et pdemostraret
futura vnde qđ et osee pha accepit uxorem fornicationis p operationem
phetans qñ fornicando fornicabitur terra a dño hoc e ignñ supp
terram sumt homines Et de hiuj hominibus beneplantñ habebit
deus assumere ecclam sanctificandã coiunctione filij eius sicut et illa sibi
cata e cõmunicatione phete Et vnde hoc paulus sibi sanctificatã ait mi
delem mulierẽ in vno fidei Ad hur enim filios suos nominauit phetam no
mam consecuta et ne populus vt quemadmodñ aplus ait erat qui no
populus populus et non mam consecuta mam consecuta Et in loco
alio ait in quo dictus e Non populj ibi vocabuntur filij dei viui Id qđ
a phã typice per operationẽ factñ est ostendit aplus hec facta in ecc
a xpo Sic aut et moyses ethiopissam accipiebat uxorem qm ipse
ascelitis dicit significans qm oleaster inserit in olivã Et pars
pans pinguedinis eius erat Cum eñ ex iis qui sm carnẽ nati est
xpus a pplo quidem haberet inquirere ut ostenderet libari vos in egipto
hoc e in gentibus et sanctificare eos qui ibi essent infantes vnde et
certus sibi persent Egyptus enim abnitio gentilis que admodñ ethiopis
sa pplm hoc p nuptias moysi impie verbi ostendebant et p ethiopissã
coniugem ea que ex gentibus e ecclia manifestabat Cum qui detra
hunt et minuant et decident eam non erunt mundi leprosi enim erunt
et abicientur a mistorum castris Sic aut et raab fornicaria semet
ipsam quid respondeans qui esset gentilis omñ petra vera Susceptit ex
ploratores qui speculabantur omnisam terrã et apud se abscondit
precium stilicet et filiis eius spñ sto et cum omnisa tribus in qua habitabat
coinquisset in civitate manentibus septem tubicinis raab fornicaria eo
secuta est cum omnisa domo sua fides signum rectum sit et dus dicebat
hys qui ad mentem eius non excipiebant phariseis stilicet et rectum
signum mollificant qđ erat pascha redemptio et exodus ipli in egip
to dicens publicam et mercetrices precedunt vos in regno celorum

Rad' abhã pfigãbat fides mea & q e exponẽ eoz q sua sit a pube

Quid aut et in abrahã pfigurabatur fides mea et qui pater
archa mee fidei et velud phetauerit plenissime aplus domi
nicepta que e ad galathas dicens Cum ge tributi nobis spz

et opatur uirtutes in uobis ex operibus legis an ex auditu fidei sicut
abraham credidit deo et reputatū ē illi ad iustitiam Cognoscite itaq;
qm qui sunt ex fide hi sunt filij abrahe Prudens aut scriptura qm ex
fide iustificat gentes deus p̄nūciauit abrahe qm benedicentur in eo oēs
gentes Igit qui ex fide sunt benedicentur cum fideli abraham Ob q̄ nō
solum prophetam cum dixit fidei sed et p̄rem eccl̄ie qui ex gentibus ē
dunt in xp̄m ihm eo q̄ una et eadem illius et mea sit fides Illo q̄
dem recedente futuras quasi iam factas ꝓpter repromissionē dei Ea aute
que uera ysaac non sine significatione sunt in ea cū epta q̄ ē ad Ro
manos aut aplus In et rebecca ex uno concubitu hns ysaac pceps med
a v̄bo responsum accepit aut sedm electionē ꝓpōsit di p̄manear Non
ex operibus sed ex uocante dictum ē ei Duo populi in utero tuo et duo
gentes in uentre tuo et populus populū superabit et maior seruiet
minori Ex quibus manifestum ē Non solum ꝓphanes patriarchaꝝ
sed eciā partum rebecce propheciam fuisse duoꝝ populoꝝ Et unus
quidem esse maiorem altezū vō minorem Et altezū quidē sub seruitio
altezū aut liberum unius aut eiusdem patris unius et idem deg me
et illoꝝ qui ē absconsorum regnator qui sit oia antequā fiant et ip̄ hoc
dicens Jacob dilexi esau aut odio habui Quibus aut et artius qui sit
Jacob adiutat manet eos nō imanes sed plenos dispositionis Et ī
pmissis in natiuitate eius quē admodū apprehendit calcaneum fratris et Ja
cob uocatus est q̄ ē supplantator teneus et qui nō tenetur pugnis pe
des sed nō obligatus luctans et uincens tenens in manu calcaneū adu
sarij h̄ est uictoriam Ad hoc eni nascebatur dns tuus typum generatiōis
eius monstrabit de quo et Johes in apocalipsi aut exiuit uincens ut in
cedat Deinde aut primogenita accipiens qui uituperant ea fratres eius
que admodū et Junior populus cum primogenitū accepit xp̄m cui ei re
pulit populus etate priorior dicens Non habemus regem nisi cesarem
In xp̄o aut omissa benedictio Et ꝓpter hoc benedictionis priores populi
a patre sibi peruit posteriores populus Cui admodū Jacob absolut bene
dictionē eius huius esau Ob quā rem fratres patebatur in sedias et pstrue
ones fratres suus stulti et erudita hoc idem a iudeis patebatur pugne na
stebantur duodecim tribus gentis iset qm et xp̄us pugne in populabat de
castibi siemanethi erudite generate parce ones que fiebant huius iacob in
res et xp̄i merces ex uarijs et differentibus gentibus in una cohorte
fidei conuenientes fiunt homines quē admodū p̄r promisit ei postula
dicens a me et dabo tibi gentes hereditatem tuā et possessionē tuā ter
minos terre Et qm multiplices filioꝝ dni ꝓphe fiebant Jacob nem
tabernis fiunt ex duabus sororibus ei filii facere quē admodū xp̄s
ex duabus legibus unius et eiusdem patris similit aut et ex ancil
lis significans qm sm carnem ex liberis et ex seruis xp̄us statuet fili
os dei similit omnibus dans munus spūs uiuificantis nos Oia aut ille
faciebat ꝓpter illa iuniores bonos oculos habente Rachel q̄ ꝓfigura

bat celum ꝓpter qua sustinuit xpus qui hic quid ꝑ patriarchas suos
et prophetas ꝑfiguratis et ꝑnuntians futura pegrinans sua patre di
spositionibus dei et assistens hereditatem sua obedire deo et pegri
nari in seculo et sequi verbum eius et ꝑsignificare futura Nichil ei
patuit nesi sine signo apud deu. ℣ Ite lauit pedes discipulor suor & qte discu

39

NOuissimus aut tubis tribus et ꝙ ipe sit deo an deus ostendi
nit venit plenitudo tpis libertatis ꝑ pm verbu ꝑ se ꝑ pm sordes
abluit filior suor manibus suis lauans pedes discipulor h' est
sus humanam generis reedificantis dm vt quia ad modu limo ꝑ pmos
homines in seruitutem redacti sumus debito mortis Sic in ultimo per
nouissimu omes qui ab initio discipuli emundati et ablui q sunt mortis
in unitate manet dei Quu em pedes lauit discipulor totu sibi uit
corpus et in emundatio adduxit Qua ꝓpter et retinentibus eos nisi
bat estam significans eos qui in terra retinebat quibus dent in stirpe
vitam sine sermas ait Retinemoratus est dns sanctus israhel mortuos
suos qui pdormierut in terra desolationis et destendit ad eos vt euangeli
zaret eis salutare sibi ad saluandum eos ꝓpter hoc aut et discipuleru oru
li erant grauati vemente xpo ad passionem et mumentes eor dormientes
Primo quidem dimisit significans patientiam dei in dormitione hom
Deo vo vemens excitauit eos et exerit significans qm passio eius
ex ꝓgressus e dormentiu discipulor ꝓpter quos et destendit in misera
tione sed quod erat in opatu roudinoms visu et bonu dequby et dixe
bat discipulis Multi prophete et iusti cupierunt videre et audire que vos
videtis et auditis Non em ꝓpter eos solos qui temporibus tyberii re sais
recesserunt ei venit xpus Nec ꝓpter eos solos qui sunt mit homines
proudentiaz sicut pater sed ꝓpter omnes cmo homines qui ab initio ꝑm
orietutem suam in sua generatione et tmuerut et dilexerut dm et iuste
et pie conisati sint cegra proximos et concupierut videre xpm Et au
dire verbum eius Qua ꝓpter omis huius iustitie aductu p' exercitabit
et exiget tam eos qui reliquos qui iudicabit uiz et constituet in regn
suu Quin quide unus deus qui patriarchas quide direxit in dispersi
ones suas iustificabit circumcisionem ex fide et preputiu ꝑ fidem Que
admodu em in ꝓximis nos ꝑfigurabamur et ꝑnuntiabamur sic eu
sus in nobis illi ꝑformantur hor e in carne et crepuit mercede pro
bis que laborauerunt de eo qui aut nos vos laborastis alij laborauerut & vos

℣ xl.

PROpter hor dicebat dns discipulis labore eor mercedis.
Oculos date vobis attollite oculos vros et videte regiones qm albe
sint ad messem Nam messor mercedem accipit et congregat fruc
tum in uitam eternam Vt et qui seminat et qui metit simul gaudeat
In hor e sermo verus qm alius e qui seminat et alius qui metit Et
ego em misi vos metere qd vos non laborastis alij laborauerut et
vos in labores eorum introistis Quu ergo sint qui laborauerut qui di
spositionibus dei deseruerut Manifestum e qd patriarche et ꝓphete q

cria phigreaneunt meam fidem et dissemmaneunt interea aduentu filij di
quis et qualis esset ut qui posteriores erant futuri homines habentes timore
dei facile susciperent aduentu xpi instructi a prophetis Et ppter hoc Joseph
cu cognouisset q pregnans esset maria et cogitaret abscondere eam
Angelus in sompnio dicit ad eum Ne timueris assumere mariam tua
coniugem qd enim habet in utero ex spu sco e parietur autem filiu et vocabis
nomen eius ihesum Ipse enim saluabit populu suu a peccatis eorum Et
adiecit suadens ei hoc autem totum factu est Ut adimpleretur qd dictu est
a dno p yphetam dicentem Ecce virgo in utero accipiet et pariet filiu
et vocabitur nomen eius emanuel p sermonem prophete suadens ei et
gestans mariam hanc eandem esse ostendens que ab ysaia esset pnunciata
virgo que genuerat emanuel Quapptez sine dubitatione suasus Joseph
et mariam accepit Et in reliqua vite sue educatione xpi gaudens obsequ
um prestitit Vsq in egiptum susciperis pfectione et inde regressu et i
Nazareth transingreatione Deinde qui ignorabant scripturas et voluntatem
dei et dispositione xpi patrem eu putabant puerii ppter hoc aut et ipse di
cebat in raphamaim ysaie yphetas legebat sponsus dns sup me Quapptez unxit
me euangelizare pauperibus misit me curare contribulatos corde p dimissione
captiuis remissione et ceris visione Demetrium quoq ostendens pnunciati
p yphetam dicebat eu Hodie adimpleta e scriptura hec in auribus meis ypt
hoc philippus cum inuenisset eunuchum regine ethyopu legentem ea que
scripta sunt Quo admodu ouis ad victimam ductus e Quo admodu ag
nus in conspectu tondentis sine voce sic non aperuit os suu in humilitate su
dicium eius ablatu est et reliqua quecunq de passione eius et de resurrectione ad
uentu et quo admodu inhonoratus e a non credentibus ei ptransiunt yphe
tam suasit ei credere eu esse xpm ihm qui sub ponno pylato crucifixus e
et passus quecunq predixit propheta eumq esse filiu dei qui eterna vita
hominibus dat et statim ut baptizatus eu abstulit ab eo Nichil enim aliu
deerat ei qui a yphetis fuerat instructus et baptizatus no dm precem no comissarius de
spositoru sed solum aduentum ignorabat filij dei Quo cu breuit cognouis
set agebat iter gaudens pcto futurus in ethyopia xpi aduentus Quapptez
no multu laborauit terra eu philippus qm erat in timore dei pparatus
a prophetis ppter hoc aut et apli omes tolligentes que pcesserat
dominus israhel de scripturis allegantes eos ostendebant ihm reuelatu
hunc esse xpm filiu dei vivi et magnu multitudinem suadebant que cu
habebat timore ad dm et vna de baptizatis sunt hoies cca milia et
quatuor et quinq / Quare paulus dicit se plus quo omes laborasse c xli

p Propter hoc et paulus gentium aplus tum esset xlj
plus eis inquit omnibus laborauit Illis em facilius catheczizatis fuit
videlicet cum ex scripturis haberent ostensiones Et qui moysen
et prophetas audiebant et facile credebant premagnu nuncium
et preminente nutu dei eu qui p extensione manuu dissoluebat amaleth
et vindicabat hominem de serpentis plaga pfidem que erat in eis gentes

quidem premio cathezizabat aplus q̃ ad nr̃m̃ meo libro qui an hunc
est ostendimus distedere ab ydolorum supstitione et vnũ deum colere fac
torem celi et terre et omisse conditionis fabricatorem Esse aut huius filiũ
verbum eius per quẽ constituit ꝯa et hunc in nouissimis temporibꝫ
hominem in hõibus factũ reformasse quidem humanũ genus & restituisse
aut et inisse inimicũ homĩ et donasse suo plasmati aduersus reluctan
tem nutoriam Adhuc aut et si non faciebant qui erant ex circũcisione
sermones dei q̃d essent contemptores sed erant pinstructi nõ mechari
non furari non fraudare et quecũq; in extremum prohibent hinc mala
esse et odii adeo Quapter et facile adsentiebant ab hijs abstinere
qui hec didicerunt Gentiles vo et hoc ipm distere oportebat qui hui
operationes male et exterminatrices et inutiles sunt et damnose hijs q̃
optantur eas Quapter plus laborabat qui ingentes aplatum accipebat
qui qui in circũcisione probabant filiũ dei Illos em admonebant scripture
quas confirmauit dns et adimplenit talis venens qualis et predicabatur
hic vo peregrina quedam erudicio et noua doctrina deos gentiũ nõ solũ
non esse deos sed ydola ee demonia Esse aut vnũ deũ qui e sup omnia et
omne nomen q̃d nominatur et huius verbum naturaliter quide inuisibilem
palpabilem et visibile in hominibus factũ et usq; ad mortem destendisse mor
tem aut crucis Et eos qui in eum credunt inuerecundibiles et impassibiles fu
turos et propter regnum celorũ et hec predicabatur gentibus sine scriptur
Quapter et plus laborabant Generose aut erubescis fides gentiũ
ostenditur sermonẽ dei assequentiũ sine instructione scripturarũ Had

Sr em operebatur medii in circũcisione & ppino & fide vng pr ondẽ
filios abrahe quos ex lapidibus excitauit deus et heredes esse
ei principi et p̃nũciatori facto nr̃e fidei qui et accepit testamtũ
circũcisionis post eã iustificationis que fuerat in ppino fidei ut posignaret
in eo vtraq; testamenta ut fieret pr omniũ qui sequũtur verbũ dei et pe
grinatorum in hoc seculo sistment hoc e eorũ qui ex circũcisione et eorũ q̃
ex preputio fideles sunt sicut et xpus lapis summus angularis omnia susti
nens et in vnam fidem abrahe colligens eos qui ex utroq; testamẽto
apti sunt mediatoris dei Sed h' quidẽ que e in p̃putio fides ut pote nul
to ingens principio prima et nouissima facta sunt Etenim ante circũci
sionẽ erat abraham et in reliquis iustis qui placuerũt deo ante et demo
strauimus Et rursus in nouissimis temporibꝫ orta e in humano gne
per dñi aduentũ Circũcisio vo et lex operationis media obtinuerunt tẽpora
hoc et pre aliaquidem multa Jam vo et p thamar iude mirũ typice o
stenditur Cui em contigisset gemmos alter eorũ puer philit manũ suã
Et rubore putaret eũ primogenitũ ee tortuũ assignauit signũ
alligauit signũ in manu eius Cui hoc aut factũ esset et abstraxisset
manũ suã puer exiuit se eius pharez Ait deinde scriptus ille in quo
erat tortuũ zara clare manifestante scriptura eũ quidẽ populũ qui
habet tortuũ signũ hoc e eam fidẽ que e in ppino que ostensa quidẽ

pmū in patriarchis post quidem inde subtracta ut nasceretur frater eius dem de ste cum qui prior esset sed longe natum qui ē cognitus per signū tocmū qđ erat in eo qđ ē passio usti abrahe figurata in abel et descripta a prophetis perfecta vō in nouissimis temporibus in filio dei Oportebat eū quidē quē pmīnatī patriarchis a patribus quedam prefigurari legaliter a prophetis q dam vō deformari sm formatū xpi ad hys qui adoptionē Omnia vō in vno deo ostenduntur Cum ei vnus esset abrahā in semetipo prefigurabat duo testamenta in quibus alij quidem seminauerūt alij vō messi sunt Ihu hoc eū nuncupat sermo ē verus qui alter quidem ē qui seminat pp alter qui metet Vnus aut deus prestans vtrisq; que sunt apta semen quidem semi nanti panem vō ad edendum metenti / Quēadmodū alter quidē est qui plantat et alter qui adaquat Vnus aut qui dat incrementū deus / disse minauerunt eū sermone de xpo patriarche et prophete demessā ē aut era hor ē aut fructū prepit pptez hor et ipi erant habere tabernaculū in ea Jeremia dicente Quis dabit michi in deserto habitatiōz nouissimā vt et qui seminat et qui metit simul gaudeant in xpi regno qui omnibus adest de quibus abimeo bene sensit deus attribuens adesse eis verbū suū / Si quis igitur intentus legat scripturas inuenīet in eisdē de xpo sermone et nouo vocationis prefiguratione / Cđ ē thezauro abscondito in agro ꝛ

Jr eū ē thesaurus absconsus gl̄ sola ecclīa recte legat scripturas in agro hoc ē in isto mundo agere eū mundus absconsus vō in scr turas pl̄ typos et parabolas significabatur Mundē potebat hoc qđ sm hominē ē intelligi p rerum qđ consummatio erat que consummata sunt ve nerat q ē aduentus xpi Et pptez hoc Daniel pphete dicebatur Quia sex mones et signa librum usq; ad tempus consummationis distant multi et adimpleatur agnitio Jn eo eū cum perfinetur dispersio cognoscent oia h Ysa et Jeremias aut Jn nouissimis diebus intelligent ea / Omnis eū pphia prius qđ habeat efficaciam enigmata et ambiguitates sunt his Cū aut venerit tempus et euenerit qđ prophetatū ē tunc prophete habent liquidā et certam expositionē Et pptez hoc audis quidē nō legitur lex in hoc mun tempore fabule similis est Non eū habent expositionē omnīz rez pmīctē ad aduentum filij dei qui ē sm hominē xpianis vō cū legitur thesaurus ē absconsus in agro Venit vō xpi reuelatus est et explanatus et ditans sensus hominū et ostendens sapiam dei et eas que sunt cecga hominem di spositiones eius manifestans et xpi regnū preferuans et hereditatē sanctē Jherusalem peuangelizans et pmīnians qui intantū homīe diligens dñi profuit vt etiam audeat deū et audiat sermonē eius et ex auditu legis eius intantū ylarabitur vt reliqui non possint in furorem efficē eius in tendere quēadmodū dictum ē a daniele qui intelligentes fulgebunt q admodū claritas firmamēti et multi iusti sicut stelle in sēcla Et adhuc quēadmodū igitur ostendimus signus legat scripturas etenim dns discerent discipulis post resurrectionē suam a mortuis et ex ipsis scripturis ostendens eis qui oportebat xpm pati et intrare in gloriam suā Et i nomine eius remissionē peccatorū predicari in toto mundo et erit cōsimatio di scipulis et similis patrifamilias qui de thesauro suo profert noua et

c 23

vetera ¶ Quapter eas qui meretriū sunt pbris obaudire oportet hys qui successionem habet ab aplis stent ostendimus ¶ Unitū epatus successioe rectissima veritatis certum sm pateas placitum acceperunt Reliquos vō qui assistunt a principali successione et quorumq; loco colliguntur suspros habere uel quasi hereticos et male sentientes vel quasi stndentes et elatos et sibi placentes aut cue suis vt ypocritas questus gratie et vane glozie hoc operantes omnes aut hy a fide sunt a veritate Et hereticq; quidē aliū ignem afferentes ad altare dei hoc ē alienas doctrinas a celesti igne combuentur quēadmodū nabad et abiu ¶ Qui vō exurgunt contra veritatem et alteros adhortantur aduersus ecclam dei remanent apud inferos vorago me terre absorti quēadmodū circa choze dathan et abyron ¶ Qui aut stndunt et separant unitatem certe eundem quia Jeroboā penam ptpuit a dō // De presbiteris ministris ¶

QUi vō recte sunt quidem a multis esse pbri sezunt aut suis voluptatibus et non preponūt timorem dei in cordibus suis sed continuelys agunt reliquos et principalis confessionis timore elati sunt et in abstonsis agūt mala Et dicunt Nemo nos videt nedar queritur a verbo qui non stdm quam iudicat neq; faciem attendit ps ro Et audient que sunt a daniele ypha vocib; sermonem thamam et no iuda species sedixit te et concupiscentia euertit cor tuū Immutetate dieq; malozū nos aduenerunt peccata tua que faciebas aīa iudicans iudicia iniusta Et innocentes quidem dampnabas dimittebas vō nocentes dicente dno Innocentem et iustum non occides de quibus dixit et dns ¶ Si aut dixerit malus sezus in corde suo tredat dns meus et moram faciat redire suos et ancillas et manducare et bibere et inebriari Veniet dns sezui illius in die qua non sperat et hora qua non speraī et diuidet eū et partē eius cū infidelibus ponet Ab omnibus igitur talibus abstinere oportet Adherere vō hys qui apostolorum stant predicationis doctrinā custodiūt et cū pbris ordine sermonē sanū et conuersationē sine offensa prestant ad correptionē et correctionē reliquoz quēadmodū moyses cū tantus diceretur e credity bona constantia fretus purgabat se apud deum dicens Non concupiscens aliquis eoz ¶ Quēadmodū samuel tot annis iudicans populū et sine vlla elatione duratum grecens super israhel in hac purgabat se dicens Ego conuersatus sum in conspectu meo a puerilia etate mea usq; in Responde mihi in conspectu dei et in conspectu xpi eius cuius uitulū accepi aut asinū aut cui quē potentatus sum aut quē oppressi aut si de alicuius manu accepi propitiabor uel talia mihi dicite aduersus me et reddā uobis ¶ Cum dixissent aut ad eū neq; potentatus es neq; pressisti nos neq; accepisti de manu cuiusq; aliquid testificatus e dns dicens. Testis dns et testis xps eius in die hac quia non inuenistis in manu mea michil Et dixerunt ei testis ¶ Quēadmodū et paulus apostolus cū ecclā bene conuersantē dicebat ad corinthios Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in xpo loquimur Neminē nocuimus neminē corruptimus Neminem circumuenimus

tales pbros mitat ecclia de quibus et ysaias ait Et dabo principes tuos in iustitia de quibus et dns dicebat quis igitur erit fidelis actor bonus et sapiens quem ponit dns super familiam suã ad danda eis cibaria in tempore Beatus ille seruus quẽ veniens dns inuenerit sic faciẽtem

r 24

Ubi de transgressione ypli

r 26 ; que in prima ro

Ubi igitur tales inueniat ab paulus dorens ait Posuit deus in ecclia primo apostos 2os yphetas tertio doctores Ubi igitur carismata dei posita sunt ibi distare oportet veritatem apud quos ẽ ea que ẽ ab aplis ecclie successio Et id quod ẽ sanũ et irreprobabile ꝙ mons constat hoc eiũ et eam que est in vnũ deum qui ois fecit fidem nram roborant et eam que ẽ in filiũ dei dilectorũ adaugent qui tantas dissensiones ppter nos fecit et sceptrizat nobis sine periculo exponit neq; deũ blasphemantes neq; patriarchas exhonorantes neq; yphetas contemnentes quẽadmodum audiui a quodam pbro qui audierat ab his qui apostos viderant et ab his qui didicerant sufficere veteribus de his qui sine consilio spũs egerunt eam que ex sceptris essent correptionem Cum eiũ non sit personarũ acceptor deus que sunt nõ bona eius planum facta his ostendebat congruã correptionem quẽadmodũ saul quidem parebatur a samuele fugabat et ĩimicũ non ulciscebat et xpi aduentũ psallebat et sapiam ostendebat et oia bn consiliũ faciebat spũs placebat deo Cui aut ppter contemptum ipse sibi accepit hoc scire breue dicit sceptrum de eo Nequã aut visus ẽ sermo quẽ fecit dauid mortalibus dns Et mittitur ad eũ nathan yphetam ostendens ei peccatum eius vt ipse dans sinam de semetipo et semetipm adiudicans miam consequatur et remissionem a xpo misit eũ dns Nathan ad dauid et dixit ei Duo fuerunt in ciuitate vna duo diues et vnus pauper Et ouis Compunctus est autem dauid ad hec Et ait peccauimus deo Et psalmum exomologeseos psallebat aduentũ dni sustinens qui ablut et emundat eũ hominem qui peccato fuerat obscurius Similiter aut et de salomone cum peccaret nõ iudicaret recte et sapiam enarraret et hymnum veritatis templi edificabat et gliam exponebat dei et aduectu eam patrem gentibus annũciabat et xpi regnũ prefigurabat et legebat tria milia parabolarũ maduentũ dni et quinq; milia canticoꝝ ymnũ dicens deo / Et eam que ẽ in conditione sapiũ dei exponebat physiologice de ois herba et de volatilibus oĩbus Et de quadrupedibus et de pisibus Et dicebat ois vere deus quem celi non capiunt super terrã habitabit cũ hominibus et placabat Et omis eũ admirabant et omis regis terre quærebant faciem eius vt audirent sapiam eius quam dederat illi deo Et regina austri a finibus terre venerabat ad eum sapiam que in eo erat futura quã et dns aut in iudicio resurrectura cũ eoꝝ natione q̃ audiũt sermones eius et non credunt in eũ et adiudicatura eos Cum illi quidem subuerta ẽ a mũdi rate sapiente p stultũ dei hoc vo eam que a filio dei dabatur contempserũt sapiam Salomon eiũ stultus erat et xpus vere filius dei et dns salomonis Cui go sine offensa fuerit do

et mīstrauit dispositionibus eius tunc gtiitabatur Cū aut̄ vrozes ab
erat ab omnibus gentibus et p̄mittebat eis exercere ydola m iſrahel dicit
scriptura de eo Et rex salomon erat amator mulierū et accepit sibi mulieres
alienigenas Et factum ē in tempore senectutis salomonis Non erat cor
eius perfectū cū dño deo suo Et dilexit mulieres alienigene cor eius p
deos alienos Et fecit salomon malignū in conspectu dñi non abiit post
dñm quēadmodū dauid pater eius Et ideo ē dns m salomone No
eni erat cor eius perfectum in dño sicut cor dauid pris eius Sustine,
ter mercepauit enim scriptura sicut dicit pbiter vt non gloriet̄ omnis
ca caro in conspectu dñi Et ip̄ hor dñm in ea que sunt sub cēa destendis
se euangelizat Nam et illis aduentum suū remisse p̄tor existente hys
qui redeunt in eū Et reddiderunt in eū omnes qui sperabant in eū hor ē
qui aduentū eius p̄nūciauerūt et dispositionibus eius seruierūt iusti et
ppbete et patriarche quibus similit̄ ut nobis remisit p̄ta que nō oportz
illos imputare hys Si quo minus retentemus gratiam dei Quēadmodū
eni illi non imputant nobis machinationes meas quas operati sumus p̄ueniēs
xpūs in nobis manifestatione Sic et nos non ē mstrū imputare ante
aduentū xp̄i hys qui peccauerūt omnes ei homines egent gtia dei iusti
ficantur aut non a scelerib⁹ sed a dñi aduentu qui intendit lumen eius
in meam aut correctionem conscriptos esse factus cor vt sceleru p̄mū gd
quū vnus ē deus ne et illorū nū non placuerit peccata etiam si a clarus
fiant deinde vt abstineamus a malis Si eni hys qui p̄cesserunt nos in re
missionibus veteres p̄pter quos non dum filius dei passus erat delictos
in aliquo et concupiscentie carnis sequentes tali affecti sunt ignominia
quid sint passuri qui nūc sunt qui tantum peccauit aduentū dñi et deserunt
eum voluptatibus suis Et illis quidem tribuatur et remissio peccatorū mors
dñi sunt p̄pter eos aut qui nūc peccant xp̄o iam nō morietur Jam enim
mors non dominabitur eius sed venet filius mgtū p̄ris exquirens ab ar
boribus et dispensatoribus suis pecuniā quā eis credidit plurimū ab eis exi
get Non debemus ergo mirari ille semper superbi ee negz reprehendē veteres
sed ipi timere Ne forte post agnitionem xp̄i agentes aliquid qd nō placeat
deo remissione vltra nō habeamus dicto cor sed excludamur a regno eius
Et ideo paulus dixisse Si enim nobis ipsis nam peccemus ne forte nec
tibi paceat qui nō esses obnoxius es m pinguedine olive et
socius factus es pinguedinis eius Similit̄ et plebis figurationes vi
deus descriptas esse non p̄pter illos qui tunc transgrediebantur sed in correp
tionem meam Et vt sciremus vnū et eundem deū in quem illi delinquebat
et nos quē nunc delinquimus quidam ex hys qui credidisse dicuntur Et
hoc aut apli in epla quē ad corinthios manifestissime dicente No
lo enim vos ignorare fres quia p̄res nri omnes sub nube fuerunt Et
omnes non in pluribus cor bene sensit deus prostrati enim sunt in deser
to in figuram nri fuerunt vt nō simus concupiscentes malor quēad
modū et illi concupierunt negz ydolatre sitis quēadmodū quidā cor

Sicut ẽm scriptum ẽ Sedit populus manducare et bibere et surrexerẽt
ludere Et j. Et quẽadmodũ illi tonderẽpnabantur et murmurabant hij q̃
male operabantur et reliquos exterminabant Simul et hic oculis q̃q̃
effuniditur scandalizans et pes et manus ne reliquũ corpus pariũ pereat
Et j. Et iterum aut aplus Nemo vos seducat inanibꝫ sermonibꝫ ꝓp
hec ẽm venit ira dei in filios diffidentie Nolite ergo fieri participes eorũ
Et j rursum gr̃e hic et illic eadem sit minuitando nostra dei Et illic qui
dem hypice et temporaliter et medio tenus hic vo̅ semp vere et semper
austerius ignis ẽm eternus et que a relo rarie labitur ira dei a facie
dn̄i nr̄i quẽadmodũ et dauid aut Vultus aut dn̄i super facientes mala
vt pdat de terra memoria eorum Nouerem prestat ibꝫ qui mundit
me eam Quisq̃ ꝑ vnũ + idipz̃ sit vbi dei dispunctor veteꝝ + nouꝝ

Quẽadmodũ ẽm in nouo testamento ea que est ad deũ fides ho
minũ aucta ẽ additamentiz actipiens filiũ dei vt et hõ fieret p
tropꝫ dei sta et diligentia comissionis aucta ẽ eũ nõ solũ a malis
opibus abstinere iubemur sed ab ipis malis cogitationibꝫ et otiosis ver
bis et sermonibus variis et verbis sinerubꝫ Sit et pena eoꝝ
qui non credunt verbo dei et contempnũt eius aduentũ et conuitiatiz
veteres ꝑ adamplata est nõ solum tpalis sed eterna facta Et j sit
eũ qui diligunt deũ et ꝑm sinũ gemis sequũtur verbũ dei et aduni
cant eos q̃ aduidicantur hoc ẽ eos qui oblinisciturꝫ deũ Et sint blas
phemi et transgressores eius verbi Etenim hij ipi qui a nobis predicti sũt
hereses exercerint sibi accusantes dn̄m in quẽ dicunt se credere Quic
ẽm denotant in deo qui hunc temporaliter aduidicauit incredulos et pris
cerit egiptios saluabit aut obaudientes eadem mihi lomnij reuerenter
ni dominũ in sempiternũ quẽ aduidicantẽ quos aduidicat et in sempi
terni dimittentez eos quos dimittet et inuenietur ꝑm ullorũ verba
maxime peccati causa factus hyb qui in eũ ministrauit manib et pupu
gerunt eum Si ẽm non ita venisset vtiqz illi dn̄i sui interfectores fuis
non fuissent Et si non ipisset prophetas ad eos non utiqz occidissent eos
et aplos quoqz similiter Hijs igitur qui imputant nobis et dicũt si
non egipti plagati fuissent et ꝑsequentes iset ꝑfugũ ꝑ essent ꝑfugati
in mari non poterat deus saluare populũ suũ ostenderet illud Nisi egi
Judei interfectores dn̄i fuissent eq̃ quidem abstulit ab eis vitam eternã
et aplos interficientes et ꝑsequentes certiam in vltimodie mundissent p
fundum nos saluari non poteramus Quẽadmodũ ẽm illi p egiptoꝝ
ser nos p iudeorum rectatem actipimꝰ salutem Siquidem mortis dn̄i
eoꝝ quid qui reus eũ fixerunt et non credidẽrunt eius aduentũ dupna
tio ẽ Saluatio vo̅ eorum qui credunt in eũ Nam et aplus ait in secta
ad corenthios Xpi suauis odor sumus deo in hyb qui saluantur
et in hyb qui pereunt Quibusdam quidẽ odor mortis in mortẽ qui
busdam aut odor vite in vitam Quibꝫ ge ẽ odor mortis in mortẽ nisi
hyb qui non credunt neqz subiecti sunt verbo dei Credũ quod mdu
cauit eos pharaonis et ministroꝝ eius

Sed induxerunt mentem illi deus cor pharaonis et famulorum eius
Cui grō hoc deo imputabunt non legunt in euangelio vbi discipulis dicentibus dñō quare in parabolis loqueris eis Respondit dñs
Quia vobis datum ē cognoscere misteria regni celorum Illis autem
Vt videntes non videant et audientes non audiant et ut adimpleatur
regni eius prophetia ysaie dicens Incrassa cor populi huius et aures eius
Dura et oculos eius exacerba ne aut videant oculis qui videntes et
aures mē qui audiunt que audiunt Omnis enim et idem deus hijs quidem
qui non credunt sed mollificant eis misericordiam Quia admodū sol
qui ē creatura eius hijs qui propter aliquam misericordiam oculorum nō possunt
contemplari lumen eius Hijs autem qui credunt et sequuntur ad plenioris
et maiorem illuminationem mentis prestat Sedm igitur hunc sententiam et
apls ait In epla ad corinthios In quibus deus sēculi huius excecauit mentes
infidelium vt non fulgeat illuminatio euangelij glie xpi. Et iterum in
que ē ad Romanos Et quemadmodū non probauerunt deum habere in notitia
tradidit illos deus in reprobum sensum facere que non conueniunt In epla ad
ad thessalonicenses de antixpo dicens manifeste ait Et ideo mittit eis deus
operationem erroris vt credant mendacio ut iudicentur omnes qui non cre
Dederunt veritati sed consenserunt iniquitati Sic igit et nunc quatinus sint no
creditores deus cum sit omnium progenitor tradidit eos infidelitati cordis et
auertit faciem ab horum relinquens eos in tenebris quasi ipsi sibi elegerint
Quod mirum si et timor nigrum creditur pharaonem cum hijs qui in eo erat
tradidit eos sue voluntati quemadmodū verbum aut de verbo ad moysen Ego
autem scio quia non dimittet vos pharao rex egypti abire nisi in manu
valida Et qua ratione dñs in parabolis loquebatur et veritatem faciebat
israhel vt videntes non viderent audientes non intelligerent eorum eadem hoc
et hoc pharaonis inducebat ut iudeus cum dignitus dei est qui eduxit
populum non crederet sed infidelitatis precipitatione pelagio p magistri
operationem opinatus heri exitum eorum et exhortū mare no ex dei
bito dei transitū prestitisse populo sed naturaliter se habere Hec sm missū
dei vasa ab egyptijs sumpsit ihūs et expiatis tabernaculū fabricauit i deserto

f. 29

Vbi vō exprobrant et imputant q̄ prosecutus populus mandatum dei
vasicula eius generis et vestimenta acceperit ab egyptijs et sic abierit
Ex quibus tabernaculum factum ē in heremo ignorantes mysteria
nes dei et dispositiones eius senectipos arguunt Sicut et petr dicebat di
cens non typica professione hoc ē in fide nequam sicq̄ constituti p quam de
numero gentilium exempti sumus nemo poterat saluari Omnis enim rei
aut modici aut grandis sequutus possessio quā ex nimia mora iniquitat
acquisitum Unde enim domus in quibus habitamus et vestimenta quī
bus induimur et vasa quibus vtimur et reliqua eius ad diuersum vita
rum usum nisi ex hijs q̄ primi ethnici essemus de auaritia acquisi
tum vel ab ethnicis parentibus aut cognatis aut amicis de iniusticia
acquirentibus perpetim vt non diramus quia et nunc in fide existentes

atquizmmus Quis em vendit et non lucrazt mlt abeo q vendit Qz
aut negotians non propterea negociatur vt mdc alatur Quid aut et
hij qui m regali aula sunt fidles Nonne ex eis que restrictis sunt habet
vtensilia Et hijs qui non habent vnusquisq; eozm sm sua mzstitutem p
stant Egypcij populi erant debitores non solum eoz sed et ute sue ppt
patriarche Joseph precedentem benignitatem Nobis aut sm quid debito
res ethymi a quibus et lucra et utilitates prinpmg queq; illi cu labore
comparant hijs nos mfidc nnn sumus sine labore vtimur ad hunc populu
pessimu seruitute seruiebat egyptijs quc admodu sterptura aut Et cu vi po
testatem exercebant egyptij m filios isrl et m odiu eis addurebat vita
m operibus durcis luto et late et omnibus opibus q faciebat m rampis p
omnia opa quibus eos deripiebant vi cu Et edificauerut eis mutatores
munitos multu laborantes et angentes eoz sibas annis multis et p oem
modu seruitutis Qui illi non solum ingrati essent adversus eos Deu et vni
uersos prcdere vellent Quid igitur mustc gestu e si ex multis paura sup
fuit Et qui potuerut multas substantias suas habere si no eis seruissent
et diuites abiere paupissima mercedem pro magna seruitute accipietes mo
res abierut quc admodu si quis liber abducto ab aliquo p vim et seruiet
et annis multis et augeret substam eius post mdc aliquid admodu illud ro
seruitus putetur quidem modica quedam eius habere Ruina aut ex
multis laboribus suis et atquisitione magna paura prudens discreat
et hoc ab aliquo imputetur cui non recte fecerit ipe magis mustus
iudex apparebit eo qui p vim mseruitu fuerat deductu Sic go sunt et
huiusmodi qui imputant populo pauca de multis laboribus accipientibus
et ipis non imputant qui nulla gratia ex merito parenti debita red
didcrunt Imo et m gratissima seruitute redigentes muneraq; ab eis
consecuti sunt utilitatem Et illos quidem non signati auri et argc
tum m paupis vasculis de suis laboribus quc admodu prediximus accipie
tes munste fecisse dicunt semetipos aut dicet eni qd verum e lucrei
Diculi cuiusdam ce vidcatur ex alienis laboribus insigne auri et
argenti et eramenti eu mstrato et imagine rcgis in domo
sua ferentes mste se facere dicunt Si aut comparatio fiat mei et
illoru qui mstrui apparebunt accepisse Dcz ne ipius ab egyptijs qui
erant per eu debitores an nos a romanis et reliquis gentibus et a
quibus nichil tale nob debeatur sed et mudo pac ht
sine timore in hijs ambulamus et nauigamus quoniq; voluerimus Ad
versus hmdi igitur aptus erit sermo dei ypocrita dicens exime pri
mu trabem de oculo tuo et tunc pspicies festucam aufferre de oculo fratris
tui Et cu si is qui tibi her imputat et gloriatur in sua stia separatu e
a gentilibus rctus et nichil e alienoz quid eis sed et simplr mudo et nu
dis pedibus et sine domo in montibus conuersatur quc admodu ex hijs aut
libus que vobis vestimt vena mercetur io q ignorat non tibi nec vobis

sanctus. Si aut ab oibꝫ que dicunt aliena ee participatiz et arguit typum eoꝝ semetipm iustissimꝰ ostendit retorquens ms hymnꝰ actu sacꝰ inuenietiz eiꝫ aliena renisezens et ea que eius sint reprehendisses et ꝓpter hoc dixisse dnm Nolite iudicare ne iudicemini Hypso em iudicio iudicabitis iudicabimini Non utiqꝫ vt peccantes no recipiamꝰ nec ut hys que male fiunt consentiamꝰ sed ut dei dispones no iudicemꝰ iuste tm ille omnia iuste profuturꝫ prouidebit Cum em stabat nos de nra iusticia quia de alio accipientes habezemus bene actuzos Qui eiz habet inquit dabit ei qui non habet et qui habet estimat fiat Efficacia em et dedisti mihi manducare et mundus factus est de ipsis me Et ni fiant mam no sciat sinistra tua quid faciat dextera tua Et reliqua queniqꝫ benefacientes iustificamur velud de alienis nra redimentes de alienis aut dico no quia mundus alienus sit a deo sz qm humi damones ab alys accipientes habemus similiꝫ velud illi ab egiptys qui non sciebant deum Et ꝓ hoc ipa exigimur in nobis metipis tabernaculum dei Cum bene em facientibus habitat deus Quemadmodꝫ dicit aut facite vobis amicos de mamona iniquitatis vt hi qm figati finibus recipiant vos meterna tabernacula Queniqꝫ em ni essemus ethnici de mustica acquisitione hoc ni credidissemus in diuitias voluptates comitentes iustificamur Necessarie igitur hoc in primo typo ꝓmissa dicebantur et tabernaculum dei exhys fabricatur Illis quidem iuste accipientibus quemadmodum ostendimus nobis aut ꝓstensis in ipis qui in speremus per alienos deos fezunt/ deficere Quemadmodum et cadauera ꝓpter ꝓfectu

c. k. qo

Quia em que ex egipto ex egipto et certe ostenditur
ꝓfectio fiebat populi adoptionis et ymago fiebat profectionis certe que erat figura ex gentibus ꝓpter hoc et mysterium ediscet eam hic in suam hereditatem quia no moyses quidam famulus dei sed ihesus filius dei in hereditatem dabit Si quis aut diligentius inspexerit hys que a prophetis dicuntur de fine Et queniqꝫ Johannes discipulus dei audit in apocalipsi numerat easdem plagas omnis alites accipere gentes quas primum accepit egiptus talia quedam enarrans de antiquis ꝓfectus et refingebat nos et docebat de hys quidem delictis de quibus ipe scripture increpant patenter habet ꝓphetas nos no oportere exprobrare eas neqꝫ facere similes thamyn qui ausus sit turpitudine populi sui et maledictum dedit Et gratias agere pro illis deo qm in adventu dni nri remissa sint eis peccata Et em illos docebat gratias agere et gratias in nra salute de quibus aut scripture no increpant sed simplicit sint posite nos num debere facere accusatores Non em ni simus diligentiores deo neqꝫ sup nugem possimus esse sed typi quere michil em onosi e eoꝝ queximus in accusabilia posita sint in scripturis / Ostensio grene

q

Quemadmodum eiecimus lothy ex filiabus suis
et lothy qui edixit de sodomis filias suas que nomine pecus de patre suo qui reliquid in consimo uxore suam statua filius vsqꝫ

in hodiernum diem

in hodiernū diem Etem̄ loth nō sua voluntate neq; ex sua cōnaturali neq; sensuum neq; cogitatione huiusmodi operationis accipiens ōssima ut typum quēadmodū scriptura dicit Et intrauit maior nata et dormiuit cum patre suo nocte illa et non senuit loth cū dormiret illa et cum surgeret Et in minore horidem Et non senuit inquit cū dormisset sensum neq; cum surrexisset Nesciente igitur homine neq; libidinis seruitute dispensatio perficebatur p quā due filie hor ē due synagoge ab vno et eodem patre in sobolem adoptate significabantur sine carnis libidine Ver cum alter erat abusus q̄ semen naturale et filiorum fecundi posset dare eas quēadmodū scriptū dicit aut mulier ad virorem patrē nē semen est et nemo est super terram qui intret ad nos vt oportet omnē terre Veni potemus patrē nrm vino et dormiamus cū ipo et suscitemus de patre nrō semen Ille quidem filie sm simplicitatē et innocentiam putantes vnū sodomitas periisse hominē quēadmodū et sodomitas et in vniuersam terram iracundiam dei supuenisse dicebant hec Quapter et ipe extraneabiles sunt arbitrantes se solas relictas cū patre suo ad conseruationē generis humani Et ppter hoc arenti memebat patrem p verba aut eorū significabatur nemine esse alterq; qui posset filiorū generationē maiori et minori synagoge prestare quia patrem nrm patrem aut generis humani verbum dei quēadmodū moyses ostendit dicens Nonne hic ipe pater tuus possedit te et creauit te et creauit te Quando igitur hic naturale semen hoc ē spūs remissionē peccatorū p quē vnusquisq; effudit in humanū genus Nonne tunc commiscebatur cum hominibus et bibebat vinū in terra de nat eum filius hominis manducans et bibens et cū venisset elder minor et sompnū cepit quēadmodū ipe in dauid ait Ego dormiui et sompnū cepi Et qui in mea communicatione et cura hoc agebat iherc ait Et sompnus meus suauis mihi factus ē Totum aut significabatur p loth q̄m semen patris omniū hoc ē spūs dei p quē facta sunt omnia cōmixtus et vnitus ē plasmati suo p quā cōmixtionē due synagoge id est due congregationes heretici existentes ex pre filios vnos vnio dei Et cū hec fierent vtero remanserat in sodomis Jam non raro corruptibilis sed statua salis semper manens Et p naturalia ea que sunt consuetudinis hominis ostendens q̄ et certa que ē sal terre subrelicta ē in consimo terre patiens que sunt humana Et dum sepe auferimur ab ea membra integra p seruerat statua salis qd ē firmamenti fidei firmans et p mittens filios ad patrem ipsius Ostensio vnū et eūdē ē deū patrē et nō illoz

r 92

Hunsinodi quoq; de duobus testamentis semoz apostoz discipulus disputabat ab vno quidem et eodem dō vtraq; esse deus Et si apli em omnes duo testamenta quedā in duobus populis fuisse docuerūt vnū aut et eundem ē deū qui dispositiones vtiq; ad vtilitatē hominū qui mutabant reddere deo sm quod testamenta

dabantur ex ipa & nostra ut aplos dotrema in tertio libro Et qm
non oportet neq; frustra vt obtinent datum est prius testamentu Sz il
los quibusq; quibus quidem dabatur misericordie dei conuenies ad vti
litatem eorum Non em indiget deus ab hominibus seruitute typu ac
celestiu ostendens qm nondu potorat homo p ypam visu videre q sut
dei et ymagines eorum que sint in ecclia prefiguranb vt hema ea
que stdm nos e fiat fides et prophetia futuroz continens vt dustet
homo pfin omz esse dei Qz e spiritalis dijudicat q'de oes que ab eo sunt iudicant z q' st
Qui iudicatur

Qualis dispulus vere spiritalis recipiens spm dei qui ab initio
in omnibus dispositionibus dei assistit hominibus et futura ani
mauit et presentia ostendit et preterita enarrat Judicat quide
omnes ipse aut a nemine iudicatur Quomodum iudicantur

Quam iudicat deus gentes gentes r. Qz

Creature magis qm creatori seruientes et reprobabili mente om
nem sanam suam operationem in vanum assumentes Quomodo iudi
cat aut enim iudeos no perpetuo iudicabunt iudicari
verbum libertatis neq; volentes amare libos cu habeant presente
liberatore sed in tempestive extra legem seruire simul iudeos n
indigente deo et xpi aduentum que ppter salute hominu facta

Cum ergo essentes Ostensio qm duos aduentus xpi prophe
neq; intelligere volentes qm duos de aduentibus annunciauerunt
aduentus eius omis annunciauerit prophete unu quide in q
homo in plaga factus est sicuti fecere in bellitatem in pullo asine se
dens et ypheratus lapis ab edificantibo et sicut eius ad victimu ducti
tus et p extensione manuu dissoluens quide amalech congregans
aut dispersos filios a terminis terre in oule prius et rectu memora
tus mortuoru suoz qui ante dormierant et descendens ad eos vt e
ruscet eos ut saluet eos Sedm aut magnu super nubes venet sup
ueniens deum que e sicut clibanus ardens et pruriens terra verbo oris sui
et spu p labia sua interficiens impios et ventilabrum in manu et emu
dans aream suam et triticu quidem in horreu colligens comburens
aut palea igni inextinguibili Quomodo iudicabuntur qui putative
Iudicabit aut eos qui pu dicunt deum apparuisse
tative mdicunt quomodo em ipi vere se putant disputare qu
ngz eorum putatiuus sint aut quomodo fieri quid possint
habere ab eo si putatiuus et non veritas erat Quomo aut ipi salute
vere participare possint si ille mgitu recedere se dicunt semetipm pu
tatiuu ostendebat putatiuu est igitur et non veritas omia apud eos
Et mirum quemodum ne forte tum et ipi homines non sint sed multa
animalia hominu umbras apud plurimos ferunt Quomodo iudi
Iudicabit aut et pseudo yphas iudicabuntur pseudo yphete
qui non accepta a deo yphetica gra nec deum timentes Sz aut
ppter vanam gloriam aut ad questum aliqu aut et alit

dsunt tituli vbi tres

r lx

r 65

ſtdm̃ operationē mal ſpūs fingunt ſe prophetare mentientes aduersus
Deum // Quēad' iudicabū 2 qui ſtīmata opant 3 & ob qui ſeg̃gat ecclīam r 62
IVdicabit aūt eos qui ſtīmata operantur qui sint manes nō
habentes dei dilectom suamq; voluntatem potius considerates qm̃
voluntatem ecclie Et ꝓpter medicas et quaslibet causas magnū
et gloriosum corpus xpi conscindunt et diuidunt et quantū in ipis
est interficiunt patrem loquentes et bellum operantes vere liquates ni
trum et camelum transglutientes Nulla em̃ ab eis tanta poſt fieri
coreptio quanta ē ſtīmatis pmittes Judicabit aūt et omb eos qui
sunt extra veritatem hoc ē qui sunt extra ecclesiam Ipē aūt a nemiē
iudicatur omia em̃ ei constant et vnū deum omipotentem ex quo oīa
fides nr̄a integra et m filiū th̄ dei xpm̃ dnm̃ nr̄m̃ per quē oīa et di
spositiones eius per quas homo factus ē filius dei sententia firma q
ē nr̄ spūs dei qui prestat agnitorē veritatis qui dispōnes prīs et
filij exposuit sm̄ quas adcrat generi humano quēad modū mult pd
Agnito vera Quēad' oīa ꝙsiuit ei qui ē ecclīa stm r 63
est aplorum doctrina et antiquus ecclie status ni vnūsq; mūdo
et caracter corporis xpi stdm̃ singulas ꝓpriet quibus illi ei
que in vno quoq; loco ē ecclīa tradiderunt que pcurrent vsq; ad nos tri
stodita sine fictione scripturaꝝ plenissimaq; tractatoꝝ neq; ablatorū
recipiens lectio sine falsatione et sm̄ scripturas exposito legittima et
diligens et sine periculo et sine blasphemia et prīpuū dilectionis mi
nus qd ē preciosius qm̃ agnitio gloriosus aūt qm̃ ꝓpheta omibus aut
reliquis rationabilibus supereminens / Oīs ig̃ ecclīa nō tm̃ ꝑfectam habeat r 64
Quapter ecclīa ei in loco obed agnitoꝝ sed qui et sp̄s dei sup eā req̃sset et q ab vno dō ꝓpha
qui habet ergā deum dilectionē multitudinē martiū m̄ et spūs
tempore pmittit ad premiū reliquis aūt omnibus nō tantū nō
habentibus hanc rem ostendere apud se sed neq; quidem nr̄ūz esse
dicentibus tale martirium esse eorū martiriū vez̄ sinam eoz̄ misi
si vnus aut duo aligndo p omne tempus ex quo dns apparuit
terrenis rem martiribus nr̄is quasi et ipe mam consecutus obpbri
simul bannlaut or nomis et cum eis ductus est velud adhuc q̃ne
dam donata eis Obprobriū em̃ eorū qui pseuonē patiuntur ꝓpter ni
stricias et omnes penas sustinent et martirizantur ꝓpter eam q̃ est er
ga dm̃ dilectionē et confessionē filij eius sola ecclīa pure sustinet
sepe deliberata et statim augens membra et integra sicut quēad
modū et typus eius qui fuit illius loth salis figmentū similit vt
veteres prophete sustinentes pseuonē quēadmodū dns aūt Sic
em̃ pseudo sunt ꝓphetas qui ante nos fuerunt Qui nunc quidem
sed eo idem spūs requirente sup eam ab his qui nō recipiūt vbi
dei pseuonē patitur Quo ꝓphē oīa pdixit ꝙcūq; xp̄s opatus ē r 65
Quidem prophete cū reliquis que ꝓphetabant et hoc ꝓphetauc
runt qm̃ sup quoscūq; requieuerit spūs et obaudierint vbo

pateas et sm vbertē sezuerint ei p̄sentionē panentur et lapida
buntur et occidentur. Jn sem̄ ch̄pis em̄ hec oīa p̄figurabant ꝓphete
ꝓter dilectōm dei et ꝓter verbum eius cum ꝓphē mb̄r x̄i ss̄ et quēad' vnq
quisq; eoz sm qd erat mēbrū sm hoc & ꝓphetauit & qui oīa q ꝓphē p̄dixerit x̄o ꝑplent

Quum em̄ et ipi membra essent xp̄i vnusquisq; eoz sm qd erat
membrū sm hoc et ꝓphetatione manifestabat. Omnes et
multi vnum ꝑficientes et ea que sunt vnius annūciantes
Quando em̄ p mā membra operatio quide vnius corpis o
stenditur figura aut totus hom̄is p vnū membrū nō ostendit sed
p oīa Sic et prophete omn̄ quidem vnū ꝑfigurabant. Vnusquisq; at
eoz si qd erat membrū sm hoc et dispositionē adimplebat et ea
que sedm illud membrū erat operationē dei ꝓphetabat. Quidam em̄
gl̄iā videntes ei gl̄iam eius apud p̄em adexteras ei missam videbat
alij sup̄ nubes quēadmodū filiū hominis venientē et dicentes de eo
videbunt m que compunxerunt aduentū eius significabant de quo ipe
aut putas filius hom̄is cum venerit inueniet fidem sup̄ terra Et j.
Quidam iterum dicentes homo est Et quis cognoscet eu Et nem ad
ꝓphēm et peperit & filiū et vocatur nomen eius admirabilis consilia
rius deus et fortis Et qui eū ex virgine emanuel predicabant adhuc
uerbi dei ad plasma eius manifestabant qm̄ puer erit et filius
dei filius hom̄is puer puer puram aperiens vulvam eam que regenerat
homines m dicum qui ꝑ puram fiunt et hoc fr̄s qd et nos deo fortes
et mendacem habet gremium Et qui dicunt dns m Syon loquitur est
et de ihesu edit vocem suam Et nobis m nuda deus qui m iudicatu
uenit eius significabant Et j. Quidam aut homem em̄ infirmū et
gloriosum et sedentē sup̄ pullū asinū ven
turū Jherosolyma dorsum suū ponentes ad flagella et maxillas suas
ad palmas et quēadmodū oue ad victimā et arieto et felle po
tauerunt et ab amicis qui proximi sunt derelinqui et extendentes manus
p totum diem et ab eis que ei intuebantur subsannari et maledici et pur
puree vestimenta eius et sup̄ vestimentū eius mittere sortem et m hmoi
modis dedicturi et oma talia eum qui sedm̄ hominem est aduenturū
eius sinit intrauit m Jherosolymam nequa et passurus et resurrecturus si
stimunt ea quetrigz sunt predicta ꝓphetabant Alij aut dicentes deum
mortuus dns sanctus mortuorū suorū qui ꝓdormierunt m terra limi
et descendit ad eos ut exigeret ad saluandi illos tam reddiderunt ꝓpt
quā passus ē hec oīa Quidam aut dixerunt m illa die dixit dns om
dit sol m meridie et exierunt tenebre sup̄ terram m diebus et omi
tam dies festos ueros m luctum et vmisci tantum vera m lamentatiōz
ei ostendit eos qui resurrexerunt ut ab hora sexta manifeste emi
nauerunt Et quia postea qui hoc factus est hij qui sedm̄ legē erant
dies festi eorum et cantica et luctū et lamētatiōz eoz conuertent
cum impedirent tendi gentilibus Ad hec ei manifestius hoc ide et

Jeremias ostendit sic dicens de Jhelim Semiamita ē que pcut tedut a
uinea cum hoc audit sol ea tū adhuc medius dies esset consisa ē et inppe
eius passa ē Reliquos eorum in gladiū dabo in conspectu inimicorū eor
Qui aūt dixerunt eū dormisse et somnū cepisse et resurexisse quia dns
susceptit eum Et prudentes principibus celorum aperite eternales por
tas ut introeat rex gloriē resurrectionis eius que ē a mortuis p prem
et assensionē in celos pronauerunt Ingressus aūt q dixerunt a summo celo e
gressio eius et occursus eius usq ad summū celi et non ē qui se absondat
a calore eius q̄m illuc assumptus est Unde et descendit et non ē qui in
simum iudiciū eius effugiat Et J. Et qui dicunt dispositiuē deū testa
menti nouī hominibus non quēadmodū dispositū patribus in monte
choreb et cor nouū et spūm nouū date hominibus Et rursus Et an
tiqua nolite cogitare Ecce facio noua que nūc oriuntur et siccus
Et flumina in deserto viam et in terra inaquosa flumina ad potandū
genus electum populū meū quē acquisiui ut virtutes meas enarret
Quod ē nouū testamenti libertas hanc manifeste annūtiabant Et
nouū unū qd in nouas veteres mittitur fidem que ē in xpō qua ānūtia
uit ortum in heremo viam iustitie et in terra inaquosa flumina spūs
sancti adaquarē genus electum dei qd acquisiuit ut uirtutes eius e
narrentur sed non ut blasphemarent eum qui hoc fecit deus et re
liqua omnia Quoniamq̄ per tantam seriem scripturē demonstrauimus
prophetas dixisse spiritaliū vē qui est interpretabilis unū qdq̄ eorū
que dicta sunt in quē dictum sit tam ueritatem dispositionis dñi et inte
gerrimū corpus operis filij dei ostendens semper eiusdē dei sturus et sp
eundem dei verbum cognoscens etiā si nunc nobis manifestatus est et
semper eundem spūm dei cognoscens etiā si in nouissimis tpibus nouae ef
fusus est in nos et condicione mūdi usq ad finem in ipsum humanū ge
nus ex quo qui credunt deo et sequuntur verbum eius propter ea que
ē a deo salutem Qui vō abstedunt ab eo et contempnūt pcepta eius
et pro operta sua inhonorant eum qui se fecit et sua sua blasphemat
eum qui se alit iustissimū aduersus se coarcerunt iudiciū hic ygit
examinat omnes ipse vō a nemine examinat neq̄ prem suū blasphe
mans neq̄ disponens eius seruscans neq̄ prece accusans neq̄ pphetas
exhonerans aut ab alio deo dicens eos aut utrū ex alia et alia sub
stantia fuisse propheram Dicemus aūt aduersus omnes hereticos et
primo quidē aduersus eos qui sint a matrone et aduersus eos qui
sint similes illis ab alto deo dicentes esse pphetas legite diligentius id
qd ab apīs ē euangeliū nobis datum et legite diligentius prophetas
et inuenietis unumquemq̄ actionem et omne doctrinā et omne passionē
dñi nri predicatam in ipis Adūsq̄ eos qui dicit quid nouū venerit
Quid igitur nouū dns attulit venienſ Cognoscite qm omne
nouitatem attulit semetipm afferens qui fuerat annūciatus

her cñi ipũ predicabatur quũ nouitas venret ñ nouitatiꝫ et vnusqsq
tuꝫ hominem regis cñi aduentus ab hijs quidem qui nutriebat sermõ
nunciatur ꝓter apparatũ et expeditionẽ eoꝝ qui morerent suscipẽ suũ
dñm Cum aũt venit rex et illi pnunciatũ gaudio adimpleti sunt
qui sunt sibi electi et preperunt eam que ẽ ab eo libertatem et pacis
pant missionẽ eius et audierunt sermones eius et fenutiꝫ sũt nunc
cibus ab eo non iam requirebat quid nouũ attulit rex sup eos q̃
annũciauerũt aduentum eius apud eos videlicet qui sensum habent
semetipm cñi attulit et ea que predicta sunt bona ñ que concupiscẽ
bant angeli intendere donabat hominibus Tunc aũt fuissent sermõ
dantes et nõ aduõ missi si non ꝓpũ aduentum talis qualis et ꝓdicabã
adimplesset eorum sermones Qua ꝓp dicebat Ne putetis cñi veni
dissoluere legem aut ꝓphetas non veni dissoluere sed adimplere Am
cñi dico vobis donec ptranseat celum et terra iota vnũ aut vnus a
pex non transiet a lege et prophetis quoadusqꝫ omnia fiant Qui cñi
ipse adimplenit veniens et ad hoc implet in ecclia vsqꝫ ad cõsummatiõm
a lege predictũ nouũ testamentuꝫ quicadmodũ et paulus apostus eius
ait mica que ẽ ad Romanos Nunc aũt sine lege iustitia dei manife
stata ẽ testificata a lege et prophetis Justus cñi ex fide vivit h' aũt
quũ iustus ex fide vivet ꝑ prophetas predictũ fuerat Unde aũt potuerat
predicere prophete regis aduentum et eam libertatem que ab eo daba
ꝑ euangelizare et omnia que a xpo facta sunt et sermone et opatiõe
et passionẽ eius pnunciare et nouũ testamẽtũ predicare si ab alto dõ
ꝓphetiam mspreatorũ acceperunt Ignorantes ñ enarrabile premiũ fm
nos et regnũ eius et dispositiones eius quas filius dei ñ nouissimo
dierum adimplenit tãũ quedam hoc cuenisse potestis dicere tangẽ
a ꝓphetis quidem de altero quedam dicta similit aũt cuenerunt dño /
Omnes cñi prophete hoc eadem ꝓphetauerũt sed negꝫ aliquis ex vetib
usta non utiqꝫ qui postea fuerunt ꝓphetassent ñ nouissimis temporib
affuturis hoc Ad hoc etiam nemo ẽ negꝫ patriũ negꝫ ꝓphetaꝝ negꝫ a
liquoꝝ regum terre qui ꝓpriꝫ ac spenaliter factũ sit aliquid horum
Nam omnes quidem xpi passiones ꝓphetauerũt Ipa aũt ad patiendũ
similit' in ipa predicta sunt dnice passiones ñ nullo altero facta sunt
negꝫ cñi sol medio die ocidit aliquo de veteribus mortuo negꝫ sassiũ
ẽ velum templi negꝫ terra mota est negꝫ petre discipli sunt negꝫ mor
tui surrexerunt negꝫ ñ tertia die quis illoꝝ surrexit negꝫ receptꝰ
est in celum negꝫ tñ assimẽtur apti sunt celi negꝫ in nomẽ alterius
alterius credidẽrũt gentes negꝫ quis ex eis mortuo est et resurgẽs
aperuit nouũ libertatis testamẽti Non utiqꝫ de alto sed de dño nr̃o
annunciauerũt omnia predicta signa dicebant ꝓphete Si aũt aliquis in
deis adiuorationes prestans erectionem templi que pgeri quũ in baby
lone trisimgrauerũt facta ẽ sub zorobabel et distressionẽ ꝓpli que sta
est post septuagintta annos dicat hoc ee nouũ testamẽti cognc

stat qm̃ lapidũ quidem templi restructũ ẽ tunc adhuc cũ illa q̃
in lapidibus tabulis facta fuerat lex seruabatur Nouũ aut testamtũ
datum est nullum sed ea lege que per moysen data ẽ vtebantur vsq;
ad aduentum dñi Adm̃ aut aduentu nouũ testamentũ ad patẽ vere
ciuanũ et viuificatricẽ lex in vmisam exiuit quẽadmodũ dixerũt pro
phete Ex syon em̃ procedet lex et verbum dñi ex ihelm̃ et arguet po
pulum multũ et conflabunt gladios suos in aratra et lanceas suas
in falces et iam non discent pugnare Si igitur alia lex et verbũ exi
ens ab ihelm̃ tantam patrem fecit apud eas gentes que eũ receperunt
et p eas arguit imprudentie multũ populũ videtur q̃ sequens de altõ
dixisse yphetas Si aut libertatis lex hec ẽ verbũ dei ab aplis qui
ab ihelm̃ exierunt annũciatũ in vmisam terram in tantũ trãsmutatũ
fuit vt gladios et lanceas bellatorias in aratra fabricauerunt ipẽ et in
falces quibus demum ad metendum frumentũ id est in organa pacifica
demutauerunt et iam nesciunt pugnare sed pacifice et alteram prebent
maxillam non de alijs yphete dixerũt hec sed de eo qui ea fecit
Hic aut ẽ dñs vie et in hoc ẽ sermo verus qm̃ ẽ qui aratrum fecit
et falcem intulit hoc ẽ homiñ primã seminationez q̃ fuit ydm̃ ada
plasmatio et in nouissimis temporibus p verbũ collectã frumentationẽ
et yp hoc q̃ mirũ fini eorum gebat et veteri dñs existens Jn fine
quidem creatũ ostendit lignũ ferreo copulatũ Et sic eius expugna
uit terram qm̃ frumẽ verbum carni adunitũ et habitu talis non
ferreus eum nudauit terrã siluestrem Jmmo aut falcem figurabat p abel
segnitatis Justi generis humanã collectionẽ Nude em̃ metunt quẽad
modum iustus pcit et nemo nititur et vnc iusti tollunt et
nemo excipit vere hec aut mabel quidem premeditabantur in pro
phetis vero pronũbantur ut deo aut placebant et in nobis ipsis
ẽ consequente corpore suũ rapiunt Adhuc eos q̃ dñt q̃da a sim̃ dixisse

Et aduersus eos quidem yphas q̃da vo a nudi fabricatore
qui ab alio deo prophetas dicunt ab altero aut pre dm̃ nr
strui talia sunt apta si quomodo tandem quiescant a tanta i
conabilitate ypter hoc em̃ et laborauimus eas que sunt ex scripturis
adhibere ostensiones vt ipis sermonibus confutantes eos quatin̄ in
nobis ẽ cohibeamus eos agrandi blasphemia et annullent deorum de
menti fabricatione Ostensio de dñi sinomby ysitente sic adeo pre
Quem em̃ nos missi a q̃ et yphe venerit et pres electi sint
tetur no confitetur dñs negt ab alto deo dicere yphetas nisi
a pre eius negt ab aliqua alia substantia sed ab vno et eode
pre negt alia aliquis ea que sunt in hoc modo fecisse nisi stulti prem
dorens sic Et j. plantauit em̃ deus vineam hymanum genus bo
quidem p plasmatorem ade et electionẽ patrum tradidit aut tabulis
p eam legis datorem que ẽ p moysen Sepe aut recedit hoc ẽ
neritezminauit eorum cultu zabi et tuncẽ edificauit ihelm̃ elegit et

Texte sine textu de quẽ ad de
hisdem ipis dnt dissipat a se
metipis . 69 .

10

et terrenū fodit receptaculum prophetis suis preparauit et sic ꝓphas
misit aīam ꝙm esset in babylone transmigratio et post transmigrationē
alteros iterū plures ꝙ priores expectentes fructus dicentes illis her
dicit dns omnipotens Emendate vias vras et mores vros Judicium
iustum iudicate et miam et misericordiam faciat vnusquisq; ad fratrem suū
et J. Her ꝓmentes prophete fructū petebant iustitie nō credentibꝫ
aut illis nouissime filiū suū misit dns nr̄m ihm̄ xp̄m Quē cum
cernidissent male colonj pcusserunt extra vineam Quapter et hec
dicit eis dns deus Vlan um terrenā allatam sed expansam in uni
uersum mundum alijs colonis reddentibus fructus eius temporibꝫ
suis fuere electionis exaltata Ybꝫ et speciosa Vbiq; eccl̄ia p̄clara e
cedria et vbiq; terrenissima terrulae Vbiq; cū sint qui suscipiūt spm
qui eis filiū dei reprobauerūt et proiecerūt eum nō cognouissent extra
vineam iuste reprobant eos deus et extra vineam existentibꝫ gētibꝫ
dedit fructificationē vineę quēadmodū et Jeremias aut ysaias ꝛ̄ phant
dns et abient gentem facientem her / qui fecerunt filij iuda malū
in conspectu meo dicit dns Simlit aut et Jeremias Constitui sup
vos exploratores dicentes audite vocem tube et dixerūt nō audiem
Quapter hoc audierunt gentes et qui pascunt pecora in eis Quia ego
et idem deus pater qui plantauit vineam qui populū eduxit qui p
phetas misit qui filiū suū misit qui vineā dedit alijs colonis hijs
qui reddunt fructus in temporibus suis Et ꝙ hoc dicebat dns discī
pulis suis bonos operarios vos preparans Attendite vobis et vigila
te semper in oī tempore ne qn̄ grauentur corda vra in crapula et e
bietate et cogitationibus secularibꝫ Et repente assistat sup vos di
es illa sup nemet eius quasi laqueus sup omnes sedentes sup faciem
terre Sint igitur lumbi vri precincti et lucerne ardentes et vos si
miles hominibus expectantibus dnm suū Quomō enim factū e in di
ebus noe manducabant et bibebant emebant et vendebant mulebāt
et nubebantur et nō senserūt quousq; venit diluuium et perdidit omnes sicut factū e in diebꝫ loth
Manducabant et bibebant emebant et vendebant plantabant et
edificabant qua die exiit loth a sodomis pluit ignē de celo et p
didit omnes sicut erit et in aduentu filij hoīs ꝓgulate igitur qm nescitis
qua die dns vester venit vnū et eundem annuntians dnm qui in tempo
ribus noe ꝓpter inobaudientiam hominū superduxit diluuium et tpibꝫ
loth ꝓpter multitudinē peccatorum sodomitarū pluit ignem a celo Et i
nouissimo ꝓpter hanc eandem inobaudientiā et similia pcta sicut
Diem iudicij In qua ait tollerabilius sodome et gomorreis futurū
qui illi ciuitati et damnū que non recepit verbum eius Et hi aut
capharnaū dicebat Nunquid vsq; ad celum exaltaberis vsq; ad in
feros descendes Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que
facte sunt in te manssissent vsq; in hodiernū diem Verumtamen
dico vobis tollerabilius erit sodomis in die iudicij qm̄ vobis vuq

et idem cum semper sit verbum dei Credentibus quidē et fontē aque
vite tam eternam dans infelicissimā vō ficū arborem arefaciens et stati
et temporibus noe iuste diluuiū inducens vt extingueret pessimū gen
eorum qui tunc erat hōm qui iam fenestre/ dō non poterant cum
angeli transgressores cōmixti fuissent eis et ut peccata eorum cōpesceret
Seruare vō arche typum ad plasmatorē et temporibus loth qui pluit
super Sodomam et gomorram ignem et sulphur de celo exemplū iusti iu
dicij dei ut cognoscerent omnes qm̄ omnis arbor que nō facit fructū bo
nū excidetur et in ignem mittetur Et in ymnis dicit indigno tollerabilius
sodome vtens quū hijs qui viderint eius virtutes quas fecebat et
non crediderint meritum negl̄ exceperit eius doctrinā Quēadmodū
eiū misericordem dedit gratiam p suū aduentū hijs qui credideriūt ei et
fecerūt eius voluntatē sic et maiorem in iudicio habere pena eos qui nō
crediderint ei significauit iustus existens sup omnes equalit Et quib⁹
plus dedit plus ab eis exactur⁹ est plus aut non qd altr⁹ pat⁹
agnitionē ostenderit sicut per tot et tanta ostendim⁹/ Vz quia ma
iorem dignatōm paterne gratie p suū aduentū effuderit in humanū
genus Si cui aut non sufficiūt que predixim⁹ ad credendū ab vno
et eodem patre prophetas missos esse a quo dns nr̄ missus ē a peccs
auers tordis sui et ihesū xp̄m dnm̄ nr̄m aduocans audiat dicentē
eum similē ee regnū celoz̄ regi nupcias facienti filio suo et mit
tenti pueros suos ad congregandū eos qui vocati fuerant ad nupc
as Et illis volentibus abundare iterū aut alios seruos misit dicens
Dicite hijs qui vocati sunt Ecce prandiū meū paraui tauri mei
et alia fagmata occisa et oia parata sunt venite ad nupcias Illi
aut abierūt negligentes eum Alij quidem in agrum suū Alij aute
ad negociationē suam reliqui vō apprehenderūt seruos et alios quide
contumelios⁹ tractauerunt alios vō occiderunt Rex aut cū audisset
iratus est et mittens exercitus suos perdidit interfectores illos et ci
uitatem illorum succendit Et dixit seruis suis Nupcie quidē parate
sunt vocati vō nō fuerunt digni Ite igitur ad exitus viaz Et
quotq̄s inueneritis congregate ad nupcias Et .j. Qui igr̄ nos per
apostos vndiq; vocauit dns hoc per prophetas vocabat eos quemad
modū dicunt de sermonibus dnī ostenditur Et .j. Quē
admodū eiū in priori testamento nō in multis illoz̄ bene sensit
sic et hic multi vocati pauci vō electi Non alius igitur qui iudi
cat deus et alius qui conuocat ad salutem pater Ner alius quidē
qui eternū lumen donat/ Alius vō qui iubet in exteriores mittere te
nebras eos qui non habent indumentū nuptiarū sed vnus et idem
dns pater dnī nr̄i a quo et yphete missi sunt indignos quidem
conuocans propter immensam benignitatem eos vō qui conuocati sp
nispicerent si conuenientē habent indumentū et congruens nupcijs
filij sui qui nichil inuenientes negl̄ malum placuit ei quēadmodū

dñs dixit ei qui circatus fuerat / Esto securus fractus es Jam noli peccare ne quid tibi deterius fiat Quia eni ē bonus et iustus et mundus et immaculatus neq; malū aliquid neq; iniustū neq; ab hominā dñs in suo sponsalitio thalamo sustinebit Est aut hic pater dñi nri ihu xpi pro cuius gloria constant omnia et missi administrantes oia et gratuito quidem donat in quos oportet / sin aut meritum digne distribuit ī in gratos et non sentientes benignitatem eius iustissimus retributor / Et ppterea ait mittens exercitus suos perdit interfectores illos et ciuitatem incendit Exercitus aut eius mgnit quia omnis homines dei dñi eni ē terra et plenitudo eius orbis terre et omnes qui inhabitant in ea / Et ppter hoc paulus apls in epla que est ad Romanos ait Non est potestas nisi a deo que autem sunt a deo ordinate sunt Itaq; qui resistit potestati dei ordinationi restitit Qui aut restitit damp nationē sibi acquirent primipes eni non sunt timori bni operis sed mali Vis aut non timere potestatē bonū fac et habebis laudem ex ea dei eni minister ē tibi ad bonū Si aut male feceris time Non eni sine causa gladiū portat dei eni minister ē vindex in ira qui malū agit Ideo subiecti estote non tantū ppter iram sed et ppter conscientiā Propter hoc eni et tributa penditis Ministri eni dei sunt in hoc ipm seruientes Sic et dñs igitur et apli dni dei primū annūciabant eis qui legis doctoris fuit qui misit prophetas qui eis fierent et ppter hoc ait mittens exercitus suos qui omnis homines sin qd ē hō plasma ipius est licet ignorent deū suū Omnibus eni ipe vt sint presidet qui solem suū oriri facit super malos et bonos et pluit super institos et iniustos et nō solū per ea que predicta sunt sed et p parabolam duorū filiorū quorū minor luxuriose consumpsit substantiam vineis cum meretricibus vini et eiusdem donauit patrem / munera quidem filio ne hodie indulgentie ppter eum at qui pereierat minore filiū suū iubentem occidi stagnatis vitulū et prima ei stolā donantem Ostensio q hō lib' sit & sue ptat' adh' ut

1 Illud aut qd aut a se eligē possit melioza vel ḡrem

quotiens volui congregare filios tuos et nolusti vetere legē liberetatis homis manifestant qua libertate eni deus fecit ab initio habentem suam potestatem sicut et suā animā ad utendum sua dei voluntate et non coactus adq; vis eni adq; nō fit sed bō sua adest illi semper et ppter hoc consilium quod dat bonū omnibus possunt aut in homine potestate electionis quē ad modū et in angelo Etenim angeli cōmutabiles vt hi quidem qui obaudissent iuste bonū sint possidentes datum quidem a deo seruandi bō ab ipis Quia aut nō obaudierunt iuste non inueniunt nō boni et meritū pe nū percipient quia deus quidem dedit benigne bonū spū bō nō custodierunt diligenter illud neq; pretiosum arbitrati sunt sed super eminentiaq; bonitatis contempserunt Abiicientes ign' bonū et quasi

respicientes meritu omiũ iustiũ iudiciũ intendent dei qui ad medi et ap̃ostolus paulus in pla qm̃ ad Romanos testificatus e dicens an diuicias bonitatis eius et patientie et longanimitatis q̃ temp̃nis scr̃ as q̃m bonitas dei in pententiaz te adducit Scdm aũt duriciã tua et ir̃ impentes thezaurizas tibimetipi ream in die ire et reuela onis iusti iudicij dei ds qui aũt et homere inquit omi opanti bonũ dedit gr̃a deus bonũ qui ad medũ et aplus testificatur in eade epla Et qui opantur quidem illud eglicam et honorem propient qui opati sint bonũ cum possent non operari illud hij aũt qui illud nõ opant iudiciũ iusti exapient dei q̃m non sint operati bonũ cũ possint operari illud Ostenso q nõ nũ quidam homi sint quidam võ mali et q aũt naturaliter in hoiũ electione sit bonũ

Quidam homi quidam võ mali facti fuissent nequ hij laudabiles essent quia homi sint tales cũ facti fuerant sed neq illi vituperabiles et ipi cũ tales fuerant instituti Iz q̃m oms eiusdez sint nature et potentes rectmere et operari bonũ et potentes rei sus amittere id et non fugere iuste etiã apud homies sensatos q̃to magis apud deum alij quidem laudantur et digniũ pripiunt testimoniũ electionis bone et psueranie Alij võ arguuntur et digniũ pripiunt damnatiõi eo q̃ iusti et bonũ reprobauerũt Et ideo prophete bonũ quesq hortabantur homies iustiã agere bonũ quoq; sit p̃multa ostendimus quia in nobis sit h' et ppter multa negligentiaz meditationẽ nitendi et consilio egeamus bono ppter qd bonus deus pstabat bonũ consiliũ per prophetas ppter hoc aũt et dns luceat lumen vrm dicebat roga homibus vt viderent bona facta vra et glorificarent patrem vrm qui in celis est Et attendite vobis ne forte grauentur corda vra in crapula et ebrietate et sollicitudinibus seculazdq Et sint lumbi vri p̃cincti et lucerne ardentes et vos similes hoibus expectantibus dmm suũ q̃n reuertetur a nuptijs vt cũ venerit et pulsauerit aperiatis ei beatus seruus que cũ venerit dns eius inuenerit ita facientem Et iterz seruus qui scit voluntatẽ dñi sui et nõ facit plagis vapulabit multis Et quid mihi dicitis dne dne et non facitis que dico Et iterum Si aũt dixerit seruus in corde suo tardat dns meus et incipiat cedere pseruos et muliares et bibere et inebriari veniet dns eius in die qua non sperat et diuidet eum et partem eius cum ypocritis ponet Et oia talia q liberemi Et sic potestatis ostendunt homiem Et quia consilio indiget deus ad hortandũ nos ad subiectiõm sibi et auertens ab incredulitate non tamen de violentia rogens Etem ipm cui gre libũ si noluerit quis sequi licet quidem non tamen expedit Inobediencia aũt dei et amissio boni est quidem in hoiũ potestate lesionem aũt et dampnũ non qualibet infert Et ppt' hoc paulus ait Omia licent sed nõ oia expediũt libtatẽ referens hoiũ

c 12

qua ꝓter et oīa licent nō rogente eīm deo et id non expedit ostendere ut non ad velamen malitie abutamur libertatem nō enīm hoc expedit Et iterum aut loquium veritatem unusquisq; cū proximo suo Et cui sermo malus de ore vro non exeat aut turpitudo aut vanum loquium aut stulticia que ad rem non ptinet sed magis gratiarū actio Et cratis eīm aliqn tenebre nunc autē lumen in dño quasi filii lucis honeste ambulate Non in comessationibus et ebrietatibus nō in cubilibus et impudicitijs non rea et zelo Et hoc quidē frustra sed abluti estis sed sanctificati estis In nōie dñi nri Ih̄u xp̄i in nobis esset facere hoc aut non facere quū tam habebat aplus et multo prius ipe dns consilium dare quedam quidem facere a quibus dā vō abstinere ꝑ quū liberē suū deus cui ad similitudinē factus ē semper consiliū datur et continere boni qđ pfectius ex ea que ē ad dñm obaudientia et nō tantum meceribus sed etiam liberū et sue potestatis arbitriū hoc seruauit dns dicens sdm fidem tuam fiat tibi ꝓpriam fidem hoīs ostendens quū ꝓpriam suam habet sinam Et iterū oīa possibilia ē credenti et vade sicut credidisti fiat tibi Et oīa talia sue potestatis sm fidem ostendimt homem Et ꝓter hoc hs qui credit ei habz vitā eternam/ Qui aut non credit filio non habet vitā eternā sed ira dei manebit super ipm Sdm haut igr mēnonē et suū ꝓprium ostendens dns dns et sui arbitrij ac sue ptatis homine significans dicebat ad Jhrlm quotiens volui congregare filios tuos quēadmodū gallina pullos suos sub alis et noluisti/ Quamꝓter relinqtur vobis domus vra deserta Qui aut hijs contraria dicit ipi impotente intendunt dnm siluit quasi non potuerit ꝑficere hoc qđ voluerit aut contrarium regnāte natura et thiros vt ipi dicit et eos qui non possint a pace eius mouere la Oz oportebat mitti eīm neq; angelos tales fuisse ut possint transgredi neq; homies qui sui imperati existerent mei qui cōnubiles et examinatores et iudiciales facti sint et nō quēadmodū irrationabilia sue animalia q sua voluntate nichil possint agere sed tū nutate et vi ad bonū trahuntur in quibus unus sensus et unus mos inflexibilis et sine iudicio qui nichil ad esse possint ꝓficiscī qđ facti sint Hoc autem sua esset eis quod ē boni neq; ꝓpria coactio dei neq; magis ꝓpe ad petendū bonū q sue ꝓprio motu et cura et studio prouenisset sed ultro et ociose insiti ita ut essent nullius meriti boni eo q natura magis q̄ voluntate tales exhiberent Voluntarii haberent bonū sed non sdm electionē Et ꝓter hoc ut hoc ipm intelligentes qđ qui pulcrū sit qđ bonū neq; frustra eo Que eīm fructus boni apud eos qui irrigauerant Que aut gloria hijs qui non studuerunt illud Que aut corona hijs qui nō ea ꝓt victores in certamine constituti sint Et ꝓter hoc dns vole hū dixit regnū celoꝝ et qui vim faciūt rapiunt illud

ꝑ hor aut et paulus aut ad corinthios Non scitis qm̃ qui i stadio cur
runt omes quidem current sed vnus accipit brauiũ Sic current ut
comprehendatis Omnes aut qui agonizant in omnibus continent ẽ
Illi quidem ut corruptibilẽ coronam accipiant nos aut incorruptibilẽ
Ego aut sic curro non quasi
sed hodiẽ fame corpus meũ et in seruitutẽ redigo Ne forte alijs p
dicans ipe reprobus efficiar Eamus igitur agonista ad coronam
agonẽ adhortatur nos vt coronemur et pro[pter]ea arbitreñ coronã
videlicet que p agonẽ nobis acquiritur sed non ultro oblatã Et q̃to
p agonẽ nobis adiecit tanto ẽ pretiosior Quanto aut pretiosior ta
to semper eam diligamus sed nec[es]se similiter diligentius ea que ultro adue
nit q̃m illa que ni multi sollicitudine adquirunt Quẽ igit̃ pro
nobis erat plus dilexit dñs cum agones hos nobis adquisiuit et dñs
dedit et aplius tradidit Et alius aut esset videret nem insensatũ
baui q̃d esset sed ne experimentũ sed et videre non tantũ nobis esset
desiderabile nisi cognouissemus quantũ esset malũ non videre et bñ
valere aut male valentis experientia honorabilius efficit et lucem
tenebrarũ comparatio et vitam mortis Sic et celeste regnũ homo
rabilius est his qui cognouerunt terrenũ Quanto aut honorabi
lius tanto magis diligimus illud dilexerunt electores exulauerunt apd
deũ pro nobis igitur omia her sustinuit dñs aut per oia creditis in
omnibus nutritiẽ sumus tanti et p[ro]fecto nos eius dilectione ca
pacitabiles edoth diligere deũ / deo quidẽ magnanimitate prestante i
apostasia hois homẽ aut creando per eam quemadmodũ et prophet
ait Emendabit te abstersio tua prescimente deo oia ad hominẽ p
fectionẽ et ad efficaciã et manifestationẽ dispositionis vt et bo
tas ostendatur et nisibus p[ro]fectatur et certius ad figurã ymaginis fi
lij eius reaptetur et tandem aliqñ multiplius fiat ho in tantis ma
turescens ad videndũ et capiendũ deũ Quare cũ sint ꝑ nõ ab initio

c 13

Sic hor dicat aliquis quid em̃ no p[ro]fectus factus ẽ ho
potuerat ab initio deus p[ro]fecto forasse hominem et statim q̃d
infantilia statim hor et nisicula et mexercitata ad p[ro]fectas
disciplinas Quemadmodũ em̃ mater potest quidem prestare p[ro]fectã
etatem infanti Ille aut adhuc nõ potest voluntatem se capere esã
te et deus ipe quidem potest suo hoi prestare ab initio p[ro]fectum
homo aut impotens capere illam Infans em̃ fuit et ꝑ hor dñs
ne in nouissimis temporibus vetera pitulans inclemẽtio oia venit
ad nos nõ quomõ ipe potuerat Sz quomõ illũ nos videre potuimus
Ipe em̃ in sua mensura capabili glia ad nos venire potuerat sed nos
magnitudine gliã ipius portare non poteramus Et ꝑ hor quasi
infantibus ille qui erat pannis p[ro]fectis patens lac nobis semetipz
p sanctũ sed erat ꝑm hominem eius aduentus vt quasi a mamilla
carnis eius nutrim et p talem lactationẽ assuetos manducare et bibẽ

fruat qm̃ deus quidẽ ꝑ sit vbi
et in natus quibꝫ adipisci ẽ oia
possibilia et Quare aut ita fuit ab
eo ꝑm q̃ pgens fuisse in eis
habuerunt ꝑm hor et nimia
ce oportuit eos qui se fieri
fieri ei poterat infirma ee q̃
p[ro]fecta sunt ꝑ q̃d nõ sit infirma
ꝑ hor et desinat a p[ro]fecto Re
Et ꝑm q̃ oia q̃dã sit indigus p[ro]fi
et vnde ẽ indigentia c Ale

Sciũ em̃ q̃ sit potentia
statim hor et infantilia
et statim q̃ infantilia

verbum dei et eū qui ē immortalitatis pamꝫ qui ē spūs preꝫ in nobis ipīs eum tenere possimus / Quod ē qđ ꝛ paulo dictū ē Lar vob

Est ꝓp hoc paulus ad corinth potum dedi non estam

aut Lac vobis potū dedi nō estam Nondū em potestis esta

propere hoc ē enim quidem aduentū dñi quē stdm hominem

didistis Nondum aut patris spūs regnauit sup vos ꝓpter veram

fidem tatem Vbi em sunt zelus et discordia aut mendacia et dissensiones

Nonne carnales estis et stdm hominē ambulatis hoc ē ꝓp nōdum spūs

preꝫ erat in ipīs ꝓpter imperfectionē eorū et infirmitatē conūsationis Quae

admodū igitur aplus quidem poterat dare estam Carnibus tm̄ cū imper

fectis manū am̄ piebant spm̄ sanctū qui ē esta unte Illi aut nō poterat

propere illud qm̄ infirmū adhuc et mortalibilem sensum erga deū co

uersationē habebant Sic et nro deus quidem potens fuit dare perfectos

homines Ille aut nup nuper factus non poterat illud am̄ pere vel accipi

entis rapere vel capiens continere Et ꝓp hoc confanctatū ē hoi verbū

dei cū esset perfectus non ꝓpter se sed ꝓpter hoīs infantia ste capax

effectus quēadmodū illū homo capere potuit Non igitur nuda deum

impossibile indigens sed nuda cum qui nup imper factus homo qm̄

non perfectus erat nuda dñi virtus simul et sapia et bonitas ostendi

Virtus quidem et bonitas in eo qđ ea que nondum erant voluntarie

constituerit et fecerit sapia vō in eo qđ apta et consonantia que sunt

fecerit Quae aut ꝓpter immensam eius benignitatē augmentū accipi

entia et in multū temporis perseuerantia infecti gliam recepit deo

sue nimirum dōnante qđ est bonū Stdm em id quod facta sunt no

sunt infecta Stdm id vō qđ perseuerant longe a comby virtute infec

ti assimilent deo gratuito donante eis sempiternā perseuerationē Et sic

primi palitatem quidem habebit in omnibus deus qui et solus infecti

et prior omnium et omnibus vt sint ipe ē causa reliqua vō alia in sub

iectione manent dei subiectio aut dei mira cruptele perseuerantia ē

incorruptela aut gloria infecti per hanc igitur ordinationem et hanc

connexionem et talis factus et plasmatus homo ꝑ imaginē et

similitudinē constituitur infecti dei preē quidem bene sentiente filio

vō minishante et formante spū vō nutriente et augente hoīe

vō paulatim proficiente et proficiente ad profectum hoc ē primum

fecto fr fieri perfectus em ē infecti hic aut ē deus Oportuerat aut ho

minē primo fieri et factū augeri et auctū roborari et roborā

tū multiplicari et multiplicatū conualescere conualescentē vō glo

rificari et glorificatum videre suū dñm deus em ē qui habet videri vi

sio aut dei effectrix incorruptele Incorruptela vō proximū facit esse

deo Precatronabiles igitur omodo qui nō expectant tempꝫ augmēti

et flue naturer infirmitatem assecabit deo neqꝫ dei neqꝫ semetipos

scientes insanabiles et ingrati volentes primo ee h' qđ et facti st

homines passionū capaces sed supgredientes legē humanā gnīs et

aliquid fiant homines Jam volunt similes ee factori deo et nulla ee
differentiam inferri dei et nisi facti hominis qui plus rationabiles st
qm muta animalia hec enim non imputant deo qui no homes ferit
ca sed unicuiq eo qd factum est qm facti e gratias agit nos enim
imputamus ei qui ab initio dij facti simus sed primo quidem homes
tunr dmii dij qm unus deus pm simplicitatem bonitatis sue hoc feri
ne quis enim putet innudosim aut impotentem Ego inquit dixi dij
estis et filij excelsi omnes Nobis aut potestate dignitatis baculare no
sistmentibus Vos aut inquit velud homines moriemi utiq referes
ad illud quod e benignm sue donationis et misericordie meam et qd esse
mus nre potestatis Prdm enim benignitate sua bene dedit boni et sibi
sibi sue potestatis homes Dehinc aut prudentia statuit homi misericordie
et que ventura essent ex ea Prdm aut dilectom et virtutis omi facte
nature substantiam Oportuerat aut primo naturam apparere post de
inde vitii et absorbi mortale ab immortalitate et corruptibile ab incor
ruptibilitate et fieri hominem pm ymaginem et similitudinem dei ex inde
accepta bonum et malum Que e agnitio boni et mali quod ho nisi i deo audiens fuisset

a Ex gratione aut accepit homo et inualuit deum p dram audiaz melioris fi homi

bonum et mali boni est aut obaudire deo et credere ei et custodire eius
preceptum et hec e iusta homis que admodum non obaudire do malus
et hec e mors eius a magnanimitate ignis prestante do regnavit homo et
boni obaudientie et mali inobaudientie vt oculum mentis utriusq
accipiens experimenti et electoris melioris tum ut futuro fruat et negli
gentis neq negligens precepti fiat dei et id qd auferet ab eo vitam
hoc e aut non obaudire do Iterum do qm boni est vt ei oi intentione
diligentes custodiat ignis hoc et duplices habuit sensus utriusq ag
nitionem habentes ut dilectione melioris cum disciplina fruat disciplina
aut boni quemadmodum habere potuisset ignorans qd e contrarium sic
mors est enim et indubitata subiacentium apprehensio qm ea que est
ex suspitione coniectura Quemadmodum enim lingua per gustum ac
cipit experimentum dulcis et amari et oculus p visionem discernit qd
est niger ab albo et auris per auditum differentias sonorum sic et
mens p utriusq experimentum disciplinam boni accipiens
fit melior ad conservatorem eius effectus obaudiens deo inobedientiam
primi quidem respiciens per priam qm amari et mali est deinde ex
comprehensione discretus quale sit qd contrarium e bono et dulcedini
egrediet quidem iungim inobaudientiam gustare deo Si aut utriusq
eorum cognitum et duplices sensus cogitationis quis defigurat la
tentes senectutem occidit hominem Quemadmodum igitur erit deus qui no
dii factus e homo Quomo aut perfectus imperfectus esset Quomo
immortalis qui in natura mortali non obaudiuit factori Oportet
enim te quidem primo ordinem hominis custodire tunc deinde participa
re ignis dei Non enim tu dm factus sed deus te fecit Si gr opera dei os

manū artificis tui expecta opportune oīa furentem Opportune aut q̄ti
ad te attinet qui effingeris presta aut ei cor tuū molle et tractabile et
custodi figuram quate figurauit artifex seruans intemerato himo
rem ne moderatus amittas vestigia digitorum eius Custodiens aut
compaginationem astendens ad pfectum ab artifice cui deo absondit
q̄d e in te lutum fabricauit eum substantia inte manus eius limi
te ab intus et a foris auro puro et argento et intantum ornauit te
vt et ipe rex concupiscat speciē tuam Si vero statim obdurueris ce
ssinus artem eius et ingeratus existas meum qui homo factus es in
greatus deo simul et artem eius et vitam amisisti fuisse eum qui est
benignitatis dei fieri aut q̄ui e homines nature Si igitur tradideris
ei q̄d e tuum hoc e fidem in eum et subiectionem proprie artem eius
et eius pfectum opus dei Si aut non tradideris ei et fugeris manus
eius erit causa imperfectionis inte qui non obaudisti sed no in illo qui
vocauit Ille eum misit qui vocarent ad impias Qui aut no obaudie
runt ei semetipos priuauerunt regia regni sed ille qui no consequi
tam sibi met sue imperfectionis est causa Neq eum lumen deficit q̄
eos qui semetipos exterminauerunt sed illo pseuerante quale et e exterra
ri p suam culpam in caligine constituuntur Neq lumen ni magna nec
cate subtrahet sibi quicquam nec deus rogat eum qui nolit continue eius
artem Qui igitur abstinerint a patrono lumine et transgressi sint
legem libertatis p suam abstinerint culpam liberi arbitrii et sue po
testatis facti deus aut omnia prescius vtiq̄ aptas preparauit habi
tationes eis quidem qui inquirunt lumen incorruptibilitatis et ad
id venire curauerint benigne donans hoc q̄d concupiscunt lumen Aliis ve
ro contemnentibus et auertentibus se ab eo et id fugientibus et q̄
semetipos exterminantibus congruentes lumini aduersantibus preparauit
tenebras et hys qui fugiunt ei esse subiecti conuenienter subdidit pe
nam Subiectio aut dei requietio est eterna vt hij qui fugiunt lumen
digni fuge sue habeant locum Et qui fugiunt eternam requiem con
gruentem sue fuge habeant habitaculum Cum aut apud dm oīa
sint bona qui ex sua sententia fugiunt dm semetipos ab omnibus beati
dant bonis beatitudo aut omnibus regia dei bonis consequentur in
dei iustum iudicium mundent Qui enim fugiunt requiem iuste in pe
na communicabuntur et qui fugerint lumen iuste inhabitabunt tenebras
Quemadmodū aut in hoc temporali lumine qui fugiunt illud se ipos
tenebris manapant Ita ut ipi sibi ea fiant q̄d destituuntur a lumine
et inhabitant tenebras et non lumen causa est eiusmodi contrarie
quemadmodum prediximus Sic eterni dei qui fugiunt lumen q̄d co
tinet in se oīa bona ipi sibi causa sunt vt eternas inhabitent tene
bras destituti omnibus bonis sibimetipis causa huiusmodi habitatio
nis facti Nos igitur et idem deus pater qui quidem contemptibus
huius eius communicatione et pseuerantibus in subiectione eius q

sint apnd se preparata bona premiu aut abstersiones dyabolo et q tum eo abscedent angelis eternis ignem preparans in que mittet inquit dns illi qui in sinistra separandi sint Quod e qd a yphā dictū

est hoc e Ego deus ego deus revelabo faciem patris 7 gredens mala sed a prophēta dictum e ego deus zelans faciens patrem et rondens mala in eos quidem qui penitentiam agent et convertent ad eū faciens patrem et amicitiam et unitatem componens Hiperos vero qui penitentiam non agunt sed fugiunt eius lumen ignis eterni et gehenes tenebras preparans que quidem sunt mala hijs qui merdiunt in via sed bona ex ministerio dei Ostensio qm nō alius e qui regnū dat pr alius aut alius aut qui ignem preparavit deus

Si quidem esset qui regnum donat pater et alius qui ignē p paravit deus fuissent equē differentes et filij Alius quidem regnum patris mittens alius vero in eternū ignē Hz qm unus 7 idem dns separari demonstravit in iudicio omē genus humanū quēad modū pastor segregat oves ab hedis et alijs quidem dixit venite benedicti patris mei percipite quod paratum e vobis regnū alijs vo discedite a me maledicti in ignē eternū quem preparavit pater meus dyabolo et angelis eius Unus et idem pater manifestissime ostendit faciens patrem et rondens mala preparans vtrosq; que sint apta quēadmodū et omnis nidor vtrosq; in aptum mittens locū quēadmodū et in azima mery et heitin parabola manifestavit dns dicens quēadmodū colligunt zizania et in ignē comburentur sic erit in cōsummatiōe seculi

Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatē et mittent eos in clibanū ignis Illic erit fletus et stridor dentiū hinc unde fulgebunt sic sol in regno patris ipsorū Quia gr regnū preparavit unusquisq; pat quod assumpsit filius eius dignos Mittet hij qui a filio hominis missi sunt angeli secundū illum dei hic eum in agro suo bonū semen seminavit Ager aut mundus est Qui aut dormierunt homines venit inimicus et super seminavit zizania inter frumentū et abijt Ex hinc em e apostata angelus hic et inimicus ergo zelavit plasma dei et inimicum illum deo facere aggressus est Quapp et deus ei quidem qui a semetipso zizaniam abstulit seminavit hoc e fidei fundationem quā ipse intulit separavit a sua cognitione Ei aut qui ne glugenter quidem sed male accepit mobaudiemia hominē misericors est et rectos fit in inimicū per quē inimicū deo facere voluit in ipm inimicitiarū auctorem auferens quidem suam que erat adversus homine inimicitiā rectos faciens aut illam et remittens illam misericors quēadmodū et scriptura ait dixisse serpenti deo Et inimicitiā ponam inter te et inter mulierem et inter semen tuū et inter semē mulieris ipsa tuū conteret caput et observabis eius calcaneū Et in inimicitiā dns hanc in semetipm recapitulavit de muliere factus homo

r 11

r 18

et ralrans eius rupuit quēadmodū mycō qui ante hoīm ē habet ostendum⁹ Quīn angelos quosdam dixit dyaboli quibus eternus ignis ꝓparatus est Et eurisim in zizaniis ait zizania sunt filij malignj Sic tessaretū ē dicere qm̄ omnes qui sunt absessionis a creptsit illi qui pn̄ ceps est huius transgressionis sed nō ille quidē natura aut angelos aut homines fecit michil enim intotū dyabolus inuenitur fecisse viz rum et ipse creatura sit dei quēadmodū ceteri angeli Omnia enim fecit deus quēadmodū et dauid aut de omnibus huiusmodi qm̄ ipse dixit et facta sunt ipse precepit et creata sunt / Quare angeli dya

r 19 r

Omnia igitur boni et filij nequā dicti sunt

omnia a deo facta sint et dyabolus sibimetipsi et reliquus factus est absessionis causa iuste scriptura eos qui in absessione perseuerant semper filios dyaboli et angelos dixit malignj filios eius qd quēadmodū et quidam ante nos dixit diuplicter intelligimus aliud quidem secundum naturam eo qd natus sit filius Aliud aut secundum id qd factus est reputatur filius Licet sit differentia inter natum et factum qm̄ ille quidem ex eo natus est ille aut ab ipso factus est siue secundum conditionē siue secundum doctrinę magisterium / Quū enim ab aliquo edoctus ē verbo filius doctoris dicitur et ille eius pater Secundum igitur naturā q est secundum conditionē ut ita dicam omnes dei filij sumus propter qd adō omnes facti sumus Secundum aut dictū audientiaz et doctrinā non omnes filij dei sunt sed qui credunt ei et faciunt voluntatē eius Quī aut nō credit et nō faciūt eius voluntatem filij malignj et angeli sunt dyaboli secundum id qd opera dyaboli faciunt Quīn aut ita se hoc habet in ysaia dicit filios genui et exaltaui ipsi aut me spreuerunt Et iterū qa dicit filios alienos et filij alieni mentiti sunt mihi Secundum nam filij sunt propter qd ab eo facti sunt secundum opera non sunt filij Quīdā

r 80

quēadmodū ꝛ obliquū cum ꝓgremes vipaz qui nō obaudiūt patri

eum in hominibus in dicto non obaudientes patribus filij ab dicati natura quidam filij eius legit vō alienati sunt Nō enim heredes fiunt naturaliū parentū eodem modo apud deū qui nō obaudiūt et abdicati ab eo desierunt filij eius esse Vnde nec heredi tatem eius propterea possunt quēadmodū dauid ait Alienati sunt peccatores ab utero ita eis secundum similitudinē serpentis Et propter hoc quos stimabat homines esse ꝓgeniē dixit sic ꝓgremem vipaz secundum similitudinē horū qui aliū in varietate ambulantes et sedentes reliquos Attendite enim neque a fermento phariseorū et saduceorū Hos et de heredes dicens Dicite neque nulpi huius neque illa scriptura eius et de lum significans Quia propter dauid prophetā ait homo in honore positus assimulatus iumentis ē Et iterū Jeremias ait Et qui re centes erant femmas facti sunt vnusquisque ad uxorē proximi hinnie bat Et ysaias in iudea prophanans et rum israhel disputans pri ceps sodomorū et populū gomorre eos dicebat similem sodomā

transgressionē et eadem que illi fecerūt peccata esse apud eos signi
ficans ꝓpter similem operationē eodem vocabulo vocans eos et nō nata
essent sit facta a deo sed qui possent et iuste agere idem dicebat eos
filium eius dans Lauamini mundi estote auferte nequitias ab animis
vestris ante oculos meos Quiescite ab iniquitatibus Vestris filiis
qui idem ipi cum transgrederentur et peccarent eandem quā sodomite
ꝓtulerūt obiurgationem Cum em conuertentur et pnitentiam agerent
et quiescerent a malitia filij poterant esse dei et hereditatem consequi
mō exceptele que ab eo prestatur Eodē itaq; ratione angelos
diabolū et filios dixit malignū qui diabolo credunt et ea q̄ sunt eius
agunt Quicquidem ab initio oīb ab uno et eodem deo facti sunt
Verū qui credunt et subiecti ē deo pseuerant et doctrinā eius iuste
iuuāt filij sunt dei Cum aut abstiterint et transgressi fuerint diabo
lo assentiuntur principi et qui primo sibi tunc et religionis causa
absessionis sit factus Cū aut multi quidem dīna sermones unū
aut et eundem omēs annūtiant prem factorem mundi hunc Opor
tebat et nos ꝓpter eos qui in multis exercitiis tenentur ꝓ multa
consuetudine Ut quomō possent ꝓ multa consuetudine ad veritatem conuerti
et saluari Necessariū ē autem consequenti huic consequenti post dīna
sermones subiungere pauli quoq; doctrinam et examinare singula eius
et aplīm exponere Et quoniā ab hereticis in totū non intelligeti
bus que a paulo dicta sunt. alias arripuerit interpretationes explanare
et demētrare insensatum eius ostendere et ab eo paulo exquisitos
quos ꝓfecerint manifestare Illos quidem mendaces aplīm uel predi
catorem ēe veritatis et oīa consonantia veritatis precepisse
unū deū prem eē qui locutus sit ad abraham qui legis datorem
fecerit qui ꝓphetas premiserit qui in nouissimis temporibus filiū suū
misit salutem suo plasmati donans qd ē carnis substantia Reliquū
igitur sermones dīna quos quidem non ꝓ parabolas sed simpliciter ipsis
dictionibus docuit & prē et expositorem ecclīam beati apli in alio libro
disponentes integrum tibi opus exprobationis et euersionis falso cog
nominate agnitionis prestante deo prebebimus et nos ipsos ad te ad
contradictorem omnium hereticorum inquisitores exercentes libris

Hyreneī libri quartus Explicit

quēde supra in quarto libro in eodem c. xxxvj

¶ Quēadmodū investigabilis et incomprehensibilis ostenditur Is qui hāc quę sēdm nos est condidit creaturam c. xxxvj

c. 36.

1030, Lin. 21

AD quos iuste quis dicat quēadmodū ipse sermo suggerit quia tunus super dnī extollitis cogitationes vras a mente derelate elati audistis mensōs esse celos in palma dicte manu mensura et quarere multitudinem habitatorum Immūabilem exponite ni plenitudinem latitudinē et longitudinē et altitudinē extremum mensurando neq; initium et finem / que non intelliguntur ab hominib et nō comphendūt ea / Vere cū magna sint thesauro philacia celestia immēsurabilis ē in verā deus et incōprehensibilis ī alio quo gphendit terrā pugillo qui pspint mensurat et dextere eius digitum quis cognouit aut manū eius quis intelliget eam que mensurat immēsā eā que tendit mensura sua mensuram celorum et constringit pugillo terram tum abyssis q in se continet latitudinē et longitudinē et profundū deorsum et altitudinē superiorū omnis cōditionis que videtur que auditur et intelligit et q invisibilis est Et ip̄s hoc sup oē imperiū et potestatē et dnationē et oē nomen qđ nominatur omn que facta sunt et condita sunt existens deo Ipse ē qui celos implet et pspint abyssos / qui erā cū vnoquoq; nem est deus cū mouent appropinquans Ego sum et non deus de longinquo Si abscondit̄ hō in absconsis et ego eū non videbo dicit dns cū cuius apphendit oia et ipsa ē que celos quidē illūinat / illuminat erā q sub celo sunt et scrutatur renes et corda et in absconsis mens est et in secretis meis et in manifesto alit et conservat nos Si aut plenitudinē et magnitudinem eius manus eius nō comphendet Homo quēadmodū poterit quis intelligere aut cognoscere in verā tum magnū dm quē quidē mensi sunt et pspexerunt et vnusquisq; eorū pauerunt / deficiunt super eū esse aliud plerōma eorū q singit et altū patrem ad celestia quidem nō suspicientes . Vere aut in profundū hortū demente descendentes preū quidē dicentes sibi finiri vsq; ad ea que sunt ex̄ plerōma / deficiunt vō cursū non attingere vsq; ad plerōma et sic neutrum eorum potuit esse perfectū et comphendē tem omnia / Decuit eū illi omnia que ē inter plerōma fabricato huic aut que ē intra plerōma fabricato et neutrum eorū erit omnium deus Cui aut magnitudinē dei ex his que ab eo facta sunt nō enarrare potest hoc omnibus manifestum est / Et qui magnitudā eius non desert Ipsa cōtinet et pruent vsq; ad nos et nobisci est Omnis quidem dignus deo sapit constituitur Et J. Quere in alio gr sēdm magnitudinem xxxvij capitū

31. c

ADiuti erant gregēs omnī et bouī multi valde et pauper nichil aliud nisi ouicula vna quā habebat et nutriebat et fuat ni eo et cū filiis eius pariter Deo pane suo minuebat et calicē bibebat et erat ei quasi filia / Et venit hospes hoī diuiti et pepercit accipere de grege ouiculas suas et de gregibus bouum suos et fare

hospiti Et accepit omnilam viru pauperis et apposuit viro qui veneat
ad eum Beatus e aut dauid sup hominem illum valde et dixit ad Nathan
Vivit dns qm filius mortis e homo ille qui fecit hoc et omnilam
reddet quadruplu pro eo qd fecit factum hoc et pro eo qp no pepcit pau
peri Et ad eum aut Nathan tu es vir qui fecisti hoc Et dem reps re
liqua exequitur exprobrans eum et enumerans m eu di beneficia
et qm exacerbauit dnm cum fecisset hoc Vo eu placere di huius ope
rationes sed ream magnam im nece domu eius Et j Queze i
alio Compunctus est/

¶ Et oms m moyse baphzati sunt in nube et in mari et oms eu
dem escam spualem manducauerunt et oms eund potu spualis bibe
ebant bibebant aut de spuali consequenti petra petra aut erat xps Sz
non in plurib eoz bene sensit deus Prostrati em sunt in deserto
Hec aut figuram nri fuerunt ut non simus concupiscentes malorum qp
admodum illi concupierunt Neq; ydolatre sitis quemadmodu quidam eoz
Sic em scriptum est Sedit populus manducare et bibere et surrexe
runt ludere Neq; fornicemur sicut quidam ex illis fornicati sunt et
ceciderunt una die xxiij milia/ Neq; temptemus xpm sicut quidam
quidam eoz temptauerunt et a serpentibus perierunt/ Neq; murmura
uerit sicut quidam eoz murmurauerunt et perierunt ab exterminatore
Hec aut in figura fiebant illis Scripta sunt aut ad correptionem nrm
in quos fines seculorum deuenerunt/ Qui igit qui putat se stare videat ne
cadat

xlvj

De transgressione populi xlvj. c

Sine dubitatione regule et sine contradictione ostendente apo
stolo unu et eundem esse dm qui et illa iudicauit et ea que nun
sunt exequit et causam descriptionis eoz demonstrante
doctis et audacter adhc enam imprudentes inuenimus oms qui igit
transgressione que olim fuerunt et igit plimoz indicto audacter al
terii quidem illoz fuisse dm et hunc esse mundi subuertore et
esse indeminutu Alteri vo a xpo traditum premiu et hinc esse q
sit ab vno quoq; eoz mente conceptus Non intelligentes qm qp
admodu ibi m plurimis eoz qui pereauerunt non bene sensit deus
ste et hic vocati multi pauci aut electi Et quemadmodu ibi murmu
rauerunt et ydolatre et fornicatores vitam perdiderunt ste et hic Et duo
quidam perdiderunt m ignem eternu multi tales et apto dicente An
ge neratis qui murmurauerunt non hereditabunt Volute sedun neq;
fornicatores neq; ydolatre neq; adulteri neq; molles neq; mastu
lor; concubitores neq; fures neq; auari neq; ebriosi neq; maledici
neq; raptores regnu dei hereditabunt Et qm non ad eos qui ex
sunt dicit sed ad nos ne quemadmu extra regnu dei tale aliquid
operantes intulit Et hec quide sumus sed ablui este et sancti
ficati est m nomine dni ihu xpi et in spu dei nri Et quemadmod
illi condemnabant et punientur hij qui male operantur et re
liquos exterminabant similit et hic Oculus quoq; effodit stadali

1060

zanus et pes et manus ne reliquū corpus pareter pereat Et habe
mus preceptum siquis fr nōmatus fornicator aut auarus aut ydo
latra aut maledicus aut ebriosus aut rapax/ cum eusmodi nec cibū
sumere Et iterum ait aplus Nemo vos seducat inanibus sermonibꝫ
Propter hoc enī venit ira dei in filios diffidencie Nolite ergo fieri
participes eorum Et quēadmodū ibi pernicio damnatio participat et re
liquos Qui plantabant eos et vnanī eis conisabantur sic Et hic mo
dicū fermenti totam massam corrumpit Et quēadmodū ibi aduersi
ministros nra destendebat dei Et hic similit aplus ait Reuelabit enī
ira dei de celo sup omnē impietatem et iniustitiā eorū hoīm qui ve
ritatem in iniustitia detinent Et quēadmodū ibi adustus ira deste
debat dei et hic/ in egiptios qui iuste puniebant isset vindicta
a deo facta sic et hic dūs quidem dicente deus aut nō faciet vindi
tam electorū suorꝫ qui clamant ad eū die et nocte etiā diuo vobis fa
ciet vindictā cōtra cito Et aplo in ea que ē ad thessalonicēs ista pre
dicante Siquidem iustū ē apud dm retribuere retributionē his qui
tribulant vos et vobis qui tribulamini requiē cū nobis/ In re
uelatione dñi nri ihū xpi de celo et cum angelis virtutis eius et
in flamma ignis dare vindictam in eos qui non nouerūt dm et
in eos qui non obaudiūt euangelio dñi nri ihū xpi qui etiā penas
pendent interitus eternas a facie dm et a gloria virtutis eius cū ve
nerit magnificari in sanctis suis et admirabilis esse in omnibꝫ qui
crediderūt in eū Et .j. Quere in alio Cū gr̄ hic et illic // xlvm
Ostensio q̄ vnū et idipsum verbum dei dissimilis veteri et nouo testō 94
Vide insensatos ostendebant pbris eos qui ex his que acti
derunt his qui olim deo non obtemperabant temptant al
terum patrem introducere Et contrario opponentes quanta do
mus ad saluandos eos qui receperint eū veniens ferisset mise
rans eorū Non tamen autem de iudicio eius et quemadmodū pue
nient his qui audierunt sermones eius et non fecerunt Et qui
expediebat eis si non essent nati Et qui tollerabilius sodomis et
gomorre erit in iudicio q̄m ciuitati illi que non recepit sermonē
Discipulorum eius et .j./ Quere in alio Quēadmodū ei in no
uo testō

Quibusdā eū dixerit dūs discedite a me maledicti in ignē
eternū isti erunt semper damnati Et quibusdā dixerit venite be
nedicti patris mei percipite hereditatē regni q̄d preparatū ē vobis
sempiternū his semper proficient regni Et in eo proficient nū sit
vnus et idem deus pater et verbum eius semp assistens humano
generi variis quidem dispositionibus et multa opans et saluans ab
initio eos qui saluantur/ Et .j. Quere in alio Sit eū qui diligit
Quos sint aut qui et trinc sermo tpos morti tradidit his saluꝫ
qui non recedidit nequi subiecti sint dō Rursū aut qui saluati sī

et acceperunt hereditatē hij scilicet qui reddiderunt deo et eā que est
erga illum dilectionem custodierunt Quēadmodū raleph Jephone et
Shus nunc et puerj Innocentes qui neq; malitiae sensū habuerunt
Qui sunt aut qui hic saluantur et accipiunt vitam Nonne hij q'
dilexerunt deū et qui reddunt pollutationibus eius et malitia pueri
effecti sunt Quere in alio exemplo Sz inducant inquiunt illi
Non enī esse alterū deum preter eum qui fecit et plasmauit nos hr
fiducialitatem habere sermonis cōfi qui dicunt aut p angelos aut p
aliam quālibz virtutem aut ab alio deo factū esse hunc mundū qui
est sub nos Si enī semel quis transmouerit a factore omniū et ei
q credat ab alio aliquo aut p aliam factam conditionem q sit sm nos
multū incongruentia et plurimas contradictiones non ē mendax hic
ad quas nullas dabit rationes Neq; sm verisimile neq; sm veritate
Et propter hoc hij qui alias doctrinas insecuti sunt abstinendū a nobis e
quā habent ipsi de deo sententiam scientes casum et cauā doctrine sue
et timentes ne victi saluari possint Si aut credat quis vnū deū
et verbum qui ea fecit quēadmodū et ipe moyses ait dixit deus
fiat lux et facta est lux Et in euangelio legimus Omnia p ipm facta
sunt et sine ipo factū ē nichil Et aplus paulus similit' vnus deus
vna fides vnū baptisma vnus deus et pater dn̄i qui ē sup omnes
et p omnia et in omnibus nobis hic primo erit tenens incipit ex
quo totum corpus compactū et connexū et p omnē iuncturā subministrationis
in mensura vnius cuiusq; partis incrementū corporis fiunt in
edificationē sui in caritate Post deinde et omnis sermo ei constabit si et
scripturam diligenter legerit apud eos qui in ecclia sunt plures Apud
quos ē aplica doctrina quēadmodū demostrauimus Et s. Quē ē alio
Apli enī omnia duo quidem testamenta in duobus ppliis fuisse docue
runt vnū aut et eundem ēe // hoc quēadmodū indicabunt qui a
maxione sunt

Examinabit aut et doctrinam maxionis quo' acceperit duos
deos esse infinita distantia separatos ab inuicē Vel quēadmodū
bonus erit qui alienos hominem abstrahit ab eo qui fecit et
ad suū aduocat regnū et qē bonitas eius deserit nam omnes saluari
et qē recta homines quidem bonus videtur In ipm aut qui fecit horis
minus iustissimus assereens ab eo que sunt eius Quomō aut iuste deus
sit alterius patris existit huius conditionis que ē sm nos accipiens panē
suū corpus esse confitebatur et temperamentū calicis sui sanguinē con
firmauit Et qē se filiū hoīs confitebatur si non eam que ē ex hoīe
generationē sustinuisset quēadmodū aut et petra nobis dimittere potuerat
que nos debeamus factori et deo Quomō aut et ni caro non esset sed
ni putet ut homo truncheus ē et late cui primo sanguis exiuit et
aqua Et a' corpus sepelierunt sepultores et quid illud erat q surre
xerat a mortuis Hoc Quēadmodū indicabunt hij qui a valentino
et ceteris ignoscūt

Iudicabit aut eos qui sint a valentino omes quia lingua quide confitentur vnu deu pcm Et ex hoc omia ihm aut qui fecit omia defectionis sine labis fluctum esse dicunt Et vnu deum ihm xpm filiu dei similiter lingua confitent ypriam quidem emissione sententia sua vongento dominte ypriam vo et altam xpo altam vo saluatori sta ut stolm eos dicantur quidem oia esse qi vnu vnuquemq aut ipsorum separatim intelligt intelligi et ypriam habere emissor sm suam cogitatiom Linguis itaq eorum videbat solus vmtatem cessisse Imam vo eor et sensum que profunda sunt scrutari dicit deo ab vmtate minere in multiformi dei iudicii cum de hys que sibimet ipis ad mucuerunt interrogabimur a xpo que et postea natu quia plena coma eoru dicunt et emissiones eius post diminutor sue defector et ypter eam passione que facta e in sophya semetipos obstetricatos esse affirmant Accusabit aut eos hamerus ypriis ipsor poeta a quo eruditi talia mucuerunt Jhs docente hr Jnimicus est enim ille multa sibi atq; foeda inferor Quia aliud quidem abstondit in corde suo aliud aut enarrat // Cum Quomodo iudicabitur 49.

Iudicabit aut et blasphemia pauor quos horum sermons eos magr discipulos ostendens Judicabit aut et ebriositas qui quo possint saluari Nisi deus est salutem ipsor ut horum sup terram a peccatis Et quomodo ho transiet midm si non deus in hominem Quomodo aut modu aut vel inquiet mortis generatoru si non in noua generator nunc et mopinate a deo / Jn signu aut salutis datam que e ex virgine fidem regenerentur vel quomodo adoptom accipient a deo pmanentes Jn hac genesi que e sm hominem in hoc mundo Quomo aut phy ch salomon aut plus qm Joma habebat et duas erat dd qui eisdem cum ipis fuit substantie Quomo aut eu qui adiisis hominis forte erat qui non solum vidit hominem sed et detinebat eum in sua pfate deum et eum quidem qui viderat vidit eu vo qui visu fugerat hominem dimisit Nisi superior fuisset eo homine qui fugerat visus Meliora aut eo homine qui sm similitudine dei factu est et pcellentior Eis nam sit alius nisi filius dei ad cuius similitudine factu e ho Et ypr hoc ni sine tempore ipe ostendit similitudine filius dei ho factu an tiquu plasmatio mistice ipm sustinens Quomodo ostendimus in eo libro quo e hoc supior Et .f. Quere in alio lc. raptim Judicabit aut et eos et / vj. r.

De quo et paulus ait Si tamen iustum e apud deu retribue qui tribulant nos tribulatom et nobis qui tribulami requie nobisi Jn revelatione dni ihu de celo cu angelis virtutis eius et in flamma ignis Alij vo iudicem dicentes eum et diem dni tanqm rubanu az dentem qui colligit tritici in horrea paleas aut comburet igni exting[u]ibili quimbant hys qui incredibili erant de quibus et ipe dns aut Abite maledicti in ignem eternu que pparauit pr meus diabolo et angelis eius Et aplus similit ait Cum ponas de

bunt mbertus eternas a fine dñi et a gla mrtutis eius tu venit
glificari in sanctis suis et admirabilis fieri hijs qui credunt in eū et
qui dicunt Speciosus forma pr̄e filijs hom̄ et diffusa est gr̄a in labijs tuis
oleo letitie p̄ consortibus tuis et accinge gladium tuū circa femur
potentissime Spē tua et pulchritudine tua Intende prospere procede et
regna ꝓpter veritatem et mansuetudinē et iustitiam et deducet te
alia tua sint dextera eam que est in regno spēi eius et dirigem
et exaltatorē super thorū stantem et supereminētē omnibus qui regē
nerantur sub ipō significabant vt qui audiunt cognoscerent ubi in
venire platearum frumentū/ Et j. Quere in alio in eod̄ capto
Qui uiret dicentes ꝛc

Qui autē cursus dicit ab arbore venere et de monte umbroso et
condenso aduentū eius qui ē ex bethleem dicebant quēadmodū o
stendimus in eo libro qui est ante hunc Unde is qui preest et pa
scit ꝓpter patres sui venit Quia autē dicit aduentū eius quēadmod̄
terenus clandus saliet et plane erit lingua mutoꝝ et aperient̄ oculi
cecoꝝ et aures surdorū audient et manus expedite et Agenua debi
lia firmabuntur et resurgent qui in monimentis mortui Et ipē i
firmitates nras abstulit et languores portabit eas que ab eo sanabant
curationes annūciauerūt et j. Quere in alio in eod̄ capto Qui
autē homēm in fremitu ꝛc/

Id ipm̄ annūciabant et qui dicebant Dns regnauit exultet terra
populi qui sedet super cherubim cōmoueatur terra ꝓtum quid eam
que post assumptionē eius facta ē sup eos qui in dñm crediderūt sed
ab omnibus populis et motū omnīs terre aduersū eam ꝓtabatur
ꝓtum autē vemente de celis eo cum angelis virtutis eius gmouere
missum terram Quēadmodū ipē aut Cert terre motus magnus
qualis non ē factus ab initio Et cursus in eo nō dicit Quis qui
iudicatur ex aduersū astet et quis qui resistatur apprehendet puerō
dei Et ve vobis qui omīs veteresitis sic vestimētū et tinea comedet
vos et humiliabitur cuius cacō et exaltabitur dns solus altissimus e
glorificatus qui post passionē et assumptionē omnēs qui cont eū surgent
sub pedibus eius subiecit deus/ Et ipē super omnēs exaltabitur et nō
erit qui resistetur aut comparetur ad eum Et j. Quere i alio in eo
dem capto Et qui dicunt dispositus ꝛc Lege Quēadmodū de
hijsdem ꝓpb dñs discrepant a semetipis qui sunt a valentino

a Ad uersus eos cursus qui sunt a valentino et reliquos falsi no
minis gnosticos Qui aliqui quidem ex scripturis quedā corrupe
runt qui sunt in scripturis posita dicta dicunt ꝓpter semen qd ē iude
Aliqui vō a meditatate ꝓpter meretricem putantur audare Multa vō a mu
di fabricatore aqua et missi sunt ꝓpter te dicunt valde reprehensibile
esse in tantū inopie deduci preū vinū ut quasi non habuerit sua
instrumenta p que pueri ea que sunt in pleromate annūciarentur
Cui cū timebat ut nō libere et sine cōmotione eius spūs qui est in

dmnuere et ignorantia fatus ꝓuocat ſepatim ſignificare voluntatem
ſuam An timebat ne plurimi ſaluarentur ni plures prius audiſſent eaq
ſunt veritatis An eius impotens erat ipe ſibi preparare eos qui ad nē
tum ſaluatoris pnūciarent Si aut ni hic uenisset ſaluator ſuos aplos
miſit in mundum · prius aduentū eius amūciantes et voluntatē ꝑris
docentes n nullo communicantes Neq; genciū neq; iudeoꝝ doctrine mul
to magis in plerōmate mittens ꝓdicatores ꝓprios destruasset amūcā
tes hys qui sunt a dominico Si aut nō esset mē plerōma vsus est
hijs ꝓphetis qui erant ſm legem et p eos ostendit q̄ sua sunt multo
magis nō hic venisset hys ipis usus fuisset magistris et p eos amūc
asset nobis euangeliū Jam igitur nō petrū non paulū et reliquos a
postolos dicant amūciasse veritatem Sz scribas et phariseos et reliq̄s
p quos lex amūciabatur Si aut suos n suo aduentu ꝓprios aplos emisit
ſpūs veritatis et non ſpūs erroris hoc item ſpūs verbum dei ſignificat
ꝓmitiualitate ſpūs fuit ſdm regulam ꝓpr ſpūs lucis et ſpūs veritatis
et ſpūs pfectionis et ſpūs agnitionis Jis vō qui a demiurgo sunt ſpūs
Jgnorantie et diminutionis et erroris et umbre ygemes Quicad
modū in uno et eodem potuit ee pfectio et diminutio agnitio et ig
norantia error et veritas lux et tenebre Si aut in prophetis impossibile
erat hoc ita esse sed ab uno deo verbū dñi pronabant et adiecti Rlij
eius amūciabant Multo magis dns ipe nūcij modo quidē de prima
li modo vō de subiecta diminutione fecisset sermones et agnitionis
et ignorantie simul factus magister Nec unqm modo quidem mūdi sub
stancem nō aut eū qui super hunc ꝓtulisset prem quēadmodū ipe aut
Nemo mittit commissum vestimēto nouum in vestimentū vetus Nec mit
tunt vinū nouum in utres veteres Jgitur aut oi modo et ipi absti
nent se a prophetis tanqm a veteribus et non dicant eos ab ea nou
itate que ſm primitiuitatē quedam direxisse premissos a demiurgo ·
Aut cuius arguentur a dño dicente Nouū vinū nō mittit in utres ve
teres Unde aut semen patris ipsos potuerat cognoscere ea q̄ erant i
ta plerōma sacramenta et de hijs eloqui Siquidem ex plerōma ex
steris mater peperit hoc ipm semen qđ extra plerōma est ex agni
tionem esse dicunt quod e ignorantia Quomō igitur id quod erat
ignorantia semen conceptū agnitionis amūciare poterat Aut quēad
modum ipa mater eaque erant plerōmatis cognoscebat sacramenta
Jnfirme nis et nfigurata q· abortiuū ꝓiecta foras et ibi adapta
ta et formata et ab horo prohibita intrinus ingredi et usq; ad cōsu
mationē extra plerōma pseuerans h' e ex agnitionē Cuius aut
passionē dñi typum esse dicentes extensionis xpi ſuperius qua ex
tensus horo formauit eos matrem Jn reliquis arguuntur eum nō
habentes similitudinez typum ostendere v' eū cuius xpūs arcto et
stelle potatus aut ubi diuisa sint vestimenta eius aut ubi punctꝰ e
et exiuit sanguis et aqua aut ubi gutte sudauit sanguis et re
liqua quecūq; dño acciderūt de quibus dixerūt ꝓphete Unde gr̄ de hys

que tunc quidem interdum euenerat manifestabat ei euenire aut mr aut semen eius diuinum uita Adhuc etiam super hoc dicunt quidem a primogenitate quedam dicta confitentes ab hijs que in scripturis de xpi aduentu referuntur Que aut sint hi non tam unus sentit sed alij alia de hijs ipsis respondent Dignus enim expimenti eorum volens accipere separatim interrogat quo sermone eos qui excellentes sunt apud eos murmet quidem aliu dicentem de pratore idest de bytho esse id qd interrogetur Aliu uo de nitro omnium hoc e de unguento Alterum uo de patre omnium hoc e horo Alter rursus dicet de uno ex horo eorum qui sit in plerom[at]e eonu din Alij aut de xpo et aliud de saluatore Unus aut ulorum peritior est postra[m]q multa tamen preaxerit de horo aut dictis esse Alius uo eam que e nisi plerom[at]a plenitudinem sophyam significari Alius uo illam que ex plenitudinem est mercem annuntiari Et alius nichil habere ratorem dni dicit Tante sunt de uno inter eos dissensiones de hisdem scripturis varias habentes sinus Et unu eodemq sermone lecto omnes obdurati singulis agitantes capitu valde quidem altissime se habere sermonem dicunt Non aut omnes capere magnitudinem eius intellectus qui ibidem continentur et propter hoc silentium maximam rem esse apud sapientes Oportet enim eam que sit sursum sygen put qd e apud eos silentium deformari Sic aut abeunt omnes quotquot sunt tantas de uno ere stantes sinas in abstinendo ferentes serum sua animina / Cum igit[ur] inter eos conuenerit de hijs que in scripturis sunt predicta tunc et a nobis confitabuntur Non enim bene sentientes Interim tamen semetipos arguunt de hisdem uerbis non consentientes Nos aut unum et solum uerum dm doctore sequentes et regulam ueritatis habentes eundem nos de hisdem semper eadem dicimus omnibus unum dm scientes factorem huius uniuersitatis qui prophetas misit que edixit populis de terra egypti qui in nouissimis temporibus filium suum manifestauit ut confirmet credulos et exquireret nisi[n]e seruitu / lxx. Ostensio de dni sermonibus consistente se adu pre omnium Quo et prophete uenerunt et patres electi sunt

lxx.

Nem enim constituit non constituat dns Neq ab alto deo dic[t] ypheta missi a pre eius neq ab aliqua alia substa sed ab uno et eodem pre Neq alium aliquem ea que sunt in hoc mundo fecisse nisi sum pre dorens sit Homo erat quidam patrifamilias et plan tauit uineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et edifi cauit turrem et locauit eam colonis et peregre profectus est / Cum aut appropinquasset tempus fructuum misit seruos suos ad colonos ut acci perent de fructibus suis Et coloni apprehensis seruis unum quidem ce ciderunt alium aut lapidauerunt alium aut occiderunt Iterum misit alios ser uos plures priorib[us] et fecerunt similit Nouissime aut misit filium suum eis unicum dicens forte reuerebuntur filium meum Colonis uo ut uidissent filium dixerunt inter se hic e heres Uenite occidamus eum et habebimus hereditatem eius Et apprehensum eum eiecerunt ext

vnuq̃ et occiderũt Cum g̃o venerit dñs vince quid faciet colonis illis et dixerunt malos male perdet et vineam suam locabit Aliis colonis qui reddent ei fructum temporibus suis Lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus ẽ in caput anguli a dño factum est istud et ẽ mirabile in oculis nostris ppter qđ dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum eius Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur super quem autem ceciderit conteret eum Et quia ostendit manifeste discipulus suus verũ quidem et eundẽ precem qui per semetipsum omnia fecit Vacuos vẽ agricolas quosdam quidem contumeliosos et superbos et infructuosos et dñi interfectores quosdã vẽ ni ol obaudientia reddentes fructus in temporibus suis et cum hiis precibus familias aliquũ quidem mittentem seruos aliquũ quidem filiũ suum Aquo igitur pre missus est filius ad eos colonos qui interfecerunt eum ab hoc et seruo sed filius quidem quasi e patre veniens potentiam auctoritate docebat Ego aut dico vobis seruo aut qui a dño seruitus et ppter hoc docebant hoc dicit dñs Quis igitur illi dñm promittebant succedentibus huic populis tradidit hoc qui obaudiunt sibi Et qui prius fuit primum per seculum legis dationem donauerat deus huic posteriorem siue postea p adoptionem assumpsit Et j. Quere in alio.

¶ Plantauit eam dñs deus vineam ꝛc

¶ In viduas et pupillos et orphanos et pselitum et paupere ne exercueritis potentia et vnusquisq; malum fratri suo ne recordemini in cordibus vestris et iusiurandum falsum nolite diligere Lauamini mundi estote Auferte malum cogitationum vestrarum a conspectu oculorum meorum desinite male facere Discite benefacere Requirite iudicium subuenite oppresso iudicate pupillo et iustificate viduam et venite disputemus dicit dñs Et rursum cohibe linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum Declina a malo et fac bonum Inquire pacem et persequere eam Et j. quere in alio Hec predicante ihũ ꝛc

¶ Exeuntes serui eius congregauerunt omnes quotquot inuenerunt bonos et malos et completa sunt nuptie discumbentibus Introiens aut rex videre discumbentes vidit ibi hominem non vestitum indumento nuptiali et dicit ei amice quomodo huc venisti non habens indumentum nuptiale Ille aut obmutescente dixit rex ministris Tollite eum a pedibus et manibus et mittite eum in tenebras exteriores ubi erit fletus et stridor dentium Multi enim sunt vocati pauci vero electi Manifeste enim et per hec verba sua ostendit dñs omnia et qui vnus rex et dñs omnium pater de quo et anna dixit Vnxit in Jherosolima vnctus qui unitas ẽ imperii regni Et qui ab initio nuptias preparauit et ppter hoc immensam benignitatem pseruos suos vocabat prius ad conuiuium nuptiale et ubi illi nolluerunt obaudire Rursus alios seruos misit quorum cor Sed neque sic obaudierunt ei sed et eos qui narrabant annuntiabant lapidauerunt et occiderunt Illos quidem perdidit mittens exercitus suos et ciuitatem illorum succendit Ex omnibus aut viis hoc ex omnibus gentibus ad conuiuium nuptiale filij sui quærunt Quia ad mad et per Jheremiam ait Et misi ad vos seruos meos prophetas dicere

Auertimi vnusquisq; a via nequissima et meliora fiunte opa nra Et
vursus per eundem Et nisi mquit ad vos omnes sermos meos pphetas
ni diem et ante lucem et non obaudierunt mihi neq; intenderunt aures
ipsoz Et dices eis istum sermonem hoc genus qd nō obaudiunt vocē
dñi neq; recepit disciplinam de fide ex ore ipsoz Quia igit nos
p aplos vndiq; vocauit dns hic per prophetas vocabat eos qui olim
fuerunt Quēadmodum ex sermonibus dñi ostenditur et nō ab alio a
postolo etiam si varijs gentibus pronabant sed ab uno et eodem Alij quide
dum annūciabant Alij aut patrem euangelizabant Et alij quide adue
tū pnūciabant filij dei Alij vo presentē eum iam hijs qui longe erant pcu
nabant Ad hoc etiā manifestauit oportere tum vocationē et institue eccl
adornari uti requiestat super nos spūs dei hoc eni indumēto imputrescū de
quo et aplus ait Nolumus expoliari sed supindui Vt absorbeatur mortā
le ab immortalitate Qui aut vocati quidem sunt ad regnū dei et ppter mala
sua conuersationē non prepezunt spūm sanctū procurentur mquit in tenebras
exteriores Manifeste aut ostendens qm quidem ipse rex qui quocauit vos
Dicit fideles ad nuptias filij sui et introeuntibile conuiuiū donauit Jubeat
nunc ni tenebras exteriores eum qui non habet indumentū nuptiarū hoc
est contemptorem et j Quere in alio Quēadmodū eni in pzoi testatur scz

Et p parabolam aut eorum operatoz qui variis temporibus in vineam
mittebantur vnus et idem dns ostenditur vocat alios quidem stantes j
mercato mūdi fabricationis alios vo post hos et alios recta medietate te
porū et alios progressis iam temporibus Item alios in fine vt sint
quidem multi operarij in sua ipsoz tempora Vnus aut qui quocauit
eos patfamilias eternū vinea vna qm et vna ecclia et vnus dispositor
vnus eni spūs dei qui disponit omnia Similit aut et mercedes una
Omnes eni acceperunt singulos denarios vnaginē et descriptionē regis
agustoni filij dei que est introeuntela Et ppter hoc a nouissimis repit
dare mercedem qm in nouissimis temporibus manifestauit dns oibus se
metipm reparauit Et publicanus aut qui retrone pharisei stupauit
Non qm alterū patrem adorabat testimonii accepit a dno qm sit magno
ministratus Sz qm cum magna humilitate sine extollentia et sine iac
tantia exomologresim eidem deo faciebat Et duorum aut filiorū para
bola eorum qui in vineam mittuntur qm alter quidem contradixit pa
tri et postea penituit quando nichil proficit ei pnia Alter aut pollicitus
est abire statim promittens pat non abiit aut qm ois homo mendax
et velle quidem in promptu adiacet Non inuenit aut pficere vnū et
eundem ostendit patrem Sz et arboribus sin parabola de qua dns ait
Ecce iam tercium venio querens fructū in hac arbore sin et no in
uenio p pphetas aduentum sui significans p quos venit aliquotiens
exquirens instituere fructum ab eis quem non inuenit apte manifesta
uit Et qm exendetur arbor sin ppter predictā causam et sine parabo
la dicebat aut ad Jerm dns Jerm Jerm que interficis prophetas et la
pidas eos qui mittuntur ad te quotiens volui congregare filios tuos

150

sicut gallina pullos sub alas et noluisti Ecce reinittetur vobis do
mus vra deserta Ad eos per parabolam dicti sicrat Ecce teneni ne
me querens fructum et manifeste iterū quotiens volui colligere filios
tuos si non hunc adventum qui per ypheras est intelligamus erat me
danum siquidem semel et tunc primū venit ad eos Dz qui et patres
azthab qui elegit eos idem est verbum dei et illos semper insitans p
ypticum spm et nos undiq; connectat simus p suū adventū sup ea
que dicta sunt vere her dicebat Multi abscriente et ostasii vement
et recumbent cum abraham et ysaac et iacob in regno celoz filij au
regni ibunt in tenebras exteriores Illic erit fletus et stridor grenniū
igitur hij qui p promū apl̄oz eius ab oriente et occidente recedentes
mecum cum abraham ysaac et Jacob in regno celorum recumbent ph
n pantes cum eis epulatoīs vnus et idem deus ostenditur qui ele
git quidem patres azthab insitauit vero ppl̄m gentes aūt aduocauit
Et J. Quere malo - hxj. caplm Illud aūt qd ait ecc

¶ Quere superius in quarto libro reperies eandem materiam
Diligentius tamen in xxxbj capto et consequent sunt plen
Ad quos iustr quis dicat ecc

S. Yrenc⁹ Lugdunēs archiepūs contra hereses

Quatenus veritatem resistentes quidam meruerunt verba fabule et genealogias infinitas que questiones magis prestant quam edificationem dei que est in fide et per eam qui est substantia exercitatis veri substitudo ihū quicquid supra in primo libro leg⁹ de verbo ad verbum

Quemadmodū enim aurum in terra depositum nō amittit decorē suū sed suam naturam custodit cum terrā nichil aurō nocere possit sic et semetipsos dicunt licet in quibuslibet materialibus operibus sint nichil semetipsos nocere neq; amittere spiritalem substantiam Qua propter et intimorate ouis que vocantur hijs qui sunt ipsorum profecti operantes de quibus scriptura confirmant qui quidem faciunt ea voluntatem dei nō hereditabunt Et paulatim modis differentes manducant nichil minuunt ab hijs permanentes Et j. Quidam autem et carnis voluptatibus insatiabiliter inservientes carnalia carnalibus spiritalia spiritalibus reddere dicit Et j. Ipsas autem aliis vicissim subdunderites dicunt quosdam quidem naturā bonas quosdam autem naturā malas et bonas quidem has esse que in patres seminis sunt alias vō naturā negūm nunquam capere illud semen Cum sit igitur tale illorum argumentum ex neq; poterit predicare neq; duis donum neq; apti tradiderunt quod habundantius gloriantur ploy quidem ceteri regnum misse de eis que non sint scripta legentes Et q; solet dicere de parabolis similes mittere affectantes fide digna aptare tonantur hijs que dicta sunt parabolas dictas vel dictiones poeticas aut sermones aptiores ut figmentū illorum non sine teste esse videatur Ordine quidem et textum scripturarum superegredientes et aptum in ipsis est soluentes membra veritatis et transferunt aut et transfingunt et altrū ex altero facientes seduxit multos ex hijs que aptant ex dictis eloquijs malo composito fantasmate Quos sicuti regis ymaginem bonam fabricatam diligenter ex gemmis poeta sapiens artifex soluens subtilitatem hominis figuram transferat gemmas illas et deformatas faciat ex hijs formam rami vel vulpecule et hanc male dispositam deinde confirmet et dicat hanc esse regis illam ymaginē bonam quā sapiens artifex fabricauit ostendens gemmas que bene quidem a primo artifice in regis ymagine compositē erant male vō a posteriore in ramis figuram translate sint per gemmas fantasiam decipiant vocatas qui comprehensione regalis forme non habent et suadent quidem hanc turpis vulpecule illam bonam regis ymaginem eodem mō et hijs malas fabulas assimentes post deinde sermones et dictiones et parabolas huic male aptantes adaptare volunt fabulis suis eloquia dei ¶

¶ Expositio predicationis veritatis quā ab aptis ecclia propius custodit

¶ Ecclia enim per vniuersam orbem usq; ad fines terre seminata ¶ Que supra in primo libro eadem capitulo ij.

¶ Ostensio neq; plus neq; minus de ea que est in fide dicere quemquam posse

¶ Hanc predicationem cū acceperit et hanc fidem &c Quod in 3° capitulo ego

Sedm̄ quid sit putare alios quide plus alios vo mmg hec agnouis plus aut aut mnus sedm̄ prudentiaz nosse quosdam mtelligentiu no in eo p argumeta inuitretur et que sup in primo libro eo r. iiij

r iiij

Quibus ex scripturis testmoniis vtuntur r xlv.

r xlv · p̄mi lib

Et de hoc quidem talia dicentes cotidie adnuerunt hmoi quisq eorum quēadmodū potest aliquid noui pferre cū nemo nisi qui maxima mendacia apud eos feutissimauerit de ypotetis at quetumq; trausformantes coaptant Ord̄ ypositi omnibus hereticis et quo tendunt r xlvi.

r xlvi · p̄mi lib

Quibus teneamus aut nos regulam veritatis idest quia sit vnus deus omnps qui oīa condidit per verbum suū et aptauit et fecit ex eo p non erat adh̄ ut sint omnā quēadmodum scriptura dicit Verbo dñi celi firmati sunt et spū oris eius omnis virtus eorum Et rursus oīa per ipm facta sunt et sine ipso factum ē mihil Ex omnibus aut mihil subtractum sed omnā per ipsum fecit pater sive visibilia sive invisibilia seu sensibilia sive insensibilia sive temporalia ppter quādam dispositiōm sive sempiterna et ea omnā n̄ p angelos neq; per virtutes aliquas abscisas ab eius sinā Nichil enim indiget omnium deus sed p verbum et spm suū omnā faciens et disponens et gubernans et omnibus esse prestans h̄ qui terrā fecit Etem̄ mundus ex omnibus h̄ qui hominem plasmauit h̄ deus abraham deus ysaac et deus Jacob sup quē alius deus non est neq; initii neq; virtus neq; plezoma h̄ pr̄ dñi med ih̄u xp̄i quēadmodum ostendemus haut ergo tenentes regulā fidei valde vana et multa dicunt facile eos deuasse a veritate arguimus Omnes enim hi qui sint hereses dñi quidem vnū dicunt sed p sinam malam mutant negant existentes ei qui fecit eos quēadmodum p ydolatriā plasma aut de contempnit contradicentes sive saluti xp̄i sui inimicissimi amicissimi et falsi testes existentes Quemadmodum marine resurgent hi nolunt ut agnoscant virtutem substantie eor a mortuis Cui iustus autē nō animadvertitur ppter incredulitatem suam Cum sit igitur aduersus omnes hereticos dictum atq; iuratum varia et multipharia et nobis p posterum ē omnibus hybsim ipoz̄ rationā contradicere virtuti arbitrati sumus prius referre fontem et radicem eoz̄ ut sublimissimum ipsoz̄ lyrichum cognoscentes intelligas arborem de qua defluxerunt tales fructi

Que ē offensa et iniquitas nequissimas et impudentia et vi constrepta ipoz̄ r xxxv et vltimū p̄mi libri

r 3q & vltī p̄mi libri

Delectario aut eorū h̄ ē sive aduersus eos victoria ē sive eoz̄ manifestatio Quapter tonati sumus nos vnusquisq male composite vulpecule h̄ius corpusculi in medium producere et apte facere manifestum Jam enim non multus opus erit sermonibus ad eum tendam dicere manifesta omnibus facta quēadmodū bestie alicuius in silua abscondite et nō impetum facientis et multos vastantis qui segregat silua et ad visionē adducit ipam ferā nam nō elaborant

ad rapiendam ludentes qñ ea fera est Jhs̄ eñ adest videre et cauere
impetus eius et ictulari vndiq; et vulnerare et interficere vastatur illa
bestiam Dirett nobisthum in manifestum redigeremq eoz abstrudita et ap
se tanta mysteria iam non erit neñz multis desteuere eoz sinam adest
eñ et tibi et oñibus qui testium sunt ad hec que predicta sunt exercere
et euertere nequissimas ipsoz doctrinas et inanitates et apta veritati
ostendere dogmata Cum igitur hi ste se habent quatus p̄missi bñ meam
virtutem in secernis euersionem ipsoz omnibus hijs contradicentes in
sequenti libro Enarrato eñ in longum ppit vt vides et initium quoq;
dabimus ad euersionem ipsoz oratiuentes omnibus sententijs stdñi nar
rationis ordinem vt simus non tantum ostendentes sed et vulnerates vn
diq; bestiam/

de libro scdo

Alius em̄

In primo qui an hunc ē quidem libro ēt Quere in principio 2i
libri reperies de verbo ad verbum ::

n

Non aut verisimile in totum apud eos qui sunt qñ nullus indi
genus omniu deus verbo condidit oia et fecit neq; angelus indiges
adiutoribus ad ea que sunt neq; virtute aliqua valde inferiori ab illo
Et infra oia aut que facta sunt infatigabili verbo fecit p̄ eum h̄
dei supereminentia non indigere alijs organis ad condition eoz que
sunt et idoneus ē et sufficiens ad formationem omniu p̄ eum verbi
quēadmodum et Johannes dñi discipulus aut de eo omia p̄ ipm facta sūt
et sine ipo factum ē michil Jn oñbus aut ē et hic qui ē hm nos mundus
Et hic ergo a verbo eius factus est sicut scriptura geneseos dicit oia
que sunt hm nos fecisse deum p verbum suū similit aut et david exequ
qñ ipe dixit et facta sunt ipe mandauit et creata sunt Cum igitur mage
cedamus de mundi fabricatione hijs ne qui predicti sunt heretici ste scitur
et inconstantia grauentibus an discipulis dñi et fidelibus famulo dei mo
si et prophete qui et p̄ genesim mundi sed non dijs neq; angelis Cum
aut h̄ deus pater dñi mei ihu xpi Et de hoc paulus aplus dicit omnis
deus p̄ qui sup omes et per oia et in oibus nobis Omis aut qd no
p̄ aliquid q̄ queri habebit recessuum neq; ambiguitatem p̄ alia ambi
guitatem soluetur apud eos qui sensum habent aut enigmata p̄ alia
manifesta enigma sed ea que sunt talia ex manifestis et consonantibus
et clarius accipiunt absolutiones de quo eñ quis contemplatur de eo et
cogitat et de quo cogitat de h̄ et sapit de quo autem sapit de hoc consilia
et qd consiliatur hoc et qd tractat hoc et loquitur et ſ.

Si aut scripturas cognouissent et a veritate docti essent scirent vti
q; cum nō sit deus quēadmodum homines et non sit cogitationes eius
quemadmodum cogitationes hoim a multum eñ distat omni p̄ ab hijs que
prouenerunt hominibus affectionibus et passionibus et simplex et no
compositus et sibi membris et totus ipe sibimetipi similis et equalis
est totus cum sit sensus et totus spus et totus sensibilitas et toto
eroma et totus racio et totus auditus et totus oculus et toto lu
men et totus fons omniu bonoz quēadmodum adest religiosis et

pñs dicere de deo Est aut et sup̃er hoc et ꝓpter hoc me nunc rabulis sē
sus rapax omnīz bene et recte dicetur sed non simplis hoīm sensui et
lumen ueritissime dicetur sed nichil simile ei qđ ē ꝑm nos lumen Sic
aut et in reliquis hoīnibus nulli simil' erit omīnz p̃ hoīm pusillitatē
et dicitur quidem ꝑ ꝑm hoc ꝓpter dilectionē sentētiz aut sup̃er hoc sm
magnitudinez Si igitur in oīnibus ipē quidem sensus non emittitur
neq; sepatur a ui cuius qui emittit et reliqua āmonitiones aut eius
et effectus puenit ad manifestum multo magis deus qui totius sensꝰ
est ipse a semetipō nequaq̃ separabitur neq; quasi ab alio aliud emit
titur Si enī sensum emisit ipē qui emisit sensum ꝑm eos compositos
et corporalis intelligitur ut sit sepatim quidem qui emisit deus sepa
tim aut qui emissus ē sensus Si autem de sensu sensum dicunt emissi
ꝓcedunt sensum dei et patrē/

Vbi enī est inprandentia et ignorantia nihilitatis ibi sophya non est
Et ꝓpter hoc michi uidetur et iam dñm dixisse omnis sermo onosius
quem hoīnes habent hoīes reddent pro eo rationē in die iudicij Quis
enī quicunq; tales sunt onosos seruumes ni aures hoīm mittentes
assistent mundano rationē reddituri de his que bene gesserunt et ne
hi sunt aduersus deum nisi tantum ut semetipos dicant ꝓpter sermis
substantiaz agnoscere spūale plezoma eo hoīnē qui ē mihis dēmōstrate
eis ueru prem et mfea

Adhuc aut manifestius qui ē de semine ipsoz sermo arguitur sal
tus et a quolibet pspin potest in eo qđ dicunt eas aīas que habuerut
a mre senem meliores reliquis fieri Quapter et honoratas a de
mirgo et principes et regis et sacerdotes honoratos esse Si enī e
rat hoc uerum primus utiq; tryphas sumus sacerdos et annas et
reliqui summi sacerdotes et legis doctores et principes recedissent
deū meam regnorū contrarientes et aī hoc erant heredes regē
Cū aut neq; hic neq; illi summi sacerdotes neq; qui scribant neq; elati de
ꝑto attenderunt ei sed e contrario qui erant in uijs mendici sedētes
surdi et ceci et qui a reliquis conculcabantur et contemnebant² qđ
admodū et paulus ait Videte enī uocationē uram fres quia nō multi
sapientes apud uos neq; nobiles neq; fortes sed que stulta sunt contēp
tibilia mundi elegit deus Non itaq; erant meliores tales animę
ꝓpter semina depositorū neq; ꝓpter hoc honorabantur a demiurgo
qđ et de eo quidem qđ sit regula eoz mfirma et instabilis adhuc
erū et uana sufficiant que dicta sunt Quer enī oportet qđ solet
dici uulgariter cribrare mare eū qui uelit discere quia aqua eius
salsa est sed quē ad modū statua de luto facta roborata aut sup̃ stare ut
putabit aurea esse que sit lutea quicunq; attigerit exea partecula q̃
lentumq; exhauriens ostenderit lutum liberabit eos qui ueritatē
quesierunt a falsa opinione.

r xxxb

videtur esse de 4to libro
pnō materia

Quodecimo aut mense dicunt enim passum vt ste anno duo pg
baptismū predicauit et ex propheta temptant hoc ipsum ostendere
Scriptum est vocare annū dñi acceptum et diem retributionis
Vt reuertentes qui profunda birthi ad nichil esse se dicunt et nō
intelligentes ab ysaia dictum annū dñi acceptabilem neq; diē retribu
tionis neq; eum de die que xij horas habet spatiū dictum esse m ypha
neq; de anno xij mensiū habentem mensiras Quia enim ypheta in
parabolis et allegorijs et non sin sonū ipsarum dictionū plerosq; dix
erunt et ipī confitentur dies pro retributionib dictus est in qua retri
buet dñs vnicuiq; secūm opa sua hoc est iudicij annus aut dñi accep
tabil' tempus hoc in quo vocantur ab eo hij qui credunt ei et accep
tabiles fiunt deo hoc est ab aduentu eius tempus vsq; ad consummationē
mundi vt fructus eos qui saluantur acquirat Sequitur enim sm dictos
ypheta annū dies retributionis Et erit mentitus ypheta si anno tantum
dñs predicauit et de eo dicit vbi est eum dies retributionis transierint
eum anni et nundinū dies retributionis est sed adhuc solem suū oriri
facit sup bonos et malos et pluit sup iustos et iniustos et pfectos
quidem paucitas iusti et afflictionis et tribulationis habundantia aut
sunt pernitates et tympana et psaltria balnea opa aut dñi non mendi
debent eum secūm dictionem copulari et sequens esse anno dies retributio
nis dictum est eum vocare annū dñi acceptum et diem retributionis Bene
utraq; intelligitur tempus h' in quo vocantur et saluantur dño acceptū
quum subsequitur dies retributionis idem iudicij et hoc solum aut aug
tempus hoc dicitur sed et dies nominatur et a propheta et a paulo i
quibus et aptius meminit scriptura inepta que est ad Romanos ait scr
scriptum enim propter te morte afficimur tota die estimati sumus vt oues
occisionis Nunc aut tota die pro hoc tempore hoc dictum est in quo pfectos
patimur et ut oues occidimur Nec pro dies hoc nō illam que in xij ho
ris subsistit significat sed omne tempus in quo patimur et interficimur
propter xpm credentes et ibi et illic annus non qui est ex xij mensibus de
sed omne tempus in quo audientes predicatos credimus homines et
acceptabiles deo fiunt qui se ei copulant

xxxbj r

Est aut valde admirari quando profunda dei ad nichil esse se
dicentes non scripturis sunt in euangelijs quorum sedm tpus
pasche dñs post baptismū ascendit in ihrlm sedm qd moris
erat iudeis ex oī regione tempore hoc conuenire in ihrlm et illic die
festum pasche celebrare Et primū quidem vt script vnū ex aqua in
chana galilee ascendit in diem festum pasche qui et scriptū est quia mul
ti crediderunt in eū videntes signa que faciebat sic Johannes dñi di
scipulus meminit de hinc iterū subtrahens se muentius in samariā
qui et cū samaritana disputabat et filiū centurionis absens verbo
curauit dicens vade filius tuus viuit Et post h' iterum sibi vide
ascendit in diem festum pasche in ihrlm qui paralitici qui iuxta na
tatoria iacebat xxxx et viij annos curauit Jubens ut surgēt et ambu

fecerat grabatum suū et ambulā et nōdē recedens trans mare tyberiadis vbi
et cum multa turba eum fuisset secuta de quinq; panibus satiat omnē
illam multitudinem et superauerunt xij cophinī fragmentorū de nouē
lazarum sustitisset ex mortuis et nūdie fuerat a pharisēis secessit in
effrē ciuitatem Et nōdē aute sex dies pasche venit in bethaniā sthebi
et de bethania astendens in hierosolimam et manducans pascha et sequ
ti die passius qm aut tota h pasche tempora non sunt omnib annis ann
ois quia constituitur/ hoc aut mensem in quo pascha celebratur ieū
et passus e dns non xij sed primū esse qui omia se scire iactant/ si
nostrum a moyse discere possunt falsa ḡa ostensa sunt et anni et xij
mens absolutos eorum et habent aut absolutos suam aut euāgelia
reprobare Aliquis quia vno anno tantū dns predicauit/ Tertiū
quidem annorū existens tum venerat ad baptismū Dende integrā ē
tatem perfectam habens venit ihesum ita ut ab omnibus iuste audiat
ingē Non em aliud iudicatur et aliud erat stulti inquiūt qui putat
iam introierunt sed qd erat h et videtur ingē ḡa existens ingred
quoq; habebat etatem non reprobans, neq; superegredens hominem
neq; soluens suum legem in se humanā generis sed omnem etatē sibi
tans per ulla que ad ipm erat similitudinē ois em p semetipm venit
saluare omes inḡm qui p eū renascuntur in dm infantes et pueros
et pueros et iuuenes et senores Ideo p omem venit etatem et infan
tibus infans factus sanctificans infantes in parulis parulus sanctificans
haut ipam habentes etatem simul et exemplum illis pietatis essen
tib et iustitie et subiectionis in iuuenibus iuuenis exemplū iuuen
bus fiens et sanctificans dno se et senor in senoribus vt sit perfecte
magister in omnibus no solum sedm expositorū veritatē sed et ipa
etatem sanctificans sit et senores exemplum ipis quoq; fiens Deinde
et vsq; ad mortem puenit vt sit primogenitus ex mortuis ipse
primatū tenens in omnibus primatus vite prior omniū et precedens
omes Illi aut ut figmentū suū de eo qd sceptrum e potestate a nō dm
acceptum affirmant dicentes vno anno eū predicasse et duodecimo
mense passum tantea semetipm oblit sint soluentes eius omne
negotium et magis nociam et magis honorabilem etatem eius
asserentes illam in qm ppter puerilem in qua docens p erat vmi
tas Quomō em habuit discipulos si docebat ingēi etatem non
habens Ad baptismū enim venit nodū qui xxx annos supplenerat
sed qui maneret ee tamqm xxx annorū Sta em qui eius signifi
cauit annos luctas posuit Ihūs aut erat quinq; impiens xxx annorū
cum venisset ad baptismum et a baptismate vno tantū anno pdi
cauit complens tercium annū passius e adhuc iuuenis existens
et qui nerdum puertiorem habebat etatem Quinq; aut xxx annorū
etas prime indolis est iuuenis et extenditur usq; ad xl mum annū
ois quibet constitutus a xl mo at et l mo anno determinat ia metate

semorem quā hns dns nr dorebat sicut euangeliū et omes semores
testantur qui m asia apud Johem discipulū dm conuenerūt sd ipm t̄
didisse eis iohannē pmansit aut tam eis vsq ad tempora Trajani
aut eorum non solum Johannē sed et alios aplos viderunt et h̄ eadem
ab ipis audierunt et testantur de hmoi relatione Quos magis credi
oportet hys nr talibus an ptolomeo qui aplos non vidit vel hegesippo aut
apli nr mpompus quidem assertionis est Dz et ipi qui hmoi disputabat
cum dno ih̄u xp̄o videri aptissime hoc ipm significauerūt qd eis dicit
dns Abraham pater mr exultauit vt videret diē meū et vidit et
gauisus est Rnderunt ei Quinquaginta annos nondū habes et abraham
vidisti hoc aut consequenter dicitur ei qui nō xl annos exercisit quinqua
gesimū aut annū nondū attigit nō sm multū a quinquagesimo anno
absistit Et aut qui sit xxx annoz dicitur vtiq xl annoz nidi
ci qui nolebant eum mendacem ostendere nō utiq ī multū extendēt
annos vltra etatem qm eū habere conspiciebant sed proxū etatis
dicebant si vel stentes ex consuetudine sensus sue omittentes hm etatē
qua videbant hoc eum supra quadraginta sed ut non qui esset xxx
annoz sed nubile ē eum ou xx annos mentiri eos volentes eum
Juniore ostendere temporibus abrahe Qd videbant hoc et loquebat
q̄ aut videbatur non erat putatiuū sed veritas Non ergo multū abēat
a quinquaginta annis Et ideo dicebant ei quinquaginta annoz nondū
habes et abraham vidisti nō go vndecimū pdecimū nec xp̄i nec
anni passionis ē Tempus eū tercesimo anno vsq ad qui quagesimū
annū magnū erit vnus annus

xl. Si aut et aliquis non mouerit tam omnia que requiruntur regitet
quia homo ē m mensuram mouebo et qui pter accepit gratiā et qui
non diuini equalis vel simlis sit factori et qui cum experientia et cogi
tionē habere non possit vt deus sed magnitudinem minor ab eo qui fac
tus non est et qui semper idem est Ille qui hodie factus est et mo
tum factus accepit intantum sm diuinā sententiā ad mensurandum talis
animū minorem esse eo qui fecit Non enī infectus es o homo nec
semper coexistebas dō sicut ppetuum eius verbum Dz pter eminētē
bonitatem eius mutat mutatū factura accipiens sensum discus a vno
Dispositionē dei qui te fecit credimem ergo factura tue sententie et ne
vt bonoz regulatus semper transtendas ipm dnm Non enī ē facilis
bilis nec super de mensuram requiras quid sit Non enī mutabilis
determinabilis est enī artifex trinus Nec tamen hoc mutat totū mensu
ras et tangit qui per omnia eius fabricam venerus et omne quod ē m
eo profundum et longitudinē et altitudinē considerauerus sup ipm
Alium excogites preter Non enī excogitabilis, sed cognitam nam sensu eius
cius insipiens Et si in hoc perueneris modes in mente sublimioz
te ipm meliore factore tuo existimans et qd pteriens regna eius
Melius ē enī et vilius ydiotam et parum sentes existere et per

tatem proximi fieri deo qm̃ putare multū sive et multa ex
probris in suū dnm blasphemiis muenit altercū deū premi fabricantes
Et ideo paulus clamabat scientia inflat caritas autem edificat No
quia veram de deo scientiam stuā culpavit alioquī se ipm̃ primū ar
guisset sed quia videbat quosdam sub occasione stue eloquii extendere
a dilectione dei et ob hoc primati se ipos esse perfectos Imperfectū at
demonstrum introducentes abstinuit eor ob hoc stuam superbiam aut
stultam inflat caritas aut edificat quamvis attendat non ē alia infla
tio quā ut opinetur quis se melioē et perfectiorē esse et qui fecit
et plasmauit et spiramen vite dederit et hoc ipm̃ ē preceptū dile
ctionis itaq est sicut predixi michi odiū scientem sine caritate
veniam rationem cuiuslibet eorum que facta sunt cur facti et recedere
deo et proficere in dilectione q̄ habeam vinculum neq aliquid in
quiete ad scientiam nisi ihm̃ xpm̃ filiū dei qui pro nobis crucifixus
ē quā p questionis subtilitates et in multiloquium impietate trade
Quid enim si p hos conatus paululū quis elatus eo q̄ dns dixerit
quia et capilli capitis vri omnes numerati sunt curiosi inquirendo no
verit numerū omnium cuiusq capitis capillorū et tam exiguum p quā
hic quidē tantos capillos habeat nō omnibus ex equo innotuis sed
multis millibus super milia aliis atq aliis numerus mirantibus eo q̄ alii
quidem minora alii aut minora habeant capita et alii quidē spissos
capillos semp alii aut raros alii vō et oīno paucos capillos habeant
referre ad testimonium sue secte nequaq exercitauerit cernere Et si
Quis ob hoc q̄ dictū sit in euangelio nōne duo passeres asse
nerent et vnus ex his nō caderet super terram sine patris nri volun
tate enumerare voluit captos ubiq; tohodie passeres sive vnaquaq
regione et tam exiguos ob quā here quidem tanti et prudentiam tanti
hodie aut illorum tanti sint et adnectat passerū numerū ad suū ar
gumentū nōne scripm̃ sedulo oīo et eos qui ei arguentur in magna
cogit semper promptus hominibus vt in talibus amplius quadam ma
gistri eor putent muenisse Quid aut si quis interroget nos si
oīb nūb omnia que facta sunt et que fiunt creatura a deo et si pm̃ il
lius prouidentiā vnusquisq eor eam que pm̃ se est accipit q̄litatē
Nobis q̄ consentientibus et constitutis quia michi oīo horū que
facta sunt et que fiunt stultum dei fugit sed p illius prouidentiā vnūq̄
q̄ eorū et habitū et ordinem et numerū et q̄litatem accepere et
accepisse ignoramus et michi oīo neq; vano neq; vt prudent factū aut
fieri sed cū magna aptatione et consonantia sublimi et ei admirabi
lem ratione et vere diuina que possit huius testimonii et distinc
et tas ignaras eius curare accipiens a nobis hoc testimoniū et tolerā
p̄ gat adhoc vt harena eius numerū et calculos terere sed et fluctu
maris et stellas poli et nūb exercitatae numeri qui putatur minutis
nomine inanium laborans et delyrus hic talis et ne cōnabilis abusiuus

sensum habent nisi dicetur Et qd magis pter hos ni huius qone otra
patrie et qs salvus admittere se existimat reliquos impios et ydiotas
et animales vocet eo qd non sustineant eius tam vanam labozem hui magis
pannus est et stupidus tanqm rudimne prussius ni nullo vedens deo sed p stre
nam qm nuenisse se putat ipm mutet drim et iaculetur sinam suam sup
magnitudinem fratoris Sensus autem sanus et qui sine periculo est et
religiosus et amans veritm que quidem dedit in hominm potestate deq
et subdidit nre sentie h' promptc meditabitur et in ipis profiaet et
diuturno studio facilem eozum sinam sustinet efficiens Sunt aut h'
q ante oculos meos ostenzerunt et que nimis apte et sine ambiguo ipis
dictionibus posita sunt in scripturis et ideo parabole debent ambiguis
adaptari Sic em et qui absolut sine periculo absoluit Et parabole ab
omnibus similit absolutom accipient vt a vitate corpus integrem et sle
aptatione membrozm et sine commissione pseuerat sed que no aperte dre
sunt neq ante oculos posite populare absolutoibz parabolaz quas vnq
quisq prout vult admittit Sic em apud malu erit regula vitatis
sed quam seruant qui absoluent pabolas tante videbuntur et vitates
impugnantes se inuicem et contrazia sibimet dogmata statuentes ste
et gentilm phoz qones Itaq stdm hanc rom homo quidem semper
inquirat numqm aut inueniet eo qd ipam inuenionis abiecerit dsti
plinam Et tum venerit sponsus is qui in parada habet lampadem
nulla manifesti luminis claritate fulgentem veniet ad eos qui absq
lucernes parabolaz in tenebris distrahunt velinquentes eum qui p manu
festam predicatiom gratis donat ab eo ingressum et excludetur a tha
lamo eius Cum itaq vnus sit scripture et pphetie et euangelie in a
perto et sine ambiguitate et similit ab omnibus audiri possint et si
non omnes credunt vni et solum deo ad excludendos illos predicent
omia fecisse per verbum sum sive visibilia sive invisibilia sive celestia sive
terrena sive aquatica sive subterranea sic demonstratum ex ipis scrip
turaz dictionibus Et ipa creatura in qua sumus p ea que in aspectu
venit hor ym testante vni esse qui ea fecit et regat valde hebetes
apparebimus qui ad tam laudabilem adaptionem cognoscendi oculos et nolu
erimus hanc predicationem sed construxerimus semetipsos et p tenebrosas
parabolaz absolutiones vnusquisq eozum proprium putat invenisse deum
Nec em de excogitatione eozum qua contraria opinantur de pre nr
aperte neq ipa dictione neq sine contentiosa in nullo eo ductus sit scrip
tura et ipi testantur dicentes in absentia h' eadem salvatore do
minus no omnes sed aliquos discipulos qui possint capere et p enigma
et enigmata et parabolas ab eo significata intelligentes Venit at
ad h' vt dicant alium quidem esse qui predicatur deus et alium pre
qui p parabolas et enigmata significatur pr Qui aut pabole pos
sunt multas accipere absolutiones ex ipis de magnitudine dei affir
velinquentes que certum et indubitatum et vere e valde impium

se m̄ pitulū et nēcnabilū ē quib nō amantiū veritatē confitebuntur
Et nō q̄ hī ē nō inferna petra et mualida et m apto posita edificare sua
domi sed m mretrum effuse hauerne vbi et fanlus est exercio hyb edifi
cationb habentē itaq; regulam ipam veritatem et m apto positū de
deo testimoniū non debemus p q̄dā m dertmantes m alias atq; alias fab
solutiones exerce sicmam et veram de deo sfam magē absolucom q̄nā
m hunc mentrezem dugentes exterri quidem conuenit p mquisitom
imsth dispōnes existentis dei augeri aut m caritate eius qui tanta ipse
nob fecit et facit/

Vlmḡn aut exadze ab ea suasione que mamfestissime predicat
q̄nia hic solus vere sit deus et pater qui et hunc mundū fecit et hōez
plasmauit et m sua creatura domauit mcrementū et de mmerabilb
sius ad maiora que apud ipm sunt voca: sic mfuntem quide mulua
conceptum eduxit m lumen solis et terrā postea q̄m m stipula cocco
berauit condit m horreū Vnus aut et idem dñs mnus qui et unlua
plasmauit et solem creauit et vnus idem dñs qui et stipula educat et
fetum augens multplicauit et horreū preparauit Si aut omia q̄ m
scripturis requiruntur absolutiones non possimus mucnire altū tamen deū
ptez eū qui ē non recusamus Impietas enī hī maxemus ē Credē enī
hī talia delemus dō quiet nob fecit certissime scientes quia scripture
quidem pfecte sunt/ Quippe a verbo dei et spū eius dicte/ Nos aut sm
q̄ mmorez sumus et nouissimi a verbo dei et spū eius sm hoc et sta
mus hōez eius mdigemus Et nō ē mirū si m spualibus celestibus et
hijs que habent recedere hoc patmur vos q̄ndo enī corp q̄ am pedes
sunt dico aut que sunt m hac creatura que et contemnitur a nob et
videntur et sunt nobisum multa fugerut meam sciam et dō hī ipa comit
timus Oportet enī eum p omnibus pellere Quid enī si exemplum expu
nere tam astensionis mi aquila quidem diuino et fortassis suadeat
fortassis aut non suadeat Sz aut verū ē et certum et fremū adia
cet dō Sz et volatilū auiū habitatio corp qui veem tempore veni
unt ad nos autumpno aut tempore statim recedunt cū m hoc mū
do hoc ipm fiat. fugit meam sciam/ Quid aut possimus exponere
de arcani actessu et recessu cū constet esse certam cām/ Quidue de hyb
que ultra eū sunt emittere qualia/ vel quid dicere possimus quōmo
pluuia et chorusticationes et tonitrua et collectiones mbrū et nebule et
ventorum mmissiones et simlia hyb effitiuntur/ Annūciare quoq; et the
sauros niuium et grandinis et corp que hyb proxima Que hī aut
nubiū preparatio aut quis status nebule Que aut ea ē p quā recedit
luna et decrescit aut que ea aquarū distantie metallorū et lapidū
et hyb silūz In hyb omnibus nos quide laquarei exemo mquirentes
eas corp quia aut ea fiant solus deus vere dicit ē Si gr et mrebus
creatis quedam quidem casum adiacent deo quedam aut et m mal
venerit sciam quid mali ē si et corū que m scripturis requirunt p
missis scripturis existentibus spualibus quedā quidem absoluamus

ꝑm gratiam dei quedam aut cōmendemus deo et non solum in hoc sto
sd manifesto vt semper quidem deus deceat homo aut semper addistat q
sint a deo sicut et apls dixit reliquus et paucis destructus h tunc ꝑseue
rare que sunt fides spes caritas semper em fides que est ad ingrm no
strum ꝑmanet firma assecurans nobis qm solus vere ē deus et vt
diligamus deū semper qm ipse solus patet et speremus submde plus
aliquid accipere et dicē a deo quia bonus est et diuicias habens in dei
mmabiles et regnum sine fine et disciplinam immensam Si ḡo ꝑm hui
modum quem diximus quedam quidem cōmunia dō cōmisimus et fidu
meam seruabimus et omnis scriptura a deo nobis data consonans nob
mus metur et parabole hys que manifeste dicta sunt consonabunt et ma
nifeste dicta absoluent fabulas et questiones multas voces vnā cōsonātem
melodiam in nobis seruabunt laudantem hymnis deum qui fecit oīa ut
puta Si quis interrogaret aliquē mundi factorē deus quid agebat dicemus
qm ista cōscio subiacet deo cui mundus h factus ē anteactis temporibus hoīe
inimicū accipiens scripture nos docuit Quid ante hoc deus sit opatus
nulla scriptura manifestat Subiacet ḡo hoc cōscio deo et non ita stulte et
sine disciplina blasphemias admittere velle prolationes Et p hoc qd pu
tas te minime materie prolationis ipm deum qui fecit omnia reprobare Co
gitate em o omnes qui talia admittitis nim ipe solus pater deus dica
tur qui et vere est quem vos dominum dicitis sed et nim scripture huius
sti sciant dei sed et nim dns hunc solum constituit ꝓpriū prem et altez
nesciat sicut ex ipis verbis eius ostendemus qm huic ipm labis dictis scie
tiam et ignorantie prolationem et nescientem que sit supa ei et quecūq
alia dictis de eo considerate magnitudine blasphemie in eum qui vere est
deus Verumtamen quidem et inhoneste videmini dicere vos in dm credē
hunc altm dm cui minime possitis ostendere hunc ipm in quē credere vos
dicitis labis scientiā et ignorantie plationem ꝓmunciatis Heu autē rem tas
et stultiloquium nūc ꝓficiant nobis ꝓ nichil deo reuerentibus sed et ipm et
eius dei et verbi et vite et xpi nativitates et plationes amicae
vultis et hab non aliunde accipientes sed ex affectione hoīm et no
telligitis quia in hoīe quidem quē cōpositū aiāl capit hmoi dicere
sicut prediximus sensum hoīm et emotum hoīs et quia ex sensu
emota de emota aut euthymesis de euthymesi autē logos Quid
autē logos aliud ē em ꝑm grecos logos quod ē principale quo excō
gitat aliud organū ꝑ quod emittitur logos Et aliqn quidē quie sciē
et tacere hominem aliqn autē loqui et operari deus autē cui sit totus v
mens totus lucet et totus spūs operatus et totus lux ut semper
idem et similiter existens sicut utile ē nobis sapere de deo et sic ex scri
turis discimus non tam huius affectus et diuisiones decent ergo eū
subsequentes voluntati ei sensus hoīm ꝓ spuale cuius non sufficiunt lingue
deseruire Quippe rationalis existens Unde et nubis suffocatur verbum
meum et ꝓferetur non desinet sic conceptum ē a sensu sed ꝓtes ꝑm qd
lingua subministrare ꝓualet deus aut totus existens mens et totus

existens logos qp cogitat h' et loquitur et qp loquitur h' et cogitat Cogitatus eius logos et logos mens ipse e pr et omia continuens mens ipse e pater Cum ergo dicit mentem dei et spiritum platonem mentis donat corpus sibi promiserat tamquam adquoddam sit deus Aliud aut principal' mens existens Simulat aut rursus et de logo tria prolatorum a pre demanare Unde et ignorat magnitudinem eius procero et longe logo a deo separari Et ipsa quidem ait de eo Generatorum eius quis enarrauit Vos autem generatorum eius ex patre diuinantes et uerbi hominis p linguam factas prolatorum transcrescentes in uerbum dei iuste detegimini a uobis ipsis qp neqz humana neqz diuina nouerit Irrationabilit' aut inflati audacter Inenarrabilium dei misteria sitis nos dictis qm quidem et duos ipse filius dei ipm iudicij diem et horam tacuisse sitis solum prem manifestius dicens de die aut illa et hora nemo sit neqz filius nisi pater solus Si igitur sciam dei illius filius non erubuit referre ad prem sed dixit qp uerum e neqz nos erubescimus que sunt in hominibus maiora sm nos reseruare do Nemo enim discipulus sup magistrum est Siquis itaqz nobis dixerit quomodo igitur filius prolatus e a pre Dicimus ei quia platonem istam siue generatorum siue ministratorum siue adaptorum aut quolibz quis nomine uocauit generatorem eius inenarrabilem existentem nemo nouit Non ualentinus non marcion non saturninus neqz basilides neqz angelus neqz archangeli neqz principes neqz potestates nisi solus qui generauit pr et qui natus e filius In enarrabilis itaqz generatio eius cum sit quam qz mutantur generationes et prolationes enarrare non sunt co potes sunt ea que in enarrabilia sunt enarrare promittentes Cum enim excogitatae et sensui emittitur hor itaqz omis stult homines Non gr magnum quid mirandum fecerit qui emissiones excogitauerit neqz abstinentiam misterii si id qp ab omnibus intelligitur transtulerint in uoluptatem dei uerbum et que inenarrabile et inuisibilem uocant hunc quasi ipam obstetricium uult primam enarrationis eius prolationem et generatorum enumerant assimilantes eum hominum uerbo homis emissionis hor aut idem et de substantiae materia hor aut idem de sua ma dicentes non perabimus qm deus ea protulit Didicimus enim ex scripturis principatum teneri sup oia dm Unde aut vel quia ad mundum emisit neqz scriptura aliqua exposuit neqz nos fastus moret oportet expon omnibus spiritus insinuata comittentes de deo Sz agnitionem habere tradendum ee deo Simulat aut et causas propter quam oia facta sint quedam quidem transgressa sunt et absistere a dei subuertione quida aut sine prima pseudanexit et pseudanexit in subuertione eius qui fecit et cuius naturae sunt que transgressa sunt Cuius aut naturae sunt que pseudanexant credere oportet deo et uerbo eius et soli dixit Sede a dextris meis quoadusqz ponam inimicos tuos subpedaneum pedum tuorz Nos aut adhuc in terra commisantes nondum assidentes throno eius Et si cum spus saluatoris qui in eo e scrutatur oia et altitudines dei Sz quantum ad nos dimissiones greatiaqz sunt et diuisiones ministhorz et dimissiones operationis et nos sup terram quia ad nihil et paulus ait Ex pte quidem cognoscimus et ex parte spheramus

Sicut igitur ex parte cognoscimus sic et de omnibus quibus confidere opte
et qui ex parte nobis prestat gratiam Cum igit transgressoribus ignis etern
paratus est et diis manifeste dicit et reliquie demonstrant scripture et
qui fuit deus hor futuri sic demonstrant scripture quoad modu ignis etiam
hijs qui transgressuri sunt preparauit ab initio Ipam aut causam natiuie
transgredientiu neq; scriptura aliqua retulit neq; apls dixit neq; dns
dormit Et mysca / Dimitte ita oportet agnoscam hanc deo quoad
modu dno et hore et diei nec intentum predicari de deo quidem confidamus
nichil et ex parte accipientes gratiam In eo aut conquiescimus que sunt
sup nos et nr quoe attingere nobis non est nec in tantu audaciu veni
re vt pendamus deo et que nondum inuenta sunt quod tam inuenerici
p emissionu vaniloquiu ipm omnis saluatorem vel factorem deu et defec
tione et ignorantia asserere substantiam habuisse et sic impiu aduersus
deu fingere argumentu Post deinde nullu habent testimoniu cuius fragmen
ti vereris ab eis ad inuentum est Aliqu quidem p numeros quibusdam a
liqui aut p syllabas no mutqm aut et p nomina aliqui et p eas que in litteris
sunt litteras Aliqui aut et p parabolas non recte exolutas vel p suspiciones
quibusdam consistere conati eam fabulosam enarrationu que sit ab eis effin
ctam Et mysca / Etenim si quis exquirat cum ppter quas in omnibus
patet rectans filio solus scire horam et diem dno manifestandus est neq;
aptabilem magis neq; dementiorem neq; sine periculo altam qua hanc i
nuenit impiu Cum enim solus veraxe neq; e dns ut distamus p ipm
super omnia esse patrem Etenim aut pater maior me est et sicut agnosci
tur neq; preposit esse pater amittentibus est a dno meo Ad hoc ut et nos
mysteriu in figura huius mundi simus perfecta similes et tales qo nos
recredamus deo Et ne forte querentes altitudinem pris muscipulam
in tantum periculu mittamus vt querantur an superdum alter sit deus
Si aut quis amans contentionu contradictor sunt hijs que a nobis dicta
sunt et hijs que ab apo relata sunt qui ex parte cognoscimus et ex parte
prophetamus putet se non ex parte sed omnis salute omnia expisse eos
q sint agnitores Valentinus aliquis existens aut ptolomeus aut basili
des aut aliquis eor qui altitudines dei exquisisse se dicit no mea que
inuisibilia sunt aut que ostendi non possunt / sic inani iactantia deceptus
semetipm plus qm reliquos se agnouisse gloriet sed eis eor que in ho
sunt mundo quos nos nescimus ut puta capilloru capitis sui et de hijs
que rotunde capitis passeres et de reliquis imperuisis a nobis diligenter
exquirens et a patre distens amittet nobis vt ei de maioribus quoq
credamus Si aut ea que in manibus sunt et ante pedes et in oculis
tercerenis et precipue dissipationu capilloru capitis sui nondu sunt hijs
qui sunt pfecti quoad medium eis de spiritalibus et sup celestibus et de hijs
que sit dni vana pfusio ne cohiberi recedemus Et mysca
Deus enim melior est qm natura habens apud se metipm velle qm bo
nus e et posse qm potens e et facere qm diues et pfectus e/et mysca
Sensus enim mens et cogitatio et intentio mentis et ea que sunt huius
non aliud quid pter animam sunt Impius aut motus et operationes nulla

sine aia subam habentes Et mšea Unde igitur semetipos ostendunt d
minzgo meliores Et mšea Ut nobis quidem ppicius sit deus Non em
ill' cum tempantes sd azguentes et auertentes illorum msamam deig
het ad quos multi stupestunt msensatorum quasi plus aliquid ipsa de
ritate ab eis possint dstere Et illud qd sriptum est Queute et muere
tis ad hor dictum esse mterpluntur vt supez demmzgu semetipos adi
uemant maiores et meliores vocant esse semetipos qm deum et semet
ipsos spuales demmzgum aut aialem et qs hor supezastendere eos sup
deum et se quidem mtez plezoma cedze deum aut m medietatis loco ab
operibus itaqi ostendant semetipos demmzgo meliores Non em in eo qd
Uidetur sd in eo qd e melior ostendi debet Ut igitur opus menstrabut
p semeta saluatorez sine a matze ipsoz fact aut manus aut splendidig
aut cnabilius hys que facta sunt ab hor qui het omia dispsuit Quos
celos fiemauerunt qm trezaz soliduauerut quas emsbzut stellas vel q
ludaeu eluridauerut Rubus aut cetulis msceuauerut ea vel quos
Annos vel legiones nel minos sm tempus et sm vna qmqz regionem
aptabilia addixerunt terze Quem aut celozem et sientatem eton
trazo appsierunt eis aut que flumia habundate foezunt Quos aut
edixerunt fontes Rubus aut flozibus et azboribus adornauerut ea
que est sub celo set msea Ut em melior e exo pzibus ostenditur Quod
em opera a demmzgo facta sunt psemet aut nichil digna ratione stm
ostendere habentes nsani sunt sima et msanabili vesania Si aut conten
derent dicze Ut quecumqz sunt quidem matialia vt puta celum
et omnisi qui msea eam contmetur mundus a demmzgo facta sunt
Et quot aut spuahora hys illa que sunt supez celum Ut puta pmmpia
potestates angeli azchangeli dnationes vrtutes p spualem emxionem
p semetipos esse diant facta sunt primo quidem ex dnis sriptuis
omia que predicta sunt visibilia et musibilia ab vno deo facta Non
em magr ydonei hij qui sriptuze neq celinquetes nos eloquia dni
et moysen et celiquos pphetas qui veritatem pdonauerut hys
cedere oportet Sanu quidem nichil dicentibus instabilia aut dei
rantibus post deinde etiam si p ipos que sunt supez celos facta sunt
dicant nobis que sit musibiliu natura enarrent numerum angelorum
et ordinem archangelorum demonstrent thronos et satramenta et dorat
diuersitates dominationu pncipatuu et potestatu atq; vrtutu Si
non habent dicze Nongo p eos facta sunt. Si aut facta sunt a demi
urgo h sunt et facta sunt et sunt spualia et sancta Non est ergo
animalis hic qui spualia pfitit et soluta e illorum magna blasphemia
Cum em sint mentis spuales conditi anis omnis dicunt sipti
ce paulus aut testimoniu perhibet qm sunt spualia usq ad terciu
celum raptum se esse segnificans et rursum delatum esse in paradi
sum et audisse verba menarenbilia que non licet hoi loqui. Et ifa
Et quid illi pdo aut in paradisum intrent aut usq; mysterium terciu
assiptio. cum sint omia sub potestate demmzgi

Si enī se hoc ē ipsorum hominem statim supergredi dicunt demiurgum et abire ad matrem multoqz magis utiqz apti hoī hoc euenisse nec enī prohibuisset illud demiurgus Jam et ipē sibi rectus saluatori vt dicunt Si aut prohibuisset nichil profecisset Non enī possibile ē enī patris prouidentia soterem ē Et hoc cum interea homo inuisibil etiam a demiurgo esse dicitur qm ille velud magnū aliquid et pla ream eam que sint vsqz ad terrenū celum assumptum enarrauit no vtiqz ipse super septimū celum astendimꝰ Non enī sit melioret aplo Si se nos dicant differentiaz ex operibus arguentur Nichil enī ab illis tale actatum est Et pter hoc adiecit sine corpore sine ex corpe deus sit ut neqz corpus non participes putaretur esse visionis eius qnp pe quasi et ipm participantiū eorum que vidisset et audisset Negreni sus pter pondus corporis dicat quos eum amplius no esse assumptuz Si ideo ipsi illuc ymittatur enā sine corpore sarcamta possint spualia que sint dei operationis qui sint celos et terream et plasmauit ho minē et posuit in paradiso speculatores fieri eos qui similes ut aplus valde sint perfecti in dilectione dei Et spualia itaqz hic sint quoꝝ vs qꝫ ad terrenū celū speculator fuitqꝫ aplus Et inenarrabilia audiuit sc̄a mones quos non licet hoī loqui qm sint spuales Et ipe hic pstat dignus qm ad medii mult hi enī ē paradisus et vere ē spus dei ꝑ non animalis demiurgus Et j. Et cum quidem qui sit omnipotens operationis fabricatores sint aut dm̄i nō solum eorum que sunt ex eos sed ne quidem corporum suorum Multa denqz sepe p̄m corpus patiunt volentes volentes se spuales et meliores demiurgo Juste igitur a nobis arguuntur potens et longe diuertisse a veritate Sine enī p hunc sca sint que fecit saluator non inferiez ipsis sed melior ē ostenditur ipm et horum ipsorum inuentor factor Nam et ipi sunt ex ipis que facta sint Et quod itaqz consequens est hos quidem spuales esse hic aut ipm p quem et facti sunt animales sui qd et solum ē verum qd et plurima ostendimus velud liquidissimis ostensionibus ipe a semetipo fecit libere et ex sua potestate et disposuit et profert omnia et ē substantia omnis voluntas eius Solus hi deus inuentor qui omnia fecit solus oīpotens et solus pater condens et faciens omnia visibilia et inuisibilia sensibilia et insensata celestia et terrena verbo virtutis sue et omnia aptauit et disposuit sapia sua et omnia capiens solus aut a nemine capi pot Ipse fabricator ipe conditor ipe inuentor ipe factor ipe dns omnis et neqz pter ipm neqz sup ipm neqz mater qui illi adinuentrix Neqz deus alter qui marcion assinxit neqz pleroma xxx. eonum qd venit o stensum ē neqz hythus neqz sythe neqz reli neqz limen bregmate neqz eon innominabile neqz intotum quadpm eoꝝ que ab hys et ab omnibus hereticis delirantur sed solus unus deus fabricator hi qui ē sup oem principalitatem et potatem et dnationem et virtutem hi pater hi deus hi conditor hi factor hic fabricator qui fecit ea per

semetipm hoc ē p verbum et per sapiam suam celum et terrā et maria et omnā que in eis sunt hic unus h' bonus hic ē qui formauit hoiez qui plantauit paradisum qui fabricauit mundum qui diluuiū induxit qui noe saluauit hic deus abraham deus ysaac et deus Jacob deus vi uez quē et lex annunciat quem pphete pronant quē spūs reuelat quem apti tradimt quē ecclia credit h' pr dñ nr ihū xpm p verbū suū qui ē filius eius p eū reuelatus et manifestatus oīm hō qui hec reue latus Cognouerunt em cum quibus reuelauerit filius semper coexistes filiū pat olim et abinitio semper h' reuelat patrem angelis et archan gelis et potestatibus et uirtutibus et hominibus quibus quibus uult reuelari deus

¶ Heroes aut et horribiles et nrōnabiles effugabis a te longe ne amplius sistmeas verbositates ipsorum super hoc arguentur qui ste a symone et cerinto et alijs uirtutes operari dicuntur no i uirtute dei neq; in veritate neq; in benefic hominū facientes ea que faciūt sed in pmtem et errorem p magicas illusiones et omnia fraude plius lenientes qui uilitatem prestantes his qui credūt eis in eo qd sedumnt neq; eni certis possint donare risum neq; surdis audit neq; omnes demones effugare preter eos quib ipis sunt hinc Sit tamen et hoc faciunt neq; debiles neq; claudos aut pluri cos curare vel alia quadam parte corporis vexatos q̄ ead modū sepe euenit fieri p̄ corporalem infirmitatem vel errū que a foris accedit infirmitatum banas valitudines restituere Tanti aut absunt ab eo vt mortuū exirent quēadmodū dns exaudiuit et apti p creatorē et i fractemtate sepissime pp ad' nrōz. ea que ē in quoquo loco ecclia omi uersa postulante p Jesum et supplicatorem multam reuerentiā ē spūs mortui et donatus ē homo eorum stor vt ne quidem recedant hoc in totum posse fieri Esse aut resurrectorum ex mortuis agnitorem eius que ab eisdem veritatis Quando igitur apud eos quidē error et seductio et magica fantasia in speculatu hoīm impie fiat in ecclia aut misterio et mia et firmitas et veritas ad opulatez hominū solū sine mercede et gratis impriatur sed et nobis pis que sit mia ergo gentibus prosalute hoīm et ea quibus hij qui ruinantur indigent se pissime non habentes audiūt vē et p hanc spem arguuntur a diuina scia et benignitate dei et virtute spūali in totum exterminī fraude aut omnia et ad inspiratorem apostatricem et operatorem demo nium et fantasmate ydolatrie p oia repleti principes vē deatorib quos q' p hanc fantasiam abstrēre fuerit in fauda terrā partem sibi tatz et deuare eab in terram quos simulat atq; illū denutare oportz Et quāto maiori fantasmate operari dicuntur tanto magis obseruare eos quā maiorem nequitie spm p̄trepezunt Quia pher erā si obseruauit quis eorum diuinum conuersatōis operationē mutemet vnū et eandē ee eis tum demonijs comisarum Et h' aut que ē ergā iniqua ipsorz sina que dicit oportere eos in omnibus operibus etiam quibz habet

mulier fieri doctrina q̄dam doctrina soluetur apud quē non solum
qui mechatur expellitur sed et qui mechari vult Et non solū qui
occidit reus ē occisionis ad dampnatorē sed et qui vastatur siue ca
pit siue Et insea Adhuc etiam dicentes oportere eos in omi ope et in
oi fieri remissione Et j' vh si fieri possit in vna die admittere
omiā psecutes ad psectum hanstredant eorum quidem que sunt ad
virtutem plurima et laboriosa et gloriosa et artificialia artificialia
que et iam ab oībus bona approbantur nequaq̄ inuenitur romah
facere// Si eī oportet p omē opus et per vnūsam nec operam
Prima quidem oportebat omēs edisseri artes quarumq̄ ille siue i
sermonū rōnibus siue in opibus consistunt siue p rationē edoce
antur et per laborem et meditatorē et psuerantiā perquirit ut pita
omnē speciem musice et computationis et geometrie et astronomie
et in vnūsas que in sermonū narrationibus occupantur adhuc et
medicinam vnūsam et herbaq̄ stirpium et eas que ad salutem
humanam sunt elaborate et picturam et statuarq̄ fabricatorē et
marmorea et erarea artem et similes hijs Ab hijs aut omem spez
rustrationis et venationis et pastoral' et opilionū artes que diuitiz
p seruisse vnūsas artes et eas que erga mare versant et corpi stu
dent et venatorias et militares et regales et quotq̄ sunt quarū
nec decimam milesimaq̄ partem in tota vita sua elaborantes edisse
possunt et hoc quid' nichil conantur addiscere qui in oi ducant se
metipos oportere opere fieri Ad voluptates aut et libidinem et
hinc pia facta deuergentes a semetipis iudicati cum sint sm doctrina
suam Et cū eī desint eis que predicta sunt oīa ad correptionē ignis
Quapropter eppetum plurimum et quotq̄ indifferentia emulantes ihū
magistrum dicit qui nō solum a malis opibus auertit suos discipulos
sed etiā a sermonibus et cogitationibus quia ad medium ostendimus ducentes
aut se ex eadem retardatione cum ihū habere aliq̄ et similes illis esse
Aliquā aut et meliores ad opa pdicti quē ille ad utilitatē hoīm et
fiducialiter sint nichil tale neq̄ sit neq̄ sm aliquid ingressorum qd
venire possit psicere inuenit Et j' Sz et si aliquid fauit p ma
gicā quia ad medium diximus operati fraudulenter seducere nituntur i
sensatos fructū quidem et utilitatē nullam prestantes in quo virtutes
psicere se dicunt Adducentes aut pueros in insidias et viros deludentes
et fantasmata ostendentes statim cessantia et ne quidē hilluc dio his
psuerantia n̄ ihū deū nec sed symon magus similes ostendimur Et
ex hoc q̄ deus surrexit a mortuis tertia die sicut ē et discipulis se ma
nifestauit et videntibus eis receptus ē in celum Jpi morientes et
non resurgentes neq̄ manifestati quibus arguimur in nullo similes
habentes ihū animas Et j' Si aut et dmn p fantasmata hmoi
fieri dicuntur ad phetica reducentes eos ex ipis monstrabimus
oīa sic de eo et predicta ei et facta sic missime et ipm esse solū
filiū dei Quia ip̄s et milleni nomie quos vere illius sint discipu

ab ipō accipientes gratiā pfitiunt ad beneficia reliquoꝝ hoīm quēd
modū vnusquisq; accepit donū ab eo Alij eñ demonales exercuit
fremissime et vere ut etiam sepissime videant illi qui emūdati sint
a nequissimis spiritibus et sint in ecclesia Alij aut et prescientiam habet
futuroꝝ et visiones et dictiones ꝓphetias Alij aut laborantes aliqua
infirmitate p manus imposituꝫ curant et sanos restituunt Et j Jam
etiā quēadmodū dixemus et mortuos resuscitauerūt et pseuerauerūt no
bistum annis multis Et quid Non ē numerū dicere gratiaꝝ quas p
vniuersum mūdum ecclia a dō accipiens Jn nomiē xpi ihū crucifixi sub
ponto pylato per singulos diē in epitulatoīm genriū pficit. neq; sedu
cens aliquem neq; penimam ei auferens Quēadmodū eñ gratis
accepit a deo gratis et ministrat nec mutatiombꝰ angelus fit aut a
liquid nec mutationibus neq; aliqua prauitate nature sed mundꝰ et
purꝰ et manifestꝰ operationes dirigentes ad dñm qui oīa fecit et nom
dñi xpi ihū imitatus in virtute ſm utilitates hoīm sed nō ad sēdutiē
pficit Jn itaq; et nūc nomen dñi nr̄i ihū xpi beneficia prestat et ni
hil fraudem et vē omīb vbiq; recedentes in eū sed nō symonē neq;
menandri neq; carpocratis neq; altezius cuiusq; manifestꝰ ē qui hō.
factus conuersatus ē cum suo plasmate vere oīa fecit ex virtute dei ſm
plantum preb vniuersaꝝ quē ꝓphete predicauerūt Que aut erant
hō in hijs que sunt ex prophetis ostensionibus mirabilis

Dē corpore aut in corpus transmigrationē ipoꝝ subiecta ratio
eo ꝙ nichil oīo eoꝝ que ante fuerant memineri aīe Jn
eñ ob eam tebantur vt in vi essent operatione Oportebat eas
meminisse eoꝝ que am facta sunt ut in ea que deerant adimplerent
et non circa easdem semp voluntates cotinuatim inhabilis laborarent
Non eñ poterat corporis ad mutatio in totū vniuersa ipsoꝝ q; ante hita
erant extinguere memoriam et contemplationē et maxime adh' nemen
tes Quo eñ non oportuit et requirente corpore queriq; aut ipa
apud se vigilaret et in fantasmate agit et horꝝ pla remittens coīcat
cū corpore Et ē quando et p̄ plenū temporis queriq; ꝓsompnū quis
vidz vigilans amittit Jn itaq; istaq; sui reminiscentur et illoꝝ que
aliquā in hoc corpus venerat egit Jn eñ hoc qđ in brevissimo tēpore
visum est vel in fantasmate contemplum est et ab ea sola ꝓsompnū
postea qui cōmixta sit et in vniuersa membra dispersa cōmemoratur
multo magis illoꝝ reminiscentur in quibus temporibꝰ tantis et vniu
sa preterit nite seculo immorata est Ad hoc elato vetꝰ ille aduenies
hō Jn qui et primus suam hanc introduxit etiam excusare nō poss
oblionis inuexit periculum potasse ꝓ hoc aperiam hō effugere esse
nem quidem millam fatuus dogmatice aut videns qui introeū
tes aīe in hanc vitam ab eo qui ē sup introitū demone premuntur
in corporea intrent potantur oblionē et latitat semetipm in altezā
matrem modus aperiā Jn eñ oblionis periculo potata est ꝓpter
qui ebibitum ē omīs stoꝝ oblitereare memoriā hoc ipm vide

sens o plato cum sit non in corpore aia Cum primu in corpore mitto
cat a demone potata e obliuonis medicamentu Si em demones et po
tuli et mercurius cemisteris et reliqua oporteret cognoscas Si aut illa
ignoraas neq demo uer neq artifex est compositu obliuonis potulum
Aduersus eos aut qui dicunt ipm corpus ee obliuonis medicamtu or
riret hoc Quomo igitur q primuq psemetipam aia uidz et mdpmz
et sm cogitationem mentis intentionis corpore quiescente ipa cem
mstrue et cemunicat proemnis Sz ne quidem ea que olim agnita st
aut p oculos aut per auditu memmisset aia nr corpore exens si est
corpus obliuio sed simul ab mspectus abesset oculis aufferechus vt
q ea que esset de hys memoria Ipa em obliuone exus aia nichil a
liud cognoscere potreat nisi solum illud qd m pnti videbat Quo aut
et diua discret et memmisset ipoz existens nr corpore qm sic ut aunt
ipm corpus obliuio ppe ipi em essent in terra spualis sm uisoes
celestiu vident vel audiut ipi quoq memmerut m homem quesi et
reliquis amittant et non corpus obliuone effiut aia eoz que spua
liter vsa sunt sed aia donet corpus et participat de spuali et facta v
mone Non em forcus corpus qm aia q quidem ab illa spiratue et
vmsitur et augetur et articulatur Sz possidet et parti pemcipat
corpori tamu aut impeditur a sua voluntate quamu corpo phcipat
de eius motione sed non amittit suam sciam Corpus em organo
simile est Aia aut artifex rationem obtinet Quicadmodu itaq
artifex volenter quidem operatone sm se admuent In organo at
tamdius illam pficit ipter eci subiecte mmobilitate et illuq mentis
velocitas admixta tarditati organi tempatam pficit operatone sic
et aia participans siu corpori modice quidem impeditur admixta ve
locitate eius mortalis tarditate Non amittit aut in tohim suas vir
tutes sed quasi vitam participans corporis ipi vuere non cessat Sic
et de reliquis et totaliter neq sciam ipsoz perdit neq memoriu misser
coz Si itaq millius phetaz memimt sex existentiu sciam hic
pficit aia igitur in alys corporibus facit aliqu uel egit que ne quid
agnouerit neq nouit que quide uel vidit Sz quicadmodu omnis ho
mem suu corpus per artem dei sumit ste et suam hic aiam Vel em
ste pauper uel indigens deus vt no omniq corpori ipsum donet
aiam quicadmodu et ipsu tractare Et o admpleto mio que ipe
apud se desinuit omes quotiq sint scripti in tota cesistent sua
corpora et suas habentes animas et suos spus in quibus plurimi
cunt deo Qui aut penu digni sint habebunt in eam et ipi suas
aias et sua corpora in quibus substituit a di bomtate et cessabit
vtiq unu generare et generari et dutere vivere et mibere vt to
mensurata multitudo aiu psumta deo generis humani pfecto et apago
sue aptato nouo structure patens plenissime aut duo donet no solu
pseuerare no de corpore in corpus transgredientes aias sed et ca
caterem corporis in quo etia adaptatur custodire eunde et mem-

ſe eas opꝰ que egerunt hic et a quibus reſtaurerunt In enumeratione
que ſcribitur de diuite et lazaro eo qui reſeruerabatur in ſinu abrahe
in qua ait diuitem cognoſcere lazarum poſt mortem et abrahā ſibi
et manere in ſuo ordine vnuſquiſq; ipſorū et poſtulare mitti ei ad ſe
rendū ſuper lazarū tm non equidem de menſe ſue mutabat
et de abrahe ſenſu qui non tantū ea que ſua ſe ſed et que ſua diuite
eſſent ſtudebat et precipiebat moyſi aſſentire et pheticis eos qui nō
mallent penitere in illum locū penis et cruciatibus preparatum eius
reſuſcitaret a mortuis p hoc em manifeſtiſſime detexatū eſt et pſe
uerare animas et non de corpore in corpus transire et habere hoīs
figuram vt etiam cognoſcantur et meminerit eorū que ſint hic Et
phetici quoq; adeſſe abrahe et dignam habitatorē vnūquēq; ſuo
proprie etiam ante iudiciū Sicut aut hoc in loco dicunt nō poſſe animas
eas que paulo ante eſſe reperiunt in multis temporibus pſeuerare ſed cor
rere eas uel innabiles eſſe vt ſint immortales uel ſi generationis
minui atteperint tum ipō corpore mori Diſtant quā ſine initio et ſine
fine uere et ſemper idem et eodem modo ſe habens ſolus ē deus qui
eſt omnium dns Qui aut ab illo oīa ſint queq; facta ſunt et ſunt
initiū quidem ſue accepiſſe generationis Et p hoc inueniunt ſunt
abeo que ea ſint qm ſint nigenita pſeuerant aut et extenditur in lō
gitudinē ſeculoꝝ ſm voluntatē factoris dei ita ut ſit initio ſerent
et poſtea ut ſint eis donat Qui ad modum em celum qd ē ſup nos
firmamentū Et ſol et luna et reliqui ſtelle et oīa ornamēta ipſi
rū aīa nam eſſent facta ſunt et multa tempora pſeuerant ſm volū
tatem dei ſic et de animalibus et de ſpiritibus Et oīo de omnibus hijs q
facta ſunt cogitans quis minime peccauit qui omnia que facta ſunt
mutuo quidem factore ſue habeant pſeuerant aut quousq; eis deꝰ
et eſſe et pſeuerare voluerit Teſtatur pro hijs ſententijs oīa phe
tis ſpūs dicens Qm ipē dixit et facta ſunt Ipē mandauit et
creata ſunt ſtatuit ea in ſeculū ſeculi Et iterum de ſaluando hoīe
ſic ait Vitam petiit et tribuiſti ei longitudinē dierū in ſeculū ſcli
tanquā prē oīa diligentē et in ſeculū ſeculi pſeuerantia hijs qui
ſalui fiunt Non em ex vobis neq; ex mea natura uita eſt ſm
gratiā dei datur Et ideo qui ſeruauerit datum uite et grate egit
ei qui preſtitit acquiret et in ſecula ſeculi longitudinē dierum
Qui aut abiecerit eam ingratus extiterit factori in hoc qd factꝰ
eſt et nō cognouerit eum qui preſtat ipē ſe priuat in ſeculū ſcli
pſeuerantia Et ideo dns dicebat ingratis exiſtentibus meis Si in mo
dico fideles non fuiſtis qd magnū ē quis dabit vobis Signanter
qui qui in modica temporali vita ingrati extiterunt qui eam pre
ſtitit uiuere non percipient ab eo in ſeculū ſeculi longitudinē dierū
Sicut aut corpus anime ipsi quidem non ē aīa participat aīa aīaꝝ
quousq; deus vult eſſe et aīa ipa non ē uita participatiua ſed a

nimiū deo sibi pstitam iutam Iud et ꝓphetinis sereno ꝓthoplausiõ
fructus est in animam iuuentem dotens nos qm̃ bm partipatoz v
te Iuuens facta ē aia ita ut sepatim quidē aiā intelligatur sepatim
aut que erga eam ē iuta Iam ita et iutam et ꝓpetuz pseuerātia
donante rapiet animas pmiū non existentes de hmr pseuerare tu
cas deus et esse et subsistere voluit pmmparti em debz in omib
et dominari uolimtas dei Reliqui aut omia hmr tedere et sub
ditui esse et in seruitiū dedita Et de futura iuta quidem et de pseue
rantia anime hur usq dictum est

Qv quidem dilectissime ꝓceperas nobis vt eas que a valentio
sunt sententias absonditas ut ipi putant mathesi pdere
et ostendere mendacitatem ipsoz et sermone destruere eoz
hereem aggressi sumus aut nos arguentes eos a symone pate
omiū hereticoz et doctrinas et successiones manifestare et oib
eis contradicere ꝓpter qd nō sit unus opis tradutio eoz et desseue
no ni multis insimus tbi libros Ex quibus primo quidē ouim
uloz sinas contexuit et constitutiones et caracteres ostendit uōiez
sationis eorum in stō vō destructa et euersa sint que ab ipis male
docentiz et mutata et ostensa sint talia qualia ⁊ sūt Ju hoc aut
tertio ex scripturis misereimus ostensiones vt nichil tibi ex hijs q
ꝓcepereas desit nobis Sz et ptergm̃ opmabamus ad arguendū et
euertendiz eos qui quolibet modo male docent occasiones a nobis
acceptas Qui em̃ ē in deo tractatus diues et sine mundia existens
plura donat qm̃ postulat quis ab ea Admonuto igit eoz que dicta
in pcedentibus duobus libris et h illus aduigeb plenissimi habeb
a nobis aduersus omnes hereticos contradictoz et fidu alit at
tentissime resistens eis ꝓsolui vera et munita fide qua ab aplis
eccliā ꝓcepit Et discebant filijs suis Etem dns omniū dixit apo
stolis sanctis potestatem euangelij per quos et veritatem hoc est
dei filij doctrinam cognoscunt quibus et dixit Qui vos au
dit me audit et qui vos contemnit me contemnit et eū qui
me misit

Nam cum ꝓ eos dispositionem mee salutis cognoscunt qui ꝓ eos
ꝑ quos euangelium venit ad nos Quandam tunc pronuerat
posteritas vō per dei voluntatem in scripturis nobis tradidert
fundamentū et columpnā fidei mee in futurū Vtq̃ em̃ fas ē dicere
qui ante predicauerunt qui pfectam habebant agnitionem Execrant
igitur in finem facere ea que a deo nobis bona sunt euāgelizantes ⁊
celestem pacem hominibus annūciantes Qui quidem et omib pter
et singuli eoz habentes euangeliū dei .stu matth in ebreis ipsoz
lingua scripturam edidit euangelij cum petrus et paulus Rome
euangelizarent et fundarent ecclām post vō horū exessū mar
cus discipulus et interpres petri et ipe que a petro annūciata erat

p scripta nobis tradidit Postea et Johannes discipulus dñi qui et
supra petrus eius rectum habet et ipe edidit euangeliu ephesi asie
commorans Et omib ish vnu dñi factore celi et terre a lege et prophetis
annuciatur et vnu xpm filiu dei tradiderit nobis Quibus si quis no
assentit spernit quod participes dñi Spernit aut et ipm xpm dnm spm
vo et premia et e a semetipo damnatus resistens et repugnans salu
sue Hoc facit omis hereticus

Quum enim ex scripturis arguimur ni accusatores conuincimur ipsarum
scripturarum quasi non recte habeant neq sint ex auctoritate Et
quia vere sint dicte et quia non possit ex hijs nuemra veritas
ab hijs qui nescium tradition Non enim per hec traditum ullam sed per
vnam vocem ob quam causam et paulum dixisse Sapiam aut loquimur
inter perfectos sapiam autem non mundi huius et hanc sapiam omnium
eorum esse dicit quam a semetipo adinuenerunt fictione videlicet ut digne
fiam eorum sit veritas alius quidem in valentino alius aut in marcione
alius autem rursum postea demum in basilide sint aut in illo qui cont
disputat qui mihi salutare loqui potuit Vnusquisque ipsorum enim p
uersus contra semetipm regulam veritatis depravans predicare non
confunditur Cum aut iterum ad eam traditionem que ab aplis p successio
nes presbyterorum in ecclesijs custoditur prouocamus eos qui aduersantur ei
dictum dicunt se non solum presbyteris sed etiam aplis existentes sapien
tiores inuenisse veritatem aplos enim miscuisse ea que sint legalia
saluatoris verbis et non solum aplos sed etiam ipm dnm modo quidem a demiurgo modo quidem aut a medietate interdum aut a summa
tate fuisse sermones et se vo indubitate et immutabiliter et sincere
absconditum sibi mysterium ipsi quidem e imprudentissime blasphemare
in suum factorem Sicut itaq neq scripturis iam neq traditioni co
sentire eos aduersus tales certamen nobis e o dilectissime more ip
pentis iubeam undiq effugere cupientes undiq resistendum et illos
si quos ex hijs rectum sonare contingentes ad conuersionem veritatis adduc
ere possimus Etenim si non facile e ab errore apprehensam euelli
vaire alium sed no omnimodo impossibile est effugere apprehensa veri
tate /

De aplorum traditione vel ab aplis in ecclys eor successione. C iiij

Reperitur in tabula tertij libri cu sequentibus titulis primis

TRaditoni itaq; aplorum in toto mundo manifestatam et
oi ecclia adest pspicere oibus qui uera uelint uidere et
habeamus annuere eos qui ab aplis instituti sint epos
in ecclesijs et successiones eorum usq; ad nos qui nichil
tale docuerunt neq; cognouerunt quale ab hijs deliratur
Etenim si recondita misteria fuissent apti que seorsum et latenter ab
reliquis perfectos docebant hijs uel maxime traderent ea quibus ea
ipsas ecclesias committebant Valde enim perfectos et irreprehensibiles in
omnibus eos volebant ee quos et successores relinquebant suu ipor
locum magisteri tradentes quibus emendate agentibus fieret mag
utilitas lapsis aut sima calamitas Hz qm valde longum e in hoc ta
li volumine omnium ecclesiarum enumerare successiones maxime et anti
quissime et omnibus cognite a gloriosissimis duobus aplis petro et
paulo Rome fundate et constitute ecclie eam qua habet ab aplis tra
ditom et annuciatam hominibus fidem p successiones epor peruenientem
usq; ad nos indicantes confundimus omnes eos qui quoquomodo vel
p sibi placentiam vel vanam gliam vel p cecitatem et simam malam
sententiam oportet colligant Ad hanc enim ecclesiam propter potentiorem pn
cipalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam hoc e eos qui sunt un
dique fideles in qua semper ab hijs qui sunt undique conservata e eaque
est ab aplis traditio Fundantes igitur et instituentes bti apli ecclesiz
huic episcopatu administrande ecclie tradiderunt huius limi paulus in hijs que
scripsit ad thymotheum eplis meminit/ Succedit aut ei anacletus. Post
eum tertio loco ab aplis episcopatum sortitur clemens qui et vidit aplos
ipos et contulit cum eis Et cu adhuc insonantem predicatoem in aplorum
et traditoem ante oculos haberet non solus adhuc enim superessent multi
hinc ab aplis docti Sub hoc igitur clemente dissensione no modica
inter eos qui in chorinthi essent fratres facta scripsit que e rome
ecclia potentissima fratribus corinthijs ad patrem eos congregans et re
parans fidem eorum et annuntians quam recentem ab aplis acceperat
traditionem annuntiantem unu deum omnipotentem factorem celi et
terre plasmatorem hominis qui induxit cathaclysmu et adduxit a
brahe qui eduxerit populum de terra qui tulerit sit moysi qui
legem disposuerit et prophetas miserat qui ignem sparauit dra
et angelos eius hunc primum dum mei ihu xpi ab ecclesijs amittere ex
ipa scriptura qui uelint discere possint. et aplicam ecclie traditionem i
telligere cum sit vetustior cepta hijs qui nunc falso docent et alteri deu
superdemiurgum et factorem horum omnium que sunt commentitiis hinc
autem clemens succedit euaresto. et euaresto alexandro demeritus
secretus ab aplis constitutus est Sixto et ab hoc telesforus qui etiam
gloriosissime martirium fecit deinceps hyginus post eum post que
anicetus Cui aut successisset soter nunc duodecimo loco episcopatu
ab aplis habet eleutherus hac ordinatione et successione ea que est ab

aplis in ecclia traditio ex veritatis p̃conatio puenit usq; ad nos et est plenissima hᵒ ostensio vnam et eandem viuificatricem fidem eē q̃ in ecclia ab aplis usq; nunc sit conseruata et tradita in veritate Et polycarpus ab aplis edoctus et conuersatus cum multis eis qui dñm nrm viderunt sed etiam ab aplis in asia mca q̃ē smirneus ecclie constitutus epūs quē et nos vidimus in prima nra etate Multum em̃ p̃fecerat et valde se nec gl̃osissime martirem fatiens exiuit de hac vita Hec docuit semper que ab aplis didicerat que et ecclie tradidit et sola sunt vera Testimo nium hys phibent que sunt in asia ecclie omes Et qui usq; adhuc successerunt policarpo Cum vie multo maiorib⁹ et fidelioribus veritatis teste q̃ valentinus et marcion et reliqui qui sunt pauce sententie Is em̃ e ssu sub ancreto cum admissent in urbem multos ex hys quos p̃dixim hereticos conuertit in ecclesiam dei vnam et solam hanc veritatē annū ans ab aplis p̃fessē se quam et ecclie tradidit Et sunt qui audierūt eum dicentem qm̃ Johes dñi discipulus in epheso iens lauari cum vidis set marcum therentium exierit de balneo non lotus dicens qd̃ timerat ne balneum corruat cum intus esset cherintus nimicus veritatis Et ipe aut policarpus marcionem alios cernentes sibi et dicentib⁹ cognosce nos he spondit cognosco te primogenitum sathane tantū apti et eorum discipuli habuerūt timorē vt nec hactenus coicarent aliqm eorum qui adul terauerant veritatem quē admodū et paulus dicit hereticū aut hoīem post vnam correptionē de vita scientē quia p̃uersus est qui ē talis et est a semetipo dampnatus Est aut et epla policarpi ad philipenses scripta p̃ fectissima ex qua et caracterem fidei eius et predicationis veritatis que volunt et curam habent sue salutis possunt discere Hᵃ et que ē epheso ecclia a paulo quidem fundata Johanne aut p̃manente apud eos usq; ad tempora testis est vere apl̃oꝝ traditionis

Tante igitur ostensiones cum sint nam oportet adhuc quercre apud alios veritatem quam facile ē ab ecclia sume cū apti quasi in depositorio diligentissime mea tantule erunt omia que sunt veritatis vt omnis quicumq; velit sumat ex ea potum vite hoc ē eam vite introitus omnes aut reliqui fures sunt et latrones propter qd̃ oportet deuitare quidem illos Que aut sunt ecclie cum summa diligentia diligere et apprehendere veritatis traditionē Quid em̃ et si quidem modica aliqua questione disceptatio esset non ne oporteret in antiquissimas recurrere ecclias in quibus apti conuersati sunt et ab eis de presenti questione sumere qd̃ certum est et liquidum Quid aut si nec apti quidem scripturas reliquissent nobis Nonne o portebat ordinem sequi traditionis quā tradiderūt hys quibus cōmitte bant ecclias cui ordinationi assentiunt multe gentes barbarorū eorū qui in xp̃m credunt sine karactere vel atramento scriptam habentes p̃ spm̃ in cordibus suam salutem et veterem traditionem diligenter cu stodientes in vnū deū credentes fabricatorē celi et terre et omnia q̃ mala sunt p̃ xp̃m ihm̃ dei filium qui pp̃ eminentissimā erga figmentum suum dilectionem eam que est ex virgine generationem sustinuit ipe p̃ se

hoem adnuans deo et passus sub pontio pylato et resurgens et i
claritate receptus in gloria uenturus saluator eorum qui saluantur 7
Judex eorum qui iudicantur et mittens in ignem eternu transfugitatores
veritatis et contemptores pris sui et aduentus eius Hanc fidem qui
sine lesis recesserunt quantu ad sermonem eum barbari sint tantu aut
ad suasum et consuetudinem et remissionem ppter fidem per quam sapientissi
mi sunt et placent deo conuersantes in omni iustitia et castitate et sapia
Quibus si aliquis adhibuerit ei que ab hereticis adinuenta sunt ppe
sermone eorum colloquens statim concludentes aures longe longius
fugient ne audirent quidem sustinentes blasphemu colloquiu sr pulla
veterem apostolorum traditionem nec in contemptionem quidem inuenis admi
serunt quadrumq eorum portentiloquium e Neq enim congregatio hui apd
eos neq doctrina instituta ante valentinum enim non fuerant qui sui
a valentino neq ante marcionem erant qui sunt a marcione neq ois
erant aliqui sensus maligni quos supra enumeratum ad aliquid inuia
torem et inuentorem puersitatis eorum fierent Valentinus enim uenit
Romam sub hygino floruit sub pio et prega uit tempus usq
ad anicetum Cerdon aut qui ante marcionem et hic sub hygino qui
fuit octauus epus sepe in ecclesiam veniens et exomologresim faciens
sr cosummauit modo quidem latenter docens nio uo exomologresim fa
ciens modo ab aliquibus traductus in hys que docebat male et absce
dis est a religiosorum horum conuentu Marcion aut illi succedens inua
luit sub aniceto demum locum epatus continente Reliqui uo qui errant
quoniam a menandro symonis discipulo quemadmodu ostendimus ampli
ores inuenimus unusquisq eorum cuius participatus e sententie eius et pr
et antisthes apparuit Omnes aut hi multo posteriores nec quantibus iam ec
clesie temporibus insurrexerint in suam apostasiam /// Ostensio q
x. r. reprt in 3° libro nequ plures neq minores quattuor possint esse euangelia

Evrat aut secutor et discipulus aploz de zacharia et elizabeth
ex quibus fili repromissionis dei Johannes natus e referens aut
Erant aut uste ambo ante deum recedentes in omibus mandatis
et iustificationibus dni sine querela Et utiq de zacharia dicens factu
e aute tum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine sue turne ante
deu fm consuetudine sacerdotii sorte exijt ut incensum poneret Et
venit ut sacrificaret introeans templum dni Quu preest in conspectu
dni simpliciter et absolute et sine ulla dubitatione deum dominum confitens ex sua ppe
na eum qui degerit uitam et legislatione sacerdotii fecerit cum e
angelus gabriel eterni altissimi sup hunc ne stabat Si enim intellec
tum p sectatores alienum dei et dni per hui halitum fuisset no utiq hui
quem stabat labia ac sensum absolute et in totum domini et dei co
fitereture sicut ante ostendimus Magnus in conspectu dni et nul
tos filios habuisset conuerteret ad dnm deum ipsoz et ipe praeibit in spu
eius in spu et uirtute helye p parare dno plebem perfecta Cum ergo
populum preparauit Et in conspectu dni consummatus factus est Vn
de eius qui dixit quia et plus quia pphetas habuit aliquid Johannes

et nemo minatis mulieri maior ē Johe baptiste qui et populū prepa
rabat ad aduentum dñi et sēnus pnuntians et pmam ipis pēnam
vt remissiōm a dño presente paperent tmisi adeum aquo pp peta
et transgressiom erant ab alienati quēadmodū et dauid ait Alienati sūt
peratores abutero erreauerunt a uentre et pp hor tmuertens eos ad dñm
eorum parabat dño populum perfectū m spū et uirtute helye Et iterū de an
gelo referens ait Jn ipo aut tempore missus est angelus gabriel a deo q
et dixit bregem Noli timere maria Jnuenisti enī gram apud dñi Et de
dño dixit hic erit magnus et filius altissimi vocabitur Et dabit ei dns
Thronū dauid pris sui et regnabit m domo Jacob meternū et regni
eius non erit finis Quis est aut alius qui regnat m domo iacob si
ne uiterm̄issione meternū nisi xpus ihus dns nr filius dei altissimi
qui per legem et prophetas promisit salutare suū futurū se oī tribui
sibilem vt esset filius hominis ad hoc vt homo fieret filius dei ppter
qd exultans maria clamabat prophetans pro certo Magnificat aia
mea dñm Et exultauit spūs meus in deo salutari meo Assimpsit em
iseahel puerum suū Reminiscimini miserationū dei quēadmodū locuta est
ad pres nros abrahe et semini eius in eternū / pp hoc igitur et tanta mo
strat euangelium qui qui locutus ē patribus deus hic ē qui p moysen
legislatorē ferat p quē cognominatus qm patribus locutus ē hic idem de
fm magnū bonitatem suam effudit munus in nos In quo conspexit nos
oriens ex alto et apparuit his qui in tenebris et umbra mortis sed
bant et dedixit pedes nros in uiā pacis quēadmodū et zacharias de
smens multis esse qd pp infidelitatem passus fuerat martello spū admi
nistratus nauū dicebat deum Omnā enī verbo nouā adferant nouo dispone
te rationem aduentum ut eū hominem qui ex deo alibi erat assimularet deo
pp qd et nos ne dñi colere doceantur Sz non aliū deum esse quidē unq
deus qui iustificat circumcisionē ex fide et pputium p fidem prophetā aut
Zacharias dicebat benedictus deus iseahel quia uisitauit et fecit redemptiōm
populo suo Et erexit cornu salutis nobis in domo dauid pueri sui sic
locutus per os sanctorū yphetarum suorum qui a seculo sunt Salutem ex
mimis nris et ex manu omnū qui oderunt nos ad faciendam mīam
cum patribus nris et memorari testamenti sancti sui Jusurandū qd ju
rauit ad abrahaam patrem nrm vt det nobis sine timore ex manu inimicor
eruptos seruire sibi in sanctitate et iustitia in conspectu suo omnibus die
bus nris Dende ad Johannem dixit Et tu puer yphete altissimi vocaberis
Preibis em ante faciem dñi parare vias eius ad dandam intellectū salutis
populo eius in remissiom peccatorū eorum Per em̄ salutis agnitio
data erat eis que ē filius dei quem sequebat Johannes dicens Ecce agnus
dei qui aufert peccatum mundi hic erat de quo dicebam Post me
venit vir qui ante me factus est prior me erat Omnesq de plenitudine
eius accepimus Per itaq salutis itaq agnitio sed non alter deus nec alt
pater neq bythus neq plerōma xpi. eonū neq mater ogdoadis sed
agnitio salutis erat agnitio filii q dei qui et salus et saluator et salu
tare nere et dicitur et est Salus quidem stat in salutem huius sush

nui te dñe Saluator aut iterū erre deus meus saluator meus fidens ero in eum saluutare aut sit Notum fecit dñs saluutare suū in conspectu gentiū Etenī saluator quidem qm filius et verbum dei Saluutare aut qm spūs Spūs enī inquit faciet nēc xpūs dñs Salus aut qm caro verbum enī caro factum est et habitauit in nobis Hanc igitur agnitionem salutis sitiebat Johannes primam agentibus et credentibus magnū dei qui tollit peccatū mūdi Appauit inquit et pastoribus angelus dñi adnūtians eis gaudium qm genetrix est in domo dauid saluator qui ē xpūs dñs ¶ Unde multitudo exercitus celestis laudantiū dñi et dicentiū Gla in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis Hos angelos falsarij magistri dux ab ogdoada venisse et destensionem superioris xpi manifestasse Sed coercuit iterum dicentes eū qui filius sit xpūs et saluator non natum esse Sz et post baptisma eius qui sit de dispositione ihesu spūs sancti sicut columbam in eum destendisse Mentiuntur ergo qd ogdoades angeli sm eos dicentes qm neq; saluator hunc ē nature sue eos sed ille q est de dispositione ihūs qui ē mundi fabricatoris in quem post baptisma destendisse hoc ē post xxx annos superem saluatorem dicunt ¶ Quod aut in ueritate dauid apposuerunt nisi ut eum pollutarum que a deo facta est dauid qm ex fructu uentris eius eternis erat rex adimpletam eum gelizarent Etenī fabricator totius humilitatis fecerat promissionem dauid quia ad medium ipse dauid ait Ad interitum meū ad dñm qm sedet celi et terra Et iterum In manus eius fines terre et altitudines montiū ipius sunt Quia ipius ē mare et ipe fecit illud et aridam manus eius formauerunt Uenite adoremus et procidamus ante eum et ploremus in conspectu dñi qui fecit nos qm ipe ē deus noster manifeste puniens spūs sanctus p dauid audientibus eum qm erant qui contemnunt eum qui plasmauit nos qui et solus est deus ip qd et docebat q pre dicta sunt significatis qm ne erraueritis ptez huius aut super hunc alius non est deus nisi magis intendere oportet religiosos nos et gr tos preparans mediū qui fecit et constituit et emittat ¶ Quod gr erit hijs qui blasphemiam adiecerunt sui factorem admiserunt hoc idem faciet Angeli mei ecce em qd dicunt Gla in excelsis deo et in terra pax eis qui sit altissimo id hoc ē superceleste factor et cor q sup terram omnis conditor hijs sermonibus gratissimum erit qui suo plasmati hoc ē hominibus sua benignitatem salutis q de celo misit ip qd aut et pastores venerabantur gratissantes dei In omnibus que audierat et uiderant quia ad medium et narrati ē ad eos Non em altera dei gratificabant israhel Ite pastores sed illum qui a lege et pphetis annuntiatus est factore omnis que et gratificabant angeli In aut altera quide angeli qui erant ab ogdoade gratificabant alterum uo pastores errore eius et non ueritatem detulerunt et hij magni ab ogdoade erant angeli Adhuc aut lucas de duo ¶ Cum impleti essent dies purgationis imposuerunt eum in templum ad stare dño quia ad medium scriptum ē in

lege dñi Quñ omne masculinū adaperiens multa scō dñi vocabit
et ut dicent sacrificium scdm quod dictum est in lege dñi par turturum
aut duos pullos columbinos Ex sua persona iam fessissime deū appellat
omnē qui legis datorem fecit Et symeon aūt benedixit mq aut dixit
et ait Nunc dimittis seruū tuū dñe ni pace Quñ viderūt oculi mei
salutare tuū Quod parasti ante faciem omniū populoꝝ Lumen in re
uelationē gentiū et gloriam populi tui israhel Et anna aūt phetissa ait
similiter glorificabat deū videns xpm et loquebatur de eo omnibus qui
expectabant redemptionē istā per h aūt omia ostendit deus demōstrat
nullam libertatis dispositionē per nouū aduentū filij sui testamentum
hominibus aperiens Quapter et matheus interpres et sectator petri
initiū euangelice constitutionis fecit dicit initiū euangelij ihū xpi filij
dei quēadmodū dictum ē in prophetis Ecce mitto angelum meū ante
faciem tuam qui ꝓparabit viam tuam Vox clamantis in deserto para
te viam dñi rectas facite semitas ante deū nrm manifeste initium
euangelij esse dicens stoz prophetarū verbis et cum quē ipi dñm et deū
confessi sint hunc patrem dñi nri ihu xpi ꝓmonstrans qui et ꝓmi
serit ei angelum suū ante faciem eius missurum qui erat Johannes
spū et virtute helye clamans in heremo parate viam dñi rectas fa
cite semitas ante deū nrm qui quidem non aliū et aliū ꝓphē annūcia
bant deum sed vnū et eundem variis aūt sigmficationibꝫ et multis
appellationibus Multis eū et diuersis quēadmodum in eo libro qui an
hunc ē ostendimus et ex ipis aūt phetis ꝓcedente nobis sermone o
stendemus Initium aūt euangelij aūt matthei Et quēadmodū ihūs quum
locutus est eis ihūs receptus est in celos et sedit ad dexteram dei scribe
mans qđ a propheta dictum est dixit dñs dño meo sede ad dexteris meis
quoadusq ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum Qui vnus
idem deus et pater est qui a phis quidem annūciatus ab euāgelio vo
catus quem xpiani colimus et diligimus tota mente factorem tocius et
terre et omnium que in eis sunt hanc fidem annūcians Johannes dñi di
scipulus volens ꝓ euangelij admōitionē auferre eū qui a therinto
insemmatq erant hominibus errorem et multo prius ab his qui dire
ctholante qui sunt vulsio eius que falsa cognominatur scientie vt eo
rum dicet eos et suadeat qm vnus deus qui omnia fecit ꝓ verbū suū
Et non quēadmodum illi dicunt alterum quidem fabricatore celi alū at
rem dñi et aliū quidem fabricatoris filiū Alterū vo de supioribus ꝓ
que et impassibilem ꝓfectorem descendentem michi filiū fabricatoris
et iterum reuolasse in suū plerōma et initiū quod ē monogenem
Logon aūt iterū filiū vnigenti et eam conditionē que ē sm nos no a
primo deo factam sed a virtute aliqua valde deorsum subiecta et ab
insita ab ordi rationē que sunt inuisibilia et immortalia Qua igit
talia pertinere volens discipulus et regulam veritatis constituere
in ecclia quia ē vnus deus omnipotens qui ꝓ verbū suū omnia fecit

et vsibilia et mnsibilia sigmficans quoq; qm̃ p verbum p qd deus p
fecit condiciõm in hor et salutem hiꝰ qui in condicione sunt pstitit hoiby
sit mchoauit m ea que ē scdm̃ euangeliũ dicta Jn principio erat
verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum hoc erat
Jn principio apud deum omnia per ipm̃ facta sunt et sine ipo factũ
ē nichil d. qd factũ ē in eo vita erat Et vita erat lux hominũ et
lux in tenebris lucet et tenebre eã non comphenderũt Omnia mlt
p ipm̃ facta sunt Jn omnibus ergo est Et hoc que sm̃ nos ē condicio
eũ contradicũt eos omnia dicit ea que sunt in fca plezoma ipsoz &
eũ et hoc plezoma ipsoꝝ continet uõ ext ē tanta ista condicio que ad
modũ ostendimus in eo libro qui ante hunc est Si aut extra plezoma st
hoc q quidem impossibile visum non iam ē oia plezoma ipsoz Non est
ergo extra hoc tanta condicio Absciulit aut a nobis dissensiones omnes ipe
Johannes dicens Jn hoc mundo erat et mundus p ipm̃ factus est et
mundus eum non cognouit Jn sua propria uenit et sui eũ non receperũt
Scdm̃ aut maiorem et eos qui simules sunt ea neq; mundus p eũ
factus est neq; in sua uenit sed in aliena Scdm̃ aut quosdam ignoscti
coꝝ ab angelis factus ē esse mundus et non p verbum dei Scdm̃ aut
eos qui a Valentino dicti uõ percepit factus est sed p demiurgũ hoc em
opabatur similitudines tales facti et ad imitationem eorũ que sunt sursũ
quẽad modũ dicunt Demiurgus aut phibebat fabricatorem condicionis e
missum em̃ eum dicunt a matre dna et demiurgũ cuius dispositionem q
est sm̃ dispositionem per quẽ hunc mundum factum volut ẽ euangeliũ ma
nifeste dicat qm̃ per verbum qd in principio erat apud deum oia facta
sunt qd verbum inquit caro factum ē et habitauit in nobis Scdm̃
aut illos neq; verbum caro factũ ē neq; xpus neq; qui ex eis fac
tus ē saluator Etenim verbum et xpm̃ Vult ad uenisse in hunc mundum
volunt Saluatorem vo non incarnatum neq; passum destendisse aut
quasi columbam in eum ihm̃ qui factus ē ex dispositione Et cũ adnunas
set incarnatum patrem iterum astendisse in plezoma Incarnatum aut
et passum quidem quidem eum qui ex dispositione sit dicunt ihesum
que p omnia dicunt pteransisse quasi aquam p tubam Alij uo demiurgi
filium neq; quem destendisse eum ihm̃ qui ex dispone sit Alij rursus
Jhm̃ quidem ex Joseph et maria natum dicunt et in hunc destendi
sse xpm̃ qui de superioribus sit sine carne et impassibilem existẽ
Scdm̃ aut nullam sanam hereticorum verbum dei caro factum est Si
enim que regulas omnium ipsorum pstruetur muenet qm̃ sine carne
et impassibilis ab omnibus illis inducitur deus verbum Et qui est
in superioribus xpus Alij enim putant manifestum eum quẽad modũ
hominem transfigurasse neq; aut nutu neq; incarnatum dicut illum
Alij uo neq; figuram assumpsisse eum hoiis sed quẽad modũ columbam
destendisse in eum ihm̃ qui natus esset ex maria Omnes igitur illos
falsos testes ostendens discipulis dm̃ ait Et verbum caro factum ē
et habitauit in nobis Et ut uo inquirantur cuius dei verbum caro.

factum est Jpē mſiper docet dicens · Fuit — homo missus a deo c
erat ei nomen Johannes hic uenit in testimoniū ut testaretur de lumi
ne non erat ipse lumen sed ut testaretur de lumine precurſor igit Jo
hannes qui testatur de lumine a quo deo missus est Vtiq; ab eo cui ge
brel est angelus qui enim euangelizauit generationi eius qui et
p ypheta promisit angelum suū missurum ante faciem filij sui et
ꝑparaturū viam eius Hoc ē testificaturū de lumine in spū et uirtute
helye helyas autem eius ſm eius rumus dei ſermus et prophetā fuit Eius
qui fecit celum et terram quēadmodū et ipe constituit Aronitore
igitur et fabricatore huius mundi missus Johannes quēadmodū pote
rat testificari de eo lumine qđ ex hijs que sunt manifestabilia et sensi
bilia ostenderet Omnes em hereticī deceuerunt dominū ignorā
tiam que sit sup eū unitate trinitatis et ostensor mysterior Johes
ppter hoc dns plus quā ypheta dicat eum habuisse Reliqui em oēs
yphete adnunciauerunt aduentū patefecit lumis contigerit aut dign
esse uidere eum quē predicabant Johannes aut et prenunciauit similit sic
alij et aduentum vidit et demonstrauit et credere in eū suasit multo
itaq; ut ipe et prophete et apti lorum habuerit hoc ē em plus quā
ypheta qui primo apti sdō yphete Omnia aut ex uno et eodem ipso
deo bona em et illud ꝙ per conditionē a deo ni vnea factū est et
sine bibitum ē vnū Nemo em illud vituperauit ex hijs qui biberunt
sed et dns accepit de eo Melius aut qđ p verbum cōpendionalit
ac simpliciter ex aqua que aduersis eorum quoq; ad mysteria quoti
di erant factum ē vnū Et ſius em possit dns ex nullo subiacente
eorum que sunt conditionē prebere epulantibus vnū et esta to
plere esurientes hoc quidem non fecit accipiens aut eos qui altea
essent panes et granea agens et uerū aquā faciens vnū saturā
uit eos qui venimebant et potauit eos qui mutati erant ad mys
teria ostendens qui deus qui fecit terram et misit eam fluuius fluere
et constituit aquas et edidit fontes hic et benedictionē esse et gra
potus in nouissimis temporibus per filiū sui donat humano gene
ri in cōprehensibilis p comprehensibilem et inuisibilis p visibilem ni
extraneus non sit sed in sinu patris existat Deū em inquit nemo
vidit unquā nisi vnigenitus filius dei qui ē in sinu patris ipe enarra
uit Patrem em inuisibilem existentem ille qui in sinu eius ē filius
omnibus enarrat ppter hoc cognoscunt eum hij quibus reuelauit filius
Et iterum pater per filium filij sui dat cognitionē hijs qui diligunt
eum a quo et nathanael discens cognouit eius testimoniū reddidit
dns qm verus israhelita est In quo et ait ei Rabi tu es filius
dei tu es rex israhel a quo et petrus edocto cognouit xpm filiū
dei vni dicentis Ecce filius meus dilectissimus in quo bene sensi
posuam spm meum super eum et Judicium gentibus annunciabit Non
contendet neq; clamabit nec quisquā audiet vocem eius in pla
teis calamū quassatum non conteret et ligniū fumigans non ex

tinguet vsq; quo eiusdem mentionem inditum Et in nomine eius gentes sperabunt Et hec quidem sunt principia euangelij unius dei fabricatoris huius uniuersitatis cum qui et per prophetas sit annunciatus Et quia per moysen legis dispositionem fecerit precepit dns mei ihs xpc annunciare Et preter hunc alterum deum nesciamus neq; alterum preter tantum est aut tradita euangelia hec fieri tas vt et ipi hereticis testimonium reddant ex et ex ipis egredientes unusquisq; eoz conetur sua confirmare doctrinas Ebionei etiam eo euangelio qd e scm matheum solo utitur ex illo ipo conuincuntur non recte psumentes de dno Exactionem et id quod est scdm ueritatem minime intendens exhijs que adhuc scribuntur penes eum blasphemium in solum existente deum ostenditur Qui aut ihm separant a xpo et impassibilem pseuerasse xpm passu uo ihm dicunt id qd scm maxime e preferentes euangelium ai annexe ueritatis legentes illud recte legi possint Hij aut qui a valentino sunt eo q; e scm Johannem plenissime utentes ad ostensionem coniugationum suarum ex ipso detegentur nichil recte dicentes quia ad medium ostendimus i p̃mo libro Qui go hij qui contradicunt nobis testimonium phibeant et utiq; hijs firma et uera e mea de illis ostensio Plegi aut plura numero qui hec sint neq; cuius pauciora capit ee euangelia Quoniam q; quatuor mundi regiones sunt in quo sumus et quatuor principales spus et diffemmata e ecclia super omnem terram uoluimus aut et firmamentu ecclie est euangelium et spus uite consequens e quatuor habere eam uoluimus Unde flantes in corruptibilitate et uniuersantes homines ex quibus manifestum est qm qui e omnium artifex uerbum qui sedet sup cherubin et continet ois declaratus hominibus dedit nobis quadriforme euangelium qd uno spu continetur Quia ad modum et dauid postulans eius aduentu ait Qui sedes super cherubin appare Etenim cherubin quadriforma et forme ipsarum imagines sunt dispositionis filij primum enim ait magnum sue leonem efficabile eius et principale et regale significans Secundum uo similem uitulo sacrificalem et sacerdotalem ordinationem significans Tertium uo habens faciem quasi humanam eum qui e scm hominem aduentum eius manifeste describens Quartum uo similem aquile uolantis spus in ecclesiam gratiam aduolat manifestans Et euangelia igitur hijs consonantia in quibus insidet xpc ihs Illud enim illam que e a patre principalem et efficabilem et gubernatricem eius enarrat dicens In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et deus erat uerbum et omnia p ipsum facta et sine ipso factum e michil ppe hoc et omnis fidutia plenum e euangelium Illud Talis e enim persona eius Sed uo qd e scm lucam qm quidem sacerdotalis caracterem est a zacharia sacerdote sacrificanti deo michaut Jam enim sagenatus parabitur nichilus qui pro inuentione innocentis filij non pepercit mactari Matheus uo eam q; est scm hominem generationem eius enarrat liber dicens generationis ihu xpi filij dauid filij abraham Et iterum xpi aut generatio sic humane forme Lucas euangelium hoc propter hoc per totum euangelium humiliter seruiens et mitis ho separatus est Marcus uo a prophetico spu exalto aduentu hominibus

mutuū fecit Jmitū ditens euangelij quēadmodū scriptum ē in ysaia pha
bolatile pmatū ymaginem euuangelij monstrans ꝑ hoc et cōpendiosaz
et pcurrentem adiū tractū fecit ꝓphetas em̄ tractat̄ est hic et ipm
aut verbum dei illus quidem qui ante moysen fuerunt patriarchis ꝑm di
uinitatem et gtiam colloquebatur Hijs vō qui in lege sacerdotalem et mm
sterialem actū prebebat post deinde nobis homo factus mung celestis spūs
in omnē mūdū misit terream pregens nos alis suis Quālis igitur dispositio filij
dei talis et aialiū forma et qualis aialiū forma talis et caracter euāgelij q̄
dē forma aut aialia et quadriforme euāgeliū et quadriformis dispositio
dei et ꝑ hos quatuor data sint testamenta humano generi Vnū quidē ante
cathaclismū sub adam stdm vō post cathaclismū sub noe Tertiū vō legis
latio sub moyse Quartū vō qd renouat hoiem et recapitulat in se oia
qd est per euangeliū eleuans et peregrinans homines in celeste regnū
Hijs igitur sic se habentibus vani omnes et indocti et imsuper audaces qui
resistentiū spēm euangelij quidam ut plures videantur ꝙtū veritas adiue
misse Quidam vero ut reprobent dispositiones dei Etenim natiuitatem totius re
ligionis euangeliū vnus vō se ipm̄ abstinens ab euāgelio ꝓtem gliatur se hec
euangelij Alij vō ut domū spūs resistentiū qd in nouissimis temporibus
ꝑm placitum patris effusum est in humanū genus Illam spēm nō admit
tunt que ē stdm Johannis euuangelium in quo paracletū se missurū dns
promisit simul et euāgeliū et ꝓphetarum repellunt spūm Infelices vō qui
pseudo ꝓphete quidem esse volunt ꝓphetie vō gratiam repellunt ab ecclia filia
patentes hijs qui ꝑ eos in ypocrisi venit cui a statū cōtatione se ab
stinent Datur aut intelligi q̄ huius negz aplm̄ paulū recipiat In ea em̄ opla
tione ad corinthios de ꝓphetis carismatibus diligenter locutus ē et scit di
cos et mulieres in ecclia ꝓphetantes ꝑ hec igitur oia pectantes in spū di
scernere impossibile inuenit peccatum Hij vō qui sint a valentino usq̄ ad eos
stentes extra omnez timorē suas conscriptiones proferentes plura habere
gloriantur q̄m sunt ipa euangelia Siquidem in tantū processerunt audacie
vt qd ab hijs non olim conscriptum est veritatis euāgeliū titulent in
nichilo conuenientes apostolum euangelijs vt nec euangeliū quidē sit apd
eos sine blasphemia Di em̄ qd ab eis proferetur veritatis ē euangeliū
Dissimule ē aut hoc illus que ab aplis nobis tradita sunt qui volunt pue
discere qualiaadmodū ex ipsis scripturis ostenditur iam nam ēe id qd ab
aplis traditum ē veritatis euangeliū Quū aut sola vera et firma et
non capit negz plura ꝓpterq̄m prędicata sint negz pauciora esse euāgelia
ꝑ tot et tanta ostendimus Etenim nimi oia composita et apta deus fecit
oportebat et spēm euangelij bene compositam et bene compagmatā esse
Examinata igitur sinū cozz qui nobis tradiderunt ex ipsis principijs ip
sorz venamus ad reliquos aplos et ꝑquiramus simum cozz de deo post
deinde ipos dni sermones audiamus

Petrus igitur aplus post resurrectionē dni et assumptionē in celos voles
adimplere xpi aplorz nūm et eligere pro iuda alterū qui electus est
a deo hijs qui erant adsant dixit hui fres Et nisea filiū ezge dei que

ygnorabant homēs annūciabant apli et aduentum eius hys qui ante ī
sheuth de deo sed non alterum dīm inferebant Item tale aliquid fe
cit petrus libere gentibus predicasset alterum aut Judeorum alterū xpianos
esse dēum quippe qui visionem angeli contempsit omēs qđcunqz eis dix
isset credidissent Ex verbis autem petri manifestum ē qm̄ prognati quid
eos dīm custodiunt filium aut dei ihm̄ xpm̄ esse testificatus ē ipis Judicē
mortuorum et viuorū in quē et baptizari eos iussit in remissionē peccatorū
et non tantū hos sed et ihm̄ ipm̄ ee filiū dei testificatus qui et unctus
spū sco ihūs xpūs dicitur et ē hic idem ex maria natus quēadmodū pet
contigit testificato An nūquid pfectum cognitorū nondū habebat petrus
quū postea hij admuenerunt Imperfectus igitur fm hos petrus Imperfecti at
et reliqui apli et oportebat eos permittentes horum fieri discipulos vt et
ipi pfecti fiant Sed et hoc quidem euidentiū est Arguūtur vero ish no
quidem aplorum sed sue male sententie esse discipuli ppter hoc aut et
vane sententie sunt omnibus undiq; cōpuentes ozt exercere quēadmō
caperebat Certū vō per omnia mundū ab aplis fidem habentis imitū
in una et eadem de deo et de filio eius perseuerat sententia Et misca
Unde et marcion et qui ab eo sunt ad mtes fidendas comissi sunt scripturas quasdam quidem in totum no cognoscentes fm̄ luram aut euāgelium
et epistulas pauli detruncantes hec sola legitima esse dicunt que ipi mutila
uerunt Hos aut etiam ex hys que apud eos ad hunc modū traduntur arguē
mus eos de nro deo in altera constitutione

Et plima em̄ et magis
nata euāg p hūc ordinē sunt
Johis grauāt et de zacharia
hystoria et aductu angeli
ad maria Et misca multa

Vtras diligenter constituit et misca multa que mutari pos
sunt a solo luca dicta esse quibus et arrianos et valentinianos v
tuntur Et super hec omnia post resurrectionem in via ad discipulos
suos que locutus est et quēadmodū cognouerunt eum in fractione panis Ne
esse ē igitur et reliqua que ab eo dicta sunt cumpere eos aut hys veniūa
re Non em̄ commendatur eis ab hys qui verissima habent quidē quidem
cumpere ex hys que a luca dicta sunt quasi sint veritatis Quidā vō
resistere quasi non cognouissent veritatem

Et sicut arida terra si non capiat humorem non fructificat Sic
et nos lignum aridum existentes primū riguum fructificare
rutam sine superna voluntaria pluuia Corpa em̄ nra p lauacrū illū q ē ad incorruptionē unitatem accepit aīe aut p spm̄ Vnū
et utraq; nrā una ptinuit in unitatem dei misērante dīno nro sa
cramentum pinxerat eam q in uno loco non mansit sed formata e m
multis nuptiis et ostendente ei et polluente aquā una vt ulterius no
sineret neq; cōpareret ad humectationē aque laborose huic in se potum
salientem in uita eternam quā dns aperuit nuno a pte latere quem
hys donauit qui ex ipo participantur in unitate terrena mittes spm̄ sm̄

Regnare omnes
illos hereticos scriptores
tabula tertij libri

Hec
causa fuit vt verbum dei caro fieret

Xpi em̄ nomē subauditur qui unxit et qui unctus est et ipa unc
tio Jn qua unctus ē Et unxit quidem pater unctus ē vō filius ī spū
qui est unctio quēadmodū per psalmum aut sermo Spūs dei supra me ppter qđ
unxit me Signantis et ungentis patrem et unctum filium et unctionem q

ē spūs Et ipe dñs manifestū eis fecit qm ē passus Cum eē interrogasset
discipulos quem me homines dicunt esse filiū hois Petrus ñ respondisset
tu es xpūs filius dei Et ñ laudatus esset ab eo qm caro et sanguis nō re
uelauerat ei sed pater qui ē in celis manifestum fecit qm filius hois
hic ē xpūs filius dei viui Et infra Est em pessimus et nullorū dñs
amans humanū generis Hesterē itaq fecit et adhuc facit quotidiē
predixerimus hominē deo Si em homo non viuisset immunis homis nō
iuste victus immunis esset Ruisus aut nisi deus donasset salutem nō fue
mus habituri eam et nisi hō cognatus fuisset deo meo nō potuisset
patruelis fieri mortalitatis Oportuerat em mediatorē dei et ho
minū p suam ad utrosq domesticitatem in amicitiā et concordiā utrosq
reducere et facere vt deus assumeret hominem et homo heret deo Qua
em ratione filiorum adoptionē eius participes esse possemus nisi per
filiū eam que ē ad ipm receperimus ab eo rationem eius nisi verbum
eius cōmunicasset nobis carnem factum Quapter et p omnē venit e
tatem omnibus restituens eam que est ad deū cognationem Igitur qui dicit
eū putatiue manifestatū neq; innatum neq; vere hominem factū ad
huc sub reti sunt damnatione adhuc carnis portantes peccato nō deum
tra pm eos morte que regnauit ab adam usq; ad moysen etiā in eos q
non peccauerunt in similitudinē transgressionis ade Demens aut lex
que data ē p moysen et testificans de peccato qm peccatū ē regnū regi
nū quidem eius abstulit latronem et non regem eum detegens et homi
cidam eum ostendit Quezaut aut hominem qui habebat potū mortis
mortis ostendens eum Spiritalis em cum esset lex manifestauit tm nō
potū. nō aut intulit diabolus peccatū sed hoī oportebat em eum qui
superet occidere peccatū et mortis reum reddere hominē ad ipm fieri qd erat
ille ades hominem qui a pncio quidem in sexitutē tractus fuerat A morte
vō tenebatur ut potū ab homine interficeret et homo exiret a morte Qō
ad modū em p inobedientiā omnis hois qui primus de terra plasmatus
et multis peccatoribus facti sunt multi et amisimus vitam Ita oportuit p
obaudiam omnis hois qui primus ex virgine natus ē iustificari multos
et propere salutem Sic igitur verbū dei hō factū ē quēadmodū et nos
ses aut deus vera opera eius Si aut non factus caro pascebat quia
caro Non erat verum opus eius Qō aut pascebat hoc et erat deus
homis antiquum plasmatum in se recapitulans vt accideret quod per
catū euanuerat aut mortē et vanificaret hoiem et ip hoc vera opera

Quare magnanimis sint deo mobundientia hois.

Sicut em patienter sustinuit absorberi Jonam a cete nō ut ab
sorberetur et in totum periret sed ut euomito magis subiceretur
deo et plus glorificaret deum qui misserabilem ei salute donasset
et fremam primam faceret humilitatis Et infra Vt quereretur ad dñm
sicut colubres a morte asperitatis eo signo qd factū erat mera Jonā quēad
modū scriptura de hys dicit et reuersi sint unusquisq a via sua mala et i
nustria que erant in manibus eorū Ducentes quos sit sic permittebat deus et

auertat iram suam a nobis et non perdamur Sic et ab initio fuit pau
cus deus hominū absorbi magna terre qui fuit auctor prevaricationis nō
vt absorberis in totum periret sed presciens et prepotens admiscetur
salutis que facta est a verbo per signū Jone hijs qui eandem cū Jona de
deo suam habuerūt et confessi fuerint et dixerunt Deum dñm ego
sum et dñm deum celi ego colo qui fecit mare et aridam vt in spera
bile hō a deo ꝑ ꝓphetā salutem recuperet a mortuis et glorificet deū
et eam que ab Jona ꝓphā ē dicat vocem Clamauit ad dñm deū meū i
tribulatione mea et exaudiuit me de ventre inferni et semp permaneat
glorificans deum et sine intermissione gratias referens pro ea salute qui
consecutus est ab eo vt non gloriet in conspectu dei omnibus qui ingē
de deo contrarium sensum accipiat homo ꝓpriam nāliter arbitrans eaz
recta se esse nec recipiendam et non tenens veritatem nam superbia sup
uacuat quasi naturaliter similis esset deo Ingratus enī magis eum qui
ei fecerat participē et dilectorē quam habebat deus in homine offuscabat
et exacerbat sensum suū ad nō sentiendū qđ sit de deo digni cō precib ⁊
equalem se iudicans deo Per q̄ fiunt magnanimitas dei vt p oīa ꝓphetes
homo et morum agnitorē propiens de hinc venens ad resipiscentiam qui
ē amictus et expūito discens inde liberatus ē semp gratus existat
deo nunquā nec recuperabile consecutus ab eo ut plus diligere et eū Cui ei
plus dimittitur plus diligit Cognoscat aut semetipm qui mortalis et
infirmus ē intelligat aut enim et deū qui intantū immortalis et potes
vt et mortali immortalitatē et ꝑpetā eternitatē donet Intelligat aut
et reliquas virtutes dei omnes in semetipm ostensas per quas edoctus
sentiat de deo quantus est deus gliā cum hominib deus Operationis vō dei
et omnis sapientie eius et virtutis recepta a tū homo qualiter iudicij
in hijs qui negotiant probatur sit et deus in hominibus manifestatur

Rursus qui neq; hō
tantū erit qui saluabit nos neq; sine carne /sine carne enī an
geli predicant eū dicens Neq; seniores neq; angelus sed ipse dns
saluabit eos qui diliget eos et parcet eis ipe liberabit eos Et qui hic
ipe homo verus visibilis nisi poterit esse tū sit verbū salutare Iesus y
saias ait Ecce ihon nomen salutare nostrū oculi tui videbunt Et qui
no solum homo erat qui mortalibus ꝓ nobis ysaias ait Et cū incredu
e dns sibi iset mortuorū suorū qui dormiebant in terra sepulchrorū
et descendit ad eos euangelizare salutem que ē ab eo vt saluaret eos h
aut idem et annos ꝓpheta Ipse conteret eos et misericordiā nec dissol
uet ministerias meas et ponet in altitudinē meritis prēa mea Et cursu
lorū significatus aduenius eius aut dns ex ihon lauatus est et ex ihe
rusalem credit vocem suam Et qui ex ea parte que ē sion affectū
hereditatis huic venit filius dei qui est deus exquirat et bethleem
ubi natus ē dns in omē terrā imittet laudationē eius sic aut Abacuc
ꝓpheta deus ab affrico venit et sanctus de monte effrem Cooperuit ce
lum virtus eius et laudatione eius plena ē terra Ante faciē eius

pibit verbum et pgredientur in campis pedes eius manifeste signifitas
qm deus et qm in bethleem aduentus eius et ex monte effrem qui est
sdm hereditatis et qm homo pgrediet eum unquit in campis pedes
eius hoc aut signu properus homis deus igitur homo factus et ipse
deus salualit nos ipe dans uobis signum / Ostensio quia uirgo multo
antiquit ꝙ nō adolescentula quēadmodū quidam interpretantur c 24

NOn ego uera est quorundam interptatio qui ita audent inter
pretari scripturā Ecce adolescentula in utero habebit et pariet
filium Quēadmodū et theodotion interptatus est ephesius et
aquila ponticus utrq; iudei proselitiq; quos sectati ebionei ex Joseph uiu
generatum dicunt tantum dispositione dei dissoluentes quantū ad ipos
e Reuertenter yphetarū testimoniū quod operatus e deus yphetari est
quidem primum in babilone uolens populi transmigratio hor est ampl
iudei et persi acciperent principatum Interptati uo in greco ab ipis
Judeis multū ante tempora aduentus dni mei ut nulla questio relinq
tur faretem uerum nobis greccntes iudei hec ita sint interptati / quiqui
dem si cognouissent nos futuros et ipsos hyis testimoniis que sunt
ex scripturis nuqm dubitassent ipi tamen scripturas que et relique acc
manifestant partum uirginis et eos qui gliantur domū se esse Jacob et
populum israhel exheredatos ostendunt a gra dei // Quēadmodū
interptate sint scripture in grecā lingua et qm / c 25

DEus cum qm Romam possiderent regnū suum ad huc manen
tibus asiam possidentibus ptolomeus philadelphus filius cupiens eam bibliothe
cam que a se fabricata esset in alexandria omnis horum dignus obtu
lit cum scriptoribus petit ab Jherosolimis in greccum sermonem interptans hec
scripturas eorum illi uo obaudiebant tunc adhuc maxime eos quos ha
bebant pferre scripturas intellectosq; et utrumq; lingue lex sermones
mutarent ptolomeo factures hoc qd ipe uoluisset Ille aut experimenti eorum
sumere uolens et metuens ne forte conscientes eam ueritatem qm esset
in scripturis abstinerent p interptationem scripturas eos abiurare fecit Constitue
candem interpretari scripturam et hoc in omnibus libris ferri Comperit
ibus aut ipis in unum apud ptolomeum et reparantibus suas interptatores
deus glorificatus e et scripture uere diuine credite sunt omnibus eadem et
hyisdem nominibus recentibus ab initio usq; ad finem ut et presentes ge
tes cognoscerent qm per aspiratum dei et interptate sint scripture et
non esse inuerabile deum hoc in eis operatum qm in ea captiuitate ypti
que facta e a nabugodonosor corruptis scripturis et post lxx annos hu
deis destendentibus in regionem suam Post deinde temporibus artaxerxis
persarum regis inspiraut hesdre sacerdoti tribus leui yphetarum omnis re
uocauit memorate sermones et restituere populo eam legem que data e p moysen
Cum tanta igitur ueritate et gra dei interptate sint scripture ex quibus
sparsum et reformauit deus fidem suam qui m filium eius e et diuinaut
nobis simplices scripturas megipto nequa adoleuit et domus iacob

effugiens famem que fuit in ch auaan in qua et dns ñr septuaty est effugi
ens cum pscutione que erat in herode Et hec caus scripturaz interpta
prius quin dns ñr ostenderet facta sit et aliqñ xpiam ostenderetur mt
pretñ sit Natus ē em dns ñr octa primū et quadragesimū ānū augu
sti imperij multo ante vetustior fuit ptolomeus sub quo interptate sūt
scripture Vere impudentati et audaces ostendimur qui nūc aliter vo
lunt interpretationes facere quando ex ipis scripturis arguant a nobis
et in fidem aduentus fily dei contendantur firma est aut et nō ficta et
pla vera que sm nos ē fides manifestam ostensionem habens ex hijs
scripturis que interptate sunt illo modo quo prediximus et ecclie ānū
ciatio sine interpolatione Etem apli cum sint hijs omnibus vetustio
res consonant predicte interptationi et interptatio consonat aplor
traditioni Etem petrus et johannes et paulus et matheus et reliq
demtpti et horum sectatores ypheticā oia ita ānūciauerūt sicut ad mūd
sensum interptatio continet Omnis em et idem spūs dei qui in yphet
quid promanut quis et qualis esset aduentus dñi In semoribus at
interpratus est bene que bene prophetata fuerant Ipse et in aplis a
mmanit plenitudine tempor adoptionis venisse et proexmasse eius
eclor et in habitare inter homines credentes in eū qui ex virgine na
tus est emanuel ¶ Ostensio qm̄ virgo in utero gaudet et ñ addolescentula

Quemadmodū ipi testificantur qm̄ priusqm̄ convenisset Joseph
eū maria Manente igitur ea in virginitate inuenta ē in utero
habens de spū sancto Et cum dixit ei angelus Gabriel spūs sūs
adueniet in te et virtus altissimi obumbrabit te quapter qd nascetur
ex te sanctum vocabitur filius dei Et qm̄ angelus in somnis dixit
ad Joseph hoc aut factum ē vt adimpleretur quod dictū ē de ysaia pro
pheta Ecce virgo concipiet Semones aut sūt interpretati simt dixisse
ysaiam Et adiecit dns loqui ad achaz pete tibi signū a dño deo tuo
in profundū descendant in altitudine sursum Et dixit achaz Non
postulabo nec temptabo dñm et dixit Non pusillū vobis agonē pre
bere homibus Et quē admodum dns prestat agonem yp hoc dns ipse
donabit vobis signū Ecce virgo in utero concipiet et pariet filiū et
vocabitis nomen eius emanuel butirū et mel comedet priusqm̄ cog
nosat aut eligat mala commutabit bonū nec malū non consentiet nec
nō vt eligat diligenter igitur significauit spūs sanctus p eas dñm suū
generationē eius que ex virgine et substantia qm̄ deus emanuel em
nomen hoc significat et manifestat qm̄ homo in eo qd dicit buti
rū et mel manducabit et in eo qd infantem nō nouit eum Et priusqm̄
cognoscat bonū et malū hec em omnia sunt heres infantis Qui
aut non consenciet nequitie vt eligat bonū ypreū est hoc dei vt
no p hoc qd mundicat butirū et mel Unde solūmodo eū hominem
intelligē mus nec eius p nomen emanuel sine carne eū deū su
spicemur ¶ Ejs ē qd dictū ē ad ad dauid de fructu ventris tui
ponam in throno meo

Et in eo qđ dicat Audite domus dauid significans erat qm̃ quem promisit deus dauid de fructu ventris eius eternũ sustaturũ sc regem hic est qui ex uirgine que fuit de genere dauid generata est ip hor em̃ et de fructu uentris eius regem promisit qđ erat ipsum uiregmis pregnantis et non de fructu lumborũ eius ner de fructu remi eius quod ẽ proprii uiri generantis et mulieris ex uno conceptoz fãentis Circũscripsit igitur genitalia uiri in promissione scriptura sc̃a ne ner tõmaculatur qm̃ non ex uolumtate uiri erat qui nascebatur sta tuit aut et conformauit fructũ ventris et generatoz eius qui erat hi hesus ex uirgine ymmaculatet quẽadmodum elizabeth impleta spũ sto te stificata ẽ dicens ad mariam benedicta tu inter mulieres et benedictus fr̃s significante spũ sto audire uolentibus repromissionẽ quã repromisit deo de fructu uentris eius sustitare regem impletũ ẽ uirginis hor ẽ i ma ria partu Qui igitur transmutant id qđ apud ysaiam Ecce adolescẽtula in uentre tom̃piet et Joseph filiũ eĩ uolunt esse illud transmutent qđ ẽ repromissionẽ qđ apud dauid positum est ubi promisit illi deo de fr tu uentris sustitare eternũ xpi regẽ Si non intellexerunt retetu hor qz ausi fuissent demutare Qui aut dixerit ysaiam in profundũ doctrii uel in altitudinẽ sensu significantis fuit qm̃ qui ostendebat ipe erat et qui ostendebat / Jnde aut qm̃ dixerit ipe dns dabit signũ id quod erat in opinatũ generationis eius significabat qđ non factum esset aliter nisi de dns eius deus ipse dedisset signũ in domo dauid Quid eĩ magnũ aut qđ signũ fieret in eo qm̃ adolescentula conciperet ex uiro peperisset qđ euenit omnibus que parit mulieribus Sz qm̃ inopinata salus hoibz nisi perfecta fieri deo adiuuante inopinatus et partus uiregmis fiebat deo dante signũ hor sed nõ how operante illud // Quod est apud da mel ẽ lapis sine manibus abscisus ~~r. xxxix implent~~ deg tzaz r. 29

Propter hor et damel prudens eius aduentum lapidem sine manibus abscisum aduenisse in hunc mundũ hor ẽ eĩ qm̃ sine manibus significabat qđ non operantibus humanis manibus hor ẽ preorum illorum qui solent lapides rede in hunc modũ aduen eius erat hor ẽ non operante in eum Joseph sed sola uirtute inopante Dispositionẽ huic eĩ lapis a terrea et ex uirtute et arte constat dei ppter hor aut et ysaiam aut Sic dicit dns Ecce ego mitto in fundamẽta sion lapidem pretiosum electum premũ angularem honorificũ ut nõ ex uo luntate uiri sed ex uolumtate dei aduentũ eius qui fit homiem esse i telligamus / Quare uirga moysi serpens facta ẽ r. 30

Propter hor aut et moyses ostendens typũ quem et uirgam in terram ut ea materiata omnium egyptiorũ pharaonis q̃ ni sur gebat aduersus dei dispositionẽ arguerent et absorberet et ut ipi egyptii testificarentur qui digitus dei ẽ qui salutẽ operatur ipse et nõ Joseph filius Si eĩ Joseph filius esset quẽadmodũ poterat physp salomon aut plus qm̃ Jona habere aut plus esse dauid ni esset ex eadem seminatione generatus et proles eius ipsoz ut quid aut

et beatum dicebat petrum qđ cum cognosceret esse filiū dei vivi. Sup hec aut
nec Rex esse posset siquidem Joseph filius fuisset nec heres sm Jeremiaz

f 3v

¶ Si Joseph filius fuisset dub rex esse potuisset

IOseph enī Joachim et hieconie filius ostenditur qđ admodū et
matheus generacionē eius exponit hieronimus aut et qui ab eo oēs
abdicati sunt a regno Jeremia dicente Vivo ego dicit dns Si fuerit
fuerit hieconias filius Joachim rex Juda signaculū in manu mea dextera
mea inde abstrahā eū et tradam eū in manū querentiū animā eius in manū
Et iterū in honoratus e hieconias qđ admodū vas quod nō opus est sm
proiectus est in terram quia nō stabat terra audi sermonē dni scribe viri
hunc abdicatū hominē qui nō augebit de semine eius sedens sup thronū
dauid principabitur in juda Et iterum dicit aut super Joachim pre eius sp
hoc scribit dns super Joachim poēm eius regem Jude Non enī erit ex
eo sedens super thronū dauid et potestatē eius ampliū in semine
dauid et in gratie noctis et vespertinalibus super eum et super filios eius et
in terram super eos et sup inhabitantes in ea et super terram juda oia
mala que locutus sum super eos Cum ergo dicunt eū ex Joseph gene
ratum et in eo habere spē abdicatoē se fatuit a regno sub maledicto
et interpatione dicentes qui ergo hieronimus est et in semen eius sp
hoc enī dicta sunt her de hieronimo spū psciente ea que a malis doctō
ribus dicuntur ut distant qui ex semine eius hoc e ex Joseph nō est
natus sed sm repromissionē dei de ventre dauid sublimatus rex et eius
qui recapitulat animā in se // Ostensio qm p que pectus e hō a pa
radiso p her iterū mittat in paradisum

f 31

ET antequā plasmatoē in se recapitulatus est quia qđ admodū
per inobaudientiam omnis homis in mortē peccati habuit et
p peccatū obtinuit scr et p obaudientiaz omnis hoīs iustus in
ducta vitam secuti sunt hijs qui olim mortui erant hoibus Et qđ ad
modū protoplastus ille adam de rude terra et de adhuc virgine no
dū enī pluerat deus et homo non erat operatus terram habuit sibaz
et plasmatus est manu dei id est verbo dei omnia enī p ipm facta sunt
et sumpsit dns hominē a terra et plasmauit hominem ita recapitulans esse
adam ipm verbum exiens ex maria q adhuc erat virgo recte accipie
bat generacionē ad recapitulationis Si igitur primus adam habuit pat
hominē et ex semine viri natus est merito dicerent et sdm adam
ex Joseph esse generatū Si aut ille de terra quidem simplus e et
verbo dei plasmatus Oportebat id ipm verbum recapitulansz ad in
semetipm faciens eiusdem generationis habere similitudinē Quare igitur
non sibi sumpsit limū dns Si ex maria operatus e plasmatoz hoc
vt nō alia plasmatio fieret neq; alia esset plasmatio que saluaretur
sed eadem ipsa recapitularetur seruata similitudine // Aduersus eos

f 32 r

qui dicunt michil de maria sumpsisse dnm in gradione

ERant igitur qui dicunt eum michil ex virgine accepisse vt
abiciant carnis hereditatem abiciant aut et similitudinez

Si enī ille quidem de terra et manu et artificio dei plasmatoz et subiz habuit hic aut non manu et artificio dei iam non seruauit similitudiez hominis qui factus ē sm ymaginē ipius et similitudinē et monstrans artificiū indebitur nō hīs tra qđ ostendat sapiam suam Hor aut dr ē et putatiue apparuisse eī tanqm hoiem nī non ert hō et facti ei hoiem mchil assimentē de homie Si enī nō accepit ab hoc sibam carnis neqz homo factus est neqz filius hominis Et si hor factus ē qđ nob ertinuis non magnū fatebat qđ passus est et sustinauit Vlos aut qm coz pus sumpz de terra acceptū et aiam assumens a deo spīm Omiz quidqz constituitur hor utraqz factum ē verbū dei suū plasma insemetipz recapitulans et ip hor filiū hoiis se constituit et beatificat qm ipi hēditabit terram Aptus aut paulus in epla que est ad galathas manifeste ait Vbi est deus filium suū factum de muliere Et rursus in ea q est ad roma nos de filio aut mgnit eius qui factus est ex semine dauid sdm carnem qui pdestinatus est filius dei in uirtute spm spīm sanctificationis ex resurrectione mortuoz ihū xpi dni nri Ceterum supuacuū ē in manū de stensio eius quid enī in eam destendebat si mchil metuebat sumē ab ea aut si mchil assimpsisset ex materia numqm eas que a terra erant perpas set estas p quas id qđ a terra sumptū ē uteretur corpus ner iel diebus quēadmodū moyses et helyas Jeremias esuisset corpus eius sua quere estam Iz ner Johannes de stapulis eius de costa bens dixisset Jhūs aut fa tigatus mitimere sedebat ner dauid plamasset in eū et sitiez dolore bubu ulis meoz appositurus ner lacrimasset super lazarum ner sudasset globos sag uis ner dixisset tristis est anima mea ner prius latere exuisset sanguis et aqua ner enī omia signa sunt tazmis que a terra sumpta ē qua in se retra pitalatus est suū plasma saluans // Luare lucas a dño michaam geneal in adam retulit et quot sunt ab adam usq ad dñm generationes

c 33

Propter hor lucas genealogia que est a dñm nri generatione usq ad adam lxxij generationes habere ostendit finem coniugens initio et significans qm ipe est qui omnes gentes exemde ab adam dispersas et uni uersas lingnas et generatioz hoim tum ipo adam in semetipo recapitulans Quod a paulo typus futuri dictus est ipe adam qm futuram tota filiū di humani generis dispositionē in semetipm fabricator omniū uerbū psonē erat pdestinante deo primū aulem hoiez uolebat ut ab spiritali saluaret Cum enī preexisteret saluans oportebat et qđ saluaretur fieri ut nō uanum sit saluans Consequent aut ex materia uirgo obaudiens muenitur dicens Fiat anualla tua dne fiat mihi sdm tuū Eua uo in obaudiens no obaudiuit enī adhuc tum esset uirgo quēadmodū illa uirū quidem habens adam uirgo tamen adhuc existens erant enī utraqz nudi in paradiso et non confundebantur qm paulo aū facti non intellectū habebant sz luxz generationis Oportebat enī primo ullas adolescere de hinc sic mul tiplicari ut obaudiens facta et sibi et uniuso generi humano ca sua est mortis dr et maria hīs pdestinatis mihi tu uirgo obaudies et sibi et uniuso generi humano ca sua ē salutis Et ip hor lex ea que despon

sata erat vino licet nuptio sit adhuc vxorem eius qui desponsauerat vocat ta
que et maria in eua vetustatem significans quia nō aliter qđ coniugatū
est soluētur nisi ipē compagines alligationum reflectantur retrorsus vt pō
coniugationes soluantur p stdas/ stē rursus liberent primas Et cuent
prima quidem compagine a stda coniugatione solui stdam vō cōiugatione
p̄mā in solutione habere locum Et sp hoc duō dicebat primos quidē no
uissimos futuros et nouissimos primos Et ipsi h̄ idem significabat di
cens pro patribus tuis nati sunt tibi filij permogentus eā dnōz na
tus dūs et in suū sui recipiens prius nos per regenerauit eos in tuta
dei Ipē initiū viuentiū factus ē qui adam in initiū morientiū facta est
Propter hoc et lucas initiū generationis inchoans in adam retulit significās
qui non illi hunt sed hi illos in euāgeliū vere regenerauit Sic aut et
eue in obaudientia nodus solutionis accepit per obaudientiaz marie Et
cui alligauit virgo eua p incredulitatē hoc virgo maria soluit p fidem
Illuc ergo fuit dnus ad preditam ouem venientem et tante dispositionis
recapitulationem facientem et sui plasma requirentem illuc ipse hominē sal
uare qui factus fuerat sm ymaginem et stitudinē eius hoc ē adam adi
plentem tempora eius tandem pnationis que facta fuerat p in obaudientia
que posuit pater in sua potestate qui et omnis dispositio salutis que circa ho
minē fuit sm placitum fiebat preis vt nō vanū/ deus neq; in sterna
retur aes eius Si enī qui factus fuerat a deo hō ut viueret hic admittes
vitam lesus a serpente qui deprauauerat iam non reuerteretur ad vitam
sed in totum preiectus esset morti victus esset deus et superasset serpentis
nequitia voluntatem dz qui deus misericors et magna misis est magna
mine quidem se exhibuit ad correctionem hominis et probationem omnz que
ad medium prediximus/ p stdam aut hominē alligauit sortem et dei puni
eius usi et euanuerunt morte vniuersaliter eū hominem qui facti sunt mortaliter
p̄ua eā possessionis eius pas adam factus ē que et tenebat sub sua pote
state hoc ē per inobaudientiam inique miserens ei et p correctionem immortali
tatis mortificationem futurum in eū Etenim promittens futuros eos tanq; deos
qđ ei non ē eis possibile mortem facere in eos Dulce et iuste a deo tem
peratus qui hominem diuexerat soluit ē gdemnationis vniuersis qui tem
peratus ductus fuerat homo; Ostensio qui adam prior saluatur a dno

Hic ē aut adam si oportet verū dicere primus ille homo de
que scriptura aut dixisse dnus faciamus hominem ad ymaginē t
similitudinē nostrā nos aut anus ex ipo Ipsa quoq; ipius h̄edi
ta appellationis Cū aut saluetur hō Oportet saluari eū qui p̄mo
ē formatus homo qui nimis vere nubile ē illuc quidem qui vehemēter
abiit inimico lesus ē et prior raptiuitatem passus est dicere non erepti ab
eo qui inierit inimicū Exceptos vō filios eius quos in eadem raptiuitate
generauit/ nec victa quidē ad hoc parebat inimicus ipis veterubz spo
lijs manentibus apud eum quēadmodū si hostes expugnauerit quispiā
et victos duxerint captiuos et multo hē in seruitute possederint eos
uta ut generet apud eos et alumnos deleus prolijs qui sexu facti

sint eosdem hostes expugnet nō tamen iuste faciet si filios quidem eor⁹ qui captiui diuti sint liberet & potestate eor⁹ qui in seruitutē de duxerant preb⁹ eorum ipos vō qui captiuitatem sustinuerūt subiectos veli quati inimicis ip̄i quos et ultionē fecit conseruitus libertatem filijs ex ea pa tere imdicationē sed non relictus ipis patribus qui ipam captiuitatē sustinuerūt Neq; em̄ mistimus ē deus neq; iniustus qui opitulatus est hoi et in suam libertatem restituant eum // Quare de paradiso a

Dam prohibent deus c 34

Propt' hoc et i initio transgressionis adā sit emundauit serpentem nō ipm̄ maledixit adam sed terram in operibus eius Quia admodū ex vestimentis aut q̄m quidem transiluit deus maledictū in terā vt non pseueraret in homine Condēpnatorū aut transgressionis accepit hō tedia et terrenū laborem et manducare panem in sudore multus sui et comedi in terrā ex qua assumptus ē Iste et mulier tedia et labores et gemitus et tristicias partus et seruitutē id est vt seruiret viro suo Vt neq; maledicti a deo in totum parent neq; sine intercapedine pseuerantes dei con tempnent Omis aut maledictō deiecit in serpentem qui seduxerat eos Et dixit in put deus serpenti Quia sensit hoc maledictū hi ab oibus pecoribus et ab omnibus bestijs terre hoc idem aut et dns in euangelio hijs qui a si nistris mundi aut Abite maledicti in ignē eternū qui ꝑparatus est di abolo et angelis eius significans Quia nō hoi primo pulsu ꝑparatus est e ternus ignis sed ei qui seduxit et offendere fecit homines in qua qui principes apostatas ē principi abstractionis et hijs angelis qui a potestate facti sunt qui eo quem quidem iuste prepetrem etiam hij qui simulitudi qui sine pena et sine egressu in malicie pseuerat operibus // De Cain q̄ fecit sibi caedi 36

Venit ad medii cain cū accepisset a deo consiliū ut quereret in eo q̄ nō recte diuisisset eam que exigua secum erat contentus sed nō zelo et malicia suspectus ē posse diuitijs eius nō solū nō adquirere sed adiecit potiꝰ sup̄ potiꝰ manifestans suam suā p operatorē suaz Quē em̄ cogitauit hoc et operatus ē diuitijs Et interfecit eū subripiente deo iustū in iusto ut ille quidem peccatis passus ē iustis ostendat hic vō exhijs q̄ cōmisit detegeratur iniustus et ne sit quidem mitigatus est nec quicunq; super facti malū Sz interrogatus vbi esset frater eius respondit Nūq; custos fratris mei sum ego / extendens et multiplicans p remissionez Etenim ma lū ē occidere fratrem Multo pius sit audantes et nescientē cūdere qui a sternit deo quasi possit fraudare eū qui hoc et ipe maledictorū portauit qui ad se pertrahit hilit nō recedentē dei neq; effusis in peccatis peccatibus

Quare solus fuit tentatus est Adam 38

Ostea adam aut mihil tale factum ē sed omia mansuetudinē ab alto eum seductus sub occasione immortalitatis statim timore correptus et abstondit nec quā posset deū effugere sed confusius qui transgressionis p cepti eius indignus est venire in conspectū et colloquiū dei Timor aut dei minui intelligere intellectu vō transgressionis sint penitentia penitēt bigaut largitus benignitatē sua deus Etenim p supernatorium in fro ostendit

suã penitentiã soluis sinibi eis semetipm cõtingens existentibo et aliis
soluis multis que minus nepris eius vexare potuissent Condigniũ timie
mobaudienne animũ sert contevetis timore dei et retundens penitãe
tarens impetum qm̃ mdole et puerile admiscat et mcogitatiõe pero
ueni iuenecat seeni̇ continuens sibi et uxori sue ciuiidedit timens dei
et aduentũ eius expectans velud tale quid sugmsirans qm̃ mgnut eam
quã habui a spũ sanctitatis stolam amsi p mobaudiencã et mic cogno
sco q sim dignus tali tegumento qd delectatoz quide millã prestat moz
det mit et pungit corpus 7 hoc

Optato vñ spiritu triumpho militie salutaris / Strenuissimus ille pugil
qui strequilimo sedens fortiore primo adam stit in paradiso constituto deli
arium mquit militiam esse vitam hoim̃ super terram degentis / quod gr
illius qui elegit p medium volare telum in ardius macies sibiq; cunctis midi
ut aquila ponentis sui / etiam angelorum inde contemplatiuis / nerdi vtiq;
ja permilicia vita eius censenda erit / quo militat adtius fortiores sustinens
ictus / velut gigantis magis ubi nimiosiore fortioreq; hostiu exercitus gtinuo
residet / Quod veniens saluator nre probauit experimento cui post baptis
mu ductus est a spu in desertu vt temptaretur a dyabolo / eratq; cu bestijs / exe
plo ang pluremi stor eadem armati cogitatione quorum ille passus est vt in
carne patentur egentes angustiati in montibus in spelimis et in cauer
nis terre visibiles etia malignor spiritu sustinuerut psecutiones / dum
scriptura consolante illos tum aut q eis dignus non erat w mundus / qñdo
supatus carne et sanguine colluctare elegerut aduersus potestates
tenebrarii harum contra spiritalia nequitie in celestibus / Quoru agmine
tes propositum militantes sub eo qui rex est super omnes filios superbie
eumq; imitantes fierent ac delectantur dum vident hominem breui tpore
viuentem multisq; repletum misertijs et minim in eodem manentem
statu cum eisdem singulare inire velle certamen / qui iam exierut a spe
rece malis assueti creati in plenitudine strenue · et recte statu eodem sp
manentes quia ut homem deuant cade spu nequitie continuo psecutantes
Propter qd superiores arbitrantes se loco armisq; impenetrabilibus fore mu
nitos huiusmodi hominem sic solitarie cum eis pugnare volentem despicuit / am
plius multo qm dauid adolescentem despexit superbus ille philistens com
matus dare carnes suas volatilibus celi et bestijs terre / Sz du gigantem
uct lapide uno in fronte percussus in terram cecidit gladio ainputa
to capite eius / Recte serenus dei contingit quo et si non in motu primo
sed in aliquo intermedio / positus illius ut cadat gigantis quantus primus
accedens numerauit a corde expellit / educto de petra cordis sui exemplo aut
xpi dextera / petre utiq; petre super qua fundata xpiana mens / pauescit
im me pluuie descensum impetu fluminum aut inuentes nexientes uentos
At qm natura condito de huiusmodi nequissimi hostis est videre modo seu
arboreis seminibus vt abscisso capite uno ramisq; innascant capita bij / totq;
rami repullulent / remedium sane est q illi combusto pereat veneno
et radix e terra prestruatur / quod sit cu serenus dei illo inflamatu igne
quem xpus mittere in terra venit illi aut scriptime deus deo tuo inhelus
et illi soli seruies / Et cum a corde suo expellit omem elationis spiritu
quidem radix quia initium omis peccati superbia est / Quod veniens
deo auxiliante psecit cu dicere potuerit non me iudicauit aliquid scire nisi
ihm xpm et hunc crucifixum / Tale quippe mi sed amantissime stabili
mentu ac tanto gubernaculi istud breui est vt xpus ipe intendentem
in eu defendat ne impetret / terre multa / vagari nipente metu eius
et destruere volente spu nequa eas quas aliqui vidit plateas et uicos
quo illi contingente nisi e vt spus ecce palma trebet / solunty q sit mi
sereare cibus suus hostibus quos magis qm aspiciens in xpm suu cecidit

hospicio ſitq; illi ut admodū ſollicitus ſit dicens quid mādūcabo quid bibā aut quo opiar que omā gentes inquirunt ſitq; etiam illi conſequētez ut rez ra mūdanaz ro reporeis ſuſtentandaz plus debito ſumeretur/ anudaq; mente que ad modum pro illuc habendis ſollicito cogitauit/ Item qđ magno nī labore ac quezitez tenacius poſſidetur/ qđ utiq; minime eueniet ſi tacitū cogitatum ſuū i dño ſperes nam q; hominis infirmitatem vt non poſſint deo pfecte intendē ac ſibi intendenti omnia miſe ſuſtinenti policiorus ē q; quezenti premiū dei regnū et iuſticiam eius/ omnia hec illi adiicientur ¶ Quo ſane verbo ſaluator omez curioſam depellit ſollicitudinez/ ſecuritate peſſima ne dum q; iſta illi dabimur ſed ſuppadabimur quia adiicietur/ Ipe namq; dicit Ego veni vt vi tam habeant et habundancius habeant ¶ Qđ etiā de corporeis vita impleti legimus inquiū pluremis inhabitantibus heremuz/ octogenis qui minimis et plusquā centenis obeuntibus multis/ quid namq; de cibo ſollicati ee debeq/ quando etiam diuiſſime cogitantes aduerte ad ſtaturam ne poſſumus nihil omnz/ quando celeſtis prouidencia paſcit coruos/ et quando lilia agri veſtit vt ne ſalomon in oi gloria ſua veſtitus fuerit ſicut vnū ex iſtis/ Nos vo illis plurib ſumus ppter quos nec dum terrena ſed et celeſtia creauit deus ac ioyſe teſtante q; celum ſolem et lunam et omnia aſtra celi creauit deus in miſterium inuitis gentibus/ Fecit eiā deus hominem vt preſit piſci bus maris volatilibus celi et beſtijs terre vtiq; vno concludat verbo vniuſeq; creature/ Et qui ē conſtituit ſuper opa manuū ſuaz paratus omnia deus fame pire ¶ Jd vo vnū loco iſto dicendum ſe offert Cum ee dñium omnis preſidentia omnibusq; ptās ado ſit/ quo illi magis ppinquat homo ptātis preſidentie quaq; eius plenius fieri participem/ Jdeoq; habūdanciq; omnia illi ſuppetere aut deſcruire/ quo vtiq; habens et quibus tegatur di uina redditur gra operante contentus/

¶ Juhat aut diſpoſitione dicam veraci habitu perfecto/ dei ſeruū ſibi ipſi firme conſtantem et pmanente dicere confido vocandū non fore neminē ſpiritu/ Et ſiquis ortus ē q; radicitus euelletur/ ſpū vo canonis vel id impoſſibile arbitror cum ro moueri qui eiā ſi id affirmaret ei reddere nollem oſtq; quo diceret ſe intelligere ter mioz ſignificationē/ Et tunc ipe tale quid in ſuo veraci dño dicere obſtupeſceret/ ¶ Nempe tam cor odiū eſt/ Odiū aut ſtudioſa voluntas nocendi proximo aut offendē di deum/ Sed quis ille exprimamus eſt ſi vnū ſuū nominē aſpiciat qui fatea[2] ſe hereſe voluntati huius ſit tantimo ſtudeat offendere deū/ quādmodū deſiderans ſe vltiſci de hoſte ſtudioſe cogitat vt illi noceat/ terribile nā q; humane mentis ē cogitare q; deū habeat in hoſtem quāto magis vel le de ipſo vindictā ſumere aſſumē ¶ Quod tamē q; minus pauca obſtricta tum cor habentes deo faciunt/ Jn quādo modū dei ſeruum libito no obſequentes a cultu reſſant diuino alios q; ceſſare facit ¶ Qđ ut Judei in bethulia/ conſtituti non facerent ſe ipos aſſiriis teadere volentes niſi intra quīq; dies auxiliū veniret a deo/ ſtā illa mulier Judith deo ſtaba[2] dicens/ Et nos ergo non vltiſcamur nos pro hijs que patimur/ ſed re putantes potius meis h' ipſa ſupplicia minora eſſe flagella dñi quaſi ſeruū qui corripimur ad emendationē et no ad perditionē meam cue

misse credamus// ¶ Sic ergo qꝫ neminde spūs quasi vmi habens vanceus
in deum uel odij mansuetus in eo diuinus sit/ adhuc etiā qꝫ primo mniastratus
motu qui seruus dei rapit esse minime debet timere/ sed nor maligni spūs at
essi primo id fugere audeat/ formidans omī conatu se foꝛe abstinendi et ad
a foꝛibus domus/ ¶ Respectu vō proximi qm̄ ipse pro ipm̄ actidit degentiby
vita mūdi qui dubius neqꝫ noꝛtibus sompnū quietū non capiunt donec de
inimico se vindicantur aut breeb suas quatus id compleat p̄sent aut nr
illis nira ē de spūali noīmto illoꝝ ut pro ipis non oꝛent vel eoꝝd
cupiant bītudinem sed temporale assoꝛeant noīmtiz inferre// Nor utiqꝫ
vt ipse ipm̄ faciat minime possibile ē heremi mvolenti in eoꝝ pseueranti/
qꝫ vō per alios id fieri procurat ecubesit quidem aliud sui desup intimae
stens quo manifestant eo ipo foꝛe ab oībus contemptibiliz et confusa
dum ut sepulchꝝ dealbatiz quod a foꝛis quidem appaꝛet speciosū intus
plenus vdrectue esse ypocrisi et iniquitate/ Et hoī quantū ad homines nō
eo minime conuersantes// ¶ Quo vō adeos per querū manus vnit tangꝫ
odio habens proximiz cum agnosceret se desertum a deo vtiqꝫ timeret se ab
illo deseri aduersus quos odiū haberat/ siue caritatem/ qꝫ erga p̄ximitate
abstinet a signis caritatis a resalutatione desistens. vel testem vultū eius
demq; ostendens// ¶ Id tamen timere debet precipue Ne pro huiꝰ abstine
at ratione sit rem̄ non eruditat sed liberioꝝ habenas laxat/ dum qꝫ ab a
lijs non iudetur Et in se prasi Et odio se aduersus proximū cogitate effi
audax magis in dies// ¶ Qz si mundia plenus ab hominibus videri remut
quid se aspectu diuino putabit// Nor eiī precipui est offinj heremitaz qui
ab hominibus non videntur ut semp̄e cogitent se vultui a statu diuino a lu
ce prima in vesperum/ noctibus vō pmaxime in oꝛōne pugiles qui ad mo
dum de xpō lucas ait cum in deserto erat qd erat pernoctans in oꝛōne dei
Vt qꝫ tasi aliquo preiudicium adium pene foꝛe heremi mvolentiby ser
fectue minime arbitrandi est// ¶ Sed est alius subtilis quida spūs neatu
die diuina sceptrica hijs annotatiuis verbis/ spūs vnei sustentat in bene
litatem suam spm̄ vō ad neastendi fanem quis poterit sustinere/ Et cui
rite questionem respondens quis sustinere posset ante p̄misit eī ait qꝫ spūs
vnei sustentat imbecillitatē suam/ Itaqꝫ homo et est vie et hī imbecillita
tem/ imbecillius namq; ut minus fragilis ē spūs ad neastendi faciliꝰ ppter
qd non utiqꝫ femineus sed virilis spūs sustentate pot sua imbecillitatē/ que
ad modum vne sustentat imbecillitatē vxoꝛis// Ne vō a ppōsito longius ab
stredat p̄ mō non intendituz ad horum tremoꝛe expositionē/ Vt hoī con
fungat qui ad modū primo hoī in temptatione/ vt serpens hoī ē sensualis
tas fugeꝛat/ mulier aut hoī ē ignis ꝛem poꝛcio ꝛōnis acceptor/ Et vne
hī ē signare rationis poꝛcio ne illā contexisset assentiat petrato quasi ra
tionibus diuinitus illius/ Eo qꝫ abiecit a se clipeū fidei sibi sm̄ deū co
petentiū rationiz satis sit intellexisse spūm vnei esse ea que dei aut
que sm̄ deū sunt cogitante illisqꝫ frem̄t in herente/ femineū aut spūm
que mūdi ¶ Quo circa ni iste inmittatur mobili fundamento hijs q mūdi
sunt que certe minus sunt mobilia qua mūdꝫ transit et concupiscentia
eius/ ille vō deo mittitur apud quē non ē trāsmutatio nec vicissitudis

obumbratio sed mirabilis manens dat cuncta moueri/ Ipsa ea tanquam fortis et validus nomen possidet viri alius vo femine quia fragile mobile
Est namq; illius studiu quicadmodu deo/ alterius aut quo placeat mundo/ Quo fit ut cum uicta doctrina apli/ m se ipo dimissus
sit/ sua ipoream sustentare nequeat nobilitatem/ sicut aremdmeo vo
tens baculo cu si quispiam mimeus fuit seatus pforabit manu eius
Hic etenim spus ad reasciendum fatus ad modu e paralitica membra
m se ipa continuo ptremulantis/ sed etiam cu illo quis opus habet vt p
ipum naturae cotinuentes exerceat operatione/ quo habiat ad ambulan
dum vel ad scribendu manu seu ad aliud opus/ Sunt autem mor
bus ig curetur/ non satis est emplastra vnguenta hijs apponere
membris sed morbi radicem oportet primu curare Sic ecclesia agen
dum e de paradisi spus ad reasciendum fatus/ Quadraphariam
cuius sit radicem aduertere quod potest/ Etenim uel e naturalis repletio
quo se habet in melancolicis et roleentis/ Vel indispositio ad tempus
stomachi quo in famelicis sitibundis opitulatisquoq; melancolicisq;
obus refectis/ subhoc at sed membro mclauditur aliquando spuale attendens
qu quis afflictus e dolore magno/ sed omnia hec sti grauius huius di
cturna non sunt post paululu pterita/ hoib/ Vnde reputata radi
ce conquieuit qui durante illa hominem vexabat spus ipe ad reasciendu
fatus/ Atq; e gradu tertio diuinus pmanens talis spus radix
quo se habet solitudo obscurus tacitus angusti domus aut offensio rom
mina ex destinato ad mpanentia pcurans/ Que recte omia singulu
q; eorum mime in homine dominatur q; voluntarie quis patitur/ qui sumo
m patiendo gaudet quicadmodu paulus inquit se alios q; xpi dispulos
no solum in spe gloriae filioru dei gloriari sed q; gloriam in tribulationib;
scientes q; tribulatio patientiam operatur/ Cuius aiata exemplo agatha
bta gloriant' ibat ad martyrem Et quia ad eplas imitata agone sum do
mino precibus comendabat/ Stupescentibus demq; gentilibus quibus
sancti martires dei ni acerbissima patentur tormenta/ nullo tamen
verbo mer ad reatudinem prouocarentur/ Alij respondere q; nos deo time
m ordine loquentes silentiu obseruarent/ alij q; nuquam tam bene cpulati
essent optabantq; cogantes ghenu spus maneret in corpore vt pmitte
rentur ipis assiri diuersis tormentis/ Quia ge hemi mollatis vo
luntatibus quis elegit a diuinissimo tempore desiderabilis/ Vel ad
qui ad mpanentia prouocet profecto spus ad reasciendu fatus radicem
nu habet manentem/ Excepto domus et habitationis continuo pmu
nente aliquo uicio/ Diquidem multis ex causis aliquis diuitur esse dom
inus tenere alios sine/ Quicadmodi de leprosa domo scripta loquitur scriptu
ra si premiu mundata fuit a nemine habitari debere/ de hoc aut ad mundi
deo alio forta esse loco diuendi/ se offerat tempus/ Ex dictis contingit
merito vt in ciuitate toletana comitibus credimus predicatore hac voce
loci mutaret fundatus mis intra ciuitate qui primo ad aquilone
manebat/ ciuitate ipa medio foreme ano primo illud obtinente/ q;
legit intelligat diuendi ratione/ at continuo ipse sed

qui ad bene

mon

Tunc eadyx quarta spūs ad reastendū fanlis inquirenda erit/ Illa vtiq; philosophico documento testimonia videtur esse vel doloz/ dorente aristotile q; rea est ripido deponendi doloris/ Dicto huiꝰ maiori, qua diuina mul tiplicitez fundata auctoritate dixit namq; deus penitet me fecisse ho minē et delebo hominem quem creaui a facie terre/ Moyses quoq; aut ad deum quesiuit obsecro fiducie tuus et vita tua/ Beneuis huiꝰ electionis dūs scripturis plenis/ humano loquēte deo more quasi doleat deus de per catis hoīm ideoq; reasciuire in eos/ Siquidē nō gaudio corporis affluentis et letitia mentis sed reasa ē dolentiuz tristiū indignantiū vt tamq̄m de iniuste actis vel mordmate/ordmata uel mordmata reputātiū pro more suo/ vt si liceat ppriis ex pluralitate prolibito suo vt q̄ deus non complanet aut non libet minus ordmatis reputent/ ppteaq; tristentur et doleant/ proq; re medio huiꝰ deponendē tristicie aut doloris/ duobus hijs miserē suo nichil con tinuo manentibus ut illa deponant velut plagā metē aperientes/ spūs eoꝝ est ad reastendū fanlis/ Cuius tamē liberalitatis eo ipso non sticatur Siquidem intelligentes matiem vtriusq; spūs et voluntatis et ad reasrendū fanlis/ manifeste agnoscunt q; ille minime vtitur spū vnde sua sustentare potentis liberalitatem/ Etenī si premiū fuerit cogitasset q; do lor tristicie de illa non ē stdm deum/ habita tegimine ista/ illi se non foemans abiecisset a se tristiā ipam et dolorem/ ipsa stimulante tristante quieuisset profecto spūs eius qui manente illa erat ad reastendū fanlis/ At illa deprimente obstricante quoq; meatem Et ppterea minime an hūm deum uel non sit discernē valentem tantopē homo exercitiz vt reasca ead aduersus homines/ quibus potius uelut mysteriis tempanedū esset/ Sed vō signū manifestū est tentatis vt reasticie eadē in creaturis neco nules millatenus penetrare valentes/ Sz et hijs duobus nō contrarijs altiora ut q; astendit gradu uel ppriis inferiora plabitur/ quia eadē rea sticie tendere se ipsum/ Nam quidem rea per zelum vt a pctō abstineat in sticiem sed per vitiū/ Illa equidem rea sine tristicia que primaz ad salu tem stabilem opatur obedientē affabilis mansueta humilis ac patiens qua ex dei caritate destendens/ alia vō asperitia impatiens dira rea eadē re plena plena et mercore infectuosa quēadmodum radix eius de qua vt nobis innotescant inquirite/ Sed aut abhominabile magis qua ri huiꝰ spūs ad reastendum fanlis astendat semper q; et deorsum semper ac magis pendat Vel dum inserpim sed reasticie in deum velut nō sibi auxiliante primo et ob sequentem ad nichilum cui firmissime credat sicut bonū summe iustū summe sa pientem/ sed spū obtenebrante tristicie aut dolor eius aliaq; hijs detenere iudi cii sui ppriū illius iudicio preferet/ minime time consideratis q; iudicia eius abyssus multa/ quia incomprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius/ Pro qua allegans iustificatione haud mireris si malos ar dentiū reasticie qui erga reasticie inferiores/ vel iudicii sui ppriū omnia q; in omnibus fuit mensura constituat Etenī sicut ei non placuit que sua fuit erant sunt in conspectu ita si omnia prosperet iudicaret de omnibus/ plu reis apprehensibus siue luminibus nigredine uel ppria loquendo sue tenebra tem tatis qui infinitum sapientie dum splendoreꝰ/ Vnde quia iudicii sui pferet iudicio dei huius mito iniquitatis meditet in spūm odij dei tangin

Sz et de hoc ē spenalissim te
stimonia testimonia a xpo dicta
gelista narratiū de xpo/ dicta
nudaq; de obstinatis ad exitū
dendā eis si sabbato curaret
q; transisset eos ad rea xp
contestatus sup rente corda
eoꝝ/ Siquidem

suo voto atq; iudicio aduersantur// Inuadit consequi in spm hostilitatis
se vlcisci aut vindicare cupiens Inuadit preterea in spm blasphemie opa dei
qm sibi apparent absq; ordine maligno spretui attribuens quo ad modu
pharisei xpo imponebant eiectione demoniu Quod aut teterrimu est quic
quid in spm apostasie fidem premia necessitam faciens vel in eadem vana
lans factus ppterea similis fluctui maris qui a uento monetur et agitat
Succedunt preterea hys quatuor alij treb spus / premu nequiores ad pmo no
expliandi sed ultimus e desperationis vt scriptum est qui se suspendit
non sippetatus sibi laqueum minat Et hoc rem magnopere labora
dum e vt nobis appareat profundissima namq; huius morbi radix esse de
beret in tam densissimas tenebras horem supere que signati e lumen dei
ni multus ptrahentis / Cumq; dicti fuit radice eius fore tristitia acu
rere adhuc paculo penetralia cordis inuestiganda erunt / Vt lata profudeq;
noctuis dissipata fouea / ppositue appareat / q et radius ipius e radix alia
illa profecto reperta clarissime proiet patens spm ad respirandu facile
q ut ulla oio exetra pro curatue note erit si morbus hic tam periculosus sa
nandus assumitur Que vo meditata sit utilis ad curanda ppmpta
morbi huius radicem qua illa est dolor siue tristitia continuo aduerb
et exsiccans vsterea cordis / Teste etenim salomone vt animus gaudens
etatem floridam facit Sic spus tristis exsiccat ossa / Dolor aut siue tristi
tia dissensus e ab hys rebus que nobis nolentibus accidunt Vt illa
clare perpiamus que sint illa que nolumus exeo q ni illa accidit tristi
tia siue dolemus manentiq; dolore seu tristitia aut qua in nobis ipis
non contenti sumus et quieti ad respirandu facile sumus Vtiq; primu
e pscrutari que sint illa que volumus Pro cuius notitia tota animi inten
tione aduertenda sunt septem documenta fundamentalia / pspicue / manifesta
tia omnes late brat atq; secreta secretoruz hoiam cordis seu cuiuslibet rationa
turate Primu aut e q duo actus sint positi in voluntate velle et nol
le siue amare et odire / Nec pro mo quia ppositio impertinens de termo
diatur qui voluntate exprimitur / medius certe inter illos duos ratione
animus primeuine competit rationali substantie libertas arbitrij Inspicie
dum vo est inter illos duos hanc esse differentiam q bonus certe est al
tius fundamentum primu quippe e velle et consequi bene / Etenim qs
idea no vult oditq; misericordie et ignorantia qua vult e sanus et
sapiens / Auarus etia ido non vult epulari splendide qua vult pecuniq;
conseruare / Et superbus non vult obedire qua vult diuitiari excellere
precellere Voluntas namq; a volendo nomen accepit no vo a suo oppos
to quod tamen ei competit eadem sistente potentia duorum contrariorum
quod etia sit velle et amare siue nolle et odire quod etia si multis no
tum sit aut putant se nosse ut sequentia cupiuntur fomenta oportet
Amare utiq; est optare bonum non optantis sed ultimus cui optatur gra
tia Quo circa odire e malum optare in notitia cuius qui odit Est
etiam ut fomento rabatur ex sinu Augni odium studiosa voluntas nocendi q
etiam aliquis dicat se amare alium et non optare sibi aliquod bonum / nec
etia si existimet se simplicitatis id dicere vellet / sed nulq; dubium in cor
de suo quin sentiat ho aperta eos quos spaliter diligit aut odit q hijs

malum illis vō optat aliquod bonū/ alys vō m quos nō tendit eius affectus nec bonū aut malum// ¶ Dominibi hdm ē q omissō nūc membro de ratione odij quod recte per se quid sit omnibus patet ¶ De amore ipō est intelligendum q duplex ē amicicie videlicet et concupiscentie/ amicicie quo res amatur in se tangm digna sit per se amore subē rationalis/ Concupiscentie vō quo non in se aut ppter se sed amatur ppter aliud ¶ Amore sane primo diuiduntur substancie rōnales deus angelus et homo/ qualibet substancia rationalis existēs ex sue condicione nature amari digna sistente vt salua manente eorū substancia optetur eis bonū quod sunt apti recipere si non hnt illud/ vel si illud iam habent placet greatimq ē q mens permaneat semp/ sustipiatq; incrementum se adhuc illius sint capaces ¶ Amor vō concupiē alterius recte ē condicionis quia cum sit ppter aliud vtiq non res diligitur ppter se hꝰ est vt optetur ei bonū salua manente subā eius sed diligitur mūptum alteri est conferens/ Ideo q ut illud ppter quod amatur bene valeat optat quis de strenuitate illius/ quo recte modo diligimus vinū panē ouēs pisces fructus aliaq; terrestria creata in obsequiū hominis siue rōnalis substancie Siquidem panis in cibo et vinū in potu aliaq; deputata ad hoīs obsequiū nō illius vtilitatē amittūt ēe sua.//

¶ Tertio dicimtur ē q duo amores isti ordinē nāe habent inter se vt alter primus alter vō 2us sit// Et ordo hic etiam est dignitatis respectu obiecti qui amor ex amicicie diligitur dūtaxat rōnalis subē alio vō creatura ratione// Est item ordo permanentie/ presertim respectu sui ipius amantis/ Si namq; sit facta est humana mens vt se nō nunqm meminerit se nō nunqm intelligat se nō nunqm diligat. Ita q; ut in ea velut continue actu siue habitu permanet amor sui. vtiq; id ipm ppter quod magis in angelo contingit ¶ Amor vō concupiē nō talis est condicionis vt permanat continuo valeatq; ab hoc mō ¶ Est ordo preterea temporis inter hos amores duos vt qui amicicie velut diligēdi precedat sequatur vō alter ut pdiximus ¶ Et qui inter ipos ē ordo nature adeo in flexibili atq; firmissimo limitatus stabilitus vt nunqm primus secundus nec secundus valeat esse primus ¶ et hoc quidem respectu amantis subiecti a quo procedunt nō vō in quod tendunt obiecti respectu// pot namq; diligere quis hoīem amore concupiscentie hoc ē ppter bonū siue vtile quod ex illo hꝰ uel habere intendit Et tunc mensura amoris illius ē interesse ppriū. ita q; tanto eum diligit quanto ex ipo habet emolimentū/ et hꝰ quemcūq; nequente eo ipō desinit diligere/ ceu itaq; non illius gratia sed sui ipius illū diligit Verum omnis amor ipe concupiscentie pressit ponit in amante amorem amicicie quo diligit se ipm amans illi/ quē si postmodum quod sepe contingit diligat ipius amati gratia siue respectu vtiq; amor amicicie sequitur amorē concupiē non vō in eo a quo vtiq; procedit amor sed respectu obiecti ad quod amat ¶ In amante namq; adeo in permutabilis ē ordo bini huius amoris q 2us esse pmus non potest nec primus 2us quātum ad ea que amantur amore concupiscentie/ Etenim hō diligens sepius optat hec rōnem et potum aliaq; humane vite necessaria Et si non amaret ppriū esse sui de illis amandis parum aut nulla foret ei cura ¶ Nec ideo quia illa amat Ideo se amat ꝫ quia se ideo illa ¶ Sententione vō dictum ē ordinem huius bifarie amoris impermutabilē esse respectu eorū que diligūtur amore concupiē Siquidem nūme id verū ē respectu dei quē amare debemus amore amicicie nec eius recte deus amatur si ideo diligamus eū quia diligi nos

ꝓbos ita q̄ nō primo ac principaliter et ordine ꝛo deum ac mᵢḡ q̄ nos ꝓbos
Iz nō debeamus diligere deū ex toto corde ēt Certe qui diligit deū principaliꝰ
ꝓpter aliud potꝰ ꝓpter temporalia bona ac etiā ꝓpter seipm amantem eum / ꝓ
fecto magis in ordinate ageret q̄m diligens seipm ꝓpter nimiū siue q̄dcūq;
q̄ temporale bonū / Etenim si uxorē duxerim aut emerim agellum aut boues plurᵗ
ē q̄m dimisim̄ net eius est aliqua digna cōmutatio / multo vō plus exce
dunt deo animi homis q̄ excellant aīa dimissa / inordinatissime utiq; agᵗ
diligens deum ꝓpter aliud / Non em̄ manus ꝓpter minus sed minus bonū
ꝓpter manus ē amandū tum de ratione finis sit vt finis melior sit hijs q̄
ad ipm̄ ordinatur / Stultissimus quippe reputaretur q̄ daret tantū pro ta
to aureo pro luto / Sic ḡ terra dominus q̄ amor animae praedit amore
corporis intelligitur de hijs que sūt natura ꝓpter aliud sunt diligenda /

¶ Quarto dominus ē q̄ pdicti actus duo positiui volendi rationalis creaturae
sit hūt ordinē immutabile bni substantiā siue esse ntiae nullū vesse et bni
qualitate / ita q̄ sicut actus nolendi presupponit actum volendi sic deordinatꝰ
actus nolendi psupponit actū deordinatū volendi vt quo voluntas nolitate
fit sit voluntas deordinata de ordinata voluntate ¶ Si nāq; tenetur quis o
bedire ꝓfecto nolle obedire superiori suo quia ē nolle inordinatū / cuiusmodi
inordinatio ei nō primo competit sed ex precedenti alio actu inordinato / Ne
quidē obedire nolle qui est actus inordinatus presupponit inordinatū
velle quod ē velle ꝓpria / Ideo namq; nō vult obedire quia vult suo presse
maiori / Et cū hoc sit inordinatū velle sic etiā obedire ei nolle / Veritas
hᵘ⁹ euidentius appareat sub noibus odij et amoris / q̄ nā sit odire psupponit
amore sic etenim inordinatū odium inordinatū amore / Cū em̄ vult aliq̄s
ꝓpter iniustā vindictā se de inimico suo ꝓsequi mḡ animaduertens eloquia dei
iniquientis mihi vindictā et ego retaliauī Ideo odiū eius ē inordinatū q̄a
inordinatus ē amor eius / quando adeo excessiue amat seipm q̄ potius studet
suā q̄m diuinā adimplē voluntatē. Vnde quia inordinatꝰ ē amor eius ē
inordinatū etiā et odium ¶ Huiusmodi aut exposita de se clarescet q̄ sit amor a
mittit praecedit amorem contemptibilem sit deordinatꝰ deordinatū / Ideoq;
multo plus curat alios et pubus intemperatus q̄m temperatꝰ q̄m hic odiatꝰ
diligit se ille vō inordinate / Vnus quippe amat se iuxta mensuram diui
legis et sit ordinate / alius aut inordinate quia pacem uel nimirum ad oēs
intendit / Et ꝓpterea quia in amore sui qui ē amor amicitiae minime curatꝰ
de ordine debito sit etiam in amore quippe aī diligit aliud ꝓpter seipm

¶ Quinto dominus ē in quo et si nō clarescet ꝓsentia inspicit tamē appa
rebit que inquiritur radix prima doloris siue tristitiae que radix ē spūs
ad resistendū fortius / Radix quippe illius hᵘ⁹ ē quod nobis ostendit hᵗ
eius oppositū cū agnoscimus quis ē ordinatus amor sui / Etenim ad
amore amicitiae dicatur qui ē rei amatae grā aut respectu sui nō vō a
mantis nec alterius alterius / Certe huiusmodi amor dicitur erat hᵗ bonum
respectu dei solius / Solus quippe deus ē qui diligendus ē sup oīa et ꝓpter
seipm Alii vō potē angeli et homines q̄ diligūtur in amore amicitiae hoc
ē in se Et si dicatur amor amicitiae nō in se aut eorū grā nō vō
amantis diligūtur / nichilominus amori nō repugnat eorū q̄ diligant

ꝓptēr deum // ¶ Quō ḡmo iste amor amicitie verus hꝫ ratione talis amoris
quō et si sui ḡrā diligantur tamen ꝓptēr deum ¶ nec priuitati amoris hmoi obstat
ꝙ deus sit aliud quā angel⁹ et hoīes Et sic diligantur ꝓptēr aliud quia ꝓptēr
deum Cum enī hō diligit se ipm se quidem m se diligit/ cū vō diligit se ꝓptēr
deū/ amat utiq; se m se et m deo et quia tunc consentit ꝓxīe adherē deo Et
qui adheret deo vnus cum eo spūs ē quia talis iam consortit diuine/ ymo
diuina scriptura tales alios in amore diuino ac cognitione et dignitate ex
cellentes appellat deos ꝓptēr ea ꝙ amor hic consortit velud amor diuinus
dei aut amor solus aut ꝓxīssime dē amor amicie/ Hmoi gō cū amor hic
diuinus sit nō diminuit sed magis adauget ratione puritatē ꝙ amoris
amicie/ diligere vī creatura rōnalem et si respectu aut ḡrā sui ꝓptēr deū
tū principaliter ¶ Item quia factus ē homo ad ymaginē dei et similitudinē ꝙ
fecto excellentia siue conditione siue nāe dignus ē ut sui ḡrā aut respec
tu diligatur quod non ē in creaturis ratione carentibus ut ordinato a
more amandi sint amore amicie sed concupie vī ꝓptēr aliud eo ḡ sint
ordinate ad obsequiū hoīm et sic amantur uxta finē sui quō ꝓptēr
aliud amantur/ ¶ Exquo ꝑspicue habetur probatio dctōis hmoi/ Si nū ꝙ
ratione carentia debito amantur/ quō nō amore amicie sed amūtare amoꝛ
concupiscentie hoc est ꝓptēr aliud vī duceret ad finem ꝓptēr quē acceperit
esse sui et creata fuerunt ¶ Ter ꝓptēra minus amantur ymo quia ꝓptēr
et ad finem sui amantur ideo ordinate ac debite amantur/ nīme ergo
repugnat amori amicie quo hō sue querū ꝙ rōnalis creatura diligit
vt diligatur ꝓptēr deum qui ē finis sui⁹/ ymo tunc hō rectissime ac ordi
natissime et multo plus diligitur/ quū ad finē et ꝓptēr finē/ amatur/ sui
quō sic amatur ꝓptēr deū/ ecia si deus sit aliud a ipō quā ipe ē ea et finis
eius/ ¶ Vnde quanto plus actuosius ꝙ ꝓptēr finē sui amat tanto amor
ipe maior rectior ꝙ ē stabilior quoq; eo ꝙ magis vni effuntur cū eo qd
est maioris stabilitatis quia maioris entitatis/ solus quippe deus ꝓptēr
diuinitus esse tranquarone cuius alia uelud nō esse diuinitus/ eoꝛ esse de
diuino esse oīo tenuissimo ac semp dependēte/ ꝙ certo quāto magis ei vni
quia magis participant de esse sūo vni dependē tenentur// Et sic amor
amicie in rōnali creatura deus aut cī nichil posset esse finis eius sed
ipe finis ē/ quo ꝓptēr deum diligitur quāto magis est ꝓptēr deum tanto ē
rectior ac purior et maior quia ordinatus in finem sui/ deus aut cī
nichil posset esse finis, cui sed ipe finis ē amī/ Item cum finis sit ymo
qui ymo tocius tocius ꝙ nichil aut pōt ee cā dei et sic nichil potest esse fi
nis eius/ Certissime et plus quī euidenter quisq; iam pōt agnoscere
ꝙ diuino amori amori repugnat quō vt deus ipe diligatur ꝓptēr aliud
quia nichil pōt esse finis eius// ¶ Ex quo manifestit ꝑspicue veritas illius
celsissimi dicti Item quia finis ē amore inhereē alicui rei ꝓptēr se ipam
tm/ vt inde id quod in vsum venerit referre siue ordinare ad id quo
fruendū ē/ deus aut cī nullius sit nec esse possit finis eius nullatenus
ē referibilis ad aliud siue ordinabilis/ oīa vō creatura cui rōnabilis
ordinabilis ē ad deum qui finis ē eius/ Et ꝓptēra recte diligit ꝙ di
ligitur ꝓptēr deū quia ad finē sui ¶ Hmoi ergo ste summa ordinatio ē
inyeniūq; potuī seu creatura hoc ē dilige creaturā ꝓptēr se ipam tm.

quia huiꝰ amor dat intelligi q̄ nullus ē finis eius nec ipa ordinat
ad deū sīc etiam uti deo hoc ē diligere deū ꝓpter creaturā ē ultima magnitas quia datur intelligi q̄ deus ordinatur siue ordinari pot ad aliud tanq̄
ad finē sui. ¶ Vnde hoc dicitur illud extendere eternū ut amor sit brevis
que datur non quidē ad remittendum sed intendendū voluntatis affectum In uirtutibus autem que dantur ad intendendū magis unū est
defectus qui ex habundantia sicut timiditas minus uirtuosū ē ex audacia ꝓpter
q̄ fortitudo datur ad intendendū Hinc ḡr tū amans creaturā ꝓpter se ipam
tantū ex habundet in amore Amans uō deū ꝓpt creaturā deficiat quia
qđ plus debet amare minus diligit Ideo primorum petiū ē diligē deū
ꝓpter aliud ¶ Hic nēpe velud summus peregrinat gradus ē oīs iniquitat
et oīs rectitudo cōnalis creature Eternū cum diligē deū ꝓpt aliud aliquid
et id ꝓpter quod diligitur tanq̄m sit finis eius finis aut melior est
his que sunt ad finem profecto illa primaria rectitudo ē arbitrari q̄dm a
liud adeo melius esse eo cui nemo sit bonus nisi solus deus Ipseq̄ est
summū bonū a quo ē omne bonū et nisi ab eo nichil boni Siquidē omne
datum optimum et omne donum perfectum de sursum ē descendens a patre luminum quia ergo ꝓpter quod unūquodq̄ tale et illud magis diligē deū
ꝓpter aliud tanq̄m hoc melius sit qđ p eo diligitur haudubie primaeua
iniquitas ē et pessima ¶ Quocirca aptissime nobis innotescit scē
hī doctrinā q̄ stricte diligere deū non ꝓpter se sed ꝓpter aliud ē primaria
iniquitas summaq̄ deordinatio amoris cōmilis creature / Ista diligē deum
ꝓpter se tantum oīq̄ alia diligere ꝓpter ipm̄ est perfecta rectitudo amoris
¶ Rectitudo quidē sit hac sistente primaeuaq̄ mensura amor cōnalis creatura rectus sit primeuaq̄ semp̄ obliqualiter ipaq̄ cōnalis creatura
semper in linea uadat Rectū nāq̄ ē unū medium ab extremis nō deviat
hoc ē a principio et fine eius qđ rectū dr quo utiq̄ nō brēca aut via
recta dr qui in medio nulla obliquitas aut circuitus ē ita q̄ minime declinat ad dextram uel ad sinistram principij siue ar finis quia ḡ primi
pium magnaq̄ primo prima omni q̄ vera iustaq̄ et bona sit deus ē ipe q̄q̄
finis amore qui medius est inter amantem et tam amatam time perfecto
est rectus quo finis ac principiū amoris deus est ¶ Eterū si ultra hoc q̄
aliquis diligit deum diligit se ipm̄ vel aliquid aliud quia primū qđ diligit deus est finis etiam Siquidem quia ad medium diligit deum ꝓpter deū Ista
sic et alia ꝓpter deum et ad deum ꝓpter ea vigitur q̄ in oī tali amore deus
ē principiū et finis et amore qui vnus ē ab ipo nō deviat nec ad dextram
nec ad sinistram rectitudo (utiq̄) talis amoris notissima ac clarissima ē sic illuq
qui semper ē in via recta ex illa nūq̄m ab erranS ¶ Deus aut via ve
ritas et vita est cumq̄ ipe docuerit hanc esse viam rectā ut hominis
mea ambulent diligere deū ex toto corde suo et ex tota anīa sua quale
sane modo eū diligit qui ꝓpter se tantū diligit deū et oīa amat ꝓpt
eū sic vō agens in via recta semp̄ manet ¶ Hinc ergo huius amor
rectissimus ē atq̄ inobliquabilis ¶ q̄ aut sic agens semper i luce manet
net testis ē deus de semetipo inquiens Ego sū lux mūdi qui sequit
me nō ambulat in tenebris Siquidē ē lux que erat in tenebris lucet

Et certe sequela non est qm̃ ꝓpter se diligere cum et omnia ꝓpter ipsum hō
em̃ modo se ipē diligit. Quoniam certū est vt qui diligit prem̃ aut mrem
plusq̃ scripm̃ dicimus non sit eo ꝺta de dilectione vxoris filij ac filiarū. Sic
em̃ diligit eos ꝓpter deum solum. qm̃ deo preferet ullorū amorē quē certe nō
diligit ex toto corde suo. Ex quo magis qm̃ deum amat prem̃ aut mrem
filiū aut filiam. Patrum quippe affectus siue compatione alijs rebus a
mandis reliquit qm̃ precepit deus q̃ solus ipē diligēdus. ex toto corde hor
est affectu. ex toto mtellectu hoc ē cogitatione. ex mente tota hoc ē intimo
cordis. ex tota proprie fortitudine hoc ē toto animi conatu. ex tota virtute
hoc ē toto posse. Nichil namq̃ est ultimus de potentia mentis. sed nec
satis esse videbatur nisi adiecisset ex omnibus viribus. vtq̃ seruando me
dum totum complectitur. posteriora adiecit tanquam ex tota alia. Quo
niā ē ut omnis amor eius qui diuino amori aliū preferat iniquus sit et
inordinatus. minus bonū appetatus. ipsa manus hoc contempnens
et illi adherens. Et quod grempm odio habens diligens vō nū adhēret
qua ratione impossibile ē duobus seruire dnīs obsequio et offensa hīs bus
se consequi ad odiū et amorē. vt eum qui odio aliquē habet nocere
illi studet ita qui diligit obsequi. Cui go inordinatior et iniquior affec
tus cogitari nequeat q̃ odio hoc summi bonī hunc amor quo deus ꝓpter
aliud diligit iniquissimus ac inordinatissimus ē. qm̃ diuino amor nusquā
esse debet omissus alterius amoris tantoq̃ exterrē gradu vt ipē solus in
deatur diligi. Et in eius comparatione alia oīa odio habendi forent. Si
cut luce testante turbis multis eū comitantibus conuersus Jhesus dixit
ad illos. Si quis venit ad me et non odit prem̃ suū et mrem et vxorē
et filios et fres et sorores adhuc aut et animā suā non potest meus esse di
scipulus. Verbum profecto magni ponderis cum audiunt nō pot. velud
odio repugnet intelligens contrarietate. diligere deū. venerq̃ ad eū esse di
scipulū eius. et non odire scipm. Quid igitur ad hūc primarie ab illo di
citur quo inimicius siue hostis odio habetur. hunc eum nocere studet nō vō
aut sic. nisi qui diligit iniquitate. qua certe diligit qui diuino ꝓferet amori
amorem ꝓprium vel cuiuslibet alterius creature. plurimi illam nel scripm
appetatus q̃ deū. Utraq̃ odire loto isto et alijs pluribus euāgelij locis
accipitur pro minus diligere seu pauipendē vel nullo appetare respectu di
uini amoris. Et qui in hoc mūdo sic odit animā suā custodit eam
in vitam eternam. Quo vocem sermone omnem contrarietatis siue obli
tionis absoluit sicut possibile. vt simul copatibiles sint. et ita absq̃ dispensatio
ne vtra odii et amoris in eadē aiā q̃ et summi odii et summi amoris. vt
duo eodemq̃ tempore adhuc et eadem actione amet. quis animam suā et
odiat. Quodo amat in seculo odiat. in deo. amatq̃ sm̃ vitam mundi et tale
odit aut sm̃ vitam celestē et eternam. Etenim nī simul ꝓprium quis diui
no preferat amori deum nequit q̃ injecta sibi mtentū nō diligit scripm qm̃
primo ꝓ multū ac ꝓ minimū diligit se qui mtantū diligit se ipsum parum
vtiq̃ bonū vt minus despicat bonū. bonū vō nō quolibet sed bonum
summū despiciens adeoq̃ habens. Et qui hoc summa iniquitas ē et hoc
diligit ꝓ minimo amore sui. hunc go sm̃ veri vitatē animā suā odio hꝫ

simā diligens miquitatem/ nocere quippe illi studet plus qm̄ hosti qui gnerat
tinuo sempiternā mortem eius/ Vita nāq; ac consistit m amore non
quod pueste et obliquo sed recto et ordinato/ q̄m̄diu q̄s vult mordinato viue
amore/ sui p̄seuerando amori diuino q̄s hoc ē peruenerit ad sempiternaz
mortem profecto hoc est animā suā odiet/ At cū amore sui diuino post
poit amori quia sit minus ꝓ appetenans odio se hec videtur nō que sua sunt
querens sed que ihū xpi/ Hanc ubro quia tuā animā suā m hac mūdo odio hz
certissime custodit eam m uitā eternam/ odio hūs hoc ē dr compassione pie
impendens preces et meam preces filios et filias et fratres Adhuc at et animaz
suam/ Hz cū dicit adhuc et animā septimū ostendit nobis dominū/ q̄
p maximis obex diuini amoris vt a nobis nō diligatur tuto corde est
ꝓximus amor/ q̄ magis nāq; difficili q̄ sit odiū proximi et meri preces quaz
nemo filiorz et filiarum ac fratrum et sororū saluator adiuuat adhuc aut
et animā suā/ Inquidem amor sui/ et quia de nemine vno de eodem/ et
quia de magis noto/ et quia continue p̄mmens/ et quia ministeratus q̄n
et ministratus ut absit nequeat abillo/ ꝓfecto cū maneris sit nexus ac
uinculi nemo videtur compati odiū q̄m aliorū ex̄sortiu/ Et ꝓpterea tanq̄
p maximā in hoc sit difficultas dicit Adhuc et animā suā/ Vnde quia ho
sibi ipi multū ac ꝓmaxime est carus/ quod aut habetur magis careq̄ id re
putatur ꝓmaxime p̄ximū/ hinc alioq̄ et vbi nō ꝓpe ꝓximū sui diuino ho
ꝓfert amori/ Et ad utiq; remouendū ac premouendus lapis est m fundamento
tuitatis diaboli/ duo quippe amores fundarunt continuaq; fundant ciui
tates duas dei videlicet et diaboli/ ista mapuente ab amore sui et prodēte
ad temetipm habente vsq; ad contemptū sui/ illa aut semetipm abnegans et
retro baculans sua/ xpm̄ sequente/ illius p̄pue nō vō ꝓpter delectatus
amore/ quod recte m amore diaboli fundante quitate minime contingit/ Et
cui q̄m delectatio ꝓfecto ē gsequēs operatione Et vnusquisq; in eo maxime
delectatur q̄d maxime diligit sicut alius magnē delectat m pulchritudine
alius ni sua alius in fortitudine alius m nobilitate sanguis alius m diui
tijs alius m filijs et ita de rebus alijs/ hm q̄ ista uel illa p alijs diligit/ ꝓpe
vō sibi ipi ē magis carus prec istis oibus/ hinc suo delectatus amore m
tantū ꝓlabitur q̄ odio habet deum/ seipm̄ amans ꝓpter seipm/ Et sibi
ipi non aut deo optans bonū pte honore presidentiaq; diuitum ꝓfluam vel
q̄q̄m aliud// Cum vō ordinatus rectusq; amor ille sit amare deū ꝓpter
seipm̄ solum et aia alia ꝓpter deū ac ea seipm̄ qui vō nō amat seipm̄
ꝓpter deum vtino ꝓpter se amat se/ quia talis ꝓpue delectatus bono amat
se ꝓpter se minime intendens ad deū ꝓfecto hinc mordinatus amor sui q̄q
origo inicioq; ē peccati omnis// Est namq; radix superbie q̄ apertū
manifestiusq; in cū est omnib; peti/ procedens ab hac occultissima radice
videlicet nimio prosimdissimaq; amore sui ꝓpter se cui alia pacupidente
scia se m hac nimio amore sui diligit p omnibus alijs eternā beatitudinem
illam precipue aut solum cupiens quia bonū sibi ipi q̄m̄ p̄alijs omib;
diligit/ Et ni ste videatur mordinatus amor esse concupie quia nisi
ꝓpter se nō diligeret eternā beatitudinem/ iuxta vō supius exposita inor
dinatus amor concupie ꝓsequent mordinatiq; amore amicie Ideo prima
deordinatio est m amore animi quo quis seipm̄ plus debito diligit

1m

e dei/ illa ~~precedente~~ ab amore
dei/ z ꝓdente temporum
habente vsq; ad ꝓpter sui

Exemplum documenti huius septimi est in peccato primi angeli/ qui fuit primus
primi omnium peccatorum/ Etenim nitebatur omnibus preesse liberae absque ulla subiec
tione sui/ quia vero hoc vitio aliis praesidere diligitur amore concupiscentiae Et
hoc amore praesidentiae ut quis omnibus praesit et non subsit deo profecto mor
dinatus est ac plenus tentatae Et sic fuit in lucifero/ Injecta vero delatata su
perius amor mordinatus contingit per quem peccatum mordinatus amore amicitiae
peccati ergo primi eius fuit in amore amicitiae/ Non quidem respectu di
vini minus amari non potest/ Item nec respectu alterius altioris creaturae/ qua
tanquam sibi ipsi magis esset notus/ et quia omnibus aliis erat excellentior
primo in seipsum per amorem speculatus primi igitur eius peccatum fuit minimi
sui amore/ mordinatus quia plus debito seipsum amauit sic plus debito de
se ipso fuit praesumens sua propria delectatus scientia et potestate atque decore
Erat magis principium viarum dei Quocirca si fas dicere esset virium luci
ferum quia sibi nimis amauit seipsum per quem supra modum in se ipso volup
tuosus fuit atque intime profundissimeque in seipso delectatus// Multo magis
amplius sua pulchritudine decorem placere excellentiaque sui super alios delectatus
est in se ipso cuius delectationem absoretus ac vinculum fuit quis femineo delectatus
contubitu/ ipso pectore generationis actualis nugisque muliebris vinculis erat
potentia voluntatis eius maioribusque erat excellentiae obiectum in quo delecta
batur/ Hoc quippe notissimum est apud omnes doctos viros de corporeis vo
luptatibus muliebris forte excellentiae spirituales delectationes// Et quo
sup modum fuit in seipso delectatus sic fuit supra modum de seipso presumens Non
quidem ex amorem nimium exercentis praesertim intellectus/ sed ex amore
nimio ni sui fuit exercitatus nimirum/ exercentis quippe intellectus non nimis
at dux fuit sui nimis amoris sed pedissequus eius/ quia illo premente hic
seruitus fuit/ quo factum est ut veritas in eo tunc non fuit quia in veritate
non stetit mendax factus et pro mendacio// Adeo ut dixerit in corde
suo ex nimium ascendens super astra coeli exaltabo solium meum similis fabricatus
altissimo/ Quamvis vero adhuc de mendacio atque peccato suo Ezechiel pro
phetat sedentium affirmans ex adeo elevatum est cor eius in decore suo suoque
robore ut elevatio fuit cor eius quia cor dei dixerit in corde suo in cathedra
sedi/ qd vero inexpugnabilibus/ testatur etenim quia adeo elevatum est cor eius ut
dixerit in corde suo deus ego sum// Ex his nimirum philosophi est nisi altiores
indagines sublimioresque speculationes sint/ in quae tunc pervenit vel magis
erunt Cherubille extentus significatio divinae similitudinis plenus sapia
et decore Ipterea ex eo fuit decordinatus amor amicitiae/ Insuper ex
urea et aeo praeceptus in eo amore contingit respectu eius aeternae beatitu
dinis/ quia in amando quis meretur/ Et in quia spiritus omnis rationalis est
naturali fortius amore/ Et quia ille concupiuit quia res maximi commodi
est maximaque excellentiae ac sup quia delectabilissima delectabilissimus
nec quia quae desiderantur hinc valent comparari/ Et ipterea ille eas
hic voluit et primarie concupiuit/ sed quia indebite praedente in eo
amore mordinatio amicitiae sedo eius in concupiscendo illas peccauit//
Vel ipterea ex non referebat suo ordinabat illas ad gloriam dei Vel

ꝓtera qꝫ nolut cognoscere nisi adeo se habituꝝ ¶ Vel quia me
rere eam noluit sed absqꝫ meritis vsurpare/Vel quia eam plus cupiuit qꝫ
bonū sibi qꝫ ꝓtera qꝫ sit bonū nisi/Itaqꝫ voluit eam ut sibi sui et ei se/seruij
se ipō cupiens et uti deo/¶ Quod totis in eo ꝓuenit ex mordinato amo
re amicie respectu sui ꝑ nimis et admodum expressius diligendo scipꝫ
¶/// ꝓter qd immediate ꝓlapsus ē in odiū dei/potentis reuerea sed nolentis ad
nutum ullius Et modo quo ipe eam cupiebat dare eidem bitudinem/dedigna
batur/nā ab eo petere ullamqꝫ mereri ar sinis meritis ꝓcedentibus sperare se
ullam acceptuꝝ/¶ Sz odio inflammatus in deum/cui videbat non esse gratū
cogitatū suū quo dicebat in corde suo Ego sim deus/agnoscens eū excellētio
rem se atqꝫ potentiorē sume minuit ei/odio vō ipm hinc minuendi passy
ulteo exarsit in eam destinato ꝓposito in quibuscūqꝫ posset aduersari ho
nori suo atqꝫ tentare eius voluntati/Et quia in deū vltiscī eam sibi nō
potest factus rex sup omnes filios superbie tanqm leo rugiens ꝑscat suos
minitantes eum qui sunt exparte eius/Et certe ab initio mundi quo diabolo
pectat et tantum cremuit queerens quē deuoret ex fidelibo dei¶ Cuius iniqui-
simū ꝓpositū reuelauit nobis in apo. Jo. euangelista cū descripto pcho mgo
cū michaele in quo luctare ipe et angeli eius non ꝓualuerunt/descripto est
qꝫ iam ꝓcetus de celo esset accusator fratrū suoꝝ/adiecit letamini cele
qui habitatis in eis/sed ve terre et mari quia descendit diabolo ad eos
hns ira magna scies quia modicū tempus hꝫ¶ Adeoqꝫ magna fuit ē
qꝫ ira eius vt saluator declarans pcatū eius dixerit qꝫ homicida erat
ab initio Et qꝫ hoc homicidiū erat respectu sui ipius/Sic eū iudeis aut
vos ex pre diabolo estis Et desiderata pris vra multis ꝓcere queentes mi
chi me hoiem qui vā veritatē sim vobis¶ Homicida ergo fuit in eo ꝓposito
donec sui complerit intentū tantum existens ab initio mundi/Signifi
Jo. in sua canonica teste omis qui odit fratrē sui homicida e/et diabolo
talis fuit semper qui ab initio sui pcti ꝓpui semp odio hinc tumens otra
eum/¶ Deū clare fremissime ac fideliter et certissime agnouit dū in medio
lapidū ignitoꝝ ambulauit ꝓfectus in viis suis a die condito suo do
nec iniquitas in eo ꝓpositū declarata/nimij amoris sui atqꝫ ꝓsup
tionis superbie/odij/mundie et immundie/ac in deum suoqꝫ fideles hostilit
¶ Siquidē nō ignorabat ducem subque militaturus erat cui erat ꝓmus in
illa gtiosa multitudine celestis exercitus hoc ē omī spualiū/sbaz eterne
beatitudinis capacium/vt cum haberent militantiū militare qꝫ debentiū sub rege
deo et brissime uregmis filio/quem constituit deus heredem omniū/Et
sub cuius pedibus oīa ꝓter semetipm subiecit deus/ipmqꝫ dedit caput
sup omem ecclam/constituens cum super omne principatū et potestatem
etiam mirabilius¶ Hinc ergo si cognouisset talē se futurū tanq
suo iudicio usurpaturus eam qua ipe minus ripiebat olim quadam presidenaz
odio hinc ira exarsit in eis tumens extendere eum/eos oīb⁹ ꝓsentibus
qui sequentur eū contempto principatu eius sup omes iniquos/quoꝝ ipe
princeps e qua rapuit celue malignantiū¶ Huius spūs hostilitatis adūs suos
ꝓpm et suos handubio subsequte spm eius mundie superbie
et odij/spūs vō odij subsequentis spm ardentis concupie vt cibus ꝓsidet
/Et hoc spūs mordinato concupiscentie subsequente spm obtenebrante ꝓ

sumptionis/ Et isto subsequente spm minij amoris sui ipius// Itaqz omnibus despitie attentis minus amor sij prima radix mitigatz fuit spus sui reatumdie et hostilitatis in deum summo agentis conatu vt sibi gliam terbuat que illi debetur/ ¶ Vt enim qui supra modu abiecte odio hit no qualemcuqz sed primarium malu illi optat ac pronicat euchireiz Et qui primarie me diligit primarium bonu/ Sic apostata ille primus ruj vt ratione redditus deue dedit deus tempus penitentie et ipe abiectus est eo in superbiam/ propterea qz nunqm penitere voluit/ sed tentimie impenitens pmanet summo desidereo sibi gliam tentipuit et tentipiscit/ adeo ut xpo obtulerit oia regna mudi que sua dicebat esse si prostrans eu adoraret/ minimo amore sui eu sistente huius mordmate sue tentipiscentie Et hanc sunt pregnie dirutz e temerarie presumptionis superbie inudie odij rea tumdie et hostilitatis/ Hijs tentimie ac semper pmanentibus in eo vnijs/ qd diu illaesu prima radix in eo vigeat/ minius amor sij//

In exposita vij fundamentalia doctrinita euidentissime notificant quicuqz hostem omnis sceleris dei/ supatis Namqz diabolo tam ne et modo si tamen eo durante supata queunt occultissima eius quidqz vexat prugna de minio amore sui ipsoz/ cooptissimo vtriqz in penetralibus credit ut ipsi nec minimis amicis aut preibus coz/ spualibus/ sue scribis et secretarijs unime reuelare velint/ ptmescit etem qd pennis in coz/ naturam venerit eo ipo veluti turpe et mdcroziu exisse mandiz/ propter qd ne ab eis despumantiz relatu crimen esse cupiat nec dum spualibus malignis/ sed et angelis sanctis coz/ custodibus// ¶ Quod aut grauius quidu crimen deo sui delectati profunditate cordis/ Dic enim psalm quit de qui profundi estis corde ut abscondatis a deo consiliu quoz/ sunt in tenebris opera et dicunt quis videt nos Et quis nouit nos propter qd in penam peccati teste Ezechiele abscondit deus faciem sua ab eis vt p omnia in tenebris maneant/ ¶ Hoc aut p maximi vinii ne dicatur sepe illoz/ alijs e qui sapie magnitudine/ nouis celebrite aut quibus alios excellunt sublimitate/ qua excelsos se ipsos reputant/ multo vo amplius/ illoz qui confidentes in se tanqm insti ceteros a specnantur/ pter se ceteros homines iudicantes prudentes/ stultu quide morose/ Etem insipiens cum ipe/ sit alios omnes vt diuina sciptura ait stultos existimantes// ¶ Siquidem ut sepos excelsos reputant Ita se ipos amat minimi/ ponius qz ut in primo angelo audit reputatio huiusmodi ex nimie tute prodit amoris qui hic ex presumptione ¶ Etem qm mamis vanagz est tanqm fundamto carens niu imitat[2] sancte uerez/ At quo ex nimio exaltatur oret[2] amore qm hic mansuetus et tenuissimus est/ veluti gluteus in carne tenuissime heret// ¶ Ideo ad extirpandu/ euelle nitide est humor radicem/ que profecto et si difficile magno tn ni gaudio euellet[2] qui in id homo prueniet/ Vt quisq diligat deum propter se tm et primu propter deu in deo/ sit etiam diligat se ipm/ omnem amore qui ad se ipm ht in deu referens/ Itaqz si vnuere nitit ad propue optat vt xpm lucrifaciat/ Et sic deo comedit ac bibit/ laborat et quiescit vigilat et dormit orat ac legit qui aia in gliam dei furit/ ¶ Quo sicuatus habitu

o— nonne/ sui prosecutionem segnitiemqz ab inde/ f aliorum/ f aliorum

et sto hor ꝓposito sibi ipi resplendens/ haudubio mmediate sibi adesse pspitu di
det excellentem illu gradum pfectionis ut aliena prozsus di affectione ro
modi no iam queat quod sibi utile sed quod alijs. Cum vo ois que ipe
fuerit referet mygtiam dei tam fiemissime continuo aspectu nulla firmat
vt no solu m suis sed et ulta queat m rimotis opibus alioz/ Et tanqm
m illis resplendeat quea dmodu de suis ste erat de illis ptequm m eis que
sui ordine nature pta sunt gaudet. Adhuc etiam attentioz respint
ad quo ex illis occasionalit proficiunt aut proficere homi pot/ qd sit ma
gis laudis diuine q̄ q malitie turpitudine opanti dignu reddit vtu
peratione. Et si pro qua m opibus alioz gaudet q hi sepe inordinate
fieri contigit/ quid gr de hijs que no hom sed opa sunt dei/ vt illoz re
spectu home gaudeat m ipo manifeste agnitis, numero pond et mensura
quibus ois dei opa constant/ Amore sane dei quo ipm in se et in suis
diligit opibus adhuc gaudiu cum intimate/ qm ut gaudeat in deo lau
dtq eu m omnibus ut causas inquirat indubie/ diligatissima nepe illa
doctrina dilig̃ e inquirentis. Cum nos amat querit quid laudent i
nobis qm aut od nit detrahunt nobis. Itaq gaudet de opibus dei ipmq
ꝓpterea laudare signu profecto ac velut certissimu testimoniu e amoris
dei in laudantis corde firmati/ et ideo querentis in suis opibus quo semp
ac magis deum que diligit laudet. Quid ama ab huiusmodi sistente hoc vt
facile reastatur operatibus dei m quibus queat quo amplius laudet/ Si
quide reasti proximu e ad despicere et despicere ad vituperare/ Sic em
dicat amis qui reastatur sei sibi reus erit iudicio/ qui aut cautha dixerit
contra lu qui vo fatue gehenne ignis. Cum gr reanimdu spus despec
tum trahat/ despectus aut vituperiu et tantum eius/ q̄ veneratio no amoris
amantis magis aut firmati signa sunt odij/ sic eni de fratribus Joseph legi
q̄ eu odientes no poterant ei quidq̄m pacifice loqui. Maturitate prouida
recte cogitare pot si et quitum distet a diuino amore in quo est reanimdus
spus eni respectu diuinoz oper/ proximu quippe e vt illa despiciat et
vituperet. Et timet pauescere pot presertim si diuinus pmanet ne id
sibi contingat respectu actoris illoru/ quie in omnia eius opa laudant
et sup exaltant in seculaq̄ quo ergo contra illa reastendi e nullo ferente
preiudiciu/ vt quisq̄m reastantiu in laudantes digne rectegz benedictos
eos/ sin reanimdia huiusmodi diminuit/ q̄n et auferet eu/ prohibetq̄/ impedito
quoq̄ e me dei gressus assuefiat in laudem eius/ precipue aut si velox e
ad transstendu/ Hec raro et ꝓpe sed quia continuo reastitui. Cultem
vo ad reastendu facile scriptura sacra stulti appellat. no aut Ne sis velox
ad reastendum quia rea in sinu stulti requiescit. Alue vo passim testatur
q̄ huiusmodi sit reastentis spus non recte in corde sed distincte ee in naribus eius
actusq̄ de tali ee rauendu hortatur/ sic em aut quiescit ab homine tumo
spus in naribus eius est/ quia excelsius reputatus e ipe/ Itaq reanimdus
spus/ nullis precipue locum hr qui se ipos reputant excelsos/ Cque re
putatus vti primissa ratio manifestat originat contumaciq̄ firme
tu sustinet ex nimio amore sui/ nimiq vo amore ex eo q se ipm no diligit
ꝓpter deum. Et timet em reuera ipe amor omnia q̄ opa eius velud sistentia
opa dei no quidem minima mmediataq̄ sed ruinosa putat/ et mestus gestaret
qui et amoris sui ipsius omniumq̄ sequentiu operum regula recta mestus aut

ipius oñiuq; sequentiu operum regula tenta/mensura quaq; bona et vnita ē
diuinus amor. Etem sicut diuinus amor/nimis ē non pot ita ner sui ar
proximi aliatumq; veru qui solum aut pmanalit illa diligit quis ꝓpter deu
Si namq; ꝓpter qd vnumqq; tale et illud magis/quia semper magis diligitur deꝰ
Ille quidem trafiens limes dilectionis creature non transitur sed illesius in suo
manet semper vigore/videlicet ut nichil diligatur supra deum nel equaliter deo
aut contra deum/quoniꝰ Namq; teꝰ horu interuenente diu nunc posset
illud qd sic diligitur qd diligitur ꝓpter deum. Verbum quippe magni pon
deris est cui dicitur ꝓpter deum/p maximā recte fiduciaq; agenti prestantis vt
nū me exuberet/diuino se exhibere conspectui. cū hpe/sit miles bona confortā
tus spe aditu imperatorem/qui sit in notitiam eius venisse essetq; cui merce q
diuinus vnicuiq; militanti pro suj gloria imperij/Non vo sit qui ignaue
et pro sui ꝓprio comodo/hic em ad lucē non venit sed illam odit ne arguāt
opa eius/sed qui veritate fiant magnoꝰ gaudio venit ad lucē vt mani
festentur opa eius que in deo facta sint// At multo exultantius qui no solū
in deo sed et ꝓpter deū se fensse memoratur/talis namq; ut abrahe ꝓpter et
deus ambulat semp coram deo estq; pfectus// Nequ; veretur bomtati a
stare diuine Siquide ex eo solo pusillanimis efficitur timidiusq; et pfugus
vbi se abstondat nūme inueniens latibuli/oiaq; patentes ne nisi regant
contra eū Sic em Cayn dixit ad deum Ecce eras me hodie a facie terre
et a facie tua abscondā/et ero vagus et profugus super terram/oīs igitur qui
inuenerit me occidet me Iste quippe illoꝝ unus erat qui profundi corde a
deo abscondimt consiliū suntq; in tenebris opa eoꝝ/Et more eoꝝ qui in tene
bris ambulat nescit quo vadant// Profecto magnū signū egritudinis o
culoꝝ ē lucem videre nolle que sanis ē amabilis// Non aut curat tala
mū manu extendere/sed quis ille est si misereris sit qui eam mundo apparē
veritas/Si vo in tristitia ē qui non se exhibeat consolatori/ Si paret ut no
ꝓtector em querat/Si remis aut in tenebris vt videre non cupiat// Sine
quo arbitratur sibi gaudiu non cuenire quēadmodū angelo Raphaeli me
tanti sibi gaudiu Semor Thobias respondit/Et quale gaudiū michi e
rit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video Quid gr de illo
qui ut illuminetur accedere veretur ad deum/deo ipo p venpiente vt accedat
ad eum nobisq; ab eo illuminatis facies nre no confundentur/Et alio in
loco appropinquate deo et appropquabit vobis hinc recte exclamato vultu do
minus dicit Intra in gaudiū dñi// Siquidem hic appropiare studeat et
pulsanti dno aperit ipeq; intrat et cenat cū illo et ipe cum eo// Cum
vo Janua no apta domus in tenebris manet/Inhabitanti ea quale gau
dium esse poterit lucem dei videre timenti/Cui et illi succedet gemitus
tristitia atq; merore tanq; in sedenti in tenebris vinculo mendicitate et frigore
Nam vo huius erat ꝓpositi euangelicus ille publicanus qui et si oculos le
uare nolebat ad celum/coram facie dei fleme astans toto pectore fun
debat preces inquiens deus ꝓpicius esto michi pctatori// Quidē luc
beream astans domine bomtati velut humilitate quada et pietatis mo
uetur/Femineus tamen nec brevibus esse videtur cogitatibus eius/qui rec
dente se videre bona dni in terrea viuentiu dicimus hortatur sereno
Expecta dñm viriliter age confortetur cor tuū et sustine dñm Qui
nuq; mollibus vestitus in domibus regum sunt/et ꝓptera no habebat

mdutū facto Aulam Assiceī regis intrare ¶ Et hoc peccatis et inimicā de
lictoriuz satrina oppressis luce in aula regis regum et dñi dñantiuz xpi caluario
se mdcentis nam ei molesti essent Et ideo tanqm voto suo id conferme sit roz
contritum et hūiliatum nūme despiciens ¶ Hūiliatiz mqm vt non
pro suo nutu arbitretur se consolationem aut quodnus petitum minq recep
turū a deo Ipe quippe donator est gratiaz mensuraz ut terminat stiens tepo
ris opportuni spm maxime sue bontati gratissimuz e vt in hoc eiz aug
Verretur humanis totum sue committens dispositioni ¶ quēadmodū miles
xpi ille gloriosus qui dixit miluiam esse vitam hoīs sup terrā fare
bat diuersi sicut duo placuit ita factū est Sit nomen dñi benedictū Et
rursus si bona suscepimus de manu dñi quare mala non sustinebimus ¶
¶ Hoc rursus sermone temptatore suo victo qui sit Ade cuia sit vxo
rem suaz ordinauit vasculū sue scandis vt quēadmodū ille rursus
sed hic ministrus prestitit stiens q sicut misericordie sunt dñi hoīs pstō
laeiq semper non vō sibi ipi dare debet hmem opis sūj ¶ Ecce saluator
nr euangelica monstrauit parabola vt mirre nazinus quinus nō speret
quit ipe arbitratu fore receptuz sed prout suo dispensatori pfam
lus ordinabit cui licet de suo qd vult facere sistente nequā oculo qm alit
hondum iudicat cui solus ipe bonus sit iudiciaq eius abyssus multa
et mirophen sibilus ppter qd merito laudauit tanqm fidē singularē Cen
turionem illud qui et si haberet sub se milites primo tamen confessus e
tanqm id continuo verebatur ante oculos suos se fore hominem sub po
testate constitutuz ¶ Experimento quidē scirebat ex voluntate psidentē totū
pendere exemplo habens se ipm precipiente dm ex militibus suis hoc et
ibat alio venire et veniebat alteri qz facere illud et faciebat ¶ Subiunt
teus gr ordo se dispositioni pceptoris quod cupiebat mereri obtinere ¶ Sicut
dem prout ordo suus notat verbo plus delectabat sub potestate constitu
tus qm milites sub se habere Hinc enim illud pretulit primo experiri
tanqm stiens sibi fore melius regi qm regere obedire qm pcipere ¶
¶ In cehar phumni dissimilis factus angelo illi apostate qui no quidē aspi
rebat se fore militaturū sub presidentia filij dei qui agnouit dñi consti
tuisse caput corporis ecclie ex angelis constantis et hominibus Et qm sub se
haberet milites angelos homines quoq futuros dno excepto sibi vt coz
capitaneo ac dño parituros Et sic sue in alios delectatus magnitudi
nis excelsum se ipm reputans quia minus se amauit superbiuit Ita vt
qd maxime contemplabat eternam videlicet beatitudinez mereri dignatus
sit petēq a superiori suo sub cuius erat potestate constitutus ¶ Inflatus na
qz spūw sensu minime attendit ni superior eius in suo regimine cerare mil
latenus posset quādiu iuxta regulā a deo sibi tradita militaret qd semp
recte ageret Ab eo vō determinans cum illa duntaxat recta sit via qm recte
erant ei aberrare Et sic potium rei quēadmodū sibi contigit quia michael et
angeli eius qui primo illius milites erant vt voluntas superioris sui nō vōrem
adimplerent pugnauerunt cum eo et ipe cum illis sed nec ipe aut eius sequaces
prositi prualuerunt Idcoq ipse illi quoq recta sunt nec michius e locus eoz
amplius in celo ¶ Eadem eadem causa extitit qua tanqm considentes in
virtute sua proprio nutu obtinere quod cupiebant voluerunt expectata minime

sipiores ordinata dispositione quā vō nō expectarent quia plus delectati
actiua sup alios potestate coeuz/ q̄ m passiuu sub dei filio/ ab eo differre no
lenter q̄m nitis futurus esset et humilis corde// ¶ Decemus igitur dei qui
nimq̄ ille ē desiderat q̄ esse si m natiuitate sua non habet aut m suozū mul
titudine meritoz̄ gloriat² sed meo delectatur q̄ m xpō militat sub eius ō
stitutus potestate quia id vult q̄ superior sim// Het aliud ē sibi placēti msi
q̄d illi gratū/ tristitia vō dolore ē p̄ouiemens ex rebus que nobis nolentibus
accidunt/ cum non aliud velit q̄m deus/ p̄fecto non merastitur non tristabit²
nō mire mutabit net velut querelas deo aget/ si pro suo nutu nō adpiscā²
quod petit/ aut pro eo q̄ res per eū vise pro suo modo non sunt ordinate
aut pro eo ut quēadmodū vult non sibi obsequūtur// ¶ Sz sciens q̄ dis
potestas a deo est/ Et q̄ ea que adeo sunt ordinata sunt/ cum semp ar mi
gnis sibi placeat sub illius esse ptate/ in illius delectabitur velut in factura eu
qui vino et exultabit in suis operibus manuū/ sciens q̄m magnificata sūt
opera eius Et q̄ nimis profunde facte sunt sue cogitationes/ q̄d nūme vi
sipiens agnoscit aut stultus intelligit Sz si vō humor exultans delectatio
non sibi accidit semper. quibus pro exultatione quā optat succedat tristitia
tanq̄m sub potestate constitutus patienter ferat// ¶ Het enī apostol premo
testante gratia est/ Si oportet contristari dei sustinet quis tristitia patiens et
humiliter/ q̄d tamen contingere negauit in expectatione petri a deo munerib
ipo ministe quidq̄ facere nequēnte// ¶ Sz quādo vulneris dolorem quis ad tpa
patitur velut nolit/ nullatenus eudem p̄sentiente q̄n a gratiante ponus mise
ricordia nostra uel exclamatione/ remedium aut illi ē si patienter fe
rit/ sta et signis tristitiam patitur vel dolore/ Sciens id quod in p̄nti ē mo
mentaneū ac leue tribulationis nre q̄ supra modū in sublimitate eternū glie
pondus operatur in nobis// ¶ p patientia g̃o ut paulus inquit curramus
ad p̄positū nobis certamen assumentes in auctore fidei nre et consummatore ih
m qui p̄posito sibi gaudio sustinuit confusione contempta/ tale
q̄ a pertinacibus aduersus semetipm sustinuit contradictiōz/ net fatigari
debemus ut inquit alius meus desiderius/ qui nō dū usq̄ ad sanguinē resti
timus aduersus peccatū repugnates pro eius amore// ¶ Ante cruc consti
tum non quidem ut nobis raro aut momentanee/ sed reuelante spiritu
regno semper fuit dolor eius/ qui in hora vigil momento fuit creatq̄ i
flagella que sibat sibi futura peccatis// ¶ Nō tanq̄m id aut oculos suos
semper deseruerit sanctus lucas testimoniū phibet dixisse eū pro equali
Duo desiderio eius/ ad ullaq̄ zelum et angorem continuū/ dicit namq̄ ig
ne veni mittere in terram Et quid volo nisi accendatur/ baptismo aut
habeo baptizari Et quō coartor usq̄ dū p̄ficiatur// ¶ Frequent etem tang
spōsi sui ut diceret eū tractante cū sue passionis foret memor mentione
fecit de tali passione que erat subituus/ et de illa recto loquitur est
secrete discipulis suis maioribus// ¶ Quatenus ante passionē suam mi
gis expresse sui notificaret tormentis/ cui num inquit Nunc anima mea
turbata ē et quid dicam pr saluifica me ex hac hora sed propterea ueni in horā
hanc// ¶ Si aut ut euthymius dicit amara ē memoria mortis/ que vnq̄
sperauit dei amaritudo Het tam affert sr saluatorē rem ab initio

ep̃ro mꝰ ſtientem ꝯtinuoq; ſue memoreem paſſionis ſtrenue quoq; modis
et portis temporis ¶ Que tamen me amaritudine repleatur aia eius rariſſime
notificatur quisq̃ miſerorũ et timet etiam ꝯmorata ſpe diuine mie//
¶ Vnde xp̃us cum nocte poſtrema vite ſue paſſio immĩet de ſua teſtina totius
q; dolore acto magis ſermone locutus e dicens triſtis eſt aia mea vſq;
ad mortem/ ¶ Que teſtina magnope nobis ꝺuotiuꝫ tri trio miſſa o
ratione ad preñi ut talia ab eo tranſeant ꝯmorata dei potentia qua cũa
poteſt/ paterna quoq; voluntate qua eum diligebat ꝺz poſtremo ꝯmorata
tis nrĩtate qua ſtuebat eum ordinaſſe qua ſic oportebat eũ pati et ita
intrare in gloriam ſuam/ in agonia conſtitutꝰ etiã confortante ñi angelo
factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguis ſup terrã decurrentis/ ¶ Vſq;
tamen deficit aio ſed obuia proceſſit ceu ſtroribus ſuis notificans ſe illi
eſſe quem querebant/// ¶ Saluatori in ea re ꝺato nobis exemplo
vt dolore ſeu teſtina quantis ñrĩme obſtante opa faciamus que diſpo
ſueramus nos eſſe factores/ ¶ Item ſi uero deſiſtit quis aut differt vt
ad tri gaudio et letitia faciat/ Jam igitur vide quere ſui meritorem la
boris/ recti/ Clamq; facti non exilis pars meritis eius eſt tri gaudio
fruiſſe qd illis euenit qui jam perfecta ſimt q ſimati virtute/ ¶ Vſq;
ultis adhuc ſemper contingit diuina pietate vt proficiat in merito
felici virtutis/ ſuos multipharia temptante ſerenos/ ¶ Vnde paulus
de ſe inquit/ Nolumꝰ vos ignorare fratres de tribulatione mea q facta
e nobis in Aſia qm ſup modũ grauati ſumus et ſup virtute vt
taderet nos etiã viuere/ ꝺz ipi in nobis ſenſum habuim mortis ut
nõ ſimus fidentes in nobis ſed in deo qui ſuſcitat mortuos// ¶ Ci
aut inquit ut non ſimꝰ fidentes in nob ſed in deo/ palam docet nos
qualiter in oi angustia et temptatione habere nos debeamus/ nõ de
meritis meis ſed de diuina ſolum confidere pietate qui non dereliquit
p̃ſumentes de ſe ſed de ſe ipis preſumentes humiliat et de ſua gloriantes
virtute/ Suſtinent vo temptationes ꝓpterq; triſtitia dolorem de parenti ap
time diuina conſilit ſcriptura etiam ſi premã caritatem reliquerit vt re
cuperet memorem debere eſſe vnde exhorteꝝ agatq; p̃nam et penna opa
ſatiat/ ¶ Item ſi non diuamur habere viribus intellectualibus irraſibili pote
et concupiſcibili ꝓpter quod gaudii et triſtitia ſemp nre ſubſint ptati
dominamur tamen habere membris meis que organa ſimt operationis
Vnde ſicut in ptate mea eſt ut non exhibeamus membra mea arma
iniquitatis peccato/ ſic etiam ut exhibentes ea ſeruire iuſtitie in ſanctificatione
pfectu nos in bonis operibus exercearamus non obſtante triſtitia et dolore
ſed q; ſi ab his liberari cupimus diuino ſermo conſilit vt p̃ma opa fa
ciamus// ¶ Hic quippe ſimus e temptatoribus vt tedio quis fatigetur dexera
te tri triſtitia/ que tranſeuerat p̃ma nõ ſanat opa/ Et ſic oneſti miſeries
eũ ſibi ſubinat cino aſſumptis ſcis qui ingreſſi eum inhabitent nequo
rabus ſe ſpretibus ſeptem/ fiantq; nouiſſima illius pegora prioribꝰ
¶ Her em Caſſiano referente apud egiptum fuit eratq; ab antiquis pri
bus ſcta ſina/ opantem monachis demane vno pulſati/ cnoſim vo im
meris ſpretibꝰ deuaſtare

Ptere qd oīoms ꝯcepto diuerno nocturnoꝙ tempore continua illus exercitatio erat vel ſeipos laboribus actuate corporeis uel ſtudio vacare diuine ſcripture. Quo vō ad hoc conſiliū do ſolitarie viuenti/vtinā velud miſerit oꝙdā conſeruus admo vt ſim fidelis/vt ſi liber hic facere eemus eidem aſſit ſingulo diei tm̄ anni totius vt diabolus ſemp̄ inueniat occupatum cui legat tota capta biblie memoriterq; tradat nam de vbo ad verbum ſed quo magis particulatim valebit ſinam textus/ſicut oīo ſē impliz ad p̄fectam habendam ſcientiam ſit cui impedimēto illi eſſet/quādo hoc vix quis attingere poteſt etiam priuſā librozꝙ multitudine. Vtq; brevitas eius reſtituat incipiet hoc ſanctum et vtile opus legendo primū capm̄ ex libro gen. 2m ex libro proverbiozꝙ tertiū ex nouo teſtamēto et q̄ntercunq; Cum vō in tota biblia ſint q̄ tres milia capitula/in vno anno exceptis paucis totum librum ſatis comode p̄leget/Et ſi tercio aut quinto p̄ſeuerabit totam ferme ſibi ſimilitudinem p̄ſeuerabit. Hoc tertio ab initio adheſiſſe ſue exercitiū fuit ſancti domicilij ordinis p̄dicatoꝝ et p̄dicatorū magni Cum ſuis p̄fatis allegatis initio tractatū conſolatoꝝ de temptationibus fidei que habui p̄ annū nec amplius minimus ſui diſcipuloꝝ ſuoꝝ. Et quo admodū intelleximus qui in eius conſilium ceciderimus ſocietate/Adeo ſtudium hoc mee ſibi erat vt quibuſlibet predicationis cotidiane exercitio occupatus ſaltem vel in menſa poſſe legeret/tota capitula biblie. Cui aut hoc placet attemptare leue omnis dulcis ſuaue/Si apud ſe teneat verſus illos totam bibliam comprehendentes p dictiones ſegillatim intuentes Sex prohibet. peccat Abel Enoch ꝛc/ſi aput legerit capta dictiones quas memoriter tradat ſanle plurimū apud eum fixa manebit memoria totius ſcripture diuinitus miſſorate cuius paulus multipharia vtilitatem deſcribit. Et ad illam experimento ſentiet vt enim temptator accederet/qn̄ vbi nre ſentit ſaluator diuinū ei ſermonem obiicit/ille primo ictu/priuſquā/Nam ipſe verbis diuinoꝝ elapſoꝝ recedit et confeſtim fugit vbiq; temptare deſinet/de illo vicino tranſiturus ut de alio temptet/de illoq; ſimili mō vincetur ad aliud p̄tranſiet/donec deſiſtat oīo ad tempus. Ad tempoꝝ miſſ nō ſpectat Nam et ſi hoc de xpo legitur/vt itereū atq; itereū tempteturꝰ redargui nunc debet xpi ſeruus/Rurſus tenentem memorie diuina eloquia ulla p̄ maxima ſequitur vtilitas vt oīdis in ſua dilectetur oratione ſibi opportune occurrat memoriale quodq; ex ſcriptura ſacra ſue ſpeculatiue oīonis/aut in maiore fremitu exultantis deuotionis/quod ſibi erit ſingulare ſuffragium atq; mirimenti ne meritem ſuam p̄tribuet delinquū memoria quas in ſeculo habuit aut quas vidit recenti ſanctificati. Deſtabere quide piget ſeruitus plurimos velutiq; immobiles laboris huius/proptereā indubie qui experientiā q̄n dulcedinem nouit omnes quittus ſue. Et ſic plenius de hijs habitudo roganimone. Quapropterea ab hoc poſtulato calamus p̄tiſſit recedituros quod habeo petitum explicare diuidum datum conſilium/me xpi ſeruo ono maxime deuaſtandū in numeris ſpiritibus/Ad remota dei minime gratia minime contingit plurime viuenti ſi xpi tutum familiare ſibi effingat ſingulo meditatione/ſingulo die totius ebdomade vel partem eius aliquā ore platius/mane preſertim de ſera. Prima igo die ad laborandū xpi diſcipulus p certum deſignato hō ē feria 2a impendo tria miſteria ſue mee

nationis ineffabilitatis sue eius p matrem namq; omn̄ est operum
dnor̄ vt deus esset homo et hō deus excellentia incomparabili in hoc p
stituta hoi eterū cum vna sit sanctas recreatarq; regnaliū angelor̄ videlic et
hom̄ bñitudinem eternam participaturor̄ p qđ humana excellentior sit an
gelica natura ut non angelos sed hominem apprehenderit qui predestinatus
est filius dei in virtute testimonium vtiq; in exercitibilis dignationis dñe
et humane exaltationis ¶ In cōsideratione eiusdē venit q; misterium hoc re
velatum ē angelis omnibus dñi in principio sue condicionis omes filij et arma
dei erant eidem inhabitantes vt filij et laudantes vt astra matutina sed
q; eorum primus omesq; angeli eius qua sub xpō militare noluerunt sue
pē exposita electi de celo fuere ¶ fuit etiā revelatū primo hoi qm obedien
dum sue uxoris desiit esse xpi miles cuius peccatū a deo graue fuit vt filius
dei subire oportuerit mortem pro redēptione hom̄ qui omes mādā per
tauerant ¶ fuit item revelatum expresse abrahe quō deus sua iuuādū
meā ut ei daturū se nobis spēq; vidit diem suū et gauisus est Abra
de exorsi daud omnibusq; pphetis quorum tantū fuit ut viderent eū desi
derū vt ille rum dixerit omnis vtinam dirumpes celos et descenderes alius
autem quando vidit professus ē q; dimissus foret in pace mortis nec mīq
in cōsideratiōr accedit de humilitate ineffabili eius in natiuitate nouē
in ventre portati mensibus qui tam omnia celestia et terrestria sua portat
virtute trahus digitis appendens molem terre ¶ deq; paupertina nati
uitate eius vt p eū celestiendo in medio duorū animaliū ponēbat in presepio
p medium eius secretorum tem pastor ¶ circūcisione pria eius lege
implentis vt nos liberaret a iugo ullius qui nec apli essent si fuerunt a
ventre gregis domūi portare potuerunt nec eorum preces ¶ De adora
cione item magor̄ qui fuerunt premitie gentiū ꝓtatione in templo
testimonijs q; symeonis et anne de xpō ¶ fugaq; ipius in egiptū q;
terram implet et reditum de regressu abinde Et qui ē mictus in mē
ysto primo septimane vt nova veteraq; de suo proferat thesauro sit scriba
doctus Considerare pōt xpi servus de ope premie dei formatiue vi
luris rotando q; maiore mīstrata mūdo fuerit lux a deo in xpō natiuita
qui lux ē mūdi Et quō hec etiam in tenebris lucet illuminās omem
hominem in hunc mūdū venientē deductq; ptatem filios dei fieri quotq;
receperunt eum ¶ vtiq; etiā continua habeat memoria de pctis suis pmaz
q; agat die ysto primo septimane considerandū ē de p'mo pcto qđ ē vanagloria
i. inanis gtia aut superbia reprimenda Vtiq; nī adverterit q; salvatore
me iam in forma dei esset semetipm exinanuit forma servi accipiens
factus obediens vsq; ad mortē ¶ Considerat item potest de primo omi
sareamētor septem premia septem virtutū primo spūs sci dono spūaq;
recto bñitudinis pauptē vss spūs Et ita de septenarijs alijs in sacra
menorum scriptura vel in cor doctrina ecclie publicatis mode illa
referendo ad dei gloriā Illa pro salute hom̄ ordinatis mō ad ecclie
sustentatiōr excellentiaq; eius p' omnibus sanctis modo ad se ipm̄ quō ad
desiit modo ad tempus mō proximor̄ respectu habito q; etiā i multis
aliis eor̄ multa desiit ¶ Hr de hijs alijs q; sūt habundantius cōsi de
randis p breui spūales mito talamus sisti nī nec minus est dare cum

H dico doctor̄ illos audiuit a multis
H dico

qñ̄ iuncto ipa docet de oñibus/roboratq; pro xpi gloria aduersus eñ qui
rex est supe omnes filios superbie tantmodo militante/ Et ne ipm̄ deuocet
vigilantem moeombus/et m fide eadem vbertim resistentem/

Secundo aut laboriosa die septimane vij martius nō recte exilis cogita
no sc offert q̄nus de hoc vix aut quodq̄m̄ expresse seriose ve referat satea
pagina videtur de vita xpi a xij vsq; ad xxxem annū eius/ Satis est
intelligere fuisse ypbetatus q; venturus esset mansuetus sedens super asinā
et pullum aduerto ullo verbo obere Et ipe pauper qd ipe aperte notasse aut
rium dixit vulpes foueas habere et volucres reli modos filiū aut hoīs non
habere vbi reclinaret capud/ Atq; discipuli eius aliud non habentes ad
mandndandū sabbatoz diebus quibus nudi epulabantur splendide euntes
p sata euellebant spicas et manducabant/ Quomodo docemur medio ullo
tempe debuit in extrema vixisse paupertate/ Quisq; de familia eius alicui
non legatur/q; minime hec euidenter hoc notificato vobis p euāgelistas re
ferentes eum solitarie ad baptismū venisse Jo./ Et q̄n ipe de ullo ybibit te
stimoniū/et q̄n andreas alusq; ex discipulis s̄c Jo. secuti sint eū ex alys q;
multis in euangelio contentis/ Considerandū igitur e domū magna xp̄i. et
amplius annis vixit extrebus constante personis/ ipō mee q; sua bñma vne
gnie et putatiuo pre/tori omnium dicto figuratione quoq; nō adolescentulo sed an
tiquo sistente/ Excusato igitur a labore ponderis in domū portandi sustentatoe
ferendi/ aque pote et alueum queundaz/ bñssimū demq; vnegnie et femi
nea honestas/ Et mentas excusatā reddebat/ Vt q̄o impletur q; preceptū
de honoratione parentum/ministerii quoq; mutuatione vsq; in tempus
homies latet demones quoq;/ vtq; vel minima nota ei non posset imputari/pa
rentes filio nō vō filiū ministrare parentibus/ qui venerat non ministrari/ sed mi
strare/ qd bonū e Jugem portans ipe Jugū ab adolescentia sua mira ri
hūilitate et verecunda illis ministrabat/ Magnum utiq; e misterij verbū
illud a sancto lucha Euāgelista affirmatū Et erat subditus illis/ Libro
vt hystoriographi plures affirmant de eo/q; aquā pro nāte domus a
fonte nisea sistente opidum Nazareth monticulo constituti poterat rotare
super humerū suū/sup quē etiam sistente david sacty est principatus eius
Cogitet q̄o xp̄i serenus si illi tunc obtuuisset quale quantū ve verecunda
filio dei erat/exhibituroq;/que nudebat suis loco principatq; sup humeros
portante lagena aque/ quid igitur illi dicturus aut quid esset facturus/
nancte postulatuq; eius petitionē vt pro eo portaret/ quo a samaritana
bibē deposit/ sed in satisfactionē potoq; suoq; vt ipe pro eo portaret et
flexus genibus supplicaret/ At cū testimonio vicinoz tpe ullo nō dede
rit se ad studiū legaz/ exemploq; alys fuerit ostensus non esse/ putet
putatiuo eius sistente fabro ligneo· opus huius fuisse partim̄ pe consideq;
potest/ Qz nec mutilū cogitabitur de oratione continua eius horis oppidis
qui professus e q; oporetet semper orare et nō defficere/ Quod at
de eius seorsum ab hūanis parentibus in suū eternū prem̄ exemplare
sqri illis debuit querelas agentibus q; eos tedio diuisisset euidit mestus
batus q; in his que pris mei sunt oporetet me esse/ qd nō fuerunt i templo
assidue in domo complentem/ Notte vō preseruatum quo postea eū fecisse
lucas describit q; erat puerulus in oratione mentis dei/ que cū sit aspectus mētis
in deū intelligendū e semp eidem fuisse annitē alū contemplationis/

qñ et illius diuem valdum potentemqz adeo ut trebo in extasim mentisqz
feretrizqz excessum. ¶ Cui dispositio loci sufficiebat qñ persone ille tres ea-
dem temperantes domo non quidem uno sed tribus lectis dormiebant seor-
sum. ¶ Haudqz dubiū parentes ipoꝝ nati fuisse imitatores. ¶ Felix ille cui
datum fuisset uidere eos mensa una se refitientes / seorsum aut trebus m
locis orantes contemplantes quoqz / interpellatis etiā oportunitatibqz horis mu
tuo colloquentes / in hor alisqz cetum actionibus honore mutuo premētes
/ attentissime item se audientes / sanctissime allequentes stantes se ce
ni conspectu dei. ¶ Domo utiqz illa gaudii quoqz exultante amore pharisee
cotidiq sequatiū facientiū opa coram hominibus ut ab eis honorabiliter / Si
quide ut hūas aut mortificant se coram hoibus sed nouit deus corda eoꝝ
quia qđ hominibus altum e abhominatio e apud deum. ¶ quod profecto plusqz
longissime absunt ulli ste domo / adatee professente qp recessexit deus hui
tate ancille sue / filio aut q minus esset et humilis corde / Joseph aut de sua
rum plenitudine uirtutiz plus qm satis e testimoniū qp meruit quix ce
lestissime uiregnis meis dei / staqz de oi humilitate domus illius certissi
cogitatus qñ post feme xxx. annos etatis // horis illius quo ad ipm fal // quibq
natore nō domo uiuat parentum uix aut minime legit de alia tpis illis
quoad ipm habita apud uiros estimatione / nisi q uelut despectione
quadam dicebant fabri esse filiū fabri eius et proprie penes se fore uer
bumqz eas didicisse. ¶ Quotcta et illud pmaxime dignū e consideratoe
apud eos qm non nisi uir ut xpus xxx sed uel pmanserunt xx. aut x.
annis uixq; impleuerunt premii anni in uita solitaria. Quare partis
hominibus singulari. Et statim de sua apud alios existimatoe uel minuunt
uel audire timuit / Et si uerbo p uerecundia honestateue nō requirunt cordia
li tamen cogitatione in se ipis de hor sepe loquuntur / filius aut uiregnis
bissime uirtutis et sapientia dei preis xxx. feme annis uixit absq; ulla
de sue excellentia sanctitatis fama celebri. ¶ Quibus ut ratione intel
ligi potest nō de eo diuidere scriptum sit q ihesus proficiebat etate sapiā
et gratia apud deum et homines in eius natiuitate / adoratione magoruz
et pntatione in templo mirandi fuerunt facta narrata quoqz / hor uelut
in ob probrii uertentiz eius / tum plus etatis attingeret net insigne
aliqđ ab eo fieri uidebatur / Qz et hor tempus uite alisqz celebris fame p
tamo / stat pmaximus eidem erat luctus cum in hijs alisqz exima pfidaqz
humilitate fremabatur sit et nobis erat maxie consolatione exemplus / ut
distamus in dei obsequio duciis nris pmansuros nulla nobis blanditie
qp deo serenissimus existimatoe alioze. ¶ Hor de uita xpi considerandā
omnes possint die mortis // ¶ At qm ut primissum fuit certa huius
non tam paratissimi est diuine scripture testimoniū / pro dei isto etiam
considerato omnerit de hijs que anno xxx° cum ad baptismū uenit
Jo. contigerunt // Et quē admodum de die lune dicti e etiā die hor a
hijs de v. nō mag opportune considerandū erit met de septenarijs ibi
dem expressatq. ¶ Die uō mercurij eiusmodi offerent magi
magnalia qp xpm facta dicta quoqz / 2° anno sue predicationis / deqz be
dictione peculiare sue Judeis acceptissima qp sui eis oblata discipuli //
¶ Die uō magnalia illa sunt ut ratione meditatoe scribi ferri queat
destino titulos libroq; de uita xpi / quē magni uoluis Jta ab uno uiroq

magno vico Cartusien compositis/in illisq; notum ebdomade dies vt consideratio
ferie quite mapiat ab hijs que facta dicta q; legitur Cum Jhesu hmi xpus a
stendit passureus // Quo vo ad feria vi prout iam a xlmis annis habui ex
doctrina Bernarde additis quibusdam paucis/considationes in illa habende p
titulos paucissimos annotate sunt/in alia estimanda scriptura/tanqm medius
sollempne sed tanqm duplex sit festum de xpi passione oi vi feria celebrandu
Jdeoq; considerationis officium incipit a premissis vesperis ferie v in completorio vi
ferie terminatu // Quer autem esse debet dies duos septimane cuilibet dedi
catos speculatue fore ad xpi misteria veneranda passione vz et resurrectione
/De hac tm sistente festo singulo ac diuinarum die omnibus xpianis/de illa aut
singulis feriis sextis/passionis sue deuotione affectus // Tempore namq; ge
tilui singulo mense anni totius/dies viis erat deputus in venerationem Jouis
illi videlicet qui Jdus appellantur/Et sic in kalendarium tricesimus de tempore
illo designatur/vbi notata sunt festa que a gentilibus celebrantur/ Haud igr
magn si mense quolibet dies vnus dedicati speculat sint ad xpi nri tu xpi
anis vnum/sex quatuor/alij vo quatuor quibusdam ex/vel cogitatione bibe
ripientibus eius talitem vt Jdem illoz esse mereantur/quibus regnu celoz
paratum e a pre eius // Quod preterea sabbato considerandu sit in pre
dictis titulis annotat de dolore discipuloz xpi btissime q; vtriusq; dui
lo quo maxima festinitas erat letitie indecorum/de q; xpi ad misteriu desten
sum // Ad hec eis quatuor recta hec offerentibus se duci hmoi considationem q
sunt/victoriales exercitio facta p xpm aduersus principem mundi hui tag
forteriorem eo/ablatis armis in quibus confidebat primo // Etenim Jhe cla
ritas btitudinis collata omnibus qui ab initio mundi fuerunt/plati fidei testimo
nium sit namq; latrone q; due sine meritis futuris esset cu eo in paradiso/Quo
ergo ish sit die ipo oibus collata e vz qui iuxta fidem defuncti erant nouo ac
ceptis repromissionibus sed a longe eas inspicientes q peregrini et hospites
sup terram essent considentes // Aliud vo misteriu e de hore laudibus
cum exultatione xpo exhibitis/repetitis foretasse preteritis testimoniis q dni
dixerunt de futura in nobis gratia prophetauerunt // Sz et illud misteriu no mdice
ne venit in mentem de laude xpi in psis/cum e merito laudare quos sue
fecit participes btitudinis/qui eadem fidei singulo seruoz duoz quibus q; m
et duo talenta tradidit dixit Euge serue bone et fidelis etc/ Jt dictum
est in fine mundi Esurienti etc //

Considationes preterea diuino de resurrectionis habende in predictos
annotantur titulos/sed et illa diuinissime e contemplatoris q; in xpo resur
gens ex mortuis/morte illi nichil diuina fruis esset immortalis et glose
quia obediens fuerat vsq; ad mortem propterea exaltatus a pre vt in nomine
eius omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum/Michi lo mihi
legatione diuini qui mandauit ad discipulos suos verbis vtis est oi lau
dati nra humilitate plenus/omnigq; fragrantia suauitate quali no fuerat du
mortalis vixerat no fuat eis alloquitur/Dixit eis angelus magdalene va
de ad fres meos et dices illis ascendo ad patrem meu et patrem vrm ad deu
meu ad deu vrm/Jde etia dixit mulieribus nolite timere Jte nunciate
fratribus meis vt eant in galileam vbi me videbunt // Bene hec allego
tiam suspitio mito repremedo illoz qui lorate in sublime/et se ipos no
agnouerint et alios despiciunt // Sz et lectione predicta oi plena fuit te

Et resurrectionis die vsus e Et videtur die postremi iudicij tu in maiestate sua venerit et pris et angelor quo venet ni eo omes angeli cum et gentes omes ante eu congregabit[ur] / Et imr eu hijs qui a dextris erunt eig dicturus e Amen dico vobis qm diu fecistis de hijs fratribus meis minimis mi fecistis / Et Cum go xpi sterni grauissima tribatus temptatione de cuis efficacia suffragij non confidit credens se ab eo respici amantissio oculo vt fratrem suu / Consolatus go tanti auxilio fratris sui magna ni fiducia adibat diuine throni maiestat vt miam consequatur gratiq inueniat in auxilio opportuno / Et tua vro spi ui diuina largiatur clementia vro omiq suorum fidelium plenum laudanda sermone / Ex preuerati Cythonis xviij — Octobr 1502

Suerose mdolis adolestulo petro de Saluciis Roberty de Enronciadio monachus Clarenallis semp̄ ad oñe offi'm caritatis Tua postulat supplicā quā suscripio pro mandato ut qui me in rethoricis studiū assezebas tibi libellum condrem̄ in quo posses dicte artis gustare p̄micias et in familiari colloquio eruditatis grammatice fugere barbarismos. Ego sane ope precium credidi tuis in hac parte nō obaudire missionibus et modalem libellum viri doctissimi marchi cathonis suscepi pthemate et sup singulis eiusdem viri clarissimi documētis materiā pro suare dilatam verbis quidē simplicibus licet nō penitus a regula eloquencie meceptis in quo p̄micias laute gustato vestim facetis sermonis aūig̃ iuuenilis paulatim mduxit et hac nouitate cōcepta suatedente tempe et ingenio dilatato altiora hmg artis imposterum suscipiat documenta.

Deus ē aīmus nobis ut carmīa dicunt
hinc tibi p̄cipue sit pura mēte colendus

Naturalis ratio legalis institutio et cōis aīmoz conceptio hoc habet determinat et p̄scribit q̄d omnis credat deum omnipotentem diligat cordialiter et magne veneracōnis offi'cio enoretur qui quidem est tamq̄ clauus fixus et stabilis circa quē omnia vertibilis originale semideum omnium entium omnium rerū p̄mordiale p̄incipium meta salomonis eloquium omnia disponit mō ponderē et mēsura cōprehendēs oīa et a nullo alio cōprehensus ut verbis augustini vbi loquit deus est intra celū nō inclusus extra celū nō exclusus sup̄ celū non elatus subter celū nō depressus quia ex eius structura liberalitate procedit quod sumo et omnimodo q̄d monem̄ sine tui manutenencia creatura redeat ad nichilū sicut ex nichilo est creata. Igitur [illegible] intentione pensandus honorandus sacrificio et toto cordis [illegible] dandus.

Volue[illegible]gila semp̄ ne sōpno deditus esto
hmā [illegible]uzina q̄ues vicijs alimenta mīstrat

Si neg[illegible]e torpor desidiose mentis hospicium minuerit tuis p̄strep[illegible] dilig̃encia et virtutū exercicio relegato omnis vicioz turba [illegible] et pigricia [illegible] et tristimazgia et ocs vicioz [illegible] obsequētius [illegible] mbet adolescentia imoderatis [illegible] ex moderantiq̄ pariatur exulm[illegible] [illegible] pacem p̄beret nec cōfectus semio [illegible] virtuosis sublimibus ac studiosis exercicijs fruatur [illegible] ne desidiosa pigricies [illegible] voluptatibus augmēta [illegible] quia honestatis aditū separ[illegible] vicijs alimenta mīstrat.

Virtute p̄ma pura cōpescere linguam,
[illegible] illecebrosa cohibit rōne tacere

[illegible] introire quisq̄s examine moribus

Quisquis virtutum studium mentem nititur instaurare

pollere cōnat[ur] lingue ventilabrō cauta moderatōne refrenet si
quis eū sensualitatis spēie ductus impio ociū rāmā operetur ad
cūē verbū loquacitatis aperat mox detractionis ualuas dissensionis
aditus cōtumeliaz iurgia parat et disponit Imitetur ergo sapiēs
nature sagacis industriam que lingua in huius capite triplici clau
sura recludit labiis uidelicet dentibus et palato p hoc hominem
sapientem paucis contentari elegyis Superfluere quidē nō est cau
dicis nāl ser uitalis pestilencia malicie impetū nō potit cohibē

Sperne repugnādo tibi tu cōuicius esse
Conuenit nulli qui sceū dissidet ipse

Cum dictante rōnis iudicio suaz ueritatis accepis sine fuit ꝑ
tutis laudatoria sine cūē inuectiua si hanc ad aures publice
multitudis te contigerit ꝓmulgasse stabili fundamento ueritatis
inexus ab hoc tramite nulla cōtrarietatis opīone discedis ne pauetu
tis macula detrahatur puerilitatis tibi crimen ingeras dū affir
mando et negando cōtraria ponis inesse

Si uitā inspicias homīs si denigz mores
Cū culpes alios neō sine crīmine uiuit

Humane fragilitatis indicio has ignorancie tenebr[as] experiens
ut ꝑpij creatoris ignarus ad aliaz culpaz indicia si ecclīe se tulerat
eo magis cōfusionis assecutus iudicio quo sedidatus uitiis mo
dari lingua aliozū crimina reprehendit Sicut ille nempe aroma
tibus indiget qui redolencia mūstrare satagit sic illū uitiis ca
rere conuenit qui aliōs facere nitit[ur] uirtuosos Attento enī quod
humane fragilitatis labilitate pensata ille tyrannizat in moribus
qui in mortalibus filijs adam carmina pfectio his ingerit cū
stri ptū sit Qui seruiunt ei nō sūt stabiles et in angelis suis
reperit prauitatem Quis igitur nisi mentis inops maiora
angelis in hominibus ꝓpria stabilimit

Que nocitura tenes ocius sit cara relinque
Utilitas opibus ꝓponi tempe debent

Quotiens honores diuicie aut cuiuslibet rei possessio pericli
uirtutibus inuidet uel scandalū alicui ꝑfectus spūalis īdicit
abiciendus est penitus et sine doloris amaritudine deserendū quia
minima dignioza uilibus et maioza minoribus cōuenit anteferri
ner est dubiū sapienti ꝙ quodcūq possessori detrimētū ingerit pro
bro[sa] cōquirentes utilitez deserit[ur] et possidetur inique

Constans et lenis ut res expostulat esto
Temporibus mores sapiēs sine crīmine mutat

Si sapiē fontes merearis ingredi hanc ꝓdentie regulam
in humano cōuictu exequi nō postponas uis sic te rebus accom
odes ꝙ sine lenitatis notamine eisdem ac uarijs te diuersa con
siderationē pōtes interdū sicundē sedm factoz exigentiaz expedit uiri
lis animi constantiaz exhibere interdū uero benigna tranquillitate

Nil time uxori defuit crede querenti
Sepe et cū mulier que nupsit odit

poteri Sicut enī articuli manuū aliqū prodeunt² in longū interdū
tpe reuocant² in orbem aut reuocant tr in palmā ydemptitate ma
nuū nō mutata Sic utiq; sapiens cū prudentibq; ylli regit cum
iocantibus laxatur in risum cū seuosis consulit cū pegrinis loqt²
aut salutat ‖ Sē in hrā ‖ Nil temere vxori de seruo credere querenti
Sepe etenī mulier quē cōiux diligit odit ‖ Bethoira nō erat i euangeli vsus

¶ Cūq; moneꝝ aliquē nec se velit ipē moneri
Si tibi sit tacitus noli desistere ceptis

Quotiens aliquis in amicicia cōiunctissimus laxatis temperan⁹
frenis equo lasciue vectus p arma vicoꝝ seu p agrū lubrice vo
luptatis excurrit tunc exhortandus est in ope ut crebris exhor
tacōnibus factoq; sermone mellita amici lingua necessariā adhi
beat medicinā quod si forsan ille ut assolet correctoris vtī mā
dolen⁹ sustineat nolens remediū expeti nō illuco debet exhortātis
lingua silere sed cōgestis cōmibus morbi mollire duricies et tandē
donec optatū finē propiet nō desiliat ab inceptis ‖

¶ Cōm verbosoꝝ noli contendere verbis
Sermo datꝰ cunctis animi sapia paucis

Inter humane vite contagia michil seruziue milla maior modera⁹
tacōnis qꝫ sermones et cohibere superfluos et cōm loquētes qm
maniter gauisuri temperancie moderancia obseruare In hor em nos
experiencia malis edocet Nā sicut ignis mālis cōbustibilū apposicōe
sustenditꝰ et eoꝝ successiua depositione deficit et decrescit Sic lingue
vicius cōtinuatꝫ blasphemijs inuoꝝ dilatatū sumptis nō minꝫ in
seruare irrepabiliꝫ successionis astendit et dīi verbū verbo quasi clauꝫ
clauo retundi credit² augeſ² morbi primies qua iuncta dicitur poterit
latet anguis in herbis

¶ Diligē sic alioꝝ ut sis tibi carus amicus
Sic bonꝫ esto bonis ne te mala damna sequāt²

Politice vite peritia hor spāle mandatū obseruancia regulari con
tendat ne quispiā inter homines ꝓposterando tacitatis ordinē alicā
comoda ꝓprijs necessitatibus anteponat Sic em salomone docēte
instruimur ut viz ꝓprioꝝ fontū latices hauriamus et postmodum
pāt in ꝓximos deriuemus Sic sibi negligā et inspiciens omnibq; vidē²
inutilis euincero pficientes multis et in ꝓprijs vtilitatibus negligētes
similes facti sunt inspectibus et sue stoliditatis merito hesitis com
pazantur

¶ Cuncta fuge ne inscipias nouus auctor hrī
Nā milli tacuisse nocet nos esse loquutum

Si tamē p omnia digniꝰ relatibus adhibeſ contendas manes ra
musculos hystoriarū narratorias moderate simplicitatis ineptias to
tis cordibus detimato postꝫ vero mentis hūane thalamum
hec voluptas occupet negligentissimi hospitis cōtugia (venenosa le
tatur murmure et detractione pascit² cōgratulatur luxurie et
cōuocato vicioꝝ exercitu virtutū collegia expugnat nā inepta aplis
prauia colloquia mōres corrumpunt egregios que si longa obseruatoē

duolauerint facili diuinacõne nõ potuerunt cohiberi

¶ Tem tibi ꝓmissaz rectã ꝓmittere noli
Faza fideꝫ ideo quia multi multa loquũt

Constancie turri ꝓponens ascendẽ et veritatis iudicio redimiri attendat humane mutabilitatis fallacias que frequẽtius in falsitatis mdueruit labeꝛintiz Cum eñ stolidi sapientes cautatricia subiaceant et nigra ꝓpheta ꝓbi filij hoiũ et mendaces qui in cor pollicitacõibꝫ confidunt asserentes manu et ꝓmissa dubia pro costantibus affermantes more illoꝝ qui angulum lubricosam cauda stringunt nõ sine nota infabile a promissis ac pollicitis pariter excludunturz ||

¶ Tũ te aliꝯ laudat iudex tuus esse memẽto
Plus alieno de te ore tu tibi credere noli ||

O tu quisquis in huius vite fluuio sine mari magno ac spacioso nauigas hoc in erario memorie sedula cõsideracõne reponas ne alieno laudibus intumescens plus extere assercõni q̃ ꝓprio iudicio condescendas Tu hoc enim ꝓprio ore fallitur humane deliberacionis iudicium qꝫ more oculi corporalis aliena ꝓspiciens sepiꝰ nõ permittit intrueri sed dũ palpõnũ mendacia adulteroꝝ phalerias ac cetera seductionis misteria que amens laudis bibula attendunt minus prudẽs tunc demulcetur prauo desiderio aũ sine et cuiquã hũdicet ambulans quãdo in magnis et mirabilibus sibi se nõ metiri cõfictã veracis insequi mendosam fraudulenciaz fulsituris Same posteꝝ adulatrice loquacitaꝫ imutata fortuna aut alꝯ aduersacõis optata sibi stipendia nõ accepit fauoꝛes laudis et dulciflua cõmisset in detractionis aculeos in momento

¶ Officiũ alterius multis narrare memẽto
Atqꝫ alius cũ tu bũfecerꝛis ipse sileto

Ingratitudinis scelus copiosum vicioꝝ exercitum ferũ detrahens hoc habet in sua ꝓtinosa opacõne ꝓpriũ qꝫ in enarrandis aliorꝝ officijs manus extendat ꝓductiles Cum vero susceperit aut obliuiscit aut retribucõnis nõ memit aut qꝫ deterius est nequissime atrocitatis abusu machinari satagit in datorem hoc est veritatis timea putredo insticie amicicie interitus et prostrupeꝫ honestatis Adnectat ergo qui in veritatis gignasijs conatus stipendia militare ut beneficencie more gerens susceptaꝫ beneficia multipharie multisqꝫ modis retribuat et veneranda laudis ympno soleat ꝓpalare ||Si vero quispiam alius ꝑ inuidie libere alterius impenderit virtuosꝫ silencio ꝓterire cõtendat ne offensa ꝓpria laude sordescens fructu careat ꝓmisso ||

¶ Multoꝝ cũ facta senex et dicta recenses
Fac tibi suggerat iuuenis si fecerꝛis ipse

Moꝛis est vetustati ut senectus cancie veneranda a cunctis de moꝛ sionibus ferat in iuuenes ꝛpoꝛe passiones et impetus serra duxissime

corrosionis minadens p̄terieus sub silen° q̄ti volūptatis illecebris
tūsegerit tempa inūctutis et quod in se dissimulare cupiūt in
alijs auisu maligno crudelitez redemptantes Sugit² minentes
insolentias apto correctionis verbo meditari deteneris castitatis oleo
sermones delimare seneze p̄sionis dolabū suspendendo nec nō vite tue
p̄teritos contagia tuz impetu humili quē corripis debita cōsideratōe
compenses

Male tutes si quis tacito sermone loquat²
Construat ipē sibi de se putat omīa dici

In hoc deuiat temē lenitatis inepcia ut mixta poetā modum
ponēs in cepo accusante constrā et turba strepeū finalēte de
alieno cōstlena temē suspicat² de quo seneca sit mentē In
hoc errat omīs affectus ut in quo ipē insanit in eodē putat re
teros insanire Sugit² verbi grā quosdā homēs videas sibi mu
tuo ac secretim colloquentes millius suspicōnis mordacis insultibg
quasi tibi detractionis insidias ppārent et sub amicicie nōie
timorē nō pferas inimici

Cū fueris felix que sit aduersa caueto
Nō eodē tutsu respondent vltima p̄mis

Si fortune blandientis amplexus lubricos et oscula fugitiua
te cōtigerit experiri mordaces ipsius serpentis aculeos debita consi
deratione formidēs nec ob eius blanditias corona p̄sumptionis
temeritatis assimaris Nā hac arte malignitatis suggerit instruit
qd hijs quibus poriora munificen° sue dona cōtulit ipōs furen
dulen° p̄monens ad ardua dignitatū oculos cornuos solute
sue malignitatis inflectit et cetas eis disponēs insidias subitū
corruant in ruinā et a suis felicitatis fastigijs calamitatis
p̄tendens retacula disponit in ymis

Cū dubia et fragilis sit nobis vita tributa
In morte alterius spem tu tibi pone noli

Huc successiue posteritatis periculū tibi timē debeat² qd vno
quis animus alienus lucet de semū mo. canonica rōne possideat
spem confidentie certioris in tante dubitatōnis negotio non
apponas Nam fatalis vite terminus omē genus hoīm am
plissima sue sagene tendicula potenter includit nec senes
deserens nec iuuenes fragilitas dezel sequent qui vero dū am
pliorie vite terminos iuuenis lasciuiens tibi fraudulenter
indulget ecce subito feralis mortis pernicies adhuc patentes de
crepitis vinendi regulā preput tibi sōli

Exiguū munus cū dat tibi pauper amicus
Arripito placide plene gz laudare memento

Si mgz altitudis spem oculo debite consideratōnis inspicias
in remunerandis officijs nō tam dati cumulus qz affectōis
tytulus pōderat quo cetera si amicoz quispiā munusculum leuius

lenis ponderis pleno libertatis obsequio lacrimat hoc magnifice
rogitillacionis applausu suscipe no postponas aliquim ingratitudis
stoicam dampnabili verositate concipies plezisq; cum censet sapiens
dyogenes aque poculu exhibitu altissimo creatoris officio cui xpi diui
cias corde lento

Infantie medu cui te natu creauit
pauptatis onus patienr ferre memento

Si creatricis nature sagaci ingenio dona consideras si ortus tui
penurias anda sedulitate prendas nullu vinculu minus diuicias
aut fortitudinis cui homies cognoscis occulta euidencia ny lymphe
subuedu attulisse Sigmde et leones a sue natiuitatis initio hmi
niu vnguibus thatici cornibus taues acutis dentibus cues lanis
equi pilis sed solus ho iermis imberillis et impotens no laqueus
non intelligens no intendens ad pritis vite miserias se ingerit imperfue
prerogatiuis igitur tantis pmene natiuitatis inepcie si impaup
tatis exulu se cotingerit obberraze que teste seneca odibile hominu
censetur hominibus multa consideracone mistezij parte thypen diligen
oppone no similis fructus bestiis nuspie utilibus aut agilitate azudim
leui vento pauptate omis patienr ferre meneto

Ne timeas illa que vite est vltima finis
Cui mortem metuit qd viuit pdit idipm

Virtus illustrium dogma plucidu circuspecta tradicone concludit
qd libet vltm terribilium mortis cunctis mortalibus imineat pricie
nus tamen sapientis animo cotinue vexacionis dubietatem
nudarit quippe inepta seneca natura est homies no pena et lex
condicone tenebris intrauimus ut exacto modici temporis medallo
protinus exeremus nec est formidandu multimodo qd nulla
poterit condicione seu occasione caueri na inepta iuris regulam
Quod omes tangit ab omibus est approbandum Si quis vero supe
ljus assidua sollicitudine melancolice vite tristicia subsistendo affligit
timendo moriat et quasi in desperacones incidit sic vite lapsum

Si tibi p meritis neo respondet amicus.
Increpare deu noli sed tempa cohezere

Hoc pprietatis crimen obiciet vicio dampnosa sordicies qui
criminibus illaqueata compedibus corripientis manu stringenti
animo no admittit sed potius ex correctione ulteriori ex medicato
morbidior namq; omes curationis abiicit medicinam dum ingit
tyranus vetustis sensualitas et pprie voluntatis abusus qui
stipendiat no segnius traluunt omes exercitu hospitiolu mentis
obsederint exiteat ptimus comis imperiu que iuncta pthmy semp
deposcat ad optima et tantis vicior pestibus potenter occurrat
actu lymphe doctrine sedulus auditor ut a vicior abysso residat
et corrector monita patienr sufferat et ut ne lat blasphemie
sermones ex patie cubiculo ademptes sapiencie excludat studio sa
pie et virtutu misterio te exerce

¶ Ne tibi quid desit quesitis vtere parce
Idq; quod est seruet semp tibi desse putato

Aurea virtutū cathena hūanas opacōnes dirigens mediocribus gaudet ac supflua detestatur Nam sitiri in archimis secretoribus aceruos diuiciaz pessila cupiditatis moliri censetur nephariū et morbo illectum sic pdigalitas pmiosa tenacitatis detractio imenilibus dedita lasciuie subitaq; protrahit in eminā quā nisi debita correctionis lima discretionis cauthela ptulerit negligens comites pauperatis satellites mistros indigencie ac demū fructoz pcula ad suā habitacōnis domicilū cōuocabit ner mizū quia extreme desolacōnis constituet in arte

¶ Quod prestare potes ne bis pmiseris vlli
Ne sis ventosus diū vis vebamus haberi

Virtualis constancie firmitas mire vallata fortitudinis multyphazie multisq; modis vicioū duplicitatis abhorret ut talioz vepharū deputet aliquid dicere et cōticiū meditari ne cōtrarietatis allegatus vinculo et vicositatis vetaculo cathe natus diū pcie volūtatis arbitriū temerazia deliberacōne pseq̄tur et aliqua spondens et eadem volubili mutabilitate denegans in famie pcatis merces demerita qui redderentis frame stipendia debuerit pmereri //

¶ Qui simulat verbis nc corde ē fidus amicq
Tu quoq; fac simile sic azs deliditur arte

¶ Soli hoies blando nimiū sermone probare
Fistula dulce canit volucrē dū decipit auceps

Racōnis iudiciū equelibrate discretōis stateza pensatum hoc impat et indicit ut nullius cōiunctus hūani participeps a dulacōnis fauos multiplari cōmendacōne diffidat ne assentacōnis suspectus miscat in melle sitiatā videat apicē opinione malinola cōcludere finio extrema vicositatis abhorres incedens via regia nec adulacōnis melle nec detractionis aceto linguam polluat colloquētez aliquim errantq; in vino et nō in via aut mudencie pximus aut palpoi nō cōuincus videret amare sermonibus obervare

¶ Cū tibi sint nati nc opes tuc artibq; illos
Instrue ut possint inopē defende vitam

Ptholomeus pmazacō hanc hūano generi miserie deserit portionez ut sacratissima posteritas ignorācie tenebris ac cōcupie illecebris ligaretur quo circa debite cōstructōis regule indigens ut illūinato corde cōtemplatiue vite theoricā capiamus ea videlicet iuxta aptū que a deo donata sunt nobis et actiue vite expericiaz nō horrentes i mundane pturbacōnis necessaziis pro nobis et pximis cōuenientis in strie diligenciaz apponamus et hanc instructois normam

filios et posteros tenem² relinquere ne forte inopinata paupertate grauati in sui generis ingressu ad facinora desiliat impotentie.

Quod vile ē carū qđ carū vile putato hic tibi nec cupido nec auaro nec stolido vlli

Rei familiaris gubernacōi discreto moderamine presidens alterutrates tempor⁹ acuta circūspectione ppendat ut nec habunda tempa superfluę pdigalitatis lacunam conferant nec parcitatis articulo detractione cōtracta expressam cōstruant paupertatem sed trina moderacōnis seruata temperie nec edendo nec vigilando nec tuose mediocritatis medū sapiens obseruabit nec cupiditatis notatur infamia nō odiosus hominū nō virtuti ōnium hō nulli

Que culpare soles ea tu ne feceris ipe Turpe est doctori cū culpa redarguit ipm

Nichil in hūanis actibus verecundia dignius nichil magis a virtutū limitibus alienū qđ dampnande ostentacōnis obprio ad discipline p̄cepta laxare lingua magnilaquā et manū missa ad abatrix retrorsus respicere et nephandis moribus redolere typanū quod nōstruosius monstrū que derisibilior visio que maior enormitatis cōmē qđ ducē fortitudinē p̄dicare militibus et gressu retrogrado p̄mo hostibus tergа vertit leporine timiditatis melancolia occupatus aut quadā ezudicionis arte stolidus victor⁹ storia p̄bere discipulis et delicacōne cōtinua. p̄cepte in ipsum.

Quod iustū est petito vel qđ videat² honestius Nā stultū est petere qđ pot iure negari

Si amicicie regulas quas morales phi arroganti studio condiderunt diligenter aduertas nūq̄ turpitudinis macula verecōsi cōsensus affectio vel quippiam aliud qđ orbita virtute aberret amicicie legibus admisceat² quippe stulti velut terris eterna caducis spualia corporibus mūs sic virtutes vicijs preferunt². Non igitur indignacōnis stomachantis querelis et vocibus si quisquis de clero vel populo virtutū aduersarium ab amico repudiū cōsequat² sed recto discretionis examine amicicia iniquitatis non lucri legibus dilūr attendat nec ob hoc debere virtutis p̄mijs derogari.

Ignotū tibi tu noli p̄ponere notis Cognita iudicio cōstant incognita crebris

Humani cōmictus mores ambiguos dilūr attendens p̄facile experiturus qđ pensata hūane mutabilitatis natā² incerta sapienti non est credendum omni spiritui Nam virtutes se esse vicia mentiuntur. Eque dē fallaci cōmercio edi p̄ agnis amara p̄ dulcibus et turpia pro honestis frequentius primant² qđ obrē ut fallacie latibulū in tante dubietatis palogismo euitet² facilius et rarius declinet² expiena⁹ duce. que tenet² optima verū interpres nūq̄

rectora postponit dubijs ne deteriora contingant relegato euen
tus prosperos applausu

Cū dubia interdū vexet vita pricis
Pro lucro tibi pone diē quicūq laboras

Generalis humane nature calamitatis necessitas a pthoplan
stor crimibus derivata nos in finiculū duplicis necessitatis
includit nā inditū vētis ignorantie tenebris intrinse obfuscare
et multiplicis egestatis miserijs validissime corpis interclusit
cui morbo duplici duobus remedijs cōuenien occurramus videlicz
ut exercitato animo p studios sollicitudinez ignorantie rejectatem
depellamus et sic p discrete circūspectionis cautelam corporalis
vite necessaria pquirramus ne si p hec defuerit bestijs similes nō
liceat pspicue lucis archana conspicere Si vero xp̄s nō fuerit
impactus baculo vehemēt attriti cōfusionis ac doloris amaritu
dine etatis mē tempa tūsigentes dies lugeamus et horas

Nunc cū possis interdū rede sodali
Obsequio qm̄ dulces retinent amici

Amicicie pcūl est subiecta plurima voluntatis redemptitate
cōiūgere nullius cōuetudis repugnancia colluctante Si ergo
individualis amicicie participiū quāq abstinens nullo dāmp
nacōnis ambitu nullo intuitu strepitu leue animū quocūq con
tendas Quoties cū relegato pacientis federe sup̄ioritatis
iura proposteris pterimus fedus alterūpitie tepescit amica et ia
dissensionis mā pparat Imo potius et pteritis allegata cathe
nis amicicia pmaneat nec interrupta mutuat obsequijs hu
militate pascitur vestiat pacta nec amico se pferat Imo magis
subici studeat atq vinci

Ne dubites cū magē petas impendē parua
Hijs etenī rebus cōiūgit grā rarōs

Auaricie rectas et dampnande ambitōnis impbitas volubile
humane condicōnis discretim in abusū tante tenuitatis pellit
ut ab amicis exigere pluma et pauca impendere videatur
quod quidē ab amicicie legibus extraneū pegrinū a moribus
et a vētis tramite credit alienū pendat ergo sapiens
se cū amico aliquali distrectōnis libra pensari et si pprie nihil
sezit comodis alienas copias vehementer affectat alienis
nō deneget modice vtilitatis comoda elargiri ne moleste
noteture puerbio alienas viz metiri segetes et cū vicinis
pria transitū phibere p arma

Lite inferre caue cū quo tibi grā iuncta est
Ira odiū generat discordia mutat amorē

Obsessa molestis hostibus ciuitas mōx facilius corruit in
ruinā cū si valuat aperio nulla custodie oportunitate defensa

nsidantibus patefiat sic aī vrtiis discretō acris ꝓpulsata potes-
tatibus et varijs temptatiōm machinamentis obnoxia mēs rele
linc seducitur aut humiliazius captivat. ꝙ si vrtūdie tēmerarias
lacratis frenis ebulliens ad integrū feminazia obprobrij discordias
sē ꝓpitanter melinet sra quē virtutū nouerca amicicie
fiducia et aduersaria honestatis contumēa tempanꝫ similiter inte
rimit vmonē et nodū amicicie fluens cōtractuz attrahit in
horrorem //

Seruoꝝ culpa tū te deloꝝ vrget ñ tran-
Ipē tibi moderare tuis ut parcere possis

Si tempanc frena retinens castigatōnis modo cohibeas impetum
voluptatis seruoꝝ delinquētias tuoꝝ facili moderamē ꝑdūcibis
nā iuxta ciuilis legis edictum in omnibus bene agē. et in nullo
deniare diuinū est porius ꝙ humanū Minime igit nemoꝝ ezis super
alienc culpe dispendio cuꝫ ulterius ꝑpō crimen ꝓprie singularitatis
agnoscis //

Que supare potes interdū vinre ferendo.
Magnū et emī morū est parcia virtus

Si in vno cōtuace repugnantis opōnis gladiū tribulantem
obicias obrūpet cimilitudis vnio et flāma stomachantis mē-
cindie sucendet. Refrenandus igit est in hijs motibus prue re-
limitatis impetus et crispo potentie constancie contegēdus Si em
pracis imicie flāma sucrescens amicoꝝ quēpiam stimulo te
mere cōdictionis ꝛuasit tanta cōtumelia silna ꝓpitanter
adducet qđ subsequē morbi rabiem sanare non poterit balsamū
neq virtus //

Consenua porius que sut iā parta labore
Cuꝫ labor ē in dāpno cssit mōris egestas.

Tacōnis industria ꝑscripta consuc ꝓpit et obscruat a-
cuiq orbita nō deniat experiencia nālis qđ in rebus humanis
ea cā obseruemus attencius molestius relinquimus et offensiozi
diligenta retinemus que ampliori fuerint exercitatione
labore quesita Nam si momētanea ꝓdigalitate pereant
venturis ꝑfutura vsibus nō sine magnis vtq; hoīs dispen-
dijs seruose cogessimus subsequē mendicitatis obprobrū mētes
mās relinquet flebiles atq; mestas

Capsilis interdū notis et caris amicis
Cuꝫ fueris felix semp tibi pxīmus esto

Attenta varietate temporis et psonaꝝ qualitate ꝓmissa nuc
ꝑfusioribus est vtendum simp tibi tuc moderatuꝫ vestrum
tendū ut in omnibus recte circūspectionis moderacōne pensate
nō videaris sumptuosus nel anaxius hec autē omnia prudens
ut cautatis nō ꝓmisso ordine liberalitatis tue copias nō sic

2a ps

effrenadas m alios ut postmodum tarde penitens videaris egere prima
sezotina trudem recolens te quertisse romg ordine corde mesto

TEllurie si forte velis cognoscere cultus
Virgiliū legito qđ si magis nosse laboras
herbaz vires mater tibi carmina dicet
Si romana tibi pia et punica nosceze bella
Luciaū queraz qui martis prelia docet
Si quid amaze libet uel discē amaze legendo
Nasonē petito sin autē cura tibi her est
Vel sapiens vivaz audi que discē possis
Per que semotū vicijs deducitur euum
Ergo ades et que sit sapiā discite legendo

SPiritus sancti grā septiformis hominibus varia sue liberalitatis
dona distribuēs ad multiplicia exercitacōm studia nos inclinat
aliū qđ agricultura delectat cuj peritā virgilius i georgicis
veraciter affatur Aliū vero arte medicinali promouet ut cognitis
herbaz viribus facilē humanis corpibus exhibeat medicinā et hanc
materā facili carmine patenr ondit Si quis vero furijs agitatus
letalibus veneree seductionis gig nasciz mitiz ꝑ intraire hmj
delusionis regulas omnibus elegiaco carmine declarant Quisqs
autē ꝑtermissis his omnibj decreuerit feliciter vitā agē polire
moz̄ stematibj et virtutū splendoribus redimiri sciēcijs erudi
tionis regulis aures inclinat docibiles ꝑ quas sublime virtutis
eminēe carmen attingat vicioz̄ mostriz discrēs sordidū et obscurū

Si potes ignotis etiā pdesse memeto
Vtilius regno est meritis acquirē amicos

Nullū rectius reputz bonitatis iudiciū qđ data desup diuine dis
tributionis donaria multiplicare ꝑplurimis ex cōcessione be
nigna liberaliter elargiri Nam et hoc nature conditor deus
nobis ondit ondendens et mirabiliter opatur qui multiplices
suaz diuiciaz arcanos nō in archimis studijs possida cupide
voluptatis includit sed magnifica largitate distribuit et effūdit
nā iuxta scripture testimoiū Solē suū facit oriri sup bonos et
malos et pluit sup iustos et iniustos Imitaris igitur tante be
nignitatis artificem ut nedū in amicos et benignos ꝑ etiā in
alios te studeas prebere benefitū nā sic fame pronia et virtutis
ꝑmia consequeris et in amicoz̄ nūo nonnullos sustipies quos
ꝑius habueras inimicos

Mitte arcana dei relū inquirē quid sit
Cuz sis mortalis q̄ sunt mortalia cura

Mundane ciuitatis policia iustis legibus agit et rois moderamine

gubernat cū oīm quodp̄ ercōū sui mīstitucōnis metas nō deserens
ad alterna se et sibi ptinencia nō erigit importune. Non igit cō
tendat humane defectibilitatis imbecillitas supiacue indagacōis
moueri scrutinio aut varia seu vana curiositate turbari ut ad
diuinor secretor abstrusa cupiat aspirare aut vetita fatidicor
nel diuinacōnū superstitiosissimis spiritibus aures credulas exhibe
Nā stryptuis diuine inductus qđ scrutator maiestatis oppimetur
a gloria et ore ppio veritas in euangelio intonat Non est vestrū
nosse tempa uel momēta que pr posuit in sua ptate hor etiaz
indicat cui animi conceptio qđ is qui in creacōne ppio fecit
arbitrio put voluit oīez creature spem pduxit in esse sic cuius
regimine ac mautenencia nullū nature create consiliū sibi
deposuit adesse. Multa igit consideracōnis indagine nisi despicias
p̄gnicōnis oculū dirigas ad futura.

Lingue metū leti nā stultū e tempe in oīm
Dū morte metuis amittis gaudia vite

Mortalis humane vite species hac condicōne terrene stadiū cur
fluctuacōnis ingreditur ut tandem aliquociens in vita desistat
in quo quidē agonis examine sic pugnandus est fortiter ac vi
riliter diuicand quasi momentis singulis debeāt hui⁹ mundi
plū terminari Sane illustribus animis huius reflictus scopa
nō metuenda sūmoope quia meta timidum sapientis animū
hac condicōne mūdum intrauimus ut aliquociens exire
mur. Et ideo nā hoīs tenuitur esse nō pena alicuius generali
tatis participio nemo mortalium mortis excludi. Mortalis
igit perfectionis integritas vitā hanc huius dignitatis proga
tiua nobilitet future felicitatis p̄micias degustando mortis
pauorem abiciat ne vite prius indicie dū continuo timoris mor
dentur aculeo trucidantur in miseria et in lite.

Tratus de re incerta contendē noli
Ira impedit aīm ne possit vera videre

Dum iracundie furor ebulliens tamq̄ hospes impius arcanam
mentis inuasezit tunc aīa ppio ordinata p̄uilegio et di
uis sensualitatis omnibus alligata recte deliberacōnis iudi
cū admittit sed potius bella concipit intonat nugia et con
tumeliaz seminaria ore prori distillat veru tanto seuiente
distracōnis naufragio non expedit in consiliis usurpare delibera
cionis officiū sine in iudicijs calculū promulgare donec paulatim
relegato tante acerbitatis hospite sua tandē libertate
potita in pristinū amentatis temperiē reparet alioquin si
secus fierēt distorte consolacōnis uoce edoceat ac iudiciū
detrimēto et pegeū.

Hac suptū ppere cū res desiderat ipsa.
Dandū etenū aliqđ cū tpe postulat a res

Cuncta rebus humanis adhet mutabilitas qđ in his nulla pot
diutine p̄manencie adequatē reperi Quapter licz pdigalitas

vicū ſmeritis adiecerſet moribus nō minꝰ tamen rū negoꝫ qualitas et neceſſitas tempꝰ hoc nō duxit plenꝫ rorē vacandū eſt ſumptibus et timꝰ hoc virtuoſe agꝫ redeuntis de quo alꝫ ſi deeſſet faſus neceſſitas ſuppleturis vocabulū reportaret

Quod minꝰ eſt fugito prius gaudere memento
Tuta mage puppis eſt que modico fluīe fertur

Nature ſagacis conſiderata temperies ingeta ſapiente quendam parcis minꝰq contenta eſt omꝫ ſuperflue curioſitatis pompa tem denegat et abhorret ut nec in corpꝰ ornatu poſitus nec in geſtu vultuoſitas nec in veſtitu culoſitas nec fedalis timiditas appareat in cōuictu diſcretis egentis limites moderate vōis excedentis hominꝫ cōſtitutis ſcandalū virtutis exilium et nouiſſime te repetes adiecta tibi ipi amplioza ergo et maioza te ingeta ſapientis conſiliū ne queſieris ne tue temeritatis abuſus vocabit te fortuna ruinā fortune deſiderāns ad ducat ſed pauris letamente cōtentus eo magis vtꝫ quo ī exiguis fluīis alueo ſecuzius nauigatur

Quod pudeat ſocios prudēs celare memento
Ne pluires culpet id qđ tibi diſplicet vm

Naturalis legis inſtitutō cordibus hūanis caracteis indelibilis adnotatione cōfixa reciproce tacitatis poſtulat vnionē. vndi cetis ſingulis qđ in quibus ſe detestantur offendi alios offendi culū nō minuant. hanc nouiſſime ciuilitatis legem vehementer impugnat derisores ac inuidi qui ſui preiudicatores pollicentes malicias conſimiles primoꝫ culpas deſtructionū amaris aculeis et irriſionis iaculis fame proximi lacerant et impugnant. pone igitur cuſtodiam ori tuo et ne odioſus oibus appareas ſcandalizatis proximis ingrā maliloquā phibe et preuiuz

Nolo puteꝰ pūos hoies pcā lucrari
Tempibꝰ pcā latet et tempe patent

Si diſpenſatōnis ſeueres nullis hūane cōſideratōnis cōclusa limitibus attendatur efficacius et crebre ſpeculatōnis oculo ppendatur nullā ingenuōris admiratōnis dubietatē reperiet qđ conſiderato vite pūtis ſtadio nō nullis laxatis frenis laſtinie p archam pprie voluntatis excurrūt vacantes. otiis et erroneis implicati deſideriis michi licitū ſi omā ad libitū ſtruētes et hij quidē ut plūmꝫ ſublimant honoribus locupidant diuitijs et in torius hūane cōſtitutionis gloria pſperant. Veū inſtrumentabilis pdelſe diuinitatis oculus attingens a fine uſq ad finē fortitez diū ſollicite longanimitatis patiā laureatus tot largi fluē largitatis als liberalitatis donaria ſenſerit inſtrudis deriſa naufragia et debitis officioꝫ careze ſtipendijs ac percutoris aīm ad tāta deuenisse vesaniā ut ſui largitoris in memoz pſumptua temeritate ſedeat ſuis aſcribi ut meritis quod reuerenter offerre debuerat donatori nox tantis ſuperiaꝫ cōuictis exacerbata diuinitꝫ abiecto ptectoꝫ

pacie clipeo in tanti reatu sceleris nec pacia victu nec bustorys emol
litu gladiu districte severitatis exacuit inde cuncteus ultricia et
iudicia vbi prior longioris vite moras in desideriis aie sue temera
via crudelitatis voluntate confidit repentinus interitus supplicens
omnes optate pspitatis terminu includit et nostrissimo quadaz equi
tatis termino agitur ut qui indultum tempo ad venia ad huiusmodi
diuine maiestatis interest extrema vite sue tempa careant bufi
tijs creatoris et hanc diuine aiadversionis regulam omes filii ada
meticulo mentis scrupulo ante cordis oculos frequenter statuant
et in sue memorie secretarijs diligenter exarent.

¶ Corpus exigui vires contempne noli
Consilio pollet cui vis natura negauit

Spumaz pacuta densitas rosei floris amenitate letus et testea
cucis dulcedinez nidei dulcedinez prudens abstondit et no nisi
vasa lutea figuli prosis azomatibus pfundunt. sic p crebe hu
mane generationis abiecta corpis indecora effigie aut membroz
coposicione deformia insignioz animo tytulis decoratur. Porro
huius lactuzam dispendi sapiens breui dolore compensat nam diu
in subiecto homis sapia presidet virtus obsequitur et cuncta familiaris vernacula comitat. corporee molis pauperie lugere
no expedit. Nam ancille deformitas in prisca domo. tollerat
facilime vbi dna imensi decoris stemate radiauit.

¶ Que sceleris no esse pare tibi tempe rede
Victore a victo supari sepe videmus

In corpalibus exercicijs in collacombus et studijs no semp expe
dit potentiorem victorie progenia potiri sed no nisi posteriorem
se fingat in certamine qui prior poterat inuenire ne deus semp in
alios dignationis impetus vendicare nitat interdum exosus plurimus
et multiplici punitatis eo sinebat vilime quo a victo fuerat
superatus et hoc vincendi genus retrogradu nos oes generali
videmus.

¶ Aduersus notu noli contendere verbis
Lis minus verbis interdu maxia cesset

¶ Ignis nialis facili paleaz adustione surrendit cui si lignoz
struem crebra repetitione frequenter apponas in aceruu flam
maz incendia colaleserit. Sic in amicoz conuictu modicum
iniuriose vocis seminaria in contubernias pollulat ats pollulat
vinculus amicicie ppetuo dissipatis et hoc nullo nichil sapienti
detestabilius effert ut thesaurus inoppabilis sumi laboris artifi
cosq; situs raumsculis homis momenti depereat et punctata
iniurijs amicicia iam in amicu gladius hostilitatis acuit dum
crudescit. lis minus verbis interdu maxima creuit. Sic in
textu. Quid deus intendat noli pquire sorte. Qd statuit
de te sine te deliberat ipe. Rethorica no erat in originali

¶ Inuidia nimio cultu vitare memento

Quod deus prendat noli pquire sorte
Quid statuat de te sine te deliberat ipe

¶ Que si nō ledit tamē hāc sustinere molestū est

Pusillanimitatis depressa pauper ꝓpietatis indigna et
emula honestatis dū alene pspitati dolenter inuidet ꝓnos
in semet ipā ꝓprie malignitatis aculeos exercitur Non enim
diuine legis impio ulla sanxio reperitur quam equitatis artifice
sue adinuentionē legis interire anxiatis equidē tortuosū lucris
actu dū aliquos pspari conspicit dum alios letari pudet et atte
dit aliquos hylarari pspari suas reputans iniurias et quotquid
alteri prouenit sume contingeret tamq̄ sibi noxiū et infestum.

¶ Esto aīmo fortis cū sis dampnatus iniquo
Nemo diu gaudet qui iudice vicit iniquo

Cum violencia iustitie pscentrix te ꝓpulsauerit tuc
aīmis equalibus vtendū statuas malicia feminee leuitatis
exuta alioquin si vigoris ꝓtracia equo certa supbie p tapor
arbitrarie voluntatis exciuerēt nullo cōdictionis obice ꝓpito
tota cōstringeret segetem cōnis Si ergo in calūpnioso iudicio au
ditorio ꝓcaui codēpnatus exteriꝰ cōstantie munus et resisten
dū festines oppone nec iustitia meretur depulsam inermat
aut parentē nullatenꝰ nā certe cōnis iudico duplici plaga ten
tetur qui dampnabili vulnerat⁹ ats mulctatus iniuria ex
dissimulatione malignandi fiducia trahit inimico

¶ Nec te collaudes nec te culpauerit ipe
Hoc facinꝰ stulti quos ꝑua vexat inanis

Hylarie pomposa ventositas aure ventilabro blandiētis
laudis se ꝓtrusit sedentia iudicijs dū sue ꝓbitatis merita iudicio
considerationis mensura ꝓpendit a cōnis tramite deuiat et obcecat
dū eūi se sinꝰ se ampulosa temeritate sustollit magnificor actuū
excellentia violentam usurpat et dū exterius vox pronta ipa
nuita se dolenter ostentat tuc ostentator iniuste laudis emulo
multiplue cōmendationis titulus indebite sibi laudis ꝓmium
solēnizat Verū hec pestifere seductionis vipra eo ꝓcauenda di
ligentius et ab agro cōstie matricis ꝓtellenda quo ingt̄ trucidis
contagiata veneno in offensam diuine maiestatis attemptat
quā absorbet cecitatis fouea ꝓfundissima et inanis

¶ Litis ꝓtexate noli tu maledicta referre
Post iniuriam nā meminisse malum est

Fezalis belua atrocitas leuissimis concitat̄ iniuriis raro
uel nūq̄ pristine lesionis iniuriam dezelaqueus homo vēo nate
plemphuzis artifico ꝓpagatus dū voto cōnis indissimiter cōstrin
gitur ampliato discretionis pallio sine causis regentibus cōtumelia
sine vacuis et relatis demulcetur qd si semel accepta iniuria man
sueuerit ꝓuocis nascendi morsus repete et plures cathenam
dissoluū maligniantis subsequunt et credit⁹ inditor

¶ Dte quesitis modice dū sis ꝓptus habūdat
Labitur exiguo qd partū ē tempe longo

Si pflante boreā et aquilonis vehemencia cōspicate ꝓtensis

velis ne nauigio libero in altū pelagus stadium impingeris secuti
naufragii distrimina nō euades sic conformi quietantis exemplo
dum pigua ditatus substancia sumptus multiphariis exercē ten
dis debilitato ptimis fundamento-true pspitatis fez nitas subitanea
corruet in ruinam et dū ffrez fatuitatis experiris stipendia
derisionis patebis obybijs ac futuze quādō panptati fatua constituo
domicilia dū cotidiam rectus peculiū sine augmenti būficio ab
latōne cōtinua detrahō et eruigo

Tu sipiens esto cū tēpa postulat aut res
Stulticiā simulare loco prudenq sitia est

Tu recte deliberacōnis cautela hūano cōuictui moze gerās te exhi
bere festines nō vniformē conformē sed difformitez vniformem
dū eni sapientiq consistozijs aut senatozijs consilijs interesse
contigerit aut grauitatez fugendō et iocūditatis velegato tri
pudio cōuenit maturitatis folio stabiliri Cum vero studiosi la
bozis velegato discrimine colhabitancium multitudo lubrica
ate ludicra recreacōnis solacia in laboris pmiū consequet tuq a
fris erit ut disciplina moderacōnis attenta structa vocositatis sola
misceant et quanto pro loco et tempe hijs ridiculoz gestibz
libenioze pbuerus tanto amplius pstudentie cōsequetis promia
Nā hūani vitalis moderato conferet actualis vite ductrix pa
ritet et alumpna

Luxuriā fugito simul et vitare memento
Crimen auaricie nā sūt contraria fame

Celebziozis fame titulū et vitalis coassistencie inbar veri
laus sibi desiderans coaptare venerez dnācōnis nephandū impe
riū et pzedā cupiditatis ambitū declinare festinet Nam sicut
tam artissime seruitutis impedibus semel fuerit allegatus
libertate pstructa toti vicioz collegio vectigalia seruitutis adiciet
vilissimo cū character notatus infamie

Nolī tu quedā refezenti credē semper
Exigua est tribuenda fides qā multi multa loquunt

Fugax nature distrectō mirando psagio mozes mistemes hūano
corpori duplex auditus organū stabilinit phoc patenter
nūtiuans hoīnibus audire debere prepe plurima Assensū
vero rerpe paucoza Nam dū l mēna volubilis loquacitatis
emula nō aza rezitudinis moze azundinis agitate ad omem
vanitū garrulitatis impellitur falsitatis circūmicta pallio
hospitem sūm falsa credulitate seduxit et dū falsitatis humōre
rumozes crebra repetitōne fuccedunt ventose mendacitatis
argumt et in actorem sūm sinistre opinois dispendia machinat

Quod potui pecias ignoscē tu tibi noli
Nā nullū crimen vnii ē sz culpa bilentis

Tergiuersatrix hūane abusionis tenie utrus licet immeritis
ob nubiletez erioziby nō hoc tamē propue patrocinij sue vicio
sitatis assumit qā a rebus creatis que inerta scripture testimōia
a sūmo artifice facte sunt optime nō sine creatoris iniuria

sue trãsgressionis maculas cõmentũt nã cũ venerie detinent vo
luptatibus nolentũ nature transiunt impulsiuũ Si vero castrensis
gralis inglumes eos vehementer obsederit adeo ut pse noctes
paciantur insomnes in calcibus variandis ebrietatis crapula
delibuti liquoris fumos vinosos sue turbarõnis nãz assenerant Et
hũ omẽs agitati spũ insipientie errauerunt nã vno nõ in via Nã
arbitrio libero voluntatis attento qđ indifferenter se exhibet ad
veritũ et cõtrariũ nulla potuit delinquencie macula creaturis
adici que sola et insolubilis remanet in arbitrio cõmittentis Nam
nullũ crimen vini est sed culpa bibentis

Consiliũ archanũ tacito cõmitte sodali
Corpis auxiliũ medico cõmitte fideli

Humane nature spes dissimili copulata cõiugio aie ac corpis cõiũct
uniõe et utriusq; incomodis creatrix nã prudit ne crebre fatigu
rionis baculo homines frequẽter attriti in desperacõnis foueam laberent
et aie quidẽ laborando solacia amicicie federa prudenter aptauit
quibus alternatis cõmutatis mentis angarijs mutue consolacõis
stipendijs demulcetur Si vero corpales molestias experiri con
tingat medicorũ peritiaz consulendã censuit qui herbaz arbusc
ac pigmentorũ confectionibus nature dampna reparãt quos bono
rum scriptura cõmemorat sicut docet nepotulus pat̃ nullo

Tu tessus indignos noli tu ferre moleste
Indulget fortuna malis ut ledere possit

Si fortune sementis asperitas valida turbatione cõcusserit nõ
te subito moueat subite turbacõnis impulsus sed pria demeritoz
facinora remissens a diuine bonitatis iudicio hoc retribucõnis
iudicium sentias pressisse Sunne quidẽ equitatis imperium hoc
iudicio seueritatis vtit ut morte patrum delinquentibus filios
in primi gradu seueritatis abiciat ut vexando tribuat intellectu
Reprobis vero et a filioz nõ petri anathematis diuisione
sectatis mundane pspitatis munet subsidio tãmodo meritoz varietas
ac illis remuneratis memimate postea tollit cunctos tamen in
sortem hereditatis petre et filioz nõ agnoscit cõ

Prospice qui veniũt hospes ne casu esse feendos
Nã leuius ledit quicquid pmeditat ante

Docent nos salomonis eloquia ut palpebre diligenter gressus meos
et iuxta poetaz carmina iam dictã pectus nimiter effigiem
qui priora cõspiciens posteriora nõ negligat intueri Inagedis
igitur posteriorũ euentibus casus fortuitos et nouercantis fortune
iacula mentis oculos dilige opponere ut dũ forsan imposterũ pspes
precedentibus et aduersa forte secuta in gladiũ duriorũ casuũ
impingere inadeacõi menti sustineas q̃ pueinunt nõ prudente

Felnus ni aduersis animum submitte noli
Spem retine spes vna hominez nõ in morte reliquit

Si fortune sementis asperitas tue mẽtis hospitiũ inuaserit aut
cõcussus corporee molis animus fezali animo minuerit pristinem non
id certo mentis cõstantia inuicto vallata fortitudine in foueas desperacõnis

abredat sed clipeo confidencie fortioris armata diuine
equami miter tolleret infortunij tempestates sinistre quidē i animo
spei anchora quatīq; quod seruat mūdus frendat hostis impetus
fortune valeat nō ītalebunt aduersē ptātes nō ob hoc tamen tute
soliditatis fundamento corruet qđ spes indissolubilis nullo machi
nationis impetu deiungit

Rem tibi quā nosti aptā dimittē noli
Fronte capillata post hec occasio calua

Si necessarius vsibus quitēz tibi oportunū contigerit possid
nō per te faciliter in alterū trāsferat3 ne cū necessaria tibi in
cautē deseris pauptatis labezintū repente subeas pdigalitatis
ludibrio mutilatus dū eā substancie partē imprudēr abigis
tota siccessiue defluit cōstruendo in primo in pauptatis
membris et in valua

Quod sequ3 spectā qđ eminet ante videto
Illū imitare deū qui partē spectat vtramq;

Moderatricis prudencie carmen amplectens occūspectionis o
culo meditari studeas pūcia ptērita et futura sentenē vēlus
senere nō īmemor sic dicentis Si prudens est animus tuus tribus
temporibus dispensetur pūcia ordina futura pūde et ptērita
recordare aliquin si actuū ptēritor3 obliuiosus exteteris nullius
experiē regulatus industria in agendis tuis clandicabis nullo
retributis firmaberis fundamto Et si futuror3 cautelas non
aduocas futura periculor3 nō euades destrimina reputans ut3q;
tum biformis effigies considerandus vsum dupleis vtrobiq;

Fortunis ut valeas interdū parcas esto
Parua voluptati abstent3 pluza saluti

Lucanis impante duo humane turpis mācipiū parabili
fragilitate fatē singularitate letatur Nā si acumen3
protinetur industria excessiua sagimatum multedine in
dne sue castrū audet ciuilis belli rabiem inflammare sed pau
cis ac tenuibus hō exteriōr contentus stipendiis interiorem
studeat stare ac virtutū exercitijs sagimare honore indignū
reputans melliem pside dne ac dnāz famulari subiugiendo
quidē vicijs et pstituendo sipiē et coercuti

Iudicū populi muneꝝ cotemptor omnis
Me mihi placeas dū vis gtēpne multos

Multor3 et sapientū proprie calculo applaudam suāz tenuē
cōsciētie obtre ne repellas ne cura subbe vanitatis im
pulsus prudencie tue modū nō statues sed te tollens i aera
altor3 silas pmpendens Caute siquidem pstimptōis abusū
odiose cōtentionis fomites et excogitatos derisionis stimu
los pertinet et adulteros

Sit tibi propue qđ pmū ē cura salutis
Tempa ne culpes cū sis tibi causa doloris

Perfectōnis hūane felicitas que in sublimi bonitatis existen-
collocatur fecuencioꝛi captetur desiderio et habita cōsecutur
diligencius nā tocius hūani desiderij apicem apphendit rem
tamen si mē exūpnose labilitatis mutabilitate ꝛeris ꝛopellat
micomodis et multiplicis tribulacōm dolozibus attezatur
nō ob hoc luceat in admiꝛacōne lamentacōnis voꝛes exūpere ne
tempoꝛ maligitati tribuere ea que multo modeamine stu
tuerunt diuinitatis archana pleta sapie et decoꝛis

¶ Sōpnia ne cures nā mēs hūana qđ optat
Dū vigilat sperat p sōpniū ꝛerunt idipsum

Nocturne visionis fantasmata que diuene cogitacōnis af
fectatas ymagines ꝛepūtant abditis repleri misteziis nō con
fidas nā si eā futuꝛoꝛ enetūm vaticinatꝛi psagiuz curiosa
pstructōne cōtendezis nō sine diuine maiestatis iniuzia diui
nacōnis nota cōtaminatus tenebris Sane ad eande suppstcōnis
spem ardentes ꝛefezas lazuas sompnia et lemuzes

¶ Hoc quicūq; velis carmē cognoscē lectoꝛ
Hoc pcepta fezes que sit gratissima vite

Nicōsi cōuictus delinare volens naufragiuz et uetuose habitu
dinis iocūdis indui vestimentis ad ꝛepēgendum pceptoꝛ canonē
conetur aures bibulas mulcere quibus m cellula mecanali
ꝛeconditis et operis exercitacōne completis moꝛalis vite semina
affezant grata et uetutibus polimite

¶ Iustrue preceptis animꝫ ne discē ꝛesseꝛ
Nam sine doctrina vita ē qđ mortis ymago

Immensa cōditōnis hūane dignitas diuis pmulgata fa
cundis in sapulis cogitacōnis lumine stabilitur quia appze
hensa sapiē intelligentie similes et ea neglecta iumentis
insipientibus similes alte nō dissimiles inueniuntur Toto igitur
attencionis conamine ab aie hospicio ignozantie detezgende tubigiez
quidmo ingi studioꝛ exercicio et stabe lampade ꝛpiam foueas et
attendas ne ignozantie tenebzestꝛes eꝛꝛoꝛibus ac doctrine
salutaꝛis exosa uicioꝛ fiat pdissequa et ꝛugo. Nam sine
doctrina uita est quasi mortis ymago. Sequit in hā Comeda
multa fezes sinautē spzenezis illud Non me sēptozem sed te
neglexeris ipē Bethsaida nō erat in originali quare ꝛc

¶ Cū recte vivas nō cures verba maloꝛ
Arbitrij mei nō est qđ quisq; loquatur

Rectoꝛis vite intendens p tramites aztuoꝛes si detractoꝛis
malignis expugnezis insultibus si in te cōuentus malignā
cinz omā venenate detractionis machinamēta componat
nō ob hoc sinceze cōmis stabilitas moueat Nam hoc solum
ꝛpriū sibi vendicat uertutis eminen in solio celsitudinis
collocata qđ linguis aculeos expeꝛt instantius quibus ne uerbose

correxacõis quasi humana appellando vice maledictis refezat
nec a veritate sanctõis culmine tũ fezatur

Prodictus testis salvo tũ ante pudore
Quãticũq; potes relato crimen amici

Ad ptoris voratus iudiciũ ut sup dicto quolibet amicoz
criminũ phibeas testimoniũ recusati quoadusq; potezis
amici reatus licet tibi pspicuos silenti cauthela contegas et
tolores salua tamen in omnibus fidei et honestatis regezen
quas amico pferre cõuenit ne degenezationis ignominia aut
consensu criminis mozdezi valeas aut cõmuni

Sezmones blandos blesosq; vitare memento
Simplicitas vezi fama efficaus ficta laqdi

Vzulentas lingue blandientis fallacias nisi sedo pterieris
auditu subire detrpõnis laqueũ nõ evades Quãticũq; em
victoz mõ audieris seductozio moze blandizi au mulieris vitu
sezmones verbis delicatis mistemgere aut lenocinantis lingue
blandicias pũpere suspizis aut misterze singultibus inter
vectis ubi tacite captionis laqueos prudẽ aduertas qui tanto
disponũtur efficatius cũto sophista verbosus tibi psuadet mitẽ
lingua dulciloqua et studio malignandi

Segnicie fugito que vite ignauia fezpit
Nam tũ animus languet gsumit mhezcia torpz

Validis occupatõnũ exezciciis viriliter assuefias nam si sub
torpenti ociositatis desidia tempa tũseas feziata mox a lang
nido corde vicioz vimus ebulliens omez mentis humane pfam
substanciaz auferet et dispezdit exezcenda est igit alia medi
tacionibus azduis aut vtilibus sapie studiis corpus vezo impel
lendum viribus nõ ad languozem desidie si ad opus Via
tũ animus languet cõsumit mhezcia corpus

Interpone tuis interdũ gaudia curis
Vt possis animo quẽnis sufferre labozẽ

Diutina laboris assiduitas nulla quietis interpapedine
refecta vires mẽ potenter emollit et laboris pseuerantiã
interrumpit Misterenda est igit humanis laboribus gaudiose re
placõnis relevatio alis relaxacõ que tante moderacõnis
studio teneat ut sicut medicinis vtim nec excessus i las
situdinis superfluitatis impellat nec de stia affectio animi deiciat
in fastidiũ et horrozem

Alterius factũ uel dictũ ne carpseris vnq;
Exemplo simili ne te dezideat alter

Si ipe tũsgressionis vltor ydoneus nõ dissimulator existet

existens ad alieni reatus matulas indicis cōdempnantis oculos
nō conaberis retorqueze / Qui eīm lucris dente rodempnatoīs
fozpice nel nrisianis notamine premuzt actus consuescunt lacesse
crimmose constrē se fatet participem alienis irrisionibz imposterz
impellendus dizigatiz ergo gutturius a constie thalamis et
lingue pruricntis impulsu temeratiī alicne culpe indicū et ir
risionis vipra constiencie morbus accc

Quod tibi sors dederit tabulis suprna notato
Augendo serua ne sis quem fama loquatur

Cum fortune volubilis munificencia te nouissime benigno fa
uore psequens vberiori pspitate repleuerit time sagaci fretus
consilio largita donaria cum debita moderatōne dispenses ne pdi
galitatis dampnio circūuentus derisionis publice noteris mfa
mia dū pprie temeritatis instancia de pleniluuio venetis in
eclipsim dum ea que plūmis vidcbantur effundenda tempibz
cōtracta moderationis strateza subito et mutuliter dispgnutur

Cū tibi diuicie supant in fine senecte
Munificus facito viuat nō pauper amicis

Si vbcres diuicias atcnuos te senescente possideas time pessula te
nacitatis effracta ipas liberalitate magnifica distribuas et
effundas Nam thezaurizare imposterū est auaricie macula
sue vite terminū denigrare cerusetur absurdū et nō dissimile
ab hijs qui azatro sulcant azenas nel tritici seminat in
muricis mūsic

Vtile consiliū dās ne despice serui
Nullius sensū si prodest cōtēpseris vnq̄

Diuicie distribuēs largitas copiosa apud quā nulla pdonet
repis atcpcio fregz pdns humilibus dona sipē vberiozis in
fundit fugiens cathedras optimatū Si ergo quispiā de ver
naculis nel tibi quilibet inferioritate subiectis consiliū sue nu
tuozis affezat gratanter hoc suscipe nō obaudiens animo
indignanti nec cont sapientis consiliuz pprie initatis pru
dencie dū aliena abicis qd indicatur reprobū atq̄ negligi

Rebus et intensis si nō est qd fuit ante
Fac vigilas cōtenta eo qd tempa plent

Si nouerca pspitatis negligen a seu infortunati casus euen
tu periculi fines imaserit cum pauptatis fedus pzemi metes
alis mentes nō obtpor pusillanimitatis dēpnazis vicio sed
constancie vigore senatoo sufficien pro cōmige amplectatoē
fortune quidez crebra mutā et mobiliū distractō consueta
curiales metes offendā mīq̄ debent

Vxore fuge ne ducas sub nomē dotis

Nec retmeze velis si repit esse molesta

Si mrimonalibus vinculis te aligs oriens adstrict obligari
nō possessionū copias nō diuitiaz habundantias pcipalitez
nātiue rōtendas in cōiuge sed morū decus virtutū insignia et ge
neris claritatem q̄ si cognita vetustate prendens a moz generositate
degenerem aut vndecumdz stimulis agitatā abeas vinculis p
pezanteꝫ effugias erīa si sum culmins copiaz ac claritatē
literatuꝫ honoribus nā talīū cōiugioz nobilissima partī sue dida
sint et infesta

Multoz diste exemplo que facta sequaris
Que fugiat vita nobis ē aliena magistra

Si regulate moztzeratōnis raturmina ꝯdatim quezas astend
alenoz et enētuū stas sedulus explozator quia dū alios recozdaberis
sue prudencie misterio in suis pperatos actibus alios vero detri
mentuz ex suis opibus asserutos facilis tensura iudicij cōiectuzari
habebit quid agendū vtilius aut totaliter relinquendū noueris
equidem q̄ pntis vite decursus nobis mirabili varietate sub
sezuit in qua experienta reperituz pmitia et ministra

Quod potes id tepta opis ne ponderе pressus
Iniquitabat labor et frust tēptata relinquas

Si aliquid arduū te contingat aggredi vires tuas primitus
metiaris ne pressus male ponderis nimia fatigatione sue
rubas asserutionis plebis ridiculū dictus abrupta deductione
seductus inchoatū opus desetis imperfectū sapientius quā est
a magnis actibus cīno desistere q̄ quod incepti cīno derelinquas

Quod nosti factū nō recte noli silere
Ne videare malos imitari velle tacendo

Si motus malignantiuz scelerose factionis perpetrata malicia le
ges stabilitas nel publicas rōturbauerint tui rei taciturnitas
paucis aut plurib⁹ faciat detrimentuz palandū est velon
et ad aures publicas deducendū ne forte dum stoz malignē
retinens iniustitie arguatur tamen malens facinozibus
silendo tacitū plere consensisz q̄ malos indignatē reprā
obuiare timulus arguendo

Iudicis auxiliuz sib̄ iuncta lege rogato
Ipē ēnā leges tripiuit ut iure regant²

Legalis iuris seueritas particulares casus conspiciens moderatoz
exigit indicantis aliquin repente vexte zentiz in primiem que
moderatōne iusti² fuerunt ab initio constituta dum ergo rigo
rem legis antepis contra pprie institutionis ratiuā tuis ne
gotiis inimiliter aduersari ad legis declarandū suāz prōtinuū
iudicis implellas hoc em legalis institutō exigit ut impet²
benignus et tenus obstructatis nebule equissimi resura iudicis ab-

(soluantur

Quod merito paterīs patiēr ferre memto
Cūq̄ reus tibi sis ipm̄ te mdire dampna

Dum iustīcie seuerītas criminū qualitati respondet nulla tempestatis intemperies aut nouitatis spēs exoritur dū et rōnis indicīū strupulus dubietatis admonet et ꝑpetrate culpe consīa alata sīa nō distordet Nam ut ait boetius Si mali sui ēnīs difformitatē agnoscerent vltro se ꝑherent indicibus puniendos ut sīi reatus difformitas iustīcie medicamine deleret dū ergo patrati sceleris īmanitas abuetto silencio cunctis ēnotuit fila gelli rigoris inflicti modeste sustineas homo impellente sydērēsi et cōsciencia ꝓtestante te pn̄ arguē et rōdemnā

Multa legas facito plectīs plege multa
Nā mirāda canunt sed nō credēda poete

Studios pstrutator sedulus volens multiplicibus studijs vigilijs sapiē matris cubiculū introire vacua ꝑquisītōnis indagine multos vimetus auctores et plures mos ꝑquirēs studia discretionis ventilabro a veris falsa et ab impetus ꝓbata firmitatis cauthela discernat ne sophisticationis verbositate cōfusus aut equiuocationis nubilo cērtūmentis opinem veritati preferat et seductori doctoris nomen attribuat et ꝓhete

Inter cōuiuas hac sis sermōe modestus
Ne dicare loquax dū vis vrbanꝰ haberi

Inter extraneos epulas venerantes accubens lingue venti labrū fugaci moderamine refrenes ne si paulo licēcius in verbo scurrilitatis aut odiose loquacitatis deflues cōtamina tionis nexum referas in actorem qđ facili medicamine nō potest abolēri Ner dicaris loquax dū vis vrbanus haberi

Coniugis irate noli tu verba timere
Nā lacrimis struit insidias dū femina plorat

Si ꝓturbationis impendio agitata ꝓpria vxor ebulliens voces multimode lamētationē effundat gemitum singultibus dilatatis hinc de causis nullatenus verbis exacerbetur cōstancia aut mulieribus mota fletibus agitetur Nā ob hoc habet mulieb̄ sexus fragilitas qđ vbi habundantioris lucty ꝓtēdit indicia amphora futurē dēpcionis vero suo vera cuncta deprimit dū vultū ꝑfudat lacrimis et irrigat

Dtere quesitis sed ne videaris abuti
Rui sua cōsumit cū deest alīena sequūt

Copiose supplectilis beneficiis tanto regimus ordine cōmissa tibi būficia moderēris ut nec supfluitatis vicio nec tenuitatis notatus infamia ꝑfectionis mediū valeas obtinere nā dū inutili ac supuacua ꝓdigalitate possessa distribuis copie domū

ingrediens fatue ꝓdigalitatis vocabulū assequeris m deteriora
euntibus pericula nā experientia docente cognoscimus qđ ab opu
lencia in sterilitatem rōlapsi subito tacentes ꝓpriis in alioꝝ affe
rencia rapiūtur

Fac tibi propens morte nō esse timendā
Que bona si nō est finis tibi illa malozꝝ e

Mortis impetū a cuius iurisdictione alis expedire nulli ex
imitur valida mentis constancia ꝑstolari contendas que si nichil
vtilitatis humane considerationi ꝑferat est tamen humane vexationis
remedium et mundane casus terrimi ac labozis

Vxozis linguā si fugis est ferre memento
Namq; malū est nō velle pati nō posse tacere

Preciose confectionis azomata vulgus inter clusa fictilibus
nichil ex cōtinentis qualis nepria sibi diminuit de valoze
Si ergo tue vxozis aīm sapiē balsamo redimere cognoscis
eius consilia prudencie firmitate submixa nō meminisse
aspernari sed tumq; fugiens mel de petra oleūq; de saxo durissimo
ne dubietatis turbulentes mordeatur angustia dū nō loqui
pmittitur nec silere Namq; malū e nō velle pati nō posse tacere

Dilige nō egra tuos pietate parentes
Ner mirum offendas dū vis bonus esse penitus

Materne venerationis officium qđ omnis legū traditio imperat
et indicit multa sedulitatis obseruancia teneat ne te m
gratitudinis ingrata vox celicū tonitrus pietatis arcebant in
foueam sue captiuitatis includat diuine ꝓpitionis impio
violata nec maiori studio genitrici tue morē ciuilitatis exhibeas
pnūq; milla repugnanē malignitate cōtrubes affectu distorqua
meriti Ner matrē offendas dū vis bonus esse parenti

Si curā quicūq; cupis dedicē vitam
Ner vicijs hereze aīm que moribus obsūt
Ner ꝑcepta feres semp relegendū memento
Inueniesq; aliquid qđ te vitare magistro

Methorica Quarta pars

Si vicioꝝ detimando naufragia per amena virtutū
vernancia loca planicie mentis gressus dirigere moliaris
Sequentiq; dogmatū regulas diligenter attende arte appre
hendere poteris eminenē virtualis Inter hec ante quedā ꝓhibi
tiua tibi constitui que recondere memoriē memorie et regio
Sequit Despice diuitias si vis aīo esse beatus et cū sequentibus

Despice diuitias si vis aīmo esse beatus
Quas q; suscipuit medicāt semp amari
Si mundane feditatis abhorreas fastidia si venenate dulcedis

declinare

declinare minutias que ni hoc terrene habitationis contagio potenter
ministrat sed demum celestium formas contendas theorematta
speculari abiecto mundane cupiditatis ambitu omnia terrenarum
opum pondera animo rustice seu victorie despicias et oculos
aliquem liberas aie artissimis diuicias acerbus ligata nudis
sibi sufficiens nullo egestio suppellectilis cumulo potit satiari

Comoda nature nullo tibi tempe deerunt
Si contentus eo fueris qd tempa pbent

Obiecta cupiditas vepa que totam spualis pfectus subam
abigit et tepefacit sufficienti imense nature bustis coadunata
omnes paupertatis abigit lesiones. dum eam attenta mente consi-
derat qm pure admiculis nature humane fomentatur inopia et
qm multiplicibus creatoris donatis adminantur filij a se
metipis contenti extera concessa bustia nullu superfluu possus
appetere negs debent

Cum sis mitutus nec rem ronе gubernes
Noli fortunā que non est dicere tetam

Si insipientie nubilo obscuratus aut prodigalitatis superflue
tabefactus circumspectione sopita et indiscretionis mantipio
arrogante in eclipsim rei familiaris incidas paupertatis frenete
baculo aut alis variis impellatus casibus euentuu ministroru noy
fortune sentientis inuriam lingue loquacis aculeo studeas actu
sare ne quod tuis demeritis studijs racionabiliter expenris in altius
commissum imputes legem statuentis fatuam et iniquam

Dilige denarium sed parce dilige formam
Qua nemo sanctius nec honestius captat hre

Licet humane legis consilio permittente nature contractionis necessi-
tate pensata permaxe utibus ad sibi uendas familiarem necessitatis
inopiam sine nota crimins mutationem inpatrii sibi superflue acquisi-
tionis ambitu aut cupide retentionis arcum uirtus
abhorret honestas abicit et p hanc habendi libidinem compellit
omne sanctitatis collegium a sue statutis terminis deterreze Quam
nemo sanctus nec honestus captat habere

Ti fueris lotiplex corpo curare memento
Eger diues habet munus ss no hz serpn

Si fortune gaze ubertatis donatio fortune benignioris contentus
aggaudeat fortuita ualibus no ponas et si discrasie naturalis
media corpora mores languescat perualis sumptus voluptatum
pbet fulcimentis Nam maxime fortis et decenti corpori nec
fructibus alimenta diuitiaru possessio ni determinis possideris
attributis affatura toti miserie mementum

Verbera ti tuleris distens alicui magistri
Fer pris imperiu ti uerbis exit iram

Si ante puberitatis tempora pedago instructor manu pbuisti

docibiles mores gerens obedīe magīstri satis amplius te paternis
imperijs obtemperare cōuenit et quocies iratus diro feruore suaren
sus stomachantes voces ediderit offerre debes patientie lenitatez
ne paterne reuerencie timore contempto vitam ducas plenam
obprobrijs ac debitam calamitati

¶ Res age que prosunt vitijs vitare memento
In quibus error inest nec spes ē recta laboris

Considerato volubili hūane mutabilitatis exercitio non tam fatuus
q̄ furiosus creditur in vtilibus ac supflius negocijs occupari nā
et si multa lustrorū spacia ad vitaz nobis reliquisset diuinitas
arduis tamen et magnificis studijs imputari deberet Eya igit
hec exercicia desere illa relinque studia que fatigacōnis pluri
mi ac sollicitudinis nomen asserunt et millam p̄tendunt confi
denciam sapiencie ac virtutis ||

¶ Quod donare potes gratis concede roganti
Nam recte ferisse bonis in p̄te lucrosus est ||

Si būficencia munus gratuitus aut aliud quodlibz liberalita
tis officium conferre poteris gratus et exorabilem te exhibere
disponas supplicanti || Si tamen merita supplicantis hoc exi
gant iustis quidez petitōibus gratus p̄buisse fauorem et mēri
torum stipendio alienas relenasse miserias a recte sapientibus
creditur virtuosum ||

¶ Quod tibi suspectus est cōfestim discute quid sit
Namq solent primo que sint neglecta nocere

Si in quibuslibet deliberandis actibus agendis negocijs seu eciaz p̄tingen
dis rōnis suspendens iudicium tibi scrupulus dubietatis inmerserit quā
cius sine dissimulacōne mētia cōtinencia deducas ad ser utinium veri
tatis experiencia quidem docente cognouimus q̄ sicut interstricies nubiloſi
aeris futuraz ymbrium p̄dicat vbertatem sic inepte p̄plexitatis dissimulacio
ruinosa voraginez desp̄acōnis induxens et cautelam excludens remedijs
solet efficacius mentis constanciaz deterrere Namq solent primo que
sint neglecta nocere ||

¶ Cuz te detineat veneris dapnosa voluptas
Indulgere gule noli que ventris amica est

Si abiectis temperancie frenis veneree voluptatis obsequijs stipen
diare militans diligenter assistas non solū imprudenter ut a tante
fedritatis cremento actem solertes aduertas hanc modice opitulanis
sustrpias curationez ut bacho et fertilis tanto moderacōnis phedre con
ūgaris ut millus in altercatū p̄sumat ciuilis belli rabiem inflāmare
Si enī insaciabili virtutis abyssō non ad licitus sed ad libitus p̄ripitantes
indulseris p̄posterata ciuilitatis policia sensualitatis tenebrositas domi
tiuz rōnis obtinet que tenebre virtutis aduersaria et hūani phedris
inimica ||

¶ Cuz tibi p̄ponas aialia cuncta timere
Vnū p̄ripio hoiem plus esse timendus

Natura creatz sapientissimus architectus et si virtuales operacio
nuz spēs multiplici varietate discretas rebus creatis indidit
thaurus armat robore elephantes magnitudine velocitate tygrides

et dñtoloꝛi varietate pauones hoīm tñ amplioꝛis largitatis bñficio gratā
ter arrisit quia non coꝛpis mole aut viriuz roboꝛe ꝓmatuz gerit ī oīb3
arte tamen et sapiā singulis generū et generibus singuloꝝ veneranter pre-
sidet quemꝗ omīa vnenria merito tibi constituit formidandum ¶

Cuz tibi ꝓcalide fuerint in coꝛpoꝛe vires
Fac sapias aīmo sic poteris vir foꝛtis haberi

Cum viriuz prestantia te gratuz nature munus dotauerit ut emineat
euidencius largitas donatoꝛis hanc mterdiu expedit ad publice tegmiīs
nocumenta deducere et concessaruz viriuz magnitudine expientiis validis
exercezi Fac sapias aīo sic poteris vir foꝛtis haberi ¶

Auxiliuz a notis petito si foꝛte laboꝛas
Nec quisquā melioꝛ medicus ꝗ fidus amicus

Si extreme paupertatis circūspectus extremitio aut a diue pscucōms gladio
cōtizberis fidelis amicoꝛū suffragia mtrepida uoluntate ꝛequiꝛas de amici-
cezitudine ꝛeceptiuus expientiaz et de desolacōms meꝛoꝛe relenacōms pꝛoꝛi-
uiuz habituꝛus Nullus enim archigenecos medendis coꝛpoꝛibus sit pꝛestantioꝛ
q̄ tibi in oīi obsequioꝝ genere qui legali copulatus amicicia mst fictus fuit
et obliquus Nec quisq̄ melioꝛ medicus ꝗ fidus amicus ¶

Cuz sis ipe notens moꝛit̄ cur victima pro te
Stulticia ē in moꝛtez altius sperare salutem

Si mee fragilitatis delinquencias et mee trisgꝛessionis cꝛimina ꝓpendamuꝝ
seuezitatis gladius quo alienū desideramus extinguere facilitez suspēdemus
Non em vacat a stolidatis scrupulo nequā crudelitas ꝙ aliene moꝛtis optatu
mpꝛeziis ad augmētuz gracie ꝓficiat et vbertatem Stulticia ē ī moꝛtez altꝛiꝰ
sperare salutem ¶

Cuz tibi uel soꝛtuz uel fidiz queris amicitz
Non tibi foꝛtuna est hoīs sed vita petenda

Si sodalicij iuris amica contubernia aut amicicie tenacis pheedera cū quo-
libet hoīm volueris copulare non in paꝛentele puꝛpuꝛa aut foꝛtune pspioꝛis
copia sed in moꝛū sublimi affluencia gades tue confederacōms stabilioꝛes usp̄
quaq̄ non em foꝛtune donaꝛiis stabilitur amicicia pseueꝛans sed sapiā et vir-
tutibus quaꝛū adepcio cāhibus supeꝛminet et multotiagis foꝛtune fallacijs
pferenda Nō tibi foꝛtuna est hoīs sed vita petenda ¶

Oꝛtez quesitis opibus sed fuge nomen auari
Quid tibi diuicie pꝛosiit si paup habūdas

Si gaze ꝓfusioꝛis beneficio potiꝛis largiflue fueris dispensacionis of-
ficia non ꝛecuses ne sepultis opibus detestibile cupiditatis nomen subeas
et tuꝛpis ignominie detrimētuz quid em ꝓficit emptuaꝛiū liquoꝛibꝰ et
penetꝛalia mūnismantibus et hoꝛꝛea legumīibus diu hoꝛū possessoꝛ
offuscatus caligine et auaꝛicie vinculis irretitus mtez copias esuiꝛit
et sitibundus moꝛitur mter undas Quid tibi diuicie ꝓsint si paup habūdas ¶

Si fama seruare tuis dū binis honestaz
Fac fugias aīmo que sūt mala gaudia vite

Fame detus magnificuz huane dignitati ꝛeuꝛencōms affezens condimtuz
nullis studioꝝ exercitijs efficacius acquiꝛit q̄ nasijs solidoꝝ by retmet-

q̃ spretis renose voluptatis illecebris aut contagiose stoliditatis vicijs relegatis rõms aurigatus turriculo oñez impetuz ꝑue voluntatis abhorreas et honeste cõuersacõnis studia cum moralibus dum alta fame fastidia ascẽd infamie foueam ꝓpitanter detrudas et miñe fuc fugias ao que sũt mala gaudia vite ¶

Cũ sapias aĩmo noli irrideꝛe senectam
Nam m quotũq; sene puẽilis ssp̃ ĩ illo est ||

Misi ab orbita compositꝫ moꝛigeracõnis abeꝛres amjs semilibꝰ semper existimes defendm ut abiecto deꝛisoꝛis iaculo ꝑpensioꝛis veneꝛenche obsequijs veneꝛare ut ꝑpensis casus futuꝛi nõ mitemoꝛ ingo sꝫ senectutis ꝑbitueus tꝛemꝛem uel iuuentutis dispendio moꝛituꝛus ner a mente tue consideracõms exeidat qđ damnosa senectutis pigꝛicies võmis fꝛegiter vidnata moderamine ad ignauiaz puerilitatis deꝛedit et tunc coica ꝛbostratis solacia detestatuꝛ et hoꝛꝛet aõ nõ tũquillo ||

Diste aliquid nã cuz subito fortuna veꝛedit
Ars remanet vitaz hoĩs nõ deseꝛt vnq̃ ||

Humane ꝓfectionis ymagmata ꝓfectio non coꝛpis decoꝛe teꝛminatuꝛ effigie non honoꝛus i mensitate fulgetuꝛ nõ diuicidũ ponꝺeꝛe stabilitus sed studiosi laboꝛis retenta solꝛcia hunc in aꝛtem sapiẽ ꝓmouens ad teꝛios sue cõꝛipiencie viꝛtualis induxit || Hunc eꝛgo cõtinue exeꝛcitacionis peꝛiciam ꝓmoda sedulitate fꝛeqẽtes ut sapiẽ matꝛis thalamos exeꝛcitacionis eius laꝛea coꝛona natus intꝛocas detestans bestiales ignoꝛancie senectam soꝛdidam et inq̃az ¶

Oꝛospicito cuncta tacitus qđ quisq; loquatuꝛ
Sꝛmo hoĩm moꝛes telat et inditat idem

Circũspectionis moderata tempeꝛies ex mjnis magna ex paꝛtibus tota gꝰ inter quoslibet filioꝛũ adam te ldesse cõtigeꝛit quoꝛũlibet sꝛmonũ inepcias ac cepta patientie cauthela moderanter pꝛadenti dissimulacione ꝑtꝛeas ne q̃q; ut ait salomon inexta stultissimaz suaz ꝛespondens stultie filius videaꝛis eidem ||

Exeꝛte studiuz q̃uis pꝛeꝛeꝛus aꝛtem ||
Vt cuꝛa ingemuz sic tnalus adiuuat vsuz

Si subtiliozes vene fuꝛeꝛus ingenio sublenatus si multis studiozũ exeꝛcitijs agitatus si demũ celsꝛ veꝛtice pulsans gꝛegoꝛ sophistoꝛuz nõ fuꝛeꝛus aggꝛegatus non ob hoc q̃uis ex ꝑsumptionis audacia te ꝓfectum existimes aut millius exeꝛcitacionis studio indigentem ner cum detꝛimento vtꝛ insq; tui hoĩs ꝓpitanter in lapsum coꝛꝛuat quod multis laboꝛibus antea fuꝛeꝛat acquisitum || Sicut em mamille aꝛtificiose tecali fꝛeqẽtacionis opatione ꝓficꝛ sic sapialis distipline lucꝛna cꝛebꝛe meditacõnis lubꝛicacõnes fulgetuꝛ et pꝛegligencie pigꝛitantis ignauiaz inspiꝛate coꝛꝛumꝑit in delusum ¶

Multuz ventuꝛi ne cuꝛes tempoꝛa fati
Non metuit moꝛtez qui sciꝛ gꝛepiꝺe vitaz

Si foꝛtitudinis aꝛmatuꝛe et constancie ꝛibus fuꝛeꝛis stabilitus a fatalis vite teꝛmino meziculose sollicitudinis intꝛoitus diligenteꝛ aduertas Ista quidez inestabilis exeꝛcitacio hũane nature adnecessaꝛia tamq̃ tnica sanitatis hospitem sinz anxietatis potans absinthio multiplici fatigacione coꝛꝛodit || Ad aꝛdua coꝛtutuz eꝛgo si sapienteꝛ assendeꝛis inteꝛ vite delicias et hũane moꝛtis angustias mole dimissionis fꝛeꝛes

sectionem si possidendo terrena iam celesti anno nulla mundane rei voluptate
lugeris et tandem tributu mortis exsolueris eo libentius exeas quo de
exilio in patriam reuerteris metem in hoc exhibens voluntatiz nō simitam ¶

Diste sed a doctis indoctos ipse docebo
Pagminda eteni ueri doctrina bonazē

Si quacuqz hoim uerseris frequentia hanc eruditōnis studiose regulam
mente et ore psequaris ut ab hijs quos uirtutu nutrix sapiencia
habundanciozibus sue lactis potauit edulijs incessabili desiderio pa-
bulum doctrine salutaris assumas ita tamen q quodquod in hijs
exercitacionis scrutinio sine fictione didiscris cōtracto labore in re-
teras tuis ferre nō postponas michil em ad salutem utilius nec bonis
moribus eque ptinenter accomodum qz prudencie rimos aut sapiēcie
fluuios in subiecta plumina gratuita liberalitate tuis ferre licet est
em instituere meniuz optimaz Pfaganda eteni rez doctina bonaz ¶

Hoc bibe quod possis si tu uis uiuere sanus
Morbi nāqz mali tā est grauisqz uoluptas

Sobrietatis mensura contentus castimoniae nauseam et ebrie
tatis procures diluuiu amputare postqz em tyrannico iure seu rei
uindicia hec pestilens uoluptas corpus obsederit omne uirtutis colle-
gium abscidit et pellit nec minus corporalis tepozis ad uarias egritudi
nū passiones inducens fallaciter floris aculeos sub melle momen-
tanee delectacōnis abscondit arridens ut deridear cōgaudens ut
decipiat quasi hamū cibo opezit et melle acumina contegit et acutas
Morbi nāqz mali causa est quecumqz uoluptas ¶

Laudaris quecuqz palā quamqz pbaris
Hoc uide ne uursus lenitatis emne dapnes

Si moralis senece doctrinā dulcisona uigili meditacōne pcu
ras in laude uel uituperio humanaz personaz uel actuu nō extendes
ut nequaqz excessiuis laudibus efferas quod uidetur adulacioni
proximuz nec excessiue redarguendo pungis aculeis quod detractioe
maliuola non creditur abesse. Si tamen quepiam palam plurib⁹
aliquotiens extuleris seu etiā acerba memorderis nuectiua asser-
tiones oppositas nāqz sermonis habenas nisus fueris mitiozquere
si duplicitatis uocabulis et honestatis tytulos sanos mautenere uolue-
ris et indempnes ¶ ¶

Tranquillis rebus que sit aduersa caueto
Rursus in aduersis melius sperare meneto

Si socratis Cathonis et dyogenis actus magnificos imitaris
in rixis ualidioris muro constancie fortune seuientis impe
tus nō horrestes sed quasi retrogradus semper constitutus in solido
nulla altercacōnis inepcia aut fraterne mentis aduersitatis
imbibo inexpugnabile castru fortitudinis obtuet sapiens equidem
constitutus in pspezis nullo confidēcie timore sustollet uiru
dū lubricum felicitatis humane prudenter auertit nec repen-
tinis insultibus aduersitatis frangitur cum dure confidencia
pspiciat quilibet se extimat habiturus ut sic a suo uallo cōstan-
cie nullis deterreatur euentibus nulla tempestatis iniuria negz
uento Rursus in aduersis melius sperare meneto ¶

Discé ne cesses cura sapiencia crescit
Rara dat̃ lógo prudencia tpis vsu ||

Si semitam mtrogressus hūane mentis mgenitatez attenderis nllis
obsequioꝝ fractiõibus millus exacte diligencie stipendijs potezit
ad equalitatis debitum rpñs magnifice nõie responderi Spã quidez
vario celestis et eterni regis filia terrenis nõ delectatur affectib⁹
sed omẽs hystorias hūane feditatis abhorrens mxta salomonis sen-
tencias siue dignitatis solius in altissimis stabilimit Vt igitur ea
de re debito familiaritatis obsequio sibi sermias tue confideracõnis
oculos dirigas in sublime hinc sciencie vernantis cõquires fezcula
inter sapiencie chorusantis theoremata ac pñcipia actualis exer-
citãnis opa exhibeas et pñtes Et si longo oposse sollicitudinis stu-
dio ista pegeris nõ illico fastidiat studiuz aut pstare desmas
ab intẽptis donec in pmissis michil agendum reperis mensuram
pfunditatis attingit q̃ eius insignia dicens posse contingẽ de men-
dacio cõuenitur et de risu ||

Parce laudato nã quẽ tri sepe probaris
Vna dies qualis fuerit mõstrabit amicis

Dum phedera amicicie cuz quolibet hoim te adeptuz putaueris millius
in eum fermẽtate dilectionis suspitatis moderatiz tamen laudi pro-
mys et tempata confidencie statera eius laudes conferas non eñ sedu cto
ria plausibilitatis allocutio nõ pmissue voluntatis impetus amicicias
facit esse ratas || Sepe quidez euenit ut quẽ habũdanciori lingua
ptuleris et cui anchorã confidencie cõfixeris plenioꝛem dñi fortune ne-
fragitatis casus emerserit pegrinus tibi fiat caritatis affectuz et
obligmis Vna dies qualis fuerit mõstrabit amicis ||

Me pudeat que nescieris te velle doceri
Scire aliquid laus ẽ pudor ẽ inl discẽ velle

Si caliginosis ignorancie tenebris obuolutus sciencie radiantis lumĩe
te viduatuz doleas millus puderis rubore aut cõfusionis ignominia
terrearis quin doctoꝛes consulens cuz sima sedulitatis mdagine instruc
toris sapientis affluxus subtilis intellectus auzibus doctrinã fusci
pias salutarem Cunis eñ obscurius stoliditatis ptendit infamiaz quis
amplioꝛem porcionez miserie alienis pmittit obturibus q̃ silere
respitans sui ruinezis ductatuz abiciat uelsi in paupratis ymo sub-
iectus oblatas copias migrata fronte repudiat inscitie miseria cathe-
natus liberatoꝛem respiciat primati animo malens ipetus sue cecitatis
carceribus detineri ||

Cum venere et bacho lis est ꝛ iuncta voluptas
Qd lautũ est animo cõplete ꝛ fuge lites

Nulluz hūane racõnis vinculuz repitur euidencius aut potẽtius ex-
peritur q̃ fecundis calicibus et lenocinantis veneris strẽdijs
militare postis eñ rõnis ignituluz funesto crapulacionis spul
chro contigerit captiuari mox extincta flãma libidinis omne
virtutis seminariuz dissipatur hinc bellozꝝ strages prodeunt
hinc iurgioꝝ obprobria hinc cõfusio et ignominia mutritiua
feditatis Het igitur animo victore tonculeꝝ mediocri paritate

200

contentus cupidinis disciplinā nauseantes crapulam quā nūqʒ̄ comitatur felicitas effugias et euites ||

¶ Demissos aīmo tacitosqʒ̄ vitare memento.
Ad flumen est placidiz forsan latetalgʒ unda

Juxta cuiusdam sapientis sententiaz homo inter cuncta aīantia est voluntate varius et affectione diuisus scīptore eī testimonio inscrutabile est cor hoīs quis cognoscet illud || Non igitur extioribus que frequēter mendaciz cōmentantur interioris hoīs sz̄ cordis latibula ꝑpendantur ꝑfacile etenī est inter homines repire qui muliebri more blesis ac fictis sermonibus verba deprōmāt suspiraut frequētius et sophismate laudis ꝑmant oleiz vultu applaudentes virgineo sed dum nocendi tempus aduenerit mordaces scorpioms aculeiz refiuantes Et hij quidem tanto simt cauendi diligentius et tota mētis industria ꝓuidendi quīto laqueos factionis deceptorie sub dulciloquio amicicie cōtigunt constientia fetida et inmūda Quod flumē ē placidiz forsā latz altius vnda ||

¶ Cuz tibi displiceat rerū fortuna tuarū
Alterius specta quo sis distīmie peyor

Cum solita fortune rabies te rozius spectans oculis in personis seu pecuIio inseratiz dissetat nocumētiz non ob hoc vtilis mentis constantia in abyssum desolationis inedat fiducie meliozis gratulatione retēta vberiozis euentus ꝓsagiat inconcussiz et ut ꝓprie incomoditatis dispendia moderatius sustineat alieni casus miserabilitate pensata sue considerationis oculus diligenter obiciat pestiferas ꝓximiozis casuali tatis euētus et time ex alienis periculis effectus tucior ꝓpria parimpendet distrimina qm fortune cōflictationis acie magnʒ ꝓximoz mūs equalis silz fuerit sine maioz ||

¶ Quod potes id tēpta nā litus tarpe remis
Tutius est multo qʒ̄ velū tendē in altum

Si aliquid arduū te contigerit aggredi vires tuas potius metiaris ne pressus mole ponderis nimia fatigatione succūbas asserituz plebis ridiculuz dum alnissima sēdutione sēductus inchoatiz opus desertz imperfectum || Sanctius quidez est a magms actibus oīno desistere qʒ̄ ꝙ inceptiz temē derelinquas ||

¶ Contra hoiem iustū noli cōtendē praue ||
Semper eī dꝰ iniustas vltricitur iras

Cum in rebus creatis mutabilibus refulget vestigiuz creatoris cū iuxta aplm̄ invisibilia dei a creaturaz specie cognoscantur in nullo tamen cognoscitur clarius aut manifestius specialiter bonitas creatoris qʒ̄ in viro polente iusticia et virtutū ornatibus adornato huius conuersatiz vir sapiens oīnibus ꝓponet diuitiis ditissimo familiaritatis obsequio comitante || Contra hūc effrenate lingue procis iurgioz venena nō euomit cathino irrisionis nō inficiat contūelliaz nō exerceat tempestates || Talū eī ꝙ diuin

sint et actione celestes tamq̃ iniurias ppetuas omipotens distincta se-
ueritate cohercet inferens penas multiplices atq̃ minas ¶ Exep-
tis opibus noli mereare dolendo Sz gaude potius si te cõtingat habere
Rethorica istoz versiũ defecit nec reperiebat in originali ¶

¶ Est iactura grauis que fit amittẽ dampnis
Sit quedã que ferre decet patiẽter amitum

Licet multiplicis incommoditatis distrinũ humana ppago subiaceat
et sedũ vtriusq̃ hoiem freqntius ac multipliciter affligatur spãh
tamen ꝓcacitima mole turbatur acerbius et vehementius alienat
dum amici fidelis experiẽ apropiã cuius dampni pritiem nullo potest
pstationis bñficio reparare in qua tamen reparationis molestia sic lon-
ganimitate fungendum sit animi viribus insistendum ut lõgeua
doloris amaritudo nõ mordeat super his que incidit mãus condicio
Et diuine legis series factis adimpleri / quodquidẽ nõ inmerito te-
meritas censetur et insipiẽs ¶

¶ Tempa longa tibi noli ꝓmittere vite
Quocũq̃ ingrederis seq̃t mors corpis vmbrã

Mortalium tinctis nota condicio ignara pseuerantie et inpmanẽtie
lubrico constituta longe a sapientie sedibus exulat et in stoliditatis
suburbio collocatus si longanimitatis induias sibi adpraie volup-
tatis obsequia quietantur acceptis et hac fretus fiducia virtuosa
negligens ac vitiosis inherens pagrũ insolencie inuenibus excur-
rat ¶ Docet quidez natura et instruit experiencia q̃ dũ plures future
pspitatis falsigrapha cauillatione nobis ꝓmittimus concessos dies
ac priuaz in passionũ desideriis pagentes exẽ tamq̃ fur nocturnus
corpis domũ pfodiens repentinus supiemet interitu die exacer-
bationis indicii cõmitatus asperi et inmane ¶

¶ Thure deũ placa vitulũ sine cresat aratro
Nec credas placare deũ dum rede litatur

Latrialis reuerẽcie diuine maiestati ꝓfuturus honorem non i vic
timariũ bestiis aut vitulozq̃ sanguine hircozũq̃ omipotẽtis in
uriam pacificandam existimes quã reuerẽcialis humilitas et con
tritio cordis oblatio ordinis largitione ꝓmissa sufficienter emollit nã
et si lege mosayca sacrificioz libamenta et varie extoz sacrifica
tionis misteria visa fuerint impazi In figura tamen ohtigebat
illis et mistice inter ꝓstolationes ꝓstolabant auxiliũ que omnia
lex grẽ plenius exhibet et affatur Ne credas placare deũ dũ rede-
litatur ¶

¶ Rede locũ lesis fortune rede potenti
Ledere qui potuit aliq̃ pdesse valebit

Multimode pturbamis furijs agitatus et sinistra fortune sem
oziis expertus non ab hoc impatie gladius infortune cõtucliaz
violenter inflectat quã nullus mortalium longanimitatis
aut pacientie cõstantia potuit moderari sed dum sequentie
rachidie vehemẽtes impetus mortiferis maiestatez impulit

tanto collesus durius ppue artis deliramta cõsequt stoliditatis gla-
dio reptussus. Spere ergo qui metuit confidat qui leditur qui op-
primitur nõ desperet. quia quibus fortuna austioris euẽtus pũtalit
iniuria ppue mutabilitatis nor immemor ex insperato fines pperos
exhibebit Leda qui potuit mtedũ pdesse valebit ||

¶ Cum quid peccaris castiga teipm subinde
Vulnera dũ sanas dolor est medicina doloris

Si fragilitatis humane pcellente lasciuia in foueam criminibz viciorũ
incideris non more aspidis surde pllicem medicantis abicias ac diutius
obscuratore iacteas in tue sterquilinio feditatis ymo magis mẽtales oculos
ad lumen deifice supne cognitõnis oculos exigẽs et in terpũ ultor
iustissimus congruo seueritatis medicamine mederi noueris tui ẽmis
lesionem. || Sicut enĩ clauus clauo reconditur et cõtria cõtrijs pellunt
sic ppue delectacõnis macula satisfactionis acerbitate compescitur et la-
boris / Vulnera dũ sanas dolor est medicina doloris ||

¶ Dampnaris nũqz post longũ temporis amicũ
Mutauit mores sed pignora prima memento

Q uoriens inite amicicie federa animo se habente deterius exgra te
senseris clandicare moderata facilitate sustineas nec in eũ subite im-
tacõnis impulsu nouellas desponsacõnis querimonias aut sinistri rumois
volumina missis frequẽs improbare. || Que enĩ dementior opinio aut sophis
tricate cõmis abusus qz alterius macula voluntarie inquinari et fidem
reuocare pstitam moderacõnis iudicio non retento Mutauit mores qz
pignora prima memento ||

¶ Gratior officio quo si mage carior esto
Ne nomen subeas quod dicit offici perdi

Hanc prudentie regulam cordis amicbus retinere contendas ne ab
rpã condicõnis pfessa studio strideas resilire ut si ad quis publica
officior misteria deputatus fueris superbie tumescentis abiecto
rigore dnationis imperio relegato sic in semitã moderationis
incedas ut nullius stomachantis indignacõnis tue vicositatis
merito ad iniurias pdueneris ne cõmissum tibi mysterium violenter
cogaris abire. in tui nomis iniuriã nõ sine infamie noce et molestie

¶ Suspectus caueas ne sis miser oĩnibus horis
Nam timidis et suspectis aptissima mors ẽ

Vir optimus simeze opiois mlt pũtandas rezsuras inclinatur
Nam pfecte constãe hec pruitas cõsultie acepta ne sicut fame et
pfectatis testimonio sibi met indicium phibet sic alioz indicare veraty
et culpandis ẽmibus ministeze cõsultiz indignũ / Hoc siquidem
est vexaris indicij signũ pprium quod sicut ponderatis pprie vite
sitatis demeritis in iudicãdo subsistit sic nõ facilitez alioz dene-
ritoz estimatõne monet. nec pro certis dubia recipit et admittit
Nam hec imptinentis nature condicõ et pessia sors est ||

¶ Cum seruos fueris pprios mezcatus ni vsus
Hos famulos dicas homies tũ esse memento

Iure quodam seruitutis introducta magnaz dissidenz moribus et

discrepanciam in hijs̄ actibus introduxit ¶ Cum siquidem ab initio nature
hoīm condicio vniformis originis emanatione ꝓdierit nitendo vanita
tis ꝓsagio actum est ut vnus libertate polleat alius vero iugo seru
tutis emptitie sit addictus ¶ Si contingat ergo hunc inscitia ꝓ fa
mulatu ꝓtiri seu condicōnis miseriam benigno amore prosequa
et debita ipsi famulatus officia contentus nimie seuerutatis aculeu nō
appetas memoretur retinueris quod nos omnes et singuli in mundane tri
nitatis area sub eodem patre vario agone contendimus et eidem
patrifamilias seruimus qui singulos actus et cogitationes nostras diffe
rencias de suprem̄is instituit retributurus pena ac ꝓmiū tu tibi
gratū fuerit in momento ¶

Quā primū rapienda tibi occasio prava
Ne retrusis queras que iā neglexeris ante

Si humanos eventus sedulus explorator si fortune mutabilitatē
fueris indagator hanc consultissime deliberationis regulam non
abiicies ut quoties te grate ꝓsperitatis serenus fauor inspexerit
elato animo recusses memor illius oratij Tu spiritibus deus tibi
fortunabit horatij Grata sume manu ne dextra differ in crastinū
Qui enim ꝓpre immixte prudentie puncta negligens posteritati
nihilomin⁹ instantis fortune stipendia seducto corde repudiat
iuste talionis merito puniri dubitat ¶

Morte repentina nobis gaudere malorum
Felices obierunt quorum sine crimine vita est

Diuine seuerutatis al' securitatis Judicium a centro deitatis ꝓdiens
multipharie multisq̄ modis hūm culpas exigendas corripit
crimino⁹os diu alios quidem pia miseratione sustinet et paria
diuine bonitatis illico respiciet a crimibus et tandem ꝓnie
refugium adepturi alios vero seuerutatis pungit aculeus diu
aut repentini interitus gladio ꝓcellit aut veris
tribulationum pressuris arceat diuine satisfaciant iustic
et quietis rectoribus timeant in exemplum Et eorum
nichilomin⁹ consummatione terribili nullus nocumentatis me
ritis applaudet affectibus cū nō minus iustis ac bene me
ritis conformis interitus ꝓbeatur sed potius diuinorum iudicio
ꝓfunditate ꝓterritus exhibet et ad miserandum refugium te
nuuta Felices obierunt quorum e sine crimine vita ¶

Cū cōiux tibi sit net res et fama laboret
Vtendum duras mimicius nomen amici

Inter ea que cōiuctu hominum deducunt michil acceptatius facilius . al' leuius
aut facilius cancellatius q̄ fama Juuenis mulieris q̄ nisi
artissima distrectionis cautela et verecunde circūspectionis
industria modeste pudicatus ignominie infamiaq̄ non euadet
Si ergo vxoratricios exitus amplexus cōiugem tuā odios
senseris titillari rumoribus non illico repentine credulitatis
fren̄ ꝓbeas refrenti quia ut ꝓnūm mulieb're sexus fra
gilitas plus in hac parte laborat infamia q̄ delicto et
cruciū de amicorum nō funem dilectionis abrūpens crimen
tantū nepharie oparōnis intrecas pretue hostilitatis molime

cōcitato Non em̄ est om̄ credendum sp̄itui Et sanctus est
frūole estimatōnis ſnūcias abicē. ꝯ abp̄ata credulitate dn̄ūi ||

¶ Cum tibi cōtigerit studio cognoscere multa
Hac discas multa vita non velle docēri

¶ Doctne sapialis fores ingrediens non facili pstituā mḡ mdustā
cōtenteris net te in cognicōne veritatis pfectū existimes
donec nichil remaneat attingendum. Meminerīs namq; q
tanta est scīe longitudo latitudo sublimitas et pfundum
attingens a fine usq; ad finē fortiter. q si quispiam mortalium
ingenij vūacitate. pollezet studioz exercitio cū centū hystā
pagezet nō sufficezet abyssum adepte scīe penetrare / qm̄o
cū cōsūmauerit homo tunc incipit et qui molem gigantee
sūtatis scandere gloriat3 mīme hūlitatis attharnū relegat
et quīto plura officia cōtinue sedulitatis apphendezet cō-
noue mḡnificōnis thema recipiat quo intellectualis esuries
mḡs potuit cohibez ||

¶ Oblaris verbis nudis me scribere versus
Hec brevitas sensus fecit cōiugere binos

¶ O tu quisquis prius opusculi seriem detexeris auditor ben
uolus adnemsti non ingenij sermonis materiam sed adipe
fecundioris scīe attendas et sēptū recolas simplicitatem
foze filiam veritatis / Ob hoc em̄ inde locutionis pauperiez
brevitati cōcessi ut a plūbus agnita amplioris fructificā
cionis palmites precazet || Non ergo in auctorem linguis tract
aculeo dente cōtrectationis infamias fi poterit bñficij non
ingratus ad exhibita donatiua discretionis oculos exhibeas
columbinos / Hec būitas sensus fecit gnūgd bnos ||

¶ Explicit Catho. deo grās. amen

de morte Cathonis Eusebius in cronicis

¶ Anno Imperij augusti xlj° Marcus portius Cato latinus declamator tedio duplicis quartane semet ipm interfecit Helynandus hoc de illo Cathone non potest intelligi qm apud Uticam se interfecit temporibus Julij Cesaris qui ponitur in Cronicis olimpiade clxxxj anno olimpiadibus ante istum Cathonem qui fuerunt annos lxxxj Sz nec de Cathone transeunte qui etiam ante Cathonem Uticensem floruit florentibus tercij belli punici quo Carthago deleta est de quo ego tercio Catone qm de cclo descendat hoc intelligemus. Denq; ille Uticensis non tedio duplicis quartane se interfecit q de impatientia victorie cesaris Nec declamator dictus est q plus stoycus fuit q Orator fuit ¶ Dicen hoc intelligendum esse de marco illo Cathone filio Uticensis nisi et ipe multo mortuus videt longe ante hoc tempus et ante mortem Tullij Nam de illo dicit Tullius lib° iij de officijs Marcus inquit catho hujus nri catho noster pater Ut eam ceteri ea pribus ita is qui illud lumen pgenuit eo filio est notandus. Dicitur eo hijs verbis tullij q ille Cato junior. catonis filius iam tunc mortuus fuerit qui tm ita ab eo laudatus sit. Denq; ab hoc anno qm scribit cato iste mortuus usq; ad mortem tullij anns retro computatis inuenitur am dc. Crudus ergo etatis tunc esse potuerit qui sic laudabatur a Tullio ut tantum laudari meruit a laudatore tanto Nam inter mortem Cyrenonis et mortem maioris Cathonis patris hujus junioris sunt am tres vel plus minus ne qm et illam tullij commendationem multi phibebat intelligi de cathone Uticensi ||

Sermo sci augustini · de verbis euangelij scm mathei · cum
Agite penitenciam appropinquabit regnū celorū ||

De fragilitate et incertitudine vite hūane cui animi nō attendūt sed retrudunt / quā sermo diuinus est aduersarius nr cui omnes in via simus cōsentire debemus

Euangelium audiuimus et in eo dnm eos arguentem qui faciem celi phare nouerūt et tempus fidei regni celorū appropinquantis nescirūt inuenire. ¶ Iudeis autem hoc dicebat · sed etiam ad nos pueniet sermo · Dns autē ipē ihs xps euangelij sui p̄dicatores ita repit · Agite penitenciam appropinquabit enī regnū celorū ¶ Et iohs apls ei⁹ ut euangelista similiter · Et iohs baptista et p̄cursor ipius ita repit || Agite penitenciam appropinquabit enī regnū celorum ¶ Illos modo arguit dns qui nolunt agere penitenciam appropiante regno celorū · Regnū celorū sicut ipē ait non venit cum obseruatione · Et iterū ipē ait Regnum celorū intra nos est ¶ Prudenter ergo accipiat unusquisq; monita p̄ceptoris nō perdat tempus mīe saluatoris quod modo impenditur q̄dm humano generi patitur ¶ Ad hoc enī patrē hoī ut cōuertatur · et non sit qui dampnetur · Viderit deus quando ueniet finis seculi · est tempus tamen modo fidei finis seculi vtrū hic alīq; mrm inueniat nescio et fortasse nō inueniet · Tempus tangq; nrm p̄sentem est · quā inter casus ambulamus · et si vitrei essemus mīq casus timerenus · Quid fragilius vase vitreo · et tamen seruat² et durat per secula · Si enī casus vitro timetur senectus ei et febris nō timetur ¶ Nos ergo fragiliores et infirmiores sumus · quia et casus omnes qui non cessant in rebus humanis fragilitate vtiq; nrā cotidie formidamus · et ipī casus si non aduenant · tempus ambulat · vitat homo ictū · nūquid vitat exitū · vitat quę extrinsecus aduenit · nūquid quod in trinsecus nascitur expellitur · Demiq; nīe lumbricos q̄ginit interiora mīe morbus quilibet subito arripat || Postremo q̄tū vis homī parcatur nouissime senectus cū uenerit non est quo differatur || Proinde audiamus dnm in nobis ipis agamus quod p̄cepit ¶ Videamus quis est ille aduersari⁹ de quo nos terruit dicens · Si vadis cum aduersario tuo ad p̄torem da operā in via liberari ab illo ne forte tradat te p̄tori · et p̄tor mīstro et mittaris in carcerem · unde non exies donec solues nouissimū quadrātem ¶ Quis est iste aduersarius · Si dyabolus · iam sumus liberati ab illo ¶ Quale p̄tiū pro nobis datū est · ut ab illo redimerem⁹ de quo dicit apls de ipa redemptione nra · Qui eripuit nos de potate tenebraꝝ et trāstulit in regnū filij caritatis sue · Redempti sumus dyabolo renūtiantes · quomodo dabimus operam liberari ab illo · Ne nos iterū captiuos faciat peccatores · Sed nosti est ipē aduersarius de quo nos dns cōmonet ¶ Alio enī loco alius euangelista sic illud posuit · ut si utraq; uerba iungamus et vtiq; sibi

euãgelioꝝ duoꝝ cõparemus · aduersariũ ꝛstũ ĩtelligamꝰ
Ette em̃ ĩquit tuꝰ vadis ad pr̃cipem · tuꝰ aduersarioꝰ da operꝫ
ĩ via liberari ab eo · Alius aũ euangelista hoc ipm̃ sic
dixit Esto consentiens aduersario tuo cito tũ es tuꝰ illo ĩ via
Cetera similia sunt · ne forte aduersarius tradat te iudici
Judex mĩstro · mĩster in carcere · ambo euangeliste similiter
hoc explicauerũt Dominus dixit da operam ĩ via liberari ab
illo · Alter dixit consente illi · Non em̃ poteris liberari ab illo
nisi ei consenseris · Vis liberari a illo consenti illi · Nũqd dyabꝰ
est cui debeat xp̃ianus consentire Queramꝰ ergo ꝛstũ ad-
uersariuꝰ tuus debemus consentire ne tradat nos iudici et iu-
dex mĩstro · queramꝰ illũ et cõsentiamꝰ illi · Si petas aduer
sarius tuus sermo dei est · Vbi causa forsitan delectat te
mebriari · dicit tibi noli · delectat te spectare et mugire ·
dicit tibi sermo dei noli In quibuscũqꝫ peccatis volue-
rus facere voluntatem tuã · dicit tibi noli · Aduersarius est
voluntati tue O qꝫ bonus aduersarius nõ querit mꝰ vo-
luntatem · sed vtilitatez · Aduersarius est nobis · qꝫ dñs sumꝰ
et ip̃i nobis · Quãdiu tu tibi Inimicus es ĩmicũ habes
sermonem dei Esto tibi amicus Esto tibi amicus et cõcor-
das tũ ip̃o · Non homicidium feceris audi et concordasti
Non furtũ facies · audi et concordasti · Non cõcupiscas rem
p̃ximi tui · audi et concordasti · Non falsũ testimoĩm di-
cas audi et concordasti · In omnibus hijs tũ tuo aduersario
ipso concordasti · et tibi quid perdidisti Non solũ nichil
pdidisti · sed et te ipm̃ qui pereras inuenisti Et via
tota ista est Si concordauerimus cum illo · si cõsenserimꝰ
illi · finita via non timebimus iudicem · mĩstrũ · carcerem ·
Cũ finitur via · Non omnibus vna hora finitur · Vnus
quisqꝫ habet horam quando finiat viam · Vita ista via
dicta est · finisti istam vitam · via finisti · ambulamꝰ · et
ipm̃ vincere abstinere est · nisi forte putatis qua tẽpꝰ
attedit et nos stamus · Non pot fieri Quomodo attedit
tempus · attedimus et nos · et non ãi nobis attedunt
sed magis decedũt · Valde errant homines qui dicunt
puer iste adhuc minus sapit · attedunt illi ann̄ et
prudens erit · Attende quid dicis · attedunt dixisti · ego
ostendo qua decedũt tũ tu dicis attedũt · Et audi qꝫ id
facile probo · Putemus nos stisse annos ipsius ex quo
natus est verbi grã · ut bene illi optemus · octuaginta
annos victurus est · puenturus est ad senectutem Scribe
octuaginta annos Vixit vnũ ãnuꝫ · quot habes in
suma · quot tenebas · octuaginta · dedut vnũ · vixit dece
xẽ · restituerũt · vixit xx̃ti xẽ · restituerũt certe atte-
debant Quid est hoc veniũt ut abeant ãm nri
veniũt nõꝫ ut eant · non em̃ veniũt ut stent nobiscũ
Sed cum transeunt p nos · ierunt nos · et nõ minusqꝫ

nos valere

manere faciũt ¶ Talis est via mi qua veniũg Quid facturi sumꝰ cũ aduersario illo. i. cũ sermone dei. Concorda cũ illo. Nescis enĩ quando via finiatur. Cũm via finita fuerit. iudex restat et minister et carcer ¶ At si seruaueris aduersario tuo bonã voluntatẽ et cũm eo cõsenseris pro iudice inuenies pr̃em pro mĩstro suo angelum tollentem te syon abrahe pro carcere paradysum O q̃ cito in via cuncta mutasti. quia tuo aduersario gr̃esisti

¶ Item sermo eiusdẽ de ũbis dñi in euan. f̃m mt. c. 20. q2.

¶ Luceat lumen vr̃m coram hominibus vt videãt opa vr̃a bona. &c attẽdite ne iustitiã vr̃am faciatis coram hominibus &c

Solet multos mouẽ hr̃mi q̃ dñs nr̃ ih̃s xp̃s in sermone euangelico cũ pius dixisset. luceat lumen vr̃m coram hominibus ut videant boã opa ur̃a et glorificent patrem vr̃m qui in celis est ¶ Postea dixit Attendite ne iustitiam vr̃am faciatis coram hominibꝫ ut videamĩ ab eis ¶ Turbatur enĩ mens pauĩ intelligẽtis et p̃cepto vtriq; obedire cupientis. et p diuersa et adiuersa distenditur ¶ Tam nemo enĩ pot̃ q̃ eius vni dño obtemperare repugnantia iubenti. q̃ nemo pot̃ etiã duobus dñis seruire. qđ eodem sermone saluator xp̃s testatus est ¶ Quid ergo faciet animus mutãs. cui se obtemperare non posse existimet et nõ obtemperare formidat ¶ Si enĩ bona opa sua in luce posuerit hominibus intuenda. ut faciat qđ p̃ceptum est. Sic luceat lumen vr̃m coram hominibus. ut videant opa vr̃a boa et glorificent p̃rem vr̃m qui in celis est. ne ille tenẽ se arbitrabit. quia cõ p̃ceptum fecit vbi dr̃. Attendite ne iustitiam vr̃am faciatis coram hominibus ut videamĩ ab eis ¶ Rursus q̃ si hoc timens et cauens ea que bene facit absconderit non se putabit impanti et dicenti. Luceat lumen vr̃m coram hominibus. ut videant bona opa vr̃a ¶ Qui aũt recte intelligit vtrũq; implet et seruiet vni verissimo dño qui seruũ pigrũ non dampnauit. Si ea que fieri nullomo pot̃ aut imperauit. Audi enĩ paulũ seruũ xp̃i ih̃u vocatũ apl̃m segregatũ in euãgelium dei vtrũq; facientẽ et docentẽ. Videte q̃ admo̅ luceat lumen eius coram hominibus ut videant bona opa eius ¶ Cõmendamꝰ mꝰt nos metipsos ad omnẽ conscia hom̃ in conspectu dei

¶ Et iterũ prouidemus nõ tm̃ coram deo sed etiã coram omnibus hominibus. Et iterũ placete omnibꝫ per omnia sicut et ego omnibus p omnia placeo. Videte rursus q̃ admo̅ attẽdat ne faciat iustitiam suã coram hominibꝫ vt videatur ab eis. Opus aũt suũ inquit probet vnusquisq; et tunc in semetipso habebit gloriã et nõ in altero ¶ Nam gloria mra hec est testimo̅m̃ conscientie

de intendere faciendi bõ opa coram hominibꝫ q̃ est meritoria si ad hoc ut deus glorificet. dampnabꝫ aut si ut homo qui illa agit

nrē. Et illud quod mihi est manifestius. Si adhuc mgnt hoīb
placerem xpi seruus non essem. Sed ne quis eoz qui de
preceptis quasi repugnantibus xpūs dn̄ moneretur multo
magis apl̄o eius ingerat q̄nes et dicat ¶ Quomodo tu
dicis placere hominibus per oīa sicut et ego omnibus per
oīa placeo Et tu idem dicis. Si adhuc hominibus placere
xpi seruus non essem. assit ipe dns qui etiam in seruo suo
et apl̄o loquebatur et aperiat nobis voluntatem suam et
tribuat obediendi facultatem ¶ Ipa quippe verba eius
seruī portūt expositiones suas: nec intercludunt ora essen
entiz. quia pascunt corda pulsantiū ¶ Intentio quippe
cordis humani quo dirigatur et quid expectet intuendū
est ¶ Si em̄ qui vult videri ab hominibus bona opa sua
gloriā et utilitatem suam ponit ante homines et hanc
in conspectu hom̄ querit. Nichil eoz̄ que de hac re
dns p̄cepit implevit. quia attendit facē iustitiaz suā
coram hominibus ut videretur ab eis. et non sic eluxit
lumen eius coram hominibus adhoc ut viderent bona
opa eius. et glorificarent patrem qui in celis est. Se
quippe voluit glorificari non dn̄m et suā quesiuit
utilitatem ¶ De qualibus dicit apl̄us. Oīs em̄ que
sua sunt querūt non que ihu xpi. Itaq non illuc suma
terminata est ubi ait. Sic luceat lux tua coram hoīb
ut videant bona opa vra. sed cōtinuo subiunxit. cui
faciendus sit ut glorificent inquit patrem vrm̄ qui
in celis est. Ut homo tū bene videtur ab hominibus in
tentionem bom̄ facti habeat in conscientia sua ¶ In
tentionem vero innotescendi non habeat nisi in laudibus
dei propter eoz quibus innotescit utilitatem. quibus
hoc prodest ut deus placeat qui hoc p̄stitit hoī atq
ita non desperent etiam sibi si noluerūt hoc posse p̄stari
¶ Itaq aliam suam ubi ait attendite ne iustitia vra
faciatis coram hominibus. Non alibi terminant q̄ ubi
dixit. Ut videamī ab eis. nec addidit aliquin mercedem
non habebitis apud patrem vrm̄ qui in celis est
¶ Hinc em̄ ostendit eos qui tales sunt quales fideles
suos esse no vult in eo ipo mercedem querere quod
videntur ab hominibus. ibi constituē bonū suū. Ibi
oblectare vanitatez cordis sui. Ibi exinaniri et inflari
ibi tumescere et cōtabescere ¶ Cui em̄ no sufferit
ut diceret ¶ Attendite ne iustitiaz vram faciatis co
ram hominibus. sed addidit. ut videamī ab eis. nisi
quia sunt quidam qui sic faciūt iustitiam suam
coram hominibus non ut videantur ab eis. sed ut ipa
opa videantur. et glorificetur p̄ qui in celis est
qui ea iustificatis impiis donare dignatus est

Qui tales sunt nec suā iustitiam deputant / sed eius ex timus fide viuūt / Vnde et apls dicit. vt xpm lucrifaciam / ut inuenar in illo nō habens meam iustitiam que ex lege est. sed eam que est p fidem xpi / que est ex deo iustitiam ex fide. Et in alio loco. vt nos simus iustitia dei in illo vnde et iudeos ita reprehendit / ignorantes inquit dei iustitiam et suā uolentes constituere iustitie dei non sunt subiecti / Quisquis ergo ita vult videri ab hominibus opa sua ut ille glorificetur a quo ea que in illo videntur accepit. et sic ad imitandum bonū ide ipi qui vident pietate si dei prouocentur vere lumen eius luceat coram hominibus. quia lux de illo caritatis radiat nō superbie finis enumitur. Et in eo pō cauet ne iustitiā suam faciat coram hominibus ut videatur ab eis / quia nec suā deputat illam iustitiam. nec ideo facit ut ipe videat. sed ut ille intelligatur qui laudatur in homine iustificato. ut faciat in laudante quod laudatur in altero. id e. ut laudantes faciat esse laudabilem. Attendite et apls cū dixisset / placete omnibus p omnia. sicut et ego omnibus p omnia placeo quomō ibi non remansit. quasi ibi finē constituerit intentionis sue. ut placeret hominibus. alioquī falsum dixisset. si adhuc hoibus placerem xpi seruus non essem. sed statī subiunxit quare hominibus placeret. Non querens quod in quit utile e. sed qd multis ut saluifiant. Ita et non placebat hominibus propter vtilitatem suam ne xpi seruus nō esset. Et placebat hominibus propter illoz salutem. ut xpi esset dispensator ydoneus. quia et illi coram deo conscientia sufficiebat. d Et de illo coram qui imitarentur elucebat

Item Sermo eiusdem de verbis dni. Qui fecerit et docuerit maximus uocabitur in regno celoz

Quem nobis pro officio competat dicere / uobis aut conuenit pro deuotione audire. quid tam natum tagz optimens poterit vtrisz contingere qz ut qd religiose dicit et deuote auditur obsequiis copetentibus teneat. Nam si religiosa nō tacere lucrū est. tacē dispendiū. quito itagz porcoza lucra. poterūt prouenire cū opacionis effectu ministratur. quicquid magisteriis celestibus. et discitur et tenetur. Par enī causa et dicentem et audientes constringit. vtrisz pfessio factoz testificatōne signatur. Et qz nus dissimile sit doctoris dissentisz officiū tamen vtrisz debetur sanctaz legum obsequiū ut nūquam inter factis qm separantur officiis. copulent ope qui diuersi sunt nomine. et quos fiorabula animositem separant. eos observantia preceptoz fideli ac deuote cōiugat. Quare sit fit ut vtrisz diuersus sit actus sed observantie pariat in vtrisz necessarius effectus. ut frons in ambobus conspiret assensus quibus diuersus est in vocabulis sonus. In doctore enī molesta est causa. nec facere nec ipe nec obseruare / in discente vero audire velle qd nolit implere. aures auditu accomodare et ab ope voluntē

Qui amat mortem vitamq; odit qui quod recte intelligit ope non adimplet sed magis qui docet

auerte ¶ Cetez̄ qui facit quod docet · et quidq̄d imperat cōplet maximus in celestibus ſm̄ dn̄ declaratiz ¶ At vero qui quod dictit negligit et quod audit contempsit ſalutis reus exiſtit quia obſeruanda contempſit et pcula non vitauit ¶ Amat em̄ mortem qui vite p̄cepta non ſeruat · et horret vitam qui p̄n̄ morti debita deſperata morte fregitat ¶ Vt em̄ per obſeruanciam legis vita acquiritur ſta p̄ contemptuz mors cōsumatibus inuenitur dicente dn̄o Si vis venire ad vitam ſeua mandata ¶ Sta em̄ pfectus doctor liber est adiſcente quem docuit · et ut diſcipulus cōtemptor inexcuſatus exiit qui facienda didicit et contempſit ¶ Nam et doctor eo grauius affligitur et obſequentis diſcipuli exemplo plectitur qui facienda aliis tradidit que ipe non fecit ut nec a diſcipulis quos docuit potuiſſet ediſcere · vt quibus doctrine tra derat magiſterū · nec ab eiſdem factor multiplicetur exemplū ¶ Neq̄ em̄ pfectio in legū est notitia conſtituta · cū ſcīptū ſit · Non em̄ auditores legis iuſtificabunt̄ ſ̄ · iuſti ſūt apud deū · ſed factores legis ¶ Neq̄ em̄ is religioſus et ſc̄s est qui nouit legem teſtantibus factis · cū expediat facē magis q̄ docere · quia moleſtius est docere et non facē ¶ Vos amici mei eſtis inquit ſi feceritis que ego mando vobis ¶ O magna bonitas dei tui cū pro condictione reddere debeamus obſequia ut pote ſerui dn̄o famuli deo ſubiecti potenti mātipia re demptori · amicitiaz nobis p̄mia repromittit ut a nobis ob ſequia debite ſeruitutis extorqueat · ut quos nolle ſeruire conſpicit ſponte ſuoz beneficioz poſſit promiſſionibus inuitare · ut quoz voluntates a ſe conſpicit alienas eorum mentes · p̄mioz liberalitatibus conſtituat ſuas ¶ Namq̄ vnde fregiter aut inuitat p̄mo · aut terret ſimplicio niſi ut benignitatis conſilio a ſe formato hoi conſulat redēpto promideat · ut qui nō terretur ſupplicio inuitet p̄mio · et quē metus a factis reuocare non poſſit promiſſionū benig tas proſit ¶ Cupit em̄ etiā nolentibus ſubuenire · deſide rat miserei petenti · Q̄ ſi petierit dignos fructus ex hibeat p̄ne · Inuitus em̄ in reos vindicat ſi dei indulgētiaz miserantis contempnat · Amat em̄ corrigi peccatores qui vitā nō in morte conſtituit a p̄ncipio homines ¶ Spē em̄ ſibi infert interitus · qui medentis dn̄i cōtempſit conſilium Reuertimini inquit ad me et reuertar ad vos · Et iterū Nolo mortem peccatoris tātū cōuertat̄ et viuat · Non vult deus in quēq̄ diuari mortem · nō vult in penam deduci hoiez quem in vitā conſtituit · Cetez̄ homo ipe dignū ſe efficit morte qui nō paret legi · Odit vitam qui dīnaz diſciplinā cōtempnit · Nam cū dn̄s vellet hoi demōſtrare que obſtinanti vitā · contempnenti mortem · aſſeruit ita nēnullis ōndit documentis · q̄ ei de cōtemptu vita nō pote vit prouenire · et de obſtinatia mors euenire nō poterit vt iam homo quod voluerit mereat̄ et eo quod meruerit iudicetur · et hoc totū in hoīs voluntate conſiſtit qui ſibi

ex qualitate vite meritū quod habet inuenit. Quare hiis
sollicite ꝑpensis idē vnde salus et vnde periculū enascat
salutis cōmodū diligenti obſeruancia teneamus et periculo
incōmoda de legis cōtemptu prouide caueamus. et con
tempnentes ꝓſpera et repellentes aduerſa in conſpectu
dñi inueniemur. ab ipō cū oībus ſanctis in eterna ſecula
ſeculoꝝ amen ||

Item Sermo eiusdem de verbis dñi in euā ſm mat.
Qui dixerit fr̄i ſuo fatue reus erit gehēne ignis.

Si euangelij raptim quod modo cū legeretur audi
uimus valde nos terruit ſi fidem habemus. eos
autē non terruit qui fidem non habent. Et qa
non terret eos uolūt eſſe quieſe ſecuri neſcientes diſ
tribuere et diſtinguere tempora timoris et ſecuri
tatis. Timeat ergo qui ducit modo vitam cū fine
quo poſſit in illa vita habere ſecuritatem ſine fine
Si ergo timuimus. quis em̄ non timeat loquētes ueri
tatem. Qui dixerit fr̄i ſuo fatue reus erit gehēne
ignis. linguam aut̄ nullus hom̄ domare pōt. et hō
domat feram et nō domat linguā. Domat leonē et
non refrenat ſermonē. domat ipē et nō domat ſerpm̄
Domat quod timebat. ut ſe domet non timet quod
timere debebat. Sed quid fiet. Dicta vera et iſta pro
feſſit de oraculo veritatis. linguā aut̄ nullus hom̄ do
mare pōt. Quid ergo faciemus fr̄es mei. Video me
quidem ad multitudinē loqui ſed quia vnū ſumus
oēs in xpō tamq̄ in ſecreto conſiliū capiamus. Nullus
nos audit extraneus vnū ſumus quia in vnū ſumus
Quid faciemus. Qui dixerit fratri ſuo fatue reus
erit gehēne ignis. linguā aut̄ nullus hom̄ domare
poteſt. Ibunt ergo oēs hoīes in gehennā ignis. Abſit
Dne refugiū tu factus es nobis a generatōne in ge
neratōnem. ſra tua iuſta eſt. neminē in gehēnā mit
tis miſte. Quo ibo a ſpū tuo. et a te quo fugiam
niſi ad te. Ergo intelligamus fr̄es. quia ſi linguā
nullus hom̄ domare pōt ad dñm confugiendū eſt
qui domet linguas nras. Si em̄ tu domare eam vo
luerīs non poteris quia homo es. linguā nullus hom̄
domare pōt. attendite ſimilitudines a beſtiis nris
quas domamus. Equus nō ſe domat. Camelus nō
ſe domat Elephantus non ſe domat. aſpis nō ſe
domat. leo nō ſe domat. ſus et homo non ſe domat
Sed ut dometur equus. bos camelus. elephantus
aſpis. leo queritur homo. ergo deus queratur ut do
metur homo. Ergo dne refugiū factus es nobis. Con
fitemur nos ad te et bene nobis erit de te. malum
eſt nobis de nobis. quia dimiſimus te. dimiſiſti nos

De domanda lingua humana adeo
quoꝝ omnis ira ferarū domita
eſt ab homine ſuppone ſuo. Et
eam quia linguam nullus hom̄
domare pōt ut dometur ꝺ̄ꝓdicit
eſt deus refugiū factus nobis
a gnātōne in generatōnem ||

nobis · dñe refugium factus es nobis / inueniamur ergo in te · quia peziamq
in nobis · dñe refugium factus es nobis · ¶ Quid ergo filij hñm debitare
debemus · quia mansuetos nos faciet dñs si nos ei domandos p̄buerimus
domuisti leonem quem non feristi · non domat te qui ferit te ¶ Vide
eñ tam / immanes bestias domare potuisti · Numquid eq̄s equarij vilij
corpore · ¶ Qua ergo virtute ingentes bestias domare potuisti · ip̄a
iumenta que domantur bestie sunt · Non eñ indamita tollerant²
Sed quia nō ea nouit consuetudo · nisi in manibus hoīm · et sub
fremis hoīm · et sub ptate hoīm · putas ea mansueta nasci potuisse
Certe feras immanes attende · fremit leo · Quis non timeatur · Et
tamen vnde te intelligas fortiorem / non corpis virtute sz mētis
rōne inuicte · fortior es leone · vnde fortius es ad ymaginē dei
ymago dei domat feram · et nō domat deus ymaginem suam · In
illo spes est · ei nos subdamus · et mag̃ p̄mur · In illo ponamq spem
nram · et donet domemur · et pdomemur · i · pficiamur domitorem
feramus · Solet eñ proferre dñator nr̄ etiam flagella · Si eñ
tu ad domanda iumenta tua proferre vrgam / pferes flagellū
deus nō pferet ad domanda iumenta sua quod sumq nos qui de
numero suis facit filios suos · Domas equū tuū · Quid datur⁹
es equo tuo cui te reperit portare mansuetus · ferre disciplinam
tuam obedire imperio tuo esse iumentū hoc est ad iumentū mise
ricordie tue · Quid ei retribuis quē nec saltē sepelis cū mor
tuus fuerit · sed discrependū volatilibus p̄dixis · Domitor tibi
deus · hereditatem seruat · quod est ipē deus · et ad tempus mortuū
resuscitat te · Carnē tuā usq ad mmm capillor⁹ reddet tibi et cū
angelis inestimabilē cōstituet ubi iam non indigas domari sed tūc
modo purissimo possideri · Erit eñ tunc deus oīa in omnibus · nec
erit vlla infelicitas que nos exerceat sed felicitas sola que pascat
ipē autē pastor nr̄ deus nr̄ · ipē potius nr̄ deus nr̄ honor nr̄
deus nr̄ · diuitie nre deus nr̄ · ¶ Quecunq hic varia queris ipē
tibi vnus oīa erit · ad hanc spem homo domatur et domitor
intollerabilis habetur · Ad hanc spem homo domatur · Et cōm istius
vtilem domitorem · si forte flagellū proferat murmuratur · //
Audistis exhortantem apl̄m · Si separetis vos a disciplina
ergo nothi et nō estis filij · Nothi sunt adulteriorū eñ ē filij
tui nō det disciplinā p̄ eius · Et carnis nre inquit habebamq
correptores · et verebamur · nō multo magis subiciemur patri
spūm et viuemus · ¶ Quid eñ tibi potuit prestare p̄ tuus
quia corripuit te · quia verberauit te · quia flagellum p̄tulit
et rediit te · Numquid p̄stare potuit vt viueres inetūm · Qđ nō
potuit p̄stare sibi quō p̄staret tibi · p̄ter pecuniā suā quātū
latius quā de vsuris et laboribus collegit · erudiebat te flagellis
ne tibi dimissus labor eius te male viuente disperderet · et re
diit filiū timens · pire labores suos · qui reliquit tibi qđ nec hic
tenere potāt nec auferre · Non eñ aliquid tibi hic dimisit quod
ipō esse possit · Cessit ut sui tederes · Deus autē tuus redemptor
tuus · domitor tuus castigator tuus · p̄ tuus · erudit te · Quo
ut attrpias hēditatem ubi nō efferas p̄rem · sed hēditatez ha
beas ipm p̄rem · Ad hanc spem erudieris et nimirum eris
et si quid triste acciderit tibi fortasse blasphemas · Quo ibis

a spū eius. Ete dimittit te et nō flagellat. deserit blasphemantem. non sentiet iudicantez. Nonne melius est ut flagellet te et recipiat te. q̄ paretat tibi et deserat te. Dicamus ergo deo nr̄o ih̄u xp̄o. Dñe refugiū factus es nobis a generatione in generationem. In p̄ma generatione. et altera generatione refugium factus es nobis. Tu refugium ut nasceremur qui non eramus. Tu refugium ut renasceremur. qui mali eramus. tu refugium ut pasceres. desertores tuos. tu refugium ut erigas et dirigas filios tuos. Tu refugium factus es nobis a te non recedemus. cū liberaueris nos ab oīb⁹ malis nr̄is et impleueris nos bonis tuis. Bona das blandiris ut fatigemur in via. corripis. cedis. pcutis. dirigis ne aberremus in via Sine ergo blandiris ne fatigemur in via. sine castigas ne aberremus in via. Dñe refugium factus es nobis //

Item Sermo eiusdez de ẽbis dñi in euang⁹. sm̄ matheū. Petite et dabitur uobis. querite et inuenietis. ;

In lectione sc̄i euangelij hortatus est nos dñs ad orandu. petite inquit et dabitur uobis querite et inuenietis pulsate et aperiet uobis. oīs enī qui petit accipit et querens inuenit et pulsanti aperietur. Aut quis ex uobis hō a quo petit filius eius panem. nūquid lapidem porrigit ei. aut si piscem petierit nūq serpentez porrigit ei. aut cum petit ouū. nūquid scorpionez porrigit ei. Si ergo vos inquit cum sitis mali nostis bona data dare filiis vr̄is quāto magis p̄r̄ vr̄ qui in celis est dabit bona petentibus se. Cum sitis inquit mali nostis bona data dare filiis vr̄is. ayranda res fr̄es. ayali sumq et bonū p̄cm habet Quod audientes audiuimus nomen m̄r̄m. Cum sitis inquit mali bona data nostis dare filiis vr̄is. Et quos dixit malos. Videte qualem p̄cm illis indit. Quanto magis p̄r̄ vr̄. Quo? p̄r̄ certe malo?. Et qualis p̄r̄. Nemo bonus nisi solus deus Ergo fr̄s ideo mali bonū p̄cm habemus. ne mali semp remaneamus. Nemo malus facit bonū. Si nemo malus facit bonū. hō malus quomodo facit bonū. facit de malo bonū. qui semp est bonus. Sana me inquit dñe et sanabor. salū me fac et salvus ero. Quid michi dicit vani vana tu te salū facis si volueris. Sana me dñe et sanabor. Nos boni conditi sumq a bono. fecit enī deus hoīez rectum. arbitrio aut mō facti sumq mali. potuimus esse ex bonis mali et poterimq esse ex malis boni. Sed qui semper bonus est. ipe facit ex malo bonū. quia ipe hō voluntate sua se sanare non potuit Non queris medicum ut vulneres te. sed cū vulneraueris te. queris qui sanet te. Bona ergo sm̄ tempq bona temporalia corporalia. carnalia nouimq dare filiis m̄r̄is etiam cū simus mali. Bona enī sunt et ista. quis dubitet. pisces. ouū. panis pomū. frumentum. lux ista. aer iste. quē diuinq bona sunt. Hec ipe diuitie in quibus hoīes extollunt⁹ et pares suos hoīes alios nō agnoscunt. In quibus inquā hoīes extollunt magis amantes uestem fulgentem q̄ cogitātes coelum tute Ipe ergo diuitie bone sunt sed ista oīa bona que cōmūnia a bonis et malis hr̄i p̄nt. et cū bona sint bona tamen facē nō p̄nt

Cum dñs voluit fideles suos esse mendicos suos. ut magis petant ab eo diuite et accepturi. Sta ergit dñus pauperibus. et exposit doctrina capti de diuitiby precedens illius precepti vti. ;/

Est ergo bonū quod faciat bonū · et est bonū vnde facias bonū
Bonū quod faciat bonū deus est · Non em̄ faciet hoīem bonū
nisi ille qui semper est bonus Ergo ut sis bonus deū imita
Aliud aut̄ bonū est · ut facias bonū id ē quodcunq habeas
aurū est argentū est · bonū est · non quod te faciat bonum
sed vnde facias bonū · habes aurū · habes argentū et con
cupiscis auru et cōcupistes argentū et habes et cōcupiscis
Et plenus es · et stis · egrotus est et nō opulentia · Sunt
homines qui morbo · humore pleni sunt et humorem sitiūt
Quomo ergo delectas · opulentaz qui habes ydropē cōcupis
centiaz · habes ergo aurū bonū est · habes non vnde sis
bonus · sed vnde facias bonū · Quod bonū inquis facturus
sum de auro · Non audisti psalmū · dispersit inquit dedit
pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi hoc est bonū
vnde bonus es iusticia · Si habes bonū vnde sis bonus · fac bonū
de bono vnde non es bonus · habes pecuniaz erogа · erogando
pecuniam auges iusticiaz · dispsit em̄ distribuit dedit pau
peribus · iusticia eius manet in seculum seculi · Vnde quid mi
nuatur · et quid augeatur · minuit pecunia auget iusticia
Illud minuit quod eras dimissurus · Illud minuitur quod
eras relicturus · Illud augetur quod meritū es possessurus
Consilium do lucro · discere mercari · laudis em̄ mercatorē
qui vendit plumbum et acquirit aurū · et non laudas merca
torem qui erogat pecuniaz et acquirit iusticiaz · Sed ego non
erogo inquis pecuniam quia nō habeo iusticiaz · Ergo et pecu
niam qui habet iusticiaz · ego iusticiaz non habeo · habeam vel
pecuniam Ergo quia nō habes iusticiaz ideo nō vis erogare
pecuniam · magis eroga pecuniaz ut habeas iusticiaz · A quo
em̄ habebis iusticiaz nisi a deo fonte iusticie · Ergo si vis hire
iusticiam esto mendicus dei · qui te paulo ante ex eiuay
ut petes quereres pulsares monebat · mendicum suum strebat
Et erat pfamilias et magnus diues diuiciaz s. spiritaliz
et eternaz hortatur et dixit tibi pete quere · pulsa · Qui
petit accipit · querens inuenit pulsanti aperietur · hortat
lit petas · negabit quod petis · Attende a cōuerso similitudinez
uel comparationem sicut de illo diuite iniquo hortantes nos
ad oracionem ps ait dns · Erat quidam iudex in ciuitate
qui nec deū timebat nec hoīem reuerebatur · quedam
uidua mt pellabat eū cottidie et dicebat · vindica me
Et nolebat ille p tempus · Illa aut pellare nō desinebat
et ferit tedio quod nolebat beneficio · Sic em̄ a cōuerso nos
admonuit ut petamus · venit inquit ad amicū suū cui
hospes venerat · et cepit pulsare et dicē hospes ni venit
cōmoda michi tres panes · Respondit ille iā requiesco
et pueri mei mecū requieuerunt · Ille nō cessat · astat
instat · pulsat · et tamē amicus ab amico mendicat · Et
quid ait · dico uobis quia surgit et nō ppter amicitiam

eius. sed ꝓpter importunitatem dat illi quantos voluerit. Nō
ꝓpter amicitiam q̄m amicus eius sit. sed ꝓpter im
portunitatem. Q̄d est ꝓpter importunitatem. qua pulsare non
destitit. quia cū esset negatus non se auertit. Ille qui no
lebat dare. qd petebatur fecit. quia ille in petendo non defe
cit ‖ Q̄nto magis dabit bonus qui nos hortatur ut petamus
Cui displiceret si nō petamus. Sed cū alius tardus dat com
mendat dona. nō negat / Diu desiderata dulcius obtinent²
cito autem vilescunt. pete. quere. insta. petendo et que
rendo. cresces ut capias. Sciunt tibi deus. quod nō vult
cito dare et ut tu discas magna magne desiderare. Sic
oportet semp orare. et non deficere. Si ergo fīs mei mem
bros suos. nos fecit deus. monendo nos et exhortando
et iubendo ut petamus. queramus pulsemus. attendamus
et nos. qui a nobis petunt. Petimus nos a quo petimus
Q̄d petimus. a quo. vel qui. vel quid petimus. petimus
a deo bono. petimus homines mali. petimus aut iustitiam
vnde simus boni. hoc ergo petimus. quod meremur habe
amus. quoꝝ saturati fuerimus ulterius non egeamus
sed ut saturemur esuriamus et sitiamus esuriendo et
sitiendo. Petamus queramus. pulsemus. bti qui esuri
unt et sitiunt iustitiam. Q̄uare bti. esuriunt et sitiunt
et sunt beati. Aliqs egestas bta est Non inde bti sunt
quia esuriunt. sed quia saturabuntur. Ibi erit beatitudo
in saturitate nō in fame. sed ꝑdat saturitatem famem
ne fastidium nō pariat ad panes. Ergo dicimus a quo
petamus vel qui petamus. sed petitur et a nobis. ideo
dicit enī dei sum ut agnoscat ille mendicos suos agnos
camus et nos illos. Sed et ibi etiam cogitemus quando
petitur a nobis qui petimur. a quibus petitur. quid petitur
qui petimur. homines. a quibus petitur ab hominibus. Q̄ui
petimur mortales. a quibus petimur a mortalibus. Qui
petitur fragiles. a quibus petimur. a fragilibus. Q̄ui pe
timur miseri. a quibus petimur a miseris excepta sub
stantia facultatis. Tales sumus qui petimur. quales
sumus a quibus petimur. Q̄uam frontem habes petendo
ad dnm tuum. qui nō agnoscis pacem tuam. Non sum tal
talis. absit a me ut talis sim. Inflatus obsecratus
Ista loquit² de panosd. Sed ego modo interrogo. Non
interrogo in nestibus quales sitis. sed quales nati fuitis
Ambo nudi. ambo infirmi. ambo miseram vitam mise
antes. Ideo ambo plorantes. Ecce recolo dimes ꝑmor
dia tua Vide vtrum hinc aliquid attuleris. Iam venisti
et tanta inuenisti. dic rogo te. quid attulisti. dic
quid attuleris. aut si dicere erubescis. apprime audi
Michil intulimus in hunc mundum. Sz forte qua
michil intulisti. et hic multa inuenisti. aliquid hinc
terrum ablaturus es. Et si forte amore diuiciaꝝ

trepidas cōfite

trepidas confiteri audi et h apl's dicat qui te nō pa.
Nichil intulimꝰ in hunc mundū utiqꝫ qꝫ nati sumꝰ ꝫ nec
auferre aliquid possumꝰ utiqꝫ qꝫ de mundo exibimꝰ. Nichil
attulisti. nichil hinc auferes. Quid te inflas cont pauperem
Quando nascunt infantes retrahant de medio parentes
Retrahant de medio turbe obsequentes et agnoscantur pueri di
uites flentes. pariant simul diues mulier et pauper. Nō at
tendant qd parūt. distrahant paululū redeant et cognoscant
Certe diues nichil attulisti in hunc mundum. sed nec auferre
hinc aliquid potes. Quod dixi de natis. hoc dico de mortuis
Certe qui aliquo casu vetera sepulchra frangunt. ossa diuitis
nō agnoscunt. Ergo diues audi apl'm Nichil intulimꝰ in
hunc mundū. sed nec auferre aliquid possumꝰ. agnoscite
et hoc verum est. Quid ergo sequitur Victus et tegumētū
habentes his contenti simꝰ. Nam qui volunt diuites
fieri incidunt in temptatōnem. et desideria multa et nociua
que mergunt homines in interitū et pdictionem. Radix enim
oīm malorū est auaritia. quā quidā sequentes a fide perrauc
erunt. Attende quid dimiserunt. Doles quia dimiserunt
hoc. Vide quo se miserunt. audi. a fide perrauerunt
et inseruerunt se doloribus multis. sed qui. qui volunt
diuites fieri. Aliud est esse diuitem. aliud velle fieri diuites
Diues est qui de diuitibus natus est. nō quia volunt diues ē
quia multi hereditates dimiserunt. Video facultates non
intervogo voluptates. hic cupiditas accusatur. nō auri nec
argenti nō diuitie sed cupiditas. Nam qui volunt diuites
fieri. uel qui nō curant vel qui nō ardent cupiditatibus non
auaricie factibus attendunt multi. sed diuites sunt. audiant
apl'm. Hodie certū est pene diuitibus hui⁹ mundi. pene
Quid pene. ante oīa nō sapere. Nichil enim
qd sic generent diuitie quomodo sapiam. Omē pomum
omē granū. omē fermentum. omē lignū hꝫ vermē suum.
et alius est vermis mali. alius piri. alius fabe. alius tri
tici. vermis diuitiarū sapia est. Ergo pene diuitibꝰ hui⁹
mundi non sapere. et to stulte victū doceat vestimentum.
Non sapere sapere. vnde nō sapere sapere. de eo quod sequitur
Negꝫ sperare in incerto diuitiarū. Qui nō sperant in incerto
diuitiarū. non sapiunt. si nō altū sapiunt timent. si
timent nō altū sapiunt. Quia multi heri diuites. hodie
pauperes. Quia multi dormiunt diuites. et venientibus latro
nibus. et omnia auferentibus. euigilant pauperes. Ergo noli
sperare in incerto diuitiarū. sed in deo vivo qui prestat nobis
oīa habundanter ad fruendum tpalia et eterna. sed
magis ad fruendum eterna. ad utendum tpalia. Tempo
ralia tangꝫ viatoribus. eterna tangꝫ habitatoribus.
Temporalia. vnde bona faciamus. eterna vnde boni ef
ficiamur. Hoc ergo facit diuites. Non sapere sapiant
negꝫ sperent in incerto diuitiarū sed in deo vivo qui pstat

nobis oīa habundanter ad fruendum · hoc factū / Ex eo aut
q̄ habent quid faciant · audi quid. Diuites sūt in oībus bōis
facile tribuant · habent em̄ vnde. Quare non factū pau
ptas difficultas est. facile tribuant habent vnde · Cōcrent
id ē pauper suos mortales agriosant · Cōcrent · thezaurizent
sibi fundamentū bonū in futurum · Non em̄ quā dico facile
tribuant / cōcrent · expliare illos volo · inanes relinquere nolo
dorco lucrū · cū ōndo · thezaurizent sibi · nō em̄ volo ut pau
peres remaneant · Thezaurizent sibi · nō q̄dant dico · sed q̄
migrant ōndo · Thezaurizent sibi bonū fundamētū in fu
turū ut apphendant bonā vitam · Her ergo falsa · vita ē
apphendant verā vitam. Vanitas em̄ vanitatum et oīa
vanitas · Que habundancia tanta hoīs in oīm labore
suo · quo xp̄ē laborat sub sole · apphendenda est ergo vera
vita · migrande facultates nr̄ē ad locū vere vite ut hoc ibi ni
uemamus · quod hic damus · ayutat illa q̄m mutat et nos
Date ergo pauperibus fres mei · habentes victū et te gu
mentum · hīs contenti simus · Nichil dines hī de diuitijs
suis nisi quod ab illo postulat pauper victū et tegumentū
hinc tu quid plus habes ex oībus que habes · Acepisti
victum · acepisti victum tegumentū · Victum dico nō in
ane · non superfluū · Quid plus de diuitijs tuis rapis · dic
michi · Certe oīa superflua tua erūt · Que sunt tua superf
flua · pauperibus sunt nr̄ia · Sed ego inquis p̄riosis ribus uescor
p̄riosis epulis · pauper quid · Vilibus ribis · Restitue pauper
ego inquis p̄riosis · Interrogo vos · quando fuerūt ambo
saturati · p̄riosus ribus ad te intrat · quid fit cū intrat
Nonne si specularia in ventre haberemus de oīmbꝫ p̄riosis
ribus erubesc̄eremus · quibus saciatus es · Esurit pauper · esu
rit dines · saciari quezit paup · saciari quezit dines · sa
ciatur pauper de vilibus ribis · saciatur dines de p̄riosis
ribis · Satietas equalis est · possessio varia est · quo ambo
volunt puenire · Sed ille per cōpendium ille vero p tractū
Sed melius inquit michi apparata p̄riosa sapuit · vix
fastidiosus saciaris · nescis quomodo sapit · quod fames ac
tendit · Nec hoc ita dixi ut dinites rogam epulis et
ribis pauperū vesti · O tantus dinites consuetudine in
firmitatis sue sed doleant aliter se nō posse · melius em̄
possent si aliter possent · Si ergo nō extolluris pauper
de mendicitate · tu quare extolleris de infirmitate / Vtere
electis ribis p̄riosis q̄nā sic cōsueuisti · quia aliter non
potes · quia si consuetudinem mutas egrotas · Conferat
tibi vtere superfluis · da pauperibus necessaria vtere pre
riosis da pauperibus vilia · Expectat a te · expectas a
deo · Expectat ille manū que facta est sibi · Expectas tu
manū que ferit te · sed nō solum te ferit · sed etiā pauperem

tetum · dedit uobis vnã viam vitam istam · Inuenistis vos comites · vnam viam ambulatis · Ille nichil portat · tu minũ oneratus es · Ille nichil ferũ portat · tu tetum plus portas ꝙꝫ opus est · Oneratus es · da illi de eo quod habes · et illũ pasces et pondus minuis · Date ergo pauperibus rogo · moneo · pripio · rogo · iubeo · Quidꝺ vultis date pauperibus · Non enĩ occultabo caritati vrẽ quare hunc sermonem necesse habui uobis promere ex quo hunc finem emtes · ad ẽtã et redemtes pauper interpellant nos et dicunt ut dicamus vobis ut aliquid accipiãt a vobis Nos monuerunt logui vobis et se vident nõ accipe a uobis inaniter arbitrant · nos laborare in uobis · Expectant aliquid et a nobis · Damus quãtus habemus · damus sicut possimus Numquid tamen ad cor necessitatem implendam idonei sumus · Quia ergo ad cor necessitatem implendam idonei nõ sumus vel legati pro ad vos sumus audistis laudastis · deo grãs · Semen accepistis verba reddidistis · Laudes iste vestre grauant nos potius et in periculũ mittunt · Tollerarmus illas et tremmus inter illas · Tamen fris mei · iste vrẽ laudes folia sunt arbori fructus querũtur ||

Sermo eiusdem de puero Centurionis et verbis eius indigni se · puria dñi inditantis ||

Audiuimus cum legeretur euangelium fidem nram in humilitate laudari · Ad domũ quippe Centurionis cũ se promitteret dns ihs ituꝝ ut puerũ eius sanaret Ille respondit · Non sum dignus · ut sub tectũ meũ intres · sed tantũ dic uerbo et sanabitur · Dicendo se indignum fecit dignũ · non in cuius cor xps intrauit · Nisi hoc diceret cui tanta fides et humilitate · nisi illum quem timebat domũ suã intrare corde gestaret · Non erat magna felicitas · si dns ihs intraret in parietes eius et non esset in pectore eius · Magister quippe humilitatis et verbo et exemplo · distribuit in domo cuiusdam superbi pharisei noie symonis · Et cum in domo eius recũberet · non erat in corde eius · ubi caput filius hominis reclinaret · Tacẽ quendam superbum quantus intelligitur ex verbo ipius dñi ultro sterni ire cupientem · a suo discipulatu remouet Sequar te dne aut quotuscũq ieris · Et dns in eius corde mu̇sibilia videns · vulpes inquit foueas habent · et volucres celi nidos · filius aut hois nõ hꝫ ubi caput suum reclinet · hoc est habitant in te insidie sicut vulpes · habitat superbia · sicut volatilia celi · filius aut hois simplex contra insidias · humilis contra superbiaz · non habet ubi caput suum reclinet · Et ipa reclinatio capitis non erectionis · sed humilitatis magistra est · Remouet ergo istum ire cupietez trahit autez retrusantez · Eodem loco quippe aut tuidaz Sequere me · et ille Sequor te dne · Sed sine me primo ire et sepelire patrem meũ · pie quidem excusant et ideo digniores

Incipit de eze pauperibꝫ iubet et ãmonet

de humanaz gradibus pratuz q̃ maiori propius est obediendum non admittenda excusatione ydolio recubentiuꝫ q̃nus omnẽ ordinem dei · Et q̃ dñi sunt fimbria vestimenti xpi tangendi non putandi quom ẽ facti debet ·

ciuq excusatio remouetur | vocatio firmaret. pñ erat quod volebat facere. sed docuit magister quid deberet ꝓponere. volebat em̃ eum esse ꝑdicatorem vñi verbi ad faciendos victuros. Erant aut̃ alij ꝑ quos illa necessitas impleretur. Sine inquit mortuos sepelire mortuos suos. Infideles qñ cadauer sepelimus mortuu mortuu sepelit̃. Illius corpus aiamq perdit. illoq aia deũ. Sicut em̃ vita corpis aia est. Sic vita aie deus. Sicut exprat corpq cũ aiam emittit. ita exprat aia cũ deu amittit. deus a missus mors aie | anima amissa mors corpis est. Mors corpis necessaria. mors aie voluntaria. Destr̃ebatur ergo dñs in domo pharisei cuiusdam ſuꝑbi. In domo eius erat ut dixi. et in porta eius non erat. Ihs hmoi vero centurionis domu̇ no intrauit. et pectus possedit. Zacheus vero dñm et domo sua recepit et animo. hmoi tamen fides in hũilitate laudatur. Dixit em̃ Non sum dignus ut sub tectum meu intres. Et dñs dixit amen dico vobis non inueni tantam fidem in isrl̃ ſm̃ carnem. Nam et iste iam isrlita erat ſm̃ ſpm̃. Venerat dñs ad isrl̃ ſm̃ carnez. idē ad iudeos. ibi ꝑ mũ querē oues ꝑditas. In quo populo. Et de quo populo erā corpus assumpserat. Non ibi inueni tantam fidem. ipē dicit. possimq nos metiri fidem hoiz sicut hoiem. Ille qui interiora cernebat. Ille quem nemo fallebat plenius testimoniu hoiis audiens verba hũilitatis. ꝓmittans sanitatis. Unde aut hoc ꝑsumpsit. Et ego inquit homo sum sub ꝓtate constitutus habens sub me milites et dico huic vade et vadit. et alio vade et venit. et seruo meo fac hoc et facit. potestas factus sum quibusdam. sub me. positus sum sub ꝓtate quadam super me. Si ego homo. sub ꝓtate iubendi habeo ꝓtatez. quid tu possis cui omnis seruiunt ꝓtates. Erant autem iste de gentibus. Erat quippe Centurio. Iam iudea gens habebat militem romanu impij. Ubi iste militem agebat quantuz agere Centurio poterat et sub ꝓtate et hijs ꝓtatez. Subditus obediens. subditos regens. Dñs aut quid intendat ꝓpne nam̃ cautus. Quanis in populo iudaico esset iam ꝓnunciabat ecclia toto orbe terraz futuram. in qua erat missurus apls. Ipe a gentibus no visus. et creditus a iudeis versus et conversus Quomodo em̃ dñs hmoi domu̇ corpore non intrauit et eius tamen fidem. atq ipam absens corpe. ꝓ maiestate sanauit Sic idem dñs in solo iudaico corpore fuit. apud alias gentes nec de virgine natus est. nec passus est. nec pedibus ambulauit. nec hiana ptulit. nec diuina mirabilia fecit. Nichil horu in ceteris gentibus. Et tñ de illo impletum est quod dictum erat. Populus quem no cognouj seruiuit michi Quomo si no cognouit. In auditu auris obedijt michi Judea gens cognouit et crucifixit. et orbis terraz audiuit et credidit. Hanc quodāmodo absentiaz corpis sui et presentiam virtutis sue. in omnibus gentibus et in illa muliere significauit que fimbriam vestimti eius tetigerat cui reqrit

dicens. Quis me tetigit. tamq̃ absens requirit tamq̃ p̃sens
sanat. Turbe te mq̃iũt discipuli cõp̃mũt. et tu dicis quis
me tetigit. Quasi eñ sic ambularet. ut a nullo pessus corpore
tangẽtur. Quis me tetigit. Et illi turbe te cõp̃mũt. Et tamq̃
dicẽt dñs. tangentem quero. nõ p̃mentez. Tetigit me aliquis
Sic etiã nũc est corpus eius id̃ ecc̃a eius. Tangit eam fides
paucorz. p̃mit turba multorz. ‖ Corp⁹ eñ xp̃i ẽ ecc̃a⁹ tãq̃ filij
eius audistis. et si vultis xp̃i estis. Apl's multis locis hoc dicit
pro corpe mq̃ut eius q̃ est ecc̃a. Et iterũ. Vos aũt estis corpus
xp̃i et mẽbra. Si ergo corpus xp̃i summus quid tũc corpus ip̃ius
in turba patiebatur. hoc patit² ecc̃a ip̃ius. a turba p̃mit². a paucis
tangitur. Caro eam p̃mit. fides tangit. Erigite igit² obtutus
oculos vos qui habetis unde videatis. habetis eñ qđ videatis
Erigite oculos fidei tangite extremã fimbriam vestimenti
sufficit ad salutem. Videte quod audistis ex euãg⁹. tũc futurũ
nũc p̃us est. Ideo inquit dico uobis p̃ter laudatam fidem con-
turrom̃is tãq̃ alienigene carne. domestici corde. ‖ Ppterea inquit
multi ab oriente et occidente ueient. Nõ omñs. sed multi. tamen
ip̃i ab oriente et occidente. Istis duabus partibus totus orbis
designat². Multi ab oriẽte et occidente uenient et recũbent
cũ abrahã et ysaac et Jacob in regno celorũ. Filij aũt regni
iudei. s. unde filij regni. quia legem p̃cepit ad quos pphete
missi sũt. apud quos tẽplũ et sacerdotiũ fuit. qui celebrabant
figuras oñm futurorz. Quarz eñ rerũ figũs celebrauerũt pri-
ciam nõ agnouerunt. Filij ergo regni mq̃t ubiũ in tenebras
exteriores. ibi erit fletus et stridor dentiũ. Videmus iudeos
reprobatos. videmus xp̃ianos ab oriente et occidẽte uocatos ad
quoddam cõuiuiũ celeste. ut recũbant cũ Abraham et ysaac
et Jacob. Ubi panis est iusti⁹. ubi potus sapiã. Attendite g⁹
fr̃s hoc eñ estis. ex hoc populo estis iã. tũc p̃dicato. nũc p̃tato
de hijs utiq̃ estis qui uocati sunt et ab oriente et occidente
recũbẽ in regno celorz. nõ in templo ydolorz. Estote ergo corp⁹
xp̃i. nõ p̃ssura corporis xp̃i habetis mũd̃ habetis uestimenti
fimbriam quã tangatis. ut a profluuio sanguinis id̃ carnaliũ
uoluptatiũ fluxu sanemñ habetis nunquam uestimẽti fim-
briaz quã tãgatis. Veste putate apl̃os sub textura uirtutis
adherentes latebribus xp̃i. In hijs apl̃is erat tãq̃ fimbria mi-
nimus et nouissimus paulus. ipõ dicente Ego sũ minim⁹ apl̃orz.
In veste nouissim⁹ et minim⁹ fimbria est. Fimbria cũ cõtemptu
aspicitur. sed cũ salute tangitur. usq̃ ad hãc horã et estur tm̃
et sitim̃ et nudi simus et colaphizamur. Quod tũ extremum

Quid tñ cõtemptⁱˢ. Tange si fluxũ sanguis patris exiet vtus de illo cui uestis est et sanabit te. Fimbria modo tangenda ꝓponebatur quando ex eodem aplõ legebat. Si eñ quis vidit eum qui habet striaz in ydolo recũbentem nõne cõstria eius cũ sit infirma edificabitur ad mãducandũ ydolatica et pbus infirmus in tua constria fit. ꝓpter quẽ xps mortuus est. Quo modo putatis decipi posse simulatris homines que a xpianis honorari putant. Mouit inquit deus cor meũ. sed fr̃e tuus nõ nouit cor tuũ. Si infirmus es tanc maiorem infirmitatem. Si firmus es cura firis eg̃ tui. Qui vident ista edificat ad alia ut nõ tãtũ ibi mandũcare sed sac̃ficare desiderent. Ecce perit infirmus in tua cõstria fr̃e. Audi fr̃e. Si cõtemnebas infirmũ ecia firem cõtemnis. Attende eñ qꝑ nullo pacto possis cõtemnere. Sic aũt inquit peccantes in fres et pcientes constriaz ꝓpter infirmã in xpm peccatis. Cauit nũc qui ista contempsit et recũbant in ydolo. Nõne erut pcientes et nõ tangentes. et cũ recubuerint in ydolio remanent et impleant eccã nõ salutez accepturi sed pssuram facturi. Si times inquies ne offendam maiorem. Times pfh ne offendas maiorẽ et nõ times ne offendas deũ. Quid eñ times. Ne offendas maiorem. Vide ne forte sit maior iste quem times offendere. ia maior ẽ certe noli offendere. hec f regula ꝓponitur. Nõne manifestus est eñ mime offendendus qui maior est ceteris. Discute nũc maiores tuos. pmi tibi sunt pr̃ et mater. Si recte educantes si in xpm nutrientes. audiendum in omnibus obtemperandus eis in omni missione. Cont̃ maiorẽ nichil iubeant et seruiat illis. Quis ẽ inqt maior eo qui me generauit. Ille qui te ipm creauit. Generat eñ homo. Creat deus. Vnde generat eñ hõ nescit. qd genẽatus sit nescit. Ille qui te vidit ut faceret aũg esset. per quẽ fecit certe maior est pr̃e tuo. ia maior sit pr̃ia et ꝓpr̃is parentibus tuis. ut quecquid iusserint parentes cõ patriaz nõ audiant. et quicqd iusserit patria cõ dñm nõ audiatur. Si eñ sanari vis post fluxum sanguinis si post xij annos in illo morbo si post cõsumpta omnia in medicis et nõ recepta sanitate aliqñ vis sana fieri. o mulier quam alloquor in typo ecclesie iubet illud pr̃ et illud iubet populus tuus. Sed tibi dicet dñs tuus. Obliuiscẽ populũ tuũ et domũ patris tui. Quo bono. quo fructu. qua mercede. Qñ concupiuit inqt rex decorem tuũ. Concupiuit qd fecit qm ut faceret pulcrã fedam amauit. pro infideli et

et feda sanguẽ fudit · fidelem ac pulchrã reddit · dona sua
in te amauit ¶ Quid eĩ sponso tuo cõtuliſti ¶ Quid ĩ dote
a preiore prẽ et pore populo accepiſti · Nõne luxurias et pãnos
peccatoꝝ · abiecit pãnos tuos · diſtidit tilicium · ayſertus ut
ornaret · ornauit ut amaret · Quid plura fr̃s xpiani · audiſ
tis quia peccantes in frẽs et pcurientes conſtriãt eorũ
infirmã in xpm̃ peccatis · Nolite cõtempnere · si nõ vultis deleri
de libro vite · ¶ Ordinem conam̃ luculente et delectabiliter
uobis dicẽ · qd dolor nr̃ cogit quõcũq; dicere et tacẽ nõ per
mittit ¶ Quicũq; uoluerint ista cõtempnere in xpm̃ pec
cant · videant quid agant · paganos religiosos colligi uolũ
lapides eſtis in via · volentes venire offendunt et redeũt
Dicit eĩ in cordibus ſuis · ẽze nos religiõnus deos quos xpi
ani ipi nobiſtiz colunt ¶ Abſit a me inquit · ut ego deos
gentiũ colam · Nomi · intelligo credo · Quid facis de cõſcia
infirmi · quã pcutis · Quid facis de pcio · Si cõtempnis qd
emptiz eſt · vide quanti emptiz eſt ¶ Decibit inquit infir
mus in tua conſcia · fr̃ quã te dicis habere · ut ſcias qã nichil
eſt ydoliũ · et aiã cogites deũ et ſic recũbas in ydolio · Iuhac ſcia
pecit infirmus et ne cõtẽpnas infirmũ · addit ꝓpter qd xp̃s mor
tuus eſt · Que uis cõtempnẽ pcium ipius attende · et cũ morte
xpi totũ mũdũ appende · Et ne adhuc te putares · in infir
mũ peccare et leue diceres peccatuz · et parupenderes · ĩ xpm̃
peccatis · Solent eĩ hoies dicere · Iu hoiez pecto inquit ĩ deũ
Negas xpm̃ deũ · audes negare xpm̃ deũ · an aliqd in ydolio
cũ recũberes didiciſti · Non admittit xpi doctina iſta doctnaz
Quero ubi didiceris nõ eſſe xpm̃ deuz ¶ Pagani hoc ſolent
dicẽ · vides quid facuit mense male · vides · qm̃ corrũpit mo
res bonos colloqa mala · Turbi de xpo uel de euan̄o loq nõ
potes · et de ydolis loquentes audis · Admittis ibi qp xp̃s deus
eſt · et qd ibi bibis in ecclia uomis · forte hic audes loqui
forte mtra turbas audes murmuraze · Nũqd nõ hõ xp̃s
fuit · Nõne crucifixus eſt · A paganis hoc didiciſti · ſalutẽ
pdidiſti · fimbriam non tetigiſti · Tange in hoc fimbriaz
retripe salutem · ſicut eam te tangere dominus in eo quod
ſcriptuz eſt · Qui viderit fratrez ſuũ in ydolio recũbẽtez
Tange illam · et de diuinitate xpi et de iudeis dicebat
eadem fimbria · Quoꝝ pr̃es et ex quibus xp̃s ſm̃ carnẽ
qui eſt ſuper oĩa deus benedictus in ſecula · Ecce in quem
veteꝝ deũ pectas dum diſcumbis apud deos falsos · Non eſt
inquit deus · quia geniuz eſt cartaginis · quaſi ſi mars eſſz

aut metuimus deus est. Sed quo ab xpis abeat attende. Nichil
sit. Nam et ego terni stio. quia lapis est. Si gemmis est ornamentis.
Ciues Cartaginis bene viuant. Et ipi erut gemmi Cartaginis
Si aut gemmis est demonium est. Audisti et ibi. q immolant
gentes demoniis immolant et no deo. Nolo uos fieri sotios de-
moniorum. Nouimus quia no est deus. Vtina et ipi sic nossent // Sz
propter eos qui hoc no nouerunt infirmos no debet prouti constientia
eorum. hoc monet apls. Nam et illi qui numen habent et pro
numine accipiat illam statuam. ara testatur. Quid illic faciat
ara. si illud no habetur pro numine: Nemo michi dicat. No est
numen no est deus. Jam dixi. Vtina sic ipi nossent hoc quo nou
mus omis nos. Sed quid habent pro qua re habent. quidni fa-
ciant ara illa testatur. Conuicit omnis colentis mentes no con-
uincat retinentes. Sed no pmant xpiani. si pmunt pagani. Corpus
xpi est: Non ne hoc dicebamus. quia corpus xpi tangebatur et
pmebatur. Tollerabat ille pmentes. et que rebat tangentes
Atqui vtina fres a paganis pmatur corpus xpi. a quibus pmi
solet. xpiam no pmant Corpus xpi fres ad nos ptinet uobis
uerbum dice. ad nos ptinet xpianis logni // Quid enim n de hijs
qui foris sunt iudicare. ipe apls ait Illos alloquunt tangi
infirmos. blandiendum est illis audiant ueritatem: Si uobis
seranda est putredo. Si quesieris unde uincant pagani unde
illuminentur. unde ad salutem uocent // Deserute solempni
tates illorum. deserite ingas iporum. Et si no consentiunt ueri
tati nre. Erubescant pauitatis sue. Bonus si fuerit qui
tibi pest mitrator tuus est. malus si fuerit temptator tuus
est. Et mitmenta libenter accipe. et in temptatione appbde
Esto auru. attende mundum istum tangi formatur aurifices
In hoc angusto loco tria sunt. aurum palea ignis. ad
illa duo ignis apponit. palea uritur aurum purgatur. Cessit
nestio quis minis et addictus est ad ydolium. De michi
quia paleam plango et timorem video. Non cessit minis
no cessit terroribus: addictus ad iudicem stetit in con-
fessione sua no est flexus ad ydolium. Quid facit flamma
Nonne aurum purgat. State in dno fres. potentior est q uota-
uit nos. Minas nnriorum ne timueritis Inimicos patrum
habetis pro quibus oretis prorsus no uos terreant hoc
est sanctus. Haurite hinc in isto cominio hinc habite unde
sacietis no illic unde infamatis. State in dno argentei
estis. aurum eritis. Ista similitudo no a nobis est. q dina

scriptura est. legistis audistis. Sicut aurū in fornace pro-
bauit illos. et quasi holocausti hostiam accepit illos. Ecce
quid exitis ad thezauros dei. Estote diuites & deo. nō eū fac-
turi diuitem. sed de illo facturi diuites. impleat vos. Aliud
nō admittatis ad cor uestrū. miquid in superbiā nos exigimus
aut dicimus uobis. ut aduersus potestates ordinatas cōtemptōes
sitis. Non hoc dicimus. Qui et hinc egrotatis tangite. et ihs illaz
fimbriam vestimenti ipe dicit apls. Omis aia potestatibus
sublimioribus subdita sit. Non em est ptas nisi a deo. Que aut
sunt a deo ordinata sunt. Qui aut resistit ptati dei ordinatoi
resistit. Sed quid si illud iubeat. quod nō debes facere// hinc sane
cōtempne ptatez timendo ptatez. Ipos humanaz rez gradus
aduertite. Si aliquid iusserit curatoz. nōne faciendus est. ty
si contra proconsulem iubeat nō vtiq cōtemnis ptatez. sed
eligis maiori seruire. Ner hinc debet minoz irasci si maioz
prelatus est// Pursum si aliquid iubeat proconsul ipe. et
aliud iubeat impatoz nūquid dubitat illi contempto illi ee
seruiendus. ergo si aliud impatoz et aliud deus quid iubetas
Solue tributū esto in in obsequio. Recte. sed nō in ydolio. In
idolio prohibet. Quis prohibet. ayaioz ptas. da vemā. Tu tar-
terem. ille gehennaz minatur. hinc iam tibi assumenda ē
fides tua tamq scutū in quo possis omia ignita iacula inimi
ci extinguere. Sed insidiatur tuū te potens. et molit tontra
te potens. acuit nouacula vnde pilos radat. nō vnde caput
mundat. Quid dixi. modo audistis in psalmo. Sicut nouacula
acuta fecisti dolum. Quare dolū potentis male nouacule cō-
parauit. Quia nō amittitur nisi ad superflua nra. Sicut ca-
pilli in corpe mō tamq superflui videntur et sine detrimento
tarmis radunt. Sic quidquid tibi pot fieri iratis potes
inter superflua tua numera. Tollit pauptatez tuā. miquid
tollit diuitias tuas. pauptas tua in corpore tuo. diuitie tue
in corde tuo. superflua tua potuit tollere. damno potuit
afficere. p missus est usq ad ledendū corpus. Etia usta vita
cogitantibus aliam vitā. Usta miquā vita inter superflua
deputanda est. Nam et martyres contempserunt illam.
non vitam perdiderunt. sed vitam acquisierunt. Certi
estote fres inimicos nō posse. aduersus fideles nisi quātū pro-
dest temptandis et probandis fidelibus. Estote certi fres neq
aliud dicat. Omez curā uram super dnm mittite// Postremo
vos ipos totos pacite in illū. Non se subducit ut tradatis. Ille
qui nos creauit. et de ipis capillis mis securitatez nobis de-
dit. Amē mignit dico uobis et capilli capitis vri numati sunt

Capilli nrī nūati sunt deo. qūtomagis mores mōs nouit cū
sit noti capilli mī. Videte qua nūma nrā nō cōtempnit
deus. nam si contempneret nec crearet. Nam et capillos
prōs ipe vtiqz creauit et nūatos habet sed quomodo. Cū
sint inguis forte peribunt et hmr audi vocem eius dnē
dico nobis. Capillus de capite vrō non peribit. Quid
times hoiem. homo m symu dei positus. Tu de illius
symu noli cadere. qdqd ibi passus fueris ad salutē
erit valebit nō ad pniciem. laniatus mēbroz marti
res ptulerunt et times sniarias tempoz xpianoz
Qui tibi facit sniam modo timens fac. Non dixit apte
veni ad aras meas ibi cōuincare. Veni ad ydolū nō dixit
apte ut si dixerit et nolueris hoc querat. hoc in postu
latōnem hoc in querimoniaz deponat. Noluit venire ad
aras meas noluit venire ad templuz quod veneroz hoc di
cat. Non audet dicē. sed alia machinatiz. dolose para ca
pillos nouacula amit ablaturus est superflua tua rasurg
qdqd relicturus es. Tollat qdqd pmanebit si pōt
Quid tulit potens nocens Quod magnū tulit. Quod
fur. Quod effractor. ut multuz seniat. Quod latro. ho
nozari cū dixi latro. Nam qualistūqz latro homo est.
qđ febris qđ fungus malus quod storpius. Ista potēcia tota
sequentiuz est fatē qđ fungus // ophanducant hoies fungiz
malum et moriūtur. Este in qua fragilitate est vita hu
mana. qua quandoqz relicturus est. Noli pro illa sic pug
nare. ut te relinquas. Via nrā xps est. xpm attende
pati venit. sed et glorificari Contempni sed etiā exaltari
a hoi sed etiam resurgere // Opus te tedet meretedem vide
Quare vis puenize delicatus ad eam rem. ad quā nō pdu
cit nisi labor // Sed times ne perdas argentum tuū. quia ad
argentum tuū cū magno labore pueniſti. Si ad argentum
qđ qnqz uel moziens amissurus es nō pueniſti sine labore
ad vitam eternā sine labore vis puenize. Cazor tibi sit
illa ad quā post omēs labores pueniſ. ut nūqz amittas
Si hoc tibi tarū est ad quod post omēs labores sic pueniſti
ut aliquando amissurus sis. qūtomagis illa petua deside
rare debemus. Verbis ipoz ne credatis nec timeatis. hostes
nos dicūt ydoloz suoz. Sit presetet deus ut det oiā
in ptatez quomodo dedit. quod fractum est // hoc em dicq
caritati ure. ne faciatis ista. qz in ptate nrā nō est ut
faciatis illud p̄ noz homi ē furioz turtūcelliom vbi

ptatem nō habent (seruire et uelle mori sine causa. Audistis
que vobis legimus omnis qui nuper in mappalibus affuistis
Cū data fuerit nobis terra in ptatem pius aut in ptatem
et sic dixit que facienda sunt. Aras eorū inquit destruetis
lutos eorū cōminuetis et omnes titulos eorū confringetis
Cum accepitis potatez hoc facite ubi non est nobis data
ptas non facimus ubi data nō pretermittimus. Ay multi
pagani habent istas abhominationes in fundis suis
Nunquid accedimus et confringimus. Prius em agimus
et ydola in eorum corde frangamus. qui xpiani et ipi facti
fuerint aut mutant nos ad tam bonū opus aut pueniunt
nos. modo orandus est pro illis. nō reasterendum illis. si monet
dolor magnus. et aduersus xpianos monet adiuuat fres
nros qui sic uolunt intrare in eccl ut hic corpus habeat
alibi cor. Totus intus esse debet. Si intus est quod videt
homo. ipse foris est quod videt deus. Striatis aut frōn mur
murat eorū cōiungere se cū hereticis cū iudeis. Heretici in
dei pagani ueritatem fererunt cōm ueritatem. Quia cōtigit
ut in aliquibus locis disciplinam accipiant iudei ppter
iniquitates suas criminantur et suspectantur aut fu-
giunt. quia talia de illis semper gramus. Quia contigit
ut alicubi penas darent heretici legibus pro impietate et
furore violentiaz suaz iam dicunt nos p omnia quere
aliquam incommoditatem ipsorum ad principem. Iuuenis quia
contra paganos placuit ut leges ferrentur imo pro pa-
ganis si sapiant. Sicut em pueris insensatis ad lutum
ludentibus et manus inquinatibus. Pedagogus seuerus
cum uenit lutum de manibus excutit coditrem porrigit.
Ita uoluit deus per principes subditos sibi terrere corda
insensata puerilia ut abiciant lutū de manibus et ali-
quid utile faciant. Quid est utile de manibus. Frange
esurienti panem tuū et egenos sine tecto. induc in do-
mū tuam. Et tamen pueri euadunt ab oculis pedagogi
et redeunt ad lutum fictum. et quando inuenerint ab-
scondunt manus ne uideant. Quia ergo uolunt deus pu-
tant nos ubicūq; querere ydola. que cū inuenerimus
in omnibus locis frangere. Quare. non antea nos fuit
lata. in quibus sunt aut vere ignoramus. qd ibi sunt
ista. Et tamen non facimus quia nō dedit in ptatez
deus. Quando dat deus in ptatez. Quando xpiana
erit cuncta res est. modo factū uolunt cuncta res est. Si
nollet ipse locum daret ecclesie et tantuz iuuaret in
re sua. non esse ydola. puto quia debuit fieri ut a xpianis admiraretur absens xpiana anima

que de terra vnde vult deo grās agere. non vult ibi aliqd
esse in cōtumeliam dei. Huic accedit. quia ecclia xpi
tota mire ecclie futura ydola erant. totus ecclie ecclia
est. Si autem ydola in loco totus xpc in ecclia ydolu
ecclie est. fiās ecce quid displicet paganis. pazū est illis
quia de villis xpōz. nō illa tollimus. nō illa frangimus
et in mīs ea nolunt seruari cont ydola pditamus. de
cordibus illa tollimus. Sumus psecutores ydolorz profi
temur nūquid seruatores. Non facio vbi non possum.
non facio vbi conqueruntur dūs rei. vbi aut fieri vult
et grās agit. reus ero si nō fecero.

Sermo eiusdē de vbis dñi in euāgelio secdm matheū. Dñe sequar
te quocūqz ieris et reprobatus ē. alius nō audebat suscitatus ē. Et ter

Ecce capitulo euangelij quod dñs donauerunt audi
te. lectum est enim dñm ihm differenter egisse
cum obtulit se vnus ut eum sequeretur et re
probatus est. alius nō audebat suscitatus est
Tertius differebat vulpatus est. Qz enī dixit dñe sequ
te quocūqz ieris. Quid tam emptus. q nid tam impiger
quid tam paratum. et quid ad tam bonū aptissimū sequ
dñm quocūqz ierit. Ohrazis hodie quid est hoc q magno
bono. dño ihū xpō mutante. discipulos quibus daret. vegy
celoz displicuit tam paratus. Sed quia talis magister
erat qui futura prouidebat intelligimus fās istū hominez
si sequeretur xpm sua questuzq fuisse non que ihū xpi
Ipe enī dixit. Non omis qui dicit mihi dñe dñe intrabit
in regnū celoz et iste de xpis fuit. Ner sic se xpe
nouerat quomodo medicus aspiciebat. Nam si iam fic
tum se esse sperabat. si iam dolosum et insidiosum se no
uerat cui loquebatur. non nouerat. Ipe est enī de quo
ait euangelista. Non habebat opus. ut quisq ei testi
monium phiberet de homine Ipe enī sciebat quid esset
in homine Quid ergo ei dicit Vulpes foueas habent
et volatilia celi nidos filius aut hominis non habet vbi
caput suū reclinet. Sz ubi nō habet in fide tua. Vul
pes enī foueas habent in corde tuo. dolosus es. volatilia
celi nidos habent in corde tuo elatus es. Dolosus et elatus
non me sequeris. Quomodo dolosus sequit simplicitatez
et ad alterum continuo tacentem et nichil dicentez. pro
mittentez nichil dixit. Sequere me. Quantū mali in
illo. tantus bonus videbat in isto. Sequere me dicis nolēti
Ecce hoiez habes paratus sequi te quocūqz ieris. et tu di
cis nolenti Sequere me. Justus quidem dicimo. quia video
ibi foueas. video nidos. Qz nid ergo molestus es huic
quē punctas. et extusat. Ecce et iam repellis et nō venit

de tribus qui discipuli xpi esse
voluerunt offerente se re
probato. quia vulpes foueas
et volucres in eo nidos ha
berent, duobus vero alijs nō
concesso diuertē se etiā ad
opus pīe.

hortaris et nō sequit². Quid em̄ dicit. Jbo p̄us sepelire patrem meū. fides cordis eius dnō se oñdebat. sed pietas differebat. dns aut nr ihs xps quando parat hoīnes euangelio nullam excusatōnem vult interponi carnalis hmus tempalisq; pietatis. Her quidem et lex habet dei et ipe dns arguit indeos. qma destruebant ppm̄ mandatuz dei ‖ Et paulus apls in epla sua posuit et dixit hoc est mandatuz p̄mū in repromissione. Quod. honora p̄rem tuū. et matrem tuam. Deus otiq; dixit. volebat ergo iuuenis obtempare deo et sepelire p̄rem suū: Sed est locus et est tempus et est res que huic rei que huic tēpori huic loco seruiat. honorandus est pater. sed obediendum est deo. amandus est genitor. sed p̄ponendus est creator. Ego inquit ad euangelizz te uoco. ad aliud opus michi necessariuz es agnus est hoc quod vis facē. Sine mortuos sepelire. mortuos suos. p̄r tuus mortuus est. Sunt alij mortui qui sepeliant mortuos. Mortui sepelientes mortuos qui sunt. potest ne mortuus a mortuis sepeliri. Quomodo inuoluunt si mortui sunt. Quomodo portant si mortui sunt. Quō plangunt si mortui sunt. et inoluūt et plangūt. et mortui sunt. quia infideles sunt. Docuit nos quid scriptuz est ui cantibus cantricez dicente ecclia. ordinate in me caritatē Quid est ordinate in me caritatez facite gdus. et qd tuicz debetur restituite. nolite anteriora posteriozibus. subdere amate parentes. sed p̄ponite deuz parentibus ‖ Attendite matrem machabeoz. filij inquit nescio quō apparuistis in ventre. Concipe vos potui pare uos potui formare uos nō potui. Illum ergo audite. illum michi p̄ponite. nolite me attendere. ne sine uobis remaneam. p̄cepit et secuti sunt. Quod docuit matez filios. hoc dns ihs xps. docebat istum tui dicebat. sequere me. Quia nic alius discipulus. misit se in medio. tui nemo aliquid dixit. p̄sequar te dne ait. sed vade p̄us renunciare his qui in domo sunt Credo hic sensus est ‖ Nutrietem meis. ne forte quō solet fieri quezant me. Et dns Nemo ponens manū super aratrum et respiciens retro. aptus est regno dei. Vocat te oriens. et tu attendis occidentez. In hoc capitulo hoc distinguo. qui quos uoluit dns. hos elegit. Elegit autez sicut dicit apls et p̄m suam gram et p̄m illoz iustitiam. Talia em̄ sunt uerba apli. Attendite inquit quid dicit helyas. dne p̄phetas tuos occiderunt. altaria tua euerterunt. Et ego relictus sum solus. et quezo aiaz meam. Sed quid dicit illi diuinū responsuz. Reliqui michi vij milia virozz qui nō curuauerunt genua ante baal. Solute putas esse seruū bene laborantem. Sunt et alij mentes. et nō pauci nam septem milia ibi habeo. Et adiuuit. sic ergo et in hoc tempore. crediderunt em̄ alij indei. et multi fuerant reprobati. sicut et ille q̄ vulgū

foueas gestabat in animo. Sic ergo inquit et in hoc tẽpore reliquie per electionem gratie salue facte sunt id ẽ. idẽ xpus est et qui tunc modo qui et illic tunc helie dixit. Reliqui michi! Quid est reliqui michi. Ego illos elegi quia vidi mentes eorum de me pẽsimentes. nec de se nec de baal. nõ sunt mutati. Sic sunt ut a me facti sunt. Et tu qui loqueris nisi de me pẽsimeres vbi ẽes. Nisi gratia mea plẽ esses non ne ante baal eriam pẽ genuflecteres. Gratia autẽ mea plenus es. quia michil de tua virtute, sed totum de mea grã pẽsumpsisti. Noli ergo in hoc gloriari ut putes te in seruitio tuo non habere consecutos. Sunt quos elegi sicut et te. de me si pẽsimentes. sicut ait apls: Et mũ reliquie p electionem gratie salue facte sunt. Caue ergo o xpiane caue superbiam. licet imitator scotz sis totum semper gratie reputa. quia ut esset aliquid reliquũ gratie in te dei nõ tuũ meritũ fecit. De xpõ demũ reliquias dixerat ppheta ysaias cõmemorans. Nisi dns sabaoth reliquisset nobis semen sicut sodoma facti essemus et sicut gomorre simes fuissemus. Sic ergo inquit et in hoc tempore reliquie per electionem gratie salue facte sunt. Si autẽ grã inquit iã non ex opibus id ẽ iam non de tuo merito extollaris. Alioquin gratia nõ iam est grã. Si enim de tuis opibus pẽsumis ergo merces tibi redditur non gratia condonatur. Si at grã est gratis datur. Interrogo nũc. Credis o peccator xpõ. dicis credo. Quid credis. Gratis p xpm omnia peccata posse remitti. habes qd credidisti. O grã gratis data. Qd tu iuste credis te sine deo posse seruare iustitiã. Ipsi ergo totũ reputa qui iustus es pietati. Quia autẽ peccator es. tue miserie astribe. Esto accusator tuus. et ille erit inultor tuus. Omne enim crimen facinus uel peccatum mee est negligentie et omnis virtus et sanctitas dei est indulgentie.

Item Sermo eiusdem de verbis dñi in euang^{lio} s^{m} agatheum. Confiteor tibi dne pater reli et terre quia abscondisti hec

Sanctũ euangelium cum legeretur audiuimus exultasse dñm ihm in spũ et dixisse. Confiteor tibi dne pater reli et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. Hunc usum interim verba dñi si digne si diligenter si qd primũ est pie consideremus inuenimus pmitus non semper cũ scripturas legimus confessionem debere nos intelligẽ uorem peccatoris. maxime autem hoc dicendum fuit et hinc admonenda caritas vra. quia mox ut hoc uerbum sonuit lectoris secutus est etiã somnus tum soni pectoris mei. Confiteor tibi pr. In hoc xpõ qm sonuit confiteor pectora tutudisti. Tundere autem pectus qd est nisi arguere quod latet in pectore et crudeli pulsu

de bona confessione duplici ptate et laudis diuine. nam vero sim quia se laudans non liberat ab scelere et qui sapientes sunt ac prudentes his tenebre. illi reputantes se lumen adhuc cecitate non illuminati

de transitu ad pectus

occultū castigare peccatū. Quare hoc fecistis. nisi ꝙ audistis
Confitebor tibi pr̄. Confitebor audistis. qui confitebor nō attendistis. Nunc ergo aduertite. Si confitebor xp̄s dixit a quo loge
est oīe peccatuz non solius est peccatoris. sed etiā aliquādo
laudatoris. Confitemur ergo siue laudantes dnm. siue accusantes nosmetipos. pia est vtraq confessio siue cuz te reprehendis qui non es sine peccato. siue cuz illuz laudas. in quo
nō p̄t esse peccatuz. Si aut bene cogitemus. reprehensio
tua laus xp̄i ch est. // Quare cū iam cōfiteris in accusatione
peccati tui. in accusatione ipius tui. Quare confiteris. nisi
quia ex mortuo vivus factus es. Scriptura quippe ait. a
mortuo quasi qui nō sit perit confessio. Si perit a mortuo
confessio. qui confitetur vivit. et si peccatū cōfitet utiqa
morte venixit. Si p̄ca confessor revixit. a morte quis
eū suscitauit. Nullus mortuus est sui ipius suscitator
p̄t se potuit suscitare. qui mortua carne nō mortuus est
Etenī hoc suscitauit quod mortuū fuerat. Ille suscitauit qui
vivebat in se. In carne aut suscitanda mortuus erat. Nō enī
p̄r solus filiū suscitauit de quo ab aplo dictū est. pter quod
deus illum exaltauit. sed etiam dns sepīs id e corpus suū
vnde dixit. Solute templum hoc et in tridio suscitabo illud. A mortuus est aut peccator. a grauine illo quē moles consuetudinis p̄mit. quasi sepultus est lazarus. pari enī erat
quia mortuus erat iam sepultus est. Quisquis igit male
consuetudinis male vite sue terrenaq cupiditatuz mole
p̄mitur. Ita ut in illo iam factum sit quod in quoda psalo
miserabiliter dr. dixit stulto in corde suo. non est deus
sit talis de quali dictum est a mortuo velut. qui non sit peracit confessio. Quis eū suscitauit nisi qui remoto lapide. clamauit dicens. Lazare veni foras. Quid est aut prodire foras. nisi quod occultuz erat foras prodire. Qui confitetur
foras prodit. foras prodire nō posset nisi viueret. Viuere nō
posset nisi resuscitatus esset. ergo in sui confessione et sui
accusatione dei laudatio est. // Dicit ergo aliquis. Quid
prodest ecclie. si iam cōfessor voce dnica resuscitatus p̄dit
Quid p̄dest ecclie confitenti. Cui dns ait Que solueris
in terra soluta erunt in celo. Ipm lazarum attende cum
vinculis prodit. Iam viuebat confitendo. sed nō dū liber ambulabat vinculis irretitus. Quid ergo facit ecc̄a. cui dictuz
est. Que solueris soluta erunt. nisi q̄ ait dns. cōtinuo ad
discipulos. Solute illum et sinite abire. Siue ergo nos accusemus siue dnm laudemus. bis dnm laudemus. si pie
nos accusamus dnmq laudamus. Quādo dnm laudamus
tamq eū qui sine p̄cō est p̄dicamus. Qui aut nos ipos
accusamus ei per quem resurreximus gloriam damus.
Hoc si fecerus nullam occasionem inuenit inimicus qua
te circumueniat ante iudicem. Cū enī turpe fuerus accusatoz

et dñs liberator · quid erit ille nisi saluīpmator · ayerito ille-
hinc sibi tutelam · pro ūdit adūsus ūmicos nō conspi-
cuos carnē et sanguinem · que miseranda potius sit q̄ ca-
uenda · sed adūsus illos ūmicos · cōn quos apl's nos hortat
non ē nobis colluctatio ūquiens aduersus carnē et sangnē
idē adūsus homīes quos videtis seuire in vos · vasa sunt alig
vtiq · organa sunt · alius trugit · ūmisit ūquit dyabolus
in corde iude ut traderet dñm ait aliquis · Quid ergo ego
feri · audi apl'm · Neq detis locū dyabolo · tu mala voluntate
locū dedisti · intrauit · possedit vtiq · locū si nō dares non
possideret · Ergo nos admonens ait · Non est nobis colluctatō
aduersus carnem et sangnē · sed adūsus pūcipes et ptātes · possit
quisq putare adūsus Reges terre · adūsus ptātes hūig sēculi
Quare nō ipi caro et sanguis Semel dictum est · non adūsus
carnē et sang'nem · aute ab oī hoīe · Cui ergo restant ūmici
adūsus pūcipes et ptātes rectores spiritales nequitie mūdi
quasi plus dedit dyal⁹ et angelis eius plus dedit · Rectores
mūdi appellauit · Sz ne male intelligas · exponit quid sit
mundus · cuiq sint illi rectores · Rectores mūdi tenebraz huj
Quid est mūdi tenebraz huj · quibus est rector dilectoribus
suis et infidelibus plenus est mundus · hos apl's appellat tene
bras · huiꝰ Rectores dyabolum et angelos eius · Hee tenebre
non naturales sunt · non incōmutabiles sunt · mutantur et lux
efficiūtur credunt et credendo illuminantur · Cui cū in eis fac
tum fuerit audient · fuistis aliq tenebre · Nunc aute lux in dño
Nam quōdo tenebre non in dño · Iterū quando lux · nō in tenebris
sed in dño · Quid enī habes quod nō acepisti · Quia ergo sunt
ūuisibiles ūmici ūuisibiliter expugnandi sunt · Quippe hoste
visibilem vincis ferendo · ūuisibilem vincis credendo · Visibile
est hostis homo · visibile est et ferire · ūuisibilis est hostis dya-
bolus · ūuisibile est et credere · Est ergo ūuisibilis pugna adū
sus ūuisibiles ūmicos · ab hijs ūmicis quomodo se tutum
dicit quidam hoc enī cepera dicē · et necesse habni de istis ūmi
micis aliquta cum mora tractare · Jam ergo cognitis ūmicis
videamus tutelam · Laudans ūuocabo dñm et ab ūmicis meis
salvus ero · habes quid agas · laudans ūuocabo · Sz dñm laudans
ūuocabo · Si enī te laudaueris ab ūmicis tuis salvus nō eris
Laudans ūuocabo dñm et ab ūmicis tuis salvus eris · Quia
quid aut ipē dñs · Sacrificiū laudis glorificabit me · et ibi via
est vbi ostendam illi salutare meū · vbi via · in sacrificio
laudis · Noli pedem exī hanc viam pone · In via esto · a via noli
recedere · a laude dei ne vnguē pedum · Si enī volueris ab hac
via deuiare et pro dño te laudari nō eris salvus ab illis ūmi
micis quia de ipis dictum est · Juxta semitā scandala
posuerunt mihi · Quidqd ergo putaueris te boni habere
abs te deuiasti de via dñi · Quid iam mireris si te seduxit
ūmicus · quando tu tui ipius seductor es · audi apl'm · Etenim
putat se aliquid esse cui nichil sit serpēs seduxit · dñm ergo ·

attende confitentem. Confiteor tibi pr̃ celi et terre: Confiteor
tibi laudo te. laudo te. nō accusa me; Quātū aūt ptinet ad
xp̃i hoīs susceptiōnem. tota grā. singularis grā pfecta
grā. Quid meruit homo ille qui xp̃s est. Si tollas gram
et tantā gram qua vnū oportebat esse xp̃m et xp̃m que
nouimq tolle istam gram. Quid xp̃s nisi homo, quid nisi
quod tu? Suscepit aīaz suscepit corpus suscepit plenū ho-
minem. coaptat sibi quā fecit dns cum seruo psonā. Quāta
ista grā. xp̃s in celo xp̃s in terra. Simul xp̃s in celo et
in terra. Non duo xp̃i. sed idem xp̃s et in celo et in terra
xp̃s apud p̃rem. xp̃s in vtero virginis xp̃s in cruce. xp̃s
apud inferos subueniens gumbrsdam. Eo aūt ip̃o die xp̃s
in paradyso cum latrone confitente. Et ibi quid latro meruit
nisi quia illam viam tenuit vbi audit saluatare suū. a qua
tibi pes non exeat. In eo enī. qd se accusauit dnm laudauit
et vitam suā fixit beatam. psumpsit quidem a dno aut illi
dne memento mei cū veneris in regnū tuū. Considerabat
enī patrimoza sua. et pro magno habebat si ei vel in fine pa-
reretur. dns aūt continuo cū ille dicēt memento mei.
Sz q̃ndo. Cū veneris in regnū tuū. Amen inquid dico tibi
hodie mecū eris in paradyso. ayserecordia obtulit qd mise-
ria distulit. audi ergo dnm confitentem. Confiteor tibi pr̃ dne
celi et terre. Quid confiteor. In quo te laudo. Hec enī cōfessio
ut dixi laudem habet. Quia abstondisti hec a sapientibus
et prudentibus et reuelasti ea parvulis. Quid est hoc fres
a cōmunio sensu intelligite. Abstondisti hec inquit a sapien-
tibus et prudentibus. Et nō dixit reuelasti ea stultis et
imprudentibus sed ait abstondisti quidez a sapientibus
et prudentibus et reuelasti ea parvulis. Sapientibus et pru-
dentibus irridendis arrogantibus falsē grādibus vere aūt
tumentibus opposuit non sapientes non prudentes sed
parvulos. Qui sunt parvuli humiles. Ergo abstondisti
hec a sapientibus et prudentibus. Nomie sapientiz et pru-
dentiz superbis intelligi potest. Ipe exposuit cum ait. Reue
lasti ea parvulis. Ergo abstondisti non parvulis. Quid est
non parvulis nō humilibus. Quid est nō humilibus nisi superbis
O via dnī aut nō erat. aut latebat. ut reuelaretur nobis
venit dns. Exultauit quia reuelatum est parvulis. Debemus
esse parvuli. Nam si volluerimq esse magni quasi sapientes et
prudentes. nō nobis illud reuelabitur. Qui sunt magni sapi
entes et prudentes. dicentes se esse sapientes stulti facti sūt
habes remediū a cōmunio. Si dicendo te ee sapientez stultus
factus es. dic te stultiz et sapiens eris. Sz dic. dic. Et mtq
dic. quia sic est ut dicis. Si dicis noli coram hoīb dicē
et coram deo nō dicere. Prsus quod ad te xp̃m ptinz q̃d ad
tua tenebsius es. Quid est enī aliud esse stultuz nisi ee tene-

brosum in corde. Denigz de illis sic ait dicentes se esse sapientes stulti facti sunt aūigz hoc dicerent. Quod versum et obsturatum est insipiens cor eoz. Dic quia tu tibi lumen non es. ut multū oculus es lumen non es. Quid pdest pates et sanus oculus si lumen desit. Ergo dic a te tibi lumen non esse et clama, quod sptus est. Tu illuminabis lucernam meam dne. Lumine tuo dne illuminabis tenebras meas. Ajee em̄ mihi nisi tenebre. tu aūt lumen fugans tenebras. Illuminans me nō a me. ꝑ lumen existens sed lumen nō participans nisi. Sic et iohes amicus sponsi xp̄s putabatur lumen putabatur. Non erat ille lumen. sed ut testimoniū phiberet de lumine. Qd aūt erat lumen. Erat lumen verū. qd illuminat omēz hoiem, vementez in hūc mūdum. Si verū lumen. qd illuminat omēz hominē. Ergo iohannē recte dicentem. recte confitentem. Nos autē de plenitudine eius accepimus. Vide si aliud dixit qm̄ tu illūminabis lucernam meam dne. Denigz iam illūminatus. testimoniū phibebat ꝓpter ceros. Lucerna diei testimoniū phibebat Vide qua lucerna est. Vos inqt misistis ad iohānez et voluistis exultare adhoram in lumine eius. Ille erat lucerna ardens et lucens. Ille lucerna hoc est res illūminata accensa ut luceret. Que accendi pōt. potest extingui. sz ut nō extinguat ventū superbie nō patiatur. Ergo confiteor tibi pr̄ celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus lumen se putantibus. et tenebre erant Et eo ꝙ tenebre erant et lumen se putabant nec illūminari potuerant. Illi aūt qui tenebre erant et tenebre se esse confitebantur pazuli erant. nō magni humiles erant nō superbi Recte ergo dicebant. Tu illūminabis lucernā meam dne. Se agnoscebant. dnm̄ laudabant. a via salutari non recte debant. Laudantes dnm̄ invocabant. et ab inimicis suis salui erant. Conūst ad dnm̄.

Item Sermo eiusdem de verbis dn̄i nr̄i cuang^lio s̄m̄ ayt. Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis. ꝯ nestorianos de pr̄e dn̄o.

Audiuimus in evangelio dnm̄ exilaratu spū dixisse deo pr̄i. Confiteor tibi pr̄ dne celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita pr̄ quō sic placitu est coram te. Oīa mihi tradita sunt a patre meo. et nemo agnoscit filiū nisi pr̄. nec pr̄em agnoscit quis nisi filius. et cui voluerit filius revelare. In clamando laboramus. in audiendo laboratis. Audiamus ergo eum qui sequitur et dicit. Venite ad me oēs qui laboratis. Quare em̄ dnīs laboramus nisi quia sumus homines mortales. fragiles. infirmi. Lutea vasa portantes que fatuit invitem angustias. Sed si angustiantur vasa carnis dilatentur spacia caritatis. Quid ergo dicit Venite ad me oēs qui laboratis nisi ut non laboretis

Qz incipiat a nimo qui vult esse magnus. veratz ad deum pntez qre nō pot fugē. oīa vidētz. qz pauc̄z est illa magna impietas. dixit stultus in corde suo nō est deus.

Demigz promissio eius in promptu est qñ laborantes uocauit "Querezent forte qua mercede uocati sunt et ego uos inquit refitiam. Tollite iugum meū super vos et discite a me. nō mūdū fabricare. nō ficta visibilia et īuisibilia creare nō in xpō mūdo miracula facere et mortuos suscitare. sed qm̄ mitis sū et hūilis corde. Magnus ēē vis a nūmo in tipe. Cogitas magnā fabricam constituīe celsitudinis de fundamento pius cogita hūilitatis. Et qūtūcūqz quisqz vult et disponit sup imponē molem edificij qūto erigit manus edificiū tanto altius fodit fundamentū" Et fabrica quidem cōstruit in supna consurgit. qui aūt fodit fundamentū ad yma deprimit ergo et fabrica ante celsitudinem hūliatur et fastigiū post hūiliatōnez erigitur Qd est fastigium construende fabrice quia molimur quo puentūrus est tacumen edificij Cito dico usqz ad cōspectū dei. videtis qz excelsus est. qūta res est conspicē dnm. qui desiderat et qd dico. et qd audit intelligit. Promittitur nobis conspectus dei. uerbū suum dei. hoc em̄ bonū est videntem videre. Nam qui colunt falsos deos facile illos vident. sed eos vident. qui oculos habēt et nō vident. Nob aūt promittit visio dei viuentis et videntis. ut illū dnm videre cōtrīstamus. de quo dicit scptura. qui plantauit aurem non audiet. qui finxit oculū nōne considerat. Nō ergo audit qui tibi fecit vide audias. et non videt qui creauit vide videas. Bene in xpō psalmo ploquitur et dicit Intelligite ergo qui insipientes estis in populo. et stulti aliqñ sapite. Multi em̄ mala pterea faciūt dīi putant qnō a deo videant. Et difficile est quidem ut eī credant videre non posse sed putant nolle. Pauci inueniūtur tante impietatis ut impleat in eis quod scptm est. Dixit stultus in corde suo. non est deus. Insania ista pauco est. Sicut em magna pietas pauco est. Ita et magna impietas mthlo pauco est. hoc aūt quod dico turba dicit. Ecce modo inde cogitat deus. ut sciat quid facio in domo mea. et curat deus quid velim agere in lecto meo. Quis dicit. Intelligite qui insipientes estis in populo. et stulti aliqñ sapite. Tu hō cum sis quia laboras. si oīa domus tue noueris et ptmeant ad te oīa uerba oīa facta seruoz tuoz. putas et dnm sic laborare. ut attendat ad te. qui non laborauit ut crearet te. Oculū in te nō intendit suū qui fecit tuū. Non eras et cāpit ut esses. non te curat cū iam sis qui vocat ea que non sunt tanqz ea que sunt. Non ergo tibi hoc promittus. Videt nolēs te. et ab eius oculis non est vbi abscondas te. Si em̄ ascenderis in celū ibi est. Si descenderis in infernū adest. Laboras nolens recedē a factis malis et uolens nō videri a deo. magnus labor facere vis mala cotidie suspicaris te nō videri. audi scripturam dicentem. Qui plantauit

aurem nō ne audiet. Qui finxit oculū nōne cōsiderat vbi
mala facta tua abscondas ab oculis dei. Si non vis recedē
qui laboratis. Non est finis laborare fugiendo ab illo. Si
gis fugere nō ad illū inuenī quo et fuge. Si aūt ꝑtēa
non potes ab illo fugere quia vbiq; ꝑs est. de ꝑximo
fuge ad deū qui vbiq; ꝑs est ubi stas fuge. Stare fu-
giendo expressisti telos. ibi est destendisti ad inferos ibi ē
Quascūq; terras solitudines elegeris ibi ē qui dixit
Celū et terrā ego impleo. ergo si celū et terrā ille ꝑplet
et quo fugere ab illo nō est noli laborare. fuge ad ꝑtez
ne sencias vementez ꝑsume te videndo. bene viuendo. a quo
videri nō vis male viuendo. quale eū viuendo videri potes
videri nō potes. Bene aūt viuendo et videris et vides. Qui
eū familiarius te videbit qui coronat dignū qui misez
corditer vidit ut uocaret indignū. Nathanael aut dnō
quē nōdū sciebat. Vnde me nosti. Ait ei dns. Cum eēs sub
arbore fici vidi te. Videt te xps in vmbra tua nō te videbit
in luce sua. Quid est eū cuz esses sub arbore fici vidi te
Quid sibi hoc vult. Quid significat. Recordare originale
peccatuz ade ni quo oēs morim̄ qū ꝑmū peccauit de
foliis ficulnee sutas inter̄ sibi fecit. Significat in illis fo-
liis pruritū libidinis quo peccando pruerit. Inde nascimur
sic nascim̄. In carne peccati nascim̄ quia sola sanat sili-
tudo carnis peccati. Deo misit dns filiuz suū in similitudinez
carnis peccati. Inde uenit. sed sic non venit. Non eū eum
virgo libidine sed fide concepit. Venit in virginē qui erat
ante virginē. qui creauit elegit. qui eligere creauit
attulit virgini fecunditatem non abstulit integritatem
Qui ergo sine pruritu sine foliorz ficus venit ad te cū eēs
sub arbore fici vidit te. para te videre sublimiter a quo
visus es misericorditer. Sed quia magnū fastigiuz ē de
fundamento cogita. Quo ingrius fundamto. diste ab illo
qui mitis est et humilis corde. hoc in te fodet fundamētuz
humilitatis et ꝑuenies ad fastigiuz caritatis Cōuisi ad dnm

declarat suauē esse iugū dñi
licet qui volunt pie vivere
in xpō ꝑsecutionem patiantur
quōmō querentes bona mundi
assequi grauissima patiūt
sed leuia reputant si cū amore
agant

Item Sermo eiusdē. Venite ad me omnes q̄ onerati ꝛc

rimus quibusdam videtur fiss kīni cum audiūt dnm
dicentem. Venite ad me oēs qui laboratis et one-
rati estis. et ego uos reficiam. Tollite iugum
meū super vos. et discite. quia mitis sum et hu-
milis corde. et inuenietis requiem aīabus vris. Iugum
eū suaue est. et onus meū leue est. Et considerāt eos qui
iugum ipius intrepida cervice subiecerunt et illam sacrā
mansuetissimis humeris acceperunt tantis agitari
et exerceri difficultatibus. huius seculi ut non a laboribus
ad quietem. sed a quiete ad laborem uocati videant cum et

apl's dicat omis qui pie voluit vivere in xpo ihū psecutonez
patiūtur aut ergo aliquis. Quomodo iugū suaue ē et
sarcina leuis qui quidē illud iugum et sarcinā ferre michi
est aliud qz pie vivere in xpo Et quoniā dz venite ad me qui
laboratis et onerati estis et ego vos reficiā ac nō potius dz
venite qui vacatis ut laboretis Nam et vacantes inuenit
quos conduxit in vineam et ut ferrent estū diei. Et sub illo
iugo leui et sarcina leui audimus aplm dicere. In omnibus cō
mendantes nosmetipos tāqz mīstros in multa patiē[a] in tri
bulacōnibus in necessitatibus in angustijs et plagis ⁊c. Et
alio loco in eadem epla a Judeis quīquies quadragenas vna
minus accepi. Ter virgis cesus sum. semel lapidatus sum,
ter naufragiū feci. Nocte et die in pfundo maris fui et cetera
pricula q numerari quidē possūt tolerari nisi spū sto unāte
nō put. Oīa ergo illa gle cōmemorauit aspera et grauia
sic eqtus et habundantius sustinebat. sed pfecto aderat ei
spūs scs qui in exteriorīs hoīs corrupcōne interiorem renova
ret de die in diem et gustata requie spūali in affluen[a] delicias
dei in spe future beatitudinis oīa pricula deliniret aspera et
oīa grauia relenaret. Ecce qz suaue iugum xpi portabat
et qua leuē sarcinā ut oīa illa que supius enūata sūt dura
et inmania omis auditor horresīt leuem tribulacōnem diceret
intuens interioribus et fidelibus oculis qūto pcio teporalū
emenda sit vita futura nō pati eternos labores impioz et sine
ulla sollicitudine pfrui eterna felicitate iustoz. Setavi et
vri se homies patiunt[z] ut dolores non eternos sed aliquto du
turnioris vlteris acriozz dolorz pcio redimant[z]. In languida
et miseta uacacōnis brevissima atqz vltima vita tuanissimis
bellis miles atteritur pluvibus fortasse annis in laboribus in
quietus qz in ocio quietissimus. Quibus tempestatibus et pro
cellis qz horribilis et tremenda semita celi et maris inpor
tuni sunt mercatores. ut divitias venturas acquirant ma
iozibus qz quibus acquisite sunt piculis et tempestatibus
plenas. Quos estus. que frigora. que pricula ab equis a fossis
a pīpicijs a fluūbus a feris pferunt venatores, que la
borem esuriendi et siciendi. qūtas vilissimi et sordidissimi
cibi et potus angustias ut bestias rapiāt. Et interdum
nec ipsis bestie tantes pter quā hec tanta sustinent epu
lis necessarie qz et si aper tenuis qz rapit[z] magis suaue
sit venantis animo quia raptus est qz comedentis palato
qua coctus est. Quantis tricijatibus pe totidianarum
plagarz tenera pueroz etas subditur quantis etiā scolis
vigiliarz et abstinentie molestijs exercent[z] nō ppt distēdā
sapiaz sed pter opes honores qz vanitatis ut numeros et
leges et disertas fallacias eloqui discant. Sed in hijs omibus
qui hec nō amant eadem grauia patiūtur. Qui vero amat
eadem quidez sed nō grauia pati vident[z]. Oīa enī seua et
inmania pene facilia et pe nulla efficit amor. Qūto ergo

certius ac facilius ad verā bt̄m caritas facit qđ ad miseriā
qūtū potuit cupiditas ferit ‖ Qñ facile tollerat² quelibet
adūsitas tēpalis · ut eterna pena vitetur · eterna tequies
comparetur · nō nimerito ille vas electionis tū ingenti le-
titiā dixit · Non sunt condignę passiones hui⁹ temporis ad
sup̄ueniturā gloriam · que reuelabitur in nobis · Ecce vnde illud
jugū suaue est in nobis et sarcina leuis · Et si angusta
est pauris eligentibus · facilis tamen oñibus diligentibus ·
dicit psalmista · ꝓpter verba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vi
as duras · Sed que dura sunt laborantibus · eisdem ip̄ā
mitescunt amantibus · ꝓpter quod ita diuine pietatis
dispensatōne actum est · ut interior homo qui renouat²
de die in diem nō adhuc sub lege positus · sed iam sub gr̄a
exoneratus sacrimis nimiabilium obs̄uationū quod erat ve-
tera graue iugū · sed dure terrenis cōuenienter impositus
facilitate simplicis fidei et bone spei et ſt̄e caritatis · qđq
molestiaꝝ exteriori hoi forinsecus intulisset ille p̄ceps
qui missus est foras · interiore gaudio leue faceret · Nichil
em̄ tam facile est bone voluntāti q̄ ipa sibi · Et her sufficit
deo · Quātulis ergo seniat iste · alis hic mundus · verissime
angeli (nato in carne dño clamauerunt Gloria in excelsis
deo · Et in terra pax hoīb⁹ bone voluntatis ‖ quia q̄ nati
erat suaue iugū · et sarcina leuis est · Et sicut dicit ap̄lus
fidelis deus qui nos nō sinit temptari sup̄ id quod possim⁹
ferre sed facit cū temptatōne eciā exitū ut possimus sustinere ‖

ſt̄e sermo eiusdē de ſp̄tu⁹ verbis ac nomis eoꝝ · Arrianos

Sancta et diuina eloquia frēs ingutez ymo cotidie
nobis salubriter recitantur · ut aīe mē pascant²
In futuro aut̄ seculo eternis epulis sagmentū² dicēte
ꝓpheta · Saciabor dū manifestabitur gloria tua · Qlis
sit aut̄ her gloria futura · et ex quibus diuitijs floreat · q̄ue
splendore p̄fulgeat laudare possimus explicare non possimus ·
Quare · quia legimus Ner oculus vidit nec auris audiuit · nec
in cor hoīs ascendit q̄ ꝓparauit deus diligentibus se · Si igit²
tanta et talia sunt bona eterna celestia que dns ꝓparauit
sanctis suis catholicis et fidelibus populis · Quid est mē deus
qui tanta et talia ꝓparauit · Quid est mē omnipotens deus · Qđ
ipsi mestimabilis · meffabilis mēpheñsibilis · mtra oīa ex̄
omnia · ꝑter oīa · Omez em̄ creaturā sua excedit · omez factura
ꝑteriit · omnia ꝑtellit · Si em̄ queras magnitudinez maior
est · si pulchritudinez pulchrior est · si dulcedinez dulcior · si
fortitudinez fortior · si pietatez clementior · Nulla em̄ ratio
patitur · vt uel factura factori suo equetur · vel opus ar-
tifici comparetur · sicut legitur in ꝓpheta · qui fecit fortiora
fortior est · et qui fecit pulchra pulchrior est illis · Sic aut̄
hui⁹ vnice deitatis pretelsa mīsignia p̄dicamus · ut tamen
non sicut uidei sed sicut xp̄iani trinitatis diuina misteria piter ·

de mīsp̄abilitate trīū p̄sōaꝝ
in vnitate ſb̄e allegant²
auctes veteꝝ et nouū testa
menti fidei⁹q; excellentia
desc̄ipta · q; sit mēpheñ
sibilis deus ondit² ‖ 6 q ‖

fateamur. Sicut enī omīpotens et inēffabilis pater est ita
omīpotens et inēphensibilis filius ita etiam spūs scūs in patre
et filio ītdistincte cōnexus ineffabilis atq; imensus est
pater enī et filius et spūs scūs vnus omīpotens deus. vnus in
trinitate. vnus in potestate. vnitas trinitas sempiterna
maiestas vnā potens p omnia trinitas in vnitate et vnitas
in trinitate cōfitet. Sed nec trinitas diuiditur. nec
vnitas separatur. Hac igit catholica fide armati atq; in
structi carissimi nephandos arrianos hereticos qui se hoc
tempore impie iactitant et multos xpianos nros seducēdo
corrūpunt atq; decipiūt / breuiter pcontemur quomodo
orant dim. qui sentiūt cōm dm. // Respondent nobis dicētes.
Oramus dm. vtiq; in trinitate. sed iuxta legimus patrē ma-
iorem / filiū minorem / spm scm inferiorē. qua ypē xps dicit
pr maior me est. Hys respondemus. Sic mgz oratis et co-
litis deū. sic plane legimus sic colimus sic oramus. ad hoc di-
timus. Si ergo ita deū colitis et oratis. hoc nō est deū magnū
vnū colere et orare sed tres deos fateze. Et vbi est quod in
lege diuina legitur. Audi isrl. dns deus tuus deus vnus
est. Et iterū alibi ait. dm deū tuū adorabis et illi soli ser
uies. Si enī aliud est pr. aliud filius. aliud spūs scūs. iam non
est vna trinitas. sed diuisa potestas. Quomodo aut dīstrepās
ptās stare potest. iuxta euangeliū legimus. Domus in se
metipā diuisa. uel regnū stare non potest. Quom autē di-
uinitas a semetipā dīstrahitur cui lucis splendor aut solis
calor nullatenus separatur. Ete enī sicut videmus in sole tria
sunt et separari oīno non possunt. Que autē tria sunt vi
deamus. // Cursus / splendor / et calor. Videmus enī solem in
celo turrentem / fulgentem / calentem. Diuide ergo si potes
arriane solem et tunc demū diuide trinitatem. // Sz fortasse
de sole dīsternendo difficilis est ratio quia in celo est et a
nobis longe positus est. // Ete aliud proponimus elementum
quod mgz est et in terra nobiscū est. Ignem dico quia in
manibus nris habetur. et tamen mgz diuiditur. // Et ignis
enī tria habet. sed diuidi non pōt. hoc / est motū lucem et
feruorem. // Si igit nefande hereticе diuidē non potes creatū
solem et ignem: quomodo potes diuidē deū oīm creatorem
audi autē et dīste. hanc magnā et vnicā trinitatez ab exor-
dio generis humani fuisse ōnsam. audi in lege et in ypheti
et in psalmis et in euangelio / audi in apl'o pculdubio decla-
ratam. audi mgz genesim fecit deus hominez. ad ymagiez
dei ut simul ostenderet inseparabilem trinitatem. ait in eōdē
libro. et spūs dei ferebatur super aquas. // Audi ypheta dicētē
ex persona xpi. Spūs dm super me. propter quod maxime
euangelizare pauperibus misit me. Audi in psalmis. Ver-
bo dm celi firmati sunt et spū oris eius oīs virtus eorū.
Et iterū Redde michi letitiam salutaris tui et spū principali

cõfirma me. Audi hoc idem in euangelio confirmatiõ dñs
ihs xps aplis dixit. Data est michi oms pias in celo et i terra
euntes baptizate oms gentes in noie pris et filij et spus sti
Audi in aplo. O altitudo diuiciar sapientie et scie dei q̃ in
scrutabilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius. Q̃s
eñ cognouit sensu dñi aut quis consiliarius eius fuit aut
quis prior dedit illi et retribuet ei. Q̃m ex ipo et per ipm et
in ipo sunt oia ipi gloria in secula seculoz Amen. Igit
tam veteribus q̃ nouis spturis satis aperteq; planus est
diuinam vnitatem trinitatem inseparabilem/ patres penitus
hereticis reprobatis ꝑm aplm dicentes. hereticũ hominẽ post
vnã correptionẽ deuita. Nam fideles nros populos de ipa fide
catholica confirmemus. Nulle sunt quippe maiores diuitie
nulli thezauri nulli honores. nulla mundi hui maior sub
stãa est fides catholica/ que peccatores homines saluat/ reos illu
minat/ infirmos curat/ catheczumenos baptizat/ fideles iusti
ficat/ pententes reparat/ iustos augmentat. martires coro
nat. virgines viduas et cõiugales casto pudore conseruat.
clericos ordinat. sacerdotes consecrat. regna celestia ꝑarat
in eterna hereditate cũ angelis sctis coronat. dñs promittendo
confirmat. in resurrectione neq; nubũt/ neq; uxores ducũt
sed erũt equales angelis dei per xpm dñm nrm. Amen

Verus hūlis gaudet dum despicit/ dolet si honorat· gemit ī pspis/ exultat ī aduersis· timet ī diuitijs/ luget ī delicijs· tumefactus ī habundā· et ī penuria gloriat· laudes cōtemptū tūsitorias· et oīm honore se existimat ūdignū· abhorret ypocrisim· nescit simulationem/ sed diligit veritatem· Tempalia obliuiscit· nescit q̄ mūdi sint ut celestia mereat· nūq̄ de se p̄sumere cōsuevit/ Vires suas· vel grās si quas habet nūq̄ sibi tribuit/ Merita sua· nō suis meritis vel suo sensui ascribit sed diuine clementie dona· hūiliter recognoscit/ scēp̄ latere desiderat· si fieri possit· sine dāpno p̄xi· ne possit vel ī mo dico iactancie seu elationis ūquinari· Talis est talis et laudabilis eius· Vnde Ber· Appetē· de hūilitate laudē· hūilitatis nō est vicium sed· subuersio· Verus hūlis vilis vult reputari sed hūlis p̄dicari/ gaudet de ḡtemptu sui hoc solo sibi supbit q̄ laudes· cōtempnit·

Valde nōbile

Non est parvus ad bītudinē accessus· cognitio ūfelicitatis sue· dicit Ber· et aug⁹·

Item· Ber· Volo ergo aīaz p̄mo oīm stare se p̄az q̄a talis stia non inflat sed hūliat· Et est quedā p̄paro ad edificandū· Nisi eū sup hūilitatis stabile fundamentū spūale edificiū mūme stare pōt·

de hūilitate

Notandum sēm Gregoriū nazanzenū· q̄ tūplex est baptismus· Est em quidā figuratiuus quo baptizauit moyses sed ī aqua solūz sz ī nube et in mari· Alius p̄paratiuus viz baptismus ioānis qui nullā habuit cām aliā nisi q̄ p̄paratus erat ad fidem· Tertius p̄fectiuus sz baptismus xp̄i· qui fuit ī spū· Quartus est superogatiuus et fit ī sanguine per martyrium et est venerabilior reteris· q̄a iteratis nō sedat⁹ contactūs· Quintus culpaz actualiū abstersiuus et fit cottidie ī lacrimis et est laborosior reteris·

de mitti⁹ bāpmo

Quid em̄ p̄dest ei quē sordidant mores ḡnāris claritas· aut quid noceat illis generatio vilis quos mores adornant· Nā et aurū de terra nascitur· et nō est terra et aurū quidē eligit⁹· et terra cōtempnit⁹· melius est em̄ aliqū· ut ī eo gloriet⁹ p̄ntes q̄a filiū moribus adornatū habet q̄z ut ipē ī parentibus suis gloriet⁹· de adulterio em̄ nasci videtur· qui nō assimulet⁹ et qui sanctitati sui ḡnis non respondent amittunt generis dignitatem· Iher Crisos· Econtra generatio turpis eis nō obest quos claritas virtutū adornat· deo pcpte· ut vasa sua· apli nobe nūata meretricis est filius Esau· de Rebecca· et ysaac hyspidus tā mēte q̄z corpe quasi bonū tritici· ī lolio aueniasset· de generat· quia nō ī semine· sed ī voluntate nascentis em̄ victoria est atq̄ virtus·

Crisos· Misericors deus· mestis rebus· quedam etiā iocunda per miscet· quod certe ī suis oībus facit· quod neq̄ tribulationes neq̄ iocunditates sinit hīe cōtinuas sed tum ex aduersis tum ex p̄speris nostre vite· quasi admirabili quadā varietate· contexit·

Crisos· Non p̄pter vilitez pauperū deus diuites fecit· quos et sine diuitijs poterat sustentare sed p̄pter vilitez diuitum pauperes fecit· qui infructuosi et sterules erant futuri· nisi pauperes facti fuissent·

Ergo tanti gūtus possimus otiosis fabulis et detractionibus ac stre tribulationibus· fuge studeamus impend· et tote verbis de impedimentis hui⁹ mūdi fugiendo· aliquas horas queramus· ī quibus p̄ salute aīe nīe· oroni· vel lectioni possimus intendere· Iher aug⁹·

Narrat istud latius qd alibi inveniet in principio ordinis suate

Generose indolis adolesculo petro de Galliciis Robertus de Cumo-
dio monarchus Clare vallis Serpen ad omne officium Caritatis Tua
postulat supplicacio quam suscepio ex mandato ut qui me in
Rethorice studium aspirabas tibi lucellum condizeni In quo posses
dicte artis gustare dulcedines et in familiari colloquio delectatus
Sinatrice fugere berbi asperos. Ego sine ope prius credidi tuis in
hac pte no obsundine occupationibus et morales libellum viri doctissimi
Marchi cathonis suscepi ythemate et sing singulis eiusdē vtilissima
rissimi documentis materiam pstringere delectaui verbis quidē sim-
plicibus licet no penitus a regulis eloquentie me exceptis In quo pri
miciarie lucte gustato opusculo fideli testimonio clarius luculentius
paulatim indicit et huic no rudi tate concepta suaudente tempore
Et ingenio delatato alacrior huius artis impositum suscipiat doctri

Rethorica

Si deus e animus ad Naturalis racio logalis nr̄a structuꝝ et cor
animor corruptio hor habet decrem et p̄cepit qd limus reddatur
deus emptoꝝ dilegat corduli et magne veneracōnis officijs e
uerat qui quide est tumor clausus fixus et stabilis circa quem qua
revolutur orgnale fermadū ouis circa ouū recid pendiale
pūcipiū mater salomonis eloquiū omnia disponit nūo ponderē et
mensura coprehendens omnia et a nullo alio comprehensus ut
verbis augustini loquar toti deus est intra celū sed no inclusus
extra celum no exclusus supra celū no elatus subtus celum
no depressus qui ex eius gratuita liberalitate predit qd
sumus et vivimus qd quoniam sine cuius nutu tota nra
redigeret ad nichilū sicut ex nichilo est creata Igit tota cordis
intencōne pensandus honorandus pscrutandus et toto cordis nr̄
bilo collaudandus

Rethorica

Plus vigila semper rē Si negligencie torpor desidiose
mentis hospitiū occupaverit tunc pstructa diligencia et bor
tuū exercicio relegato omne vicioꝝ turba suadit inde sopiū
et pigricies inglumies et castri marchia et omes vicioꝝ comites
subrepentes Cuncat ergo iuuenis adolescens moderatis sopnis
moribus ne virtutū temperatus moderancia pereat cordi Si
em corpe humane multū tempus spacio pbendū nec cōfectum
senio nec quassatum egritudine rebus th virtutis sublimibus
nec studiosis exercicijs fuerit impendendū nec desidiose pigricies
sopnis enutrita diuturnis et nostrenuis voluptatibus augmen
tata aberrium virtutis pareat quippe qua honestatis adytum
separat et capistrat

Rethorica

Virtute pmuꝝ rē Quisquis virtutū hospitū nitet intro
ire quisquis exemplis morbate pollere conatur lingue vanti
labrum tanta moderacione refrenet Si quis em sensualitatis
effrenis ductus impio oris ia nūa optume ad omne verbū loquā
citatis aperiat mox destructionis valuas dissensionis aditus rotun
luce impia pparat et disponit Imitetur ergo sapiens nature
sagacis industriū que lingua th humano corpore tripli claustro
sua recludit labia viz dentibus et palato p hor inhec sepiet
pancis retentari eloquiū Expressius quide ne est cord vicio na
hor vocalis pestilens vocalicie impetu no poterit cohiberi

Deus est animus nobis

Ut carmina dicit. Hic tibi propue sit pura mente colendus. Diso ē in prima huius libri pssa tali pte de primo spe culo methaphorico. Nunc vero subsequenter in hac pte metrica que est 2a ps principalis mēbri psequendi ē de 2o speculo metha quod est nebulare erroneare fugatiū in quo mstrauit autor sto ac etiā quo strūctiū alios nugitet specularī at reformari debē et hoc facit in hac prima metricali pte primo precipto. Si deus ē animus etc. In qua quidē pte vel precepta seu documēta virtuosa complectunt. Unde pro huius partis euidencia est breuiter sciendū q̄ sicut q̄ in quadam repitur hystoria tempe platonis phi in sinu partibus immensa mortalitas dī contigisse adeo q̄ homines ibidem degentes subito morichantur. Ppter quod plato sapientissimus hoc reperies et cū huius pestis pstrutari volens magnū speculū fabricari fecit ipmq̄ sup altū locū spectum apponi mandauit et diu sepe et sepius in eo di ligenter inspiceret quadā die videns homines multitudines ciuitatis exire et repente omnes mortuos in terrā cadē diligentius in eod conspicient speculo draconū multitudines in duabus vallibus exis tentiū ipsoq̄ sup colles astendentiū et se mutuo respicientiū atq̄ fortiter sibilantiū vidit. Considerans itaq̄ q̄ ex tali sybilo draconū vel flatu aeris infici batur et corrūpebatur et ex tali aeris infectione homines subito morichant. immediate circa hoc remedium adhibuit opportunū quia in illis vallibus igne copiosissimū accendi fecit et eos combusti fecit et sic a illo morbo fuerunt illico liberati. Unde p̄ hoc speculū illud vocatū fuit speculum de salumento quia dicebant se ipsos p̄ ipm liberatos fore. Sic in ppto morali tempe platonis i. bti petri et aliorū apl̄orū in p̄mitiua ecclesia tapparunt draconū multitudo siue hereticorū infectiue quo flatu suarū doctrinarū puersarū xpi doctrinā seu euangelicā nephandā et apticā maxime circa articulos xpi et fidei diuinitatem et humanitatem complectentes i errores varios pduce atq̄ varijs modis puerte vidchant. sic plato i. bti petrus cū ceteris aptis speculū magnū i. symbolū nobis ppinauit saluificū ex quo radii xpi. i. xpi. articuli fidei sedm̄ cuiū intellectū et sedm̄ alium xpm. resultarunt p quos ut est dictū nebule erronee atq̄ opinionū fugant. tergunt. et ter rent. ideoq̄ ad talium confutationē et xpianorū instructionē et salutē vtriusq̄ horū neqū salte explicite scire oportet fidem tenq̄ credē neqū simpr confiteri. Insup etiā xpicolas scire necessario oportet q̄ a quibusdā xpi. articuli distinguunt. et sic omnes articuli sedm̄ quosdā xpi. sunt et sedm̄ quosdā xpm. esse dicunt. Si enim habeat respectus ad eos qui symbolū edidere tunc articuli sunt xpi. sedm̄ nunc apl̄orū xpi. Si aut cōsidere mus ea que radicale sunt credenda tunc articuli sunt xpm. q̄z septē spectant ad xpi diuinitatem et septē ad ipius xpi humanitatem et hoc significata sunt in septem stellis et in septē candelabris aureis in quorū medio filius dei ambulabat

Tpō pmo ‖ De mā fidei ſʒ quid ſit fides / quot modis dr fides quot ſunt ſpēs fidei / quot ſūt articli fidei qđ eſt pmius tēdentiū que pena nō tredentiū et quot ſunt ſymboli de hijs oīmbʒ vegre m pā gloſa poſita ſiꝛ Rīa de ſū. tri. et fi. ta. ex pmo igitur ſex articulos tricta fidē diuinitatis ſit diſtinguit | Circa xpi diuinitatez ſūt tria conſideranda vz vnitas diuine ceīe trinitas pſonaꝝ et effectus diuine virtutis pmus igit articulus tuit tre damus dīne ceīe vnitatē ibi illud deutro. 6. Audi iſrl dīus deus tuus vnus eſt ‖ Circa hūi articulū plures errores euitādi orr ūt ‖ pmus qdē error eſt gētiliū ſiue paganoꝝ plures deos po nētiū ſēm q̄ refert aug⁹. q. de trinitate vbi legit q̄ gentiles ponebant tria deoꝝ genꝛa vz deos pl'arū et ruſticoꝝ et deos ſapietū et phoꝝ et deos trinitatū et traſtroꝝ ‖ Primi ſūt de quibus dr ſapie 13. c. Vani ſūt homēs in quibus nō ſubeſt ſcīa dei de hijs que videnr bona nō poterūt intelligere nec cognoſcere uerūt quis eſſet artifex ſolē et lunā rectores orbis terrarū eſſe putauerūt ‖ Sēdi vocabant dij phoꝝ et ſapientū Nam phi habentes intellectū altioꝛē ēē rudē ſeu vulgares ad tātā deuenerūt cognitionē q̄ quasdā cognouerūt creaturas eſſe ſolū intellectuales quas intelligentias nōiabant nos vero angelos appellamus ex eo q̄ immortales tredim / de hijs dr porphirius Sim⁹ nos rōnales et dij ſʒ mortale additū nobis ſepat nos ab illis ‖ Tertij vocabant dij trinitatū et traſtroꝝ hoc primū pro uenit a quodā magno pncipe mūs noīe qui prēz habuit quē multū diligebat de quo letatus hīs nra m pallegato pcepto dr deus tuus vnus ē ad lras b. ē pdēs ‖ Sēdē error eſt manicheoꝝ qui posuit duo pncipia eſſe vnū a quo ſunt oīa bona aliud a quo ſunt oīa mala. Tertiū ē ātroꝑ phiraꝝ ponētiū qdē vnū deū ſʒ dicētiū eū eſſe corporeum et ad modū hūanū corpis formatū. Qrtū epicureoꝝ dicen tiū q̄ deus nō habz notiā nec ſcīaz negz de rebus hūanis pitidenā ‖ Quīti quoꝝūdam gentiliū phoꝝ dicentiū deum nō eſſe omnipotentem ſed q̄ ſolū ea pōt que fieri pōt ſunt hoc pdōs errores repellit bīus petrus aplos pncepſ noīs quos in ſymbolo po ſuit pm articulū dicens Credo in deū pīem omnipotentē ‖ Sēdo inꝛ informat q̄ tres ſunt pſone diuine in vna eſſentia ſēm i. pma Jo. vltio Tres ſunt qui teſtimoīm dant in celo pr verbū et ſpūs ſcūs Circa hūi articuli ſūt plures errores pmus qdē ē Sabelli qui posuit vnā ceīā ſʒ negauit trinitatē pſonaꝝ dicens q̄ vna per ſona q̄nq; dr pr q̄nq; dr filius q̄nq; dr ſpūs ſcūs ‖ Sēdi arrij qui posuit tres pſonas ſʒ negauit vnitatē eſſenie duos filiū eſſe alterius ſubſtanie a pre et creaturā et minorē pri ſibi nō coequales nec coeternū ſʒ q̄ incepit eſſe poſteā nō fuerat. Tertij error eſt eunomij qui posuit filiū diſſimilez pri ‖ Qrtū macedonij q̄ posuit ſpūm ſcūm eſſe creaturā ‖ Quīti error eſt q̄ dicunt ſpūm ſcūm tm a pre procedere quia ſcz eum mittit pr tam ſpiritū filij et a filio procedentiz Et de hoc latius legit et notatur in Canone Saluator de conſe. di. q. hos oēs errores deſtruit

andream in symbolo dñi dr Et in Jhm̃ xpm̃ filiũ eius vnicũ dñm̃ nr̃m̃ Et in spm̃ scm̃ dñm̃ vivificantem qui ex pre filioq; procedit Ille vero qui articuli diuinitatis pertinet ad effectus diuine virtutis primus quoq; qui est 3us pertinet ad creationem rerũ in esse nature sedm̃ ad ps dicit et facta sunt ‖ Circa hunc articulũ primus quidem erravit Demetrius et epicurus ponentes quod mundi constitutio est a deo sed mundus est casu factus quod corporũ corpoream mundi visibilium qui rerũ principia existimabat ‖ 2us est error platonis et anaxagore qui posuerunt mundũ factũ a deo sz ex materia preiacenti ‖ Tertius est error aristotilis qui posuit mundũ a deo factũ sz ab eterno ‖ Quartus est error manicheorum qui posuerunt deum esse creatorem invisibilium sed visibilia a dyabolo facta ‖ De isto errore tangit sup. i 2m. propheta dicto. Nil temere credideris Quintus est symonis magi et nicolay eius discipuli et multorum hereticorum eos sequentium qui creatorem mundi non deum sz angelos eius attribuunt contra quos dr paulus actuum 17. deus qui fecit mundum et omnia que in eo sunt hic celi et terre cum sit dñus ꝛc. ‖ Sextus est error eorum qui dixerunt deum non prospicere gubernare mundũ sed per quosdam proprios tres sibi subiectos contra quos dr Job. 22. Qui constituit alium super terram aut quis posuit super orbem quem fabricatus est Et contra istos errores dicimus symbolo factorem uel creatorem celi et terre visibilium omnium et invisibilium Quartus articulus pertinet ad effectus gratie per quam iustificamur a deo sedm̃ id ad ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius sz dei Sub hoc articulo omnia sacramenta ecclesie comprehenduntur et gratiam pertinent ad eam ventatem et dona spũs sancti et iustitiam hominis Iste ergo articulus instruit nos ut credamus remissionem peccatorum hinc que sunt in ecclia quia virtute diuinitatis sit peccatorum remissio que est ante vivificationem et corporis resurrectio Contra hunc articulum sunt 12 errores de quibus gratia brevitatis aliquos stringere Primus quorum fuit cerinthi et ebionis et etiam nathanei qui dixerunt gratiam xpi non sufficere ad salutem nisi quis circumcisionem et alia legis mandata custodiat contra quod dr ad ro. 3. Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis ‖ 2us est error donatistarum qui posuerunt gratiam xpi solum in ecclesia remansisse quia sz totus alius mundus coinquinabat Cipriano. et contra hagmenses ecclesie quem xpi damnauerunt et in hoc negabat ecclesie ventatem Contra quos dr ad Coll. 3. quia in xpo ihu non est gentilis nec iudeus nec circumcisio et prepucium barbarus et scita servus et liber sz omnia in omnibus xpus ‖ Tertius est error pelagii nostri qui primo negauerunt peccatum originale esse in puerum contra quod apls dr ad ro. v. per unum hominem peccatum in mundum intrauit Et in ps dr Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum Secundo dicunt quod primus homo apostasie est hoc a semetipso sed consummatus est a deo contra quod dicit apls ad phil. 2. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate ‖ Tertio dicunt gratiam dari hominibus secundum sua merita contra id quod apls dr ad ro. xi. Si autem gratia iam non ex operibus alioquin ergo iam non est gratia ‖ Quartus error est origenis qui posuit ocs

aias simul creatas cū angelis et pro diuersitate que ibi egerunt quos dā homes vocari a deo p gras quosdam m infidelit̄ redemptos cōm quod dr aptus ad Ro. ix. Cum nōdum nati essent aut aliquid boni aut mali egissent dictū est quia maior seruiet minori ‖ Quintus est error truthafricaz montani presbi et maxille qui dicūt pphetas quasi arreptos fuisse et q nō pphauerūt p spm scm cōm quos dr a petri primo. Non enī voluntate humana ablata est alī pheria sz spū sco inspirati locuti sunt sancti dei homes ‖ Sextus est error tendonis q primo dicit deū legis et pphaz nō esse prem xpi nec bonū deū esse nec nrm premū vero xpi bonū quē eraz manichei secuti sunt legem reprobantes Cōm quos dr ad Ro. i. Lex quidē scā est et mādatū scm et nrm et bonū ‖ Et Ro. primo dr Quod ante promiserat p pphetas suos in scripturis scis de filio suo ‖ Septimus est error eoz q quidē ad perfectionez vite ptinere affirmant esse de necessitate salutis quorū quidā fuerūt qui se arroganter aptos vocauerūt nullā vero spem salutis habere putant eos qui virū cōiugibus et ppria possident Alii vero sz Datiam qui nō restituta circumbus easis omnino ab hominibus sedm i. aptū ad thy. v. Docentes abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendū cū gratiarū actione fidelibus Dicūt enī q promissio de aduentu spūs scī nō sunt aplis completa sz meis cōm i. quod dr actuū ii. Repleti sunt omes spū sco et loquebant verbū dei cum fiducia hinc etiā dicūt homes nō posse saluari nisi cōtinue orent pter i. quod dr luce 16. Oportet semp orare et nō deficere quod sic accipe sedm angm ut nulla dies mittatur cuius operandi opa Alii vero qui passales et merite vocant intm silencio studet ut nasibus et labiis suis digitos applicant Passales enim grece latine dr palus et fonthy natus Quidā etiā dixerūt q hoc nō pot saluari nisi semp nudis pedibus ambulet cōm quos omes aptus dr ad Corin. x. Omia vestra licet sz nō omia expedient ex quo dat intelligi q liceat aliqua a sanctis vtiis assumat tamen expedien nō tm pp hoc opposita reddunt illicita ‖ Octauus est error illoz qui dicūt eūm opa perfectionis nō esse pfunda cōi vite fidelium sicut Iouinianus posuit q virginitas nō pferat cōiugio cōm i. quod dr ad Corinth. A Qui matrimonio cōiungit filiā suam bene facit et qui nō cōiungit melius facit Et sicut vigilantius qui equauit statū diuitias possidentium statui pauperatis pp xpm assumpte pp qd dr diues vix intrat regna Si vis perfectus esse vade et vende omia q habes dr Nonus error est negantium liberū arbitriū sicut quidam negauit dicens aias que sunt male creatas nō posse nō peccare cōm quod dr Io. v. hoc scribo vobis ut nō peccetis ‖ De decimo error est pstillamstraz et eriam manicheoz dicentium homes esse fatalibus stellis colligatos hoc est dicere q eoz

opa sunt nāt astroz subiecta cōū quos dr lere x. Si signis celi nolite timere que gentes timent Et mx illud sapiens dnābitur astris ‖ Undecimus est error eoz qui asserūt q ea que ad cult dei vnīsalutez statuta sunt nō sūt obsrvanda sicut arriani qui dicūt statuta ieiunia nō esse sollempniter celebnda sz tm quos volnerit ieiunet ne videat esse sub lege ‖ Duodecimus est error aliox qui dicūt pascha esse celebrandum quocūq die septimane occurrerit et eade rōne de quibusūz ab ecc nīstitutis Omēs pdictos errores et alios quos grā brevitatis obmitto destruxit symon dū in symbolo dixit scz ecclesiam catholicam scoz remissionem peccatoz Et in alio symbolo pmū dr Qui loquitus est p yphetas et in vnā scam catholicā et aplicā ecc Confiteoz vnū bapma in remissionē peccz ‖ Quintus articulus qui est de resurrectoe mortuoz instituit q sine alīs hesitatione xpi resurrectoē credē debemus Et de qua dr pma ad Corinth 15. Omēs quidē resurgemus Circa quē articulū sunt plures errores Primus quoz est valentini qui carnis resurrectoēz negant quē etia plures hereticī sunt secuti cōū quem dr pma ad Corin. 15. Si xpc pdicat q resurrexerit a mortuis quō quid dicūt ni nobis qui ex mortuoz nō est ‖ 2us est error ymenei et phileti cōū quos dicit aplus q a veritate recesserūt dicentes resurrectionez iam factam nisi quia nō credebant alios resurrecturos nisi illos qui cū xpo surrexerunt Tertius est error quoūdam modernoz hereticoz qui dicūt resurrectionez futuram nō tm corde coz pore sed a nīme resumat quedā corpa Cōū quos aplus pmo ad corinth 15. dr Oportet corruptibile hoc induere incorruptionez et mortale hoc induere immoz talitatez ‖ Quartus est error eutichy priarche constantinopolitani qui posuit q corpa nra in resurrectione erūt aeri nel vento silia ut Gregoz narrat in 4. moral cōū que est q dns post resurrectionez sua corpus suis discipulis palpandum obtulit dicens date mihi vltio q palpate et videte quia spūs carnem et ossa nō habet sicut me videtis habere cui tamē aplus dicat. Qui reformabit corpus humilitatis nre configuratum corpi claritatis sue ‖ Quintus error est dicentiū q corpa humana in resurrectione pertentiz in spūs Cōū quos hic vltimos dr Spūs carnē et ossa nō habet Sextus e error thematii qui p mille annos post resurrectionez fabulatur e futuros in terrena regna in quo homēs carnales hebūt voluptates et libidines Cōū que in evangio aug 22. et luc 20. et tullius in 2. q. tr. Qa si dormierit Et dr ibidem q in regnē neq nubent neq nubent sz erūt sicut angeli dei ‖ Quinta erat dixerūt q post vnū mortuoz in eode statu in quo mortuus est mundus manebit Cōū quos dr apor. 22. Vidi celū nouū et terram nouā Omēs pdictos

errores et alios quos grā brevitatis obmitto refutat Thadeus dū in symbolo dicit Carnis resurrectōē Et in alio symbolo prīm Et expecto resurrectōnē mortuor. Sextus articulus pertinet ad vltīm divinitatis offīm qui est remuneratō bonor et punitō malor sēdm .d. ps. Tu reddes vnicuiq sēdm opa Et circa hunc articulū erant fuerūt multi errores Primus quor est dicentiū q aīa morit in corpe sicut asserunt Arapss vel erāt post modicum mēdallū sicut Zeno dr ut veritatis in libro de ecclasticis dogmatibus Coīn quem est quod dicit aplus ad philipp̄ p̄o. desiderū habeo dissolui et esse cū xp̄o Et apor. 6. Vidi sub altare dei aīas interfector. Secūs error est orgeis qui posuit hoīes et demones dāpnator iterū posse purgari et redire in gloriā et angelos suos et hoīes btos iterū posse ad mala reduci quod est cōīn aūtez dū ait. Ibunt hi in supplicium eternum Justi autē in vitā eternā. Tertius error est dicentiū omīa p̄ma bona et omēs penas malor fluxuras esse equales coīn quor primū dr aplus p̄ma ad Corīn. xv. Qd stella differt a stella in claritate sic em et vī mortuor Coīn 2m vero dr ait. 2. Tyro et Sydonienit in die indicij ꝛc. Quartus est error dicentiū nō esse purgatoriū aīaz post mortē eor qui in caritate decedentes aliqd purgabile nō habent coīn quos dr aplus p̄ma ad Corinth. 3. Si quis edificauerit sup̄ fundamentū fidei p dilectōnē operiunt lignū fenū stipulam detrimentū patiet ipse aūt saluus erit sic tñ quasi p ignē Coīn omēs hos errores ponit matthyas in symbolo hunc articulū Vitam eternā. Alij vero q̄ septem articulos circa divinitatis fidem assignant eos sic distinguunt ut primus sit de essentie vnitate 2us de psona patris 3us de psona filij 4us de psona spūs scī. 5us de effectu creatōnis Sextus de effectu iustificatōnis Septimus de effectu remuneratōnis in quo cōprehendunt resurrectōnē et vitā eternā amē. Et sic dum p̄dictor vj. articlor 2m dividūt in tres. Quintū vero et sextum cōpingunt in vnū sic sunt sēdm eos septē articuli hoc nō refert quātū ad veritatē fidei nec errorū distinctōnē quali distinguantur. Visō supra de articulis fidei ad divinitatem pertinentibus nūc vero subsequitur restat videndū de articulis ad humanitatē xp̄i spectantibus. Circa quod sciendū est q quidā sex articulos distinguūt primus quor est circa xp̄i conceptōnē et nativitatē sēdm q intenditur ysa. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filiū. Circa hunc articulū sex errores assignant primus quor fuit dicentiū xp̄m fuisse purū hoīem et q nō ante fuit q exordiū sumpsit et hic fuit error Caprocratis et Cerinthi et ebionis et pauli Samosetani et Fotini coīn quos dr aplus ad Ro. Ex quibus xp̄c sēdm carnem sup omīa deus amen. 2us error valentini qui dixit xp̄m celeste corpus attulisse nichilq de virgine assumpsisse sz p illā tāq̄ p̄ semitā seu fistolā sine vlla assumpta carne pertransisse.

Con̄ quod dr̄ ad gala. & Misit deus filiū suū factū sub lege rē. Tertius est error arrij qui posuit xp̄m humanā aiaz nō habuisse sed verbū loco aie fuisse con̄ quos dr̄ Jo. x. Neo tollit aiaz meā a me sed ego ponā eam rē ‖ Quartus error est nestorij qui posuit xp̄m deū pfectū et hoiez pfectuz et tm̄ non aliā dixit psonā dei et aliaz hom̄is et q nō est fcā vnio dei et hom̄is in vna psona xp̄i ꝛ solū sm̄ gre inhabitacionez ita q negat btaz virginez esse mrez hom̄is xp̄i Con̄ quos dr̄ luce p̄o Quod ex ea nascet̄ scm̄ vocabit̄ filius dei . Quintus est error Carporatis qui hoiem xp̄m de utroq̄ ptute natū putasse phibetur Con̄ que dr̄ ag. p̄o Aug̃ conuenient munera est hm̄ vterq̄ habens de spū sto ‖ Sextus est error Elyndi dicens q̄ post̄ btā virgo pepit xp̄m ex Joseph plures filios genuit Con̄ quos dr̄ Ezech. xx. Porta hec clausa erit et nō aperietur et vir no trāsibit p eam. qm̄ dns deus israhel ingressus est ‖ Con̄ pdictos errores cum aliquibus aliis quos gratia brevitatis obmitto. in symbolo ponit btus Jacobus maior duos articulos ‖ Primus quor̄ instruit credē xp̄m dei filiz de spū sto conceptū dū dicit Qui conceptus est de spū sancto 2us articulus instruit xp̄m de maria virgine fore natū dū dicit Natus ex maria virgine Et in symbolo prim̄ dr̄ Qui propter nos hoies et p̄ nrāz salutē descendit de celis et incarnatus est de spū sto ex maria virgine et hō factus est ‖ Tertius articulus est de passione et morte xp̄i que erga firmiter credē debemus et simp̄r confiteri Circa hūc articulū stant duo magni errores p̄mus quidē est error manicheoz qui sicut asserūt corpus xp̄i ꝛc esse fantasticū ita passionē xp̄i nō in veritate ꝛ in fantasia esse arbitrant̄ con̄ quod dr̄ Vere languores nros ipe tulit et trāsiit ones ad derisiones ducty est 2us est error Galath qui in xpo solā animā vitā posuit sed mortalez et immortalez con̄ quod dr̄ petri .z. xp̄s semel pro peccatis nris mortuus est / hos errores in symbolo destruxit iohēs dū dr̄ passus sub pontio pylato crucifixus mortuus et sepultus ē .. Quartus articulus est de xp̄i resurrectōe quam firmiter credē debemus Circa hūc articulū sunt duo errores. Primus quidē erraut Corinthus asserens xp̄m nō resurrexisse ꝛ resurrectum esse Con̄ quod dr̄ p̄a ad Con̄. xv. Resurrexit tercia die sm̄ scripturas 2us est error qui imponit origeni q̄ ꝛ xp̄s sit iterū pro demonū salute passurus Con̄ quod dr̄ ad Ro. 6. Resurgens a mortuis iā nō moritur hos errores destruxit matheus dū in symbolo dr̄ Tercia die resurrexit a mortuis / Quintus articulus est de descensu xp̄i ad inferos corpe in sepulchro iacēte Unde i. apli ad Ephe. e. Descendit p̄mo ad inferiores ptes terre hunc articulū exponat thomas dū

m symbolo dicit descendit ad inferna quod est cōe quoꝺā qui po
sierunt xpm̄ nō descendisse per se xpm̄ ad inferiores cū tamē
Petrus dicat Actuū 2° q nō est derelictus in inferno ‖ Sexty
articulus est de ascensione xpi m celū .r. ad pātis equalitatem
de quo ipe dr Io. 20 Ascendo ad pātrem meū et patrem vrm̄ ‖ Cr̄
hunc articulū errant selencriani qui negant saluatorē in
carne sedere ad dextrā dei pris̄ sed q exuit et m sole posuit eam
Cōe quod dr ayazri vltio dns̄ quide ihc̄ postq̄ locutus est
eis̄ assumptus est m celū et sedet a dextris dei ‖ Hūc errorem
destruxit iacobus min̄or dū m symbolo dr Ascendit ad celos
sedet ad dextrā dei pris̄ Septimꝰ articulus est de aduentu
ad iudicium Et circa hūc articulū errant illi de quibꝰ dr
2ª petri .3. Venient in nouissimis diebus illusores in derisionē
iuxta proprias cōcupis̄cias ambulantes et dicentes Vbi est nūc vera
promissio aut aduentus eius Cōe quos dr Job. 19. Fugite a facie gladij
qm̄ vltor iniquitatis est gladius et scitote esse iudicium hūc errorem
destruxit philippus dū m symbolo dicit Inde venturus est iudicare
vivos et mortuos Predicti .12. articuli collegerunt de symbolo qd
apli ediderunt pdicti aut̄ hereseiarche cum erroribus describunt
2. ℣ & q3 quedam ‖ De modo distinguendi septē articulos ꝛ
humanitatem xpi Illi aut̄ qui septem artos humanitatis ponūt
distinguunt p̄mū articulū in duos ponētes sic sub alio articulo
xpi cōceptionem et sub alio natiuitatem ‖ De mā quo ad aliqs
istos articulos tangit2 ꝛ 24 ps̄e precto Nil temere credite
lis b c d p totū ‖ Nota q si quis cupit scire de nōibus que
aliqualē deū significant et qualiter de ipo p̄dicent2 sic distin
guat2 Nonnūllam sunt essentialia quedam sunt psonalia et
quedā notionalia ‖ Essentialia sunt que essentiam significant hoꝝ
quedā sunt adiectiua quedā substantiua Adiectiuoꝝ quedam
cōnotant effectū positiue ‖ Quedā respective Positiuoꝝ quedam
cōnotant effectū in habitu ut iustus et misericors et ista p̄dicant2
de deo ab eterno quia ab eterno fuit iustus et misericors Quedā
in actu ut iustificans et miserator et hmōi et ista p̄dicantur
de deo ex tempore Vnde hoc est vera propositio deus incepit esse mise
rator qm̄ incepit misereri Eorū aut̄ que cōnotant effectus respective
quedā cōnotant 1m̄ creatoris ad creaturas ut deus est refugium et
hmōi Quedā cōnotant 2m̄ psone ad psonā ut similis et equalis
Similis erā patri̊ significat diuinā essen3 2ᵃⁱᵒ aut̄ cognotat
distinctionē psonalem Vnde licet hoc nomē essen3 significet
tamen vim̄ cōnotationis de psonis simul sumptis pluraliter
et nō singulariter p̄dicantur Vnde nō dr p̄r et filius sunt fortes
sed sunt similes Item scias q adiectiuoꝝ quedā sunt ptitiua
ut aliquis et aliis et hmōi et quedā nūalia ut vnus duo tres
et ois illoꝝ cōe est doctrina Nam in neutro genere substantiua
significant diuinā essen3 et p̄dicant2 de psonis omnibus
singulariter et nō pluraliter Vnde bn̄ dr p̄r et filius et spūs scī
sunt vnus ℔ in genere masculino et femenino substantiua significā
tant psonas Vnde hoc est vera p̄r et filius sunt duo si istud

duo sit masculini generis Si neutri tunc est falsa et adiectiue sipta
sequit̄ naturā suoꝝ substantiuoꝝ Vnde si substantiua sunt essentia
lia ypā adiectiua similiter Sꝫ si sunt psonalia similit̄ et ypā adiectiā
Vnde ista est falsa pr̄ est et filius est spūs scūs sunt omes ꝫ hec est vera
Vnus deus ‖ Substantiuoꝝ quedam sunt abstracta Quedā concreta
et quedā media ‖ Abstracta sunt que absolute diuinā essen̄ siḡficāt
ut dicit aug⁹ ut essentia dignitas et bonitas et hmōi et ista non
possūt trahi p aliquod cōmutiū ad supponendum p psona Vnde ta
lia noīa quāta cū verbis et ptcipiis psonalibus uel notalibus red
dunt ꝓpositiones falsas Vnde hec est falsa Essentia generat
uel generatur Essen̄a est de essentia Vel Essen̄a est apud essen̄
et hmōi Et est tenendū q̄ ista noīa p̄dicant̄ de qualibz persona
p se et de oīb⁹ insimul generaliter singlariter et nō pluraliter
Vt pr̄ est deitas filius est deitas Spūs scūs est deitas et omes sunt
una deitas et nō tres diuinitates ‖ Concreta dicunt̄ que siḡnifi
cant quasi formā in subiecto ut albū in muro et sunt ista Deus
creator et similia que generaliter siḡnificant ceū licet quīḡ sup
ponant pro essentia quīḡ pro psona ‖ Media sunt que habent
formā et modū abstractoꝝ ꝫ officiū et vsum concretoꝝ ut lumen
sapia pūrpū et hmōi Ista em̄ sicut abstracta p̄dicant̄ de qua
libet psona p se et de oīb⁹ simul singulariter et nō pluraliter
ut ꝫ dixi Ite supponūt pro psonis sicut concreta ut cuiꝫ dicitur
Lumen de lumine Sapia de sapia pūrpū de pūrpio ‖ Perso
naliū noīm quedam p̄dicantur de psona vna tm̄ ut pr̄ et
filius et spūs scūs Quedā de duabus ita q̄ de vtraq̄ ut pr̄
et filius sunt pr̄es spūs scūs si pūrpū supponat pro duabz per
sonis Siḡnat vnā racionem scdm̄ eam spirationez Quedam
de duabus psonis ita q̄ de neutra ut pr̄ et filius sunt duo
si istud duo sit masculini generis et non neutri Quedā de sin
gulis psonis ita q̄ nō de oīb⁹ ut ypostasis uel persona et
hoc m̄ singulari Sed m̄ plāri bn̄ dicit̄ Pr̄ et filius et spūs scūs
sunt tres ypostases aut psone ‖ Notionalia dicunt̄ q̄ psonas
notificant Interdū tamen dicūtur distinctiua quia psonas
distinguūt et relatiua quia psonas adinuicē referunt et ppri
tates que psonis ppie insunt Et teneas q̄ nulla notio ppie
ni est diuine essentie sed tātuꝫ psone quia essentia nō dis
tinguit nec distinguit̄ Et sunt quīḡ sꝫ Innascibilitas
pr̄mitas filiatio ꝓcessio et cois spiratio ‖ Tria ex istis cōpetūt
patri sꝫ innascibilitas pr̄mitas et cois spirato Vnū spūm scō
sꝫ cois spiratio et duo filio sꝫ filiatio et cois spirato Nec pp
hoc vna psona maior est alia Istoꝝ autē notionaliū q̄da
sunt abstracta et substantiua ut pr̄mitas et innascibilitas
et cetera Quedā sunt concreta et adiectiua ut innascibi
lis genitus nascens spirans et procedens et ista omnia de
essentia p̄dicant̄ siue sint noīa siue ptcipia ut Essen̄a generat
uel generat̄ Vel Essentia est genitans uel genita qa notat
distinctionem a diuina essentia Cui illud quod hꝫ in capto

dampnamus de sū. tri et fide ca et c firmiter e tri. hec distincto
colligitur ex variis dictis sanctoz doctoz et glosaz. Nota q duplex
est cognitio de deo sz nālis et accidentalis. Naturalis cognitio duplex
est sz ante pcm quia homo cognoscebat deū apte m creaturis ste
post pcm et hoc p speculū m enigmate. Accidentalis cognitio tri
plex est pma est acquisita p rōnes nāles quā habuerūt plī et dr
sciencia. 2a est que habetur testimonijs sptuzaz et miraculoz
et hec cognitio dr fides informis. Tercia est que habet ex veritate
sed hec dr fides formata et p tale cognitionez assentit aīa prime
veritati pp se et sup se. Vnde adueniente ea pereunt oīa alie
cognitiones accidentales admirando quo ad actus. Cū eī alie cognī
tiones veniunt m aīa tunc fides tunc velocior potuerit motus
omnes tuz fides sit de nō apparētibus et difficile sit stultā credē
Necessaria sunt duo ad hoc ut firmiter credat veritas pmuz
est illustratio veritatis aīam elevans. 2m est rectificatio aūctis
aīam firmans. Quoz pmū est p fidem. 2m ē p sptuzaz auctez
et p spm scm editam. Auctē ergo phet fulcimentuz fidei et fides
assensū auctri. Ostensuz vero p xpm et ibū dr qua mete p fidez
illuminat et veritatez p doctrinaz ostendit. Hoc quoq; scriptuz q
vna tm est fides tam m preteritis q in presentis q m futuris
licet magis clara sit m eis et explicita qui secutus xpm q m
eis qui presserūt eius aduentuz sicut nouū testamentuz est clarius
q veteris. quod cū nos credimus esse factū antiqui pres credebant
esse futuz exceptis illis articulis qui adhuc restant complendi
sicut ē resurrectio mortuoz et iudicū extremū et remuneratio
bonoz et punitio reproborum. Primū preteritum.

Sit deus est. Credere deum esse et pfectū esse fides ca
tholica attestatur quia fides credit deū esse et credit i deū
et credit deo. Credē vero deū est credē xpm esse. Credē m deū est in xpm
credere et credendo amare et credendo m eū ire ac etiā membra eius
incorpari. Credē autē deo est credē verbis eius. pmū et 3m bonoz et
malorz est. Sz sciam bonoz tm quia credē deū et credē deo bonis et
malis est cōe sed m deū credē est bonoz spāle. Itaq; deus solus habz
pfectus esse ut est dictū quod talis psuaderi pōt. Illud eī pfectū
est cui nichil est exē xpm. Vnde quia esse mum habz aliquod esse
exē se ideo impfectus est. deest eī nobis aliquid quod de esse nro iā
preterijt vel quod futurū est. diuinū autē esse cū totū simul sit
pfectissimū est. Hac ergo pfectione preterite nālis aīa mā appe
tit pfici quo ad duo. Primo ex pte potēie cognitiue. 2o ex pte
potentie amatiue. Quo ad pmū aīa mā ut certa doz experiēa
nālis appetit pfici sūmo bono et vero pp eam quā habz potentiaz
progressiuam cuius est tanta capacitas ut nulla experiēa phat
ut nullū bonū oīno creatū ea compleat quin semp ad alia se ex
tendat. Vnde videmus q quātūcūq; quis studeat et semp pficiat
semp tamen plus scire affectat et nouā semp inuestigare nō

tessat Et demostenes phūs cum rētū et septem esset annoꝝ morestur
ideo de morte dolere se dixit quia tunc scire incipiebat Alter erā
phūs exquisitus ubi esset terminus scie vndit qꝫ vbi et vite ¶ Quo
ad 2m videmus qꝫ quitacūqꝫ bona creata quis cogreget cū nāle saciari
nō possit nūqꝫ a congregando desistit vnde nō sufferet assiero regnū
pssarꝝ et medoꝝ nō Nabugodonozor Regnū pmaxm rulderꝝ nō pha
raonis regnū egipciorꝝ Non alexandro regnū greciorꝝ Nō cesaribus
ampla potentia romanoꝝ nō salamonis tanta congregato thezaurorꝝ
quib⁹ semꝑ ad plus extenderet aīa nullo bono creato compleret
Ergo si m nā a deo nichil est creatū frustra ut oīs docet phūs nāle
est ponē sūmū bonū et verū quo pfectaꝫ affectus et quo habito sit
contentus Sed aut est sūmū bonū qui est deus quo quis adepto nil
vlterius desiderare queat ¶ Cui sūle rōnrdat dictū Ambrosij sup
epla ad Colloc viij° dicentis omīs rara supne scie nel terrene
creature .i. angelice aut humāne ꝛc. Ex hoc notat lauzentius qꝫ geomātia
metrica et Nigromantica a deo sunt et m se bone Sz nigro
mantica legi phibetur pp sequelā 26. q. 1. c. 2. Et sequitur m
dicta aūcte m eo qui caput caꝫ est sāt auctoꝝ ut qui huic nocuit
vltra nichil querant quia hoc est pfecta virtus et sapīa qui qd
alibi queritur hic pfecte inuenitur tūssupne hoc uerbū hūtur
m. §. Sed cū 38. di. ¶ Quia antiqui nrī de deo et ydīs cultu
fuerūt diuersis et pauib⁹ varijs erroribus implicati Alij em
deū penitus esse negabant Aliqui vero creaturas deificabant
m ydolatriā incidentes Aliqui duo principia vnū mali et aliud
boni affirmates Ideo putauit tullius pro studentū delectatione
de motiuis erroneis pdictoꝝ aliqua ptractare Et primo de errore
illoꝝ qui negant posse demōstrari deū esse fz sola fide tenet Ar
sequit em hūj qꝫ deū esse nō pōt p rōnes inuenīi sed per solā viā
fidei reuelationis Ad hoc autez dicendū moti sunt quidā ppt
debilitatez rōnis quas aliqui inducebant ad pbandū deū esse posse
tamen hic error faltem aliquod falsum sibi assumere ex quo
tūdam phoꝝ dictus qui oīdunt m deo idem esse essentiaꝫ et esse fz
id quo videtur ad quid est et ad quōnez an est Via aut rōnis
inuenīi nō pōt ut sciatur de deo quid est Vnde nr rōne videt
posse demōstrari an deus sit Et cognitis deus omnia sensibilia et
sensus excedat Eius tamen effectus ex quibus demōstrato sunt
ad pbandū deū esse sensibiles sunt Et sic nre cognitionis origo in
sensu est etiam de his que sensum excedunt Vnde aristotiles
ad pbandū deū esse ex parte motus pcedit tali ratione
Omne quod mō ab alio mouet Pōt a sensu aliquid moueri ut
pota solem ergo ab alio mouete mouet Aut ergo id mouens
mouet aut nō Si nō mouet ergo habemus pp̄ūm fz q
necesse est ponē aliquod mouens īmobile et hoc dicimus deum
Si ergo ab alio mouete mouet aut ergo est pcedere in infinitū
aut est deuenire ad aliquod mouens īmobile sed nō est pcedere
in infinitū quod pbat tali rōne phūs et hoc tā in physica qꝫ in

metha^ca dicens q̄ m̄ mllo g̃ie cause m̄ infinitū est abire ꝙ ē nāt̄ ī
aliquo stare Vnde ē nāt̄ efficiens īmāle p̄mū p̄i^m seminariū
oīm formaz nāliū p̄mū et finē oīm vltimū sic efficiens p̄mū
nō generatū nō factuz ꝙ omīa faciens h̄ est deus quo mchil melig
mchil pfectius esse p̄ot ergo nāt̄ est ponē aliquod p̄mū mouens
īmobile ¶ Obmissis rōnibus aristotilis et aliox b̄reuitatis amoze
sufficerit ꝙ m̄t̄ dicere q̄ ad cognoscendū deū esse m̄itat nos nāta
indicat sc̄ptura et clamat creatura ¶ De m̄itatōne nature
dicit Jo damascenus q̄ cognicio essendi deū nobis nāli^r mseita
est sed mtū p̄ualuit malicia hom̄ nature ut quosdā m̄ irrōnabi
lissimū et oīm malox et pessimū p̄dictōnis barathrū adduceret ut
dicant nō esse deū ¶ Sc̄ptura eciaz nobilissimox p̄hox ut platonis
aristotilis Senece tulij ⁊c deū esse indicant Jtez eciā sc̄ptura
rudox asserit m̄ p̄^mo oīa a deo esse creata Iuxtus xp̄ianorū
sc̄ptura m̄ p̄ncipio ewang^li iohis p̄ diuinū verbū asserit oīa
esse facta Creatura eciā deū esse clamat et hoc est quod aug^s
m̄ xi li^o de ciuitate dei luculenter demōstrat dicens q̄ exceptis
ꝓphetarū verbis mūdus xp̄ē ordinatissima sua mutabilitate
et mobilitate et visibilū oīm pulcherrima spē quodāmō factū
se esse tacitus et nō nisi a deo ineffabiliter atq; inuisibiliter
fieri potuisse sē clamat Idem m̄ libro x confessionū Interrogaui
de deo meo celū solem et lunā et stellas neq; nos sumus deus q̄
quecūq; mquisiui et dixi oībus q̄ circūstant alte clamauerūt
cazne meam dicite de deo meo aliquid et clamauerūt vre mag̃
p̄ē fecit nos et nō ip̄i nos Interrogaui mea mteio mea et cōsio
eox spes eox sap iz de magnitudine spēi et creature cognos
cibiliter potent creator eox videri Item ad ꝓ^o ꝓbi logice
de ꝓphetis Deus inquit reuelauit illis dc glo Ambrosij vt
deus q̄ est nāt̄ inuisibilis visibilis posset fieri opus fecit quod
opificem sua visibilit^e manifestat ut p̄ certū liceret fieri
et ille esse deus oīm credētiū q̄ hoc fecit quod ab alijs impos
sibile est fieri Et subditur ibi ex textu Inuisibilia ergo ip̄ius
a creatura mūdi p̄ ea que facta sunt intellecta cōspiciūtur
Sempit̄na quoq; eius virtus et diuinitas Verbū istud sic
exponit^r strabus glo Inuisibilia ip̄ius i ip̄a nāa Inuisibilis in
tellecta p̄ ea que facta cōspiciūtur a creatura mūdi i
ab hoīe q̄n creatura mdi dr p excellenciaz uel p cōuenienciaz
q̄a habz cū oīa creatura ¶ Hic moueri possit questio talis
Viz virtū hō rōnali virtute valeat deū p̄ suos effectus cog
noscē Et p̄mo vr q̄ sic P alicuius effectus possimus cognoscē
causam sicut p artificialia cognoscimus artificē qualis sit
Hanc eciā sūaz ip̄a veritas ait vij^o apparere videtur dicēs
A fructibus eox cognoscetis eos Inq̄rū est strabus Gregor^s
Quia fides nō habz meritū cui humana rō p̄bet experimētū
Si ergo p effectus deū cognoscere possimus inde nullū reper
tabimus meritū quare ⁊c Huic motiuo rēdetur q̄ ip̄a di
uinitas p̄ot sumi dup^r et quo ad ꝓpria et quo ad appropriata
Quo ad ꝓpria nullo mō per rōnez nature cognosci potest
aut comprehendi ꝙ quo ad appropriata sic Verbi gr̄a patri

Metrica

attribuit potencia filio sapiā spiritui scō bonitas et clemēcia Isto ēm
modo pōt per suos effectus sci a creatura cognosci et sic saluatur
auctē gregorij andicta Item ambro sup ad fo sicut ex motibus
et admīstratōe corpis aiam quā nō vides intelligis sic admīstratōe
totius mūdi et regimīe oīm creatorē phi intellexerūt Ite gregoi
in xo libro dyalagoz Nulla visibilia nisi p invisibilia videntur
Ipē ergo corporeus oculus michil corporeū videret nisi hūc res
incorporea ad videndū acueret nā tolle mētem quē nō videtur
incassū pz oculus qui videbat si oculi pse videbant cui diste
dente aīa michil vident Item cui ad faciendū fidem de pentibg
naturalibus sola pbā fama absq testibus et pbationibus sufficat
cui nō tanta difficultate sit aligubus fides de prē celesti Ite
inter ea que reperiūt esse michil est cuius ortū causa nō pcesserit
Sz causa que pcessit omē quod incepit esse nō est de nūo eoz que
inceperūt esse sic em pcessisse reperiam quod est impossibile ergo
aliqua causa est que nūqz incepit esse qđ nō incepit esse nō
desinet esse nā esse quod habz a se admittē nō pōt Unde se
nera Petrus est nāqz quod aduēticiū fuit ergo aliqua causa est
sine prio et sine fine et hoc sine dubio est deus Et hec pauca
contra insipientem hereticus dicta ad pns sufficiant Nūc de
errore illoz qui deū esse negant sequit videre xo de errore illoz
qui creaturas deificant qui error ydolatria dr Et licet in
primo prosayce partis prepto aliqua de nīa latrie et ydolatrie
cultu diuino cultus sacramētē ptacta sint Nichilomīs de hac nīa
pro studentiū delectatione hic aliqua tangent sz alter hībi
Circa quā erronee opiōnis emulentia ac etiā intelligenda circa
ydolatriam sunt qor breuiter attendenda Et primo quid sit ydo
latria xo de causis eius Tercio de speciebus xo de destructione
eius Circa primū est notandū qđ latria est sūme veneratiōis cultus
soli deo exhibendus Vel latria est voluntaria pfessio diuine
maiestatis Ydolatria vero est cultus deo debitus creature ex
hibitus Ubi sciendū qđ inter latriam duliam et yperduliam
talis dnā a magris solet assignari Latria em ut est dictum
est cultus deo debitus ydolatria vero est cultus deo debitus crea
ture exhibitus Dulia vero est honor qui debetur seruis Unde
et de btā virgine sciendū qđ mr dn est pson sancta debetur
ei dulia sed mr dn est dei mr debetur ei yperdulia i magna
excellencia quia yperdulia debet excellenti sicut est crux xpi
btā virgo et crux xpi in qua pependit quia instrumentis fuit
mre redemptōis Ymaginibus debetur adoratio que debetur
illis quoz sunt ymagines nō mr dn res facta sed imitatiua
illa quoz sunt ymagines adoratiua Sūtur autē hoc xo
tabulū sz yperdulia de glo p̄mo Regū 8 c Ubi dr dulia
maior et dulia maior Ex pdictis insequūtur duo dubita
bilia pstruenda et primo utrū cultus latrie matri xpi
debeat exhiberi Sed hoc rūdent theologi dicentes qđ eā ipa
creatura sit ad honorē latrie nō ascendat tamen quia hoc

nomen matez dei tante dignitatis existit q̃ nō solū viatorez sz etiā
comphensorez verū etiam et ipī angeli eam venerentur quadā
viz prerogatiua spāli ut plata reteriz creaturis Ideo dicendū est
ipam p̃ reteriz honorare et venerari hic aūt honor a magris
yperdulia indrupat² et accipit hoc vocabulū ut supius ē expssū
de glo p̃o Regū. g. c. vbi dicit dulia minor et dulia maior ‖ Si
autē obiciat̃ q̃ honor mris referat̃ ad filiū Responderi potest
q̃ honor pōt referri ad aliquē dupliciter aut sicut ad finē et hoc mō
refert² ad filiū honor qui exhibet̃ matri aut sicut ad obiectū
hoc mō refert² ad xpm honor qui exhibet² matri Vnde qui adorat
ymaginē xpi xpm adorat nō ymaginē qui aūt adorat xpi
matrem adorat xpm et eius mrem Sz quez² utrū cultus
latrie exhibendus sit cruci xpi Hinc quesito respōdet theologi
q̃ multiplex est modus dicendi Quidā em dixerūt q̃ cruci
debet² honor qui dr yperdulia eo q̃ in ipa redempto et salus
humana generis facta est et ideo omes debent ei esse subiecti
subiectione nōbili et spāli sz mīm adorato sicut et alteri
vr esse soluto inter res rōnis capaces Adorato em quedam
ozatio ad aliquid ordinatur Adorare quidē est aliquid orare ‖
Crux aūt rōne caret ideo rē Alii dixerūt crucez nō esse ado
randam nisi mīm xpi in ea adoratiue nec aliqua est ei ex
uerentia exhibenda nisi rōne crucifixi sicut nec ymagini
nisi rōne ymaginati ideo dixerūt q̃ cruci xpi exhibendo non
est cultus latrie Veruntamen qua Damascenus aīt xpm p̃ciosū
lignū crucis venerabile in quo serpm xp̃c pro nobis ob tulit
ut sanctificatus tactu corporis et sanguinis dicentes adora
dum est et pōt adorari Si aūt ex alia mā factus est non
ipam mīz adoramus absit sz typum Ex his colligitur
q̃ aliqua ipi cruci sit reuētia exhibenda latrie adoratione
excepta Et huius signum est quia ecclesia sollempnizat crucis
inuentiones et exaltationes sicut festiuitates sctoz Et ideo neu
tra p̃dictoz modoz videt² omo sufficere propter quod ē aditendū
q̃ duplex pōt honor alicui exhiberi aut in obsequium reuētie
qui est honor veneratiōis aut in testimoniū veritatis
et familiaritatis cōplacentie qui est honor adoratiōis et utro
rumq honorū offert² cruci quia ipam adoramus et venerat²
Sz hoc est differētia quia honor veneratiōis exhibetur
cruci tāq mstro mē salutis vnde sicut exhibemus sanctis
reuētiaz qua in eis est quedā mē salutis causalitas ita et
cruci xpi et clauis est aliqua reuētia exhibenda honor aūt
adoratiōis offertur cruci rōne crucifixi Nemo em intendit
ei platere nec ab ea aliquid impetrare sed ei et ab eo q̃ fuit
affixus in ea et sic nō debetur ei mīs adoratio latrie Sic
ergo cruci xpi duplex honor debetur Vnus quidē est latria
alius vero nec debz dici latria neq dulia qua nō ē species

metura

adorationis ſz dr̃ honor veneratiōis et ſic patz q̃ trinx xp̃i ado
randa eſt latria ‖ Si aut̃ obiciat q̃ trinx xp̃i eſt prima creatura
dicendum eſt q̃ nō adoranda ut res ſz ut ſignū remēmoratiū di
uine in crucifixum ‖ De latria et dulia et differentijs earundē
habetur in Canone. veñles ymagies de conſe. di. 3. in glosis ibidē
poſitis Et nōdū q̃ ydolum dr̃ quic̃q̃ ligni uel alia res ſic fi
gurata. quic̃q̃ vero dr̃ cōiunctum ex ymagine et demone p̃ſi
dente Et ita ſūtur prima ad Corinth. 8. vbi dr̃ Q̃ ydolū nichil
eſt in mūdo ‖ Illud ergo quod putabant eſſe ydolum ſz p̃ſonaz
ſubſiſtētez ex ſimulachro et ſpū p̃ſidente nichil erat ‖ Circa
2m̃ ſz de cauſis ipſius erroris eſt ſciendū q̃ ꝑ quic̃q̃ cauſat̃ ydo
latria inducta eſt uel augmētata ‖ Prima cauſa fuit dolor
nimius de alicuius amici p̃dicōne pr̃ eius amiſſo filio nimis
dolens ymaginē filij fieri fecit et ut eſſet ei qualecūq̃ ſolaciū
Sap. 14. Aterbolnatu dolens pr̃ cito ſibi rapti filij fecit yma
ginez ac illū qui tunc quaſi hō mortuus fuerat nūc tunc̃ deū cepit et conſtituit inter ſeruos ſuos ſacra et ſacrificia
hanc p̃mā cauſā ydolatrie oñdit Gregor. ſup. 1d Luce, xi°. In
beelzebub p̃ncipe demoniorū ꝛc̃ dicens Ninus rex ninive
belo pr̃e ſuo mortuo ſtatuā fecit quā ſumma veneratiōe honorauit
et ita tunc reis ad eam cōfugientibus parcebat Vnde ꝓgreſſu
temporis ceperūt eam hoīes venerari ut deū et multiplicate
et quida vocauerūt beel alij baal alij baalim alij beelzebub
ſecūm varietatez linguarū Secūda cauſa fuit uana ſuperbia p̃
ſpū qui nō attendentes miſerie mutatez ſuam voluerunt pr̃ ut
deos honorari ſicut nabuchodonoſor rex qui p̃cepit holoferni
p̃ncipi militie ſue ut omnes deos terre ſue exterminaret et ipe
ſolus deus diceret ab hiis nationibus que potuiſſent holoferni
potentie ſubiugari ſecūm q̃ in Iudith 3a hr̃ hyſtoria ‖ Tertia
cauſa fuit adulatio ſiue deſiderū quod habebant minores ac
quirendi gratiā maiorū Vnde aug. x libro de ciuitate dei
Multa uſurpata ſunt de cultu diuino. que honoribus de
functorum hūanis ſiue humilitate nimia ſiue adulatione peſtifera
Quarta cauſa fuit potentia quā crediderūt ſupereminere
in hiis quos deos eſſe putabant Crediderūt ergo demones
ꝑtatez hr̃e in homines et eriā in elementa cuius erroris occaſio
fuit hmoi credebant demones ſanare leſiones corporum
dū ab eis teſſabant Credebant eriā eos ſedare undi turba
tiones dū eas facē teſſabant Credebant eriā eos p̃noſce
futura quia p̃dicebant eis mala que dei p̃miſſione erant
hoſtibus illaturi ‖ Quinta cauſa eſt eria cupiditas ho
minū qui tm̃ ſunt curioſi aliquid ſciendi uel cupidi
aliquid acquirendi ut ſeruos demonibus vendant ut ſua
cupiditatez valeant adimplere ‖ Circa 3m̃ ſz de ſpēbus
ipſius ydolatrie erroris eſt ſciendū eriā q̃ ſpēs ſpēi ydolatre

repiunt. Prima eñ est cultus demoñ. Sc̃da luminū ut sol et lune vel stellaꝝ. Tc̃a elementoꝝ. Qrta hoñ. Quinta cuiuslibet rei. Sexta ymaginū vel alt̃ius operis humani. Septima temporis aut eoꝝ quoꝝcūq; et etiā ydolatrica aliaq; fere. ‖ Circa q̃ sc̃z circa ipsius erroris ydolatrie destructōnez est breuiter sciendū q̃ ydolorū cultura omniū malorū est causa. Principiū et finis sapie. vt glo. Cū ergo mens a creatore se auertit omnibus implicatur stelerubig aggr̃iatur. Aute ex vilitate rei in qua tribuit honor diminuit maius est enī pctm̄ cū honor iste tribuit in quadrupedib; aut reptilia q̃ q̃n in homine vel alia venabilia. ad Ro. i. Mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in similitudinez corruptibilis hoīs et volucrū et quadrupedū et serpentū glo. augu. Quanta est stultitia eoꝝ apud quos plus pōt ymago q̃ veritas et pociores sunt mortui q̃ viui. Porro ad destructōnez ydolatrie que est cultus demoñ. aduertendū est q̃ ipos colere est valde detestabile et cauendū est et hoc pter duo. Primo q̃a ipi sunt hostes dei et magis displicet deo. cū honor eius tribuit in eos q̃ cum in alias creaturas tribuit. Zo quia ipoꝝ cultus magis est hoi pniciosus. Cū igit ipi demones sint hostes humani generis et cultoribus suis familiares fiant sunt eis familiares inimici. Nulla aute pestis efficatior ad nocendū q̃ familiaris inimicus ideo aug̃. in libro. 83. quod dicit q̃ nichil tā xp̃iano cauendū. nel notandū q̃ si tanta magicis artibus adhibeat. Tunc eñ recipit eos familiares qui eiusdē dampnatōnez querunt. ‖ Sed ad destructōnez ydolatrie q̃ est cultus luminū est notandū q̃ hij qui sunt huius erroris dicūt mortales esse subiectos soli et lune et stellis etiā quatenus ad sanitatē vel ignorantiaz et quātuz ad bonos mores vel malos. et dicūt celestia lumina secūm situs suos. seu constellatōnes causam esse bonoꝝ morū. vel malorū in hoīb;. Quod patz esse falsum. quia sol et luna hoi tāq̃ duo sibi obediūt et nō pter stellas homo. si stelle pter hominem facte sunt. sicut dicit gregor. Patz etiā falsū q̃ ipsi dicūt ydolatre quia duūsi hoīes eadem hora nascentes mores habent duūsos licet ipi dicant q̃ qui sub tali cōstellacōe nascit talis vel talis est futurus et qui tale opus tali hora incipit ꝓsperabitur. Item manifestū est q̃ quotidie eadē q̃ hora vel aliquod opus aggressi duūsos habet eueūtus. de hoc latius infra in pte. 2a. ptis. metrice prepto sic. Aptite archana dei. Ultimo de illa spē ydolatrie que exhibetur elementis que dr̃ cultus militie celi de qua sepe fit mencio in sac̃ pagina. Notandū q̃ celi militiam venerunt qui hui erroris fuerunt multitudiez

spiritū hoīm autē quosdam dicebāt ēesse celo stellato alios planetis et circulis eoz. alios igni alios aeri alios terre et utebant[ur] multo rationibus hmōi put credebant congruere maleficiis suis Istius ydolatre sunt viri sine mulieres inuenitur lapidibus obtrui deutro. xx. Her vident[ur] adhuc manere in quibusdam simplicibus qui vident[ur] in ortu suo solem adorare vel lunā in aromatibus De mala[a] vero celi hr̄ 4° Regū 21. ysa 3x. et Sopho. p°. et actuum vij°. c. ‖ De inde ad destructionē ydolatrie que est ut ymagines frendū est q hmōi ydolatre sunt infelices et maledicti et irrisione digni ‖ De ipsor infelicitate Sap̄ ix. Infelices sunt et inter mortuos spes illor est qui appellauerunt deos opa manuū hoīm De maledictione eor deutro. xxvij. Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile Sap̄ xiij. p manus quod fit ydolum maledictus est et ipm̄ et qui fecit illud. De irrisione Jere xj. vana sunt et opus risu dignū ‖ Visis pdictis duobus erroribus restat mō videre de 3° eoz de manicheor errore qui ut aut aug[us] in libro. de nā boni sensum perdiderūt studio rōnādi credi hīs em̄ componit duo pn̄cipia vnū bonū et alterū malū ‖ De isto eciaz errore habetur sup̄ fz alter in 24. ppe precepta Nil temere credideris unde sm̄ eos est principes lucis cui habitaculū est regio lucis sup̄ istā visibilia. alt̄ est princeps tenebraz cui habitaculū est regio tenebraz et ut[rq] istor principū sm̄ eos habet populū suū. Manichei ponūt esse corruptibilia in principe tenebraz ad probandū eorum erroneam opinionē inducūt pro se multas sacre pagine utriusq testamenti auctes sed tali quali. Primo inducūt illam auctē geneseos primo. Tenebre autē erant super faciē terre ex hoc ipi intulerunt deū no esse benignū q in opibus suis incepit a tenebris no intelligētes tenebras no esse aliquid rei existentis seu lucis abundantis Unde no oportet ponere aliquē actorem tenebraz cui tenebra nichil sit nisi lucis abundantia nec minus laudabilis est mundi creator si a nichilo incipit imo hoc cōmendat eius potentiaz quia ex nichilo lucē et alia creauit Per hoc em̄ ondit[ur] q potens est opari sine mā pre existente aut instrō quod pertin omnipotentie e ‖ 2° inducūt auctē illam que habetur ad. 4. q. de dyabolo qui ostendit dnō meō omnia regna mundi et eoz gloriā dicens Hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me Ex quo intulerunt q omnia regna mundi dyaboli erant cui o nūa xp̄o p̄misit Her pharisei ridiculosa est cui dyabolus sit mendax et pr eius Jo vij°. Tertio insup̄ inducūt auctē illaz matthei vij. Nō pōt arbor bona fructus malos facē. Ex quo intulerunt ergo mala no possunt esse ab eodē principio a quo sunt bona ergo duo sunt principia unū bonoz et aliud malorū. Sed secundo veritatis quo ytunt[ur] ad confutationē malitie falsitatis cui mīstrat mām confusionem eoz licet em̄ arbor bona

nō fuerat fructū malū tamē nichil phibet fructū quē arbor bā
produxit postea putrefieri et corrūpi et nemo adeo fatuus est
cū videat diuersa poma in archa uel ī mensā quorū alia sunt
putrida alia sana q ꝓ hoc credat ea nō esse ab eadē arbore sic
nichil phibet dyabolū bonū esse in creatōne et a deo factū malū
vero sua puersa voluntate molūtur et ita dictā opīonē erroneā
probare aliquibus frīuolis et falsis rōnibus intendebat vero hāc
falsam et coloratam rōnē adduxit vz q cōtrōꝝ cōtrie sunt
cause Unde cū sēdm eos bonū et malū sint ḡna et ergo erūt
a cōtrīis pncipiis sz a pncipio bono et a pncipio malo Hinc
false rōni taliter respondetur q illud nerbū Cōtrōꝝ nō
est verū vniuſalr Causa enī efficiens voluntarie operans
pōt esse ēa cōtrōꝝ sēd ergo pictor pōt facē ymagines albam
et ymaginē nigrā et pulchrā et turpem Sz causa nāliter
opans que opatur sēdm sillitudinē dantis speī suā sapienti pa
rienti nō pōt esse causa cōtrōꝝ cū nō habeat in se cōtrarias
spēs seu formas Subtractis pdictoꝝ errorꝝ auctoribus et
rōnibus quibus uiuunt ponendē sunt auctes et rōnes ḡbus
pē directe destruūt et quibus ondit̄ omē esse pūm a q
sunt omnia visibilia et inuisibilia Legit ad x q ī Mo
se creature masculū et feminā fecit eos dūs Item luce
3 ubi texit genealogia xpi dē qui fuit Seth qui fuit
adam qui fuit dei ergo adam fuit a deo et nō a dyabolo
Item iohīs pmo Oīa ꝑ ipm facta sunt ḡ visibilia et
inuisibilia et post mundus ꝑ ipm factus est et apls ī epla
ad colo pmo In xpo condita sunt uniuſa que sunt in celo et in
terra visibilia et inuisibilia et apor x dicit Io. de angelo qui
uiuit ꝑ uniuersum in secula seculoꝝ qui creauit celū et ea que
in eis sunt et terrā et ea que in ea sunt et mare cē Nunc
vero ponēde sunt rōnes dictū errorē destruentes Dicit enim
manicheus lucē et tenebras ab eadem pncipio esse nō posse sed
et eadem ratōne vocē et silentiū erunt a cōtrīis pncipiis
Sic enī se habz silentiū ad vocē sicut tenebra ad lucem
Unde aug̃ irridendo manicheos dicit Si est gens tenebraꝝ
pugnans cōtra deū lucis quare nō est gens silentioꝝ pugnans
contra vocē Item si lux bona adeo est visus qui melioꝝ
est luce cū lux ꝓpter visum sit et sine visu oculus sit inutilis
erit adeo quis dubitat cū tm seruit lumen candele ꝓualere
lumini illi et si visus est lux que maxime est visibilis sit
adeo eadē rōne et auditus et audibile gustus et gustabile
tactus et tangibile olfactus et odorabile ergo oīa corpa
corruptibilia sunt a deo Item cū venere melius sit ꝑ
fulgere si nichil pōt fulgere sine deo multo magis nec
vivere ut aut aug̃ ergo oīa vita hūmoꝝ sunt a deo ꝓpterea

impossibile est duo principia esse absolute. Si enim aliquid est prim̃ absolute est primū prim̃. Si autē est primū nō habet prius respō enim. Unde dyas. Omnibus dyas sive dualitas nō est principium Monas autē sive unitas erit totius dyadis. i. dualitatis principium Tre nō nocet ad deū bonitas ipi potencia vel sapia ergo sicut ridiculum esset ponere aliquē deū sine potencia vel sapia sic ridiculū est ponere sine ꝺ bonitate dyas. Nesp diuinū malū est nesp malū diuinū Item corpale et incorpale conueniunt ad unū finē psequendū ut corpus et aīa ad unū psequendū sic hominem et est mālis amor unus ad aliud quod indicat separato veniet ab altero que cū dolore fit ex quo manifestū est ea nō esse ex contrariis principiis Item prima ad Corin. 13. dicit apls Nescitis quia membra xpi templi sunt spūs sci quod in nobis est Si constat si principes tenebrarū scirisset corpus christianū spūs scī nō habitaret in eo nullum nō habz spūs scī aliud habitaculū Quare ergo secretas luces ad tenebras ꝺt apls 2a ad Corinth 6. quasi diceret nulla et sic patet veritas pdicti Attendens ergo autez ꝙ tempe sue multi a via veritatis nec nō a tramite rectitudinis multipliciter deuiabant volens omnibus et singulis taliter errantibus optima adhibere remedia nō solū psapere ut ē habitū est verū errans et metrice inserta plebi vendita Unde stdm ꝙ principalia futurorū intendit ex principalibus erroribus stdm hoc principale ex intendit in hoc suo opusculo licet incidenter pla alia faciat Primo nāq; futurorū intendit illoz errori qui negant deum esse nec p rōnez demonstrari posse aliq; p diuinā fidei et reuelationē Ad in primo metro dicit Si deus est 2c. quasi velit tamē aliq; ꝙ deus procul dubio est stdm ꝙ ē in quē phatur est et deductum hoc erit phat autez in principio primi metri cū dr Si deus est anim 2c. i. quia deus est Nomē ei debet si pro rōnetione transsatum et rectitudinali et nō rondinali ut sit sensus Si deus est 2c. i. quia veram existenciaz habz Nam deus dr hre verum esse a quo omnis res habet esse ut boetius in libro de trinitate comphare videt dicens Sola diuina essentia est eo ꝙ est Cetera vero nō sunt ad quod sunt quasi diceret nichil est quod habeat verum esse p̃ter deū Unde phus quidā ait Si deus nō est unde bonum est unde si bonum nō est quod aliquid est Nā priori nō posito ꝺ posteriori ē causa Et vō posterius nullū erit in mundo et ideo prius primum omnium creatorē esse est necesse sicut hr in libro methaphe Unde ad esse sequit̃ venire sentire et intelligere Si ergo.

esse tollat nec vivere nec sentire nec intelligere in rebus est
inuenire Item sedm phm mundus est quoddam pfectum in cuius
partibus diminutum quod est ab eterno productum cum ē ex
tempore est possibile existere ergo si in mundo nec pater
ad sensum est quod aliquod bonum et eternum aliquod magis
bonum erit et in rpo quod summum bonum no quidē ab eo recedendo
sed continuum rpi mundi semp infinitum verum cum principio
productum Proximum subdit Immediate deus est amandus et hoc
est vna ex causis quare deus solus est colendus qua hoc
facit deus in maiori mundo quod amandus in minori mundo i in
homine qua excellentiam tenet et rpm gubernat et regit
Item deus in maiori mundo se habet sedm immediate
aliquale est expositum ‖ Sed no duas inter amandum et quas
quid aia est ipa substantia qua vivimus sentimus vero est
superior pars aie sicut caput est superior pe corpis Sed
quida sunt qui sequitur ptem inferiorem aie delectantur in
inferno in hoc mundo Quida vero sunt qui sequuntur
ptem aie superiorem delectant in deo et celestibus Cum
ergo motus sursum et motus deorsum sint ḡrij et impossibile
est aliquid duobus motibus contrijs simul moueri Inquit
est eligendum in mundo esse et eligendum in deo delectari quando
meus amor mentis dicit amigo eo fero quoque fero
no pot mereri simul et semel delectari in pcto
et in re appetata simul habere obtinere et habere quod
optat se hic nec dare dentrum aut obtinere Et ppterea
dicebat Hec &c Quia voluerunt esse amici huius mundi
inimici dei constituuntur Item secundum aug
errorem illorum superstitiosorum ydolatriam ideo q certa diuina
virtus errabant honore soli deo debito diuersis creaturis
attribuentes cuidam q soli deo est summa reuerentia
exhibenda sedm q sup in ppone 2a plenius est ptractatum
Et hoc facit in 2o metro dum dicit Hic tibi prepone
sit prima mente colendus quasi velut innuat q hic
solus deus est colendus et q tanto dicit hic sis et
no alius Nam hic solus deus habz preeminentiam
in excredendo seu exstendo bonitatem Ho hic est deus
mē et no existimabat alius ad eum Vere qua habet
sapiam in docendo hic adiuuent omes vias disciplinae
Habet etiam platea in legendo et in pō hic est deus
mē et rpe regat nos in secula hic sis deus est tibi
vast a te pepue a pupte hoc e mente pumptissima

debet quis ad dīuīn cultū se extendē et tradē et ad ea que ptinebit ad dei famulatū et deuotiones et hoc est quod Exodi 23 q. scribit2 q multitudo filioz israhel mete gemptissima atq deota primicias dño offerebant et hoc maxime debet fieri mete pura Unde in metro concludit2 pura mete colendus hoc est dictu q mens intenta diuino cultui intendit2 et coniugit2 deo et ex tali coniunctione fit pura et ad talē cōiunctionē ssima requiritur puritas dr ergo in lra Si deus ꝛc. Nō q hic versus Si deus est aīmus multiplicē exponi pōt sēm multiplicē intellectū inde insurgentem Et primo sic exponat2 Si aīmus nr est deus .i. diuinus i. a deo brugnē habens ut ratio dicit dicit2 enī in quibusdā gentilīm libris q corpus aut sham corpulentā trahimus ab elementis aīmā vero a deo quasi velit dicere q deus nō sint treatoz corporū sed solū aīaz quod tamen falsissimū est dicē uel etiā opinari Hanc enī opinionē repellit petrus apl̄oz princeps in symbolo dicens Credo in dēm patrem omnipotentē creatorē cel̄ et terre visibilīm ꝛc hec l opinio latius tangitur supra sup primo partis andicte in 3a pōne || Sequit2 in 2o metro hic Si aīmus sit colendus tibi pura mente et hoc propue .i. maxime .i. magis pp corpus Colē autē aīm est ornatum sordibus abiectis ornatibus quasi quibusdaz floribus ipm exornare et hoc dictū est Vel 2o ut dr Si deus est aīmus .i. ratio mea dictat nobis et ut ratio dicit nobis hic sit tibi colendus pura mete Vel 3o sic dicatur Si deus est colendus pura mente ut ratio dicit hic .i. ut colendi deū sit tibi aīmus .i. intentio tua propue .i. potius pp alios rebus Vel 4o dic ē in primo psaltrali precepto Itaq deo supplica deo et nō dīs || Ad quod pōt aliq obici est ne trin vnus deus colendus et respondet et si trin vnus deus colendus est et nō plures dii hic vnus deus est pura mete colendus Et quare dicit ibi propue Certe qua est primū et propiū et sempiter nū quod confirmat auctor dicens ut animus idest intentio mea et ratio .i. auctes stoz patrū dicit .i. testantur et asserunt Vel quinto ut dicatur Si deus ꝛc .i. aīmus est deus ut ratio dicit ꝛc Antiqui ignorabant vnū deū esse et aīm suū sapiā quātū intelligentes eū pro deo colebant hec opio licet erronea latius tangit2 ē in prima pōne huius primi precepti metrici plenius Unde ex hoc talis potest dari versus Nullū numen abest si sit sapia tecta .i. in duo tuo Vel sexto ut dicatur q hic si ponit2 p cōiunctione copulatiua et causatiua nec nō pro restrictiuo mali et nō conditionali ut satis de hac expositione supius est expressum || Vel septimo si exponatur si pro quia qa ratio .i. ysis poetaz

dicit. v testat[ur] q aīmus est deus nobis hīt. v aīmus. sit colendus tibi
. v a te pma mente. v deuoto aīo et puro corde p̄cipue. v sup oīa deus
Autor hic p̄stat formā et modū colendi deū q̄ma pura mēte
est colendus Iste modus exp̄mit[ur] exodi xx. ubi dr̄ Nō habebis
deos alienos cora me Nō facies tibi sculptile neq; omēz sili[tudi]nē
que est in celo desup et que in terra deorsum neq; eoz que sunt
in aquis sub terra nō adorabis ea neq; coles Istud p̄mū decalogi
p̄ceptū tres habet clausulas. P̄ma est nō habebis deos alienos
alienos cora me ubi phibemur adorare creaturā spūalez sz de
celos. 2a clausula est Nō facies tibi sculptile. v ymagines fictas
que multis rei nālis sunt reputatiue Tercia clausula est neq;
omēz similitudinez. v ymag[in]ē rei nālis et sequ[un]t[ur] que est in
celo et desup ut solis et lune. et que in terra deorsum ut homīs
bonis et similū et eoz que sunt in aquis sub terra. v pisciū nō
adorabis ea. sz actu exteriori neq; coles sz in affectu interiori
Ex hijs colligi potest q nō reph̄endunt[ur] xpiani qui faciūt ymā
gines nō quidē ad adorandū sed ad memorandū honor autē
qui exhibetur sanctis nō est latrie sed dulie sicut sup̄ dictū
est sedm̄ rōnez allegoricā Sz honor qui deo exhibetur est latrie
unde si creature exhibetur honor deo debitus est ydolatria
P̄ma ergo clausula hui[us] p̄cepti oīdit iudeos et sarracenos
ydolatras esse qui deos habent alienos Iudei quidē messiam. v.
antixp̄m Sarracen[i] vero machometū Cont[ra] 2am clausulaz
faciūt hereticiq; qui nō credunt de deo nisi quod ymaginatione
et fantasia cōfingunt. Cont[ra] 3am clausulaz faciūt mali xpiani
qui sup̄bi colūt similiq; eoz que sunt in celo desup Nam super
bia diligunt p̄latiā et dom̄m Auaricia colit similitudinez
eoz que sunt in terra sz diuicias et pecuniaz Voluptuosus
sz carnalis colit similitudinē eoz que sunt in aquis sz delicias
Et ficta hoc nō. q̄ sup̄bi diuites et potentes nō recognoscunt
hrē caput sz deū sup̄ se Sz iusto dei iudicio accidet talibus quod
accidit cuidā qui ad tantā pruenit demenciaz q̄ nō videbatur
sibi q̄ hret caput Cuidā vero medico sz curtena hoc audiēs
ut fieret sup̄ caput eius capellū plūbeū fortiter alligauit
unde post paucos dies capellum sic ponderosum pre sui pondero
sitate p̄sensit tunc sensit se caput hrē et p talē modū cura
ut emendem. Sic accidet illis p̄cipibus et dnis temp[or]alibus
qui omēz adiuuantū quam ut populū exornant seu expoli
ent atq; clerū nō credentes caput sz deū sup̄ se habere q̄a
si crederent nullo mō talia p̄petrarent sed valde diuinā cōi
cos suaz p̄timescerent Cum tamen dicat[ur] luce xij. Timete
illum sz deū qui p̄tātez habet mittē in gehennam tale plūbeū
capellū sup̄ omā ponderosum sup̄ eoz caput seu capita
imponetur quando viz sua illa terribilis eterna oīm terri
bilium finis cōm cos p̄nūciabitur dicendo i[te] a[pocalypsis] xv. Ite ma
ledicti in ignē eternū ⁊c ‖ Pro correctione talū et emendatione
due infrascr̄ptē hystorie multū valere debēt p̄ma refert beda

In gestis Anglorū scribit de rege illius gentis qui semel talem dr̄
habuisse visionem. Videbatur eū sibi qđ staret ante crucifixum
argenteum quod in camera sua pro devotione tenebat et videbat
sibi qđ crucifixus esset vacuus et qđ haberet latus eius sinistrum
totum corrosum. latus dextrū iam inceptum erat corrodi et cū rex
eid̄ crucifixo peteret dñe quis fecit tibi hoc. Respondit crucifixus
certe tu es cognit. ille. cave tibi ne vltius presumas. quia morte se
nissima morieris. tunc rex emigilans multū perterritus. querebat sig
ficationē visionis. Et tandem venerabilis beda. taliter ipam expo
suit dicens. O rex noveris quod dicit aplus ad ephe. v. q̄ caput ec
clesie est xp̄s et membra huius capitis sunt omnes fideles. Per latus
sinistrum intelligunt nri seculares et istud latus totū corrodisti
quia totum populū regni tui spoliasti. per latus vero dextrū intellig
dcros. quia sicut in latere dextro. magis viget virtus q̄ in sinistro.
ita in clericis ut plurimum vigent seu saltē vigere debent virtutes
q̄ in laycis et ideo illud latus. incepisti corrodē ecclesiast bona cor
rodendo. et dilapidando. et time ut dicit qđ rex timens spiam dei
statim se correxit. Sedām hystoriam recitat valerius de alexādro
qui habita victoria contra darium regem. ppsat. in tantā elevatā
est superbiam. qđ suis militibus demandavit qđ eum de cetero ut
deum adorare deberent. Sed iusto dei iudicio dum in quodam bello
fuisset vulneratus finisset et ex hoc magnos dolores. et crucia
tus pensisset hoc notabile dixisse dr̄ p̄ tulisse. Fatuū est qđ homo
se deum fateat. et se esse mortalem non cognoscat tunc eū cognovit
sup̄ se habere caput. sic deum. Sedō autē intendit suetonius errori
illoz curiosoz qui volentes plus sapere q̄ oportet secreta dei et sibi
deo nota p̄ varias vices ingenii viribus perquirere videbant et hoc facit
in 2a pte me. ibi Tellurem si forte &c et maxime in sexto precepto
ajute archana dei &c. De mā ista tangit2 etiam supra in p̄ma
philosophali parte in. g. Ad fontem ergo virtutū qui deus est. ¶ Tercio
autem suetonius intendit errori illoz qui superba et temeraria pre
sumptione credebant sine doctrina ambrosij p̄ceptoz. si posse
virtuosa opa exercere pacto cum aut medicina p̄fecisse si precepta
que data sunt vel que deo dante cōposterum per auctores dabunt2
nō essent bene medullitus intellecta Et ideo in tercia distinctiōe
inducē nos intendit ut tam in p̄missis q̄ in subsequentibus. preceptis
intelligendis attentionem prouide exhibeamus. hic ut ped aut in
pidrepio quarte philosophalis partis Legē et nō intelligē negligē &
et hoc facit in tercia p̄dicipali parte me. ibi. hoc quicūq; velis
&c. Quarto suetonius intendit autem errori tripidoz. qui per
temporalia bona et alias voluptates credebant vite perpetuitatē ac
quirē. in qua distinctione ponit ea. q̄ impedire vite perpetuitatem ut illa
fugere debeamus. et ad illam habendam virtutes acquirere et hoc
facit in quarta et ultima p̄dicipali parte metrica primo precepto dum
dicit. Quicunq; igitur cupis deducē vitā &c. Est g. prima et p̄dicipal
pars metrica. Si deus est dum &c. Istud est primum preceptū metricū
qđ specialiter pertinet ad primū predicti fluminis scz instrue et ē de actu

religiosus uel latrie Est enī religio sue latria virtus quedam et
species iustitie per quā ordinamur ad reddendū deo debitū cultum
reuerentiam et honorem ex eo qđ ipē est p̄mū et oīm̄ salubriū principiū
nr̄ē p̄ductionis et gubernationis hmōi aut̄ virtus
religio vocatur aut latria .i. seruitus quedam deo debita Habet
autem virtus s̄z religio habet aliquos actus p̄rios et īmediatos
per quos homo ordinatur ad sōlid deū s. colere sacrificare orare
adorare imare et laudare De p̄mo istor actuū s̄z de cultu dei dēter-
minatū est in p̄cedentibus metris Si deus est aīmus Alios aut̄ habet
actus religio quos p̄ducit mediantibus virtutibus quibus impat
ordinamur ad deū ad diuinā reuerentiam et de hijs actibus et aliis de
cetur in sequentibus metris totus libelli vnde omnia ista metra
huius libelli ordinant p̄cipuē ad cultum diuinum exhibendum
aut diuinā reuerentiā Nam p̄ eam informamur nr̄e dei cultu
rē qualiter deum p̄cipue .i. p̄mpte nec nō p̄mpta mente et
deuota colere debeamus sed qđ in inf̄a p̄cipue metris lucidius
apparebit de hac mā quo ad cultū diuinū nobis et alios v.
actus sequentes satis plene tractatus est sup̄ in p̄mo p̄sayre
partis p̄cepto Itaq̄ deo supplica ideo non est hic quo ad hanc
partem multum insistendum ||

q. 2 Plus vigila semper ne sompnus dēbitus esto rē Secundū auto
ris p̄ceptum metrectum plus vigila rē Posēt aūt sup̄
xime p̄cedenti p̄cepto p̄mo p̄mit rudimenta ad p̄mum viuulum
padysi .i. spēm p̄mi fluminis s̄z ustice spectancia ac et inducen
quo ad p̄mum diuinum cultū rē s̄mo cum verā p̄cipio p̄mpte ac
deuote exhibendum Nunc vero in p̄ti p̄cepto subsequenter phet
rudimenta nos ad rām padysi fluminis .i. spēm temperan mdnē
et hor dum dicit Plus vigila rē quasi velit autor īmed p̄ posēs
deus colendus est precipit dei cultoribus q̄ vigiles sint et sollicīti ex
cusso torpore negligencie uel segnicie cum pigricia mortale sit
peccatum || Pro cuius p̄mi et rōm metri intelligen et obser
uancia est breuiter sciendum q̄ prudencia est spūalis vigilan
seu vigilia q̄ idem sunt Nam quia omnis oculus actu informatus
nō dormit s̄z vigilat Cum ergo prudencia sit virtus informatiua
intellectus qui est spūalis aīe oculus constat q̄ oīs prudens vigilat
Nō ergo īmerito ista duo cōiūgit bt̄s petrus in sua p̄ma epl̄a c.
iiij. dicens Estote prudentes et vigilate rē || Sed nō q̄ tria
homīm genera cōsueuerunt multū attente vigilare videlicet the-
zaurarij seruientes et plati Primo prudens thezaurarius
solet vigilare ad custodiam sui thezauri Inter aūt alios the-
zauros magis p̄ciosus est thezaurus gracie videlicet dei quia ipse
solus thezaurus emittit regnū dei Et apte de hoc thezauro dicit p̄a
ad cor. iiij. Qđ habemus thezaurum istum in vasis fictilibus quia
ergo habemus thezaurum tam cārum et tā p̄ciosum et quia vas est
tam fragile et tā periculosum debemus ergo plus vigilare et nos
sompnolentes esse s̄z ad custodiam sollicitam nr̄i thezauri ne
nobis furetur Scitis enī q̄ lupus continue circuit ouile vbi
ut perdat et macter Sic morallr admittamus dyabolus circuit
querens quē deuoret continue qui quomodo corde nr̄o p̄fodat et

Metrum

a nobis thezaurū gracie dūe furet et a nobis tollat Et ꝓtea beatus petrus ꝓma epla sua v. c. monet vigilare dicens Sobrij estote et vigilate quia aduersarius vr diabolus circuit querens quē deuoret ut Et ctt. xxx. Justus cor suū tradit ad vigilandum diluculo ad dnm qui fecit illum ‖ Ad hmc sensum facit optime quod legitur in quadā hystoria grecā de quodam qui ambulans p quoddam desertū inuenit hyenā nudum et dū sic nudus vidisset illum stupuit statim fugam arripuit et ille cepit post eū currē videns finaliter se euadere no posse stetit et cū stetisset interrogauit eū insecutor quare fugiebat At ille talem finxit hystoriam dixit eū in suis partibus quēdam regem fuisse turrim unā thezauro plenā habentē in qua posites custodibus dilīr eam custodiri faciebat que condicionis talis exystebat ut quotiens custos vigilabat impossibile erat fures aut latrones arte quacūq uel etiā instrumentis licet etiā minūs lapidem de turri illa euellē nec p quē thezaurū illum furari aliqualiter posse Sed quando dormiebat statim fures ingredi poterant et asportare thezaurū pro sue voluntatis arbitrio quod cernens hic rex custodi lapidem prosum tradidit qui talis virtutis erat q dum custos in manibus eum teneret impossibile erat dormire sed quotiens de manibus ceciderit dormire videbat Et ut custodes essent magis attenti imposuit pena capitis si quis lapidem illum de manibus cadē permitteret et obdormiret quadam cū die fur post situs ad custodiam illius turris et datus est michi lapis ille et cū pluribus diebus turrim illam custodissem casu cecidit michi lapis ille et statim fures intrauerunt et thezaurū asportauerunt Cum autē euigilassem et thezaurū illum asportatū vidissem timens regis sniam in hoc desertum anfugi et cū te vidissem cogitans q̄d minister illius regis esses anffuge cepi ne me apphensum ante te gen illum duceres cuius thezaurus mei negligentia asportatus est Et iste no intelligens hmc hystorie expositionem ab eo sciscitari cepit At ille hanc hystoriam exposuit in hunc modum Rex ille est deus pr et dns dnantū apr et ultor Turris est homo in quo posuit deus thezaurū multar gre et virtutū Vigil custodiens hanc turrim est intellectus uel cacio Et dum vacat vigilauerit impossile est fures idest vicia ingredi turrim hanc et thezaurū dne gre furari posse Sed cū cito vacat incipit dormitare statim subintrant vicia et gram atq virtutes asportant et ideo dns admonet nos vigilare matthei xxiiij dicens Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq et no sineret perfodi domū suam dedit etiam nobis lapidem scz xpm ihm qui nos pseruat a sompno peri beneficio scilicet passionis eius quod debemus semper et cotidie ad memoriam reducere Qua ꝓpter ille cui lapis ille cecidit per petratus oblionem et ingratitudinē nos sepius tale beneficium ad memoriam reducendo eternaliter mortuus Subūxit vides ego me in sompno peccati dormitasse per gram dei euigilans i mecum cogitabam retrogressus timens regis eterni sententiā quam per peccatum meum incurram in hoc desertum anfugi et penitentiam agens eius deprecor ut michi de peccatis meis veniam indulgere et concedē dignetur hoc sine dubio intendit auctor i duobus precibus metricis dum dicit Pluit virgula semper ne sompno sedeatis esto Nam diuturna quies vicios alimēta ministrat Secundo prudēs secutos solet vigilare ad insistendam secutis sui luce eū sedis apli liberi summi libertate qua liberauit nos xps tamen dno seruire debemus Unde in ps Seruite dno in

timore et quitate ei omni timore Et luce prio. Seruiamus illi
in sanctitate et iustitia coram ipo omnibus diebus nris Ergo omnes
nos qui esse debemus diuino seruicio mancipati plus vigilare qz
dormire debemus ad hoc ne sompnus peccati nos comprehendat
quia beatus ille seruus quem cu venerit dns inuenerit vigilantez
matthei xxiiij°. ℣ Et nota q dicit vigilantem et nō orantem
quod facit diutina grues. z orositas que sedm auctorem vicios ali
menta mistrat Et specialiter tribus ordinē mistrat Et primo ava
ricie sine rapine sine furti quia quando non luxuriatur licite
tunc se ingerit ad loca illicita ℣ 2o luxurie vinolentie patet d
dauid qui qdiu exercuit bella dm continens fuit et tempore otij
adulterium fecisset ℣ Similiter salomon. qdiu otiosatus fuit templi fabricationem nō fecit insatiabiles amore libidinosi sicut
postqz factus est orosus. Tertio parat aut mistrat alimenta
vicio loquacitatis. Unde apls prima ad thymotheū v. Adolescen
tulas viduas deuita. discunt enim circuire domos non solū autem
orose sed et verbose et curiose loquentes. que non oportet hoc
est quod intendit auctor in 2o metro dm dicit Nam diuina qdē.
vicios alimenta mistrat ℣ Tertio prudens prelatus et mi
nister solet vigilare ad refulgentiam sui mīsterij. Prelati ergo
qui super alios populares in loco eminenti sunt positi sicut lu
cerna sup candelabrū debent plus vigilare qz dormire ut
omnibus sint exemplum edificatorum. ad hoc ut decorem eccl̄ref
ciat mīsterium sicut de beato Gregorio qui vigilans inspiratus
legitur. Vigilans enim est particeps significans cōtinua actum
vigilant enim bri Gregorius in studio sapientie pene vigilant
in exercendis operationibus pfecte et sancte. et vigilant in officio
prudentie sicut. Unde realiter fuit de ipo pastoribus. qui custo
diebant vigilias supra gregem suū. luce ij. ca Unde dicit pō
talibus. Qui maiore mīsterio sunt positi vigilate et estote
prudentes. Unde apls 2a ad thy. iiij. Tu vero vigila in
omnibus labora. mīsterium tuū impple ℣ Sed nota talem
esse differentiam inter vigilantem et dormientem quia dor
miens apphendit aliqd multa sed solum fantastica. Vigilans
apphendit realia et vera. Sic ergo ut possimus mundana
fantastica curam relinqm et celestia bona mansura app
hendere debemus primo auctoris ꝓceptum diligenter obseruare
ymoqz totis viribus effectui mancipare et hoc dicit plus
vigilē semp ne sopnus detrudat esse ꝛc. De nā vero huius pre
cepti melius latius et plenius habetur supra in xlvto ps
precepto. Quod satis est dictum et qd hic dicit supplet ibidem
Tertio prima pars compescit linguam. Quisquis virtutum
hostium intrare intrinsece quisque eximie morbum pellere co
gitat linguae ventilabrum tanta moderatione refrenet Si qs
enim sensualitatis spei ductus impetu otiose iuuenta oportune ad
omne verbum loquacitatis aperiat mox detractionis vanae
dissensionis aditus cōtumeliose magia pparat et disponit
Intretur ergo sapientie nature sagacis industriam que linguam
in humano capite tanquam clausura recludit labiis videlicet
dentibus et palato qz hoc immensi sapientem paucis cōtentari
eloquijs Sup efflucre quidem nō est tacere pium Nā hoc vitia
lis pestilentia malicie impetum non poterit cohibere ℣ Primus
ille deb est qui scit cōe tacere ℣

metrica

R 3.

Vrtutem primam puta compescere linguam &c. Postea auctor in
precedenti precepto publicat eruditionem ad eum similiter 2i padysi flu
minis scilicet prudentie inducentia Nunc vero in isto precepto metro
plebet eruditionem ad eum alium similiter tercij padysi fluminis scilicet
temperancie inducentia et hic Cumulus .i. species modestia nuncupatur
et hec virtus valde viguit in antiquis Est autem modestia scientia
caste vite. que agnita suo loco. colligenda est. ut ait tullius libro primo.
de officijs et est dicta a modo in quo nec plus nec minus. qd expe
diens est fiat. Hanc partes ponit macrobius libro primo. que sunt octo
scilicet verecundia. abstinentia castitas honestas moderatio patientia
solicitudo et pudicicia. hec virtus scilicet, modestia docet tenere in
detentiam in lingua visu motu corporis habitu cultu et in ceteris actu
uel actu ¶ de detentione in verbo seu lingua et visu et motu tangit
seneca in libro de quatuor virtutibus dicens. A verbis turpibus et
indisciplinatis abstinere quia licentia cito impudentiam nutrit
sermones vtiles magis qui factos et affabiles amicos potius
qui obstrepentes in mistelio. Unde etc. xxxi. Indisciplinate loquele
non assuescas os tuum est enim in illa verbum peccati ¶ Reprehensibilis
est tripliciter risus si est immodicus si puerliter effusus si mulie
briter factus ¶ Circa vero motum corporis cauenda est nimia
tarditas et nimia velocitas Seneca Sit tuus mens &c. et animi tui
et corporis motus obscura ne indecori sint Attendens ergo auctor
qd in dei cultoribus inter cetera nichil requiritur secundum modestia
quod fit abstinendo se a multiloquio Et hoc eruditum ut studeat
extendi possit ad omnes actus qui per linguam exercentur qd in eis
vicia lingue debeant euitari specialiter tamen intelligendum
est qd hic phibetur multiloquium quod est maxime in exerci
cio cultus diuini vitandum penitus et refrenandum Et hoc
est quod habetur matthei vi. Ubi dicitur Orantes autem nolite
multiloqui sicut ethnici putabant enim qd in multiloquio suo
exaudiri deberent Dicitur autem lingue refrenatio virtus prima
non quidem in ordine virtutum sed in ordine vicioz que non deficiat
penitus possunt et per virtutis vehementiam eo qd difficile
est patam linguam refrenare et hoc intendit auctor dum dicit
Virtutem primam puto compescere linguam Ordinis primi metri
intelligentia ac eius obseruantia est breuiter studendum qd tri
plex lingua pena reperitur que summo studio venit cohibenda
ac eius penitus abstinenda Prima est adulationis quia
blanditur in presentia 2a detractionis quia mordet in
absentia Tertia dissensionis quia seminat inuidia Omnes
ergo iste lingue veniunt ut dictum est cohibende ac eius ab
stinende Prima quia dicit ysaie xxx. Populus meus qui te
beatum dicunt beatum pti te decipiunt ¶ Contra hanc adulationis linguam
triplex gradus occasionis reperitur Primus est ut quando ventus
adulationis flat homo ut ad terram descendat se inclinet suam
infirmitatem considerans &c. Secundus ut talis diligenter adu
lationem examinet et verecundetur cum se cognouerit preue
lem reperiri ab eo qui ei hec adulationis ymnat Unde Socra
tes cuidam adulanti sibi dixit Nil plus cum te intelligam
Tertius est ut homo tristem faciem adulanti ostendat Quibus

xxix. Princeps qui libenter audit verba mendacij omnes ministros habet impios ‖ De materia adulacionis latius et plenius tractatur supra in 2a phemali parte S. xvi° qui incipit Seductores adulacio ꝛc Sed latius infra in 1ma metricali parte precepto xvi° Cum te aliquis laudat ꝛc. Secunda lingua detractionis cohibenda est et abstinenda quia infamat unde sapiens admonet cum detractibus simul assidui Etc xxv° Ne forte in fraternitate tua assiduatus impediat patriam et malignos non nasi ‖ Contra hanc detractionis singulam multiplex est gladius abstinencie Primus est scriptura que detractorem deo et hominibus ostendit esse odiosum Unde Etc xxi° Susurro coinquinabit suam animam et in omnibus odietur Addit apte ad ꝓpo. primo. Detractores deo odibiles Item quia maledictum cum ostendit et abhominabilem Item habetur etc. xx° Susurro et bilinguis maledictus multos turbauit pacem habentes. et pacificos xxvi° Abhominatio hominum detractor Item quia sceptrum ostendit qualiter deus punierit hoc peccatum et hoc in maria sorore moysi que iusto dei iudicio facta fuit leprosa quia detraxit ut habetur hystoria nuper xvi° ca° 2° gladius detractionis est comparatio detestabilis Detractores enim compazant2 eos diabolo cuius gregem custodientibus No enim permittunt inde auferri una oviculam quin latrent auferentem aut deuidant Vel aliter canes isti non solum canes sed etiam ossa rodunt quia no solum carnalibus detrahunt hominibus verum etiam spiritualibus in hoc assimulantur cani rabido. qui quando habet vermem sub lingua clamat contra solem luna et stellas. Ita detractor cum verme detractionis clamat contra solem videlicet contra virtuosum et contra quoscumque Item detractor potest dicitur similis Porcus enim si ex una parte flores videret et ex altera stercora. primo ad stercora figeret quam ad flores. Sic detractor si de aliquo bono et virtuoso aliqua laudabilia sciat et aliqua mala reprehensibilia. bona et laudabilia tacet sed reprehensibilia narrat et no ea que imitatione sunt digna Item detractor similis est serpenti propter multas enim rationes serpenti assimilatur Serpens enim est animal pdictum sed ale periculosius In silentio mordet virtuose inedit terram comedit sic detractor proditor est Illos enim mordet retro quos dum sunt presentes adulare se simulat nec detrahit nisi ubi de silentio confidit Et sicut serpens ad horam verbis et timultibus hominum deterretur sic detractor timet cum videt venire eum quem detrahit Virtuose etiam inedit dum incipit alaude eius quem stulte detrahit deinde addit tamen. que est coniunctio attenuatiua uel que est coniuncio adversativa Rectitudinem enim intentionis simulat dicens no pe dicere hoc ad detrahendi et ut fides magis adhibeatur dicit se multum amare eum cui detrahit Terram etiam velut serpens comedit quia quod terrenum est et infirmum in homine hoc exercet in deo. De hiis namq serpentibus scribitur deuteronomii xxxii° Dentes bestiarum immittam in eos. Et Jeremie vi° ca° Ecce ego mittam vobis serpentes regulos pessimos quibus non est incantatio/

quibus nō est mrantacō qua hoīes assueti detractōnibꝫ vxe cor
ligunturz Ecc 23. Homo assuetus uerbis nupcijs omnibus diebꝫ
vite sue nō erudietur Item similis est detractor illi bestie de q̄
legī daniel vi° que similis erat urso et habebat tres ordines
dentiū / Versus et si hoī similis sit tamen nō est hō sic detractor
hō dicendus nō est tū humano sanguine pascat Ī tribus or
dinibus dentiū sig nificant tres modi detrahendi quibus
detractor quātuz in eo est suū pximū lacerat et confundit
aut eī apta bona diminuit aut occulta denegat aut falsa ꝑ
mina mponit ‖ detractores quātū ad hoc figurati sunt p amon
qui rasit mediā ptē barbe nūcupis danid et detruncauit uestes
usqz ad nates habet hystoria ij° regū x. c. Dimidiā barbam
radit detractor nūcupis et sermo uerus danid sic xpi dū medi
operis ab eis gesti aufert ‖ Dicit em̄ q bona facultat sz interdū
corrupta / Detruncat eciā uestes usqz ad nates quia si quid i
eis est pudibundū detegit ‖ Ȝa lingua sz dissensionis cohi
benda est et abstinenda quia cōtristat Ecc vi° Calūpnia
turbat sapientez Hoc vicium ꝓpinque est penitus abstinēdū
quia inter cetera uicia istud maxime est exosum deo Unde
puer. vi° Sex sunt que odit dñs et septimꝰ detestat aīa
illius oculos sublimes ꝛc. et mātur in vi° loco qui seminat
inter fres discordiam Ex uno em̄ uerbo quod dicit quod
discordiam seminat quīqz nascitur tanta discordia ex qua
destruit tota ciuitas Unde magne malicie est semen
tale seminare cum ex uno grano illius messis infinita mala
cōtrahant Ideo merito talis reportat fructū maledictiz
qua susurro in populo maledicebatur Item hoc uicium
diaboli malicias ꝓstendit et ejus opus sit diabolicū tū
quod pse facē nō potest facit p lingua pranos ideoqz mirabilia
separare facit Ecc 28. Lingua tercia mulieres fortes exercit
et puant eas laboribus suis quod p unū exemplū nota
dignū recitat legit q diabolus p 30. annos et plus dictos cōiugatos
temptauit et cū prualere nō posset ut saltem semel discordarent
aut uerbo nō eciaz uoluntate mala tūsfigurauit se in formā cuiusdā
iuuenis mesticiaz ꝓtendentis et sub arbore in uia sedentis p quā
quedam uetula lotrix erat trānsitura habebat em̄ bursam pecunie
plenā Cuiqz uetula trānsiret et ab eo quereret q esset cā mestitie
dicit et prnisit se detinēd bursam illā eidē si juuaret q̄ eū pro
uerbis suis iuuaret Cumqz ergo iuuasset uetula dicit se esse de
monez qui timebat se grauiter punīri eo q p xxx. annos labo
rans cōtra tales cōiugatos nō potuerat eos facē peccare uel i
aliquo discordare data est ei potestā et necessit uetula aut
quādā iuuencula assumpsit in domū suā et pgens ad mulierē
dixit ei quasi compatiens q uz suus illaqueatus amore cu
usdaz iuuencule erat et q adulterū cū ea cōmiserat se ui
dente in domo sua idcoqz ob hoc turpitudinez ꝓmiserat de quorūqz
pāno uellet et ipa ad stationez uersus sua nā mercator erat
uenire debebat emptuz pānū Cuz aut respanderet mulier illa

q̄ nūq̄ credit q̄ vir suus probus et honestus hō erat aut ve
tula nō credatis nisi signa videritis Item cadē vetula uit ad
virū et dixit q̄ talis clericus talis ecclesie amabat uxorē suā
et cū ea se turpe in ecclesia habuerat colloquiū ipā audiente
dū esset retro columpnā ecclesie in oratione p̄ostratāq̄ cū dicto cle
rico redire cū bonis suis fixit Cū aūt ipe dicet ista nullomō
se credere aut vetula nō credatis nisi eras eos videritis tali hora et
tali loco simul colloquentes tūc vetula recessit et misit nuncia
ut panū emeret ad viri p̄dicti staciōnem quod aduertens uxor
suspicata est q̄ uerba vetule poterant esse vera et in sero p̄ tris
ticia comedere nequibat quod aduertens vir suspicabatur aliq̄d
esse in causa Vetula aūt prudente mulier colloquiū habuit
cum clerico viro suo aduertente hijs pactis accessit vetula ad
mulierē dicens dūa certa sitis q̄ vir vr̄ ia panē p̄petrauit q̄d
satis ex tristi[cia] quā vobis oūdit potuistis aduertere atq; amisistis
eū nisi cito oc̄urratis Et cū quereret quō occurrere posset aut vetula
si uxo vrō incipienti dormire tres pilos de barba eius cū rasorio
amputaueritis cosq; combustos ei comedere dederitis nuncia
expessam habebit et vos magis diliget q̄ prius Cum aūt seqūti
nocte se hora q̄ miserat factura dixit vetula uxo q̄ uxor
sua de consilio clerici seqūti nocte ingulare eū voluit si eū
inebriare valeret sed cauens sibi animo potu et sompno fin-
gens se fortiter dormire et cū sentiret q̄ uxor sua rasorū qui
tuli eius apponeret capiens manū eius familiā excitaret
Quiq; uiderit attendi ut omēs p̄dictum uidere[n]t Cū aūte
ille omā fecisset que vetula dixerat in mane suos amicos
et uxoris ac etiam sacerdotem conuocauit ipam de prodicione actu
sans ac conuincens rasorū ostendendo Cū aūte uxor p̄ uerū dia
tacere uoluit eam sacerdos et ab ea quesiuit ueritatē sitiēter
et uerū et postea compulsa est vetula dicē veritatē q̄ p̄dā
apparet q̄ magna est pestis male lingue nisi freno rationis
tempetur ‖ Sequit[ur] versus 2us sic. p̄xem ille deo est. tē Nota
dam rationes q̄ tacē accipitur quīq; modis Aliq̄n accipitur
i. impūtatem p̄mittē. ut 83. di. c. i. Aliq̄n accipit[ur] p̄ oti
dere 23. di. ephesius Aliq̄n pro consentire ge di. Si filius
Aliq̄n i. notū facere 25. di. diaconi Aliq̄n pro offerre ut 20.
q. ii. c. i. ‖ p̄ 20 cuq; etiā metri intelligentia est breuiter sciēd
q̄ p̄ moderatā tacit[ur]n tacitē multa bona inde p̄meruit et multa
euitauit mala p̄ que bona deo p̄xim efficiū ut auctor nr̄
dicit quadripliciter cōpbatur ‖ Primo p̄ sacrate scīptuā
eruditionem ‖ 2o p̄ sanctorū canonū traditiones 3o p̄ stōre
patrū exemplificationē de p̄mo salomon p̄uer. xvi. dū
est gubernare linguā p̄uer. x. Qui moderat linguā
suam prudentissimus est et Eccl. 3o. Tempus loquēdi et
tempus tacendi. Et qm scitu[m] i. p̄ceptū uelle tacere et
loqui ille p̄xem est deo i. uerum et dilectū. quod ostendit

m tribus Et p̄mo q̄ntuz ad eius sapiaz qua sicut deus p̄t̄ per
suam sapiam̄ rog nostrū omā tempa ita tales tempo tacendi rog
nostrū ‖ 2o crīā quātū ad eius poten̄z qua sicut deus p̄ suā potenciaz
omā regit et omnibus imp̄at ita iste regit linguaz et imp̄at sibi
solo nutu vocis · Et 3o quātū ad eius clemen̄z et pietatez qua
sicut deus per suā clementiaz neminī nocet iuste Et breuiter dicē
possum q̄ tacit̄nitas rōnabilis est omn̄ mali ex̄tinctio Ecc̄ 19 Q̄
odit loquacitatez ex tinguit malicias · Et nō q̄ sicut virōsum est
semp loquī sic semp tacere Vnde ysidorus Sciuanda est lingua
non̄ insolubiliter ligāda · tacit̄nitas autē reph̄endēda p̄cipue
in p̄latis qua illis tacē mors est qui docere debent populū Vnde
Ezech 33 scribē Si speculator viderit gladiū venientē et non
insonuerit buccina et populq̄ nō custodierit se veneritq̄ gla
dius et tulerit de eis aiam̄ Ille quidē in iquitate sua captus est
Sanguinē autē eius de manu speculatoris requirā Et apls act
20 Mūdus ego sum a sanguine omn̄ nō enī subt̄fugi quo minus
ānūciarē omne consiliū dei in vobis ubi innuit apls q̄ deus esset
sanguinis omn̄ si eis nō ānūciasset Vnde Ecc̄ q̄ Non retineas
verbum in tempe salutis ‖ De 2o rō disponūt cānones q̄ rector
districtus debet esse in silencio | cautus in uerbo ne aut tacenda
p̄ferat aut p̄ferenda retineat Nā sicut incauta locutio in errorē
dētrahit Ita indiscretū silentiū eos qui erudiri poterant in
errorē derelinquit | Sepe nāq̄ rectores improuidi hūanā amittē
gr̄am formidantes loqui libē recta p̄t̄mittūt Et mysta veri
tatis vocem Io x neglegūt iam gregis custodie pastoris studio
sed mercēnarioz̄ more deserunt qui aduerente lupo fugiūt
dū se sub silencio abstendūt hui² verba tūm̄ suptme in Cano
ne sit rector · ex di et ibi de mā tacit̄nitatis habet² plenissime
quod ad p̄nūs ob mitto grā brevitatis ‖ De 3o rō tacit̄ni
tas a sanctis p̄ribus multiplr cōmendatur p̄mo qā spūale
fortitudinē facit Vnde ysa 30 In silencio et spe erit fortitudo
vestra Vnde abbas pastor Omnis labor qui euenerit tibi ex tacī
tinitate sustinebitur · 2o tacit̄nitas otiaq̄ patē tribuit ysa
32 Erit opus iustic̄ pax et cultus iustic̄ silencium Vnde quidaz
philosophus noīe Thyso se retrāxit in desertū ut liberius studiaz cōtemplatō
nibus vacaret quē cū quidā semel p̄tiens inuenisset et vidisset
ridentez dixit eidem quare rides qui solus es ‖ Cui respondit
ideo rideo quia solus sum et omnis causa tristicie que ex hoīm
conuersatione accidit michi ablata est Et postea subdit unde me
lius socratius sum q̄ cum solus sum ‖ 3o districta tacit̄nitas
omn̄ est mali euitatiō Vnde in vitis p̄trum legit² q̄ quidā arsenius
de palatio descendēret et ut monachus fieret rogauit dnm̄ dicēs
Domine me duc̄ ad salutē Vox quedā dixit ei Arseni fuge
tace et hec sunt radices nō peccandi ‖ Ad idem facit de ab
bate quodā Syssoe qui fr̄ibus dixit Credite q̄ 30 sūt anni
q̄ nō p̄tor dnm̄ q̄ p̄tō ꝑ ozans dnm̄ dico duc̄ ih̄u xp̄e p̄tege

me a lingua mala et usq; mīe per singulos dies corrivo p̄pām et de
lingua multa alia exempla sup̄ ista mīa adduci possent que p̄ mīe ob
mitto brevitatis amore ¶ Quāz ad quēlibet spectat servare auctoritē p̄
ceptuz mayeē tamen conveniet regie maiestati sedm̄ q̄ mīor mat ariste
teles in secretis li°. i°. c. x°. dicens of alexander multū conveniet regie
maiestati et q̄z speciosum ac etiā honorificū est rege abstinere a
multiloquio nisi necessitas id exposcat / Melius est autē ut amens ho
minū scribuntur sint ad eius loquelaz q̄z sue affatibus saturentur
qua saturatas animi fastidiū parit nec tunc ita libenter videntur
a subditis et hoc est quod intendit auctor dū dicit p̄xmo ille deo
est dē ¶ Et pro p̄missis intelligencia magis in̄ spāli de tali q̄re
est querendum vz quod sit maius p̄tūm in locutione q̄z in silētio
sive tacit²nitate Et p̄mo videt² q̄ sit maius p̄tūm in locutione q̄z in
silencio et hoc p̄ verbū senece // Diogenes interrogatus quare
inter malos taceret Rndit. plus expedit sapientez tacē q̄z loqui
Nam cū multos loquendo paucos tacendo circumvenerit. ergo ī plu
ribus est p̄tūm locutionis q̄z tacit²nitatis. quod cū aliud est credi
derint nisi p̄ indiscretionem sermonis produci Preterea Jacobi 3°
scribit² lingua mā ignis est vniuersitas iniquitatis ¶ Sē p̄cez. x°.
In multiloquio p̄tūm nō deerit // De silencio sive tacit²nitate
nichil tale dr̄ ergo maius est malū locutionis q̄z tacit²nitatis // Q̄.
maius est bonū locutionis q̄z sit bonū silencij quia tacendo sibi
p̄dest loquendo sibi est utilis et alijs ergo p̄tūm quod opponitur
locutioni maius est q̄z p̄tūm quod opponitur silencio q̄z p̄tūm ta
cit²nitatis opponitur virtuti locutionis p̄tūm vero locutionis
opponit² bono silencij ergo maius p̄tūm est tacit²nitatis q̄z p̄tūm
locutionis Item magis vic̄ esse debet p̄ceptuz de tacendo q̄z de
loquendo vnde sup̄ i° p̄s Pone nō domine in lingua mea glo
Nō frustra est lingua in humano quia de facili labit² Et sup̄
illud Jacobi 3°. Lingua ignis est dē. Cum vero sit impossibile
vnde p̄tūm linguē // etiam a p̄fectis ideo quis debet appetere ma
gistrend / p̄ceptū autē ad hoc datū est ut cohibeat se ho a de
licto Nō autē ita p̄mptus est ho ad p̄tūm tacit²nitatis ergo
magis est dandum p̄ceptuz de tacendo q̄z p̄ceptū de loquendo
p̄ceptuz enī de tacendo plurib⁹ debz a vicio locutionis p̄ceptū
vero locutionis a vicio tacit²nitatis ¶ Solō dicendum est
q̄ maius dr̄ p̄tūm patō vel quia in plurib⁹ peccatur et
sedm̄ hoc maius dr̄ p̄tūm locutionis q̄z tacit²nitatis Vel
maius dr̄ p̄tūm quia occasio sive causa maioris dāpni
sedm̄ hoc p̄tūm tacit²nitatis est maius quia p̄ illud subtra
hitur locucio que est maior vtilitē silencij // Ad oppositū
cum dicendum est q̄ p̄ma racō sumit² ex comparatione fm̄ plura
litatem obiecti. Similit² et 2a // Ad illud vero quod queritur
quod magis est p̄ceptū de locutione q̄z de silencio / dicendum est

// cels 118

q̄ locucō plurib⁹ modis habet rōnez bonitatis et quo ad se et quo ad pxī
p̄cepti autē silencij habz bonitatez quo ad se tm̄ ‖ P̄cepta aut affir
matiua aliter se habent q̄z negatiua Negatiua aut sunt ad cohibēdū
a malo. Affirmatiua uero ut q̄ficiat quis in bono quia ergo q̄fi
cit magis loquēdo q̄z tacēdo et ideo est magis sēptiz sacre scrip
ture de bonitate locutionis q̄z de bonitate silencij cuz tm̄ in plurib⁹
modis possit esse tacit⁹ intrab⁹ sz multiplicij p̄t esse locutio
Et hoc est ergo q̄ directe intendit auctor dū dt Premiq⁹ do ē
qui scit rōne tacēd. de vitiis linguē quot sunt et quāta mala
alingua mala proueniant requirē in 29 prosē p̄cepto ‖ la
ledituris ne esto et ibi de mā plenissime habet⁹ et quod hic
defecit supplebitur ibidem ‖

Sperne repugnādo tibi tu contrarius
esse. Cōuenit nulli qui secū dissidit ipē. Quartus
auctoris p̄cepti meminit Sperne repugnādo rē ‖ Postq̄z auc
in p̄cedenti p̄cepto p̄buit rudimēta ad z^m rumiū i. spretum
viz modestiā terrey padysi fluminis sz temperate mouentia p quā
virtutē edoctur hō q̄ in agibilibus nec plus nec minus q̄ nā
expedit fiat. Nunc uero in p̄nti p̄cepto subsequit̄ p̄bet rudi
ad q̄rtū padisi fluminis sz fortitudinis habito respectu ad tēpa
tiones ferendas uel ad cōtrariaz que est spēs temperate Item
2° habito ptu ad hoc q̄ hō est fortis non passionib⁹ et nō redit
passioni sed rōni. Vel 3° ad rationez que est 4a spēs temperate
habito ptu ad distractionez quia ille distractus est quia distractō
impat voluntati hoc autē plene q̄bat phs 3° politicoz dicēs
Qui iubet intellectuz p̄ncipari iubet deuz et leges p̄ncipari qui
autē apponit hominē hoc est appetitū apponit et bestiā Nā cū
concupiscētia sup rōnem et intellectū p̄ncipatū habuerit optātib⁹
quidem virtutes interimit et idem ethycoz 2° Vnoquoq; aut bene
virtuat⁹ qui cōis singula habet virtutez Vnde Ver Nichil bestia
alius hoīe rōnez habente ratōne non utente ‖ Attendendus q⁹
auctor q̄ in cultoribus veri et sūmi dei necessario expediat
ad hoc ut diuinū cultū q̄mpte possint et libere exercere re
pugnātia et cōtrarietatez que est inter carnē et spīrit⁹ pcēs
sedare quia caro semper rebellat spiritui et eius sedi aptus
ad gala. v. c. Et p talem repugnātiaz mens hoīs impeditur
q̄ nō possit libere et q̄mpte diuino cultui intendē q̄d p do
minicz rōnis et spūs sup carnē sedatur ‖ Pro tanto ergo
auctor hoc rudimētuz quod p̄dicta complectit⁹ nobis p̄bet ob
seruandum dicēs Sperne repugnando rē ‖ Pro cuius p̄cepti
intelligencia ac eciā obseruancia est breuiter scriendum q⁹
ad hoc ut talis tollatur repugnancia et mens et spūs cuz
ppa carne tranquillet⁹ expedit q⁹ inter utrunq; triplex pax
habeat⁹ et p quā triplex unitas ‖ Notandū uero q⁹ triplex
unitas reperit⁹ sz politica yconomica et monastica ‖ prima

Bethsaida.

Sperne repugnādo rē Cum dictamine rōnis iudicio suaz uitarū accepis sine sue uirtutis
laudatoria sine cōis minetina si hanc ad aures subtiliter intendens te cōtegit gemi
grisse stabili fundato veritatis tuq̄ exemplo tranquillitatis opinione
distrahis ne fraudatoz matula detrahatur preualitatis tibi timeri ingerat dū
affirmādo et negando cōtraria ponis in esse ‖

namq; pax est politica et sup ista fundatur pax vniuersalis et hec
est cuiuslibet partis ad suū totū. i. cuiuslibet hominis ad suā ciuitatē
uel regnū Sunt tamen quidam qui ad suā ciuitatē uel regnū nūq;
habent pacem sed cōtinuas pugnas Vnde de talibus conqueri pōt
sua ciuitas aut regnū dicens illud Cantico. 2mo. Filij matris
mee pugnauerunt cōtra me In pugna autē quidam sunt vulnerātes
et quidam occidentes Illi suā ciuitatem aut regnū vulnerāt q; bonas
leges bona statuta bonas cōsuetudines et obseruancias nō seruāt
2mo quod deterius est remouēt bonas et malas introducūt que sūt
causa morū corruptiue Vnde dicit Canon. viij. di. q; mala con
suetudo nō minus est pernitiosa corruptela vitanda est Vnde de cō
sentibus leges iniquas dr ysa. x. Ve qui cōdunt leges iniquas
&c Leges inique specialiter sunt ille que sunt cōtra libertatē ecclē
siasticā et tales sic condentes aut eas obseruātes sunt ipso facto
excōicati nō solū condentes verū etiā notarij qui talia statu
ta seu consuetudines in publicam formā redigerūt et iudices
sedēs ea iudicantes sicut ipso facto excōicati sunt hec plenius
p dcm. nomit et c graues de sen. excō. ex Illi etiam suā ciui
tatem aut regnū occidunt qui cōtra bonū uel statū ppter ipsū
ppm cōmodū deprauant uel querunt certe talibus nunq; est
pax nisi forte illa que fuit regi Joram Est ne pax Iehu dī
Joram &c regū ix c. Dixit iehu ad regē Joram que pax adhuc
fornicationes Jezabel matris tue et veneficia eius multa vigent
et dr in hystoria q; iehu percussit regē Joram et egressa est sagitta
p cor eius ‖ Moraliter p fornicationes in sacra scriptura sepe in
telligunt transgressiones maxime que sunt cōtra legem et contra
fidem et bonos mores et ideo timendū est ne in talibus vltionis
diuine sagitta p corda eorū alios egrediatur Vnde Quer. xiij°
Quis timet preceptū in pace versabitur ‖ Za Veritas est ydo
nomica sup ista fundatur pax singularis familiaris et est
ministrum fori vitam aut pximi aut fructus ad suū victimum
pximi uel fructum Ista pacem plenam tollunt susurrones
mordentes bilingues detractores sigillatores et comedentes
Eccl. xxxvj°. Susurro et bilinguis maledictus multos enim
turbauit pacē habentes Et apte ad Galat. v. dicit Quasi in
uicem mordetis et comedetis videte ne ab inuicem cōsu
mamini Istis etiam nō est pax nisi illa de qua sūptus est Jere.
6. dicens pax pax et nō est pax Simulant enim tales pacē
ore et gladium odij portant in corde Jere. 9. Pax erit nobis
et certe gladius punit usq; ad animā dicentis pax pax et
nō est pax. de hac tangitur sup in septo prosle ptepto Sa
luta libenter ‖ Za Veritas dr monastica et sup ista fun
datur pax psonalis et est pax spūs aduersus carnem ‖ Sed
2mo de repugnancia que fit inter carnē et spūm videndū
est q; repugnantia talem ut sup habitum est mens homi

impedit² q̄ nō potest ut lab̄d ac ēiā ꝓmpte cultui diuino intend̄.
et ideo sedanda est p dñm vōm quod fit q̄n spūs p̄dnat² carnem
et caro spiritui ancillat² q̄na si caro spūi p̄dnaret² dimitt̄ cultus
totaliter impedret² De tali repugnā² cōquerebat² apl̄s ad Ro.
7. c. dicens video aliā legem in mēbris meis repugnātē legi
mētis mee et captiuātē me in lege p̄ti Et sequitur Nō quod
volo bonū hoc sed quod nolo malū hoc ago hoc totū cōtingit
ꝓpter repugnantiā carnis et spūs. Qualit̄ autē pax ista ro
boret² certe tū in carne vnita spūi vōm in vno contrario
ab alio spūe roadunat² Et sic in carne vnita duplex efficitur
spūs ꝓpter in eius figura heliseus ad helyam clamabat Oro
ut fiat spūs tuus duplex in me et hoc modo caro vnitur et pax
ista p̄sonalis ozit² talis vero pax nō est impius sicut in ysa. 48.
dr. q̄na i Te. 12. sēptū est Non est pax impiis dicit deus. i. ei qui
totus est caro iuxta consiliū apti ad ephe. 4. Studentes seruare vnitatē spūs in vinculo pacis q̄na sicut ibi ide ad Gal.
dicit fructus spūs est caritas gaudiū pax ꝛc Nota q̄ sex sunt
cause ꝓpter quas inter homines pax esse nūme potest que nō
in c ad ap̄m et ibi vide de sen et re. indi li. vo. Et hoc sine
dubio intendit auctor dū dicit Spernē repugnando ꝛc Cō
uenit milli ꝛc Caro q̄na si ille in quo est vnitas et cōplexio
nis ydēptitas et vnus intellectus et voluntas vna et eadē
nō cōuenit sibi ipi multo minus cū alio cōcordabit a quo ē di
uersitas in cōplexione et intellectu et voluntate Et hoc est
quod dicit Seneca Q̄ argumētū bene cōpositē mētis est posse
consistere et secū morari ‖ P̄ro p̄missorū intelligentia ma
gis in spāli est de tali q̄one querendū nel magis grendum
vōz vtrū caro petret si nō rep̄mat motus. q̄na aut tenet²
rep̄mere aut nō si tenet² ergo petrat mortale ex obmissione
si nō rep̄mit ‖ Q̄ autē teneat² videt² ex hoc q̄ p̄ceptū ē ei in
ecc⁹ 18. c Ne eas post cōcupiscias tuas sed nō rep̄mēd est ne p̄s
cōcupiscias ergo tenetur rep̄mere ‖ Item si superior pars vōis
nō rep̄meret delectatiōes inferiores ꝓs peccaret mortaliter
sicut fuit in p̄mis parētibus ex eo q̄ eas nō cohibuerunt
Sic autē est in interiori hoīe sicut in exteriori put dicit aug⁹
in libro de trinitate ergo cū superior pars teneat locū viri
inferior locū mulieris superior tenet² cohibē delectationes
sensualitatis Quod cū sedeq Greg² teneat locū viri sensu
alitas locū mulieris. Cōm dicit aug⁹ in libro de trinitate
loquens de inferiore ꝓte vaōnis si inferior ps vōis cōsentiret
ita ut sola delectatiōis cogitatiōe sine voluntate p̄fruendi
teneat² unde dū mulier sola maducat et est venale petratū
ergo nō tenet² inferior ps vōis rep̄mēd motus sensualitatis ‖ Solui cō dicendū est q̄ nō tenet² rep̄mēd primos motus
mortaliū petratorū ne surgant sed ne ꝓducant² ad cōsensū.

superioris partis et hoc est quod nō tenet² racō cōsentire sedm superiorez
ptez nel erā sedm inferiorē cū iam pueniat² ad iudicū ipm diffinitū
Ad obiectū autē mīrū dicendū est quod illud quod dr m Aug⁹ q
racō nō tenet² nre pōsse cōtemplari hoc intelligit² de via consensus facti
mortalis peccati et nulla rōne p̄cedente. Ad 2ᵐ dicendū est q nō
est silr in cōiunctione superioris ptis rōnis ad inferiorē et in cōiunctione
inferioris ad sensualitatez. Nā inferior pars rōnis est ita ordinata ad
superiorē q subiecta sit ei nel esse debeat. Sensualitas vero ex pena
ordinata est ut repugnet. Et ideo licet teneat² racō superior ad co
habendū delectatiōes illicitas sensualitatis. Inferior end pars
rationis rnomō subiecta est superiori alicui nō. In hoc autez est
subiecta q nō potest cōsentire inferior ad p̄fruendū peccatum
absq superiori. In hoc autē nō est subiecta q determinari pōt ipi sen
sualitati sine cōsensu rōnis superioris ppterea inseparabile est ut ma
trimonij interaniorē ptē rationis que est ad modū mulieris
et superiorē que est ad modū viri. Non enī est matrimoniū inter
rationez et sensualitatez de hac nīa vide m. 3. Sz pensandū quod
pro palea hz 6. di. Et hinc palee mens habetur de pe. di. 2. sicut
tribus sz q sensualitas tenet locū serpentis. Et ideo licet teneat²
superior pars rationis cohibere inferiorē. Inferior tamen nō tenetur
ad hoc cohibere sensualitatem. Si quis vero ponderabit rationes ad
dictas clare advertere poterit que fuerit auctoris intentio circa p̄dicta.
Notandū vero est circa p̄dicta q ad reprimendū vtriusq horis motus
inordinatos maxime morales considerationes multū valere debent. Primo
namq quod ad motū interioris hominis sz ad multū valere debet sin
inferiorib⁹ sz corporis vilificationis considerato. Cum enī ad hoc quis
ppter excellentez naturā suo intellectu moueat² supra se et terrā
penetret ac etiā ordines angelorū ascendat quod tūc fit cū p̄ueniat
ad noticiā et cognitionem veri et sūmi dei quod est ipe deus
et ex tali excellenti speculatione se in arrogantiā et superbiā eri
git tūc ut est dictū. Status talis motū reprimere debet considerādo ex
terioris hominis sz corporis vilitatē et ex tali consideratione sue excel
lentie reprimet motū et humiliabit se et tunc humiliatur. Et
hoc est quod Gregorius in moralibus dr. Superbit homo cui se terra
nō cogitat humiliatur ante cui se terra memini. Sic etiā cessā
cū exterior homo sz corpus ad opa vilia sensualia vergz se inclī
nat illico erigere se debet considerando sue ad p̄cedentez et ex
cellentiā et tunc verecundie opa turpia et vilia exercere. Ad tri
lem enī considerationez inducit nos b⁹ Bez. dicens. O anīa ad
ymaginē dei creata deo similitudine decorata cōtemnis sordes et con
sortes angelorū exhorresce portentū contrarie esse similitudinis. Ad
hunc sensū optime facit ac etiā inducere debet historia que
notabilis romanorū hystoria que talis est legitur q quidam
imperator senex habens vxorē valde juuenez et pulchram
que male egrit cū toro suo et ex eo filiū gemit valde elegātē
et pulchrū quē credens imperator suū esse filiū cuidā pho tradidit
nutriendū. Puer et putatiuus pr̄ mortuus est et puer i

Impatorē coronatus est phūs qñ pueri origine et cognacōnez ab infan[a]
cognoscebat videns se morti appmquare puerū ad se secrete vocari fe[t]
cui dixit fili mi volo te scire origine tuā qma ex pte matris tu
es nobilissimo et de nobili stirpe progenity Ex pte vero patris es ex
valissimo genere procreatus qma filius cari Impatoris fuisti et ido
cognoscētis plenūq Sanguis nobilis matris tue ad opa alta et
subtilissima te ny superbiā et arrogātiaz elevat adeo qma bazones et
alios quoscūq vilipendis et despicis ppter quod te patri diligūt ymo
potius mortem tibi et destructōnez procurat et ex alia pte sanguis
ignobilis patris tui ad opera valida sz inūtilia gule et ludis m
honestis inducit et ex hijs a tuis bazonibus despiceris et sic tā ex
uno qz ex alio statū tuū pdere valeres Protanto adhoc ut tuū non
perdas imperiū ante meaz dressum tibi hoc bonū tibi volo relinquere
doctrinā Nez p decretez nūqz nisi veste baptista induaris ita ut vna
illius vestis pars nobilissimi sit pānus alia vero pars sit pānus vilissi
mi Unde quocienscūqz inclinaris ad opa vilia respice debes primo
balissimi patrē sz matris tue considerando origine et etōnes et sic
motū tui ad inordinatū p hūc modū refrenabis et sic te in statu
laudeno feliciter conservabis Moraliter si quis bene oculo pspicue
hanc considerauerit hystoriā profecto dubio repiet qz omnes tales con
ditionis existentes qma ex pte anime nobilem trinitatis origine
qma filij sce trinitatis sunt et ad eius similitudinez facti sunt Ita
tamq mgnū honorem ad similitudinē et ymaginē suam genesis pō Ex
parte vero patris sz corporis facti sunt vilissimi pānis sz luti Unde
deus pō fecit deus homem de lymo terre ex quo homo qui tali baptista
est indutus veste sz de nobilissimo pānno quo ad animaz et de vilissimo
quo ad corpus excogitare debet qz nobilis sit et nō inclinabit ad
talia et qz vilis quo ad corpus et sic se nō eriget in vanā gloriā
et superbiaz qma Seneca inquit Ver homo quo ad materiā corpulentā
nullaz debet hz superbiendi causam ymo se potius humiliandi
quā si recolit principia si attendit media si rememoretur
novissima hec adducūt ista dolorē ingerunt illa metū inducunt
Cogita ergo homo unde venis et erubesce vbi es et ingemiste quo
pergis et pertimeste dū est enim tibi cū mesore nasci cū labore
vivere et cū dolore mori Septē inquit ibi Ver sunt de esse[a]
hominis que si homo considerauerit meritū non petraret sz operaco
turpis materia vilis exitus flebilis mors terribilis dissolu[o]
miserabilis et damnaco detestabilis hec ille

Si vitam inspicias homo si de me[a] moreis
Cū culpes alios reos sine crimine vivis Quitū auctor
vis preceptiz meritoria Si vitā inspicias ꝛc Noster auctor in
precedenti precepto pbuit vndimdta ad tria peccata flamma i. ad
tres virtutes cardinales diuisis tamē respectibus inducē[a] Hic
vero in primo precepto subsequēter dat vndimdta ad primū peccatū
fluminis sz instabilie inducen[a] in eo qz quilibet debz omnibus velle
prodesse et nulli obesse que duo principalia stolidus Seneca in lib[o]
de iiij or virtutibus pertinent ad iustitiā Item pius auctoris pre
ceptiz etiā inducit ad caritatis virtute que docet alios caliq[s]
mala cauitare Nam alicui talia inferre est contra ordinē caritatis

Rethorica

Si vitā inspicias ꝛc Humane fragilitatis inditiū has ignorā[a] tenebras expet[a]
ut prius creatus ignarus ad alias culpas inditia frequēter se transferat eo magis
ex fusionis assertionis inditium quo grauidatus vicio mordaci lingua alias crimina
reprehendit Sicut ille nempe arbmatibz indiget qui redolentia inspirare satagit
sic illi vicijs carē noscit qui alios fugere virtutes exhortando etiā Et hinc
fragilitatis labilitate pcepta ille tyrannizat in moribz qui in mortalibz filijs
adam cacumia pfectionis inquirit cū scriptū sit Quis similis tibi et nō sunt simi-
biles et in angelis suis reperit pauitatez Quis igit nisi meritis mors maiora
angelis in hominibz pulchra stabilivit

ꝑximi ac etiã ut est dictũ cõi legem iust[e] ‖ Attendens ergo auctor
q̃ alios talĩ pmare est cultũ diuinũ impedire et ad hmõi impedim[ta]
remotiõnes expedit q̃ dei cultores ab aliox imposicõne et culpe impo
sicõne abstinere debeant et hoc maxie faciat ꝑtie infirmitatis
mentis defectus cõsideratõ ‖ Pro tanto auctor q̃bet nobis hoc pre
ceptũ fore obseruandũ dñi dicit Si vitã mispicias ꝛc quasi velit
dicere q̃ si diligenter scrutaueris vitã tuã et si demos mores actio
nes tuas et qualitates cõsideraueris certe tuã arrogantiam
et ꝑsumptionem refrenabis quia cum in multis te minus sitibz
et forsitan maioribus minoratus sis et dampnatus nõ debes alios
dampnare Cui bene cõuenit illud ap̃li dictũ ꝓma ad Corĩ c̃
Si nos metipos diiudicaremus nõ utiq; iudicaremur a domino
Pro hmõi ꝓmi metri intelligen[a] ac etiã obseruan[a] est breuiter sciẽdũ
q̃ tria sunt hmõi talĩpme vicij causa impulsiua que a nobis debet
penitus euitari ‖ ꝓma est temeraria ꝑsumptio nidutens q[a] est
ꝑxie excellen[e] ãi ambitio alliciens z[a] in est ꝑxie fragilitatis mẽ
sideratio extenuans ‖ Quo ad ꝓmum ꝛc quatuz hoc vicium quod a superba
procedit sit timendũ et ꝓcul cauendũ triplic ondit[e] ‖ ꝓmo q̃a
deus cũ tanto suo dampno talia volunt mederi hmõi morbo ideo enim
misericordiã desinit ut ꝑsumptio in hoc destructiue Nolunt eñ ve
nire donec hõ de lege nãli ac scripta cõmictet[ur] q̃ a nemine emendari
possit ꝛo quia deus quos vitios bestiosos ꝑmittit cadere ne deseipsis
multũ ꝑsumãt debeant dicere stulto studeo dicere superbis utile esse cadere
in aliquod captiuz et in maxim[a] peccatis vnde sibi displicentes qui
sibi placendo recidebant Salubriter end petrus sibi q̃ fleuit
displicuit q̃ placuit q̃ ꝑsumpsit ‖ ꝛo quia deus ꝑsumenti auxiliũ
subtrahit subtracto dei auxilio homo in bonũ nõ ꝓficit et tan
dem in malũ corruit ‖ De ꝓmo iudith vo dñe onde qua non
deselingimus ꝑsumẽtes de te et de tua virtute gloriabimur hinc
de ꝛo aug[o] Multos impedit a fir mitate ꝑsumptio firmitatis
Certe talium fatuitas de se ꝑsumẽtium onditz scripture testimo
nijs q[a] ad Corinth z Non q sufficientes simus cogitare aliq̃d
a nobis ꝓpter ꝓse missam intrat sed ꝓse nõ exit Nam etiã
ꝓse descendit in rep̃da aquã sed ꝓse nõ ascendit Sic hõ potest
ꝓse malũ facere sed nõ bonũ Jo. xv. Sine me nichil potestis face
re sine dei gra quod totũ cõtra eum facit ꝑsumptuosus ‖ Quo ad ꝛm
est nõndũ q̃ appetitus ꝑxie excellentie seu ambitiõis triplex
distinguitur sc in appetitũ dominij et magisterij et simplicis
excessus Appetitus ꝓprij dominij ꝓmum istorum est quia contra
deum ꝑxie est locus dominij locus dei est nec debet ab hoc
multũ appeti nãliter eum omnes homines sint equales nec est homo
subiectus hõi nisi ꝓ pena ut aut aug[o] xix. libro de Ciuitate
dei tra xv. dicens q̃ condicio seruitutis iure intelligit[ur] imposita
peccatori ‖ De hac nã nõ est instandũ quia sup̃ phenitali
parte s. vo qui incipit Dixi ꝛo ꝓ plenius doctrinia ꝛc sa
tis est deductum ꝛo appetitus ꝓprie excellen[e] est magis
terij et hic appetitus culpabilis est multis de causis ꝓmo
ꝓpter ignorantiam q̃ quis ꝑsumit docere quod nõ didicit Cui
bene cõuenit decretal Cum in magrum ex de elect et sacobiz
Nolite plures magri fieri ‖ Sed ꝓpter malã eius vitã q̃a hec

ppue dampnacõis publicat vnde aplus ad Ro. 2 cº Tu quo alium
iudicas te ipm̃ cõdemnas / Zº appetitus est simplex expessus hoc vic̃
laborant qui alios excedere volunt uel in diuicijs uel in pulchritudine uel
in aliquo bono uel uellent in aliquo excedi ‖ Ad detestandum hunc pcm
multũ valet qua hoc pcm est malicie p malicia autẽ hic intelligo alicui
mali affectionez quod qui alios vult excedere p quẽ alios vult excedi et
ita putatem alterius qua sic qãmodo fit ut ipe maior qãmodo appareat
Item hoc vicium amittit reddit multũ mutabilem quia qui talis respicit
aliquẽ quẽ excedit inaniter letat / qui illũ a quo excedit2 rasit2 et tris
tatur et sic modo timet modo dolet modo inflat2 modo anichilat2 Seneca
Magnitudo certũ modũ nõ habz cõparacõe autez tollit eam aut deprimit hoc
vicium est quasi fames insaciabilis et illius desiderium nũqz implet2 qua
re omnes vult excedere quod fieri non potest Nam si excedit vnũ excedit2
ab alio p̃ si excedit aliquẽ in aliqua gra ab eodz excedetur in alia
Ꝑ expessius quẽ appetit ad malũ suũ est qua sicut sinphabundancia
humoris in aliquo membro generat apostema sic expessius in honoribus
generat apostema superbie Item ecia hoc vicium facit ꝙ hõ in extima
tione sua ꝓponit se aliis quod magna est fatuitas vnius cuiusq et
iniquitas / Qz magna sit iniquitas alius se pferre oñdit2 qua iniqua
est quo ad deũ et quo ad pximum ‖ Quo ad deũ iniquus est qua se
solũ bonũ credit male de deo sentit qãmodo dñs credit eũ solũ in mũdo
loco suas posuisse diuicias ac ecia de bonitate ipsius male sentit cũ
credit ꝙ alius nõ sit bonus nisi tantũ sibi / Quo ecia ad pximũ ẽ iniqui
quus quẽ iudicare psumit cõtra ill d aplm Nolite iudicare et nõ
iudicabimini Item quia inique iudicat pximũ habens stateram dolosam
ner attendit circũstancias peccatoz eius q multũ diminuũt pcm
peccata Nescit eum qua fecerit intencõe utrũ ex surreptõe uel ex
deliberacõne vel ex ignorancia utrũ ex casu aut infirmitate uel ex
tacionis vehemencia Ite quisq acredit tali sicut amicus qui nõ credebat
ꝙ Rex attemptasset alium ꝙ se honorare cũ ab eo esset suspendendus et mardo
cheus quẽ ipe amicus suspendi volebat a rege honorandus hꝫ vi cº
et hoc est quod sue dubio intendit auctor in hoc primo metro dñs dicit
Se vita mispicias tuã Quo ad zm videtur ꝙ est fertilitatis ypie fragi
litatis et fecunditatis mostrare exercens Est ecia nõdũ ꝙ q2 coñ
hoc vicium multũ valere debent / Ꝑmũ est sacra scriptura zus est natura
zm est canonica ista Qm est sanctoz patrũ exemplaria Dico primo ꝙ
multũ valere debet sacra scriptura que docet pximũ suos defectus cõsiderare
ꝑ alienos increpare Unde ap d aplm Ypocrita primo ejice de oculo
tuo trabem postea festucã ejicies de oculo fratris tui Unde ex hoc tales
dant2 versus Cessat in alterius oculo reprehendere labem Qui solet
in pprio lumine ferre trabem / Zm quod multũ valere debet est qd
indicat natura ‖ Legit2 enim in libro de naturis animaliũ ꝙ vespertiliones
ideo debiliter vident quia humor crystallinus qui est in oculo necessarius
ad videndũ tenuis in aliis subtilis Unde dicit2 hec alas nocturne de quib
dicit Ouidius Sustinuere tui se plures centibus alis et ideo propter volatũ
amiserunt visum quia subtractio est oculis quod positum est in aliis
et illos significant qui cũcto magis elati p sciam aut aliquid aliam
virtutẽ extollunt2 aliorũ defectus et insufficien3 cõtemplantes tanto
magis lumine diuine gracie priuantur ‖ De quibus ad Ro. pº dicitur

Euanuerunt in cogitacōibus suis et obscuratū est insipiens cor eoꝝ Ner mirū si superbia excecat oculū rōnis quia superbia est albugo sicut exponit Gregorius sup leuitico ꝑo cap°. In oculo habet albugine qui sibi arrogat virtutis candorem et interdū meruit hymnis recreatis dispendiū post exercitū virtuosoꝝ operū. In cuius sig' thobias sepultus a sepultura mortuoꝝ venientis domū hirundo ꝑdidit oculoꝝ Et ideo ut dicit aug' de superbia loquens valde timendū est primū qđ victoria nascit' vicioꝝ Et vere superbus cecus est cum se ꝑpm esse horem peccatorē mortalem nō cognoscit Unde Tullius in libro de tusculanis questionibꝫ ꝑpue stulte est cernē vicia aliena et obmittere ꝑpria Tertio dixi qđ minū valere debet quia hoc etiā abhorrent canonica iura ut scribit in Jeremia cōn tales sic se iustificantes et sua infirmitatē negligentes aliorūdꝫ vitam pluriꝫ expedit inspicientes incidit dicens Recedite recedite abite vos nolite tangere nobisū nolite cōicare certe talis doctrina nō illūinat cecū nō sanat egrotū nō curat infirmū ꝫ ostendit atq; in desperationē proficientē cadere permittit Romi etenim rectores ex sua infirmitate alioꝝ infirmitates pensantes magis ꝑ humilitatis et mansuetudinis leuamentū student peccantes ab erroris laqueo crudeliꝫ ꝑ austeritatē in foueam ꝑditionis mittentes gelli. Unde doctor gentium paulus videbatur dicebat aliud ꝑ ad corinthios ex factus sum infirmus Tussipue habentur hec verba in canone recedite qđ. di. Et glo. in canone ferrum dicit qđ nemo debet despici in eo quod fuit qui incepit esse quod nō fuit. l. di. Et ultimo multū valere debent cōia hec vicia stoꝝ patrū exempla. Legit' in vitis ꝑrum de sto moyse heremita qui tentatus fuit ad iudicandū in fratrem culpabilem sportā vetustissimā plenā arena portabat interrogatus quid hoc esset Rndit peccata mea sunt post me sequentia et nō video ea et hodie venio iudicare aliena. Sancti ergo viri non tenere iudicant alios ꝫ sollicite nouerūt iudicare se ipos scientes scriptū illud Etc xxvi. Posuit oculū coꝝ sup corda ipoꝝ De sto Johanne eleemosynario legit' qđ inter alias virtutes et gratias quas iste sanctus habebat erat qđ neminē iudicabat ꝫ cū iudicantes alios audiebat corripiebat dicens Vos peccatis ꝑmo cōi dñi mandatū quo dicit' nolite iudicare ꝛc Deinde quia nescitis qualis modo sit qui peccauit similiter depe eū ꝑcm fuerit aut puer aut fornicator uidimus ꝫ eius penitentia que deo est accepta nō creditis Ordo ꝑ metri nitel ligentia Vix cum culpes alios neq; sine crimine vivit Nō stdū ꝛa nomen qđ crimen quadrupliciter accipit' Quidā dr generaliter omne peccatū sive predat ex deliberatione sive nō sit venale sive mortale Quidā specialiter dr criminalis infamia. vel que oritur ex criminali peccato Quidā illud solū crimen dicit' quod est dampnande et accusatione dignū 80. di. aptus et di. 24. q. 3ª crimis Quidā solū quod ex deliberatione predit ut in palleto. 5ª crimis Est etiam sciendū qđ nemo quidā natus est in mundo isto qui hoc vere dicere potuit. nisi solus xpc dei filius nisi de speciali priuilegio sicut beatus Laurencius et forte alii sanctificati in matris alueo ut beatus Johannes baptista. Hinc bene conuenit illud quod dr. 1. Jo. 1. Si dixerimus qm ꝑccm non habemus ipi nos seducimus et veritas in nobis non est. Unde hinc sumpta occasione circa hoc est de duobus dubita

Metrica

bilibus quęrendum et inuestigandum. Et primo utrū quis sine
dmine uel saltem veniali peccato vincere queat. Secundo sit ḡne pcm
alios culpare. Et primo videt2 qp nullus sine dmine uel saltem venali
vincere queat. Primo xx. ca. Stabit2. Quis potest dicere Mundum est cor
meum. purus sum a peccato. Sed si potest esse sine venali posset vere
dici ergo vnusaltez post dies sine venali ano. Item super illud psalmo.
Non enim qui operat2 iniquitatem habet2 in glo. Homines qui est langu
natiue tendunt illicita desideria et ita sine pcō nō sumus. Unde
in epla phi. Si dixerimus qm peccatum nō habemus ꝛc. Thē aug
super prima canonicā cohiē in epla Impossibile est ſm aliquē i uitā
non cadē peccatis ergo necesse est esse sub illis et illa sunt venialia ergo
necesse est habere venialia. Item aug in libro retractationū quęrit
utrū ista pfectio sit possit intelligi et cū verū sit neminem uel tenuem
voluntatis arbitrio hic vitā sine peccato. a quo em ipse ad vitā aperiem
lex perfici vera nisi a quo fiunt vtilia diuina mandata. Ex his colligit2
qp homo qui habet naturam corruptam sibi relictam esse non potest
sine venali peccato. ¶ Contra primo videtur qp aliquis possit esse sine ve-
niali peccato. Ponat2 qp aliquis adultus sit baptizatus qui multa egit
mortalia et venialia baptismo delet et culpam et penam ergo instanti
quo baptizatus est nullū habet veniale peccatum ergo aliquis potest
esse sine venali peccato. Et sit primo de his qui habent nām cor-
ruptam. Item ps. Percussit xxiiij. Septies in die cadit iustus et re-
surgit et loquitur ibi de venialibus ergo iustus resurgit a venali
Sed cum resurgit nō habet veniale ergo iustus potest esse sine veniali
unde ibi dicit glo. Si malū est qp cadunt ne habeat in malo cicius resur-
gunt. Item peccatum et gratia opponuntur ergo veniale peccatum
et grā opponuntur Sed potest aliquis habē illam gratiam ergo pot esse sine
venali peccato quod opponitur illi gratie. ¶ Solutio dicendum ē qd
loqui differenter de tota vita hominis habentis naturam corruptam tum
iam pueri ad etatem adultam in qua viget voluntas rationalis
Et est loqui de aliqua pticula vite. Si fiat primo de tota vita quod sit
sine peccato hoc est de singulari et excellenti gra sicut videtur beatus
aug dicē de bta maria virgine Si vero fiat primo de aliqua parti-
cula vite potest aliquis esse sine peccato veniali. Ad obiecta autem rō
pondendum est Et primo ad primum Intelligendū est qp hec dictio quis ali
quando sumitur pro impossibili Aliqs pro difficili. Difficile enim est ut
homo habeat mundum cor Sedm illud. Beati mundo corde. P
hoc autē quod dicit quis potest dici. intelligit qp temerarium est laudare
se aut iustificare. Unde alia translatio ex pmissis dicit Quis gloria
bitur castum se habere cor aut quis gloriabitur mundum se esse a
peccato et loquitur de gloria apud homines. ¶ Ad 2m vero dicendum
est quod illud quod dicit2 super ps. quod nō summus sine peccato intelligit2
qd nō summus nec de tota vita habente naturam corruptam sibi re-
lictam. Et autē ibidē quę dicit Si dixerimus quia peccm nō habemus
ꝛc. potest intelligi sicut illud primi. xx. Vel de tota vita. Unde glo.
qua sine peccato in hac vita esse nō possumus. ¶ Ad 3m dicendū quod
illud qd ille dicit Impossibile est aliquem ſm ꝛc hoc est de necessite
corruptionis humane Sed de necessitate simpl est etiam quedam ne
cessitas ad venialia ut ad primos motus Nichilominus tamen potest
cauere hoc peccatum veniale uel hoc illud determinate. ¶ Ad quartū
vō dicendum est de hoc quod dicit aug in libro retractationum quod
hoc intelligitur de pmissa libertate arbitrii post corruptionem reducentes

n actum, quod plus fuit in pdo dum erat in mori etate fomes cū pau-
lum reddit rcupiscibilem adultū reddit rcupiscentem. Vel hoc intel
ligitur q̄ vox est homo sine peccato postq̄ ptiē libero arbitrio Et ido
in ordine dūca dicendum est Dimitte nobis debita nra sicut et nos
dimittimus ꝛc̄. Et sic debet intelligi quod auctor dicit in hoc 2° quetro
q̄d nemo sine crimine vivit ‖ Quo etiā ad 2m̄ quesitum dicendū videt
utrū sit crīne pdi alios culpare vel eis calūpniam inferre. Breuissime sup
hac q̄one dicendum est q̄ aliū calūpniari est malū de alio dicē cōtra ordinem
caritatis et cōis regularū correctionis fraterne et maxime cū ordinem
caritatis q̄ hoc ꝓbari nō potest. Vbi aūt aliquis dicat defectum alterius ordē
caritatis ac etiā iuris obseruato, et regulis fraterne correctionis talis non
est calūpniator sed corrector. Est aūt calūpnia crīne pdi cuius ratio est quia
inter vbi cor esse fama preciosior Vnde p crīne defectum homo impeditur
a multis bonis agendis ꝓter quod dicitur ecc̄. xlvi. Curam habe de bono nomine
hoc enim magis pmanebit tibi q̄ mille thesauri magni et pciosi Et quia
calumpnia auferat hoī famam ideo calūpnia est grue peccatum, quādo etiā
locutus illa ꝑ quē fama alterius leditur si ꝓferat ꝓter aliquod bonū aut
necessariū seruatis circūstantiis debitis non est peccatū ‖ Nota sēdm̄ canones
q̄ peccata remittunt tripliciter. Primo p̄ dictum ut a solo deo xxmo
q. i. Sicut autem. 2° p̄ officium ab oī prelato ut xxiii. q. vi. remittunt
Tertio p̄ ministrantis meritū ut tantū bonis de cōse. di. iiij. quomodo.
Nota etiā q̄ crīmis appellatione aliq̄s omē complectit peccatū. Aliqs
dicitur quod ad damnationem sufficit hoc dicta notatur in g. nomine
xxv. di. ‖ Nota etiā q̄d imponentes criminalibus qui nullam causam
habent graviter sunt puniendi ut legit et notat in c. dilectus. ale cū
cepto. Minus iudica et ibi reuuire. si placet ‖ Sēq̄ Que nocturna tenebra

addicio

ꝓmia ‖ Clerici nō religiosi seu qui voto se ad hoc nō obligarunt licite pūt
hoc et possidē ꝓpria bona ꝓpria hereditates paternas aut alias siues
relinquantur et alia bona iuste acquisita etc causa donationis vel
alterius licite quātumcūq̄ vel arte licita ‖ 2a q̄ etiā pōt licite habere
et possidere bona temporalia mobilia et immobilia domos ꝓdia villas
opida Castra et Ciuitates et in eis hre ꝓmotu et Ciuile dominium

ordines duc

Cui tedet meat veneris dapinosa voluptas
Indulgē gule noli q̄ ventris amita est — xvi. q. iii. ca. ꝓpe

Si abiectis temperancie frenis veneree voluptatis obsequiis stipen
diarie militans dñi assistas nō solum imprudenter ut a multis
fedatis reprehendi atq̄ solerter aduertas hanc modice opitulatricem
fulcipias curationem ut bachi et veneris tanto moderatione federe
coniugatis ut nullus in altera ꝓsumat ciuilis belli rabiem insa
nare. Et cum miserabili pereuntis abysso nō ad libertatem
ꝓpetuam mali seruitio ꝓsternata ciuilitatis policia pristinatatis
tranquillitas domicilium ꝓlis obtinet que reiecto pernicies aduersa
et humani federis dissimilitudo ‖

Disce sed a doctis medicis ipe decreto
Paganda eterni regis doctrina lonige — xxv. q. ii. ca.

In quarendo hoc versetur fregisia hanc eruditionem studiose re
gulam mente et ope ꝓsequatur ut ab hijs que pertinet ad eterne

sapiencia habundancior arabus sum lactis potrunt edulijs nec ssabili
desiderio pabulum doctrine salutaris assimas Sta tu q quid quid
in hijus exercitacois scrutinio sine fictione dilexeris dilecto
labore in ceteris trasferre no postponas michi cu ad salutem vti
lius nec bonis moribus cooperunder attonendum q prudencie
rivos aut sapie fluvios in subiecta plubia gratuita liberalit
trasferre hoc est cu instructio meritis optimaz Propaganda etenim
rez doctrina bonaz

Quod potes id tepta na litus raspe remus
Tucius est multo q velu tende in altum xxxv ẽ pte

Si aliquid arduu te contigerit aggredi vires tuas ponas metiaris
ne pressus mole ponderis minus fatigatione succumbas. assertus
plebis vidiculo dum abrupta sedutione seductus inchoatu opus
deseris imperfectum Sanctus hujusmodi est a magnis attribuit bono
desisse q q inceptum tenuisse dereliquas

Cede locu lesus fortune tede potenti
Lesa qm potuit alqm prodesse valebit xli ẽ parte

Multimode prosperitatis fluxis agitatus et sinistra fortune semois
ex pertis Roy ab hoc impatientie gladiu infortune contrahan
volentes inflectat qua nullus mortaliu longanimitatis aut pa
cientie constancia potuit moderari sed dum semeritis nacrudie
velut inde tis impetus morti cumulo mentestrate impulit tanto
collisus durius Prue certis debrandea consequitur scloditatis
gladio repercussus Speret ergo qm metuit confidat qm leditur
qm oppugnatus non desperet quia quibus fortuna austeritatis enitry
patrabit inicia prie mutabilitatis no immemor et inperato
finem psperos exhybebit lesa qui potuit alqm q desse valebit

Cu quid peccaris castiga te pe subinde
Vulnera du sanas dolor e medicina dolor xlv ẽ pte

Si fragilitatis humane pellente lasciuia in foueam cuiuslibet vicioru
incideris no more aspidis surde pollicem medicantis alicias ac diuine
obsecratore carens in tue prerogatiuis sedulitatis limo magis nutrales ortos
ad lumen deprome supne cognitois oculos erigens et interpin ultoz misericors
congruo seueritatis remedio medeari no meteris tu diuis lesionem
Sicut en clauus clauo reconditur et cuneus cuneis pellitur sic pce
delectacois macula satisfactois acerbitate copescitur et labore vulnus
duu sanas dolor est medicina doloris

Dampnaris nuq post longu tempy amicu
Vultant mores fides pignora prima memento xlvi ẽ

Quoriens finite amicicie federa animo se habente detrimi erga te
fuerint clandicare moderata facilitate sustineas nec in eu subite mu
tacois impulsu nouellas desponsacois glezemonias aut sinistri fu
moris voluntas visus fucus mutare Que enim demencie opinio aut
sophisticate vanis abusus ne alterius macula voluntatis inquinari
et fidem renouare pristinam moderatois iudicio noy retento Mutant
mores sed pignora prima memento

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
SALAMANCA

Fervens assidue cōsumit amula vsu Intit assidua · venter ad
imos hymo ‖ Cum magis est duze sero quid mollius vnda · du
ra tñ molli saxa cauantur aqua